F

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

14

Anul XIII nr. 14 (462) — 4 aprilie 1964

METAMORFOZA LUNCILOR

Alo! Cosmosul!

STRATFORD-ON-AVON acolo unde s-a născut Shakespeare

CARNETUL FLĂCĂRII

Cum subit illius...

de Aurel BARANGA

Înainte de a fi o noţiune geografică, Dobrogea s-a impus adolescenţei mele îndepărtate ca una lirică: „cum subit illius tristissima noctis imago...“ „cînd îmi revine în minte icoana acelei nopţi...“ *Era sacadat, melancolic, în orele de latină, versul nostalgic al nefericitului Ovidiu, osîndit de o augustă cruzime să-şi trăiască exilul printre sarmaţii bărboşi, în pustia de gheaţă a Pontului Euxin. Au venit apoi pe calea unei geografii obtuze şi scolastice noţiunile concrete: Dobrogea, provincia pămîntului sterp şi sărac, unde, într-un peisaj dezolant, îşi duceau traiul blestemat mai multe seminţii... Solicitată, memoria refuză alte amănunte ale acelor timpuri decît ale unor sate sărace, tăiate de drumuri prăfoase. Treceau la zare măgăruşi docili, şi era un tablou de o asemenea sărăcie, încît şi cîinii Dobrogei, hămesiţi, păreau pauperi sub pîrjolul unui soare hain.* Cum subit illius...

Iar primul contact cu Dobrogea, mai exact cu oraşul, cu oamenii, cu Constanţa, s-a petrecut imediat după primul război mondial. Era un univers pestriţ, colorat, agitat, port febril, cunoscînd o prosperitate falsă şi gălăgioasă: negustori, cămătari, contrabandişti, ofiţeri de marină, uniforme de operetă, jocuri de noroc, cafenele, localuri de noapte, trepidaţie cosmopolită, ţipătoare şi indecentă, mascînd cu dificultate, sub stratul gros de fard, realitatea. Am văzut-o într-o dimineaţă în port. Flămînzi, într-un oraş ce măcina sume uriaşe, docherii încrucişaseră mîinile lor grele şi obosite. I-am văzut într-o dimineaţă încrucişînd braţele în portul amuţit ca prin farmec, şi am înţeles că adevărul nu era la cazinoul luminat feeric, unde evoluau graţioase fracuri ecuatoriale, ci acolo jos, lîngă apa vînătă şi necăjită ca feţele oamenilor.

Am revăzut acum cîteva zile Dobrogea şi am revăzut Constanţa, cu neputinţă de recunoscut. Au dispărut maghernițele insalubre şi blocurile se întind pe artere nesfîrşite, locuite nu de negustori şi de cămătari, ci de cei care au dreptul să le stăpînească, de muncitori. În oraşul unde odinioară orice trupă de teatru venită într-un turneu nu găsea spectatori decît pentru o seară, am asistat la un spectacol al teatrului de proză, la unul al teatrului de păpuşi, la al treilea al celui de estradă, iar în a patra seară am ascultat „Boema“ cîntată de opera locală. Puccini era interpretat la litoral de forţele din partea locului, „con brio“. În fiecare seară sala de spectacol era plină pînă la refuz, încît de multe ori mă surprindeam întrebîndu-mă unde mă aflu: aceasta e Constanţa pe care o ştiam din amintirile mele îndepărtate? N-am rezistat ispitei şi, din goana maşinii, am aruncat o privire litoralului pînă dincolo de Mangalia. Castelele fermecate se pregătesc febril ca să-şi primească într-o lună, două, musafirii...

Marea era albastră, fără valuri, ţinînd parcă să-şi dezmintă numele. La întoarcere, Ovidiu, pe soclul său, zîmbea. Iar versurile lui: „cum subit illius...“ „cînd îmi revine în minte icoana acelei nopţi...“ *păreau să se refere la o lungă noapte a istoriei, pentru totdeauna îngropată.*

COPERTA NOASTRĂ

Artista Aida Moga, de la Teatrul satiric-muzical „C. Tănase“, într-un rol din spectacolul „Pagini alese din revista de altădată“.

Fotografie de S. STEINER

PE ŞANTIERELE PATRIEI NOASTRE

METAMORFOZA LUNCILOR

Mlaştini şi lunci care vor fi transformate în ogoare fertile (fotografia de sus). Screperele cară pămîntul necesar ridicării digurilor (fotografia din stînga).

Sălcii şi ape... Trestii şi mlaştini... Un peisaj schimbător ca anotimpurile, întins pe sute de kilometri, într-o geometrie ciudată, cu forme sinuoase. Geografii l-au numit Lunca Dunării ; oamenii, fiecare după locul de baştină : Seaca sau Malul Roşu, Sticleanu sau Gura Borcii, Mahîru sau Insula Brăilei...

Iarna se plimbau pe aici crivăţul şi lupii flămînzi. Primăvara apele Dunării. Apoi apele rămîneau stăpîne, pînă tîrziu în vară, ca natura să-şi zămislească în undele leneşe, mîloase, pădurea de trestii. Stîrcii, bîtlanii şi raţele sălbatice ademeneau în fiecare an vînătorii, iar peştii — prostovolurile pescarilor. Poate era o încîntare pentru ochi acest peisaj, bun pentru aventuri cinegetice, dar prea puţin folositor economiei ţării. Conform calculelor, suprafaţa totală a Luncii Dunării (fără Deltă) este de circa 570.000 de hectare. Din această suprafaţă bălţile şi lacurile ocupă peste 100.000 ha, mlaştinile cu stufăriş din jurul bălţilor circa 98.000 ha şi pădurile de esenţe nu prea valoroase alte zeci de mii de hectare.

Lunca Dunării îşi va pierde farmecul de ţinut sălbatic devenind în schimb produc-

C. BOZBICI

(Continuare în pag. 4)

METAMORFOZA LUNCILOR

tivă. Hidrologii au studiat debitele anuale ale Dunării, iar constructorii, ţinînd seama de aceste date, au ridicat diguri care vor rezista chiar la calamităţi de proporţiile celor care au loc o dată sau de două ori la o sută de ani. Aceste lucrări sînt executate de către unităţile Comitetului de stat al apelor. Poate cea mai senzaţională ştire e aceea care ne informează de dispariţia unor lacuri şi bălţi. Pe hărţi vor mai rămîne numai marile unităţi piscicole: Potelu, Suhaia, Greaca, Boianu etc. La executarea acestor lucrări de mare anvergură participă sute de utilaje terasiere grele: screpere, buldozere, gredere, excavatoare, dragline etc. care asigură lucrărilor un grad de mecanizare aproape total: peste 95%. Aceste maşini au mutat în anul 1963 peste 14 milioane metri cubi de pămînt. Aşa s-au născut digurile, în lungime de aproape 270 km, care nu vor mai permite apelor să se reverse.

★

Nimeni n-o să regrete nici stufărişul, nici rogozul, nici mlaştinile. Lucrările de hidroamelioraţii vor transforma luncile în pămînturi fertile. S-a discutat mult cărei plante să-i fie dăruite ogoarele răpite apelor. Pedologii au indicat porumbul.

În regim îndiguit şi în condiţii de neirigare noile pămînturi pot să dea o producţie medie de 5.000 kg porumb la hectar. Chiar în timpul unor veri secetoase producţiile vor fi mari şi constante de la an la an. Dar numai porumbul? Nu! Condiţiile ecologice indică şi ordinea de preferinţă a ponderii diverselor plante care pot fi cultivate în Lunca Dunării: porumbul pentru boabe şi siloz, lucerna, sfecla de zahăr, floarea-soarelui etc. Specialiştii au făcut diverse studii cu privire la folosirea raţională a solului recuperat din Lunca Dunării. Interesante ni se par calculele referitoare la valoarea producţiei agricole. Ele indică o sporire a acestei valori cu circa 260% faţă de situaţia cînd aceste pămînturi erau lucrate în mod sporadic în regim neîndiguit. Anul trecut în Lunca Dunării au fost scoase de sub inundaţii — prin lucrări de hidroamelioraţii, îndiguiri şi desecări — 97.000 de hectare. Apele se retrag din vechile albii, iar pe aceste pămînturi primăvara va întîlni ogoare noi, fertile.

C. BOZBICI

Screpere puternice înalţă digul de la Mahîru.

În locuri greu accesibile muncitorii sînt cazați și iau masa pe bacurile plutitoare.
←

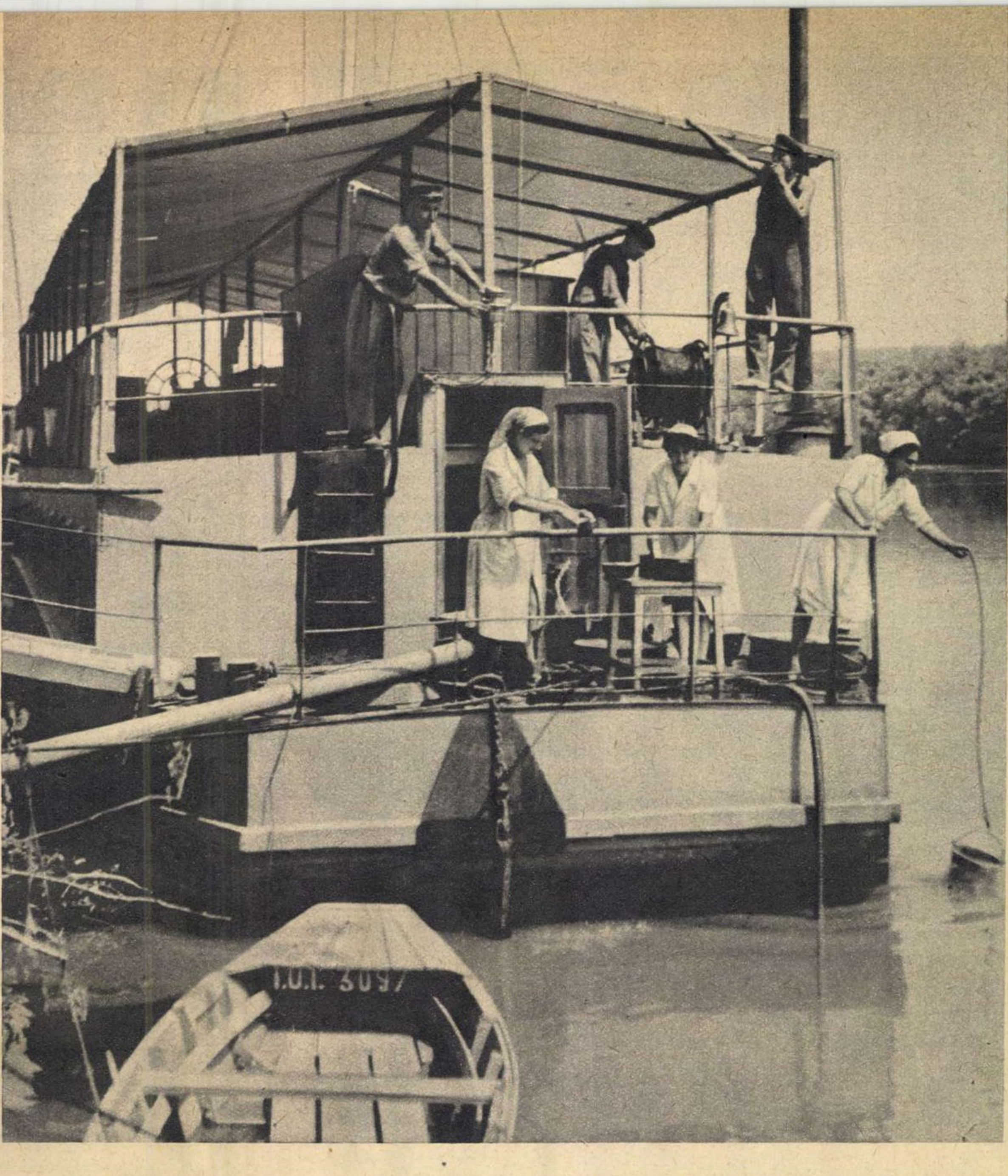

Copacii sînt smulși din rădăcini. O pădure de arbori nevaloroși dispare; se naște un nou ogor.
↓

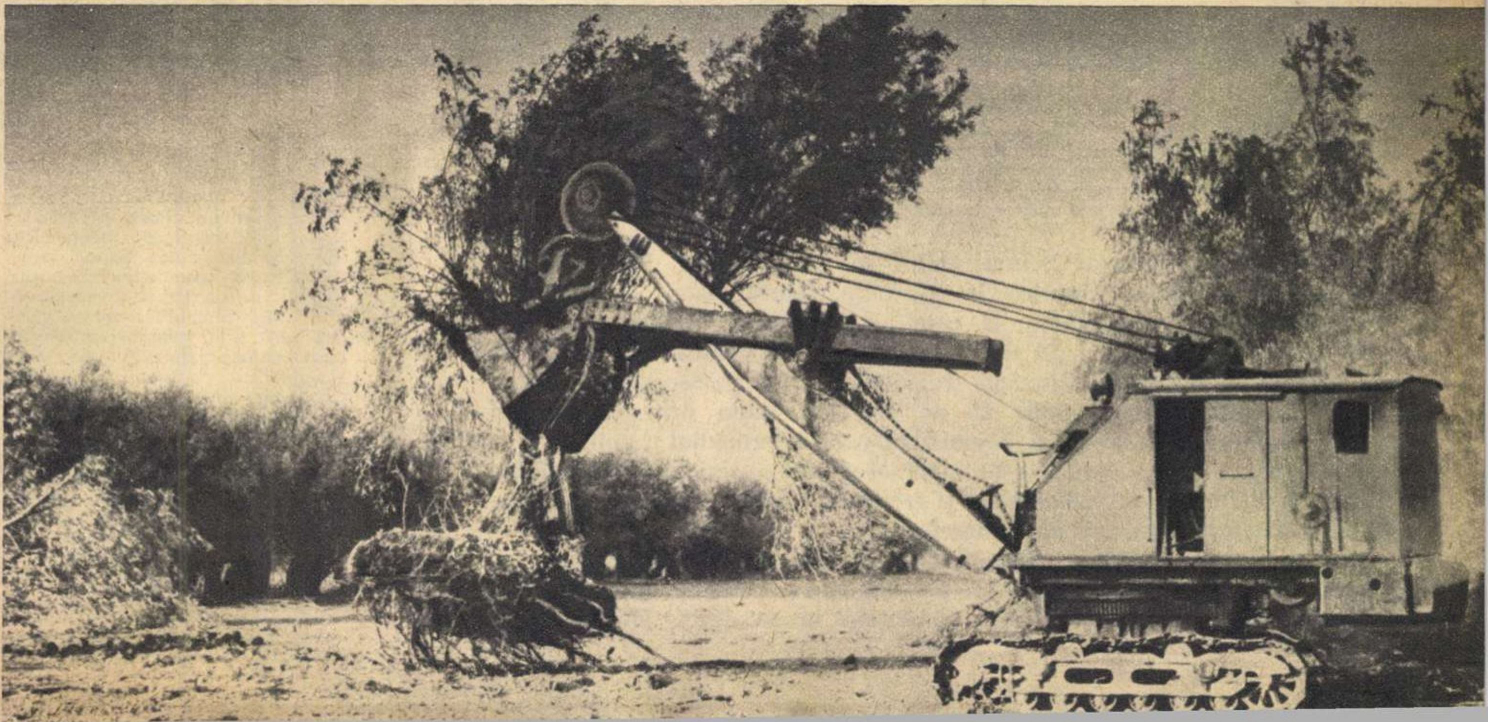

ALO!

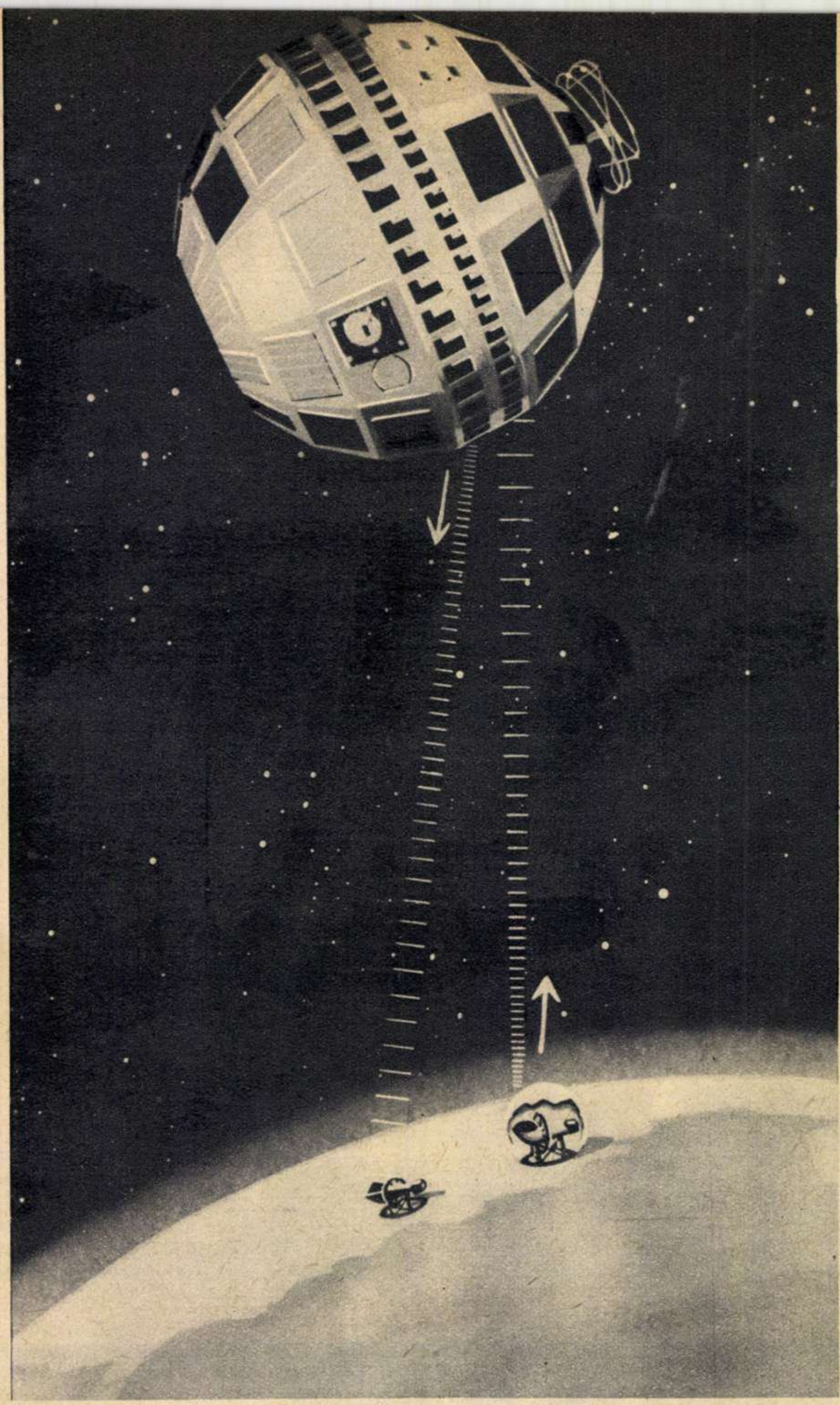

Principiul de funcționare a sateliților artificiali folosiți pentru comunicații este, după cum reiese și din acest desen, foarte simplu.

Cititoarea Doina Popa, studentă la Facultatea de geografie-geologie din București, ne roagă să publicăm un articol privind transmiterea de imagini — inclusiv transmiterea programelor de televiziune — prin intermediul sateliților artificiali. Prin articolul de față răspundem acestei rugăminți.

De curînd s-a încheiat prima etapă a experiențelor internaționale asupra telecomunicațiilor cosmice la distanțe foarte mari cu folosirea undelor ultrascurte — experiențe la care au participat oameni de știință sovietici, americani și englezi. În decurs de 12 zile, specialiștii de la Observatorul radioastronomic din Zimenki (regiunea Gorki) au recepționat de la Observatorul englez Jodrell Bank 28 de emisiuni radio prin intermediul satelitului american „Echo-2“ și 9 emisiuni prin intermediul Lunii.

Se știe că în ultima vreme s-au efectuat și alte experiențe în domeniul emisiunilor radiofonice, radiotelegrafice și telefoto pe unde ultrascurte tot prin intermediul sateliților, folosiți ca radiorelee.

Care sînt particularitățile sistemului de telecomunicații prin sateliți și, în primul rînd, de ce (întrebarea v-ați pus-o poate și dv) este mai avantajos ca, cel puțin uneori, conversațiile între pămînteni să se desfășoare pe calea Cosmosului ?

În ultima vreme, ca urmare a necesităților economice și culturale mereu crescînde, tehnica telecomunicațiilor s-a dezvoltat vertiginos, iar volumul informației care se cere a fi transmis depășește capacitatea instalațiilor de telecomunicații existente. Ce este de făcut ?

Pentru a mări numărul de convorbiri telefonice pe un singur circuit sau canal radio dispunem de o metodă foarte simplă — și anume : utilizarea unor circuite capabile de a transmite semnale de frecvență foarte mare sau, în cazul radio, utilizarea undelor ultrascurte. La rîndul ei și televiziunea reclamă folosirea undelor ultrascurte, tocmai fiindcă ea implică transmisia și recepția unei cantități mari de informație. Dar,

COSMOSUL!

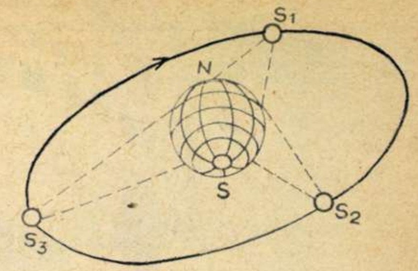

Doar cu trei sateliți, plasați pe orbită staționară, se poate „acoperi" întregul glob.

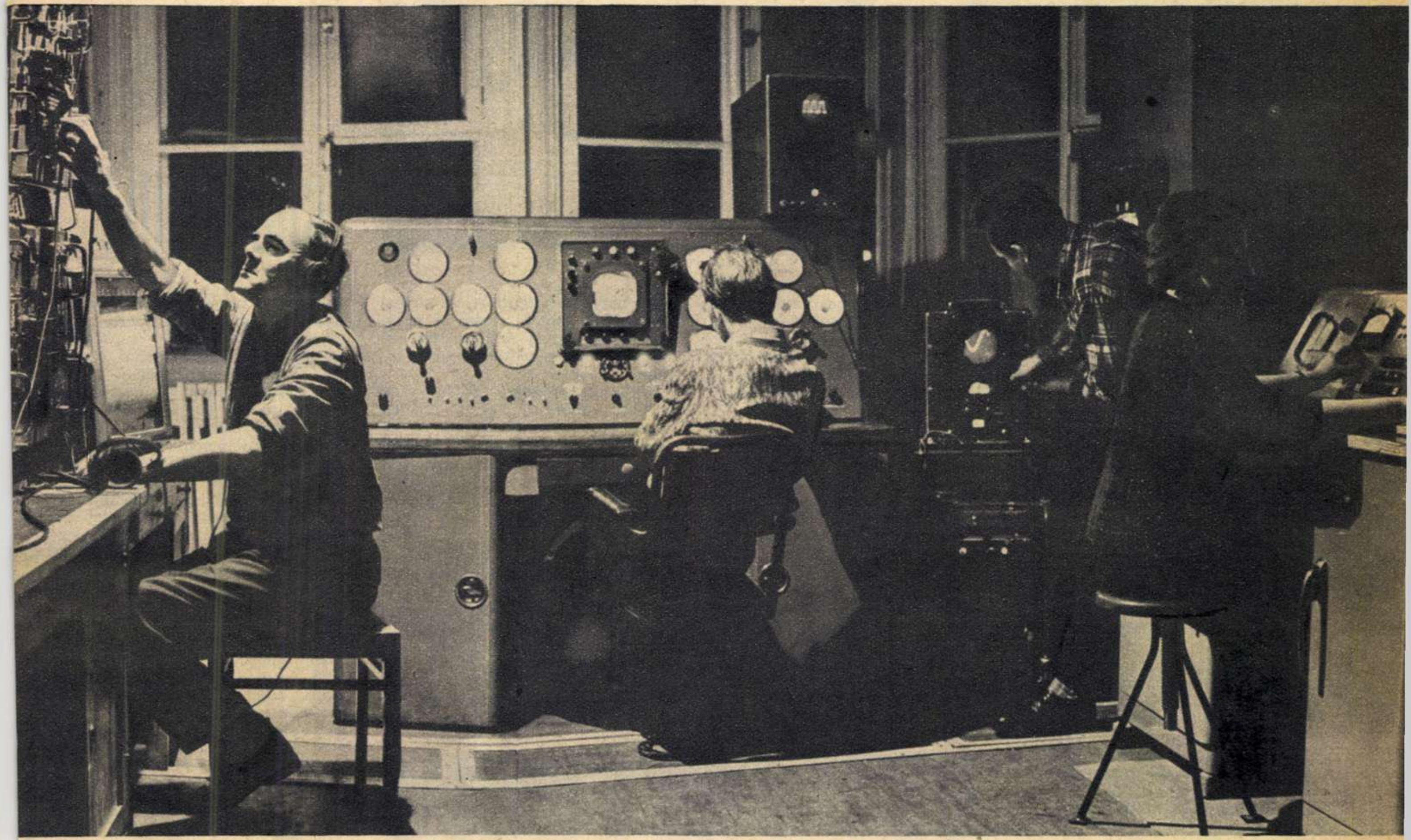

Atenție încordată... Peste cîteva secunde în sala de comandă a radiotelescopului de la Zimenki (U.R.S.S.) vor fi recepționate primele semnale transmise de la Jodrell Bank, prin intermediul satelitului artificial „Echo-2". De unde se vede că nu totdeauna linia dreaptă este cel mai scurt drum între două puncte...

este un dar... În timp ce pe undele lungi, medii și scurte sînt posibile telecomunicații la distanțe foarte mari datorită faptului că undele electromagnetice lungi sînt capabile să urmărească curbura Pămîntului, emisiunile pe unde ultrascurte nu parvin decît pînă la 100 km. De aceea, după cum se știe, în telecomunicațiile pe frecvențe foarte înalte (unde ultrascurte) se instalează o serie de stații intermediare care asigură o modificare a direcției de propagare, în funcție de curbura Pămîntului.

Pentru a mări siguranța în funcționare, aceste stații releu, compuse fiecare din cîte un receptor și un emițător, se dispun cam la 30 km una de alta. Evident, folosirea radioreleelor este costisitoare și nesigură, din cauza mulțimii de aparate care se pot defecta.

DE CE SATELIȚI?

O soluție mult mai bună o oferă sateliții artificiali. În prezent se preconizează două variante. Cea dintîi, foarte simplă, constă în utilizarea sateliților doar ca suprafețe **reflectante**, capabile să devieze undele ultrascurte care se lovesc de învelișul lor metalic sau metalizat.

În acest mod se poate obține o legătură pînă la o distanță de peste 10.000 km cu ajutorul unui satelit aflat la o înălțime de ordinul miilor de kilometri. Semnalul ajunge la punctul de recepție foarte mult atenuat, cu atît mai mult cu cît satelitul joacă rolul unui radioreleu pasiv și nu introduce nici un fel de amplificare; bineînțeles, randamentul va fi cu atît mai bun cu cît suprafața reflectantă este mai mare. Astfel satelitul „Echo-2" este un balon de circa 40 de metri în diametru, învelișul său subțire fiind un bun reflector pentru undele radio.

Ca radioreleu pasiv poate fi utilizat și satelitul natural al Pămîntului, Luna. În cursul recentelor experiențe internaționale, 9 din cele 37 emisiuni s-au realizat prin intermediul Lunii.

Telecomunicațiile la mari distanțe pe unde ultrascurte se pot înfăptui și prin intermediul sateliților folosiți ca radiorelee **active**, care se impun astăzi ca soluție optimă. Sateliții artificiali care se vor lansa în acest scop vor fi prevăzuți cu toate aparatele tipice unei instalații radioreleu automate, folosite și pe Pămînt în regiuni inaccesibile. Întreaga instalație va fi alimentată de un complex de baterii solare și chimice, care însă furnizează o cantitate limitată de energie. Din acest motiv, precum și datorită greutății mici a satelitului, emițătorul releu are o putere limitată, ceea ce îngreunează condițiile de lucru și necesită instalații de recepție extrem de sensibile la stația terminus de pe Pămînt.

Singurele receptoare capabile să recepționeze semnalele emise de satelit sînt radiotelescoapele foarte sensibile, care pot detecta chiar și semnalele venite din adîncul Universului. Antenele

Dolna COMĂNICIU
inginer electronist principal,
Observatorul astronomic București

(Continuare în pag. 8)

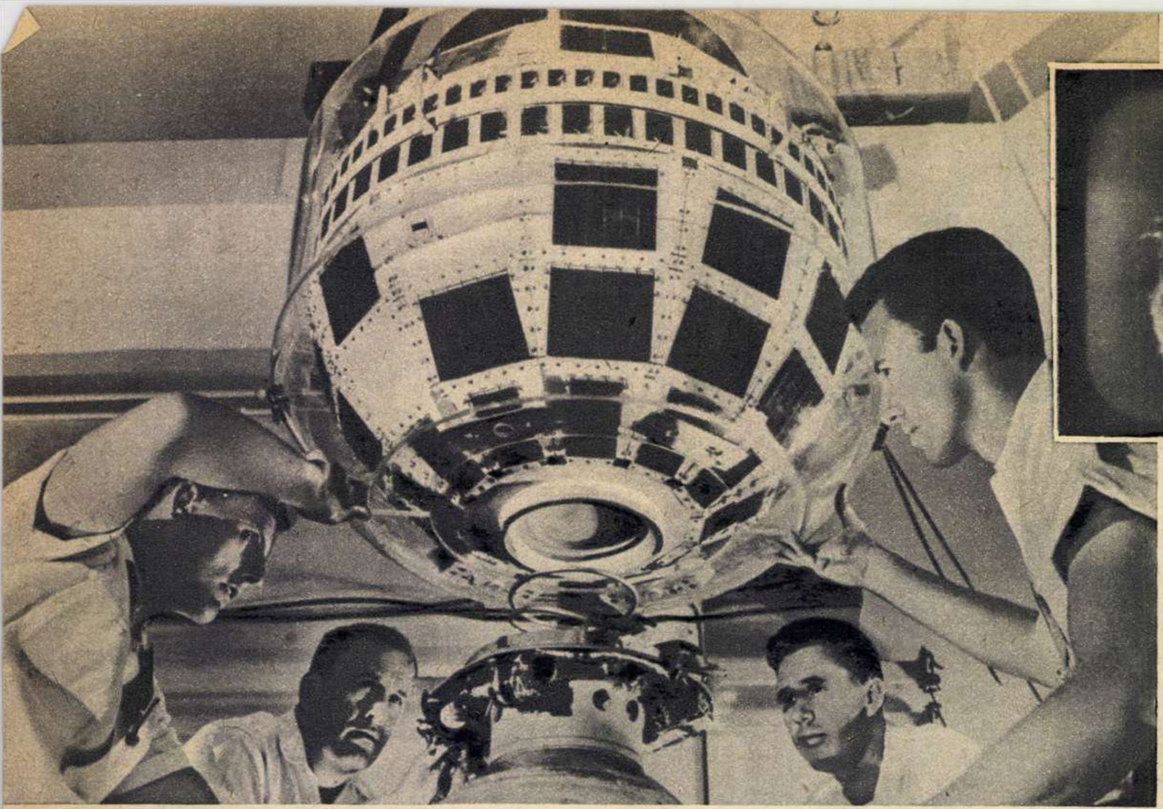

„Telstar" în curs de montaj (stînga) și în acțiune (sus) : o imagine televizată prin intermediul lui.

ALO! COSMOSUL!

radiotelescoapelor stației Zimenki, care au recepționat prin „Echo-2" semnalele emise de Jodrell Bank, sînt de fapt niște cupe parabolice concave de 25 metri în diametru.

AVEȚI LEGĂTURA CU ANTIPOZII !

În cele de mai sus ne-am referit la cazul unui satelit vizibil din ambele puncte de pe glob între care se realizează radiotelecomunicațiile.

Dar dacă satelitul care se mișcă pe orbită nu este vizibil simultan din ambele puncte ? În acest caz, mesajul emis poate fi recepționat de un satelit releu activ, prevăzut cu un sistem de memorizare a informației (de exemplu magnetofon) și apoi transmis pe Pămînt atunci cînd satelitul se află exact deasupra punctului de destinație a mesajului. În acest mod satelitul joacă rolul unui curier, iar informația parvine la destinație cu o oarecare întîrziere.

Cu cît înălțimea satelitului va fi mai mare, cu atît el va fi vizibil simultan din mai multe puncte de pe glob, ceea ce simplifică aparatura electronică necesară pentru memorizare. S-ar părea deci că nu avem decît să folosim un satelit la mare înălțime și toate dificultățile vor fi rezolvate.

Nu vă grăbiți însă cu presupunerile. În adevăr, un satelit aflat la înălțime mare necesită emițătoare extrem de puternice și receptoare ultrasensibile. Dacă „coborîm" puțin satelitul, ne paște o altă primejdie : sateliții de mică înălțime nu sînt proprii pentru televiziune și telefotografie la distanțe foarte mari.

Este deci extrem de important, atunci cînd se organizează transmisiunea prin sateliți, să se aleagă corect orbita acestora. Din multitudinea de orbite posibile, un interes deosebit îl prezintă orbita circulară ecuatorială, la 36.000 km față de Pămînt. Ea se numește „staționară", deoarece în cazul în care sensul mișcării satelitului aflat pe această orbită coincide cu direcția de rotație a globului nostru, poziția satelitului pare **fixă** față de un observator de pe Pămînt. Astfel se pot realiza radiocomunicații pe întregul glob doar cu un număr de trei sateliți, după cum vă veți convinge și din desenul din pagina precedentă.

Cel mai mare avantaj al acestui procedeu constă în simplificarea radicală a sistemului de antene folosit. Astfel, dacă în cursul experiențelor internaționale desfășurate recent cu utilizarea unui **singur** satelit erau necesare antene mobile, prevăzute cu un sistem de urmărire continuă a traiectoriei satelitului, în cazul a trei sateliți pot fi utilizate antene imobile, mult mai ușor de realizat și de mînuit.

Pentru a obține o radiocomunicație neîntreruptă cu folosirea unor sateliți radioreleu de înălțime mică, ar fi necesar un număr mai mare de sateliți și un sistem de antene mobile, însă în acest caz ne-am putea mulțumi cu sisteme radiotehnice mai puțin sensibile.

Ultimele cercetări efectuate cu sateliții ghidați „Poliot" și cu stația cosmică manevrabilă sovietică au pus la dispoziție și alte variante de telecomunicații prin radiorelee cosmice, în condiții economice dar cu destinații mai speciale (de exemplu : stații telefonice și telegrafice).

COSMOSUL E „ZGOMOTOS"

Știm cît de supărători sînt la un aparat de radio paraziții. Întrucît semnalele recepționate prin intermediul sateliților sînt foarte slabe, este cu atît mai necesar să se înlăture orice surse de perturbații nedorite. Mai ales avînd în vedere că — pentru a spune așa — Cosmosul este foarte „zgomotos". În adevăr, o cauză importantă de perturbații o constituie însuși spațiul cosmic, sediul a numeroase surse de unde radio recepționabile de radiotelescoape. Se cunosc mai multe **mii** de asemenea surse : nebuloase, galaxii, centrul galaxiei noastre, galaxii care se ciocnesc etc.

În general aceste obiecte cosmice își manifestă „prezența sonoră" pînă la un domeniu de frecvențe de circa un miliard de perioade pe secundă sau 1.000 Megaherți. De aceea o serie întreagă de cercetări au arătat că domeniul optim de utilizare a frecvențelor pentru comunicații prin intermediul sateliților se află între 1.000 și 7.000 Megaherți, adică în domeniul **microundelor** — domeniu care nu este perturbat nici de paraziții radiofonici produși de instalațiile industriale și nici de asemenea fenomene ca furtunile din Africa centrală (recepționate chiar și de... radiotelescoapele din Suedia). Microundele nu sînt afectate nici de alți factori, cum ar fi petele solare, aurorele boreale etc. Dar cea mai prețioasă însușire a lor este capacitatea lor extraordinară de a transmite un mare volum de informații.

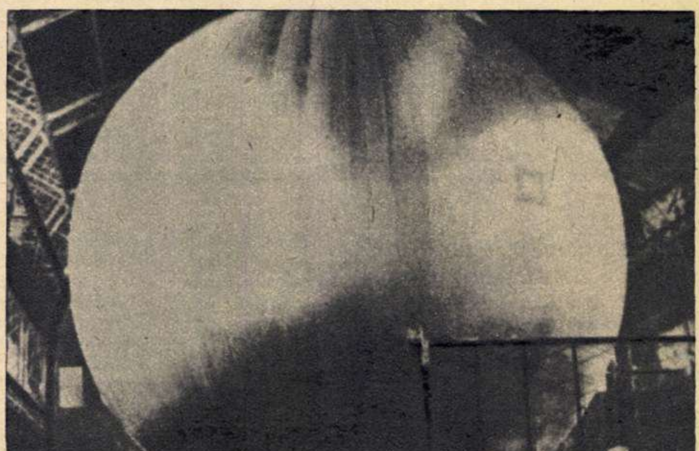

Dimensiunile uriașe ale satelitului „Echo-2" sînt reclamate de necesitatea de a oferi undelor sosite de pe Pămînt o suprafață reflectantă cît mai mare.

Astfel, în timp ce în întreaga gamă de unde medii pot funcționa simultan fără să se perturbe doar 120 de posturi de emisie, iar pe unde ultrascurte doar 12 centre de televiziune, în microunde pot funcționa **simultan** 700.000 stații de emisie sau 350 centre de televiziune !

Acest sistem de radiocomunicații, bineînțeles, nu va exclude pe cele existente, ci le va completa.

Experiențele recente în domeniul radiocomunicațiilor internaționale cosmice la distanțe foarte mari, pe unde ultrascurte, constituie un prim pas pe calea realizării sistemelor complexe expuse mai sus, pe calea creării de noi mijloace de colaborare, cunoaștere și înțelegere reciprocă între locuitorii bătrînei Terra.

Doina COMĂNICIU

Pocale de Tokáy

Am trecut prin cea mai vestită podgorie din Ungaria — Tokáy — la vremea cînd viile, în orice parte a lumii s-ar afla, n-au nici un farmec. Pentru că nu le vezi. Pentru că dorm sub pămînt, de la căderea brumei tîrzii, cînd moare toamna, pînă la ivirea ghioceilor. Mai exact: am vizitat podgoria ungurească astăiarnă. Dar Tokáyul — ca orice podgorie renumită — îți împărtășește frumuseți și ispite și-n zilele cînd pietrele crapă de ger.

Așadar n-am mai urcat dealul, ci am intrat sub el, adică în pivnița cu cele 158 de coridoare. Aliniate în butoaie de cîte 200 de kg, se aflau acolo vinurile Tokáyului. Tovarășul Lájos Terjek — conducătorul pivniței — ni le-a prezentat. Eu am luat numai două guri și am zis: „E formidabil, parc-ar fi fratele Cotnarului". Lájos Terjek m-a înțeles într-o clipă. Și cum călătorului trebuie să-i stea bine și cu... pivnița, ne-am așternut la o discuție. Bineînțeles, pe teme viticole. Am început de la anul 1200, dată de la care — după unii istorici — există această pivniță. Aici s-a lucrat ca la piramide. Zidită pentru eternitate, pivnița a fost săpată sub deal la 15 metri adîncime. Zidurile ei de piatră au scos sînge din mîini. E suficient să amintesc faptul că munca pentru construcția acestui templu al vinurilor mergea extrem de încet: 20 cm pe zi pentru un om. Dar am trecut peste amănuntele istoriei acestei construcții, am trecut rapid peste veacuri și am ajuns pe la anul 1524, cînd vestitul, nemuritorul Paracelsus, după studii chinuitoare și mai ales după degustarea Tokáyului, a spus: „Seamănă cu aurul lichid".

Se zice că Maria Tereza aprecia mult aceste vinuri. De pe vremea ei a rămas o zicală în latinește, care se adresează aurului lichid: „Binecuvîntat fie pămîntul pe care crești, binecuvîntată femeia, binecuvîntat cel ce te bea".

Dar gazda mea, Lájos Terjek, pus pe mare omenie, a parafrazat zicala așa: „Binecuvîntați să fie cei care beau Tokáy în clipa asta" și ne-a îndemnat la golirea cupelor. La discuția noastră a participat, cu nepieritoarele sale versuri, și Petöfi Sándor; pivnicerul a ținut să-mi zică frînturi din cîntecele marelui poet, care amintesc de licoarea de Tokáy.

Apoi, dîndu-i mai rar cu paharele și mai des cu voroavele, ne-am oprit la o documentare mai contabilă, mai economică asupra acestei podgorii. Am ajuns în zilele noastre. Podgoria Tokáy se întinde pe cîteva zeci de sate. Cooperativele agricole din aceste așezări sînt profilate, bineînțeles, pe viticultură. Eu am vizitat inima acestei podgorii, cuprinsă într-o mare gospodărie agricolă de stat, care are în proprietate 5.000 de hectare. Un inginer tînăr și simpatic, Lászlo Gulyás (gospodăria numără 1.200 de muncitori, 10 ingineri și 15 tehnicieni) mi-a relatat faptul că pe scara economiei naționale maghiare vinurile în general și cel de Tokáy în special au un cuvînt greu. Fapt pentru care ungurii acordă circuitului viticol apreciabile suprafețe, improprii culturilor cerealiere, dar excelente pentru cultura viței de vie. Se prevede ca pînă în 1980 viile Tokáyului să se desfășoare pe 15.000 de hectare.

Vorbindu-mi despre aurul lichid, gazdele mi-au amintit totodată și despre cel solid. Adică despre cele 35 medalii de aur (din 1955 pînă în prezent) pe care le-a adus vinul de Tokáy Ungariei la marile și exigentele concursuri internaționale.

Tokáyul, precum Cotnarul, are o seamă de varietăți. Mi-e foarte greu să dau certificate și să afirm că Tokáy Sámorotny îl bate pe Tokáy Furmint. Ambele sînt foarte bune. Specialiștii însă dau asemenea certificate. Dar cel mai mare specialist al vinului e omul de rînd. Unuia îi place Grasa de Cotnari, altuia Feteasca de Cotnari, iar altul se dă în vînt după vinul de la Pietroasele Buzăului. În orice podgorie există însă un soi de vin care e cartea de vizită a acesteia. Un asemenea vin este și Tokáyul Aszu, supranumit regele vinurilor maghiare, care a dus faima țării sale peste multe meridiane ale lumii. I-am făcut și acestuia „documentarea", adică l-am degustat. E excelent. Îți umple gura de parfum. Tokáy Aszu reclamă însă o preparare cu totul deosebită. S-o luăm de la coacerea viilor. Se lasă strugurii pe butuci pînă în tîrziul toamnei, pînă ruginesc frunzele viței, pînă la căderea brumei tîrzii. Adică pînă se coc în așa fel, încît îi apucă nițel stafidirea. După ce sînt culeși și măcinați, se scot sîmburii din ei. Pasta aceasta de struguri e pusă apoi în vin vechi. La un an, vinul e strecurat să n-aibă nici o coajă, nici un sîmbure. Se lasă așa, să doarmă doi ani, după care se trage definitiv în butoaie. Așa că pentru a bea din pocale aur lichid, trebuie să treacă trei ani de la culesul strugurilor.

Cînd am bătut drumurile Ungariei, dacă timpul mi-ar fi îngăduit, dacă n-aș fi fost ispitit să vizitez și regiuni industriale, aș fi dat o fugă și pe dealurile din împrejurimile Balatonului. Din porunca împăratului roman Probus s-a plantat aici o aleasă viță de vie care dă cunoscutul vin Badacsony. Mi s-a relatat că alt împărat roman — Galerus — iubea atît de mult acest vin, încît era cît pe ce să sece apele Balatonului, pentru a face loc viilor.

Cînd am părăsit Ungaria mi s-au dat în dar două sticle de Tokáy. Ajuns acasă, le-am comparat cu Cotnarul. Nu greșisem de loc: Tokáyul e frate geamăn cu licoarea noastră romînească.

George CIUDAN

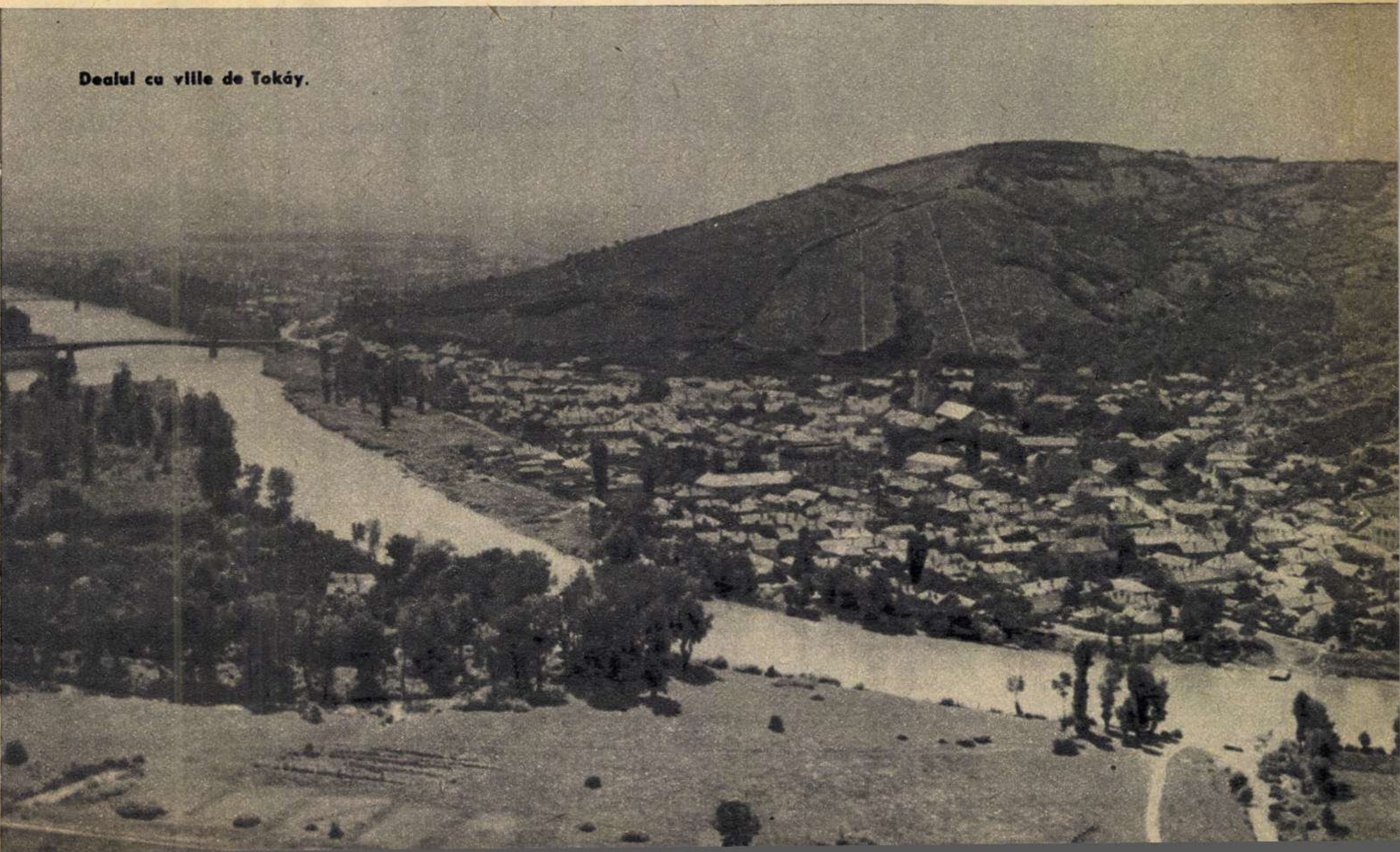

Dealul cu viile de Tokáy.

În fața juriului alcătuit ad-hoc, produsele întreprinderii de confecții „Arta modei“ — prezentate de manechine — își trec examenele.

Și pentru că am fost

De fapt, e dreptul nostru legitim: moda nu e o noțiune abstractă care circulă, capricioasă, doar prin revistele de specialitate. O purtăm, o lansăm, îi suportăm — fiecare dintre noi — consecințele. De ce să nu hotărîm noi asupra ei? Sau — ca să fim mai realiști — de ce să nu ne spunem și noi, cumpărătorii, cuvîntul asupra metamorfozelor ei?

Și iată că am fost solicitați să ni-l spunem. Invitația au trimis-o înșiși creatorii de modele — marile fabrici de confecții, înainte ca reprezentanții comerțului să fi decis, în numele nostru, ce rochii vom purta la vară. Luînd-o înaintea timpului calendaristic și al actului comercial ce îl însoțește — contractările — creatorii de modă ne-au arătat, într-un martie cu ninsori, costume de baie și rochii din mătase... Ni le-au propus, au făcut demonstrația cu ajutorul unor femei tinere și frumoase (ceea ce, firește, a pledat în favoarea produselor vestimentare) și ne-au cerut părerea. Aceste parade ale modei — pe care le-ați văzut poate la magazinul „Confecții de femei București“ sau la „Victoria“ — au devenit, din parade, adevărate ședințe de lucru: fiecăruia, din cei de față, i s-a oferit un scaun și un chestionar. Iar chestionarele cereau răspunsuri categorice, exprimate prin note, ca la un examen, pentru fiecare din zecile de modele ale colecțiilor prezentate. Se pare că aceste jurii alcătuite ad-hoc și-au privit cu seriozitate misiunea; la ministerul de resort sînt în prezent studiate sute și sute de chestionare completate, se fac statistici și se trag concluziile: Fabrica de confecții și tricotaje-București iese, ca totdeauna, premiantă; confecțiile de la „Arta modei“ plac din ce în ce mai mult; cu pălăriile din Timișoara stăm cam prost încă...

Apoi, după aceste prime consultări ale publicului, întreprinderea „Arta modei“ a mers mai departe: din magazin, demonstrația de modă a fost mutată în instituții și întreprinderi. O primă asemenea întîlnire a avut loc la Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, în fața unui juriu feminin de aproximativ 700 de membri. O a doua este proiectată pe curînd la „Industria bumbacului“, o a treia la un institut de cercetări.

Publicul își spune părerea. Dar totodată primește și o lecție de educație estetică vestimentară: fiecare model prezentat își are biografia și rostul său, fiecare se potrivește unei ocazii, unei anume vîrste și anume siluete. Orice femeie va fi îmbrăcată cu gust dacă va ști să aleagă, să se privească cu luciditate și să-și creeze un stil personal, în funcție de datele ei personale. De obicei, paradele modei stîrnesc atîtea ispite vestimentare, încît actul selectiv nu se mai poate desfășura cu obiecti-

întrebați...

vitate : o manechină drăguță a prezentat cu șic o rochie, o combinație de culori ne-a încîntat ochiul, o croială interesantă ne-a atras atenția — și gata, preferința a fost formulată, fără prea multă chibzuință. De astă dată specialiștii fabricii vin să-și explice creațiile, potolesc sau trezesc gustul pentru anumite ținute, lămuresc tendințele modei internaționale actuale, le justifică. Și nu o dată aceste justificări sînt necesare. De pildă : am auzit la aceste parade suspine după moda — de acum cîțiva ani — a rochiilor de vară cu fuste ample și corsajul foarte mulat : „a fost o linie feminină și tinerească, care avantaja aproape orice siluetă și valorifica din plin țesăturile". E adevărat : a fost o modă frumoasă. Dar — și cine știe mai bine acest lucru ca înseși cumpărătoarele ? — nimic nu e mai grabnic atins de uzura morală ca moda vestimentară feminină. Ea e obligată prin definiție să evolueze și — căutînd să ne împrospăteze înfățișarea — a trecut prin acea criză a rochiilor informe cu linie și denumiri ridicole : rochie-sac, butoi, trapez. S-a ajuns, ca o reacție, de la rochiile foarte bogate la rochia extrem de simplă, rochia fără mîneci, fără croială, fără cambruri. Marile case de modă occidentale au făcut din această simplitate excesivă un act de mare îndrăzneală, lansînd rochia-furou care, însă, își găsește prea puține aplicații practice de succes și nu poate cuceri masele largi. Mi se pare că la fabricile noastre de confecții, creatorii au procedat cu înțelepciune : ei au luat din orientarea modei internaționale trăsăturile esențiale și s-au străduit să le dea o interpretare proprie, să le adapteze gustului nostru și necesităților de producție în serie.

Iată, de pildă, colecția de primăvară-vară '64 a întreprinderii „Arta modei". Mai bine zis acea completare de 100 de modele, pe care o prezintă în cadrul paradelor și care a întregit colecția de 950 de creații pentru femei, bărbați și copii oferită comerțului la contractările pentru semestru I. (Dar mai întîi să precizăm că specificul acestei întreprinderi de confecții este seria mică, restrînsă de 50-100 bucăți dintr-un model, sau seria exclusivă — din maximum 10 piese — care se desfac numai prin marile magazine. Aceasta obligă. Obligă la o veșnică înnoire a modelelor. În 1963, fabrica a realizat 2.000 de modele. Pentru 1964, sînt prevăzute 2.500. Și se vor face. Să sperăm că vor avea și calitatea corespunzătoare.)

Rochia verii '64 — așa cum o recomandă „Arta modei" — este o rochie comodă, simplă, cu fusta dreaptă sau ușor evazată, de preferință fără mîneci. Tendințele modei generale sînt deci respectate. Dar excesele ei au fost înlăturate : rochia nu atîrnă ca de pe un umeraș, ci este mai cambrată și deseori tăiată în talie, fusta e puțin încrețită și marcată cu un cordon lejer înnodat, decolteurile — decente. Primul cuvînt de spus îl are linia sport, rochia verii '64 fiind rochia ce îmbină în cea mai mare măsură necesitatea unei ținute sobre și estetice cu cea a comodității. În schimb, rochia de după-amiază și seară își recapătă feminitatea, are forme suple, mici evazeuri, decolteuri (neexagerate). Să recunoaștem că sînt preferabile acelor fuste care pretindeau — în plină vară — jupoane înfoiate ! Colecția rochiilor de dimineață și după-amiază e reușită. Cea a rochiilor de seară are unele încercări ratate (o pelerină mică cu nasturi din blană peste o rochie dreaptă din mătase), altele, bine intenționate dar neduse la capăt, în general anumite prețiozități și încercări de a complica modelele.

Se pare, de altfel, că specialiștii fabricii se realizează cel mai bine în sectorul ținutelor sport : colecția lor pentru litoral și munte e de un gust ales. Prejudecata că la mare grijile pentru ținuta vestimentară sînt inutile a căzut de mult — și iată că fabricile noastre propun variate combinații între constumele de baie și scurtele halate pufoase, între șorturi, pieptare și bluzoane, salopete scurte, pantaloni și jachete, combinații care dau o uimitoare varietate de soluții pentru îmbrăcămintea de vacanță.

Ni s-a părut insuficientă preocuparea de a rezolva în spiritul modei '64 rochia de stofă pentru primăvară. În general, cu unele mici excepții, e cam aceeași — în ce privește materialele, croiala, detaliile — ca cea de anul trecut sau de acum doi ani : rotunjită pe gît, cu doi-trei nasturi pe bust, puțin bluzantă în talie. Jerseul — materialul acesta atît de modern — nu a fost folosit pe măsura posibilităților sale. Mai curînd taiorul s-a împrospătat — a fost croit din stofe fantezii, pe o linie sportivă, cu guler și revere mici sau cu o eșarfă, cu lărgimea strînsă de un cordon. Mantourile — sobre, fără excese de fantezie, bine croite — sînt haine pe care le poți purta cîțiva ani fără teama că s-au demodat de la un sezon la altul.

La ora la care notăm aceste cîteva păreri, mediile notelor date de acele largi jurii populare nu au fost încă încheiate, fabricile le așteaptă cu emoția oricărui candidat la examen, comerțul nu-și pornește contractările pînă nu le va consulta și el. Dar așteptarea aceasta nu este de loc pasivă : creatorii de modă meditează acum, în zilele cînd dă colțul ierbii și înfloresc toporașii, la frunzele ruginii ale toamnei. Nu din predispoziție spre melancolii autumnale, ci din necesitatea de a crea în timp util moda sezoanelor viitoare. Căci ei trebuie să prevadă timpul probabil cu mult înaintea meteorologilor...

Sanda FAUR
Fotografii de Elena GHERA

Pantoful Cenușăresei

Se pare că, la vremea sa, pantoful Cenușăresei a fost unic. Ei bine, nu mai e ! Condurul din blană sîngepie sau — după părerea altor povestitori autorizați — pantoful, țesut din fir de aur și bătut cu nestemate, a căpătat, în anul de grație 1964, nenumărați confrați întru splendoare. De s-ar fi petrecut mai recent povestea, urîtele surori vitrege ale Cenușăresei nu ar fi trebuit să-și reteze degetele ca să le încapă neasemuitul papuc. Și-ar fi comandat pur și simplu la cooperativele de încălțăminte alții aidoma : brodați cu fir și stele de aur, împodobiți cu rubine, presărați cu perle pe căpută și cu ștrasuri scînteietoare la cataramă. Pentru că, oricît ar părea de necrezut, asemenea pantofi există. Și încă mulți. Și mai fabulos împodobiți ca în fantezia creatorilor de basme. I-am văzut noi înșine : Charles Perrault nu a fost martor ocular, noi — da !

...Totul a pornit de la un concurs pe țară al creatorilor de încălțăminte din cooperative. Un concurs tradițional și, de fapt, cît se poate de bine venit. Meșterii cizmari sînt invitați, cam o dată pe an, să-și demonstreze arta. Iar ei o fac cu tragere de inimă, spre deplina noastră satisfacție, a noastră, consumatorii, care am verificat nu o dată, prin proprie și tragică experiență, că atunci cînd nu ai picioarele comod încălțate... Am văzut rodul acestei întreceri. Mai bine zis, roadele : 425 de perechi prezentate în sala de expoziții a U.C.E.C.O.M.-ului. Cifra aceasta trebuie înmulțită de foarte multe ori pentru a avea imaginea exactă a efervescenței creatoare pe care o declanșează concursul : inițial, fiecare uniune cooperatistă regională a prezentat cîte 150 de perechi. Trecute prin repetatele filtre ale exigențelor, ele și-au redus mereu numărul, selectîndu-se și ajungînd astfel să aducă în București chintesența calității. Sau, mă rog, așa ar trebui să fie. Organizatorii concursului ne-au împărtășit părerile lor — concretizate de altfel și în premiile acordate — după care întrecerea din acest an ar fi adus mărturiile unui spor de calitate. Au dreptate : la unii din pantofii expuși poate fi apreciată linia modernă, subțiată mult la vîrf și întreruptă apoi, ca să creeze un bot pătrat ; sînt rezolvate uneori și decolteurile escarpenului ; s-au căutat soluții noi și pentru tocurile înalte sau scunde.

Dar, privind o dată și încă o dată fiecare din pantofii expuși, am fost cuprinși de o adîncă nedumerire. Se pare că unii meșteri cizmari au vrut să învingă în competiție cu ajutorul gablonțurilor și al lameurilor, că au vrut să ne orbească privirea cu ornamente cît mai neașteptate, și au făcut din bieții noștri pantofi cotidieni niște prilejuri de spectaculoase exerciții grafice. Pe un pantof din antilopă neagră, un păianjen-broșă fixat în dreptul degetului mic își resfiră firele de aur ale pînzei sale ; pe o altă căpută, saltă o mică veveriță bleumarin, iar în vecinătatea ei, și-a încetat cîntecul un greier prins în chip de fundă ; niște mari frunze de stejar împodobesc un pantof gri ; o întreagă constelație brodată migălos cu fir metalic se înșiră pe botul altor pantofi... Broșele mari, din pietre sclipitoare, au fost coborîte de pe bluze pe pantofi și nu numai pe pantoful de seară, ci chiar și pe comodul papuc cu toc jos. Arabescuri, decupeuri, împletituri aplicate, raze, catarame din ștrasuri, ornamente din catifea, combinații de piele din diferite culori (marea majoritate a pantofilor sînt din două-trei nuanțe !) copleșesc privirea, o obosesc. Simplitatea, acea simplitate de bun gust care asigură eleganța, a fost parcă ocolită cu premeditare. Pînă și branțurile au fost ornamentate cu aur și argint, și cu complicate desene din perforații...

De ce toate acestea ? Cui îi trebuie aceste ornamentații excesive și de un gust îndoielnic ? Cine și în ce ocazii ar purta cu plăcere asemenea pantofi ? E păcat de atîta fantezie binevoitoare, dar prost canalizată, pe care au risipit-o creatorii de încălțăminte. Am fi preferat calapoade bine construite și pantofi comozi. Am fi preferat pantofi simpli, dar croiți elegant. Credeți-ne, tovarăși meșteșugari...

S. F.

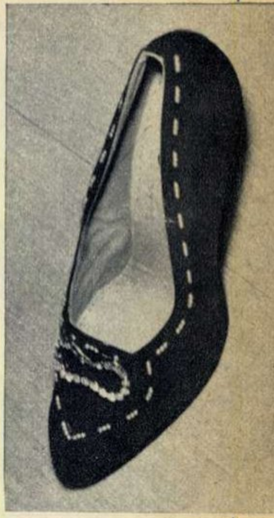

Un pantof de antilopă combinat cu lac, peste care au fost cusute perle și prinsă o cataramă din ștrasuri. Cine ar încălța cu plăcere un asemenea pantof ?

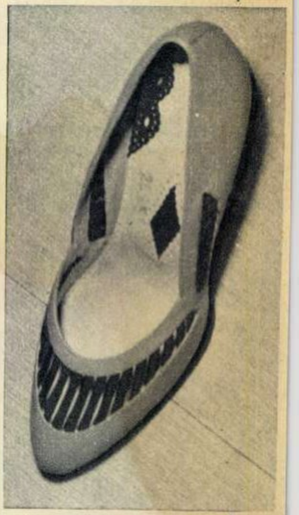

Botul prea rotunjit, o combinație nepotrivită de culori, o ornamentație gen gărduleț, branțuri cu găurele. Rezultatul : eșec.

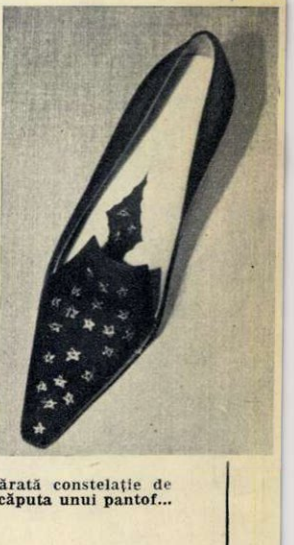

O adevărată constelație de aur pe căputa unui pantof...

PRIN CETĂȚILE INDUSTRIEI NOASTRE SOCIALISTE

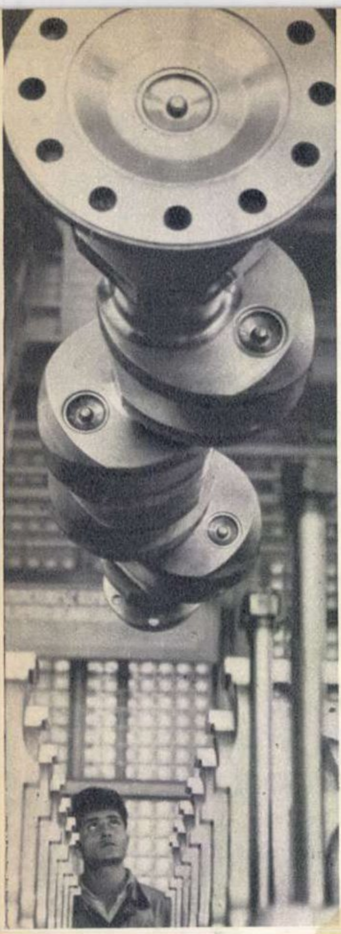

Sub privirile atente ale tehnicianului montator, arborele cotit, unul din cele mai importante organe ale motorului, este coborît în carter cu ajutorul macaralei.

In coturile lui, executate cu o precizie de ordinul zecimilor de microni, se vor prinde în curînd bielele a căror îmbinare cu pistoanele se execută separat.

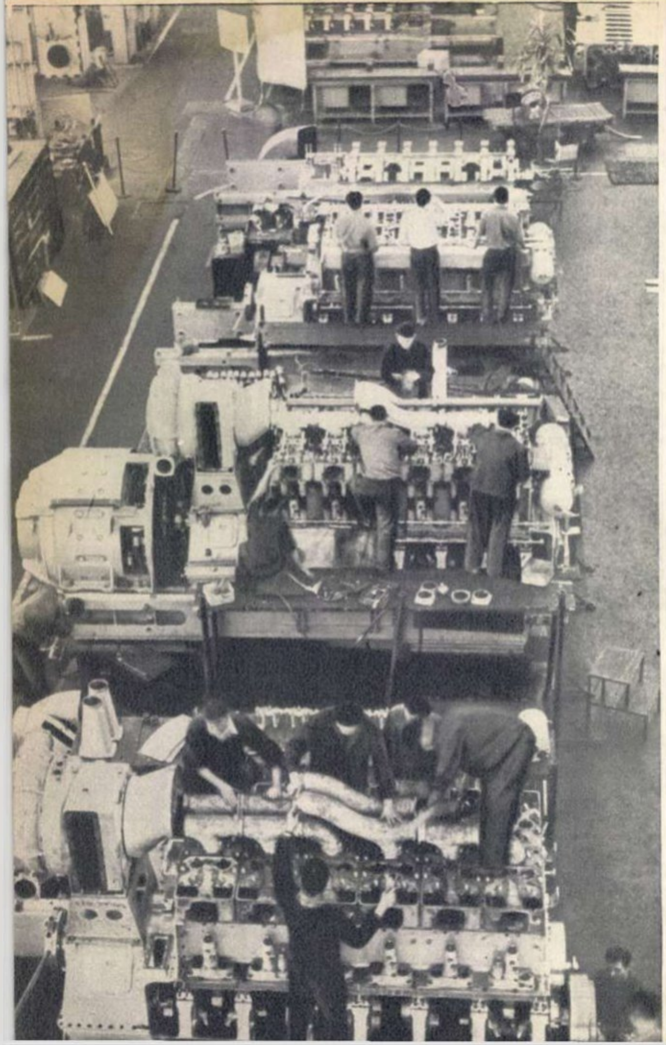

Cîteva mii de piese se adaugă apoi la complexul mecanism, întregind treptat conturul uriașului de 2.100 c p.

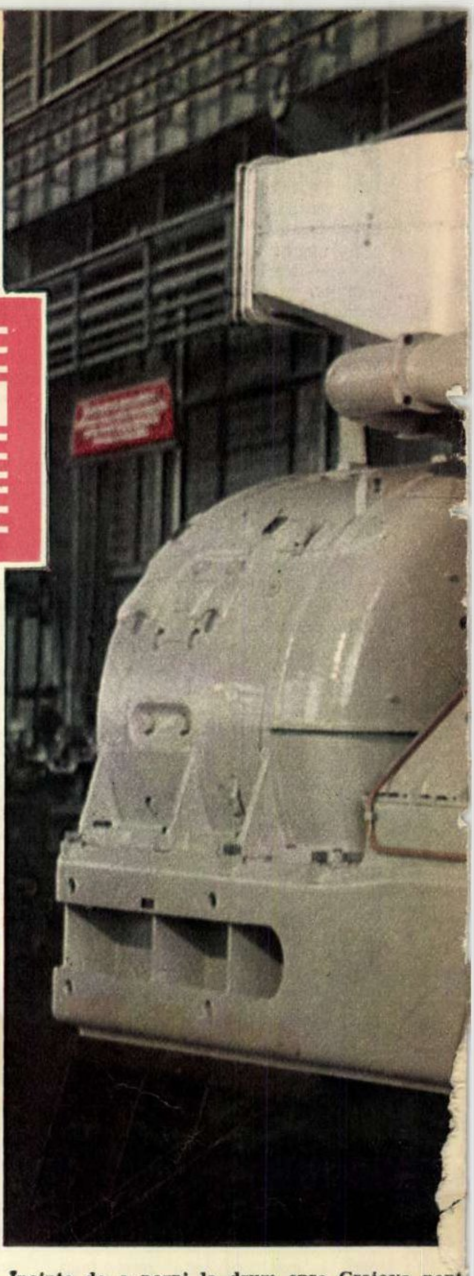

Înainte de a porni la drum spre Craiova pent

INIMA DE

Locomotivele greoaie și neeconomice, care timp de decenii și-au însemnat trecerea prin gări printr-un strat gros de funingine depus pe acoperișurile peroanelor, se retrag una după alta din circulație, lăsînd locul surorilor lor mai rapide și mai puternice — locomotivele diesel electrice. Capabile să dezvolte o forță de tracțiune de 2.100 cai putere, aceste mașini moderne realizează anual economii de peste 1,5 milioane lei (la aceleași prestații față de cele cu abur din seria 150.000), avînd în același timp o rază de acțiune mai mare și putînd remorca garnituri cu un tonaj sporit.

Motoarele cu care sînt echipate locomotivele diesel electrice se nasc în cetatea metalurgiei de la Reșița. La montarea lor participă zeci de specialiști care au la dispoziție mașini-unelte și utilaje de o înaltă tehnicitate. În imaginile de față fotoreporterul nostru a înregistrat cîteva din fazele procesului de montaj al acestor „inimi de oțel" care pun în mișcare locomotivele diesel electrice romînești.

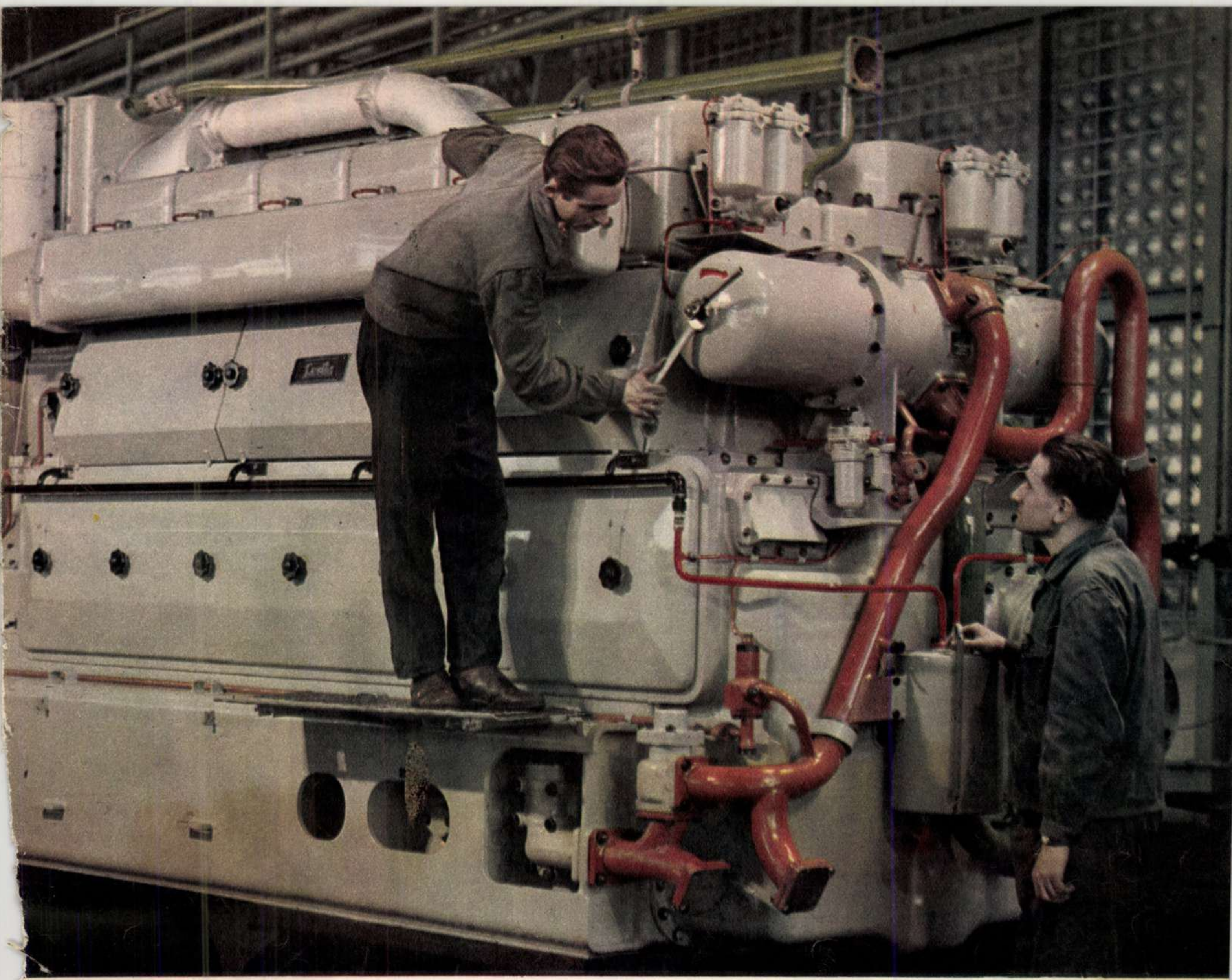

ru a deveni părți componente ale locomotivelor ce se montează la uzinele „Electroputere", motoarele sînt supuse unei ultime verificări.

OȚEL A LOCOMOTIVEI

Cînd ultimele șuruburi au fost fixate la locul lor și motoarele și-au încheiat stagiul în hala de montaj, ele sînt aduse la bancurile de probă unde își vor dovedi calitățile tehnice, funcționînd fără întrerupere un anumit număr de ore.

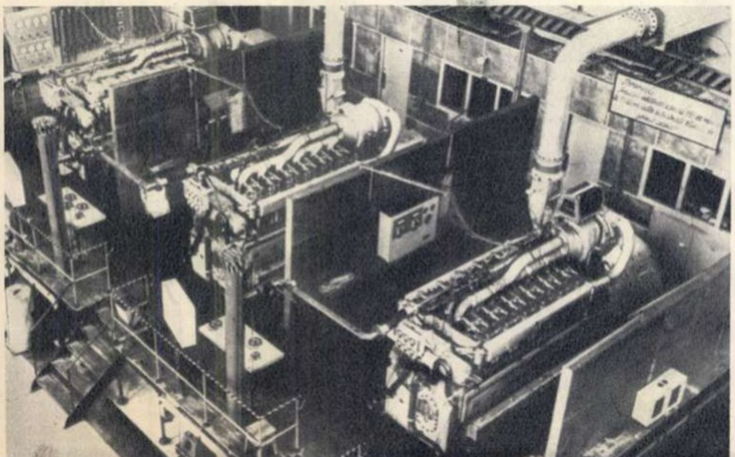

Tehnicienilor care le supraveghează funcționarea le-ar putea scăpa unele mici defecțiuni ce s-ar manifesta în timpul probelor dacă aparatele de control, instalate într-o cabină izolată din punct de vedere fonic, nu ar semnala totul cu promptitudine.

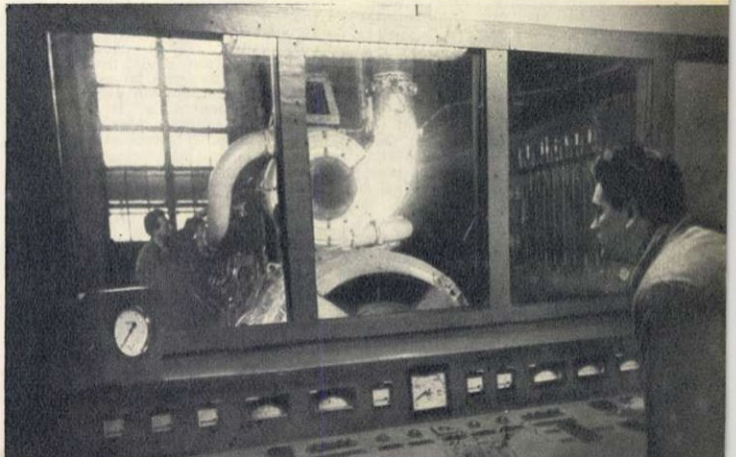

STRATFORD-ON-AVON

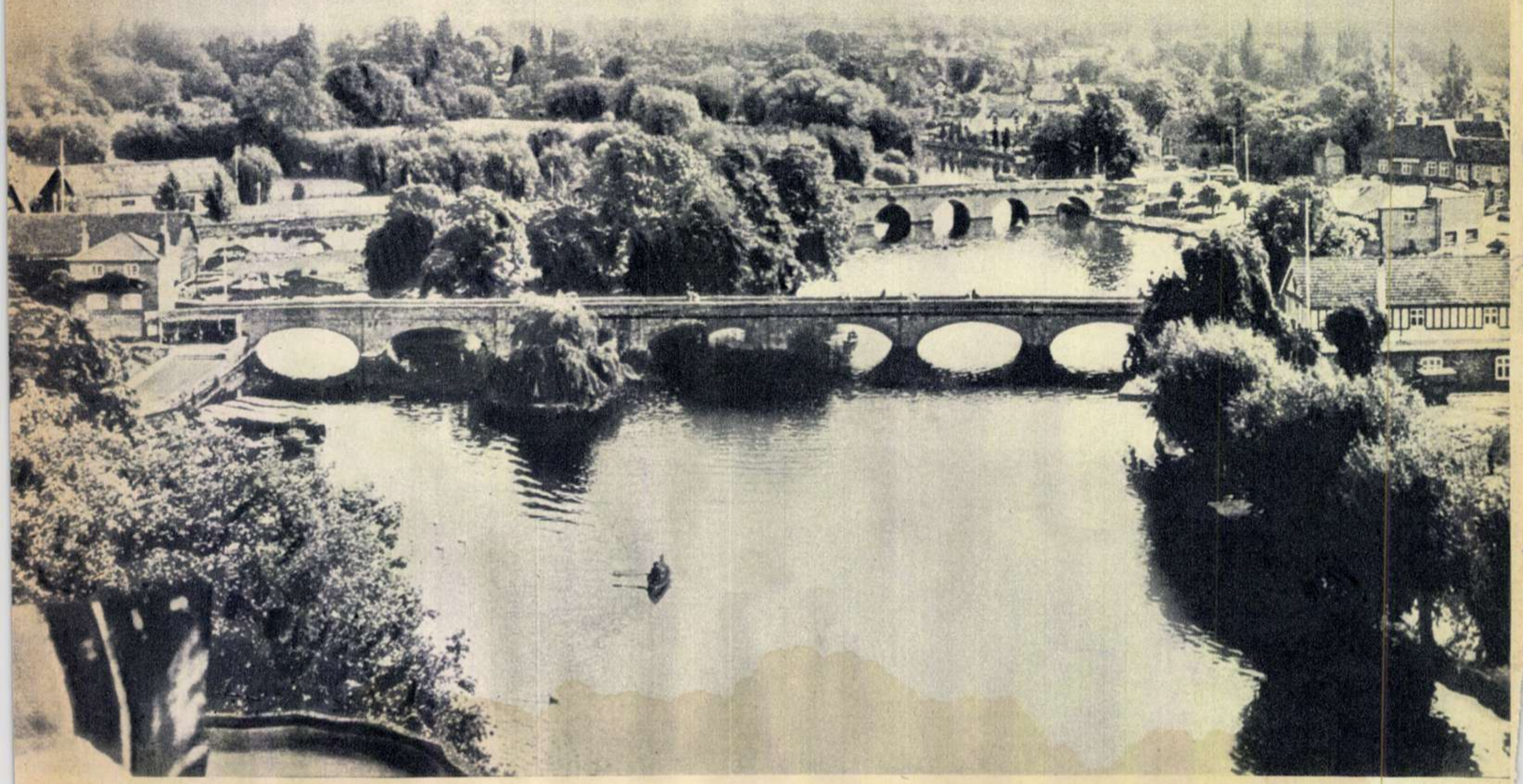

acolo unde s-a născut SHAKESPEARE

Stratford-on-Avon... Un loc unde orice călător încearcă emoția unei drumeții în trecut, în vremea cînd — în urmă cu patru veacuri — aici s-a născut și a trăit William Shakespeare.

Străzile cu șiruri de case vechi din piatră și lemn, colorate în alb și negru, ale Stratfordului mai păstrează ceva din atmosfera tîrgușorului elizabethan de odinioară, în timp ce clădirile noi, vitrinele moderne vorbesc despre prezența vie a secolului XX.

Biografia marelui dramaturg și poet este săracă în date ; însăși paternitatea operelor sale a fost multă vreme contestată. La Stratford însă, te întîmpină pretutindeni amintirea lui, materializată în faptul că în acest orășel a deschis ochii, că aici și-a petrecut o mare parte a vieții sale și că tot aici este înmormîntat marele Will.

TRECUTUL ȘI PREZENTUL SE PRIVESC ÎN FAȚĂ

Vizitatorii veniți din Londra pe malurile Avonului, după ce au lăsat în urmă, o dată cu cei 150 de kilometri străbătuți, și graba erei noastre cosmice, sînt bucuroși să bea o cană cu bere, de obicei caldă, la „Old Thatchtavern“, unde se zice că lui Shakespeare îi plăcea să se întîlnească cu prietenii. Fără îndoială că în tîrgul său natal sînt puține locurile prin care marele dramaturg să nu-și fi purtat pasul, după cum sigur este și faptul că astăzi sînt mulți cei care trag foloase de pe urma unor povești, inventate ad-hoc, în legătură cu amintirea lui.

Prețuirea locurilor legate de viața lui William Shakespeare datează abia din 1847, cînd statul a cumpărat clădirea din Henley Street, transformînd-o în casă memorială și muzeu.

În tot timpul anului, dar mai ales din primăvară și pînă toamna tîrziu, în perioada obișnuitului festival anual Shakespeare, un adevărat pelerinaj are loc la această casă. Căci aici a venit pe lume acum patru sute de ani William, cel dintîi fecior al mănușarului John Shakespeare. În registrele parohiei apare înscris în ortografia vremii botezul lui „Gulielmus, filius Johannes Shakspere“ la 26 aprilie 1564. Este de altfel unica mărturie a nașterii lui.

Și iată că pragul casei modestului mănușar este trecut azi aproape zilnic de oameni vorbind în toate graiurile pămîntului, mai emoționați poate de cum îl va fi pășit, ducîndu-și întîia oară feciorul în brațe, John Shakespeare. Cîteva încăperi mobilate în stilul epocii elizabethane îți sugerează imaginea vieții familiei scriitorului. Lîngă căminul masiv, cam ursuz, din „living-room“, un fotoliu greoi de lemn își așteaptă parcă stăpînul. Lemnele din cămin sînt gata aranjate pentru a fi aprinse la ceasul de odihnă. Alături, în bucătărie, deasupra vetrei atîrnă un ceaun. Pe pereți sînt agățate vase vechi din alamă, asemănătoare cu cele folosite pe atunci. Trecînd în odaia în care s-a născut genialul artist, se pot observa pe geamurile ferestrelor — scrijelite probabil cu diamantele inelelor — semnăturile unor oaspeți iluștri, ca Walter Scott, Dickens, Thackeray, Carlyle, Browning, Tennyson. Un pat mare de lemn și alte cîteva mobile de dormitor după moda timpului întregesc imaginea anilor copilăriei și tinereții lui Will.

La vîrsta de 21 de ani Shakespeare pleacă la Londra, unde își dăruiește tot talentul și puterea de muncă teatrului și poeziei. Spre sfîrșitul vieții se retrage însă definitiv în tîrgușorul natal, avînd de multă vreme faima de „cel mai mare poet al Angliei“.

În muzeul alăturat locuinței sînt expuse cîteva portrete ale lui Shakespeare, cărți, documente, stampe, picturi, o bancă de clasă — aproape putrezită de ani — în care se spune că ar fi stat dramaturgul pe vremea cînd era elev, precum și alte obiecte legate de viața și creația lui.

În ochii vizitatorilor se citește dorința de a nu pune la îndoială nimic. Ei vor să se îmbete de mireasma atmosferei shakespearene, și primesc drept adevăr tot ce poate contribui la farmecul legăturii directe, peste timp, cu neîntrecutul artist — de la care n-a rămas posterității nici un manuscris.

O ușă a muzeului dă în grădină. După pereții severi, cu grinzi negre de lemn, straturile multicolore de flori și iarba de un verde proaspăt par nespus de vii. În această grădină cresc toate florile și plantele de care se pomenește în vasta operă a creatorului lui Hamlet. Mai există aici un copac cu crengile vlăguite de vreme, susținut în cercuri de fier, despre care se presupune că ar fi contemporan cu Shakespeare. Astăzi,

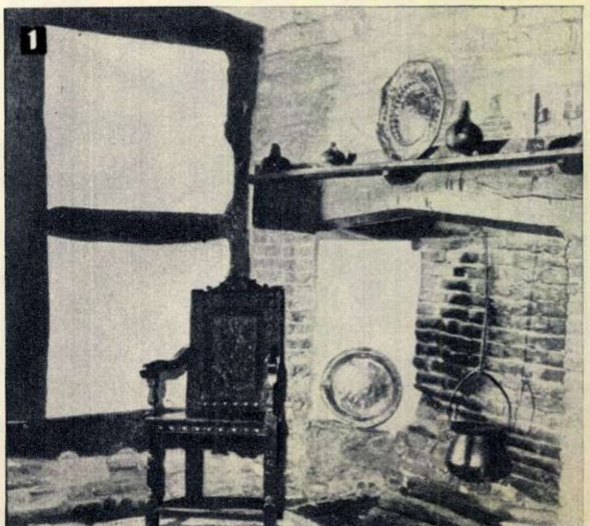

1

pe Henley Street, alături de casa natală a marelui om de la Stratford se ridică moderna construcţie a Centrului Shakespeare. Acest edificiu cultural — început în 1959 şi terminat recent — cinsteşte cel de-al patrulea centenar al naşterii lui Shakespeare. Aici se află o bibliotecă, o expoziţie şi săli de lectură.

Nu departe de casa natală, se găseşte „Grammar School", unde a învăţat micul William. Este o clădire lungă, cu un cat, construită din lemn, avînd o înfăţişare mohorîtă şi impunătoare, aşa cum se cuvenea unei şcoli din acea vreme. Sus se aflau clasele, iar la parter sala mare, în care trupe de actori ambulanţi dădeau deseori spectacole. Poate că între aceşti pereţi a simţit William Shakespeare cel dintîi fior, cea dintîi chemare pentru teatru.

În apropierea şcolii se află temelia casei din New Place, unde marele dramaturg şi-a petrecut ultimii ani. Într-una din încăperile ce se ridicau pe această fundaţie s-a stins, la 23 aprilie 1616, în vîrstă de 52 de ani, geniul a cărui ardere a dăruit omenirii nemuritoare opere de artă. Casa din New Place a fost una din cele mai mari clădiri ale Stratfordului elizabethan. În grădina sa creştea un dud, plantat — se spune — de mîna lui Shakespeare, dar ultimul proprietar, nemaiavînd linişte din pricina vizitatorilor, l-a tăiat, iar în 1759 a dărîmat şi casa. Astăzi un gard de verdeaţă împrejmuieşte temelia casei.

Alături se află „Nash's House" — casa lui Thomas Nash, primul soţ al Elizabethei Hall, unica nepoată a lui Shakespeare. Ca şi toate celelalte clădiri legate de viaţa scriitorului — şi aceasta a fost restaurată în decursul vremii.

LEGENDĂ ŞI REALITATE

După ce ai străbătut, o dată cu încăperile amintitei locuinţe, parcă şi viaţa unei lumi de odinioară, ieşind în stradă auzi de la o depărtare de cîţiva metri cum se clatină în bătaia vîntului, scîrţîind prelung ca o invitaţie, tăbliţa ce poartă firma „Hotel Shakespeare". Sunetul grav al pardoselilor, întreaga amenajare interioară, care în decursul timpului a suferit doar mici modificări ce ţin de civilizaţia secolului nostru, te transportă din nou într-un trecut îndepărtat. Din 1769, cînd actorul David Garrick a locuit în acest hotel, împreună cu alţi actori participanţi la cel dintîi festival închinat memoriei genialului dramaturg — camerele au primit denumiri inspirate din titlurile pieselor lui Shakespeare, denumiri ce au rămas pînă astăzi.

În salonul cu tavan scund, sprijinit în grinzi de lemn roase de vreme, se bea ceai. Un miros de lucruri bătrîneşti, de cufăr în care se umblă la zile mari, pluteşte în încăperea cam întunecoasă. La o masă, doi italieni încearcă, pe cît le este posibil, să vorbească pe şoptite, spre a nu destrăma liniştea impunătoare, statornicită aici din vechime. Dar prea multa lor aprindere te face să le înregistrezi, fără să vrei, discuţia. Unul afirmă că Shakespeare nu a iubit-o niciodată pe Anne Hathaway — soţia sa — care era mai în vîrstă decît el, certăreaţă şi rea, motiv pentru care a părăsit-o plecînd la Londra. Celălalt, dimpotrivă, este convins că autorul tragediei lui Romeo şi a Julietei a fost statornic în sentimentele sale pentru Anne, care era o femeie încîntătoare... Argumentele pe care le aduc amîndoi sînt în egală măsură zdrobitoare... iar imaginaţia lor, mai cu seamă, demnă de invidiat.

Dar adevărul ? Adevărul asupra întregii lui vieţi ? Poate îl ştiu pereţii caselor vizitate — între care marele creator şi-a petrecut zile şi nopţi, a risipit vorbe şi gînduri... Îl ştiu uliţele şi grădinile Stratfordului, îl ştie poate şi Avonul...

În drum spre malul rîului, îmbrăcat somptuos în găteli de sălcii şi peluze, de grădini stufoase, stă plin de măreţie Hall's Croft — casa Susannei — fiica mai mare a lui Shakespeare — şi a soţului acesteia, doctorul John Hall, savant cu renume pe atunci. Mobila scumpă, obiectele de valoare sînt desigur asemănătoare cu cele ce vor fi împodobit şi locuinţa din New Place.

Levi Fox (stînga), directorul Festivalului Shakespeare 1964, şi Lawrence Williams, arhitectul noului Centru Shakespeare, în faţa modernei clădiri a centrului a cărei construcţie a fost recent terminată.

Cînd pleci de la Hall's Croft, cu puţin înainte de a ajunge la şerpuirea domoală a Avonului, te întîmpină silueta zveltă a bisericii Holy Trinity, unde a fost înscris botezul lui William Shakespeare, apoi — în 27 noiembrie 1582 — căsătoria lui cu Anne Hathaway şi mai tîrziu naşterea copiilor săi. Tot aici se află şi mormîntul, cu epitaful compus de el, cine ştie sub imperiul cărei profunde tristeţi : **„Tu, care treci, blestemă şi tu, dar nu te opri, ci urmează-ţi calea"** — sună sfîrşitul acestuia. Într-o firidă, un bust lucrat de Gerard Johnson la cîţiva ani după moartea scriitorului îl înfăţişează mult mai greoi decît îl cunoaştem din cele mai răspîndite portrete.

UN TEATRU ÎN MEMORIA LUI SHAKESPEARE

Tot pe malul Avonului, ca un semn al nemuririi geniului uman, se înalţă clădirea teatrului memorial Shakespeare, denumit de trei ani „Royal Shakespeare Company". În 1769 — cum am mai amintit — David Garrick organizează primul festival în amintirea marelui dramaturg, festival care a devenit apoi tradiţional. În 1879 se inaugurează întîiul teatru memorial, iar în 1932 îşi deschide porţile o clădire modernă, a cărei scenă este slujită de cei mai mari actori ai Angliei.

În fiecare an, începînd de la 23 aprilie şi pînă la sfîrşitul lui noiembrie, teatrul se află în plină stagiune. Oaspeţi din toate colţurile globului vin să asculte nepieritoarele piese, aşteptînd uneori chiar şi o noapte întreagă în faţa teatrului spre a-şi putea procura un bilet. Clădirea are un aspect greoi, puţin cam neprimitor, dar o dată trecut pragul ei, imaginea exterioară se şterge cu desăvîrşire. În incinta sa se mai află o galerie de pictură şi un muzeu. Găseşti aici portrete ale lui Shakespeare şi ale unor renumiţi actori, printre care David Garrick, Anthony Quayle, Charles Laughton, John Gielgud, Laurence Olivier, Vivien Leigh, Paul Robeson, Pamela Brown, Paul Scofield — pe care recent l-a putut admira şi publicul bucureştean — Sam Wanamaker, Mary Ure. Uriaşe panouri înfăţişează aproape întreaga istorie a teatrului shakespearean. Aici se mai află şi ilustraţii în care sînt reproduse, după cele mai vechi stampe existente, diferite scene din piesele neîntrecutului artist.

Cu mult înainte de începerea spectacolului poţi admira de pe terasa restaurantului, situat în preajma teatrului, priveliştea de o frumuseţe aproape ireală a Avonului, în care se răsfrînge chipul atît de îngrijit al grădinilor engleze. În amurgul de vară uşor înceţoşat cîteva lebede plutesc pe apa aproape nemişcată.

După ce se intră în sală şi fiecare îşi ocupă locul cu mult înainte de stingerea luminilor, se lasă o linişte deplină. Bătăi puternice în podium, aşa cum se obişnuia pe vremea lui Shakespeare, vestesc apropiata ridicare a cortinei. Cîteva clipe mai tîrziu, publicul priveşte cu răsuflarea întretăiată scena cufundată în semiîntuneric : sîntem la începutul tristei poveşti a maurului Othello.

Datorită faptului că teatrul a fost înzestrat cu tehnica cea mai modernă, piesa are o singură pauză. Jocul tuturor actorilor, montarea de înaltă ţinută artistică, regia care scoate în evidenţă elementele mereu actuale ale piesei sînt demne de marele nume pe care-l poartă teatrul.

În faţa clădirii, de cealaltă parte a rîului Avon, s-a amenajat — cu prilejul celui de-al patrulea centenar Shakespeare — o vastă expoziţie, care va oglindi întreaga operă a marelui dramaturg şi poet. Pavilionul expoziţiei va primi zilnic un număr de aproximativ 15.000 de vizitatori. El va fi inaugurat la 23 aprilie a acestui an — cînd vor începe în orăşelul de pe Avon festivităţile închinate celei de-a 400-a aniversări a naşterii lui William Shakespeare.

PLECÎND DIN STRATFORD

Să pleci din Stratford fără să treci pe la Wilmcote şi Shottery — două cătune învecinate — înseamnă să trunchezi oarecum această călătorie în trecut. Căci în cel dintîi se află casa natală a mamei lui Shakespeare — Mary Arden, iar în al doilea, cea a soţiei lui — Anne Hathaway. Amîndouă casele s-au păstrat bine pînă în zilele noastre. Mai ales vila din Shottery — cunoscută sub denumirea de „Anne Hathaway's Cottage" — este deosebit de pitorească, constituind prin arhitectura ei specific locală şi grădina cu aspect rustic un punct de atracţie pentru turişti şi fotoreporteri.

În aceste locuri, pe unde a bătut inima marelui Will, păşesc pe urmele sale de mult spulberate dar veşnic vii vizitatori veniţi din toate patru zări ale pămîntului, avînd cele mai deosebite vederi, dar înfrăţiţi prin dragostea pentru frumuseţea şi umanismul operei ilustrului fiu al Stratfordului, al Angliei şi al lumii întregi. Este omagiul adus geniului pentru nepreţuita moştenire spirituală lăsată posterităţii. Căci asemeni Avonului, cu farmecu-i neschimbat de vreme, cu apa nesfîrşit primenită de unde noi — creaţia artistică a lui William Shakespeare îşi păstrează neştirbită valoarea, rămînînd mereu contemporană, mereu în pas cu noile generaţii.

Veronica RUSSO

...Lîngă căminul masiv din „living-room", un fotoliu greoi de lemn îşi aşteaptă parcă stăpînul (fotografia 1). Dormitorul casei din Henley Street (fotografia 2). „Old Thatchtavern", unde — se spune — marele dramaturg se întîlnea cu prietenii (fotografia 3).

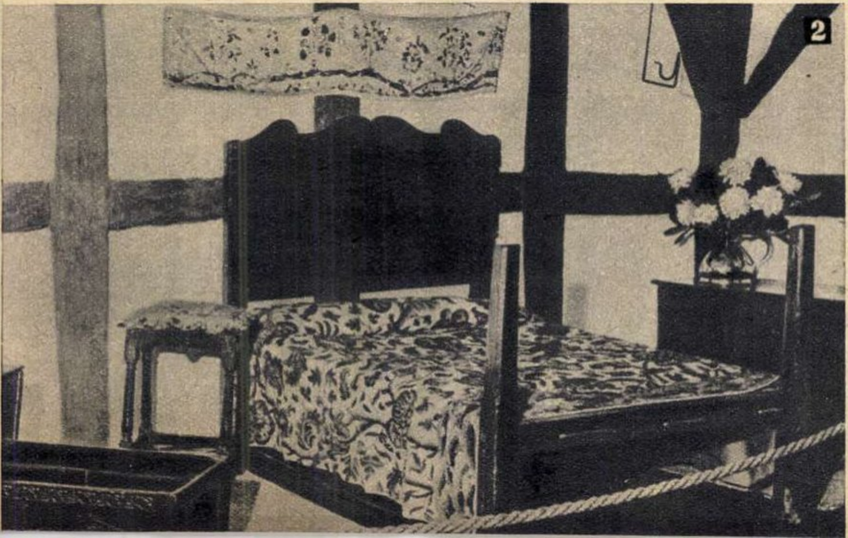
2

3
OLD
THATCHTAVERN

Ultima vizită

Schiță

de

NICOLAE ȚIC

Fata telefonă de trei ori la miliție.

Mama, tot de trei ori la spitalul de urgență.

Tatăl, abțiguit, le sfătui să încerce și la morgă.

— Ești la al zecelea pahar — observă mama.

— Eu sînt invitat — spuse tatăl — tu ești gazdă și nu-i frumos să-mi ții socoteala paharelor. Dar, fiindcă veni vorba : ieri s-au împlinit 8 ani de cînd mi-ai promis că la logodna fetei o să-mi dai voie să mă-mbăt... La nuntă nu, că acolo o să fie cu protocol, acolo se-mbată numai invitații, dar la logodnă, între noi, treacă-meargă !

— E sigur că s-a întîmplat ceva ! — spuse fata.

— Întotdeauna, în împrejurări din astea, se întîmplă cîte ceva — spuse tatăl. A doua zi urmează telefoane, justificări și niște jurăminte care nu-l costă nimic. Mă jur pe ce am mai scump, pe viața, pe fericirea mea ! Să mă trăsnească !... Și, în timp ce zice „Să mă trăsnească !", se gîndește la o halbă de bere și o friptură în sînge. Dar ia închipuiți-vă ce-ar fi dacă l-ar trăsni pe loc !... E, de ce să-l trăsnească ? O fi băiat bun. Ăsta-i primul băiat bun care te-a cerut de nevastă. O să te ceară și-al doilea, și-al treilea...

— Ești imposibil ! — se supără mama. Nu ți-e milă de fata asta ?

— Doamne ferește ! — doar n-am ajuns atît de rău, încît să-mi fie milă de fata mea ! E frumoasă, e deșteaptă, îmi seamănă... Tatăl mai sorbi o jumătate de pahar, se șterse la gură și, vrînd să-ncheie discuția despre logodnic, mai spuse : Măi fată, măi femeie, voi îl știți, voi l-ați ales. Eu l-am văzut o singură dată, atunci cînd a căzut din tramvai.

— Din ce tramvai ?

— Ce tot spune ?

— Acu-s vreo trei săptămîni a căzut unul din tramvai... Nu sînt sigur că a fost el, dar așa mi-am închipuit.

Mama făcu un gest de lehamite. Un frate al mamei vru să-și ia rămas bun.

— Noi am plecat — spuse el, arătînd spre soție.

— Noi am plecat ! — imită tatăl. De cîți ani vă știu eu ? Să fie vreo optsprezece. Atunci ați intrat prima dată în casa asta. Nu v-am simțit cînd ați intrat. Patru ceasuri ați stat pe o margine de canapea și n-ați scos o vorbă. Pînă cînd mi-ați întins mîna : „Noi am plecat !" De-atunci, tot așa !

Ilustrație

de

Tia PELTZ

— Imediat să le ceri scuze ! — porunci mama.

— De ce, dragă ? — ăștia-s oameni serioși, n-au nevoie de scuze... Adela, dacă mai ții la mine, adă aici trei sticle de vin.

— Una nu-ți ajunge ? — se zgîrci fata.

— Trei ! Una de băut, două de foaie verde. Cu cît sînt mai multe sticle pline pe masă, cu-atît mă-mbăt mai repede. Apoi îi făcu un semn mamei : Tot ați pregătit voi de mîncare... E zece fără un sfert... Ce-ar fi să mîncăm ?

— Vai de mine ! Costache ! — strigă mama.

— Sărut mîna — spuse logodnicul.

— Nici n-am auzit, ai sunat ?

— Nu...

— Era ușa deschisă ?

— Aveam cheia — mărturisi logodnicul.

— De unde să ai dumneata cheia ?

— Eu i-am dat-o alaltăieri — interveni tatăl.

— Mă iertați, nici nu ne cunoaștem. Dacă nu mă-nșel, sînteți tatăl Adelei... Își dădură mîna. Aveam cheia pe care mi-a dat-o Adela — explică logodnicul.

— Aha ! Și voi credeți că-i frumos ! — se-ngrozi mama.

— Ia mai lăsați băiatul în pace ! — propuse tatăl. E obosit, e frînt — vii de la o ședință, știu, te-au ținut acolo, așa pățesc și eu !

— Noi lucrăm dimineața — se grăbi logodnicul. Ședințele tot dimineața. În seara asta mi s-a întîmplat ceva de necrezut. La ora șapte fără un sfert am plecat spre dumneavoastră, cu un buchet de flori în mînă...

— Cum se obișnuiește, — preciză mama.

— Și unde-s florile ? — scînci Adela.

— Întîi să vă spun cu papionul. Pe la jumătatea drumului mă opresc la o vitrină, ca să-mi aranjez cravata. Atunci îmi dau seama că ar trebui să port papion, nu ? Ținută de seară, logodnă, papion ! Să mă-ntorc acasă, drum lung. Să intru într-un magazin, nu era nici unul pe-aproape. Îmi aduc aminte că am un prieten, care stă la doi pași de dumneavoastră. Ajung în fața blocului, intru, chem liftul, urc — și se înțepenește liftul între etaje.

— Ai stat trei ceasuri în lift !

— Trei fără un sfert.

— Aș fi înnebunit acolo !

— Singur ?

— Mai era o fetiță.

— Ce vîrstă avea ? — se interesă mama.

— Șapte, opt ani — se grăbi tatăl.

— A, nu ! Avea vreo șaisprezece.

— Și i-ai dat florile ! — se-mbufnă Adela.

— Da, mi-a spus că e ziua ei și i le-am dat.

— Ei, cum facem, cum se obișnuiește? — întrebă tatăl, vrînd să-l scoată pe logodnic din încurcătură. Spuneți voi, că eu n-am de unde să știu... eu am sărit peste logodnă... chiar și peste nuntă...

Băuse șase pahare și nu zece, cum pretindea mama ; nu se-mbătase și nu s-ar fi îmbătat într-o împrejurare ca asta, nici dacă ar mai fi băut douăzeci. Dar se prefăcea, era un fel de-a se-nveseli în prezența fostei soții — tot rea, tot cu ifose și false pudori — și a fetei, pe care n-o mai văzuse de șapte ani și pe care o simțea străină... Primise o telegramă : „Vino sîmbătă, 18 — se logodește Adela". De dragul ei, de dorul ei venise. Dar fata îi semăna în toate maică-sii. Fata purta un lănțișor de aur la gît ; un ceas de aur la mînă ; cercei de aur în urechi... El bănuia că aurul acesta e de împrumut. O întrebă pe fată, între patru ochi :

— De unde ai cerceii ?

— De la mătușa Aneta.

— Ceasul ?

— De la unchiul Gherasim.

— Lănțișorul ?

— Mi l-a dat o colegă, pînă luni.

Ar fi vrut s-o mai întrebe un singur lucru : „Cum de îndrăzniți voi, tu și maică-ta, care trăiți din bani puțini, din banii pe care vi-i trimit eu, să vă poleiți cu aur de împrumut ? Și ce vreți cu atîta aur ? Să-i furați ochii bietului băiat ? El are nevoie de altceva, de dragoste și înțelegere... Și v-a găsit tocmai pe voi !..." Tatăl nu pricepea cum de s-a ajuns la această logodnă. Or fi trăind mai demult, și ea așteaptă un copil ? Pe Costache îl vedea acum întîia oară și, într-un fel, îi era milă de el.

— Unde lucrezi ? — îl întrebă.

— La o uzină nouă de firme și neoane.

— E maistru și elev la seral — preciză Adela.

— Ziceai că aduci și niște prieteni — își aminti mama.

— Prietenii s-au supărat pe mine.

— Toți, de la mic la mare ? — întrebă tatăl.

— Patru am, toți patru.

— Și de ce nu le ceri iertare ?

— O, e vorba de altceva — spuse Costache. Ei sînt împotriva căsătoriei noastre.

— Dar te-am rugat să termini cu prostiile astea ! — îl repezi Adela. Or, dacă nu, să te iei de mînă cu ei ! Ce mă interesează pe mine părerea unor oameni pe care nu i-am văzut în viața mea și de care nu am nevoie ? Pe un ton mai potolit, dar nu lipsit de aroganță, îi explică tatălui : Dacă voiam să mă aranjez în București după absolvire îmi găseam destui bărbați ! Dar între mine și Costache e altceva, mai spuse ea, lăsînd să se înțeleagă că acel altceva ar fi dragostea.

— Măi copii, mă doare capul — se plînse mama.

— Hai să ciocnim — propuse tatăl. Apoi o apucă pe Adela de braț : Vrei să rămîi în București ? Ce să cauți tu, meteorolog, în București ? ! În vîrf de munte, cu Costache după tine !

— El trebuie să se-nscrie la politehnică.

— Pot să urmez și fără frecvență.

— Ai fi gata să mergi cu ea ? — întrebă tatăl.

— Acolo nu-s oameni? Nu-i de lucru ?

— E pe... doamne iartă-mă ! —, spuse mama, pentru sine.

Nimeni nu avea răbdare să stea la masă, se învîrteau toți cu sandvișurile și cu paharele în mînă. Adela îi făcu semn lui Costache s-o urmeze în dormitor.

— Încearcă să rîzi ! — îl îndemnă.

El rîdea ușor, din fiece ; se uită la un cățel de catifea, agățat de candelabru, și rîse cu poftă. În acest timp, Adela îi șuieră :

— De ce trebuia să-i spui de cheie ? De venit, n-ai venit cînd a fost vorba, dar te dai de gol... Și cu fata aceea.. Și cu prietenii... Zău, ai turnat la prostii în seara asta !

— Păi — spuse Costache, simțind cum i se-ncîlcește mintea — dacă m-au întrebat, trebuia să le răspund. Cu prietenii așa e, se țin de capul meu, dar într-o zi o să-i conving. Aduc ei argumente, aduc eu... Costache se răsuci spre ușă. Cineva voia să intre în dormitor.

— Rîzi ! — îi ceru Adela.

— Ei, nu pot chiar așa — hă, hă ! hă, hă !

Rîse ea, cum bănuia că ar rîde o logodnică fericită. Mama le aduse două farfurii cu tort.

— Costache o să vă spună două bancuri cu olteni ! — anunță Adela.

— O, sînt multe cu olteni, dar eu nu le țin minte — se scuză Costache. Și o cuprinse pe după umeri : De unde ai lănțișorul ?

— De la mama.

— De la o prietenă, pînă luni ! — spuse tatăl.

— Mamă, tata s-a îmbătat.

Iar tatăl era mai treaz ca oricînd, și mai trist ca oricînd. Ar fi vrut să-i smulgă fetei lănțișorul de aur, ceasul și cerceii și s-o întrebe dacă într-adevăr nu mai ține minte nimic din cîte i-a spus el în urmă cu ani. Atunci, ea îl aștepta să se-ntoarcă acasă, îi sărea de gît și ceasuri la rînd îl ruga să-i răspundă la întrebări. Avea nenumărate întrebări de pus, despre tot ce vedea și auzea. După ce îl asculta pe el, se ducea la maică-sa : „E adevărat ce mi-a spus tata ? !" Niciodată mama nu îi răspundea de față cu el „Vino cu mine!" Și se-nchideau amîndouă în dormitor, or în sufragerie.

Vrînd să evite alte întrebări neplăcute, fata deschise aparatul de radio, prinse muzică și începu să danseze cu Costache. El părea cam speriat, se uita, pe rînd, la cei de față, și din cînd în cînd la Adela, care îi șoptea tot timpul mai insistent să fie vesel.

— Oare noi de cînd n-am mai dansat ? — întrebă mama.

— De la nunta lui Safir — spuse tatăl. De nouă ani.

Înțelese că lor le pare rău că l-au chemat, dar acum, dacă tot l-au chemat, iar el a venit vor să-l știe de partea lor, pînă cînd totul se aranjează : pînă cînd Adela va primi repartiția de București... „Dar la el nu vă gîndiți, la băiatul ăsta, care încă n-a învățat să mintă, și poate n-o să învețe niciodată ?"

În urmă cu vreo șapte ani soția îi ceruse să plece din casa ei, pentru totdeauna, întrucît, la ce i-ar folosi un încurcă lumea ? ! Nu cîștiga atîția bani cîți ar fi vrut ea ; nu era în stare să-i repete fetei, zi de zi, că este cea mai frumoasă și cea mai deșteaptă... El plecase din casă, plecase din oraș, cu gîndul să nu se mai întoarcă niciodată aici... Acum îi venea să le ia pe amîndouă, pe mamă și pe fiică, și să le bată cap în cap, pînă sar scîntei. Dar nu mai avea nici un drept și nici o putere asupra lor. Tot ce putea să mai facă era să-i vină în ajutor lui Costache, într-un fel sau altul, să-l scape de o primejdie pe care el abia dacă o bănuiește. Și se hotărî :

— Ați făcut o alegere proastă — îi spuse mamei.

— Crezi ? Viorica și Anghel mi-au spus la fel.

— Nici frumos, nici artăgos !

— Și nu-i intră nimic în cap — se plînse mama.

— Cîți ani are ?

— Douăzeci, la toamnă.

— Păi cum vine asta ? Tu nu te-ai gîndit ? În loc să v-ajute el, o să trebuiască să-l ajutați voi...

— Măi copii — strigă mama — v-ați învîrtit de ajuns !

— Să ciocnim un pahar — propuse Costache.

El se apucă să toarne în pahare.

Tatăl îi luă sticla din mînă :

— Măi băiete, și tu, Adela, dacă ar fi să mă-ntrebați și pe mine, aș zice nu ! Dumneata abia ai ieșit din găoace — îi spuse lui Costache — și vrei să ții o casă.

Costache, uimit, vru să protesteze.

— Dă-mi voie — ceru tatăl — că sînt tatăl ei. N-o să ieșiți bine din povestea asta. Du-te și te mai gîndește. Iar dacă n-o să mai treci pe-aici, cred că nu-i nici o supărare.

— Dumneavoastră nu aveți nici un drept să vă amestecați !

— Are, are ! — spuse mama. Vezi să nu pleci cu cheia.

— Adela, vreau să te-aud... — se rugă Costache.

— În seara asta ai călcat în străchini.

Costache puse cheia pe un colț de masă. Apoi se îndreptă spre ușă, parcă împins de privirile celor trei. Înainte de-a ieși, se-ntoarse, cît să-i arunce tatălui :

— Acum îmi dau seama de ce Adela nu mi-a vorbit niciodată despre dumneavoastră. Da, da...

Adela își scoase lănțișorul de aur și cerceii.

Mama adună sticlele goale de pe masă.

— Dacă vrei, mai aduc niște vin.

— E tîrziu, phii ! Ce tîrziu ! — se miră tatăl.

— În noaptea asta poți să rămîi aici.

— Nu sînt obișnuit să dorm în casă străină.

Tatăl coborî treptele în fugă.

Dar nu reuși să-i mai dea de urmă lui Costache.

TEATRU

„VAI! CE ZILE FRUMOASE..."

„Cum se poate vorbi despre acest spectacol ? E fioros. Asta nu mai e teatru, ci un puternic mijloc de a te convinge, cu tot enormul talent al Madeleinei Renaud și a lui Samuel Beckett, că browningul pe care Madeleine îl mîngîie e făcut ca, o dată ce-ai ajuns om în toată firea, sau mai bine zis atunci cînd *ai înțeles,* să te servești de el". Cu aceste cuvinte își începe Elsa Triolet cronica din *Lettres française* despre noua piesă a lui Samuel Beckett *Vai ! Ce zile frumoase...*

Despre aceeași piesă, doi din cei mai renumiți critici de teatru francezi scriu : „Trebuie să ai o sănătate de fier ca să reziști pînă la sfîrșit" (Pierre Marcabru în *Paris-presse)* ; „...un festival de abjecție... apoteoza neantului..." (Jean-Jacques Gauthier în *Figaro).*

Vai ! Ce zile frumoase reprezintă de fapt chintesența teatrului singurătății și morții, al cărui reprezentant de prim plan e Samuel Beckett. Imaginea e de un laconism perfect, de o deplină elocvență : pe scenă, o grămadă de nisip în care o femeie se scufundă încet-încet, în timp ce mimează tot felul de îndeletniciri cotidiene, spunîndu-i soțului ei o sumă de banalități. Iată deci viața : agonia lentă a oamenilor iremediabili singuri, a oamenilor de care nimeni nu are nevoie. În timpul acestei scufundări treptate ce cuprinde întreaga acțiune a piesei, sînt scene de un naturalism (de pildă, căderea danturii femeii) care, după cum subliniază Elsa Triolet, „fac să-ți treacă pofta de viață și te aruncă în brațele Senei".

E limpede că orice comentariu e de prisos. Mă gîndeam doar, citind aceste considerațiuni ale unor scriitori și critici parizieni, la cîteva din cele mai recente producții ale dramaturgiei noastre. Mă gîndeam de pildă la *Șeful sectorului suflete* de Al. Mirodan, la sălile pline și surîzătoare care aplaudă acest spectacol fermecător, la *Ștafeta nevăzută* de Paul Everac sau la *Noaptea cea mai lungă* de Horia Lovinescu. Și revedeam, paralel cu eroii lui Beckett, pe Gore, modestul meteorolog din piesa lui Mirodan, dăruindu-se oamenilor cu toată ființa sa, pe Șeful sectorului, întruchipare a unei societăți bazate pe înalta concepție că socialism = fericire, pe Anghel Dobrian, luptînd pentru reabilitarea unui tovarăș necunoscut în numele acelei „ștafete nevăzute", a acelei legături dintre toți cei ce construim o viață nouă, pe Manole Crudu, sculptorul, eroul principal al piesei lui Lovinescu, învingînd moartea în numele creației sale, după ce a învins în el tocmai acel cutremurător sentiment al singurătății și a dat prima lovitură de daltă marmurei din care se va naște statuia plină de elan a „Zburătorului". Toți aceștia nu sînt doar imagini literare scornite de fantezia scriitoricească. Ei sînt expresia unei realități sociale noi, a unei concepții în numele căreia trăiesc azi milioane de oameni în țara noastră. Sînt răspunsul dat lumii lui Beckett și a altor scriitori ai Apusului — de altfel remarcabile talente — care exprimă la rîndul lor o realitate, de astă dată tragică, și o deznădăjduită concepție asupra condiției umane, generată tocmai de neînțelegerea ei și deci de imposibilitatea de a vedea o ieșire din această realitate. Răspunsul unei filozofii a vieții și solidarității umane, a existenței înțelese ca o continuă creație și realizare, dat filozofiei singurătății, disperării și morții. Răspunsul socialismului.

Traian ȘELMARU

CARTEA

MIHAI BENIUC:

„DISPARIȚIA UNUI OM DE RÎND"

Dialogul autor-cititor impune, îndeobște, prin chiar natura creației literare, existența unor convenții și lectorul obișnuit nu se mai miră de faptul că, de pildă, cutare sau cutare erou își povestește degajat viața, la persoana întîi, pe întinderea cîtorva sute de pagini. Asemenea modalități au devenit locuri comune în tehnica narațiunii, ceea ce nu se poate spune despre felul cum este condusă și desfășurată acțiunea ultimului roman al lui Mihai Beniuc, în care un povestitor străin, pasămite, de îndeletnicirea scrisului, ocupînd prozaica slujbă de contabil, încearcă să reconstituie biografia „unui om de rînd". Cititorul este invitat astfel să accepte o convenție mai puțin obișnuită, care sporește din primele pagini tentația lecturii, fără ca această modalitate de exprimare să reprezinte însă exerciții gratuite, încercate în sine, de dragul cine știe căror performanțe formale.

Avram Proțap, eroul romanului, este evocat la începutul cărții ca un om care a trăit cu aproape două decenii în urmă, căzînd la datorie în Munții Tatra. Peste cîteva capitole aflăm că doctorul în filozofie și poetul Avram Proțap n-a căzut pe front, ci trăiește și astăzi, devenind în anii noștri personalitate marcantă în viața obștească, academician și scriitor de prestigiu, dar și identitatea acestuia se substituie aceleia a povestitorului, adică a pretinsului contabil... Succesiunea astfel prezentată e deconcertantă și rezumarea oricît de explicită și de conștiincioasă a metamorfozei riscă să creeze confuzii pentru cine n-a citit cartea.

Dar, așa cum spuneam mai înainte, surprinzătoarea ei tehnică, departe de a ne înfățișa o spectaculoasă îndemînare privind construcția romanului, răspunde necesităților structurale ale cărții, obiectivelor sale artistice și ideologice. Subliniind cu ostentativă insistență hotărîrea de a se ocupa exclusiv de „omul de rînd", de viața lui plină de întîmplări necunoscute și unice, deosebite de aceea a oamenilor excepționali, care, zice povestitorul, nu i s-a părut „nicicînd prea ispititoare, aparținînd mai mult altora decît lor înșiși", Mihai Beniuc înalță o statuie omului cinstit și onest, dinamic, pilduitor prin calitățile sale individuale, reprezentînd chintesența străvechilor virtuți ale poporului, dar mai ales pentru simțul înnăscut al solidarității, pentru contribuția pe care și-o aduce, în rînd cu semenii săi, la actele decisive ale istoriei.

Poate că cititorul se va întreba dacă nu cumva există o contradicție între mărturisirea preliminară privind decizia scriitorului de a se ocupa de biografia „omului de rînd" și împrejurarea că, la un moment dat, eroul cărții capătă ipostaza unei personalități notorii. Dimpotrivă. O asemenea devenire nu face decît să întărească mesajul filozofic al cărții, ideea că în climatul societății socialiste se deschid cele mai nebănuite posibilități de afirmare a potențelor individuale, fără ca prin aceasta individul să-și piardă calitatea de „om de rînd", adică de celulă a colectivității din care a ieșit. Dacă Avram Proțap cel de dinaintea eliberării fusese „o stea care nu s-a ridicat deasupra orizontului", în „rînduiala socială în care trăia", omonimul său de astăzi va atinge zenitul și aceasta numai pentru că noua „rînduială" îi este favorabilă, îl susține și îl înalță pe el ca și pe atîția alții.

Acesta este sensul cărții, al cărui titlu, ca și metamorfozele lui Avram Proțap, cuprinde și el o convenție, un semn de întrebare ridicat înaintea cititorului, pentru că „omul de rînd" nu poate să dispară niciodată. Dovadă, însuși romanul de față.

Înfățișînd însă cartea, în subtextul ei ideologic, ca pe o actuală și interesantă dezbatere de idei, recenzentul ar vrea să atragă atenția și asupra frumuseții poetice a acestor pagini în care ecranul pe care se proiectează fapte și întîmplări din trecut și de astăzi apare adesea învăluit în aburul unei profunde și tulburătoare emoții.

Boris BUZILĂ

scurte popasuri în veacuri trecute (II)

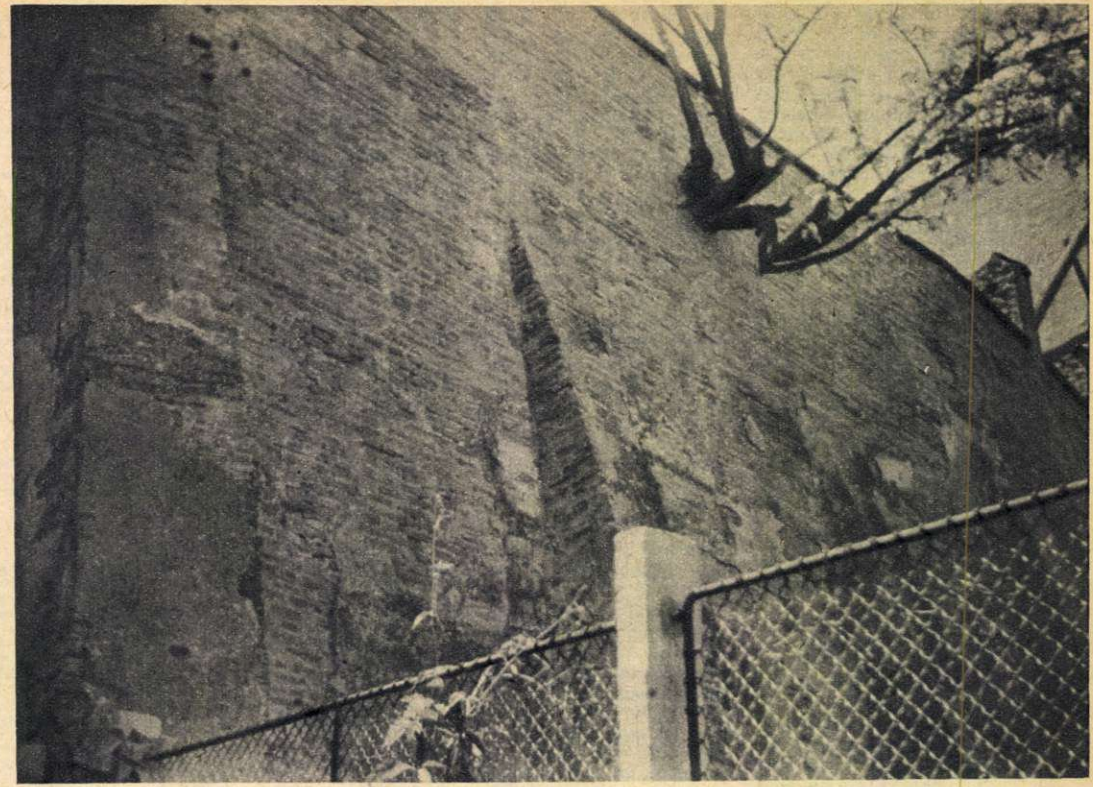

CURTEA ARSĂ — ziduri...

Dacă ne îndreptăm paşii spre Dealul Spirii — pe strada Cazărmii, la numărul 42 ne apar înainte cîteva ziduri înalte, susţinute de contraforturi, amintind prin aspectul lor mai curînd zidurile unei cetăţi. Iată ce a mai rămas din strălucirea de odinioară a celei de-a doua „Curţi domneşti" — palatul zidit de către Alexandru Ipsilanti între 1774-1776 şi pe care urma să-l folosească mai apoi şi Ion Caragea Vodă.

Se ştie că după ce „Curtea veche" (datînd de prin sec. al XVI-lea, cam pe locul fostei „Pieţe de flori") a căzut în paragină, Ipsilanti a construit cu ajutorul arhitectului grec Spiru Macri o nouă „Curte" — pe dealul care mai tîrziu a luat numele acestui arhitect (Dealul Spirii). Denumirea „Curtea arsă" citată de Ion Ghica în scrierile sale, provine de la cele două incendii abătute asupra acestui palat. Ultimul s-a produs în iarna anului 1812, chiar în seara în care urma să se celebreze urcarea pe tron a odiosului despot Caragea.

Cea mai veche locuinţă din Bucureşti

Vom face de data aceasta un drum pînă în „Armenească". Aici se află cea mai veche locuinţă din Bucureşti : are vîrsta de peste 200 de ani.

A fost construită în 1760 de un spătar, iar mai tîrziu, un locatar — pe nume Melik — i-a adus (în 1822) unele adăugiri. Posteritatea i-a răsplătit pe aceşti înaintaşi : strada se numeşte *Spătarului*, iar clădirii i-a rămas numele *„casa Melik"*.

Mai există însă un motiv pentru ca acest străvechi imobil aflător în str. Spătarului nr. 22 să reţină atenţia : în perioada revoluţiei de la 1848, arhitectul Iacob Melik, urmaş al primului locatar al imobilului şi înflăcărat susţinător al cauzei revoluţiei şi-a pus locuinţa la dispoziţia capilor mişcării, transformînd-o astfel în casă conspirativă. Se întîlneau aci conducători revoluţionari paşoptişti şi este foarte probabil ca şi Bălcescu să fi venit adeseori pe aici.

Romulus ALEXANDRU

...şi contraforturi.

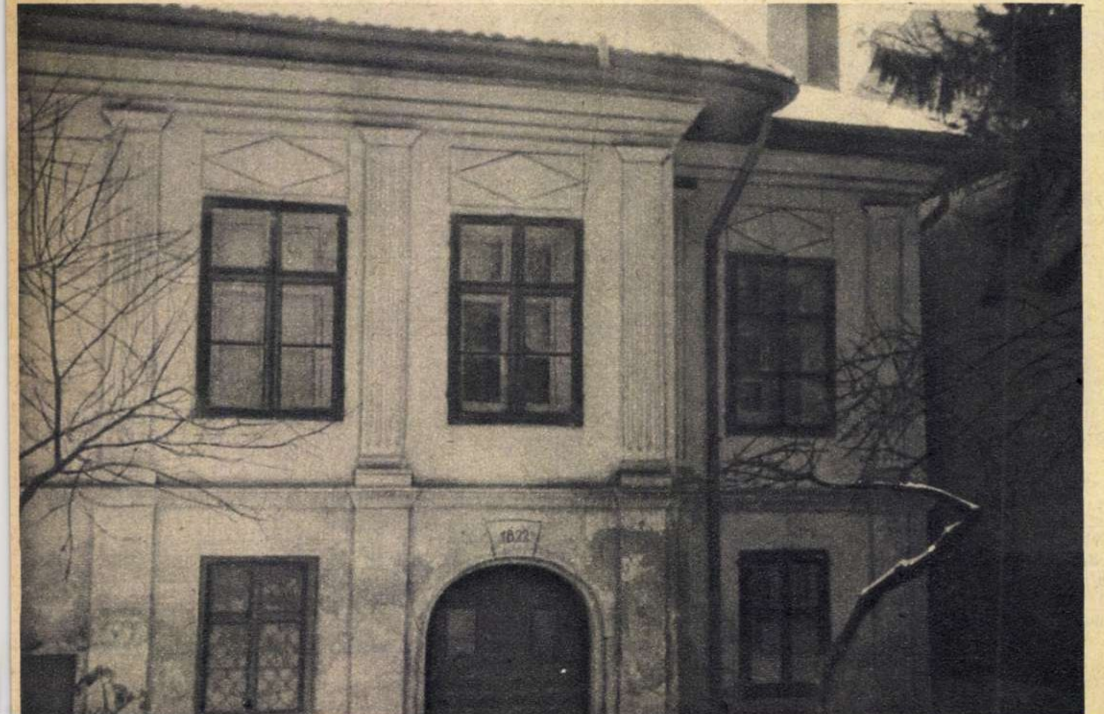

Casa „MELIK".

De la una la alta

Povestea vorbei

DIMINUTIVE

Pentru exprimarea noţiunii de „nuia, beţişor" romanii dispuneau de termenul **virga,** în care nu e greu de recunoscut „strămoşul" lui **vargă.** Pentru nuielele de dimensiuni foarte mici, exista în latineşte o denumire derivată de la **virga,** şi anume **virgula** (tot prin derivare s-a născut în romîneşte **vărguţă, de la vargă). Virgula** pentru romani, ca şi **vărguţă** pentru romîni, era un diminutiv. Îl cunoaştem şi din romîneşte : **virgulă.** Acum însă cuvîntul în discuţie nu mai e diminutiv, nu mai denumeşte nuieluşele, beţişoarele. Legătura dintre **virgulă** şi **vargă s-a pierdut** ; pentru noi **virgula** nu e o vargă mică, ci un semn de punctuaţie. Cei care au propus ca acest semn ortografic să capete numele de **virgulă** au avut în vedere asemănarea dintre virgulă şi un beţişor sau o nuieluşă încovoiată. Ei au dat cuvîntului latin un sens nou şi tocmai acest sens s-a menţinut, cel vechi fiind dat uitării.

Se mai pot cita şi alte cuvinte care au fost la origine diminutive, dar şi-au pierdut acest caracter ; unele au ajuns să denumească şi obiecte mari : „Fortăreaţă, cetăţuie" se zicea pe latineşte **castrum.** Pentru fortăreţele mici s-a creat diminutivul **castellum,** derivat de la **castrum** cu ajutorul terminaţiei **-ellum,** caracteristică pentru diminutive (lui **-ellum** îi corespunde în romîneşte **-el** terminaţie cu care formăm diminutive ca **scăunel, băieţel** etc.). Prin **castellum** explicăm substantivul nostru **castel,** dar ideea de micime e cu totul străină de acest cuvînt.

Istoria celor două cuvinte discutate astăzi e paralelă : aşa cum **virgulă** nu mai e pus în legătură cu **vargă** (decît de filologi), nu mai e simţit ca diminutiv al lui, tot aşa s-a pierdut relaţia dintre **castel** şi **castru,** castel pierzîndu-şi şi el caracterul de diminutiv.

Sorin STATI

1+1=1

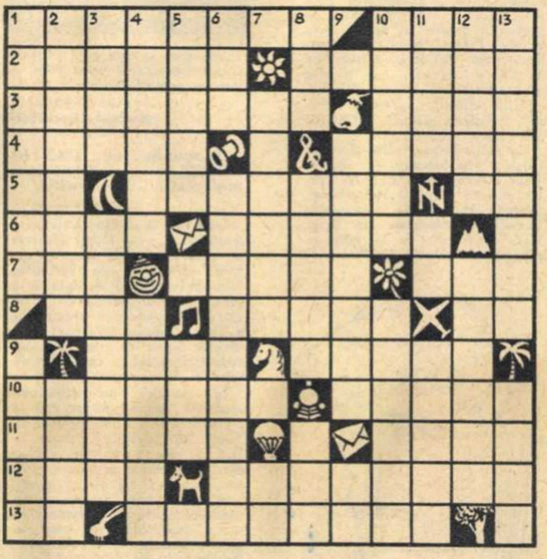

ORIZONTAL : 1) Un bănuţ + 10 zeci = o umbrelă imensă ; o alifie + 12 luni = un stat din Asia. 2) Un ins + facil = mărul lui Adam ; o prepoziţie + o fosă nazală = cutioare pentru tocuri şi creioane. 3) O notă muzicală + o pereche de pantaloni din portul naţional = singuratici ; un doctor + în vîrful seringii = un diavol. 4) Un teu + bărbieriţi = smulşi ; un ordin de transport + o interjecţie = cîntec în doi (pl.). 5) *Campion ;* o lecţie + un golf în Canada = un fricos ; *la cărţi 1, deşi 4 !* 6) Un pronume + calciu = un butoi pe roate ; un popor migrator + îndemn la a servi = a deteriora. 7) Unsoare + o deschidere de alfabet = o cureluşă de meşină ; un careu agrar + nişte cai dobrogeni = crescători de vite în R. P. Mongolă ; *Metal preţios.* 8) *Punct cardinal* ; un numeral + o spetează = laolaltă ; *pronume.* 9) Un slăbănog + azot = un măturoi ; Cobalt + specialitate la grătar = un actor de comedie. 10) O măsură de altădată + o cunoscută romanţă = certată ; o însărcinare teatrală + 1964 = o fibră sintetică romînească. 11) O para + multe luni = arbori tropicali producători ai unor apreciate fructe ; zeul soare la vechii egipteni + ţelur = mac pe lac (pl.). 12) Nimic + ogor semănat = ţiglă ; balanţă + conjuncţie latină = unul care cîntă. 13) *Întrebare ;* o plasă de pescuit + a emite = o lavină.

VERTICAL : 1) După (lat.) + birlici = duc corespondenţa ; un grăunte + vechi dialect francez = un recrut. 2) Iubire + clorură de sodiu = pregătirea unei explozii ; calciu + pronume = un drum. 3) Ruteniu + notă muzicală = a rostogoli ; pur + lac lîngă Tuşnad = un fruct. 4) Fruntaşi + a se odihni = a lua parte ; un pronume + o leziune = capitală europeană. 5) Par + o cămaşă = o farsă ; *fluviu european.* 6) *Duşmănie ;* micuţ + un nume de fată = un cîntec de George Grigoriu. 7) Haină + zadarnic = proaspăt ; 1 + 50 = pronume. 8) Vocală latină + consoană greacă = prefix din stupină ; tantal + mişcare nervoasă = părinte alintat ; un articol nehotărît + prima în alfabet = prima la numărătoare. 9) O notă muzicală + un orator de altădată = unul care doreşte ; *ten !* 10) O plantă textilă + tari = suferi ; posed + o aşezare urbană = îngeraş înaripat. 11) Soare egiptean + notă muzicală = distanţate ; una + una = fluviu bivocalic ; refren popular + radiu = e de rîs (fem.). 12) A lucra pămîntul + un pronume = a indica ; o terminaţie latină + nişte gaiţe = aride. 13) Nici în exprimarea latiniştilor + seara în cea a moldovenilor = utilă ; o negaţie + un pronume = clare.

Dezlegarea jocului „SEMNE", apărut în numărul trecut

ORIZONTAL : 1) Probabil — Inima. 2) Repere — Ascuţit. 3) Omor — Ce — Taman. 4) Barba — Dor — Al — B. 5) Arte — Cicatrice. 6) Cucui — Ani — Crt. 7) Ban — Iţă — Ura — Ae. 8) EB — Plasat — Zaţ. 9) Cine — Ţap — Silit. 10) Alarme — Embleme. 11) Radio — Albă — Sau.

ELEFANŢI PE TERITORIUL ŢĂRII NOASTRE... ACUM 1.000.000 DE ANI

În ţara noastră nu se găsiseră pînă în 1960 decît piese fosile izolate din specia de elefanţi de climă caldă cunoscuţi în ştiinţă sub numele de „Archidiscodon meridionalis", care au trăit acum un milion de ani. Iată însă că în 1960, în comuna Irimeşti, raionul Olteţ, au fost găsite şi părţi din scheletele a şase asemenea elefanţi.

Continuîndu-se săpăturile, cercetătorii C. Rădulescu şi P. Samson de la institutul de speologie „Emil Racoviţă", au găsit bine păstrat un schelet întreg de elefant meridional înalt de aproximativ 3 m. Este cel de-al treilea schelet întreg de acest fel din toată lumea, celelalte două fiind expuse la muzeele de paleontologie din Paris şi Leningrad.

De asemenea în acelaşi loc s-au mai găsit un craniu întreg, lung de 1,20 m şi lat de 0,80 m, avînd fildeşii de 1,70 m lungime — precum şi numeroase maxilare inferioare ale unor elefanţi de toate vîrstele, putîndu-se astfel reconstitui succesiunea dinţilor.

Aceste descoperiri au o însemnată valoare ştiinţifică, deoarece cea mai mare colecţie de asemenea piese, aflate la muzeul din Basel (Elveţia), constă în maxilare mai mult sau mai puţin fragmentare.

De remarcat că au mai fost scoase la suprafaţă cu prilejul săpăturilor efectuate şi resturi scheletice ale altor animale, printre care o rudă îndepărtată a berbecului numită **Megalovis** — de două ori mai mare decît cel actual — şi din care nu se cunosc în Europa decît încă două exemplare.

„Măsele" ale elefantului fosilă.

UMOR

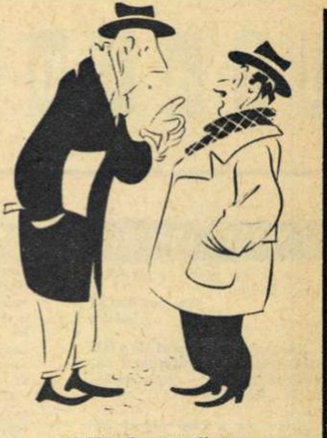

— Mă găseşti zilnic între 7 şi 3 la I.A.L.
— Lucrezi acolo?
— Aş ! Vreau să fac un schimb de locuinţă...

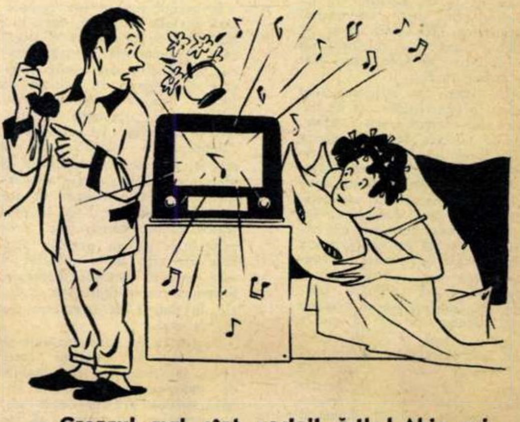

— Grozavi mai sînt vecinii ăştia ! Abia azi ne-am cumpărat radioul şi tot blocul... a şi auzit!

Rik AUERBACH

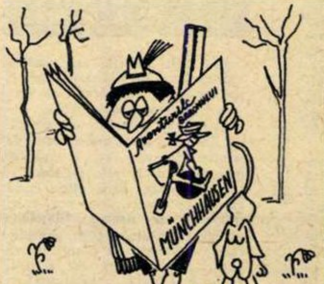

Documentare.

V. TIMOC

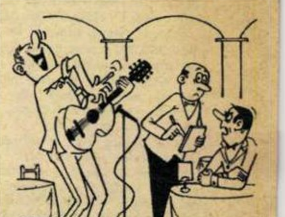

— Cu ce vă servim?
— Cu cîteva pătlăgele stricate.

„Stern"

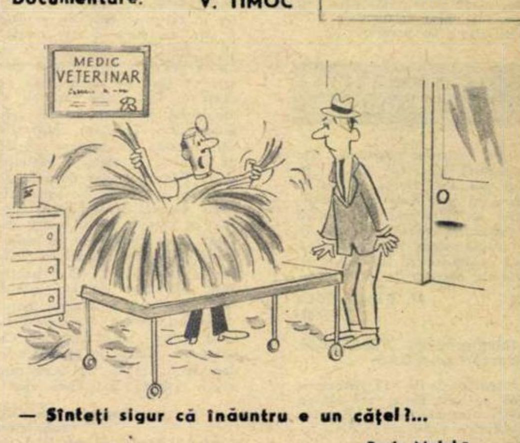

— Sînteţi sigur că înăuntru e un căţel ?...

„Paris Match"

dialog cu cititorii

VITEZA LUMINII

„De ce nu poate fi întrecută viteza luminii ?"

Ștefan BALÎC
Sulina

Răspunde tov. prof. RADU GRIGOROVICI, membru corespondent al Academiei R. P. Romîne.

Înainte de a răspunde la întrebarea propriu-zisă, să precizăm despre a cui viteză este vorba în întrebare. Situația este clară la o particulă, dar mai puțin clară la o undă. De fapt, limitarea exprimată în întrebare se referă la orice *semnal* trimis de la un emițător la un receptor fie prin intermediul particulelor, fie prin acela al undelor. Cazul particulelor fiind mai intuitiv, ne vom referi mai jos numai la el.

Atît timp cît fizicienii s-au limitat în experiențele lor de balistică la corpuri relativ grele, puse în mișcare de forțe relativ slabe, legea lui Newton cu privire la proporționalitatea dintre accelerația mișcării și forța aplicată era verificată cu strictețe. Inerția, pe care corpul accelerat o opunea creșterii vitezei, părea să rămînă constantă și era proporțională cu masa corpului. Părea deci că ajunge să supunem corpul acțiunii suficient de îndelungate a oricărei forțe, pentru ca el să poată atinge o viteză oricît de mare. Cînd însă obiectele de experiență au devenit foarte ușoare (de exemplu electroni), iar forțele aplicate relativ mari (de exemplu forțe de natură electrică) s-a observat că pe măsură ce viteza electronului se apropia de viteza luminii în vid, inerția, respectiv masa lui, creștea după o lege bine determinată, o dată cu creșterea vitezei. Masa tindea să devină infinită atunci cînd viteza electronului tindea să atingă viteza luminii în vid, adică 300.000 km/secundă. În zadar mai așteptăm atunci : viteza electronului nu mai crește, deși el este accelerat în continuare. Ceea ce crește, în schimb, este masa lui.

Și în optică s-au observat fenomene care dovedesc, fără umbră de îndoială, că nici cu ajutorul undelor nu putem comunica unii cu alții cu o viteză mai mare decît viteza luminii în vid. Acest fenomen de limitare este admis astăzi ca un postulat al fizicii, deci drept o lege care poate fi dovedită ca justă numai prin consecințele ei. Astfel, teoria relativității permite deducerea unei legi cantitative de variație a masei cu viteza, care este verificată de experiență pînă la limitele preciziei atinse în prezent.

CEVA DESPRE ASIGURĂRI

„Am asigurat bunurile din gospodăria mea la ADAS în luna mai, anul trecut. Aflînd că s-au adus între timp noi îmbunătățiri la asigurarea facultativă a bunurilor, doresc să știu în ce constă aceste îmbunătățiri și dacă se aplică și la asigurările încheiate anterior ?"

M. DUMITRESCU
Ploiești

Răspunde ȘT. FENYVEȘI, director la ADAS.

Începînd de la 15 decembrie 1963 au fost luate noi măsuri pentru îmbunătățirea asigurării facultative a bunurilor din gospodăriile cetățenilor. Astfel, s-au cuprins în asigurare și cazurile de pagube ce pot fi pricinuite bunurilor asigurate prin carbonizarea totală sau parțială sau topire chiar și fără flacără ; de exemplu, deteriorarea parțială prin carbonizare a unor lenjerii în timpul călcatului, topirea unor obiecte din mase plastice așezate prea aproape de o sursă de căldură etc.

De asemenea s-a cuprins în asigurare și compensarea pagubelor ce pot fi cauzate bunurilor asigurate ca urmare a unor stricăciuni accidentale produse de instalațiile de apă, canal și încălzire centrală ; de exemplu, deteriorarea mobilierului în urma unei inundații produse prin spargerea conductei de apă etc.

În același timp a fost completată această asigurare, fără nici un adaos de primă, cu o asigurare suplimentară pentru cazurile de despăgubire civile datorate de asigurat în calitate de locatar față de proprietar. Astfel în baza asigurării facultative a bunurilor din gospodărie, Administrația asigurărilor de stat își ia asupra sa obligația să plătească sumele pe care asiguratul locatar este obligat de instanțele judecătorești să le plătească drept despăgubire proprietarului pentru pagube produse din vina sa la imobilul în care se află bunurile asigurate, provocate de incendiu sau explozie, în timpul cît asigurarea era în vigoare.

Pentru ca de noile avantaje să beneficieze și cetățenii care aveau încheiate asigurări înainte de punerea în aplicare a îmbunătățirilor arătate mai sus, s-a prevăzut ca acestea să se aplice și pentru asigurările în curs.

NU CARTOTECI, CI ALBUME...

Am citit părerile mai multor colecționari de ilustrate, păreri publicate în „Flacăra", cu privire la felul cum trebuie organizată și păstrată o colecție de ilustrate. După mine, vederile trimise în plic au o valoare mai mică decît cele francate și trimise direct, fără plic. Fiind expediate direct, ele pot trezi interesul și pentru filatelie ; numai dacă am lua în considerație valoarea pe care o va avea, privită după ani și ani, ștampila poștală cu localitatea și data cînd a fost expediată ilustrata — și încă am sesiza avantajul cărții poștale ilustrate expediate direct.

În ce privește păstrarea ilustratelor, cred că așezarea vederilor în cartoteci este mai greoaie și are un efect estetic scăzut. Ce poate fi mai frumos decît un album îngrijit, cu vederile clasate pe țări, pe regiuni sau pe orașe ?... Deci, sînt partizan al albumului, al albumului de mare dimensiune, în care ilustratele sînt așezate cu aceeași migală ca timbrele în clasorul filatelistului. Eu colecționez ilustrate de zece ani și am de pe acum albume bogate. Multe dintre piesele pe care le posed le-am obținut prin schimburile cu colecționari ale căror adrese au apărut în „Flacăra". Din păcate însă, așa cum s-a mai arătat în revistă, sînt și unii nu destul de serioși, care-și dau adresa și, cînd le scrii, nu-ți răspund. Cu asemenea oameni se petrece același lucru ca și cu acei care nu-ți răspund la „bună ziua".

Corneliu BĂLOIU
tehnician
Puchenii-Moșneni, reg. Ploiești

PINTEA VITEAZUL

„Ce se știe despre Pintea Viteazul ?"

Andrei COSTINAȘ
elev, Caransebeș

Răspunde conf. univ. DUMITRU ALMAȘ.

În tot nordul țării, de la Satu-Mare la Botoșani, de două veacuri și jumătate circulă una dintre cele mai frumoase și mai complete balade haiducești : Pintea Viteazul. Dar regiunea de geneză a baladei și de haiducie a lui Pintea este Baia-Mare. Toponimia de aici, alături de baladă și legendă, i-a păstrat vie amintire : „Izvorul Pintii", „Pîrîul Pintii", „Peștera Pintii", „Poiana Pintii", „Cetatea lui Pintea" etc.

Ca majoritatea eroilor din baladele haiducești — Bujor, Jianu, Gherghelaș etc. — și Pintea este un personaj atestat istoricește, în multe documente. Consiliul orășenesc din Baia-Mare se tînguia pe la 1699 de prădăciunile cetelor lui Pintea și cerea ajutorul comandamentului cetății Satu-Mare. Forța de care dispunea haiducul era, pare-se, apreciabilă : o adevărată „armată" ce inspira teamă și respect adversarilor.

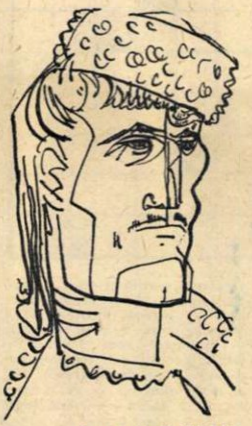

Desen de V. KAZAR.

Comandantul cetății Satu-Mare a fost nevoit să încheie cu Pintea o înțelegere, în urma căreia orășenii dădeau haiducilor bani, la date fixe, și li se interzicea să-i mai numească tîlhari. „Tributul" constituia un mod de a potoli dorința de răzbunare a șerbilor romîni ce apucaseră drumul haiduciei. Dar în afară de acțiunile obișnuite — să ia de la bogați și să dea săracilor — haiducii lui Pintea au întreprins și o importantă acțiune militară organizată : au participat la lupta antihabsburgică întreprinsă în 1703 de către Francisc Rákóczi al II-lea și „curuții" lui.

Haiducia lui Pintea s-a stîrnit ca o răzvrătire împotriva nobilimii și a bisericii catolice. A continuat-o și a dezvoltat-o ca o rezistență împotriva ocupanților habsburgici. Haiducii lui Pintea atacau soldații împăratului unde-i întîlneau. În 1703 haiducii au pus mîna chiar pe casieria regimentului austriac din Debrețin, comandat de colonelul Hercule Montecucculi. Țăranii romîni și maghiari din nordul Transilvaniei, populația nevoiașă îl privea pe haiducul Pintea ca pe un apărător al dreptății și-i tăinuia ascunzișurile în păduri, în satele din munții Gutin ori Meseș și din Maramureș.

În august 1703 haiducii lui Pintea au asediat Baia-Mare, au sfărîmat porțile cetății, au pătruns în oraș, au zdrobit pe cei care-i împroșcau cu gloanțe din turnurile ridicate de-a lungul zidurilor. În toiul luptei însă Pintea a fost rănit și prins. Ofițerii habsburgici l-au împușcat, în ziua de 22 august 1703.

FONOGRAMA FILMULUI DE CINEMA

„Aș dori să aflu cum se realizează sonorizarea unui film de cinematograf ?"

Șerban SPETEANU,
student, București.

Răspunde ing. DAN IONESCU, de la studioul cinematografic „București".

Încă de la începuturile cinematografiei s-au făcut încercări de sonorizare a filmelor cu ajutorul discurilor de gramofon. Din motive lesne de înțeles, această metodă greoaie și nepractică a fost părăsită atunci cînd a apărut tehnica înregistrării sunetului direct pe film prin procedeul fotografic, care se folosește și în prezent.

În tehnica cinematografică modernă, sunetul nu se mai înregistrează însă direct pe peliculă. Toate înregistrările „primare" — fie că este vorba de vorbire, muzică, zgomote, ambianțe, efecte sonore sau altele — se înregistrează pe benzi de magnetofon speciale (perforate asemenea filmului cinematografic) care permit păstrarea unui sincronism riguros atît față de imagine cît și a benzilor între ele. Înregistrările de „dialog" (vorbire) se fac, atunci cînd este posibil, concomitent cu imaginea, în timpul filmării. Uneori însă — în special cînd se filmează în decoruri naturale sau în alte ambianțe dăunătoare clarității dialogului — se recurge la procedeul de sonorizare ulterioară sau *postsincronizare :* actorul urmărește într-un studiou special amenajat, imaginea proiectată pe ecran și rostește cuvintele în fața microfoanelor, căutînd să potrivească exact rostirea lor pe mișcările buzelor personajului de pe peliculă. La fel se procedează și pentru dublaj, adică atunci cînd glasul înregistrat aparține altei persoane decît cea care a fost filmată sau cînd se sincronizează în limba romînă filme vorbite inițial în altă limbă.

Pentru înregistrarea muzicii de fond (comentariul muzical al filmului), dirijorul urmărește imaginea pe un ecran situat în fundul studioului, căutînd să interpreteze astfel partitura încît să corespundă cît mai bine desfășurării filmului. Cînd linia muzicală primează asupra imaginii (ca de exemplu în cazul filmării concertelor, cîntecelor, a scenelor de operă, balet etc.) se folosește procedeul „play-back" — filmare cu preînregistrare : muzica se înregistrează separat, înaintea filmărilor, iar în timpul filmării actorii urmăresc să „mimeze" cît mai exact cu putință execuția muzicii pe care o aud în difuzoarele special aduse pe platou.

Înregistrările de muzică, ca și cele de dialog, zgomote, ambianțe, efecte sonore etc. se montează pe benzi separate în concordanță cu montajul imaginii. După aceea, prin operația de mixaj se realizează, într-o instalație specială, o fonogramă unică ce se transpune pe peliculă prin procedeul fotografic și însoțește imaginea în sălile de cinematograf.

In ultima vreme se extinde tot mai mult sistemul înregistrării sunetului pe cale magnetică și la copiile de exploatare, procedeu care asigură o calitate superioară a fonogramei și fără de care sunetul stereofonic ar fi practic imposibil.

DE CE N-A ÎNFLORIT LEANDRUL ?

„In colecția mea de plante exotice am patru lămîi, un curmal, un roșcov, doi cactuși, un leandru și altele. Nu știu din ce cauză, leandrul meu, în vîrstă de cinci ani, cu toate că e foarte viguros, nu a înflorit încă pînă acum".

Natalia DRAGOMIRESCU
Bicaz

Răspunde ANDREEA DĂNESCU, cercetător la Grădina botanică din București.

Leandrul este un arbust cu frunze persistente care crește în stare sălbatică prin văile rîurilor din sud-estul Europei și nordul Africii. Prin urmare, el cere mult soare și multă apă. Înflorirea începe din primăvară și durează în tot timpul verii, florile (hermafrodite) fiind așezate în buchete la vîrful lăstarilor anuali.

Înflorirea sărăcăcioasă a leandrului sau neînflorirea lui se datorește nutriției slabe, udatului insuficient și ținerii plantei în umbră. E necesar de asemenea ca în fiecare an după înflorire, să se facă tăierea scurtă a ramurilor, fiindcă florile se formează numai la vîrful lăstarilor anuali viguroși. E bine să se știe că iernarea în subsoluri e dăunătoare mugurilor florali formați din toamnă. De aceea în timpul iernii leandrul trebuie ținut în încăperi răcoroase și luminoase, udat moderat, urmînd ca vara să fie expus în locuri însorite.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Victor Bugan, marinar, Brăila, str. Griviței 110 : muzică, teatru, ilustrate ; Aurica Mateș, funcționară, com. Fizeș, rn. Deta, reg. Banat : ilustrate ; Grigore Mihai, elev, București, str. Antim 4 bis, rn. N. Bălcescu : ilustrate ; Nicu Staicu, student, Timișoara, complexul studențesc, bloc. 1 : ilustrate ; Gabriela Palea, profesoară, Timișoara, str. Tipografilor 59 : muzică ușoară, cinema, ilustrate ; Ioan Lindert, elev, Roman, str. Măgurii 2 : ilustrate ; Marioara Cioran, statisticiană, Tohanul Vechi, str. Bisericii 592, reg. Brașov : ilustrate ; Petre Tudosie, bobinator, Craiova, str. Gr. Preoteasa 10 : ilustrate ; Irina Nicolaescu, pedagogă, Centrul școlar agricol Nazarcea, rn. Medgidia : literatură, ilustrate ; Aristel Lascu, Bicaz, str. Dodeni, bloc 2, ap. 17 : cinema, ilustrate ; Ionel Munteanu, oțelar și Simion Petrică, lăcătuș, Hunedoara, bd. Republicii, bloc 135, ap. 18, sc. B : ilustrate ; Elisabeta Otrysak, Czestochowa, ul. Kopernika 52 m 9, R.P. Polonă : muzică ușoară, ilustrate ; Zbignew Janiczyk, Czestochowa, ul. Warnenczyka 43, R.P. Polonă : sport, filatelie, ilustrate ; Irena Bartos, Svietochtowice 3, ul. Wajska Palskiego 25, woj. Katowickie, R.F. Polonă : cinema muzică ; Boguslava Wiekieva, elevă, Czestochowa, ul. Matejki 8, R.P. Polonă : ilustrate ; Ghiță Blendea, muncitor, Hunedoara O.M., bloc 74, ap. 3 : literatură muzică, ilustrate.

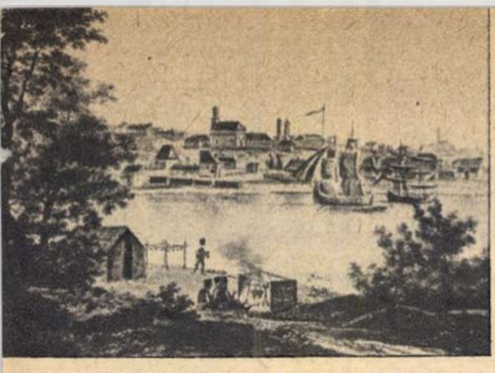

Portul Galați la începutul secolului al XIX-lea (după o stampă a vremii).

În centrul Galațiului de azi.

GALAȚIUL IERI ȘI AZI

„Aș dori să cunosc unele date din istoricul orașului Galați, de la întemeierea sa și pînă în zilele noastre".

I. TEODORESCU
Orșova

Răspunde prof. ION T. DRAGOMIR, directorul Muzeului regional de istorie din Galați.

Cu privire la originea orașului Galați există mai multe ipoteze. Unii autori susțin că denumirea s-ar trage de la gali (e vorba de celți) care, ajungînd la gurile Dunării prin secolul al III-lea î.e.n., ar fi întemeiat această așezare. Alții presupun c-ar fi fost creat în epoca greco-romană, sub denumirea de *Kalats* sau *Urbs Galati*. Nicolae Bălcescu situează întemeierea Galațiului în secolul al XII-lea. Alte ipoteze îl consideră urmaș al Haliciului Mic sau al vechiului tîrg de pescari „Satul lui Gălaț".

Deși pînă azi nu dispunem de documente anterioare secolului al XV-lea în care să se pomenească despre Galați, există în schimb suficiente mărturii arheologice care atestă existența unor străvechi așezări omenești (atît pe vatra actualului oraș, cît și în satele din jur), așezări ce s-au succedat începînd din epoca neolitică și pînă în evul mediu.

În documentele secolelor XV-XVII, Galațiul este pomenit drept important tîrg pescăresc. Pe la 1434, polonii cumpărau pește și în special morun de la Galați.

Specificul de tîrg pescăresc al vechiului Galați îl atestă și pecetea sa, care pe vremea lui Antonie Ruset (1676) avea ca marcă doi pești.

Din 1456, cînd Moldova e înrobită de turci, Galațiul devine principalul port prin care se scurg spre Istanbul mărfurile romînești. După pacea de la Adrianopol (1829) și mai ales din 1837, cînd devine „port liber", Galațiul începe să-și schimbe înfățișarea : se amenajează cheiul, traficul portuar se mărește, și datorită întregii dezvoltări economice, populația orașului crește în numai patru decenii de la 8.000 la 60.000 de locuitori. Proporțional crește și numărul muncitorilor portuari și al celor din fabrici și ateliere. Împotriva cruntei exploatări și a mizeriei la care era supusă, muncitorimea gălățeană a participat de-a lungul anilor la numeroase acțiuni greviste și demonstrații muncitorești. Cu prilejul demonstrației pentru pace de la 13 iunie 1916, nouă muncitori gălățeni au fost răpuși de gloanțele jandarmilor. În perioada avîntului revoluționar (1917-1920) muncitorii din Galați participă la acțiunile ce culminează cu greva generală din 1920. Ei sprijină apoi prin greve, demonstrații și mitinguri luptele ceferiștilor și petroliștilor din 1933 și duc lupta împotriva fascizării țării și pregătirii războiului antisovietic.

Pe ruinele fumegînde ale Galațiului, distrus de hitleriști în 1944 în timpul retragerii lor, a renăscut un oraș modern, cu edificii elegante și blocuri de locuințe, cu noi întreprinderi importante, printre care se va număra în curînd și marele Combinat siderurgic. Aceste realizări sînt demne de tradiția revoluționară a Portului Roșu, așa cum era supranumit odinioară orașul de la gurile Dunării.

POȘTA NOASTRĂ

CORNELIU BĂLOIU, Puchenii-Moșneni. 1) Sugestia de a publica pe copertă și portretele unor personalități din viața medicală este bună ; vom ține seama de dînsa. 2) Vom veni în întîmpinarea dorinței dv publicînd și un material despre Giordano Bruno. 3) Noi nu am auzit nimic despre o asemenea întîmplare. 4) Interesați-vă la Direcția regională drumuri și poduri Ploiești. 5) Cînd balena „Goliat" a fost expusă la București au apărut în presă toate datele pe care doriți să le cunoașteți. Desigur că nu este cea mai mare balenă ce a fost vînată vreodată : „Goliat" are 22 m lungime, adică abia două treimi din dimensiunea pe care o ating cele mai mari exemplare din specia denumită „balena albastră" (Baleonoptera musculus), ce ajung pînă la 33 m. Și acum, o dată ce v-am comunicat aceste date vă vom răspunde și la ultima întrebare ce ne-o puneți cu privire la „Goliat" : fotografii ale acestei balene nu ne interesează (am avut-o doar aici, la București, sub ochii noștri !) ; așa că rezervați-vă filmele și hîrtia pentru alte subiecte. 6) Despre experiența dv în materie de păstrare a colecției de ilustrate, publicăm o notă separată.

SEBASTIAN VELIȘCU, Craiova. Să vă spunem cînd și cine a descoperit prima noțiune în domeniul matematicii ? Simplu : primul individ care, marcînd progresul pe scara evoluției animale, a devenit ceea ce numim noi om, începînd să încropească raționamente, a făcut și prima operație de aritmetică : privindu-se pe sine însuși, a constatat că are două mîini, că, deci, una și cu una fac două. Deci, din primele clipe ale existenței lui, omul a operat cu noțiuni matematice ; prin urmare, această știință este tot atît de veche cît și omul. Cît privește stadiile de evoluție ale civilizațiilor din trecutul îndepărtat în care omul a reușit să creeze elemente superioare de cultură materială, acestea erau însoțite de o și mai înaltă dezvoltare a cunoștințelor matematice. Egiptul antic, de pildă, atinsese în domeniul matematicii un nivel de cunoștințe care abia în timpurile moderne a putut fi egalat. Căci, cum altfel s-ar putea explica precizia calendarului întocmit de astronomii egipteni (care stă, de altfel, la baza însuși a calendarului ce-l folosim și astăzi !) decît printr-o cunoaștere desăvîrșită a legilor matematicii ce guvernează mișcarea corpurilor cerești ? ! Sau cum s-ar putea explica construirea piramidelor, fără o cunoaștere profundă a geometriei ? ! Și mai uluitoare ne apar cunoștințele de matematică ale străvechilor populații de pe actualul teritoriu al Mexicului și din diferite părți ale Americii de Sud, care și ele au construit piramide, uriașe calendare solare ș.a. Apoi, matematicieni celebri au mai dat în antichitate arabii, popoarele din Asia centrală, chinezii ș.a. Într-un cuvînt : istoria matematicii se confundă cu însăși istoria civilizației umane.

MELITTA ȘI EMILY, Bocșa II. Trebuie să vă adresați în scris direct secretariatelor institutelor respective. Veți primi toate datele de care aveți nevoie.

V. SILVIAN

Maria Constantin, Bocșa ; Victor Balintoni, Slatina ; Ion Terbeș, Turnu-Măgurele ; Tudor Miu și Nicolae Filip, Slatina ; Mugurel Manta, Tg. Secuiesc ; prof. Gh. Hrușcă, com. Vlădeni ; Vasile Marian, Ploiești ; Aurel Pop și Coman Gyurka, Vișeu — v-am răspuns prin poștă.

Irina Ionescu, Luduș ; Nicolae Ucin, Craiova ; Viorica Ștefănescu, Buzău și Marin Dimoiu, Bălcești : comunicați-ne adresa completă pentru a vă putea răspunde prin poștă.

3+2 tuburi electronice
3 game de unde (UL, UM, US)
Indicator optic de acord
difuzor eliptic de 1 VA
tensiuni de alimentare 110 v. 120 v. și 220 v.
dimensiuni 375 × 220 × 174 mm.

Produs al uzinelor
Electronica

FOTOCRONICA FLACĂRII

GENEVA, PALATUL NAȚIUNILOR: COMERȚ ȘI DEZVOLTARE

— corespondență specială —

Geneva – Palatul Națiunilor.

Anul acesta, primăvara a venit cu întîrziere pe plaiurile geneveze. Berzele și nagîții s-au oprit la poalele sudice ale Alpilor, așteptînd zile mai calde dincolo de piscurile viscolite. Pe malul Lemanului, ploile au cernut aproape întreaga lună martie.

Sub sita averselor, Palatul Națiunilor a primit oaspeți veniți din diverse puncte ale globului: circa 1.500 de delegați reprezentînd 123 de țări la Conferința O.N.U. pentru comerț și dezvoltare. Sălile destinate desfășurării lucrărilor s-au dovedit strîmte; numărul fotoliilor în plenară sînt limitate la 8 de fiecare delegație, garderoba trebuie să suporte cîte 2-3 pardesie pe un cui, iar restaurantele, bufetele, barul din holul delegaților și standul de ziare fac rețete record.

Clădirea, lungă și cu multe cotituri, a pus de la început cîteva probleme de orientare labirintică — delegați care nu-și găseau sala, unii care nimereau la conferința dezarmării, iar alții care reușeau să descopere restaurantul după ora de închidere. Acum, toți s-au familiarizat cu scările, lifturile și culoarele, deși se mai văd întîrziați, din diverse motive, sosind după începerea ședințelor. Dar, într-un oraș pitoresc ca Geneva, Palatul Națiunilor nu este singurul loc unde se discută despre comerț. Timpul s-a încălzit, diplomații se întîlnesc în parc, la recepții, la spectacole (în puținul timp liber, întrucît lucrările au loc și diminețile și după-amiezile). Weekendul oferă prilejul unor excursii plăcute, mai ales pentru cei care nu cunosc peisajul elvețian.

După primele două săptămîni, în care timp și-au expus pozițiile o bună parte din numărul participanților (inclusiv marile puteri), se poate spune că dezbaterile se află într-o fază avansată de lucru. Simultan cu plenara, unde continuă discursurile de politică generală, comitetele au început să examineze amănunțit punctele de pe ordinea de zi ce le-a fost repartizată.

Pe adresa conferinței au sosit mesaje de salut din partea unor conducători de state și guverne. În mesajul adresat de președintele Consiliului de Stat al R.P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, și ascultat cu viu interes de delegați în ședința plenară din după-amiaza zilei de 26 martie, se subliniază printre altele: „*Guvernul romîn vede în Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare un moment remarcabil în activitatea O.N.U., un eveniment de seamă al vieții internaționale contemporane, care interesează toate țările și regiunile lumii. Guvernul romîn speră că lucrările acestei conferințe vor contribui la găsirea celor mai adecvate soluții în scopul transformării comerțului mondial într-un instrument eficace al creșterii economice a tuturor țărilor și în primul rînd a țărilor în curs de dezvoltare, al progresului economic*".

Poziția țării noastre față de problemele comerțului internațional a fost de asemenea expusă la conferință în cuvîntarea rostită de șeful delegației romîne, Gogu Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri.

★

În mica sală rezervată presei, corespondenții adaugă noi acorduri la cotidiana simfonie a mașinilor de scris; alți confrați roiesc în jurul cabinelor telefonice așteptînd nerăbdători legătura: „...din Buenos Aires — cabina 9", „...din Delhi", „...din Londra"... și, bineînțeles, „...din București".

Liviu RODESCU

DAN
ROUMANIE

Delegația R. P. Romîne în timpul lucrărilor conferinței.

Într-o pauză a lucrărilor conferinței. Holul nu pare a fi încăpător față de numărul delegaților. Printre cei surprinși de obiectivul aparatului de fotografiat se remarcă președintele conferinței, Abdel Moneim el Kaissuny (x), ministrul de finanțe al R.A.U.

Instantanee duminicale pe stadion

Omul cu patru mîini sau... norocul fotoreporterului.

În aşteptare..

Balet pe gazon.

Bară !...

ÎN CUPA REVISTEI „FLACĂRA" LA FOTBAL

1. DINAMO BUCUREŞTI	8	5	1	2	14 : 6	11
2. RAPID	8	4	3	1	13 : 9	11
3. STEAUA	8	4	1	3	16 : 15	9
4. PROGRESUL	8	3	2	3	12 : 14	8
5. STEAGUL ROŞU	8	3	1	4	7 : 14	7
6. PETROLUL	8	1	2	5	7 : 6	4
7. FARUL	8	2	0	6	5 : 16	4
8. DINAMO PITEŞTI	7	0	2	5	5 : 14	2
9. ŞTIINŢA CLUJ	8	1	0	7	6 : 18	2
10. CRIŞUL	8	1	0	7	5 : 20	2
11. ŞTIINŢA TIMIŞOARA	9	0	2	7	4 : 17	2
12. SIDERURGISTUL	9	1	0	8	5 : 25	2
13. U.T.A.	6	0	1	5	2 : 11	1
14. C.S.M.S.	8	0	0	8	8 : 25	0

Victorioasă (cu 2-0) în meciul cu Steaua, echipa Rapid a ajuns pe locul doi, la egalitate de puncte (departajată de golaveraj) cu Dinamo în clasamentul pentru Cupa revistei „Flacăra". A mai obţinut un punct echipa Ştiinţa Timişoara (0-0 cu Steagul roşu). În rest, din păcate, nici una din echipele care au jucat în deplasare nu au obţinut puncte.

Fotografii de S. STEINER

Gol!!!... Şi Rapid obţine un loc fruntaş în clasamentul pentru Cupa revistei „Flacăra" (Rapid-Steaua : 2-0).

FLACĂRA. Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuţa poştală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10—int. 1744.

ABONAMENTE la toate oficiile poştale, la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.

TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni—26 lei ; 6 luni—52 lei ; un an—104 lei.

PREŢUL REVISTEI: 2 LEI.

TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

MACHETA : Ion Vulpescu.

41.505

Bibl Reg

Premiul pentru cea mai bună interpretare feminină acordat actriței Bette Davis la Festivalul internațional al filmului de la Cannes 1951.

**O PRODUCȚIE
A STUDIOURILOR
AMERICANE**

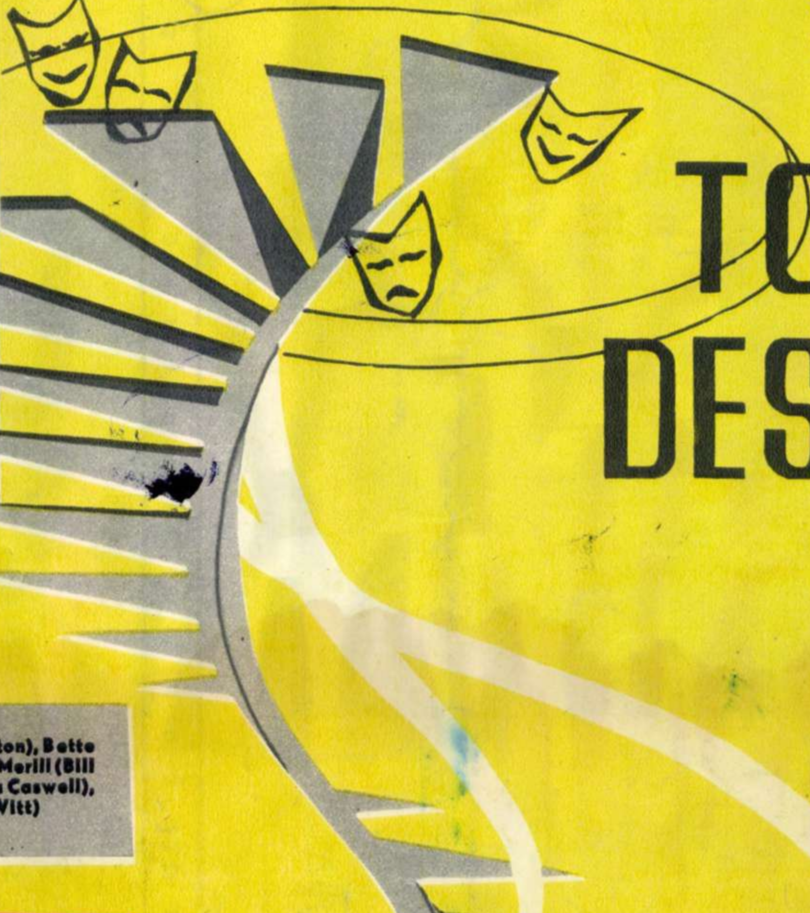

TOTUL DESPRE EVA

Cu: Anne Baxter (Eva Harrington), Bette Davis (Margo Channing), Garry Merill (Bill Sampson), Marilyn Monroe (d-ra Caswell), George Sanders (Addison de Witt)

SCENARIUL ȘI REGIA: Joseph L. Mankiewicz
IMAGINEA: Milton Krasner
MUZICA: Alfred Newman

50/4

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

15

Anul XIII nr. 15 (463) — 11 aprilie 1964

TEMERARII

ÎNTÎLNIRE DUPĂ 5 ANI

ACTUALITĂȚI CINEMATOGRAFICE

CARNETUL FLACĂRII

„Optimism“

Primăvara aceasta a năvălit peste barierele lui april, dînd buzna pe largile bulevarde, pe nenumăratele şantiere, pe grădinile încă neînflorite, pe cîmpiile ţării întregi.

In această primăvară reporterul a ajuns să se întîlnească, pe numeroasele-i drumuri care cuprind într-o reţea densă realităţile patriei, cu tot mai mulţi oameni din alte ţări. Însăşi prezenţa marelui număr de vizitatori — de multe ori pur şi simplu turistică, de multe ori cu interese economice, sociale, culturale — este un fapt semnificativ.

Călători mulţi, tot mai mulţi, păşesc pe pămîntul ţării noastre. Într-un singur an — 1963 — au drumeţit între Carpaţi şi Marea Neagră mai mulţi vizitatori decît de la începutul veacului şi pînă în 1944, scoţînd din socoteală anii de război. Oaspeţii sînt feluriţi, după cum felurite sînt şi ţările de unde vin. Mulţi ne sînt prieteni. Alţii încă nu. Dar, cunoscîndu-ne poporul, viaţa intensă care se desfăşoară în patria noastră, mulţi dintre aceştia se reîntorc acasă amintindu-şi cu bucurie şi stimă de Romînia. Şi fie că ne sînt prieteni, fie că nu, dacă sînt de bună credinţă, oaspeţii povestesc cu respect ce au văzut la noi. Impresii, amintiri, comentarii alcătuiesc o sugestivă cronică a realităţilor romîneşti privite de oameni care trăiesc pe alte meridiane.

Consemnările multora dintre oaspeţi sînt răspîndite prin ziare — din ţara noastră sau de peste hotare — rostite la radio, adunate după un timp, de unii, în volume purtînd pe copertă drept titlu: Romînia (am văzut în ultima vreme asemenea volume apărînd în Grecia, America Latină, Belgia, Anglia).

Consemnările acestea spun multe despre ceea ce a înfăptuit şi are de gînd să înfăptuiască poporul nostru — sub conducerea încercatei sale călăuze. Partidul Muncitoresc Romîn — pentru făurirea şi desăvîrşirea unei societăţi şi vieţi noi.

M-am oprit în lectura unor asemenea mărturii, ale altora despre noi, asupra unui cuvînt care vădeşte că vizitatorii sînt sensibili nu numai la peisajul industrial ori la cel al agriculturii colectivizate, că ei observă nu doar fenomenul cultural în continuă dezvoltare, ci mai cu seamă starea de spirit *a oamenilor care împlinesc planurile construcţiei socialiste. Cuvîntul este* „optimism“ *şi îndrăznesc să-l reproduc, fără parafrază ori comentariu, în contextul în care a fost gîndit.*

Reporterul britanic Nicholas Carrel de la „Sunday Times“ scrie: „Pretutindeni în Romînia ai impresia dezvoltării şi atmosferei de speranţă şi optimism“.

Preşedintele Camerei reprezentanţilor din Columbia, dr. Jose Ancizar Lopez: „Poporul romîn mi-a lăsat o impresie admirabilă. El munceşte cu entuziasm şi optimism şi deţine rezultate minunate, demne de invidiat“.

Constantin Despotopulos, deputat grec: „Pretutindeni, din felul de comportare al oamenilor, am constatat că ei fac parte dintr-un popor care are încredere în viitor, stăpîn pe destinele lui“.

Frederik H. Baer, corespondentul la Viena al revistei americane „Business Week“ şi al altor publicaţii ale grupului Inc Graw Hill World News: „Numai dacă vezi entuziasmul cu care poporul munceşte pentru îndeplinirea ţelurilor sale, numai atunci poţi să-ţi dai seama că procentul anual de creştere a producţiei industriale a Romîniei, de 15%, este într-adevăr o realitate şi nu o simplă dorinţă“.

Ziarul „Die Welt“ din Hamburg — R.F.G.: „Fiecare romîn vede zi de zi progresul industrial, ceea ce dă un impuls pentru noi realizări. Pînă în prezent eforturile depuse în această direcţie au fost încununate de succes. În ceea ce priveşte progresul, în Romînia domneşte optimismul“.

Am citat cinci declaraţii. Autorii lor nu s-au întîlnit poate niciodată. Toţi au întîlnit însă în ţara noastră un popor a cărui stare psihică se traduce în ochii vizitatorului în primul rînd prin cuvîntul „optimism“.

Cristian POPIŞTEANU

COPERTA NOASTRĂ

A venit primăvara. Au început plimbările şi excursiile. Mulţi excursionişti folosesc motoreta romînească „Carpaţi“-super.

Aici lucrează echipa lui Francisc Micola, evidenţiată în întrecerea socialistă pe anul 1963.

temerarii

PRIN CETĂȚILE INDUSTRIEI NOASTRE SOCIALISTE

Ion Bădăran mai dă cîteva indicații, după care echipa își poate începe munca.

Există o îndrăzneală a gîndului, există o îndrăzneală a faptei. Sînt însă fapte de mare curaj, pe care ne-am deprins să le înregistrăm zilnic și care nu ne mai uimesc. În obișnuitul cotidian s-a integrat atît temeritatea celor ce străbat văzduhurile sau înfruntă valurile, cît și eroismul celor ce sfredelesc adîncurile sau ridică înaltele schele ale patriei.

N-au trecut decît zece ani de cînd prima lovitură de tîrnăcop a constructorilor a început să năruie paragina unor umile așezări de pe valea Trotușului. În scurtul răstimp, neștiutul tîrg al Oneștiului și Borzeștiul, căruia umbra unui stejar de legendă îi conferea o unică faimă, s-au putut preschimba într-o așezare modernă. Tot aici au răsărit siluetele masive ale combinatului chimic, ale termocentralei, ale rafinăriei, ale combinatului de cauciuc sintetic, și mereu noi instalații se adaugă celor existente.

Parcurgînd zecile de hectare pe care se întind construcțiile celui mai mare complex petrochimic din țară — complexul industrial Onești-Borzești — ești impresionat de nesfîrșita rețea de conducte, de mulțimea rezervoarelor, de coșurile și coloanele ale căror verticale urcă pînă la cote amețitoare. În această imensă alcătuire de oțel deslușești mai ales munca încordată a oamenilor care îmbină bucată cu bucată multiplele articulații ale uriașului combinat. Printre ei, la loc de frunte se află sudorii.

Primele zile de primăvară nu se arată de loc prietenoase. Vîntul mai poartă în vîrtejuri mari fulgi de nea, dar termometrul nu coboară sub minus cinci grade, deci sudura se poate executa fără să se periclitezе calitatea ei. Și mănunchiurile de scîntei orbitoare semnalează, încă de departe, prezența sudorilor pe înaltele verticale metalice. Termometrele, care sînt mereu consultate, arată deci timp favorabil... pentru lucru. Cățărați pe schele, susținuți de centuri de siguranță, sudorii își continuă netulburați munca, fără a lua în seamă capriciile naturii puse pe hartă.

Înainte însă de a vizita pe îndrăzneții sudori care lucrează la mari înălțimi, ne-am interesat de munca lor. La conducerea I.M.B. grupul de șantiere Onești, ni se furnizează o serie de amănunte. Ni se vorbește despre procedee de sudare, despre metode de lucru, despre calitate, despre productivitatea și despre preocuparea permanentă pentru ridicarea calificării profesionale a sudorilor. O atenție de prim ordin se acordă dotării șantierelor cu echipament și material de protecție, măsurilor pentru prevenirea accidentelor și instruirii muncitorilor pentru cunoașterea și temeinica însușire a normelor de tehnică a securității muncii.

Deoarece montajul în construcțiile metalice nu se poate concepe fără sudură, în cadrul grupului de șantiere nu există nici o echipă care să nu numere și cîțiva sudori. Ceea ce face ca, din totalul muncitorilor care alcătuiesc efectivul grupului de șantiere, un procent de 25-30 la sută să fie sudori. Dintre aceștia, peste 50% sînt sudori autorizați.

Natura lucrărilor care se execută impune o sudură de înaltă calitate. Nenumărate măsuri concură pentru asigurarea acestei cerințe. Fiecare lucrare este precedată de o

Z. VASILIU

(Continuare în pag. 4-5)

temerarii

minuţioasă pregătire. O dată lucrarea terminată, ea este verificată cu atenţie de către specialişti, pentru a se descoperi eventualele defecţiuni interne. Pentru aceasta sînt puse la lucru ultrasunetele, razele X sau izotopii radioactivi. În marea majoritate a cazurilor aceste investigaţii în intimitatea metalului confirmă calitatea superioară a sudurilor. Cazurile în care sînt necesare remedieri sînt din ce în ce mai puţine. Fenomenul se explică prin existenţa în cadrul grupului de şantiere a numeroase cursuri de ridicare a calificării profesionale şi de specializare în sudura fontei, a metalelor neferoase, a oţelurilor speciale.

Nu poţi discuta cu îndrăzneţii înălţimilor decît căţărîndu-te pe schele, aşteptînd pauza de prînz sau ieşirea lor din schimb.

Pe sudorul Laurenţiu Divili l-am întîlnit la frontul lui de lucru de pe şantierul cauciuc-polistiren. A venit la Oneşti în 1958, ca muncitor constructor. Doi ani mai tîrziu era calificat sudor. Urmează cursuri de specializare şi din 1961 este sudor autorizat. Divili Laurenţiu este azi organizatorul grupei de partid de pe şantierul cauciuc-polistiren. Cu multă seriozitate ne vorbeşte despre munca oamenilor de pe şantier, despre grija pentru asigurarea securităţii muncii, despre particularităţile sudurii la înălţime care cere un efort mai mare decît cea la sol, trebuind să înfrunţi nu numai înălţimile ci şi curenţii, intemperiile...

Una din echipele de sudori care execută asamblarea rezervoarelor sferice de la rafinărie este condusă de Ion Bădăran. La vîrsta de 30 de ani el este un bun cunoscător al meseriei, cu o bogată experienţă. La Oneşti a venit încă de la începuturile construcţiei. Rezervoarele sferice pe care le sudează în prezent cer o înaltă tehnicitate. Nu sînt admise de proiectant decît lucrări de foarte bună calitate. În echipa lui Bădăran lucrează însă numai sudori de categoria a opta, autorizaţi. De altfel pe întregul şantier de asamblare a rezervoarelor sferice n-am întîlnit decît sudori autorizaţi.

Pentru oamenii săi Ion Bădăran are multe cuvinte de laudă. Dacă numele său va fi pomenit în revistă, atunci roagă să-l punem alături de cele ale sudorilor Aurel Strechea, Constantin Mîndroiu, Tudorache Bencheş, Mihai Nicolae, Viorel Udroiu, pe care-i socoteşte cei mai buni din echipă. De ultimul dintre ei, pe Bădăran îl leagă o trainică prietenie. În anul 1961 au fost detaşaţi împreună la Rafinăria de la Brazi. Cînd s-au întors de acolo, conducerea grupului de şantiere din Oneşti a primit mulţumiri pentru calitatea muncii şi comportarea celor doi sudori pe şantierul de la Brazi.

— Sudura la cote înalte — ne spune Ion Bădăran — cere nu numai o bună pregătire profesională. Ea cere în plus pasiune şi curaj...

Cînd ne-am depărtat de ultimul front de lucru, pauza de prînz se sfîrşise. Vîntul alunga norii peste crestele dealurilor. Pe suprafaţa uriaşelor sfere străluceau snopii de scîntei marcînd înălţimea cotelor la care se lucra.

Z. VASILIU

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Operatorul Jilinschi Petru execută manevrele la pupitrul de comandă al defectoscopului gama. Analizele vor arăta fără greş calitatea sudurii.

Montarea unei scări verticale la una din coloanele instalației din cadrul secției stiren.

Instantaneu la 40 de metri.

Mișcarea de eliberare din Angola s-a afirmat în urmă cu trei ani prin revolta a 3.000 de țărani care au ocupat plantațiile. Înarmați doar cu sulițe și pușcoace, ei au putut fi cu ușurință reprimați sîngeros de autoritățile colonialiste. Astăzi însă, luptătorii pentru libertatea și independența poporului angolez sînt constituiți într-o adevărată armată organizată.

ZILE ȘI NOPȚI ÎN SERRA DE CANDA

În fiecare noapte, de cum se lasă întunericul, coloane de angolezi, călcînd cu grijă ca să nu sfîșie tăcerea junglei, străbat poteci abrupte de munte. Înaintînd în șir indian, încovoiați sub greutatea minelor, a mortierelor, a armelor antitanc sau a automatelor, ostașii Armatei de eliberare se îndreaptă spre un nou obiectiv de luptă sau se înapoiază în taberele ascunse în păduri.

În acest început de primăvară sărbătorirea „Zilei libertății Africii“ coincide cu împlinirea a trei ani de la izbucnirea luptelor de eliberare din Angola.

Era în 1961. Mii de țărani angolezi, adevărați robi în plin secol al XX-lea, înarmați doar cu sulițe și pușcoace, porniseră să ocupe plantații și localități întregi. Curînd, în afară de șoselele principale și de orașele mari, răsculații deveniseră stăpîni pe un teritoriu care se întindea din imediata apropiere a Luandei (capitala Angolei) și pînă la hotarul Republicii Congo.

După cum se știe, riposta sîngeroasă dată angolezilor răsculați a umplut de indignare întreaga lume. Regiuni întregi au fost arse cu napalm. Răsculații prinși erau executați prin decapitare, după ce erau supuși unor cazne cumplite, ca smulgerea mîinilor și a picioarelor. Ofițeri portughezi se lăudau în fața ziariștilor că aveau pe conștiință 10.000, 20.000 de angolezi. Greviștii arestați erau îngropați în pămînt pînă la gît și striviți sub șenilele tractoarelor. Pe marginile șoselelor se aflau țăruși cu capete tăiate. Nici pînă astăzi nu se știe cifra exactă a celor ce au fost masacrați atunci. Dar este sigur că ea întrece cu mult pe aceea de o sută de mii de victime.

La Lisabona autoritățile anunțau : „Operațiile militare din Angola au încetat. Peste tot domnește liniștea și ordinea“. Dar foarte curînd s-a văzut că lupta poporului Angolei nu numai că nu fusese înăbușită ci, dimpotrivă, căpătase un nou impuls.

Relatările agențiilor de presă internaționale erau cît se poate de edificatoare. Majoritatea corespondenților speciali trimiși în Angola relatau că situația militară din această țară este cu totul alta decît cea pe care o înfățișau comunicatele oficiale la Lisabona și Luanda. Agenția americană „Associated Press“ sublinia fără echivoc eșecul „măsurilor severe de pacificare“, iar săptămînalul londonez „Observer“ relata că la numai 100 mile de Luanda se desfășoară lupte violente între detașamentele de pedepsire și răsculați.

Toate acestea se petreceau în urmă cu trei ani... Astăzi, Armata de eliberare a Angolei este o realitate ce se face permanent simțită. La fiecare opt săptămîni, dintr-o tabără de instrucție ascunsă undeva în pădurile de pe înălțimi, iese un nou contingent de 2.200 de ostași bine instruiți și înarmați. De curînd guvernul provizoriu angolez a anunțat că, pe lîngă actualele efective ale Armatei de eliberare, urmează să fie înrolați și echipați alți 7.000 de patrioți.

CE A VĂZUT LLOYD GARRISON

Ziarul „New York Times“ a trimis recent în Angola un reporter special cu misiunea de a culege date despre Armata de eliberare. Ziaristul american a trăit o bucată de vreme printre luptătorii din munți, după care „New York Times“ a publicat în exclusivitate un amplu reportaj însoțit de fotografii revelatoare.

Cînd, în martie 1961, a început revolta, cu excepția dezertorilor din armata portugheză, răsculații nu aveau nici un fel de pregătire militară, nu se puteau gîndi încă la o desfășurare de ansamblu a acțiunilor lor ; foloseau în acțiune atacul prin surprindere.

Și iată ce-a văzut acum trimisul lui „New York Times“ : „Maiorul Muandazi vorbea dinapoia unei mese, în postul de comandă instalat într-o colibă din bîrne negeluite, undeva în munții Canda. Un ostaș bătea la mașină ordine de luptă pentru ziua respectivă. Afară, alți

O imagine care vorbește de la sine: chiar și în timpul prînzului coloniștii din Angola țin pistolul la îndemînă.

cîţiva lucrau la un adăpost subteran, camuflat cu uriaşi arbori singa-singa. În apropiere se aflau 25 de barăci, trei hambare cu provizii şi un dispensar cu opt paturi şi doi infirmieri, dar fără medicamente — dacă facem abstracţie de nişte iod şi aspirine.

Antonio Muandazi comandă mai bine de 1.000 de oameni. Poartă aceeaşi uniformă ca şi ostaşii săi. Nici un ofiţer al Armatei de eliberare nu poartă de altfel semne distinctive".

Ultima remarcă a ziaristului american reflectă o situaţie caracteristică pentru această armată — anume aceea că toţi componenţii ei, ostaşi voluntari, suportă în egală măsură greutăţile războiului. Cînd un soldat intră în rîndurile Armatei de eliberare, el jură să lupte pînă la cucerirea independenţei.

Pe un drum din nord-vestul Angolei. În faţa unui camion cu soldaţi portughezi a explodat o mină pusă de luptători din Armata de eliberare.

„Mulţi ostaşi din Serra de Canda — constată Garrison — luptă în această regiune de mai bine de un an, fără o zi de odihnă. Cînd nu sînt în patrulare ei îşi petrec cea mai mare parte a timpului spălîndu-şi rufele sau curăţindu-şi armele... Foamea este un tovarăş nedespărţit al acestei armate, care trebuie să se aprovizioneze numai cu ce găseşte în cale. De multe ori se întîmplă ca soldaţii să mărşăluiască cîte două sau trei zile avînd drept singură hrană cîteva rădăcini de manioc".

Această împrejurare l-a făcut pe ziaristul american să ajungă la concluzia îndreptăţită că izvorul forţei morale a luptătorilor stă în însăşi voinţa de luptă a poporului Angolei.

Observatorii străini concordă, de altminteri, în constatarea că masele largi ale poporului angolez sînt ferm hotărîte să lupte pînă la capăt pentru o patrie liberă, independentă. Cu marile ei bogăţii — diamante, minereu de fier, petrol, sisal, cafea — cu uriaşele ei posibilităţi de a dezvolta agricultura, cu întinderea ei, de 14 ori mai mare decît aceea a Portugaliei, Angola poate deveni într-adevăr o ţară puternică, înfloritoare. În tabăra unde se afla, Garrison a avut prilejul să asiste la sosirea unei coloane de tineri.

TINERII DIN NAMBUANGONGO

Coloana venea din districtul Nambuangongo (circa 150 de kilometri depărtare de Luanda) şi făcuse un marş neîntrerupt de 12 zile. Cu toate acestea n-a zăbovit mai mult de un sfert de oră şi şi-a continuat drumul spre nord, spre punctul de unde trebuia să preia 100 puşti noi şi apoi să se înapoieze la Nambuangongo. Ceea ce înseamnă un marş dus-întors de circa 700 de kilometri — în linie dreaptă.

În Angola există în momentul de faţă peste 10.000 de membri ai organizaţiei de tineret a mişcării de rezistenţă, cu toţii voluntari, între 15 şi 35 de ani. Ei joacă un rol extrem de important în lupta de eliberare, alcătuind corpul de transport al armatei populare.

Ziaristul american a dorit să afle care sînt mobilurile care-i ridică pe tinerii angolezi la luptă, dîndu-le puterea de a birui dificultăţile greu de imaginat. Pedro Pemo, un tînăr de 24 ani, i-a spus : „Dacă te plîngi de salariile mici, şeful de post local te trimite numaidecît să munceşti pe vreo plantaţie portugheză". Pedro Pemo nici n-a mai adăugat că munca pe plantaţii e o muncă de rob, muncă forţată ; i se părea că oricine ştie asta. Miguel Rana, de 22 de ani, şi-a amintit cum la 12 ani a fost „rechiziţionat" şi mînat să lucreze la o şosea din preajma satului lui de baştină.

SUFERINŢELE ANGOLEI ŞI EŞECUL UNUI „PROGRAM PSIHOSOCIAL"

De pe urma represiunilor sîngeroase ale autorităţilor locale au avut de suferit sute de mii de angolezi. În afară de zecile de mii de bărbaţi, femei şi copii ucişi, alte mii au rămas pe drumuri, izgoniţi în masă din satele lor, condamnaţi la o moarte lentă, prin înfometare. În aceste condiţiuni, peste 200.000 de angolezi au fost siliţi să se refugieze în Congo. Pe de altă parte, în localităţile aflate în zona operaţiunilor militare, peste 50.000 de angolezi, ale căror case au fost distruse de bombardamente, au trebuit să-şi încropească din nimic noi aşezări în păduri.

În Serra de Canda există acum 102 „sate". „Satul" nr. 3, de pildă — aşezările n-au căpătat nume, spre a fi mai greu reperate de serviciul de informaţii al portughezilor — are şaptezeci de locuitori, care trăiesc în colibe din bîrne. „Satul" e atît de bine camuflat încît acum cîtva timp o patrulă portugheză s-a apropiat pînă la cîteva sute de metri de el fără a-i simţi existenţa. Petice de pămînt cu fasole şi manioc sînt cultivate la umbra arborilor giganţi ai junglei, dar dau recolte sărace, căci nu se pot bucura de lumina soarelui. Din cînd în cînd cîte un locuitor împuşcă o antilopă sau un bivol. Carnea e împărţită egal la toţi, dar nu ajunge decît pentru o zi sau două. Copiii vădesc semne dureroase de subnutriţie. Din loc în loc, mici luminişuri de pădure dezvăluie mormintele copiilor morţi de inaniţie.

Autorităţile portugheze au adoptat nu demult un aşa-numit program „psihosocial", cu scopul de a-i ademeni pe aceşti refugiaţi să se instaleze în regiuni aflate sub controlul lor. Pentru a contracara influenţa mişcării de eliberare, programul face promisiuni dintre cele mai ispititoare, începînd cu aceea de a se purcede la construcţia unor locuinţe şi mergînd pînă la legiferarea unor reforme care să elimine discriminările faţă de producătorii băştinaşi. Dar refugiaţii din Serra de Canda au toate motivele să fie bănuitori şi refuză invitaţia.

PE TERITORIUL LIBER AL ANGOLEI

În ciuda situaţiei lor grele, refugiaţii din Serra de Canda sînt un important element de sprijin al Armatei de eliberare angoleze. Ei îşi împart cu soldaţii proviziile, puţine cîte au, taie pentru ei lemne şi le dau adăpost în lunile reci ale anotimpului ploios. Cea mai mare parte a tinerilor din „satele" refugiaţilor s-a înrolat în organizaţia de tineret.

În ultimul timp, în aşezările din Serra de Canda a început să se statornicească un embrion de putere populară. În fiecare sat de refugiaţi un exponent al mişcării de rezistenţă exercită deopotrivă funcţia de primar şi de conducător politic. El înregistrează naşterile, decesele şi căsătoriile, mediază în disputele ivite între locuitori şi se îngrijeşte de întocmirea unui sistem poştal, primitiv dar operativ.

Ziaristul englez Arthur Herzog care a pătruns ilegal în Angola, în urma refuzului autorităţilor portugheze de a-i acorda viza de intrare, a izbutit să ajungă în zona controlată de mişcarea de eliberare, unde a avut prilejul să constate un grad de organizare la care nu se aştepta. Pretutindeni, la punctele de control, singurul act de „liberă trecere" este un act care poartă ştampila autorităţilor populare instalate de forţele răsculate. Acolo, în nordul Angolei, Arthur Herzog a avut prilejul, ca şi alţi martori oculari, să cunoască adevărul despre lupta angolezilor şi să sesizeze intensitatea ei.

Dar poate că cea mai elocventă mărturie este aceea a colonelului Castro Asoncao, adjunctul şefului de stat major al trupelor portugheze din Angola. El a declarat că în această parte a ţării forţele patriotice controlează aproape 50.000 km pătraţi şi că dispun de armament modern capturat chiar de la trupele portugheze în timpul operaţiunilor. După ce a arătat că în acest război nedeclarat Portugalia pierde anual 100 milioane dolari, colonelul Asoncao a mărturisit unui corespondent al agenţiei „Associated Press" că trupele portugheze nu sînt în măsură să-i înfrîngă pe insurgenţi.

★

Zilele şi nopţile Angolei sînt neliniştite, înfrigurate. Şi chiar cînd aerul nu răsună de zgomot, de explozii ori de şuierat de gloanţe, el e încărcat de tensiunea premergătoare unor noi ciocniri. Oraşele şi satele, savanele şi munţii Angolei sînt martori la o înfruntare tenace, la o încleştare ce nu cunoaşte răgazul.

D. H.

actualități cinematografice

PROFIL

LIRISMUL LUI ZOLTÁN FÁBRI

Un film inegal dar surprinzător de captivant pînă și în stîngăciile sale, aducea în anul 1953 pentru prima dată pe ecran numele regizorului maghiar Zoltán Fábri. Filmul se intitula „Furtuna" și evoca, într-un ritm cu adevărat viforos, frămîntările dintr-un sat maghiar pe drumul colectivizării. Era vorba pe atunci de o muncă mai mult sau mai puțin improvizată, deoarece Fábri — fost regizor de teatru și pe atunci director artistic al studioului Hunnia — fusese silit de împrejurări să preia realizarea filmului din mers.

Adevăratul său debut s-a produs cu filmul „Pentru 14 vieți" (1954), care contura — pe marginea unei catastrofe miniere — cîteva izbutite portrete de comuniști. Realismul ambianței și un lirism discret în dezvăluirea relațiilor dintre personaje s-au manifestat în mod mai pregnant drept trăsături dominante ale artei lui Zoltán Fábri, cu prilejul filmului „Călușeii". Remarcat în cadrul Festivalului de la Cannes 1955, acest film i-a adus consacrarea internațională. Următoarea sa realizare, „Profesorul Hannibal" — o virulentă satiră pe tema opresiunii la care era supusă intelectualitatea în anii dictaturii hortiste — îi amplifică notorietatea : filmul este încununat la Festivalul de la Karlovy-Vari 1956 cu Marele premiu.

Cu „Edes Anna" (1958), ecranizare a unei capodopere a literaturii realist-critice maghiare, Zoltán Fábri își ducea mai departe experimentele în domeniul investigației psihologice prin film. Această poveste de o cruzime intolerabilă, a unei slujnicuțe împinse de inumanitatea mediului pînă la demență și crimă, ne era dezvăluită pe ecran cu o pudoare și un lirism cuceritor.

O realizare mai recentă, „Două reprize în iad" evocă un episod dureros din anii războiului, un meci tragic în care se înfruntau nu numai două echipe de fotbal, ci două lumi.

Pentru ultimul său film, „Întuneric în plină zi", Zoltán Fábri s-a adresat din nou literaturii. El a adaptat un roman al scriitorului Boris Palotai. Și de astă dată acțiunea se petrece în timpul celui de-al doilea război mondial. Dar nu intervine nimic din recuzita obișnuită a epocii : nici bubuit de tunuri, nici bombardamente. Retrași de lume, o pereche de îndrăgostiți — un scriitor și tînăra lui iubită — se cred la adăpost de grozăviile războiului. Tragedia care zguduie întreaga omenire își trimite însă ecourile pînă în ascunzătoarea lor, spulberînd fără cruțare iluzia „turnului de fildeș". Succesul acestui film în rîndurile publicului maghiar ne îndreptățește să-i așteptăm cu interes apariția pe ecranele noastre.

Actorii Lájos Básti și Erika Szegedi într-o scenă din filmul lui Zoltán Fábri „Întuneric în plină zi", pe care-l vom vedea în curînd.

Filmul despre care se vorbește

MORALA BURGHEZĂ SUB ACUZARE

Procuror e regizorul spaniol Luis Bunuel. O profesiune de credință formulată de autorul filmelor „Fecioara", „Viridiana" și „Îngerul exterminator", cu prilejul realizărilor sale anterioare, poate folosi drept moto și filmului pe care l-a realizat recent, în Franța, „Jurnalul unei cameriste" : „Pentru mine, morala burgheză este de fapt lipsă de morală, împotriva căreia trebuie luptat. Am în vedere morala bazată pe nedreptele noastre instituții sociale ca religia, patria, familia, cultura, într-un cuvînt ceea ce se consideră drept «stîlpi» ai societății..."

Revolta sa împotriva fățărniciei și convențiilor bur-

Farmecul Célestinei (Jeanne Moreau) nu-l lasă indiferent pe stăpînul casei, dl. Rabour (Jean Ozenne).

MADAME SANS-GÊNE

gheze a găsit în romanul lui Octave Mirbeau, „Jurnalul unei cameriste", un amplu izvor de inspiraţie. Tarele clasei avute din Franţa anilor 1900 sînt aci descrise cu minuţia unor martori permanenţi ai slăbiciunilor şi combinaţiilor stăpînilor — slugile. Devenind subiectul unui film, povestea frumoasei şi ambiţioasei Célestine a trebuit concentrată şi organizată în jurul cîtorva evenimente cheie. Libertăţile luate de Bunuel faţă de modelul său literar se explică prin necesităţile dramaturgiei cinematografice şi prin modificările survenite în aspectul exterior al fenomenului analizat care, de altfel, în esenţa lui rămîne pe deplin valabil în zilele noastre. Acţiunea a fost transpusă într-o epocă ceva mai apropiată — sfîrşitul celui de-al treilea deceniu al secolului nostru — iar în evoluţia personajului Célestine sînt subliniate momentele în care camerista îşi însuşeşte „morala" stăpînilor, pentru a se putea mai lesne strecura în lumea lor.

Sosită la conac să-şi ia în primire noul post de cameristă, Célestine începe treptat să pătrundă tainele stăpînilor : domnul Rabour e un bătrînel de treabă, dar se dezvăluie în cele din urmă ca un obsedat sexual. Fiica sa, doamna Monteil, e o femeie avară şi cicălitoare, iar domnul Monteil, timorat în faţa nevestei, e gata să se răzbune pe slugi de tirania conjugală. În vecinătate se mai află şi un căpitan în retragere, Mauger, purtînd un veşnic război de guerilă cu familia Monteil, iar peste slugile conacului domneşte grădinarul Joseph, un bărbat violent şi posac, care-şi manifestă într-una sentimentele rasiste şi ura faţă de republică. Célestine devine amanta lui, deşi îl bănuie de a fi comis o crimă sordidă asupra unei fetiţe. Convinsă în cele din urmă de vinovăţia lui, ea îl denunţă. Folosindu-şi farmecul şi îndemînarea aproape diabolice pentru a-şi duce la îndeplinire planurile ariviste, Célestine pătrunde — prin căsătoria ei cu căpitanul Mauger — în „lumea mare". Ea a terminat prin a se modela după chipul şi asemănarea stăpînilor pe care-i urăşte. Între timp, Joseph — care şi-a folosit relaţiile în cercurile politicienilor de dreapta pentru a scăpa de pedeapsă — prosperă ca proxenet şi participă la manifestaţii huliganice, reacţionare, urlînd lozinci rasiste.

„E fantastic cum nu s-au schimbat invectivele de atunci încoace ! Ar putea fi folosite şi azi", observa cu sarcasm Bunuel, referindu-se la replicile lui Joseph, care au fost în mare parte introduse în scenariu direct din publicaţiile fasciste ale anilor dinaintea celui de-al doilea război mondial.

Cheia tragicomică în care marele artist spaniol şi-a compus majoritatea creaţiilor a fost păstrată în realizarea echivalentului cinematografic al unei poveşti pe care însuşi Mirbeau o definea prin cuvintele : „O tristeţe care provoacă rîsul, un comic care te face să plîngi..." Pentru a da viaţă eroilor „Jurnalului unei cameriste" regizorul Bunuel a făcut apel la o distribuţie remarcabilă în frunte cu Jeanne Moreau (Célestine), Michel Piccoli (dl. Monteil), Daniel Ivernel (Mauger), Jean Ozenne (dl. Rabour) şi Georges Géret (Joseph).

Ana ROMAN

Jeanne Moreau, interpreta rolului titular din filmul lui Bunuel „Jurnalul unei cameriste".

Se numea Catherine Hubscher, era originară din Alsacia şi ţinea o spălătorie la Paris. Căsătorită cu sergentul Lefebvre, ea avea să împartă cu acesta asprimile campaniilor napoleoniene, dar şi gloria unei cariere ce avea să-i aducă pe amîndoi la curtea împăratului, în calitate de duce şi ducesă de Dantzig. Temperamentul vulcanic şi limbajul pitoresc al fostei spălătorese aveau să scandalizeze Curtea în care noua aristocraţie încerca să imite manierele vechii nobilimi. Porecla ei, „Madame Sans-Gêne", se transformă în renume.

Piesa lui Victorien Sardou restituia un portret viu colorat al acestei femei curajoase, vesele şi generoase şi, chiar dacă subiectul nu respecta întocmai adevărul istoric, farmecul popular al eroinei era cuceritor.

Tonul uşor operetistic adoptat de regizorul Christian Jaque accentuează caracterul de divertisment al filmului „Madame Sans-Gêne". Asistăm, e drept, la un atac asupra Tuileriilor — dar tunurile explodează pe loc ca nişte flori de fier ; urmărim o acţiune de diversiune într-o tabără militară austriacă — dar totul seamănă cu un uriaş joc de artificii ; ni se arată frămîntări din sînul clanului Bonaparte — dar s-ar zice că ne aflăm în sufrageria unei familii burgheze care se ceartă pentru avere ; asistăm la desfăşurarea intrigilor de cabinet dintre Napoleon şi ministrul său Fouché — dar totul e transparent ca un joc de copii... Nici o clipă nu s-ar putea lua lucrurile în serios, drept istorie. E vorba cel mult de culisele ei.

În schimb, datorită cîtorva bune creaţii actoriceşti, se poate petrece o agreabilă oră şi jumătate în tovărăşia unei savuroase Sophia Loren, năbădăioasă şi tandră Catherine, şi a unui Robert Hossein, degajat şi simpatic în uniforma bravului mareşal Lefebvre. Un Napoleon schiţat cu fină ironie de actorul Julien Bertheau, societar al Comediei Franceze, şi un Fouché, mai mult poznaş decît sinistru intrigant, în interpretarea lui Renaud Mary, completează galeria personajelor împrumutate din istorie şi îmbrăcate în culorile legendei.

Croită pe dimensiunile unei superproducţii în culori, pe ecran panoramic şi cu largi desfăşurări de mase, noua realizare a celui care ni l-a dăruit cîndva pe „Fanfan" dezamăgeşte uneori prin banalitatea montării şi mai ales prin mediocritatea dialogurilor. Iar faptul că această coproducţie franco-italiană ne este prezentată în versiunea ei italiană, accentuează decepţia.

1 Un cuplu simpatic: Catherine (Sophia Loren) şi Lefebvre (Robert Hossein).

2 Ca să-şi apere căsnicia, Catherine a pătruns pînă la Napoleon.

3 Madame Sans-Gêne la lecţii de bune maniere pentru a se putea prezenta la curte.

întîlnire după 5 ani

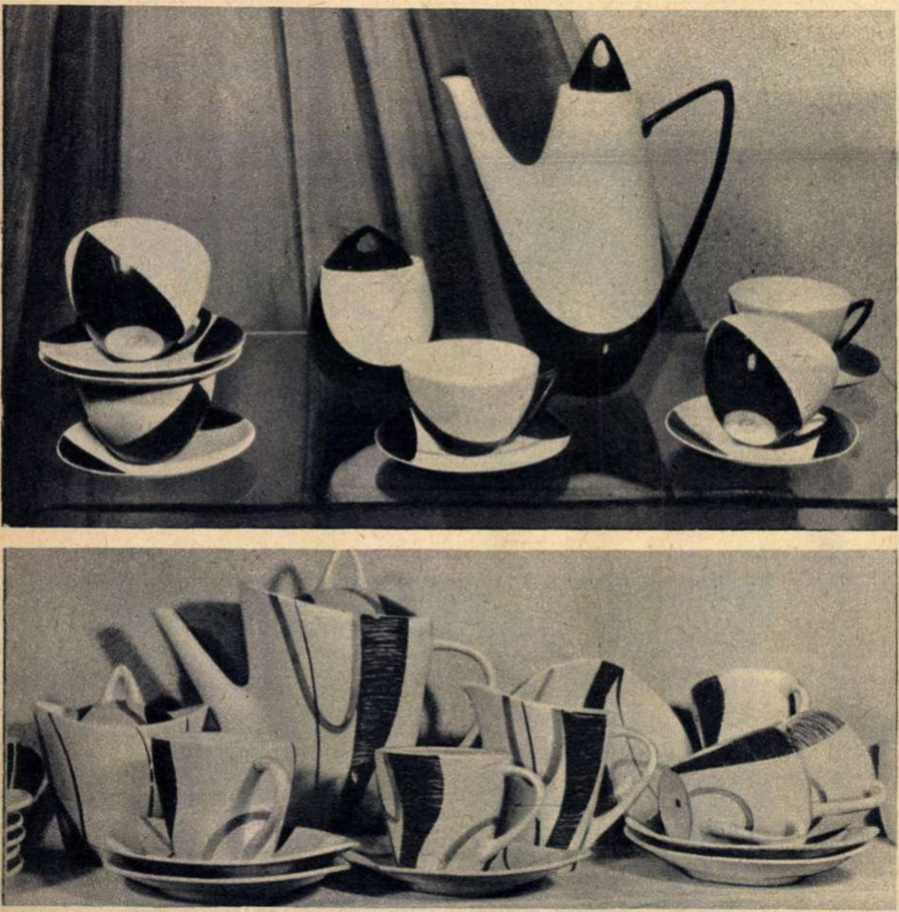

Linii simple, formă elegantă, cromatică bine armonizată : două succese ale „Porţelanului"-Cluj (serviciul de cafea) şi ale „Faianţei"-Sighişoara (serviciul de ceai).

Ideea mi se pare bună. Gospodărească mai ales. Formulată, ar suna cam aşa : „ia să vedem împreună ce treabă am făcut în ultimii cinci ani. Să privim în urmă lucid, critic, fără sentimentalisme, ca să putem merge înainte cu îndrăzneală".

Împreună : două fabrici cu o producţie similară — „Porţelanul" din Cluj şi „Faianţa" din Sighişoara. Prilejul : o expoziţie retrospectivă, aşa cum îşi alcătuiesc marii artişti cînd vor să-şi cuprindă dintr-o privire drumul în artă. Comparaţia, păstrînd proporţiile, nu e gratuită : fabricile acestea se străduiesc să facă artă cînd ne dau ceaşca pentru cafeaua neagră şi scrumiera pentru cenuşa ţigării noastre de toate zilele. Arta lor, strecurată în formele obiectelor utilitare, intră în casa fiecăruia de cîteva ori pe an. Aceasta obligă. Vehiculînd frumosul în monedă măruntă, produsul de porţelan şi faianţă face pe nesimţite o laborioasă muncă de educaţie estetică care se răsfrînge apoi şi asupra lui însuşi : ceea ce a plăcut ieri sau anul trecut, nu mai place astăzi. Exigenţele au crescut. Vrem mereu lucruri noi şi frumoase. Inspiraţia creatorilor de la aceste fabrici nu are orar de muncă şi zile de „relache" ; dar cîteva ore de meditaţie analitică pe marginea a ceea ce ai făcut ieri, alaltăieri şi acum cîţiva ani nu strică niciodată. Să intrăm deci în expoziţie...

BIOGRAFIA NEROMANŢATĂ A „FAIANŢEI"

Stau faţă-n faţă, aliniate — cum se cuvine — ordonat şi estetic : pe un perete, Sighişoara, pe celălalt, Clujul. Faianţa şi porţelanul se privesc imperturbabil, în tăcere. Dar această cuminte înşiruire de farfurii, vaze, bibelouri şi ceşti, deasupra cărora o cifră luminoasă le datează anul naşterii — 1959, 1960..., 1964 — conţine în ea potenţialul unei dinamice evoluţii ; de la un an la altul formele produselor s-au schimbat, decorul lor de asemenea, şi în fiecare linie sau culoare mai îndrăzneaţă se simte lupta împotriva rutinei, a inerţiei, a gustului învechit. Pentru fiecare nouă cutie de bucătărie pe care scrie, prozaic, tăiţei sau zahăr tos, pentru fiecare nouă ceaşcă de ceai sau supieră, pentru fiecare bibelou s-au cheltuit căutări, fantezie, soluţii tehnice. Tînăra noastră faianţă industrială are de pe acum o istorie. Şi începuturile ei, puţin stîngace şi timide, dovedesc că atunci a tras cu ochiul mai mult decît trebuia la fratele ei mai vîrstnic, „Porţelanul" clujean. Într-adevăr, faianţa a debutat prin a copia clasicele forme ale farfuriilor din porţelan, rotunde şi ondulate, prin a repeta obositor decorurile din floricele albăstrii de cîmp, prin a modela într-o pastă cam gălbuie nişte răţuşte speriate, un gînsac somnoros sau o căprioară cu linii greoaie, toate tratate naturalist, inexpresiv. Faianţa nu-şi găsise încă modalitatea ei proprie de a se exprima, dar nu a întîrziat prea mult căutînd-o : tînăra fabrică sighişoreană şi-a precizat cu impetuozitate personalitatea. Anul 1960 a fost anul în care s-a afirmat culoarea, în care vitrinele magazinelor de specialitate s-au înviorat prin acele servicii policrome de cafea, dulceaţă, fursecuri, cu fiecare ceaşcă şi farfurie în alt fel colorată. La început intervenţia aceasta insolită în înfăţişarea faianţei de menaj a cam speriat pe reprezentanţii comerţului. Cine o să cumpere aşa ceva ? Au comandat cîteva servicii doar aşa, de probă. Peste cîteva luni, Timişoara singură cerea o asemenea cantitate din aceste produse noi încît, satisfăcînd-o, ar fi însemnat să epuizeze întreaga producţie a fabricii din aceste modele. Gustul cumpărătorilor nu evoluează totuşi atît de lent, ce părere aveţi, tovarăşi lucrători în comerţ ? „Faianţa" Sighişoara a simţit pulsul publicului cumpărător şi a mers, cutezătoare, înainte : iată, expoziţia demonstrează că în 1960-1961, după triumful culorii a venit rîndul formelor : farfuria a părăsit bătrîna ei formă rotundă şi a devenit asimetrică, triunghiulară sau pătrată şi cu colţurile rotunjite ; ceaşca de cafea a pierdut toarta şi şi-a extins astfel corpul încît să ofere posibilitatea de a fi uşor apucată ; păhăruţele şi sticlele pentru lichior s-au alungit, au devenit suple şi au căpătat o plastică modernă. Canoanele vechi erau curajos negate, inerţiile scuturate. Complet ? O, nu : pe un serviciu de lichior apărea desenată, cu legitim patriotism local dar cu mult prea puţină artă, Sighişoara ; pe fiecare păhăruţ, pe butelie, pe tavă, se ivea desenat minuţios un alt colţ al pitoreştii cetăţi sighişorene. Cine s-a gîndit vreodată că ar bea cu plăcere ţuică dintr-un set de cărţi poştale ilustrate ? De la ispita de a servi prin intermediul produselor sale lecţii de geografie, fabrica a trecut la tendinţa de a nemuri pe vaze chipurile marilor noştri oameni de artă : Eminescu, Enescu... Buna intenţie culturalizatoare se stingea cu totul în aceste obiecte prost concepute, prost realizate şi de un gust ce nu-şi găsea echivalentul nici pe vremea bunicii.

...Aşadar, formele erau interesante, culorile îndrăzneţe, dar decorul mai lăsa de dorit : desene mediocre (un serviciu de fumat cu imagini de pe litoral, mîzgălite ca de un şcolar cu note slabe la desen ; un altul, de lichior, cu nişte acrobate pitice acţionînd stîngaci pe fondul galben al faianţei), linii şi arabescuri complicate din aur... E rîndul anului 1962 şi al urmaşului său, '63, să-şi spună cuvîntul : şi l-au spus, cu inventivitate şi artă. Au apărut glazurile scurse : peste vaza de flori, peste scrumiera sau platoul decorativ au fost turnate unele peste altele smalţurile colorate care au dat după coacere o fuziune nesfîrşită de nuanţe, un colorit subtil şi discret, asigurînd fiecărui produs o individualitate, un caracter de unicat. Procedeul : extrem de economic. Rezultatul : un spor sensibil de frumuseţe.

Şi iată-ne în 1964. După un moment de derută şi de preţiozitate lipsită de distincţie (cînd aurul a invadat interiorul ceştilor, a înghesuit flori aurii pe exteriorul lor, sclipind ostentativ de pretutindeni), creatorii sighişoreni au mers mai departe : pe ceramica lor apar coloranţii sidefii dar mai ales glazurile mate, care dau obiectelor o ţinută artistică, o simplitate sobră şi expresivă. Este, într-adevăr, un progres remarcabil. În colţul rezervat lui '64 începi să uiţi că te afli în faţa unor produse industriale de serie. De la marile platouri decorative şi vasele de grădină la micile scrumiere şi bibelouri, totul dovedeşte bunul gust şi înţelegerea contemporană în tratarea faianţei. Totul ? Din păcate, nici de data asta nu : Sighişoara mai apare pictată naturalist pe serviciile de fumat, balerine voinice, cu sprîncene pensate şi gura inimioară mai plictisesc privirea, alături de cai cabraţi ce vor probabil să servească — prin abundenţa detaliilor anatomice — unor lecţii de zoologie.

Noul mai luptă încă cu vechiul, deşi se pare că acesta din urmă, obosit, a început să depună armele pe frontul bătăliei pentru frumos de la Sighişoara.

„SÎNT GREU BĂTRÎNII DE PORNIT“...

De vizavi, „Porţelanul“ Cluj pare că urmăreşte, cu un desăvîrşit calm şi cu răbdare, ba chiar cu un vag aer de superioritate, mersul sprinţar al surorii sale mai tinere : pentru fabrica sighişoreană, fiecare an a însemnat o treaptă superioară. Dar el, „Porţelanul“, nu s-a grăbit de loc : el şi-a făcut treaba aşa cum ştie el din bătrîni, aşezat, cu temei, gospodăreşte. Ce să ne avîntăm după noutăţile acestea ? Poate sînt doar o modă, un capriciu, poate ţin doar o lună... Mai bine facem serviciile de masă şi bibelourile aşa cum le ştim noi din vechime şi cum tot noi ştim că le plac oamenilor : forme clasice, decorul clasic, cu benzi albastre tivite şi desenate cu aur sau numai dungi late de aur, sau cu floricele multe, reproduse atent ca să semene exact cu nişte flori fotografiate. Facem urşi bonomi şi lei melancolici, şi o zebră atacată de o panteră, şi papagali exotici — că ce rost ar avea să facem bibelouri după animale de pe la noi, pe care le cunoaşte toată lumea ? Cu ajutorul nostru îşi pot aduce oamenii în casă o adevărată junglă, iar copiii pot să înveţe a recunoaşte după ele animalele, chiar şi fără cărţi cu poze... Cui nu-i plac bibelourile animaliere, le putem oferi o fetiţă cu bonetă, malacov şi pantalonaşi lungi cu dantelă, sau un ciobănaş chipeş, sau nişte ţărăncuţe dansînd pe poante cu graţia balerinelor de la operetă... Formele noi nu sînt pentru produsele noastre ; noi sîntem mulţumiţi că facem un porţelan fin, că finisăm îngrijit, că ne vindem bine marfa.

Cam aşa gîndea şi proceda „Porţelanul“ Cluj. În '59, în '60, ba chiar şi în '61. Presa îl critica, artiştii plastici veniţi să lucreze temporar în fabrică făceau zadarnice demonstraţii de interpretare modernă a ceramicii fine. Porţelanul, masă vitrifiată, de calitate superioară, se modelează mai greu ca faianţa şi se părea că înşişi creatorii porţelanului îşi modelează mai greu concepţiile artistice. Pînă într-o zi cînd... „Sînt greu bătrînii de pornit, dar cînd pornesc, sînt greu de-oprit“ zice poetul. Începînd din 1962 — aşa cum de altfel mărturiseşte cinstit însăşi expoziţia — la „Porţelanul“ Cluj au început metamorfozele. Atacul a pornit, hotărît, în două direcţii : în primul rînd împotriva decorului baroc, încărcat, greoi. Simplitatea începu să-şi afirme neîntrecutul farmec prin cîteva mici motive geometrice aruncate pe farfurii şi ceşti, prin nuanţe discrete, prin pete de culoare, prin jocuri de linii. Aurul căzu în dizgraţie şi-şi făcu tot mai rar apariţia pe întinderea porţelanului. În cealaltă bătălie s-a avut drept inamic tratarea naturalistă, fadă, a micilor piese decorative. La standurile anilor 1962-1963 apar statuete stilizate, cu o interpretare artistică a modelului şi o tratare mai degajată : nişte motani arcuiţi, plini de haz, trei dansatoare îmbrăcate în port popular şi rezolvate într-o manieră sintetizată, nişte stîrci sugeraţi din cîteva linii... Schimbările sînt de esenţă şi demonstrează convingător ce aer nou au adus în concepţia artistică absolvenţii Institutelor de artă plastică care au fost nu demult repartizaţi în fabrici. Ultimele produse ale „Porţelanului“ Cluj, care vor fi prezentate la contractările pentru semestrul doi, sînt de un gust ales : menţionăm mai ales serviciile de cafea (unul rezolvat într-o cromatică de alb-negru-galben, altul acoperit de un colorant brun mat, peste care sînt presărate buline albe şi aurii), platourile decorative, vazele de flori, bibelourile. S-a pornit fabrica greu, dar s-a pornit pe o cale bună. Să sperăm că nimic nu o va opri din drum...

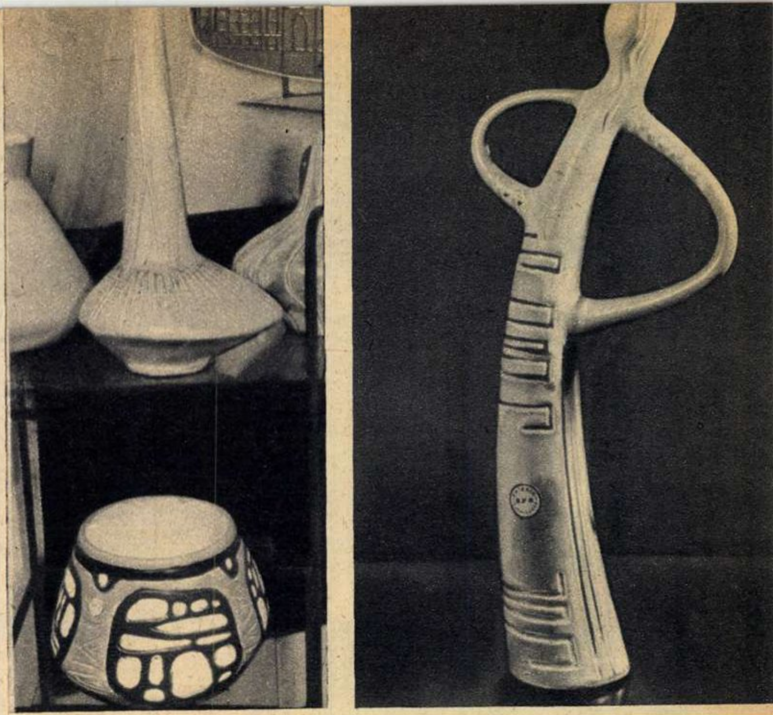
Produse 1964 la „Faianţa“ Sighişoara.

★

Le notăm la sfîrşit, deşi datele acestea le afli pe un grafic, chiar la intrarea în această expoziţie internă, de lucru : calitatea produselor de la „Faianţa“ Sighişoara a crescut din 1959 în 1963 cu 428%; numărul sortimentelor de la „Porţelanul“ Cluj a crescut în acelaşi răstimp cu 156%. E o încheiere concludentă pentru acest articol.

Dar apropo de sortimente, să adăugăm totuşi un postscriptum : multe din produsele expuse sînt, în sensul cel mai propriu al cuvîntului, amintiri. Nu se mai fabrică de mult nici căţei cu cap mobil (care se putea muta pe... coadă), nici iepurele hămesit, cu un morcov în labe, nu se mai împrăştie cu generozitate floricele violete pe ceşti şi nici nu mai risipim aurul în farfuria de supă. Au fost scoase din nomenclator. Şi înlocuite. Nu putem să le cităm pe toate : circa 120 de modele şi decoruri au fost înlocuite, doar la ultimele contractări, din producţia Clujului. Sighişoara nu s-a lăsat mai prejos : a exclus şi ea multe produse desuete. Cînd e vorba de vechi, fără nici un sentimentalism !

Sanda FAUR
Fotografii de S. STEINER

Un serviciu de lichior transformat într-o colecţie de ilustrate...

O faună pe cale de dispariţie : bibelourile naturaliste de porţelan !

AGENDA FLACĂRA

cărți noi

MIRCEA OPRIŞAN
GÎNDIREA ECONOMICĂ DIN GRECIA ANTICĂ

MIRCEA OPRIŞAN: Gîndirea economică din Grecia antică. Ed. Academiei Republicii Populare Romîne, 298 pag.

VITRUVIU
DESPRE ARHITECTURA

VITRUVIU: Despre arhitectură. Ed. Academiei Republicii Populare Romîne, 485 pag.

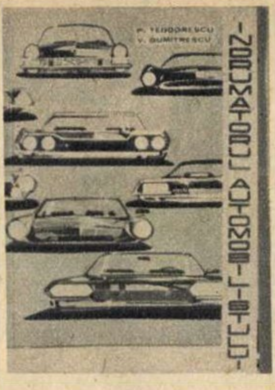

P. TEODORESCU, V. DUMITRESCU: Îndrumătorul automobilistului. Ed. tehnică, 701 pag.

INSTANTANEE DIN
VIAȚA ANIMALELOR

IONEL POP: Instantanee din viața animalelor. Ed. științifică, 365 pag.

Compozitorul Radu Şerban (în fotografie) a scris muzica celor două noi filme romînești: comedia „Un surîs în plină vară“ (regia Geo Saizescu) și „Casa neterminată“ (regia Andrei Blaier). Radu Şerban compune de asemenea muzica pentru un alt film în curs de realizare, „Titanic vals“. În același timp lucrează, împreună cu Eugen Mirea, care semnează libretul, la opereta „Ploaie cu soare“, operetă inspirată din viața studenților din zilele noastre. Compozitorul mai are pe șantier și cîteva melodii de muzică ușoară.

De curînd a încetat din viață, la Paris, în vîrstă de 74 de ani, scriitorul, publicistul și criticul cinematografic Léon Moussinac, eminent militant din 1924 al Partidului Comunist Francez, fost luptător în Rezistența franceză. Printre operele sale se numără „Pluta meduzei“, „Istoria generală a teatrului“ și, mai recent, o lucrare închinată marelui cineast sovietic Serghei Eisenstein, de care a fost legat printr-o trainică prietenie. Moartea l-a găsit pe Moussinac în funcția de președinte al Comitetului național al scriitorilor francezi.

De peste 30 de ani se desfășoară colaborarea dintre cunoscutul scriitor sovietic Konstantin Simonov și prietenul său, regizorul de film Aleksandr Stolper (în fotografie). Multe din filmele acestuia din urmă au fost realizate după lucrări literare ale lui Simonov. Astfel, filmele „Un flăcău din orașul nostru“ și „Așteaptă-mă“ au avut la bază piese de teatru, iar filmul „Zile și nopți“ — romanul cu același titlu. De curînd a fost terminat emoționantul film „Vii și morți“, alt rod al colaborării atît de fructuoase dintre Simonov și Stolper.

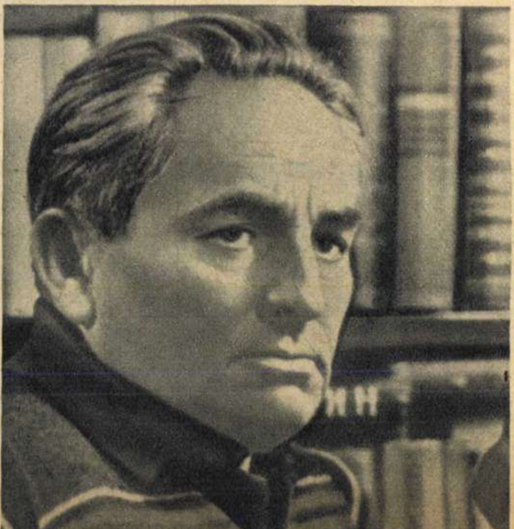

Marea cîntăreață de culoare Leontyne Price s-a născut în orășelul Laurel din statul Mississippi la 10 februarie 1927. Ea a repurtat mari succese în „Porgy și Bess“ de Gershwin și în numeroase opere ca „Trubadurul“ și „Puterea destinului“ de Verdi, „Flautul fermecat“ și „Don Juan“ de Mozart etc. Leontyne Price este prima cîntăreață de culoare chemată să inaugureze o stagiune muzicală la Metropolitan Opera din New York. În viitorul apropiat, ea va cînta în „Trubadurul“ la Covent Garden din Londra, în regia cunoscutului cineast italian Luchino Visconti.

Vizitîndu-l pe tînărul prozator Fănuș Neagu, autorul volumelor de nuvele „Ningea în Bărăgan“, „Somnul de la amiază“ și „Dincolo de nisipuri“, l-am găsit lucrînd la primul său roman.

— Și în această nouă lucrare epică — ne comunică autorul — continui preocupările de a investiga viața satului romînesc. Încerc prin eroul meu, care parcurge, în filele cărții, o perioadă de 20 de ani, să relev mai adînc semnificațiile vieții noi statornicite și în mediul rural al țării noastre.

Tînăra actriță poloneză Jolanta Umecka (în fotografie), este interpreta principalului rol feminin din filmul „Cuțitul în apă“, premiat la Veneția cu Premiul criticii internaționale cinematografice și selecționat printre filmele ce candidează la Premiul Oscar. Succesul acestei originale realizări a regizorului Roman Polanski a consacrat-o pe tînăra actriță drept una din cele mai populare vedete ale ecranului polonez, deși, în perioada realizării filmului, Jolanta Umecka mai era încă studentă a Conservatorului din Varșovia.

Cea de-a cincea expoziție personală a cunoscutului grafician Vasile Dobrian — al cărei vernisaj a avut ieri loc în sălile din bd. Magheru — încununează treizeci de ani de activitate a artistului. Sînt prezentate în expoziție o serie de gravuri pe lemn, în culori, consemnînd impresiile de călătorie dintr-o serie de țări, precum și mai multe peisaje industriale de la Baia Mare și Baia Sprie. Publicul bucureștean va cunoaște cu acest prilej unele din lucrările sale ce s-au bucurat de succes la expozițiile de artă plastică romînească de la Sao Paulo, Ankara, Istanbul, Kiev.

Am avut acum cîteva zile, pe platourile de la Buftea, o scurtă convorbire cu regizorul Jean Georgescu.

— Lucrăm — ne-a spus interlocutorul — la ecranizarea unor schițe ale lui I. L. Caragiale care, unite printr-o idee comună, vor forma un film unitar. În „Bubico“ vor juca Gr. Vasiliu-Birlic, Cella Dima (în fotografia noastră), Aurelia Vasilescu. În „Diplomație“, Geo Barton, V. Tomazian, Ileana Iordache. În „C.F.R.“, Iurie Darie și Ion Dichiseanu. În „Amicii“ vor apărea Mircea Crișan și Ion Lucian.

În orașul Canterbury a avut loc recent sărbătorirea unui deosebit eveniment în viața culturală a Angliei: 400 de ani de la nașterea lui Christopher Marlowe, marele dramaturg umanist, contemporan al lui Shakespeare. Opera sa literară se compune din numeroase tragedii — „Tamerlan cel Mare“, „Tragica poveste a doctorului Faust“, „Evreul din Malta“, „Eduard al II-lea“, ca și din unele lucrări dramatice neterminate. În fotografie, primarul orașului Canterbury dezvelește o placă comemorativă închinată memoriei lui Christopher Marlowe.

Iată-l pe marele nostru actor C. Nottara în două roluri shakespeariene: Regele Lear (stînga) şi Shylock (dreapta).

400 de ani de la naşterea lui SHAKESPEARE

Shakespeare PE SCENELE ROMÎNEŞTI DE-A LUNGUL VREMII

Nu ştiu să existe printre marii clasici universali vreunul care să se bucure la noi de un mai mare prestigiu şi de o mai largă şi mai profundă îmbrăţişare decît William Shakespeare. Şi nu ştiu să existe vreunul care să fi atins totuşi conştiinţa noastră artistică pe căi mai încîlcite.

Faima lui Shakespeare a premers la noi cunoaşterea efectivă a operei sale. Iar opera lui a pătruns, mai întîmplător sau mai deliberat, în cultura noastră teatrală, filtrată mai întîi prin canalele culturilor franceze, italiene, germane. Aşa fiind, ea s-a resimţit, firesc, la vremea respectivă (şi încă mult timp după aceea), de pe urma actului acesta de intermediere.

LA LUMINA OPAIŢULUI: SHAKESPEARE

Opera shakespeariană ne-a parvenit mult secătuită de seva şi de bogăţia ei de frumuseţe, adesea subţiată pînă la osatura pur anecdotică şi văduvită de marile ei sensuri umaniste. Încît, se mai poate zice că, vestit înainte de a fi cunoscut, Shakespeare ni s-a înfăţişat răstălmăcit, înainte ca să se fi purces la tălmăcirea lui.

„Hamlet" a constituit din totdeauna o piatră de încercare a posibilităţilor actoriceşti şi mulţi din artiştii noştri au realizat creaţii memorabile în acest rol. Fotografiile alăturate ni-i înfăţişează pe actorii Aristide Demetriad (foto 1), Grigore Manolescu (foto 2), Tony Bulandra (foto 3) şi Ion Manolescu (foto 4), în diverse scene din „Hamlet".

Şi, afirmînd acestea, nu facem un simplu joc de cuvinte. „Cariera“ lui Shakespeare a fost realmente o carieră prin ocoluri. Povestea tristei iubiri a lui Romeo şi a Julietei, de pildă, ori tragica poveste a Desdemonei şi a lui Othello se numără printre cele dintîi spectacole care au văzut la noi luminile (de opaiţ încă) ale rampei. Dar ele nu le-au văzut rostite în limba romînească, ci în italieneşte sau în nemţeşte ; şi nu le-au văzut rostite propriu-zis dramatic, ci interpretate *liric*, în evoluţii muzicale, pe coordonatele libretelor la operele unor Bellini sau Rossini. Oraşele Ardealului din primele decenii ale secolului trecut primeau adesea vizita — uneori dădeau şi găzduire stabilă — unor trupe de limbă germană, în fruntea cărora se aflau „capete de afiş“ ce-şi făcuseră ucenicia teatrală în Viena şi, mai departe, în Weimarul lui Goethe. Repertoriul lor era deopotrivă dramatic şi muzical. Shakespeare era înscris cu deosebire în acest repertoriu muzical. Unele echipe, cum au fost acelea ale lui A. J. Gerger sau A. Müller, au coborît în anii din preajma şi de după răscoala lui Tudor în Bucureştii domniţei Ralu Caragea şi au „parastisit“ la teatrul de la Cişmeaua roşie ariile din Montechii şi Capuletti *(Romeo şi Julieta)*, alături de alte arii din operele unor Mozart, Boieldieu etc. Melodiile şi melodrama se păstrau, poate, în amintirea spectatorilor, dincolo de nepriceperea limbii. Dar numele celui ce a inspirat ariile şi anecdotica melodramei le rămînea necunoscut. Acelaşi lucru s-a petrecut cînd aceleaşi arii sau altele din opere ca „Othello“ sau „Cordelia“ erau auzite (cîntate de italieni) după 1840, la Teatrul francez din Iaşi sau în sala de baluri, de adunări politice şi de spectacole teatrale a cofetarului Momolo, la Bucureşti...

Nu se poate susţine însă că, în cercurile intelectuale ale vremii, Shakespeare era un nume lipsit cu totul de rezonanţă. Cu deosebire nu, în cercurile boierimii înaintate şi ale primelor odrasle de burghezi trecute prin şcoală — la şcoala grecească-domnească, la Colegiul romînesc al lui Gheorghe Lazăr, mai tîrziu pe „afară“ în străinătăţi. Aceste cercuri îmbrăţişaseră, împreună cu admiratorii eteriei, ideile ei libertare şi naţionale, gîndirea şi dramaturgia protestatară a lui Voltaire, printre altele. Şi e de neconceput ca ei să fi întîlnit, să fi studiat şi prelucrat, *pentru a juca*, drame voltairiene ca „Mohamet“ sau „Moartea lui Cesar“ (despre care vorbeşte în amănunt cronica „Ciocoilor vechi şi noi“ a lui Nicolae Filimon) şi să nu se fi adîncit şi în „Scrisorile filozofice“ ale dramaturgului. Acele scrisori vorbeau însă despre „dulcele barbar“ al Engliterei, despre Shakespeare...

De altfel, în planul editorial de tălmăciri întocmit de Eliade Rădulescu în anii marelui avînt cultural (şi teatral) iniţiat şi stimulat de Societatea Filarmonica (1833), plan în care figurau operele mai tuturor clasicilor şi romanticilor de la Molière la Young şi Byron, numele şi opera lui Shakespeare nu erau omise. Nu fără temei : ne aflam istoriceşte în plină pregătire a revoluţiei de la 1848, în plin elan romantic, în plină valorificare a ideilor de libertate, de umanitate. Aceste mari idei se arătau unor fruntaşi ai poeziei şi culturii (şi politicii) vremii, nemijlocit legate şi de numele şi poezia shakespeariană. Cezar Boliac o va afirma, în 1836, în ziarul său „Curiosul“. Şi nu întîmplător cea dintîi lucrare din Shakespeare, publicată „în tipografia lui Eliade“ în anul 1844, este „Julie Cezar, tragedie în cinci acte“, tradusă de căpitanul S. Stoica. În anul acestei traduceri, Shakespeare nu mai era, aşadar, cel puţin pentru cărturarii vremii, un simplu mit literar. E adevărat că Eliade Rădulescu pare a nu fi cunoscut încă tragedia lui Macbeth (într-o transpunere romînească a poemului „Don Juan“ de Byron, el lasă impresia că socoteşte Banco drept numele unui regat şi nu al unui erou din marea tragedie shakespeariană) ; el manifestă totuşi un interes deosebit pentru popularizarea operei lui Shakespeare. Şi cînd descoperă, de pildă, în revista rusească „Revue du Nord“, textul celebrelor conversaţii despre artă şi literatură ale lui Goethe cu secretarul său Eckermann, Eliade Rădulescu extrage din ele partea care se referă la dramaturgul englez şi nu întîrzie să-i facă loc în publicaţia sa „Curierul de ambe sexe“, bucurîndu-se să-l vadă reprodus şi comentat de Gh. Bariţ în „Foaia pentru minte, inimă şi literatură“ a acestuia. Comentariul lui Bariţ ni se pare revelator pentru stadiul de preţuire la care ajunsese şi pentru locul care-l ocupa în ţara noastră la acea vreme. „Oare ajuns-am noi, se întreabă Bariţ, în vîrsta în care să avem trebuinţă a citi pe Shakespeare, pe acest dascăl al împăraţilor şi al cerşetorilor. al naţiunilor şi al indivizilor ?“ Întrebarea e circumspectă în raport cu „vîrsta“, aşadar cu nivelul cultural la care ajunsese, în raport cu puterea noastră de receptare, de înţelegere şi de pătrundere a mesajului şi expresiei shakespeariene la ora respectivă. Şi, poate, întrebarea nu e lipsită de îndreptăţire. În redacţia revistei lui Bariţ lucra şi „translatorul magistrual din Braşov“ Ioan Barac, autorul nespus de popularei „Istorii despre Arghir cel frumos şi despre Elena cea frumoasă“ (care a încîntat copilăria multor generaţii), traducător în limba noastră şi a altor poveşti şi povestiri, nu mai puţin populare — de la cele aflate în „Halima“ (O mie şi una de nopţi) la cele care istorisesc păţaniile şi păcălelile lui Matiaş Gîscarul sau ale lui Till Bùhoglindă. Acest Ioan Barac se aşternuse însă, după ce cultivase poezia popoarelor, la „vîrsta“ unei atari literaturi, şi într-o epocă în care teatrul nostru făcea abia primii paşi spre înfiripare, să tălmăcească „Amlet, prinţul de la Dania, o tragodie în cinci perdele, după Sakespear“, care „s-au producăluit în c. crăiescul teatru al Curţii din Viana“. Iniţiativa era desigur temerară, dacă nu prematură. Şi, deşi nu lipsită de un vădit accent teatral al replicii, tălmăcirea a rămas nevalorificată în mapele cu manuscrise postume ale scriitorului.

Tragedia lui Hamlet nu va rămîne însă multă vreme necunoscută marelui public, bineînţeles vorbind pe plan istoric. Altcum, deşi literatura tălmăcirilor se îmbogăţeşte, scena se va încumeta mai tîrziu şi cu timiditate, ca să nu zicem cu teamă, să se apropie de teatrul shakespearian. Sîntem aşadar încă în faza unui Shakespeare care se oferă numai lecturii. În 1848, o dată cu „Biografia lui Viliam G. Seksper, după Le Fourneur“, apar, în traducerea „slobodă“ a lui Toma Alexandru Bagdad, „Romeo cu Julieta“ şi „Othello“. În 1850 „tradusă din franţuzeşte de Ştefan Băgescu“ apare tragedia lui „Macbeth“... Pînă la „Hamlet“ în tălmăcirea lui P. Economu şi a lui Grigore Manolescu (1884) mai curge apă pe Dunăre şi „îndrăzneala“ actorilor romîni capătă şi ea aripi. Sub imboldul unui Vasile Alecsandri la Iaşi, ori Grigore Alexandrescu la Bucureşti, la îndrumarea unor animatori de talia lui Matei Millo sau C. Caragiale, ajungem, chiar sub forma de adaptări şi chiar în condiţiile unei nespus de slabe pregătiri a actorilor, să-l vedem pe Shakespeare jucat. În 1851, Teatrul Naţional din Iaşi reprezintă drama „renumitului autor englez Săkspir, intitulată «Neguţătorul de Veneţia» (sinetul de sînge)“. A fost un spectacol în care actorii, potrivit mărturiei cronicarului, luaseră „drept model pe actorii franţuji şi italieni“, „gestele lor“, atitudinile şi arta declamaţiei lor. În acelaşi an, la Bucureşti, Costache Caragiale pune în scenă „melodrama cu cîntece“ „Romeo şi Julieta“, cu fermecătoarea Nina Valery şi, se pare, cu tînărul şi învăpăiatul Mihai Pascaly în rolurile titulare, iar la teatrul din Piteşti actorul C. Halepliu anunţă un vast repertoriu în care e menţionat şi acel „Macbeth“ franţuzesc al lui Băgescu. De a fost şi jucat, e îndoielnic. Neîndoielnic este însă ascendentul continuu pe care versul şi gîndirea dramatică shakespeariană îl dobîndesc în rîndul slujitorilor scenei. Costache Demetriade se încearcă în 1863 în „Othello“, după ce, pare-se, mai înainte eşuase în „Hamlet“ ; iar în 1866 Mihai Pascaly, luînd drept model linia fugos romantică a lui Frederic Lemaître, concepe la rîndu-i şi-l interpretează pe tristul prinţ al Danemarcei, cîştigînd o bună apreciere din partea lui Bogdan Petriceicu Haşdeu. Teatrul lui Shakespeare îşi exercită de altfel atracţia şi în rîndul dramaturgilor noştri, influenţa lui exercitîndu-se mai rodnic sau mai puţin rodnic la Bolintineanu, la Haşdeu, apoi spre sfîrşitul secolului la Slavici şi spre începutul secolului nostru la Delavrancea.

Aristizza Romanescu în Ofelia.

MARELE DRAMATURG ÎŞI FACE NOI PRIETENI

Teatrul romînesc se afla într-un moment în care prinde a-şi impune prezenţa şi necesitatea în viaţa societăţii, în care se cristalizează ca o instituţie culturală de anvergură naţională şi de care nu numai publicul, dar şi cercurile oficiale de la conducerea statului sînt nevoite să ţină seama, s-o încurajeze, s-o sprijine. Caracterul răzleţit, supus rivalităţilor negustoreşti, adesea soldate cu preţul sacrificiului virtuţilor şi convingerilor artistice între echipele teatrale existente ia sfîrşit prin întemeierea Societăţii dramatice, prin numirea la cîrma treburilor teatraliceşti a unui om de cultură, de orientare înaintată şi de talent organizatoric, a lui Ion Ghica.

Un nou repertoriu, de înaltă ţi-

Florin TORNEA

(Continuare în pag. 16)

nută, se inițiază ; un repertoriu menit deopotrivă să stimuleze scrierea unei literaturi dramatice originale de valoare și să determine și pe planul artei scenice o creștere a nivelului, o emulație spre perfecționarea continuă a actorilor. Din acel repertoriu nu putea lipsi opera lui Shakespeare. Aceasta nu va fi, e drept, din capul locului promovată. Dar spre valorificarea ei drept cea mai frumoasă țintă artistică vor fi îndrumate talentele vremii, talente pe care Ion Ghica le va descoperi și cărora le va da prilejul să se dezvolte. În acei ani, în adevăr, ia naștere marea pleiadă de talente ale celei de-a doua jumătăți a secolului trecut, Grigore Manolescu, Aristizza Romanescu, C. Nottara, Agatha Bîrsescu, care vor consolida și vor trimite mai departe, pînă spre zilele noastre, prin elevii lor, tradiția școlii romînești de teatru pe care o cunoaștem și o fructificăm. În așezarea definitivă a acestei tradiții, valorificarea scenică a operei lui Shakespeare a fost, neîndoios, un factor de însemnătate evidentă. E adevărat, valorificarea aceasta nu s-a putut desfășura de la sine, numai din harul propriu al actorilor vremii. Modelele străine nu puteau fi încă ocolite. Dar din aceste modele nu se mai preluau „gestele“ și „atitudinile“ de melodramă și de teatru liric ale italienilor și francezilor din Iașii de dinainte și de după '48, ci acțiunile de mare artă ale unor personalități ca Rossi, Mounet Sully, Novelli, Sarah Bernard, Duse, venite în turneu între 1877 și 1907 în orașele noastre, ori urmărite în țările lor de către artiștii romîni plecați în călătorii de studii.

EMINESCU: „SHAKESPEARE NU TREBUIE CITIT, CI STUDIAT...“

Exemplele artei acestora, puternice, puteau lesne să ducă însă forțele neîncercate ale artiștilor noștri la pastișe incolore, lipsite de valoare, dacă mișcarea teatrală a acelor ani nu era animată și de o exigentă și înalt competentă mișcare în critica dramatică. E destul să pomenim aici numele lui Mihail Eminescu și I. L. Caragiale și să ne gîndim la adînca lor cunoaștere a operei shakespeariene, la marele preț ce puneau ei pe această operă, pentru a recunoaște în cuvîntul lor critic și în îndrumările lor unul din izvoarele primordiale ale simțului de mare responsabilitate și de mare exigență culturală care a stat în teatrul nostru la baza interpretării tradiționale a poeziei dramatice shakespeariene.

Încă în 1871, în prima tinerețe, cînd se ocupă de teatrul romînesc și repertoriul lui, poetul „Luceafărului“ atacă superficialitatea în abordarea dramaturgului englez. „Shakespeare, spune Eminescu, nu trebuie citit, ci studiat și încă astfel, ca să poți cunoaște ceea ce îți permit puterile ca să înveți după el...“ Cu autoritatea unei mari înțelegeri, pătrunderi și îndrăgiri a operei shakespeariene Eminescu își putea îngădui nu numai să dea îndrumări actorilor noștri, dar și să emită chiar față de interpreți de talie europeană, ca Rossi, destul de tăioase păreri critice, împiedicînd astfel din vreme, în rîndul slujitorilor teatrului romînesc, imitații servile ale manierismului actorului italian. De aceste îndrumări, marele Grigore Manolescu n-a putut să nu țină seama în anii în care a studiat și l-a conceput pe „Hamlet“ ce avea să-l consacre și peste hotare, în Viena Burgtheaterului și a celebrului Sonnenthal, așa cum n-a putut să nu rețină, pentru ulterioarele lui creații shakespeariene, nici argumentele cu care I. L. Caragiale îi demonstrase superioritatea interpretării sale în Hamlet față de ceea ce realizase în „Ruy Blas“. Aceste argumente l-au putut stimula pe el și pe marea lui contemporană Aristizza Romanescu, în abordarea tragediilor „Romeo și Julietà“, „Macbeth“, „Othello“.

Bufonul din „Regele Lear“, așa cum arăta în interpretarea actorului Ion Brezeanu.

CARAGIALE, PROFUND CUNOSCĂTOR AL OPEREI SHAKESPEARIENE

Despre cît cunoștea I. L. Caragiale și cum îl cunoștea pe Shakespeare, s-a *cercetat* — în vasta operă de cercetare istorică și biografică a comediografului — încă prea puțin. Există, pare-se, impresia că I. L. Caragiale a fost cu deosebire atașat de teatrul francez. Directoratul său de la Teatrul Național în 1888, subminat cu deschisă ură de contemporanii săi detractori, demonstrează totuși, practic, dincolo de scrisul său critic, prin îndrăzneala de a pune în scenă nu comediile de tinerețe ale lui Shakespeare, ușoare prin factura lor, ci „Regele Lear“ (chiar fără a avea la îndemînă un interpret în stare să susțină marea și dificila partitură a bătrînului rege) că I. L. Caragiale era departe de o orientare unilaterală în cultura lui teatrală. El sondase, dimpotrivă, în unul din cele mai adînci și vaste zăcăminte ale culturii dramatice a tuturor timpurilor, în cultura dramatică shakespeariană. Și nu ocazional. O împrejurare măruntă în aparență ni se pare totuși în această privință revelatoare. Este împreju-

(Continuare în pag. 21)

La 9 octombrie 1948 avea loc pe scena Naționalului bucureștean premiera unui spectacol shakespearian, „Romeo și Julieta“. În rolul lui Romeo, neuitatul actor Mihai Popescu. Iată-l, într-o scenă din spectacol, alături de actorii Emil Botta și Nicolae Pereanu.

De la una la alta

CASA

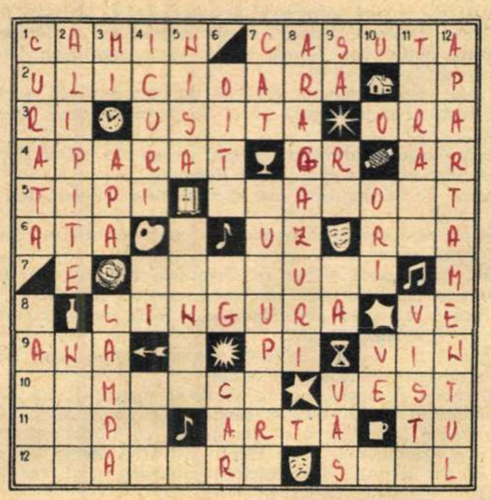

1 C	2 A	3 M	4 I	5 N	6 ◩	7 C	8 A	9 S	10 U	11 T	12 A
2 U	L	I	C	I	O	A	R	A	🏠		P
3 R	I	🕒	U	S	I	T	A	✶	O	R	A
4 A	P	A	R	A	T	🍷	G	R	🍬	A	R
5 T	I	P	I	▮			A		O		T
6 A	T	A	🎨		♪	U	Z	🎭	R		A
7 ◩	E	●					U		I	♫	M
8	▮	L	I	N	G	U	R	A	★	V	E
9 A	N	A	←		☀	P	I	⌛	V	I	N
10		M			C		★	U	E	S	T
11		P		♪	A	R	T	A	☕	T	U
12		A			R		🎭	S			L

ORIZONTAL: 1) Casa părintească — Casa cea mică. 2) „Pe aceeași... / Bate luna în ferești, / Numai tu de după gratii / Vecinic nu te mai ivești !“ (Eminescu) — Interjecție. 3) În pridvor ! — Ușa... căsuței — Ceas. 4) Radio, televizor, telefon ș.a. — Unitate de măsură la rețetele de prăjituri (abr.) — Altă unitate de măsură, pentru curte și grădină. 5) Indivizi — În fond, asta-i casa. 6) Nelipsită printre obiectele de... — ...casnic — Haină. 7) Virtuozități vocale. 8) Ustensilă de bucătărie — V. 9) Nume de fată — În aspirator ! — Dă bună dispoziție la masă. 10) Autorul pînzei „Pe terasă la mare“ — Punct cardinal. 11) Vechiul nume al Guadianei — Există și una... culinară — Pronume. 12) Un fel de case, dar numai pentru nomazi, turiști și membri ai unor expediții — Colacul de lînă din care împletește bunica.

VERTICAL : 1) Casa bunei gospodine — Satul în care se mai păstrează și azi casa în care s-a născut Horia. 2) Anexate — Soția lui Iupiter, zeița căsătoriei. 3) Notă — Indispensabilă la casa omului — Luminau odinioară (sing.). 4) Pentru despicat lemnele groase (pl.) — La fereastră ! — Încă un punct cardinal. 5) Firidă — Apucat. 6) Animal în miniatură — În frigider ! — Vehicul rustic. 7) Etaj — Mobile. 8) Mașini de gătit. 9) Pronume — La carpete ! — Notă muzicală din... perete — Nelipsit din orice bucătărie. 10) Sau — În vestiar ! 11) În fața casei (pl.) — Rîu în nordul țării. 12) Film... în temă.

Dezlegarea jocului „1+1=1“, apărut în numărul trecut

ORIZONTAL : 1) Parașuta — Iran. 2) Omușor — Penare. 3) Solitari — Drac. 4) Trași — E — Duete. 5) As — Temător — As. 6) Saca — Avaria — A. 7) Ira — Arați — Aur. 8) Est — Unită — Sa. 9) B — Tîrn — Comic. 10) Ocărîtă — Rolan. 11) Banani — U — Rațe. 12) Olan — Cîntăreț. 13) Ce — Avalanșă — E.

Povestea vorbei

CUVINTE „ADOPTIVE“

Despre existența „familiilor“ de cuvinte am avut prilejul să vorbim în mai multe rînduri. Membrii unei astfel de familii seamănă între ei atît ca formă, cît și ca sens (**a vîna, vînător, vînat** etc. ; **a face, a reface, a desface** etc.).

Cînd se împrumută un cuvînt nelegat de nici o familie cunoscută de vorbitori, aceștia simt nevoia să-i găsească totuși „rude“, să-l insereze într-o familie existentă. Urmarea adopțiunii este că termenul nou e puțin modificat, ca să semene mai bine cu membrii familiei care l-a adoptat. Dar acest lucru va rezulta mai limpede din exemplele care urmează :

Romînii au împrumutat din turcește cuvîntul **biciak** (=cuțit) ; **biciak** nu era legat la început de nici o familie de cuvinte, avea o poziție izolată în vocabular. Poporul i-a găsit însă imediat o rudă, **brici** (cuvînt mult mai vechi), de care era apropiat ca sens, dar nu semăna îndeajuns ca rostire. Intrînd în familia lui **brici**, cuvîntul nostru **biciak** a devenit **briceag**, ca să semene cu acesta și în pronunțare.

În altă vreme, a fost împrumutat cuvîntul maghiar **bicska** (=cuțit). Cu respectarea regulilor de schimbare a sunetelor, ar fi trebuit ca forma romînească să fie **bișcă**, adică iarăși un cuvînt fără „rude“. Din pricina înțelesului, el a fost încadrat tot în familia lui **brici** și, ca semn al adopțiunii, s-a ivit un **r** între **b** și **i**. În noua haină, **brișcă**, seamănă mai bine cu **brici**, legătura de rudenie e mai bine consolidată.

Sorin STATI

DUPĂ 18 VEACURI

Cercetători ai Institutului de istorie din Cluj au descoperit, chiar în zona centrală a orașului, prețioase relicve ale istoriei poporului nostru. Este vorba de o porțiune din zidul de incintă din partea de sud a vechiului oraș roman Napoca. Format din blocuri mari de piatră, zidul se află la 1,60 m sub nivelul solului, este lat de 2,10 m iar înălțimea de 1,70 m (pe latura de nord) și 1,16 m (pe latura de sud). De o parte și de alta a zidului s-au găsit fragmente de țiglă și obiecte de ceramică. Cercetarea lor și confruntarea datelor obținute cu altele cunoscute au dus la concluzia că zidurile au o vechime de circa 18 veacuri. Însemnătatea descoperirii constă în aceea că ea procură date necunoscute pînă azi cu privire la delimitarea orașului Napoca și la sistemul de fortificații și apărare al orașelor strămoșilor noștri.

ÎN CÎTEVA LINII

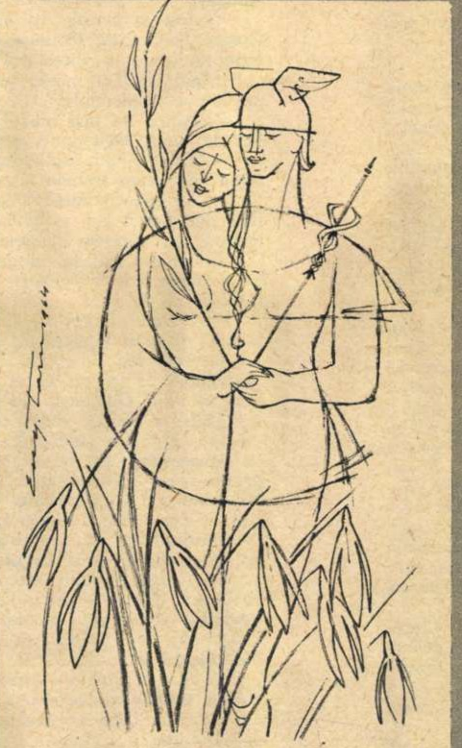

Primăvară la Geneva.

Politica prețurilor scăzute la export și ridicate la import impusă de către țările capitaliste puternic industrializate creează greutăți statelor în curs de dezvoltare.

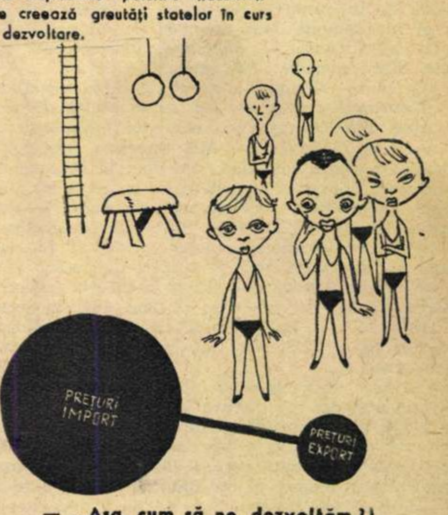

— ... Așa, cum să ne dezvoltăm ?!

La Conferința de la Bruxelles pentru armonizarea prețurilor cerealelor în cadrul Pieței comune, R. F. G. a luat o poziție opusă celorlalți parteneri.

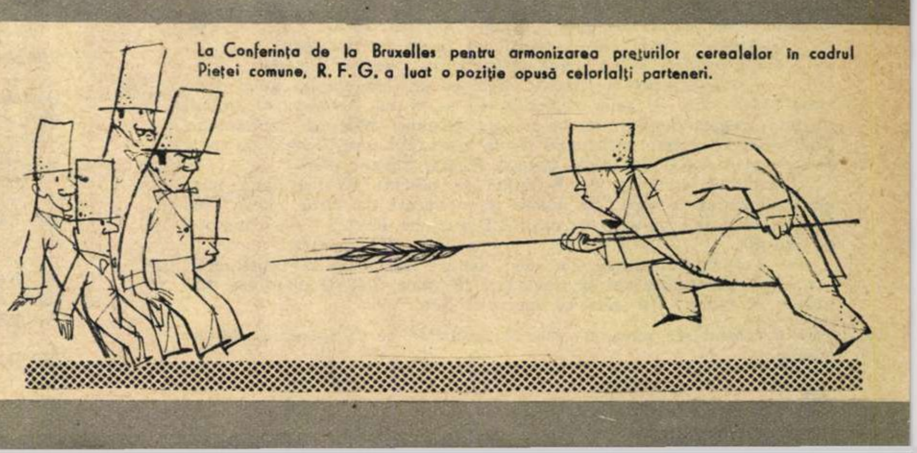

de Eugen TARU

Cînd vine Tudor... *)

Nicuță TĂNASE

Ilustrație de E. MIHĂESCU

Directorul ICSH-ului, după ce termină de vorbit la telefon, puse receptorul în furcă și apăsă pe un buton. Ușa capitonată se deschise și-și vîrî nasul înăuntru secretara. O fată măruntă, grăsuță, cu voce groasă ca de bărbat, întrebă :

— M-ați chemat, tovarășe director ?

— Cît e ceasul ? — întrebă directorul privindu-și „Pobeda" de la mînă.

— Două și zece.

— Bine. Tovarășă Munteanu, la două jumătate să fie aici la mine în birou tovarășul Romoșan Virgil, șeful brigăzii a 8-a de la montaj... Dacă nu lucrează în schimbul ăsta, trimiți mașina după el acasă...

— Lucrează în schimbul I, tovarășe director.

— Bine. La două jumătate să fie aici. El și inginerul Alexandru.

— Tovarășul inginer e într-o operativă la șantierul gudroane, tovarășe director.

— Îl scoți din ședință și-l aduci aici. O să vină și tovarășul Pălcău de la comitetul de partid, și Popescu de la comitetul sindical. Pe ei nu-i anunți. Sînt anunțați de mine. Cînd sînt aici mă chemi de la planificare... — directorul general arătă cu degetul mapa de piele. Sînt semnate... Mă așteaptă cineva ?

— Nu — răspunse secretara și luînd mapa dispăru în secretariat.

Directorul general își luă pe el scurta de piele și ieși. Secretara își trase aproape masa cu cele trei telefoane, formă un număr și :

— Alo ! Montaj II ? Aici secretara „generalului"... Cu tovarășul Romoșan... Unde ?... După materiale la magazie ? La care magazie ? Mulțumesc ! — puse receptorul jos și formă alt număr : Centrala ? Aici biroul „generalului", dă-mi magazia mare și stai pe fir... Magazia mare ? Cine-i... ? Tovarășe Sireteanu, dumneata ești, nu ?... Vreau să vorbesc cu tovarășul Romoșan... Unde-i ? La rampă ? Tovarășe Sireteanu fii dumneata bun și strigă-l din ușă... Am să-i comunic ceva foarte urgent... Strigă din ușă și dă-mi-l la telefon — secretara își mai orîndui hîrtiile de pe birou și cînd auzi în receptor vocea domoală a bătrînului îi zise : Bună ziua, tovarășe Romoșan... Nu, nu, nu-i nici un bai... Vino pînă la „generalul"... Acum, tovarășe Romoșan, chiar acum...

La ora două jumătate toți cei convocați erau prezenți. Cîteva minute încercară să discute între ei cîte ceva. Ba despre echipa de fotbal a combinatului care în tur a mers foarte prost. Ba despre muscatul otonel care a fost adus la cramă... Bătrînul observă că a fost convocat cu totul pentru altceva. Era în birou o atmosferă parcă sărbătorească, simțea că se întîmplă ceva foarte important.

„Vor să mă întrebe cum de mi-a luat drapelul Almășan", gîndi Romoșan și începu :

— Apăi, tovarășe „general", eu pun rămășag că luna asta vom lua drapelul înapoi... Numai că ar trebui să vă îngrijiți dumneavoastră de încă o macara. Șantierului nostru îi mai trebuie o macara turn. Și eu am pus ochii pe „turnul" de la cocserie. Luați de la „gudroane" macaraua mea, că or terminat, și-o dați cocseriei... Și așa a fi mai bine.

„Generalul" zîmbi către ceilalți și-l liniști pe Romoșan.

— S-a rezolvat și problema macaralelor, tovarășe Romoșan.

— S-o reglementat pe dracu... Apăi eu ieri am umblat zălud după „turn" tătă ziua, or avut trebuință de ea ai lui Almășan. O trebuit să țiu oamenii după program și asta Doamne bate-mă dacă-i bine. Apăi de-o veni vreo reclamație de la sindicatul nostru, apăi pe mine să nu mă certați... Producția trebuie făcută. Planu-i plan.

Directorul, în timp ce Romoșan se plîngea de macaraua turn, gîndea cum să înceapă. Își notase pe o bucată de hîrtie cîteva idei. Tocmai cînd vru să intre în subiect îl auzi pe Pălcău de la comitetul de partid :

— Tovarășe Romoșan, de cînd lucrezi dumneata în construcții ?

„Apăi dumnealor vor să tragă tare pe mine. Tăt de pierderea drapelului îi vorba. Dar nici eu nu m-oi lăsa !"

Pe masa directorului general era o cutie încărcată cu fel de fel de țigări. Romoșan luă una, se uită la ea. Era „Virginia". O puse la loc. Își pipăi buzunarele.

— Tovarăși, n-aveți o „Mărășească" ? Vreau să pip. Am rămas fără țigări.

Popescu de la sindicat îi întinse un portțigaret de aluminiu. Bătrînul luă o țigară, scoase din buzunar bricheta, aprinse țigara, aruncă fumul în sus și zise :

— Apăi de ce mă întrebați ? Îi vreun bai ? Almășan îi un constructor bun... Doamne, bate-mă dacă-s mînios pe el. Drapelul poate fi la oricare dintre noi. Numai treaba să meargă bine.

„Generalul" insistă și el :

— Spune, moș Romoșan, de... — dar nu reuși să ducă pînă la capăt, că bătrînul sări cu gura pe el de parcă îl arsese cineva cu un fier roșu.

— Apăi, tovarășe director, să știți că eu mă mînii dacă-mi mai ziceți moș. Eu nu mi-s moș. Mi-s Romoșan !

În afară de bătrîn, care era supărat de-a binelea, toți începură să rîdă.

— Și eu vă voi zice vreo două — continuă bătrînul necăjit. Nici muierea nu-mi spune moș.

Pălcău, care stătea alături de Romoșan, îl prinse cu dreapta de după umeri și zîmbind spre directorul general începu :

— Dacă nu-ți spune muierea moș, e bine, baci Romoșan... Apăi știi de ce ai fost chemat aici ?

— Spuneți-mi o dată, bată-vă soarele și n-o mai lungiți atît.

De nerăbdare se răsuci în scaun.

— Tovarășe Romoșan, luni o să fie la montaj II un miting. Vor veni și muncitori de la celelalte șantiere ale Hunedoarei.

— Miting ? „Și dacă o să fie miting ce treabă au cu mine ?"

Își trase scaunul mai lîngă Pălcău și-l privi atent.

— Da, un miting... Constructorii Hunedoarei își vor lua rămas bun de la „veteranul" Romoșan.

Bătrînul tresări. Făcu ochii mari. Îi privi pe fiecare în parte. Se opri la director. Încercă să zîmbească, dar își dete seama că zîmbetul nu se potrivea de loc acestor clipe.

— Ce spune Pălcău, tovarășe director ? Apăi unde trebuie să plec ? La grădiniță ? — Îi era teamă să nu-și trădeze prin vreun gest emoția.

— Ieși la pensie. Îți ajung 45 de ani de muncă, tovarășe Romoșan. Dumneata, tovarășe Romoșan, ești pentru noi, pentru această întreprindere... — directorul lăsă fraza în suspensie.

Bătrînul se lăsă moale în scaun. Privirile îi căzură leneșe undeva pe biroul „generalului".

— Adică nu mai mi-s bun ? S-o gătat cu Romoșan ? ! — rămase atît de uimit încît simți nevoia să adauge : Caput Romoșan ? !

— Cine a spus asta, tovarășe Romoșan ? — sări Pălcău. Ai muncit atîția ani, acum trebuie să te odihnești.

— Să mă hodinesc ? Apăi voi credeți că vor mere construcțiile fără Romoșan ? Nu va fi nici un miting luni, tovarășe director, Romoșanii nu părăsesc șantierele.

Își scoase batista unsuroasă din buzunarul pufoaicei și se făcu că-și șterge nasul. Întoarse capul într-o parte, și-și trecu colțul batistei și pe la ochi.

— Tovarășe director, apăi... — stătu o clipă în cumpănă. Spuneți numai : îi gata Romoșan ? Trece la fier vechi ? S-o terminat cu el ?

— Tovarășe Romoșan, dar dumneata cunoști legile noastre... Ești și deputat, ce naiba... O să ai de lucru cu deputăția... La pensie trebuie să ieși ! Dumneata nu te gîndești ?... Legea e lege... Ai votat-o !

După o pauză, după ce bătrînul își adună gîndurile, continuă :

— Eu m-am gîndit, dragii moșului, dar... tăte sculele de pe șantier, macaralele se vor supăra și ele că nu mai e nici un Romoșan printre ele... Auzitu-m-ați ? Și, mă rog frumos, pentru ce atîta grabă ?... Nu... luni nu va fi miting.

— Cum așa, tovarășe Romoșan ? — sări de la locul lui Pălcău.

Bătrînul își netezi mustața, își așeză mai bine căciula cu urechi pe genunchi și după ce oftă din rărunchi începu :

— Dragii moșului, așteptam clipa asta... O dată și o dată trebuia să vină... Uite c-o vint... Da' n-o vint bine... Mai trebuie o țîră de răbdare... Tovarășe „general", apăi dacă dumneavoastră aduceți miliția... Nici cu miliția nu mă scoateți după șantier. Auzitu-m-ați ? No ! Gata-i ședința ! Aia îi ! — și dete să se scoale de pe scaun.

— Stai, moșule — spuse iar „generalul". S-a luat o hotărîre și hotărîrea trebuie respectată.

Romoșan-baci, nevrînd să mai apeleze la Popescu, luă din caseta de pe birou o „Virginia", o aprinse, dar imediat o strivi în scrumieră și căută un loc unde să scuipe. Nu găsi.

— Afurisite-s țigările astea — și cu un semn îi mai ceru lui Popescu o „Mărășească", din care începu să tragă cu nesaț. Tovarășe director, apăi hotărîrea aia de care spuneați dumneavoastră va fi respectată, dar nu acum.

— Dar cînd ? — întrebă domol Pălcău.

„Generalul" și Popescu se uitau unul la altul și, curioși, își ciuliră urechile ca să audă răspunsul.

— Apăi, mai e un Romoșan. Dumneavoastră îl cunoașteți. Tudor Romoșan îl cheamă. Și ăla-i fiul meu. Am primit carte de la el. Vine din armată... Romoșan-bătrînu' lui îi va da brigada și atunci să-l vedem pe Almășan dacă poate ține piept Romoșanilor.

Directorul general se înveseli.

— Ai scrisoarea la dumneata ? Cînd vine ?

— Apăi pe la sfîrșitul lunii... Îi bine așa, tovarășe director ? Așa că-i bine așa ?

— Bătrîne ! Bătrîne ! — îl amenință directorul mulțumit.

— Apăi mi-ați luat o piatră de pe inimă... Și apăi eu, tovarășe, vă mai rog ceva : să-mi semnați, mă rog frumos, un permis de intrare pe șantier. Și cînd oi fi în penzie vreau să intru pe șantier. Nu pot trăi fără gălăgia montajului.

— Romoșan baci, dar te întreabă cineva pe dumneata de legitimație ? Șantierele sînt ale dumitale !

---

*) Fragment din romanul „Plec la facultate", ce va apărea la Editura tineretului.

★

După ce ieşi de la direcţiune, Romoşan porni abătut spre poartă. Crişan, portarul, cînd îl văzu, se apropie de el.

— Ai o ţigară, baci Romoşan ?

— N-am — răspunse el ursuz. Uite şi eu pip una „domnească".

— Ce s-o întîmplat, tovarăşe Romoşan ? Eşti supărat ? O veni el Tudor şi-o să-ţi ajute să iei drapelul.

Bătrînul nu-i răspunse. Crişan se uită după el mirat. Îl cunoştea bine pe bătrîn. De cîte ori ieşea, îi răspundea cu blîndeţe la toate întrebările.

Romoşan se băgă la bufetul de lîngă biroul de voiaj. Aici puteai întîlni la orice oră pensionari din cartierul de jos al Hunedoarei. Romoşan nu bea aici niciodată, de teamă să nu se întîlnească cu vechii lui ortaci, ieşiţi la pensie. Îi era frică să nu-l întrebe cînd iese şi el. Se apropie de casieriţă. Aceasta îl cunoştea. Mirată de vizita noului client, întrebă :

— Cu ce să vă servesc baci Romoşene ?

— O sută vinars — comandă el absent. ...Şi un pachet de Mărăşeşti.

Îşi luă sticluţa şi pachetul de ţigări şi se trase într-un ungher al localului. Într-un colţ, Humel baci, Hurdu şi bătrînul Vlad stăteau cu cinzecurile în faţă şi vorbeau foarte aprinşi despre un articol al legii de pensii. Despre un haşcemeu.

Romoşan dădu duşcă jumătate din deţul cu vinars, îşi aprinse o ţigară şi rezemîndu-se cu un cot de masa înaltă din bodega expres îşi zise în gînd : „Aici o să-mi beau vinarsul".

Îl descoperi Vlad baci. Îl lăsă pe bătrîn să vorbească singur şi merse spre masa pensionarilor.

— Virghil ! Virghil, hai încoa ! Că n-ai fi huhurez să...

Ciocni cu ei în loc de salut.

— Ce faceţi, mă, aici ? — zise Romoşan, numai ca să zică ceva. Apoi voi n-aveţi casă ? Ce staţi prin crîşme ? — se miră forţat.

Humel baci se uită la cinzeaca golită şi stînd în cumpănă să mai ia un deţ ori nu, îi zise :

— Apăi ne bem deţul şi merem la masă... Tu, Virghil, nu mai ieşi la pensie ?... Ai anii de pensie ! Ori ai ieşit ? Virghile, dacă ai ieşit, eşti bun de cinste... Ai ieşit în pensie ?

Întrebarea lui Humel era neaşteptată. Încercă să iasă din încurcătură printr-o glumă :

— Care ani ? Eu îs tînăr. Eu mai îs bun... Ce-s ca voi, tinichele ? „Tinichele" ! — îi păru rău de cuvîntu' ăsta. Îşi muşcă buzele şi mai trase, uitîndu-se în altă parte, un gît de vinars.

— Da' tu ce cauţi aici ? În cîrciuma asta nu te-am văzut niciodată — îşi aduse aminte Vlad baci.

— Am vrut să beau un vinars. Asta-i. Atît : am vrut să beau un vinars. Ori trebe autorizaţie de la „prevederi" ca să bei aici ?

Luă de pe masă deţurile golite şi porni cu ele la casă.

Bătrînii îl priviră miraţi şi netezindu-şi mustăţile îşi făcură complice cu ochiul. „Îs bun de cinste ? De ce îs bun de cinste ? Romoşan nu a părăsit şantierul". Se întoarse cu ele la masa bătrînilor. Închină cu ei şi deţul ăsta dar nu le spuse nimic.

După ce se despărţi de cei trei pensionari, Romoşan se îndreptă spre casă. De la poartă începu să cînte :

„Cine-o făcut crîşma-n drum
N-o făcut-o de nebun.
Şi-o făcut-o de cuminte
Cine intră-n ea să cînte".

Virgil Romoşan cînta melodia asta numai cînd în viaţa lui se întîmplau evenimente importante. Roji neni ieşi din bucătărie în calea bătrînului. Îl auzise cîntînd. „Ce-o fi cu moşul meu de cîntă ? Ce o fi păţit ?"

— Ce-i tu, Virghil ?

Bătrînul o prinse de mînă şi mai repetă o dată cîntecul.

— Tu, Roji ! Tu, Rojico, eu îs beat. Îs cum îi cuiu.

Se aşeză pe scaun în bucătărie.

— Ce s-o întîmplat, Virghil ?

— Apăi tu, Roji, să-mi faci tu mie o straiţă... Auzitu-m-ai ? O straiţă de pescar. Hundiţi îs... Om mere amîndoi la Mureş şi-oi pescui mreană. Tu, Roji, eu voi fi în penzie !

— Cum „în penzie" ?

— M-o chemat la tovarăşul „general"... O fost şi de la partid. şi Popescu de la sindicat. Vor să facă miting. Eu le-am spus că Romoşanii... Că fără Romoşani şantierul nu umblă...

— Ce vorbeşti tu, Virghil ?

— Drept îi. Or vrut să mă scoată de luni în penzie... Îmi cumpăr motociclu, Roji, te urc în spate şi minten sîntem la Mureş la mreană ...

— Nu te-ai bolunzit, Virghil ?

— Zău Dumnezeu că m-or scoate. Şi-s şi beat. No, ce vrei ?

Roji neni nu ştia ce să facă. Să se bucure, să se întristeze.

— Mănînci, Virghil ?

— Apăi cum să nu mînc !

Bătrîna îi aşternu pe masă o faţă de masă albă, îi tăie pîine şi turnă într-o farfurie supă. Supă cu găluşti mari de griş.

— O vorbit „generalul" nostru cu Pălcău de la partid — începu bătrînul, suflînd în lingura cu supă fierbinte. S-or învoit să ies la penzie după ce vine Tudor. Or vrut să nu mai merg la lucru de luni. Apăi m-am ţinut tare. Le-am zis şi vreo două.

— Şi s-or învoit ?

— De faţă cu mine or vorbit.

— Spune numa...

— Apăi, tu, Roji. Un Romoşan trebuie să fie pe şantier...

— Tu spune numa ce-o vorbit „gheneralul" ?

— Eu, Roji, eram uite aici... Cum eşti tu. Acolo era „generalul". Dincolo Popescu, cam unde-i soba eu, şi lîngă mine tovarăşul Pălcău...

Şi bătrînul uită şi de mîncare şi de tot şi povesti femeii lui cu lux de amănunte toată discuţia din cabinetul directorului general.

VOR APĂREA ÎN ACESTE PAGINI

Comunicăm cititorilor noştri care ne-au adresat întrebări că în numerele viitoare ale revistei vor apărea următoarele răspunsuri : „Cum a evoluat notaţia muzicală“, *de Al. Paşcanu, conferenţiar la Conservatorul „Ciprian Porumbescu“ ;* „Cît durează fulgerul“, *de Gh. Diaconescu, candidat în ştiinţe fizico-matematice ;* „Gingis Han“, *de conferenţiar universitar D. Almaş, de la Facultatea de istorie ;* „Craiova de-a lungul vremii“, *de Ion Firu, directorul Muzeului regional Oltenia.*

dialog

CU AJUTORUL AVIAŢIEI

Vă trimit alăturat o fotografie care redă operaţia de încărcare a unui avion utilitar. Aparatul nu se află însă pe un aeroport ci pe tarlaua Gospodăriei de stat din comuna Uivar, reg. Banat, unde încarcă îngrăşăminte chimice pentru a fi împrăştiate pe cele 1.500 ha arătură destinate culturii grîului şi plantelor furajere. Această operaţie a fost făcută recent într-un timp record de numai cîteva zile, pe o vreme nefavorabilă. Şi-a dat un sprijin preţios echipajul avionului în frunte cu pilotul principal Florea Oprea.

Mircea PĂUN
com. Uivar, reg. Banat

SCRISUL ASCUNDE TAINE?

„Doresc să ştiu în ce măsură se poate pune bază pe grafologie ?“

George COSMOIU
Bucureşti

Răspunde tov. S. Şerban, jurist, specialist în probleme de criminalistică.

Necesitatea studierii scrisului a apărut în antichitate o dată cu dezvoltarea comerţului şi cu extinderea documentelor juridice — în această epocă înregistrîndu-se şi primele falsuri în acte.

Metodele folosite în diferite timpuri şi în diferite ţări pentru expertizarea judiciară a documentelor au fost variate şi reflectau concepţiile şcolilor juridice care dominau domeniul dreptului penal şi al procedurii penale, precum şi necesităţile practicii judiciare.

In domeniul expertizei grafice, criminaliştii burghezi au emis diferite teorii. Una din acestea este „grafologia“, al cărei întemeietor e socotit abatele francez L. Michon, care în 1872 a publicat o lucrare intitulată „Taina scrisului“. Michon şi şcoala lui pretindeau că grafologia este o „ştiinţă despre felul cum se poate cunoaşte caracterul oamenilor după scrierea lor“. Toate încercările de a folosi grafologia în expertiza judiciară a documentelor au dat greş şi metoda este practic abandonată în criminalistică. In schimb grafologia a fost adoptată de o serie de şarlatani, care o folosesc pentru a scoate bani de la cei pe care reuşesc să-i înşele convingîndu-i că prin studierea scrisului unui om pot stabili „toate calităţile şi stările psihice ale autorului scrisului, trăsăturile caracterului lui şi chiar aptitudini extrem de complicate“ (cum ar fi aptitudinea pentru matematici, pentru muzică, pentru ştiinţele naturale, pentru sport etc.).

Desigur că scrisul conţine acele caracteristici individuale care sînt proprii persoanei care scrie. Aceste caracteristici sînt formate în urma unei practici îndelungate, a educaţiei, a antrenamentului, a obiceiurilor dobîndite, a concepţiilor şi convingerilor formate, a influenţei mediului înconjurător. Pe măsura dezvoltării omului, scrisul se modifică, se schimbă, după cum şi voit se poate obţine o modificare a formei sale exterioare şi chiar a stilului. Totuşi, pornind de la anumite premise ştiinţifice, în cazul unui bogat material grafic, schimbarea manierei scrisului va fi observată putîndu-se stabili nu caracterul celui ce a scris, ci identitatea autorului. Caracteristicile individuale ale scrisului rezultă din faptul că scrierea este un proces care constă în acelaşi timp dintr-un act psihic (gîndirea) şi dintr-un act fizic (efectuarea scrierii). De la acest principiu porneşte astăzi cercetarea criminalistică a unui document, cercetare care are drept scop să dovedească dacă un act este original, modificat sau falsificat şi să ducă la identificarea autorului. Această ramură criminalistică este *grafoscopia judiciară* care nu trebuie confundată cu grafologia. Aceasta din urmă, alături de „ghicit“, de „studierea horoscopului“, de „citirea stelelor“, „chiromanţie“ şi alte asemenea „metode“, nu este decît un sistem mai mult sau mai puţin abil de înşelăciune.

OMAGIU LUI MICHELANGELO

„In «Flacăra» nr. 6/1964 am citit articolul acad. prof. G. Oprescu scris cu prilejul comemorării a 400 de ani de la moartea lui Michelangelo. Doresc să cunosc cîteva din manifestările legate de această comemorare ce au loc în acest an în Italia — ţara de baştină a marelui artist“.

V. N. BOGDAN
Curtea de Argeş

Presa italiană consemnează cîteva din manifestările ce au loc în Italia cu prilejul împlinirii a 400 de ani de la moartea genialului artist Michelangelo Buonarroti.

Incepînd încă din luna februarie, la Palatul expoziţiilor din Roma este prezentată o reconstituire de mari proporţii — în documente, fotomontaje şi machete arhitecturale — a uriaşei opere a maestrului italian.

In iunie, oraşele Florenţa şi Roma vor găzdui pe rînd (între 1 şi 3 şi, respectiv, între 5 şi 7 ale lunii) un congres internaţional de studii, în cadrul căruia vor fi prezentate comunicări privind arta lui Michelangelo şi cultura epocii sale.

Tot în această perioadă, în casa artistului din Florenţa, complet restaurată, vor fi expuse desenele lui. Acestea urmează, de asemenea, să fie reproduse într-un album editat cu prilejul sărbătoririi. Totodată, biblioteca Lorenziană din Florenţa, care a strîns manuscrisele rămase de pe urma artistului, le va prezenta publicului.

Şi cinematografia îşi va da concursul la sărbătorirea marelui artist italian : M. Ragglianti, profesor de istoria artelor la Universitatea din Pisa, pregăteşte un documentar de lung metraj închinat operei lui Michelangelo.

CEVA DESPRE TIMPUL CUMPĂRĂTORULUI

In calitate de cumpărător am avut adesea prilejul să constat că în timp ce în noile cartiere ale Capitalei spaţiile destinate unităţilor comerciale sînt judicios grupate, astfel încît să dea putinţa consumatorilor să-şi facă cumpărăturile într-un timp cît mai scurt, în restul Bucureştiului reţeaua de magazine e în unele cazuri situată la întîmplare, în vechile vaduri comerciale, nu totdeauna în concordanţă cu cerinţele în continuă creştere ale populaţiei.

Astfel deşi în cartierul nostru sînt foarte multe şcoli — iată doar cîteva : la Grădina Icoanei, pe str. Italiană, pe Popa Rusu, pe C. A. Rosetti — totuşi nu există nici o papetărie. E o lipsă mai veche, ce a fost de multe ori semnalată şi n-a fost remediată. De asemenea, lipseşte o farmacie — deşi în str. Al. Sahia colţ cu str. I. Fucik se află un magazin de galanterie instalat în localul unei foste farmacii — iar în cartier se află numeroase spitale şi policlinici.

Un obstacol în calea unei rapide serviri a cumpărătorilor îl constituie şi sistemul defectuos prin care eşti obligat să aştepţi multe minute pentru aceeaşi cumpărătură la cîte două rînduri, o dată la casă şi apoi la vînzător.

Tot în sprijinul cumpărătorului ar veni şi o revizuire a orarului de funcţionare al unor magazine cu un singur schimb, care sînt închise tocmai între orele 15 şi 17, cînd numeroşi salariaţi ies de la lucru şi în drum spre casă vor să-şi facă şi tîrguielile.

Aş propune ca secţia comercială a Sfatului Popular al Capitalei şi organizaţiile comerciale locale să dovedească mai multă elasticitate în găsirea unor forme tot mai perfecţionate de organizare a reţelei comerciale, în scopul cruţării timpului cumpărătorului.

N. MAXIM
str. Batiştei nr. 35,
Bucureşti

RÎNDURI DE LA TINERI

Socotesc ca interesant şi binevenit fotoreportajul intitulat „Fals tratat despre amuzamente“, apărut în „Flacăra“ nr. 12. Vă scriu acest lucru întrucît, ca tînăr, mă bucură citind cum sînt combătute năravuri care uneori îşi pot face loc printre tineri.

Cred că ar fi bine ca şi în viitor să apară în „Flacăra“ materiale legate de educaţia tineretului, de comportarea lui în societate.

Ion POPESCU
contabil
str. Zaharia Boiu nr. 7, Sibiu

★

Am citit cu interes deosebit în nr. 13/1964 al „Flăcării“ reportajul intitulat „Partea lor de vină“. Întrucît şi eu sînt de aceeaşi vîrstă cu unii dintre tinerii despre care se aminteşte în material, socotesc că reportajul are valoare educativă atît pentru părinţi cît şi pentru tineret. Ar trebui ca asemenea articole să mai apară.

Al. I. LAPAŞ
str. Păcii nr. 52, Blaj

POŞTA NOASTRĂ

Prof. Ana Munteanu, com. Păuneşti, rn. Adjud. Am publicat de mai multe ori materiale privitoare la istoria cinematografiei romîneşti printre care şi un documentar mai complet în revista noastră nr. 6 din 13 februarie 1960. Pentru a vă satisface totuşi pe loc curiozitatea, revenim aci cu cîteva date :

Primul film romînesc a fost un scurt documentar care înregistra, în 1906, cîteva aspecte de stradă din centrul Capitalei. Primul film romînesc de lung metraj a fost cel intitulat „Războiul independenţei“, realizat de Grigore Brezeanu în 1912 şi avînd în distribuţie pe C. I. Nottara, Aristide Demetriad, N. Soreanu, V. Toneanu, F. Liciu şi Aristizza Romanescu. Pînă după primul război mondial nu se mai realizează alte filme.

Dacă doriţi să cunoaşteţi „pe viu“ mai multe amănunte din istoria cinematografiei noastre, vă recomandăm să vedeţi filmul „Lanterna cu amintiri“, închinat acestei teme. Credem că dacă vă veţi adresa Intreprinderii regionale cinematografice din Bacău veţi obţine ca şi în comuna dv. să fie adus acest film.

Adresa vă vom publica-o la rubrica „Cititorii către cititori“.

Stelian Topoleanu, Tulcea. Vom ţine seama de sugestia dv. şi vom publica un material despre Charles Aznavour. In ce priveşte modalitatea de a vă asigura primirea cu regularitate a revistei, nu există decît una singură : abonamentul. Pentru că prin nici un fel de mijloace nu veţi putea altfel evita statul la rînd în faţa chioşcului cu ziare şi, în plus, riscul de a fi stat degeaba.

Maria Darie, Tg. Ocna. Ne bucură aprecierea pe care o acordaţi materialelor despre istoria dezagregării atomului, pe care le-am publicat anul trecut, dar nu găsim justificată cererea de a le republica. Ceea ce nu înseamnă însă că nu vom putea relua tema ; dar, desigur, tratînd alte aspecte decît cele de care ne-am ocupat.

Lică P. Mitucă, com. Punghina, rn. Vînju-Mare. Vă mulţumim pentru aprecieri şi mai ales pentru sugestiile pe care ni le daţi şi care ne sînt de real folos. Le vom studia şi din ele vom alege cîteva teme de reportaj. Dar ca să ne angajăm să vă trimitem revista ori de cîte ori vom publica vreunul din aceste reportaje, ne este imposibil. Închipuiţi-vă numai ce serviciu de evidenţă a unor asemenea cereri ar trebui să ne organizăm, dacă fiecăruia dintre miile de cititori care scriu redacţiei ar trebui să le trimitem revista. Există o soluţie mult mai simplă, care ne scuteşte reciproc de greutăţi : abonaţi-vă...

Victoria, Oradea şi *H.C.*, Focşani. Vă vom răspunde cu plăcere dacă ne veţi da numele complet şi adresa.

Olga Apostol, Tîrgovişte ; *Gh. Flamaropol*, Carei ; *M. Loren* şi *Wilhelmina Repcinski*, Bucureşti ;*Nastasia Pop* şi *Tamara Prichici*, Turda. Nu publicăm adresele artiştilor de cinema de peste hotare. Dacă, însă, pentru folosirea plăcută a timpului liber doriţi să vă facem diferite recomandări, vă stăm cu plăcere la dispoziţie. Cartea, filmul, teatrul, artele plastice, sporturile şi atîtea alte mijloace vă sînt sau pot să vă fie la îndemînă. Precizaţi-vă dorinţele şi vi le vom satisface.

V. SILVIAN

Viorel Lupea, Cluj ; Ion Popescu, Sibiu ; Nicoleta Jurj, Timişoara ; C. Ionescu, Ploieşti ; Gh. Spădaru, Baia Mare ; C. Dulgheru, Ploieşti ; Octavia Matache, Brăila ; Vasile Stanca, Şimleul Silvaniei — la întrebările dv. vi s-a răspuns prin poştă.

NISIPURILE ZBURĂTOARE

La adăpostul perdelelor, mari suprafeţe cu nisipuri zburătoare au fost transformate în vii.

„Cum sînt valorificate terenurile acoperite cu nisipuri zburătoare ?“

S. TUDOR
Constanţa

Răspunde prof. univ. MIRCEA OPREAN, de la Institutul agronomic din Craiova.

După cum se ştie, în regiunea Oltenia există mari suprafeţe de teren, acoperite cu nisipuri zburătoare. Una din aceste zone se află în stînga Jiului, alta în cotul pe care-l face Dunărea la Calafat, iar a treia la sud de oraşul Turnu-Severin. Aceste nisipuri provin din depunerile aluvionare ale Jiului şi Dunării, spulberate spre est de austrul care bate din vest. Fenomenul datează de foarte multă vreme şi continuă şi azi dar în mai mică măsură şi pe locuri lipsite de perdele protectoare.

In regiunea Oltenia, suprafaţa terenurilor acoperite cu nisipuri zburătoare este de vreo 90.000 hectare iar a celor cu nisipuri fixate oarecum, de 120.000 hectare. Nisipul se aşază sub formă de dune şi interdune orientate de la apus spre răsărit şi se mişcă la bătaia vîntului.

Pe aceste nisipuri s-a cultivat şi se cultivă : secară, porumb, floarea-soarelui, pepeni verzi şi viţă de vie. In trecut producţiile care se obţineau de la

cu cititorii

secară, porumb etc. nu acopereau în unii ani nici cantitatea de sămînţă necesară. În prezent, graţie cercetărilor de la Centrul experimental Tîmbureşti al Institutului agronomic din Craiova şi a G.A.S. Tîmbureşti, pe aceste nisipuri s-a trecut, de la producţiile mici, nesigure şi nerentabile, la producţii mari, sigure şi rentabile. Tot în zonele cu nisipuri zburătoare s-au introdus în ultima vreme lucerna, pepenii furajeri, tutunul şi pomii fructiferi, iar viţa de vie a putut fi extinsă pe nisipurile cu apă freatică şi solul îngropat la mare adîncime (6-10 m). În ce priveşte pomii fructiferi, pe baza experienţelor care au început în 1955, în zona nisipurilor zburătoare se cultivă cu succes piersicul, caisul, prunul şi vişinul. Înainte stăpîn pe nisipuri era doar dudul. Perspective? În anii următori peste 20.000 de hectare din zona nisipurilor zburătoare vor fi afectate numai producţiei de struguri, în special soiurilor superioare de masă (aici strugurii se coc cu două săptămîni mai devreme), iar pomicultura se va extinde pe nisipuri cu încă zece mii de hectare. Multe gospodării colective din regiunea Oltenia aplică în zonele cu nisipuri zburătoare multe din metodele indicate de specialiştii de la Centrul de cercetări Tîmbureşti.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Speranţa Lusen, elevă, Buzău, str. Bălcescu 50 : ilustrate ; Adriana Ungureanu, studentă, Galaţi, str. Carnabel 19 : ilustrate ; Dorina Mihăilescu şi Lucia Cîrjoliu, asistente medicale, Rm. Vîlcea, str. g-ral. Praporgescu 40 : ilustrate ; Florin Dumitrescu, student, Iaşi, str. Horia 38 : muzică, sport ; Liana-Monica Dragomirescu, elevă, Timişoara III, str. Griviţa roşie 26 : literatură, cinema, ilustrate ; Urszula Pawlica, Swigtochowice, ul. Norniark 11, woj. Katowice, R. P. Polonă : literatură, sport (în polonă, engleză, rusă) ; Kizysztef Kutlunowicz, Widzew, piaţa Pobianice, Technikum agrodnicze, R. P. Polonă : sport, turism, ilustrate; Nica Gheorghe Vas, com. Pătrăuţii de Jos, rn. Hliboca, reg. Cernăuţi, R.S.S. Ucraineană, U.R.S.S. : ilustrate ; Ştefan Olaru, Chişinău, str. Benderskaia 2, bloc 2—33, R.S.S. Moldovenească, U.R.S.S. : literatură, cinema, ilustrate ; Iancu Bercea, strungar, Roman, str. Anton Pann 7, bloc 4, ap. 46, sc. A : sport, muzică, ilustrate.

Din partea redacţiei :
Numărul cititorilor care cer să li se publice adresele în această rubrică fiind foarte mare, adresele respective vor apărea — în limita spaţiului — în ordinea sosirii scrisorilor.

DE LA CORESPONDENŢI

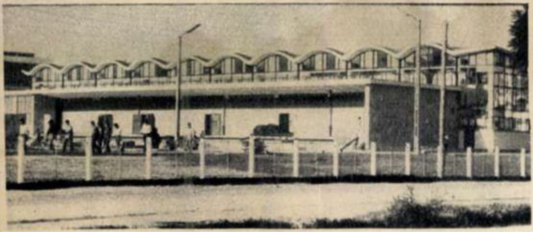

Noua fabrică de produse lactate din Constanţa. *(Aurel Constantinescu)*

Aspect din Ţara Moţilor: valea Arieşului. *(Fr. Spath, Cîmpia Turzii)*

Tăticu' a primit insigna de fruntaş în întrecerea socialistă! *(George Stoica, Craiova)*

Shakespeare

PE SCENELE ROMINESTI DE-A LUNGUL VREMII

(Urmare din pag. 16)

rarea în care directorul Teatrului Naţional fusese chemat, mai puţin în calitatea lui oficială şi mai degrabă pentru calificarea lui în materie, să-şi demonstreze deopotrivă familiaritatea cu opera — cu întreaga operă a lui Shakespeare — şi puterea lui de concepţie regizorală, de punere în scenă a acestei opere. În toamna directoratului său, i se recomandă să organizeze în saloanele castelului de la Peleş un spectacol în cinstea prinţului de Walles, pe atunci moştenitor al tronului Angliei şi oaspete al casei regale de la noi. Tema spectacolului : un acrostih alcătuit din 14 tablouri, închipuind, cu cîte o scenă din teatrul lui Shakespeare, numele prinţului oaspete, fiecare scenă reprezentînd o literă. I. L. Caragiale realizează astfel o adevărată antologie shakespeariană pe scenă, plimbînd pe actorii amatori ai protipendadei, pe care îi îndrumă regizoral, de la „Visul unei nopţi de vară“ la „Richard al III-lea“, de la „Romeo şi Julieta“ la „Femeia îndărătnică“, de la „Regele Lear“ la „Nevestele vesele din Windsor“, de la „Othello“ la „Antoniu şi Cleopatra“ etc., prin cele mai diverse meridiane ale unui teatru shakespearian. Întîmplarea nu are nevoie de comentarii.

REGIZORI, INTERPREŢI, TRADUCĂTORI

Paul Gusti, părintele regiei romîneşti şi alături de el C. I. Nottara, „meşterul“ şi decanul scenei romîneşti pe distanţa a şase decenii, şi-au făcut unul ucenicia. celălalt şi-a cristalizat măiestria, la Caragiale. Şi printre sutele de spectacole pe care Gusti le-a pus în cariera lui, spectacolele shakespeariene nu au fost dintre cele periferice. Numele lui C. I. Nottara pomenit o dată şi alături de I. L. Caragiale şi Paul Gusti nu e întîmplător. Contemporan şi continuator al lui Grigore Manolescu, mai ales în interpretarea rolurilor din marele repertoriu clasic, C. I. Nottara închide dar şi deschide căile şi în istoria teatrului shakespearian la noi. El va fi însoţit de-a lungul întregii perioade a ultimelor două decenii ale veacului trecut ca şi de-a lungul deceniilor trăite în veacul nostru, pe parcursul unui palmares care depăşeşte şase sute de roluri, de numele a numeroase creaţii shakespeariene. De-a lungul aceleiaşi lungi perioade de timp şi activitate artistică au crescut, unii o dată cu el, alţii sub îndrumarea lui profesională, noi mari actori, care au adus în peisajul interpretării operei lui Shakespeare culori proaspete, viziuni mai nuanţate, formule de expresivitate inedite. Vîntul unor modalităţi teatrale deschise unor orizonturi de gîndire şi de viaţă noi a mişcat prin Al. Davila şi după el prin Pompiliu Eliade (deşi pe alte planuri potrivnic lui) şi resorturile stilistice ale teatrului nostru. De la tălmăcirile „slobode“ sau „franţuzeşti“, după texte adaptate, ori după versiunile scenice ale actorilor germani sau italieni s-a impus ca o necesitate, nu numai de probitate faţă de scrisul shakespearian, dar şi ca o cerinţă a culturii noastre literare şi artistice, cunoaşterea integrală şi tălmăcirea după original a marelui Will. Ion Ghica pusese, bietul, la dispoziţia fiilor lui, Scarlat şi Dumitru, o întreagă bibliotecă lingvistică, pentru a realiza cu ei o asemenea bună tălmăcire, după original. Iniţiativa lui a dat greş. Tălmăciri de Scarlat Ghica şi Dumitru Ghica există cîteva, dar ele nu pot fi menţionate decît în spiritul conştiincios al unei înregistrări bibliografice. Harul poetic e absent în aceste tălmăciri, ca şi în altele încercate cu toată bunăvoinţa de alţii, o dată cu ei sau după ei. Harul poetic nu poate fi împrumutat din dicţionar. Totuşi, visul lui Ghica n-a fost ratat. Poeţi ca Macedonski, Şt. O. Iosif, Gh. Topîrceanu au împins, pe măsura cunoştinţelor şi puterii lor, spre concretizarea acestui vis, pe care abia în anii noştri, în condiţiile marelui avînt cultural ce trăim, l-am văzut pe deplin atins. Opera lui Shakespeare se află, în sfîrşit, integrală, în mîna cititorilor, tradusă de cele mai valoroase forţe poetice cu care ne mîndrim.

Pe măsura trudei de a realiza o traducere potrivită vremii s-a manifestat de-a lungul anilor şi truda artistică, actoricească. „Hamlet“-ul lui Grigore Manolescu, dublat de C. Nottara, a fost urmat de realizările moderne ale lui Aristide Demetriad, înaintea primului război mondial, de realizările unor Vraca, Valentineanu, Calboreanu, după război. Acestea sînt memorabile realizări, după cum memorabile au rămas realizările în alte roluri ale unor actori ca Aglae Pruteanu şi State Dragomir, Vasile Leonescu, Romald Bulfinski, Iancu Brezeanu, Ştefan Braborescu, Ciprian, Agepsina Macri-Eftimiu, Ion Manolescu, Tony Bulandra, Zaharia Bîrsan, Storin şi mulţi alţii. Shakespeare a ajuns autor de tradiţie în teatrul nostru. Nu există veleitate actoricească reală care să nu tindă a-l interpreta. Acelaşi lucru în domeniul regiei.

★

Din primii ani de după primul război mondial pînă astăzi, de la Soare Z. Soare şi G. M. Zamfirescu, de la I. A. Maican şi Ion Sava, de la V. Bumbeşti şi Ion Şahighian la Sică Alexandrescu, Moni Ghelerter, Al. Finţi, Vlad Mugur, Liviu Ciulei, Lucian Giurchescu, Dan Nasta etc., Shakespeare s-a arătat pentru fiecare în parte o piatră de încercare şi o chestiune de onoare artistică.

Pasiunea pentru Shakespeare a crescut şi s-a văzut solicitată cu atît mai mult în anii de după eliberare. Perspectiva şi fondul adînc umanist ale operei „marelui Brit“ răspund nemijlocit convingerilor, aspiraţiilor, luptei omului contemporan şi mai ales constructorului din zilele noastre, în ţara noastră. E explicabil să asistăm de aceea, în viaţa noastră artistică, nu doar la simple montări onorabile, ci la o adevărată emulaţie printre regizori şi actori, pentru a pune în chipul cel mai pregnant, mai productiv şi cu mijloacele expresive cele mai variate arta lor în slujirea ideilor mari ale aceluia pe care îl sărbătoreşte, după patru sute de ani de la naştere, întreaga lume şi pe care Bariţ al nostru îl socotea acum o sută şi ceva de ani „dascăl al naţiunilor şi indivizilor“.

Florin TORNEA

UN PUNCT PE HARTĂ
NICOSIA

NICOSIA

Un punct pe hartă, un petic de pămînt răsărit din apele Mediteranei de est, Ciprul este de cîțiva ani mereu prezent în atenția opiniei publice. Nici după ce, în urmă cu patru ani, insula greu încercată și-a cucerit cu prețul sîngelui independența, locuitorii ei nu se pot bucura de pace. Interese aprige continuă să se încrucișeze pe pămîntul fostei colonii engleze, important punct strategic așezat la răscrucea a trei continente, făcîndu-l din nou și din nou teatrul unor sîngeroase evenimente.

Din Nicosia, capitala Ciprului, ne parvin zilnic relatări despre evenimente dramatice. Orașul acesta străvechi, cu o istorie bogată, tînjește ca și întreaga insulă după o viață pașnică. Călătorul care poposește aici este izbit de frumusețea și totodată de contrastele pe care la întîlnește — o ciudată alăturare de străduțe înguste, specific orientale, cu grațioase clădiri în stil venețian. Zidul masiv de piatră, construit de venețieni, care înconjoară orașul pe o rază de un kilometru, apoi moscheea Selimai și Bedestanul (catedrală gotică din secolul al XV-lea, transformată în timpul ocupației turcești în hală), precum și columna din mijlocul pieței Ataturk (despre care se presupune că a fost înălțată aici de venețieni, ca un semn al victoriei) sînt obiective turistice pe care orice vizitator ține să le vadă. Clădirile Nicosiei, atît în cartierul grecesc cît și în cel turcesc, sînt în general joase și — din cauza arșiței — pardosite cu mozaic sau pămînt. Căldura este atît de mare, încît albușul unui ou spart pe asfaltul străzii se coagulează imediat. În centrul orașului, cu firme și reclame luminoase scrise în limbi străine, cîteva cinematografe și restaurante nu prea pretențioase sînt principalele locuri de distracție. Pe străzi se desfășoară o intensă activitate meșteșugărească: tîmplari, pantofari, croitori lucrează în aer liber, alături de meșteri specialiști în prelucrarea aurului, a argintului, a aramei.

În afara limitelor orașului s-a construit în ultimii ani un cartier administrativ.

Natura a fost deosebit de darnică cu această insulă, ceea ce imprimă și Nicosiei multă culoare și poezie. Lămîi și portocali în floare dau aerului un parfum amețitor. Migdalii par niște mirese, în timp ce chiparoșii îți vorbesc parcă, cu coloritul sobru și cu zveltețea lor, de firea oamenilor acestui ținut. Nu există în Nicosia casă, oricît de modestă, la intrarea căreia să nu te întîmpine arbuști de iasmin sau de gardenia.

Prin vestigiile sale milenare, prin toată înfățișarea sa, Nicosia oglindește zbuciumata istorie a Ciprului. După Homer, în preajma țărmurilor acestei insule de o pitorească frumusețe s-ar fi născut, din spuma mării, Afrodita. În urmă cu peste 3500 de ani, primii care au descoperit insula — a treia ca mărime a Mediteranei — și s-au așezat aci au fost grecii. Cinci secole mai tîrziu Ciprul era stăpînit de egipteni. Prin secolul al VIII-lea î.e.n. vin asirienii, iar după alte două secole războinicii perși își aruncă ancorele corăbiilor în apele ce scaldă țărmurile cipriote. În anul 333 î.e.n. insula este cucerită de Alexandru Macedon, după care este ocupată din nou de egipteni. Un timp se află sub dominația romană, urmată de cea bizantină, iar apoi devine posesiune arabă. În secolul al XV-lea Ciprul se află sub stăpînirea Republicii Venețiene care, după cum am văzut, lasă vestigii și în Nicosia. Dar în 1571 insula este ocupată de turci pînă în 1878, cînd este cedată Angliei spre administrare temporară. În 1925 Anglia declară Ciprul colonie britanică. La 16 august 1960, după o îndelungată luptă, Ciprul devine în sfîrșit republică independentă și steagul național, reprezentînd conturul auriu al insulei încadrat de două ramuri de măslin pe un fond alb, flutură pentru prima oară deasupra Parlamentului din Nicosia.

Rămășițele colonialismului, starea de încordată tensiune între majoritatea greacă și minoritatea turcă a populației insulei continuă să frîneze însă dezvoltarea economică a Ciprului, să pună din nou sub un dureros semn de întrebare pacea acestui ținut cu o istorie atît de frămîntată.

Elena BOTTA

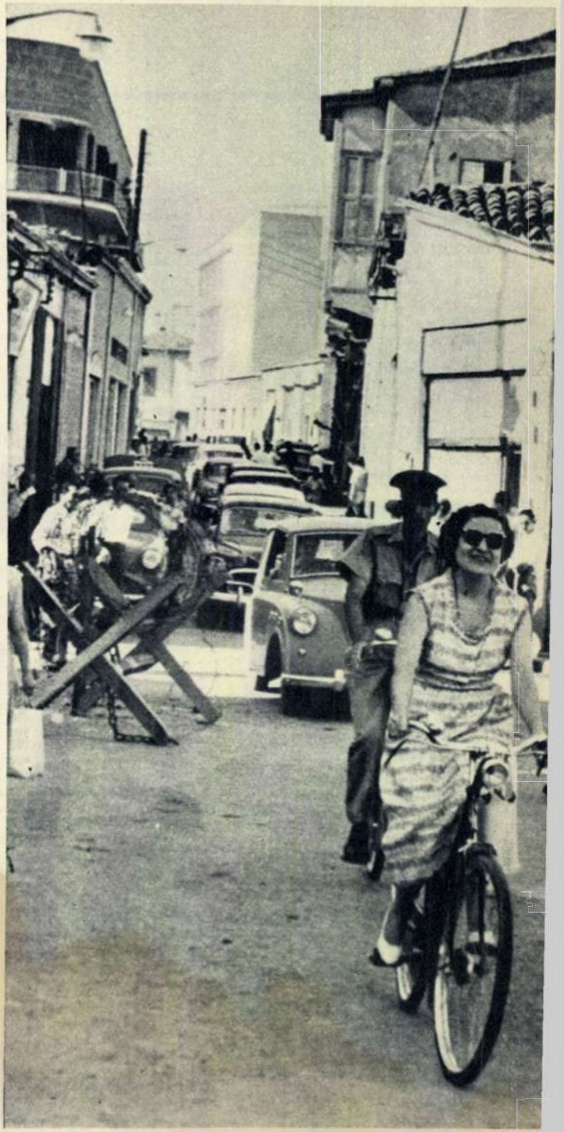

Pe una din străzile Nicosiei. Sîrma ghimpată a fost ridicată după evenimentele dramatice din ultima vreme.

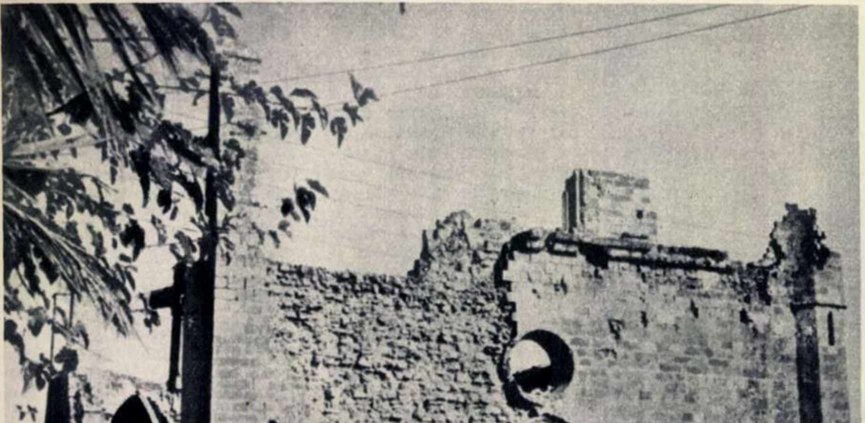

Vestigiile unei catedrale gotice din secolul al XV-lea — Bedestanul.

FOTOCRONICA FLĂCĂRII

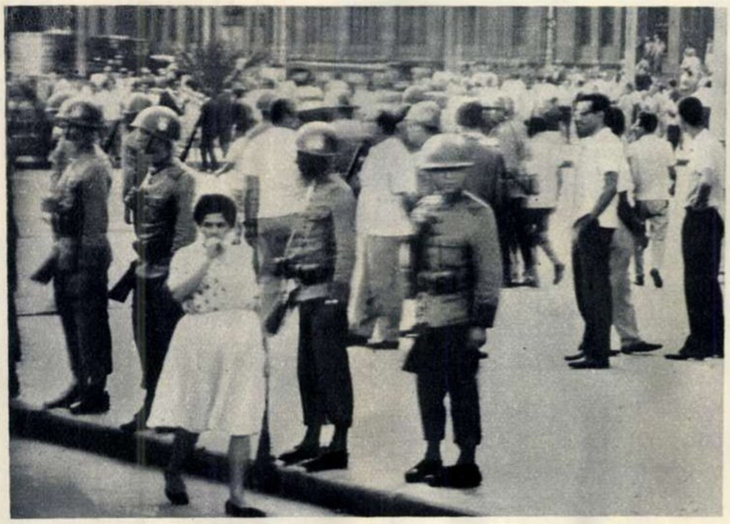

După evenimentele din Brazilia care au culminat cu demiterea președintelui Goulart, în întreaga țară continuă arestările în rîndurile fruntașilor politici care au sprijinit regimul președintelui Goulart. Imaginea de mai sus a fost luată dintr-o mașină, în aceste zile, pe străzile orașului Rio de Janeiro.

In Coreea de sud au avut loc recent puternice demonstrații antiguvernamentale pe străzile Seulului (în fotografie), precum și în alte cîteva orașe importante. Poliția a intervenit împotriva demonstranților.

După catastrofalul cutremur din Alaska — urmat de alte cîteva care nu s-au soldat însă cu victime sau pagube — locuitorii din Anchorage se reîntorc pe locurile unde s-au aflat locuințele lor, pentru a încerca să salveze ce se mai poate salva.

COUNCIL FOR A
SANE NUCLEAR POLICY
PRODUCE for PEACE MAKE JOBS
JAMAICA SANE EASTER

Sub egida Comitetului pentru o politică nucleară sănătoasă, la New York s-a desfășurat recent o demonstrație pentru pace.

Acțiunile desfășurate de autorități în Sicilia împotriva Maffiei sînt intens sprijinite de populația insulei care cere lichidarea acestei organizații teroriste. În fotografie : locuitori ai satului Roccamena demonstrează împotriva membrilor Maffiei care s-au opus ridicării unui dig cu ajutorul căruia trebuia să se asigure irigarea pămîntului.

VOGLIAMO
L'ELIMINAZIONE
DE LA MAFFIA

Noi incidente soldate cu morți și răniți au avut loc în Cipru. După cum transmite agenția „Associated Press", unitățile forței O.N.U. s-au deplasat în regiunea apuseană a Ciprului pentru a pune capăt ciocnirilor. În fotografie : trupe canadiene făcînd parte din forța O.N.U., debarcate la Famagusta.

FLACĂRA Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744.

ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei.

PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.

TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

MACHETA : Vlad Mușatescu.

41.505

Parfum Roua
PARFUM Roua
APA DE COLONIE Anca
APA DE COLONIE Anca
APA DE COLONIE Roua
Roua APA DE COLONIE
PRODUSE DE CALITATE

Bibl. Reg.

ghioceii modei de *primăvară*

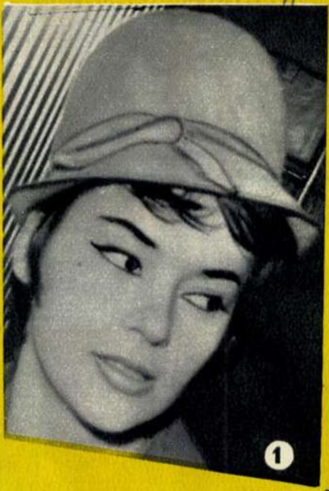
①

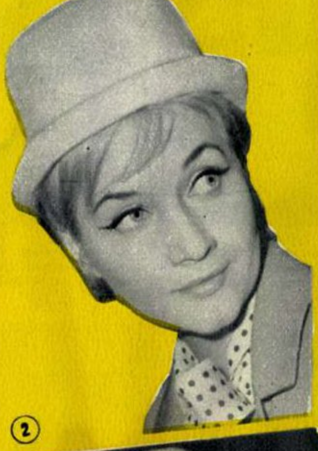
②

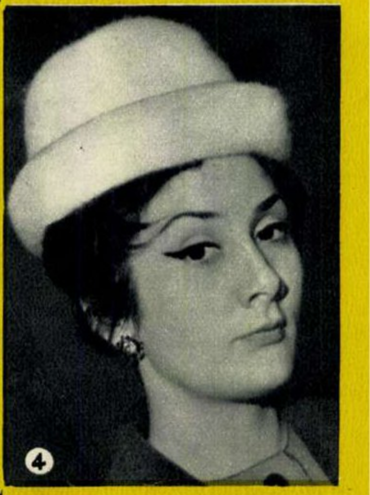
④

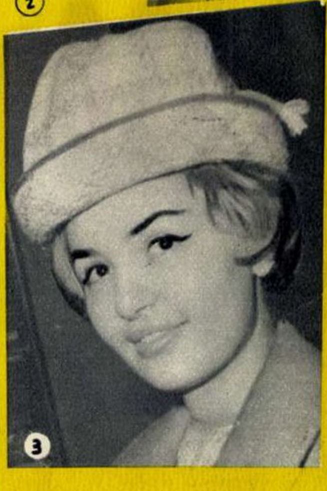
③

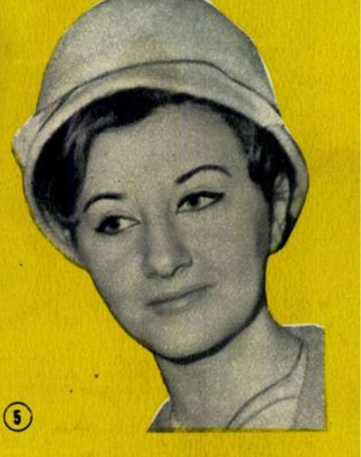
⑤

PĂLĂRII *elegante*

① O pălărie din lînă cu calota simplă și cu o panglică înnodată în față.
② Pălăria „Sorina" cu borul întors — o pălărie elegantă și modernă.
③ Pălăria tinerească din tricotaj de lînă în carouri, bordată cu un material contrastant.
④ Pălăria „Rodica" — o pălărie de stradă de efect, din material flaușat, cu adaos din P.N.A.
⑤ Pălăria „Melusina" din păr de iepure, cu un bor mic și cu panglică asortată.

F.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

16

Anul XIII nr. 16 (464) — 18 aprilie 1964

OAMENII RĂSTOARNĂ DEALURI

Spectacol de adio la „GLOBE"

UZINE DE BUZUNAR

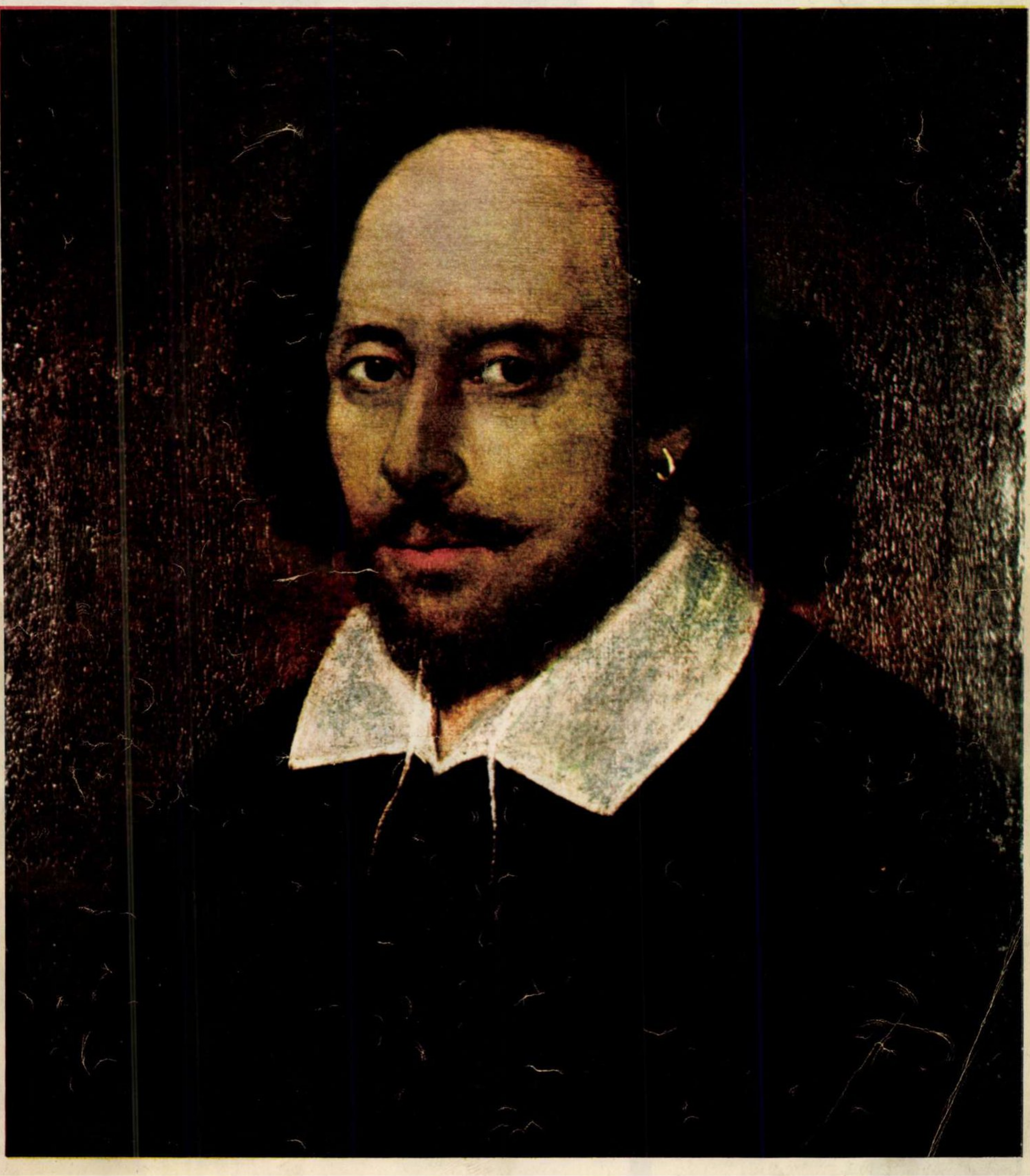

CARNETUL FLACĂRII

UN COLOCVIU

de Aurel BARANGA

Un colocviu internaţional de prestigiu a întrunit la Bucureşti glasuri autorizate ale ştiinţei teatrale contemporane. Obiectul întîlnirii, discutarea unei probleme legate de educarea profesională a tînărului actor — improvizaţia în teatru — s-a extins la domenii limitrofe: educaţia, în genere, a viitorului slujitor al scenei. Oaspeţii veniţi de peste hotare, dintre care unii de la mari depărtări, au avut prilejul să vadă condiţiile de studii ale ucenicilor care vor înfrunta, mîine, focul reflectoarelor, şi stînd cu unii de vorbă am înregistrat uimirile lor. Arta teatrală, odinioară empirică, e aprofundată astăzi la noi după criterii ştiinţifice, verificate, îmbunătăţite zilnic. Se ţine pasul tuturor cuceririlor de specialitate şi nici o experienţă interesantă nu e ocolită. În cursul dezbaterilor au învăţat, unii de la alţii, profesorii. S-a verificat, cu acest prilej, un adevăr de ordin didactic: cine ştie cu adevărat, nu se sfieşte să înveţe în continuare, fără grija că-şi terfeleşte blazonul.

Am fost fericit să văd că învăţămîntul nostru teatral se bucură de o preţuire unanimă. Secretul acestei stime rezidă în seriozitatea cu care e privită munca. Musafirilor le-au fost prezentate scene pregătite de studenţi. Ambiţia viza ştachete înalte. Oaspeţii au vizionat fragmente din Hamlet şi studenţii au recoltat aplauze competente. Colocviul a prilejuit întîlnirea unor critici avizaţi cu viaţa noastră teatrală profesionistă. Spectacolele au interesat, stîrnind, cînd era locul, entuziasme sincere. Misterul rezidă şi aici în seriozitatea şi temeinicia muncii. Un critic de teatru vienez, profesor de dicţie şi mare autoritate în arta spectacolului, ne-a vorbit în termeni elogioşi despre această seriozitate, în comparaţie cu unele aspecte ale teatrului comercial apusean, stînd sub semnul calculului de casă, exclusiv. Interlocutorul nostru nu ne spunea lucruri absolut inedite — ne aducem şi noi aminte de felul cum se făcea uneori teatru şi la noi, îndărăt cu trei decenii, cînd atîtea talente actoriceşti, absolut remarcabile, erau silite să se mistuie într-un repertoriu detestabil, pe scene improvizate, în turnee istovitoare. Ne-au rămas în această direcţie ca amintire „amintirile“ lui Nottara sau ale Agathei Bîrsescu.

De la vremea celor „trei butoaie“ pe care au jucat Radovici şi Belcot, Aristizza Romanescu şi Iancu Petrescu, pînă la colocviul Institutului Internaţional de Teatru de la Bucureşti, este o traiectorie astronomică, pe care cei mai temerari visători dintre îndrăgostiţii de teatru de altădată n-o puteau imagina. În ultima seară, înaintea despărţirii de oaspeţii noştri i-am întovărăşit la un spectacol dat de ansamblul „Perinița“. A fost o revărsare fastuoasă de cîntece şi jocuri, de culori. Cînd aplauzele dezlănţuite, ca un torent, peste ultima cortină, au tăcut, l-am întrebat pe unul dintre oaspeţi ce impresie i-a făcut spectacolul. M-a luat de braţ şi pînă la hotel n-a scos nici un cuvînt. Apoi la despărţire, ca o concluzie a unor gînduri ce-l frămîntaseră pînă atunci mi-a spus: „Acum înţeleg... Da... da... înţeleg...“

Şi n-a mai fost necesar să-l întreb nimic, fiindcă înţelegeam amîndoi, deopotrivă, totul.

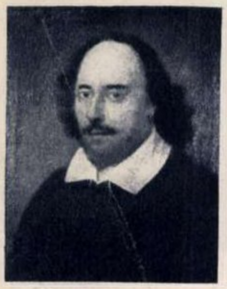

COPERTA NOASTRĂ

Acest portret, al cărui autor este necunoscut, se presupune că l-ar reprezenta pe William Shakespeare. Reproducerea a fost realizată la cererea redacţiei noastre de către „National Portrait Gallery“ din Londra, unde se află expusă lucrarea originală.

Pe aici oile şi caprele au păscut iarba săracă; într-un viitor apropiat pe toate aceste dealuri vor înflori livezi şi vor fi sărutate de soare viile tinere.

Un om care conduce cu pricepere bătălia pentru răsturnarea dealurilor, inginerul Gheorghe Ştefănescu (stînga).

OAMENII RĂSTOARNĂ DEALURI

Din vechile hărţi geografice ale multor comune şi din fotografiile ce li se vor adăuga, generaţiile viitoare vor afla cine am fost şi ce-am avut. Copiii de astăzi şi cei care se vor naşte peste 10-15 ani vor cunoaşte prin intermediul lor că unde înfloresc piersicii şi vişinii şi unde geme dealul de rodul viei, au fost pustiuri şi sărăcie. Şi locuri de acestea au fost multe: în Moldova, bună parte din Dobrogea şi un important procent din suprafaţa regiunii Argeş.

Sute de ani oamenii au privit cu ochi răzvrătit şi supărat dealurile mîncate de cancerul eroziunii, transformate într-un imens peisaj semimort, pe care păşteau cu tristeţe caprele şi oile.

Dar în ultimii ani peisajul acesta se transformă cu fiecare primăvară şi toamnă, căpătînd forme noi, pline de frumuseţi şi bogăţii.

Acţiunea întreprinsă pe plan naţional — de reînviere a terenurilor afectate de eroziune — cunoaşte succese demne de toată lauda. Unde natura şi nepăsarea vechilor orînduiri au pus semnele sărăciei, socialismul plantează vii şi livezi. Treaba nu este uşoară, e chiar foarte grea, şi frumuseţile şi bogăţiile pe asemenea locuri nu se ivesc cît ai bate din palme. Trebuie să treacă 3-4-5-7 ani.

Comuna despre care vrem să vorbim se numeşte Văleni-Podgoria şi e prin părţile Argeşului. Are 4.000 de suflete şi 500 hectare teren arabil. Oameni mulţi, pămînt puţin. La Văleni mai există o suprafaţă mare de teren. Dar nu dă nimic, absolut nimic. Peste 600 hectare — terenuri în pantă — stau degeaba. Pînă nu demult, suprafaţa de teren care a

George CIUDAN

(Continuare în pag. 5)

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA ARGEȘ

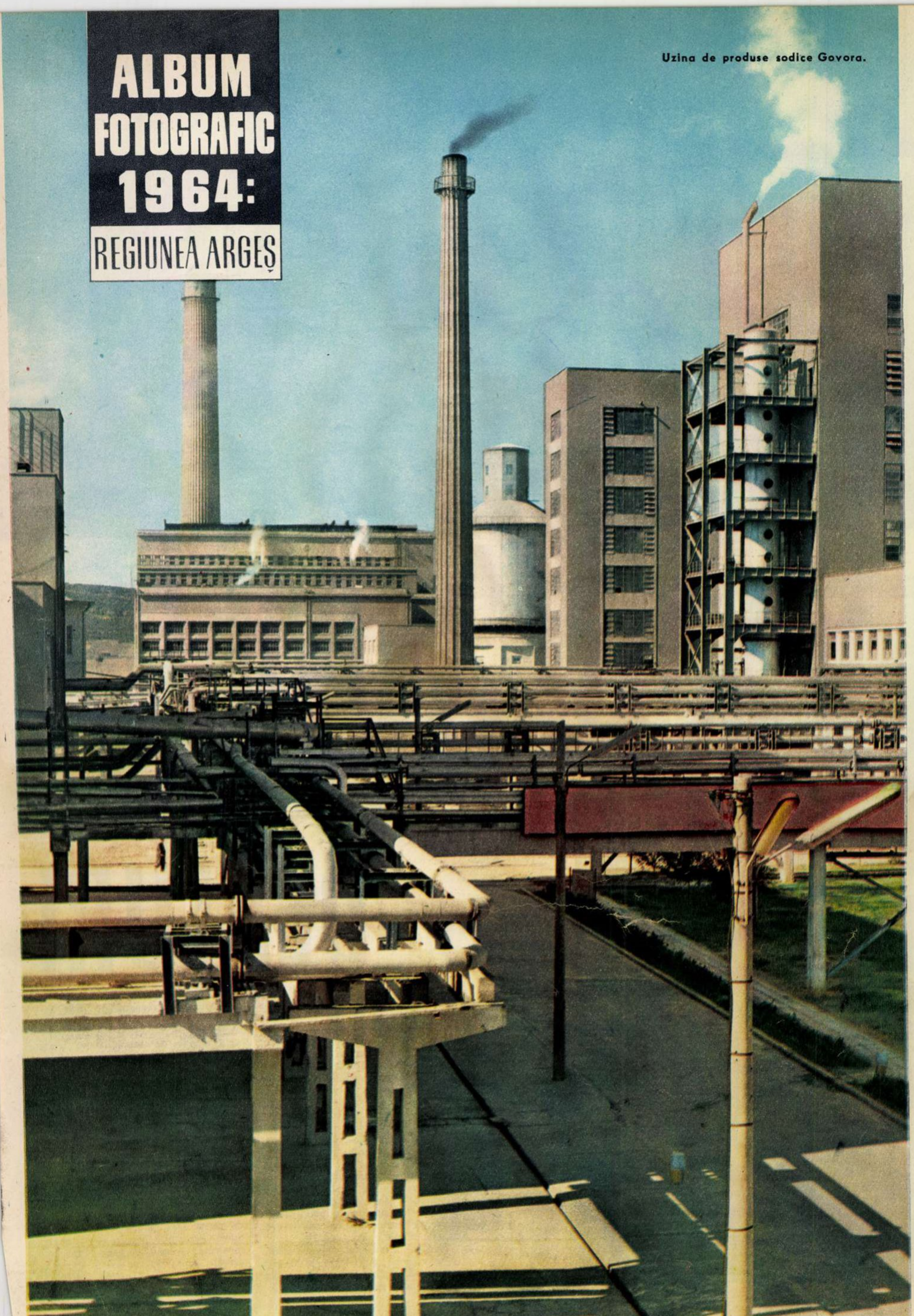

Uzina de produse sodice Govora.

Trepte pentru noi podgorii.

(Urmare din pag. 3)

stat nefolosită a fost și mai mare. Oamenii au început să ia dealurile pieptiș, să le răstoarne, să le teraseze și să hotărască : aici vom pune risling italian, aici fetească de Ardeal, aici chasselas, aici coarnă neagră ; dincolo se vor întinde livezile de vișini. La ora actuală 35 hectare — pînă mai ieri măcinate de eroziune — au fost date circuitului vitipomicol. În toamnă, colectiviștii din Văleni vor face primul cules din viță nobilă și foarte tînără.

La Văleni, la începutul acestei primăveri capricioase, 150 de colectiviști lucrau pe dealuri. Le desfundau. Pe pantele dulci lucrau tractoare și gredere. Pe cele abrupte însă, mîna omului învia pămîntul cu hîrlețul. Și la o asemenea muncă trupul omului apasă pe hîrleț cu toată forța sa. Am întîlnit în mijlocul colectiviștilor un om cu fața bronzată de vînturi. Purta cizme de cauciuc năclăite de noroi. Omul avea un metru de lemn în mînă și mergea pe toată burta dealului, cînd la un colectivist, cînd la altul. Vîra metrul în pămînt. De cele mai multe ori, era mulțumit. Uneori însă se adresa cîte unuia cu reproș : „Dumneata desfunzi dealul pentru mușcate ?" „Nu, răspundea omul, pentru vie îl desfund". „Atunci de ce nu tai dealul pînă la 60 cm ?"

Omul cu metrul e Gheorghe Ștefănescu, inginerul agronom al gospodăriei colective din Văleni. E pasionat în materie de viticultură (lucrul acesta reiese și din faptul că e autor și coautor al mai multor cărți) și se supără foarte cînd se muncește de mîntuială. Dumnealui spune că o vie trebuie să trăiască aproape cît o viață de om. Și dacă nu răstorni brazdă adîncă la cel puțin 60 cm, scurtezi din viața viei. Aflăm de la colectiviști că omul cu metrul e laureat al Premiului de stat și și-a mutat destinul aicea, la țară, vrînd să-i ajute pe oameni în transformarea dealurilor sterpe în livezi și vii roditoare.

Pentru acești butași primăvara a sosit cu mult înaintea calendarului. Au înmugurit în școala forțată de vițe în rumeguș și la căldură; acum, 1.500.000 de mlădițe sînt gata ca mîini iscusite să le planteze pe terasele special amenajate pentru cultura viței de vie.

E grea lupta cu dealurile, dar nu e mai puțin adevărat că uneori și lupta cu oamenii e tot atît de grea. Cînd a început la Văleni terasarea în mod serios, unii erau gata să pună pariu că n-o să iasă nimic. Anul trecut, conducerea gospodăriei și-a propus să înființeze (pe o suprafață de 5 ha) o pepinieră de vițe. Constantin Dinescu s-a împotrivit. Pepiniera — a explicat dînsul — e o treabă grea. E ca loteria. Mai bine să cumpărăm vițe de la Agrosem sau de la alte unități agricole socialiste. Să mergem la sigur, nu ca la loterie. Dar omului i s-a explicat că problema nu trebuie pusă așa, că nu se va lucra la voia întîmplării, că există specialiști gata să-și aducă contribuția lor prețioasă la reușita școlii de vițe. La propunerea inginerului Gheorghe Ștefănescu, consiliul de conducere și comitetul de partid au analizat posibilitatea înființării unei pepiniere. Ce a urmat ? Gospodăria și-a acoperit nu numai necesitățile, dar a cîștigat de pe urma acestei pepiniere 603.000 lei, adică o treime din veniturile bănești ale anului 1963. Fapt pentru care acum, în 1964, școala de vițe de la Văleni se dublează. Se vor altoi nu 700.000 butași, ci 1.500.000.

Ingeniozitatea colectiviștilor din această comună și-a găsit expresie și în alte realizări demne de toată lauda. În mod obișnuit, o pepinieră mai întinsă reclamă cheltuieli de sute și chiar milioane de lei. Se cer construcții speciale. Ce-au făcut colectiviștii din Văleni ? S-au dus în raionul Drăgășani, unde au vizitat trei gospodării colective care și-au făcut pepiniere cu cheltuieli foarte mici. Au folosit construcțiile agrozootehnice (grajduri și magazii de cereale) drept săli de forțat vițele. Prin metoda cotloanelor de fum, au asigurat viței timp de 21 de zile o temperatură de 24 grade C și au scutit gospodăria de mari cheltuieli bănești.

La Văleni există colectiviști care, chiar dacă nu obișnuiesc să zăbovească prea mult în jurul oalei cu vin, îndrăgesc însă bobul din care se stoarce vinul. Ilie Capdefier, Marin Ene, Ion Pleșu, Nicolae Florin, Simion Bratu, Tuța Savu, Nela Bold și-au înscris pe fostele dealuri pustii priceperea și pasiunea unor iscusiți podgoreni.

Cînd terasezi dealul și-l pregătești pentru fetească sau coarnă neagră, trebuie să ai și cadre numeroase și pricepute la altoiri. Și în sensul acesta gospodăria a pregătit cadre noi. Într-o gospodărie un altoitor are menirea unui chirurg. Taie și îmbină. Dacă mîna chirurgului nu e precisă și nu taie unde trebuie, operația nu reușește. Exact așa este și mîna altoitorului. De aceea la Văleni s-a făcut o școală de altoitori. Pînă acum au absolvit-o 25 de colectiviști. Briceagul de altoit e mînuit rapid și cu măiestrie de Nicolae Nenciu, Emanoil Oancea, Dumitru Corbu, Ion Dinescu și de alți absolvenți.

În primăvara aceasta, pe dealurile Vălenilor încă 50 de hectare vor fi plantate cu viță de vie. Dacă ținem seama de condițiile grele ale desfundatului, trebuie spus că într-o singură primăvară, într-o singură comună, plantarea unei asemenea suprafețe înseamnă o mare victorie. Președintele gospodăriei, Teodor Cucu, și inginerul Gheorghe Ștefănescu ne-au spus că pînă în 1975 livezile și viile vor rodi pe circa 500 de hectare. În fiecare an vor fi date circuitului vitipomicol 30-50 hectare.

Iată de ce spuneam la începutul acestor însemnări că din vechile hărți geografice ale multor comune, generațiile viitoare vor ști cine am fost, de unde am pornit și unde am ajuns.

La Văleni — Argeș, la Tîrzii — Iași, în Dobrogea și în alte regiuni ale țării, pe locul fostelor pustietăți ale dealurilor mîncate de eroziune vor înflori cele mai noi livezi ale Romîniei socialiste ; iar podgoriile vor adăuga la splendidele lor trupuri viile tinere.

George CIUDAN
Fotografii de Elena GHERA

CARTEA

AL. VLAHUȚĂ: „SCRIERI ALESE"

Editura pentru literatură a pus de curînd la îndemîna cititorului, în excelente condiții grafice, o cuprinzătoare ediție în trei volume a scrierilor lui Alexandru Vlahuță. Ediția e alcătuită de criticul Valeriu Rîpeanu, semnatarul și unui foarte documentat studiu introductiv asupra vieții și operei poetului care a scris neuitatul poem „1907".

Întemeiat pe o informație multilaterală și avînd un spirit critic judicios, Valeriu Rîpeanu a știut să selecteze tot ceea ce este într-adevăr semnificativ pentru bogata activitate literară a lui Alexandru Vlahuță. Astfel în primul volum au fost grupate poezii ; în al doilea, proza și publicistica, iar în volumul III romanul „Dan", monografia despre pictorul Nicolae Grigorescu, însemnările de călătorie publicate sub titlul „Romînia pitorească" și jurnalele inedite ale scriitorului.

Atît ediția cît și studiul introductiv reușesc să pună în lumină, competent, personalitatea lui Vlahuță, opera lui raportată la cerințele sociale ale acelui moment. Se arată — și scrierile celor trei volume o ilustrează cu prisosință — că fiind influențat de ideologia mișcării muncitorești, Vlahuță a acordat o deosebită importanță menirii sociale a artei. Scriitorul a observat fenomene profund specifice societății burgheze, precum parvenitismul, zugrăvit de exemplu în „Profiluri", și inadaptarea la mediu a intelectualului cinstit, ca în romanul *Dan ;* viața satului i-a oferit imagini întristătoare ca în schițele *Socoteala* și *La arie* — și în același timp protestatare, culminînd cu acea nobilă izbucnire de revoltă antimonarhică din poemul *1907*, scris cu prilejul răscoalelor țărănești. Poezia lui Vlahuță rămîne în cea mai mare măsură în umbra lui Eminescu, dar ea are meritul de a fi îndemnat generația posteminesciană spre o viziune realistă și spre abordarea temelor mari ale vieții. Proza scriitorului se caracterizează prin observație psihologică uneori destul de pătrunzătoare și prin unele descrieri de natură ce se țin minte, ca acelea din *Romînia pitorească*. Publicistica lui Vlahuță ne relevă un pasionat iubitor de literatură și un animator neostenit, unul dintre cei mai de seamă ai literaturii romîne de după 1880. „Amintirile despre Eminescu" și conferința „Curentul Eminescu" sînt străbătute de o caldă iubire și admirație față de luceafărul poeziei romînești.

În cele mai izbutite scrieri, Vlahuță se definește prin realism, prin tendința de aprofundare permanentă a vieții, prin sobrietate stilistică. El nu este un creator de proză obiectivă, un romancier, în accepția noastră, ci un autor care — cum remarcă V. Rîpeanu — face tranziția de la proza lirică și romantică, la aceea de observație psihologică și morală. Pe această linie, el se apropie de Ion Slavici. Anumite laturi ale operei lui Vlahuță s-au dovedit mai puțin rezistente (mai ales, în poezie), au căzut curînd în desuetudine, însă scrierile în proză, articolele de îndrumare a tinerilor scriitori și conferințele îi asigură lui Vlahuță un loc de cinste printre cei care au contribuit la înaintarea literaturii romîne la sfîrșitul secolului trecut.

Atît în studiul introductiv, cît și în comentariile care însoțesc poeziile, schițele și articolele incluse în cele trei volume, autorul ediției oferă numeroase date cu privire la relațiile scriitorului cu mișcarea literară a vremii și la legăturile lui de prietenie. Caragiale, Delavrancea, Dobrogeanu-Gherea sînt nume care s-au integrat biografiei literare a lui Vlahuță și care au avut un rol însemnat în definitivarea personalității lui.

Cercetîndu-i opera minuțios și cu spirit critic, evidențiindu-i meritele, dar netrecîndu-i cu vederea scăderile artistice și ideologice, V. Rîpeanu a dat cea mai reprezentativă ediție a scrierilor lui Vlahuță din cîte s-au elaborat la noi. Cititorul o poate consulta cu încredere că va găsi aici tot ceea ce-l interesează cu privire la viața și activitatea scriitorului, toate informațiile biografice necesare și interpretarea științifică adecvată.

Al. SÂNDULESCU

CADRAN international

În ajunul „Primăverii la Praga"

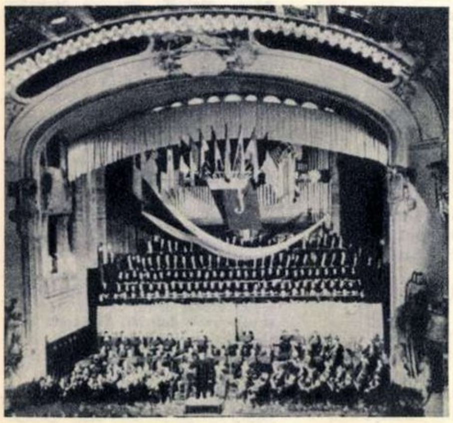

Aspect din timpul unui concert prezentat în cadrul festivalului „Primăvara la Praga", în Sala Smetana.

In fiecare an, cînd înfloresc lalelele în scuarul din fața „Casei artiștilor" orașul de pe malurile Vltavei se scaldă în valurile muzicii. Sînt zilele festivalurilor muzicale internaționale „Primăvara la Praga". Cel dintîi, care a avut loc în 1946, a fost închinat aniversării unei jumătăți de veac de la întemeierea Filarmonicii cehe, coincidența situînd acest semicentenar la un an după risipirea negurilor ocupației naziste. Firească a fost, așadar, lozinca sub care s-a desfășurat manifestarea : „Prin muzică spre pace și prietenie între popoare". Dacă festivalul din 1948 a celebrat 20 de ani de la moartea lui Leos Janácek iar cel din 1950 a fost dedicat dublei aniversări a lui Johann Sebastian Bach și a muzicianului ceh Zdenek Fibich, în ceilalți ani tematica — fără a neglija date ca acelea legate de aniversarea lui Mozart sau Josef Bohuslav Foerster — s-a extins în domenii vaste ale artei muzicale, cuprinzînd deopotrivă creații ale compozitorilor clasici și moderni.

Mesajul umanist al „primăverilor pragheze" a fost subliniat prin inițiativa din 1952. Festivalul s-a deschis atunci în acordurile ciclului de poeme simfonice „Patria mea" al lui Bedrich Smetana, de mult înscris în patrimoniul muzicii universale, și s-a încheiat în sunetele Simfoniei a 9-a de Beethoven. Alegerea sublinia cum nu se poate mai bine ideea manifestării. Începînd din 1952, fiecare festival „Primăvara la Praga" se deschide și se încheie cu aceste lucrări.

Numeroși sînt soliștii și dirijorii care au dat, în decursul anilor, strălucire festivalurilor muzicale din „Orașul de aur" : Richter și Karajan, Casadessus și George Georgescu, Arturo Benedetti-Michelangeli și Yehudi Menuhin, David Oistrah și Monique de la Bruchollerie. Festivalurile s-au bucurat și de participarea unor orchestre de mare prestigiu — ca Wiener Symphoniker și Filarmonica din Leningrad — sau a unor întregi ansambluri, ca acela al Operei comice din Berlin.

Anul acesta, al 19-lea festival „Primăvara la Praga" va începe cu un concurs internațional al tinerilor violoniști, care se va desfășura între 2 și 14 mai. La festivalul propriu-zis (12 mai-4 iunie) și-au anunțat prezența pianistul Emil Ghilels, Orchestra simfonică din Leipzig, violonistul David Oistrah, dirijorul american Efrem Kurtz. Teatrul Național din Praga va prezenta cu această ocazie o serie de matinee shakespeariene cuprinzînd lucrări de Smetana — ca „Richard al III-lea" și „Macbeth" — pe teme inspirate din opera marelui dramaturg, a cărui amintire e cinstită anul acesta de întreaga omenire.

Clara MĂLIN
Praga, aprilie 1964

Între „Opus Dei" și Falangă

Comentatorii de presă și radio din Occident se fac în ultimul timp ecoul zvonurilor tot mai persistente în legătură cu o eventuală schimbare de regim în Spania. Generalul Franco este bolnav, suferind după cît se pare de maladia lui Parkinson. Se afirmă că, chiar dacă se va însănătoși, el nu va mai putea conduce treburile publice. De unde concluzia că în fața cercurilor conducătoare spaniole se pune insistent problema succesiunii.

Se știe că cei doi stîlpi pe care s-a bizuit de la bun început actualul regim din Spania sînt biserica și armata. În legătură cu perspectiva succesiunii, se conturează înfruntări politice între cercurile clericale și cele militare.

Ar fi evident exagerat să se vorbească de un conflict deschis între franchism și biserică în general — afirmă un articol publicat recent de revista sovietică „Novoe Vremea", sub semnătura lui Eusebio Cimorra. Autorul articolului deosebește trei tendințe bine marcate în sînul clerului spaniol. Un anumit număr de prelați — spune Cimorra — iau hotărît poziție împotriva lui Franco. În această ordine de idei am putea aminti un interviu acordat ziarului „Le Monde" de o personalitate catolică cunoscută, abatele de Montserrat, care a calificat franchismul drept „un regim ce se afirmă creștin, dar al cărui stat nu se inspiră din principiile fundamentale ale creștinismului". Un al doilea grup de prelați, constată articolul citat mai sus, stă în două luntri, dorind schimbări pur formale care să lase intacte actualele stări de lucruri. Și, în sfîrșit, prelații „ultra" acordă generalului Franco un credit fără rezerve.

Dacă acestea ar fi, în linii mari, tendințele din sînul bisericii, lucrurile nu stau mai bine nici în armată. În ultimii ani au avut loc în Spania multe greve muncitorești, dar în ianuarie anul acesta s-a declarat pentru prima oară o grevă a coloneilor. Versiunea oficială, pretinzînd că era vorba de revendicarea unui spor de salarii pentru cadrele armatei, n-a rezistat pînă la urmă unei analize mai atente. Ziarul „Le Figaro" semnala, de altfel, că nemulțumirile armatei spaniole se manifestă printr-o opoziție crescîndă față de generalul Franco, că această opoziție este legată de așteptarea unei transformări a regimului și alimentată de zvonurile referitoare la succesiunea generalului.

Se vorbește mult despre o posibilă remaniere a guvernului, eventualitate care ar scoate în evidență conflictul surd dintre Falangă și „Opus Dei".

„Opus Dei" este o organizație laică semiclandestină, un fel de ordin religios fără călugări, care acționează din umbră. După unele ziare, actualul ministru al Comerțului, Ullastras, ar fi unul dintre conducătorii organizației, din care se crede că ar face parte și Lopez Rodo, comisarul planului de dezvoltare. Oricum, este sigur că „Opus Dei" controlează importante pîrghii financiare, oamenii ei de încredere deținînd posturi cheie în aparatul de stat, în instituțiile de învățămînt și în armată. În același timp, organizația are strînse legături cu mari concerne industriale de peste hotare.

De cîțiva ani încoace, „Opus Dei" cîștigă invariabil teren în dauna Falangei. Mișcarea falangistă, care în 1937 grupa toate cercurile de dreapta din Spania, este acum mai mult o fațadă fără nimic îndărătul ei. Exploatînd criza prin care trece Falanga, „Opus Dei" caută s-o înlăture definitiv de la cîrma treburilor Spaniei. Simțind primejdia, Falanga se împotrivește. Una din căpeteniile ei, ministrul Solis, a luat poziție în mod public împotriva faptului că „Opus Dei", organizație pretins apolitică, controlează toate ministerele economice. „Opus Dei" n-a rămas datoare cu răspunsul, calificînd Falanga drept „cadavru încă neîngropat". De fapt, calificativul se potrivește întregii reacțiuni clericalo-militare din Spania.

O carte mult discutată

Actualitatea literară franceză este dominată de noua carte a lui Jean-Paul Sartre, un eseu

Jean-Paul Sartre.

Partizane italiene.

autobiografic menit să fie partea introductivă a memoriilor lui, apărut recent la Paris sub titlul „Les mots" (Cuvintele). Cronicarul literar al ziarului „Le Figaro" scrie, de pildă, că „Les mots" este „unul din cele mai pline de sevă, mai inteligente, mai pasionante și mai frumoase texte pe care le-am putut citi de multă vreme încoace". Iar „Le Monde" vede în această lucrare „cel mai bun eseu (al lui Sartre — n.n.) și una din cele mai durabile și mai originale cărți ale vremii noastre".

Scriitorul a avut parte de o copilărie neobișnuită, fiind lipsit de căldura unei familii în accepția comună a cuvîntului. După moartea soțului ei, mama lui Sartre s-a întors în casa părintească, unde a fost socotită mai degrabă o tolerată, dar micul Jean-Paul a devenit obiectul de adorație al bunicului său, care voia să facă dintr-însul ceea ce el însuși nu izbutise să devină. Sartre urăște acești primi ani de viață, care i-au fost falsificați, după părerea lui, pentru că cei din jur țineau cu tot dinadinsul să scoată din el un geniu. N-o ascunde, și aplicînd la propriul lui caz metoda de investigație pe care a folosit-o față de alții, explică — spune recenzentul săptămînalului parizian „L'Express" — „plecînd de la mediul social, familial, de la fapte și întîmplări, de la credințe răspîndite și determinări particulare, de la exemple vii sau livrești, de la modele impuse sau numai propuse, de la mituri și fantasme — de ce și în ce fel micul Jean-Paul care a dorit să fie scriitor a devenit de fapt Jean-Paul Sartre". În această analiză scriitorul e atît de necruțător cu cei din jur și cu cel care a fost el însuși în copilărie, încît un cunoscut istoric și critic literar francez, Gabriel Hanoteau, exclama în „Paris Match" : „Din pricina atîtor reproșuri încerci starea de spirit a trecătorilor care, pe stradă, intervin cînd o brută lovește un copil. Și ești tentat să-i strigi lui Sartre : «Dar sfîrșește o dată, lasă în pace copilul ăsta nenorocit ! Nu vezi că nici nu înțelege bine ce-i spui ?»"

Este o caracteristică a cărții, subliniată de altfel de mulți comentatori occidentali. Revista vest-germană „Der Spiegel" spune că în „Les mots" avem de-a face cu disecarea copilăriei unui artist. „The Observer Weekend Review" remarcă : „De fapt, o trăsătură ieșită din comun a cărții este faptul că ea nu exprimă nici un fel de afecțiune pentru nimeni și mai puțin decît pentru oricine pentru însuși Sartre. Acesta este cu totul străin de orice sentimente umane obișnuite". În sfîrșit, Aldo Zerbi scrie în „Vie nuove" că în „Les mots" Sartre se „autopsihoanalizează", se „atomizează" pe sine însuși.

Tocmai din această cauză ultima carte a lui Sartre suscită și obiecții, sintetizate de această concluzie din „L'Express" : „Punîndu-se în discuție, am putea zice anatomic, Sartre ne obligă să aruncăm o privire în propriile noastre caverne. Este un lucru, poate, necesar, dar în orice caz dezagreabil și care va face ca Sartre să fie ceva mai mult detestat de dușmanii lui, fără a dobîndi un spor egal de admirație din partea celor ce-i sînt devotați".

Femeile în Rezistența italiană

Cu prilejul împlinirii a 20 de ani de apariție, revista italiană „Noi donne" publică un interesant și — în același timp — impresionant bilanț al participării femeilor italiene la lupta împotriva ocupantului nazist, în timpul celui de-al doilea război mondial. Iată cîteva cifre grăitoare : partizane combatante — 35.000 ; comandante — 512 ; arestate, torturate și condamnate — 4.653 ; căzute în luptă sau executate — 623 ; deportate în Germania — 2.750 ; distinse pentru acte de bravură cu medalii de aur — 15.

Desigur, participarea femeilor italiene la lupta de eliberare de sub fascism a fost mult mai amplă decît o arată cifrele de mai sus. În munți sau în uzine, folosind arma de foc sau cea a grevei, manifestînd pentru pace sau ridicînd pur și simplu în fața ocupantului nazist un zid al tăcerii și al urii, femeile italiene au contribuit la zdrobirea fascismului.

În acest sens, este grăitoare aprecierea dată mișcării feminine de partizani de către fruntașul comunist italian Luigi Longo, fost vicecomandant al Rezistenței italiene : „Pentru prima oară în istoria poporului nostru, femeile — de data aceasta nu ca elită, ci ca element de masă — au înțeles că destinul lor, soarta propriilor lor familii depindeau de lupta tuturor împotriva unui regim care le era dușman".

K. O. — publicul

Sub titlul „Boxul și gangsterii în Statele Unite", influentul cotidian parizian „Le Monde" face unele dezvăluiri în legătură cu scandalul iscat după meciul Liston-Clay. Amintim cititorilor noștri că, spre surprinderea generală, Cassius Clay l-a învins pe fostul campion mondial Sonny Liston prin k.o. Mai amintim că, înainte de meci, cota pariurilor era de 8-1 în favoarea lui Liston și că — în această situație — mulți oameni au pierdut sume imense.

„Le Monde" observă pe drept cuvînt că în sport înfrîngerea unui favorit nu constituie în sine un lucru nefiresc. Dar — adaugă ziarul — felul în care s-a petrecut acest lucru este cel puțin surprinzător. Se știe că Liston a acuzat o luxație a umărului care — după spusele lui — i-ar fi fost fatală în căderea la podea. El mai preciza că și-a luxat umărul în primul rund al meciului cu Clay. Managerul lui, Jack Nilson, dă însă o altă versiune : el afirmă că luxația s-a produs nu la meci, ci la un antrenament cu mult timp înaintea acestuia. Pe lîngă faptul că această controversă între boxer și managerul său pare suspectă în sine, orice om de bună credință — care va accepta versiunea managerului — se va întreba : cum este posibil să apari accidentat pe ring, cînd ai de apărat titlul de campion mondial ?

Referindu-se la unele dedesubturi ale neașteptatului rezultat al meciului, ziarul arată că „Intercontinental", o afacere patronată de Liston, a oferit înainte de meci societății care are „drepturi exclusive" asupra lui Clay suma de 50.000 dolari. În schimbul acestei sume, patronii lui Clay se obligau ca — în cazul că protejatul lor va deveni campion mondial — toate meciurile lui pe timp de doi ani să fie organizate numai de „Intercontinental", adică... de Liston.

În „lumina" acestui straniu contract, comentatorii analizează lucrurile astfel : dacă Liston ar fi ieșit învingător, ar fi trebuit să aștepte încă mult și bine pînă să găsească un adversar de tipul „nebunului de Cassius". Pe cînd, în ipostaza de „învins", Liston are în față o suită de întîlniri foarte bănoase, culminînd cu revanșa pe care Clay s-a obligat să i-o acorde.

Afacerea a ajuns în ancheta unei subcomisii senatoriale, în fața căreia s-au dezvăluit multe aspecte urîte ale afacerismului în boxul profesionist. Unii comentatori prevăd descalificarea pe viață a celor doi eroi ai scandalului, Liston și Clay, și repunerea în joc a titlului.

„Din nou filibusterii"

Dezbaterea din Senatul S.U.A. pe marginea proiectului de lege cu privire la drepturile civile a adus din nou în actualitate tactica „filibusterismului". În ce constă aceasta ? Săptămînalul „New York Times Magazine" menționa recent, într-un articol cu titlul de mai sus, că „în 1841 un grup de senatori au vorbit fără întrerupere timp de două săptămîni împotriva unui proiect de lege în legătură cu Banca S.U.A. În cele din urmă au renunțat la poziția lor, dar au pus astfel bazele «filibusterismului» în sensul său actual : «o încercare de a condamna la eșec un proiect de lege»". Așadar, „filibusterii", prin lungile discursuri pe care le țin — foarte adesea chiar fără legătură cu problema în discuție — urmăresc să tergiverseze dezbaterile de fond în jurul unui proiect de lege și, mai ales, punerea acestuia la vot.

De altfel această practică nu se manifestă acum pentru prima oară în legătură cu legea pentru drepturile civile. În 1957, de plidă, numai senatorul Strom Thurmond a vorbit 24 de ore și 18 minute fără întrerupere împotriva unui proiect de lege în legătură cu drepturile civile, realizînd — potrivit lui „New York Times Magazine" — cea mai mare performanță de „filibusterism". De asemenea în 1960, senatorii rasiști din sud au reușit, după 39 de zile de practicare a acestei metode, să înlăture proiectul de lege cu privire la drepturile civile. Iar acum „umbra filibusterismului planează din nou deasupra Capitoliului — subliniază «New York Times Magazine». Un grup puternic de 18 senatori din sud, conduși de Richard B. Russel din statul Georgia, sînt organizați cu o precizie militară pentru a opri intrarea în vigoare a acestui proiect de lege". Căci, după cum se știe, proiectul — preconizînd în principal interzicerea discriminării față de populația de culoare în localurile publice, precum și înlăturarea acelor texte de lege care prevăd ca negrii care nu pot dovedi că știu carte să fie excluși de la vot — a fost adoptat de Camera Reprezentanților și a intrat în discuția Senatului la 9 martie. După 15 zile de dezbateri preliminare, senatorii sudiști, care în tot acest răstimp au recurs la obișnuita lor tactică, au suferit un eșec prin respingerea — cu 50 voturi contra 34 — a unei moțiuni care cerea ca proiectul respectiv să fie trimis în fața comitetului juridic al Senatului. Ceea ce ar fi echivalat cu o altă perioadă de tărăgănare, acest comitet fiind dominat de adversari ai integrării rasiale.

Dar nici acum drumul spre transformarea în lege a proiectului nu este încă netezit. Sudiștii au și anunțat, de altfel, că în cadrul dezbaterilor de fond ei vor aplica aceeași tactică a „filibusterismului", urmărind să le prelungească luni de zile de aci înainte.

Paturi în incinta Senatului, pregătite pentru senatorii din nord care trebuie să facă față atacului „filibusterist" al sudiștilor.

400 de ani de la naşterea lui
SHAKESPEARE

Spectacol

Evocare de Mihnea GHEORGHIU

În întreaga lume se sărbătoreşte în acest an, la propunerea Consiliului Mondial al Păcii, cea de-a 400-a aniversare a lui William Shakespeare. În opera marelui dramaturg şi poet şi-au găsit reflectarea o uriaşă varietate de tipuri umane, epoci şi medii sociale — toate acestea avînd puternice legături cu realitatea timpului său. O bună parte din activitatea de scriitor şi actor a lui Shakespeare este legată de numele teatrului „Globe“ (printre ai cărui fondatori se numără însuşi dramaturgul).

Evocarea unei seri de spectacol la acest teatru este un prilej de a cunoaşte nu numai atmosfera din lumea teatrului acelei vremi, ci şi dificultăţile întîmpinate de artişti la tot pasul, precum şi implicaţiile politice conţinute adeseori de teatrul shakespearian.

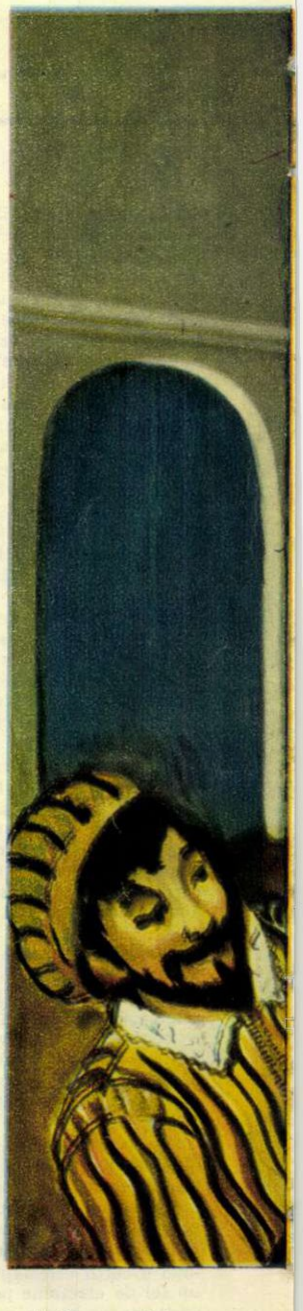

Reconstituirea unui spectacol la „Globe" cu piesa „A 12-a noapte". (Spectatorii de la parter, din loji şi de pe scenă rîd de farsa jucată puritanului ipocrit, Malvolio.)

Iarna dulce a începutului de veac păstra drumul încă ţeapăn, ca să nu prindă copitele cailor în noroiul gras al primăverii, dar soarele arunca snopi aurii pe fruntea înaltă a călătorului care intra pe poarta oraşului, însoţit de doi consăteni din Stratford, prieteni din copilărie. Cei trei călăreţi avuseseră destule de vorbit, ca să omoare vremea: despre scumpirea traiului, despre răscoalele din Irlanda de unde lordul Essex se înapoiase bătut şi umilit şi despre prevestirile negre care bîntuiau regatul pe seama bătrînei lor Elizabeth, ultima dintre regii Tudori.

Bărbatul serios, cu ochii vii dar obosiţi şi cu un început de pleşuvie, pe care ceilalţi îl priveau din cînd în cînd, aşteptîndu-i replica cu tîlc, era *master* William Shakespeare, tîrgoveţ cu vază, căci venitul său din arta mîndră şi blestemată a teatrului îi aducea cam la trei sute de livre pe an.

Răspundea rar şi distrat. Se gîndea la ale lui. Pînă nu demult îi plăcea să se închipuie unul dintre îndrăgostiţii-poeţi pe care îi născocise în comediile şi istoriile lui plasate prin neştiute colţuri de rai, vesel şi voinic şi cu limba ascuţită, iar la nevoie gata să se bată. Dar după moartea lui Hamnet, băiatul lui drag şi după căsătoria Susannei cu doctorul Hall, devenise mai înţelept, poate mai ursuz, deşi uneori i se mai umezeau ochii la amintirea unei iubiri pierdute.

Venea la Londra, chemat de grabă; ciudată comandă, ba chiar de pomină: băieţii de la „Globe“ i-au trimis vorbă că nişte nobili domni s-au interesat în cît timp pot relua piesa *Richard II*. O piesă de mare succes la vremea ei şi care, pe lîngă sălile pline, îşi făcuse vadul ca o carte de răsunet, dar cu ani în urmă, căci publicul vrea mereu noutăţi. Ce năzbîtie mai ascunde şi asta?

Viaţa teatrului elizabethan era plină de surprize. Una din ele a fost însuşi teatrul „Globe“ — se împlinesc doi ani de atunci.

Îndată după participarea la serbările regale de la Richmond, în februarie 1599, o aventură tipic elizabethană a însufleţit activitatea echipei Burbage-Shakespeare. Expirase termenul de douăzeci de ani al arendării terenului pe care bătrînul Burbage construise *Teatrul*, iar proprietarul, conform principiului că „locul robeşte casa“, pusese stăpînire pe clădire. Conducerea trupei obţinuse un alt teren, dar nu putea renunţa la materialele

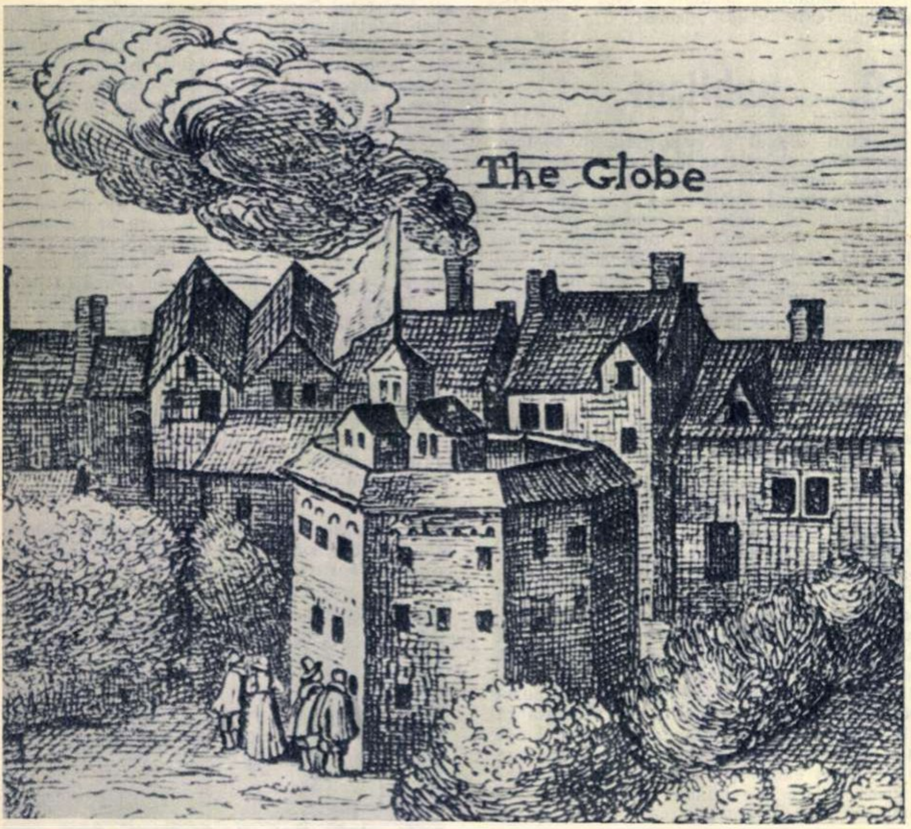

Teatrul „Globe"(fragment dintr-o gravură de la începutul secolului XVII).

de adio la „GLOBE“

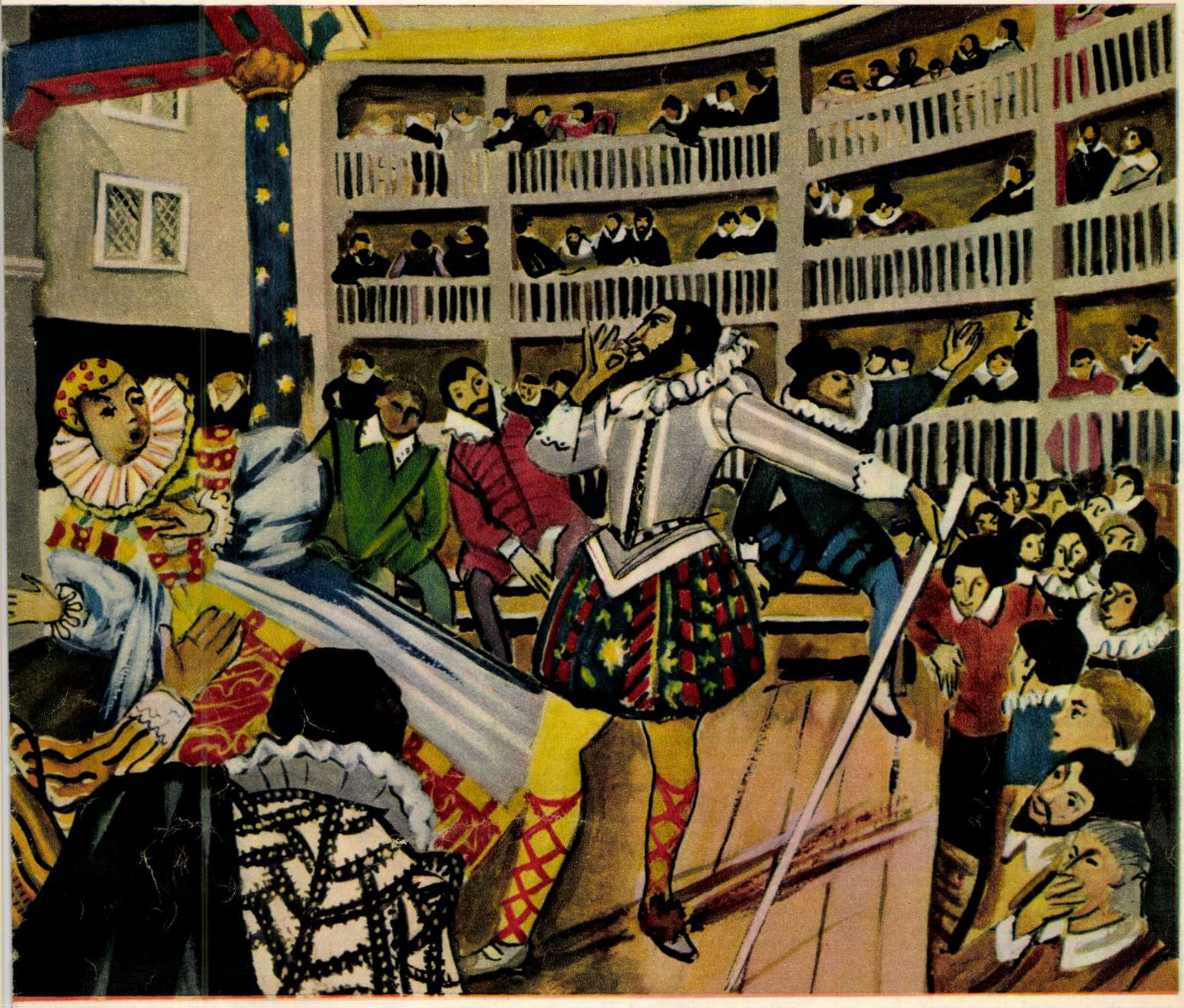

de construcţie ale vechiului local. Înarmaţi cu tîrnăcoape, roabe, lopeţi, topoare şi pumnale, au trecut fluviul, i-au alungat pe paznicii postaţi de proprietarul locului cu pricina şi, cîteva nopţi la rînd, sub comanda unui tînăr dulgher pe nume Peter Street, au transportat toate materialele utilizabile pe noul teren. Dulgherul a fost ţinut la beci cîteva zile de judecătorul districtului, apoi pus în libertate pe cauţiune, fără urmări. Faptul era consumat.

Îndîrjiţi, dulgherul şi oamenii lui, ajutaţi de actori, care au lucrat pe schele de-a valma cu tîmplarii şi zidarii, zi şi noapte, au dat gata noul teatru „Globe“, o hardughie de lemn cu acoperiş de stuf, bine croit, executat trainic şi cît se putea de elegant şi spaţios, pînă la 23 aprilie, de ziua naşterii lui Will.

Primăvara aceea fusese glorioasă. Ce spuzeală de luntri treceau spectatorii peste Tamisa, spre Southwark ! Ajunşi pe mal, dădeau buzna la *Globe*, ocolind sălile concurente, *Roza* şi *Lebăda*. Se grăbeau, fiindcă era ora 2 şi spectacolul trebuia să înceapă. Pe foişor flutura steagul cu Hercule şi globul pămîntesc pe umeri, sub o inscripţie, cu litere de aur, în limba latină : *Totus mundus agit histrionem* („Toată lumea joacă teatru“).

Sardonicul latinist, amicul său Ben Jonson, citind inscripţia, îl luase peste picior. Dar Will i-a plătit-o, atunci cînd, întîmpinîndu-l în pedantul de Jaques din *Cum vă place*, l-a pus să recunoască adevărul că *„...lumea toată-i o scenă...“*

Bătrînul Burbage murise fără să apuce gloria noului său teatru. Shakespeare era ca fondator cu parte la cîştig, plus plata pentru fiecare piesă nouă. Pînă la data cînd devenise coproprietar al teatrului „Globe“, scrisese aproape jumătate din întreaga sa operă dramatică. Îi plăcea să muncească zdravăn, ţărăneşte. Repetiţiile la teatru începeau dis-de-dimineaţă, iar cei ce întîrziau erau amendaţi cu 20 de pence. Absenţa îi costa 2 şilingi. Dacă nu era gata, costumat şi măscuit la intrarea în scenă, i se reţineau vinovatului 3 şilingi. Iar dacă venea beat, 10 şilingi. Preţul unei zile de lucru pentru un „gagist“ era 1 şiling, aşa că putem bănui uşor cum amenzile acestea de loc mici aveau darul să întărească „rigoarea“ profesională. Spectacolul începea la 2

(Continuare în pag. 10)

Monumentul funerar de la Stratford-on-Avon al marelui dramaturg.

Spectacol de adio la „GLOBE“

şi se isprăvea la ceasurile 5, aşa încît lui Shakespeare nu-i rămîneau decît seara şi noaptea pentru dialogul cu eroii lui, pentru memorarea rolurilor şi pentru a se cultiva : Plutarh, Montaigne, Boccaccio, Bacon.

Vîntul rece dinspre estuar l-a trezit din visare. Acum, iarna, concurenţa teatrelor noi, situate pe malul de miazănoapte, e mai greu de suportat. Chiar spectatorii credincioşi ai teatrului „Globe“ preferă să zăbovească la *Fortuna*, sau în sala închisă *Blackfriars*, ori în mica *Paul's playhouse* — unde jucau coriştii de la catedrala Sf. Paul — pentru că numai taxa barcagiului pentru traversarea fluviului în Southwark costa pe vreme rea cît o intrare la teatru. Unde mai pui că iarăşi „coriştii“ erau la modă, cu piesele lor pedante, scrise de „universitari“, încît deseori Hercule din foişor trona asupra unei săli goale, chiar la o piesă nouă, la o dramă ca *Iulius Cezar*. La comedie, ce-i drept, oamenii veneau pe orice vreme ; de pildă, la *Cum vă place* sau la *Malvolio* era un haz nemaipomenit cînd Bob Armin cînta şi improviza glume pe seama eroilor care se luau în serios.

Povestea asta, cu *Richard II* nu-i a bună. Piesa fusese prezentată într-o premieră cu un public restrîns şi select, la 7 decembrie 1595, de către patronul trupei, lordul Şambelan, în prezenţa ministrului Rober Cecil. Se pare, însă, că acesta din urmă n-a agreat prea mult finalul, care făcea o transparentă aluzie la faptul că regina cedase prea lesne frîiele domniei unor favoriţi ai ei, printre care se număra şi ilustrul spectator. Urmarea a fost că cenzura regală l-a somat să suprime din textul tipărit scena detronării regelui. Compania lordului Şambelan era o trupă de profesionişti respectabili şi cu dare de mînă ; nici unul nu fusese închis, sau pus la stîlp, ca hoţ, sau beţiv, ori fiindcă ar fi mîncat dulce-n post. Cu toate acestea, autorul n-a admis ca scenele cu pricina să-i fie scoase din text. A făcut-o editorul, căruia îi era perfect egal dacă patronul teatrului este sau nu de acord că regii Angliei sînt de origine divină. Dar cînd un scriitoraş din Cambridge a tipărit o broşură despre căderea lui Richard II şi a dedicat-o tocmai contelui de Essex, a doua zi toată Londra a priceput aluzia, iar editorul piesei lui Shakespeare şi-a văzut cartea epuizată şi ca un bun negustor, a mai tras o ediţie, cu acelaşi fulgurant şi misterios succes.

Motivul ? În 1599 regina Elizabeth i-a încredinţat iubitului ei, Essex (cu treizeci de ani mai tînăr), pacificarea şi guvernarea Irlandei, sarcină

SHAKESPEARE
pe scenele noastre

Cei 400 de ani de la naşterea marelui Will vor fi sărbătoriţi în teatrele din ţara noastră prin montarea sau reluarea unora din cele mai importante opere ale sale, în total mai mult de jumătate din piesele ce ne-a lăsat, fără a mai socoti fragmentele dramatice ce se vor prezenta în cadrul diferitelor festivaluri şi recitaluri.

Şirul manifestărilor închinate acestui eveniment s-a deschis cu un frumos succes al Teatrului „C. Nottara“ : tragedia „Richard al III-lea“ (regia : Ion Şahighian), în care artistul poporului George Vraca, deţinînd rolul principal, a realizat o creaţie monumentală, unanim elogiată.

Aceeaşi piesă, *Richard al III-lea*, figurează printre viitoarele premiere ale Teatrului maghiar de stat din Tg. Mureş şi ale celui din Timişoara ; de asemenea piesa va fi reluată la Naţionalul ieşean, unde tînărul Constantin Dinulescu realizează o interpretare cu multe calităţi.

Pe artistul poporului G. Storin îl vom revedea pe scena Naţionalului din Bucureşti în *Lear*, monarhul despotic care cunoaşte adevărul prin suferinţă. Publicul clujean va avea ocazia să vizioneze piesa în interpretarea colectivului maghiar din localitate. Iar *Macbeth*, altă puternică tragedie shakespeariană despre crimele unui despot însetat de putere, va fi înfăţişată în continuare, cu Emil Botta şi C. Bărbulescu în rolul principal, la Teatrul Naţional din Capitală. Actorii din Baia-Mare şi cei ai teatrului german din Timişoara vor readuce pe scenele teatrelor respective celebra şi trista poveste a dragostei dintre Romeo şi Julieta. Nici drama atît de chinuitului Hamlet, ridicîndu-se împotriva nedreptăţii şi descompunerii morale, nu va lipsi din repertoriul acestei aniversări, ea fiind reprezentată la Cluj, cu C. Anatol, şi la Timişoara, cu Dan Nasta în rolul prinţului danez. Un alt înfocat apărător al purităţii şi integrităţii umane din galeria eroilor shakespearieni, Othello, va fi interpretat pentru prima dată pe scena Teatrului maghiar din Tg. Mureş, şi în reluare la Arad şi Timişoara. O dramă încă prea puţin jucată *Pericles* va fi montată la Braşov şi probabil la Ploieşti.

La Teatrul de Comedie, regizorul David Esrig pregăteşte premiera cu *Troilus şi Cresida*, piesă în care marele dramaturg, pornind de la războiul Troiei, analizează esenţa războiului în general şi demonstrează, prin comic, absurditatea lui.

O operă rar jucată la noi pînă astăzi, dar plină de farmec şi înţelepciune, „Poveste de iarnă“ a fost aleasă la Teatrul Regional Bucureşti şi este regizată de George Teodorescu, a cărui altă montare shakespeariană, mai veche, *Antoniu şi Cleopatra* constituie de asemenea unul din spectacolele Teatrului „C. Nottara“ pentru aniversare.

Tot ca o „redescoperire“ a anului Shakespeare este *Cymbeline*, piesă puţin jucată, imagine realistă şi poetică a izbînzii dragostei statornice ; piesa va fi prezentată la Sibiu. Un şir de comedii totdeauna apreciate vor fi reprezentate pe numeroase scene ; la Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra“ continuă să se reprezinte strălucitul spectacol popular, de îndrăzneaţă fantezie, al lui Liviu Ciulei *Cum vă place*. Lirismul înstelat, fantasticul *Visului unei nopţi de vară*, inteligenţa satirei din *Mult zgomot pentru nimic*, comedia cu titlu atît de concludent pentru personajele sale, au atras pe creatorii din Timişoara. Dragostea nemărginită a Violei şi pedepsirea prefăcutului Malvolio din *A 12-a noapte* (la teatrele din Iaşi, Craiova, Piteşti, Turda, Bacău, Petroşani), transformarea capricioasei Catarina, *Femeia îndărătnică* (la Teatrul „C. Nottara“, la Satu-Mare, Brăila, Timişoara), peripeţiile comice şi dramatice ale celor *Doi tineri din Verona* (la Teatrul Muncitoresc C.F.R., la Craiova, Bîrlad, Reşiţa) par să fi fost cel mai des preferate. Şi tot aşa *Nevestele vesele din Windsor* la Oradea, Sf. Gheorghe, Brăila, Arad ; comedia cunoaşte un constant succes şi în regia lui Lucian Giurchescu la Teatrul Naţional „I. L. Caragiale“. Acelaşi regizor mai participă la aniversarea lui Shakespeare cu două spectacole — unul mai vechi, *Doi tineri din Verona* (Teatrul Muncitoresc C.F.R.) şi *„Comedia erorilor“* (Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra“).

Ion ÇAZABAN
Adrian RĂDULESCU

Comedia „Cum vă place“ pe scena Teatrului „Lucia Sturdza Bulandra“. În fotografie: Clody Berthola şi Victor Rebengiuc.

similară cu un surghiun. Tînărul se obrăznicise şi visa să devină rege-consort. Rechemat la curte, după repetate eşecuri, a fost deferit justiţiei pentru incapacitate şi deposedat de toate privilegiile, printre care şi de monopolul vinurilor dulci, pasiunea lui Falstaff. Iritat la culme, prinţul dizgraţiat s-a simţit obligat să se dedice misiunii patriotice de a asigura succesiunea la tron... Ca la teatru !

Spre amurg, Shakespeare era acasă. Burbage a venit pe la el mai tîrziu, după o vizită galantă, purtînd la pălărie mănuşa doamnei şi fredonînd un cuplet la modă, despre farmecul mînecilor bufante.

I-a povestit cum, cu o săptămînă înainte, sir Gelly Merrick şi Henry Cuffe, casierul şi secretarul lui Essex, însoţiţi de alţi patru gentlemeni veniseră la teatru pentru a le propune să joace *Richard II* într-un spectacol fastuos. La răspunsul membrilor trupei că piesa era veche şi că nu va aduce public, nobilii domni îi avansaseră pe loc suma de 40 de şilingi, făgăduind o sală plină, cu un public ales.

— Ei bine, Dick, tu degeaba îmbătrîneşti şi faci pîntec ? !

— În piesă eu îl joc pe Henry Bolingbroke, iar tu pe tatăl meu, bătrînul Lancaster, deci nu pricep chestia cu vîrsta, dragă Will. Vrei să-ţi împrumut o oglindă ?... Sau nu mai eşti prieten cu prietenii lui Essex ?...

William Shakespeare a tăcut şi a început să treacă pe curat, completînd inquarto-ul ediţiei prescurtate, scenele omise. Scria şi zîmbea unui gînd al său : *„lumea-i o scenă, iar noi sîntem actorii“*...

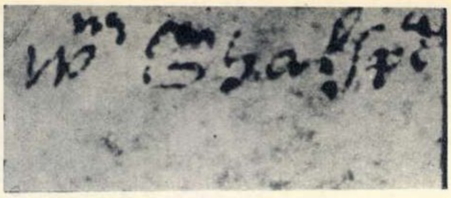

Semnătura originală a lui Shakespeare de pe un act din 11 martie 1612.

Reprezentaţia a avut loc în după-amiaza zilei de sîmbătă 7 februarie 1601, la „Globe“, cu Burbage în rolul viitorului Henry IV — simbolizîndu-l pe Iacob de Scoţia, fiul Mariei Stuart — şi cu Shakespeare în John de Lancaster, acela care face rechizitoriul unei domnii antipopulare, „roase din adînc de coropişniţele“ Cecil, Raleigh, Grey şi Cobham. Aproape trei mii de spectatori au aplaudat acest măreţ spectacol, nu însă fără a fi uimiţi de purtarea grupului de nobili care ocupaseră lojile şi locurile pe scenă şi aclamau zgomotos replici cu tîlc, ca acestea, rostite de actorul-autor :

„Şi ştie cerul tot că tu boleşti,
Că ţara ţi-este, rege, năsălia
Pe care zace bunul tău renume.
Iar tu — prea'ncrezător bolnav, te laşi
Pe mîna celor ce te-au bolnăvit :
Linguşitorii, mii, roiesc în jurul
Coroanei tale strîmte, de pe cap ;
Adăpostiţi sub bolta ei măruntă,
Năpasta lor îţi bîntuie regatul.
Bunicul tău, de-ar fi putut să vadă
Cum îi va prăpădi nepotul zestrea
Te-ar fi dezmoştenit 'nainte chiar
Ca moştenind, să te dezmoşteneşti.
Ruşine-i să scoţi ţara la mezat,
Vechil al Engliterei eşti, nu rege !...“

A doua zi, ieşind de la biserică, londonezii şi-au explicat ciudatul entuziasm al acestui grup de aristocraţi. Contele Essex, Southampton, Rutland şi alţi şaizeci de cavaleri au ieşit călări în uliţe, cu spada trasă, chemînd oraşul la răscoală. Deşi era un personaj foarte simpatizat de burghezii Londrei, cetăţenii city-ului au rămas surzi la acest primejdios apel care ameninţa din nou pacea ţării, mai ales după ce heraldul Lordului Primar l-a acuzat pe Essex de trădare.

În scurt timp răsculaţii au fost înfrînţi de trupele lui Burleigh, iar vinovaţii deferiţi tribunalului. Un martor obiectiv al evenimentelor, istoricul Camden, afirmă că unica probă de *premeditare* invocată de acuzatorul Francis Bacon a fost reprezentaţia de la „Globe“. Essex a fost condamnat la moarte şi executat. Cuffe, unul dintre cei mai mari elenişti ai secolului, de asemenea. Lui Southampton, prietenul şi protectorul lui Shakespeare, i s-a comutat pedeapsa în temniţă pe viaţă.

Shakespeare şi trupa lui au fost scoşi din cauză, dovedindu-se că acei ce angajaseră spectacolul nu-i iniţiaseră şi în privinţa scopului subversiv al reactualizării unei piese de mult scoasă din repertoriu. Cu toate acestea, trupei i s-a interzis să mai joace o bună bucată de vreme şi probabil nu numai la Londra, fiindcă timp de un an e semnalată în turneu în principalele oraşe ale Scoţiei lui Iacob Stuart. Şi a legendarului rege Macbeth.

„Hamlet“ pe scena teatrului timişorean. În rolul titular — Dan Nasta ; interpretul regelui — Vasile Cosma.

„A 12-a noapte“ la Teatrul Naţional din Craiova. În fotografie : Ioana Măgură şi Ion Pavlescu.

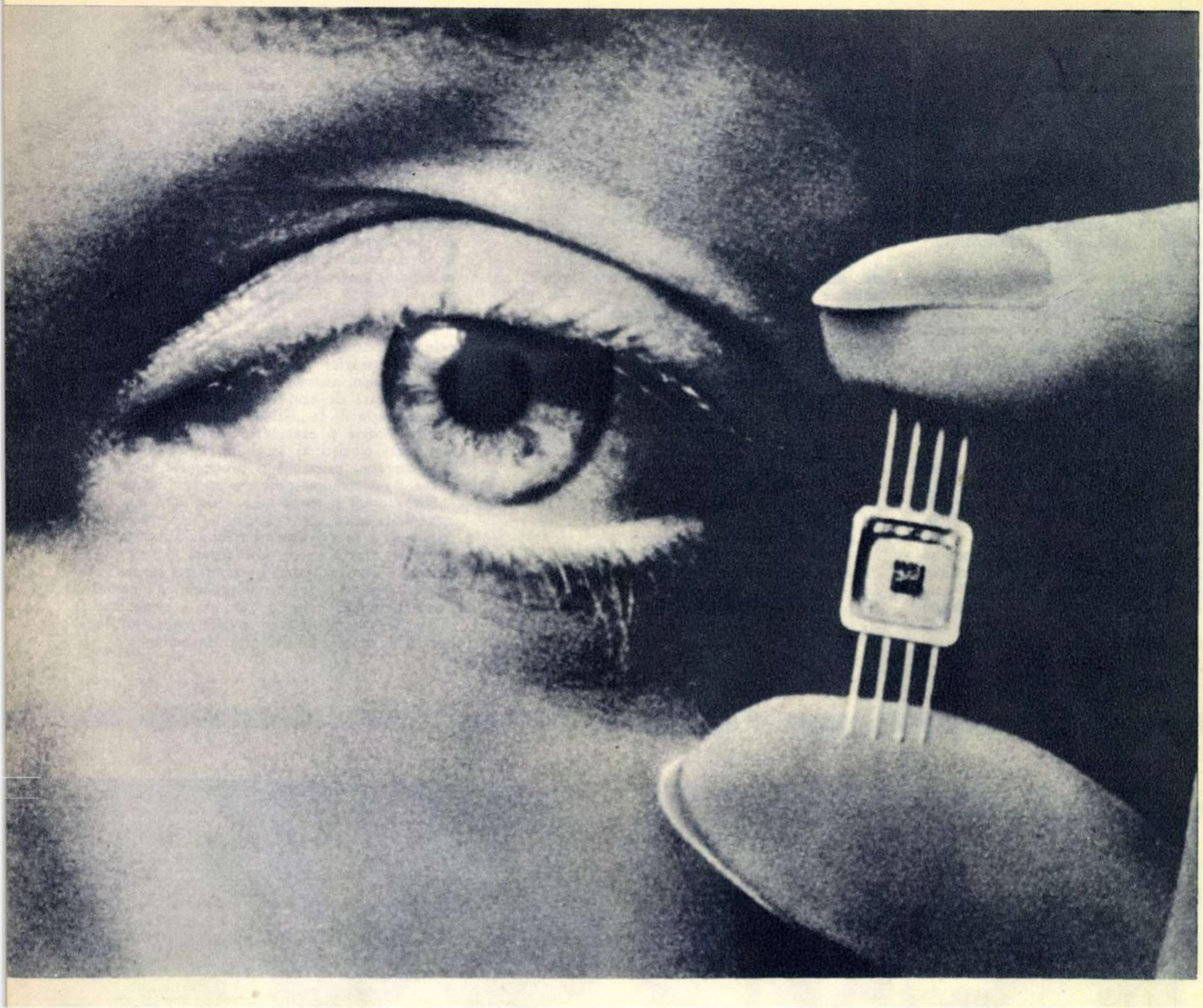

Uzine de buzunar

De ce se construiesc hidrocentrale gigantice, blocuri cu zeci de etaje, poduri impresionante, rachete care vor transporta oameni în alte planete? La această întrebare nu este greu de răspuns. Aceşti giganţi satisfac, „la scară mare", cerinţe practice, curente în stadiul actual al civilizaţiei. Dar „liliputanii" la ce folosesc? Nu totdeauna găsim un răspuns simplu la această întrebare. Iată, deunăzi, s-a anunţat că un inginer din Italia a construit cel mai mic motor electric din lume. Motorul are o greutate de cîteva grame şi dimensiunile de ordinul milimetrilor. La ce poate folosi aparatul? Practic, la nimic. El nu are nici măcar puterea necesară să rotească o elice de ventilator din hîrtie.

Desigur, nu toate obiectele liliputane se disting prin această „calitate". Bunăoară, aparatul imaginat de specialistul polonez W. Starkiewicz permite orbilor „să vadă" prin simţul tactil. Aparatul are 80 de fotoelemente de germaniu sensibile la lumină, amplificatoare cu transistori şi dispozitive care produc vibraţii de diferite frecvenţe. Fotoelementele sînt aşezate în formă de mozaic într-o „cameră optică" pe fruntea orbului. Obiectele din faţa lui trimit către această cameră diferite intensităţi luminoase. Dispozitivele de vibraţii, în număr tot de 80, dau fiecare cîte o vibraţie de o anumită frecvenţă şi cu amplitudini proporţionale cu intensitatea luminii primite. Orbul simte pe epidermă distribuţia spaţială a reliefului din faţa sa, se orientează — în anumite limite — şi poate ocoli obstacolele. Desigur, un asemenea aparat construit cu piese „clasice" ar fi fost prea voluminos, deci inutilizabil. Tocmai piesele miniaturizate au permis ca el să fie instalat pe fruntea orbului fără ca să-l jeneze.

Iată şi un alt exemplu. Specialişti japonezi au putut diagnostica bolile muşchilor stomacali construind un emiţător radio de dimensiunea unei... bomboane. El conţine circuite, un transistor, o antenă şi un acumulator şi poate fi lesne înghiţit de pacient. O dată ajunsă în stomac, „bomboana" emite semnale care sînt apoi recepţionate, cu ajutorul unui aparat special, de către un medic. Aceste semnale se înregistrează şi grafic. Partea mai interesantă este că medicii au cerut, totuşi, specialiştilor să... reducă gabaritul emiţătorului pînă la dimensiunea unei pastile de antinevralgic, pentru a stingheri cît mai puţin pe pacient.

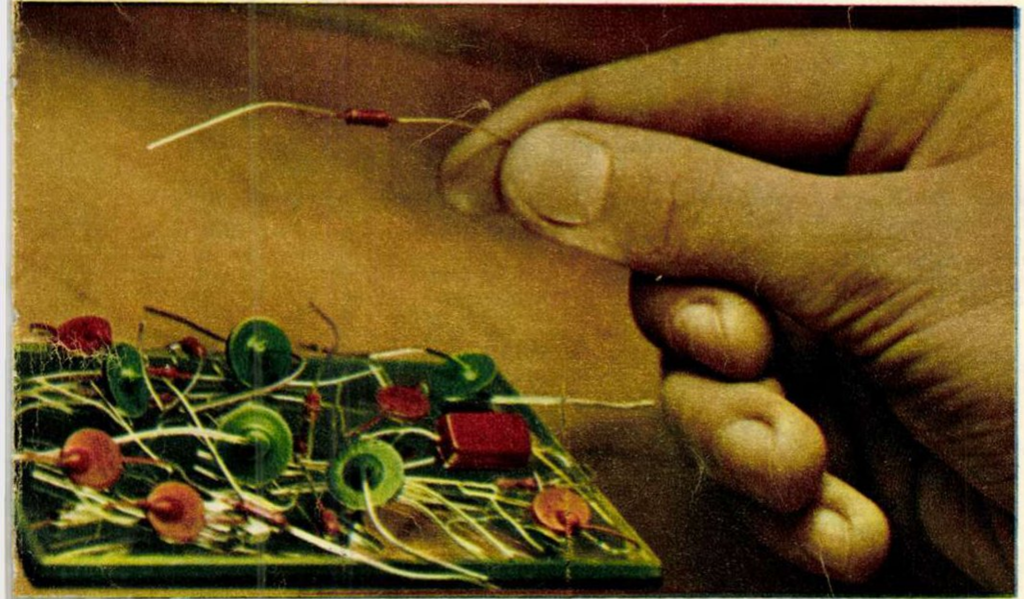

S-ar zice, o jucărie stricată... În realitate, sînt piese miniaturizate care înlocuiesc cu succes într-un montaj electronic piese „clasice" complicate şi voluminoase.

Peste cîţiva ani acest receptor, doar puţin mai lung decît un stilou, va părea oare un gigant?

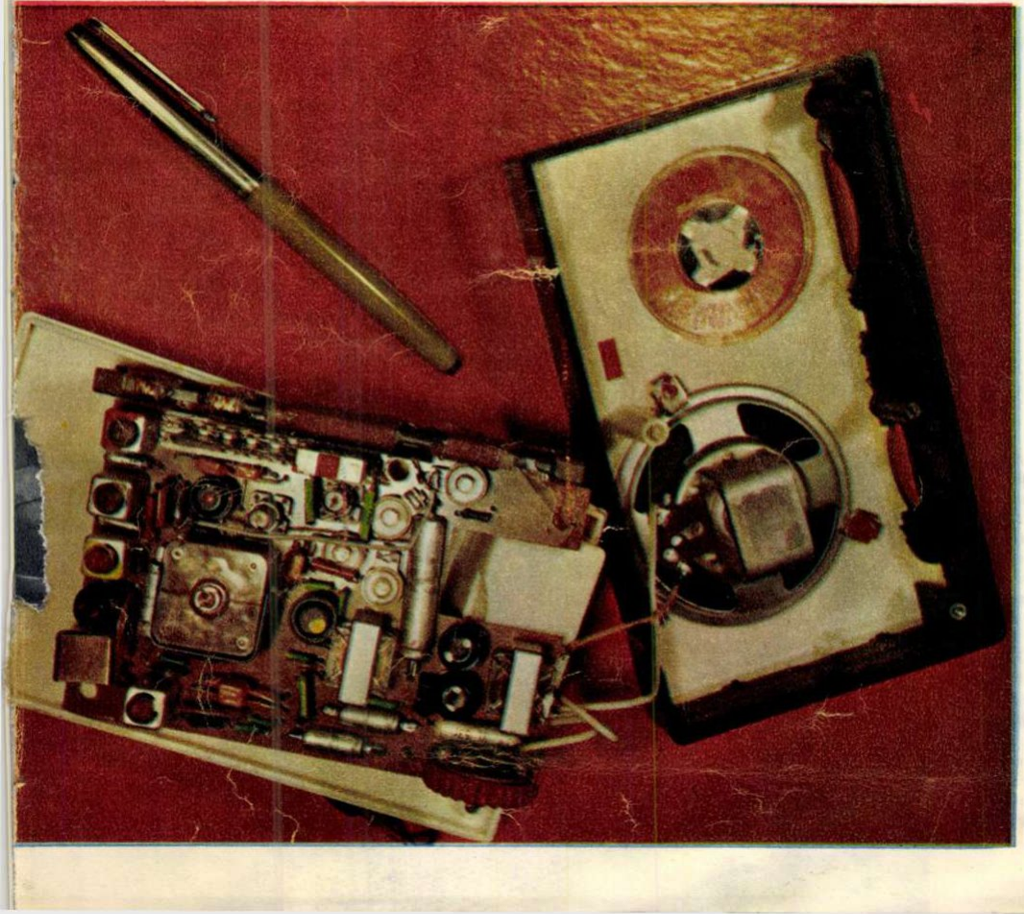

În ultimii ani rolul aparatelor miniaturizate se lărgeşte continuu. Constructorii de rachete, sateliţi artificiali şi nave cosmice duc o adevărată „luptă cu dimensiunile mari". Se ştie că aparatele electronice de măsurat la bordul unui satelit artificial determină, în mare măsură, înseşi dimensiunile şi greutatea rachetei care-l transportă pe orbită. Fiecare kilogram în plus al încărcăturii atrage după sine mărirea considerabilă a suprastructurii rachetei, tone întregi de combustibil suplimentar.

GOANA DUPĂ „LILIPUTANI ELECTRONICI"

Miniaturizarea se poate aplica, bineînţeles, în toate domeniile tehnicii, dar în ultimii ani această orientare s-a observat foarte accentuat la construcţiile pe bază electronică. Din anul 1957, cînd s-a recunoscut unanim necesitatea unei asemenea tehnici, asistăm la o cursă spectaculoasă a uzinelor şi laboratoarelor de experimentare pentru găsirea procedeelor celor mai eficiente de miniaturizare.

Se ştie că un salt în această direcţie îl constituie apariţia şi folosirea pe scară largă a semiconductorilor (diode şi transistori), care înlocuiesc lămpile de radio clasice cu balon de sticlă. În construcţiile cu transistori nu se mai pot utiliza piesele normale (rezistenţe, condensatoare, bobine etc.), ci piese miniaturizate. Legăturile se efectuează prin cablaje imprimate — nişte plăcuţe izolatoare pe suprafaţa cărora se depune metalul sub forma unor dîre subţiri. Cablajele imprimate fac montajele mult mai trainice şi asigură o bună stabilitate în funcţionare. Ele se fabrică în serie, automatizat, deci la un preţ de cost scăzut.

Se iveşte, însă, întrebarea: pînă la ce limite putem împinge miniaturizarea?

CREIERUL OMENESC ESTE (DEOCAMDATĂ) LIMITA „MINIATURIZĂRII"

Pentru a răspunde, trebuie să ştim numărul de piese radio care pot fi cuprinse într-un anumit volum (de exemplu, un centimetru cub). La aparatele obişnuite, doar lămpile de radio ocupă mai mulţi centimetri cubi. Abia la aparatele cu transistori găsim aproximativ cinci piese pe centimetru cub.

Cu ajutorul tehnicii noi de miniaturizare şi de microminiaturizare se poate ajunge la densităţi de 100.000 de piese pe centimetru cub! Dar ce aparate necesită atîtea piese? Maşinile electronice de calcul care ocupă suprafeţe de zeci de metri pătraţi şi cîntăresc zeci de tone, tocmai datorită numărului mare de piese şi legături pe care le conţin. Pentru maşinile şi mai complicate se construiesc chiar clădiri şi încăperi speciale.

Cu cît o maşină rezolvă o sferă mai mare de probleme, cu atît ea este mai voluminoasă. De aceea ele devin, la un moment dat, nepractice. Or, miniaturizarea permite construirea unor maşini de calcul pe spaţii de ordinul unui metru pătrat şi în greutate de numai cîteva sute de kilograme.

Totuşi şi aceste construcţii sînt prea mari, deoarece ele nu se pot instala pe rachete ori pe sateliţi artificiali şi nici nu pot fi transportate de un singur om. De aceea specialiştii compară densitatea de piese cu densitatea de elemente din creierul omenesc — similitudine cu atît mai naturală cu cît maşinile electronice de calcul ajută creierul în activitatea sa şi, cel puţin în principiu, imită funcţionarea acestuia.

În fiecare centimetru cub din creierul omenesc se află 10.000.000 de neuroni („piese biologice"). Or, după cum spuneam mai sus, tehnica microminiaturizării a ajuns doar la 100.000 de piese. Iată de ce oamenii de ştiinţă caută procedee noi pentru a atinge sau cel puţin a se apropia de limita pe care o reprezintă, pentru moment, creierul omenesc.

Să arătăm cîteva realizări recente.

CE SÎNT MODULELE?

Dacă nu se ştie despre ce e vorba, privitorul are la început impresia că în faţa sa stau înşirate

Ing. Nicolae PATRAŞ
candidat în ştiinţe tehnice

(*Continuare în pag. 14*)

Uzine de buzunar

pe un suport bucățele de zahăr cubic puse într-o anumită ordine, una lîngă alta. „Bucățelele de zahăr“ conțin de fapt... piese de radio și se numesc module.

Dacă spargem un modul vom vedea cîteva plăcuțe suprapuse, pe fiecare din ele aflîndu-se mai multe piese. Plăcuțele se acoperă cu parafină sau cu material plastic, iar la suprafață au piciorușe metalice pentru contacte. Mai multe module conectate între ele prin cablaje imprimate pot da un aparat complex.

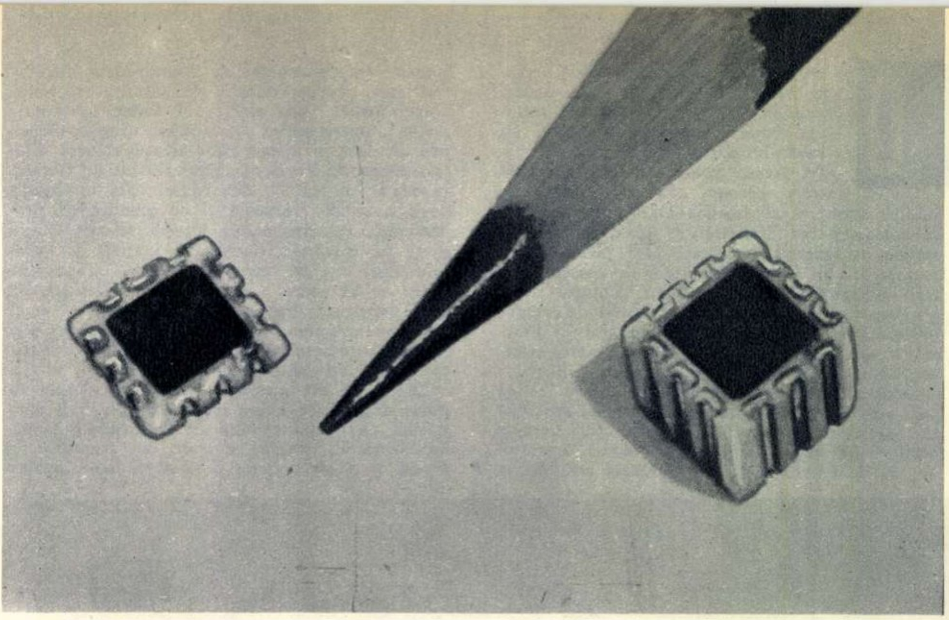

Microcircuitele își merită pe deplin numele.

UN APARAT DE RADIO FĂCUT SUL

Ne referim de fapt la *construcția* unui aparat de radio pe film. Cum? Toate piesele se pot realiza prin metoda „fotografierii“ pe peliculă. Cu alte cuvinte, aparatul (constituit din circuite imprimate) este „depus“ pe o peliculă subțire sau pe clișee mici. Filmul prezintă avantajul că se poate face sul, deci ocupă un loc foarte mic.

Această tehnologie a aparatelor miniaturizate dă microcircuite plane sau cu două dimensiuni. Avantajele sînt considerabile în comparație chiar și cu „bucățelele de zahăr“ mai sus-amintite, deoarece piesele, în acest caz, devin literalmente microscopice.

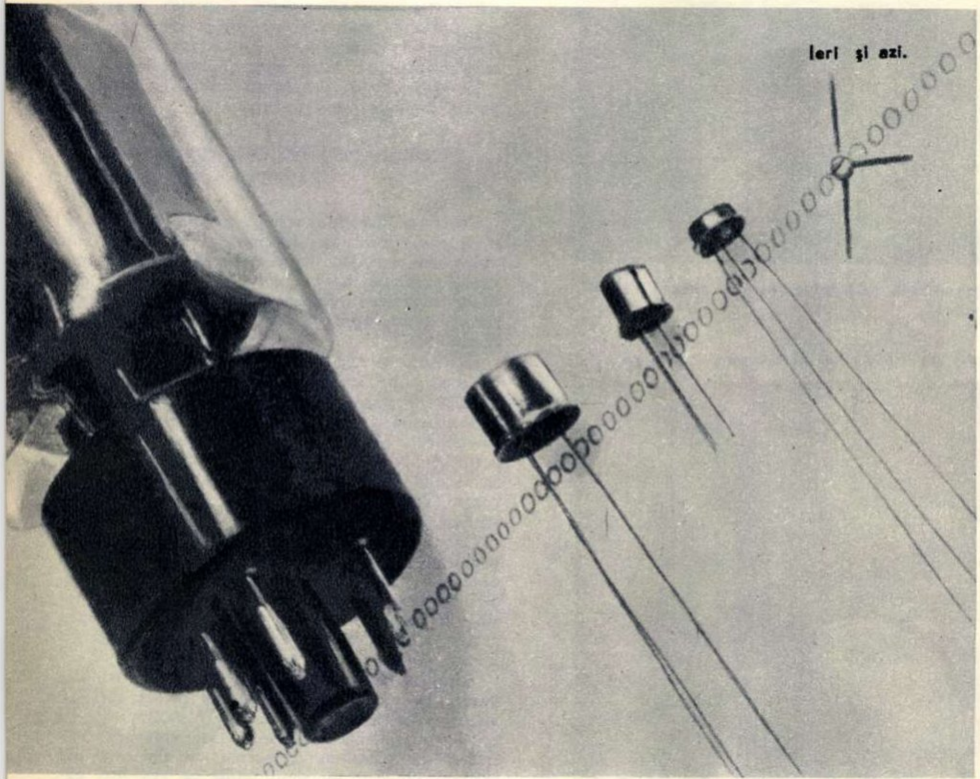

Ieri și azi.

Dacă în cristale de germaniu sau siliciu se injectează alte materiale cu arseniu sau cu sodiu în cantități foarte mici, atunci se pot realiza diferite piese electronice. Într-un volum foarte mic se pot astfel construi „cu seringa“, mii de asemenea piese. Deoarece ele sînt fixate în interiorul plăcuței de cristal, se numesc „circuite solide“ sau cu „trei dimensiuni“. Prin acest procedeu se obțin densități și mai mari.

Evident, aceste „injecții“ nu se fac cu o seringă obișnuită, dar, după cum vedeți, și rezultatele sînt altele...

ELECTRONICA MOLECULARĂ, ELECTRONICA CRIOGENICĂ...

Ce ne rezervă viitorul? Un răspuns exact nu putem da. Însă din analiza metodelor moderne putem întrevedea direcțiile în care se dezvoltă microminiaturizarea. Una din căi ar fi aceea a fasciculelor de electroni de mare viteză care ar „grava“ circuite pe plăcuțe de mărimi care nu întrec a zecea mia parte dintr-un milimetru. Astfel, într-un milimetru ar încăpea zeci de mii de asemenea circuite.

Dar aceasta nu este totul. Se pot obține dimensiuni și mai reduse, cu ajutorul „electronicii moleculare“, care se bazează pe fenomenele produse în corpul solid atunci cînd în structura sa atomică și moleculară intervin schimbări.

Perspective și mai largi le deschide „electronica criogenică“, care folosește schimbările proprietăților materialelor atunci cînd la temperaturi foarte joase li se aplică un cîmp magnetic. Această proprietate se utilizează deocamdată doar la mașinile electronice de calcul pentru a închide sau deschide un contact. Electronica criogenă dă și ea densități impresionante de piese.

Iată cum, pe diferite căi și prin diferite mijloace, în mod teoretic și practic, oamenii de știință duc bătălia pentru miniaturizare. Visul lor l-am putea numi, fără a greși prea mult, construirea unor uzine de buzunar...

Ing. Nicolae PATRAȘ
candidat în științe tehnice

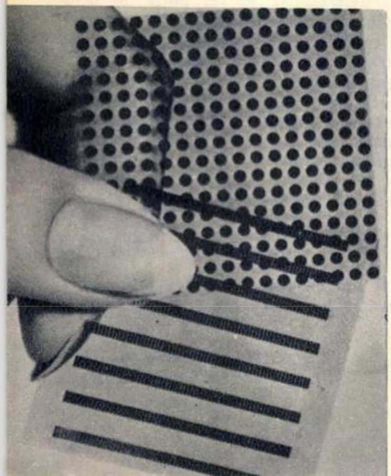

Memoria magnetică (stînga) sau cu inele de ferită (dreapta) — componente indispensabile unui creier electronic — reprezintă realizări remarcabile ale tehnicii miniaturizării. Pînă în prezent nu s-a ajuns însă decît la densitatea de 100.000 de piese pe cm^3, în timp ce creierul omenesc „realizează“ 10.000.000. Dar oamenii de știință caută neîncetat noi procedee de microminiaturizare și speră să se apropie de această limită.

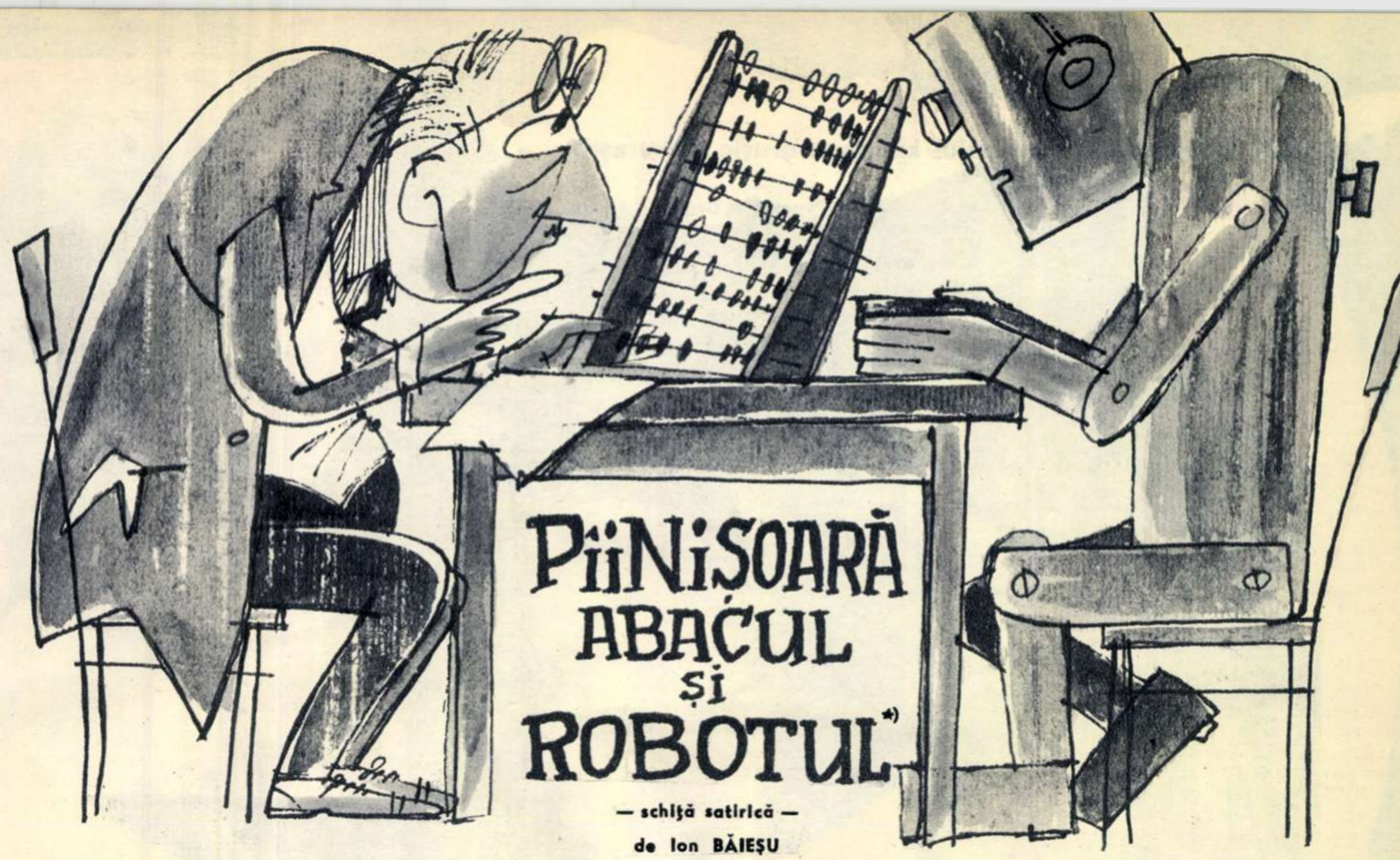

PÎINIȘOARĂ ABACUL ȘI ROBOTUL*)

— schiță satirică —

de Ion BĂIEȘU

Pîinișoară ședea la biroul lui și lucra cu siguranță la abac, adunînd cu nădușeală și efort un șir de cifre lung de 25 de centimetri. Bilele abacului țăcăneau vioi, cu un sunet scurt, regulat și industrial. Pîinișoară lucra atît de absorbit și cu atîta sîrguință, încît și ochii lui păreau tot două bile de abac, care alergau pe sîrmă de colo-colo, neîncetat. Era soare afară (cîteva raze ajungeau chiar și pe ceafa lui Pîinișoară), sandvișurile cu parizer și telemea de oaie așteptau ora 11 spre a fi consumate, adică totul era perfect, normal. Tocmai într-o asemenea zi profund obișnuită, care nu prevedea absolut nici un fel de schimbări în viața salariatului Pîinișoară, a intrat pe ușa biroului său un robot. Înalt cît un om de un metru și șaizeci și doi de centimetri, cu capul mare și pătrat, cu o antenă în creștet, cu un ochi ciclopic în frunte, cu burta dreaptă, cu picioarele puțin crăcănate și groase, robotul a deschis, cum ziceam, ușa, și a intrat foarte sigur pe el în birou, ca și cum ar fi fost un coleg de serviciu care a venit să-i ceară o țigară. Văzîndu-l, Pîinișoară a rămas cu degetul încremenit pe abac și, măcar că era absolut chel, spaima lui nu putea fi ilustrată decît cu clasica expresie : „i s-a făcut părul măciucă". El a avut însă suficientă prezență de spirit ca să se comporte demn, să nu se arate copleșit de surprins.

Robotul s-a așezat pe scaun (scaunul a pîrîit cumplit sub el) și a rostit următoarele cuvinte, cu o voce de-a dreptul omenească :

— Bună ziua, tovarășe Pîinișoară.

Pîinișoară s-a înclinat emoționat în fața robotului, după care a luat o poziție de expectativă, așa cum cred că ar proceda oricine în fața unui robot ale cărui intenții nu le cunoaște.

— Ce faci — continuă robotul — muncești ?

— Muncesc — răspunse Pîinișoară cu aerul celui care vrea să dea de înțeles că da, muncește și el, dar poate că nu atît de bine ca alții.

— Dar cu sănătatea cum te simți ? — îl întrebă robotul mai departe, prietenește.

— Mă simt bine, mulțumesc.

— Copii ai ?

— Am doi. Căsătoriți, la casa lor.

— Ce preocupări ai în afara serviciului ? Duci o viață simplă sau complexă ?

— Simplă. După-amiază fac de obicei o plimbare, văd eventual un film. Încolo totul e simplu și normal. Nu am complexe.

— Problemele privind progresul tehnic te preocupă ?

— Foarte puțin.

— Atunci — spuse robotul răsuflînd ușurat — cu dumneata va fi mai simplu. Ne vom înțelege repede. Așadar, dragă tovarășe Pîinișoară, am venit să te anunț că începînd de astăzi atribuțiunile abacului dumitale trec în sarcina mea.

Pîinișoară se făcu galben și întinse gîtul spre robot, întrebînd răgușit :

— Nu înțeleg. Abacul meu funcționează încă perfect. Bilele lui au puțin lustru de atîta întrebuințare, dar asta le face să alunece și mai repede.

— Asta e adevărat, dar abacul nu mai corespunde nivelului de dezvoltare a tehnicii și, în mod legic, trebuie să fie înlocuit. Ceea ce face abacul în opt ore, eu rezolv în cîteva secunde. Nu trebuie să te superi pe mine, eu sînt o mașină, nu am sentimente, deci nu-ți pot purta nici un fel de pică. Dimpotrivă, aș putea spune că-mi ești chiar simpatic de cînd mi-ai spus că citești „Urzica", seara în pat.

Supus, Pîinișoară se ridică de la birou și dădu să se îndrepte spre ușă, încă uluit și zăpăcit de întorsătura vieții lui.

— Și acum ce se va întîmpla cu mine ?

— Asta nu trebuie să te îngrijoreze. Vei fi dat la un alt sector, unde eu nu mă pricep. Abacul însă e definitiv scos din muncă. Va fi retopit, va deveni materie primă, după care se va transforma într-un produs nou și modern.

Pîinișoară asculta totul ca în vis, și tot ca în vis începu să mîngîie în neștire abacul lui vechi și credincios. Sufletul îi era sfîșiat de fiara nemiloasă a tristeții despărțirii, cea mai tristă dintre tristeți. Douăzeci și șapte de ani el și cu abacul trăiseră într-o perfectă armonie. Uneori nici nu mai știa dacă el este abacul sau abacul este el. Se întîlneau la ora 7 dimineața, luau cîteva hîrtii în față și, vreme de opt ore, țac, țac, mai lucrau, mai se opreau, uneori greșeau și luau lucrul de la început, încet, fără grabă, bătrînește. Istoria își urma cursul ei firesc, alergînd cînd mai repede, cînd mai încet, ca bilele abacului pe sîrmă. Viața lui Pîinișoară se desfășura atît de frumos și de normal, încît cuceririle tehnicii nu i se păruseră niciodată că vor putea să intervină pe coordonatele existenței sale. Și acum, iată, dintr-o dată, un robot vine să ia locul abacului lui. De ce ? Cu ce drept ? Oare abacul acesta — așa vechi și demodat cum e — nu mai are dreptul la existență ? Nu se mai ține oare cont de meritele lui ? Progresul tehnic este un fapt incontestabil și pozitiv, dar oare abacul, care a avut o misiune istorică la vremea sa, merită un asemenea tratament inuman ? Să fie înjosit și jignit de către o tinichea cu bec în frunte ?

Și, dintr-o dată, Pîinișoară ajunse la concluzia că e și el om, că are și el personalitatea lui care nu trebuie călcată în picioare de fitecine. Și ca să-și dovedească lui însuși aceasta, Pîinișoară apucă abacul și-l lovi pe neașteptate pe robot. Antena i se frînse, iar becul din frunte se prefăcu în țăndări. Peste cîteva clipe se prăbuși.

Pîinișoară fu surprins el însuși de facilitatea cu care învinsese rivalul abacului și se simți puternic în fața istoriei și a mersului ei ireversibil. Iată că el, Pîinișoară, era în stare să o supună — și nu invers. Ca să-și dea și mai mult curaj, săvîrși chiar un gest simbolic ; îl scuipă pe robot în frunte și călcă peste el ca peste un cadavru.

După aceea, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, începu să țăcăne din abac, liniștit și tihnit.

Nefericitul habar n-avea însă că robotul era înzestrat, printre alte instalații, și cu un fel de atelier propriu de reparații. În clipa căderii, un buton declanșă atelierul automat de reparații și acesta începu să pună la punct, cu rapiditate, defecțiunile produse de lovitura dată de Pîinișoară. Astfel, peste șapte minute de la accident, robotul se ridică în picioare teafăr și în deplină capacitate de funcționare.

Fără grabă, liniștit, el se duse spre Pîinișoară, îl luă de gulerul hainei și-l privi cumplit, cu ochiul lui ciclopic sclipind spre roșu. Apoi îi spuse calm :

— De fapt, ar fi trebuit să te arunc prin ușă, dar neavînd sentimente, n-am să fiu răzbunător și te iert. Du-te și ia-ți noul serviciu în primire. În drum, treci pe la magazie și predă abacul.

Pîinișoară stătu cîteva clipe pe gînduri, exact atît cît îi trebuia ca să-și dea seama că nu are altă soluție, și plecă. Mergea pe coridor asemenea bătrînului tată din poezia lui George Coșbuc „Trei, Doamne, și toți trei", cînd află că i-au căzut fiii în război. Era, cu alte cuvinte, zdrobit moralmente. Ajuns la ușa magaziei, mai întîrzie cu abacul în brațe cîteva clipe. Îl strînse puternic la piept și-și trecu obrazul pe bilele lui lustruite. Plînse cîteva clipe, apoi intră în magazie.

— V-am adus abacul — spuse Pîinișoară cu lacrimi în ochi.

— Era și timpul — spuse sever magazinerul.

— O să-l dați la topit ?

— Bineînțeles.

— Atunci — spuse Pîinișoară cu glasul înecat de plîns — v-aș ruga să-l topiți la o temperatură mai mică... Știți... el e mai firav, mai...

Drept răspuns, magazinerul luă abacul și-l aruncă într-o grămadă de fier vechi, cu o indiferență uimitoare.

Pîinișoară plecă distrus. Se prezentă la noul loc de muncă, luă hîrtiile în față și spuse oftînd :

— Totuși, robotul ăla a fost un băiat bun. Cu mine personal s-a purtat omenește...

Ilustrații de E. ARNO

---

*) Din volumul „Oameni cu simțul umorului", sub tipar la Editura tineretului.

O producție a studioului cinematografic „București"

Cu: Silvia Popovici, Grațiela Albini, Ilinca Tomoroveanu, Nunuța Hodos, Octavian Cotescu, Sandu Sticlaru, Traian Stănescu, Ion Bănăceanu, Lulu Cruceanu, Elefterie Mihalache.

Dragoste lungă de-o seară

SCENARIUL:
Alecu Ivan Ghilia
REGIA:
Horea Popescu
IMAGINEA:
Nicu Stan
MUZICA:
Liviu Glodeanu
DECORURI:
Arh. Liviu Popa

De la una la alta

REÎNTÎLNIRE CU GALILEO GALILEI...

Într-o vitrină a Muzeului Olteniei se găsește expusă în momentul de față una din cele mai valoroase cărți științifice ale omenirii. Este vorba de o vestită lucrare a lui Galileo Galilei, cunoscută de peste trei secole sub denumirea prescurtată de „Discorsi" („Discuții și demonstrații matematice în jurul a două noi științe în legătură cu mecanica și mișcările locale"). În această operă științifică Galileo Galilei face bilanțul cercetărilor sale în domeniul fizicii și fundamentează legile mecanicii. Cartea respectivă a fost tipărită în anul 1638 de către editura Elzevir din Leyda (Olanda), iar exemplarul aflat acum la Craiova, în ciuda celor 326 de ani care au trecut de la ieșirea sa de sub teascuri, se păstrează într-o stare bună. Volumul are un format obișnuit, numără 310 pagini, copertele sînt cartonate și acoperite cu piele albă, iar textul (în italiană și latină) este redat printr-un tipar excelent. Zeci de figuri geometrice, scheme și desene completează textul.

Întreaga lucrare este prezentată prin mijlocirea faimosului dialog folosit și în alte lucrări de Galileo Galilei, la aceste „discorsi" științifice luînd parte trei personaje: Saluiati, Sagredo și Simplicio.

★

Cum a ajuns această prețioasă carte la Craiova? Greu de răspuns. Un lucru este însă cert: ea a aparținut familiei craiovene Otetelеșanu care a păstrat-o multă vreme în biblioteca sa. În urmă cu mulți ani biblioteca respectivă, sau numai o parte din ea, a ajuns la Muzeul Olteniei sub titlul de donație. Iar nu demult, cu prilejul reorganizării muzeului, lucrarea lui Galileo Galilei (exponatul cu nr. 399) a fost scoasă și expusă ca una din „piesele de rezistență".

„Discorsi"-urile lui Galileo Galilei sînt binecunoscute azi nu numai celor ce studiază științele concrete, ci și cercetătorilor în toate domeniile științei. Cartea a fost scrisă de Galileo Galilei în 1635, în ultimii ani ai vieții sale; a scris-o în taină, în timp ce se afla în căsuța de lîngă Florența, sub paza unui călugăr al inchiziției. Manuscrisul a fost ținut ascuns doi ani pînă în 1637, cînd unul din tinerii săi emuli l-a strecurat peste frontiera italiană, ducîndu-l în Olanda, unde, după un an a văzut lumina tiparului. La acea vreme Galileo Galilei avea vîrsta de 74 de ani.

★

Atrăgînd atenția asupra exemplarului din „Discorsi", aflat la Craiova, reamintim că în urmă cu cîțiva ani „Flacăra" a semnalat prezența, tot într-o colecție din țară, de data aceea, la Satu-Mare, a unui exemplar din cealaltă mare operă științifică a lui Galileo Galilei: faimosul „Dialog despre cele două sisteme principale ale lumii, ptolomeic și copernician" — lucrare care l-a dus pe marele învățat italian pînă aproape de flăcările rugului.

Coperte interioară.

F. URSEANU

Shakespeare

ORIZONTAL: 1. Romeo pentru actor, Julieta pentru actriță (sing.) — Rege al Scoției, ucis de Macbeth, în tragedia lui Shakespeare — Celebră tragedie a marelui dramaturg. 2. Venit domnesc (od.) — Personaj din tragedia „Antoniu și Cleopatra" de Shakespeare — Marele dramaturg a scris treizeci și șapte asemenea opere. 3. Închegat — Diviziune într-o operă dramatică — Aici. 4. O altă capodoperă de Shakespeare (3 cuv.). 5. Nu tot aceia — Arbore ale cărui frunze simbolizează gloria poetică. 6. Începe regizarea! — Pronume. 7. Sfîrșitul lui Egeu, din „Visul unei nopți de vară"! — Semiglob! 8. Rîu ce se varsă în Marea Nordului — Personaj din tragedia „Henric al V-lea". 9. Uitat — Veneția, de pildă, în care Shakespeare a situat acțiunea unora din capodoperele sale. 10. În săli! — Rol. 11. Gen literar — Aspect atrăgător al unei femei. 12. Bătrînul rege, titular al unei tragedii de Shakespeare — Soarele din rampă! 13. Pomadă — Frost fardat. 14. Localitate în Asia Mică — Partenerul ei. 15. Se zice că, pentru a-și cîștiga existența, Shakespeare a fost cîtva timp constrîns să păzească aceste animale la porțile unui teatru din Londra — În mijlocul tragediei „Coriolan"! 16. Cele! — Personaj feminin din tragedia „Pericles" — Personaj din tragedia „Romeo și Julieta". 17. Muntele pe care Hercule și-a înălțat rugul — Tragică la sfîrșit! — Pradă — Miazănoapte. 18. Nefericita soție a lui Othello — În Londra! 19. Celebră comedie de Shakespeare (2 cuv.).

VERTICAL: 1. Titular al unei tragedii de Shakespeare — Eroină în tragedia „Hamlet" — Îl poartă mai mulți din eroii pieselor lui Shakespeare. 2. Munte în Corsica — Pronume — M — Altă tragedie a marelui dramaturg, a cărei paternitate i-a fost contestată. 3. Personaj din tragedia „Hamlet" — Soția lui Iago, din tragedia „Othello" — Para — Volum dintr-o operă. 4. Tragedie de Shakespeare a cărei acțiune se petrece în timpul războiului troian (3 cuv.) 5. În numele Emiliei! — Și în tragedie și în comedie! 6. Recipiente — Pronume demonstrativ. 7. În totul! — Nuni. 8. Dar — Dumitru Niculescu. 9. Înnegriți de soare — Trei într-un basm de Creangă (sing). 10. Poftim, amical — Vază. 11. Ori — Iubire. 12. Într-o clipă! — Rod. 13. Destoinici — Acut! 14. Pronume... muzical — Personaj feminin din tragedia „Henric al VI-lea" — Regele zînelor din comedia „Visul unei nopți de vară". 15. Aidoma — Personaj din comedia „Necazurile dragostei" — Vas de lut — Aducători de furtună. 16. Fluviu în Franța — Dispoziții — Constelație. 17. Arborele lui Eminescu — Fiară — Acolo unde s-a născut și a murit William Shakespeare.

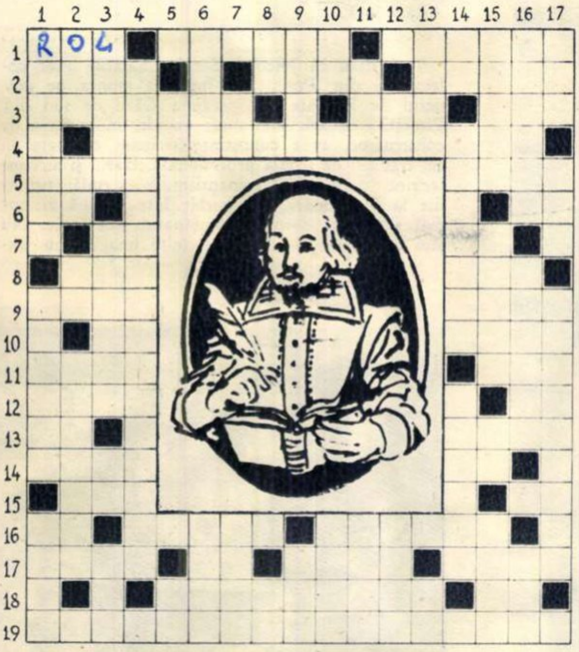

DEZLEGAREA JOCULUI „CASA", APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

ORIZONTAL: 1) Cămin — Căsuță. 2) Ulicioară — Ep. 3) Ri — Ușiță — Oră. 4) Aparat — Gr — Ar. 5) Tipi — Adăpost. 6) Ață — P — Uz — Rea. 7) E — Triluri — M. 8) A — Frigare — Ve. 9) Lia — N — Pi — Vin. 10) Bunescu — Vest. 11) Anas — Arta — Eu. 12) Corturi — Scul.

Arii din opere

Desene de **Rik AUERBACH**

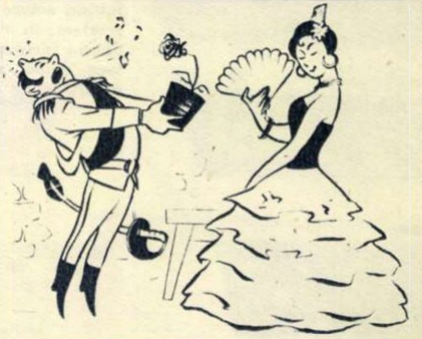

DON JOSÉ: „Mi-ai aruncat această floaree..."

(Carmen, actul II)

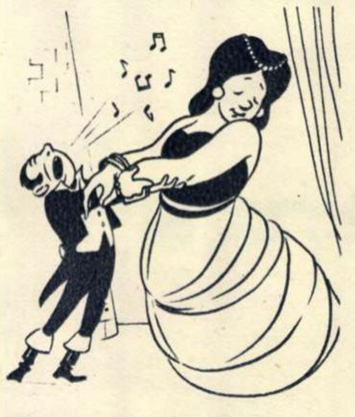

CAVARADOSSI: „Cu aste mînuțeee, micuțe și gingașeee..."

(Tosca, actul III)

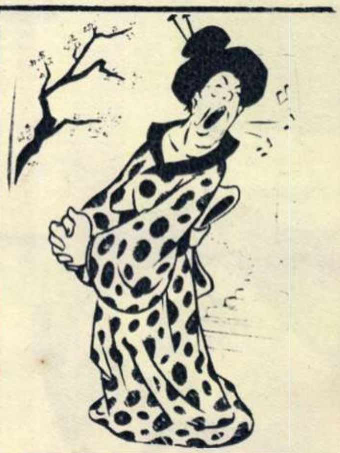

CIO CIO SAN: „... Am paisprezece ani!"

(Butterfly, actul I)

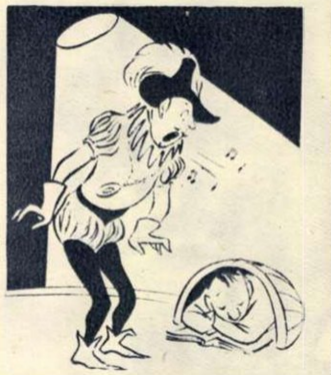

CONTELE DE LUNA: „...Nici măcar o șoaptă nu se mai audeee..."

(Trubadurul, actul II)

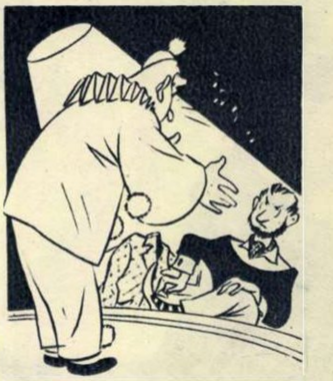

CANIO: „Haina ți-o puneee...

(Palațe, actul I)

Prima scrisoare

Într-un anume fel, tinerii noştri au şi acum foarte mulţi prieteni; în trei din cele patru blocuri-turn ale Hunedoarei locuiesc numai tineri muncitori ca şi ei. Biblioteca, clubul, sala de sport îi adună adeseori împreună pentru multe ore.

La redacţie a sosit o scrisoare. Una dintre zecile de corespondenţe pe care le primim zilnic. N-are nimic neobişnuit în ea. Doi tineri hunedoreni de la Combinatul siderurgic vor să-şi facă prieteni în toată ţara (ce poate fi mai firesc la cei nici douăzeci de ani ai lor?). Ne-au scris cu rugămintea de a le publica adresa şi cu speranţa că vor primi în curînd răspunsuri care vor fi tot atîtea începuturi de prietenie.

A cui va fi prima scrisoare? — se întrebau pe bună dreptate cei doi băieţi.

— Într-un anume fel, este tot a voastră — le răspundem noi acum. O trimitem, în numele vostru, prin rîndurile de faţă, tuturor acelora care vor să lege prietenie cu voi.

Aşadar, să facem cunoştinţă cu doi din viitorii dv prieteni: Nicolae Sersea şi Ion Marcu.

O spunem de la început: biografia lor nu conţine nici un grăunte de extraordinar; e un pic de romantism în ea, atîta tot (se înţelege, e vorba de romantismul robust şi nu de reveria goală).

Cu mai mulţi ani în urmă, povestea lor s-ar fi putut numi a unor tineri care „au plecat în lume". Astăzi însă...

……

Toţi ştiau că Nicolae Sersea, băiatul unor colectivişti din Poseşti, a îndrăgit munca pe şantierul de locuinţe din preajma Gării de sud din Ploieşti; cu atît mai mult cu cît, în meseria de constructor, avea cunoştinţe serioase căpătate în cei trei ani de şcoală profesională. Dar... şi aici intervine, dacă vreţi, romantismul: o rudă, furnalist la Hunedoara, i-a vorbit într-o bună zi numai şi numai despre Combinatul siderurgic. Nu ştiu ce anume i-o fi spus (cîte imagini nu tre-

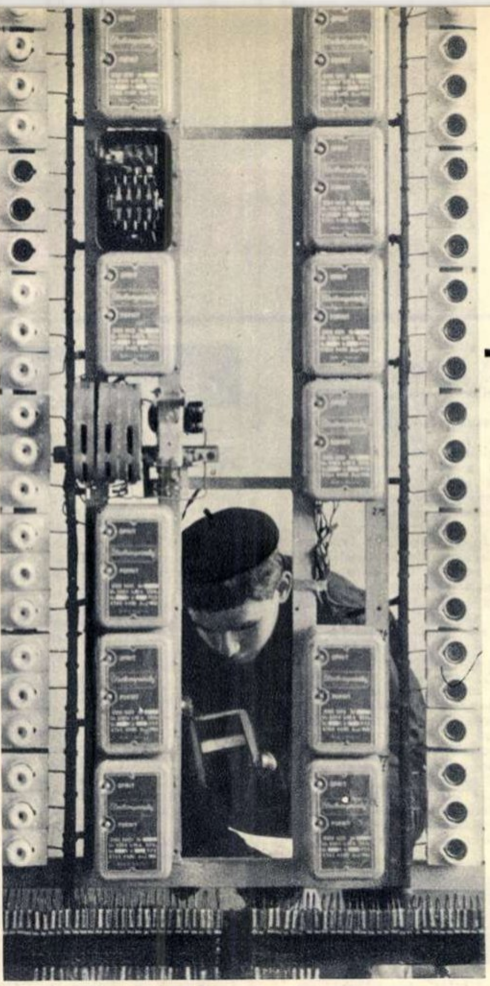

„In materie de electricitate, cred că nici la 50 de ani nu se poate spune că ştii totul" — mărturiseşte Sersea. Cu atît mai mult cu cît eşti proaspăt în meserie, iar aparatele moderne cer cunoştinţe serioase. Un ajutor al unui muncitor mai vechi este totdeauna binevenit.

zeşte această cetate a oţelului !) ; cert este că din ce a aflat atunci, cu ce mai ştia el din citite, ceea ce reporterii numesc „oraşul flăcărilor" a devenit pentru Nicolae un loc care-l chema tot mai puternic. La sfîrşitul verii trecute s-a hotărît : va merge la Hunedoara. N-a fost o plecare în lume fără rost, pornită de dragul hoinărelii de ici-colo, căci iată, după calificare, Sersea este considerat un muncitor destoinic, ce se străduie să-şi însuşească încă o meserie pe lîngă cea de constructor : aceea de electrician.

★

— La cît timp după vărul tău (primul nostru erou este rudă cu celălalt tînăr) ai venit la Hunedoara ? — l-am întrebat pe Ion Marcu, un băieţandru despre care aflăm că este cel mai tînăr din echipa de electricieni de la aglomeratorul nou.

— Ştiu şi eu ? Dacă Nicu a venit cu primul tren, eu am sosit cu al doilea, să zicem... Dar chiar dacă nu mi-ar fi scris el, tot aici aş fi venit.

E lesne de înţeles. Marcu are doi fraţi, unul, maistru la furnalul de 1.000 m^3, iar altul strungar, hunedoreni de mulţi ani. Băiatul n-a stat nici o clipă în cumpănă cînd a terminat cele şapte clase elementare : meseria o va învăţa la Hunedoara, pe care, după cum ne mărturiseşte, „o ştia pe de rost" de multă vreme. Ceea ce şi face în prezent.

★

V-am spus doar o parte din povestea celor doi tineri ai noştri care „au plecat în lume" ; o lume pe care ar fi putut-o întîlni în oricare altă parte a ţării, la Oneşti, ca şi la Reşiţa, la Galaţi sau pe Argeş, pretutindeni unde se află marea familie a muncitorilor.

Restul biografiei, cea care se încheagă astăzi din preocupările de zi cu zi, o vor povesti în alt chip mărturiile aparatului de fotografiat.

Magda MIHĂILESCU
Fotografii de Elena GHERA

„Nu înţeleg de ce ai lăsat din mînă povestirile lui Tolstoi — i-a spus, nu o dată, prietenul său mai mare lui Ion Marcu — sau poate eşti prea mic să le înţelegi". De fapt, trebuie să ştiţi că amîndoi iubesc literatura, numai că, deocamdată, Marcu susţine că romanele istorice sînt cele mai interesante. Eventual poate fi şi asta un subiect de discuţie cu viitorii prieteni, nu ? (Fotografia din stînga.) Aici părerile nu mai sînt împărţite : spectacolele de dansuri şi muzică populară sînt pe placul amîndurora. „Cumpărăm imediat bilete şi cu ocazia asta ne interesăm dacă nu cumva va veni în turneu pe la noi şi Ansamblul folcloric al Sfatului Popular al Capitalei" (fotografia din dreapta).

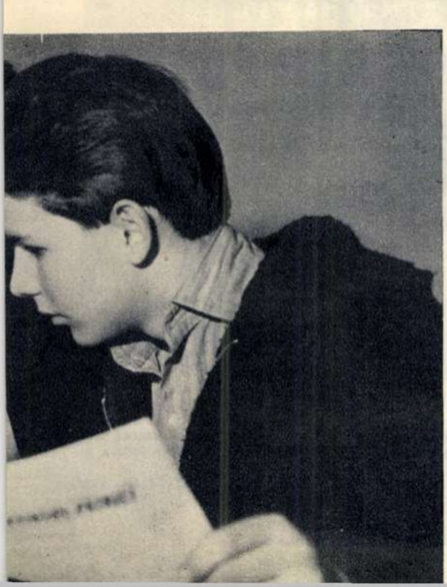

ANSAMBLUL FOLCLORIC
„BRIULETUL"
Prezinta
MIA BRAIA
DAN MOISESCU
Nurmambet Kadrie
Natalia Şerbăne
ILEANA CONSTANTINESC
Marica Pitu
Marinică Iordache
Emilian Nedelcu
Ion G. Ion
Ioniţă Ilie
SPECTACOL
MUZICAL-COREGRAFIC

dialog

„SĂRUTUL" LUI BRÎNCUŞI

„În «Flacăra» nr. 13/1964, în articolul intitulat «Brîncuşi în muzeele lumii» se afirmă că «Sărutul», una din operele marelui sculptor romîn, se află la Paris. O carte recent apărută la Bucureşti semnalează «Sărutul» în Statele Unite. Vreau să aflu exact unde se află această sculptură ?"

Adrian MIOC
elev, Bucureşti

Răspunsul redacţiei : O seamă de opere ale lui Brîncuşi, printre care şi „Sărutul", au fost create de sculptor în mai multe variante.

CU ZECI DE ANI ÎN URMĂ...

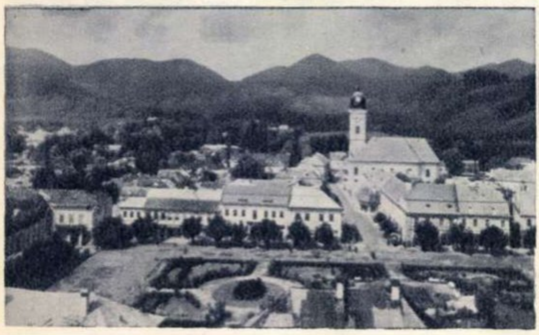

În nr. 5/1964 al „Flacării" aţi reprodus trei ilustrate vechi, azi rarităţi, pe care vi le-a trimis un colecţionar din com. Cudalbi (reg. Galaţi) — profesorul Şt. Andronache. Îndemnat de acest fapt vă trimit şi eu două piese interesante. Una din ele redă aspectul plajei de la Mamaia în urmă cu jumătate de secol, iar cealaltă, centrul oraşului Baia-Mare acum patru decenii. După cum se ştie, cu totul alta este înfăţişarea de azi atît a plajei de la Mamaia, cît şi a oraşului Baia-Mare.

Ioan POPESCU
contabil, Sibiu

ÎNCEPUTURILE OPERETEI

„Aş dori să cunosc începuturile şi evoluţia operetei".

Mariana APREOTESEI
Panciu

Răspunde VIRGINICA ROMANOVSKY, artistă emerită.

Pe actul de naştere al operetei sînt trecute cîteva date pe care astăzi nu le mai contestă nimeni. Aşadar : locul naşterii — Paris ; anul — 1858 ; părinte — Offenbach ; primul ei nume — „Orfeu în infern". Dar antecedentele operetei le găsim în acele „muzichette" sau „intermezzi" care se executau în lungile şi plictisitoarele pauze ale spectacolelor de operă, cu intenţia de a reconforta publicul, sau în acele piese satirice şi în vodevilurile de la începuturile secolului al XIX-lea, mult gustate de publicul vremii. Cu timpul, s-au adăugat la şirul creatorilor operetei clasice o serie de renumiţi compozitori ca Suppé, Strauss, Millöcker şi Zeller. Dar Offenbach rămîne cel mai prodigios dintre ei, scriind aproape 100 de operete, dintre care multe într-un singur act. Să citām printre cele mai cunoscute, jucate pe multe scene ale lumii, lucrările „Frumoasa Elena", „Viaţa pariziană", „Pericola", „Madame Favart". După Offenbach se remarcă, de data aceasta la Viena, vestitul creator de valsuri Johann Strauss (fiul).

Pe linia lui Offenbach au scris operete şi Lecocq („Giroflé-Girofla"), şi Hervé („Mam'zelle Nitouche"). Cu tot caracterul de comedie muzicală al acestor lucrări, ele au rămas şi în repertoriul teatrelor de operetă.

La Viena, datorită lui Franz von Suppé, Millöcker şi Zeller se afirmă opereta clasică prin „Frumoasa Galathea" şi „Boccaccio" de Suppé ; apoi prin „Studentul cerşetor" şi „Gasparone" de Millöcker, precum şi prin celebra operetă „Vînzătorul de păsări" şi „Minerul" de Zeller.

Înainte de primul război mondial, opereta este tot mai mult îmbrăţişată de public. Valsul este înlocuit cu ritmul „fox"-ului. Se tinde spre opereta dansantă, modernă, care păstrează însă compartimentele clasice : liric şi comic-satiric.

În această privinţă cel mai reprezentativ compozitor este Franz Lehar, care îndeosebi prin operetele „Văduva veselă", „Contele de Luxemburg" şi „Dragoste de ţigan" se afirmă cu strălucire, creînd apoi şi alte lucrări de succes ca „Paganini", „Ţara surîsului", „Giuditta".

La loc de frunte, în literatura operetei mondiale, stau şi lucrările lui Kálman : „Silvia", „Contesa Mariţa", „Prinţesa circului", „Baiadera" ş.a.

La acest capitol se mai înscriu o serie de foarte talentaţi compozitori de operetă : Oskar Strauss, Leo Fall, Oskar Nedbal, Edmund Eysler, Kollo, Gilbert, Linke, Paul Abraham.

În zilele noastre opereta a luat un nou avînt, păstrînd profilul clasic-modern, dar dînd o atenţie deosebită folclorului muzical al fiecărui popor.

Opereta romînească — prin Gherase Dendrino, Filaret Barbu, Florin Comişel, Elly Roman, N. Kirculescu, Gh. Dumitrescu, Viorel Doboş — a găsit un drum nou, stiluri noi, aducînd o contribuţie valoroasă în paleta reîmprospătată şi tînără a operetei universale.

APA GREA

„Ce este şi cum se produce apa grea ?"

Marcela ENE
elevă, Galaţi

Răspunde MARIUS PETRAŞCU, candidat în ştiinţe fizico-matematice, de la Institutul de fizică atomică al Academiei R. P. Romîne.

Existenţa apei grele a fost pusă în evidenţă de-abia în 1931, cînd fizicianul american Harold Urey a descoperit prezenţa în natură a deuteriului — izotopul cu masa 2 a hidrogenului. Izotopul deuteriu se mai numeşte şi hidrogen greu, iar oxidul de deuteriu, a cărui formulă chimică se scrie D_2O, este tocmai ceea ce se înţelege sub denumirea de apă grea.

În natură apa grea , D_2O, se găseşte într-un procent foarte scăzut faţă de apa uşoară, obişnuită, adică H_2O. Cam la 6.000 de litri de apă se află doar un litru de apă grea. Datorită acestui fapt extragerea apei grele din apa obişnuită este o operaţie complicată şi costisitoare. Apa grea este un element foarte important pentru construirea reactoarelor nucleare. În anumite tipuri de reactoare este necesară încetinirea neutronilor pînă la o viteză de circa 2 km pe secundă. Avînd această viteză ei cauzează, cu o foarte mare probabilitate, fisiunea nucleelor de uraniu. Or, cel mai bun încetinitor (moderator) pentru neutroni este deuteriul din apa grea.

Pentru funcţionarea unui reactor nuclear de putere mare sînt necesare circa 100 tone apă grea. Se apreciază că, la sfîrşitul actualului deceniu, pentru nevoile energeticii nucleare vor fi necesare, numai în Europa, peste 2.000 tone de apă grea, anual. Aceasta a determinat dezvoltarea unei întregi industrii pentru procurarea apei grele. Actualmente se folosesc îndeosebi metodele bazate pe distilarea hidrogenului lichid sau pe baza schimbului izotopic între apă şi hidrogenul sulfurat. Uneori se foloseşte, în combinaţie cu aceste metode, metoda electrolizei şi a distilării apei.

Un rol şi mai important în energetica nucleară îi va fi rezervat apei grele în momentul în care se va soluţiona problema reacţiilor termonucleare controlate. Se consideră că rezerva de energie a viitorului o reprezintă cantităţile practic inepuizabile de apă grea din mări şi oceane.

NOUTĂŢI FILATELICE

„Aş dori să cunosc unele noutăţi filatelice".

P. FALCAŞ
com. Chirnogeni
reg. Dobrogea

Iată cîteva dintre noutăţile filatelice internaţionale care ne reţin atenţia în ultima vreme :

Conferinţa Naţiunilor Unite de la Geneva pentru comerţ şi dezvoltare a prilejuit administraţiei poştale a Organizaţiei Naţiunilor Unite emiterea unei noi serii de 2 mărci poştale. Consacrate acestui important eveniment, mărcile poştale amintite redau sugestiv în imaginile lor ideea întăririi păcii prin dezvoltarea legăturilor comerciale între toate ţările. Valorile nominale ale celor două mărci poştale sînt de 5 cenţi şi 11 cenţi.

În ultimele săptămîni poşta japoneză a consacrat noi mărci poştale parcurilor naţionale — rezervaţii naturale apreciate pentru frumuseţea peisajelor şi unor plante şi arbori rari, care alcătuiesc fondul turistic al insulelor arhipelagului nipon. Astfel, o marcă poştală în valoare de 10 yeni (tipărită în policromie) redă în desenul ei o imagine din parcul naţional „Nichinan-Kaigan", alte două (5 yeni şi 10 yeni) reproduc două frumoase peisaje din parcul naţional „Hakusan", iar o marcă de 10 yeni este consacrată frumuseţilor parcului naţional „Wakasawan".

Jocurile Olimpice de la Tokio continuă să inspire administraţiile poştale ale ţărilor ce şi-au anunţat participarea prin emiterea de noi mărci poştale. Recent, în Paraguay a fost pusă în circulaţie o serie de 8 valori şi 2 coliţe al căror nominal total este de 82 guarani şi 20 cenţi.

„SUBMARINUL A EXISTAT MAI DE MULT"

În „Flacăra" nr. 3/1964, am citit la rubrica „Cadran internaţional" o notă intitulată „Bunicul submarinului", materialul respectiv, aşa cum subliniază publicaţia dv, fiind reprodus după revista „Zeit im Bild" care apare la Dresda. În legătură cu aceasta îmi iau îngăduinţa să fac o precizare : nu Wilhelm Bauer, născut la Dillingen în 1822, este cel care ar fi construit primul submarin din lume. Istoria submarinului este mult mai veche : există documente din anul 1578 care arată că inventarea submarinului aparţine englezului Bouruc. În anul 1624 olandezul Cornelius van Drebbel face o „plimbare" subacvatică în Tamisa, la Londra, avînd la bord 12 pasageri printre care şi regele Iacob I. Documentele mai pomenesc şi de alţi constructori şi inovatori pînă s-a ajuns la înalta tehnică de azi în construirea submarinelor. Nici vorbă nu poate fi însă că submarinul lui Bauer ar fi primul din lume.

S. C. TĂTARU
pensionar, Bucureşti

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Lazăr Ştefan, electrician, Ghelar, str. Colonia de Sus, 210, reg. Hunedoara : literatură, cinema ; Gelu Ardeleanu, electrician, satul Ciobănuş, com. Goioasa, rn. Moineşti : teme diverse ; Mariana Iancu, Ştefan Dan şi Abzait Amiral, profesori la Şcoala de 8 ani, com. Siliştea, rn. Medgidia, reg. Dobrogea : istorie, geografie, ilustrate ; Emilia Belciug, elevă, Paşcani, str. Cuza Vodă 44 : ilustrate ; Alexandru V. Vasilian, student, Timişoara, căminul 2, bd. Mihai Viteazu 1 : ilustrate ; Ica Homeniuc, bibliotecară, Gura Humorului, str. Ciprian Porumbescu 44, reg. Suceava : teme diverse, ilustrate ; Adina Drăguţ, elevă, Brăila, str. Griviţei 253 : ilustrate ; Florica Bentaru, elevă, Brăila, str. Azurului 25 : ilustrate ; Margareta Oculeanu, elevă, Brăila, str. Karl Marx 294 : ilustrate ; Ion Albu, student, Timişoara, căminul 2, bd. Mihai Viteazu 1 : teme diverse, ilustrate ; Eftimica Gunikova, studentă medicină, oraşul Kotovsk, str. Cikalov 95, R.S.S. Moldovenească (U.R.S.S.) : teme diverse ; Irena Bartos, Swietochlowice 3, ul. Wolska Polskiego 25, woj. Katowice, R. P. Polonă : muzică, cinema, teme diverse (în polonă, rusă, engleză) ; Krawice Danuta, Chorow-Batory, ul. Kapacka 19/b, Wajewooktwo — Katowchie, R. P. Polonă : teme diverse, ilustrate (în polonă, germană, rusă) ; Marieta Pîrlog, Lipia, rn. Buzău : ilustrate ; Radu Sencovici, elev, Roşiori de Vede, Aleea Parcului : filatelie, ilustrate ; Vasile Voicu, turnător, Bucureşti, str. Focşani 16, rn. Lenin : muzică, filozofie, literatură ; Corina Perla, studentă, Galaţi, str. Dobrogeanu Gherea 27 : cinema, teatru, ilustrate ; Cecilia Păun, elevă, Brăila, str. Unirii 187 : ilustrate.

DIN PARTEA REDACŢIEI:

Numărul cititorilor care cer să li se publice adresele în această rubrică fiind foarte mare, adresele respective vor apărea în limita spaţiului — în ordinea sosirii scrisorilor.

PRIMII PAŞI

Recent, cercul dramatic din cadrul Casei pionierilor din Sighişoara a prezentat în premieră piesa „Micuţa Biz cea isteaţă", iar cercul coregrafic, montajul „Mingea de aur" (în fotografie), pe un libret şi muzică de tov prof. Claudia Avachian, instructoarea ansamblului. Tinerii artişti amatori fac în prezent pregătiri în vederea unui turneu în cîteva oraşe din ţară.

A. POSTELNICARU
Bucureşti

cu cititorii

„LĂMÎIUL MEU E ...SUFERIND"

„De ce cad frunzele lămîiului meu, cu toate că nu sînt nici galbene, nici pătate ?"

Elena MOGA
Sibiu

Răspunde ANDREEA DĂNESCU, cercetător la Grădina botanică din București.

Lămîiul — plantă citrică de origine sudică — pretențios față de căldura și lumina soarelui, se cultivă în condițiile climatice de la noi, în sere sau apartamente. In timpul verii lămîiul se scoate afară, însă e necesar să fie puțin umbrit, pentru ca să se formeze frunze sănătoase de culoare verde închis (la lumina solară directă frunzele capătă o culoare verde palid). În perioada de vară, se udă abundent cu apă nu prea rece și se aplică îngrășăminte lichide (îngrășăminte organice amestecate cu îngrășăminte minerale, ca de exemplu superfosfat sau sulfat de amoniu).

Iarna, lămîiul se poate ține în camere calde sau cu temperatură moderată în apropierea unei ferestre. Ținerea plantelor lîngă calorifer sau sobe poate constitui o cauză a căderii frunzelor, precum și a unei vegetații premature. Prezența păduchilor pe dosul frunzelor poate constitui de asemenea o cauză a căderii lor. Înlăturarea paraziților se face cu ajutorul unei cîrpe umede cu care se va șterge bine fiecare frunză în parte.

Udatul lămîiului în timpul iernii se va face rar — udarea excesivă ducînd la putrezirea rădăcinilor și îngălbenirea frunzelor, pe de altă parte însă, pămîntul nu trebuie lăsat să se usuce, deoarece la o uscăciune excesivă, frunzele se răsucesc și cad.

POȘTA NOASTRĂ

ADRIAN MUREȘAN, com. Cavnic, rn. Lăpuș. Am vrea să fim atotștiutori, dar pînă și data (cu precizie : luna și ziua — ne cereți dv)) cînd va concerta la Baia-Mare și la Cluj orchestra de muzică populară „Brîulețul" din Constanța, nu avem de unde să o cunoaștem. Cel mai bine ar fi să scrieți direct la Constanța. Sau, dacă aceasta vă e peste mînă, comitetelor pentru cultură și artă din centrele de regiune — respectiv din Baia-Mare și din Cluj.

CORNELIU I. OȚIELU, Galați. Intenția dv e lăudabilă. Dar, așa cum am mai anunțat, nu publicăm încercări literare.

VICTOR MACARIE, Comănești. Nu demult (Flacăra nr. 8 din 22 februarie a.c.) am publicat un scurt istoric al muzicii de jaz. În ce privește popoarele Extremului Orient, firește că și ele au propriile lor creații în domeniul muzicii ușoare, corespunzînd specificului național al fiecăruia în parte. În același timp și în țările Extremului Orient sînt cunoscute și răspîndite creațiile de muzică ușoară europene, nord și sud-americane. Tehnica modernă — și mai ales radioul — contribuie din plin la aceasta.

FLORIAN ARDEAN, Brașov. Pe vremuri asemenea cărți erau editate cu un scop pur comercial. Ca atare, nu vă recomandăm să vă mai străduiți măcar să găsiți această lucrare, care, privită sub optica din urmă cu 20-25 de ani, vi s-a părut poate interesantă dar, recitită azi, v-ar dezamăgi total. Există destul de multe lucrări, apărute în ultimii ani, care ne învață realmente cum să trăim sănătos. Sînt lucrări elaborate de specialiști calificați, avînd la bază cele mai noi descoperiri ale științei. Consultați în acest scop cataloagele editurilor „Medicală" și „Cultură fizică și sport".

VIRGIL CEAUȘESCU, Timișoara. Nu numai că nu ne supără, dar, cînd sînt izvorîte din dorința de a cunoaște într-adevăr ceva interesant, întrebările puse de cititori ne bucură, ne ajută de multe ori în îmbogățirea tematicii noastre și — de ce să n-o spunem ? — la îmbogățirea propriului nostru bagaj de cunoștințe. Pentru că, avînd a răspunde la întrebări din cele mai variate domenii, semnatarul acestor rînduri este la rîndul său nevoit să se documenteze și, deci, să afle el însuși o seamă de lucruri noi și interesante. Ca atare, să încercăm să vă răspundem :

1) Micul actor Kolea Burleaev, pe care l-ați văzut în „Flăcări și flori", nu are, desigur datorită vîrstei sale, un trecut cinematografic. Poate... un viitor.

2) Despre Larisa Lujina ultimele noutăți pe care vi le putem comunica sînt că a terminat turnările în filmul „Liniștea" al regizorului V. Basov, în care artista interpretează rolul unui geolog, și că recent a făcut o călătorie în Cuba.

3) Sub denumirea de pugilat, în antichitate se practica un sport ce nu înseamnă altceva decît lupta cu pumnii. Pugilatul este menționat în unul din poemele homerice — ceea ce ne arată cît de vechi este acest sport. La cea de-a 23-a olimpiadă antică, pugilatul a fost înscris și a rămas ca atare printre jocurile olimpice. În prezent pugilatul are ca moștenitor popularul sport pe care-l cunoașteți sub numele de box, iar pugilistica nu este decît o altă denumire dată boxului, cu scopul bineînțeles de a arăta legătura strînsă între acesta și lupta cu pumnii din antichitate. Care este cel mai bun pugilist romîn actual ? Căutați-l în lista ultimilor campioni republicani de box.

4) Care sînt cele mai mari și cele mai mici cărți din lume ? Printre cele din prima categorie amintim Atlasul geografic editat în Olanda în 1669, avînd dimensiunile de 1,15 x 1,75 metri ; Atlasul se află la „British Museum". Cea mai mică dintre cărțile cunoscute este cea tipărită la Padua în 1896 și cuprinde scrisoarea adresată de Galileo Galilei, în 1615, signorei Christina de Lorena ; cartea are 10x15 milimetri.

IOAN V. DUMITRU, Cugir. Ar însemna să risipim inutil spațiul înșirînd aci denumirile statelor ce compun S.U.A. Consultați „Micul atlas geografic", apărut în 1962 în Editura științifică. În ce privește originea denumirilor respective, vă putem spune doar că numele unora dintre state sînt de origine indiană (Dakota, Wyoming, Nebraska ș.a.), altele provin de la denumirile date de coloniștii veniți din Europa în primele secole după descoperirea Americii (Virginia, Carolina, Pennsylvania etc.) și, în sfîrșit, altele sînt de origine latino-americană, fiind date unor teritorii ce au aparținut cîndva Mexicului (New Mexico, Texas etc.).

V. SILVIAN

Natalia Zaremba, Cîmpulung-Muscel ; Corneliu Rusu, Craiova ; Georgeta Ungureanu, Roman ; Viorel Pop, București ; Maria Nistor, Alba Iulia ; N. Lepădatu, Galați — tuturor celor de mai sus li s-a răspuns prin poștă.

SPORT

Meciul de la Ploiești (Petrolul-Rapid 0 : 1) s-a caracterizat prin acțiuni dinamice. Uneori însă „dinamismul", mai ales al gazdelor, a venit în contradicție cu sportivitatea...

Un punct prețios a obținut Steagul roșu la Arad (0 : 0 cu U.T.A.) după un meci viu disputat și — după cum se vede — nu întotdeauna în limitele regulamentului.

ÎN CUPA REVISTEI „FLACĂRA"

RAPID A TRECUT ÎN FRUNTE

Farul și Steagul roșu au obținut cîte un punct

Iată cum arată clasamentul în disputa pentru cupa oferită de revista noastră echipei din divizia A care realizează cele mai bune rezultate în deplasare.

1. RAPID	**9**	**5**	**3**	**1**	**14 : 9**	**13**
2. DINAMO BUCUREȘTI	**8**	**5**	**1**	**2**	**14 : 6**	**11**
3. STEAUA	**8**	**4**	**1**	**3**	**16 : 15**	**9**
4. PROGRESUL	**9**	**3**	**2**	**4**	**14 : 17**	**8**
5. STEAGUL ROȘU	**9**	**3**	**2**	**4**	**7 : 14**	**8**
6. FARUL	**9**	**2**	**1**	**6**	**7 : 18**	**5**
7. PETROLUL	**8**	**1**	**2**	**5**	**7 : 6**	**4**
8. ȘTIINȚA CLUJ	**9**	**1**	**1**	**7**	**7 : 19**	**3**
9. DINAMO PITEȘTI	**9**	**0**	**3**	**6**	**5 : 16**	**3**
10. ȘTIINȚA TIMIȘOARA	**9**	**0**	**2**	**7**	**4 : 17**	**2**
11. SIDERURGISTUL	**10**	**1**	**0**	**9**	**7 : 30**	**2**
12. CRIȘUL	**9**	**1**	**0**	**8**	**5 : 26**	**2**
13. U.T.A.	**7**	**0**	**2**	**5**	**2 : 11**	**2**
14. C.S.M.S.	**8**	**0**	**0**	**8**	**8 : 25**	**0**

Așadar, pînă în prezent, echipele bucureștene, și în primul rînd **Rapid**, s-au comportat cel mai bine în meciurile jucate în deplasare. Din 9 meciuri jucate pe terenul adversarului, **Rapid** a cîștigat 5 și a obținut egalitate în 3 meciuri. Echipa din Giulești este urmată de **Dinamo, Steaua** și **Progresul (Dinamo** și **Steaua** cu cîte un joc mai puțin). După etapa viitoare — cînd **Rapid** și **Progresul**, jucînd acasă, nu vor acumula puncte, iar **Dinamo** și **Steaua** vor juca în deplasare (Galați și respectiv Oradea) — sînt de prevăzut noi modificări în fruntea clasamentului.

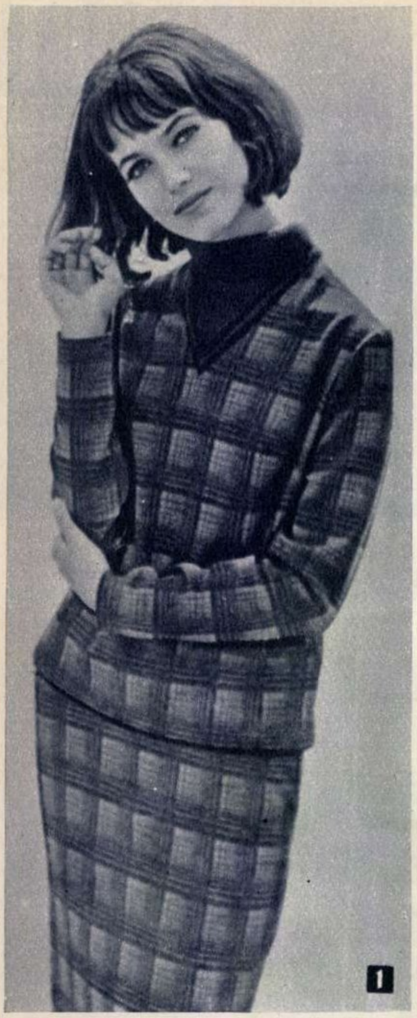
1

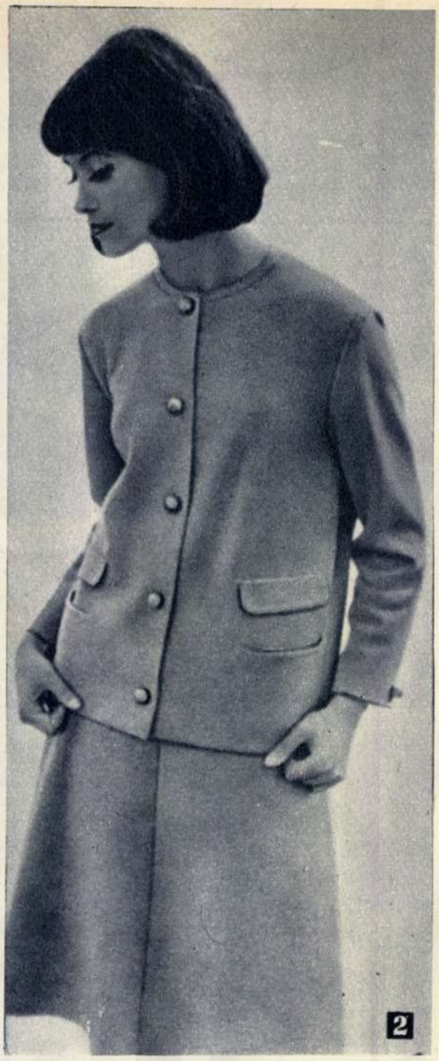
2

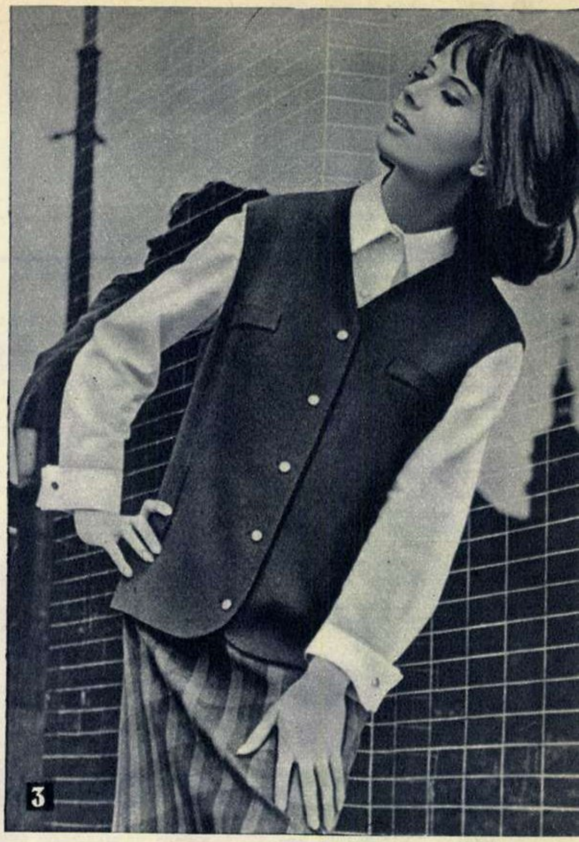
3

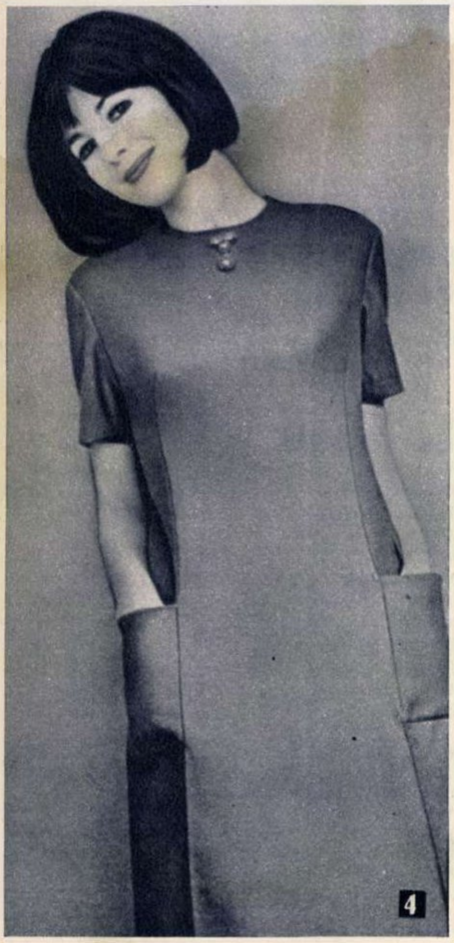
4

Moda

LA LUCRU ŞI PE STRADĂ

Vă oferim cîteva modele alese din colecţiile de primăvară prezentate recent de creatorii de modă din ţara noastră, Italia şi Republica Democrată Germană.

Rochia din două piese (foto 1), confecţionată din stofă ecosez, e deosebit de practică în simplitatea ei. Decolteul, în formă de V, e completat, în zilele răcoroase, de un pulover sau un plastron de tricot.

Croiala confortabilă şi jerseul moale din care sînt lucrate fac din aceste costume în două piese (foto 2 şi 5) ţinute recomandabile pentru toate ocaziile.

O bluză albă care poate fi schimbată des, o fustă în carouri şi o vestă într-una din culorile ecosezului şi iată un costum (foto 3) care va cuceri fără îndoială sufragiile tinerelor fete.

Pentru cele care s-au plictisit de „veşnica" fustă şi bluză, o rochie de croială „princesse" (foto 4) care poate fi purtată cu succes la orice oră a zilei.

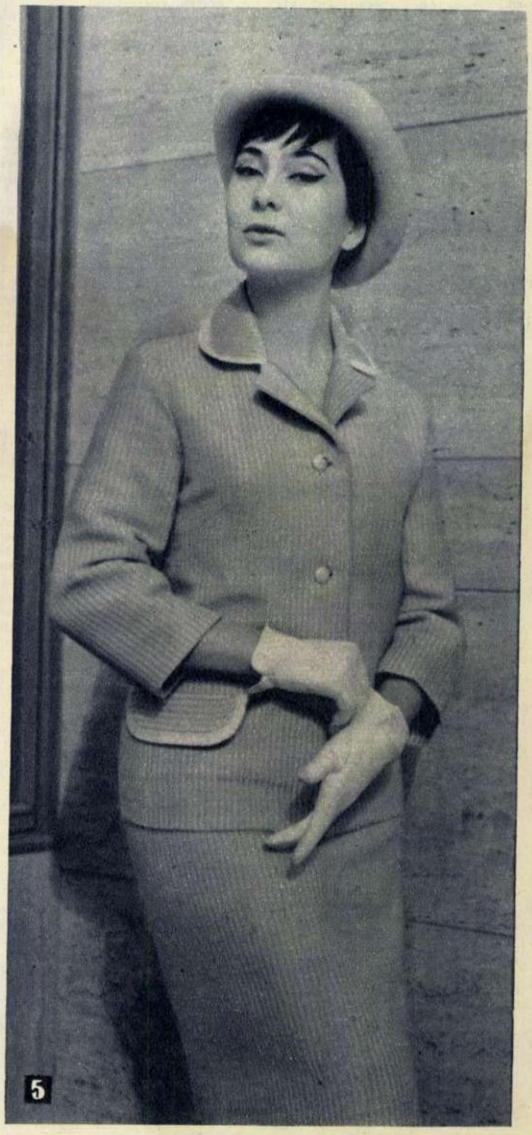
5

FOTOCRONICA

FLACĂRII

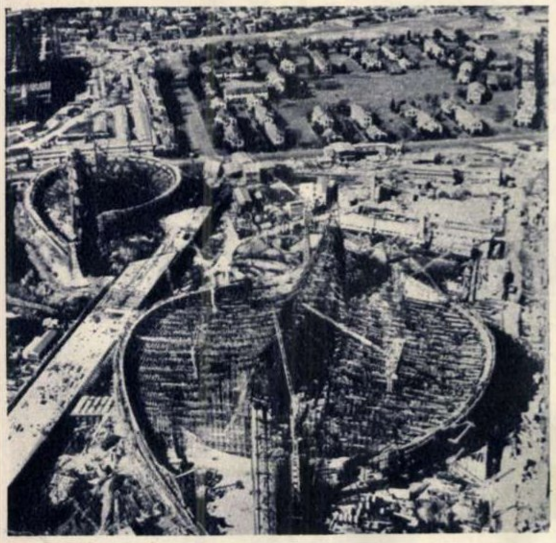

La Tokio sînt în toi pregătirile pentru olimpiadă. În fotografie : vedere din avion a șantierului viitorului stadion național ; în planul al doilea, în stînga, se poate vedea construcția complexului nautic, care va avea două piscine, una de 50 m lungime și alta de 25 m pentru sărituri ; în dreapta : satul olimpic.

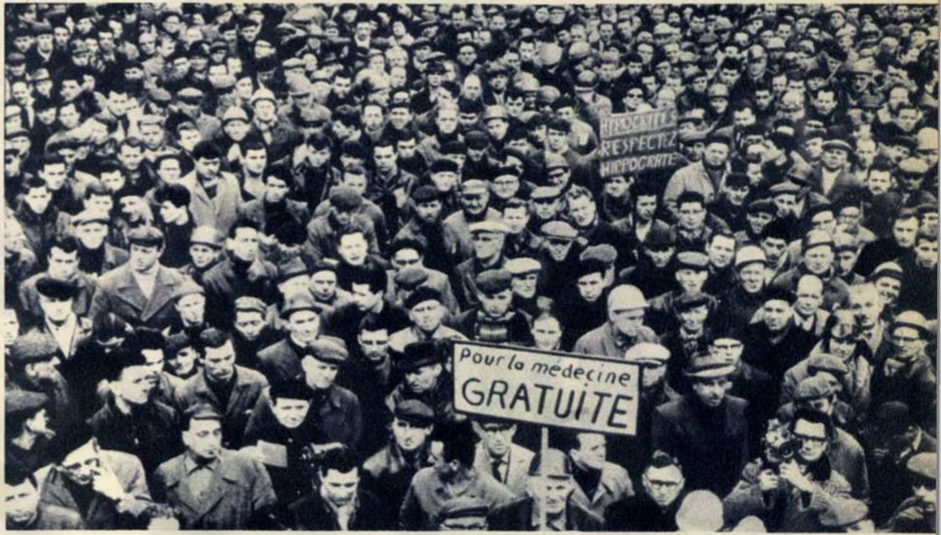

Greva medicilor belgieni, prin care aceștia se opun acordării de asistență medicală în baza legii asigurărilor sociale, a stîrnit protestul maselor largi muncitoare, care nu vor să fie la cheremul onorariilor arbitrare practicate de cabinetele particulare. În fotografie : muncitori din localitatea Seraing manifestează împotriva grevei, purtînd pancarte pe care scrie : „Pentru o îngrijire medicală gratuită", „Ipocriților, respectați-l pe Hipocrat".

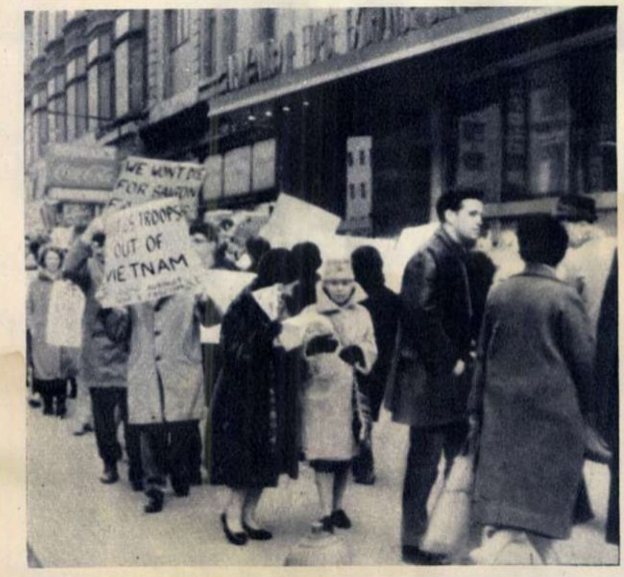
WE WANT ... FOR SAIGON
U.S. TROOPS OUT OF VIETNAM

In fața unui centru de recrutare din New York, pichete de demonstranți cer să se pună capăt intervenției S.U.A. în războiul din Vietnamul de sud împotriva forțelor patriotice.

Printre actualele mijloace de locomoție din capitala sovietică se află și troleibuzul cu remorcă, avînd o capacitate de 180 pasageri.

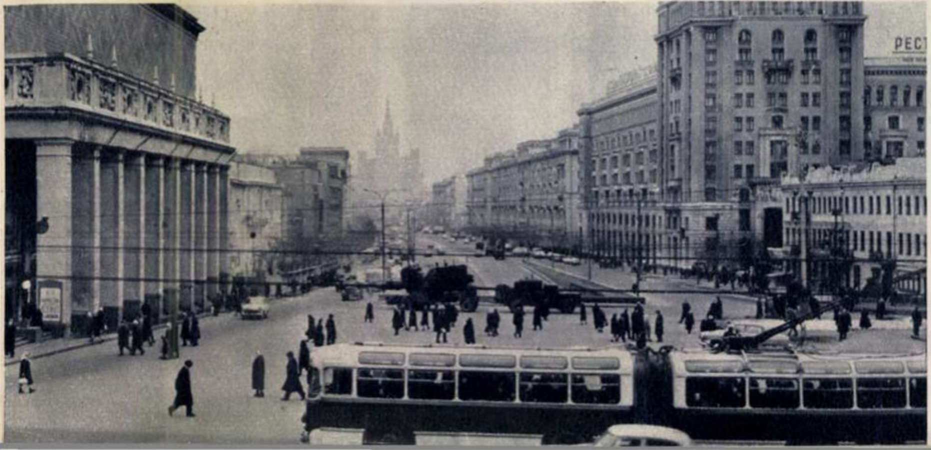

Doi tineri francezi din Montceau-les-Mines, Alain Jarrige (sus) și Joseph Gadak (jos), au pornit într-o lungă călătorie urmînd să parcurgă 22.000 km pe bicicletă și să ajungă la Tokio pentru a fi prezenți la începerea Jocurilor Olimpice.

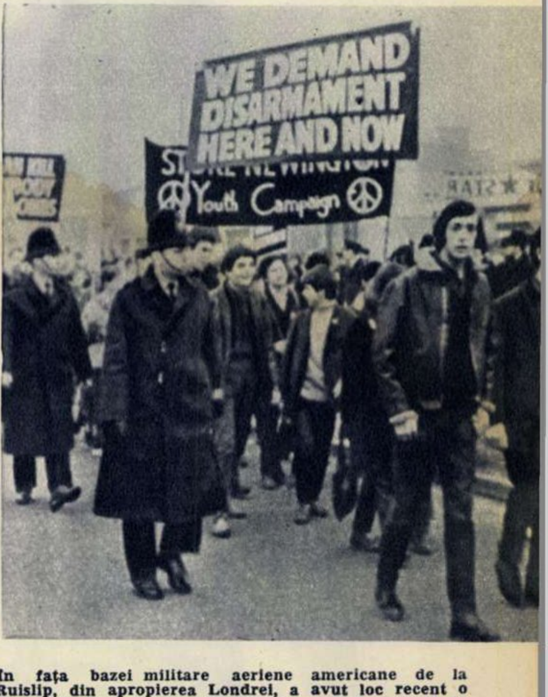
WE DEMAND DISARMAMENT HERE AND NOW
Youth Campaign

In fața bazei militare aeriene americane de la Ruislip, din apropierea Londrei, a avut loc recent o demonstrație pentru pace și dezarmare, organizată de tineri adversari ai înarmării nucleare din Anglia.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie.
Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10— int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA : Ion Vulpescu.

41.505

Bibl Rep

lejeră
practică
modernă

BLUZELE, JACHETELE, SCAMPOLOURILE TRICOTATE DIN BUMBAC ÎN MODELE ŞI CULORI VARIATE — SÎNT ÎMBRĂCĂMINTEA IDEALĂ PENTRU SERVICIU ŞI SPORT.

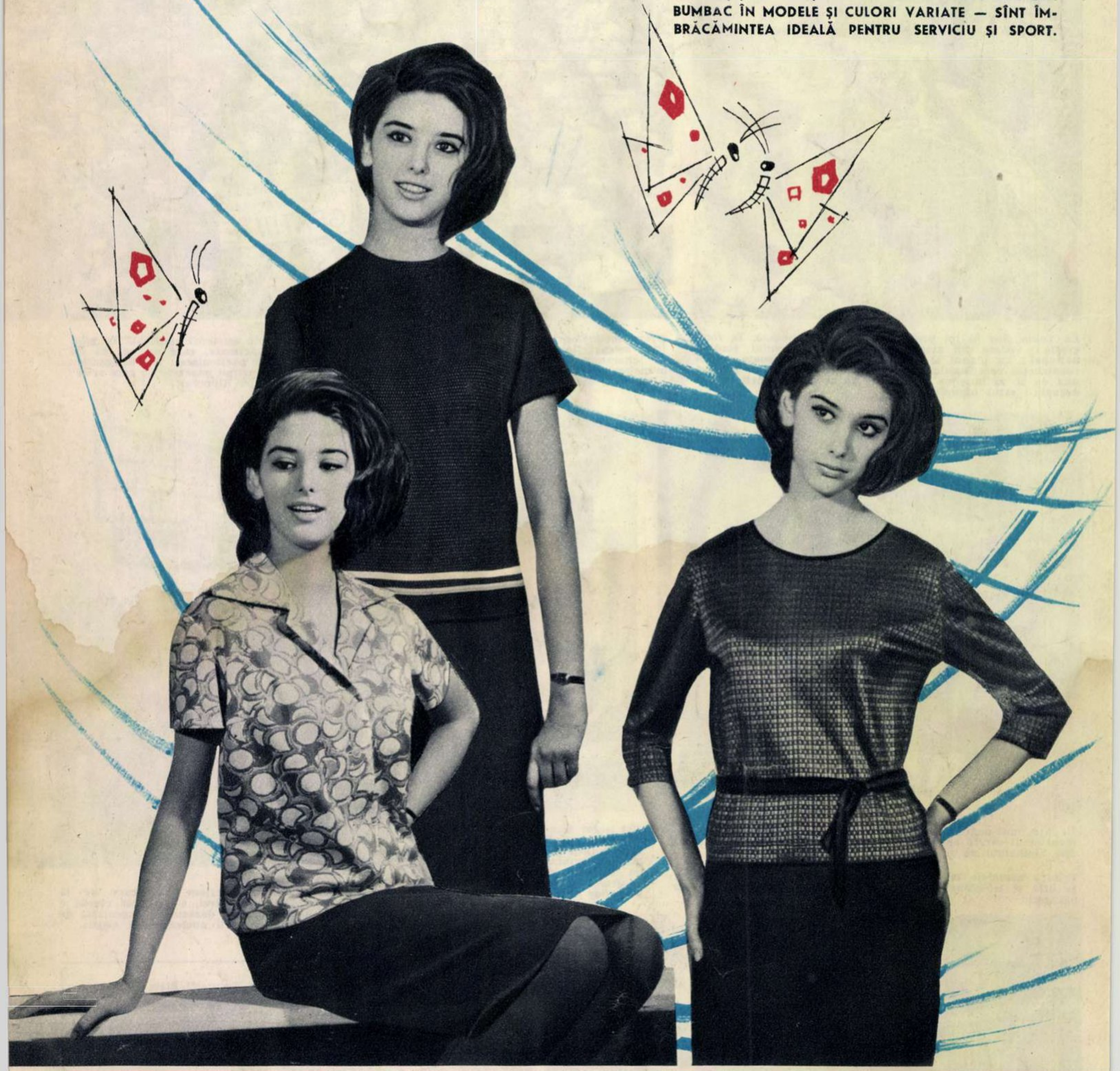

IMBRĂCĂMINTE TRICOTATĂ DIN BUMBAC

05/I

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

17

Anul XIII nr. 17 (465) — 25 aprilie 1964

CU PRIMĂVARA PRIN BUCUREȘTI

ALASKA-un minut înainte...

AERUL CURAT
schiță de Italo CALVINO

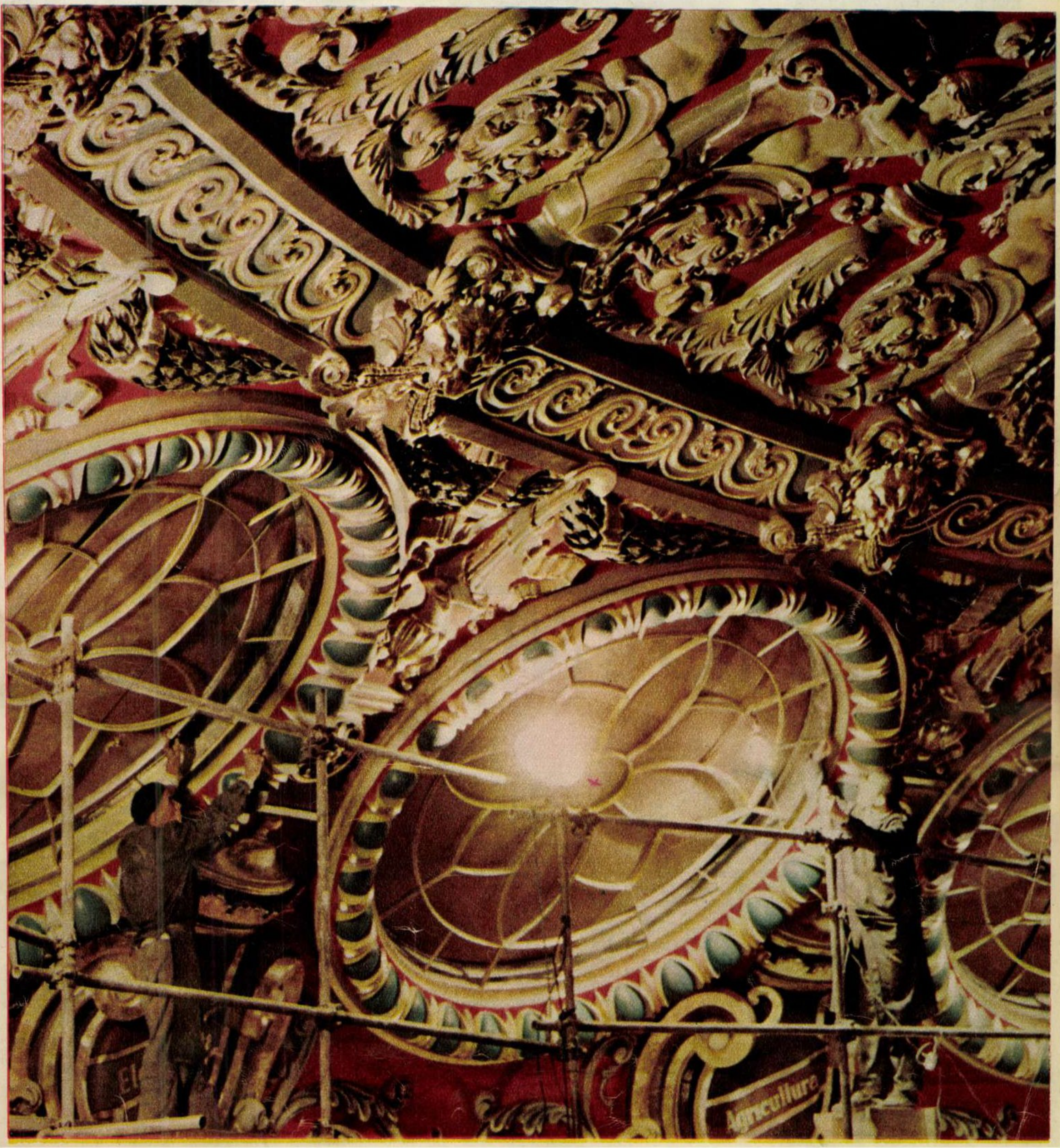

Ateneul R. P. Romîne: lucrările de restaurare se apropie de sfîrșit.

94 de ani de la naşterea lui LENIN

ÎNTR-O ZI LA SMOLNÎI*)

de D. VIŞNEVSKI

Îmbrăcat cu paltonul şi cu o căciulă de blană pe cap, Lenin ieşi pe coridor urmat de Saveliev. La vreo zece paşi de el trecu Cicerin cu viitorul său referent, discutînd ceva cu însufleţire. „Veşnicul student“ era într-adevăr o apariţie stranie în haina lui ridicol de scurtă, croită parcă pe altă măsură. Din mîneci ieşeau nişte labe lungi, înroşite de ger. Era nebărbierit, netuns, cu părul vîlvoi. O gheată îi era legată cu sîrmă, iar în mîini îşi frămînta şapca şi aşa mototolită. Lenin îşi aduse aminte de cuvintele lui Cicerin despre Luciţki : „Îl pieptănăm, îl îmbrăcăm...“ Apoi se uită la oamenii care forfoteau pe coridor, urcînd şi coborînd etajele, la acest flux continuu de oameni. La Smolnîi niciodată zgomotul, tumultul, agitaţia, nu se domoleau. Oamenii erau îmbrăcaţi care cu ce avea. Se perindau paltoane, vestoane, cojoace, cojocele, mantale, *bekeşe*, scurte, tunici, cămăşi ruseşti, sacouri, bluze militare, ghete scîlciate, cizme, opinci, obiele, bocanci, galoşi, jachete, basmale, şaluri, chipie, şepci, căciuli, berete — toate vechi, ponosite, rupte şi peticite. Pe chipul lui Lenin se întipări o expresie de meditaţie adîncă. Cu ochii mijiţi se uita de-a lungul coridorului şi se gîndea : „Nu-i nimic... Îi pieptănăm, îi îmbrăcăm...“ Se opri zărind-o pe femeia de serviciu, care ştergea praful de pe uşa unei camere din apropiere. O salută, dar ajuns în dreptul scării îşi aduse deodată aminte de ceva şi se întoarse, descheindu-şi din mers paltonul.

— Ce mai face cavaleristul dumitale ? — o întrebă el.

— E cam slăbuţ încă, Vladimir Ilici.

— Hm... da... Lenin scoase din buzunar cei doi biscuiţi de casă, înveliţi în hîrtie, pe care-i strecură femeii în mînă spunîndu-i stînjenit parcă : Uite... ceva bun pentru el...

Pe coridor se ivi Nadejda Konstantinovna. Observase de la distanţă această scenă şi faţa ei se lumină. Lenin întoarse capul şi zărind-o, o aşteptă. Păşind apoi alături de ea, începu să tuşească :

— Hm... Hm... Parcă mă ustură ceva în gît. Apoi, arătînd cu capul spre femeie, spuse : I-a fost băiatul bolnav. Îl cheamă Petea. Îl cunoşti ? Era aşa de zglobiu, iar acum, să-i plîngi de milă, nu alta...

La intrare pufăia motorul unui automobil „Turka-Mary“, în jurul căruia se aflau cîţiva oameni. Şoferul Ghil trase capota peste motor, se aşeză pe scaunul lui şi deschise portiera.

Tocmai atunci se apropiau de Smolnîi Ignat Oleinik cu matrozii şi, împreună cu ei, Uliana Demenciuk. Văzîndu-i pe Lenin şi pe Krupskaia, Oleinik îi dădu Ulianei un ghiont uşor şi-i şopti :

— Ia, apropii-ti...

Uliana luă dintr-o singură mişcare povara din mîna marinarului care i-o ducea şi-o aruncă pe umeri, apoi se apropie de Lenin.

— Bună zîua. Dacî sî poati, aş vre sî va întreb ceava.

Vladimir Ilici se opri, privind-o cu uimire şi interes.

— Spune, femeie.

— Îl cat pe barbatu-meu. Ici îi, la spital... Dumnivoastrî sînteţi Saveliev ?

— Nu. Lenin aruncă o privire primprejur. Saveliev vine îndată.

— Atuncia iertari — spuse Uliana cu dezamăgire în glas. Eu am crez't... adăugă ea, aruncînd o privire întrebătoare lui Ignat Oleinik, care stătea ceva mai la o parte.

Vladimir Ilici surprinse inflexiunile din glasul ei şi o întrebă :

— Eşti probabil din Ucraina ?

— Di pi lîngă Harkov sîntem noi — se învioră Uliana. Merefa, ştiţi undi vini ? O aşezari aşa...

— Cum te cheamă ?

— Familia noastră îi Mikita Demenciuk. Barbatu-meu adicătelea e Mikita, iară eu — Uliana.

— Uliana ? — repetă Lenin. Şi eu sînt Ulianov. Va să zică sîntem tizi. Ce mai e pe la voi prin Ucraina ? S-au mai pus lucrurile pe roate ?

— Acum îi bini, di cînd o vinit Puterea sovietică. Dar ci-o fost ! Văleu, să nu mai vorghesc ! Şi panii ăia, şi banditţii di tăt felu'...

Se apropie Saveliev. Văzînd-o pe Uliana, imediat bănui că trebuie să fie tocmai nevasta lui Nikita Demenciuk, căreia îi scrisese o dată o scrisoare. Va să zică a venit totuşi ! Şi pe ce vremuri ! Dar ce-o să fie, cînd o da ochii cu el ? Numai la gîndul acesta, i se strînse inima. Uliana însă, bucuroasă de atenţia pe care i-o acorda un om de vază, după cît putuse ea să priceapă, povestea şi tot povestea despre necazurile şi bucuriile ei, despre traiul ei de toate zilele, fără să ştie şi fără să bănuiască măcar că vorbeşte chiar cu Lenin. Captivată de discuţie, părea că nici nu mai vedea ce se petrece în jurul ei. Oleinik se miră chiar de vioiciunea cu care îi relata lui Lenin despre viaţa ei.

— Şi zici că bărbatul dumitale e soldat ? — întrebă Vladimir Ilici. La spital ?

— Ehei... Abea ne luaserăm. Frumos o mai fost Mikita al meu. Cînd colo războlul. L-o luat, pe Mikita, dară. Fără di el am ramas eu... vremi di patru ani sî tot trag di una sînguri. Am născut şi un prunc... dar l-am îngropat. Mi-o murit fetişoara. Pe Uliana o înecă plînsul, apoi îşi şterse lacrimile ; îl privi pe Lenin cu căldură şi încredere. Iar numili dumnivoastrî zîciţ cî-i Ulianov ? Sînteţi un om tari cumsîcadi. Inimos. Dei domnu' sî hîţi fericit. Uiti, aţi stat sî ascultaţi o biatî ţarancî, o muieri, dar mi s-o uşurat sufletu' cît am vorbit cu dumnivoastrî.

Lenin întoarse capul şi văzîndu-l pe Saveliev, se bucură că poate să-i dea imediat o mînă de ajutor acestei femei.

— Iată-l şi pe Saveliev al dumitale ! — spuse Lenin cu o sclipire în ochi şi cu un zîmbet fericit. Apoi, adresîndu-i-se lui Saveliev : Întreabă de dumneata.

Saveliev dădu bună ziua Ulianei.

— Ai venit, Uliana Ivanovna... Foarte bine. Cred însă că va trebui să amînăm pe mîine mersul la spital. Astăzi nu avem timp.

— Dar de ce ? — întrebă Lenin. Pentru ce să amînaţi ? Dumneata îl cunoşti pe bărbatul ei ? Ştii la ce spital se află ? Poftim, condu-o.

— Dar eu... se înecă Saveliev. Voia să spună că primise un ordin de la Stepan Akimovici : „Să nu te îndepărtezi de Lenin, nici măcar cu un pas“.

Lenin însă nu-l lăsă să termine.

— Lasă astea, n-ai nici o grijă, apoi către Uliana : la revedere, tovarăşă Uliana — îi strînse mîna în chip de bun rămas. Şi dacă ai vreodată nevoie de ceva, vino aici, în casa asta. Întreabă de Ulianov. Ne-am înţeles ?

---

*) Fragment din volumul „A 72-a zi“ — E.P.L.U., 1964.

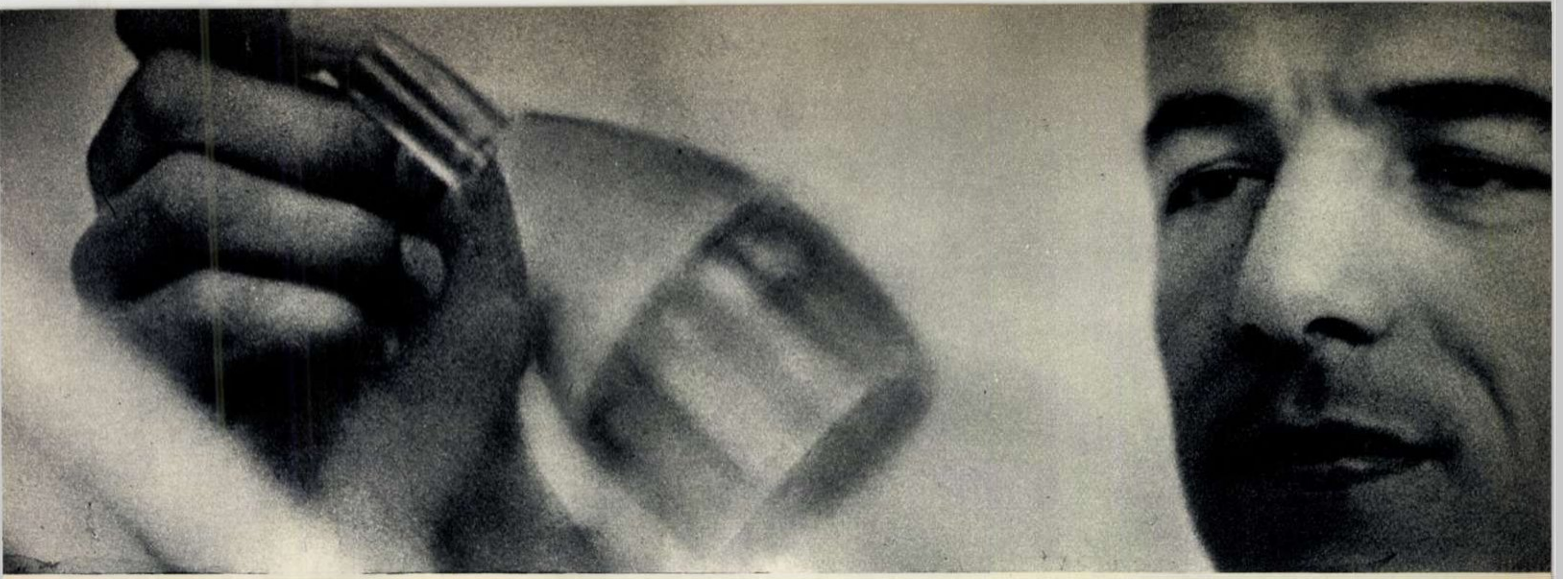

↑ În eprubetă, sub privirile atente ale specialiştilor, substanţele folosite la diverse operaţii de foraj şi extracţie îşi dezvăluie treptat toate tainele.

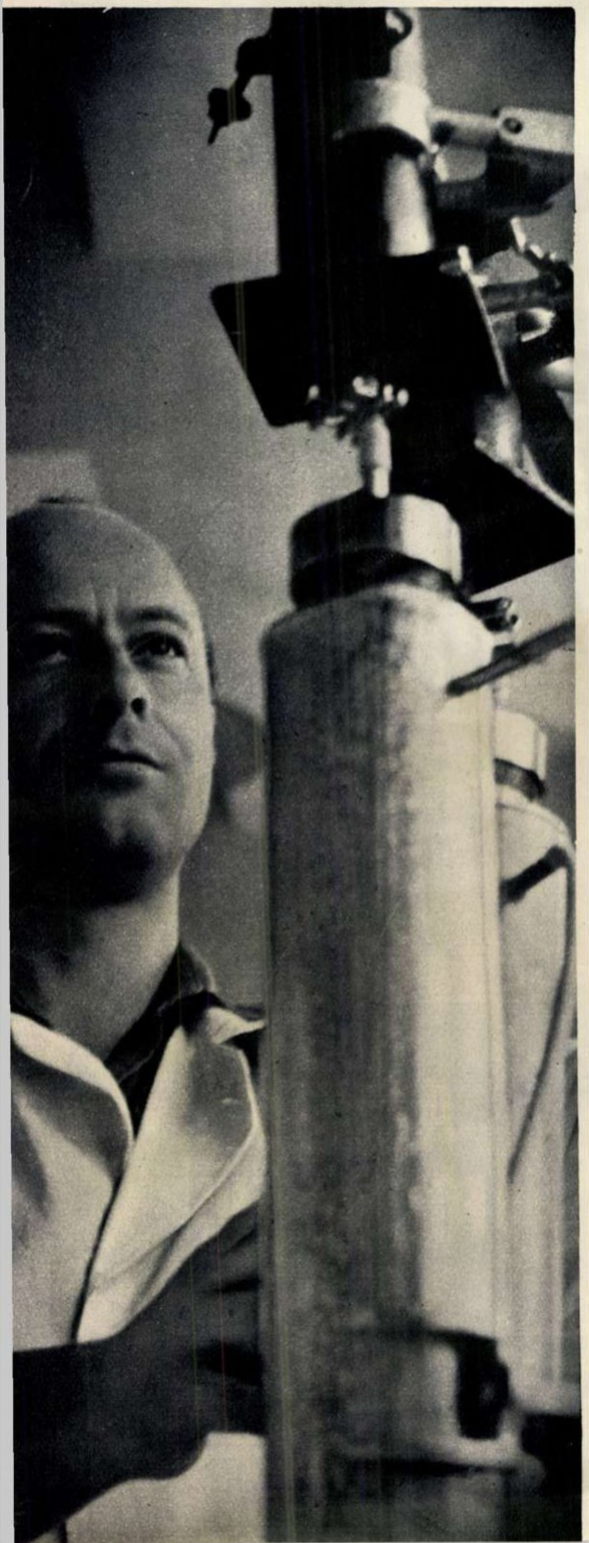

Injecţie de răşini în nisipuri petrolifere. Această lucrare de laborator cere foarte multă atenţie din partea celui care o execută.

PRIN INSTITUTELE NOASTRE DE CERCETĂRI

SONDE ÎN LABORATOR

Un şarpe de oţel se zvîrcoleşte aprig în adîncurile terestre. Straturile geologice, mai moi sau mai dure, mai compacte sau mai friabile, îl strîng cu înverşunare în cleştele lor mineral ameninţînd să-i curme înaintarea. Cîteva zeci de vagoane de noroi, pompate de motoarele de la suprafaţă, circulă fără încetare prin galeria săpată de coloana metalică. Noroiul aduce la lumina zilei sfărîmături ale formaţiilor orogenetice. Gresie, calcar, marne, nisipuri. 4.180 metri adîncime. Aparatele pipăie pulsul sondei. Se iau în permanenţă probe de noroi. Se fac analize rapide.

— Înaintăm, putem înainta ! 4.181, 4.182, 4.183...

Şi deodată o schimbare neaşteptată : se semnalează creşterea concentraţiei de sare în fluidul de foraj. La 4.183 de metri sonda a pătruns într-un strat de clorură de sodiu.

— Opriţi ! Extrageţi garnitura ! Pierdem apa din cauza sării. Trebuie schimbată compoziţia noroiului.

După o jumătate de oră, într-una din încăperile unei mari clădiri de pe strada Plevnei din Cîmpina sună telefonul.

— Alo, institutul ? Institutul de cercetări foraj-extracţie ? Daţi-mi-l pe tovarăşul inginer Ionescu... De la laboratorul de

Nicolae RĂDULESCU

(Continuare în pag. 5)

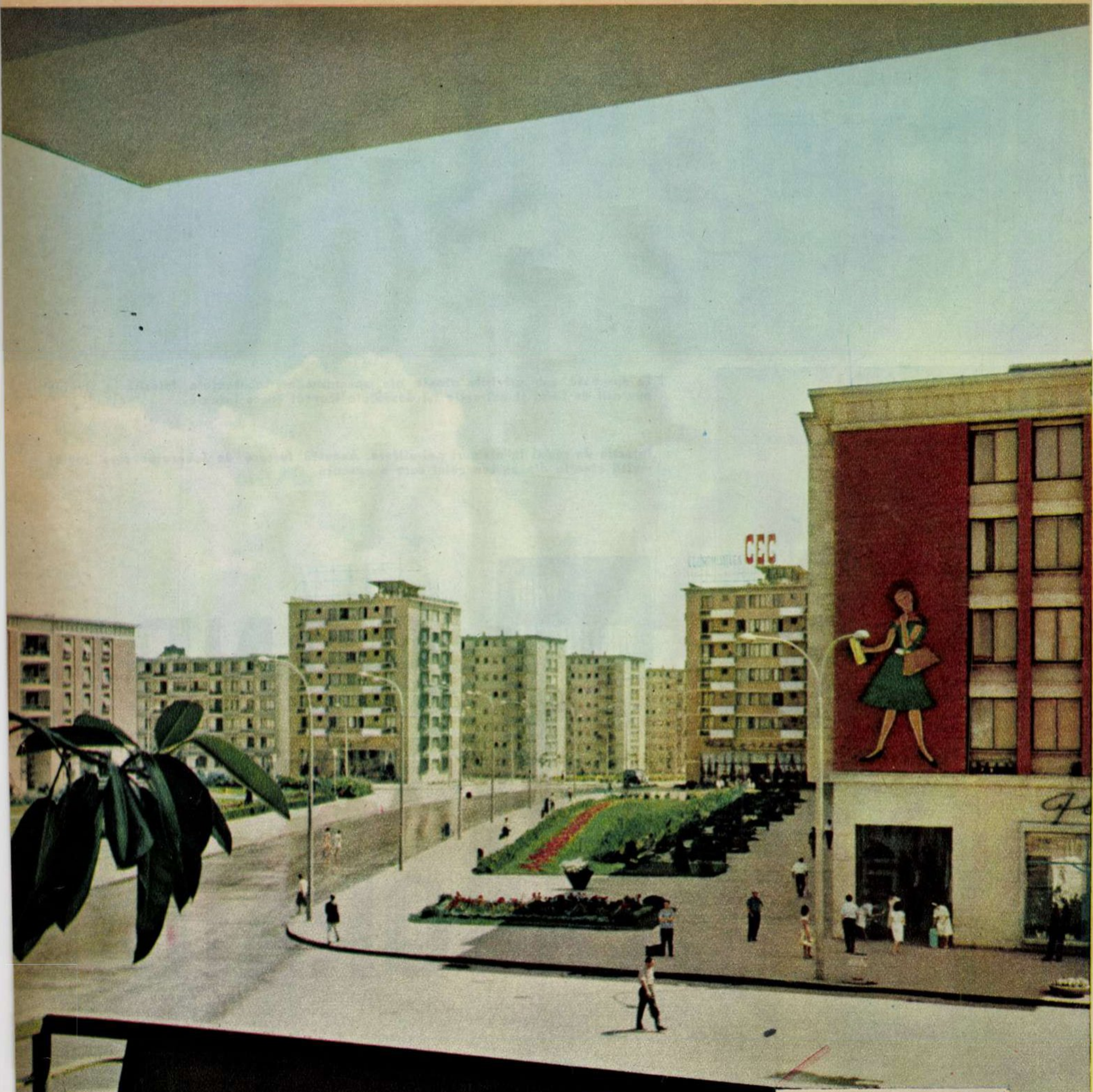

Noul centru al orașului Galați.

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA GALAȚI

(Urmare din pag. 3)

fluide. Aici schela Boldești, sonda numărul...

Peste cîteva zile inginerul Ilie Ionescu s-a înapoiat la institut. Colegii îl așteptau nerăbdători. Li se comunicase prin telefon că la sonda care începuse să piardă fluidul de foraj s-a restabilit regimul normal de lucru prin aplicarea „rețetei“ determinate de ei în laborator.

În mod indirect luaseră parte cu toții la această acțiune încununată de succes. Dar un singur cercetător din institut fusese la fața locului și numai de la el puteau afla amănunte. Se înțelege deci că în ziua cînd s-a înapoiat de la Boldești inginerul Ionescu a trebuit să-și programeze cîteva ore pentru a povesti totul, de-a fir-a-păr.

Amănuntele ar fi putut umple o carte cu multe pagini. Caz dificil. Configurația stratigrafică a terenului extrem de complexă. Temperaturi ridicate și presiuni de zeci de atmosfere, la o adîncime considerabilă. Și, pe deasupra, acea concentrație nedorită a clorurii de sodiu. Într-un decimetru cub de noroi se aflau 1.700 grame de substanțe solide și numai 600 de grame apă. Dar se cerea ca pasta aceea vîscoasă să „curgă“ la fel de ușor ca și cînd raportul cantităților ar fi fost invers. Iar fluiditatea trebuia să rămînă constantă, chiar în condițiile creșterii procentului de sare — ceea ce în mod obișnuit provoacă filtrarea apei prin porii rocilor permeabile.

Era vorba de o problemă de hidrodinamică și de chimie în același timp, pentru că un fluid de foraj cu astfel de proprietăți nu se poate obține decît prin combinarea noroiului propriu-zis cu o serie de substanțe chimice dozate în anumite proporții. Adică prin aplicarea unei „rețete“ pe care numai un laborator specializat o putea elabora. În cazul la care ne referim, analizele probelor de fluid, aduse în grabă de la Boldești, și stabilirea compoziției optime fuseseră efectuate în numai 24 de ore.

Era a treia oară cînd institutul din Cîmpina acorda asistență tehnică sondei cu pricina. Dar a cîta intervenție de acest fel în alte schele petroliere și la alte sonde?

Numai arhiva ar putea să dea un răspuns exact în această privință. În mai puțin de zece ani de existență institutul a pus la dispoziția muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor petroliști din întreaga țară un număr atît de mare de lucrări științifice axate pe problemele concrete ale forajului și extracției, încît documentația acestora a și format o arhivă cu un volum impresionant.

Nu ne simțim însă tentați să facem numărătoarea documentelor. Mult mai captivantă ni se pare activitatea vie, prezentă, a acestui colectiv de cercetători care urmăresc de la distanță și dirijează complicatele utilaje mecanice răspîndite cu miile pe cîmpurile petrolifere. Mișcarea coloanelor de foraj în adîncuri e inaccesibilă simțurilor. Ochiul nu vede decît turla metalică de la suprafață iar auzul nu distinge scrîșnetul sapei pe roca dură. Dar omul de știință are la dispoziție aparatura de investigație, al cărei limbaj îi e pe deplin accesibil. Aparatele „simt“ totul cu o finețe superioară celei umane. Pe baza indicațiilor lor se pot analiza procese de o complexitate nebănuită. Și sondele se mută astfel în laborator, sub formă de modele teoretice, asupra cărora se fac în permanență analize, determinări, probe. Lucrările încep prin studiul unei vaste bibliografii pe temeiul căreia se întregește imaginea stadiului actual, în lume, al cercetărilor din domeniul respectiv. După o cunoscută expresie, parcurgerea acestei etape de început, plus elaborarea unui plan amănunțit, echivalează cu 50% din succes.

La un moment dat modelele suferă modificări. Alte sudii, alte determinări. Cu certitudinea posibilității unor avantaje tehnice și economice, specialiștii experimentează apoi modificările respective direct în schelele petroliere. Așa au apărut o serie de noutăți în teoria complexă a fluidelor de foraj — a noroaielor din sonde, cu alte cuvinte. Aceste banale amestecuri de pămînt și apă, atît de neplăcute ca aspect, cărora multă vreme li s-a acordat o importanță insignifiantă, au devenit obiect de studiu științific. Pe aceeași cale s-au îmbunătățit și metodele de exploatare rațională a zăcămintelor de țiței sau de folosire judicioasă a cimenturilor speciale. După cum s-au înregistrat progrese importante și în știința amplasării sondelor pe terenurile petrolifere după criteriul maximei productivități.

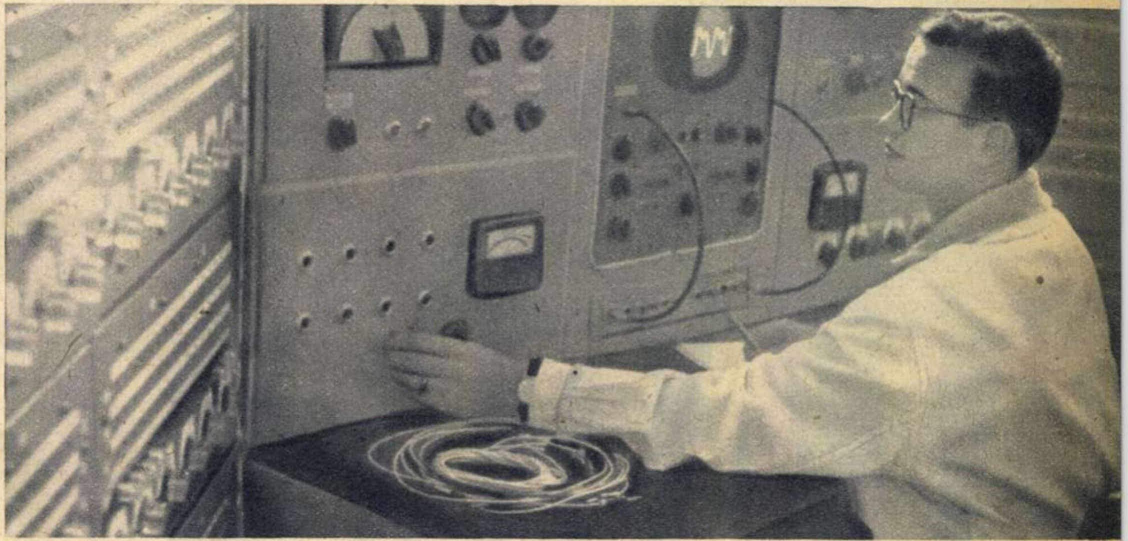

Modelul electronic al sondelor de mare adîncime, realizat de inginerii institutului, în colaborare cu Institutul politehnic din București, poate să reproducă în laborator, sub formă de diagramă, o mare parte din parametrii reali ai instalațiilor care lucrează în schelele petroliere.

În ipostazele de medicament antireumatic — făcînd parte din arsenalul farmaciei empirice populare — și de lubrifiant pentru osia carului, petrolul nu merita efortul de a se scormoni pentru el scoarța pămîntului. Atît cît cereau aceste întrebuințări se găsea de-a gata în adînciturile terenurilor petrolifere. Dar a venit o vreme cînd i s-a spus „aur negru“, pentru cîștigurile fabuloase ce se puteau realiza din vînzarea lui. Atunci s-au săpat puțuri în care omul cobora pe frînghie, cu lopata în mînă, și adeseori ieșea asfixiat sau pîrjolit de incendii accidentale. Mai tîrziu, cînd „hecna“ trasă de cai sau de boi, care scotea cam o găleată de păcură într-un sfert de oră, a devenit nerentabilă, s-au forat și sonde mecanice, după model canadian sau pensilvan. Cu mici transformări neesențiale, acestea au dăinuit în peisajul petrolier al Romîniei mai bine de o jumătate de secol. În țara cu una dintre cele mai vechi tradiții în extracția și prelucrarea țițeiului („distileria“ de la Rifov, construită în 1857, a precedat cu doi ani prima instalație similară americană, iar Bucureștiul a fost cel dintîi oraș din lume iluminat cu petrol) se mai fora încă în 1926 cu motoare de autocamion cumpărate de la fiare vechi. Pentru ridicarea gradului de tehnicitate al instalațiilor și ușurarea efortului fizic al muncitorilor, societățile petroliere, mai mult sau mai puțin anonime, investite cu capital mai ales străin, n-au găsit niciodată banii trebuincioși. Dar iată că în anii noștri modernizarea utilajului și sporirea eficienței tehnice și economice a metodelor de foraj și extracție au devenit preocupări majore nu numai pentru cei ce lucrează direct în schelele petroliere, ci și pentru oamenii de știință.

Tînărul acesta care mai păstrează în memorie, ca pe o amintire recentă, solemnitatea încheierii studenției și a „investirii“ sale cu titlul de inginer, și-a început cariera cam pe vremea cînd instalația de foraj 4 LD intrase în producția de serie la uzinele „1 Mai“ din Ploiești. El nu cunoștea decît din citite acele sonde învechite care formau elementul predominant al exploatărilor petroliere de acum două decenii, cînd colegul său mai vîrstnic, Ion Ghel, făcuse la rîndu-i primii pași în meseria de inginer petrolist. Dar acum Leon Dogaru avea preocupări comune atît cu Ion Ghel cît și cu Ion Lari, Ovidiu Ștefănescu, M. Cocorandu și cu ceilalți membri ai colectivului de cercetători ai institutului, oameni de diferite vîrste și cu o vechime în producție cuprinsă între 30 de ani și... cîteva luni. Cu experiența vastă a unora și cu entuziasmul și puterea de muncă a altora, la care se adăuga dorința sinceră a tuturor de a aduce lucruri noi în tehnica exploatării petrolului, ei trebuiau să găsească cele mai eficiente soluții pentru problemele tehnice încă nerezolvate ale forajului și extracției. Dar nu era vorba să se îmbunătățească pe ici pe colo, un utilaj devenit necorespunzător. Datele de la care aveau să pornească le erau furnizate de o tehnică avansată, al cărei reprezentant de frunte, într-unul din domeniile ei, era chiar instalația 4 LD.

Într-un interval de timp relativ scurt industria noastră constructoare de utilaj petrolier avea să înregistreze un alt succes: instalația 3 DH — 200 A, cu ajutorul căreia s-au stabilit recent cîteva importante recorduri de foraj la mari adîncimi. Ritmul accelerat al înnoirii tehnicii de exploatare deschidea capitole noi în știința petrolieră.

De aceea nu e de mirare că principiul metodologic pe care și l-a însușit Leon Dogaru în calitate de cercetător pentru problemele mecanizării și automatizării forajului (două din aceste noi capitole), ca de altfel toți colegii săi, a fost acela al transformării radicale a schemelor tehnice existente, în funcție de modernizările ce trebuiau înfăptuite.

Examinăm o planșă reprezentînd proiectul unei instalații de introducerea și extracția prăjinilor de foraj concepută de un colectiv de specialiști ai institutului. Nu seamănă cu ceea ce ne-am obișnuit să înțelegem prin cuvîntul sondă. Nu seamănă de fapt cu nimic cunoscut pînă acum. Dar unul din autori, inginerul economist Ion Dumitru, ne demonstrează cu creionul în mînă că noutatea instalației, care se exprimă nu numai în aspectul exterior, ci mai ales în caracteristicile ei funcționale, constă în reducerea substanțială a timpului de foraj și în efectuarea mecanizată a majorității operațiilor. La întrebarea: „cum ați ajuns la ideea acestui proiect?“ — inginerul Leon Dogaru (care a participat la realizarea lui împreună cu Gheorghe Aldea, Ion Nicolau și Ion Dumitru) ne răspunde în glumă că în materie de tehnică noutățile vin ca în legenda cu mărul lui Newton, adică pe neașteptate. Dar tot de la el aflăm că elaborarea planurilor și schițelor pentru instalația despre care vorbim a fost precedată de o „acumulare de informație“ care a durat cîțiva ani. Cu alte cuvinte nu întîmplarea sau „inspirația“ au avut cuvîntul hotărîtor, ci studiul temeinic și experiența dobîndită cu timpul.

Din punctul de vedere al chimiștilor și petrochimiștilor petrolul se prezintă sub cele mai diverse aspecte. Din el se pot produce materii plastice, țesături, coloranți, parfumuri și — de ce nu? — într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat chiar grăsimi comestibile și carne sintetică. Celor ce-l scot la suprafață din adîncurile pămîntului le va apărea însă întotdeauna ca un lichid negru, uleios. Același lichid cu care primii navigatori și-au călăfătuit corăbiile și pe care oamenii din timpuri străvechi l-au ars în opaițe. Dar mijloacele de extracție vor fi din ce în ce mai perfecționate. Sondele complet mecanizate și automatizate, centralizarea și telecomanda precum și folosirea pe scară largă a calculatoarelor electronice în dirijarea forajului și extracției sînt numai cîteva din „surprizele“ pe care ni le rezervă viitorul în domeniul tehnicii petroliere. Cum vor arăta în detaliu aceste utilaje? Pentru multe din ele se pot face de pe acum precizări. Dar nu prin intermediul fanteziei, ci datorită gîndirii creatoare a oamenilor de știință, căreia îi sînt proprii atît capacitatea de a rezolva în mod nou problemele concrete ale prezentului cît și posibilitatea anticipării unor lucruri pe care, mai devreme sau mai tîrziu, le vom vedea înfăptuite.

Nicolae RĂDULESCU

Fotografiile autorului

(USA)
(URSS)
Wrangel
Barrow
BEAUFORT
SEA
Lawrence
Nome
C. Romanzof
St. Matthew
Nunivak
Pribilof Is.
Bristol Bay
Kenai Pen.
Kodiak
Dutch Harbor
Unalaska
Umnak
Unimak
ISLANDS
GULF OF ALASKA
YUKON
TERR
BRITISH
COL
Queen Charlotte Is.
Vancouver

ALASKA un minut înainte...

Pentru prima oară în analele Institutului de ştiinţe din Kensington, oscilaţii de o rară violenţă au paralizat timp de mai multe ore acele seismografului de înaltă precizie, în timp ce la centrul Fairbanks (Alaska) trepidaţiile răsturnau pur şi simplu întregul aparataj ştiinţific. Undele a căror traiectorie depăşea cadranul de înregistrare erau răspîndite de cutremurul care a zguduit cu putere Alaska, seism considerat de specialişti drept cel mai distrugător din istoria modernă a continentului american. Uriaşa sa forţă s-a dovedit capabilă să „degaje o cantitate de energie egală cu 20 de miliarde t.n.t. (trinitrotoluen), ceea ce depăşeşte de 10 milioane de ori bomba atomică lansată la Hiroshima“ — după cum relata L. Murphy directorul laboratoarelor seismografice ale serviciilor geologice americane.

Începînd din seara acelei vineri, miile de telegrame ale agenţiilor de presă aveau să indice situaţia din Alaska prin calificativul „dezastru“. Amănuntele catastrofei au umplut coloane întregi în ziarele americane. Sinteza urmărilor calamităţii avea să fie comunicată corespondenţilor de presă de către Edward Mc. Dermott, trimisul special al preşedintelui Johnson şi coordonatorul serviciului de ajutor pentru statele americane, care a întreprins împreună cu guvernatorul William Egan un zbor de recunoaştere în întreaga regiune. Echivalentul financiar al pagubelor se cifrează la 350-500 milioane de dolari. Suma pare desigur uriaşă. Pentru locuitorii Alaskăi ea poate fi însă tradusă într-o comparaţie grăitoare: de 3 ori mai mult decît a costat Alaska Highway, celebra şosea transamericană care, unind Marele Nord de Canada, a fost apreciată la Washington drept „startul“ dezvoltării economice a peninsulei.

Şi astfel vineri 27 martie Alaska a irupt dramatic şi dureros în plină actualitate...

Dar mai înainte? Ce se petrecea oare în acest ţinut — al 49-lea stat al S.U.A. — cu o întindere de 3 ori mai mare decît a Franţei şi pe care trăiesc răspîndiţi doar 250.000 locuitori?

Pentru mulţi, îndepărtata şi tăcuta Alaskă, ajungînd cu franjurile de gheaţă ale Capului Barrow pînă la 18.000 km apropiere de Pol şi prelungindu-se în Pacific prin şira descărnată a Aleutinelor, evocă şi astăzi doar poveştile palpitante ale lui Jack London, cu sănii trase de cîini trappeuri şi cu aventurieri căutători de aur. Să întoarcem însă ceasul timpului. Şi să schiţăm un scurt panoramic a ceea ce era vineri 27 martie pînă la orele 17,36 (ora locală) — un minut înainte de declanşarea cutremurului.

SOURDOUGHS

Urmînd drumul parcurs de călătorii înaintaşi, să ne apropiem de Alaska prin strîmtoarea lui Bering. Trasată pe hartă ca un simplu fir albastru, strîmtoarea, lată de 84 km şi adîncă de 60 m, devine iarna un adevărat pod de gheaţă, pe care eschimoşii îl parcurg cu piciorul pentru a vizita insulele Diomede, aflate chiar în centrul canalului. Insulele aparţin una Statelor Unite, iar cealaltă Uniunii Sovietice, distanţa geografică între cele două mari puteri reducîndu-se în această parte a lumii la 3,5 km.

Să pătrundem deci pe coasta nordică a Alaskăi şi dacă printre mirajele de gheaţă ale unei ierni ce durează zece luni pe an vom avea norocul să întîlnim celebrii urşi albi, ne vom putea mîndri că am trecut primul examen pentru a deveni „sourdoughs“

(vechi pionieri ai nordului), fapt care ne va aduce cu siguranţă laudele eschimoşilor.

Numărînd un sfert din totalul populaţiei Alaskăi, aceşti băştinaşi ai plaiurilor înzăpezite trăiesc retraşi pe meleagurile greu accesibile ale peninsulei, păstrîndu-şi în mare măsură străvechile obiceiuri care, alături de insemnele epocii moderne, alcătuiesc ciudate contraste, caracteristice perioadei de dezvoltare a statului.

Iată de exemplu o vînătoare de balene — ocupaţie de bază a locuitorilor. Se foloseşte şi astăzi acelaşi umiak uşor şi solid confecţionat din piele de morsă. Vîslele au fost însă înlocuite cu motoare de ultimul tip. Vînătorul mînuieşte cu iscusinţă recunoscută... nu harponul, ci puşca automată.

Sau iată un iglu — colibă de zăpadă a unui trappeur (vînător ce foloseşte capcane) total izolată, accesibilă numai iarna şi numai cu sănii. Pe acoperişul de gheaţă se înalţă antena unui televizor... Acest contrast se reliefează pregnant în special în cele două centre ale populaţiei băştinaşe: Kotzebue, situat în golful cu acelaşi nume, şi Nome (cu 1.000 şi respectiv 3.000 de locuitori). În mijlocul barăcilor din foi de cort gudronat — noile locuinţe ale eschimoşilor — se află o elegantă „super-market“, unde produsele se vînd împachetate în celofan cu emblema uzinelor Wisconsin, iar la doi paşi, un grup de eschimoşi spintecă şi pregătesc cu mijloace rudimentare o belluga — balenă albă ce trăieşte prin apele nordului.

Tehnica americană a luat desigur în stăpînire o mare parte a vieţii cotidiene a locuitorilor Alaskăi. Dar numai tehnica nu poate birui handicapul unei existenţe desfăşurate de milenii sub zodia luptei înverşunate cu forţele naturii, a unor tradiţii de multe ori vecine cu magia. De pildă, spitalul, în plin centrul oraşului Kotzebue, nu a îndepărtat încă încrederea eschimoşilor în acele shee-men (vrăjitoare-lecuitoare).

Insulele Diomede — cele mai apropiate puncte dintre teritoriile S.U.A. şi U.R.S.S.

Prezenţa fordului de ultim tip folosit de unităţile „U.S. Army“ cantonate în Alaska a intrat oarecum... în tradiţie. Deprinderea vechilor locuitori ai nordului ajunşi la bătrîneţe, de a-şi sfîrşi zilele lăsîndu-se să îngheţe în covorul de zăpadă, spre a nu mai împovăra o familie ce-şi agoniseşte cu greu traiul, se mai păstrează încă.

Majoritatea femeilor eschimose nu numai că nu cunosc încă limba engleză, nu ştiu să scrie şi să citească, dar nici măcar nu ştiu să-şi numere anii. În schimb ştiu să prepare cu pricepere muktukul şi muklukul. Muktukul este mîncarea preferată a eschimoşilor, pregătită din grăsime de balenă solidificată, mult mai căutată chiar decît suswakul — desertul din ouă de somon uscate. Muklukul însă nu e un aliment, pentru că nu se îngurgitează. Eschimoşii obişnuiesc să frămînte între dinţi bucăţi de piele de focă pînă cînd acestea capătă consistenţa necesară pentru a putea servi la confecţionarea încălţămintei — un fel de cizmuliţe moi, împodobite cu ciucuri viu coloraţi. Cu mestecatul muklukului se îndeletnicesc în special femeile, care îşi tocesc astfel dinţii pînă la gingii.

TUNDRA

Deşi la Kotzebue *) poţi pierde măsura vremii, soarele rămînînd deasupra orizontului 36 de zile în şir, acele ceasornicului marchează totuşi implacabil timpul. Grăbindu-ne să părăsim Marele Nord pentru a încerca, după cum ne-am propus, o schiţă panoramică a întregii peninsule, vom alege singura cale de acces spre interior şi anume cea aeriană. Vom decola astfel de pe aerodromul minuscul, înconjurat de apă (aterizarea se efectuează aici cu precizie de centimetru), şi, scuturaţi zdravăn de rafalele furioase ale chinookului sau williwowului ce suflă prin aceste ţinuturi cu nepotolită putere, vom porni spre sud. Pînă la Anchorage, principalul oraş din Alaska, sînt trei ore şi jumătate de zbor deasupra unei regiuni pustii.

...Imensă mlaştină verzuie, tundra se prelinge pînă aproape de limitele nordice ale Alaskăi. Pietrificat de ger pînă la mare adîncime, pămîntul „perma frost“ refuză să absoarbă apa care se întinde astfel mai peste tot, în forme dezordonate. Vara, această regiune capătă aspectul unui teren inundat în care mişună specii de ţînţari dintre cele mai mari şi mai periculoase din lume...

Iată curgînd alene Yukonul, marele fluviu arctic de un galben murdar, cu nenumărate meandre. Însufleţind pentru un timp decorul, o turmă de reni se împrăştie speriată de zgomotul avionului. În mijlocul turmei se agită o ciudată pată albă. Este merinosul, specie rară şi preţioasă, căreia în timpuri mai vechi eschimoşii îi consacrau o seamă de ritualuri misterioase. Creşterea renilor, iniţial importaţi din Siberia, a cunoscut la începutul secolului o largă dezvoltare. Astăzi, deşi aceştia mai furnizează o bună parte din hrana populaţiei, numărul turmelor a scăzut simţitor.

Sîntem încă în „North of the range“, dar munţii nu întîrzie să-şi contureze zigzagul prevestind înălţimi şi prăpăstii înfricoşătoare. Vîrful Mc. Kinley — 6.193 m — trece drept cel mai înalt din America de Nord. O oră de zbor deasupra unor masive compacte, dezolante...

Ne apropiem de Anchorage. Munţii îşi toarnă singurătatea în platoul deluros striat de nenumărate rîuri. Din cînd în cînd, pierdut în pustietate, un sat de indieni (băştinaşi ai sudului). Mult mai des, instalaţii radar, rampe de lansare, aerodromuri militare. În ultimii 20 de ani Alaska a devenit unul din cele mai importante centre strategice de pe teritoriul Statelor Unite; deseori pe hărţile indicînd teritoriul său apare menţiunea: „top secret“. O singură cifră o explică concludent: pe pămîntul Alaskăi sînt dispuse 270 de aerodromuri militare.

În sud, al doilea lanţ muntos, Brook Range, delimitează pădurile dese de conifere ce acoperă pe o distanţă de peste 200 de kilometri teritoriul Alaskăi pînă la graniţa cu Canada.

CENTRELE ALASKĂI

Cadrul natural tradiţional pe care l-am întîlnit pînă acum pe pămîntul Alaskăi cedează locul, la Anchorage, Fairbanks, Juneau, în centrul şi sudul peninsulei, cadrului citadin tipic oraşelor din celelalte state americane. Anchorage, cel mai tînăr (iar la ora actuală aproape total distrus) centru, şi-a înălţat primele blocuri cu numai zece ani în urmă. Devenit rapid cel mai populat oraş al regiunii (60.000 locuitori), Anchorage a delimitat parcă noi hotare vieţii din Alaska.

Cu uriaşul său aeroport internaţional transpolar, cu zecile de blocuri, cu largile „avenues“ pe care lămpile de neon împrăştiau o lumină incoloră, cu numeroasele-i şantiere de construcţii, oraşul Anchorage împlîntase puternic, în pămîntul îngheţat al Alaskăi, semnele evului modern.

Fairbanks, mult mai restrîns ca număr de locuitori (14.000) mai evocă faima fascinantă dobîndită pe vremea cînd era centrul căutătorilor de aur. Amalgamul de construcţii neterminate, de barăci din lemn şi de locuinţe confortabile frapează pe vizitatorul de azi.

Juneau — capitala administrativă a Alaskăi — situată la 670 de mile de Fairbanks şi 550 de mile de Anchorage şi numărînd o populaţie de aproximativ 6.000 de locuitori, lasă impresia unui oraş mult mai modest şi liniştit, ale cărui dimensiuni şi construcţii îl situează totodată în rîndul localităţilor de interes turistic.

De altfel turismul a ajuns acum una din atracţiile Alaskăi. Anul 1963 a adus 100.000 de vizitatori şi un venit de peste 50.000.000 dolari.

DE LA EPOPEEA AURULUI LA ALASKA HIGHWAY

Dacă cea mai recentă dată înscrisă în istoria Alaskăi este tragica zi de 27 martie 1964, începuturile cunoaşterii se împletesc cu primele expediţii nordice din secolul al XVII-lea conduse de cercetătorii ruşi. Dejnev furnizează în anul 1648 o serie de date cu privire la Alaska — descoperirea ei este însă legată în mod obişnuit de marea călătorie a lui Vitus Bering, în urma căreia au fost obţinute primele date ştiinţifice mai complete asupra populaţiei şi naturii geografice a unei mari părţi din litoralul de sud-est şi sud-vest al peninsulei. Bering a

Ileana NICOLAESCU

(Continuare în pag. 8)

---

*) Golf pe ţărmul vestic al Alaskăi, descoperit şi cercetat la începutul veacului trecut de exploratorul rus O.E. Kotzebue, al cărui nume i s-a şi dat de altfel.

cu
prin BU

PREZENȚE
ROMÎNEȘTI
PESTE
HOTARE

zilele medicale latine

— Mai întîi, vă rugăm să ne spuneți ce sînt „Zilele medicale latine" ?

Cu această întrebare a început scurta noastră convorbire cu **profesorul dr. Marin Voiculescu.**

— În urmă cu aproximativ 30 de ani — ne spune tovarășul profesor — a luat naștere în Franța, din inițiativa medicului Dartigues, o organizație reunind reprezentanți ai științei medicale din toate țările latine din Europa și America. Scopul organizației, numită azi „Uniunea medicală latină", este de a strînge relațiile științifice medicale dintre aceste țări. De-a lungul anilor, uniunea a organizat mai multe congrese iar în ultima vreme le ține cu regularitate la doi ani. Aceste congrese sînt cunoscute sub denumirea de „Zilele medicale latine" și au avut loc în diferite orașe din Franța, Italia, Spania, iar cel mai recent — la care am avut cinstea să particip ca reprezentant al țării noastre — s-a desfășurat la Roma între 18 și 21 martie. Țin să amintesc că la aceste congrese limba romînă face parte dintre limbile oficiale împreună cu franceza, italiana, portugheza și spaniola.

— Dintre comunicările făcute care vi s-au părut mai interesante ?

— Agenda congresului a fost bogată și variată, luîndu-se în discuție probleme ca : vaccinarea antipoliomielitică ; tratamentul modern al leucemiilor ; rectocolita ulceroasă, diagnosticul precoce al cancerului uterin, litiaza biliară și încă altele... După cum se vede, probleme medicale importante la care participanții au adus contribuții de un înalt nivel științific, rezultate ale ultimelor lor cercetări. Mi s-au părut remarcabile comunicările privind tratamentul rectocolitei, al cirozei hepatice (după metoda lui Girolami), al arteritei de tip Burger, tratamentul chirurgical al căilor biliare.

— Vă rugăm să ne vorbiți despre contribuția științei noastre medicale în dezbaterea problemelor discutate.

— Organizatorii italieni ai congresului au dat problemei vaccinării antipoliomielitice o importanță deosebită datorită faptului că anul acesta se urmărește în Italia generalizarea acestor vaccinări. Din acest punct de vedere țara noastră se află pe o treaptă mai avansată, deoarece de șase ani a introdus vaccinarea antipoliomielitică în masă. Se știe că în ultimii ani toată populația tînără pînă la 30 de ani a fost vaccinată, ajungîndu-se astfel aproape la dispariția poliomielitei în țara noastră. Raportul pe care l-am prezentat pe tema „Probleme de diagnostic ale poliomielitei într-o populație vaccinată", raport în care se analizau rezultatele vaccinării, a provocat un viu interes printre congresiști și specialiștii italieni. De notat aprecierile elogioase făcute medicinei romînești pentru succesele pe care țara noastră le-a obținut în lupta contra poliomielitei ; aceste succese, calificate ca „i brillanti resultati" (rezultatele strălucite) au putut fi auzite în congres și citite în articolele din presa cotidiană italiană de mare tiraj. Experiența țării noastre în lupta pentru eradicarea poliomielitei a fost astfel reținută ca un model al luptei antipoliomielitice. Vreau să adaug că una dintre revistele medicale italiene s-a oferit să consacre un număr întreg colaborărilor științifice romînești — număr programat să apară în luna august a acestui an.

Mi-am dat seama, cu justificată mîndrie, de renumele științific al țării noastre și aș cita în sprijinul acestei constatări doar un exemplu : laudele aduse în plin congres „școlii medicale romîne de la București" de marele chirurg argentinian prof. Mirizzi.

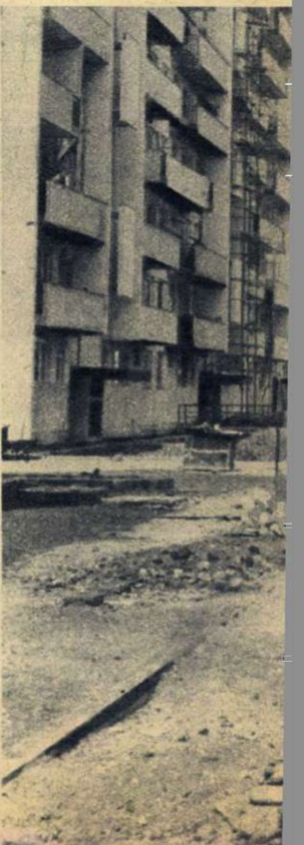

Din istorie, din cîntece, din literatură avem numeroase amintiri despre București. Unii l-au numit „orașul prăbușirilor", alții „micul Paris"; sentimentalii l-au botezat izvorul romanțelor, iar lăutarii ziceau din arcuș cîntece întru slava mititeilor sfîrîiți pe grătarele din mahalale.

Nu contestăm: acesta a fost Bucureștiul. Adăugăm doar: un oraș al contrastelor.

De-un număr de ani însă, el a cunoscut metamorfoze care l-au modificat și chipul și viața. Așa stînd lucrurile, parafrazăm un cunoscut cîntec și-i spunem cititorului: „Hai să-ți arăt Bucureștiul... ziua". Nu de la Palat la Șosea. De oriunde. Pentru că Bucureștiul a renăscut în toate punctele cardinale și efervescența înnoirii sale se vede la fiecare pas.

primăvara UCUREȘTI

↑
Din înălțimea munților, pinii au coborît la șes în vecinătatea blocurilor.

CE A AFLAT PRIMĂVARA '64

Vestită de obișnuitele semne de înnoire, primăvara lui '64 s-a bucurat foarte că a găsit Capitala pe mari șantiere ale frumuseții și civilizației. Ea a intrat pe ferestrele celor 68.000 apartamente grupate în noile cartiere ridicate în ultimii ani sau străjuind marile artere ale orașului ; ea a aflat că în acest an alte 15.000 de familii se vor muta în locuințe noi. I s-a spus primăverii că anii noștri au adus Bucureștiului numeroase școli și spitale, teatre și cinematografe. Și fiindcă ne aflăm în cel de-al 20-lea an al Eliberării, i s-au arătat primăverii numeroase cifre care atestă efortul și succesele obținute în inima țării în ultimii 20 de ani. Vorbindu-i-se despre apă, i s-a relatat că prin lucrările de modernizare s-a reușit să se distribuie un volum de apă potabilă de circa 4,8 ori mai mare decît în 1944. Pe vremuri primăvara era foarte supărată. Din pricina canalizării. Mai precis : a slabei ei existențe. Acum a aflat că s-au construit 232 km canale. Șoferii de pe autobuze și troleibuze i-au vorbit primăverii despre transportul urban, despre faptul că s-au reconstruit zeci de kilometri linii de tramvai, că 180 de troleibuze aleargă pe trasee avînd o lungime de peste 70 km. Stînd la sfat cu pavatorii, primăvara a luat cunoștință de faptul că numeroase străzi s-au modernizat, că pavajele s-au întins din 1944 și pînă acum continuu, că la ora actuală suprafața străzilor pavate este de 14.827.000 metri pătrați.

După toate aceste discuții preliminarii primăvara a pătruns în marile parcuri și grădini bucureștene : aici se simte din plin la ea acasă.

PARFUM PE 10.000.000 DE METRI PĂTRAȚI

Dar pînă să ajungă în parcuri și grădini, primăvara s-a mai

←
Se adaugă un nou drum la Drumul Taberei.

→
Cea mai bună zi pentru munca patriotică: duminica.

oprit niţel pe bulevardele Magheru, Aviatorilor, Mihai Bravu. Au întîmpinat-o noi cunoştinţe : paltini de munte, stejari roşii, tei; molizii recent plantaţi în faţa blocurilor-turn din Parcul Floreasca, au informat-o că pădurea se mută şi la şes, pentru ca Bucureştiul să devină un oraş-grădină, să-şi îmbunătăţească microclima, să aibă un plămîn puternic şi sănătos.

Primele reprezentante ale celor 15.000.000 de flori care se vor planta în acest an în Bucureşti — panseluţele — au spus că după ele vor veni „nu-mă-uita", părăluţe, trandafiri urcători, lalele, petunii, gura-leului, crizanteme, „ploaia de aur" şi „ploaia de argint" etc., etc.

Dîmboviţa a hotărît şi ea să-şi înnoiască taluzele cu iarbă mătăsoasă, iar stîlpii de iluminat şi cei pentru susţinerea cablurilor vor să se îmbrace cu plante urcătoare pentru ca să-şi ascundă neînsufleţirea.

A avut primăvara întemeiate motive de bucurie cînd inginerii de la Sfatul Popular al Capitalei au făcut o socoteală : în 1944 spaţiul verde era de 2 m p pentru fiecare locuitor. Acum e de 6 m p, cu toate că populaţia este de aproape 2 ori mai mare faţă de acum 20 de ani. Avem 10.000.000 m p spaţii verzi ; putem spune că pe această suprafaţă, în toate anotimpurile — afară de iarnă — pluteşte parfumul.

NUMAI ÎNTR-UN AN

După ce am umblat cu primăvara prin imensele spaţii verzi, am informat-o despre ceea ce se face în Bucureşti în acest an şi pe alte linii. Din cele 15.000 de apartamente ce se vor construi în '64, o bună parte vor fi terminate pînă la 23 August (în Jiului, Balta Albă C III, şoseaua Olteniţei etc.). Reţeaua de conducte şi artere cu apă va creşte cu încă 28 km, parcul de autovehicule se va îmbogăţi cu 130 autobuze, iar copiii vor primi 150 terenuri de joacă înzestrate cu tobogane, carusele, leagăne, bazine cu apă. I-am spus primăverii şi alte cifre, după care am luat-o de braţ şi ne-am dus în vecinătatea „Casei Scînteii", ca să vadă construcţiile de pe Jiului. A fost mulţumită.

CÎRCIUMĂRESELE DE LA ETAJUL 11

Asta-i slăbiciunea primăverii: vrea să fie totul frumos, curat. Ne-am plimbat prin noile cartiere, pînă am ajuns la Giuleşti. Aici am întîlnit numeroase grupuri de copii care îngrijeau spaţiile verzi, udau florile pentru a-şi păstra prospeţimea. La construcţiile de pe aleea Circului gospodinele vopseau cutiile de lemn, care cuprind mica grădină de la fiecare etaj. În unul din blocurile-turn din Balta Albă o femeie tînără planta panseluţe în jardiniere, la etajul 11. Ne-a spus însă că, dintre toate florile, cel mai mult îi plac cîrciumăresele ; în curînd vor fi puse în ferestre şi vor rîde de la înălţime.

Primăvara a vrut să ştie dacă în cele 15.000.000 de flori vor fi cuprinse şi florile din jardinierele de la noile blocuri. I-am spus că nu. Bucureştenii iubesc atît de mult florile, încît au hotărît să facă 170 răsadniţe în circumscripţii, pe bucăţelele lor de teren în jurul caselor, pentru ca nici o palmă de pămînt să nu rămînă neîmpodobită.

ÎNTR-O DUMINICĂ...

Dovezile iubirii sînt faptele. În prima duminică a lui aprilie, primăverii i-au fost date elocvente dovezi de dragoste a cetăţenilor pentru oraşul lor. Cu zecile de mii au ieşit pe şantierele muncii patriotice. Alături de ei se găseau cei care conduc activitatea obştească : deputaţi, preşedinţi de comitete de bloc şi de stradă. Oameni de diferite vîrste şi profesii erau bucuroşi că e vremea bună şi pot să contribuie la acţiunea de înfrumuseţare şi bună gospodărire a oraşului.

Un singur raion — şi nu e raionul cu cele mai multe spaţii verzi : raionul V. I. Lenin — a fost reprezentat la munca patriotică, într-o singură duminică, de peste 6.000 cetăţeni. Primăvara a umblat printre ei şi era fericită că oamenii îşi manifestă dragostea pentru oraşul lor prin mînuirea greblelor, a tîrnăcoapelor şi hîrleţelor care înviau parcuri, amenajau terenuri de sport, înlăturau molozul din preajma noilor blocuri. Am ţinut ca primăvara să mai afle ceva : anul trecut, lucrările efectuate prin muncă patriotică au adus o economie de circa 10.000.000 lei. Ceea ce nu e puţin lucru.

VÎNTUL E... VINOVAT

Ajunsă în şoseaua Căţelu (Balta Albă) primăvara a privit blocurile care îşi etalau frumuseţile şi-i spuneau că proprietarii lor le îngrijesc ca pe un bun de preţ. Mult a stat primăvara în faţa blocului 35, unde se află o peluză care dovedeşte mîna de buni gospodari a locatarilor. La numai cîţiva metri însă, la blocul 34, primăvara s-a supărat. Gardul viu era mort, iar peluza avea aspect de maidan năpădit de hîrtii, borcane, farfurii sparte, cutii de conserve. Pe alee venea un om. Primăvara l-a rugat să-i spună de ce a ajuns peluza în asemenea hal. Răspunsul primit de primăvară a fost acela că vîntul e vinovat, deoarece a îngrămădit hîrtiile pe întinsul peluzei şi la rădăcinile gardului care murise. Şi — culmea ! — le-a adus, dar nu le-a mai luat. Primăvara a rămas nedumerită şi n-a putut să priceapă de ce vîntul îşi face de cap numai în faţa blocului 34 şi ocoleşte peluzele vecine.

Se pare că omul care a dat vina pe vînt locuieşte în blocul 34...

Primăvara ne-a întrebat dacă vîntul pricinuieşte şi altor locatari asemenea necazuri.

Preferăm să-i dea răspunsul cei care, desigur, locuind prin partea locului, cunosc mai bine lucrurile.

AMINTIRE DE LA I.R.C.R. ŞI... DE LA ALŢII

I-a fost dat primăverii să se supere şi pentru alte lucruri. Cetăţenii de pe strada Apolodor nr. 26 i s-au plîns că pînă nu demult I.R.C.R. din raionul N. Bălcescu le-a făcut neplăceri. A venit să le repare blocul. Oamenii s-au bucurat cînd au văzut schelele înălţate. Dar timp de cîteva săptămîni nu s-a lucrat nimic. O seamă de materiale (nisip, ciment) se iroseau în drum. În sfîrşit, I.R.C.R. s-a hotărît : a început lucrul. O zi se muncea, trei se stătea. Oamenii care treceau pe strada Apolodor şi apreciau viteza de lucru a I.R.C.R.-ului spuneau că mai repede se ridică un bloc-turn decît se face o reparaţie. Cînd a fost gata lucrarea, I.R.C.R.-ul nu s-a mai grăbit. A lăsat cîteva săptămîni schelele înălţate ; tot uitate au rămas şi resturile de materiale nefolosite. Aşa, ca să fie, ca amintire. Dar oamenii i-au spus primăverii că ar fi foarte bucuroşi dacă I.R.C.R.-ul n-ar mai lăsa asemenea amintiri pe unde trece.

Dar pentru că tot vorbim de amintiri, nu numai I.R.C.R.-ul obişnuieşte să lase suveniri incomode. Se mai întîmplă ca unele întreprinderi constructoare de locuinţe, predînd noile blocuri, să lase locatarilor drept amintire, uneori pentru timp îndelungat, munţi de pămînt excavat, gropi între blocuri acolo unde ar trebui să lucească verdele peluzelor sau chiar asfaltul căilor de acces. O plimbare la Drumul Taberei ne-a prilejuit descoperirea unei asemenea suveniri. Nouă blocuri P au primit de mai multă vreme sute de familii. Doar pentru trei blocuri (P1, P2, şi P3) din acest ansamblu s-au asigurat căi de acces. Pentru celelalte şase, nici I.C.L.B.-ul, nici I.D.P.B.-ul n-au oferit pînă acum locatarilor posibilitatea unui acces comod, lipsit de riscul înfruntării noroaielor şi grămezilor de pămînt.

În ziua cînd am vizitat acest cartier, ploua cu găleata. Primăvara privea stingherită la pantofii noştri şi ai locatarilor. Poate se gîndea la ploile lungi de toamnă. Ne-am simţit obligaţi s-o liniştim. S-au luat suficiente măsuri pentru a se evita pe viitor astfel de neplăceri locatarilor. O recentă hotărîre a Comitetului executiv al Sfatului Popular al Capitalei prevede că noile blocuri nu vor fi recepţionate decît dacă s-au asigurat căile de acces. Ne gîndim că această măsură s-ar putea extinde şi asupra lucrărilor de reparaţie executate de I.R.C.R.-uri. Înţelegem prin aceasta ca lucrările să fie recepţionate numai după ce întreprinderea executantă n-a mai lăsat nici o amintire concretizată în schele, moloz, resturi de materiale.

★

Plimbarea primăverii prin Bucureşti continuă. Pînă în ultima zi a lunii mai, sub ochii ei, frumuseţile îşi vor spori dimensiunile. Cînd paşii o vor purta prin locurile unde a încercat sentimente de nemulţumire, va avea bucuria să constate că spiritul de bun gospodar şi-a spus şi acolo cuvîntul.

Dar calităţile bunului gospodar se vădesc nu numai în construcţie, ci şi în păstrarea a ceea ce clădim. Facem din oraşul nostru o grădină. S-o iubim. S-o îngrijim. Să-i păstrăm frumuseţea. E a noastră.

George CIUDAN şi Zamfir VASILIU
Fotografii de Elena GHERA
şi Traian PROSAN

„Vîntul le-a adus"... Vîntul să le ia!

Arhitectură monumentală, spații îngrijite în cartierul Balta Albă.

Interviu cu Nicuță Tănase

— V-ați făcut băiat mare și am aflat că plecați la facultate.

— Am depășit vîrsta !

— Atunci titlul romanului „Plec la facultate“ la ce se referă ?

— La niște băieți buni...

— Cu... lipsuri ?

— Ați ghicit ! Este vorba de eroii piesei „Băiat bun, dar... cu lipsuri“.

— I-ați trimis pe toți la facultate ?

— Să nu exagerăm : unii abia își dau maturitatea.

— Mai precis : cine pleacă la facultate ?

— Dan Gîrjoabă, Tudor Romoșan...

— ...Sînt eroii din „Băiat bun, dar... cu lipsuri“ ?

— Da ! Eroii pe care i-ați văzut în piesă îi veți întîlni și în acest roman. De ce ? Asta ați vrut să întrebați, nu ? Răspund : cronicarii dramatici mi-au imputat că unele personaje nu sînt rezolvate. Mi-am dat și eu seama de acest lucru și am simțit nevoia să-i urmăresc mai îndeaproape.

— ...Și acțiunea romanului se petrece tot la Hunedoara ?

— Sigur ! Eroii îmi sînt prieteni. Cu unii am lucrat în combinatul siderurgic.

— Ce părere au prietenii dumneavoastră despre piesă și roman ? Sînt mulțumiți ?

— Teatrul din Petroșani, la cererea mea, a dat premiera la „fața locului“. A fost un spectacol cu discuții, care mi-a folosit.

— Rezultatul ?

— Va fi o convorbire și după apariția cărții, așa că vă rog să rezervați întrebarea pentru mai tîrziu.

— Jucați fotbal ?

— Microbist.

— Acțiunea piesei „N-avem centru înaintaș“ se petrece desigur tot la Hunedoara !

— Nu pot spune unde se petrece acțiunea.

— De ce ?

— Nu vreau să-mi fac dușmani. Ca să n-avem vorbe, acțiunea se petrece în orașul X.

— Subiectul piesei ?

— Poftiți la Teatrul C.F.R.-Giulești. Dar vă previn : bilete de favoare nu dau...

— Proiecte ?

— Sînt dator copiilor o carte.

— O continuare la „Am fugit de-acasă“ ?

— De data aceasta fac reclamă „lozului în plic“. Puștiul meu, Radu Oprișan, cîștigă la loz în plic 5.000 de lei !

— Și ?...

— ...Urmează o mulțime de peripeții. Amănuntele le voi da unei reviste de specialitate.

— Pe urmă ?...

— Voi fi „din nou printre oameni“.

— Adică ?

— „Din nou printre oameni“ e titlul unei nuvele. Mai am în lucru o povestire satirică „Cu îngerul meu păzitor — Mitică“. Deocamdată, atît. Deocamdată...

Magda CADIA

Lia (Valeria Seciu) și Andrei (Valeriu Săndulescu) urmărind primii pași ai unui micuț.

PE ECRANE

Despre „CASA NETERMINATĂ"

cu regizorul Andrei BLAIER

— Ultimul dv. film, „Casa neterminată", abordează din nou o problemă de etică. Cînd spun „din nou", mă gîndesc la anterioara dv. realizare, filmul „A fost prietenul meu". Să înțelegem prin această revenire că tineretul și formarea unei conștiințe înaintate constituie tema dv. predilectă ?

— Probleme complexe legate de etica tineretului sînt, într-adevăr, cele care m-au atras și continuă să mă preocupe foarte mult, deși nu aș dori de loc ca filmele pe care le realizez să-i intereseze numai pe tineri. În „Casa neterminată" de pildă, ne-am propus, eu și Dimos Rendis — autorul scenariului — să vorbim despre cunoaștere, despre prietenie, despre dragoste, în numele unor idealuri ale societății noastre. Sînt probleme care, firește, interesează și vîrstnicii în egală măsură. Țin să precizez de asemeni că filmul nostru nu epuizează nici măcar problemele unei anume categorii a tineretului. Cred că deși cei doi eroi principali sînt studenți, s-ar pretinde degeaba ca în film să se vorbească și despre pregătirea lor pentru examene sau despre relațiile dintre tineri și părinți, din moment ce aceste elemente nu au fost necesare construcției dramatice.

— Vă atrage în mod deosebit un anumit stil de exprimare cinematografică ?

— Nu am niciodată în vedere o modalitate anume, nu am „prejudecăți" stilistice ; scenariul pe care-l aleg decide, în cea mai mare măsură, felul cum trebuie să fie tratat filmul. „A fost prietenul meu", gîndit pe mai multe planuri de acțiune tocmai pentru a surprinde mai complex figura eroului principal (definind legătura acestuia cu oamenii din jurul său și cu problemele lor), m-a determinat, bineînțeles, să aleg o anume modalitate de povestire ; „Casa neterminată", însă, film conceput într-o manieră poematică, foarte simplu în ceea ce privește narațiunea, m-a obligat să răspund cinematografic cu alte mijloace.

— Ce ați voit să comunicați spectatorilor prin intermediul eroilor din „Casa neterminată" ?

— Am căutat ca personajele să fie cît mai adevărate, pentru ca să fie crezute ; și pornind de la aceste adevăruri psihologice am vrut să opun unei anumite dragoste (cea dintre Lia și Petre) o alta (cea dintre Lia și Andrei) în care eu cred, și care aș vrea să placă și altora ; o dragoste care nu e oarbă, care rezultă din căutare, din descifrarea unui univers interior, din descoperirea unei atitudini comune față de viață. Filmul nostru își propune să fie astfel o dezbatere etică. De altfel, țin să adaug că puține lucruri mă bucură așa de mult ca discutarea filmelor cu spectatorii. Dacă ideile ce mi le-am propus să le dezbat devin punctul de plecare al unei discuții, dacă spectatorii nu uită filmul imediat ce au ieșit din sala de vizionare, înseamnă că țelul a fost atins. O poveste cinematografică relatată pe ecran bine, chiar foarte bine, dar care nu trezește ecouri în spectatori, nu-i obligă la asociații, nu-i apropie de problemele lor concrete de viață, nu mai interesează. E posibil ca dorința mea de a provoca o dezbatere de idei în filmele pe care le realizez să pară unora prea tezistă. Consider însă că atunci cînd povestirea cinematografică conține, în cuvenita haină artistică, dezbaterea de idei propusă, spectatorul nu se îndepărtează, ci este și mai mult legat de film.

Interviu luat
de Al. RACOVICEANU

PROFIL

ELZBIETA CZYZEWSKA

Puțini actori se pot lăuda cu un palmares de zece filme în patru ani ca tînăra actriță poloneză Elzbieta Czyzewska. Și nu este vorba doar de simple apariții episodice, ci în majoritate de roluri de prim plan, de interpretări esențial diferite, realizate sub îndrumarea unor regizori cunoscuți ca deosebit de exigenți.

Era — e drept — doar o apariție personajul ei din filmul „Soțul soției sale" (1961), dar primul pas pe platoul de filmare al tinerei cîntărețe de la Teatrul satiric al studenților din Varșovia a fost, pare-se, de bun augur. Au urmat apoi o serie de creații de mai mare amploare ca : locotenentul Listec din drama „Ziua sfinților" de Tadeusz Konwicki, acrobata din „Despărțire grea" de Stanislaw Jedryka, visătoarea adolescentă din filmul Halinei Bielinska „Ora trandafirului", premiat la Festivalul din Veneția, și altele. Două roluri mai recente în comediile „Unde e generalul ?" (scenariul și regia de Tadeusz Chmielewski) și „O nevastă pentru un australian" (regia — Stanislaw Bareja) o vor face cunoscută pe Elzbieta Czyzewska și publicului romînesc.

În filmul lui Chmielewski ea dă viață poznașei Marusia, ostaș al Armatei Sovietice, care în timpul ofensivei a primit misiunea de a păzi pivnița cu vinuri a unui vechi castel polonez. Pe fundalul decorului plin de mistere și surprize al castelului și în compania unui tînăr ostaș polonez cam încurcă-lume, Marusia trăiește o seamă de peripeții provocate de apariția unui grup de soldați nemți în frunte cu un general. Pînă la urmă, generalul se îmbată și e făcut prizonier,

Marianne Krencsey (Mouquette) și Jean Sorel (Etienne Lantier) în filmul franco-maghiar „Germinal".

GERMINAL

La o sută de ani de la evenimentele evocate în romanul lui Zola, „Germinal" nu și-a pierdut nimic din virulență și actualitate. Și azi încă tabloul unor mineri în grevă și al poliției patronilor înecînd în sînge revolta muncitorilor e făcut să indispună autoritățile din țările capitaliste. Iată de ce ideea unui film realizat după romanul lui Zola a apărut pe deplin firească și a atras doi cunoscuți cineaști occidentali — regizorul Yves Allégret și scenaristul Charles Spaak. Ei au pornit să ecranizeze primul roman din literatura franceză dedicat în întregime unui conflict de muncă.

Pentru a reconstitui dramaticele evenimente petrecute în jurul puțului de mină din Montsou, Allégret a recurs la concursul cinematografiei maghiare. El a turnat majoritatea exterioarelor din „Germinal" în peisajul Ungariei și cu participarea unui număr de actori și figuranți maghiari. Printre actorii francezi care au colaborat la realizarea filmului se numără Bernard Blier (directorul minei, Hennebeau), Jean Sorel (Etienne Lantier), Claude Brasseur (Chaval), Berthe Granval (Catherine). Au mai participat actrița italiană Lea Padovani (Maheude) și actorii maghiari Marianne Krencsey (Mouquette), Sándor Pecsi (Maheu) și Gábor Koncz (Souvarine).

După premiera care a avut loc la Paris, filmul a fost prezentat într-un cadru festiv la Budapesta, unde s-a bucurat de un viu succes.

R. E.

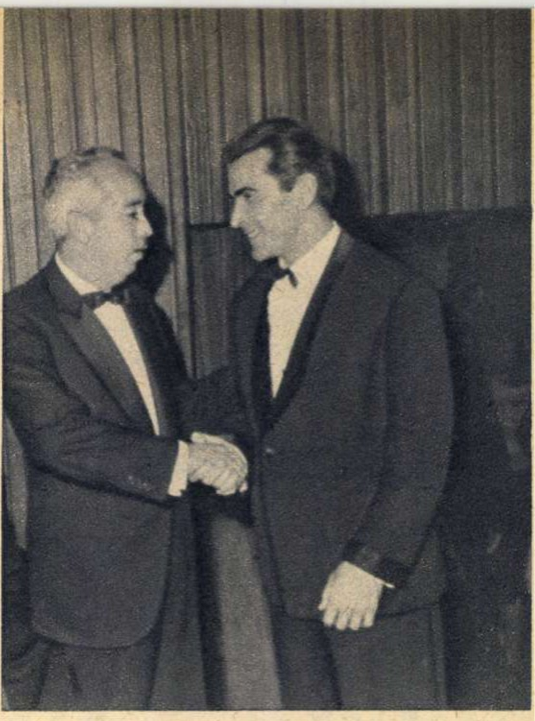

UN SUCCES INTERNAȚIONAL AL FILMULUI „TUDOR"

Fotografia de mai sus, făcută la 11 aprilie la Mar del Plata, surprinde momentul în care Mihnea Gheorghiu, președintele Consiliului cinematografic din R. P. Romînă, primește felicitări din partea lui J. Jurado, secretarul Marelui juriu al celui de-al VI-lea Festival internațional de cinematografie de la Buenos Aires. Filmul „Tudor", atît de apreciat de spectatorii noștri pentru virtuțile sale dramaturgice și actoricești, obține astfel încă o confirmare — de astă dată pe plan internațional — a valorii sale. Într-o competiție de prestigiu, în care s-au prezentat producții de calitatea celei a lui Mario Monicelli, „Tovarășii", filmul nostru a primit, printr-o unanimitate de păreri, Crucea Sudului și Premiul Special al Juriului. De altfel, presa argentiniană a publicat în tot timpul festivalului numeroase cronici și fotografii din filmele romînești (au mai fost prezentate scurt metrajul „Sub aripa vulturului" și, în afară de concurs, „Pași spre lună" și „Alo, alo"), recomandîndu-le călduros publicului. Printre alții, scriitorul Victor Saiz, director al revistei „Ficcion", a declarat că filmul „Tudor" a fost o surpriză plăcută pentru publicul argentinian, remarcînd înalta tehnică cinematografică și jocul admirabil al artiștilor romîni. Revista „Antena" a lăudat și ea filmul, publicînd fotografii ale artistei Lica Gheorghiu. Amintim de asemenea aprecierile elogioase ale ziaristului nord-american Hary Stone cu privire la scenariul lui Mihnea Gheorghiu sau cele ale regizorului sovietic Lev Kulidjanov cu privire la dinamismul și calitățile regizorale ale lui Lucian Bratu, aprecieri care au prevestit filmului succesul pe care l-a confirmat decernarea premiilor.

Medalia de aur „Crucea Sudului" cu care a fost distins filmul „Tudor".

Filmul despre care se vorbește

STANLEY KRAMER ȘI „LUMEA NEBUNĂ"

Încă din timpul realizării filmului „Procesul de la Nürnberg", regizorul și producătorul american Stanley Kramer își alesese subiectul viitoarei sale creații cinematografice. Pe atunci era vorba doar de un proiect de două pagini dactilografiate semnat de Bill Rose, scenaristul unei comedii burlești engleze, „Geneviève", care a rulat de altfel și pe ecranele noastre.

Filmul lui Stanley Kramer pornește de la o poveste în aparență banală, croită pe tiparul clasic al „urmăririi cinematografice", care făcuse cîndva gloria filmului mut. Poate nițel mai absurdă și mai frenetică. Singurul episod mai „liniștit" este acela în care eroii, gonind cu mașina pe o autostradă ce străbate un pustiu, devin martorii unui accident de circulație. Victima le destăinuie, înainte de a muri, ascunzișul unei fabuloase comori de „bani buni, americani". Și de aici începe nebunia...

Alegînd un asemenea pretext pentru prima sa comedie — care e în același timp primul său film pentru ecran panoramic — Stanley Kramer dovedește că și în condițiile celui mai spectaculos și popular dintre genurile cinematografice el nu renunță la atitudinea sa activă în fața unor probleme ale contemporaneității, probleme abordate în filmele „Lanțul", „Ultimul țărm", „Procesul maimuțelor" și „Procesul de la Nürnberg". Intitulat „O lume nebună, nebună, nebună", acest spectacol de patru ore, în care cîțiva oameni lipsiți de scrupule se angrenează într-o cursă zănatică, isterică, după o comoară, poartă semnificații adînci. Relațiile de junglă caracteristice moralei burgheze, sînt aici ridiculizate pînă la esența lor absurdă, antiumană. Recurgînd la toate mijloacele permise și nepermise pentru a-și scoate din luptă adversarii, eroii filmului — cu excepția celor care au murit între timp — aterizează în cele din urmă, cu oasele frînte, în spitalul poliției.

Pentru a regăsi un stil comic pe nedrept căzut în uitare, Stanley Kramer a recrutat o serie din cele mai mari vedete din epoca de aur a burlescului. Îi vom revedea astfel pe Buster Keaton, Joe Brown, Jimmy Durante și Edward Everet Horton, cărora li se adaugă o celebritate a anilor 1935-1940, Mickey Rooney și, ca vedetă principală, interpretul preferat al lui Kramer, Spencer Tracy.

În fotografie: Imagine din film.

Ana ROMAN

spre surpriza și bucuria tinerilor noștri eroi.

„O nevastă pentru un australian" se înscrie în genul comediei muzicale și se bucură de concursul renumitului ansamblu de cîntece și dansuri „Mazowsze". Drept pretext s-a luat povestea unui tînăr fermier australian de origine poloneză care vine în Polonia ferm hotărît să-și găsească o nevastă. Timpul e foarte scurt și Robert găsește cu cale s-o răpească fără prea multe formalități pe frumoasa Hanka. Urmăriri trepidante, vîrtejul dansurilor interpretate de ansamblul „Mazowsze", arhitectura pitorească a orașului Gdansk și peisajul Mării Baltice umplu de viață clocotitoare cadrele acestui film în culori realizat pe ecran lat. Ca orice comedie, totul se termină cu bine pentru cei doi eroi, cu toate că Hanka nu va pleca pînă la urmă în țara cangurilor.

Două noi roluri o așteaptă în anul acesta pe Elzbieta Czyzewska. Primul, în filmul „Zborul neîntrerupt", pe care-l realizează Leonard Buczkowski, iar al doilea, în filmul lui Stanislaw Lenartowicz „Un italian la Varșovia" — unde va avea drept parteneri pe Antonio Cifariello și Zbigniew Cybulski.

E. R.

ITALO CALVINO

aerul curat

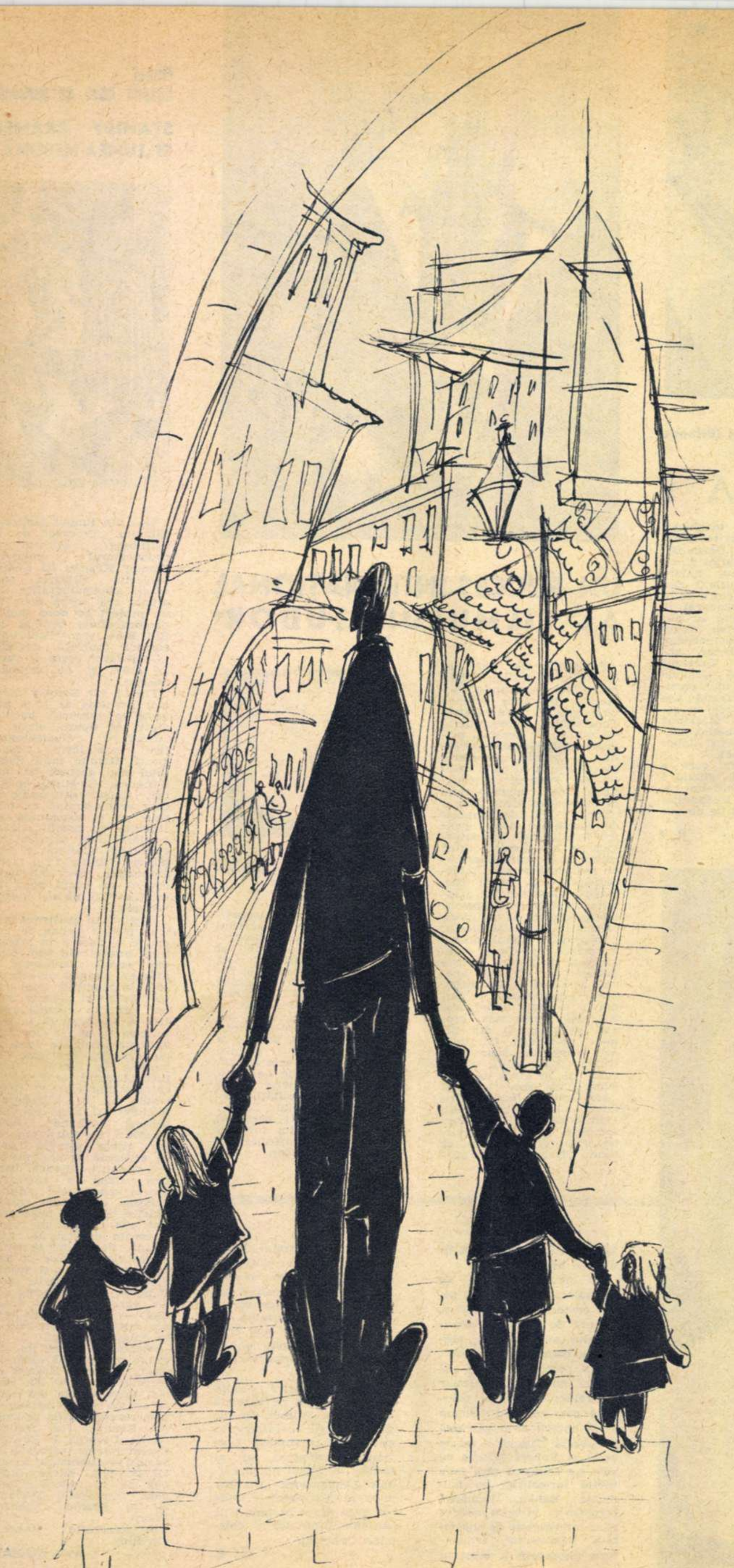

— Copiii ăştia — spuse doctorul de la asigurările sociale — ar avea mare nevoie să respire puţin aer curat, la oarecare înălţime, să mai zburde pe pajişti...

Doctorul stătea între paturile sărăcăcioase din odaia de la demisol, unde locuia familia lui Marcovaldo, şi tocmai apăsa stetoscopul pe spatele micuţei Teresa, între umerii plăpînzi ca aripile unei păsărele golaşe. În încăpere erau două paturi, iar cei patru copii, toţi patru bolnavi, cu obrajii aprinşi de febră şi ochii lucioşi, îşi scoteau născiorul pe la căpătîiele paturilor.

— Pe pajişti, e aşa cum e brazda aia din piaţă ? — întrebă Michelino.

— ...O înălţime cît un zgîrie-nori? — se interesă Filippetto.

— ...Aerul curat e bun de mîncat ? — întrebă Daniele.

Marcovaldo, lung şi uscăţiv, iar nevastă-sa, scundă şi îndesată, stăteau sprijinindu-se fiecare într-un cot de un scrin rupt. Fără să mişte cotul, îşi ridicară celălalt braţ, lăsîndu-l apoi să cadă pe şold, murmurînd într-un glas : „Dar ce putem să facem noi, şase guri, înglodaţi în datorii ? Ce putem face ?“

— Locul cel mai frumos unde putem să-i trimitem să se joace — preciză Marcovaldo, e pe stradă.

— Aer bun o să luăm destul — conchise nevasta — cînd o să fim daţi afară şi-o să trebuiască să dormim sub cerul liber.

Într-o sîmbătă după-amiază, de îndată ce se vindecară, Marcovaldo îşi luă copiii şi-i duse să facă o plimbare pe una din coline. Locuiau în cartierul cel mai îndepărtat de colinele de la marginea oraşului. Ca să ajungă pe povîrnişul lor, trebuiră să facă un drum lung, într-un tramvai atît de ticsit, încît copiii nu vedeau mai mult decît picioarele călătorilor ce se înghesuiau într-una. Puţin cîte puţin însă, tramvaiul se goli şi prin ferestrele în sfîrşit libere se văzu un bulevard care urca spre coline. Ajunseră la capul liniei, iar de aici o porniră la drum pe jos.

De-abia se împrimăvărase ; copacii înmugureau sub un soare călduț. Copiii priveau în jurul lor ușor stingheriți. Marcovaldo îi duse pe o ulicioară în trepte, care urca printre arbori.

— Există scară fără casă deasupra ei ? — întrebă Michelino.

— Nu e scara unei case : este un fel de stradă.

— O stradă... Și mașinile ce se fac cu treptele ?

În jur se vedeau zidurile unor grădini pline cu pomi.

— Ziduri fără acoperiș... Le-au bombardat ?

— Sînt grădini... Un fel de curți interioare... — îi lămuri tatăl. Casa e înăuntru, în spatele arborilor de colo.

Michelino clătină din cap, puțin convins :

— Dar curțile interioare se află înăuntrul caselor, nu în afara lor !

Teresina întrebă și ea :

— În casele astea locuiesc pomii ?

Lui Marcovaldo i se părea, în timp ce urca treptele, că-și leapădă de pe el și mirosul de mucegai luat din depozitul în care căra într-una la lăzi, timp de opt ore pe zi, și petele de igrasie de pe pereții locuinței lui, și praful care se vedea mereu, în conul de lumină al ferestruicii, și accesele de tuse din timpul nopții. Acum chiar și copiii i se păreau mai puțin palizi, mai puțin slabi, întremați parcă și ei de lumina și de culorile primăvăratice.

— Vă place aici, nu-i așa ?

— Da.

— Și de ce ?

— Pentru că aici nu sînt paznici. Poți rupe flori, poți arunca cu pietre.

— Și de respirat, respirați ?

— Nu.

— Dar aici e aer bun.

Ei mestecară din fălci :

— Da' de unde. N-are nici un gust.

Se suiră cu toții pînă aproape de vîrful dealului. La o cotitură, le apăru orașul, colo jos, în fund, întins, fără contururi, cu străzile ca o pînză cenușie de păianjen.

Copiii se tăvăleau pe pajiște de parcă n-ar fi făcut altceva toată viața. Un vînt ușor începu să sufle ; pe nesimțite se și înseră. În oraș se aprindeau luminile care din depărtare se vedeau difuz. Marcovaldo simți că-l năpădesc iarăși, ca un val puternic, sentimentele de odinioară, cînd, tînăr sosit în oraș, era atras ca de un miraj de străzile și de luminile lui, de parcă l-ar fi așteptat acolo marile izbînzi. Rîndunelele săgetau acum aerul, aruncîndu-se orbește spre oraș.

Pe Marcovaldo îl cuprinse tristețea la gîndul că o să se întoarcă iarăși acolo jos, și căută să descopere, în priveliștea ce se întindea înaintea lui, umbra mahalalei în care locuia ; de astă dată priveliștea i se păru o întindere plumburie, parcă stătută, acoperită de solzii deși ai acoperișurilor și brăzdată de fîșiile de fum iscate de focurile din căminuri.

Se răcorise bine ; poate că ar fi trebuit să-și cheme copiii. Dar văzîndu-i cum se legănau liniștiți pe crengile aplecate ale unui copac, se răzgîndi. Michelino veni lîngă el și-l întrebă :

— Tăticule, de ce nu ne mutăm și noi aici cu casa ?

— Ei, prostuțule, aici nu sînt case, doar nu locuiește nimeni aici ! — spuse Marcovaldo supărat, pentru că tocmai acest lucru îl visa și el, să poată trăi acolo sus.

Dar Michelino nu se lăsă :

— Nimeni ? Dar domnii aceia ? Privește colo !

Zarea devenise mai opacă și de jos, de pe pajiști, urcau o sumedenie de bărbați, de diferite vîrste, toți îmbrăcați în niște haine grele, cenușii, încheiate ca halatele de casă, purtînd toți bonete și bastoane. Înaintau grupuri-grupuri, vorbind cu voce tare sau rîzînd, unii înfigînd în iarbă bastoanele, alții tîrîndu-le după ei, atîrnate pe braț de mînerul îndoit.

— Dar dumnealor cine sînt ? Unde se duc ? — îl întrebă Michelino pe taică-său, care privea tăcut.

Unul din ei trecu aproape de grupul Marcovaldo ; era un bărbat voinic, de vreo patruzeci de ani.

— Bună seara ! — spuse el. Ce noutăți ne mai aduceți de la oraș ?

— Bună seara — răspunse Marcovaldo — dar despre ce fel de noutăți vorbiți ?

— Ei, nimic, spun așa ca să zic și eu ceva — rosti bărbatul oprindu-se ; avea o față mare, albă, și cu o pată trandafirie, roșie, ca o umbră, chiar în vîrful obrajilor. Spun așa întotdeauna oricui vine de la oraș. Mă aflu acolo sus de trei luni, așa că înțelegeți...

— Și nu o să coborîți niciodată ?

— Știu și eu ? Cînd o să le placă doctorilor ! — și avu un rîs scurt. Și ăstora de aici ! — și se bătu cu degetul în piept, și iarăși avu acel rîs scurt, puțin gîfîitor. M-au mai trimis de două ori ca vindecat și abia întors la fabrică, ce să vezi, am luat-o de la început ! Și iar mă expediază acolo sus. Ce să-i faci, trebuie răbdare !

— Tot așa și dumnealor ? — spuse Marcovaldo arătînd spre ceilalți bărbați ce se răspîndiseră prin jur și în același timp îi căută cu privirea pe Filippetto, pe Teresa și pe Daniele, pe care îi pierduse din vedere.

— Toți sînt tovarăși de „vilegiatură“ — spuse bărbatul, făcînd cu ochiul. Asta-i ora de plimbare, înainte de culcare... Noi ne culcăm devreme... Se înțelege că nu putem să ne îndepărtăm de domiciliul prescris...

— Ce domiciliu ?

— Tot ce este aici e terenul sanatoriului, n-o știați ?

Marcovaldo îl luă de mînă pe Michelino care ascultase puțin intimidat. Seara se urca pe rîpi ; acolo jos nu se mai deslușea de loc cartierul. Era timpul să se întoarcă.

— Teresa ! Filippetto ! — strigă Marcovaldo și porni să-i caute. Iertați-mă, vă rog — spuse bărbatului — nu-i mai văd pe ceilalți copii.

Bărbatul strînse din ochi.

— Sînt acolo, observă el, culeg cireșe.

Marcovaldo văzu într-o vîlcea un cireș, iar strînși în jurul lui, bărbații îmbrăcați în cenușiu aplecau cu bastoanele încovoiate ramurile încărcate și culegeau fructele. Și Teresa, și ceilalți doi copii, foarte fericiți, culegeau cireșe împreună cu ei, mai luau și din mîinile bărbaților și rîdeau cu toții.

— E tîrziu — spuse Marcovaldo. S-a făcut răcoare. Să mergem acasă...

Bărbatul voinic își îndreptă vîrful bastonului spre șirurile de lumini care licăreau acolo departe.

— Seara — spuse el visător — sprijinit în bastonul ăsta îmi fac plimbarea prin oraș. Aleg o stradă cu un șir de lămpi și o străbat, așa... Mă opresc la vitrine, întîlnesc lume, o salut... Cînd o să vă plimbați prin oraș, să vă gîndiți și la noi uneori. Bastonul meu vă întovărășește...

Copiii se întorceau cu cununi de frunze, ținuți de mînă de cei internați.

— Ce bine-i aici, tăticule ! — spuse Teresa. O să mai venim să ne jucăm, nu-i așa ?

— Tată — sări Michelino — de ce nu venim să stăm și noi împreună cu domnii aceștia ?

— E tîrziu ! Salutați pe domnii ! Spuneți : „mulțumim pentru cireșe“. Haideți ! Să mergem !

Luară drumul spre întoarcere. Erau obosiți, Marcovaldo nu mai răspundea la întrebări. Filippetto vru să fie luat în brațe, Daniele în circă, Teresa se lăsa tîrîtă de mînă, doar Michelino, cel mai mare, mergea singur înainte, dînd cu piciorul în pietre.

În romînește de TATIANA ULMU

CARTEA

Dorina RĂDULESCU: VÎRTEJ

Lucrarea este un veritabil roman condensat, realizat cu mijloacele pseudojurnalului — dar scris la persoana a treia. Un roman, întrucît urmărește formația unui personaj — aici o fată — de-a lungul unei întregi epoci, din 1917 pînă în 1945 ; și pseudojurnal, deoarece dacă Duduța — mai puțin eroină a întîmplărilor, cît observatoarea lor și, în această măsură, și eroină — dacă Duduța și-ar fi ținut un caiet de însemnări zilnice, nu l-ar fi alcătuit altfel. meditațiile și aprecierile ei despre evenimente n-ar fi fost altele, nici redactate în chip diferit.

Duduța străbate una din cele mai agitate epoci, mai plină de vîrtejuri, din istoria noastră — nu bine se încheie un șir de fapte și altele, mai crîncene, o întîmpină, o sorb, o lovesc fără cruțare. Ea trece însă cu ochii deschiși prin ele, se maturizează mereu, observațiile ei, naive mai întîi, simple înregistrări ale sufletului de copil pur, dobîndesc greutate, căci ochiul eroinei reține cu un discret simț critic situații și persoane, naivitatea devine tot mai mult simulată, se transformă în procedeu de construcție a cărții, care-i permite autoarei să noteze fără a analiza, dezvolta și comenta.

Cititorul este invitat însă la meditație, el trebuie să înțeleagă și prin contribuție proprie experiențele, proporțiile reale avute de evenimente, să aprecieze, să ia atitudine alături de eroină și, nu o dată, mai precis decît ea. Notînd faptele străbătute, Duduța nu are, adesea, conștiința a ceea ce a descoperit, a trăit — dar prin juxtapunerea lor într-un anumit chip de către autoare, cititorul își construiește singur concluziile — deci cartea este compusă în ansamblu cu o mînă ageră.

Procedeul are și primejdiile lui și nu se poate spune că autoarea le-a trecut pe toate cu același succes. În special pentru perioada anilor 1935-1941, cînd evenimentele înregistrate de Duduța sînt de o acuitate fără precedent. tonalitatea pseudojurnalului ei nu se mai justifică în aceeași măsură ca pînă atunci. În fond, viața a călit-o îndeajuns pe eroină, ea a reținut din noianul de întîmplări pe cele esențiale pentru definirea epocii, trăiește lîngă oameni nu numai lucizi, ci și activi — ea iubește pe un comunist ilegalist, participînd la întîlnirile clandestine ale acestora etc. — deci, a-i păstra ingenuitatea de fetiță în continuare, începe să pară (într-o anumită măsură, firește) cam artificios. Iarăși mai puțin bine e că uneori lucrarea devine reportaj, îndeosebi în partea a doua a cărții, ocupată cu descrierea peregrinărilor Duduței pe teritoriul sovietic, alungată de agresiunea fascistă. Notațiile pătrunzătoare care apar aici ne dezvăluie o eroină evoluată brusc, maturizată ; luciditatea ei nu se acordă destul de bine cu ingenuitatea de pînă atunci. Dar faptele ca atare polarizează atenția cititorului într-un chip original, asupra unor realități pe care literatura sovietică a perioadei respective a consemnat-o adesea, chiar din timpul războiului, pînă la recentul roman **Vii și morți** al lui K. Simonov. În esență este vorba de înfățișarea spatelui frontului, de tabloul, construit din linii lapidare, a restului țării sovietice în perioada războiului de apărare.

Prima parte a cărții adaugă deci pagini reușite literaturii ilustrate de scriitorii care au evocat copilăria și adolescența ; a doua parte a cărții, redactată mai reportericește, ca o cronică (apelînd în continuare la virtuțile jurnalului, deci nu trebuie să se înțeleagă că ar exista o discrepanță de procedee, deosebirea e de nuanță, de ritm al narațiunii, de participare afectivă la expunere), comunică o experiență acută pe care fondul general al evenimentelor tragice consumate o subliniază în adevărul ei. Finalul cărții fixează cîteva tablouri ale întoarcerii în țară a Duduței, în cadrul unităților de voluntari antihitleriști. Între timp, aici s-a petrecut insurecția armată și fascismul a fost răsturnat. Ingenua de altădată a devenit militantă ; întîlnirea cu iubitul ei, Gore, comunistul ilegalist, i-a readus brusc în minte întreg universul familiar dar examinat dintr-o perspectivă nouă, dobîndită prin vîrtejul străbătut.

Cartea Dorinei Rădulescu este actul de intrare în literatură a unui scriitor autentic, nuanțat în caracterizări, deocamdată restrîns, prin natura subiectului și a procedeului utilizat, la o proză de notație obiectivă, fără apel la imaginație, dar cu resurse vizibile de a se mișca liber și în alte direcții fecunde ale literaturii.

Mihai GAFIȚA

AGENDA FLACĂRA

La 16 aprilie 1889 se năştea la Londra micul Charles Spencer Chaplin, cel care avea să devină mai tîrziu marele Charlot. Azi, la cei 75 de ani ai săi, Charlie Chaplin, care trăieşte cu familia sa în localitatea Vevey din Elveţia, a rămas acelaşi neobosit creator. Recent el a terminat un scenariu pentru o comedie cinematografică, pe care o va regiza el însuşi.

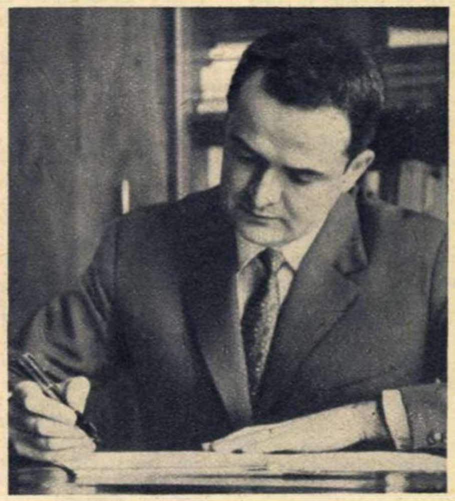

„Acţiunea romanului «Triunghiul», terminat de curînd — ne-a declarat scriitorul Pop Simion — se desfăşoară într-un mediu apropiat mie ca loc natal şi experienţă gazetărească : zona minieră din Maramureş. Cartea nu este ceea ce s-ar numi un roman de producţie ci o dezbatere de etică comunistă, înfăţişînd cristalizarea conştiinţei socialiste în ţara noastră“.

O veste bună pentru iubitorii de teatru : „Comedia franceză“ din Paris soseşte în cursul lunii mai în ţara noastră cu spectacolele „Tartuffe“ şi „Vicleniile lui Scapin“ de Molière şi „Un capriciu“ de Alfred de Musset. Fotografia noastră înfăţişează o scenă din „Tartuffe“, interpretată de Louis Seigner (deţinătorul rolului titular şi semnatarul regiei) şi Annie Ducaux (Elmire).

Iat-o în fotografie pe renumita actriţă suedeză Ingrid Bergman care citeşte din operele lui Hans Christian Andersen chiar la masa la care a lucrat marele creator de basme. Scena se petrece la Muzeul Andersen din oraşul danez Odense, unde asemenea manifestări au loc în fiecare an, cu prilejul aniversării naşterii scriitorului şi cînd mari actori ai lumii fac lecturi din creaţia acestuia.

Recent s-au decernat premiile americane „Oscar“ pe anul 1963. Premiul pentru cel mai bun film al anului a fost acordat producţiei britanice „Tom Jones“, după romanul lui Fielding. „Oscarul“ pentru cel mai bun interpret i-a revenit artistului negru american Sidney Poitier („Lanţul“ şi „Fecioara“) pentru creaţia sa din „Crinii Cîmpului“, din care prezentăm o scenă.

După „Căsătorie ciudată“ de Kálman Mikszáth, primul spectacol-examen în stagiunea 1963-1964 al studenţilor Institutului de teatru „Szentgyörgyi Istvan“ din Tg. Mureş, a fost recent prezentată, cu prilejul anului memorial Shakespeare, cunoscuta tragedie „Romeo şi Julieta“. Iată-i pe cei doi tineri interpreţi ai rolurilor titulare — Alexandru Hejja şi Ileana Toszo.

Printre laureaţii premiilor anuale internaţionale ale discului, decernate la Paris de către Academia Charles Cros, se numără şi poetul, cîntăreţul, compozitorul şi actorul Georges Brassens (cunoscut la noi din filmul „Porte des Lilas“), foarte apreciat în Franţa pentru melodiile compuse pe versuri proprii, ca şi pe ale unor mari poeţi ca François Villon, Victor Hugo, Louis Aragon etc.

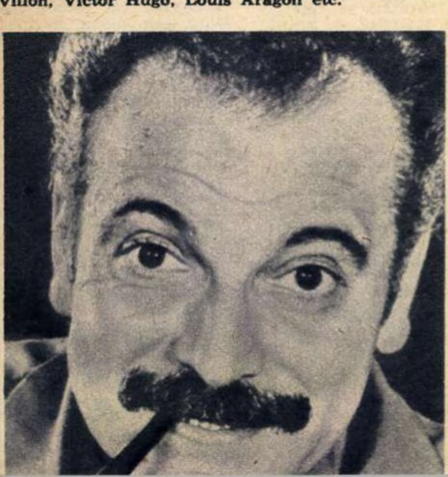

Artista Constanţa Dogeanu din Bucureşti este autoarea a numeroase obiecte din sticlă. Pasta docilă s-a modelat în cele mai neaşteptate forme, dînd în mîinile artistei obiecte utilitare şi decorative (vaze, servicii, lămpi, platouri), cu bune efecte artistice. Cromatica armonioasă şi formele stilizate ale acestor piese oferă industriei sugestii pentru o sticlărie de calitate.

Teatrul muzical „Gh. Dima“ din Braşov reprezintă cu succes — atît la sediu cît şi în satele şi oraşele regiunii — opereta „Mam-zelle Nitouche“ de Florimond Hervé. Versiunea romînească a libretului aparţine lui Val Săndulescu ; direcţia de scenă este semnată de Barbu Dumitrescu, iar decorurile sînt realizate de N. Lebas. În fotografia noastră, protagonista spectacolului, artista Mia Popa-Munteanu.

De la una la alta

DA SAU BA!

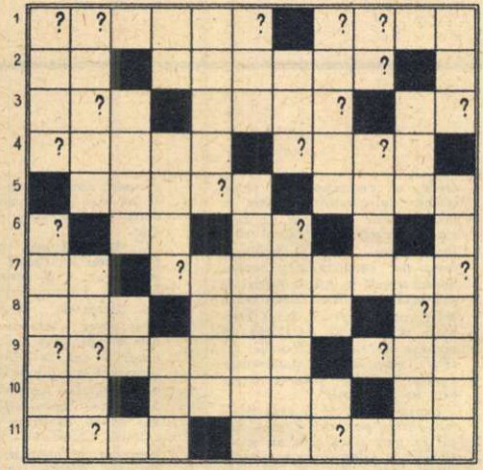

ORIZONTAL: 1) Se joacă... cu ochii legați (2 cuv.) — Bate la cap... copiii. 2) Ler ! — Ordin. 3) Un cunoscut vînzător de păsări — Afectuoasă (fig.) — Poezie lirică. 4) Exploziv folosit în minele de cărbuni — Pansament. 5) Ocolit (fig.) — Lîngă motocicletă. 6) Afirmație ! — Pe ogoare ! — Țesătură groasă de lînă. 7) Rece ! — Sprijin la scări. 8) Metaforă pentru meserie — Întreprindere de transport auto — Baston. 9) Piesă de Goldoni — Oferiți. 10) Canele ! — Planșe... de onoare — În uvertura uverturii ! 11) A îndepărta — Tempo liniștit (muz.).

VERTICAL: 1) Creație poetică, îndeobște populară — Tobă mică (pop.). 2) Varietate indigenă de prune — Bălaie. 3) Sentiment — Bir ! 4) Țeapă — Varietate de cărbune — Rîuri, mări, oceane. 5) Mișcare la jocul de șah — Aurul mioarelor. 6) Legumă — Vaca, boul și vițelul (sing.). 7) Ca zăpada — Fortificație. 8) Tărăboi (pop.) — Pronume — Plină de apă. 9) Soră mai mare (reg.) — Obligat — Nu e ba ! 10) Fardul... unghiilor — Trist. 11) Operă de Verdi — Calmante.

Dezlegarea jocului „SHAKESPEARE" apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) ROL — DUNCAN — HAMLET. 2) IRAT — R — IRAS — PIESE. 3) COERENT — S — ACT — ICI. 4) H — ROMEO ȘI JULIETA. 5) ALȚI — LAUR. 6) RE — L — E — TI. 7) D — EU — OB — S. 8) EMS — NIM. 9) OMIS — ORAȘ. 10) F — LI — ROST. 11) EPIC — NUR. 12) LEAR — O — RA. 13) IR — E — BOIT. 14) AIAS — EL — F. 15) CAI — R — IO. 16) CL — DIANA — SAMSON — R. 17) OETA — CA — IAMA — NORD. 18) I — O — DESDEMONA — RA. 19) FEMEIA ÎNDĂRĂTNICĂ.

DIN UMORUL STRĂIN

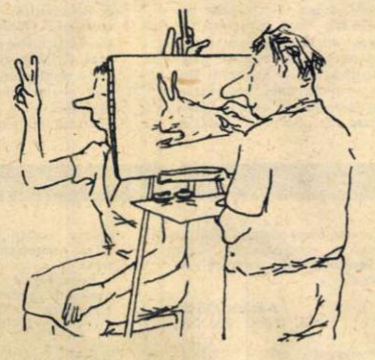

Fără cuvinte.

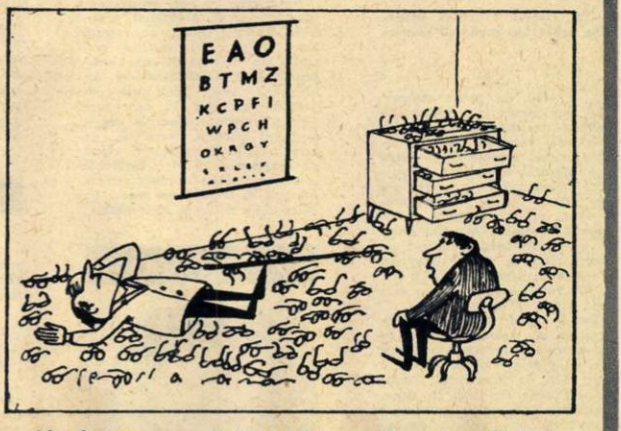

— Ah, doctore, am uitat să vă spun... Eu sînt analfabet...

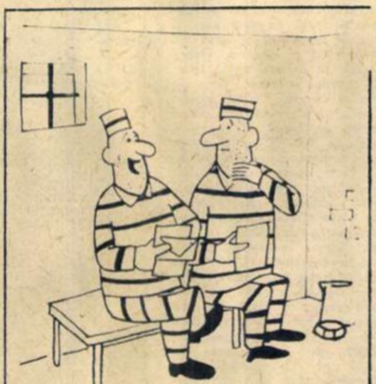

— M-a părăsit logodnica... Acum sînt liber.

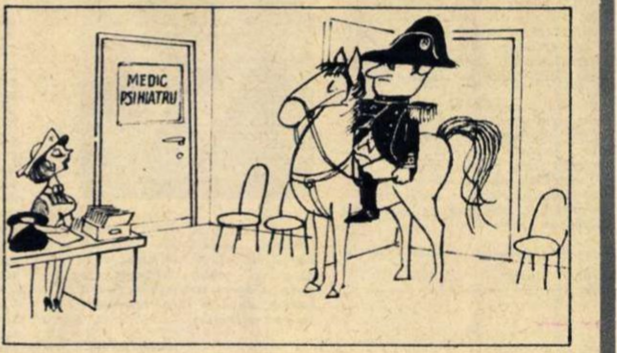

— Pe cine să anunț, vă rog?

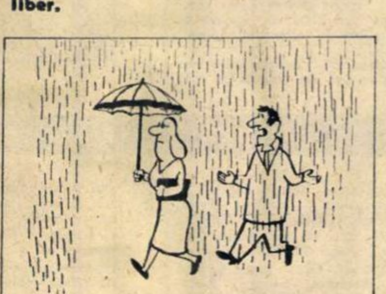

— Te rog, iubito, hai să ne-mpăcăm...

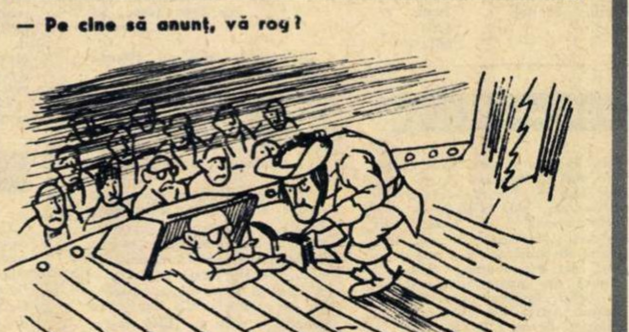

Fără cuvinte.

EDUCAȚIE PENTRU TOATE VÎRSTELE

Planeta cu un singur locuitor

La ora șapte fără cinci, în stația autobuzului 31, calculează rapid locul probabil al opririi mașinii și se așază acolo fără a percepe existența celor care așteaptă mai de mult. Manevrîndu-și impecabil umerii, supraomul pășește ferm pe scări. O clipă, în jurul lui se adună vidul. O tînără proiectată înainte de tăvălugul umerilor cade spre fereastră. Un călător cu servietă, împins înapoi, se lasă vertiginos pe spate spre trotuar. Alți călători care au rămas pe jos renunță să se mai urce. Dacă apar protestatari, stăpînul umerilor îi privește cu o nesfîrșită mirare. Așa va privi desigur primul marțian pe primul pămîntean în clipa memorabilă cînd se vor afla pentru întîia dată față în față.

În fața taxatoarei, supraomul scoate banii cu gesturi ample, își pune calm biletul într-un buzunar, bagă tacticos restul în portofel. Sînt călători pe scară, alții se înghesuie în fața postului de taxare. Țintuit în lumea lui, supraomul își savurează gesturile.

Dacă la orizont se ivește vreun loc liber, teribilii umeri iar sînt rechemați în activitate și cum nimic nu le rezistă, victoria stăpînului lor este totdeauna asigurată. Cu mișcări atotcuprinzătoare, acesta absoarbe scaunul în propria lui ființă, desfășurîndu-se brusc în toate direcțiile spațiului. Vecinul de alături va ceda într-o clipă trei sferturi din propriul său loc, bucuros că i-a rămas măcar cît să-și sprijine un șold, pentru a se feri de o cunoștință nedorită, picioarele călătorului din față vor descrie o voltă prudentă, evitînd astfel bocancii acestei calamități vii, care pare a se confunda cu spațiul însuși.

Dacă nu găsește un scaun liber, rămîne în mijlocul autobuzului ca un zid despărțitor. Fluviul grăbit al călătorilor n-are decît să-și schimbe cursul, pentru că supraomul a devenit un punct fix pe care nici repetatele apeluri ale taxatoarei, nici solicitările frecvente ale celor din spate nu izbutesc să-l urnească.

Săptămîna trecută, supraomul din autobuzul 31 și-a întregit portretul. Se eliberaseră în același timp două locuri. Supraomul s-a desfășurat brusc, făcînd să dispară în el însuși, numai pentru el însuși, spațiul prevăzut pentru doi. Era calm, senin și satisfăcut.

Și atunci, în forfota autobuzului, am văzut cum cele două locuri se transformaseră brusc într-o tristă și hidă planetă cu un singur locuitor. Iar cel de acolo nu era nimeni altcineva decît **locuitorul unei planete cu un singur locuitor**, care nici nu bănuia măcar existența vreunei ființe asemănătoare căreia să-i ofere ceva sau de la care să primească ceva, trăind numai cu și pentru el însuși.

Vei spune cititorule: sînt destul de rare asemenea fosile. Desigur, sînt rare, din ce în ce mai rare. Dar mai sînt ! De aceea, cînd ne apar în cale este bine să le facem să afle că autobuzul circulă pe o altfel de planetă decît cea pe care se cred ele.

Sen ALEXANDRU

dialog

CITITORII NE-AU CERUT...

Poşta ne-a adus noi întrebări puse redacţiei de către cititori. Iată cîteva dintre ele : „Cum a evoluat industria romînească de strunguri ?“ (G. Trifaş, Inău) ; *„Care sînt cele mai moderne metode de imprimare a discurilor ?“* (Anişoara Ghiţă, Focşani) ; *„Care este originea luptelor de tauri şi cum se desfăşoară ele ?“* (Ion David, Galaţi) ; *„Ce produce azi marele combinat de prelucrare a stufului de la Brăila ?“* (Ion Vereş, Agigea).

Întrebările de mai sus îşi vor găsi răspunsul în paginile revistei.

PRIMUL AUTOMOBIL

Un exponat original prezentat recent în cadrul Tîrgului internaţional de automobile de la Geneva din acest an: modelul primului automobil.

„Aş vrea să cunosc cîte ceva din istoricul automobilului“.

Barbu DOBRIN
Mangalia

Răspunde ing. GH. FRĂŢILĂ, de la Institutul politehnic Bucureşti.

După apariţia trăsurilor puse în mişcare de forţa musculară a călătorilor şi prevăzute cu unele mecanisme folosite şi la automobilele actuale (bineînţeles sub forme constructive evoluate), s-a produs un salt hotărîtor prin utilizarea motorului cu abur în locul forţei musculare.

În anul 1769 inginerul francez Nicolas Joseph Cugnot a construit o trăsură acţionată de un motor cu abur. Trăsura lui Cugnot avea trei roţi şi atingea o viteză de 3-4 km/h. După fiecare 15 minute de mers trăsura trebuia oprită pentru întreţinerea focului la cazan şi mărirea presiunii aburului, care scădea foarte repede. Datorită greutăţii şi gabaritului mare, precum şi dificultăţilor de exploatare, a trebuit să se renunţe la extinderea utilizării motorului cu abur pe automobil.

Primele automobile echipate cu motoare cu combustie internă se datoresc constructorilor germani Karl Benz şi Gottlieb Daimler. În anul 1883 Daimler a construit un motor rapid pe care l-a montat, în 1885, pe prima motocicletă din lume. În acelaşi an Daimler montează un motor pe o trăsură, realizînd în felul acesta primul automobil pe patru roţi. Motorul era aşezat la mijlocul trăsurii, de la care s-a scos numai oiştea, iar dirijarea se făcea printr-o pîrghie de pe scaunul vizitiului. Motorul montat pe trăsură avea un singur cilindru răcit cu aer şi dezvolta o putere de aproximativ 1,5 C P la 900 rotaţii/minut. Viteza maximă era... 18 km/h.

Tot în anul 1885 Benz construieşte un vehicul echipat cu un motor cu ardere internă pe care-l prezintă publicului la 3 iulie 1886, la Mannheim. Automobilul avea trei roţi cu spiţe, prevăzute cu pneuri masive fără cameră de aer (pneurile cu cameră de aer au apărut în 1894). Motorul utilizat avea un singur cilindru şi dezvolta o putere de 0,75 C P la 250 rotaţii/minut. Răcirea era asigurată de un vas cu apă aşezat pe cilindru. Transmiterea mişcării de la motor la roţile din spate se făcea cu lanţ.

Primul automobil de formă şi construcţie asemănătoare cu acelea ale automobilelor moderne a fost construit în 1901 de P. Daimler (fiul lui G. Daimler).

Tabelul de mai jos dă o imagine asupra ritmului rapid de dezvoltare a industriei de automobile pe glob :

Anul	1901	1913	1948	1955	1962
Automobile existente în circulaţie	10 mii	1 mil.	53 mil.	95 mil.	Peste 120 mil.

CUM RESPIRĂM SUB APĂ?

„Am citit în «Flacăra» nr. 25/1963 un interesant articol despre vînătoarea subacvatică. În legătură cu aceasta, aş dori să ştiu ce tipuri de aparate de respirat sub apă pot folosi scufundătorii“.

Victor MĂRCULESCU
muncitor la fabrica „Hidromecanica“, Braşov

Răspunde F. BRANDRUP, autorul lucrărilor „Vînătoarea sub apă“ şi „După peşti, la ei acasă“.

Există două sisteme deosebite de instalaţii de respirat sub apă : cu oxigen, în circuit închis şi cu aer comprimat, în circuit deschis. Primele se pot folosi fără risc pînă la adîncimi ce nu întrec 13,5 m. Pentru scufundări mai adînci, pînă la 60-75 m, se întrebuinţează exclusiv instalaţiile cu aer comprimat. Şi această limită de adîncimi se poate depăşi, dar numai atunci cînd se respiră un amestec de oxigen cu heliu în locul aerului obişnuit. Astfel, s-au putut atinge adîncimi de peste 300 m.

Folosind cele două feluri de instalaţii de respirat sub apă, costumul etanş sau semietanş are exclusiv rolul de a proteja de frig. Aerul respirat e furnizat de detentorul instalaţiilor exact la presiunea ambiantă (adică pentru fiecare circa 10 m adîncime presiunea aerului respirat trebuie să crească cu cîte o atmosferă).

Nu există instalaţii care să-şi producă sub apă singure oxigenul (cel puţin 0,9 litri pe minut) sau aerul (minimum 16 litri pe minut). Instalaţiile cu oxigen funcţionează astfel : aerul expirat trece printr-un filtru în care se reţine bioxidul de carbon, iar oxigenul se înlocuieşte în acest circuit închis dintr-o butelie mică, încărcată la 150 atmosfere, asigurînd astfel respiraţia normală timp de 1 oră şi 20 minute la o muncă uşoară, nedepăşind 13 m adîncime.

Fiind primejdioase în mîna unor amatori neinstruiţi, aceste instalaţii sînt interzise pentru scopuri sportive în mai toate ţările lumii.

Instalaţiile cu aer comprimat funcţionează pe principiul circuitului deschis, adică se respiră aerul dintr-o butelie sau mai multe, în care acesta este comprimat la 150-200 atmosfere. La inspiraţie, aerul trece printr-un detentor automat, în care presiunea se reduce exact la cea a mediului ambiant. Expiraţia se face în apă. Cu o butelie avînd un conţinut de 6 litri, încărcată la 240 atmosfere, se poate respira sub apă la o adîncime medie de 20 m timp de circa 20 minute.

PANAIT ISTRATI

„Am vizionat recent filmul «Codin». Aceasta m-a determinat să vă solicit publicarea unor date mai puţin cunoscute din viaţa şi opera scriitorului Panait Istrati, după al cărui roman s-a realizat scenariul“.

Nely SEVICI
str. Progresului 53
Tr. Severin

Răspunde criticul literar ALEXANDRU OPREA.

Este de la sine înţeles că în spaţiul care-mi stă la dispoziţie nu vă pot răspunde decît la unele din „curiozităţile“ dv. privind viaţa şi opera lui Panait Istrati.

1) Numele său adevărat, de pe scripte, este : *Gherasim Panait Istrate*, după mama sa, *Joiţa Istrate*. Primul prenume i s-a dat în amintirea unui frate, mort de mic. Vocala finală a fost modificată în i, pe vremea debutului în gazetărie, din motive de sonoritate poetică. (Este interesant că primele sale articole din presa vremii erau semnate cînd *Istrate*, cînd Istra*ti*, fie din cauza inconsecvenţei autorului, fie a neglijenţelor redacţiei.)

Tatăl (nelegitim) al lui Panait Istrati a fost un negustor grec, Valsamis, care s-a ocupat, între altele, cu contrabanda de tutun turcesc. Informaţiile pe care le deţinem sînt puţine şi de fapt măresc misterul din jurul său. După ştirea noastră, scriitorul însuşi nu cunoştea mai multe. Sosind o dată în Atena, însoţit de scriitorul grec Nikos Kazantzakis, mărturisea presei că dorea fierbinte să cunoască Kefalonia, să viziteze Faruidata *„locurile tatălui meu, să mă documentez asupra originii paterne despre care nu ştiu nimic“*.

Panait Istrati ar fi avut şi un tată vitreg pe nume Zainea, vătaf în port şi cu care nu se va fi aflat în relaţii prea bune dacă ţinem seama de articolele sale unde vătafii sînt numiţi „lipitori“.

Referitor la mama scriitorului şi rudele din Baldovineşti nu e nevoie să insistăm întrucît povestirile sale oferă informaţii numeroase. Ar fi numai de adăugat o referire la cei doi unchi cunoscuţi ai săi — Anghel şi Dumitru — şi pe unul, Stefanache, despre care Istrati spunea într-o scrisoare că *„şi-o lăsat oasele la Plevna“*, ceea ce explică de ce de el nu s-au legat amintiri şi ca atare nu e pomenit în creaţiile sale.

2) Aprecieri mai recente asupra operei lui Panait Istrati găsiţi în nr. 9 al revistei „Secolul 20“. Lucrări critice ample, din păcate nu vă pot indica. V-aş putea informa numai — deşi e neplăcut să te autocitezi — că la Editura pentru literatură este prevăzută să apară o monografie semnată de mine în cinstea aniversării a 80 de ani de la naşterea autorului „Chirei Chiralina“. Se află, de asemenea, în pregătire, în cadrul colecţiei „Scriitori romîni“, o ediţie în mai multe volume care va cuprinde tot ceea ce este reprezentativ în opera lui Panait Istrati nu numai beletristică ci şi publicistică. Elementul nou îl constituie faptul că această ediţie va fi bilingvă (în limba franceză şi limba romînă) iar tălmăcirea romînească — reluată complet şi incluzînd lucrări care niciodată n-au fost traduse — aparţine lui Eugen Barbu.

BUMERANGUL

„Ce este bumerangul ? Din ce material e confecţionat, care sînt însuşirile sale, cum se mînuieşte ?“

Adrian OROŞ
str. Gării 43, Cluj

Bumerangul este o armă de vînătoare, mînuită prin aruncare. Există două tipuri de bumeranguri : cele care nu se înapoiază la locul de aruncare, şi cele ce se înapoiază. Primul tip de bumerang a avut o largă răspîndire în Egiptul antic, Australia, nordul Indiei, Asia de sud-est şi Mexic, fiind folosit atît ca armă de vînătoare cît şi ca armă de luptă. El avea o greutate de 300-700 gr şi putea străbate o distanţă de 150-180 m, în funcţie de forţa aruncătorului.

Bumerangul care revine la picioarele vînătorului este folosit şi azi de către triburile australiene, la vînătoarea de păsări şi la jocuri. Acest bumerang constă dintr-o lamă încovoiată din lemn dur (acacia sau eucalipt) cioplită dintr-o ramură curbă. Suprafaţa inferioară e plată iar cea superioară e bombată ; grosimea sa este de 8-15 mm, lungimea de 0,40-0,90 m şi lăţimea de 0,05-0,07 m. Cele două pale ale bumerangului, deşi în greutate egală, au planuri diferite, ceea ce-i asigură proprietăţi asemănătoare elicei şi deci posibilitatea de a descrie curbe, închise, opturi şi alte figuri complexe, cercetate cu interes de specialiştii în domeniul aerodinamicii.

Traiectoria bumerangului este condiţionată nu numai de măiestria aruncătorului, ci şi de starea atmosferică şi direcţia vîntului.

Reproducem mai jos cîteva tipuri de bumeranguri găsite de expediţiile căpitanului James Cook în Australia.

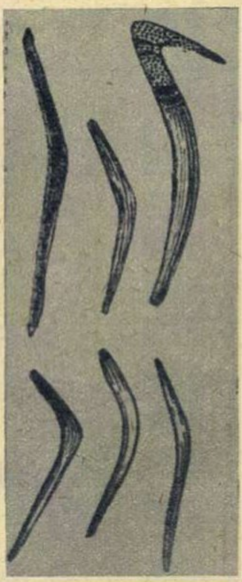

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : *Corina Perla*, studentă, Galaţi, str. Dobrogeanu Gherea 27 : cinema, teatru, ilustrate ; *Ionel Gh. Matei*, student, Galaţi, str. Elena Cuza 6, bloc A : literatură, ilustrate ; *Natalia Todirică*, elevă, Ploieşti, str. Brîncoveanu 9 E : ilustrate ; *Alexandru Tebseanu*, elev, Cîmpulung-Moldovenesc, str. 7 Noiembrie 29, sc. II, et. I : ilustrate ; *Nic. Bramaru*, profesor, Bucureşti-29, calea Călăraşi 292 : literatură, pedagogie, ilustrate ; *Titi Beraru*, funcţionar, Lipova, str. Avram Iancu 17, reg. Banat : ilustrate ; *Petre Mesteroiu* şi *Niculae Trufaş*, studenţi, Căminul nr. 1 Petroşani, reg. Hunedoara : teme diverse ; *Otilia Stoica*, bibliotecară, com. Cocorăşti-Colţ, reg. Ploieşti : ilustrate ; *Natalia Diaconescu*, studentă, Bucureşti, Splaiul Independenţei 48, rn. Lenin : ilustrate ; *Jadwiga Swialan*, Semianovice Sl., ul. Grabowa 9, woj. Katowice, R.P. Polonă : cinema, sport, teatru (în polonă, rusă,

cu cititorii

germană, engleză) ; *Halina Swieca*, Chorzow Batory, ul. Odrowazow 1/1, R.P. Polonă : sport, muzică, ilustrate (în polonă, rusă, germană) ; *Gelu Mazuriac*, student, Chișinău, str. Frunze 104, bl. 5, R.S.S. Moldovenească (U.R.S.S.) : literatură, ilustrate ; *Irena Szefer*, Lipiny Sl., ul. Piastowa 6, woj. Katowice, R.P. Polonă : teme diverse ; *Nicolae Tristaru*, elev, Reșița, grupul școlar U.C.M.R., piața Lenin 1 A : literatură, sport, cinema ; *Nicolae Blendea*, muncitor, Hunedoara, O.M., bloc 106, ap. 24 : cinema, muzică, literatură, ilustrate ; *Mariana Gheorghe*, elevă, București 10, str. Popa Lazăr 20, rn. 23 August : literatură, cinema, teatru, muzică, ilustrate.

POȘTA NOASTRĂ

Nicolae Ivan, Onești. Povestiri „noi" de Eminescu, adică necunoscute pînă acum, nu există. Dacă vă interesează însă creația literară în proză a marelui nostru poet, vă putem informa că de curînd a apărut în vitrinele librăriilor culegerea intitulată „Proză literară" de Mihail Eminescu. Volumul a fost editat de Editura pentru literatură și cuprinde atît lucrări apărute în timpul vieții lui Eminescu în diverse perioade, cît și altele lăsate de poet în manuscris, precum și un amplu studiu introductiv despre proza literară a luceafărului poeziei noastre. În ce privește biografia marelui nostru poet, zilele acestea a apărut, în ediția a IV-a, revăzută, lucrarea academicianului G. Călinescu, intitulată „Viața lui Mihail Eminescu" (Editura pentru literatură).

Gion Vasilescu, Criș. 1) Mulțumiri pentru aprecierile favorabile pe care le faceți în legătură cu prezentarea revistei noastre. Propunerile de coperte le vom ține în seamă. 2) Un bun reporter poate deveni cineva tot așa cum poate deveni un bun profesionist în oricare alt domeniu : dacă are ceea ce se numește „chemare", prin muncă. Sau, pentru a parafraza o butadă celebră : cu 90% muncă și studiu (adică, de fapt, tot muncă) și 10% talent. 3) Crainic la radio poate deveni acel care, întrunind condițiile (studii, voce ș.a.), se prezintă și reușește la vreunul din concursurile ce se organizează de către Radiodifuziune ori de cîte ori există posturi libere de crainici ; anunțurile pentru aceste concursuri se publică totdeauna în presă. 4) Studiile tov. Ion Mustață, examinator la emisiunea „Cine știe cîștigă" ? Filologia — cu specialitatea limba și literatura romînă. Profesia lui de bază este însă ziaristica.

G. Pătru, București. Răspunsul : nu ! De ce ? Pentru că, deși scris cu oarecare cursivitate, nu aduce nimic nou din nici un punct de vedere. Faptul că în Capitală sînt numeroase șantiere de construcții pe care constructorii muncesc sîrguincios zi și noapte, este binecunoscut oricui — așa, ca generalitate, cum ni-l descrieți dv. Dacă ați fi venit cu prezentarea, într-o formă originală, a unei figuri interesante de constructor, ori dacă ați fi venit cu un material documentar bogat în cifre și fapte, sau dacă ați fi scris scenariul unui fotoreportaj despre folosirea metodelor noi în construcții — sau alte lucruri noi și interesante — atunci da, s-ar fi putut discuta despre publicare. Dar așa, numai faptul foarte binecunoscut că în București se construiește ?...

Gh. Tarhat, Lupeni. Dacă sînteți cititor permanent al revistei noastre, așa cum ne scrieți, ați putut observa că asemenea materiale nu publicăm. Ele ar putea interesa — dar nu sub formă de reportaje lungi, ci ca scurte note sau informații — publicațiile de tineret. În ce privește jocul de cuvinte încrucișate, adresați-vă revistei „Rebus". De altfel nu credem că aceasta este calea pe care v-ați putea rezolva problemele despre care ne vorbiți și cu privire la care veți primi din partea noastră un răspuns mai larg, printr-o scrisoare directă.

Ioan Ghirgan, Tg. Mureș. Ne pare bine că v-a interesat articolul „Laboratoare invizibile" și vom ține seama de dorința dv. de a mai publica materiale pe tema utilizării microorganismelor în diferite domenii de activitate umană. În ce privește existența vreunei substanțe chimice care să facă invizibile organismele vii, așa ceva n-a existat decît în fantezia bogată a unor autori de romane științifico-fantastice, ca Wells. Ceea ce n-are nici o legătură cu utilizarea în scopuri medicale a vestitei otrave denumită „curara". Pentru a vă satisface curiozitatea, despre această temă vom publica un material special într-un număr viitor.

Dan Niculescu, București. Ne scrieți că, în 39 de ani de serviciu, un curier din orașul Tîrgoviște a făcut naveta cu trenul pe ruta București-Tîrgoviște, parcurgînd în total 2.002.000 km, adică de cca 50 ori ocolul pămîntului în jurul ecuatorului. Sîntem de acord cu dv. că trebuie acordat tot respectul unui om care a muncit o viață întreagă — dar drumul parcurs, deși impresionant, e departe de a constitui un record. V-ați întrebat vreodată cît a parcurs un mecanic sau un fochist care toată viața a lucrat pe o locomotivă ? Sau un șef de tren ? Sau un șofer ? etc., etc.

Monica N., Constanța. Cel mai potrivit este să dăruiți prietenului sau colegului ce vă e apropiat, lucruri mai deosebite, potrivit aptitudinilor și preocupărilor sale : o carte bună, un album de artă, un disc cu o înregistrare de valoare, o lucrare de artă plastică ș.a.m.d. Există însă și alte lucruri care-i pot fi oferite. Astfel, dacă e fumător, poate să-i facă plăcere un țigaret sau un portțigaret. O cravată frumoasă este de asemenea oricînd binevenită. După cum nu poate displace nici un portofel, un stilou bun, o pereche de butoni de manșetă sau chiar un pulover.

V. SILVIAN

E. Alexandrescu, Focșani ; Otilia Magdun, Mediaș ; Nicoleta Jurj, Timișoara ; C. Pană, București ; M. Catan, Lonea ; P. Popescu, Făgăraș ; Aurel Dinu, Tulcea ; St. Stoica, Tîrgoviște ; Albert Gal, Hațeg ; Petre Botescu, com. Mălin — tuturor celor de mai sus li s-a răspuns prin poștă.

ghioceii modei de primăvară

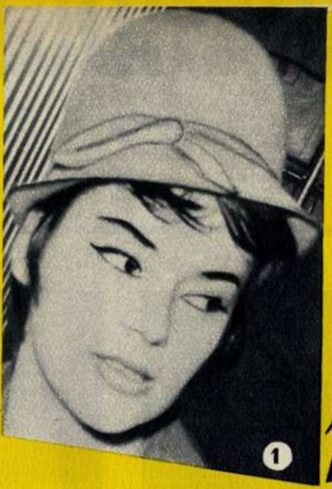
①

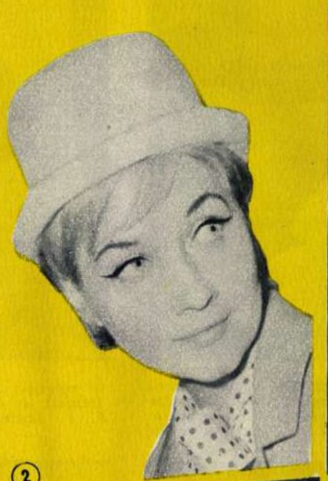
②

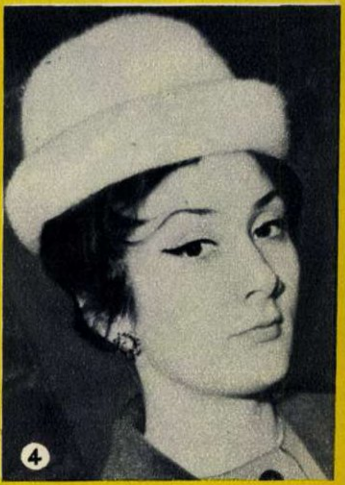
④

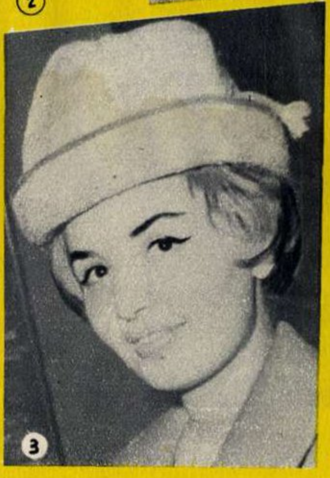
③

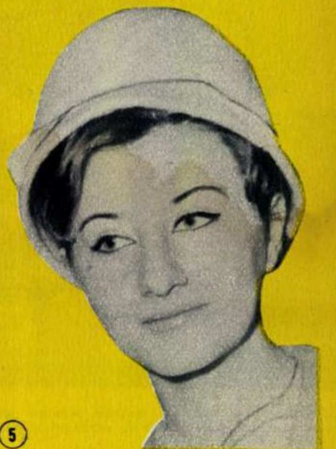
⑤

PĂLĂRII elegante

① O pălărie din lînă cu calota simplă și cu o panglică înnodată în față.
② Pălăria „Sorina" cu borul întors — o pălărie elegantă și modernă.
③ Pălăria tinerească din tricotaj de lînă în carouri, bordată cu un material contrastant.
④ Pălăria „Rodica" — o pălărie de stradă de efect, din material flaușat, cu adaos din P.N.A.
⑤ Pălăria „Melusina" din păr de lepure, cu un bor mic și cu panglică asortată.

FOTOCRONICA FLACĂRII

Nicolae Herlea a cîntat în această stagiune în două rînduri pe scena Operei *Scala* din Milano, prima dată înainte de apariția sa pe scena Operei *Metropolitan* din New York și apoi la reîntoarcere. În fotografie: N. Herlea interpretînd rolul lui Figaro din opera „Bărbierul din Sevilla".

O expoziție a cărții romînești s-a deschis recent la Biblioteca regală din Stockholm — capitala Suediei. Totodată au fost expuse numeroase fotografii înfățișînd aspecte ale vieții economice și social-culturale din R. P. Romînă.

Amsterdam. Un marș pe străzile orașului în favoarea dezarmării nucleare. Au luat parte 10.000 de partizani ai păcii din Olanda.

CONTRA LOS GRA
U.M. ARGENTINAS
FILIAL BOCA
PRESENTE

Mii de gospodine din Buenos Aires au ieșit pe străzile capitalei argentiniene pentru a-și exprima protestul împotriva creșterii costului vieții, cerînd pedepsirea speculanților și adoptarea unor măsuri antimonopoliste.

La Zanzibar — capitala Republicii Populare Zanzibar și Pemba — au loc demonstrații în sprijinul politicii guvernului.

UBEBERU
LONG LIVE OUR PRESIDENT

O companie elvețiană întreprinde cercetări în lacul Leman pentru a descoperi zăcăminte petrolifere sub apă. Cercetările se desfășoară pe baza provocării unor explozii ale căror ecouri pot da indicații cu privire la existența petrolului.

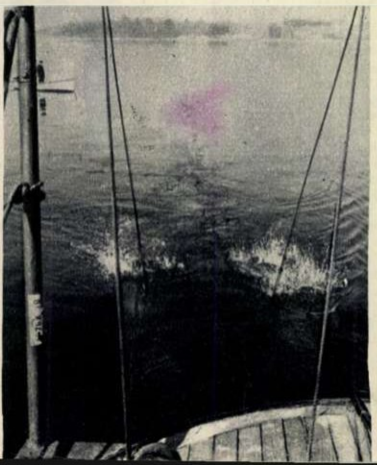

În pofida diferitelor tratative pentru rezolvarea problemei cipriote și a realizării unui acord cu privire la neutralizarea unei zone din Nicosia, în ultimele zile s-au produs noi incidente între ciprioții turci și greci. Fotografia înfățișează un aspect de pe una din străzile Nicosiei.

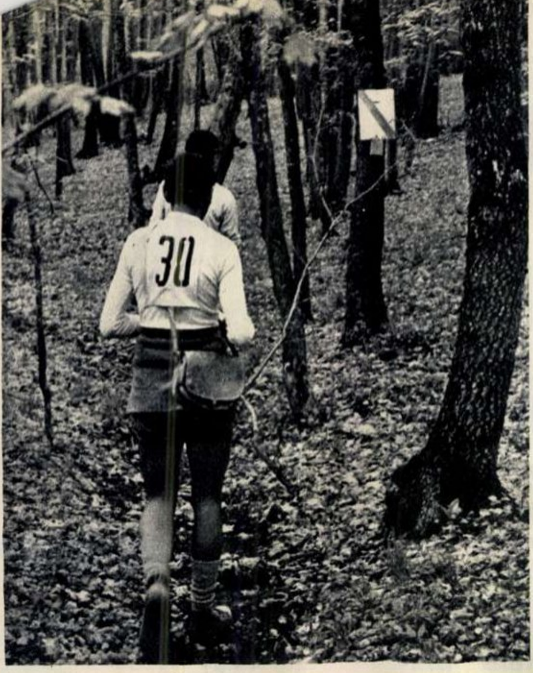

Spre punctul de control fix.

Sportul iubitorilor de natură

În ultimii ani, printre alte activități sportive de masă, și-a confirmat existența una nouă și deosebit de atractivă: concursul de orientare turistică. Cuprinse în spartachiadele anului 1963 (de vară și de iarnă) aceste concursuri au antrenat nu mai puțin de 300.000 de tineri și tinere.

În ce constă puterea de atracție a concursurilor de orientare turistică? În aceea că ele îmbină bucuriile drumeției cu satisfacția de a găsi singur, cu ajutorul busolei, hărții și raportorului, drumul indicat în tema concursului. Tinerii concurenți, în echipe de două persoane, fac cunoștință cu noi și noi frumuseți ale patriei și, pe măsura antrenamentului și experienței căpătate, sînt puși în situații din ce în ce mai complexe și mai interesante a căror rezolvare e o sursă de nespuse satisfacții. Există multe cluburi și asociații sportive care, dezvoltînd această ramură sportivă, culeg acum frumoase roade. Cităm, în acest sens, și numai din București, cluburile: Voința, Rapid și Flacăra și asociațiile Tableta, Dacia, Gloria.

Apreciind pe de o parte rezultatele încurajatoare obținute pînă în prezent de tînăra ramură sportivă, iar pe de altă parte de valoroasa contribuție pe care — prin specificul ei — o aduce la formarea multilaterală a tineretului, Consiliul general al U.C.F.S. a hotărît să organizeze încă în acest an *Campionatul republican de orientare turistică*. Știrea a produs multă bucurie în rîndurile miilor de iubitori ai turismului și ai concursurilor de orientare, care văd astfel deschizîndu-se nebănuite perspective sportului preferat.

Campionatul a început la 1 martie și în prezent se desfășoară în întreaga țară. El se împarte în patru etape: a) pe asociații (1 martie-25 aprilie); b) raională (15 mai-15 iulie); c) regională (1 august-1 septembrie) și d) finala republicană (18-20 septembrie).

De pe acum știrile sosite din regiunea Cluj, Brașov, Crișana vorbesc despre o participare foarte largă și entuziastă în prima fază a concursurilor, în ciuda vremii încă nevaforabile excursiilor îndelungate sau în teren accidentat.

Gheorghe CLIBA

Concurs de orientare turistică în Apuseni. La o stație de arbitri.

CUPA REVISTEI „FLACĂRA" LA FOTBAL

DINAMO DIN NOU ÎN FRUNTE

Steaua și U. T. A. obțin cîte 2 puncte

După consumarea celei de-a 19-a etape a campionatului, clasamentul în lupta pentru cupa revistei „Flacăra" arată astfel:

1) **Dinamo**	9	6	1	2	15 : 6	13
2) **Rapid**	9	5	3	1	14 : 9	13
3) **Steaua**	9	5	1	3	19 : 16	11
4) **Progresul**	9	3	2	4	14 : 17	8
5) **Steagul roșu**	9	3	2	4	7 : 14	8
6) **Farul**	10	2	1	7	7 : 21	5
7) **Petrolul**	9	1	2	6	7 : 8	4
8) **U.T.A.**	8	1	2	5	5 : 12	4
9) **Știința Cluj**	9	1	1	7	7 : 19	3
10) **Dinamo Pitești**	9	0	3	6	5 : 16	3
11) **Știința Timișoara**	10	0	2	8	4 : 20	2
12) **Siderurgistul**	10	1	0	9	7 : 30	2
13) **Crișul**	9	1	0	8	5 : 26	2
14) **C.S.M.S.**	9	0	0	9	8 : 27	0

Trei echipe au acumulat cîte 2 puncte în această etapă: **Dinamo-București** (care a revenit astfel pe primul loc), **Steaua** și **U.T.A.** (care a sărit de la locul 13 la locul 8). În continuare lupta se arată foarte strînsă între primele trei clasate, echipele bucureștene **Dinamo**, **Rapid** (ambele cu cîte 13 puncte) și **Steaua** (11 puncte). Lanterna roșie continuă s-o dețină **C.S.M.S.** cu zero puncte în deplasare.

În fotografia noastră: Cupa revistei „Flacăra" acordată echipei de fotbal de categoria A care va obține cele mai bune rezultate în meciurile jucate în deplasare.

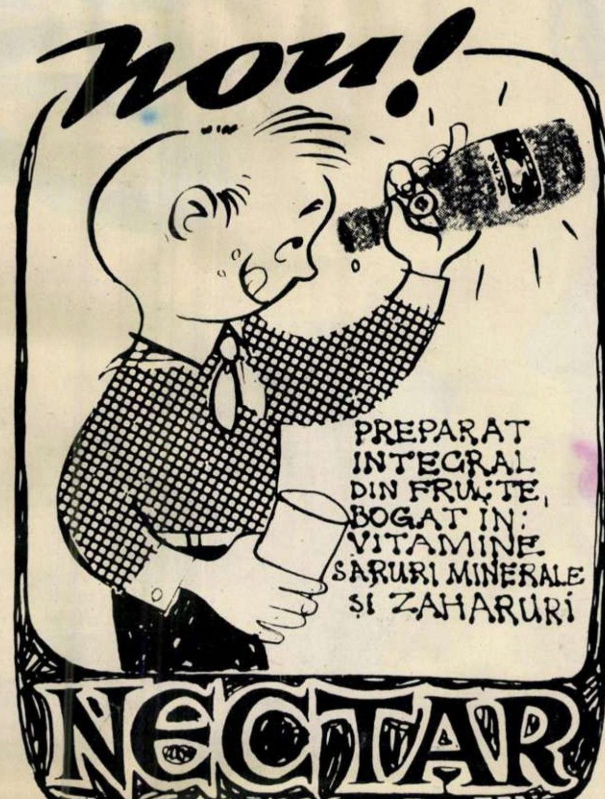

nou!
PREPARAT INTEGRAL DIN FRUCTE, BOGAT ÎN: VITAMINE SĂRURI MINERALE ȘI ZAHARURI
NECTAR

INCHEIATI ASIGURĂRI DE BUNURI ȘI PERSOANE

ADAS

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie.
Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10— int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI: 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA: Vlad Mușatescu.

41.505

Bibl. Reg.

Sanda
CREMA IMPOTRIVA PUNCTELOR NEGRE
Sanda
CREMA
IMPOTRIVA
PUNCTELOR
NEGRE

— **Crema contra punctelor negre „Sanda" previne și suprimă coșurile, îndepărtează punctele negre și celelalte impurități ale pielii.**

CREMA CU
STIMULATORI
BIOLOGICI
COMPLEXI
CREMA CU
STIMULATORI
BIOLOGICI
COMPLEXI
Sanda
CREMA CU STIMULATORI
BIOLOGICI COMPLEXI

— **Crema cu stimulatori biologici complecși „Sanda" conține vitamine și substanțe active care regenerează și întineresc pielea, menținîndu-i și prelungindu-i vitalitatea.**

Sanda
CREMA
ASTRINGENTA
Sanda
CREMA
ASTRINGENTA

— **Crema astringentă „Sanda" conține substanțe active care închid porii dilatați, catifelînd și întrețînînd pielea.**

Apa de co
și parfumul

APA DE
COLONIE
Sanda
Sanda
APA DE COLONIE

ȘTIINȚA MODERNĂ ÎN SLUJBA FRUMUSEȚII

Sanda

Sanda
PARFUM
Sanda
PARFUM

V

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA 18

Anul XIII nr. 18 (466) — 1 Mai 1964

TRĂIASCĂ 1 MAI !

μ N l I

În ajun de 1 MAI

de Aurel **BARANGA**

Ţin minte bine, şi nimeni nu mi le va şterge din memorie, zilele de dinainte de Armindeni. În cartierele muncitoreşti ale oraşului, sînt de atunci treizeci de ani, ziua de 1 Mai debuta cu razii preliminare, nocturne, şi cu ridicări de oameni de la casele lor, „subversivii" fiind puşi la popreală din timp, pentru ca nimic să nu tulbure „liniştea" şi „ordinea" publică. Sute de oameni înfundau astfel beciurile poliţiei, eliberaţi în a doua sau a treia zi de mai, pentru ca măsura să se repete, cu aceeaşi bestialitate, în anul următor. Şi astfel, ziua de 1 Mai era prăznuită îndoliat, sub ameninţarea bastoanelor de cauciuc şi a plutoanelor de jandarmi care nu reuşeau totuşi să-i împiedice pe muncitori să-şi sărbătorească ziua sub faldurile de speranţă ale drapelelor lor roşii.

Mă gîndesc apoi la ziua de 1 Mai 1945, cînd sute de mii de oameni au împînzit străzile într-o explozie de fericire: era primul lor 1 Mai în libertate. Coloanele înaintau, ca nişte talazuri neistovite, deşi chipurile manifestanţilor erau o mască a suferinţelor fără număr îndurate în anii războiului pustiitor.

Îmi plimb ochii uimiţi pe harta oraşului în ajunul lui 1 Mai 1964 şi privirile fermecate se mută de la un aspect la altul, vrăjite de imaginile unui caleidoscop în necontenită mişcare. La Fabrica de confecţii şi tricotaje-Bucureşti, mîini pricepute şi harnice fac flori de măr şi flori de piersic, trandafiri şi lalele pentru sărbătoarea de lumină, de petale şi de azur, care bate la uşă. Muncitorii au toate motivele satisfacţiei: în cinstea zilei lor de sărbătoare au realizat — cum se spune cu o expresie consacrată: peste plan — cincizeci de mii de confecţii din ţesături, o mie patru sute de tricotaje din bumbac, şaizeci de mii de ciorapi. Nu e un prilej de bucurie şi n-au dreptul să înscrie pe panourile de onoare numele acelora care au ieşit în întîmpinarea zilei de Armindeni, cu mîinile şi inimile pline? Socialismul înseamnă bunăstare, socialismul înseamnă gust, fantezie, inspiraţie, creaţie. Iată, imaginaţia s-a logodit cu frumosul şi din simbioza lor fericită au ieşit modele noi. 300 din prima mie prevăzută pentru trimestrul al doilea al anului. Bună ziua, tovarăşe Dima, şi felicitările mele! Sînt modele de un gust discret şi ales, vădind strădanie şi talent, felicitările mele!

Iar ocheanul se mişcă, mai departe, pe firmamentul miraculos şi concret al realizărilor venite în pragul zilei de sărbătoare ca nişte jerbe de garoafe roşii. La „Semănătoarea" lăcătuşii din brigada lui Tudor Pironea dau în cinstea zilei de Armindeni 100 de garnituri. Astfel formulat, efortul lor pare modest. Dar acest efort se converteşte în piese pentru maşinile de răspîndit îngrăşăminte chimice, iar îngrăşămintele înseamnă bogăţia ogoarelor, bogăţia recoltelor viitoare.

Socialismul înseamnă pîine, socialismul înseamnă cultură. Iată, la uzinele „Vulcan", corul e gata să-şi intoneze cîntecele, dansatorilor le sfîrîie călcîiele, mandolinele sînt acordate şi aşteaptă semnalul de începere a concertului.

Cerul e albastru, primăvara îmbie la drumeţie, în zilele de 1 şi 2 Mai, studenţii de la medicină vor străbate traseul Bucureşti — Vatra Dornei — Bistriţa — Tîrgu-Mureş — Sighişoara — Braşov; muncitorii de la I.O.R. îşi vor plimba privirile pe Valea Prahovei şi a Oltului; motonavele „Olteniţa" şi „Carpaţi" vor purta turişti pe Dunăre. Pînă astăzi la Agenţia O.N.T. din Capitală s-au înscris peste două mii de drumeţi. Drum bun, drumeţi, socialismul înseamnă bucuria de a trăi.

★

Cît a trecut de cînd în ajun de Armindeni, erau ridicaţi muncitorii şi înghesuiţi în beciurile poliţiei? Douăzeci de ani? Nu. Cîteva veacuri, cîteva milenii. Atîta cît, privind înapoi, trecutul pare proiectat într-o preistorie îndepărtată şi aproape neverosimilă. Să nu uităm însă niciodată acest trecut, numai astfel vom şti să preţuim cum se cuvine prezentul nostru de lumină şi de flori.

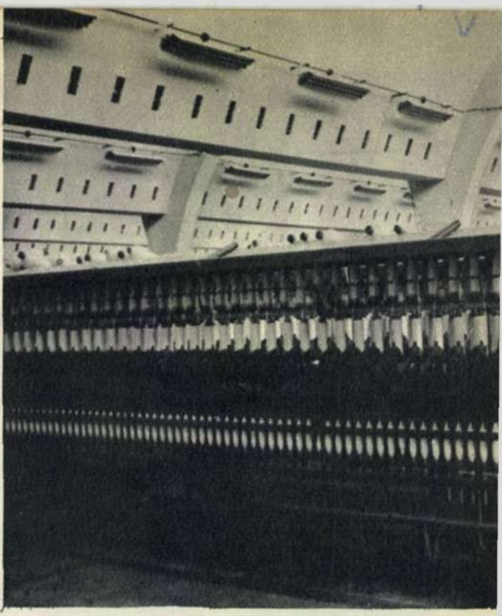

Colectiviştii din Dărăşti, raionul Drăgăşani-Vlaşca, au terminat însămînţarea porumbului şi acum lucrează intens la însămînţarea furajelor destinate însilozării.

Oraşul Deva îşi schimbă treptat înfăţişarea. În noile cartiere, constructorii amenajează spaţii verzi din care o bună parte au fost terminate înaintea zilei de 1 Mai.

Maria Leu, studentă în anul V al Facultăţii de arhitectură din Bucureşti, visează şi proiectează... Din datele proiectului ei de diplomă cu tema „Bază sportivă": o sală de sport cu 3.000 de locuri, un stadion cu 15.000 de locuri... Maria Leu visează şi proiectează.

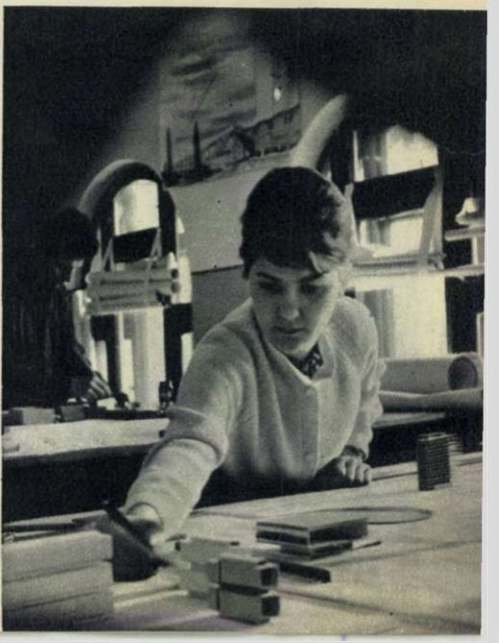

Folosind din plin capacitatea maşinilor, organizînd temeinic întrecerea socialistă, filatoarele de la întreprinderea textilă din Piteşti întîmpină marea sărbătoare a oamenilor muncii cu importante succese în producţie. ↑

La Fabrica de confecţii şi tricotaje-Bucureşti : mîini pricepute şi harnice pregătesc multicolore buchete şi ghirlande de flori pentru marea demonstraţie de la 1 Mai. →

La concursurile artistice ale elevilor din raionul 1 Mai, echipa şcolii medii „Mihail Sadoveanu" a luat premiul I cu spectacolul „Dumbrava minunată", scenarizare după Mihail Sadoveanu în care Irina Gorun din clasa a V-a (în fotografie) în rolul Lizucăi şi-a adus din plin aportul. ↓

La „Semănătoarea" lăcătuşii din brigada lui Tudor Pironea dau în cinstea zilei de 1 Mai 100 de garnituri...

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:
REGIUNEA BRAȘOV

Excursie în Munții Făgărașului.

PE ȘANTIERELE PATRIEI NOASTRE

NU DEPARTE DE CRAIOVA...

Pe cîteva zeci de hectare, unde se cultivau legume și porumb, se construiește unul din cele mai moderne combinate chimice ale țării. Gazul metan va fi chimizat prin procedee moderne și transformat în îngrășăminte chimice pe bază de azot și în produse chimice organice de sinteză.

Instalații uriașe cu o întreagă dantelărie de țevi, conducte care aleargă prin aer, pe pămînt sau prin subsol, coloane metalice grațioase, hale cu fațade de sticlă — toate acestea constituie un șir de patrusprezece fabrici care vor produce oxigen și azot, amoniac și uree, acetilenă și butanol, octanol, alcool polivinilic etc., etc.

Cînd va intra în funcțiune, acest combinat va produce o cantitate de 300.000 tone îngrășăminte chimice (mai mult cu 150% decît produce uzina similară de la Piatra-Neamț), 10.000 tone de acetat de polivinil (produs solicitat în poligrafie și în industria firelor și fibrelor sintetice), precum și 20.000 tone solvent pentru industria lacurilor.

Dar pînă atunci îl sfătuim pe cititor să se gîndească la înălțimile amețitoare la care au fost ridicate coloanele de absorbție grele de 60 de tone și înalte de aproape 50 metri care pot fi văzute la Fabrica de acid azotic ; la munca experimentaților cățărători care au montat duza de evacuare a vaporilor de azot, înaltă de 110 metri și care, privită de la bază, îți amintește de coloana fără sfîrșit a lui Brîncuși ; la echipele de montori care au amplasat pe fundație circa 15.000 tone de utilaje și au îmbinat 250.000 metri de conductă ; la priceperea, curajul și abnegația sutelor de muncitori, tehnicieni și ingineri, care în prezent, aici, în apropierea Craiovei, dăruiesc viață marelui combinat al Ișalniței.

LA ȘCOALA VIEȚII ȘI A MĂIESTRIEI

Peste întinderea aceasta scrijelită de șenilele tractoarelor, mușcată de dinții excavatoarelor, sfîrtecată și reconsolidată în fel și chip prin munca miilor de lucrători, se

(continuare în pag. 7)

L. MAIOR și Z. VASILIU
Fotografii de C. BOZBICI

Lucrări de montaj la Fabrica de amoniac.

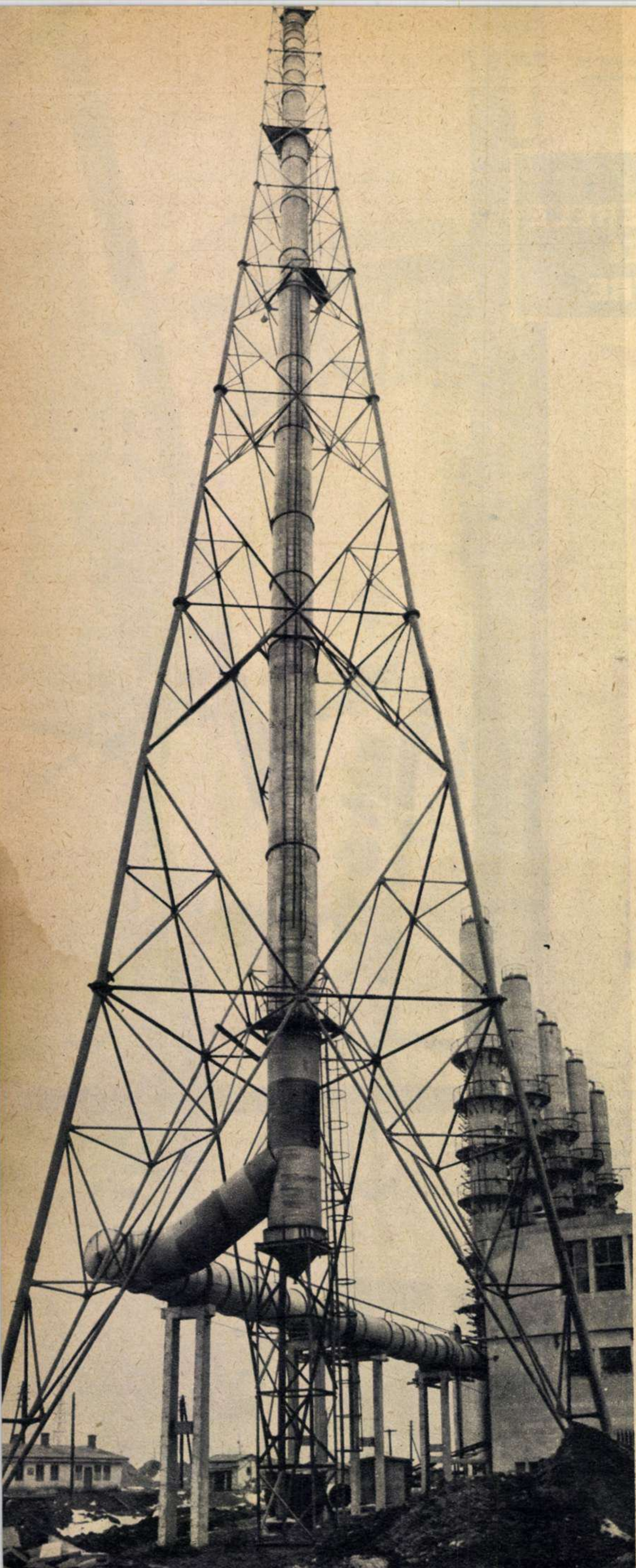

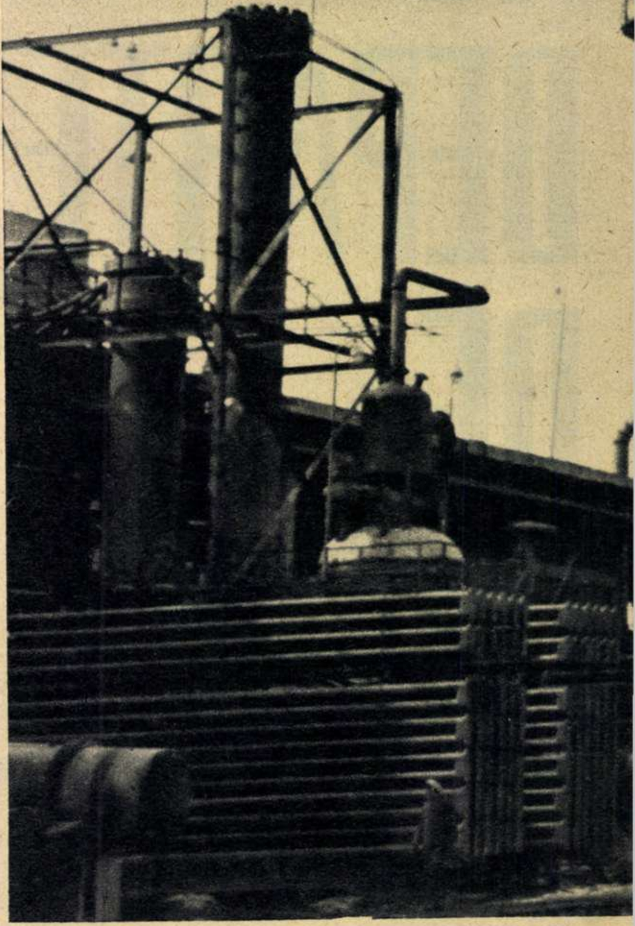

Duza de evacuare a gazelor de la Fabrica de acid azotic se înalţă la 110 metri.

NU DEPARTE DE CRAIOVA...

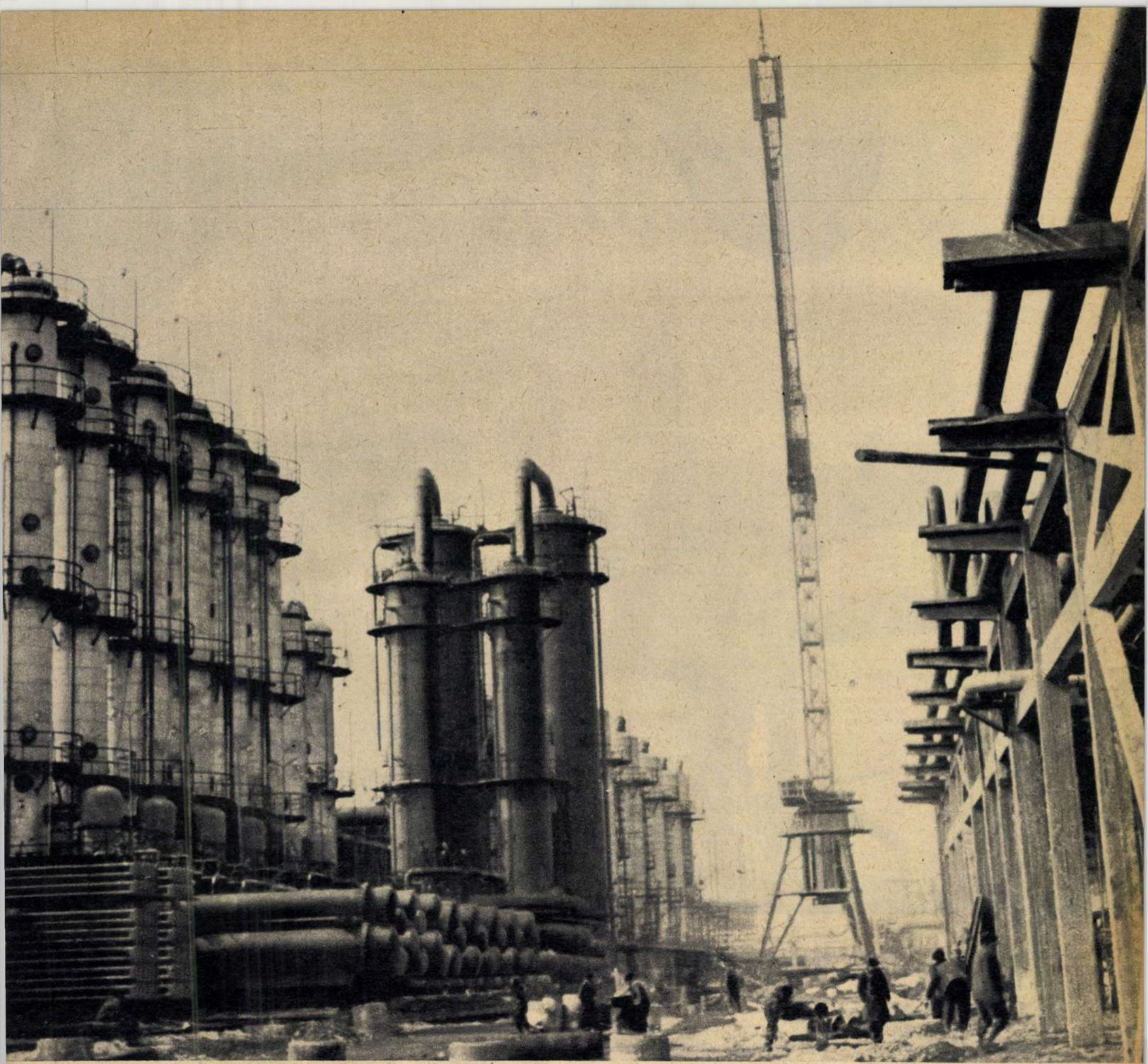

Şantierul de construcţie a Combinatului chimic Craiova. Vedere parţială.

(urmare din pag. 5)

vor aşterne, în scurtă vreme, alei asfaltate mărginite de gazon şi ronduri cu flori. Zeci de drumuri albe, curate, vor lega între ele clădirile masive, turnurile zvelte, cisternele, conductele aerine — întreaga pădure de oţel şi beton răspîndită pe suprafaţa marelui combinat chimic al Işalniţei.

Chimiştii — cu spiritul lor analitic — ne-au oferit, glumind, următoarea imagine bio-chimico-gastronomică : „Să presupunem că peste cîţiva ani, eu, dumneata sau oricare alt salariat care lucrează aci, pe şantier, la ridicarea combinatului, va intra într-un restaurant şi va comanda o porţie de friptură şi cîteva chifle. Ei bine, e aproape sigur că atît carnea cît şi pîinea de pe masa lui vor conţine în structura lor moleculară elemente din... gaz metan. Şi asta pentru simplul motiv că în viitor grîul, porumbul, furajele etc. vor fi recoltate din ce în ce mai mult de pe terenuri fertilizate în prealabil cu îngrăşăminte minerale. Or, în realizarea producţiei de îngrăşăminte chimice, prevăzute de sarcinile trasate de Congresul al III-lea al P.M.R., combinatul nostru va contribui cu 32%, ceea ce reprezintă un mare spor de producţie în culturile cerealiere".

În prezent la valorificarea complexă a gazelor naturale — menite să devină prin truda şi priceperea chimiştilor produse solicitate deopotrivă de industrie şi agricultură — îşi dau concursul mii de muncitori, tehnicieni şi ingineri care, practic vorbind, n-au nimic comun nici cu problemele de chimie şi nici cu cele de agronomie. Viitorii „locatari" ai combinatului se găsesc încă pe băncile şcolilor şi facultăţilor sau la uzine similare, unde au fost trimişi pentru acomodare şi specializare, iar mulţi dintre ei lucrează chiar aci pe şantier, dar nu în calitate de chimişti, ci participînd la lucrările de montaj. Nenumăraţi oameni sosiţi pe şantier s-au pomenit fără să bănuiască într-o mare şi complexă şcoală a vieţii şi a măiestriei, unde profesori instruiţi le îndreaptă paşii spre noi şi nebănuite orizonturi.

Unul dintre primii angajaţi ai şantierului, maistrul Romeo Popescu, şi-a întocmit încă de la început un jurnal personal, în care a consemnat cele mai interesante fapte din construcţia combinatului. Însemnările sale, scrise cu vervă şi talent, vor vedea lumina tiparului la „Editura tineretului". În trei ani de zile autorul a avut posibilitatea de a cunoaşte nenumăraţi oameni statorniciţi pe şantier. Dar osatura vie a întregului material documentar înmagazinat îl formează acei muncitori, tehnicieni şi ingineri cu tradiţie, în jurul cărora s-au grupat de fapt toţi oamenii veniţi să lucreze pe meleagurile Işalniţei. Poporul nostru se mîndreşte astăzi cu asemenea oameni cu tradiţie, gata de a deveni „maeştri" în cele mai spinoase probleme de ştiinţă şi tehnică.

Asemenea oameni, solicitaţi prin „adrese speciale" au sosit rînd pe rînd şi pe şantierul Combinatului chimic Craiova. Fierar-betoniştii, de pildă, au lucrat, perfecţionîndu-şi cunoştinţele sub îndrumarea cunoscutului şef de brigadă Gheorghe Iordan (în prezent chemat prin altă „adresă specială" pe şantierul chimic de la Turnu-Măgurele). Sudorii l-au cunoscut pe şeful de brigadă Ion Tănăsescu (pe al cărui buletin de identitate sînt trecute vizele de flotant ale unor localităţi ca Reşiţa, Bucureşti, Săvineşti), iar zeci de tineri au devenit montori sub conducerea maistrului Vasile Niţescu (considerat veteran încă de acum trei ani, cînd a venit aici de la Oneşti).

Priceperea şi experienţa complexă

(continuare în pag. 8)

La 1.800 de grade

Povestire de Petru VINTILĂ

Fotografia de nuntă stă și azi în vitrina unui modest atelier fotografic din vecinătatea podului de fier, la intrarea în zona cartierului de locuințe noi din Lunca Pomostului. E acolo un cinematograf vechi și atelierul fotografic e lipit de cinematograf, iar trecătorii confundă ușor vitrinele cu fotografii ale celor două vecinătăți, așa că uneori poți vedea cîțiva oameni uitîndu-se la pozele de familie cu un aer preocupat și curios, ca și cum ar vedea niște fotografii cu Sophia Loren. Acolo e și fotografia de care vorbeam mai sus. Eu fusesem așezat la un loc de onoare, chiar la dreapta mirelui. Semnasem ca martor la ofițerul stării civile și, neavînd altceva la îndemînă, îi dăruisem mirelui aparatul de fotografiat, un „Exa" în toc de piele, cu teleobiectiv, un aparat destul de bun, dar nu-mi păruse de fel rău că mă despărțeam de el. În afară de mireasă toți eram nedormiți, fiindcă făcusem o noapte albă. Cum spun, eram nedormiți, dar numai pe fața mea se observa acest lucru și arătam rău, parcă mă bătuse cineva sau parcă făcusem cincizeci de kilometri pe jos fără să mă odihnesc și fără să beau o gură de apă. Mireasa, taxatoare de autobuz la Întreprinderea de transporturi în comun din Reșița, arăta ca un trandafir, cu o cunună de lămîiță deasupra frunții, cu o privire foarte sinceră, și fericită, și visătoare. Era într-adevăr o fată drăguță și lîngă ea, cu treizeci de kilograme mai greu, cu un trup de atlet, „oțelarul trei", care-i era mire, arăta ca un leu lîngă un pui de gazelă. Și el era grozav de nedormit, era frînt de oboseală dar se ținea bine și nu-și pierduse acel aer bun și ocrotitor pe care fotografia l-a înregistrat cu destulă fidelitate.

Dar iată ce istorie se leagă de fotografia aceea obișnuită de nuntă și care numai printr-o minune, sau din indolența fotografului, n-a fost încă desprinsă din pionezele ruginite cu toate că hîrtia s-a îngălbenit foarte mult, imaginea s-a cam șters, iar în marginea ei din dreapta cartonul s-a deteriorat și s-a scorojit din pricină că în interiorul vitrinei a pătruns apa, iar soarele a bătut-o într-una, fierbinte și necruțător.

Am ajuns la Reșița în cursul dimineții cu o cursă alcătuită din patru sau cinci vagoane înțesate cu muncitori navetiști, ca niște cutii pline cu sardele de Dunăre.

Cum am ajuns în gara de sus a Reșiței, gară care acum s-a desființat, m-am repezit la hotel, dar ca de obicei n-am găsit nici o cameră liberă. Totuși am lăsat la portar mica mea valiză de călătorie și am plecat la comitetul de partid al combinatului. Secretarului cu probleme industriale i-am povestit pentru ce anume am venit și el mi-a spus :

— Ați sosit tocmai la timp, pentru că la noapte încercăm, după o metodă nouă, elaborarea unei șarje rapide cu echipa de tineret. Vrem să elaborăm șarjele sub șase ore, chiar sub cinci ore și jumătate.

— Cine e prim-oțelar la echipa de tineret ?

— Ion Mureșan Ion II — zise secretarul — întrebîndu-mă dacă am auzit de el.

Nu auzisem de Ion Mureșan Ion II, dar îmi plăcea numărul pe care-l purta adaos la numele său, ca un jucător de fotbal.

— O să-l vedeți — zise secretarul. E un băiat foarte bun, dar are o antipatie grozavă pentru reporteri.

— De ce ?

— Pentru că reporterii, susține el, trec o dată în sus sau în jos prin hala oțelăriei, prind din zbor cîteva expresii tehnice și pe urmă te trezești la ziar cu o mulțime de bazaconii despre oțelari.

— Cunoașteți adresa acestui oțelar ? — l-am întrebat.

— Da. Stă în Lunca Pomostului — mi-a răspuns secretarul.

— Acolo e noul cartier de locuințe.

— Da. A primit și el un apartament nou.

— Vreau să-l caut, să văd cum trăiește și să-i pun o mulțime de întrebări.

Am ieșit din sediul comitetului de partid și am plecat spre cartierul din Lunca Pomostului. Pe atunci cartierul acesta avea încă înfățișarea unui șantier în lucru, plin de blocuri înconjurate de binale, plin de stive uriașe de cărămizi, de betoniere, de barăci și de magazii cu materiale de construcție. Numeroase blocuri erau gata și erau locuite, dar ca să ajungi la intrările lor, trebuia să treci, străzile nefiind asfaltate, prin mari șanțuri de noroi și printre dune de moloz și fiare vechi. Am găsit repede blocul și apartamentul în care locuia Ion Mureșan Ion II. E un bloc construit la poalele dealului Moroasa, acolo unde ți se pare că ești într-o stațiune climaterică din Valea Nerei. Oțelarul dormea. Fusese în schimbul de noapte și venise acasă doar de vreo două ore și jumătate. În timp ce vorbeam cu soția lui, ușa de la dormitor era deschisă și puteam auzi cum oțelarul sforăia puternic, parcă era o locomotivă sub presiune. După felul cum sforăia, îmi făceam socoteala că Ion Mureșan Ion II trebuie să fie un tip atletic, cu umeri de urs, numai mușchi, oase și tendoane. Vai, cum m-am înșelat ! După vreo două ore, conversația mea cu soția lui îl trezise și l-am auzit întrebînd cu glas somnoros :

— Ana, cu cine vorbești ?

— Cu un tovarăș de la București — spuse soția lui.

Stăteam în bucătărie și el veni din dormitor îmbrăcat numai în pantaloni, pijama și într-un maiou care stătea cam larg pe bustul său de fel atletic. Era un bărbat de vreo douăzeci și cinci de ani, puțintel la trup și mai de grabă părea un ajutor de șofer, un lăcătuș sau un strungar de precizie, decît un oțelar și încă șef de echipă.

Nu l-am ținut mult de vorbă. Pe lîngă ceea ce trebuia să aflu în legătură cu tentativa echipei de a da în noaptea următoare o șarjă record, am aflat că a doua zi, așadar duminică, toată echipa va merge la nunta oțelarului III, la nunta lui Valeriu Corondan.

— Unde stă Corondan ?

— Tot în Lunca Pomostului, la blocul burlacilor.

— E departe de-aici ?

— Nici trei sute de metri. În fața cinematografului „23 August".

Dar dacă nu-l găsiți în cameră, atunci mai mult ca sigur că e în autobuz.

— Cum, în autobuz ?

— Logodnica lui, adică mireasa de mîine, este taxatoare pe autobuzul 319. Să țineți minte acest număr. Stau acolo de vorbă. Ea dă bilete, anunță stațiile, și în același timp stă de vorbă cu el.

— Interesant.

— Ce să facă și ei ? N-au ce să facă. El stă în blocul burlacilor și ea în blocul fetelor. Nu se pot vizita. Regulamentul acestor blocuri este foarte aspru.

Am plecat să-l caut pe Corondan. Nu l-am găsit acasă la blocul burlacilor. Mi-a spus și portarul că-l pot găsi în autobuz. Am ieșit în stradă și m-am plasat în stația de autobuz de lîngă podul de fier de peste Bîrzava. Eram foarte atent la numerele autobuzelor, ca să nu-mi scape mașina 319. A venit în sfîrșit. Erau puțini călători în autobuz. Am văzut un tînăr care stătea pe ultima banchetă și vorbea cu taxatoarea. Era pe jumătate întors spre ea și vorbeau. Se aflau în continuarea unei discuții îndelungate. M-am așezat lîngă el și nu părea mulțumit de acest lucru, fiindcă mi-a aruncat în fugă o privire rece. Am stat cuminte și indiferent pe locul meu, ascultînd ceea ce discutau.

— Zici că nu ți-a terminat rochia ?

— S-a îmbolnăvit croitoreasa și n-a terminat-o, așa că mă voi îmbrăca în fusta tergal și în bluzița de mătase albă — zise ea blînd, ca și cum nimic nu o mai putea întrista. Și el părea că se gîndește numai la lucruri grave și serioase, ca un om maturizat foarte de vreme, cu o judecată calmă și sănătoasă.

— Am stat și m-am gîndit — zise ea — cît de mult îl incomodăm noi pe Mureșan.

— De ce-l incomodăm ? Nu-l incomodăm de loc — spuse tînărul cu un ton convins și decis. Nu-l incomodăm de loc. El s-a oferit. Va dormi la o cunoștință o noapte și gata. Ce mare lucru mai e și ăsta ? Își închipuie că doarme la hotel.

— Mai bine încercăm noi la hotel — zise taxatoarea.

— Trebuia să aranjez chestia asta cu o lună înainte. Adevărul este altul.

— Care anume ? — întrebă fata, dînd bilete cîtorva călători care tocmai se urcaseră în autobuz.

— Era bine dacă ne gîndeam mai de mult și făceam din vreme cererea de locuință.

— Nu ne-am gîndit — zise fata pe un ton vinovat că pierduse din vedere un lucru atît de simplu.

— Dragul meu, tu intri la noapte în schimb. Uitasem că ești în schimbul de noapte.

— Da, și ce-i cu asta ?

— Trebuie să te duci acasă și să dormi — zise ea ocrotitor.

— Am timp. Acela care doarme prea mult nu-i om.

— Totuși n-are rost să nu te odihnești. La noapte intri în schimb și mîine la amiază trebuie să mergem acolo...

— N-ai să mă vezi moțăind.

— Ia te uită, am ajuns la capătul liniei și nici n-am observat — zise taxatoarea.

— Aici stăm trei minute.

— Da, cel mult trei minute.

Observînd că nu cobor, taxatoarea îmi spuse :

— Aici e capătul liniei.

— Merg mai departe — i-am spus eu.

— Ne întoarcem în oraș — zise ea.

— Mă întorc și eu în oraș. Nu sînt de pe aici și vreau să cunosc orașul.

— Mă rog, cum doriți — zise ea și îmi dădu un bilet pentru întoarcere, apoi încetă să mă mai ia în seamă. Acum vorbeau cu glasuri mai scăzute, dar auzeam în continuare convorbirea lor. Intrase în discuţie şi şoferul, care se ridicase de la locul său şi venise lîngă măsuţa taxatoarei.

Trecură cele trei minute şi şoferul porni motorul. Se urcase trei călători şi la staţia următoare se mai urcară cinci. La fiecare staţie se urcau alţi călători, autobuzul se umpluse de lume, dar taxatoarea nu încetă să discute cu tînărul oţelar.

— Cînd ajungem la pod, te rog foarte mult să cobori.

— Vreau să mai stau cu tine — zise oţelarul. Mă simt foarte bine aici.

— Şi eu mă simt foarte bine, dar te rog să cobori.

— Merg pînă la terminus, ne întoarcem apoi şi cobor la pod.

— Asta înseamnă încă o jumătate de ceas, poate chiar şi mai mult.

— Îmi place să stau lîngă tine.

— Bine — conveni fata. Te duc pînă la staţia terminus, la Corindari şi apoi cobori.

— Corindari seamănă într-un fel cu numele nostru.

— Seamănă chiar foarte mult şi asta îmi face o mare plăcere.

— Aud că se vor mai construi o mulţime de blocuri.

— Şi eu am auzit.

— Numai să nu ne amîne cu cererea pînă atunci. Simt că nu pot avea atîta răbdare.

— Nu cred să ne amîne. Se construieşte foarte mult în Luncă. Au deschis şantier şi pe Moroasa.

— Acolo-i frumos... ca la Steierdorf.

— E foarte frumos acolo sus, pe Moroasa.

Am ajuns la pod. Ştiam că tînărul avea să meargă pînă la staţia terminus şi că la întoarcere va coborî şi el la pod. Am coborît la pod şi l-am aşteptat, dar nu l-am acostat cum plănuiam. Îmi era nu ştiu cum să-l opresc în stradă şi să-i spun cine sînt. Cunoştinţă cu el am făcut în aceeaşi seară, la orele unsprezece, cînd echipa lui Mureşan a intrat în schimb.

Eram la poarta numărul unu, mă uitam la muncitorii care veneau în grupuri tot mai numeroase la lucru şi îl aşteptam pe primul oţelar Ion Mureşan Ion II. În sfîrşit sosi şi el împreună cu Valeriu Corondan. Mi-a făcut cunoştinţă cu Corondan. Acesta nu părea să-mi fi reţinut figura din autobuz. Am intrat împreună pe platforma de sus a cuptoarelor Siemens-Martin. Atunci încă nu se construise noua oţelărie şi lucrau tot cuptoarele vechi, care astăzi numai există; după cîţiva ani au fost demolate. Atunci se construiau primele două cuptoare noi, de mare capacitate, iar paralel cu construcţia lor continua elaborarea şarjelor la vechile cuptoare. Nu doresc să vă descriu aici înfăţişarea unei oţelării. Doresc doar să aflaţi că este un lucru foarte spectaculos şi care impune respect.

Echipa condusă de Ion Mureşan Ion II se îmbracă în hainele de protecţie: nişte şorţuri mari, pălării ca ale vînătorilor de balene, apărători pentru picioare, ca la hochei pe gheaţă, şi nişte mănuşi mari, pînă la coate, toate dintr-o ţesătură protectoare de azbest. Eu am rămas în hainele mele obişnuite. Cu ochelarii pe nas, lac de sudoare din primele minute, cu toate că nu făcusem nimic deosebit, cu carnetul de notiţe în mînă, curios şi umblăreţ de colo pînă colo, cred că eram destul de caraghios, un fel de Paganel într-o expediţie de o rară temeritate. Nu doresc să zugrăvesc aici nici procesul de producţie care, din pricina tablourilor de comandă a manometrelor şi a pirometrelor care luau „temperatura“ cuptoarelor de la distanţă, mi s-a părut destul de complicat, eu rămînînd doar cu imaginile cele mai bătătoare la ochi: luarea probelor de oţel, introducerea troacelor cu fier vechi, adaosul incandescent de fontă lichidă, goana repetată a unuia dintre oţelari cu o bucăţică de oţel pentru analizele laboratorului, şi pregătirile pentru elaborarea şarjei. Dacă lucrurile ar fi decurs normal, asta ar fi fost tot, dar s-a întîmplat pe neaşteptate un accident, din fericire fără urmări grave. O troacă plină cu fier vechi, care era purtată de o macara pe care era scris cu creta un nume de fată: „Maria“, l-a lovit pe Corondan. De fapt el s-a izbit cu fruntea de troacă, fiindcă, dacă l-ar fi izbit troaca, poate că ar fi fost foarte rău. Asta nu mi s-a întîmplat mie, care vedeam pentru a doua sau a treia oară cum se elaborează o şarjă de oţel, asta nu i s-a întîmplat altui oţelar din echipa lui Mureşan, ci tocmai lui Corondan, care avea nuntă a doua zi. Cursese ceva sînge, dar era o simplă zgîrietură şi după cîteva minute s-a întors de la postul de prim-ajutor pe platforma cuptoarelor cu un cap cît o baniţă, împodobit ca un hindus de la Gange cu un turban cît toate zilele de mare. Arăta grozav de supărat din pricina asta şi sincer să spun, tare aş fi dorit ca mie să mi se fi întîmplat povestea aceea şi nu mirelui de a doua zi.

— Unde ţi-a fost capul? — îl întrebă şeful echipei.

— S-a gîndit ce-o să facă mîine noapte! — zise cineva.

Corondan nu răspunse nimic. Apoi trecu noaptea, şarja aceea experimentală fu elaborată în timpul planificat şi plecarăm toţi din oţelărie, rămînînd înţeleşi să ne vedem la orele 12 precis la sfatul popular.

Ofiţerul stării civile era foarte surprins văzînd bandajul enorm care înconjura capul mirelui. Nu mai văzuse niciodată un astfel de mire cu turban şi mireasa îl întreba mereu pe bărbatul ei dacă nu-l doare cumva, iar el răspundea, rîzînd, cu tot felul de glume.

Apoi am mers la fotograf, în drum spre casă, dincolo de podul de fier, într-o coloană pitorească, parcă era nunta unui maharajah indian şi trecătorii se uitau foarte miraţi la noi. Un acordeonist mergea în fruntea coloanei, după el veneau Corondan şi mireasa, pe urmă, doi cîte doi, noi toţi ceilalţi. Auzeam pe marginea trotuarului cum se mira lumea şi cum spuneau cîte unii: „frumoasă nuntă, l-a bătut nevasta din prima zi!“ sau: „ei, lasă, ce-şi face omul cu mîna lui e bine făcut!“ Dar noi eram veseli şi acordeonistul cînta un marş şi ne îndreptam spre locuinţa lui Mureşan unde ne aştepta ospăţul, cele cincizeci de kilograme de vin de la Moldova Nouă, ţuica de la Măidan, o albie întreagă de pui fripţi, cîteva coşuri cu prăjituri şi o noapte întreagă de petrecere la o mie opt sute de grade.

De cîte ori merg la Reşiţa, mă uit la vitrina atelierului fotografic şi îl văd pe Corondan ca un mire hindus şi-mi pare grozav de bine că l-am cunoscut.

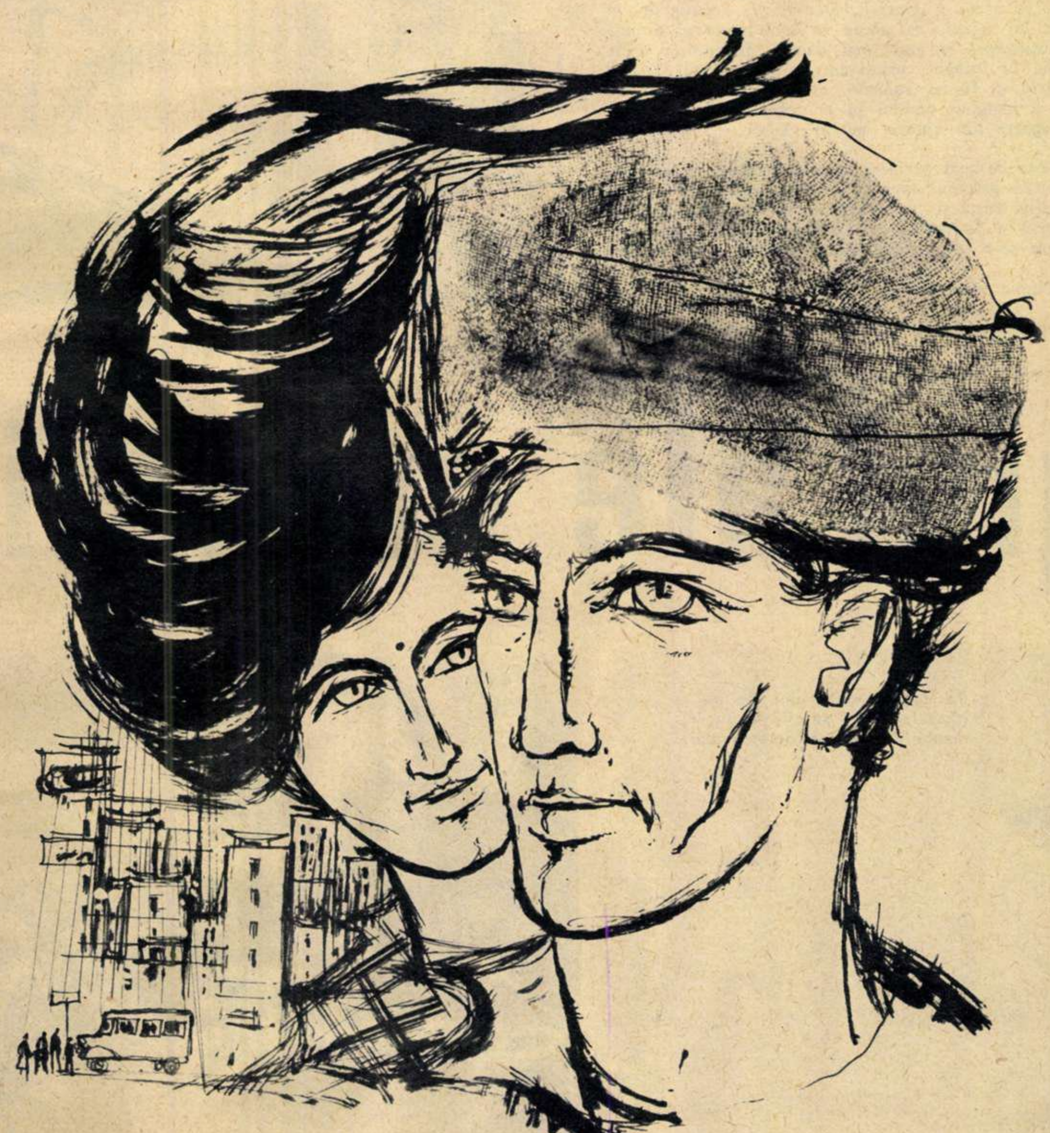

Ilustraţie de Mihu VULCĂNESCU

OMUL ÎN ESENŢA LUI

de Geo BOGZA

Nu ştiu cum va fi arătat în scrierea egipteană — una din cele mai vechi scrieri din istoria civilizaţiei umane — semnul prin care era înţeles omul. După părerea mea, nici unul n-ar fi fost mai potrivit decît un cerc cu două beţişoare într-o parte şi alta. Un cerc pentru cap şi două beţişoare pentru cele două braţe. Simplificată pînă la ultima limită, aceasta e schema omului, cel puţin a celui care înnobilează cu faptele lui scoarţa planetei noastre.

Desigur că o omenire lipsită de membrele inferioare, adică de posibilitatea de a se deplasa pe faţa pămîntului, stînd locului ca o pădure, chiar înzestrată cu braţe şi cu creier, n-ar mai fi avut o istorie ca a noastră : nici piramidele, nici războiul Troiei, nici corăbii pe întinsul mărilor. Şi totuşi, rămîn la ceea ce am spus la început : un cerc şi două beţişoare sînt suficiente pentru a exprima în ultima ei esenţă fiinţa omenească, fiinţă prin excelenţă muncitoare şi gînditoare.

Eu însumi cînd scriu aceste rînduri, prin care vreau să salut pe cititorii „Flacării" cu prilejul zilei de 1 Mai, marea sărbătoare a noastră, a tuturor celor ce muncim, nu sînt mai mult decît un cerc şi două linii. Nemişcat deasupra hîrtiei, cu o mînă o ţiu, cu alta aştern litere, în timp ce mintea mea se străduieşte să elaboreze alte gînduri decît acelea pe care le-a gîndit şi alte fraze decît acelea pe care le-am mai scris, în anii trecuţi, cu prilejuri asemănătoare.

Aşadar, un cerc şi două beţişoare. Orice copil le poate desena. Dar dacă stăm să ne gîndim ce reprezintă în marea lor simplitate, întreaga istorie a civilizaţiei omeneşti se ridică în faţa noastră, copleşitoare prin conţinutul şi semnificaţiile ei.

Un cerc şi două beţişoare. În asta sînt cuprinse cele şapte minuni ale lumii vechi şi cele şaptezeci şi şapte de minuni ale lumii moderne, în asta sînt cuprinşi Homer, Aristotel, Shakespeare, Cervantes, Michelangelo...

Un cerc şi două beţişoare. Două braţe care muncesc, un creier care gîndeşte. Aşa a început istoria lumii, şi ea continuă şi în zilele noastre, cu toate erorile sau eclipsele trecătoare, în mod triumfal.

Desigur că la început mîinile, în contact cu materia, cu feluritele ei proprietăţi, au ajutat mult creierului să se dezvolte. Se ştie doar că procesul muncii stă şi la baza vorbirii articulate şi la aceea a gîndirii. Dobîndirea acestor nobile însuşiri prin munca omului asupra lui însuşi, ca aceea a unui sculptor asupra materiei amorfe, este mult mai emoţionantă şi mult mai demnă de respect decît dacă omul s-ar fi născut cu ele de la început, printr-un dar al naturii. Foarte generoasă în ceea ce priveşte culoarea şi forma culorilor sau a fluturilor, natura n-a făcut asemenea daruri. Dar ea a îngăduit omului să le dobîndească, încît noi trebuie să ne socotim, oricît de departe am ajunge, nu în război cu natura, ci un produs armonios al ei.

Lumea în care trăim este departe de a fi perfectă, dar are toate premisele de a deveni. Aşa cum omul a devenit, în procesul muncii, o fiinţă grăitoare şi gînditoare, procesul muncii — cu marea lui forţă şi cu profundele lui implicaţii sociale, morale şi filozofice — va sfîrşi prin a îndepărta din cadrul societăţii omeneşti toate nedreptăţile şi dezarmoniile. Ceea ce a fost valabil pentru individ, va fi valabil şi pentru colectivitate.

Un cerc şi două beţişoare. Nimic mai simplu. Omul în esenţa lui. Fiinţă muncitoare cu braţele şi cu mintea.

Un cerc şi două beţişoare : toată istoria şi tot viitorul neamului omenesc.

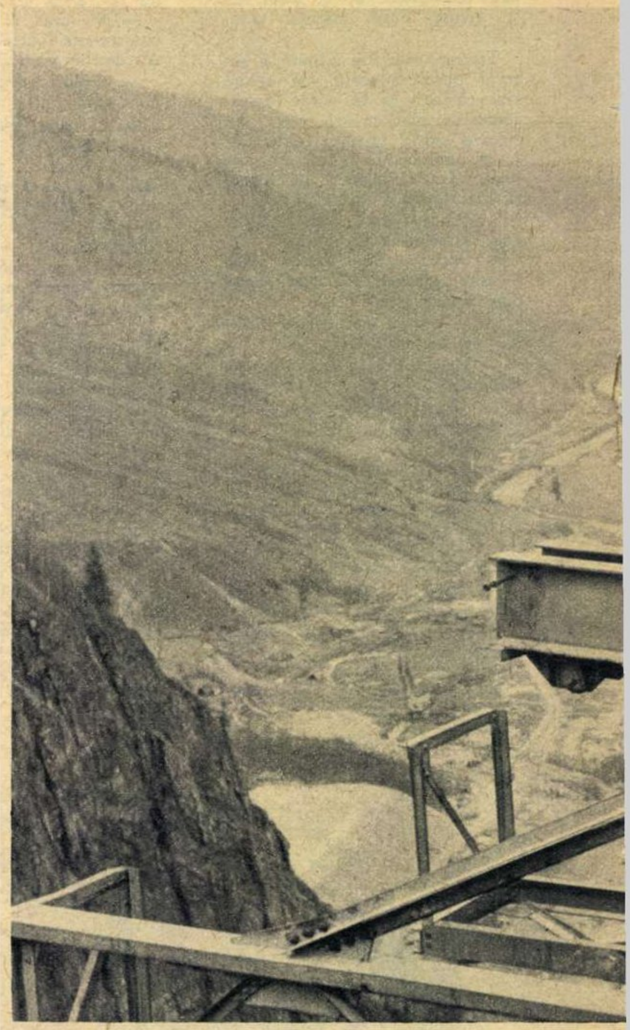

Temerarii constructori ai hidrocentralei de pe Argeş.

Imagini ale muncii

Pe chipul lucrătorului de pe ogoarele Cubei se citeşte bucuria muncii descătuşate de exploatare.

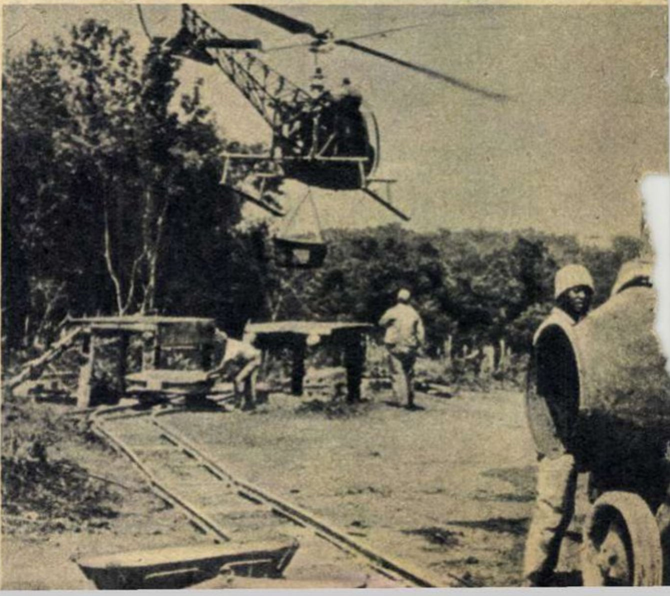

Omul supune forța oarbă a atomului.

pe meridianele lumii

Mîinile femeilor stăpînesc mecanismele delicate ale ceasornicelor.

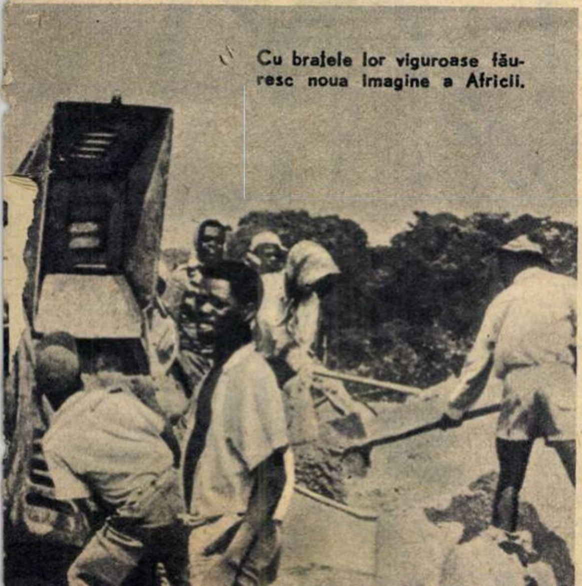

Cu brațele lor viguroase făuresc noua imagine a Africii.

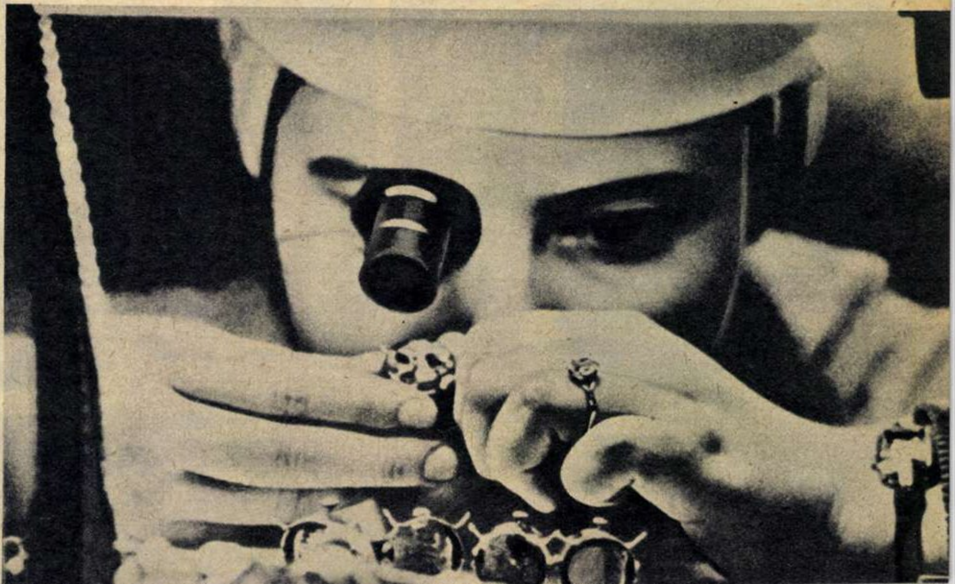

Imagini ale muncii pe meridianele lumii

Urmașii celor care au înălțat piramidele construiesc azi un colos al luminii — barajul de la Asuan.

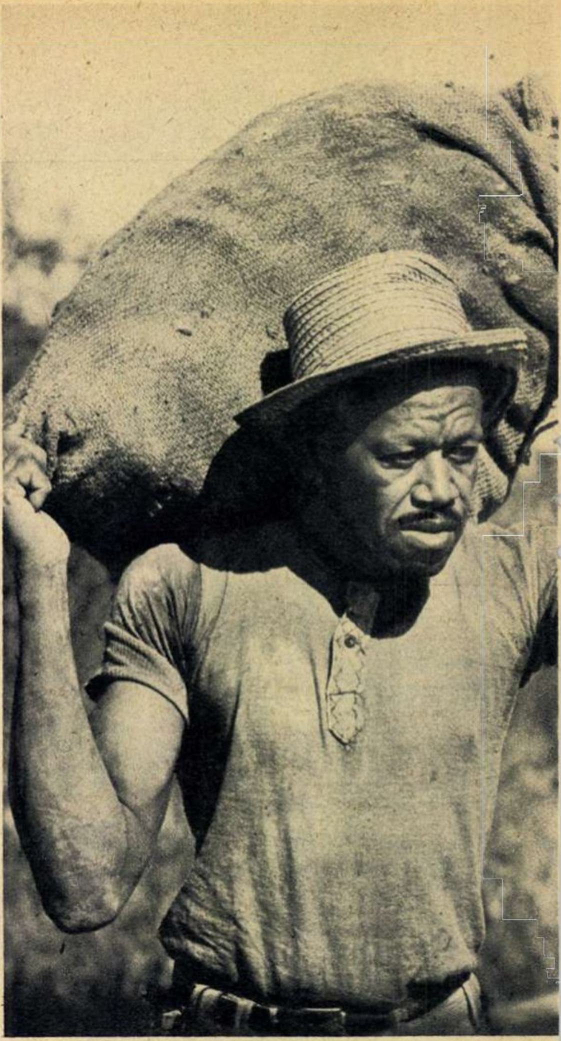

Muncă istovitoare pe una din plantațiile sud-americane.

Prin munca lor au făcut să alerge caii-putere.

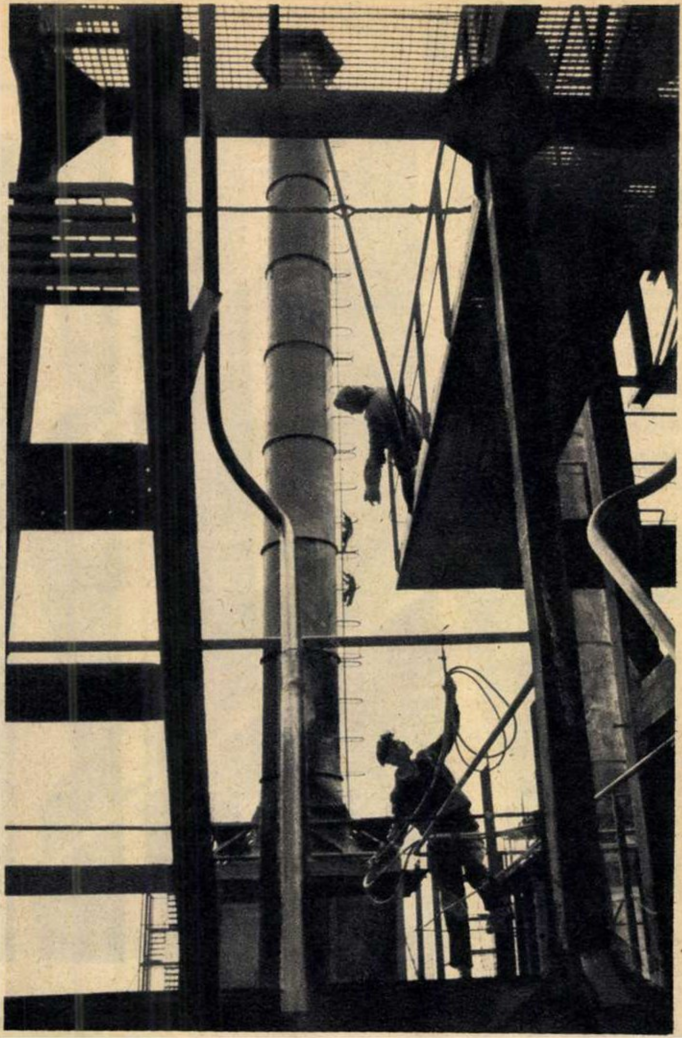

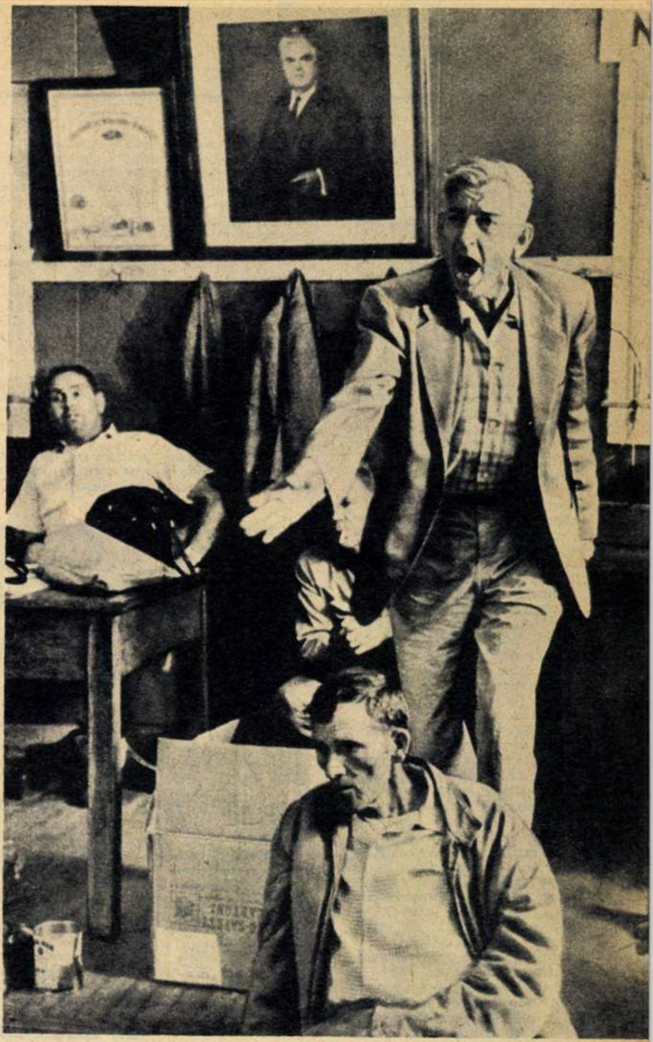

Muncitorii patriei noastre înalţă zi de zi noi citadele ale industriei socialiste.

Lupta cu metalul incandescent într-o uzină din Malava.

Pentru dreptul la muncă şi pîine (la o întrunire sindicală din S.U.A.).

Va deveni şi el stăpîn pe tehnică.

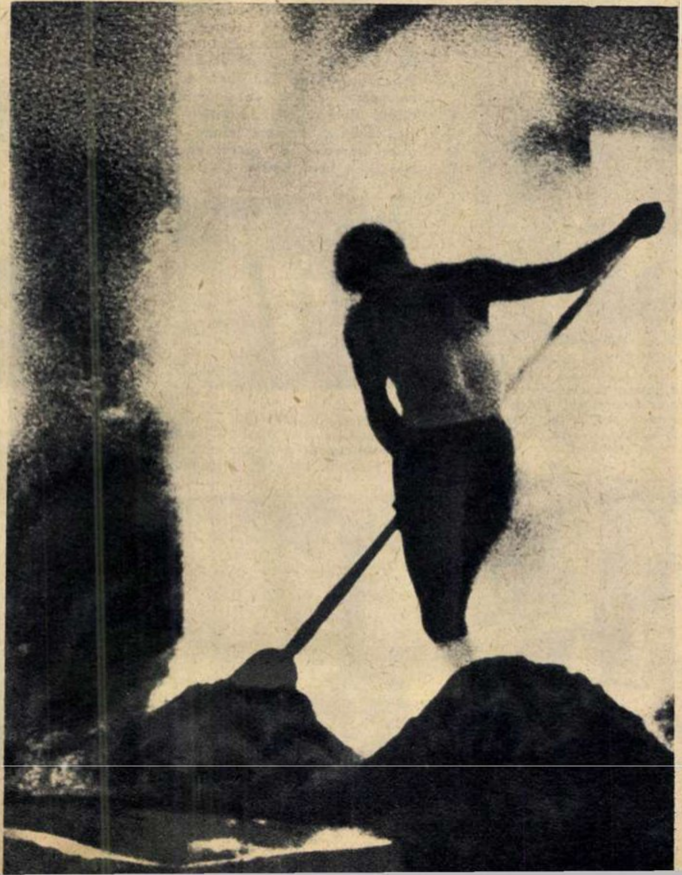

De la una la alta

Povestea vorbei

BRANŞĂ

A lucra într-o anumită **branşă** înseamnă, cum ştie oricine, a avea o anumită specialitate. **Branşă** e de origine franceză, unde **branche,** pe lîngă acest înţeles, îl are şi pe acela de „creangă, ramură". Dintre cele două sensuri, cel abstract („domeniu de activitate") e mai nou ; în definitiv şi noi spunem **ramură de activitate,** dînd un caracter figurat denumirii foarte vechi a crengilor unui copac. Dar cu aceasta istoria cuvîntului branşă nu e completă, căci se pune întrebarea de unde provine **branche** din franţuzeşte. Aflăm cu surprindere că la bază stă **branca** din latină, care ne trimite de la botanică la zoologie : **branca** însemna „labă de animal" !

Înţelegem că sensul botanic din franceză e rezultatul unei comparaţii între ramurile copacului şi picioarele vieţuitoarelor.

E interesant că limba romînă a moştenit cuvîntul **branca** cu vechiul înţeles. Ce semnificaţie are expresia **a merge pe brînci** decît „a se tîrî în patru labe" ? Ba, mai mult, în unele regiuni ale ţării, **brîncă** se foloseşte pînă azi ca echivalent al lui **mînă.**

După cum se vede, **branca** a intrat de două ori în limba noastră : prima oară prin moştenire, menţinîndu-şi destul de bine sensul vechi, a doua oară prin intermediul limbii franceze, de unde l-am împrumutat cu înţelesul nou, figurat. Ajungînd la noi pe căi diferite, era firesc să aibă două rostiri : **brîncă** şi **branşă.**

Sorin STATI

A PATRA BAZILICĂ

Pînă acum arheologii constănţeni descoperiseră în perimetrul străvechiului Tomis urmele a trei bazilici romane. Iată însă că recent s-a dat şi de-a patra bazilică, aceasta din urmă — spre deosebire de celelalte — fiind situată chiar aproape de ţărmul mării, la locul unde se află azi intrarea principală a portului. Ea datează din perioada bizantină (secolele V-VI e.n.) şi, după cît se pare, ar fi făcut parte din complexul edificiului cu platforma de mozaic, descoperit în urmă cu cîţiva ani. Săpăturile au fost conduse de profesorul Gh. Poenaru-Bordea de la muzeul local de arheologie.

Au ieşit la suprafaţă primele ziduri ale celei de-a patra bazilici descoperite la Tomis.

SUCCESELE FOTOGRAFIEI ROMÎNEŞTI PESTE HOTARE

În ultimii ani, fotografia romînească a reuşit să fie prezentă peste hotare în foarte multe saloane internaţionale de artă fotografică şi să obţină o serie de succese, individuale sau colective, dintre cele mai meritorii.

Dacă ţinem seama de faptul că pînă în anul 1930 ţara noastră încă nu fusese niciodată citată în statisticile privitoare la asemenea manifestări, iar pînă în 1945 se găsesc doar cîteva sporadice participări romîneşti — numeroasele prezenţe de astăzi şi toate succesele obţinute trebuie considerate cu adevărat remarcabile.

Într-adevăr, din anul 1956 — adică de la înfiinţarea Asociaţiei artiştilor fotografi din ţara noastră, care organizează toate participările colective — peste 300 saloane internaţionale din toate ţările au primit peste 12.000 fotografii artistice romîneşti, iar procentul lucrărilor admise a atins cifre care ne situează astăzi printre primele ţări. Astfel, Revista FOTO din R. P. Ungară (nr. 2/1964), publicînd statistica internaţională a ţărilor participante la asemenea manifestări, arată că ţara noastră este situată pe locul 7 între 33 ţări din întreaga lume şi pe locul 3 între ţările europene (în urma Austriei şi Finlandei).

Deşi criteriile de apreciere nu sînt pretutindeni aceleaşi, modul de a vedea şi a se exprima fiind adeseori destul de diferit, mulţi dintre artiştii noştri fotografi au prezentat lucrări care au fost admise în zeci de saloane de pe cele mai îndepărtate meridiane, obţinînd numeroase medalii şi diplome. Astfel, fotografia „SUDORUL" de Edmund Hofer (AFIAP) a reuşit pînă astăzi să fie admisă în 71 saloane şi să obţină 5 medalii — dintre care 3 de aur — şi o diplomă de onoare. De asemenea, fotografia „SIBIU - ORAŞUL VECHI" de Heddy Loffler (EFIAP) a fost expusă în 62 saloane, fiind distinsă cu Medalia Bienalei FIAP de la Anvers (1958), Medalie de bronz la Maitland (1963), Menţiuni de onoare la Boise (1962) şi Strasbourg (1964). Fotografia „ŞCOALA GRAŢIEI" de Aurel Mihailopol (AFIAP) a fost expusă în 53 saloane, obţinînd Medalia de aur la Teplice (1962), Premiul I la Kaposvár (1963), Medalia de argint în Salonul de artă fotografică din Singapore în anul 1962, Medalii de bronz la Sarawak (1960) şi Penang (1961), precum şi diferite menţiuni de onoare şi certificate de merit. Fotografia „PRIMUL LOCATAR" de Gheorghe Şerban (EFIAP) a fost expusă pînă astăzi în 48 saloane şi premiată la Kaposvár ; „RITM PE VERTICALĂ" de acelaşi autor a fost expusă în 41 saloane şi a obţinut Menţiune de onoare la Havana.

În ce priveşte succesele colective obţinute de fotografia romînească, trebuie să menţionăm cele trei cupe ce ne-au fost acordate în anii 1957, 1959 şi 1961 la Bordeaux, Cupa PHOTEUROP (1961) Cupa de cristal a R. S. Cehoslovace (1962), precum şi o serie de medalii de aur, argint şi diplome, obţinute în ultimii ani.

Dr. Spiru CONSTANTINESCU

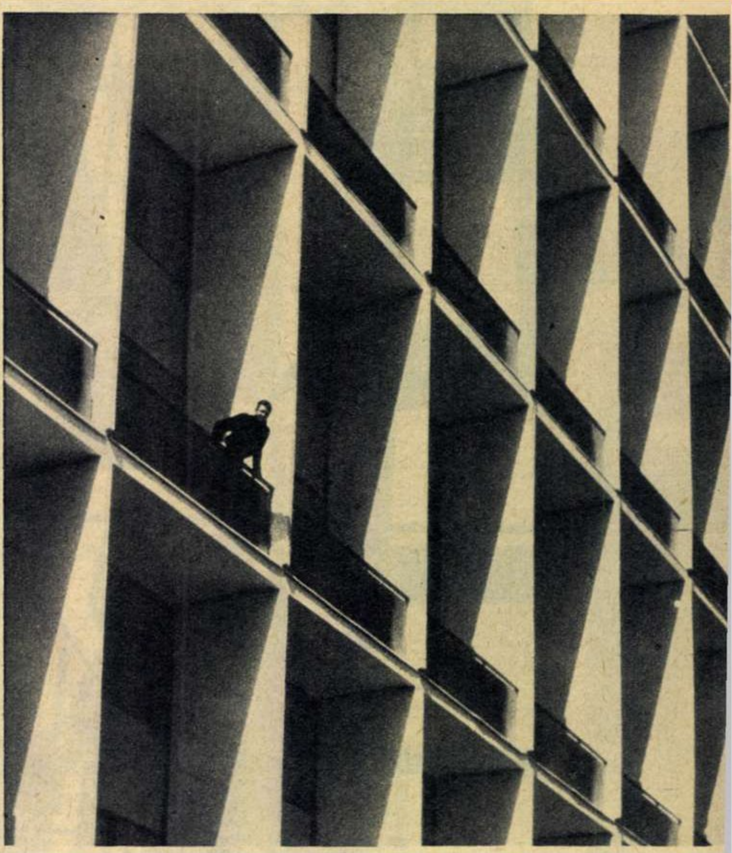

Primul locatar.

Fotografie de Gheorghe ŞERBAN

Din toată lumea

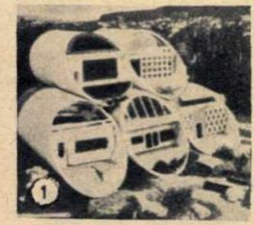

Creatorul acestui proiect de locuinţe în tuburi suprapuse — „poate nu prea frumoase, în schimb foarte practice", cum le prezintă revista „Bunte Illustrierte" — este elveţianul Guy Dessagues. Uşile, ferestrele, toate instalaţiile sînt prefabricate. Cine vrea să-şi mărească locuinţa, mai adaugă un tub (foto 1).

Printre noile forme ale arhitecturii viitorului se numără şi cea ovoidală. Iată în fotografia 2 o asemenea clădire.

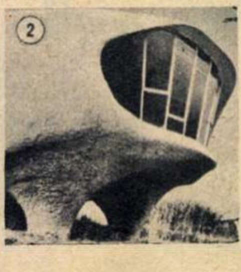

Putînd fi transformate după plac în scaune, divane sau fotolii, aceste hamace sui-generis au fost create de decoratorul suedez Verner Pantou pentru cei care doresc să-şi primească cu maximum de confort musafirii.

Sydney Edward n-a mai dormit de douăzeci şi trei de ani — din anul 1941—cînd a suferit un violent şoc psihic. El este proprietarul unei prăvălii, deschise zi şi noapte, dintr-o periferie londoneză. Cazul său este unic în analele medicinei britanice.

Instalaţii tot mai perfecţionate sînt puse în slujba diverselor domenii de aplicare a meteorologiei. Cea din fotografia de faţă deserveşte aeroporturile din R.S. Cehoslovacă. Este vorba de un aparat telefoto, cu ajutorul căruia se obţin hărţi meteorologice sinoptice, pe baza informaţiilor transmise de centre din ţară şi de peste hotare.

Tabla din fotografie, aparent banală, este de fapt un original şi util instrument muzical, pus în slujba învăţămîntului de specialitate. Atinse cu o baghetă de aluminiu, notele — mobile şi tot din aluminiu — „cîntă". Dispozitivul — un aparat electric în contact cu portativul şi notele de pe tablă şi care emite sunetul notei atinse cu bagheta — a fost realizat la Liepaia (R.S.S. Letonă).

In cadrul salonului nautic din Hamburg (R.F.G.) s-a prezentat recent modelul unei bărci de salvare construite din material plastic, care se închide ermetic şi se comportă pe apă ca o plută, eliminînd în mod practic pericolul de a fi scufundată.

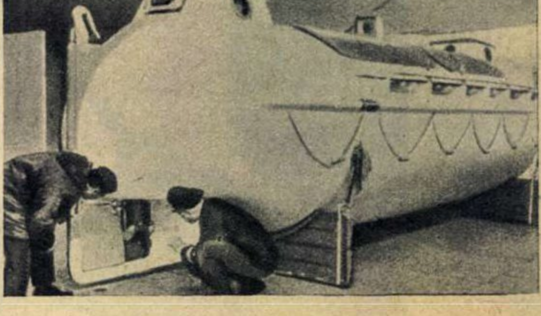

La Institutul politehnic din București

UN APARAT CARE „ÎNȚELEGE" ȘI „VORBEȘTE"

În cadrul cercetărilor de cibernetică efectuate de Institutul politehnic din București, în laboratoarele de electronică s-a realizat aparatul complex prezentat în fotografia noastră, capabil de a recunoaște vocalele. Aparatul poate servi totodată și la producerea sintetică a vocalelor limbii romîne.

Atunci cînd în fața microfonului conectat la aparat se pronunță o vocală, aparatul semnalizează că a „înțeles" care este acea vocală, aprinzîndu-se un anumit bec — altul pentru fiecare vocală. În esență aparatul este constituit din două părți și anume : o serie de elemente (filtre) analizează sunetul respectiv, reducîndu-l la elementele componente ; o parte logică stabilește, în funcție de rezultatul analizei, despre care vocală este vorba.

Elementele cu care se efectuează analiza (filtrele) pot fi utilizate și invers, astfel încît ele pot produce combinații de semnale electrice care, introduse apoi într-un difuzor, produc sunete cu totul asemănătoare vocalelor limbii romîne.

Aparatul a fost construit ca proiect de diplomă de absolvenții (azi ingineri) Inge și Ștefan Gavăț, conducător fiind prof. ing. Edmond Nicolau.

În momentul de față se lucrează la perfecționarea aparatului, urmărindu-se ca, cu ajutorul lui, să se stabilească mai precis caracteristicile sunetelor limbii romîne.

CINE ȘTIE... DEZLEAGĂ

ORIZONTAL : 1) A da de știre — Nu știu prea multe. 2) Piață publică în vechea Romă — „Cine știe carte are patru...", spune un proverb bătrînesc — Jilav. 3) Știe... dar nu spune — Nu știu de frică. 4) În „Nibelungii" poartă sumele de Etzel — A povesti — Alexandru (abr.). 5) Nu știe pe unde s-o apuce — Știu să se descurce (fem.). 6) Antete ! — Elan — Veste. 7) Diminutiv masculin — Necesare vieții. 8) Cunosc viața altora pe de rost — Cetate a științei și culturii în Moldova. 9) Nume oriental — Trecătoare în Carpați — Încetinel. 10) Ascultător al emisiunii „Vreau să știu" — Comună în raionul Sîngeorgiul de Pădure — Fluviu în Italia. 11) Obicei știut și folosit — Insulă în mijlocul unui rîu sau lac. 12) Pasăre de curte — Te face să știi ce-i dragostea — Una care se uită în calendar fără a ști ce vede (mold.). 13) Nu știe de glumă — Repriză la volei.

VERTICAL : 1) Găsire — Au experiența vieții. 2) Știre... proaspătă — Straniu. 3) Mișcat din loc — Păgubită. 4) Rege vizigot — Numele științific al raței. 5) Un teu și un cerc — Bolduri — Prăjitură. 6) Document — Cu știrea cuiva (inf.) — Diminutivul Adrianei. 7) Delict fotbalistic — Întreprindere regională de transporturi auto — Ovidiu Barbu. 8) Potriveală poetică — Cunoscători. 9) Listă de îndreptare a... greșelilor — Spus. 10) Nu cunoaște moarte (pl.) — Atmosferă (abr.). 11) Oraș legendar — Nu-i adevărat — Explozie de bucurie. 12) Cursuri la lumina becurilor — Izvoare. 13) Luna le știe dar nu le spune — Se știe cu... musca pe căciulă.

1 A	2 N	3 U	4 N	5 T	6 A	7 ◩	8 R	9 E	10 D	11 U	12 S	13 A
2 F	O	R	?	O	C	H	I	■	U	M	E	D
3 L	U	N	A	■	T	E	M	E	R	A	R	E
4 A	T	I		A	■	N	A	R	A	■	A	L
5 R	A	T	A	C	I	T	■	A	B	I	L	E
6 E	T	■	R	E	N	■	S	T	I	R	E	■
7 ◩	E			■	N	I	T	A	L	E	■	V
8 D	◩	A	U	T	O	R	I	■	I	A	S	I
9 A	L	I	■	O	I	T	U	Z	■	Z	I	N
10 M	I	N	O	R	■	A	T	I	A	■	P	O
11 E				T	A	■	O	S	T	R	O	V
12 N				■	D	O	R	★	M	I	T	A
13 I	N				I	B	I	L	■	S	E	T

Dezlegarea jocului „DA SAU BA" !, apărut în nr. trecut

ORIZONTAL : 1) BABA OARBA — DĂDACĂ. 2) LR — COMANDĂ — I. 3) ADAM — CALDĂ — ODĂ. 4) DACITA — BANDAJ. 5) ELUDAT — ATAȘ. 6) DA — AR — ABA — O — E. 7) RC — BALUSTRADĂ. 8) AUR — IRTA — BAT. 9) BĂDĂRANII — DAȚI. 10) NL — PANOU — UV. 11) ABATE — ANDANTE.

UMOR DE PESTE HOTARE

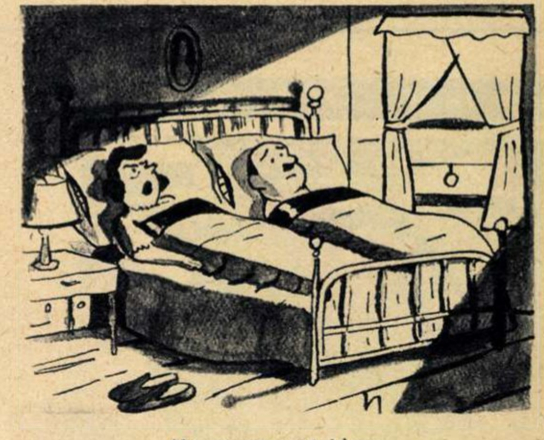

Nu eu am avut ideea...

... să închiriem...

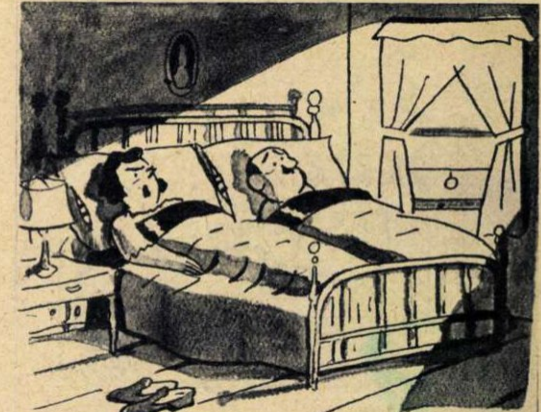

... o locuința...

... lîngă un far.

„Paris Match"

dialog cu cititorii

DOUĂ INIMI CARE BAT O DATĂ...

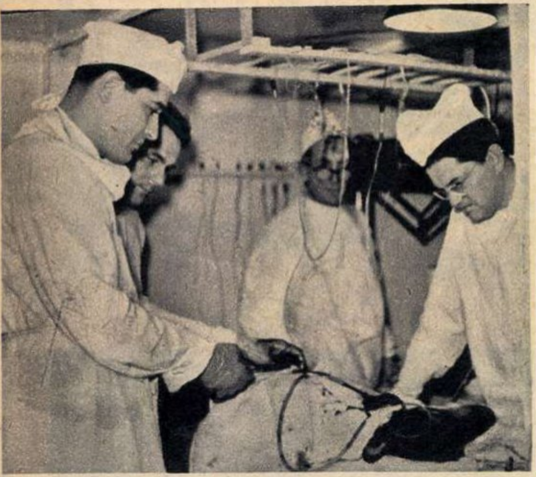

Este vorba de experimentările chirurgicale ale unui colectiv de medici (chirurgi, fiziologi, cardiologi, biochimişti) de la Institutul de medicină şi farmacie din Tg. Mureş. Aici, în cadrul clinicii chirurgicale, conf. univ. dr. Pop D. Popa Ioan, prorectorul institutului, pe baza unei metode proprii, a experimentat transplantarea totală a cordului pe cîini. Chirurgul a trecut inima unui cîine „donator" (inimă ce în timpul operaţiei continua să bată) sub tegumentul din regiunea cervicală a cîinelui „primitor", care la un moment dat avea două inimi care funcţionau simultan. Graţie acestei operaţii, comportarea celor două inimi a putut fi studiată sub toate aspectele de specialiştii colectivului. Experimentările acestea urmăresc găsirea căilor de transplantare a unor organe menite a înlocui pe cele bolnave.

A. BENŢEA
Tg. Mureş

GUYANELE

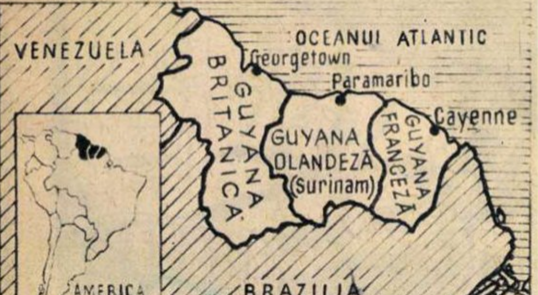

„Doresc să cunosc unele date mai importante despre Guyana Britanică, Guyana Franceză şi cea Olandeză".

Teodor NICOLESCU
elev, Ploieşti

Răspunde ziaristul U. VĂLUREANU.

Zona geografică cunoscută sub numele de Guyana cuprinde trei colonii din nordul Americii de Sud, situate între Venezuela, Brazilia şi Oceanul Atlantic. Există Guyana Britanică (566.000 locuitori ; 214.970 km p ; capitala : Georgetown), Guyana Franceză (31.000 locuitori ; 91.000 km p ; capitala : Cayenne) şi Guyana Olandeză sau Surinam (270.000 locuitori ; 143.000 km p ; capitala : Paramaribo).

Partea de nord a Guyanelor — limitrofă cu Oceanul Atlantic — este o cîmpie întinsă, care atinge pe alocuri o lăţime de 300 km. Restul alcătuieşte un platou cu o înălţime între 300-600 m, care cuprinde mari suprafeţe de păduri de nestrăbătut. Cel mai înalt munte este Roraima (2.772 m).

Guyana a fost descoperită de navigatori spanioli în secolele XV-XVI. La sfîrşitul secolului al XVI-lea au sosit pe ţărmurile guyaneze şi expediţii engleze şi olandeze, care au început colonizarea teritoriilor. Actuala împărţire a regiunii este rezultatul luptelor îndelungate care s-au dus, veacuri de-a rîndul, între puterile coloniale. Surinam este posesiune olandeză din 1640, iar teritoriul cunoscut sub numele de Guyana Britanică este colonie din 1796.

Deşi pămîntul şi subsolul Guyanelor este foarte bogat, acest teritoriu este puţin dezvoltat din punct de vedere economic. În Guyana Franceză singura industrie este cea care se ocupă cu extracţia aurului, iar în Guyana Olandeză industria prelucrătoare este constituită doar din fabrici de zahăr şi de rom.

În cele trei colonii există mari plantaţii de trestie de zahăr, cafea, cacao, banane, tutun, întinse păduri tropicale. Zăcămintele de bauxită, de diamante şi de diferite alte minereuri reprezintă de asemenea o mare bogăţie a acestor ţinuturi. Dar acestea aparţin nu guyanezilor din cele trei teritorii, ci unor societăţi monopoliste străine : societatea „Alcoa" din S.U.A., „Aluminium Limited" din Anglia, „Demarara Bauxite Comp." din Canada, „Booker Brothers" din Anglia etc.

Lupta de eliberare naţională a luat avînt în ultima vreme şi în cele trei Guyane, dar mai ales în Guyana Britanică. Încă din anul 1957, Partidul popular progresist — condus de dr. Chaddy Jagan — a cărui principală revendicare este obţinerea unei independenţe depline, reale, a obţinut majoritatea voturilor poporului Guyanei Britanice. Dar, la numeroasele conferinţe constituţionale care au avut loc pînă acum, Guyana Britanică nu a putut obţine mai mult decît autonomia internă. La conferinţa din noiembrie 1963 de la Londra, a fost respinsă cererea Guyanei de a i se acorda imediat independenţa, a fost impus guyanezilor un nou sistem electoral menit să pună beţe-n roate Partidului popular progresist, nu s-a dat curs cererii de a se reduce limita de vîrstă pentru dreptul de vot de la 21 la 18 ani.

Împotriva actualului statut colonial se pronunţă în Surinam Partidul naţional, iar în Guyana Franceză Partidul socialist.

TOT DESPRE CUPA REVISTEI „FLACĂRA"

Urmăresc cu interes, săptămînă de săptămînă, evoluţia clasamentului în **Cupa revistei Flacăra"** pentru cele mai bune rezultate tehnice şi comportări în jocurile disputate în deplasare, în cadrul campionatului categoriei A la fotbal.

Nouă, spectatorilor de fotbal, nu ne este indiferent dacă jocul de fotbal este interesant sau nu, dacă se desfăşoară la un nivel tehnic ridicat sau scăzut, dacă cei 22 de jucători de pe teren dovedesc sau nu combativitate, măiestrie fotbalistică şi pregătire tehnică. Din păcate, de multe ori părăseşti stadionul dezamăgit de jocul prestat. Şi — după cum pe bună dreptate arăta un corespondent în nr. 12 al „Flacării" — jocul slab se datoreşte adeseori lipsei de combativitate a echipelor oaspete, care intră pe teren timorate şi resemnate, mulţumindu-se cu un rezultat de egalitate sau cu o înfrîngere la scor cît mai strîns.

Faptul că în general unele dintre echipele noastre joacă mai bine pe teren propriu decît în deplasare, denotă şi o insuficientă pregătire tehnică, tactică, evidente lipsuri în însuşirea măiestriei sportive, ceea ce influenţează negativ asupra frumuseţii spectacolului fotbalistic.

Într-un interviu recent apărut, prof. I. Kunst-Ghermănescu, antrenorul prim al echipei reprezentative de handbal în 7 a R.P. Romîne, care a cîştigat pentru a doua oară campionatul mondial, destăinuia secretul înaltului nivel al handbalului romînesc : „Toţi cei ce lucrează în handbal au dat dovadă de o mare coeziune. Jucătorii... au depus un mare volum de muncă în pregătirea pentru perfecţionarea tehnicii de bază, a tehnicii specifice handbalului... Ei au făcut *mii şi mii de exerciţii* care în cele din urmă au dus la o dexteritate care a uimit la Praga..."

Citind cu bucurie aceste rînduri, mă întrebam în acelaşi timp cu tristeţe : oare toţi jucătorii noştri de fotbal din categoria A fac şi ei *mii şi mii de exerciţii* pentru a ajunge la dexteritatea de a rata copilăreşte de la cîţiva metri, de a nu nimeri poarta decît de două-trei ori într-un meci, de a lufta sau a face stopuri defectuoase, de a înlocui măiestria individuală prin durităţi ? Cred că pentru asemenea „dexteritate" sînt suficiente mai puţine exerciţii...

Cred de asemenea că fotbaliştii ar mai avea cîte ceva de învăţat şi de la handbalişti... Iar aceasta depinde nu numai de jucători, ci şi de antrenori.

Noi, spectatorii, nu ne pierdem speranţa că vom asista totuşi la dispute de un nivel fotbalistic tot mai ridicat pentru cucerirea atît a titlului de echipă campioană cît şi pe acela de deţinătoare a **Cupei revistei „Flacăra"**.

Dr. Virgil MIHALECU
Bucureşti

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Gigi Tănăsoiu, controlor tehnic, Hunedoara, bd. Republicii, bloc U2, ap. 40: teme diverse ; Ion Ardeleanu, felcer, com. Hrip, rn. Satu-Mare : ilustrate ; E. Ottschopky, tehnician, Hunedoara, str. Ursea 1 : sport, cinema, ilustrate ; Florica Ungureanu, studentă, Institutul pedagogic Galaţi, str. Dobrogeanu Gherea 27 : muzică uşoară, ilustrate ; Silvia Vijelie, elevă, Rm. Vîlcea, Şcoala tehnică sanitară, str. Praporgescu 30 : ilustrate ; Aurelia Butnărescu, studentă, Bucureşti, str. Maior Coravu 51, et. 2, ap. 65, rn. 23 August : ilustrate ; Tiberiu Dumitrescu, student, Institutul politehnic, Splaiul Independenţei 290, bloc F, camera 303 : filatelie, literatură, ilustrate ; Margareta Catrina, elevă, Turnu-Severin, str. Traian 22 : muzică, ilustrate ; Maria David, elevă, Galaţi, bd. Republicii 22 : teme diverse, ilustrate ; Nicolae Mărgărit, student, Bucureşti — 16, str. Palaşului 10, rn. 16 Februarie : teme diverse, ilustrate ; Gabriela Buzinski, elevă, Bacău, str. Oituz 59 : cinema, muzică, ilustrate ; Jeny Pabianek, Wics Bobrowa, pocza Lipce Reymentuşkie, pow. Skiernewice, R.P. Polonă : filatelie, ilustrate ; Gunter Geisler, Reinholdshein 29, uber Dippoldjswalde, Bezirk Dresden, R. D. Germană : teme diverse ; Maryla Poloczek, Siemianowice S1, ul. Fabryczna 7, R.P. Polonă : teme diverse (în polonă, rusă, germană, cehă) ; Ava Katalik Govdziek K/Bzina, ul. Michieweza 22, R.P. Polonă : sport, cinema, muzică, pictură (în rusă, germană, engleză, polonă) ; Ion Scutaru, învăţător, com. Bălăureşti, rn. Călăraşi, R.S.S. Moldovenească, U.R.S.S. : teme diverse, ilustrate; Maria Daniel, elevă, Galaţi, bd. Republicii 22 : teme diverse, ilustrate ; Carmen Băianu. elevă, Rm. Vîlcea, str. Lenin, bloc L sc. C et. 2 : ilustrate.

CRAIOVA DE-A LUNGUL VREMII

„Doresc să aflu unele date în legătură cu istoricul oraşului Craiova".

Netuţa DUMITRESCU
Bucureşti

Răspunde ION FIRU, directorul Muzeului regional Oltenia.

Descoperirile arheologice şi studiile istorice au dovedit existenţa pe locul unde se află azi Craiova a unor foarte vechi şi continue aşezări omeneşti. În vatra oraşului s-au găsit piese de ceramică ca şi cunoscutul „tezaur scitic de la Craiova" din secolul IV î.e.n. (conform unor ipoteze mai recente, considerat de origine traco-getică, cu influenţe scitice) ; de asemenea, tezaurul de monede dacice din secolele II-I î.e.n. de la Pieleşti, lîngă Craiova, şi însuşi numele geto-dacic (Pelendava) al vechii aşezări — nume păstrat şi în epoca romană — atestă aceeaşi vechime şi continuitate.

Originea numelui de azi a oraşului nu se cunoaşte. În documente, Craiova apare cu numele său abia în timpul domniei lui Vladislav al II-lea (1447-1456) cînd se menţionează *satul Craiova* ca proprietate a lui Neagoe de la Craiova, tatăl boierilor

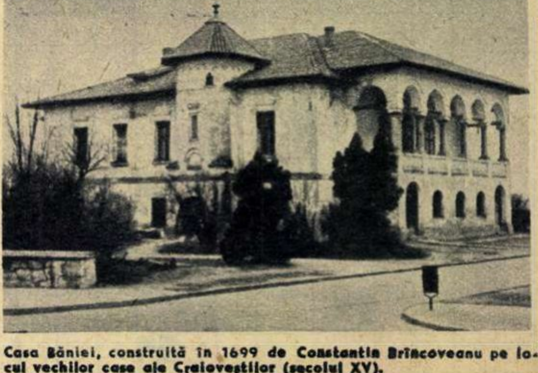

Casa Băniei, construită în 1699 de Constantin Brîncoveanu pe locul vechilor case ale Craioveştilor (secolul XV).

Aşa arată azi str. 6 Martie din Craiova.

Craioveşti cunoscuţi în secolele al XV-lea şi al XVI-lea. Începînd din a doua jumătate a secolului al XV-lea şi pînă în 1716, la Craiova s-a aflat bănia Olteniei, administraţie cu un caracter oarecum autonom în cadrul Ţării Romîneşti. Banul Olteniei a fost înlocuit în 1716 printr-un caimacam (locţiitor al domnitorului), iar o dată cu Regulamentul Organic (1831) se desfiinţează definitiv şi căimăcămia.

Cronica oraşului a înregistrat unele evenimente de tristă amintire ca ocupaţia austriacă în perioada 1718-1739, epidemiile de ciumă din 1795 şi 1814 şi mai ales incendierea Craiovei de către turci pe la 1800. Dar aceeaşi cronică a înserat şi alte momente: la Craiova, între 13-15 iunie 1848 a fost sediul guvernului revoluţionar, iar în toamna anului 1857 în faţa şcolii centrale s-a jucat Hora Unirii, aproximativ cu doi ani înainte de înfăptuirea unirii Ţărilor Romîne.

Craiova de azi cunoaşte o puternică înflorire economică şi social-culturală. La numeroasele întreprinderi ridicate în anii puterii populare : uzinele „Electroputere", uzina „7 Noiembrie", Fabrica Oltenia-Podari, fabrica de confecţii „Craiova", I.C.I.L. Craiova şi altele se vor adăuga noi obiective de o deosebită însemnătate pentru economia naţională. Printre acestea sînt Combinatul chimic, Centrala electrică de termoficare, Complexul de prefabricate Cernele.

Craiova, oraş cu vechi tradiţii culturale, s-a îmbogăţit în anii noştri cu noi instituţii de artă, cultură, învăţămînt. Astfel au luat fiinţă : institutul agronomic „Tudor Vladimirescu", Institutul pedagogic, Filarmonica de stat Oltenia, ansamblul artistic „N. Bălcescu", Teatrul de stat de păpuşi etc.

POŞTA NOASTRĂ

FLORINA NEDELEA, Bucureşti. Aşa cum am mai anunţat şi în alte împrejurări, nu răspundem la scrisorile celor ce nu-şi dau adresa retur. Anonimatului îi opunem... tăcerea.

EMANOIL NIŢULESCU, Petroşani. Povestirea dv „Ziua morţii" are la bază cele mai bune intenţii — mai ales din punct de vedere pedagogic. Dar de la intenţia moralizatoare pînă la fapta... literară e un drum foarte lung. Şi — trecînd peste faptul că „Flacăra" nu publică naraţiuni pentru copii, de genul basmului sau de alte genuri apropiate — poveştii scrise de dumneavoastră tocmai calităţile literare îi lipsesc.

VIOREL FORŢAN, Craiova. Jules Verne a trăit între anii 1828-1905, în Franţa. S-a pregătit la început pentru cariera juridică, dar îl atrage scrisul. Debutează în dramaturgie în 1853. După cîteva piese şi librete de operetă, se dedică literaturii ştiinţifico-fantastice şi de aventuri, al cărei întemeietor şi maestru necontestat este socotit şi în prezent. Din 1863 pînă în 1905, anul morţii, scrie 57 de romane. Primul dintre acestea a fost „Cinci săptămîni în balon".

Crezînd în forţa morală a oamenilor cinstiţi, Verne ne prezintă în romanele sale un om puternic, triumfător în luptă atît cu natura cît şi cu forţele negative ale societăţii. În acelaşi timp el anticipează numeroase invenţii tehnice epocale, cum ar fi submarinul („20.000 de leghe sub mări") ş.a.

Care este romanul lui cel mai iubit ? Greu de răspuns la asemenea întrebare, întrucît... sînt foarte multe. Cărţile lui Verne au fost traduse şi editate, am putea spune, în toate limbile şi în toate ţările globului. Generaţie după generaţie au îndrăgit deopotrivă „Copiii căpitanului Grant", „Ocolul pămîntului în 80 de zile", „Călătorie spre centrul pămîntului", „De la Pămînt la Lună", „Insula misterioasă", „Căpitan la 15 ani" şi celelalte romane ale lui Jules Verne. Aşa că, cea mai îndrăgită este... opera sa în întregime.

PETRE D. IONESCU, Curcani, reg. Bucureşti. Adresa vă vom publica-o, dar în alte reviste n-avem calitatea s-o facem ; puteţi să vă adresaţi direct. Vom ţine seama de toate sugestiile făcute în ce priveşte tematica. Cu privire la turneul lui „Royal Shakespeare Company", am publicat un articol de Traian Şelmaru în nr. 12 din 21 martie.

IRINA BOTEZ, Bucureşti. Tineretul nostru îşi poate înfăptui toate visele. E lăudabil faptul că munciţi în producţie, urmaţi la seral cursurile şcolii medii şi visaţi în acelaşi timp să ajungeţi pe o scenă. Nu e însă nevoie să aşteptaţi cîţiva ani pentru aceasta. Fără a vă neglija de loc învăţătura, puteţi de pe acum să vă încercaţi priceperea ca artistă amatoare. Casele de cultură ale tineretului vă aşteaptă cu uşile deschise. Încercaţi — şi mai scrieţi-ne şi nouă. În ce priveşte „Ţara lui Sannikov", aceasta este una din multele legende cu privire la pămînturile misterioase apărute şi dispărute în diferite oceane ale globului. Pămîntul în cauză, o mică insulă în Oceanul Îngheţat de Nord, ar fi fost „văzut" prima oară de navigatorul rus Iakov Sannikov, în 1811. Mai mulţi navigatori i-ar fi confirmat ulterior existenţa pe coordonatele 77°30′ latitudine nordică şi 142°20′ longitudine estică. După cîteva decenii însă, multe expediţii care au căutat-o nu au dat de dînsa. În anii 1937-1938 Uniunea Sovietică a organizat consecutiv expediţii cu cîte două spărgătoare de gheaţă, însă insula nu a fost găsită. Oamenii de ştiinţă emit supoziţia că nici n-a existat vreodată, că „descoperitorii" ei au văzut cel mult un aisberg.

CRISTOIU ION, Panciu. Nu publicăm monoverbe, criptografii şi alte probleme distractive de acest gen. În schimb, le publică din belşug revista „Rebus". În ce priveşte balena Goliath, în presă au apărut toate datele privitoare la dimensiunile, istoricul prinderii ei etc. ; căutaţi în ziarele din perioada cînd era expusă la Bucureşti. La întrebările privitoare la istoria radioactivităţii şi la sistemul periodic al elementelor, veţi primi separat răspunsul, pe care l-am cerut unui specialist.

PROF. ŞTEFAN LÖWI, Cluj. Propunerea dv a intrat de mult în vederile noastre. Dovadă seria de materiale apărute sub titlul „Arta de a privi un tablou". Alte materiale din această serie, care analizează lucrările altor pictori celebri romîni sau străini, sînt deja scrise sau pe punctul de a fi definitivate. Aşa că...

MIHNEA OPREA, Bucureşti. Primul număr al revistei noastre a apărut la 1 Mai 1952. (A nu se confunda cu revista „Flacăra", organ al Uniunii artiştilor, scriitorilor şi ziariştilor, care apăruse înainte cu vreo 5 ani, în alt format şi în alte condiţii tipografice.) Tiraful actual, deşi de două ori şi jumătate mai mare decît cel de la apariţie, nu satisface nici pe departe cererile cititorilor.

V. SILVIAN

Nanu Marcel, Turnu-Severin ; Lică Mitucă, com. Punghina ; Tudor Anghel, com. Pădureţi ; Iosif Moldovan, Medgidia ; Aurel Lucaci, com. Ruda ; ing. P. Nanu, Petroşani ; Olivia Constantin, Ploieşti — v-am răspuns prin poştă.

1) 3+2 tuburi electronice
2) Schimbător de lungimi de unde sistem claviatură
3) 3 game de unde (UL, UM, US)
4) Indicator optic de acord
5) Difuzor circular de 2, 5 V A
6) Tensiuni de alimentare : 110 v, 120 v şi 220 v
7) Dimensiuni : 516x285x310 mm
7) Greutatea : 12 kg.

SELECT 2

Un produs al uzinelor Electronica

Înainte de aselenizare

EXPEDIȚIA „LUNA 8"?

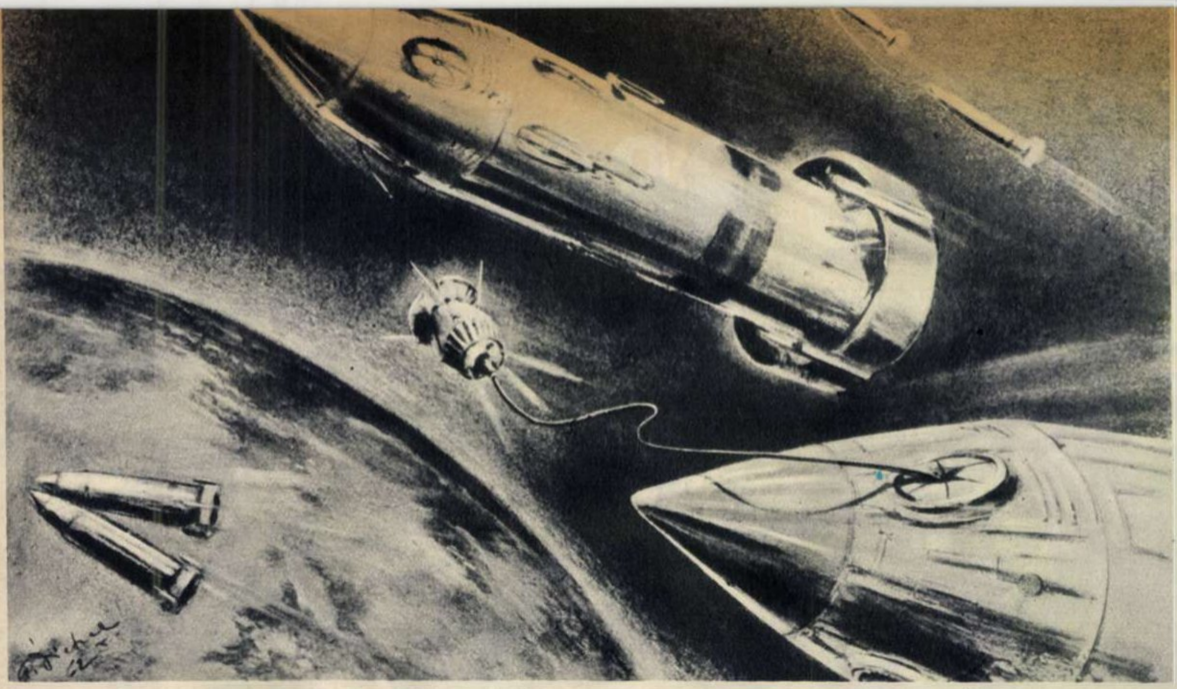

Realimentarea în Cosmos a unei expediţii spre Lună. Deocamdată în desen...

Luna va fi desigur primul corp cosmic pe care va păşi omul; de aceea specialiştilor li se cere să elucideze condiţiile fizice pe care le vor întîlni acolo cosmonauţii, cum trebuie efectuată pregătirea în vederea unei staţionări mai îndelungate pe astrul nopţii, cum se va realiza coborîrea pe Lună.

În vederea îndeplinirii acestor sarcini de cercetare, astronomii şi savanţii care lucrează în domeniul cosmonauticii au obţinut succese strălucite.

Există însă desigur şi multe probleme nerezolvate, ipoteze neverificate. Unora le vor da răspuns rachetele cosmice care se vor transforma în sateliţi artificiali ai Lunii, altora — staţiile automate trimise pe Lună, iar ultimele observaţii înaintea aselenizării omului le vom obţine probabil de la zborul unei nave cosmice „locuite".

La cîteva din proiectele existente ne vom referi în cele ce urmează. Să începem cu...

sateliţii satelitului

Avantajele sateliţilor artificiali ai Lunii în scopuri de cercetare ştiinţifică şi în vederea pregătirii condiţiilor pentru aselenizarea omului sînt evidente. În adevăr, lipsa atmosferei ar face ca un asemenea satelit să poată înconjura Luna la o distanţă foarte mică (30 km - 150 km), fără ca viteza (aproximativ 1,5 km/s) să scadă — lucru important pentru efectuarea unor observaţii ştiinţifice sistematice.

Din sateliţii automaţi se pot întreprinde relativ uşor studii asupra configuraţiei suprafeţei şi a caracteristicilor fizice ale spaţiului cosmic din apropierea Lunii, cartografieri prin mijloace astrofizice, prospecţii geologice (mai bine zis selenologice !).

În sfîrşit, sateliţii lunari prezintă o mare importanţă pentru viitoarele zboruri Pămînt-Lună-Pămînt : ei ar putea forma un fel de uriaşe „staţii de benzină" cosmice. În adevăr, intrînd temporar pe orbită de satelit artificial al Lunii, nava cosmică se va putea realimenta de la rezervoarele de combustibil deja „satelizate" pe aceeaşi orbită, după care va aseleniza.

Dar mai înainte ca pe Lună să păşească primele echipaje de cosmonauţi va fi nevoie de aselenizarea unor.

roboţi lunari

Coborîrea pe Lună a unor staţii automate, a căror lansare şi traiectorie de zbor vor fi asemănătoare cu cele ale staţiilor interplanetare

Ing. Florin ZĂGĂNESCU
candidat în ştiinţe tehnice

(continuare în pag. 22)

Pe Lună, o feerică noapte „cu Pămînt".

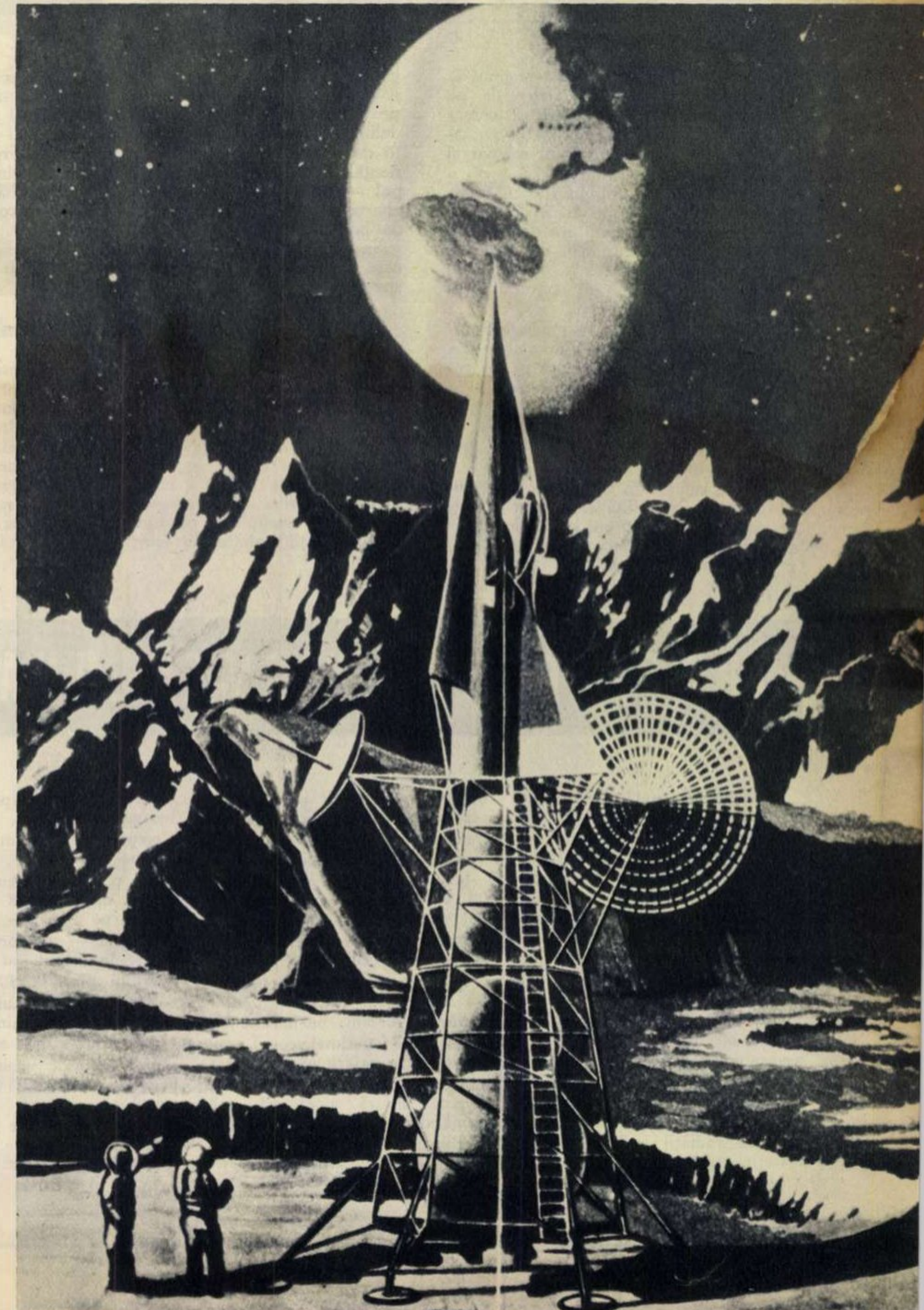

EXPEDIŢIA „LUNA-8"

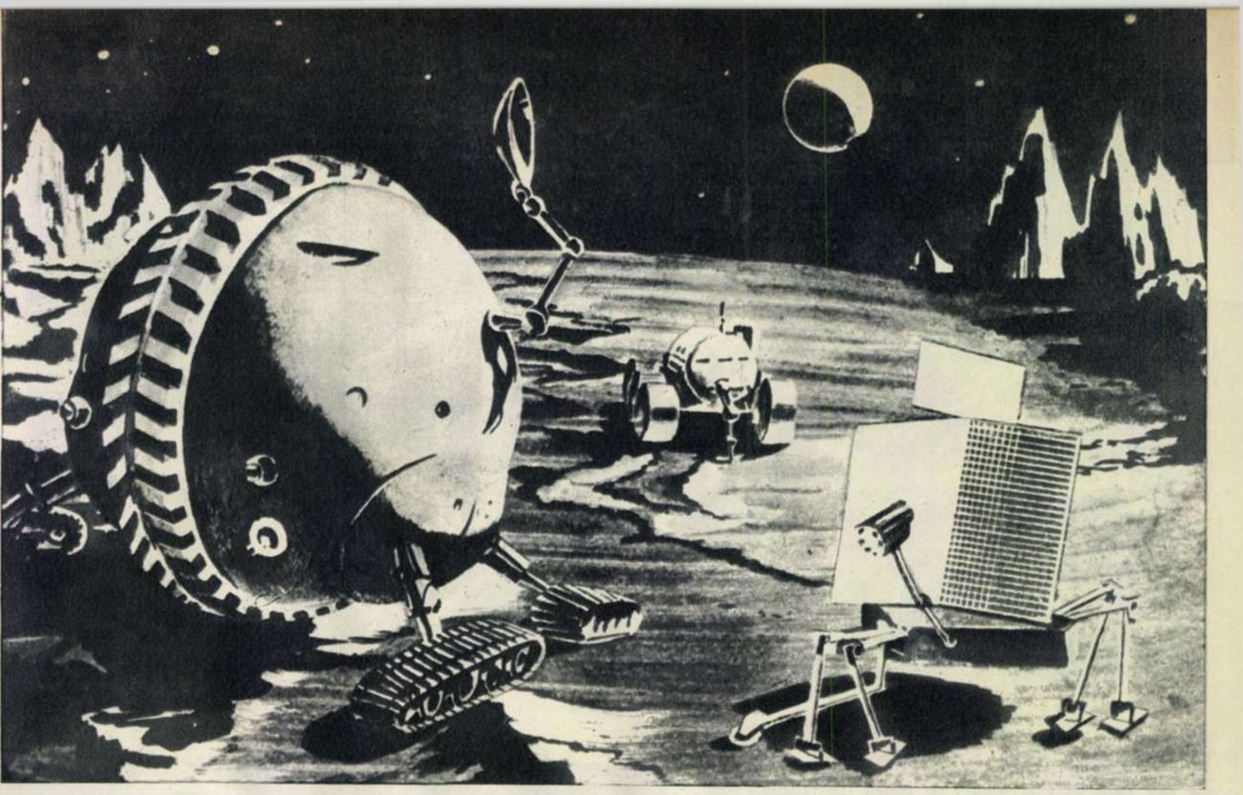

Roboţi lunari, adevărate laboratoare automate, se vor deplasa pe roţi, pe şenile sau pe articulaţii păşitoare, explorînd solul selenar, condiţiile fizice. Ei vor fotografia şi transmite prin televiziune imaginile peisajului stîncos, neprietenos, al astrului nopţii.

de tip „Lunnik" sau „Ranger", va da răspuns la numeroase necunoscute (condiţiile fizice de pe suprafaţa lunară, compoziţia minerală şi caracteristicile solului etc.), permiţînd probabil şi stabilirea exactă a radioactivităţii solului selenar şi fotografierea unor detalii de relief.

Geologii aşteaptă de la „roboţii lunari" verificarea hărţilor Lunii, alcătuite încă din 1960, iar astronomii — precizarea cantităţii de radiaţii, meteoriţi şi gaze îngheţate care vin din Cosmos, precum şi determinarea materiei formate din ciocnirea corpurilor cosmice cu suprafaţa lunară.

Dar cosmonauţii ? Ei doresc să cunoască proprietăţile mecanice ale păturilor superioare din învelişul selenar, cantitatea de gheaţă ce se găseşte acolo, cum se va putea efectua aselenizarea fără şoc, cum trebuie asigurată protecţia împotriva radiaţiilor şi meteoriţilor, ce relief lunar se va prefera pentru coborîrea navelor locuite : „mările" sau „continentele" ?

Desigur că soluţionarea în întregime a acestor probleme depăşeşte posibilităţile roboţilor, deoarece raza vizibilităţii şi acţiunii aparatelor montate pe ei sînt relativ limitate. În vederea pregătirii mai departe a aselenizării omului, precum şi a condiţiilor de reîntoarcere a cosmonauţilor pe Pămînt, vor trebui realizate zboruri mai îndelungate Pămînt-Lună-Pămînt, probabil mai întîi de către o navă cosmică cu animale de experienţă. Apoi, după depăşirea pericolului principal — brîiele de radiaţii — vor urma probabil zborurile primilor cosmonauţi care vor cerceta de la înălţime Luna.

Să ne oprim asupra unui proiect interesant, care prevede ca o navă cosmică să descrie în spaţiu...

un „8" gigantic

Imaginaţi-vă o uriaşă navă cosmică, lansată din poziţia de satelit artificial al Pămîntului şi avînd 2-3 cosmonauţi la bord ; ea înconjoară de mai multe ori Luna (la circa 150 km înălţime) şi Pămîntul (la peste 1.000 km altitudine), parcurgînd în spaţiu „opturi" uriaşe. În cursul parcurgerii buclei mari a cifrei 8, care „conţine" Pămîntul, nava se realimentează — operaţie extrem de complexă presupunînd întîlnirea a două rachete cosmice. În acest scop se va folosi bineînţeles experienţa zborului în grup al ultimelor nave cosmice de tip „Vostok".

În afara alimentării, a doua dificultate, care va trebui învinsă de racheta pe care am putea s-o denumim „Luna-8", va fi apărarea împotriva radiaţiilor. S-au elaborat în acest scop proiecte de folosire a unor cîmpuri magnetice puternice care să „îmbrace" nava cosmică cu o „manta" invizibilă, protectoare.

Cosmonauţii expediţiei „Luna-8" vor avea la dispoziţie regeneratori de apă şi aer, sisteme de orientare şi de corijare a traiectoriei, aparate de radio-legătură permanentă cu Pămîntul, o vastă aparatură pentru efectuarea în paralel de cercetări ştiinţifice asupra Pămîntului, a Lunii, precum şi a spaţiului cosmic parcurs.

Expediţiile de tipul „Luna-8" vor preceda aselenizarea oamenilor şi construirea de staţii de observare şi cercetări în subsolul lunar, precum şi de rampe de pe care vor decola cîndva rachete cosmice spre Marte, Venus şi mai departe...

Ing. Florin ZĂGĂNESCU
candidat în ştiinţe tehnice

IPOTEZE ŞI ENIGME LUNARE

Oamenii de ştiinţă dispun pînă în prezent de multe şi preţioase date privind Luna. A fost parţial cartografiată suprafaţa astrului nopţii (32.000 de detalii au coordonatele precizate, dar mai sînt de completat cam... 200.000 !), se cunosc în amănunţime mişcarea Lunii precum şi variaţiile de temperatură între zi şi noapte.

Rachetele cosmice „Lunnik" au permis efectuarea de măsurători asupra ionosferei selenare, asupra densităţii şi termoconductibilităţii solului ; au stabilit că Luna nu are cîmp magnetic şi centuri de radiaţii ; că densitatea materiei selenare este de două ori mai mică decît cea a apei ; s-au efectuat fotografierea şi teletransmiterea imaginilor părţii invizibile de pe Pămînt a Lunii.

La 3 noiembrie 1958, pe Lună (al cărei peisaj eram obişnuiţi să-l considerăm „imobil"), astronomul sovietic N. Kozîrev a observat gaze eliberate, se pare, prin erupţia vulcanică a craterului Alfons.

Alţi astronomi, bazîndu-se pe sondaje cu radiotelescopul, au emis ipoteza referitoare la starea spongioasă a suprafeţei Lunii. Această pătură superioară, sub formă de zgură poroasă, închisă la culoare şi uimitor de uşoară, ar proveni din arderea scoarţei lunare datorită exploziilor care însoţesc ciocnirea meteoriţilor. Componenţa ei chimică este încă necunoscută.

Se pune de asemenea întrebarea dacă există într-adevăr gheaţă pe Lună — aşa cum se presupune — sub forma unor depozite în subsol, cu grosimi ale stratului pînă la 800 de metri.

Probabil că pe Lună nu există aur, platină sau minerale radioactive ; totuşi unii astronomi au emis ideea că acolo ar exista minerale rare pe Pămînt şi chiar petrol.

Trebuie verificate şi ipotezele asupra stratului superficial de „nisip" fin, a cărui grosime se pare că variază între 1-2 mm şi cîţiva centimetri.

Există presupuneri că la adîncimea de zece metri s-ar găsi o pătură de substanţe organice complexe, care s-ar fi format cînd Luna avea o atmosferă primitivă de regenerare şi chiar apă. Au evoluat oare aceste substanţe organice în forme de viaţă specific lunare ? Puţin probabil. Totuşi...

Cum va reacţiona scoarţa şi ionosfera lunară în contact cu materialele terestre din care se construiesc navele cosmice ?

Bacteriile terestre transportate de navele locuite vor căpăta însuşiri noi, periculoase pentru oameni ?

Iată doar cîteva din întrebările cărora expediţia „Luna-8" şi alte expediţii similare sînt chemate să le dea un răspuns.

Fl. Z.

FOTOCRONICA FLĂCĂRII

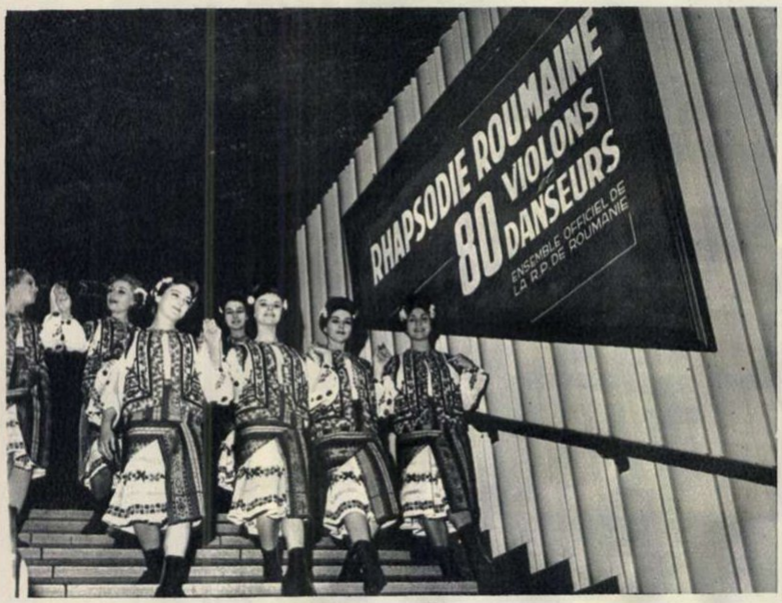

Spectacolele prezentate de ansamblul „Rapsodia romînă" la Paris, în sala teatrului „Alhambra-Maurice Chevalier", s-au bucurat de aprecierile elogioase ale spectatorilor şi presei.

Numeroşi refugiaţi politici din Republica Sud-Africană au organizat recent la Dar Es Salaam (Tanganyika) o demonstraţie de protest împotriva terorii rasiste din patria lor.

În oraşul Stratford-upon-Avon (Anglia) s-au deschis oficial manifestările consacrate aniversării a 400 de ani de la naşterea lui William Shakespeare. Cu acest prilej a fost inaugurată Expoziţia Shakespeare. În fotografie : ultimele retuşuri înaintea inaugurării.

↓

Aspecte de la expoziţiile organizate de O.N.T.-Carpaţi la Göteborg (Suedia) — fotografia de sus şi Helsinki (Finlanda) — fotografia de jos.

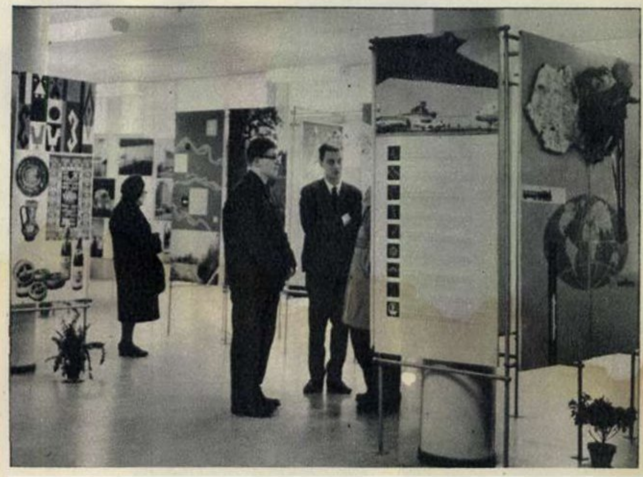

Ofiţeri ai forţelor O.N.U. discută pe una din străzile Nicosiei cu membri ai poliţiei cipriote.

FLACĂRA. Redacţia: Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, raionul 30 Decembrie.
Căsuţa poştală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10— int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poştale, la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREŢUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA : Ion Vulpescu. Coperta I: fotografie de A. MIHAILOPOL

41.505

LITURGHIA DE LA MIEZUL NOPȚII

O producție a studiourilor din Bratislava

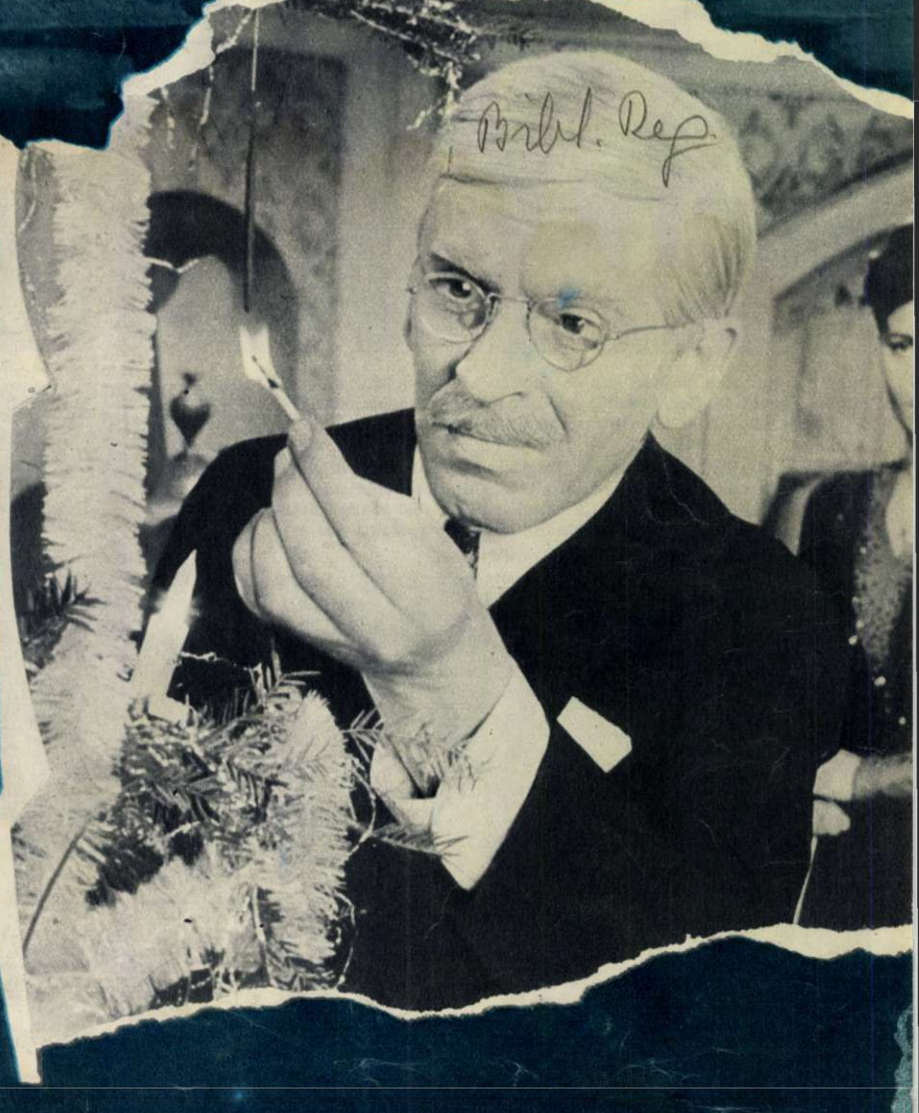

Bibl. Reg

SCENARIUL: Peter Karvas, Albert Marencin, Jiri Krejcik, după piesa lui Peter Karvas
REGIA : Jiri Krejcik
IMAGINEA: Rudolf Stahl
MUZICA : Zdenek Liska

FILM MEDALIAT LA FESTIVALUL INTERNAȚIONAL AL FILMULUI DE LA KARLOVY-VARY 1962

ÎN ROLURILE PRINCIPALE: Josef Kroner, Hana Melickova, Karol Machata, Ladislav Chudik, Margit Bara, Ivan Mistrik, Hannjo Hasse, Emilia Vasaryova.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

19

Anul XIII nr. 19 (467) — 9 mai 1964

CONSTRUCŢII—DECENIUL VII

VITEZE MARI

HOROSCOP, AFACERI, POLITICĂ

Academicianul ELIE CARAFOLI, directorul Institutului de mecanică aplicată al Academiei R.P. Romîne.

1 mai

ÎN CAPITALĂ

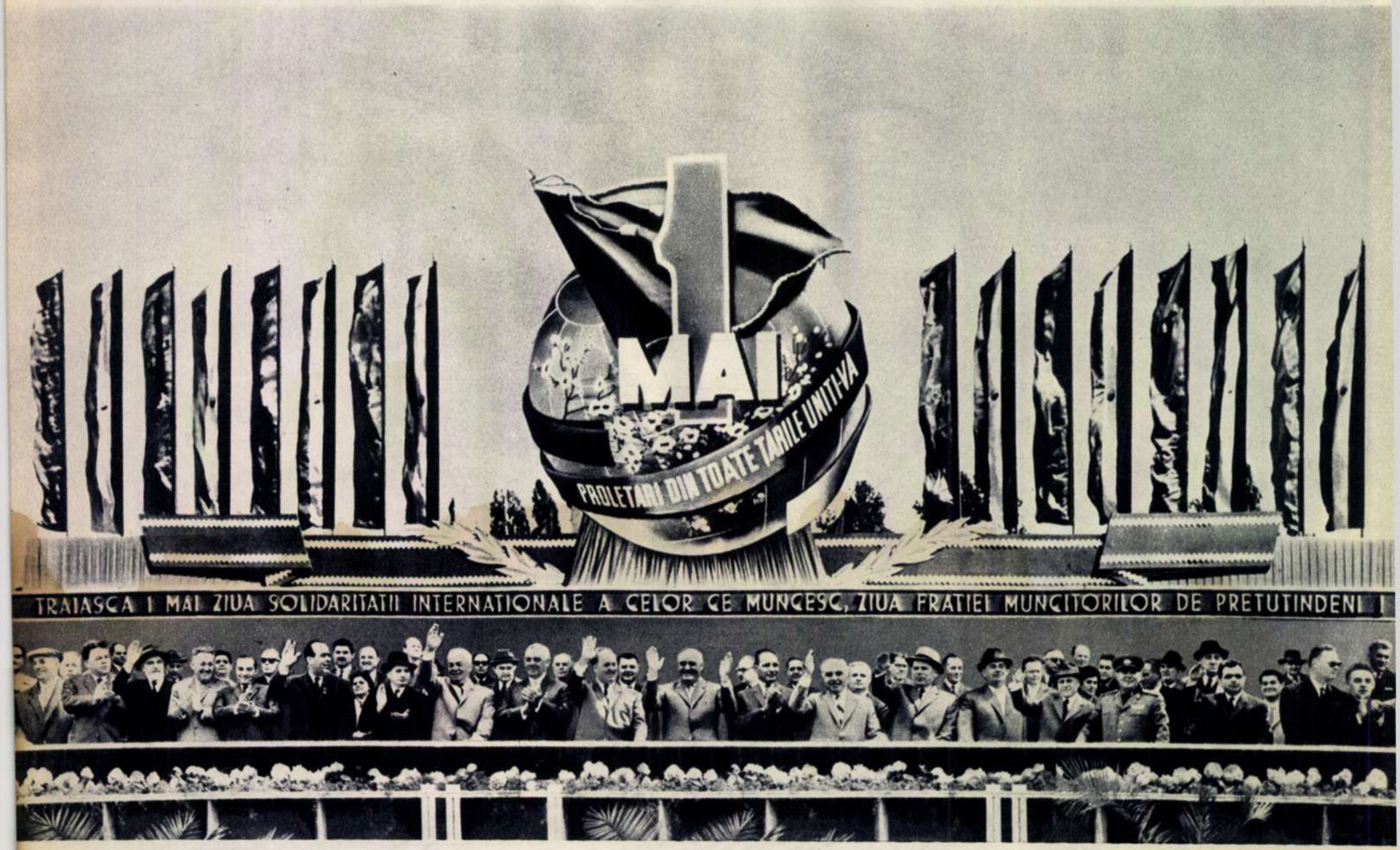
1 MAI
PROLETARI DIN TOATE TARILE UNITI-VA
TRAIASCA 1 MAI ZIUA SOLIDARITATII INTERNATIONALE A CELOR CE MUNCESC, ZIUA FRATIEI MUNCITORILOR DE PRETUTINDENI !

1

1 Tribuna oficială în timpul demonstraţiei oamenilor muncii din Capitală.

2 Trec coloanele nesfîrşite ale oamenilor muncii din Capitală.

3 În faţa tribunelor: tinereţea.

4 În văzduh se revarsă baloane multicolore şi stoluri de porumbei. Răsună acordurile cunoscutei melodii: „E roşie cravata mea ca focul". Sosesc pionierii.

5 Unul dintre nenumăratele care alegorice ce au trecut prin Piaţa Aviatorilor.

6 Un vis împlinit: împreună cu tăticu' la defilare.

TRAIASCA SI INFLOREASCA
SCUMPA NOASTRA PATRIE
REPUBLICA POPULARA ROMINA
PMR
PMR
1 MAI
MAI
UZINA
Grivița Roșie
1 MAI

2

4

MAI

5

3

6

ALBUM
FOTOGRAFIC
1964:
REGIUNEA BANAT

Reșița, noaptea.

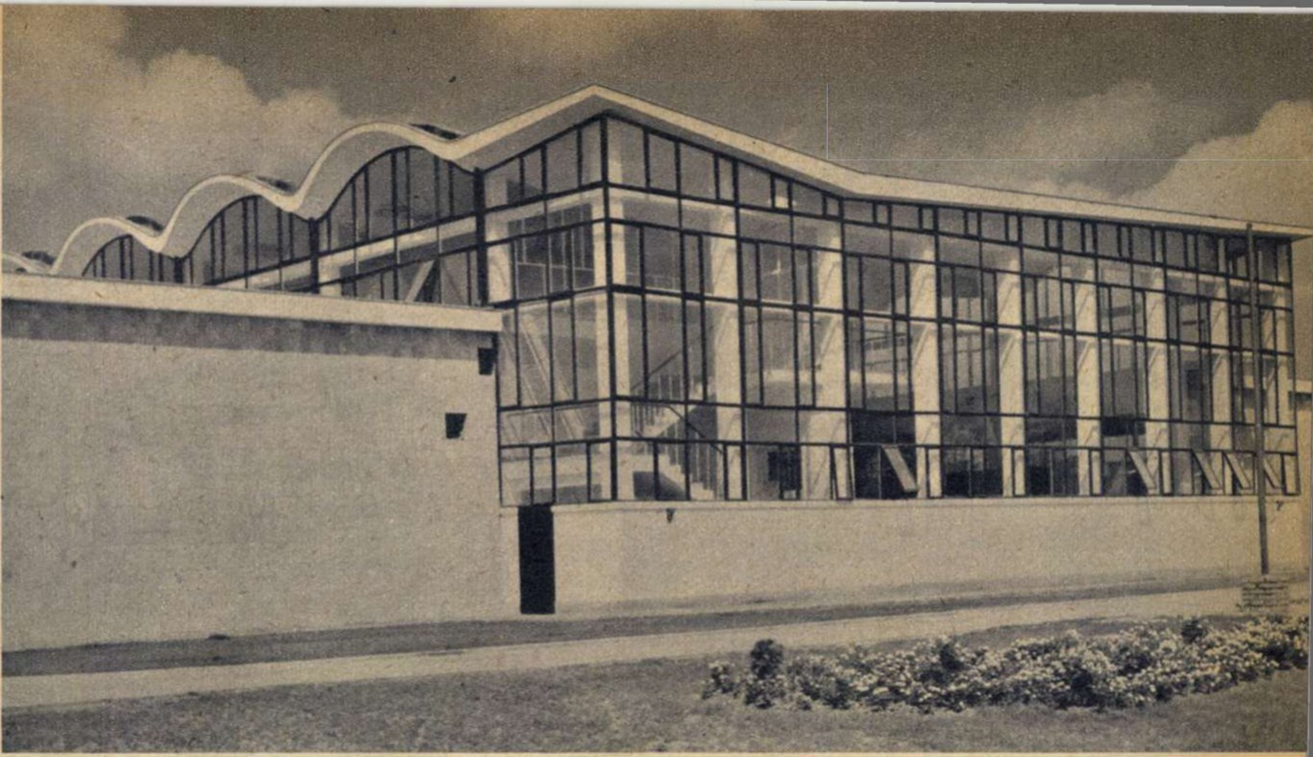

Exteriorul unei fabrici din zilele noastre — simplu, luminos, îmbietor. (Fabrica de lactate din Constanța, terminată în 1963)

CONSTRUCȚII
DECENIUL VII

Procedee moderne, metode industriale de execuție și preocupări estetice

Dantelă din beton armat. (Combinatul de industrializare a lemnului din Tg. Jiu)

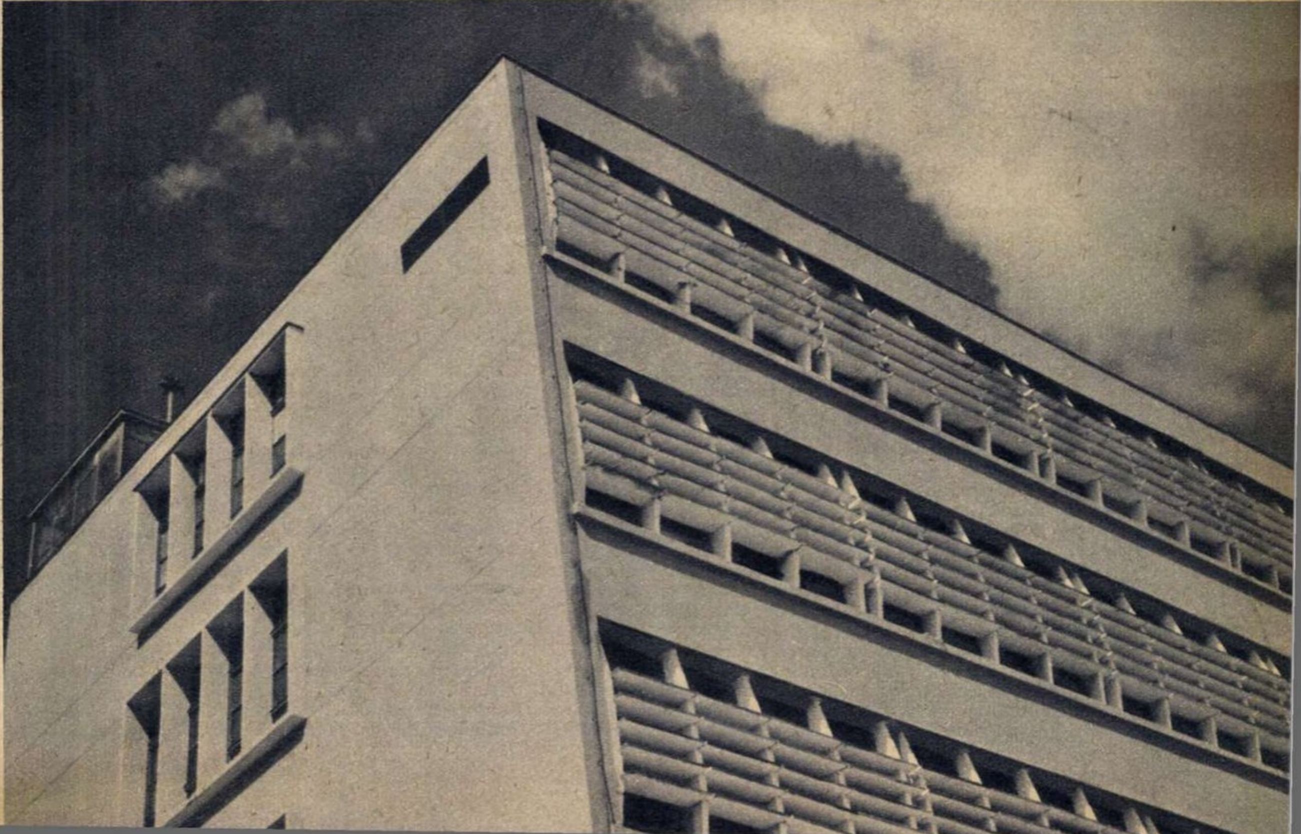

acest sistem, pînă nu de mult experimental, devine astăzi un procedeu de masă. În 1964, numai la Bucureşti, circa 5.000 de apartamente se vor executa în acest mod (față de 1.700 în 1963).

VITEZA... ACOPERIŞULUI : 10 CENTIMETRI PE ORĂ

Printre realizările constructorilor noştri trebuie să amintim şi „liftarea" planşeelor. Azi ele nu se construiesc neapărat începînd de la etajul inferior şi terminînd cu ultimul, ci şi invers...

În acest sistem, planşeele se realizează mai întîi — prefabricate — la sol, depozitîndu-se unul peste altul ; după glisarea zidurilor ele se ridică succesiv, cu trolii sau macarale, la înălțimea dorită, fixîndu-se în găurile anume lăsate în ziduri la diferite etaje. În aceasta constă „liftarea".

Sistemul s-a aplicat la Constanța, Oneşti, Hunedoara, Bacău, Cluj, Bucureşti, îmbinînd avantajele glisării şi prefabricării.

Dar nu numai planşeele, ci şi acoperişuri întregi pot fi ridicate — în cazul unităților ce se reconstruiesc acest lucru realizîndu-se fără oprirea producției. Astfel, la un complex de hale care urmau să-şi schimbe destinația de producție, din Bucureşti, proiectul inițial prevedea demontarea acoperişului piesă cu piesă şi remontarea sa la înălțimea definitivă. În această variantă, o mare suprafață de hale industriale ar fi fost scoasă din producție timp de şase luni.

Întreprinderea constructoare a preconizat şi aplicat însă un alt procedeu, care a redus considerabil durata operației şi a îngăduit continuarea nestingherită a procesului de producție. Întregul acoperiş, în suprafață de peste 10 mii m² şi de o greutate colosală, a fost ridicat folosindu-se prese hidraulice de tipul celor utilizate la lucrările executate în cofraje glisante. Pregătirile au durat cam o lună, dar *operația propriu-zisă s-a realizat în numai 40 de ore*, viteza de ridicare atingînd 10 cm/h. Întregul proces a fost comandat de la o stație centrală.

Mai recent, ridicarea acoperişului s-a realizat şi la o construcție nouă : hala I.T.B. de pe şoseaua Alexandriei, tot din Bucureşti. Asamblat în prealabil la sol, din elemente prefabricate, întreg acoperişul a fost ridicat la înălțimea definitivă în numai 11 ore, ceea ce a permis obținerea de economii apreciabile.

CAMERE ÎN CÎRLIGUL MACARALEI

Este interesant de menționat că vechii meşteşugari de la noi cunoşteau tehnica „prefabricării". Desigur, nu în sensul ei de azi. Multe dintre tipicele case de lemn ale epocii feudale (cîteva pot fi văzute la Muzeul satului), erau construite astfel încît se puteau pur şi simplu „demonta" şi monta în alt loc, pe baza semnelor lăsate în elementele din care erau alcătuite. Existau chiar sate întregi specializate în construcția de astfel de locuințe „preconstruite".

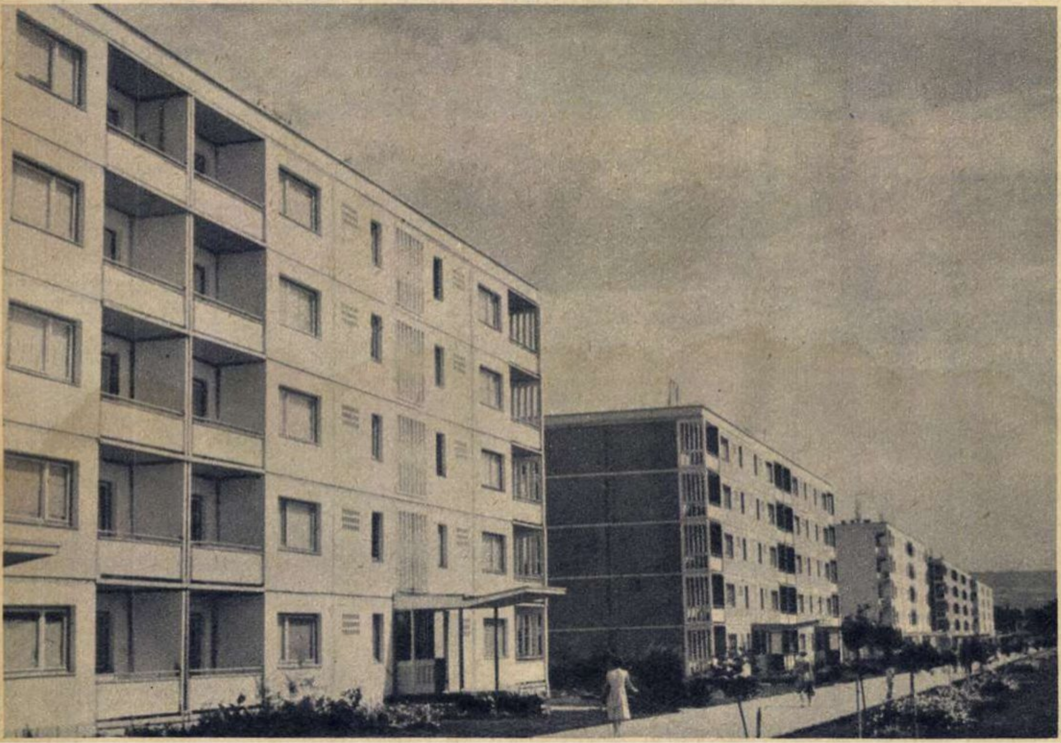

Blocurile de locuințe din panouri mari prefabricate erau la început destul de monotone. Astăzi, însă... (În fotografie : blocuri din Iaşi.)

Cantina Complexului social studențesc Grozăveşti.

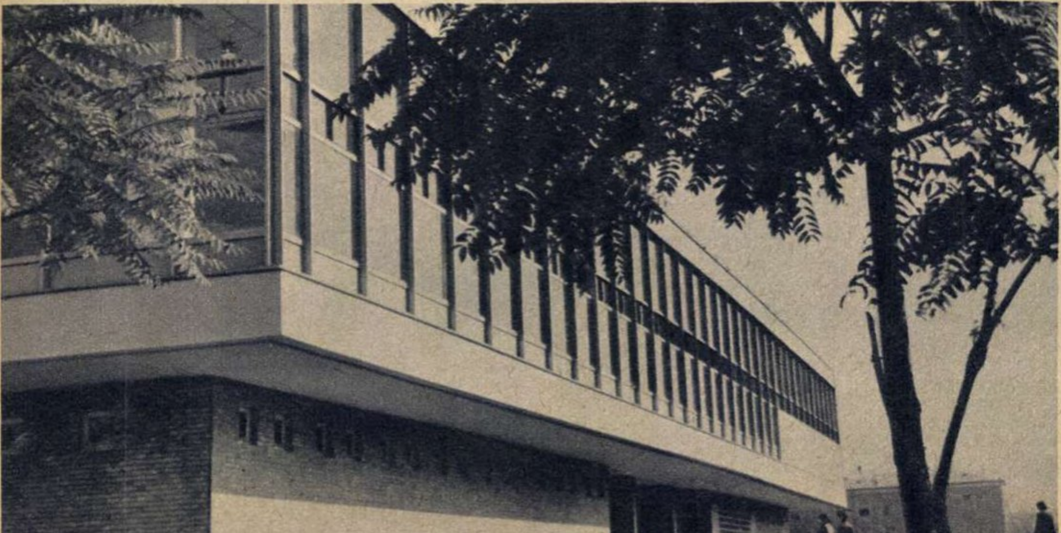

O dată cu revoluția produsă în construcții de introducerea betonului armat, în secolul al XIX-lea, şi inginerii romîni au început să se preocupe de problema prefabricării. Astfel, Anghel Saligny, construind la Galați şi Brăila primele silozuri de beton armat din lume, a realizat pereții din plăci hexagonale prefabricate ; el a reluat mai tîrziu acest sistem la docurile din Constanța, cu unele perfecționări. Cu toate acestea, prefabricatele de beton armat s-au folosit în trecut la noi numai în mod izolat, pe o scară foarte restrînsă.

Cînd, acum un deceniu şi jumătate, volumul mare de construcții reclamat de rapida dezvoltare economică a impus organizarea sistematică a producției prefabricatelor de beton armat, utilizarea lor părea unor tehnicieni „hazardată" şi a întîmpinat anumite rezistențe. Partizanii cărămizii s-au cramponat o vreme de ea, nevoind să accepte noul, cu toate avantajele sale evidente. În sprijinul „conservatorilor" au venit greutățile începutului. Elementele prefabricate nu erau întotdeauna de bună calitate, tehnicienii le deteriorau neştiind cum să le mînuiască şi cîteodată se făcea greşeala de a le utiliza la construcții foarte depărtate de fabricile producătoare sau în puncte greu accesibile, astfel că operația devenea nerentabilă.

Cu timpul însă, deficiențele au fost învinse. Fabrici şi poligoane de producție perfecționate, de mare capacitate, au intrat în funcțiune. De la mici blocuri de pereți, prefabricate, s-a trecut la mari panouri de pereți, din care s-au construit în ultimii ani cartiere întregi de locuințe la Bucureşti, la Iaşi, la Braşov etc.

Dar „peretele prefabricat" nu reprezintă gradul cel mai înalt de industrializare a construcțiilor.

La sfîrşitul anului 1963, după studii şi experimentări destul de îndelungate, pe baza documentației tehnice mondiale, s-au elaborat la noi procedee originale, trecîndu-se la construirea primelor două blocuri de locuit din elemente prefabricate „spațiale" de beton armat (blocuri-camere). Menționăm că numai cîteva țări din lume experimentează în prezent această tehnologie.

Despre cel dintîi bloc, realizat din elemente spațiale la Oneşti, s-a vorbit recent, în amănunt, în revista noastră.

La experimentarea ce se va face la Bucureşti, sistemul adoptat este altul decît cel de la Oneşti : elementul spațial nu este turnat dintr-o dată, ci realizat din asamblarea unor elemente plane (panouri pe pereți, planşeu şi tavan). După asamblare, camera prefabricată intră în finisaj pe un stand special. Blocul spațial format este ridicat în cîrligul macaralei şi clădirea se montează...

Pentru un întreg bloc de locuințe, cîteva zeci de astfel de „elemente" sînt de ajuns. Cine ştie, poate că peste un deceniu sau două, dacă nu mai devreme, blocurile de locuit din elemente spațiale vor fi tot atît de obişnuite cum sînt astăzi construcțiile din panouri mari sau „glisantele". Aceasta dacă industrializarea continuă a construcțiilor nu ne va rezerva cumva cu totul alte surprize care, ca toate surprizele, nu pot fi prevăzute...

I. M. ŞTEFAN

ÎNTOARCEREA

schiță de Eugen TEODORU

În fiecare zi, Stanciu își judeca slăbiciunile și se hărțuia cu ele, fără să le cruțe. În ziua aceea își descoperise două slăbiciuni. Prima : zăbovise cam mult în pat dimineața și își sărutase nevasta pe jumătate adormită. Ce-a de-a doua slăbiciune se ivise pe neașteptate și o cercetă cu luare aminte. Socotise însă că trebuie să se lase înfrînt, fiindcă era o slăbiciune firească. Așa cum se întîmplase, nici n-o putuse evita. Numele ei e nostalgia care-ți umple sufletul de dor și te zvîrle înapoi cu anii, dîndu-ți teribila senzație că te afli din nou printre oameni și lucruri uitate. Fiecare fibră îți tremură.

Timpul vindecă totul, se zice, dar în cazul lui Stanciu nu poate fi vorba de așa ceva. Timpul la el se scurge fără să altereze nimic. Memoria, pe care i-a dat-o natura, e de vină. O memorie chinuitor de limpede, transparentă ca sticla. Prin spatele ei se filtrează, ca printr-o fereastră, amintirile.

Deasupra amintirilor nici o șuviță de negură nu se așterne. Memorie pentru care cei mai mulți îl admiră. În orice clipă Stanciu își poate aminti, spre pildă, nenumăratele manuale de școală pe care le-a răsfoit și studiat, cu paragrafe, cu poze, cu schițe. Pagini de regulamente, regulamente de tragere unde se află înscrise formulele, distanțele, efectele fiecărei guri de foc.

Ține minte detaliile unui peisaj, chipuri de oameni, vorbele lor, expresii. Multora dintre colegi le-aude glasul, parcă i l-ar aduce vîntul la ureche cînd se gîndește la ei. Amintirile vin proaspete, încărcate de amănunte și, cînd îl obsedează, el le înlătură cu un gest imaginar.

Cu două zile în urmă comandantul îl chemase în cabinetul său, împreună cu secretarul biroului organizației de partid și cel al comitetului U.T.M., dîndu-i sarcina să pregătească împreună cu ei aniversarea Zilei Victoriei în unitate.

În clipa aceea ecranele minții locotenent-colonelului Stanciu s-au luminat brusc, aducînd în ele imaginile Zilei Victoriei așa cum le trăise de mult, în 1945, pe străzile Pragăi. Acolo ajunsese o parte din unitatea lui. Sta înconjurat de un vuiet de lume. Vuietul, parcă-l produceau niște munți de piatră albă care, spărgîndu-se, nu se risipeau ; explozia pornea în văzduh, acoperind cerul o vreme pînă căpăta culoarea lui, a norilor, împrăștiindu-se. O dată pierdut zgomotul, primei explozii îi urmau alta, și alta.

El nu-și dădea seama în momentul acela că zguduirea cerului și a pămîntului o provocau mari unități de artilerie, care salutau doborîrea fascismului. După această zi, care anunța sfîrșitul unui război drept, plin de jertfe, urma întoarcerea acasă. Întoarcerea din războiul purtat alături de sovietici, învingînd împreună nazismul barbar, hoardele care pîrjoliseră orașe și sate, care uciseseră oameni vrînd să-nrobească o lume întreagă.

Numai cei ce au trecut prin lunile grele ale războiului pot înțelege însemnătatea întoarcerii acasă, lîngă părinți, între copii, lîngă neveste ori iubite, lîngă oamenii patriei care te-au ajutat cu munca și inima lor, lîngă toți acei care, liberi acum, aveau să se bucure și de stăpînirea asupra pămîntului pe care au trudit ei și moșii lor. Ți-au ajutat biruința transformînd în putere de nebiruit lozinca partidului : „Totul pentru front, totul pentru victorie". Să simți din nou sub tălpi, în sfîrșit, pămîntul patriei, ulițele satului în sărbătoare și străzile orașului din care ai plecat cu teama că nu te vei mai întoarce ; să întîlnești din nou prietenii și să le vezi din nou fețele !...

Bătrîna Pragă îi saluta pe romîni și pe sovietici cu recunoștință. Femeile, moșnegii, copiii sau fetele îi cuprindeau pe soldații tineri în brațe.

Zidurile vechi și cenușii cărora le pierise încruntarea, privind parcă întîlnirea între eliberați și eliberatori, păreau ieșite și ele din bătălii ca oamenii, așteptînd să li se cicatrizeze rănile.

Orașele se înveșmîntaseră cu steaguri. Pe mormintele proaspete oamenii aruncau flori, se găseau din belșug, era luna mai, aerul transparent se încărcase de miresme, de dangătul clopotelor ; se rîdea printre lacrimi, se plîngea printre rîsete. Parcă și morților le era mai ușor : sosise vremea să nu rămînă uitați prin cîmpuri, vor fi strînși, aliniați sub lespezi albe de marmură, li se va săpa numele în bronz. Sculptorii vor înălța mausolee, alegorii de piatră, monumente. Lauri de metal suflat cu aur vor închipui cununi. Se vor aprinde potirele cu focuri veșnice deasupra unor coloane sau capiteluri și vor pîlpîi, tremurătoare, amintind într-una de sufletul celor pierduți.

Locotenent-colonelul Stanciu își mai aminti, cu precizia specifică memoriei lui, că ziua în amiază mare s-au aprins becurile pe străzi, uzinele electrice nemaiașteptînd seara, ci zvîrlind de cu zi lumină în becurile care nu mai fuseseră aprinse de ani. De la fiecare fereastră sau ușă se smulgeau hîrtiile negre. S-au deschis geamurile, vîntul rostogolea în rigole fîșiile de camuflaj, perdelele ca prapurii de doliu. Lumea curioasă îi împingea pe romîni încoace și încolo, le cerea amintiri, adrese. La un moment dat, Stanciu se pomeni împresurat de oameni care-i pipăiră mînecile, epoleții, nasturii, cerîndu-i să le explice, în graiul complicat al cuvintelor împrumutate răzleț din mai multe limbi și însoțite de gesturi neînțelese, gradul pe care-l poartă și locurile pe unde s-a bătut. Cînd Stanciu pricepu ce-l întrebau, se aplecă și desenă pe trotuar o hartă aproximativă — un ciob de tencuială îi servea drept tibișir — și le arătă drumul luptelor, munții și apele străbătute. Cînd dădu să se ridice cîteva mîini îl ajutară, cu toate că nu avea nevoie, altele îl bătură pe umăr : „Subkothenent, sub-kothenent", scandau cîțiva copii, îmbrăcați curat, țopăind înaintea grupului. Căci pîlcul acela gălăgios și vesel, care părea o familie numeroasă din care lipseau însă bărbații tineri, porni înainte, luîndu-l în iureșul lui și pe ofițerul romîn. Sublocotenentul se lăsă în voia însoțitorilor, înțelese pe jumătate din ceea ce era de înțeles că-l invitau la ei acasă unde aveau de gînd să stropească cu o sticlă de vin ascunsă prin beci o masă modestă, alimentele erau foarte puține, mizeria care bîntuise ani de-a rîndul nu încetase brusc.

Așa se trezi tînărul ofițer într-o cameră largă, în mijlocul unei familii de muncitori care-i puseseră în față tot ce aveau mai bun. Seara a ieșit împreună cu ei sub crengile de aur ale artezienelor de foc care brăzdau cerul, luminînd-o într-o pîlpîire aproape ireală.

Rachetele, artificiile și proiectoarele zvîrleau întunericul departe pentru ca oamenii să-și vadă ochii și obrajii mulțumiți, bătuți de flacăra celei mai sublime dintre frumuseți, frumusețea libertății.

Se dansa, se cînta, se striga în gura mare, în grupuri sau de unul singur. Totuși lîngă urechea tînărului de atunci se auzi, la un moment dat, un glas înăbușit de tristețe care-i pătrunse auzul. Cea mai tînără văduvă a familiei, cu chip palid, păr blond, cu ochii arzînd de o febră lăuntrică, explica străzile, îi dezvăluia amintirile și istoria iubirii ei nefericite pentru bărbatul împușcat de naziști cu un an în urmă într-unul din beciurile Gestapoului. Plămînii șubrezi au obligat-o să se-ntoarcă din munții unde luptase între partizani și de unde fusese trimisă îndărăt să se vindece, pentru că nu mai putea suporta greutățile luptei.

La despărțire văduva cu ochii arzînd de febra lăuntrică l-a îmbrățișat pe tînărul sublocotenent ca o soră, urîndu-i în limbajul complicat în care s-au înțeles pînă atunci, o dragoste mare ca a ei.

Ecranele memoriei lui Ioachim Stanciu se strămutară în punctele de adunare ale diviziilor, și apoi urmăriră cu fidelitate drumul întoarcerii în țară.

Drumul întoarcerii tot cu flori a fost presărat. Miresmele cîmpiilor și munților Transilvaniei năvăleau în plămînii dornici de aerul țării libere.

Chiuituri și fluierături, strigăte voioase țîșneau din coloane. Oamenii de pe marginea șoselelor, din satele care trăiseră în acea primăvară încă o sărbătoare : smulgerea pămînturilor din mîinile moșierilor, nu se lăsau mai prejos. Unitățile mergeau încet și oamenii aveau timp să întindă soldaților ciorchini de cireșe, sticle de palincă, ori să le cînte din taragot, căci și lăutarii fuseseră aduși să le facă biruitorilor primirea cît mai frumoasă. Nu se poate dormi din pricina bucuriei, așa cum nu se poate dormi din pricina durerii : fiecare clipă te obligă să guști. Pe Stanciu Ioachim îl fura somnul cîteva minute la sfîrșit de zi prin cantonamente și apoi se trezea odihnit ca după o noapte lungă ; nu era cîtuși de puțin toropit. Ba, dimpotrivă, simțea că dispune de atîta forță, încît ar fi fost în stare să împingă coloana lor cu o viteză dublă, triplă, să ajungă mai curînd la ai lui. În picotelile lui scurte, luminoase ca zilele și nopțile sfîrșitului de primăvară, se visa un Guliver înzestrat cu puteri supraomenești, remorcînd șoselele ca pe niște cabluri multiple atîrnate de umerii lui, ca niște evantaie de oțel. Drumurile i se păreau prefăcute în adevărate benzi rulante străbătînd sute de kilometri în frînturi de secundă.

Se trezea în culoarul de entuziasm pregătit de patrie ca pentru eroi. Steagurile nu se mai coborau în orașe și în sate. Ele fluturau în vîntul încropit al zilelor călduroase și transparente.

Războiul rămăsese departe în urmă, în munți, în stînci și bolovani, în zăpezi, în ploi și în amintiri. Încet, încet intra în istorie trezind în fiecare sentimentul reconfortant al omului scăpat de urgie, simțămînt pe care-l lega de obicei liniștitorul „a fost"...

Locotenent-colonelul Ioachim Stanciu străbate acum o alee presărată cu pietriș mărunt, alb. Scîrțîiau pietrele sub tălpile cizmelor lucioase ; Ioachim Stanciu se îmbrăca cu gust, făcea sport cot la cot cu tinerii, își menținea suplețea, în pofida vîrstei de patruzeci și doi de ani, cu grija unui campion care nu se gîndește să părăsească terenul și nu se lasă înfrînt de scurgerea vremii. Prea multe fire albe nu-i răsăriseră în păr, era un om în toată puterea cuvîntului, cum se zice.

Întretăierea imaginilor de de mult cu cele de azi îl încălziră pe Stanciu Ioachim o dată cu soarele acestei frumoase zile de primăvară.

Planul de acțiune prinse contur repede în mintea lui Stanciu Ioachim, dar pe lîngă alte activități se mai gîndi să facă organizației și propunerea ca el sau altul care a trăit Ziua Victoriei să înfățișeze tinerilor ostași sentimentele care l-au încercat atunci cînd lumea întreagă se îmbătase de sublima frumusețe a celei dintîi zile de pace.

Ilustrație de Lucian POPA

Fabricat în R.P.R.

POFTIȚI ÎN VAGOANE!

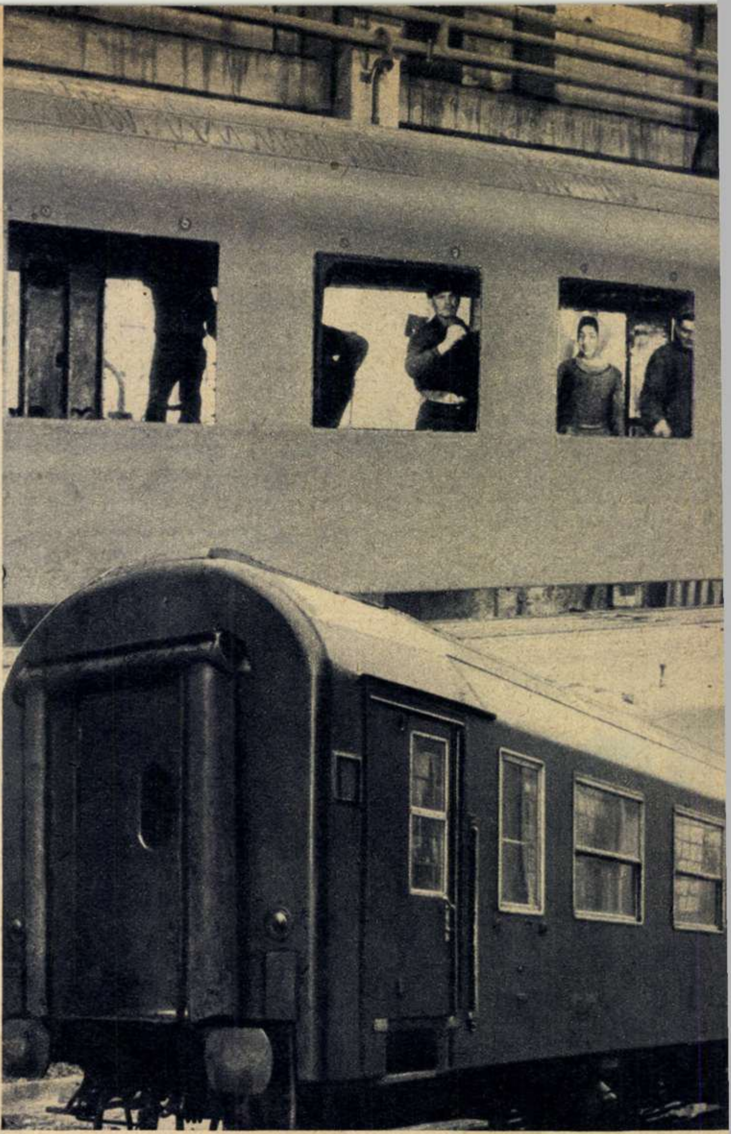

2

1

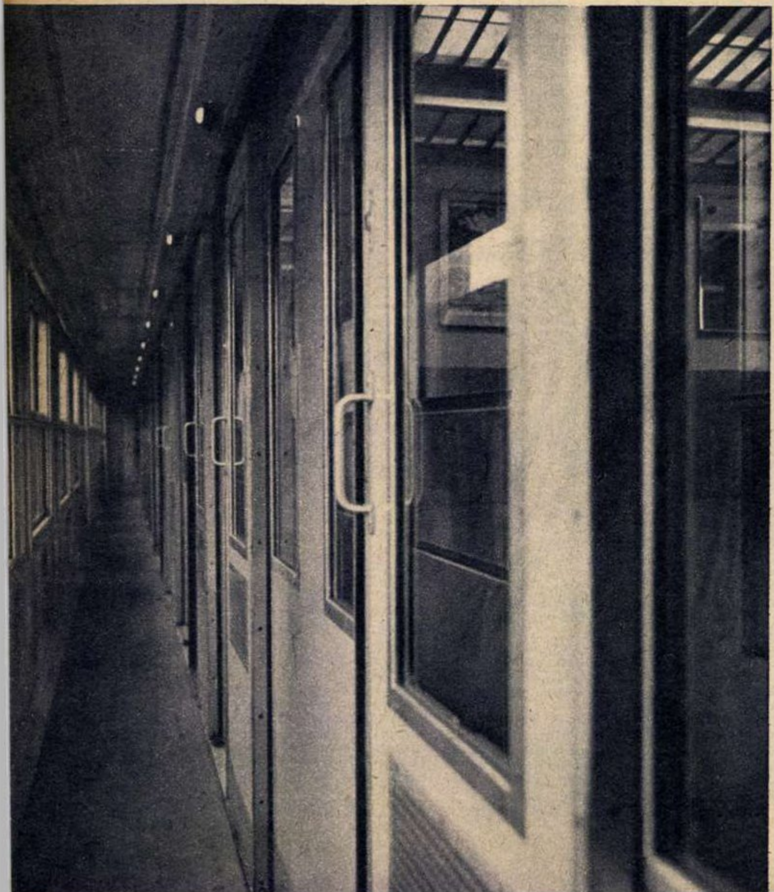

Călătorie plăcută în noile vagoane de călători pe care vi le pregătesc acum inginerii, tehnicienii și muncitorii de la uzina din Arad.

Dar mai întîi, cîteva cuvinte despre uzina însăși. Veche de 72 de ani, în care timp s-au creat aici multe tipuri de vagoane, uzina cunoaște astăzi — ca și celelalte uzine socialiste de pe pămîntul țării — un înalt ritm de producție. Transformată, cu hale și secții noi modern utilate, uzina și-a sporit producția aproape de 13 ori în 15 ani. S-au creat numeroase tipuri noi printre care: vagoane de mare tonaj, vagoane cu autodescărcare, vagoane basculante acționate pneumatic, vagoane refrigerente ș.a.m.d. Produse ale uzinei arădene sînt cunoscute azi nu numai în țară ci și departe, peste frontierele patriei.

De curînd, în sectorul II al uzinei, a intrat în producția de serie noile vagoane de călători pe care ne propunem să vi le prezentăm azi:

În exterior, nimic deosebit. Surprizele sînt înăuntru și încep de la bancheta pe care călătorul stă uneori ore în șir. Umplute cu cauciuc spongios și capitonate cu materiale plastice, banchetele asigură acea elasticitate care în ultimă analiză se traduce prin „comoditatea călătoriei". Pereții compartimentelor, confecționați din plăci melaminate în culori pastel, oferă ochiului un cadru plăcut, simplu și elegant. Varietatea de culori a pătruns și aici ca element estetic și de combaterea monotoniei (cît de monotonă poate fi uneori o călătorie de 10-12 ore!). Alături de compartimentul galben e unul verde, apoi unul roșu, apoi unul vernil, apoi iar galben, albastru ș.a.m.d.

Deosebit de neplăcută poate fi o călătorie într-un vagon în care nu ești apărat împotriva frigului sau, din contră, într-unul supraîncălzit. Experiența noastră de călători ne-a arătat de atîtea ori cît de inutil poate fi mînerul acela cu inscripții în mai multe limbi: cald, rece, moderat...

La temperatura și aerisirea noilor vagoane s-au gîndit constructorii lor prin prisma unor noi cuceriri ale tehnicii. Un sistem de termostate discret plasate în diferite puncte ale compartimentului reglează automat temperatura acestuia menținînd-o în jurul a 19 pînă la 22 grade Celsius. Circulația aerului cald se face în două direcții: de-a lungul pereților și în dreptul ferestrei pe care o ferește astfel de înghețuri

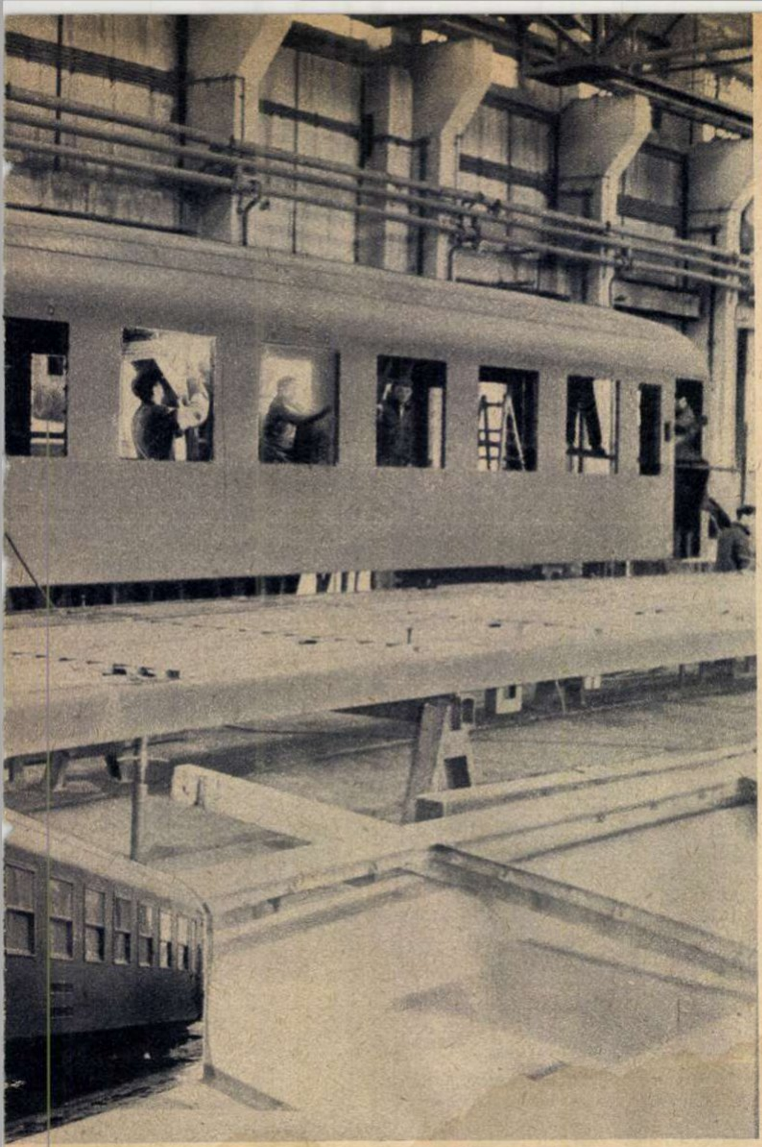

în timpul iernii ; surplusul de aer cald este evacuat printr-un grătar în culoar, asigurîndu-se o încălzire uniformă în compartiment și în culoarul de trecere.

Grija pentru confort se manifestă și în felul în care au fost concepute cele două încăperi sanitare de la capetele vagonului, prevăzute cu chiuvetă, robinete pentru apă (potabilă), dulap, oglinzi, bară nichelată pentru prosoape etc. Cei ce folosesc aparatul electric de bărbierit vor găsi aici și prizele pentru curentul trebuincios. În sfîrșit, în legătură cu comoditatea călătoriei, trebuie să amintim că noile vagoane, fiind cu patru metri mai lungi decît cele cunoscute pînă acum, s-a creat posibilitatea de mărire a spațiului în fiecare compartiment o dată cu sporirea numărului de locuri. În vagonul de clasa a II-a, de pildă, distanța dintre pereții compartimentelor este cu 25 cm mai mare deși vagonul are 80 de locuri în loc de 72. La clasa I numărul locurilor crește de la 42 la 54.

Dar constructorii noului tip de vagoane de călători nu s-au gîndit doar la confort și comoditate și nu s-au gîndit numai la **azi**, ci și la **mîine**. Perspectiva creșterii necontenite a vitezei comerciale pe căile noastre ferate i-au făcut să prevadă noilor vagoane un sistem de boghiuri și suspensie (arcuri spirale, amortizoare hidraulice și telescopice) capabile să asigure rezistența vagonului la viteze mult sporite. O altă preocupare centrală a constructorilor a fost crearea condițiilor de circulație a noului vagon în deplină securitate : carcasă solidă (metalică), aparate de tracțiune și ciocnire (tampoane) sigure etc. Probele de laborator și de circulație efectuate înainte de darea vagoanelor în exploatare au dat răspuns satisfăcător la toate întrebările.

Iată, așadar, cîteva date — evident sumare — în legătură cu noul vagon pe care îl veți folosi în curînd. Un lucru e sigur : urările crainicilor din gări de „călătorie plăcută !" vor fi din plin confirmate în noile vagoane.

A. PETRUȚ
Fotografii de Traian PROSAN

1 Noul vagon de călători de clasa a II-a.

2 Hala de montaj a vagoanelor de clasă.

3 Vagoane de mare tonaj, metalice, pregătite pentru prima călătorie.

3

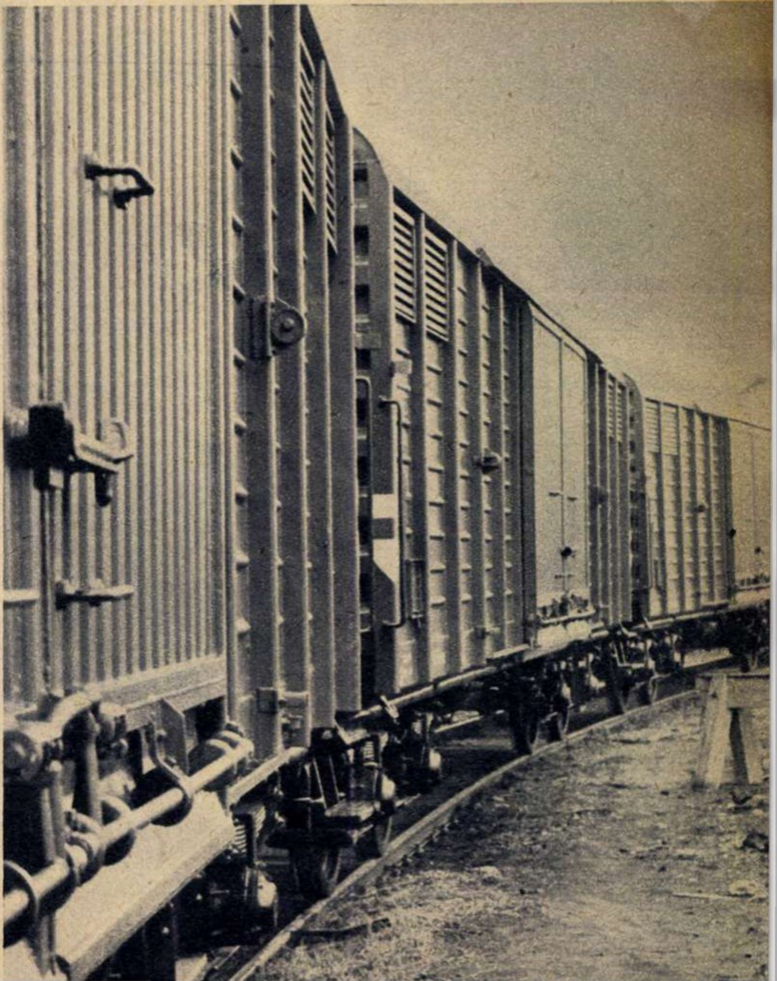

CARTEA

Veronica Porumbacu

„MEMORIA CUVINTELOR"

Ultimul volum al Veronicăi Porumbacu aduce într-o bună parte a ciclurilor sale (îndeosebi în cel intitulat „Cuvînt la fereastră") poezia gingașă a „bucuriilor simple" pe care am întîlnit-o și în volumele anterioare. Poezia caldă a căminului, a calmului și armoniei familiare radiind din fiece obiect care compune acest univers uman, se degajă fluent din poeme ca „În ce culoare", „Grație", „Toți trei", „Trag ancora" etc. Poeta se apleacă și culege grijulie poezia clipelor de liniște ca, de pildă, în „Toți trei". Aici banca din grădină, pe care stă împreună cu soțul și fetița pare o navă plutitoare între lună și „Marea cuvintelor noastre topite-mpreună de ani". Într-o altă poezie „Heraldică", remarcabilă prin coloritul descrierii florilor, ideea fericirii domestice în noile blocuri transpare firesc, convingător : florile, crescute o dată cu zidurile noilor blocuri, la balcoane, sînt blazoanele „noii nobleți" a vieții însorite pe care a creat-o socialismul. În altă parte poeta meditează la scurgerea timpului care și-a pus pecetea peste toate : fetița crește din ce în ce mai înaltă în cămașa care rămîne scurtă, covorul copilăriei, pătat de cerneală, începe să se roadă, numai păpușa rămîne impasibilă față de ireversibilitatea vremii, ca o zeitate preistorică.

„Și timpul curge peste lumea cea mică / peste lumea cea mare ;/ din toți ai casei, numai păpușa/ rămîne asemenea sieși,/ peste-o zi, peste-un an,/ zeitate preistorică naivă/ crescută înaintea eternității..."

Poezii ca „Paznic", „Portret", „Pe-aici am mai fost" sînt tot atîtea poeme care vorbesc despre poetul, paznic al fericirii copiilor, sau despre eroismul de fiecare zi al constructorilor socialismului. În „Pe-aici am mai fost" poeta a aflat o exprimare deosebită ideii de dăruire a constructorului și, implicit, a artistului, care asemeni meșterului Manole închide între ziduri, ca pe ceva scump, dragostea și devotamentul pentru ceea ce construiește și creează ; motivul umbrei este frumos folosit și strofa finală, dăltuită cu finețea caracteristică poetei, amintește, cum spuneam, de mitul popular.

„Pe-aici am mai fost și-am lăsat,/ să dureze în vremi stăvilarul,/ tînăra-mi umbră pe fundul tinerei mări/ și soarele poate-o sărută, prin adîncul perete al apei/ ca pe-o frumoasă-adormită în geologia străveche,/ în timp ce eu însămi, pe țărm, zidesc mai departe orașe..."

Cu „Memoria cuvintelor" însă, poezia de notație gingașă de pînă acum a Veronicăi Porumbacu, care avea ca notă dominantă extragerea fiorului poetic din frumusețea simplă a cotidianului, a universului minuscul, capătă mai multă profunzime și rezonanță. Versul nu se mai distinge doar prin finețea filigranată sau delicatețea detaliului, ci acum e rodul unei evidente atitudini meditative. Versul de asemenea e adesea fulgerat de o anume neliniște pe care o dă truda decantării în cuvinte a poeziei, a surprinderii „palpabilului" din cuvinte.

În unele poeme, cum s-a mai remarcat de unii cronicari, ideea scurgerii inevitabile a timpului nu apare suficient de pregnantă, poeta apelînd fie la abstracțiuni, ca în „Amiază", „Al 41-lea" „Ca o deltă" ; în unele — nu multe — poeta nu găsește totdeauna puterea de a înlătura o undă de melodramatism. („File de spital"). Cu toate acestea însă poetei îi e caracteristică și în acest volum expresia sugestivă. Iar mai adîncita „coborîre în cuvinte" a ideii poetice ne avertizează asupra unei noi etape în creația Veronicăi Porumbacu. „Memoria cuvintelor", prin sporul de profunzime și relief artistic, constituie un moment indiscutabil ascendent în evoluția lirică a unui poet înzestrat.

Eugenia TUDOR

VITEZE MARI

de prof. univ. A. PÎRVU

AVIOANE CARE ZBOARĂ DE 2-3 ORI MAI REPEDE CA SUNETUL... ÎN 1964 ACEASTĂ REALIZARE NU NE MAI IMPRESIONEAZĂ ÎN MOD DEOSEBIT, A DEVENIT, ÎNTR-UN ANUMIT SENS, UN FAPT AL VIEȚII COTIDIENE. DE ACEEA SÎNTEM POATE ÎNCLINAȚI SĂ UITĂM CĂ NU DEMULT VITEZA MAXIMĂ ATINSĂ DE AVIOANELE DE PASAGERI NU ÎNTRECEA 450 KM/ORĂ, IAR APARATELE SUPERSONICE ERAU ABIA ÎN CURS DE EXPERIMENTARE. „SALTUL" A FOST ÎNFĂPTUIT, PRACTIC ÎN CURSUL ULTIMELOR DOUĂ DECENII.

CE NE REZERVĂ VIITORUL APROPIAT? CE DIFICULTĂȚI SE CER ÎNVINSE ȘI CE PERSPECTIVE SE DESCHID? RĂSPUNSURILE LA ACESTE ÎNTREBĂRI DEPIND, ÎN MARE MĂSURA, DE PROGRESELE REALIZATE DE O ȘTIINȚĂ TÎNĂRĂ — AERODINAMICA VITEZELOR MARI — LA DEZVOLTAREA CĂREIA CONTRIBUIE ȘI SPECIALIȘTII ROMÎNI.

O știm cu toții : noțiunea „departe" — cel puțin pe bătrîna noastră planetă — a devenit în ultima vreme extrem de relativă. Astăzi avioanele cu motoare clasice, avînd elice pentru propulsie, sau avioanele cu reacție zboară în mod curent cu 650-1.000 km/oră, legînd în numai cîteva ceasuri punctele cele mai îndepărtate ale globului terestru ; cît despre avioanele militare ele ating viteze de peste 2.500 km/oră. În același timp, se pune în mod serios problema construirii unor avioane supersonice pentru transportul călătorilor.

ÎN CURÎND, AVIOANE DE PASAGERI SUPERSONICE

Inginerii sovietici ar putea realiza chiar în anii următori un aparat (APA) capabil să zboare de două ori mai repede decît sunetul, întrucît majoritatea problemelor tehnice au fost rezolvate prin construirea unor mari aparate supersonice cum sînt cele create de colectivul renumitului constructor Miascev. Și inginerii francezi, în colaborare cu cei englezi, au început construirea unui avion de acest tip. Ei speră că în anul 1970 „Concorde" — cum au denumit noul avion — va efectua primele zboruri pe liniile aeriene transoceanice. Pentru acest proiect s-au investit nu mai puțin de 500 milioane de dolari. De curînd specialiștii americani au anunțat că și ei studiază posibilitățile de construire a unor avioane de pasageri supersonice care ar zbura la înălțimi de 20-24 km, cu viteze de 3.200 km/oră.

După cum vedem, se află în curs de realizare o serie de proiecte de avioane de pasageri cu o viteză de 2-3 ori mai mare decît cea a sunetului (circa 1 km/secundă în straturile superioare ale atmosferei), fără a mai vorbi de avioanele experimentale care au depășit cu mult și această limită.

Proiectarea și construirea unor gigantice avioane cu reacție, îndeosebi a celor supersonice, se lovesc însă de multe dificultăți provocate de fenomenele ce se ivesc la viteze mari, cel mai important fiind, fără îndoială, apariția undei de șoc pe avion, începînd de la viteze de peste 700 km/oră.

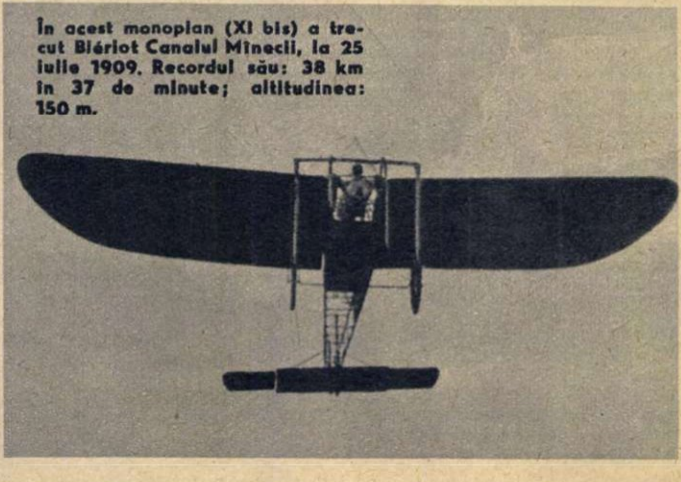

În acest monoplan (XI bis) a trecut Blériot Canalul Mînecii, la 25 iulie 1909. Recordul său: 38 km în 37 de minute; altitudinea: 150 m.

STOP ! UNDA DE ȘOC...

Unda de șoc se poate compara cu o „pătură" foarte densă de aer în preajma aparatului în zbor, provocînd prin apariția ei o bruscă mărire a rezistenței la înaintarea acestuia, precum și alte fenomene perturbatoare. Unele modificări ale vitezei, ale unghiului de incidență, direcției sau înclinării aparatului pot amplifica efectele undei de șoc pe aripă ; unda cuprinde astfel o suprafață ~~tot~~ mai întinsă din aripă, determină un cortegiu întreg de fenomene nocive, face pilotajul mai dificil și provoacă așa-numitele angajări (alunecări), trepidații puternice etc.

Pentru a se înlătura aceste piedici s-a ivit necesitatea unor noi forme aerodinamice, adecvate avioanelor rapide, și a unor profile de aripă speciale.

Dar ca să se poată ajunge la aceasta a fost nevoie de dezvoltarea impetuoasă a unui grup de discipline ştiinţifice, printre care şi aerodinamica vitezelor mari, supersonice, care abordează probleme mult deosebite de cele legate de zborul avioanelor la mică viteză.

Pentru verificarea calculelor şi confruntarea lor cu situaţia reală sînt necesare suflerii aerodinamice de viteze mari, care să asigure condiţii de experimentare corespunzătoare vitezelor atinse în practică.

EXCURSIE ÎNTR-UN TUNEL

Tunelul sau sufleria aerodinamică se bazează pe principiul echivalenţei dintre fenomenele care apar atunci cînd un avion se deplasează în aer şi atunci cînd aerul se mişcă cu aceeaşi viteză în jurul unei machete. Aceste tuneluri sînt fie subsonice, fie supersonice, după cum viteza aerului care circulă prin ele întrece sau nu pe cea a sunetului.

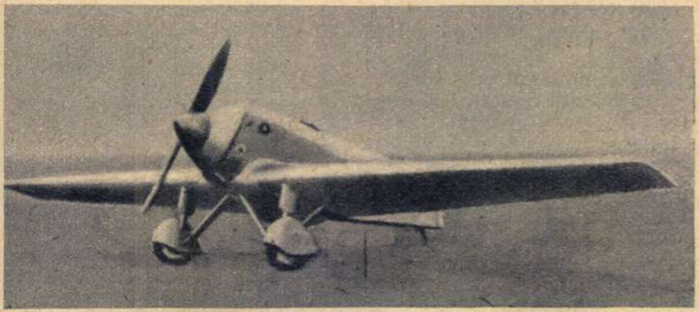

Acest avion construit în 1930 se remarcă prin forma sa aerodinamică modernă... pentru vremea aceea.

Moscova-New York fără escală cu IL-62 (U.R.S.S.).

Un fapt mai puţin cunoscut: istoria tunelurilor aerodinamice este poate ceva mai veche decît aceea a zborului. Cert este faptul că dezvoltarea ulterioară a acestor instalaţii de laborator a fost strîns legată de avîntul pe care l-a luat aviaţia în secolul nostru.

Comparînd silueta modernă a unui avion supersonic cu aceea a primelor aparate de zbor de la începutul veacului, aţi constatat desigur o izbitoare diferenţă. În locul liniilor stranii şi stîngace ale celor dintîi aeroplane, în locul slabelor motoare cu elice tractive sau propulsive, cu zgomotul caracteristic al maşinilor de cusut, s-au conturat liniile îndrăzneţe şi aripile în formă de săgeată ale şoimilor metalici ce despică văzduhul cu un vuiet asurzitor. Aceeaşi curbă ascendentă caracterizează şi evoluţia tunelurilor aerodinamice, care au străbătut drumul lung de la primul tunel prevăzut cu un simplu ventilator (imaginat de Ţiolkovski) pînă la tunelurile moderne în care se realizează vitezele rachetelor cosmice.

Mărimea instalaţiilor este foarte variată: de la tuneluri mici, cu un diametru de cîţiva cm, pînă la dispozitive gigantice ce permit încercarea unui adevărat avion.

O VIZITĂ LA INSTITUTUL DE MECANICĂ APLICATĂ AL ACADEMIEI R.P. ROMÎNE

În ţara noastră problemele de aerodinamică a vitezelor mari sînt cercetate la Institutul de mecanică aplicată al Academiei R. P. Romîne de către un colectiv condus de acad. E. Carafoli.

Pentru a se determina forţa de sustentaţie care acţionează asupra aripii unui avion de mare viteză, trebuie studiat mai întîi modul în care se scurge aerul în jurul acestei aripi, ca şi în jurul întregului avion. Spre rezolvarea acestei probleme şi-au îndreptat atenţia şi cercetătorii din ţara noastră, şi rezultatele nu au întîrziat. Într-adevăr, a fost elaborată o metodă originală care permite să se determine în mod simplu scurgerea supersonică a aerului în jurul aripii unui avion de mare viteză. Metoda s-a dovedit foarte fecundă prin simplificările pe care le aducea problemei tratate şi a putut fi extinsă la studiul unor probleme şi mai complexe.

Este binecunoscut chiar de către nespecialişti faptul că, pentru a se putea dirija avionul în timpul zborului, aripa este prevăzută cu părţi mobile numite aripioare, prin a căror înclinare pot fi comandate de către pilot diferite evoluţii ale aparatului, de exemplu virajul şi altele. Metoda sus-amintită a permis rezolvarea deosebit de simplă şi a problemei scurgerii supersonice în jurul unei aripi prevăzute cu astfel de aripioare de comandă.

Determinarea scurgerii supersonice a aerului în jurul ampenajelor cruciforme de avion sau de rachetă a prilejuit o nouă aplicare a metodei, rezolvîndu-se pentru prima dată şi această problemă foarte complexă, lucru apreciat în mod deosebit de către specialiştii străini.

În construcţia avionului, evident, nu apar numai aripa şi ampenajul, ci şi fuzelajul. Iată motivul pentru care s-a abordat problema influenţei pe care o exercită acesta din urmă asupra scurgerii aerului în jurul aripii. Şi de data aceasta s-au obţinut, prin extinderea metodei sus-amintite, rezultate originale valoroase.

Problema oscilaţiilor aripilor şi aripioarelor, precum şi ale ampenajelor, cu sau fără fuzelaj a fost soluţionată prin aceeaşi metodă, care a căpătat astfel un caracter „unitar".

Ca în orice domeniu al cercetării ştiinţifice, studiile teoretice trebuie completate prin cercetări experimentale menite să confirme pe cele dintîi şi să evidenţieze noi aspecte ale fenomenelor. De aceea s-a ivit, şi la Institutul de mecanică aplicată, necesitatea unor instalaţii experimentale de un înalt nivel.

CĂLĂTORII MAI RAPIDE CA SUNETUL... ÎN LABORATOR

Pentru cercetările la viteze mari, în institut au fost realizate cu mijloace proprii două instalaţii experimentale: sufleria supersonică şi tubul de şoc. La acestea se adaugă încă cîteva instalaţii, printre care sufleria supersonică machetă, care a folosit la acumularea experienţei necesare pentru proiectarea şi realizarea sufleriei mari, precum şi a sufleriei sonice, în curs de a fi dată în exploatare.

(Continuare în pag. 14)

Pe magistralele aeriene ale lumii

Cu toate că azi există numeroase tipuri de avioane supersonice, creatorii primelor avioane de pasageri supersonice au de rezolvat o problemă nouă, complexă, foarte dificilă: ce caracteristici tehnico-economice trebuie să aibă aceste avioane pentru a fi rentabile?

Analizînd multilateral rentabilitatea transportului pe magistralele aeriene ale lumii, specialiştii au ajuns la concluzia că avioanele de pasageri supersonice se vor impune numai dacă vor putea transporta cel puţin o sută de pasageri — în condiţii de deplină securitate şi confort — pe distanţe de peste 5.000 km, viteza optimă de croazieră fiind stabilită între 2.300 km/oră şi 3.200 km/oră.

Evident, aceste cerinţe le pot îndeplini numai avioane de mari dimensiuni, construite din materiale speciale (rezistente la solicitări mecanice şi termice foarte mari), echipate cu turboreactoare deosebit de puternice, economice şi absolut sigure în exploatare. Rentabilitatea este asigurată numai dacă durata de funcţionare în condiţii optime depăşeşte 20.000-30.000 ore de zbor pentru întreaga structură de rezistenţă a avionului şi 1.000—2.000 ore de zbor pentru motoare.

Sufleria supersonică este în fond un tub cu secțiune variabilă în lungul său. La unul din capete sînt racordate patru compresoare, antrenate fiecare de cîte un motor electric și avînd o putere de 100 kW. În timpul funcționării compresoarele absorb aerul din atmosferă prin celălalt capăt al tubului, rămas liber, și în acest mod în interior se naște un curent de aer de mare viteză, care poate depăși de cîteva ori viteza sunetului în aer.

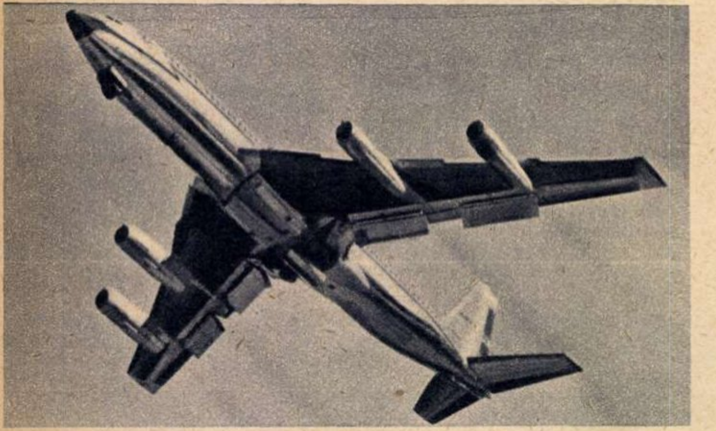
Un călător obișnuit pe magistralele aeriene ale lumii: Boeing 707-120 B (S.U.A.).

Caravelle Horizon — unul din cele mai perfecționate avioane de transport franceze.
CARAVELLE HORIZON II

Aripa „Delta" și aripa „cu săgeată variabilă"

Din punct de vedere aerodinamic, cea mai indicată schemă constructivă pentru avioanele de pasageri care vor zbura cu 2.300 km/oră pare să fie aripa triunghiulară denumită „Delta".

Pentru un avion de pasageri care zboară cu 3.200 km/oră aripa „cu săgeată variabilă" (care se poate modifica în timpul zborului) este, fără îndoială, soluția optimă.

Plasînd într-o porțiune denumită camera de experiență o aripă de avion realizată la o scară de cîteva sute de ori mai mică, în jurul modelului va avea loc o scurgere supersonică a aerului întru totul asemănătoare celei care se produce în timpul zborului la viteze mai mari decît viteza sunetului. Prin măsurători efectuate asupra modelului, cercetătorii trag concluzii importante privind fenomene aerodinamice complexe.

Realizarea unui curent de aer cu viteză supersonică în interiorul tubului amintit necesită o putere instalată cu atît mai mare cu cît secțiunea tubului (și deci camera de experiență) este mai mare și cu cît viteza aerului în interiorul tubului crește. În acest mod viteza supersonică în sufleriile supersonice, precum și dimensiunile machetelor studiate în acestea sînt limitate din punctul de vedere al prețului de cost.

Iată motivul pentru care cercetătorii colectivului de la I.M.A. au studiat, proiectat și construit tubul de șoc.

DE LA „TUBUL DE ȘOC" LA AUTOBUZE

Instalația este constituită dintr-un tub lung de circa 11 m, închis la ambele capete. Interiorul tubului este despărțit printr-o membrană în două tronsoane; într-unul din tronsoane aerul este puternic comprimat, iar în celălalt foarte rarefiat cu ajutorul unor compresoare, respectiv pompe de vid. În momentul dorit membrana se sparge printr-un procedeu oarecare și, ca urmare, în tub ia naștere o undă de șoc care se deplasează cu mare viteză în lungul tubului. Concomitent, în zona camerei de experiență a tubului de șoc — plasată în tronsonul care inițial conținea aer la presiune joasă — apare un curent de aer ce durează un timp foarte scurt. Curentul poate fi folosit pentru cercetarea experimentală a scurgerii în jurul unui model.

Dificultatea constă, în acest caz, în faptul că toată această scurgere care poate fi utilizată pentru cercetări durează, cum am spus, un timp foarte scurt, de ordinul miimilor de secundă — interval în care măsurătorile trebuie totuși făcute cu mare precizie. Dificultatea a fost depășită prin studiile făcute în institut, care au condus la o metodă originală, foarte precisă, de efectuare a măsurătorilor cu ajutorul unei aparaturi electronice moderne.

Nu putem vorbi despre aceste instalații experimentale fără a aminti, cel puțin în treacăt, de sufleria subsonică a institutului (avînd o secțiune a camerei de experiențe de 2 × 2,5 m), a cărei realizare și utilizare în studiile de aerodinamică au constituit o adevărată școală de cercetare științifică experimentală pentru lucrătorii institutului.

În afara experimentărilor destinate progresului aviației, sufleria subsonică se întrebuințează pe o scară din ce în ce mai largă și în alte domenii în care rezistența aerului constituie o problemă importantă. De exemplu, machetele unor clădiri și vehicule de dimensiuni și profiluri speciale sau machete de autobuze sînt încercate aci pentru a se verifica efectele presiunii vîntului, respectiv (în cazul vehiculelor) rezistența pe care o opune vîntul la înaintarea lor.

CONTINUÎND ȘI DEZVOLTÎND O VALOROASĂ TRADIȚIE

În cursul cercetărilor teoretice și experimentale amintite mai sus, ca și al multor altora care nici nu au fost pomenite în acest scurt articol, s-a format în Institutul de mecanică aplicată, sub directa conducere a acad. E. Carafoli, o adevărată școală de aerodinamică, care continuă tradiția pe care o are țara noastră în acest domeniu. Multe din rezultatele obținute aci au fost prezentate la congrese internaționale, bucurîndu-se de prețuirea specialiștilor străini. Tratatele acad. E. Carafoli au fost traduse în mai multe limbi, iar în unele țări au fost chiar adoptate ca manuale de bază în facultăți.

Iată noi confirmări ale prestigiului de care se bucură școala romînească de aerodinamică, ale contribuției ei creatoare la acțiunea întreprinsă pe un front larg de omul veacului XX pentru a atinge viteze tot mai mari...

„Tunetul supersonic"

După ce primele avioane supersonice de pasageri vor fi realizate, introducerea lor pe liniile aeriene transcontinentale va întîmpina unele dificultăți datorită formidabilului zgomot pe care îl produc motoarele. Variația de presiune provocată de undele de șoc ce însoțesc avionul se transmite pînă la sol sub forma unei „unde de presiune". Un observator terestru o percepe ca o bubuitură de tunet care crește o dată cu greutatea și viteza avionului, însă scade simțitor pe măsură ce se mărește înălțimea de zbor.

Cercetările intense întreprinse în momentul de față pentru a „atenua" acest tunet artificial ne dau certitudinea că și această dificultate în calea vitezelor mari va fi învinsă.

FANTOMELE
MAGIEI
NEGRE
LA
LUCRU

horoscop, afaceri, politică

La începutul fiecărui an, majoritatea ziarelor din Occident, și îndeosebi revistele, se arată foarte generoase în ceea ce privește publicarea diferitelor preziceri pe care le fac cititorii în stele pentru noul an. În felul acesta omenirea poate afla cu uimire ce-i rezervă pasămite viitorul.

Oricare astrolog care se respectă nu se limitează doar la niște prevederi banale ca, de pildă, cum va fi vremea pe continentul european. Pentru a-și spori reputația el face și profeții îndrăznețe, mergînd pînă la precizarea destinului unor țări sau al unor personalități. Și de ce n-ar face-o, de vreme ce are certitudinea că nici unul din naivii credincioși în profeții nu va avea curiozitatea ca la sfîrșitul anului să facă o confruntare între ceea ce s-a prezis și ceea ce s-a petrecut în realitate.

Iată însă că la sfîrșitul anului 1963 s-au găsit cîțiva ziariști care i-au acoperit de ridicol pe celebrii proroci, efectuînd doar un simplu bilanț a ceea ce s-a ales din prezicerile făcute la începutul anului.

Bilanțul a arătat că astrologii n-au prevăzut nici unul din marile evenimente care s-au produs anul trecut. Pentru a se păstra însă o deplină obiectivitate trebuie să se recunoască valabilitatea unor previziuni. Astfel, de pildă, mai toți prorocii au căzut de acord că în 1963 „există temeri că starea sănătății papei (e vorba de defunctul Ioan al XXIII-lea — n.n.) se va înrăutăți". Dacă se ține seama de faptul că papa era foarte bătrîn și că încă din 1962 era bolnav, previziunea ne apare într-adevăr excepțională... De asemenea, nici un astrolog n-a omis să prevadă înlocuirea bătrînului cancelar Adenauer, care anunțase de altfel dinainte că va părăsi această funcție.

Au fost previziuni și mai uluitoare. Un oarecare Belline a asigurat opinia publică mondială că în 1963 va avea loc „un nou val de instabilitate în America de Sud... iar în Orientul Mijlociu se vor ciocni interese". Dar o și mai clarvăzătoare prezicătoare, Frédérika, a putut chiar să prevadă că în țările capitaliste „vor avea loc greve..."

Dacă în aceste cazuri astrologii

Marga COSAȘU

(Continuare în pag. 16)

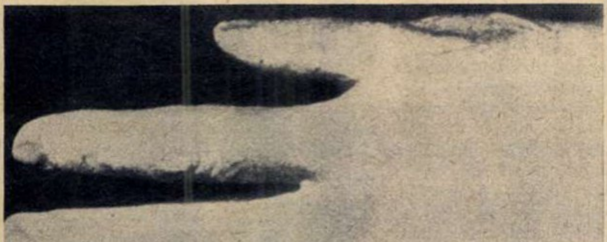

O unealtă de lucru a mistificatorilor: mîna „materializată" a unui spirit, care apare de preferință în întuneric în cursul ședințelor magice. Fiți însă cu băgare de seamă! Mîna spiritului e sensibilă la căldură. Ea este „materializată" din parafină...

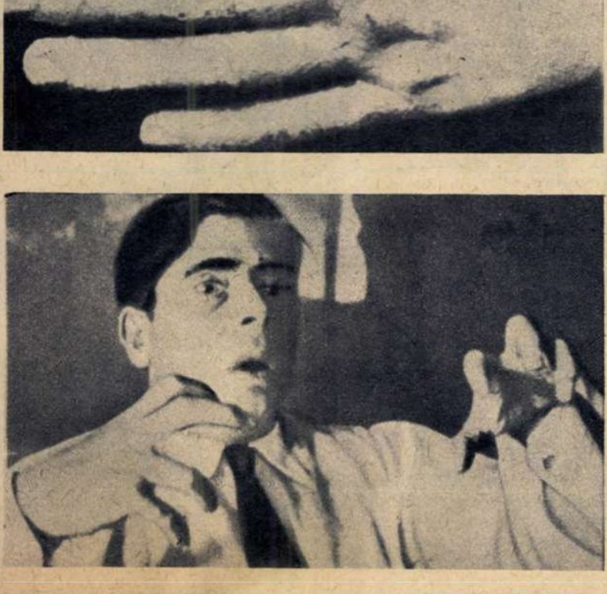

Hermann Steinschneider, alias Erik Jan Hanussen, în acțiune...

horoscop,

fac dovada unei nemaipomenite „perspicacități“, în altele ne apar de-a dreptul lamentabili.

Iată-l pe Lelio Alberto Fabriani, zis și „Magul Romei“ care era convins că în 1963 „o navă cosmică avînd la bord oameni va ajunge pe Lună“. Romano Santelli prezicea la rîndul său „o descoperire senzațională în domeniul cancerului“ și „intrarea Marii Britanii în Piața comună“.

Pentru Macmillan — „un succes personal în 1963“. (În afară de demisia sa din fruntea guvernului britanic, nu știm să fi avut alt „succes“ !...)

...Nici un ghicitor nu a prevăzut însă asasinarea președintelui Kennedy. În schimb astrologul pakistanez Mohammed Sadig a prezis moartea lui Nehru, o lovitură de stat în Iran și multe alte evenimente care nu s-au produs. De asemenea, nici un prezicător nu a prevăzut cutremurul de la Skoplje sau taifunurile din Oceanul Atlantic și Pacific. Desigur, de vină este pasămite capricioasa natură.

★

La sfîrșitul anului 1964 se vor găsi poate alți ziariști care să administreze încă un blam atotștiutorilor prezicători. Totuși amatorii de profeții vor avea parte și de unele satisfacții. Căci este aproape sigur că o senzațională profeție pe care toți magii au făcut-o nu va fi dezmințită : în anul 1964 pe bătrînul continent al Europei vor fi călduri în timpul verii, toamna pomii se vor scutura de frunze, iar în timpul iernii... va fi frig !

Păcat că cititorii în stele, de diverse soiuri, au omis să prevadă că anul 1964 se va încheia la 31 decembrie, exact la miezul nopții...

Lăsînd la o parte gluma, trebuie să constatăm că, oricît ar fi de paradoxal, realitatea arată totuși că numeroși exploatatori ai naivității anumitor oameni continuă să-și desfășoare activitatea, nestingheriți, chiar în unele țări civilizate din inima Europei. Din această cauză, magicienii, prezicătorii, vrăjitorii, acești ași ai escrocheriilor, reușesc să mai facă victime.

Proporțiile și consecințele activității acestor șarlatani de profesie au trezit de bună seamă îngrijorarea opiniei publice într-o serie de țări, impunînd intensificarea luptei împotriva racilei superstițiilor. Din numeroase lucrări consacrate demascării falșilor profeți de ieri și de azi, am reținut lucrarea lui Günter Prodöhl apărută în 1963 și seria de reportaje a ziaristului german Joachim Goll publicate sub titlul „Minuni, spirite, fenomene“, din care am extras unele cazuri pe care le relatăm.

CÎND GHICITORUL DEVINE PROFET

În timpul primului război mondial, Hermann Steinschneider, soldat în armata austro-ungară, și-a început cariera prin a ghici camarazilor săi din tranșee, cine va primi vești de-acasă. Și nu greșea niciodată. Ostașii nu aveau de unde să știe că, pitit într-un ungher îndepărtat, curierul care aducea scrisorile aștepta să primească partea sa din rația de tutun sau hrană pe care, la rîndul său, „prezicătorul“ o căpăta de la clienții săi. Cînd Steinschneider a „ghicit“ unui camarad că nevasta i-a născut și a precizat chiar sexul copilului, renumele lui a trecut chiar dincolo de tranșee.

Sfîrșitul războiului îl găsește pe Hermann Steinschneider telepat, hipnotizator și prezicător „consacrat“. Își schimbă numele în *Erik Jan Hanussen*, pseudonim devenit celebru la Berlin, unde „marele magician“ se află printre susținătorii nazismului. Progresul tehnic îi slujește din plin. În fiecare colț al vastei sale vile, în toate ungherele parcului sînt instalate microfoane invizibile. Discuțiile tainice, mondene sau politice, care se desfășoară la recepțiile oferite de Hanussen, oferă „prezicătorului“ un material abundent. Însuși Himmler — menționează Jacques Delarue, în lucrarea sa *„Istoria Gestapoului“* — era unul dintre oaspeții lui Hanussen, ceea ce i-a îngăduit acestuia din urmă să „prezică“ incendierea Reichstagului. Profetul scotocește însă prea adînc în gunoiul nazist, el prezice uneori lucruri care de fapt trebuie tăinuite. Într-un cuvînt — începe să devină primejdios. Și Erik Jan Hanussen, căruia nimeni nu i-a prezis că va fi lichidat tocmai de către acei pe care i-a sprijinit cu „profețiile“ sale, a fost omorît de naziști, înainte de a-și fi împlinit visul : acela de a deveni magul Führerului.

„Providența“, așa de des pomenită de Hitler, își avea emisari în nenumărații așa-ziși cititori în stele, ghicitori, vraci, care mișunau în jurul lui. În cartea sa „Ascensiunea și prăbușirea celui de-al treilea Reich“, W. L. Shirer povestește următorul episod :

1945 — o seară de aprilie. Hitler se instalase definitiv în adăpostul care avea să-i fie și crematoriul. Goebbels își distra stăpînul, citindu-i din istoria lui Frederic al II-lea — „cel mare“. Identitatea de situații părea izbitoare. Înfrînt pe toate fronturile, regele Prusiei declarase : „Dacă norocul continuă să-mi fie potrivnic, mă voi otrăvi“. Dar la 12 aprilie 1762, împărăteasa Rusiei, cea mai înverșunată dușmană a lui Frederic, muri. „Miracol !“ exclamă Goebbels ajungînd la acest pasaj și ordonă să i se prezinte ultimele horoscoape, convins că „pronia cerească“ nu va fi mai puțin generoasă cu urmașii lui Frederic. La 6 aprilie, într-un manifest către trupele care luptau împotriva armatei sovietice, el afirma : „Führerul a declarat că în acest an soarta noastră se va schimba. Führerul cunoaște chiar și ora producerii acestui miracol... Destinul ni l-a trimis pe acest om !“ Așadar, nu mai era vorba de „forța invincibilă“ a hitlerismului, nici despre arme minune. „Minunea cerească“ intrase în mod oficial în limbajul propagandistic al celor ce-au împins la dezastru poporul german. Și iată că nu trecu nici o săptămînă și sosi o veste neașteptată : Roosevelt a murit ! Goebbels era nebun de fericire. „Mein Führer ! — îi comunica lui Hitler. Ceea ce era scris în stele s-a adeverit ! Ich gratuliere !“

Numai că, precum se știe, „miracolul“ nu s-a produs. În buncărul unde se adăpostise banda de fanatici în cap cu Hitler, s-a consumat, într-o atmosferă de ospiciu, ultimul act al prăbușirii celui de-al treilea Reich. Hitler, apoi Goebbels s-au sinucis pentru a nu înfrunta mînia popoarelor de care — acum o știau — nici un miracol nu-i mai putea salva.

10.000 DE VRĂJITORI

De cîtăva vreme locuitorii unui sat din apropierea orașului Ravensburg erau în mare fierbere. Unuia dintre țărani i-au pierit cîteva vite, iar vaca rămasă dădea semne de boală. Țăranul nu s-a adresat veterinarului, ci unui vraci. A început mascarada : mai întîi farmece, apoi administrarea unui leac misterios. Cum rezultatul întîrzia, vraciul i-a spus țăranului : „Nevasta ta e vinovată ! E o vrăjitoare !“

Din clipa aceea, pentru sărmana femeie a început o viață de chin. Nimeni nu se îndoia de spusele vraciului. Femeia nu putea să se mai apropie de ai săi, iar vasele din care mînca și uneltele cu care lucra erau socotite instrumente de vrăjitorie. Familia o trata ca pe o leproasă. Nemaiputînd suporta atmosfera de ură care o înconjura, femeia s-a adresat tribunalului, cerînd despărțirea. Spre mirarea superstițioșilor consăteni ai femeii, tribunalul, în loc să ordone arderea ei pe rug, a aprobat divorțul.

Acest proces neobișnuit a oferit Institutului de statistică din Allensbach următorul subiect de anchetă : cîți locuitori din Germania occidentală cred în vrăjitori ? Au rezultat cifre impresionante : fiecare al zecelea cetățean e convins de existența „necuratului“. În Saxonia inferioară șapte oameni din zece cred în „duhuri rele“. S-a constatat de asemenea că în 1963 activau în R.F.G. aproximativ 10.000 de vrăjitori !

Herbert Schäfer, jurisconsult din orașul Andernach, a publicat recent o lucrare despre activitatea vrăjitorilor, avînd anexată o hartă a Republicii federale. Pe hartă autorul a însemnat 186 localități în care activează vraci, vrăjitori ce „alungă duhurile rele“, prezicători, „doctori-minune“.

Schäfer relatează un caz zguduitor petrecut în satul Eggenheim, în care, din 300 de locuitori, 250 cred în vrăji.

În 1959, în sat s-a ivit o molimă în urma căreia au pierit doi viței și cîțiva porci. Cineva a lansat zvonul că animalele au fost vrăjite și că vinovații sînt doi copii din sat — de 3 și de 5 ani — care, ca urmare a paraliziei infantile, trăiesc de cîtăva vreme cu ajutorul unor plămîni de oțel. Însăși mama copiilor a ajuns să creadă în această neagră superstiție. Ea a făcut apel la „știința“ unei bătrîne din Lüneburg, căreia îi plăcea să se numească „străina“ și care se ocupa cu „gonirea duhurilor rele“. „Străina“ s-a angajat ca în schimbul sumei de 500 de mărci să „salveze“ animalele satului. La vederea celor doi copii cu plămîni de oțel, bătrîna a început să urle isteric : „Asta-i opera diavolului ! Dumnezeu nu îngăduie așa ceva !“... Și cum molima continua să facă victime, „străina“ a găsit soluția : cei doi nenorociți trebuie alungați din casă. Tatăl a socotit mai înțelept să o gonească pe bătrîna vrăjitoare. Din ziua aceea au început însă certuri violente între cei doi soți și, pînă la urmă, tatăl și-a părăsit casa. În aceeași noapte, femeia, orbită de superstiții și vrăji, și-a ucis copiii, a devastat toată casa,

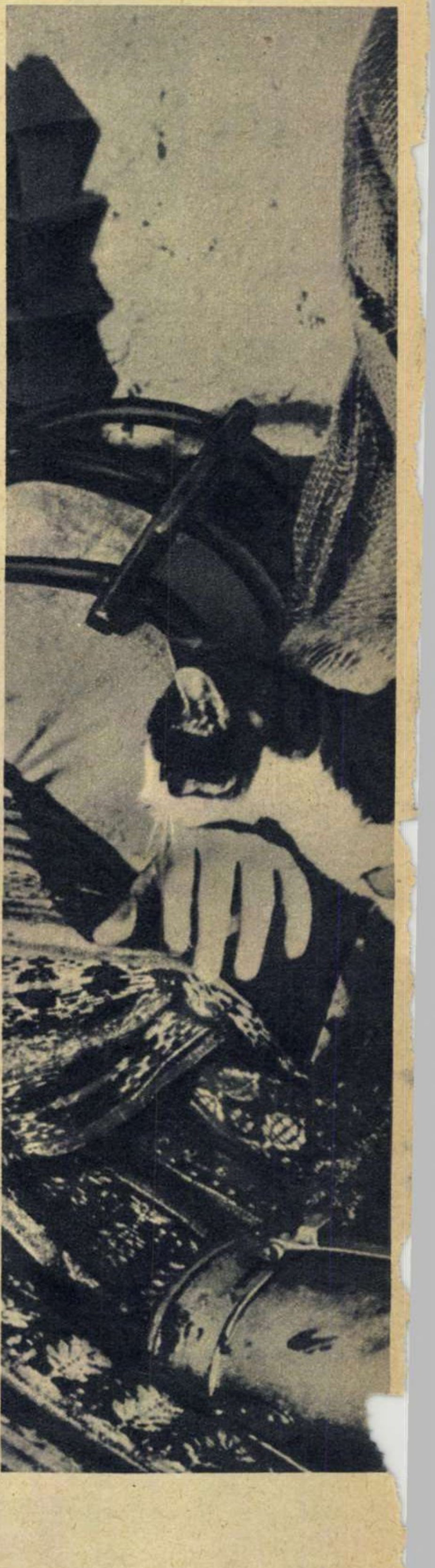

afaceri, politică

Iată arsenalul vraciului modern. Scena se petrece într-un sat din Elveția. Vrăjitorul, care și-a acoperit fața cu o cagulă din pînză de sac, a adus cu el pisica „cu puteri misterioase" pentru a alunga „spiritele rele".

QUICK

Ihr QUICK-Horoskop für das Jahr 1964:

Wie steht's mit Beruf, Erfolg, Krisen – und Geld?

Horoscoapele, prezicerile, sfaturile magice se bucură de un spațiu larg în numeroase publicații occidentale.

apoi a pornit prin sat urlînd înnebunită: „Dumnezeu a ajutat, diavolul a fost gonit, s-a întors în iad !"...

„BUSINESSUL ASTRAL"

Deseori, în presa occidentală se pot citi anunțuri conținînd această invitație: „Vreți să vă cunoașteți viitorul, vreți să reușiți în afaceri? Adresați-vă cu deplină încredere celebrului astrolog... Comunicați numai data nașterii dv. Pe baza acestui unic element vă va furniza un horoscop"... Pentru cine nu știe ce este un astrolog, furnizăm cea mai precisă definiție: este unul din șarlatanii „științelor oculte" care prezic viitorul după stele... Pentru cei dornici să afle ce este un horoscop, le reproducem unul, dintr-un mare cotidian parizian, care apare într-un milion de exemplare: „Dacă presupunem că v-ați născut la 1 ianuarie, atunci aflați că cei născuți în această zi au mai multă imaginație decît logică. Sînteți o persoană foarte sensibilă. În anul care vine (nu interesează care) veți avea inspirații fericite în afacerile dv. În ceea ce privește latura sentimentală, aflați că inițiativele vă vor fi încununate de succes..." Acesta este însă un banal horoscop, la îndemîna oricărui om născut în fericita zi de început de an. Poate doriți unul „parțial" sau mai bine, unul „amănunțit și complet". Vi se poate face și unul „absolut personal, special, particular, care nu seamănă cu nici un alt horoscop". Bineînțeles, în aceste cazuri veți plăti mai mult, în raport direct proporțional cu pretențiile dumneavoastră...

O mie de ziare din Statele Unite publică regulat horoscoape. În Anglia, de asemeni, — după cum arată revista elvețiană „L'Illustré" — „nu există ziar duminical care să nu-și aibă pagina sa dedicată vrăjitoriei", de la „săptămînalul de senzație «News of the World» la foarte seriosul «Sunday Times»". Mai mult chiar. A fost fondată și un soi de „școală superioară de vrăjitorie" sub patronajul unei anume Sybill Leek, iar în noaptea cu lună plină din 31 octombrie anul trecut a fost organizat într-o pădure din împrejurimile Londrei „Marele sabat" anual — întîlnire a tuturor vrăjitorilor.

Astrologul italian Francesco Waldner furnizează în mod regulat horoscoape unor cunoscuți oameni de afaceri. La Paris există 6.000 de ghicitori, astrologi, prezicători care dau zilnic 50.000 de consultații, încasînd anual 150 de milioane de franci noi, iar în întreaga Franță apar zece reviste lunare consacrate *numai* astrologiei. Recent, la redacția uneia din aceste publicații a sosit o scrisoare. Unul din cititorii revistei, un moșier, protesta că în ultimul număr nu a apărut obișnuita rubrică „Previziuni pentru agricultură". „După ce să mă orientez acum? — întreba desperat cititorul. De unde să știu ce trebuie semănat ? !"

Un psihiatru francez, D. H. Couderc, dorind să stabilească gradul de influență a astrologilor, a publicat un anunț în care s-a dat drept specialist în „științe oculte", oferindu-și serviciile celor „nesiguri de prezent" și celor „înfricoșați de viitor". Asaltat de întrebări, psihiatrul a trimis tuturor „clienților" răspunsuri șablon, pline de „preziceri" ticluite după cele mai frumoase tradiții ale „businessului astral". În scurt timp a primit de la „pacienții" săi 200 de scrisori de mulțumire, entuziaste, în care era lăudată extraordinara sa perspicacitate...

D. H. Couderc a ajuns la următoarea concluzie: „...clienții șarlatanilor, astrologilor, cartomancierilor nu sînt numai niște naivi sau dezechilibrați ci, mai ales, niște spirite tulburate, oameni fricoși, psihoastenici și obsedați. Această stare de lucruri agravată de condițiile vieții noastre sociale este susținută de o publicitate scandaloasă..."

Marga COSAȘU

AGENDA FLACĂRA

O expoziție cu tema „William Shakespeare pe scena Teatrului Național" a fost deschisă cu prilejul anului memorial Shakespeare în foaierele Teatrului Național „I. L. Caragiale" (sala Comedia). Expoziția prezintă prin stampe, afișe și fotografii, imagini din spectacolele montate în decursul anilor cu piese ale marelui Will. Pe panouri aflăm înscriși interpreți romîni ai operelor shakespeariene.

Doi studenți ai Institutului de artă teatrală și cinematografică, Valeria Seciu și Ion Caramitru (în fotografia noastră), vor da viață personajelor principale din piesa „Eminescu" de Mircea Ștefănescu, aflată în repetiție pe prima noastră scenă, sub conducerea lui Sică Alexandrescu. Valeria Seciu va interpreta pe Veronica Micle, iar Ion Caramitru pe Mihail Eminescu.

Pictorul Jules Perahim, maestru emerit al artei, studiază macheta decorului pentru spectacolul „Înșir-te mărgărite" de Victor Eftimiu, care se află în pregătire la Teatrul Național „I. L. Caragiale". Totodată, Jules Perahim semnează și scenografia spectacolului cu piesa „Biedermann și incendiatorii" de Frisch, a cărui premieră va avea loc la teatrul „Lucia Sturdza-Bulandra".

Printre manifestările prilejuite de aniversarea lui Shakespeare în patria sa, se numără și una deosebit de interesantă : la teatrul „Yvonne Arnaud" din Guildford, actualmente în construcție, cîțiva mari actori britanici au prezentat în fața publicului personaje din opera shakespeariană. Vivien Leigh (în fotografie) interpretează un fragment din „Negustorul din Veneția".

Marele premiu Eurovision pe 1964, care a încununat Festivalul european de muzică ușoară de la Copenhaga, a revenit tinerei cîntărețe italiene Gigliola Cinquetti, în vîrstă de 16 ani, pentru cîntecul „Sînt prea tînără pentru a te iubi". Interpreta, al cărei bunic a fost tenor la Scala, a dobîndit un succes strălucit cu același cîntec și la Festivalul de muzică ușoară de la San Remo (Italia).

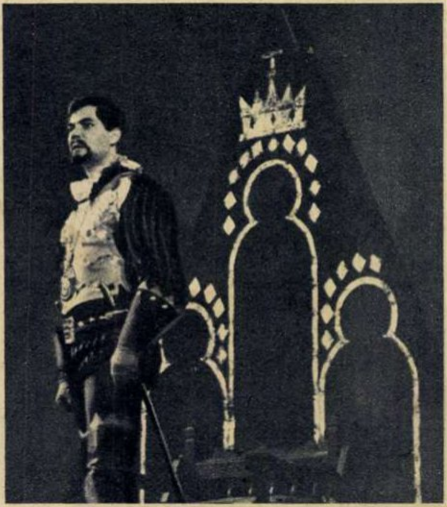

Teatrul de stat din Sibiu și-a sărbătorit recent 15 ani de existență, prezentînd în premieră drama istorică „Despot Vodă" de Vasile Alecsandri. În stagiunea actuală teatrul sibian a mai prezentat „Legenda fiului risipitor" de Aurel Baranga, „Punctul culminant" de Gh. Vlad, „Dracul uitat" de Jan Drda. În fotografie : Ion Bessoiu în rolul lui Despot Vodă.

După „Febre", o nouă piesă a dramaturgului Horia Lovinescu (în fotografia noastră) a văzut de curînd lumina rampei pe scena Teatrului Național „I. L. Caragiale". Piesa, intitulată „Moartea unui artist", a fost regizată de Horea Popescu. Horia Lovinescu ne-a declarat că are în pregătire o nouă lucrare cu un subiect inspirat din viața intelectualilor țării noastre.

Mircea Crișan s-a împrietenit cu păpușile de la „Țăndărică"... Iată-l conversînd cu ele pe această scenă, în spectacolul pentru adulți „Eu și materia moartă" de Mircea Crișan, Al. Andi și Radu Stănescu (regia Margareta Niculescu și Ștefan Lenchiș, comentariul muzical Dumitru Capoianu). În spectacol, apreciatul nostru comic mai apare și în alte posturi interesante : vînător, dresor etc.

A încetat din viață, în vîrstă de numai 41 de ani, dramaturgul irlandez de renume mondial Brendan Behan. Născut la Dublin, într-o familie de proletari, el a fost un luptător dîrz pentru independența Irlandei. Operele care i-au adus notorietate sînt romanul autobiografic „Borstal Boy" și piesa „Ostaticul", lucrare dramatică din care reiese atitudinea nonconformistă a lui Behan.

De la una la alta

PĂSĂRI

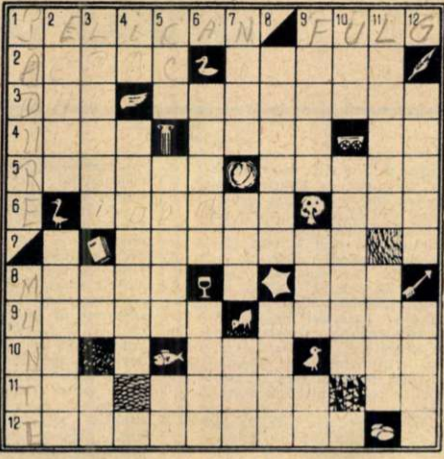

ORIZONTAL : 1) Pasăre din Delta Dunării — Îmbrăcămintea păsărilor (sing.). 2) Mijlocul de locomoţie al păsărilor — „Coţofana hoaţă" de Rossini. 3) La scurte intervale — Păsări cu moţ ca de mătase. 4) Folositor — Capac la cuptor (reg.) — Articol. 5) Opreşte — Aceasta (pop.). 6) Păsărică amatoare de alune — Vehicul. 7) Pasăre ce se hrăneşte cu seminţe de in. 8) În partea de sus a actelor oficiale — Avantaj (fig.). 9) Pasăre de curte — Pasăre de baltă. 10) Şi (lat.) — Din neamul oscilor — Spaima găinilor. 11) Un animal... vesel — Pasăre migratoare ce are un penaj negru cu pete albe — Posedă. 12) Autorul poeziei „Peneş Curcanul".

VERTICAL : 1) Raiul păsărilor — Vultur. 2) Pasăre răpitoare — Zadarnic. 3) Pasărea pe care a încercat s-o vîneze Dănilă Prepeleac — Cutere ! — Pronume reflexiv. 4) Comună în Ardeal — Zboară ca păsările dar nu sînt păsări. 5) Aproximativ — O petrecere în codru, descrisă de Coşbuc, la care a luat parte tot neamul păsăresc — Grigore Stîrcu. 6) Locul unde se petrece acţiunea piesei „Păsările" de Aristofan — Rudă. 7) La, la, la... — Armă în vechime — Calapod. 8) Cîntăreţe înaripate — Veche monedă cu circulaţie în Europa apuseană. 9) Hrana pescăruşilor — Tot pe la Moldova — Bir ! 10) Papagal sud-american — Mică pasăre cîntătoare de la noi. 11) Povestită — Verbul lupului. 12) Care provoacă rîsul (pl.) — Bufniţă.

Nicolae MUNTEANU

Povestea vorbei

DESTINUL UNEI FAMILII

...Desigur, destinul unei familii de cuvinte. Am ales o familie veche, latinească, cu membri numeroşi, dintre care unii au avut o viaţă lungă, astfel că îi găsim şi în limbile moderne. Soarta lor ne arată cum se poate pierde cu timpul o legătură de rudenie.

Cura înseamnă în latineşte „grijă" şi în familia acestui substantiv intrau, printre altele, cuvinte ca **curiosus** (= care are grijă de ceva, care e interesat de ceva, curios), **procurare** (= a avea grijă de ceva, a se îngriji de ceva), **incurabilis** (= care nu poate fi îngrijit, nevindecabil). Aceste cuvinte au corespondenţe romîneşti, pe care cititorii noştri le-au putut identifica cu uşurinţă.

Lui **cura** îi corespunde **cură**, care însă nu mai înseamnă „grijă", ci „îngrijire", adică tratament medical. Prin **curiosus** îl explicăm pe **curios**, care păstrează sensul de „care e interesat de ceva, care manifestă curiozitate", dar a primit şi înţelesul nou de „ciudat" („care stîrneşte curiozitatea"). **Incurabilis** are şi în romîneşte (**incurabil**) sensul originar, iar **procurare**, are corespondentul **a procura**, cu înţeles modificat : nu „a se îngriji de ceva", ci „a avea grijă să facă rost de ceva".

Aşadar, din pricina schimbărilor de sens, din membrii familiei **cura**, numai **cură** şi **incurabil** sînt simţite pînă astăzi ca rude, în schimb **curios** şi **a procura** s-au înstrăinat cu totul de **cură** şi au ajuns străine şi între ele.

Sorin STATI

Somnul peştilor

O expediţie sovietică a cercetat în Marea Barents comportarea peştilor în diferite împrejurări. Printre altele s-au făcut observaţii asupra somnului peştilor. Astfel batogul doarme în mod obişnuit întins pe fundul apei ; la cel mai mic zgomot se trezeşte şi se îndepărtează cu repeziciune. Heringii dorm suspendaţi în apă şi în cele mai diferite poziţii. Somnul lor este atît de adînc, încît nu-i trezeşte nici zgomotul nici luminile unui submarin care trece pe lîngă ei cu toate reflectoarele aprinse.

În vreme ce heringii nu dorm decît în timpul nopţii, batogul a fost zărit dormind atît ziua cît şi noaptea.

Cafeaua nu se bea oricum...

Prepararea, ca şi modul de servire a cafelei, diferă adeseori foarte mult de la un popor la altul. La kurzi, de pildă, se desfăşoară potrivit unui întreg ritual. „Kahauci" (astfel se numeşte cel căruia i se încredinţează această misiune) prăjeşte cafeaua într-o tigaie de tuci şi pisează apoi boabele într-o piuliţă de alamă. Fiartă într-un ibric mare, pe jar din bălegar uscat de cămilă, cafeaua este trecută în ibrice din ce în ce mai mici, iar apoi e turnată într-o ceaşcă din care mai întîi gustă acelaşi „kahauci". Prima ceaşcă e oferită căpeteniei tribului care, în caz că are un oaspete, o oferă acestuia, umplînd-o de trei ori la rînd. Abia după aceea beau şi ceilalţi.

UMOR

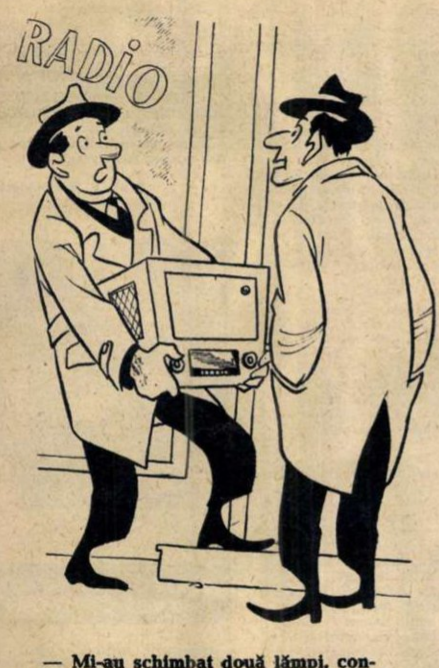

— Mi-au schimbat două lămpi, condensatorul, electromagnetul şi... tot nu merge !

— Cred că trebuie să schimbi şi... centrul de reparaţii.

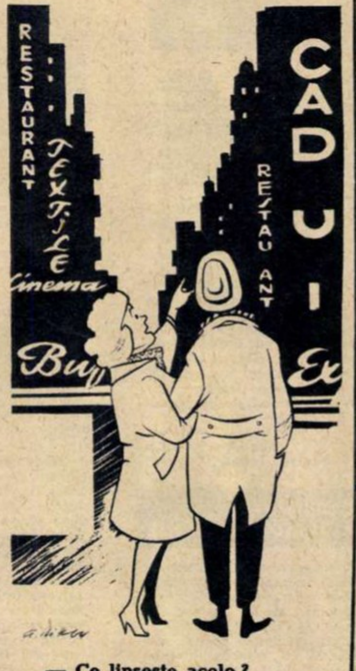

— Ce lipseşte acolo ?

— Puţină grijă pentru aspectul oraşului...

Rik AUERBACH

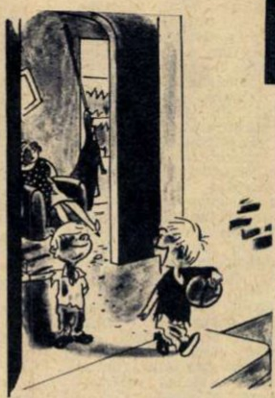

— Pentru azi e gata ! Revanşa — mîine...

„Jours de France"

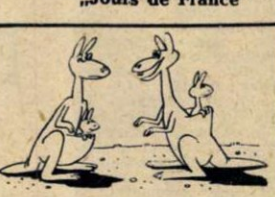

— Aşa mi se pare mai practic.

„Zeit im Bild"

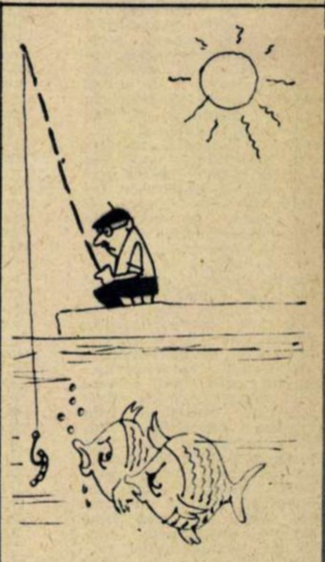

— Nu ! Lasă-l să aştepte ! Ăsta-i de la I.A.L. !

V. TIMOC

dialog

ÎNTREBĂRI ŞI SUGESTII

Din ultimele scrisori sosite la redacţie spicuim cîteva întrebări trimise de cititorii noştri:

„De unde şi cum achiziţionează Muzeul Antipa colecţiile sale ?“ (Diaconu Constantin, Cîmpulung-Muscel)

„Care este istoria celebrei sculpturi Venus din Milo ?“ (Moise Cristina, Bucureşti)

„Cîteva date despre viaţa şi opera lui Alfred Nobel“. (Smărăndoiu Ion, Braşov)

„Despre vestiţii constructori de viori Amati şi Stradivarius“. (Jiva Aurel şi Niţă Gelu, Timişoara)

Vom răspunde acestor întrebări prin materiale ce le vom publica în rubrica „DIALOG CU CITITORII“.

JOSEPH HAYDN

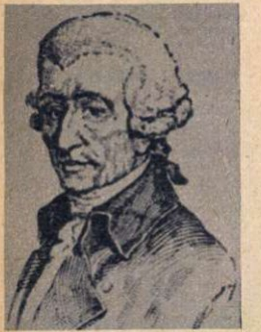

„Vă rog să publicaţi cîteva date din viaţa şi opera lui Joseph Haydn“.

Angela IORGULESCU
elevă, Bucureşti

Răspunde ADA BRUMARU, critic muzical.

Haydn este una dintre personalităţile strălucite ale culturii muzicale a secolului al XVIII-lea, reprezentant de frunte al acelei perioade de aur din istoria muzicii cunoscută sub numele de „clasicismul vienez“. Născut în anul 1732, el a trecut pragul veacului al XIX-lea cu 9 ani (a murit în 1809). Lunga sa carieră artistică s-a desfăşurat sub semnul perfecţionării continue a măiestriei creatoare, astfel că la sfîrşitul existenţei sale muzicianul ajunsese la o desăvîrşită împlinire a geniului său.

Haydn a dus o viaţă liniştită, modestă, din care elementul spectaculos lipseşte aproape complet. Fiu al unui meşteşugar din satul austriac Rohrau, el este atras încă din copilărie de muzică şi pleacă la Viena. Cultura sa muzicală se realizează mai mult prin eforturi personale decît prin contacte cu mari pedagogi. La vîrsta de 26 de ani devine muzicantul de curte al contelui Morzin, pentru care scrie, în 1759, prima sa simfonie. Apoi, timp de 30 de ani el deţine aceeaşi funcţie în slujba prinţului Nicolae Esterhazy, legîndu-şi numele de domeniul acestuia din Eisenstadt, unde în fruntea unei orchestre permanente el îndeplineşte îndatoririle de dirijor şi compozitor al întregului repertoriu executat în concertele organizate la castel. Cu migală şi răbdare, Haydn clădeşte opera sa muzicală reuşind pe parcursul acestei vieţi monotone să compună acele pagini de o inspiraţie proaspătă şi scînteietoare care-i sînt caracteristice. Haydn este unul dintre acei compozitori ale căror trăsături sufleteşti sînt imediat sesizabile la audiţia lucrărilor sale. Era blajin şi iubitor de oameni, un om sincer, deschis, optimist, receptiv faţă de bucuriile simple, naturale ale vieţii. Dar dacă toate acestea împreunate constituie „personalitatea“ muzicii sale, trebuie să adăugăm că el a avut un rol hotărîtor în statornicirea normelor de compoziţie ale unor genuri fundamentale ale stilului clasic: sonata şi simfonia. Haydn este creatorul simfoniei clasice (a scris peste 100 de lucrări în acest gen ce constituie laboratorul în care s-au plămădit şi perfecţionat căutările şi inovaţiile sale).

La sfîrşitul vieţii, Haydn cel retras şi străin de existenţa agitată a marilor oraşe dobîndeşte un extraordinar prestigiu internaţional. Parisul îi comandă o serie de lucrări (Simfoniile pariziene) iar prezenţa sa la Londra, la invitaţia impresarului Salomon, se soldează nu numai cu un mare succes personal, ci şi cu compunerea ultimelor simfonii, cele mai desăvîrşite, „Simfoniile londoneze“. Acestea, împreună cu oratoriile „Anotimpurile“ şi „Creaţiunea“, încununează creaţia sa.

CUM A MURIT DECEBAL

„În ce împrejurări şi-a încheiat viaţa, Decebal, regele dacilor?“

Adalbert GALL
Hunedoara

Răspunde prof. univ. RADU VULPE, membru în consiliul ştiinţific al Institutului de arheologie al Academiei R. P. Romîne.

Eroicul sfîrşit al celui mai vrednic şi mai viteaz conducător pe care l-au avut dacii s-a întîmplat în vara anului 106 e.n., undeva în Munţii Sebeşului, nu departe de reşedinţa sa de la Sarmisegetuza, ale cărei ruine au fost identificate prin săpăturile arheologice din ultimele decenii, pe un munte greu accesibil de lîngă Grădiştea Muncelului. Era momentul culminant al celui de-al doilea război pe care Traian îl ducea împotriva lui Decebal. De data aceasta împăratul roman era hotărît să nimicească orice urmă a libertăţii dace. Lupta era decisivă şi fără cruţare, iar situaţia regelui dac, desperată. Romanii cuceriseră, rînd pe rînd, toate numeroasele cetăţui de pe înălţimile care înconjurau Sarmisegetuza şi acum asediau, cu forţe puternice şi cu mijloace iscusite, înseşi zidurile acestui refugiu suprem în care se aflau şi mari averi adunate, dar şi sanctuarele cele mai adorate ale poporului dac. Apărătorii cetăţii au rezistat cu bărbăţie, dar cînd au isprăvit şi cele din urmă provizii de apă şi cînd cumplitele chinuri ale setei au început să-i doboare, n-au mai putut ţine piept asaltului roman şi astfel falnica Sarmisegetuză a căzut. Cu o clipă mai înainte Decebal, însoţit de o mînă de oameni, izbutise să iasă din cetate şi, rupînd cercul împresurării, să pornească în goana cailor pe poteci dosnice, spre alte părţi ale Daciei, unde nădăjduiau să înfiripe o nouă rezistenţă. Dar o trupă de cavalerie romană, pusă pe urma lui cu ordinul de a-l prinde viu, i-a tăiat calea şi l-a înconjurat, rezistenţa micii sale grupe de însoţitori fiind curînd zdrobită. Regele dac, rămas singur în mijlocul duşmanilor şi dîndu-şi seama că totul era cu desăvîrşire pierdut şi că nu-l mai aştepta decît umilinţa de a urma în lanţuri carul triumfal al învingătorului şi apoi o moarte crudă în captivitate, a preferat să-şi ia singur viaţa în ultima sa clipă de libertate. Pe relieful Columnei Traiane de la Roma, care înfăţişează întreaga desfăşurare a războaielor dacice, sculptorul antic a redat acest episod într-o scenă de un dramatism măreţ. Decebal, descălecat şi rezemat de un stejar, se înjunghie cu pumnalul său încovoiat, tocmai în momentul cînd călăreţii romani dau năvală din toate părţile, iar unul e gata chiar să pună mîna pe el. În ce loc anume din Munţii Sebeşului s-a săvîrşit acest gest de sublimă mîndrie, cu care s-a pecetluit istoria poporului dac, nu se poate şti. Cît despre un mormînt al lui Decebal, nici nu poate fi vorba. Ostaşii duşmani nu i-au făcut onorurile unei înmormîntări, ci i-au tăiat capul, pe care l-au dus triumfător împăratului Traian, ca dovadă că cel mai primejdios inamic al imperiului roman încetase de a mai exista şi că victoria, cu care se terminau războaiele romane din Dacia, era deplină.

Capul lui Decebal a fost expus pe Scările Gemonii, iar de acolo, după cîtva timp azvîrlit în Tibru.

UNDE-I STAŢIA?

Unele dintre staţiile autobuzelor Întreprinderii de gospodărie orăşenească (I.G.O.) din Craiova, sînt lipsite de tăbliţele indicatoare, care au avut jalnica soartă a celei din fotografia de mai sus: au ajuns la cutia de gunoi a întreprinderii de salubritate...

Dacă şoferii autobuzelor se mai pot descurca, fie cunoscînd stîlpul pe care s-a aflat defuncta tăbliţă, fie oprind autobuzul la libera lor apreciere, pentru pasageri e mult mai dificil, rămînînd să deducă locul staţiei cu ajutorul... intuiţiei, deducţiilor sau ghicitului.

Poate că totuşi întreprinderea de gospodărie craioveană se va îndura să instaleze, în sfîrşit, tăbliţele indicatoare dintr-un material mai durabil, în toate staţiile de autobuz.

George STOICA
regizor tehnic, Craiova

RECIDIVIŞTII DIN STRADA SPERANŢEI

Vă semnalez un fapt care interesează îndeaproape sănătatea copiilor de la grădiniţa cu orar normal nr. 51 din str. Săgeţii nr. 11, raionul 1 Mai.

Curtea grădiniţei noastre este învecinată cu spatele blocului din str. Speranţei nr. 26. Unii locatari ai acestui bloc, sfidînd regulile elementare de comportare civilizată, aruncă diferite gunoaie şi resturi alimentare în curtea grădiniţei în locul rezervat pentru jocurile copiilor.

În repetate rînduri am sesizat Inspecţia raională pentru igiena şi protecţia muncii care i-a sancţionat pe locatarii respectivi. Dar ei n-au tras învăţăminte din aceste sancţiuni; pe semne, li se pare mai comod să plătească din cînd în cînd cîte o mică amendă decît să se ostenească să-şi depoziteze gunoaiele în cutiile aflate în gangul imobilului. Cred că ar fi binevenit concursul deputatului de circumscripţie, al comitetului de stradă şi al comisiei de femei, a căror muncă de lămurire ar putea îndeplini ceea ce n-au izbutit sancţiunile administrative.

Îmi exprim deci nădejdea că, în urma apariţiei acestor rînduri, recidiviştii din str. Speranţei vor reuşi să-şi găsească un alt loc pentru depozitarea gunoaielor decît curtea unei grădiniţe de copii.

Dumitru STANCU
administrator, grădiniţa de copii nr. 51, Bucureşti

POŞTA NOASTRĂ

Prof. I. Naghiu, Gherla. Corespondenţele cu caracter informativ pe care ni le-aţi trimis nu se încadrează în specificul revistei noastre.

Ofelia Maria Florescu, Craiova. Ne-am fixat ca principiu să nu răspundem la întrebările celor ce nu-şi dau numele şi adresa exacte. Întrebările dv. sînt însă interesante, aşa că vă rugăm să reveniţi, indicîndu-ne adresa dv. Şi, dacă nu vă este peste puteri, scriindu-ne în aşa fel încît să nu ne mai puneţi ochii la prea grele încercări.

Silvia Bozdog, Gîrbova, rn. Sebeş. Materiale despre unele momente din istoria muzicii am publicat şi vom mai publica. Dar o istorie completă a acestei arte socotim că nu e cazul să apară în paginile unei reviste ca a noastră. Modele de rochii pentru tinerele fete vom mai publica.

Traian Prislopean, Deva. Ar fi cam greu să cunoaştem toate legendele cu circulaţie locală din diferite regiuni ale ţării. Cum însă cunoaştem în general moravurile nobilimii feudale din urmă cu cîteva secole, nu ne îndoim de faptul că şi pe meleagurile hunedorene au hălăduit destui baroni tîlhari. Astfel că legenda despre „baronul Faţă-neagră“, de care ne întrebaţi, s-ar putea să-şi aibă într-adevăr rădăcina în amintirile rămase de la contemporanii cine ştie cărui asemenea feudal-bandit. Poate că la Muzeul regional din Deva se cunosc asemenea lucruri; adresaţi-vă muzeului.

A. Bădescu, Iaşi. „Titanicul“ s-a scufundat în Oceanul Atlantic în noaptea de 14 spre 15 aprilie 1912. Numele căpitanului vasului era Smith; el a pierit înghiţit de valuri împreună cu epava pachebotului. Nu cunoaştem nici un fel de amănunte asupra familiei căpitanului Smith.

Sandy Anghel, Vulcan, rn. Petroşeni. Pentru tot ce vă interesează în legătură cu viaţa albinelor şi cu apicultura, ar fi bine să vă adresaţi fie Consiliului agricol regional din Deva, fie Asociaţiei crescătorilor de albine din R.P. Romînă, str. Polonă nr. 86, Bucureşti. În ce priveşte rezistenţa betonului, ea depinde de mulţi factori: calitatea cimentului, felul armăturii, condiţiile în care a fost turnat etc., etc. Pentru a vă lămuri pe deplin, adresaţi-vă cabinetului tehnic din întreprinderea dv., unde nu ne îndoim că veţi găsi suficiente materiale de specialitate.

Ilie Iulian, Ploieşti. Desigur că există forme de învăţămînt în care ziariştii se pregătesc pentru profesiunea lor. Pe linia învăţămîntului de stat, există cursuri de specialitate în cadrul Facultăţii de filozofie, în cadrul Facultăţii de limbă şi literatură romînă şi în cadrul Institutului de limbi străine de pe lîngă Universitatea Bucureşti. Se pot înscrie în aceste facultăţi cei ce îndeplinesc condiţiile cerute pentru admiterea în învăţămîntul superior, iar în cadrul facultăţii pot urma cursul de ziaristică dacă dovedesc aptitudini pentru această profesiune. În ce vă priveşte, prima condiţie pe care trebuie s-o îndepliniţi este să absolviţi şcoala medie; dacă n-aţi făcut-o pînă acum, o mai puteţi face ca elev la seral. Sîntem siguri că tovarăşii de muncă din uzina „1 Mai“ vă vor ajuta.

Alexandru Botiş, Borşa. Despre Pintea Viteazul am publicat foarte recent un material care sperăm că răspunde şi întrebării dv. Materialul a apărut la rubrica „Dialog cu cititorii“ în nr. 14 din 11 aprilie a.c.

Gheorghe Năstase, Poiana Mare, rn. Calafat. Ne pare rău, dar nu avem cum să vă satisfacem dorinţa. Vă puteţi însă adresa Centrului de librării şi difuzarea cărţii din regiunea dv., făcînd comanda respectivă. Mai practic ar fi însă să vă alegeţi din rubrica noastră „Cititorii către cititori“ pe acei care v-ar putea trimite, prin schimb, vederile respective.

V. SILVIAN

Georgeta Mocanu, Ploieşti; D. Antoniu, Roman; Vasile Popovici, Craiova; Nelu Orbu, Bujor; C. Motea, Craiova; C. Ciobanu, com. Topoloveni — vi s-a răspuns prin poştă.

ELEVII ARTIŞTI AMATORI

În cadrul concursului cultural-artistic al şcolilor medii de cultură generală, profesionale şi pedagogice, care s-a desfăşurat recent în oraşul Bacău, grupul de dramă de la Şcoala medie nr. 3 a prezentat schiţa dramatizată „Lanţul slăbiciunilor“ de I. L. Caragiale. Spectacolul dat de tinerii artişti amatori s-a bucurat de un deosebit succes.

În fotografie, cîţiva dintre eroii schiţei lui Caragiale.

Prof. V. BOGDĂNEŢ

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze: Paul Beke, tehnician, Călan, str. 7 Noiembrie 5, reg. Hunedoara: ilustrate; Iosif Pluscal, şamotor la uzinele „Carbochim“, Cluj: ilustrate; Nina Diaconescu, studentă, Bucureşti, bd. Schitu Măgureanu 2, rn. Lenin: ilustrate, literatură, istorie; Hans Palder, student, Timişoara, Piaţa

cu cititorii

Horaţiu 1 : electrotehnică, sport ; Iuliana Stoica Samson, profesoară, Şcoala de 8 ani, Nemţişor, com. Vînători, Tg. Neamţ : teme diverse ; Georgeta Bîzu, elevă, com. Stîlpu : ilustrate ; Constantin Panaidiu, Tg. Neamţ, str. Mărăşeşti 134 : teme diverse ; Lucia Georgevici, elevă, Timişoara, cartierul Ghiroda nr. 5 : literatură, cinema, ilustrate ; Mihai Popa şi Viorel Bîrzor, studenţi, Braşov, str. Memorandului 12 : teatru, muzică, literatură ; Dorina Danciu, elevă, Şcoala medie Vinga, rn. Arad : literatură, cinema ; Elvira Crişan, studentă, Timişoara, Institutul pedagogic, str. T. Vladimirescu 10 : teme diverse, ilustrate ; Janina Bilska, elevă, Chorzov II, ul. Piotra 9, (R.P. Polonă) : muzică, sport, filatelie (în rusă, cehă, polonă) ; Irena Gresik, Swietochlowice, ul. Armii Czerwonej 66, woj. Katowice (R.P. Polonă) : sport, muzică, artă ; Kriystyna Mabuszezyk, Katowice 12, ul. Walecznynek 4 (R.P. Polonă) : literatură, muzică, cinema, filatelie, ilustrate (în polonă, rusă, germană, cehă) ; Zdzislaw Kowaslki, elev, Bejdgoscz, ul. Staroszkolna 12/2 (R.P. Polonă) : teme diverse (în polonă, rusă, bulgară, germană) ; Rodica Stoian, studentă, Timişoara, str. Vlad Delamarina 1, ap. 1 : teme diverse, ilustrate ; Delia G. Staicu, elevă, Rm. Vîlcea, str. Anton Pann 3 : filatelie, ilustrate.

DE LA CORESPONDENŢI

Mugurl. *(Gh. Ghiţă, student, Institutul de mine, Petroşeni)*

Se ia o probă de oţel. *(Iosif Mersei — cercul foto de pe lingă uzinele „Industria sîrmei", Cîmpia Turzii)*

Pe valea Arieşului. *(ing. Titu Băjenescu, Bucureşti)*

Echipa de dansuri „Albăstriţa" de la Centrul agricol şcolar din Şendriceni, Dorohoi. *(D. Vinţilă, Suceava)*

DARCLÉE 2

5 + 2 tuburi electronice.
4 game de unde (UL, UM, US, UUS).
Indicator optic de acord.
Un difuzor circular 2,5 VA şi un difuzor eliptic de 1 VA.
Tensiuni de alimentare 110 v, 120 v, 220 v.
Dimensiuni: 720 × 395 × 380 mm.
Picup cu 4 viteze.

PRODUS AL UZINELOR Electronica

articole
de
voiaj
elegante – utile
pentru excursii și concedii

Genți de voiaj din țesături impregnate, în carouri.

Poșete din P.V.C.

Sacoșe de voiaj din țesături impregnate, în carouri.

Geamantane din piele de porc.

UN PUNCT PE HARTĂ
KARLOVY VARY

KARLOVY VARY

Pe malul rîulețului Tepla, în drum către faimoasa colonadă din centrul stațiunii climaterice Karlovy Vary (fostul Karlsbad), coloana ciumei îți evocă — prin asociație de idei — cruciadele în urma cărora, în anul 1240, a făcut ravagii o epidemie adusă din Orient. Prilej cu care — se spune — au fost descoperite însușirile curative ale apelor din Karlovy Vary. 118 ani mai tîrziu, în 1358, Carol al IV-lea avea să dureze aici, la 125 kilometri de Praga, o cetate, loc de popas și vînătoare, pe stema căreia era înfățișată o căprioară.

Prima lucrare despre Karlovy Vary a fost scrisă în 1522 de doctorul Peyer. El recomanda bolnavilor care se îngrijeau aici să bea zilnic pînă la 60 căni de apă stînd culcați în pat, acoperiți cu multe perne, după care trebuiau să facă o baie de... 10 ore.

La sfîrșitul secolului al XV-lea, eminentul umanist și predicator Bohuslav Hașiștejesky de Lobkovitz închină o odă izvoarelor din Karlovy Vary. Scrisă în latină, ea a fost tradusă în numeroase limbi. Heliade Rădulescu și Gheorghe Asachi — cîndva beneficiari ai acestor izvoare — au tălmăcit-o la rîndu-le.

Calitățile tămăduitoare ale izvoarelor, indicate în tratamentul unor maladii digestive și tulburări metabolice, clima blîndă a stațiunii atrag un mare număr de vizitatori din R. S. Cehoslovacă și de dincolo de hotarele ei. Cele 90 de sanatorii și instituții de tratament sînt frecventate anual de circa 50.000 persoane.

În stațiunea de pe malurile Teplei au răsunat în trecut pașii semeți ai lui Wallenstein, Metternich și Bismarck. Dar nu nobilimea a înnobilat Karlsbadul — orașul lui Carol al IV-lea — ci spiritele nobile ale unor mari creatori ca Bach, Goethe, Beethoven, Schiller, Chopin, Wagner, Paganini, Arany, Gogol, Liszt, Turgheniev, Grieg — care au petrecut aici perioade mai lungi sau mai scurte din viața lor.

O stradă în pantă urcă dincolo de colonadă. Aici, în fostul hotel german, Karl Marx a terminat pregătirea versiunii franceze a celei de-a doua părți a Capitalului. Era în al optulea deceniu al secolului trecut. În 1869 muncitorii fabricii de ață din Karlovy Vary au declarat prima grevă. După trei ani, pe ulițele orașului avea loc o ciocnire sîngeroasă între muncitorii zidari și poliție. La Aš, la Cheb, la Sokolov — în apropiere de Karlovy Vary — iau ființă asociații muncitorești. Metalurgiștii, textiliștii, lucrătorii de la fabricile de porțelan și de instrumente muzicale, muncind în condiții nesănătoase și pentru salarii de foame, învață în anii dintre cele două războaie mondiale strategia și tactica luptei revoluționare. Gîndul îți zboară și la ei cînd zăbovești în fața plăcii comemorative de lîngă fabrica de sticlă : aici a locuit muncitorul german Majerwald, conducătorul grupului de partizani germani al organizației comuniste din regiunea sudetă. Arestat de Gestapo, a murit la Berlin fără a clipi în fața călăului. Îl cunoșteau luptătorii dîrzi pentru cauza clasei muncitoare din Karlovy Vary, din Cheb, din Sokolov.

Sînt veacuri de cînd cristalul de Boemia colindă lumea. Cristalul de Boemia se identifică cu Karlovy Vary. Transparența lui se logodește cu fantezia. Aici și natura dovedește o fantezie exuberantă ; Sprudelul — gheizerul stațiunii — își aruncă jeturile de apă fierbinte la 12 metri înălțime. Debitul său este de 2.000 litri apă pe minut. Cele 14 surse termale cu temperaturi variind între 35 și 72 grade Celsius, furnizează pentru export pînă la 15 milioane sticle anual.

Nici constructorilor orașului ceh nu le-a lipsit fantezia. Casele pitorești, cocoțate în terase pe dealuri, poartă patina melancolică a veacurilor. De sus cuprinzi întreaga panoramă a stațiunii. Colonada cu cele 100 coloane, ornamentate cu 12 figuri statuare simbolizînd lunile anului ; sanatoriile, hotelul „Moskva-Pupp“, înzestrat cu săli de concert, în care se află și sediul Festivalului internațional al filmului. Sub lozinca : „Filmul în slujba prieteniei între popoare“, la Karlovy Vary vin să-și confrunte fantezia cineaști din zeci de țări de pe toate continentele. Acolo unde s-au zămislit multe din versurile înaripate ale lui Goethe și din acordurile generoase ale lui Beethoven, răsună în zilele noastre graiul ideilor umaniste, permanent proaspete și de neînfrînt.

Horia LIMAN
Praga, mai 1964

Aspect din Karlovy Vary.

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei. PREȚUL REVISTEI : 2 LEI. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii“. MACHETA : Vlad Mușatescu. Coperta I : fotografie de S. STEINER.

41.505

Bibl. Rep.

O producţie a studioului cinematografic „Bucureşti"

Scenariul şi regia:
Savel STIOPUL

Imaginea:
Ion ANTON

Decoruri:
Ion OROVEANU

ANOTIMPURI

Luminiţa Zaharia, Mircea Athanasiu, Mágda Popovici, Cornel Dumitraş, Dana Comnea, Cristea Avram, Tanţi Cutava-Barozzi, Ştefan Braborescu, Eugenia Popovici.

U5
5-

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Anul XIII nr. 20 (468) — 16 mai 1964

Bibl Reg

20

PRAGUL „VÎRSTEI DE AUR"

Cadran internațional

20 DE SPECTATORI DESPRE SUPERPRODUCȚII

2 = 6   3.4 - 3.8

CARNETUL FLACĂRII

„LA BĂI“

de Aurel BARANGA

Dicționarul de odinioară cunoștea o expresie cu o circulație intensivă în lunile estivale: „la băi“. „La băi“ se afla excelența sa cutare, „la băi“ pleca familia bancherului și a marelui industriaș, „la băi“ își petrecea lunile de caniculă o lume care nu avea nevoie de băi, fiindcă nu suferea de nici un fel de beteșuguri fizice. Dar „la băi“ însemna — dincolo de snobismul obligatoriu — și cazinoul somptuos, unde se pierdeau la ruletă și la drum de fier sume fabuloase; și tot „la băi“ semnifica, deopotrivă, locul unde își dădea întîlnire „lumea bună“, ca să consume, în diverse frivolități, un timp cu care nu avea ce face. În acea vreme, Sinaia evoca rezerva de ozon a monarhiei, a camarilei și a clientelei sale, în timp ce Constanța consuma ca un soi de Miami de poveste și de reverie, plaje de voluptăți și de delicii, la discreția milionarilor dezabuzați.

Cîteva veacuri de-a rîndul geografia acestei țări era distribuită după pungi și obraze, și să bănui, în anii aceia, că un muncitor ar putea ajunge să-și primenească plămînii la umbra înviorătoare a brazilor sau să-și lase trupul scăldat de valurile mării, echivala cu o fantasmagorie pe care o întreceau doar romanele de anticipație. Pe acea vreme „la băi“ avea dreptul să meargă numai lumea care n-avea nevoie de băi. Iar paradoxul închidea în sine o realitate socială de o tragică profunditate.

Și au trecut de atunci douăzeci de ani. S-a modificat geografia, s-a schimbat calendarul. Nu se mai merge la băi numai vara. Tot anul, cei ce muncesc pot merge „la băi“ ca să-și refacă sănătatea și să beneficieze, în condiții optime, de toate cuceririle științei, la niște băi, de data asta reale și cu semnificație adecvată. În luna ianuarie am văzut cum soarele captat sau real reda vigoarea unor oameni ai muncii poposiți în sanatoriile lor. Apele tămăduitoare restabilesc în tot timpul anului, sub control medical atent, echilibre amenințate. În tot cursul verii zeci de mii de oameni se bucură din plin de o odihnă binemeritată. O statistică, fie și aproximativă, a celor care vizitează în toate anotimpurile așezămintele socotite altădată „stabilimente balneare“, depășește posibilitățile mele. Am văzut, în schimb, preparativele ce se fac pe litoral pentru oaspeții viitorului sezon. Nu se cruță nici un sacrificiu pentru ca zecile de mii de oameni care vor veni la mare — „la băi“ — să găsească aici nu numai un cadru propice refacerii sănătății, dar și un climat optim, în care utilul să se îmbine cu agreabilul. Se pregătesc orchestre, echipe de teatru, turnee de estradă, un festival de muzică ușoară, repertoriu de filme, sînt amenajate terenuri de sport, iar restaurantele, barurile și sălile de dans sînt gata pregătite. Vor veni oamenii muncii la băi. Forjorul, strungarul, țăranul coborît din depărtate sate de munte se vor bucura de soare, de lumină, de cer și de aerul pe care n-aveau altădată dreptul să-l respire.

Iarna trecută am stat două zile într-un sanatoriu de munte și am mîncat la aceeași masă cu un lăcătuș bronzat de o helioterapie aplicată cu grijă de un medic devotat.

— Ca să vezi — îmi spunea rîzînd cu toți dinții lui albi, tovarășul meu de cură — a venit vara în iarnă.

Și avea atîta dreptate, că descifrez în vorbele lui un simbol.

COPERTA NOASTRĂ

IOANA RADU, artistă a poporului din R. P. Romînă.

Pragul „vîrstei de aur“

Opt ani la rînd elevul se obișnuia să învețe respectînd stilul pedagogic, tabieturile și capriciile profesorilor chiar dacă toate acestea ajungeau uneori să frizeze ridicolul. Manualele didactice prescrise școlarilor se deosebeau și ele de la un liceu la altul, în funcție de predilecțiile cutărui sau cutărui profesor, și nu rareori datorită tranzacțiilor comerciale stabilite între autor, librar și directorul liceului respectiv.

Lecţii recapitulative la limba şi literatura romînă.

Nu e de mirare deci că, o dată ajuns în faţa comisiei examenului de maturitate, elevul se trezea brusc într-o lume nouă, compusă din profesori necunoscuţi, garnisiţi cu preferinţe şi curiozităţi proaspete şi mai ales dispuşi la confecţionarea unor întrebări „încuietoare", rămase celebre de-a lungul generaţiilor. Loteria bacalaureatului era amintită şi aşteptată cu teamă încă din primii ani ai liceului. Tocmai de aceea, tradiţia şi experienţa cu deosebire, au stabilit ca atît celebrul „Gaudeamus igitur", intonat în faţa clădirii şcolii, cît şi afişarea tabloului cu portretele absolvenţilor şi desfăşurarea primei performanţe bahice „oficiale" să aibă loc înaintea temutului examen.

Amintirile, vesele sau triste, legate în special de ultima clasă de liceu, rămîn active pînă la adînci bătrîneţi. O lume întreagă plină de senzaţii difuze, de trăiri complexe, de întîmplări întortocheate, reînvie în memorie de atîtea ori şi în atîtea ocazii. Mai ales acum, în răstimpul primăverii, cînd noi toţi cei trecuţi de prima sau de-a doua tinereţe, sîntem martorii emoţiilor şi efortului febril care cuprinde tînăra generaţie aflată în pragul examenului de maturitate. Cei care au trecut prin asemenea clipe le înţeleg prea bine. Cu toate acestea, la o mai atentă investigaţie, vom descoperi preocupările viitorilor noştri absolvenţi asociate într-un dublu efort, într-o îndoită emoţie : trecerea maturităţii şi alegerea viitoarei meserii.

Nimeni, sau aproape nimeni nu se declară mulţumit cu ce a învăţat pînă acum. Şi dubla îndatorire a elevilor noştri a fost pregătită şi stimulată încă de la începutul anului şcolar. Astfel, paralel cu lecţiile recapitulative, consultaţiile, studiul pe grupe — tinerii noştri şi-au cristalizat preferinţele profesionale, vizitînd instituţii, şantiere, uzine, fabrici sau participînd la întrunirile organizate cu concursul unor oameni aparţinînd celor mai diverse meserii.

Dar, pînă una alta, pînă la alegerea noii meserii, absolvenţii clasei a XI-a vor trebui să dovedească nu numai că şi-au însuşit conţinutul lecţiilor predate în decursul anilor, dar şi că, pe baza lor, pot să se orienteze singuri în probleme noi, că au dobîndit suficientă maturitate de gîndire pentru a delimita esenţialul de ceea ce este secundar, pentru a abstractiza şi generaliza. Dovada o va face calificativul obţinut la examenul de maturitate.

CUNOŞTINŢE VECHI

Cei mai mulţi dintre profesori au făcut cunoştinţă cu discipolii lor dintr-a XI-a cu ani în urmă. Conform instrucţiunilor Ministerului Învăţămîntului, cadrele didactice sînt datoare să-şi însoţească şcolarii pe treptele vîrstei şi ale pregătirii profesionale, chiar din primul an al şcolii medii.

Aşa, de pildă, la Şcoala medie nr. 7 din Bucureşti, obiectul rîndurilor de faţă, marea majoritate a profesorilor care predau în cele şapte clase paralele ale ultimului an şcolar îşi cunosc elevii încă din clasa a VIII-a. Ei au avut tot răgazul de a întocmi fişe amănunţite privind evoluţia, pregătirea profesională, calităţile şi lipsurile fiecărui elev în parte. E adevărat : sufletul omului e complicat şi surprizele, bune sau rele, pot apare exact acolo unde nu te aştepţi. Cîţi elevi, consideraţi mediocri, nu şi-au dezvăluit pe băncile facultăţilor sau în diverse ramuri profesionale, calităţi nebănuite ! Sau, uneori cîţi elevi merituoşi nu şi-au decepţionat ulterior profesorii ! Dar asemenea cazuri rămîn oricum excepţii. Conlucrarea strînsă dintre cadrele didactice şi şcolari constituie pentru aceştia din urmă o bază solidă în vederea obţinerii unor noi izbînzi profesionale. Iar acum, în ultima clasă, roadele unor asemenea colaborări apar cu atît mai evidente.

Pregătirea elevilor pentru examenul de maturitate, ne-au informat cadrele didactice ale Şcolii medii nr. 7, a început din prima zi a anului şcolar 1963-1964. Astfel fiecare profesor şi-a introdus în orele de curs şi discutarea unor probleme incluse în disciplinele predate în anii ante-

Liviu MAIOR
Fotografii de A. MIHAILOPOL

(Continuare în pag. 17)

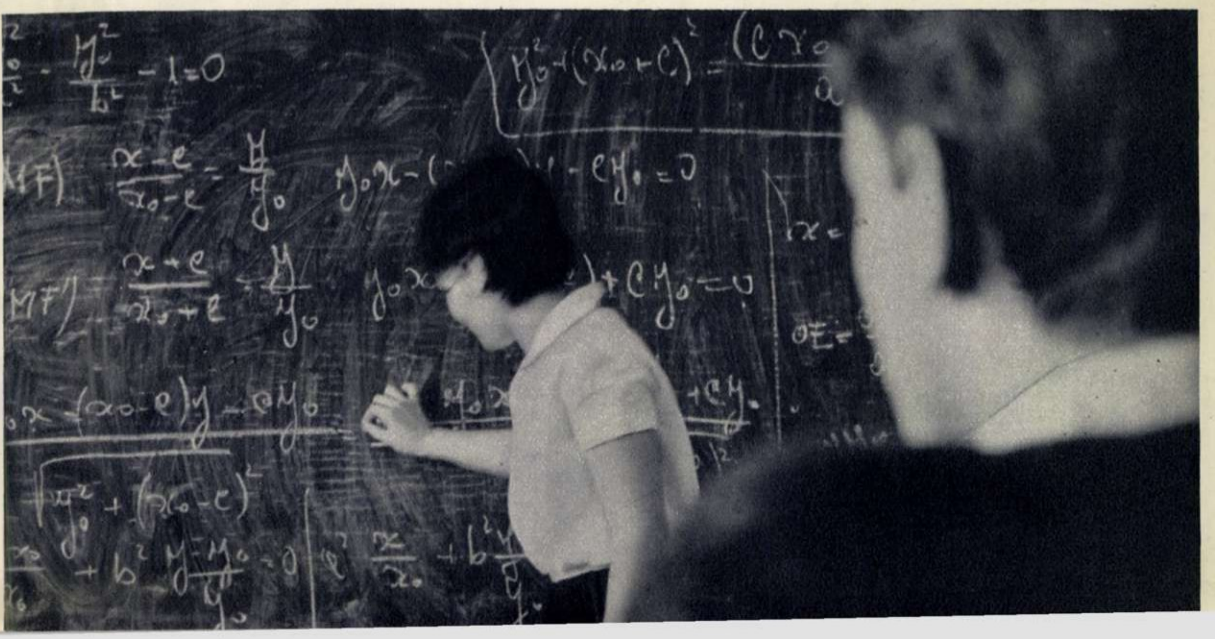

Programa analitică pentru examenul de maturitate include anul acesta şi demonstraţiile de matematică.

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:
REGIUNEA CLUJ

Fluvii de lumină...

Ora 5... A venit lăptarul !

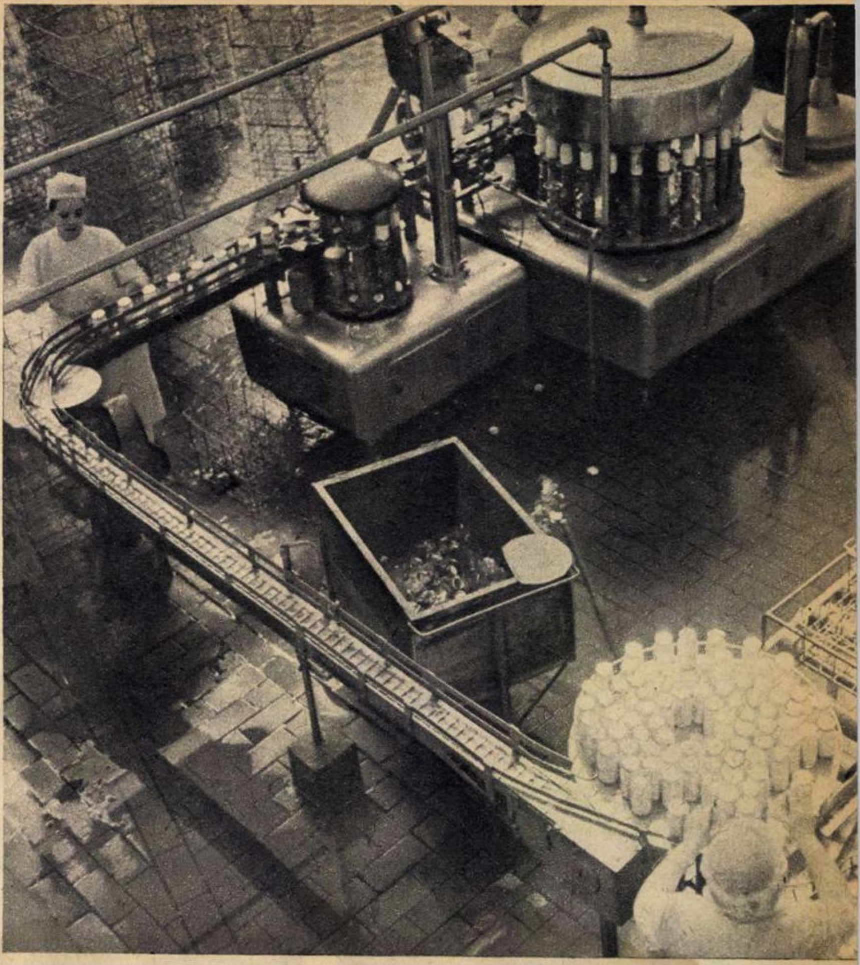
Se îmbuteliază iaurtul.

dus lactat extra. Cam aşa : au luat laptele şi l-au introdus într-o instalaţie cu vid. Ca să-i evaporeze o bună parte din apă (compoziţia medie a laptelui este de 87,5% apă şi 12,5% substanţă uscată) şi să rămînă laptele concentrat la circa 20 la sută. Apoi l-au supus sterilizării (la 135 grade, timp de cîteva secunde) după care l-au băgat în vane speciale de însămînţare cu bacterii lactice — specifice — şi apoi la borcane. Pentru ca să se transforme în iaurt, l-au pus la odihnă 2-3 ore în nişte termostate speciale, după care l-au trecut la rece.

Iată că a sosit maşina fabricii, vîrfuită de borcane cu gura argintată, capsulată în aluminiu. A sosit iaurtul. Proaspăt, neoteţit şi neprăfuit. Îşi aşteaptă clienţii.

MISTERUL UNEI DELICATESE RECI

Unii o caută şi iarna ; dar aproape toată lumea, fără excepţie, o preferă vara.

Aşadar, răcoritoarea aceasta rece şi dulce — îngheţata — o găsim mai întîi la fabrica de lapte şi produse lactate, unde îşi are componenţii ei de bază : frişca şi laptele. După gusturi şi preferinţe, la acestea se adaugă zahăr, vanilie, cacao etc. Toate se amestecă pînă se capătă o pastă asemănătoare laptelui de pasăre. Amestecul obţinut se omogenizează la o presiune de 200 de atmosfere. După răcire amestecul trece prin aparate de înglobat aer (freezere) unde, la o temperatură de —5 grade, laptelui de pasăre i se face atît de frig, încît îngheaţă. Din freezere trece la ambalare, apoi timp de cîteva ore e obligat să se călească, adică să se menţină la o temperatură de —30 grade.

Asta-i totul.

O asemenea îngheţată se poate consuma fără grijă în zilele de caniculă. Nu o pîndeşte pericolul alterării. Ouăle n-au intrat în componenţa ei.

Misterul acestei delicatese reci e legat de două lucruri : conţinutul în aer să fie cît mai mare, iar freezerele să asigure o îngheţare bruscă a amestecului. Dacă nu se respectă aceste două condiţii, ţi se serveşte o îngheţată proastă, amestecată cu bulgări de gheaţă. Se mai întîmplă...

CE MAI TREBUIE ŞTIUT

Spuneam la început că operaţia pasteurizării laptelui are în vedere distrugerea microorganismelor dăunătoare. Pe de altă parte însă i se dau laptelui care urmează să fie transformat în produse lactate acide (brînză, smîntînă de consum, lapte bătut) o seamă de microorganisme selecţionate — bacterii lactice — care măresc calităţile produselor, făcîndu-le să devină mai asimilabile. De bună seamă că acest lucru important nu se poate face în condiţiile scurgerii zerului din brînză în casa gospodinei. Operaţia aceasta e posibilă numai în condiţiile industrializării laptelui.

E bine să se ştie că la fabrica de lapte şi produse lactate se consumă foarte multă apă şi foarte mult frig. Pentru fiecare litru de lapte e necesară zilnic o cantitate de 10 litri de apă. Fiţi liniştiţi, nu trageţi nici o concluzie pripită şi bănuitoare. Nu e vorba de nici un botez. Într-o fabrică de lapte apa e necesară pentru spălarea utilajului şi la operaţiile de răcire. Fără frig mult şi permanent sînt cu neputinţă procesele de prelucrare a laptelui. Centrala de frig a acestei fabrici lucrează zilnic şi este supusă unor mari încercări în toiul verii. Trebuie să ştiţi că frigul pe care-l produce această centrală într-o oră poate servi la fabricarea a 1.000 blocuri de gheaţă.

CE FAC ZECI DE MAŞINI ÎN FIECARE NOAPTE

Pentru ca dumneavoastră să aveţi în fiecare dimineaţă lapte proaspăt, zeci de maşini colindă Bucureştiul de la ora 22 la ora 6. Există distribuitori ai fabricii de lapte — Gheorghe Tudor, Vladimir Căzăcescu, Aurel Petrescu, ca să cităm doar cîţiva — pe care ar trebui să-i felicităm. Rar, foarte rar, s-a întîmplat ca „Alimentarele" şi centrele de lapte pe care le deservesc ei, să nu primească marfa înainte de ora şase.

Alte zeci de maşini bat drumurile Bucureştiului ziua, pînă la ora 11. Distribuie brînză, smîntînă, îngheţată.

Industrializarea laptelui a luat naştere în ţara noastră într-un interval scurt. Din 1955 şi pînă acum, au apărut numeroase fabrici de lapte şi produse lactate : la Timişoara, Constanţa, Bacău, Turda, Călăraşi etc. Într-un viitor apropiat Galaţiul va avea cea mai modernă fabrică din ţară în acest sens.

Aşadar şi în acest sector am înlocuit meşteşugul casnic şi condiţiile vechi de muncă.

Vechi a rămas numai vinul cu 25 de vitamine — pe care-l beau zilnic copiii şi bătrînii — laptele.

George CIUDAN

şi Cornel BOZBICI

Fotografii de Traian PROSAN

CADRAN
internațional

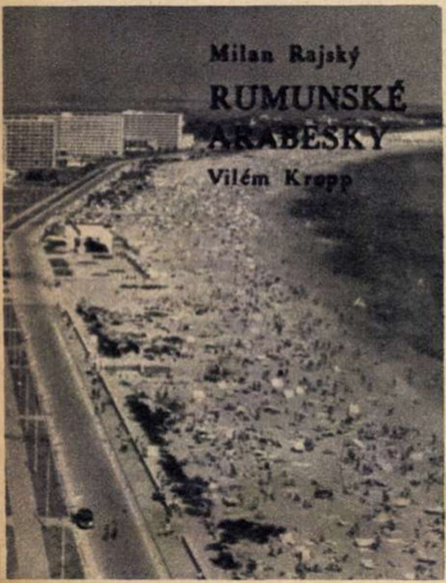

„Arabescuri romînești“

In vitrinele librăriilor din Bratislava a apărut nu demult, sub semnătura ziaristului Milan Rajsky și a fotoreporterului Vilém Kropp, volumul intitulat „Arabescuri romînești“. Așa cum se arată în prefață, lucrarea — un voluminos album — este rodul unei vizite mai îndelungate în Romînia, „țara soarelui, a acelui străvechi și mereu nou soare care se naște în fiecare zi...“ Cu aceste cuvinte își începe Rajsky amplul reportaj despre cele văzute în țara noastră, despre locurile și oamenii ei. Călătoria de-a lungul și de-a latul Romîniei noi le-a permis autorilor cărții să cunoască cele mai variate aspecte din viața nouă a poporului nostru. Nu sînt rare nici trimiterile în trecut, făcute pentru a constitui un contrast cu realitățile Romîniei contemporane.

Rajsky nu prezintă tablouri reci, lipsite de viață, statice, ci arată felul în care realizările regimului democrat-popular se oglindesc în însăși viața oamenilor. El este entuziasmat de tot ce vede în drumul său : de hidrocentrala de la Bicaz (capitolul „Dracului nu-i place lumina“), de perspectivele industriei noastre petroliere („Noapte bună, monopoluri ! Bună dimineața, Ploiești !“), de dezvoltarea rapidă a Oneștilor („Metamorfoza Onești“), de grija statului nostru pentru bătrîni, pentru ocrotirea mamei și copilului („Camera nr. 12“), de farmecul grădinilor și parcurilor bucureștene („In grădinile Șeherazadei“).

Și litoralul romînesc l-a fermecat pe Rajsky : „Am văzut mările Nordului unde apa este rece și în timpul verii, m-am scăldat în apele Sudului... am admirat îndrăzneața arhitectură a maeștrilor bulgari și greci, dar Mamaia romînească mi-a lăsat cea mai puternică amintire. In mozaicul de culori al modernelor hoteluri și restaurante sînt poezia mării, azurul și limpezimea bolții cerești, reținute în aurul plajei de aici“.

Pentru ca cititorul cehoslovac să-și facă o imagine cît mai veridică despre țara noastră, la sfîrșitul volumului a fost inserat un capitol intitulat „Romînia în cifre“ — un breviar istoric, geografic, politic, social și cultural, care completează în chip fericit însemnările înmănuncheate în „Arabescuri“.

Versiunea în limba cehă a acestei lucrări, apărute în Editura pentru literatură politică din Praga, cuprinde peste 120 fotografii executate cu gust și fantezie de Vilém Kropp.

Insemnările despre țara noastră sînt scrise într-o frumoasă limbă literară, de un prieten sincer al poporului romîn, pentru care are cuvinte pline de căldură : „Așa m-a întîmpinat Romînia și tot așa și-a luat rămas bun de la mine. Iar eu am luat o părticică din soarele ei, din soarele pe care l-am găsit în inimile oamenilor mai vîrstnici, mai tineri și ale celor foarte tineri, și cărora le-am închinat aceste modeste însemnări“.

Cardinalul și Mafia

Cardinalul Ruffini, arhiepiscop al orașului Palermo, cunoscut pentru opiniile sale monarhiste și pentru simpatia pe care o poartă dictatorului Franco, a denunțat într-o recentă predică „grava conjurație care este pe punctul de a dezonora Sicilia“. Cardinalul se ridică împotriva celor care au luptat pentru constituirea unei comisii parlamentare de urmărire a Mafiei.

Opinia publică din Italia — dezgustată de operațiile de acaparare a piețelor de desfacere, în special în Sicilia, de specula cu terenurile de construcții, la care afaceriștii veroși se dedau la adăpostul atotputernicei Mafii — își exprimă dorința să se facă lumină asupra sprijinului pe care anumiți politicieni locali îl acordă Mafiei. Dar pentru cardinal toate acestea nu există. El consideră că Mafia nu prezintă nici un pericol, fiind, chipurile, „pe cale de dispariție“. Ea este „condusă de tineri îndrăzneți, nu de bandiți și de criminali, așa cum se afirmă“. „Cine denunță Mafia discreditează Sicilia — spune mai departe cardinalul — de aceea este mai bine să nu vorbim despre ea“

După părerea lui Ruffini, printre „conjurați“ trebuie inclus decedatul Giuseppe Tommasi di Lampedusa, autorul romanului „Il Gattopardo“, tradus în aproape toate limbile pămîntului, după care s-a turnat filmul cu același titlu al regizorului Luchino Visconti. Cardinalul este de părere că în acest roman se insistă prea mult asupra descompunerii morale, sînt ironizați oamenii bisericii și practicile religioase și se descrie în așa fel mizeria în care trăia poporul sicilian în secolul al XIX-lea, încît se lasă a se înțelege că asemenea stări de lucruri dăinuie și astăzi.

Un alt „conjurat“ ar fi cunoscutul scriitor și activist pe tărîm obștesc Danilo Dolci, care „își permite să scrie cărți și să țină în diferite țări conferințe, făcînd lumea să creadă că în Sicilia domnește sărăcia și că cei de la conducerea treburilor publice ar da dovadă de nepăsare“.

Cardinalul se preface a ignora lupta oamenilor care cer să se facă o cotitură radicală în Sicilia, să se dea pămîntul celor care îl muncesc, să se găsească de lucru pentru toți cetățenii. „E de ajuns să privești în jur — spune Ruffini — să admiri vestigiile artei antice și frumusețile naturii înconjurătoare... să te depărtezi de realitatea crudă de pe pămînt și să te cufunzi într-o contemplare senină și liniștită“.

Majoritatea sicilienilor și a celorlalți locuitori ai Italiei gîndesc însă altfel. Ei luptă zi de zi pentru a transforma într-un sens înnoitor frumoasa lor insulă, pentru a asigura progresul social al întregii populații.

Giorgio PASTORE
Roma

Una din „inofensivele“ acțiuni ale Mafiei.

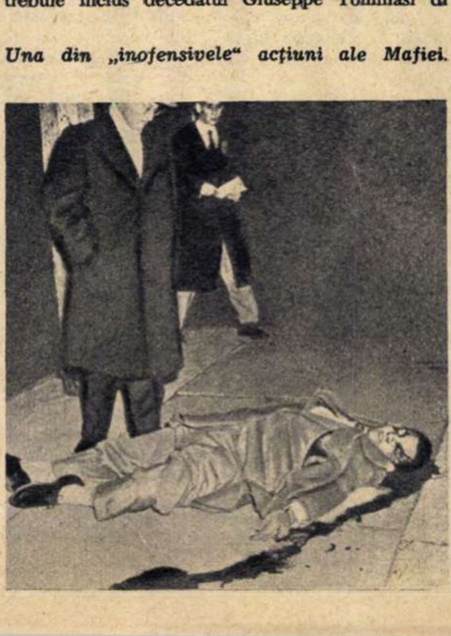

Coordonatele expoziției de la New York

58 țări participante, 200 clădiri, o suprafață de 300 hectare, 7.000 telefoane publice, 75 kilometri de țevi, 750 kilometri de cabluri, 125.000.000 dolari investiți pentru străzi noi, un port, un aerodrom pentru elicoptere, 70-100.000.000 vizitatori — iată doar cîteva din cifrele ce pot oferi coordonatele proporțiilor Expoziției internaționale deschise la New York la 22 aprilie. Cu toate acestea „un lucru îi necăjește pe newyorkezi — scrie Michel Ragon, corespondentul săptămînalului francez «Arts». Tîrgul n-a putut fi calificat «expoziție universală»“, întrucît, din cauza unor abateri de la regulamentul Biroului internațional al expozițiilor, o serie de țări, printre care Franța, U.R.S.S., R. S. Cehoslovacă, Marea Britanie, Italia, Canada și altele nu participă la această manifestare.

Expoziția de la New York mai are și o altă caracteristică. Spre deosebire de cele anterioare, care au înfățișat de fiecare dată tendințele noi în arhitectura anilor respectivi, tîrgul newyorkez are din acest punct de vedere un aspect oarecum eterogen. Și aceasta datorită faptului că, așa cum a declarat Robert Moses, președintele expoziției, fiecare expozant a avut dreptul să-și aleagă propriul arhitect și ca atare să-și impună propriile preferințe în ce privește stilul arhitectonic. Consecința ? In pofida participării unor mari arhitecți, „expoziția — apreciază revista «Arts» — nu este decît un decor gen Cecil B. de Mille“...

Săptămînalul francez consideră însă că, în măsura în care manifestarea de la New York nu este o expoziție internațională în sensul propriu al noţiunii, ci un fel de tîrg, el este reuşit : „În domeniul amuzamentului şi al spectacolului popular nu s-a realizat pînă acum nimic mai bun“.

La rîndul său, corespondentul ziarului „Le Monde“ caracterizează expoziţia ca fiind „cel mai mare spectacol pe care lumea l-a văzut vreodată, o investiţie de un miliard de dolari, o fantastică colecţie de obiecte şi fiinţe : de la dansatorii batutsi, care compun baletul personal al regelui din Burundi... pînă la cele mai complicate maşini electronice, de la «Pieta» lui Michelangelo pînă la cabina în care oamenii se pregătesc să ajungă pe Lună... Dar — subliniază în continuare «Le Monde» — expoziţia este în realitate o gigantică paradă publicitară“. Astfel rolul „Unisferei“ este de a face reclamă companiei U. S. Steel — marea producătoare de oţel care a construit-o. Aşa-numitul „turn al luminii“, în cadrul căruia se prezintă o revistă muzicală interpretată în întregime de păpuşi electronice, constituie de fapt contribuţia publicitară a companiilor de electricitate americane. „General Motors“, cea mai mare firmă producătoare de automobile, oferă vizitatorilor posibilitatea de a face o călătorie în viitor, într-un oraş în care toate problemele circulaţiei au fost rezolvate, autostrăzile se ramifică sub pămînt, locurile de parcare se află la parterul clădirilor, magazinele la etajul întîi, locuinţele la al doilea, iar la al treilea — parcuri, grădini, păduri... Pavilionul firmei „Ford“ — principala concurentă a lui „General Motors“ îşi preumblă vizitatorii în trecut, prezent şi viitor, în timp ce „Chrysler“ le pune la dispoziţie un arhipelag de cinci insule legate între ele prin numeroase poduri. Compania de asigurare „Equitable Life“ prezintă o uriaşă hartă a Statelor Unite care înregistrează zilnic schimbările demografice survenite în urma naşterilor şi morţilor, emigrărilor şi imigrărilor etc.

Vedere generală a Expoziţiei internaţionale de la New York.

Vizitatorii... — conchide corespondentul ziarului „Le Monde“ — au nenumărate prilejuri de a se extazia şi de a admira, de a se distra şi de a cheltui mulţi bani, de a se înapoia acasă frînţi de oboseală. Dacă după tîrg se vor vinde şi mai multe maşini, şi mai multe frigidere, şi mai multe produse Westinghouse, Du Pont de Nemours, Revlon şi altele, tîrgul îşi va fi atins în felul acesta ţelul !

Această şcolăriţă franceză, în vîrstă de doisprezece ani, ascultă primul său disc de muzică uşoară care, poate, o va transforma în... idol.

Idoli în serie

„Ştiţi, am o voce care seamănă perfect cu a lui Johnny Hallyday“.

Zeci de tineri bat zilnic la uşile caselor de discuri din Franţa cu o autorecomandare de acest fel. „Jumătate dintre ei — ne încredinţează publicaţia franceză «Arts» — nu ştiu să cînte de loc, mulţi n-au nici voce, nici simţ al muzicii, iar unii nu cunosc măcar un singur cîntec de la un capăt la altul“.

Şi totuşi, majoritatea acestora nu sînt sfătuiţi să renunţe. Din contra, din mijlocul lor se va lansa poate, dacă nu peste noapte, în orice caz în cîteva săptămîni, un nou idol al discului. Vînătoarea de vedete constituie un preţios punct de sprijin al caselor de discuri în lupta de concurenţă.

După cum relatează săptămînalul francez mai sus-amintit, imperativul principal este : „Să produci, să produci, să produci, să scoţi douăzeci de discuri noi pe an, căci un succes de muzică uşoară consumîndu-se repede, trebuie înlocuit tot atît de repede cu altceva“.

Acest imperativ include, bineînţeles, fabricarea de noi vedete, garanţia cea mai sigură a reuşitei unor discuri.

Iar vedetele se fabrică pe bandă (atît la propriu, cît şi la figurat) în laboratoarele caselor de discuri. Căci, dacă tehnica discului microsion permite înregistrarea prealabilă a cîntecului pe o bandă de magnetofon, pînă la definitivarea benzii în camerele inginerului de sunet are loc o întreagă alchimie a vocii. Iată cum o descrie comentatorul săptămînalului „Arts“ :

„Rege al unei lumi pline de aparate misterioase, năpădite de fire electrice multicolore şi ochiuri luminoase în care tremură ace indicatoare, inginerul de sunet stă la o masă metalică ale cărei nenumărate butoane, fire şi manete corespund unor tot atît de nenumărate posibilităţi de a modifica vocea venită din studio. El descompune această voce, îi prelucrează fiecare element, dă fineţe unor note prea ascuţite, le accentuează sau le voalează pe cele grave şi, cu ajutorul unor filtre speciale, suprimă pur şi simplu vibraţiile care nu-i convin... Astfel, vocea cea mai anodină din lume capătă strălucire şi un caracter insolit“.

Iată cum se naşte o neovedetă de laborator. Bine susţinut de o campanie publicitară (pentru izbînda căreia unii editori cheltuiesc pînă la 25% din bugetul lor), noul „idol“ va încerca să cucerească piata discului.

Răscoala din Radfan

În regiunea Radfan din emiratul Dala (Federaţia Arabiei de sud) a izbucnit o răscoală a populaţiei locale. Conducătorii federaţiei au cerut sprijinul unităţilor britanice, care au început operaţii militare pe scară largă şi procedează totodată, în vederea facilitării deplasării convoaielor, la străpungerea unei şosele prin centrul acestui teritoriu cuprins de frămîntări.

Amploarea operaţiilor constituie o reflectare a străduinţelor de a înăbuşi rapid răscoala şi a nu admite repetarea ei în alte părţi ale federaţiei — scria recent ziarul londonez „Daily Telegraph“, care sublinia că vastul teritoriu muntos al federaţiei reprezintă o regiune ideală pentru un război de partizani.

Federaţia amintită, de tip neocolonialist, se întinde pe o suprafaţă de 200.000 kilometri pătraţi — cît Grecia, Danemarca şi Olanda la un loc. Dar aici, în cele 13 sultanate, emirate şi şeicate, nu trăiesc decît circa 500.000 de oameni.

Viaţa lor este extrem de grea. Nu degeaba unuia din ţinuturile federaţiei i se spune Hadramaut, ceea ce în traducere înseamnă „Aici a venit moartea“. În anii de secetă oamenii sînt salvaţi de la o pieire sigură numai de un copac din fructele căruia îşi coc turte şi fierb o zeamă. Mai norocoşi sînt pescarii, cărora marea le poate asigura o existenţă precară.

Pe aceste meleaguri natalitatea scade an de an şi, paralel, creşte mortalitatea. O jumătate de milion de oameni sînt striviţi sub povara impozitelor feudale, a mizeriei, a bolilor. Iată de ce s-au răsculat arabii din Radfan.

Zi de tîrg la Mukheiras — Federaţia Arabiei de sud.

La fiecare nouă ore...

La fiecare nouă ore în R. F. Germană moare o mamă. Această constatare a fost făcută pe bază de statistici de publicaţia „Revue“ din München, care pune şi următoarea întrebare : „De ce oare la noi mor — de pe urma sarcinilor şi naşterilor — mai multe femei decît în restul lumii civilizate ?“

Medicii cărora le-a fost adresată întrebarea au răspuns : „Pentru că la noi controlul medical preventiv este defectuos, pentru că se face prea tîrziu sau chiar de loc, pentru că femeile noastre sînt insuficient lămurite — în unele localităţi nu există nici un post de consultaţie — pentru că la noi fiecare a treia femeie continuă să nască acasă, dar, mai ales, pentru că nici medicul, nici maşina salvării nu pot sosi urgent, ceea ce face ca riscul transportării gravidei să devină prea mare. Din pricina lipsei acute de paturi în clinici, orice progres în acest domeniu într-un viitor apropiat este imposibil“.

La toate acestea se adaugă faptul, relevat cu cîtva timp în urmă de revista „Stern“ din Hamburg, că viitoarele mame trebuie să-şi plătească singure taxele de analize. Sînt în R.F.G. — scrie în continuare revista — medici cu simţ de răspundere care prezintă diferite propuneri pentru scăderea mortalităţii în rîndul mamelor... Aceştia cer ca ocrotirea mamelor şi ajutorul de naştere să fie aduse la nivelul existent în acele ţări care pot constitui un exemplu din acest punct de vedere.

CADRAN international

Ziua femeilor din Monoklissia

Potrivit unui vechi obicei, în fiecare an, în satul macedonean Monoklissia din regiunea Serresc (nordul Greciei), femeile iau din mîinile bărbaţilor, vreme de 24 de ceasuri, frînele treburilor publice. În piaţa satului te întîmpină în dimineaţa aceea o mare placardă pe care stă scris „Ghinekokratia" — dominaţia femeilor (foto 1). În această zi rolurile se inversează, femeile fiind scutite de orice corvezi menajere, care trec în schimb în sarcina bărbaţilor, obligaţi să stea acasă, să aibă grijă de copii, să spele rufe, să gătească şi să facă şi alte mărunte treburi gospodăreşti (foto 2).

În schimb, diversele funcţii obşteşti sînt preluate de femei, care ţin locul primarului, al poştaşului, al secretarului comunal, achitîndu-se onorabil de toate aceste misiuni.

În cursul neobişnuitei zile, femeile preiau nu numai treburile bărbaţilor, ci şi distracţiile lor favorite. Ele merg la cafenea, joacă cărţi, pun ţara la cale, beau şi fumează în lege, iar seara organizează un mare ospăţ, stropit din belşug cu zeci de litri de vin, la care petrec cîntînd şi jucînd pînă în zori. Serbarea este prezidată de o „regină" aleasă de femei, pe care acestea o însoţesc prin sat cu mare alai şi cu muzică populară.

Dar scurtul „matriarhat", ale cărui festivităţi sînt o rămăşiţă a vechiului cult al zeului Dionisos, la sfîrşit a doua zi, cînd femeile se întorc cu oarecare părere de rău la obişnuitele lor treburi cotidiene, în timp ce bărbaţii, mulţumiţi că au scăpat de multiplele corvezi femeieşti, îşi reiau ocupaţiile.

Festivitatea guvernării de o zi a femeilor din satul Monoklissia a atras şi anul acesta numeroşi turişti şi fotoreporteri.

O ceremonie oarecum similară are loc şi în satul Strimi, situat în regiunea Komotini din nordul Greciei : i se fac daruri moaşei, după care femeile merg pe ogor, unde o proclamă „regina satului". Ceremonia este urmată de o petrecere zgomotoasă, la care bărbaţilor le este interzis să asiste...

AI. GHEORGHIU
Atena

Γυναικοκρατια
1

„Parlez-vous franglais?"

Într-un articol publicat mai demult în „Flacăra" se relata faptul că în Franţa a luat naştere o mişcare împotriva pătrunderii în limba franceză a cuvintelor şi expresiilor englezeşti. Sau, mai bine-zis, americane. Recent, doi lingvişti francezi, René Etiemble, profesor la Sorbona, şi colegul său, profesorul Guillermou, au publicat o serie de date care arată că după cel de-al doilea război mondial au fost „adoptate" de limba franceză curentă vreo cinci mii de cuvinte englezeşti, iar în terminologia tehnică — de şase ori mai multe. Profesorul Guillermou a declarat că majoritatea acestor cuvinte sînt străine spiritului limbii franceze. Aşa, de pildă, *snack-bar*, ca şi expresia americană *teen-ager* sînt cu totul altceva decît ceea ce exprimă *café* şi, respectiv, *jeune fille* în limba franceză. Cei doi profesori au declarat război invaziei de cuvinte străine şi au dat acestui limbaj amestecat un nume caracteristic : *franglais*.

Hot-Dog
2.80
Nicoise
LES SALADES
2.10
Crevettes
Chicken-Salad
4.00
HAIR STYLIST
Self Service
GRILL-R
SNACK-LUNCH
EDDY
SHIRTMAKER-TAILOR
GRILL SHOP
BOUTIQUE
TAX FREE
SHOPPING

Săptămînalul francez „L'Express" prezintă într-un fotomontaj folosirea în terminologia comercială a unor elemente lingvistice străine spiritului limbii franceze.

Încercînd să combată poziţia celor doi lingvişti francezi, unul din colaboratorii săptămînalului american „Time" pretinde că în general limba franceză nu ar fi altceva decît un amestec de cuvinte de origine arabă, spaniolă, greacă, germană şi engleză. De altfel — se spune în articolul apărut în „Time" — franceza nu este vorbită decît de 65 milioane de oameni, în timp ce engleza e limba a 250 milioane... Mai mult : germanii şi japonezii au adoptat foarte multe cuvinte englezeşti şi nu protestează... Cînd germanii spun : *kalter-Krieg* (război rece), folosesc tot o expresie adoptată din engleză (sic !)...

Argumentele americane de acest gen nu fac decît să provoace reacţii şi mai puternice în Franţa.

Academia franceză sprijină cu toată autoritatea sa iniţiativa celor doi lingvişti. O comisie a Academiei a întocmit o listă conţinînd cuvintele străine care nu sînt adecvate limbii franceze. René Etiemble pregăteşte un dicţionar în care înlocuieşte cuvintele englezeşti cu cuvinte franţuzeşti corespunzătoare. El introduce în dicţionarul său şi cuvintele adoptate care nu pot fi înlocuite, dar cu ortografie franceză. De pildă, cuvîntul *jeep* este scris *jipe*. Profesorul Guillermou propune ca expresiile şi cuvintele englezeşti să fie grupate în trei categorii : în prima — cele acceptabile, în a doua — cele care nu trebuie preluate, iar în a treia categorie — expresiile şi cuvintele „sub observaţie", despre care încă nu se poate preciza dacă sînt sau nu necesare.

Dicţionarul lui Etiemble va apare într-un an sau doi. În schimb lingvistul francez a scris în şase săptămîni o carte cu titlul „Parlez-vous franglais ?", apărută în Editura Gallimard, pe care ziarul „Le Monde" o defineşte drept „un manifest politic împotriva franglais-ului".

„Dacă nu sîntem atenţi — scrie Etiemble — în patruzeci de ani limba franceză va înceta să existe. Nu numai că înghiţim cu miile cuvinte americane, care trec neschimbate în limba noastră... dar fabricăm cuvinte englezeşti false, modificăm sensul cuvintelor noastre, nu mai respectăm regulile compoziţiei, deformăm sintaxa. Pe scurt, noi nu mai vorbim franţuzeşte, ci vorbim un «sabir atlantic»" („sabir" este denumirea dată unui limbaj în care se amestecă cuvinte arabe, franceze, italiene şi spaniole, vorbit în Africa de nord şi în Orient).

150 de scrisori secrete ale lui Hemingway

Generalul american Charles T. Lanham, un apropiat prieten al lui Ernest Hemingway, a pus la dispoziţia Universităţii din Princeton (S.U.A.) o colecţie de scrisori primite de la marele scriitor. Ele vor fi studiate de profesorul Baker în vederea elaborării monografiei despre Hemingway pe care o pregăteşte. Deşi corespondenţa aceasta va contribui la reconstituirea cît mai autentică a personalităţii scriitorului american, nu va fi citată nici o scrisoare, nici o frază măcar. Şi aceasta, potrivit dorinţei exprese a lui Hemingway, ca scrisorile sale să nu fie publicate niciodată.

După moartea lui Hemingway, soţia scriitorului a remis şi ea Universităţii din Princeton diverse manuscrise şi documente, cu rugămintea ca profesorul Baker să-şi asume rolul de biograf al soţului său. Baker a reuşit să adune în total aproape 1.000 de scrisori, dar cea mai mare valoare o prezintă cele 150 adresate generalului Lanham.

Care e conţinutul acestora din urmă ? De ce li se atribuie o importanţă atît de mare ?

Se spune că au „din toate cîte puţin". Sînt mesaje violente şi emoţionante despre război şi destine omeneşti, despre lupta cu singurătatea şi despre snobi — la adresa cărora Hemingway are cuvinte usturătoare.

Scriitorul adăuga uneori scrisorilor sale cîte o poezie — pe care Lanham le consideră „groaznice". Analizînd „Primul poem pentru Mary", Baker scrie : „sînt versuri libere, prea lungi, lipsite de armonie". Dar ele ajută la înţelegerea relaţiilor dintre scriitor şi soţia sa, al cărei mentor îi plăcea să fie. Mary era eleva lui, admiratoarea sa pasionată, era cea căreia îi putea încredinţa tot ce avea pe suflet.

Charles Lanham — a cărui vitejie l-a uimit pe Hemingway — era la rîndul său impresionat de curajul scriitorului. Aflîndu-se amîndoi pe front, într-o noapte rece de iarnă Lanham i-a telefonat lui Hemingway, la statul major : „Peste cîteva minute pornim la atac. Dacă vrei, vino, dar nimeni nu te obligă". Ca să scurteze drumul, scriitorul a trecut printr-un cîmp minat.

Hemingway nu putea suferi sentimentalismul : „Sporovăială blestemată de femeie" — spunea el ori de cîte ori se vorbea pe ton melodramatic. Scrisorile lui din tinereţe cuprind totuşi pasaje cu conţinut „sentimental". Reiese din ele, de pildă, că în timpul primului război mondial a fost într-adevăr îndrăgostit de o infirmieră — care avea să fie prototipul lui Cat, eroina romanului „Adio arme".

Tema morţii este adesea prezentă în scrisorile lui Hemingway, ca de altfel şi în proza sa. Îndurerat de pierderea unui prieten, el scrie cu umor amar că mor unul după altul oamenii care pînă acum n-au murit niciodată.

A pomenit vreodată Hemingway în aceste scrisori de sinucidere ? Da. Dar ce anume, nu se ştie încă. Răspunsul se ascunde în sutele de pagini ale moştenirii sale epistolare secrete.

Salonul casei-muzeu Hemingway (situată lîngă Havana), unde scriitorul şi-a petrecut ultimii ani ai vieţii.

Într-o dimineață...

Schiță de Françoise SAGAN

Ilustrație de Eugen MIHĂESCU

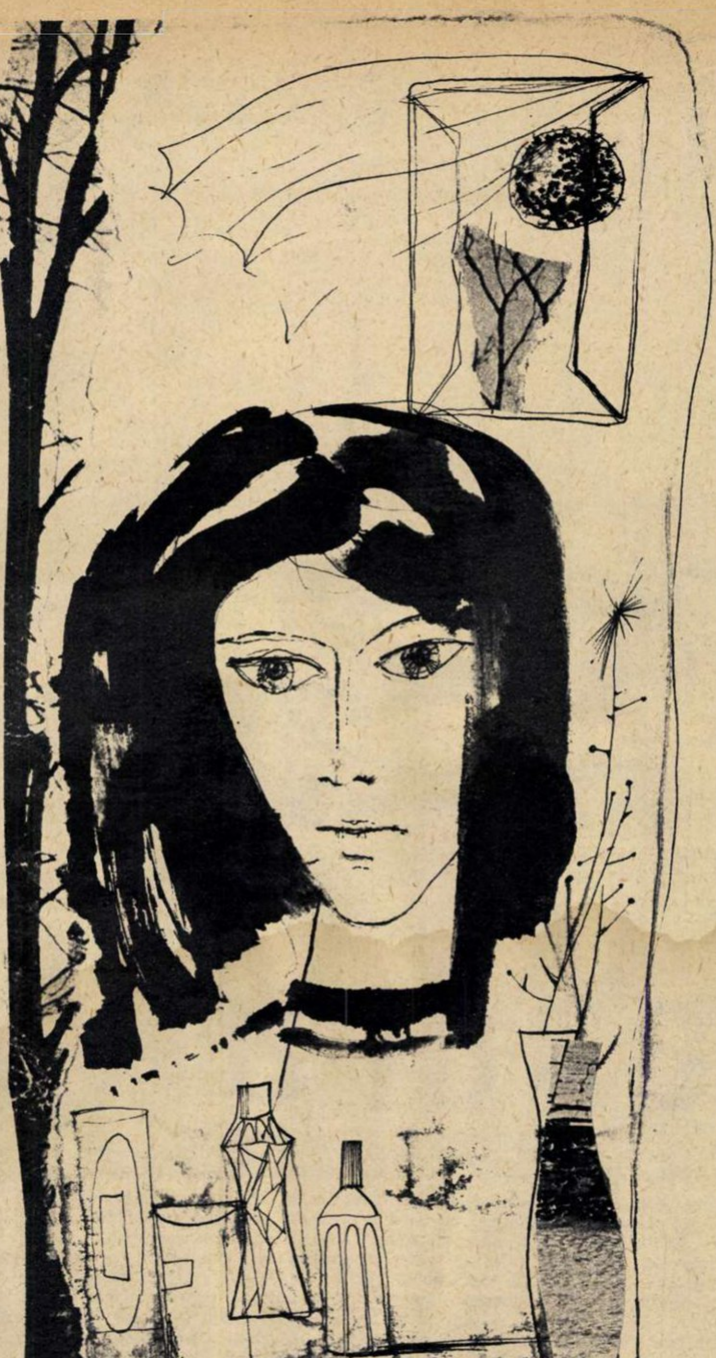

Numele meu este Nicole Montagne, dar toți îmi spun Delphine. E pseudonimul meu, pe care mi l-am ales singură. Lucrez în redacția unui mare săptămînal, la secția de cronică. În general știu să mă aranjez, așa că viața nu-mi prea dă multă bătaie de cap. Nu mă torturează „complexe" psihice, nu mă pot plînge de lipsă de temperament. Sînt celibatară. O dată, e drept, era cît pe ce să mă mărit cu Jean Louis. Lucram împreună în aceeași redacție. Jean Louis a murit stupid, într-un accident de avion. Eram în relații foarte bune. Poate chiar ceva mai strînse decît îngăduie normele unei morale severe. Dar în epoca noastră... Pe scurt, în ziua cînd a murit am suferit îngrozitor. Am vrut chiar să mă sinucid. Atîta am plîns și m-am consumat, încît cred că aș fi fost în stare să o fac. Dar au venit prietenii — se temeau să nu fac o prostie. Așa se spune întotdeauna în astfel de cazuri. De atunci au trecut doi ani. Dar și acum cînd vine vorba de el (și se mai întîmplă din cînd în cînd) fac o figură gravă. Însă fotografia lui Jean Louis, pe care o țin pe măsuța de lîngă patul meu, s-a decolorat...

Nu am păreri politice precise. Mai bine-zis, le împărtășesc pe acelea ale lui Marc, fiind, ca și el, de stînga. Marc lucrează în redacția noastră. Toți îl socotesc un fel de logodnic al meu. Mereu mi se spune : „Sînteți o pereche potrivită. Mergeți de mult împreună, ar fi timpul să vă căsătoriți". N-aș vrea să-l pierd, și nici el pe mine.

E greu să vorbești despre tine însuți. N-am știut-o pînă acum. Sincer vorbind, viața mea nu-i obositoare, nici monotonă, nici plicticoasă. Îmi cîștig existența într-un mediu de oameni interesanți, am un „băiat" care mă iubește, am o dragoste mare, tragică în trecut, am prieteni, am cunoscuți. Găsesc că e plăcut să trăiești. Dar mi se pare că am mai spus asta... Gata ! Ajunge despre mine !

Azi-dimineață m-a trezit telefonul foarte devreme. Era Gladys, o colegă de redacție. Am ridicat receptorul fără nici un chef. În primul rînd pentru că mă așteptam să fiu avertizată că mi se va închide telefonul (am trecut printr-o „criză financiară", și în afară de asta sînt pur și simplu leneșă). În al doilea rînd, pentru că m-am uitat la ceas și am văzut că e deja nouă. Ora nouă ! Duminică ! Și, în al treilea rînd, pentru că telefonul stă pe măsuță între fotografiile lui Jean Louis și Marc. Asta mă enervează cumplit : de fiecare dată am sentimentul că înșel pe cineva. Pe Jean Louis ? Pe Marc ? Pe mine ?...

Primul lucru pe care l-am auzit ducînd receptorul la ureche a fost bocetul lui Gladys. Hohotea așa de tare, că am simțit fiori în spate. Aș fi dat orice să nu aud, să nu aflu nimic. Cu mari eforturi am reușit totuși să-i spun : „Liniștește-te, Gladys !" Atunci ea a țipat : „A izbucnit războiul, războiul atomic ! Redacția s-a închis. Telefoanele nu mai funcționează. Totul s-a sfîrșit..."

La noi tragedia va începe peste o oră. Au și fost rase de pe fața pămîntului cîteva orașe din Europa, din Asia, și din America. Gladys voia să-și ia rămas bun de la mine. O clipă am avut impresia că mi-am pierdut mințile. Apoi mi-am amintit de Pierre, care spunea mereu că în zilele noastre conștiința este o marfă deficitară. Am strigat în receptor : „Nu-i adevărat ! Nu-i adevărat !" Dar drept răspuns am auzit din nou hohotele de plîns ale lui Gladys, apoi o pocnitură scurtă și legătura s-a întrerupt. Și nu pentru că nu plătisem eu telefonul. Legătura se întrerupsese în tot orașul. Încă nu mă dezmeticisem de-a binelea și mă întrebam buimacă : cum o să fie ?

Nu știu de ce mi-am închipuit că întîi își vor face apariția „farfuriile zburătoare". După aceea m-a cuprins spaima, o spaimă nebună. Mi-am cufundat fața în pernă.

Nu, era imposibil, imposibil ! Trebuia să mă lămuresc, să aflu. Am întins mîna spre telefon dar mi-am amintit că legătura e întreruptă. Nu mai puteam afla nimic de nicăieri. Radio nu aveam. Marc pretindea că-l enervează.

M-am uitat pe fereastră. Era liniște. Pustiu. Nu se auzeau nici pașii îngrijitoarei, nici forfota locatarilor. Nu era nimeni. Ar fi trebuit... Să mă îmbrac, să fug la mama, să mă ascund la ea... Mama spunea întotdeauna că în ce privește bombele atomice lucrurile se vor petrece ca și cu gazele din primul război mondial : potrivnicii n-au să se sfiască să le arunce în luptă. Mama locuiește la marginea Parisului. Cît timp mi-ar trebui ca să ajung pe jos pînă acolo, dacă metroul face o oră ?! Iar peste o oră... Am izbucnit în plîns.

Se mai întîmpla uneori să filozofăm cu prietenele despre moartea care vine, ca o veche cunoștință, după miezul nopții. Dar moarte la ora nouă dimineața, cînd omul abia s-a trezit din somn ?!

Marc locuiește în Passy — nici acolo nu-i simplu să ajungi. Și, la urma urmei, nu aveam nici o poftă să mor în brațele lui. Conștiința acestei descoperiri mă îngrozea, dar așa era.

M-am așezat pe marginea patului și în clipa aceea m-a fulgerat gîndul că peste foarte puțină vreme am să fiu doar o masă informă de cenușă. Mi-am lipit buzele de braț, am simțit cum mi se zbate sîngele în vene și totul mi s-a părut îngrozitor de absurd. Am încercat să-mi imaginez cum arată San Francisco, acum pustiit, după descrierea dintr-o carte celebră, și întrucît nu fusesem niciodată acolo, mi-a venit foarte ușor. Mai bine-zis, foarte greu. Dar Parisul... Orașul meu ! M-a cuprins iar o furie oarbă. Aș fi vrut să mă țină cît mai mult, pentru ca să nu mă prăbușesc pe pat și să țip. Niciodată nu mi-a plăcut să mă dau în spectacol. M-am gîndit că am timp să-mi fac testamentul, să aleg epitetele și expresiile corespunzătoare. Dar la ce bun ? Cine l-ar citi ? Poate vreodată un nomad rătăcit pe ruinele străvechiului oraș Paris ? Mașinal mi-am îndreptat cutele cămășii. O dată am fost la Pompei și nimic nu m-a zguduit așa de puternic ca pozele departe de a fi grațioase ale oamenilor surprinși de catastrofă. Poate că de aceea m-am dus imediat la baie și mi-am aranjat coafura, pieptănîndu-mi părul peste cap. (Știu foarte bine că nici o depresiune sufletească nu poate anihila într-o femeie dorința de a-și aranja părul. E stupid, dar așa e ! „Ei și ? Toți o să murim o dată. Lăsați-mă să mă pieptăn"...)

Stoluri de gînduri îmi treceau prin cap. Prostii ! Parcă s-a frînt ceva în mine. Bine că nu mi-am pierdut capacitatea de a gîndi. Și aveam la ce mă gîndi. Curînd am să mor. Și părinții mei. Și prietenii mei. Și cunoștințele mele. Situația era mai mult decît serioasă. Iar un glăscior subțirel tot îmi țiuia în ureche că am uitat să cumpăr o perie de cap aspră. Stupid. M-am surprins că buzele-mi șopteau abia auzit acest cuvînt. Și era exact cuvîntul necesar. Doamne, iartă-mă, am găsit și eu cînd să mă încînt de talentul meu de a pune cuvîntul potrivit la locul potrivit. Dar niciodată nu m-am putut stăpîni. Doar spunea mama : „fiica mea s-a născut cu stiloul în mînă".

Mi-am amintit de cartea pe care intenționam să o scriu. Planul ei era gata. Muncă zadarnică ! Totul va fi distrus într-o clipită... E cu neputință de înțeles ! Dar orașe mari acum nu mai există. Cîmpiile, rîurile, casele, căsuțele — totul a fost distrus. Iar acum urmează Parisul... Parisul, pe străzile căruia au mers Ludovic al XIV-lea, Napoleon și alții... Mulți pași au răsunat pe străzile lui !...

Lacrimile mi-au umplut ochii, mi-am mușcat buzele ca să nu țip, dar am observat totuși că, în timp ce mă gîndeam la toate acestea, am ridicat mașinal halatul și l-am pus pe umeraș. Am simțit că turbez. Cît mă disprețuiam !

Cît e ora ? Gîndul acesta le-a alungat pe toate celelalte ; cît e ora ? Cît mi-a mai rămas să trăiesc ? Vrînd să iau ceasul de pe măsuță, am dărîmat ambele fotografii. Dar, recunosc, nu m-am întristat de loc. M-am uitat la ceas. Nouă și douăzeci. Douăzeci de minute ! Am pierdut douăzeci de minute ca să mă pieptăn și să mă aranjez. Am început iar să plîng, dar de data aceasta tare și amar... N-avea rost să mai pierd încă cinci minute pentru căutarea batistei. Și așa pierdusem destul timp. De ce s-o fi tărăgănînd atît ? Ei și ? M-am surprins șoptind : „Doamne iartă-ne și păzește-ne". Și asta eu, care nu mai credeam în Dumnezeu încă de pe cînd l-am cunoscut pe Jean Louis ! Era necinstit. Nu aveam dreptul să mă agăț în ultimul minut de ceea ce negasem atît de categoric timp de cinci ani. Acest raționament m-a făcut să-mi viu în fire. Oamenii trebuie să moară demn. Aici e tot secretul. Mama stă prea departe. Telefonul și metroul nu mai funcționează. Mașina mea e în garaj la Marc. Sînt singură. Ei și, am să mor... Dar cum am ajuns la gîndul acesta, am spus iar : „Nu vreau ! Nu vreau !" De fapt n-am spus, ci am strigat. Eram în pragul nebuniei, al unei crize de nervi, ceea ce nu se mai întîmplase.

Mi-am șters nasul cu prosopul și am încercat să mă calmez. Sigur, aș putea să mă duc la Corina. Stă foarte aproape. Are un balcon mare. M-am și văzut urmărind din balcon valul atomic care înaintează de la orizont. Ideea mi-a plăcut. Dar mi-am adus aminte de soțul și cei doi copii ai Corinei. Ce scenă groaznică o să fie ! Mai bine mă culc iar. Să mor în patul meu, cum se spune. Eu am să mor în patul meu, iar în jur o să se prăbușească zeci de mii de clădiri.

Nu, nu, ideea nu era rea. Am deschis picupul și m-am culcat. Să-l pun pe Wagner ? Bineînțeles, discurile nu erau la locul lor. În cele din urmă am găsit uvertura la „Lohengrin". Nu mai știu cine mi-a dăruit-o. Trebuie să fac neapărat ordine în discotecă. Cuvintele acestea, pe care înainte le repetam atît de des, mi-au sunat acum cînd batjocoritor, cînd sălbatic... Pe neașteptate îmi recăpătasem priceperea de a găsi epitetele necesare, calitate atît de prețuită în redacție.

Am pus placa și am început să ascult străduindu-mă să nu mă mișc. Era destul de plicticos. Am început să urmăresc cum îmi zvîcnește o venă pe braț, cum îmi bate pulsul.

Deodată am auzit o bătaie puternică în ușă. Am crezut că e Marc. El are obiceiul să-mi facă surprize. Și apoi numai Marc e în stare să alerge trei kilometri fără să-și tragă sufletul. Dar nu, erau Antoinette și Pierre. Se uitau la mine într-un chip ciudat.

— Ce-i cu telefonul tău ? — m-a întrebat Antoinette.

— E închis. Și pe bună dreptate : nu l-am plătit de două luni. Dar întrebarea ei mi s-a părut stupidă : parcă n-ar ști că e ora zece și un sfert !

— Am fost convinsă că n-o să ne creadă — i-a spus Antoinette lui Pierre. Tot Parisul știe că azi este 1 aprilie ! Degeaba am venit într-un suflet.

M-am uitat la ea, pe urmă la Pierre. Și am înțeles cum pot ucide oamenii pe moment, l-am înțeles pe Shakespeare, pe Wagner și multe, multe...

— Glumele voastre sînt puțin premature ! — le-am spus cu voce înăbușită.

Și am ieșit din cameră sub pretext că vreau să-mi fac un ceai.

În bucătărie am sărutat ceainicul. După aceea pereții.

Traducere de Iulia SCUTARU

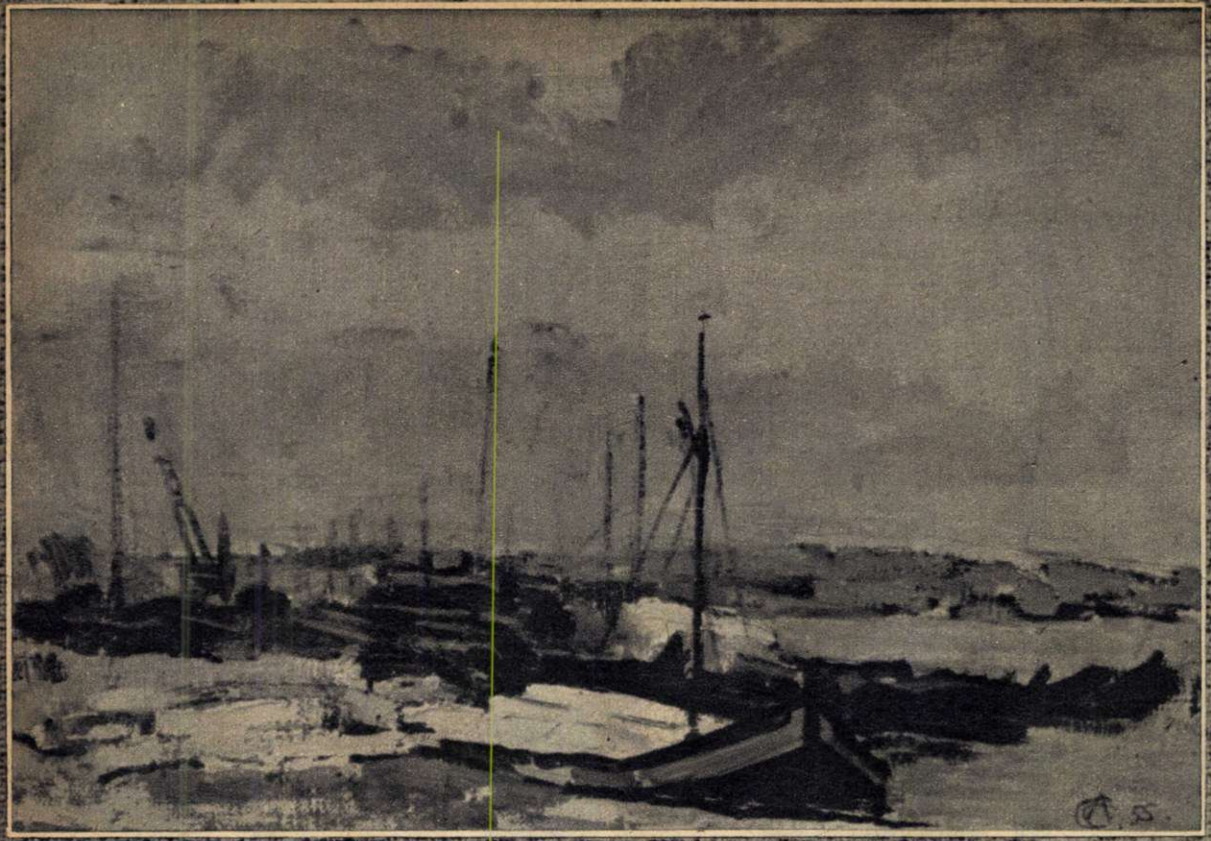

Peisaj din Tulcea.

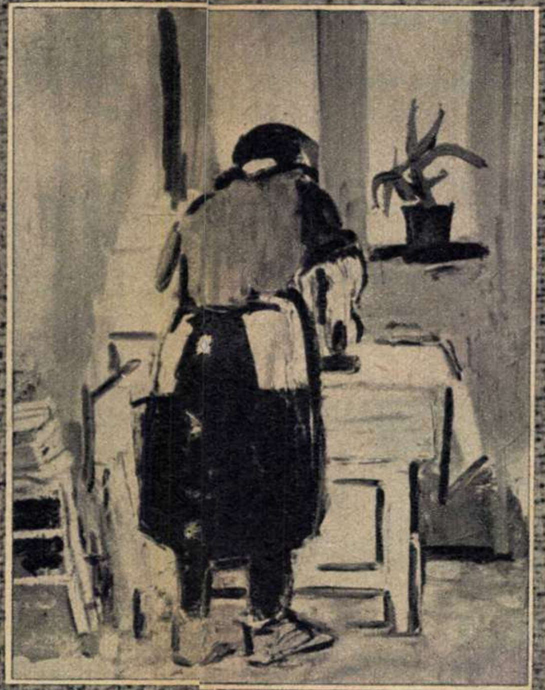

Călcătoreasă.

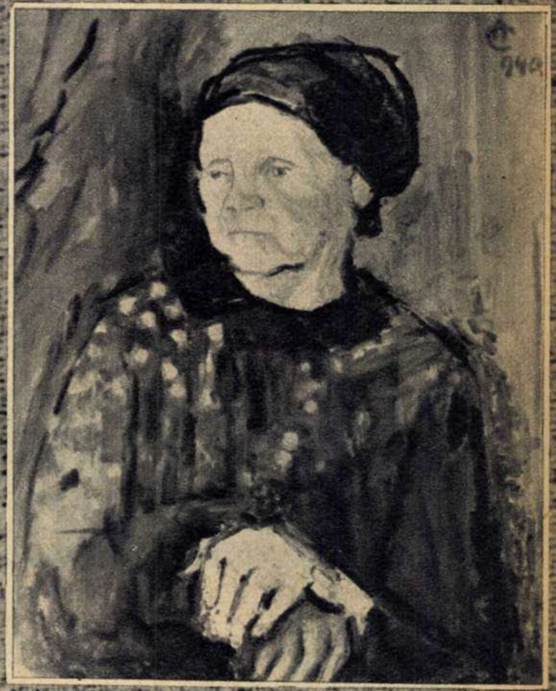

Mama artistului.

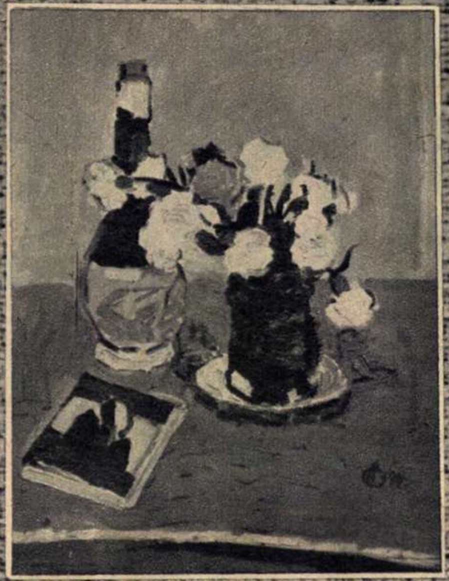

Natură statică cu flori.

Alexandru CIUCURENCU

O remarcabilă, chiar unică expoziție de culoare, fantezie și originalitate, rodul a treizeci de ani de muncă și cuceriri! Impresiile sînt puternice, complexe, trezesc emoții care au durabilitate și rămîn pregnant, prin asociații, în memorie. Operele pictorului Ciucurencu — prezentate retrospectiv în sala Dalles — ne dezvăluie o personalitate închegată, configurează amplu stilul său. Culorile unei zile de vară, melancolia unui apus de soare iarna, lumina strălucitoare a naturilor statice sau culoarea și lumina care dau expresie chipului omenesc sînt rodul unei viziuni simple și precise, demnă urmașă a celor mai bune tradiții ale artei romînești și universale.

Alexandru Ciucurencu s-a născut la Tulcea în anul 1902. A urmat școala de arte frumoase din București și apoi și-a completat studiile în 1931 la Paris în atelierul lui André Lhote. Încă din 1930 îl găsim prezent an de an în expoziții colective sau de stat, în București sau în străinătate, bucurîndu-se de succes mereu sporit — exemplificat amplu cu ocazia ultimelor expoziții personale la Berlin în 1962 și Viena în 1963. Obține numeroase premii și distincții pentru lucrările sale care astăzi constituie mîndria unor muzee și colecții importante ca: Muzeul de artă al R.P. Romîne, Muzeul Zambaccian, Muzeul Brukenthal, colecțiile Elena și dr. I. Dona, Ion Dumitrescu, Apostolide Apostol, Weinberg ș.a.

Inspirația lucrărilor sale este foarte bogată și variată, de la poezia peisajului rural la dinamismul celui industrial, de la lumina aspectelor citadine cu construcții noi la lirismul interioarelor animate cel mai des cu personaje feminine, de la scenele din istoria patriei pe care le redă cu simțul dramaticului și al grandoarei (Ana Ipătescu, scenele zguduitoare ale evenimentelor din 1907 sau 13 decembrie 1918), la zugrăvirea chipului omenesc interpretat psihologic prin intermediul luminii și culorii (Gh. Belu — Erou al Muncii Socialiste, dr. I. Dona, compozitorii Alfred Alessandrescu, M. Jora, colecționarul M. Weinberg, caricaturistul I. Ross ș.a.).

Demne de subliniat sînt peisajele sale recente inspirate din regiunile Ploiești și Brașov, peisaje industriale sau ale agriculturii colectivizate — mărturie a unui spirit răscolitor, dornic de a înregistra în opera sa ceea ce este nou pe întinsul țării noastre. Puterea spiritului creator al artistului stă în știința de a se servi de natura înconjurătoare, de a privi oamenii în viața lor de toate zilele, de a le surprinde firescul și acele trăsături caracteristice și de a le introduce în ficțiunea sa de asociații originale a cărei putere de expresivitate stă în primul rînd în vigoarea și frumusețea coloritului.

Stăpîn pe gîndirea, sentimentul și mîna sa de mare virtuozitate, pictorul reține esențialul într-un subiect — fie el o floare, un portret sau o scenă istorică — pe care-l redă în puritatea emoțională a clarității coloristice prin acorduri și raporturi de profunde armonii și de o mare sensibilitate.

Pictor înăscut și format prin stăruința și talentul său copleșitor — el se prezintă astăzi în expoziția sa ca un artist ce și-a cucerit privilegiul de a fi plasat printre cei mai străluciți creatori ai țării noastre și printre artiștii care-și cuceresc prestigiul european.

Mircea DEAC

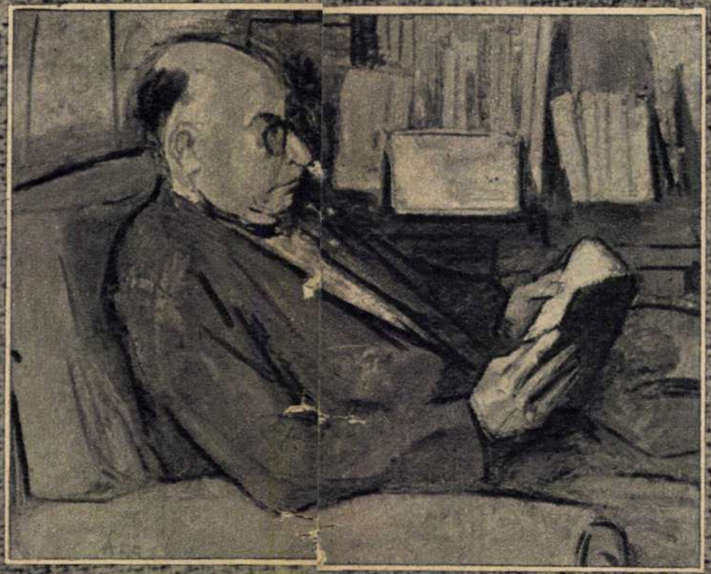

Sică Alexandrescu.

Fabrica de ciment „Temelia" din Brașov.

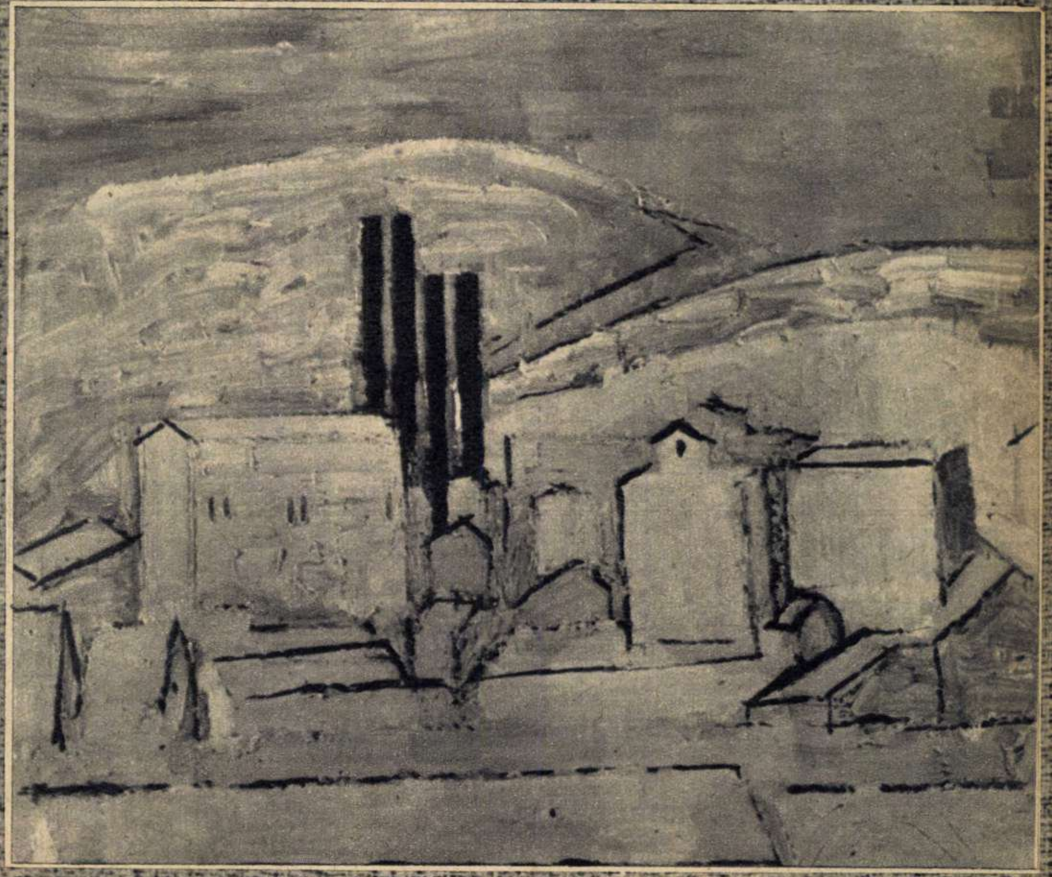

Redacţia „Flacării" a găsit că nu ar fi lipsit de interes să afle opiniile spectatorilor despre filmele-gigant prezentate ades pe ecranele noastre. Îndeobşte, aceste filme stîrnesc comentarii şi aprecieri contradictorii. Sondajul a fost făcut de noi mai ales în mijlocul tinerilor, pentru că lor li se adresează cu precădere filmele de aventuri şi spectaculoasele reconstituiri istorice. Paginile alăturate publică răspunsurile ce ne-au fost date.

1 Ce v-a îndemnat să mergeţi la filme ca : „Vikingii", „Mongolii", „Cartouche", „Cartagina în flăcări", „Miracolul lupilor", „Căpitanul Fracasse", „Misterele Parisului", „Elena din Troia", „Cavalerul Pardaillan", „Şeherazada", „Fraţii corsicani" ? Actorii, subiectul, epoca, montarea ?

2 Ce părere aveţi despre felul în care e înfăţişat adevărul istoric în aceste filme ?

3 Socotiţi că prin prezentarea masivă a scenelor de bătălie se cultivă curajul şi bărbăţia ?

4 Ce personaje din aceste filme v-au plăcut mai mult ?

5 Consideraţi că în aceste filme actori cunoscuţi ca Jean Marais, Pierre Brasseur, Kirk Douglas, Tony Curtis, Jack Palance, Anita Ekberg, Jean-Louis Barrault au avut roluri pe măsura talentului lor ?

6 Ce impresie v-au făcut în aceste filme montarea şi reconstituirea epocii ?

7 Ce film istoric aţi dori să se realizeze ?

20 DE SPECTATORI DE

Ing. MIRCEA IANOVICI
Institutul de fizică atomică

1. În general, din întîmplare, pentru că n-am avut ce face într-o seară, pentru că un prieten mi-a oferit bilete. Excepţie fac „Cartouche" şi „Cartagina în flăcări". În primul voiam să-l văd pe Jean-Paul Belmondo despre care citisem multe, iar în al doilea, voiam să văd „panoramicul" şi să aud „stereofonicul".

2. Din fericire nu m-am dus cu nici o iluzie asupra adevărului istoric, aşa că nu am avut ce pierde.

3. Nu, cîtuşi de puţin. Sînt doar un prilej de amuzament pentru cei ce au simţul umorului.

4. Afară de Ludovic XI, pe care Barrault a reuşit să-l realizeze la clasa sa chiar şi într-un astfel de film ca „Miracolul lupilor", nu am reuşit să reţin caracterele altor personaje.

5. Evident nu. Dar cum pe unii actori nu i-am văzut în alt gen de filme, nu pot fi convins că sînt într-adevăr actori de talent.

6. Impresii diferite de la film la film şi de la secvenţă la secvenţă : bune turnirul din „Miracolul lupilor", scenele populare pe străzile Parisului din „Cartouche". Pentru restul — un zîmbet.

7. Orice film istoric, din orice epocă. Dar să fie bun (vezi „Aleksandr Nevski" şi „Ivan cel Groaznic").

CONRAD DEBERT, fizician
Institutul de fizică atomică

1. Ceasul rău !

2. Proastă, foarte proastă.

3. În nici un caz. Am, în general, păreri mai bune despre ei. Să nu uităm că Jean Marais, de pildă, a fost cîndva şi remarcabilul Ruy Blas. Tony Curtis din „Vikingii" poate fi acelaşi cu Tony Curtis din „Lanţul" ?!

4. Nu e necesar încă un răspuns. L-am dat la 2.

7. Orice, dar cu cîteva condiţii : să fie respectat adevărul istoric, iar în primul plan să stea valoarea artistică ; nu realizarea tehnică a filmului.

VICTOR IONESCU, fizician
Institutul de fizică atomică

1. Nu m-a îndemnat nimic. Pur şi simplu am căpătat bilete.

2. Nici nu am avut pretenţia să văd adevărul istoric, deci nu m-a deranjat că nu este respectat. Filmele mă amuză.

3. Evident că nu le cultivă, dar, fără snobism, trebuie să recunoaştem că asemenea filme răspund unei nevoi de destindere existente în noi. Cel puţin în ceea ce mă priveşte.

4. Cartouche (J. P. Belmondo) şi Venus (Claudia Cardinale).

5. Dintre cele pe care le-am văzut, singurul care a oferit actorilor posibilităţi de manifestare a fost — cred eu — „Cartouche". Aş adăuga, ca o „nota bene", că n-am văzut „Miracolul lupilor", deci pe Barrault.

6. Făcută îndemînatic, căci reconstituirea strictă a epocii nu este esenţială pentru genul acesta de filme.

7. Filme bune biografice care — implicit — au şi iz istoric.

FLORICA TARCA, cercetătoare
la Institutul de oncologie

1. Nimic din toate acestea, ci pentru că nu am avut ceva mai bun de făcut. Totuşi : în „Cartouche" am vrut să-l văd pe Belmondo, iar în „Cartagina", ecranul panoramic.

2. Nici nu ar fi fost nevoie să fie respectat adevărul istoric. Dacă au vreun farmec aceste filme, tocmai din faptul acesta rezultă.

3. Nu.

4. Cartouche.

5. Cred că prin intermediul acestui gen de film îşi creează popularitatea în rîndurile unor anume categorii de public.

6. Cu totul superficială. Decorurile sînt atît de evidente din carton !

7. Nu am preferinţe ; eventual un „Salambô" însă atunci efectiv după Flaubert.

HARALAMB TOMESCU, secretarul
Comitetului U. T. M.
de la uzinele „Electronica"

1. M-am dus pentru a putea face o comparaţie între acestea şi filmele cu un adevărat caracter educativ. De fapt, ştiam la ce mă pot aştepta de la ele.

2. Adevărul istoric e de cele mai multe ori deformat. Mi se pare cusurul principal al acestor filme.

3. Abuzul de vopsea roşie şi brutalitate nu trezeşte cîtuşi de puţin curajul.

4. Mi-a plăcut „Cartouche", pentru sinceritatea şi generozitatea eroului său. În general, cu toate exagerările, personajele acestui film sînt agreabile.

5. L-am admirat cîndva pe Jean Marais, chiar şi în „Contele de Monte Cristo". Acum... De ce admite însă asemenea roluri lineare ?

6. Din acest punct de vedere mi-au plăcut. Încîntă ochiul şi caută să îmbine armonios peisajul cu momentele de acţiune propriu-zisă.

7. Aş dori să văd un film despre Ştefan cel Mare sau despre alte figuri de seamă din istoria patriei, similare lui Tudor Vladimirescu. Filmele istorice vor avea totdeauna succes, căci oamenii vor să vadă pe ecran ceea ce au învăţat sau au citit.

GH. MINCU, matrijer
la uzinele „Electronica"

1. În primul rînd dorinţa de a vedea în imagini trecutul istoric al popoarelor. Pentru unele filme m-am decis fiindcă citisem în prealabil cărţile care le-au inspirat, iar pentru altele — din pricina actorilor.

2. Din păcate adevărul istoric este prea puţin respectat. De aici primele deziluzii.

3. Evident că nu, cu atît mai mult cu cît exagerările le fac şi ridicole.

4. Mi-au plăcut cele interpretate de Tony Curtis şi Jean Marais.

5. Socotesc că au fost la înălţimea valorilor doar Tony Curtis, Gérard Barray şi Jack Palance. Restul...

6. O dată ce nu se respectă adevărul istoric...

7. Oricare, inspirat din trecutul istoric al poporului nostru.

MIHAIL DINA, matrijer
la uzinele „Electronica"

1. Trecutul istoric al popoarelor şi talentul actorilor pe care îi anunţau afişele.

2. Nu iau manualul de istorie cînd merg la cinema, ci urmăresc filmul ca pe o operă de artă, nu ca pe o lecţie. Îi cer doar să respecte propria sa logică şi acţiunea să fie veridică.

3. Nu, uneori se ajunge la un efect opus : groaza.

5. Pentru Jean Marais şi Kirk Douglas — pe care îi cunosc mai bine — rolurile au fost doar pe măsura uneia dintre faţetele talentului lor.

6. Mi-a plăcut în „Vikingii" şi în „Mongolii". În „Cartagina în flăcări" era supărător de superficială.

7. Aş dori să văd un film inspirat din evenimentele revoluţiei franceze din 1789-1794.

Un grup de studenţi
de la Facultatea de istorie,
Universitatea „Bucureşti"

1. Filmele acestea ne-au atras prin promisiunea pe care ne-o făceau de a găsi în ele atmosfera diferitelor momente istorice la care se refereau, precum şi prin prezenţa pe generic a unor actori talentaţi. Am urmărit, bineînţeles, şi divertismentul oferit de una din cele mai răspîndite arte contemporane.

2. „Mongolii", „Cartagina în flăcări", „Elena din Troia" se îndepărtează cel mai mult de adevărul istoric prin nerespectarea condiţiilor concret-istorice în care s-au desfăşurat evenimentele.

„Vikingii", „Miracolul lupilor" ni se par a se apropia de o reconstituire reală a epocii : astfel, în „Miracolul lupilor" este bine surprins jocul abil dintre forţele politice, iar în „Vikingii" am apreciat redarea, nu lipsită de farmec, a obiceiului şi mentalităţii vremii, aşa cum le cunoaştem din vechile legende nordice.

3. Autorii acestor producţii au urmărit în primul rînd spectaculosul, crearea unor stări de tensiune momentane şi artificiale, care nu pot duce însă la cultivarea curajului şi bărbăţiei — cel puţin pentru cei care au depăşit vîrsta adolescenţei.

4. Personajele care s-au bucurat de aprecierea noastră sînt cele care s-au apropiat de modelele cunoscute din istorie sau literatură : Ludovic XI în excepţionala realizare a lui J. L. Barrault, Contele Rodolfo (Jean Marais), Cartouche (Jean-Paul Belmondo).

5. Cu excepţia lui Kirk Douglas, Jean Marais şi — uneori Gérard Barray — ceilalţi n-au avut roluri pe măsura talentului lor.

6. Montarea — impresionantă în aproape toate aceste filme — a ţinut seamă de amănuntele semnificative pentru specificul epocii în producţii ca : „Vikingii", „Cartouche", „Miracolul lupilor" pe cînd în „Cartagina în flăcări" sau „Şeherazada" s-a urmărit doar realizarea fastuosului cu orice preţ.

7. Am dori să vedem filme inspirate din activitatea lui Karl Marx, precum şi din istoria ţării noastre (epoca lui Ştefan cel Mare, Revoluţia de la 1848 din Ţara Romînească).

Lucia DUMITRESCU
Ladislau FISCHER
Dorin PAPOIU
Sanda KASSARGIAN
Maria PARTOS

MARIAN MUNTEANU, matrijer
la uzinele „Electronica"

1. Primul lucru care m-a atras au fost actorii foarte cunoscuţi pe care îi revăd întotdeauna cu plăcere. Mă interesa mult şi montarea, reconstituirea epocilor.

2. Dacă în „Elena din Troia" şi „Mongolii" adevărul e — după părerea mea — întrucîtva respectat, „Cartagina în flăcări" îl neglijează aproape complet.

3. Nu ! În absolut toate filmele se face abuz de bătălii sîngeroase, încrucişări de spade şi oribile masacre.

5. Deşi au avut roluri principale care ar fi putut îndreptăţi prezenţa unor actori mari, scenariile, defectuos construite, au dăunat şi interpretării.

6. În general satisfăcătoare.

7. În primul rînd despre viaţa lui Spartacus. Un film romînesc s-ar putea inspira, de pildă, din nuvela „Alexandru Lăpuşneanu" de C. Negruzzi.

TUDOR COMAN, şeful producţiei
la Combinatul poligrafic
„Casa Scînteii"

1. M-am simţit atras din copilărie de filmele de aventuri. Probabil că fiecare din noi rămîne totuşi pe undeva un adolescent... Pe atunci plecam de la cinema entuziasmat. Acum părăsesc adeseori sala nemulţumit. Şi, totuşi, nu mă îndur să pierd vreunul din aceste filme. Ca la fotbal.

2. Nu mi-am făcut vreodată iluzii în acest sens. Accept licenţele din punct de vedere istoric ale scenariului, deoarece nu cred că vreunul din aceste filme ar putea emite pretenţia să fie o fidelă reconstituire istorică. Totuşi, m-au supărat greşelile grosolane din „Mongolii".

3. Da ! Dacă sînt bine făcute. Jean Marais mi se pare un exemplu de probitate profesională : scenele sale de luptă sînt lucrate cu grijă pînă la ultimul amănunt. E un actor excelent şi în aceste roluri.

4. Eroii sînt lineari : „bunii" şi „răii". Fireşte, îmi plac „bunii", deci şi actorii care îi interpretează. Cu o condiţie : să aibă talent. Îl prefer pe Belmondo lui Jean Marais şi l-aş fi preferat pe Gérard Philippe lui Belmondo.

5. Nu. Dar trebuie să recunosc că un actor dintr-un film de capă şi spadă trebuie să aibă o multilaterală pregătire artistică şi sportivă.

6. Montarea multora dintre aceste filme nu mi se pare a răspunde pretenţiilor ecranului lat şi panoramic. În unele scene de bătălii, ecranul rămîne gol din lipsă de figuraţie.

(Continuare în pag. 16)

?

SPRE SUPERPRODUCȚII

Cavalerul Pardaillan (Gérard Barray) își demonstrează virtuțile atletice.

O actriță bună, Anna Karina, într-un film care relevă calitățile genului, dar și păcatele sale: „Șeherazada".

AGENDA FLACĂRA

Peste 2.000 de artişti amatori, selecţionaţi dintre cei mai talentaţi studenţi ai celor 15 centre universitare din patria noastră, au participat la concursul pe ţară care s-a desfăşurat de curînd la Bucureşti. Premiul I a fost obţinut de Ansamblul artistic al centrului universitar Iaşi. În fotografie : un moment din programul prezentat de orchestra şi soliştii de muzică populară ai centrului ieşean.

Aspect de la expoziţia consacrată lui William Shakespeare, deschisă în sălile Bibliotecii Academiei R.P. Romîne, în cadrul manifestărilor prilejuite de împlinirea a 400 de ani de la naşterea marelui dramaturg englez. Expoziţia, care prezintă un bogat material privitor la viaţa şi opera lui Shakespeare, este cercetată cu interes de publicul vizitator.

Acum două zile s-a încheiat cea de-a 17-a ediţie a tradiţionalului Festival internaţional al filmului de la Cannes. Printre oaspeţi s-a numărat şi cunoscuta actriţă italiană Sophia Loren, interpretă principală a superproducţiei americane „Căderea imperiului roman", film prezentat la deschiderea festivalului. Iat-o pe Sophia Loren salutîndu-i pe numeroşii ei admiratori.

Studioul Institutului de artă teatrală şi cinematografică „I. L. Caragiale" marchează la rîndul său evenimentul împlinirii a 400 de ani de la naşterea lui William Shakespeare. Studenţii anului IV (prof. Costache Antoniu şi Beate Fredanov) prezintă pe scena studioului premiera cu „Hamlet". În fotografie : Cătălina Pintilie (Ofelia) şi Ion Caramitru (Hamlet) într-un moment din spectacol.

Recunoaştem în această fotografie pe una din cele mai înzestrate actriţe ale scenei şi filmului sovietic. Este Elina Bistriţkaia, în rolul Glaşei din noul ei film „Flacăra nestinsă", în regia lui Efim Dzigan. Printre rolurile interpretate în ultima vreme de artistă pe scena Teatrului Mic din Moscova, se numără şi cele din „Vilegiaturiştii" de Gorki şi „Evantaiul doamnei Windermere" de Oscar Wilde.

Critica literară din Occident a salutat cu căldură noul roman al cunoscutului scriitor german antifascist Erich Maria Remarque, azi în vîrstă de 66 de ani. Intitulat „Noaptea din Lisabona", romanul narează episoade emoţionante din viaţa refugiaţilor germani în timpul nazismului. Ca şi în alte lucrări literare, în noua sa operă Remarque îşi afirmă cu vigoare crezul antirăzboinic.

Între 26 mai şi 12 iunie va avea loc la Stockholm cel de-al XII-lea Festival muzical internaţional. Onoarea de a deschide festivalul va reveni anul acesta renumitei soprane suedeze Birgit Nilsson, în rolul titular din „Aida" de Verdi. În fotografie : Birgit Nilsson încercîndu-şi coroana lady-ei Macbeth, personaj din opera cu acelaşi nume de Verdi, rol interpretat recent de artistă la Scala.

Un nou film romînesc în pregătire : „Titanic-Vals", scenariu de Tudor Muşatescu şi Paul Călinescu (ultimul fiind şi semnatarul regiei). După ce s-au turnat interioarele pe platourile de la Buftea, a început realizarea exterioarelor, care se turnează în Bucureşti şi la Cîmpulung-Muscel. În fotografie : o scenă cu doi dintre interpreţii filmului : Mitzura Arghezi (Gena) şi Mihai Fotino (Dinu).

POSTE-RESTANTE
RECOMANDATE

A încetat din viaţă în vîrstă de 60 de ani actorul de film Peter Lorre. El a debutat în Germania în 1928. În anii terorii naziste Lorre s-a refugiat în S.U.A. şi activînd la Hollywood a făcut parte din grupul de artişti antifascişti, alături de Brecht. Printre filmele în care a jucat Lorre se numără „Vampirul din Düsseldorf", ciclul despre „Mr. Motto", „Ocolul pămîntului în 80 de zile" şi altele.

De la una la alta

Povestea vorbei

VERS ŞI PROZĂ

Impărţirea cea mai simplă a operelor literare, bazată pe formă, este aceea în scrieri în *versuri* şi scrieri în *proză*. *Vers* şi *proză* sînt cuvinte latineşti, care iniţial nu aveau nici o legătură cu creaţiile artistice ; ele s-au născut într-o vreme cînd poporul roman nu cunoştea nici măcar scrierea, şi cu atît mai puţin literatura scrisă.

Vers provine din *versus*, care însemna ,,obiect întors, răsturnat“. În legătură cu acest înţeles putem cita cuvintele romîneşti, înrudite cu *versus*, *a inversa* (= a întoarce pe dos, a răsturna) şi *invers*. Unul din cele mai vechi sensuri ale lui *versus* a fost ,,brazdă“, care este, după cum se ştie, o fîşie de pămînt răsturnată cu plugul. Dar brazdele au forma unor linii drepte paralele, şi, prin comparaţie cu ele, s-au numit *versus* rîndurile aşezate unul sub altul ale unei poezii.

Primul sistem de a aşterne versurile în scris avea o caracteristică ciudată (din punctul nostru de vedere) : primul vers se scria de la stînga la dreapta, al doilea de la dreapta la stînga, următorul iarăşi de la stînga la dreapta şi aşa mai departe pînă la sfîrşit. Asemănarea cu mersul plugului cînd brăzdează un ogor este evidentă.

Ştim din literatura modernă că ordinea cuvintelor într-o poezie este adesea deosebită de aceea a prozei, care se apropie în această privinţă de limba vorbită. Exprimarea prozaică e mai simplă, fără atîtea întortocheri, datorate adesea exigenţelor ritmului. Observaţia e valabilă şi pentru literatura latină, astfel că romanii au considerat proza un fel de a scrie ,,fără înconjur, simplu, în linie dreaptă“. Toate aceste însuşiri fiind exprimate prin adjectivul *prosus*, scrierile care prezentau calităţile amintite au primit numele de *prosa* (de unde *prose* în franţuzeşte şi *proză* în romîneşte).

Sorin STATI

RÎPA CU OALE

...Aşa este denumit în ultima vreme un loc situat în punctul Joráşti lîngă satul Lunca, raionul Bujor, regiunea Galaţi. Denumirea s-a născut datorită faptului că oamenii din partea locului găseau adesea pe aici vase de lut vechi. Faptul, ajuns la cunoştinţa arheologilor, a dus la o importantă descoperire : un cimitir din secolele IV-V e.n. Săpăturile întreprinse de arheologul Ion Dragomir, directorul Muzeului regional din Galaţi, au scos la iveală 33 de morminte, din care 13 sînt de incineraţie şi 20 de înhumaţie. În ele s-a găsit un foarte bogat inventar ritual : peste o sută de piese din ceramică, obiecte de podoabă, fibule, agrafe etc. Atît la ritul de incineraţie cît şi în stilul ceramicii (o bună parte neagră) se constată de specialişti influenţa culturii dacice tîrzii împletită cu cultura Sîntana de Mureş.

Arheologul Ion Dragomir ne prezintă un vas de ceramică din cultura Sîntana de Mureş.

Dezlegarea jocului „PĂSĂRI“, apărut în nr. trecut

ORIZONTAL : 1) PELICAN — PANA. 2) ARIPA — OPERA. 3) DES — MATASARI. 4) UTIL — TEST — AL. 5) RETINE — AISTA. 6) E — ALUNAR — CAR. 7) I — INARITA — I. 8) ANTET — C — ATU. 9) CURCAN — STIRC. 10) ET — I — OSC — ULI. 11) RIS — GRAUR — AU. 12) ALECSANDRI — F.

În Cupa revistei „Flacăra“ la fotbal

În clasamentul pentru Cupa revistei „Flacăra“ (atribuită echipei din categoria A care a obţinut cele mai bune rezultate în meciurile disputate în deplasare) nu au intervenit schimbări esenţiale. *Dinamo Bucureşti* se află în continuare în frunte, dar *Rapid* a redus în urma înfrîngerii echipei *Dinamo* de către *Steaua* (1 : 4) din diferenţa de golaveraj care o desparte de lider. Se pare că *Progresul* (0 : 5 în meciul cu *Rapid)* nu mai este un concurent de temut pentru celelalte trei echipe bucureştene între care — foarte probabil — se va da lupta finală pentru trofeul oferit de revista noastră. Dar, în materie de fotbal...

Iată acum şi clasamentul înaintea celei de-a 21-a etape :

1 DINAMO	10	6	1	3	16 : 10	13
2. RAPID	9	5	3	1	14 : 9	13
3. STEAUA	9	5	1	3	19 : 16	11
4. PROGRESUL	10	3	2	5	14 : 22	8
5. STEAGUL ROŞU	9	3	2	4	7 : 14	8
6. FARUL	10	2	1	7	7 : 21	5
7. PETROLUL	9	1	2	6	7 : 8	4
8. U.T.A.	8	1	2	5	5 : 12	4
9. CRIŞUL	10	2	0	8	8 : 28	4
10. ŞTIINŢA CLUJ	10	1	1	8	7 : 21	3
11. DINAMO PITEŞTI	10	0	3	7	5 : 19	3
12. SIDERURGISTUL	11	1	0	10	7 : 34	2
13. ŞT. TIMIŞOARA	10	0	2	8	4 : 20	2
14. C.S.M.S.	10	0	0	10	8 : 29	0

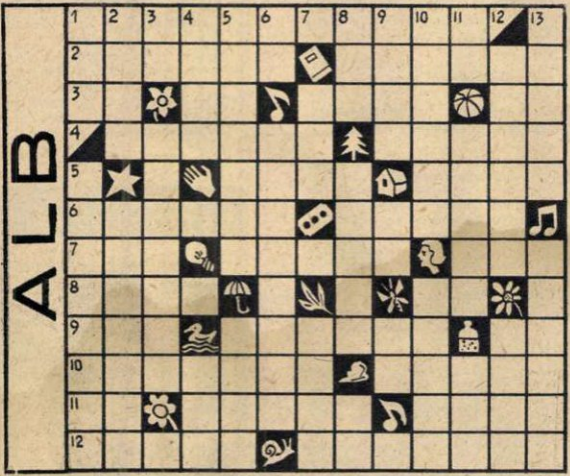

ORIZONTAL : 1) Operetă ...tematică de Dunaevski (2 cuv.). 2) ,,Fram“ la pol (2 cuv.) — Lebăda albă din baletul lui Ceaikovski. 3) În jocuri ! — Leu ! — Crustaceu — Pronume. 4) Autorul liedului ,,Dar alb“ — Os al craniului. 5) Alb — Dăruită. 6) Arbori cu lemn alb şi tare, înrudiţi cu paltinul — Pasăre migratoare cu pene negre smălţuite cu alb. 7) Şef normand — Partea albă a oului — Cîinoasă. 8) Prieten — Carie ! 9) Seara, îmbracă straie albe — Crin sau nufăr — Primele în alfabet. 10) Agăţată — ,,Colţ Alb“, de J. London, ,,Valea albă“ de E. Camilar, ,,Balaurul alb“ de Profira Sadoveanu. 11) Locotenent (abr.) — Animale încăpăţînate — Lapte la... Paris. 12) ,,Albă ca Zăpada şi cei şapte pitici“ (pl.) — Numele mai multor comune din regiunile Bucureşti, Ploieşti, Argeş, Iaşi, Suceava.

VERTICAL : 1) Între alb şi negru — Suită de balet de A. Mendelsohn (2 cuv.). 2) ,,Floare albă“, din opereta Ana Lugojana — ,,Flori de nufăr“ de Băjescu-Oardă. 3) Culese ! — Prinşi în nituri. 4) Graţioase flori albe — Conjuncţie latină. 5) A argumenta cu... fotografii — Veşmîntul alb al pruncului. 6) În nimb ! — Alţii. 7) Întrebare — Eroină din ,,Apus de soare“. 8) Pronume — Alt nume dat dudei — Pronume. 9) Autorul baletului ,,Giselle“ — Curs ! — Rece ! 10) Motiv de inspiraţie pentru Saint-Saëns, Grieg, Ceaikovski — Adevărate. 11) Beţe ! — Frunzele... gloriei — Bărbierit. 12) Pe scenele lor se poate vedea ,,Fata de Zăpadă“ de Ostrovski — Nici mai mult, nici mai puţin. 13) Instrument muzical oriental — Încărunţiţi.

Cuvinte rare — Rou, Nam.

UMOR

de peste hotare

INSTANTANEE TEATRALE

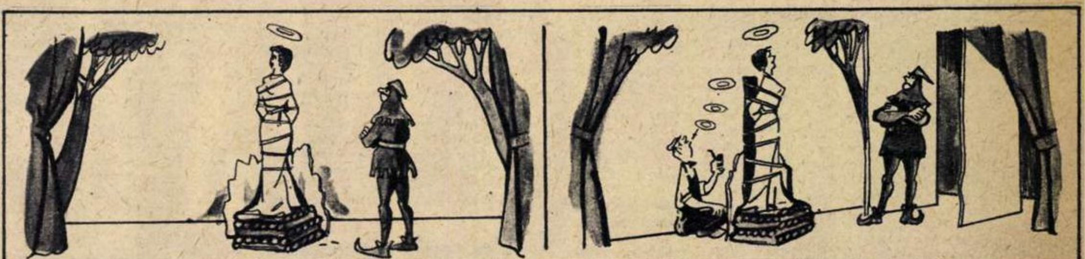

Cînd regizorul are spirit inventiv.

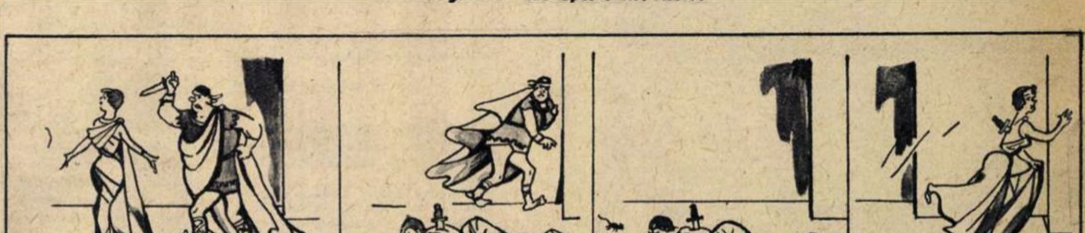

Cine învie morţii...

dialog cu cititorii

ÎN CASTRUL ROMAN DE LA SLĂVENI

„Flacăra" a publicat anul trecut o notă ilustrată în legătură cu săpăturile arheologice întreprinse pe malul Oltului, la Slăveni (rn. Calafat) de către Muzeul Olteniei în colaborare cu Institutul de arheologie al Academiei R. P. Romîne.

Prin scrisoarea de față vă informez că aceste săpături au continuat sub conducerea prof. universitar D. Tudor, avînd drept scop scoaterea la lumină a unui mare și important castru roman (secolele II-III e.n.). Ultimele descoperiri sînt: curtea interioară a Pretoriului, curte pavată și cu coloane (vedeți fotografia de sus), și așezarea civică cu vile impunătoare în care locuiau negustorii, familiile militarilor și toți cei ce urmau trupele romane pe teritoriile cucerite. O descoperire interesantă o constituie sistemul de încălzire centrală a uneia din marile vile, așa-numitul *hipocaust* (ardere în partea de jos) de proporții neobișnuit de mari. Acest „calorifer" al vremii respective se baza pe circulația într-un spațiu rămas liber între temelie și dușumeaua încăperilor a aerului cald provenit de la un cuptor încălzit din afara casei.

Gh. Popilian
muzeograf principal, Craiova

CENTRALE ELECTRICE ACȚIONATE DE MAREE

„In ce măsură sînt utilizate azi resursele de energie ale mărilor și oceanelor?"

Al. ENESCU
Turnu Măgurele

Răspunde ing. C. NAGY, șef de laborator la Institutul de energetică al Academiei R.P.Romîne.

Se știe că din cauza atracției Lunii și a Soarelui se produc variații ale nivelului mărilor și oceanelor, ca urmare a rotației zilnice a Pămîntului în jurul axei sale; aceste variații au un caracter ciclic, ele repetîndu-se la intervale de 6 ore. Fluxul și refluxul — mareele, cum sînt denumite — pot căpăta la malurile oceanelor valori foarte mari. Mărimea acestor variații depinde nu numai de poziția relativă a Pămîntului, Lunii și Soarelui, ci și de condițiile locale; în mările interioare, variația nivelului din cauza fluxului și a refluxului este practic neglijabilă (în Marea Neagră, de exemplu, ea nu depășește 10-15 cm), în timp ce pe malurile Oceanului Atlantic această variație ajunge în unele locuri la 10 metri.

Centrale acționate de maree se amenajează în golfuri cu o capacitate mare de acumulare — golfuri care se închid spre mare cu baraje cîteodată lungi de mai mulți kilometri. In corpurile barajelor se instalează și centralele electrice, cu turbine speciale care pot lucra în ambele direcții, utilizînd curentul de apă atît în timpul fluxului cît și în timpul refluxului.

În momentul de față se construiește o asemenea centrală la Rance (Franța), care va avea o putere instalată de 342.000 kW și va produce anual 820 milioane kWh.

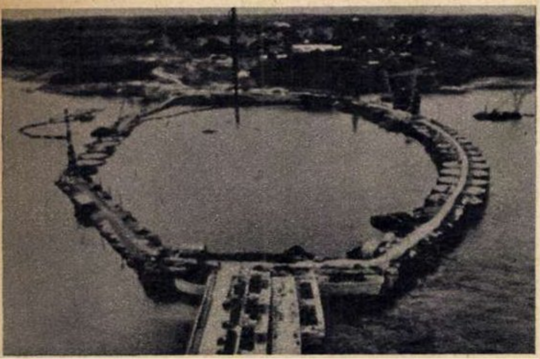

Centrala de la Rance (Franța) ale cărei lucrări sînt într-un stadiu avansat.

Centralele de la Kulaisk și Lumbovsk din U.R.S.S. vor avea o putere asemănătoare.

Aprecierile privind potențialul utilizabil al acestei resurse energetice variază, în limite foarte mari, între 100-2.000 miliarde kWh/an. Energia mareelor nu va putea, totuși, juca un rol prea important în acoperirea necesităților de energie ale lumii, deoarece amenajările respective necesită sume enorme. Contribuția lor la producția de energie electrică pe plan mondial nu va depăși probabil niciodată 1%.

Pentru țara noastră, din cauza variațiilor neînsemnate ale nivelului Mării Negre asemenea centrale nu pot fi luate în considerare.

DE CÎND MÎNCĂM ZAHĂR

„Ce se știe despre începuturile fabricării zahărului?"

Ilie IACOBOVICI
Iași

Acum cîteva sute de ani zahărul mai făcea parte dintre medicamentele rare — se vindea în farmacii, cu gramul, pentru presupusa vindecare a unor boli.

Primii cruciați au cunoscut, prin anul 1100, în Siria, trestia de zahăr din sucul căreia se extrăgea „o miere mai dulce decît mierea", dar n-au avut prevederea s-o aducă în Europa. Abia în 1230, după a șasea cruciadă, trestia de zahăr a fost adusă și cultivată în continentul nostru — mai întîi în Sicilia și apoi în Spania. Cu aceste plantații nu se îndestula însă nici consumul farmaceutic. După descoperirea Americii, plantații întinse au început a fi amenajate și exploatate acolo, astfel că trestia de zahăr a trecut, încet, de la consumul de farmacie la cel de bucătărie. Zahărul plantațiilor era adus din America în Europa, în stare brută și rafinat, mai întîi cu procedeele primitive cunoscute din Orient și apoi, din 1650, în fabricile instalate la Amsterdam și Dresda. În anul 1747 chimistul Marggraf a descoperit în rădăcina unor plante — mai ales a sfeclei —sucul de zahăr, iar în 1798 Achard a inventat procedeul de fabricare a zahărului din sfeclă. Cîțiva ani mai tîrziu Europa producea 6.000 de tone de zahăr din sfeclă, pe an, iar în 1899 această producție trecea de o jumătate de milion de tone.

În anul 1962 producția mondială globală de zahăr a fost de circa 51 miliarde tone din care circa 22 miliarde tone din sfeclă.

CEA MAI NORDICĂ GRĂDINĂ BOTANICĂ

„Aș dori să știu care e cea mai nordică grădină botanică din lume?"

Mioara DURA
Iași

Răspunde ANDREEA DĂNESCU, cercetător la Grădina botanică din București.

Cea mai nordică grădină botanică din lume se află în Iakutsk (U.R.S.S.), în regiunea ghețurilor veșnice. În acest oraș s-a înființat în 1962 o grădină botanică a cărei suprafață totală este de 584 ha. Grădina botanică din Iakutsk posedă o colecție de peste 4.000 de specii, soiuri și varietăți din cele mai diferite tipuri de plante: pomi fructiferi, plante ornamentale ierboase, arbori și arbuști etc.

Aici oamenii de știință execută numeroase experiențe în vederea introducerii de noi plante în condițiile climatice aspre din tundră și studiază posibilitățile folosirii acestor plante în economie. Savanții cercetează cu atenție flora Iakuției, preocupîndu-se de găsirea și selecționarea unor plante cu importanță decorativă și medicinală din flora sălbatică locală. Observațiile lor vor servi de asemenea la rezolvarea problemelor puse de crearea spațiilor verzi în extremul nord.

PE SCURT, DESPRE HANDBALUL ROMÎNESC

„Doresc să cunosc începuturile handbalului în șapte și evoluția acestui sport în țara noastră".

Petre FALKOS
Chirnogeni, reg. Dobrogea

Răspunde DAN GÎRLEȘTEANU, cronicar sportiv.

Cu toate că întrebarea cititorului nostru se referă la handbalul în 7, vom începe cu fratele său mai mare, handbalul în 11, sport care în țara noastră — ca în toate celelalte țări — are o vechime mai mare. Handbalul în 11 a început să se practice în Germania, Suedia, Danemarca, Cehoslovacia etc. după primul război mondial. In țara noastră, prima întîlnire de handbal, un joc demonstrativ între două echipe de elevi, este consemnată de un ziar din Sibiu, la 3 mai 1922. Federația romînă de handbal ia ființă de-abia peste 14 ani, în 1936. Debutul internațional al handbaliștilor romîni coincide cu o înfrîngere din partea echipei Poloniei (3-7 în 1936), continuă cu altele în fața formațiilor Germaniei, Austriei și Elveției și, în sfîrșit, prima victorie: 10-3 cu S.U.A.

Începuturile handbalului feminin în 11 sînt de dată mai recentă. La 26 iunie 1949 echipa noastră susține primul joc internațional la Timișoara, cu reprezentativa R. P. Ungare. Ca și băieții, fetele încheie partida de debut cu o înfrîngere: 1-4 (0-2).

Dar, în anii care urmează, atît echipa feminină cît și cea masculină încep să se afirme puternic în handbalul mondial, obținînd succese de prestigiu dintre care amintim cele două titluri de campioane ale lumii cucerite de jucătoarele noastre în 1956 și 1960 la Campionatele mondiale din R. F. Germană și Olanda, precum și locul II ocupat de echipa masculină în 1959, la Campionatul mondial din Austria.

Și acum, despre handbalul „mic" — și în special despre cel masculin.

Handbalul în 7 a început să fie practicat în țara noastră prin anul 1950. În toamna anului 1951 este organizată prima competiție oficială: Cupa Dinamo. Încet, încet, handbalul de sală cunoaște o largă popularitate și începe să-l concureze tot mai mult pe cel de cîmp. Același lucru se întîmplă și în alte țări, unde handbalul în 11 cedează din ce în ce mai mult teren celui în 7.

Ca urmare a condițiilor create mișcării de cultură fizică și sport din țara noastră, competițiile de handbal înregistrează un rapid salt valoric. La 22 februarie 1957, echipa reprezentativă a R. P. Romîne susține prima confruntare internațională în fața Iugoslaviei, la care pierde cu 9-12 (6-6). De atunci și pînă la finala celei de-a cincea ediții a Campionatului mondial, echipa R. P. Romîne a participat la 50 de întîlniri internaționale cîștigînd 32 de partide, pierzînd 14 și terminînd la egalitate 4 meciuri. Pentru amatorii de statistică: în toate aceste întreceri jucătorii romîni au înscris 803 puncte și au primit 640.

În palmaresul marilor victorii ale echipei reprezentative de handbal masculin în 7, la loc de cinste se situează cele două participări la ultimele ediții ale campionatului mondial: R. F. Germană 1961 și R. S. Cehoslovacă 1964, unde — de fiecare dată — jucătorii romîni s-au dovedit cei mai buni din lume, cucerind titlul de campioni mondiali. La ultima ediție, după cum se știe, echipa R. P. Romîne a susținut șase partide — toate încheiate cu victorii. Să mai amintim și titlul mondial cucerit de echipa feminină în 1962 la București, precum și Cupa campionilor Europei, cucerită anul acesta de fetele de la Rapid, în finala de la Bratislava.

Așadar, recapitulînd, să reamintim că din 1956 și pînă în prezent handbalul romînesc a cucerit — la campionatele mondiale de 11 și 7, feminine și masculine — 5 medalii de aur.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze: Gaby Mălai, elevă, București, str. Maior Sonțu 8, rn. 30 Decembrie: ilustrate; Marian Dobrescu, student, București, Splaiul Independenței 290, bloc B, camera 11, rn. 16 Februarie: cinema, ilustrate; Rodica Constantinescu, elevă, Ploiești, str. Rahovei 10: ilustrate; Katalin Toth, elevă, Timișoara IV, str. Gh. Șincai 2: ilustrate; Monica Guinea, elevă, Timișoara II, str. Mihai Viteazu 30: teme diverse; Florin Voicu, electrician, Lupeni, str. Faradot 14: literatură, muzică, film; Daniel Bogdan, elev, Focșani, str. Karl Marx 20: ilustrate; Liliana Ionuț, elevă, Moinești, str. Tudor Vladimirescu 309, reg. Bacău: ilustrate; Amalia Beian, elevă, Turda, str. Barbu Lăutaru 34 A: literatură, teatru, filatelie, ilustrate; Elena Pană, studentă, Institutul politehnic, Galați, str. Romînă 128: ilustrate; Jerzy Jedrysik, studentă, Poznan — Dozynkowa 9/B, R. P. Polonă: turism, sport, muzică, filatelie, ilustrate; Marzee Darota, Chorzow II, ul. Styczynskiego 12/m. 10, R. P. Polonă: muzică, cinema, filatelie (în polonă, germană, rusă); Barbara Pojak, elevă, Chorzow — 6, ul. Chodkicwicza 8/13, Woj Katowicw, lat. 17, R. P. Polonă: filatelie, ilustrate (în polonă, rusă, germană); Aurelian Andronăchescu și Petre Stoicoi, furnaliști, Hunedoara, bloc 212 ap. 44 sc. C: teatru, ilustrate, cinema; Mișu Cuirciun, lăcătuș, Hunedoara, str. I. Creangă, bloc T, sc. B, ap. 17, cam. 2: teme diverse, ilustrate; Niculescu Petru Ioan, student, căsuța poștală 143, București 1: ilustrate; Lazăr Ioan, funcționar C.F.R., Medgidia, Fabrica de ciment, bloc II, ap. 15: teme diverse; Nelu Trîncă, lăcătuș mecanic C.M.1, ap. 2, Hunedoara: teme diverse; Virgil Stoian, lăcătuș mecanic, Ghelar, reg. Hunedoara, Colonia de Sus 210, et. 1, ap. 1: ilustrate, literatură, film, muzică ușoară.

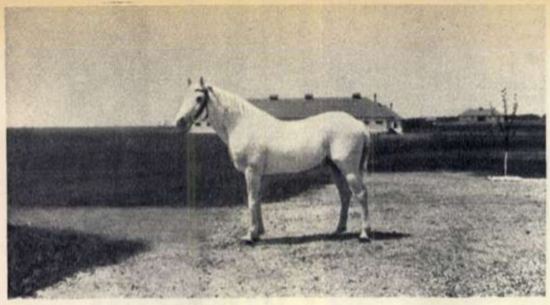

CALUL ALB ŞI POVESTEA LUI...

„Întrucît am auzit că nu toţi caii albi se nasc... albi, aş dori să cunosc explicaţia ştiinţifică a acestui fenomen“.

Gr. BOTEZ
Suceava

Răspunde dr. S. NICOLICIN, de la Consiliul Superior al Agriculturii.

Culoarea cailor, ca şi a tuturor animalelor, este dată de pigmentul din firele de păr care acoperă corpul. Cînd tot părul de pe corp este lipsit de pigment, el are o culoare albă şi tot corpul animalului va fi de culoare albă. De obicei, caii albi nu se nasc cu această culoare, la naştere ei avînd culoare neagră înspicată cu fire albe. Cu timpul, prin năpîrlirile care se produc în cursul anilor, ei se deschid tot mai mult la culoare, căpătînd aşa-numita culoare vînătă, iar pînă la urmă devenind albi.

Caii albi nu trebuie confundaţi cu caii albinoşi, la care pigmentul lipseşte cu desăvîrşire, nu numai din firele de păr, ci şi din piele. Caii albinoşi sînt foarte rari, ei se nasc fără pigment, au copitele albe, botul roz, ochii roşii şi, ca toate animalele albinoase, suportă greu lumina solară. Avînd ochii roşii, adică irisul fără pigment, ei suferă la lumină şi din această cauză au ochii în permanenţă iritaţi.

Culoarea albă, normală, este mai des întîlnită la caii de rasă arabă, însă provine, cele mai deseori, din culoarea vînătă, care se decolorează pe măsură ce calul înaintează în vîrstă, astfel că la 8-10 ani, culoarea corpului este complet albă, de diferite nuanţe : alb mat, alb lucios, alb murdar, alb de nuanţa porţelanului. La aceşti cai însă, deşi părul este alb, pielea este colorată, la fel şi copitele, care au culoarea cenuşie închisă sau neagră. Botul şi genele sînt negre.

În afară de caii de culoare albă, proveniţi din caii vineţi prin decolorare, şi afară de albinoşi, născuţi fără pigment, există şi cai albi din naştere, care n-au fost niciodată vineţi, însă aceste cazuri sînt foarte rare. Ele se întîlnesc uneori la caii din rasa arabă, precum şi la o rasă de cai din R.S. Cehoslovacă, formată pe baza unei rase locale din Boemia, care s-a încrucişat cu cai de rasă spaniolă — rasa Kladruby. La noi în ţară întîlnim culoarea albă la caii din rasa arabă şi rasa lipiţană, însă în general provenită din culoarea vînătă.

POŞTA NOASTRĂ

M. SUDITU, Fîntînele, rn. Mizil. Răspunzînd cererii dv am publicat în nr. 18 un reportaj de la Combinatul chimic din Craiova. V-a plăcut ? Adresa Librăriei Cartea prin poştă este str. Biserica Enei 16, rn. 30 Decembrie, Bucureşti, iar cea a Institutului de chimie „Petru Poni“ din Iaşi este Aleea Ghica Vodă 4 A — Iaşi.

În ce priveşte Vaticanul, acesta nu este un stat în accepţiunea obişnuită a cuvîntului şi, ca atare, nu se poate vorbi de un popor al Vaticanului. Cu atît mai puţin, deci, despre vreo activitate industrială. Există însă o activitate financiară puternică, statul papal avînd atît o instituţie bancară proprie cît şi participaţii multiple la întreprinderi şi combinaţii financiare de tot soiul în Italia şi peste graniţele acestei ţări. Vaticanul, sediul papalităţii, conducerea supremă a bisericii catolice, este din punct de vedere teritorial doar un complex de palate, biserici, capele etc., aflate în mijlocul Romei. Vaticanul deţine mari comori de artă plastică şi arhitecturală şi o bibliotecă celebră, cu numeroase piese unice în lume. El este reşedinţă permanentă a papilor din secolul al XIV-lea. Prima bazilică la Vatican a fost însă ridicată de împăratul Constantin, cu multe secole înainte, pe locul unde împăratul Caligula instalase un circ în care, conform legendei, ar fi fost martirizaţi mulţi dintre primii adepţi ai creştinismului.

PAUL SUNCEANU, Slatina. Adresaţi-vă revistei „Filatelia“ din Bucureşti, rn. 30 Decembrie, str. Biserica Enei 16.

ŞTEFANIA PROTOPOPESCU, Slatina. Vă mulţumim pentru aprecieri. Ne vom strădui să ne îmbunătăţim permanent conţinutul şi forma de prezentare.

SANDU NICOLAE, Titu. Sperăm că aţi primit, prin poştă, plicul pe care vi l-am trimis, astfel că acum nu vă mai lipseşte nimic. Adresa — cînd vă va veni rîndul. Despre viaţa şi opera marilor noştri pictori am publicat şi vom mai publica.

NICOLAE AVRAM, Abrud. Aşa cum s-a publicat, cultivarea atrotabakului se află încă în fază experimentală ; deci nu vă putem spune dacă el va lua sau nu locul tutunului obişnuit. În orice caz nu se poate încă vorbi de introducerea lui în comerţ. Bineînţeles că nu va putea fi folosit decît cu avizul medicului, deoarece există persoane cărora, din punct de vedere medical, atropina le poate fi contraindicată.

IOAN KOVÁCS, Făgăraş. Despre tutun s-au scris multe lucruri şi în multe locuri, inclusiv în revista noastră. Pe scurt putem aminti că încă la debarcarea sa în „noul continent“, în 1492, Cristofor Columb a întîlnit la nou-descoperiţii pe care i-a luat drept indieni, obiceiul aspirării fumului unei plante pe atunci încă necunoscută europenilor — tutunul. Dar răspîndirea tutunului nu a început în Europa decît pe la 1560, cînd el a fost introdus la curtea Franţei. Fumatul sau prizatul tabacului au cunoscut perioade de cruntă persecuţie — dar pînă la urmă s-a răspîndit în toate ţările lumii.

Adresa — cînd vă va veni rîndul.

ANA LUKASOVA, Praga. Vă mulţumim în numele nostru şi al corespondentului nostru Aurel Dima din Tulcea pentru amabilitatea cu care v-aţi oferit să-l ajutaţi în întreţinerea magnetofonului său „Tesla“. I-am comunicat adresa dv.

CONSTANTIN I. GĂLBENUŞ, Tîmpeni, rn. Slatina. Adresaţi-vă revistelor respective deoarece organele de difuzare a presei în nici un caz nu posedă numere din anul trecut. Datele ce ni le cereţi cu privire la Grecia antică şi la Egiptul antic sînt incluse în manualele şcolare de istorie antică.

EKA BOSCOVICI, Balş. Felul în care ţi-ai petrecut vacanţa arată că ai preocupări serioase, cu atît mai lăudabile cu cît îţi ajuţi şi mama în treburile gospodăreşti. Scrie-ne ce te-ar mai interesa pe tărîm literar şi artistic şi ne vom strădui să te ajutăm prin toate mijloacele care ne stau la dispoziţie.

MAI MULTOR CITITORI CARE SE PLÎNG CĂ CEI CĂRORA LE TRIMIT CĂRŢI POŞTALE ILUSTRATE NU LE RĂSPUND. După cum am mai arătat, nu avem nici un fel de mijloace prin care să obligăm pe acei care-şi publică adresa în rubrica noastră „Cititorii către cititori“ să fie cel puţin politicoşi şi să răspundă atunci cînd li se scrie.

MILTIADE NISTORESCU, Caracal ; RODICA JENESCU, Bacău ; SILVIA MIHALCEA, Iaşi ; MARTA BODNAR, Rădăuţi ; CECILIA ANASTASIE, Balş. Aşa cum am mai anunţat, nu publicăm adresele artiştilor de peste hotare. În ce priveşte artiştii romîni de care întrebaţi le puteţi scrie pe adresele teatrelor la care activează.

DORINA BURLEAN, Bocşa. Nu există o asemenea facultate, ci doar o secţie în cadrul Facultăţii de comerţ. Pentru toate lămuririle cel mai bine este să vă adresaţi Institutului de ştiinţe economice „V. I. Lenin“ din Bucureşti, Piaţa M. Eminescu nr. 6, raionul 30 Decembrie, sau Ministerului Comerţului Exterior, bd. Republicii 14, Bucureşti.

V. SILVIAN

I. Tăianu, Braşov ; Gh. Rumega, Peciu Nou ; Dan Vintilă, Mediaş ; Ion Cazacu, Suceava ; Radu Ciontea, Topliţa — vi s-a răspuns prin poştă.

2
SELECT
Electronica

1) 3+2 tuburi electronice
2) Schimbător de lungimi de unde sistem claviatură
3) 3 game de unde (UL, UM, US)
4) Indicator optic de acord
5) Difuzor circular de 2, 5 V A
6) Tensiuni de alimentare : 110 v, 120 v şi 220 v
7) Dimensiuni : 516x285x310 mm
7) Greutatea : 12 kg

Un produs
al uzinelor

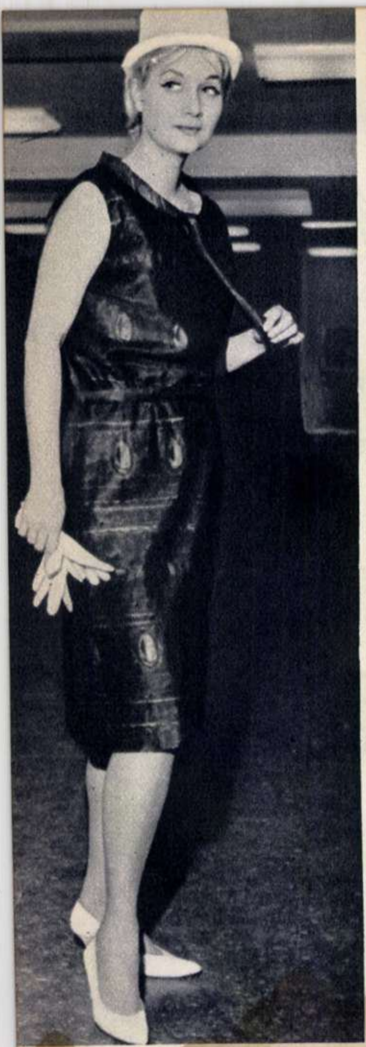

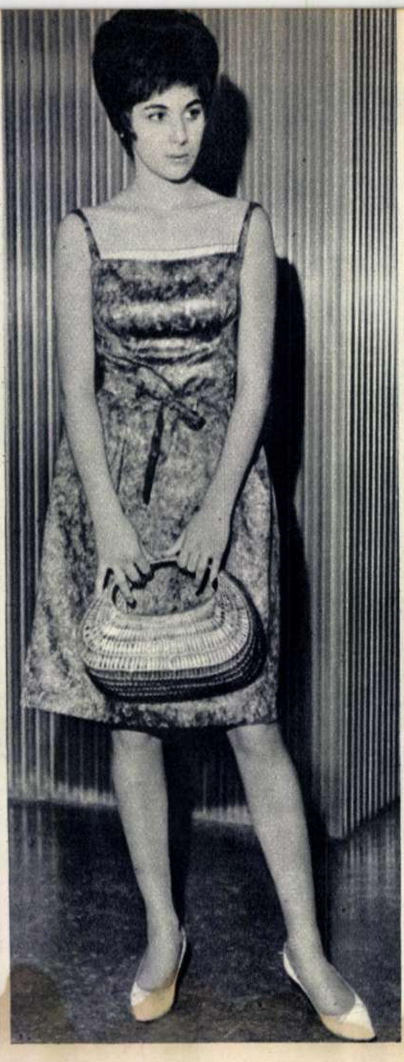

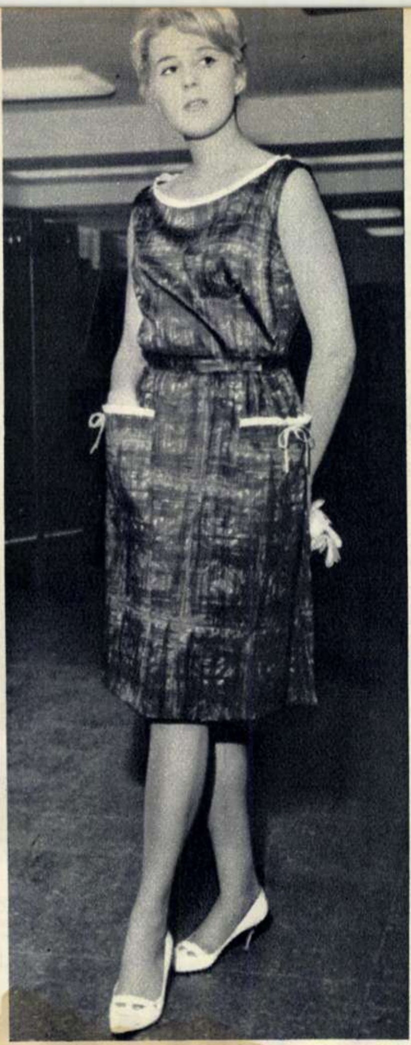

pentru diminețile de vară

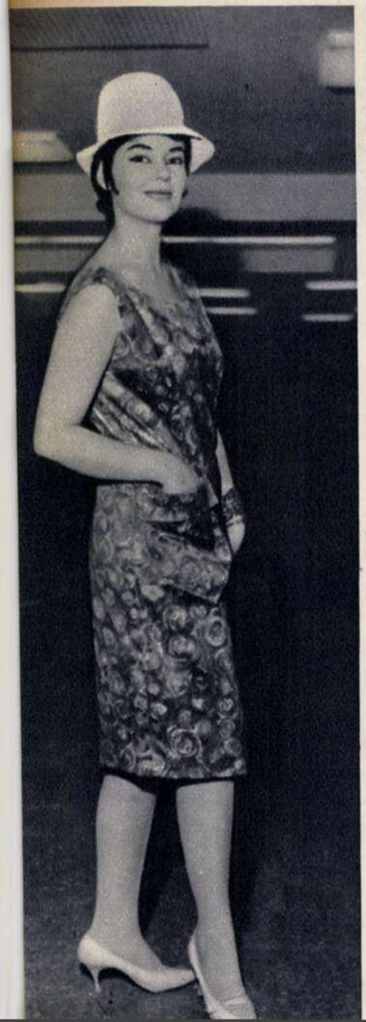

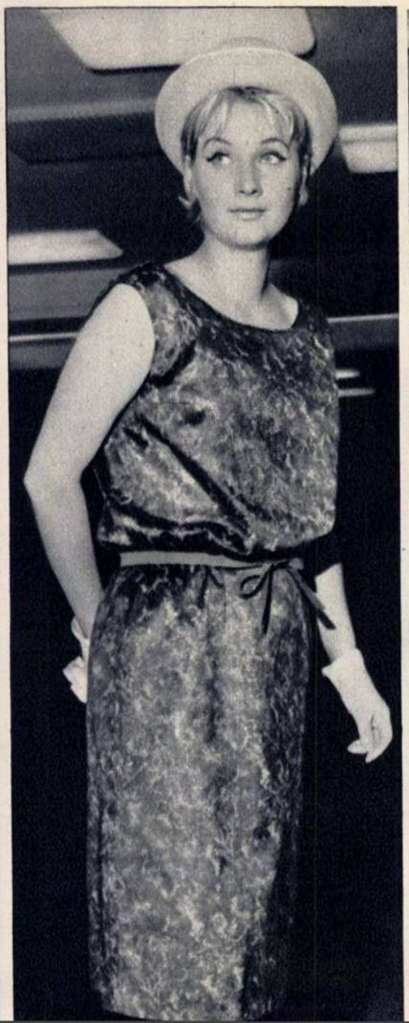

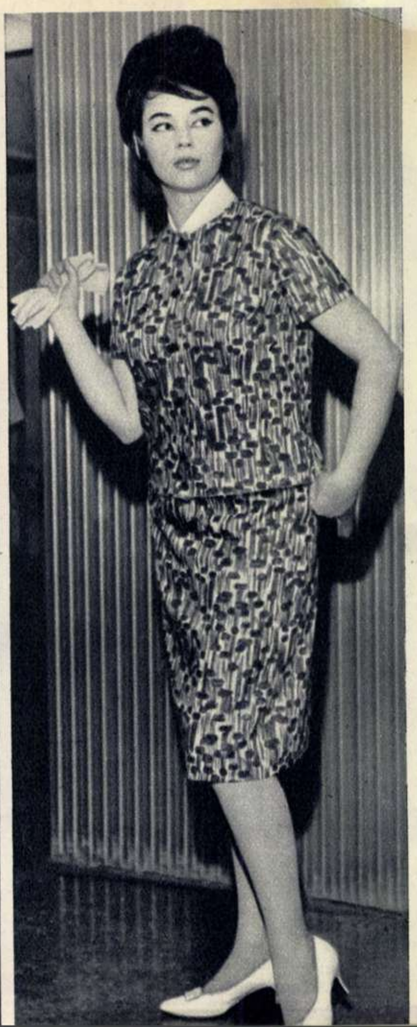

Fotografiile alăturate vă sugerează linia modernă a rochiei de vară, așa cum o anunță creațiile Fabricii de confecții și tricotaje - București. Precum se vede, rochia 1964 e foarte simplă, în general fără mîneci, cu fusta dreaptă sau ușor evazată, de preferință cu un mic decolteu rotund. Tăiată în talie sau nu, ea se poartă cu un cordon înnodat lejer care precizează talia și folosește un mic paspoal la decolteu și mîneci. Materialele preferate sînt (așa cum ne indică aceste cîteva modele) cotonul satinat și poplinul imprimat în tonuri discrete, fine. Marile imprimeuri florale au dispărut, în locul lor purtîndu-se desenele geometrice sau imprimeurile cu desene vagi, topite în culoare. Pălăria de pai a reintrat pe deplin în drepturi: ferindu-ne de agresivitatea razelor solare, ea completează totodată în mod elegant ținuta vestimentară.

Fotografii de
Elena GHERA

FOTOCRONICA FLACĂRII

2
LIBERIA
LIBAN
JORDANIE
LAOS
KOWEIT
KENY

1 Formația folclorică a studenților romîni, care a participat la Festivalul de folclor al asociațiilor studențești din țările balcanice și din regiunea Mediteranei răsăritene, desfășurat la Levadia (Grecia), a obținut un frumos succes.

2 În Comisia a III-a a Conferinței pentru comerț și dezvoltare de la Geneva a fost adoptată prima hotărîre de fond din cadrul conferinței. Este vorba de propunerea inițiată de delegația romînă, căreia i s-au alăturat în calitate de coautori Indonezia, R.A.U. și Tanganyika, propunere care se referă la livrarea de echipament industrial pe credit rambursabil prin cote-părți din producția obținută cu ajutorul acestuia sau prin alte produse de export ale statelor în curs de dezvoltare. În fotografie : aspect din timpul lucrărilor uneia din comisiile Conferinței pentru comerț și dezvoltare de la Geneva.

3 Datorită unei surpări de teren, muntele Darivorz din Tadjikistan s-a dizlocat și, prăbușindu-se, a barat rîul Zeravșan, formînd un lac. Prin crearea unui canal artificial, apele lacului care amenințau să inunde orașul Samarkand și alte suprafețe de teren au început să scadă. În fotografie : lucrările de construcție a canalului.

4 În cadrul „Anului bunei sănătăți", locuitorii capitalei finlandeze au pornit într-o plimbare în masă la aer liber, în frunte cu primarul orașului și cu alte personalități. În această campanie, Helsinki a chemat la întrecere alte șase orașe finlandeze.

5 Aspect din timpul primei curse a mezoscafului construit de Jacques Piccard pentru plimbări turistice în adîncurile lacului Leman. În dreptul fiecărui fotoliu — mobil — se află ferăstruici care permit să se vadă flora și fauna lacului.

6 După ce au efectuat timp de mai multe zile un marș spre Montevideo pentru a prezenta Parlamentului cererile lor cu privire la efectuarea unei reforme agrare eficiente, delegații țăranilor din regiunile de nord ale Uruguayului nu și-au putut atinge scopul, fiind împiedicați să pătrundă în incinta Parlamentului. Pentru a împrăștia pe țăranii care au rămas în fața clădirii zi și noapte, poliția a deschis focul ucigînd cîțiva dintre ei.

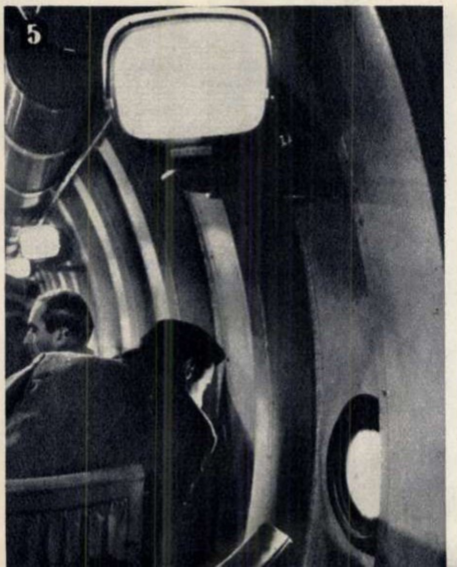

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie.
Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10— int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA : Ion Vulpescu.

41.505

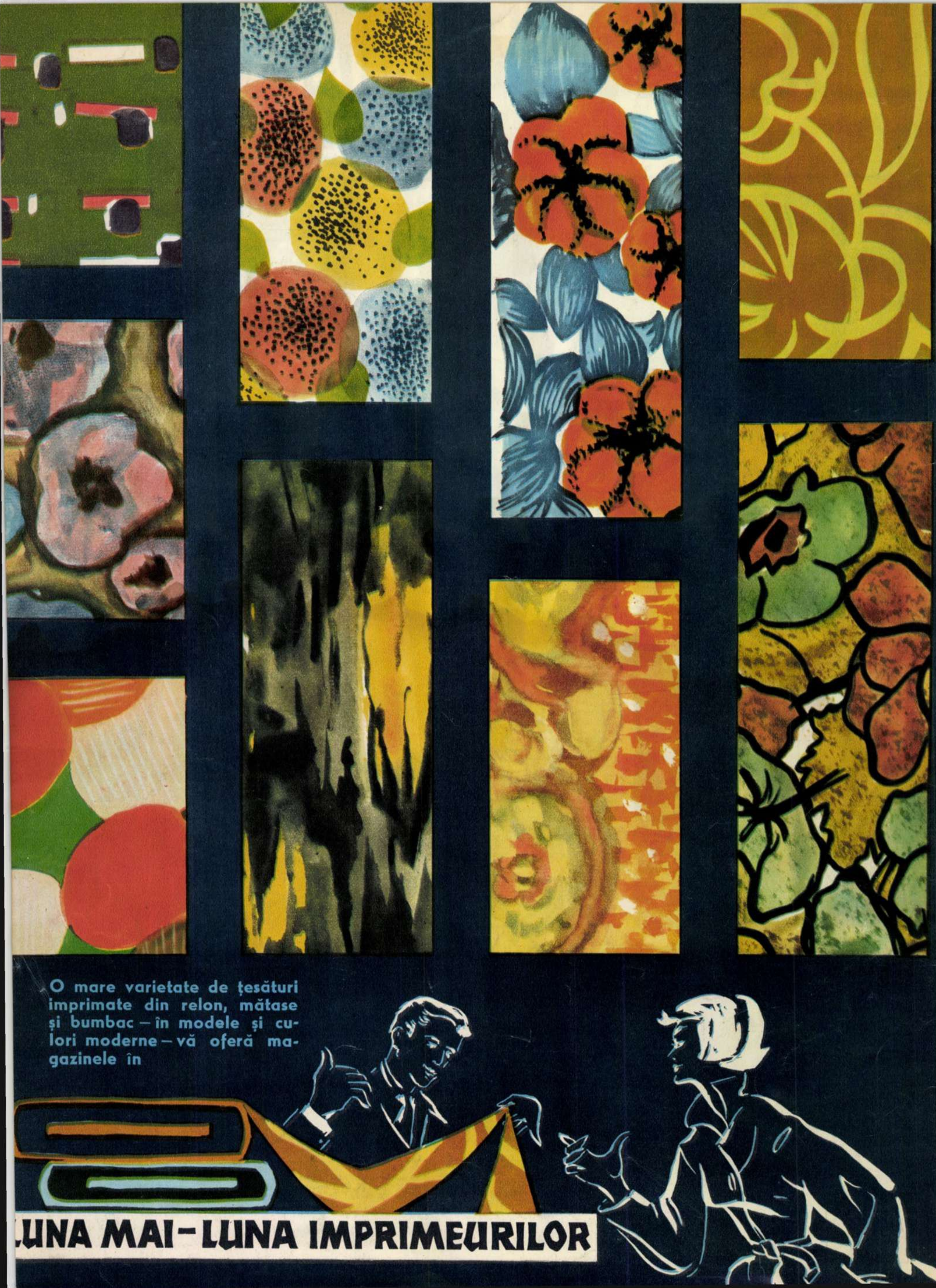

O mare varietate de țesături imprimate din relon, mătase și bumbac – în modele și culori moderne – vă oferă magazinele în

LUNA MAI – LUNA IMPRIMEURILOR

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

21

Anul XIII nr. 21 (469) — 23 mai 1964

EMINESCU ÎN GRAFICĂ

ATENȚIE! MEDICAMENTE!

ASEDIAȚI ÎN JUNGLĂ

Bibl. Reg

CARNETUL FLACĂRII

DESPRE „SENZAȚIONAL“

de AUREL BARANGA

Termenul are accepții diferite variind cu geografia și epoca. „Senzațional“ — citeam deunăzi într-o revistă ilustrată străină — e ceea ce scandalizează imaginația cititorului, busculîndu-i psihologia“. Se poate. Dar mai există un senzațional, pe care-l prefer, al faptelor aparent mărunte, anodine, cotidiene, dar purtînd o puternică încărcătură de inedit, de surprinzător și de patetic. Ziarele noastre comunică zilnic întîmplări redactate laconic. În douăzeci și patru de sate din regiunea Bacău au fost instalate în ultima lună cinematografe utilate cu aparatură de ultim tip, fabricată în Romînia. Acolo unde acum 20 de ani oamenii adormeau o dată cu găinile, fiindcă la lăsarea întunericului nu se aprindea niciun opaiț, rulează astăzi „Hamlet“, întru prăznuirea împlinirii a patru sute de ani de la nașterea marelui Will. Senzațional. Echipa de teatru a Căminului cultural Deleni, raionul Vaslui, a prezentat în premieră piesa „S-a furat un mire“, într-o interpretare demnă de orice teatru profesionist cu tradiție. Senzațional. În cadrul Centrului școlar agricol Poarta Albă, învață o mie de elevi arta agriculturii și a creșterii vitelor, după o programă analitică superioară și în condiții pe care niciun poet cu o imaginație prodigioasă de odinioară nu le putea sau nu cuteza să și le închipuie. Senzațional. În regiunea Iași în cadrul Spartachiadei republicane au participat — rețineți bine cifra — peste o sută patruzeci de mii de tineri și care s-au întrecut în competiții sportive de amploare. Senzațional. La Aninoasa, în mină, echipe de tineret au luat inițiativa înfrumusețării galeriilor. „Frumosul cotidian“ pătrunde în subteran, acolo unde pînă acum douăzeci de ani colcăiau „viermii pămîntului“. Electricitatea, curățenia, ordinea, varul, fac munca în abataj plăcută și spornică. Senzațional. La uzinele de produse sodice „Ocna Mureș“ muncitorii și tehnicienii au realizat o sută unsprezece inovații care au îmbunătățit procesul de producție, decurgînd din efortul lor inspirat și creator economii de trei milioane de lei. Senzațional. Duminica trecută două mii de oameni din Turda au admirat timp de patru ore programul artistic prezentat de muncitorii de la „Industria sîrmei“. Dansuri populare, orchestre de muzică ușoară, soliști vocali buni să fie prezentați și la programul de „varietăți“ al televiziunii. Senzațional. La clubul sindicatului de la Șantierele navale din Oltenița s-au deschis deunăzi două expoziții : „Șantierele văzute de membrii cercului de artă plastică“ și „Șantierele Oltenița în obiectivul fotografic“, amîndouă manifestările aparținînd pictorilor și fotografilor amatori locali. Senzațional.

Și registrul acestui „senzațional“ ar putea fi continuat fiindcă nu e vorba de un „senzațional“ care „scandalizează imaginația și busculează psihologia“, ci de marele senzațional firesc — și aici intervine paradoxul — de senzaționalul care cu fiecare zi devine tot mai obișnuit și mai întîlnit la fiecare pas.

Termenul și-a schimbat semnificația. Senzaționalul a devenit fapt divers. Și nu e la mijloc nimic senzațional. Viața.

Calitatea orezului se obține nu numai după solul respectiv, ci și după puritatea boabelor.

COPERTA NOASTRĂ

Plantație de orez în cîmpia Bărăganului, fotografiată din elicopter.

Fotografie de S. STEINER

ELLARDONE

pe malul Dunării

E cunoscut şi-i apreciat în multe ţări din lume. Îl cheamă Bellardone. Mai are o sumedenie de fraţi : Krasnodar, Pierrot, Nano-Vialone, Agostano, Maratelli, Banloc.

Noi, romînii, îl apreciem pe Bellardone, în mod special, cînd îl consumăm sub formă de pilaf. Femeile care vor să-şi sporească frumuseţea ţin la Bellardone pentru că el constituie materia primă pentru pudra cea mai fină.

Aşadar, este vorba despre orez.

Pe scara agriculturii mondiale planta aceasta ocupă o suprafaţă aproape egală cu a porumbului. Desigur, aceasta are o explicaţie pe deplin întemeiată : valoarea nutritivă a orezului e deosebit de mare. Un kilogram de orez egalează, din acest punct de vedere, 3 kg carne de vacă sau 7 litri de lapte ori 1,5 kg de pîine. Bineînţeles că orezul îşi valorifică unităţile nutritive cel mai bine în combinaţie cu alte produse agroalimentare.

La noi există o oarecare tradiţie în cultivarea orezului. În trecut nu s-a făcut pe o scară largă, deoarece amenajarea terenurilor pentru orezării, lucrare fundamentală, era o muncă deosebit de grea : se făcea cu sapa. La ora actuală amenajarea orezăriilor se face însă mecanizat, cu buldozere şi screpere.

În ultimii ani, datorită cercetărilor ştiinţifice, a asigurării bazei tehnico-materiale, orezăriile au cucerit terenuri tot mai întinse. Şi ceea ce e important e faptul că ele nu iau din pămîntul destinat cerealelor. Se nasc acolo unde era împărăţia broaştelor şi a ţînţarilor, în locurile inundabile — cum sînt luncile Dunării şi ale unor rîuri.

Deci, într-un fel, orezul dă valoare anumitor pămînturi. Un doctor italian, evidenţiind importanţa orezului în valorificarea terenurilor sărăturoase şi mlăştinoase, spune : „Il rizo è l'oro dei salini e dei palustri". (Orezul este aurul sărăturilor şi al mlaştinilor).

Dat fiind că planta aceasta pretenţioasă are cerinţe biologice deosebite, ea face casă bună numai acolo unde — în perioada vegetaţiei — are din belşug trei lucruri : apă, lumină şi căldură.

TOATĂ VIAŢA CU PICIOARELE-N APĂ ŞI CAPUL ÎN SOARE

La gospodăria agricolă colectivă „8 Martie" din comuna Chirnogi, raionul Olteniţa, cultivarea orezului are un stagiu de două decenii. Producţii mari — de peste 5.000 kg la hectar — au fost realizate abia în ultimii 2-3 ani (în 1960 gospodăria a obţinut pentru producţii mari de orez premiul II pe ţară).

Vrînd să-l cunoaştem pe Bellardone mai îndeaproape, am

George CIUDAN

(Continuare în pag. 21)

Orezăria gospodăriei agricole colective „8 Martie" din Chirnogi. Vedere parţială.

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA PLOIEȘTI

Rafinăria Ploiești-Nord. Instalația de rectificare a benzinei.

EMINESCU în grafică

de Paul **CONSTANTIN**

Dacă ilustrarea textului literar este, în general, un proces foarte gingaş, de mare răspundere artistică, interpretarea plastică a imaginii poetice pune probleme deosebit de spinoase : cu atît mai dificile cu cît acest mod de expresie este mai înaripat de fantezie şi, totodată, mai sintetic, mai bogat în semnificaţii, uneori pînă la saturaţie, ca în versurile celui mai mare poet al romînilor.

Adăugînd la aceste dificultăţi şi condiţiile din trecut, foarte neprielnice dezvoltării ilustraţiei de carte, ca gen, este explicabil de ce ediţiile ilustrate ale operei lui Eminescu au fost rarisime şi fără însemnătate artistică înaintea primului război mondial ; deci timp de vreo treizeci de ani după moartea poetului.

Deşi în pictura romînească se afirmaseră artişti ca Grigorescu, Andreescu sau Luchian, în grafică Iser, Ressu sau Şirato, totuşi poeziile lui Eminescu nu-şi găsiseră încă ilustratorii.

Ediţiile ilustrate ale operei lui Eminescu au fost destul de puţine chiar şi între cele două războaie mondiale. Iar o bună parte dintre artiştii care au ilustrat versurile lui Eminescu înainte de eliberarea ţării, deşi destul de dotaţi, nu au putut pătrunde profunzimea ideilor, nu au vibrat la fantezia marelui poet. Ei s-au limitat la traducerea ad litteram a naraţiunii în plastică, într-o concepţie fals romantică, fie ca A. Murnu — în spiritul ilustratorilor germani de basme din secolul al XIX-lea — fie ca Al. Poitevin Schelety, pe linia celor francezi. În ediţia bibliofilă a poeziilor lui Eminescu, tipărită la Bucureşti în 1929 de Editura Naţionala Ciornei cu 12 acuarele facsimile şi desene de A. Murnu, în pofida prezentării grafice îngrijite şi a unor desene de calitate, ilustraţiile-planşe traduc într-o viziune plată, convenţională, mai mult cuvintele decît ideile poetului. Aşa, de pildă, acuarela făcută pentru poezia „Venere şi madonă", alătură, neutru, strict expozitiv, imaginea Venerei din Milo şi cea a Giocondei de Leonardo.

De altfel, această viziune plată a poeziei eminesciene o întîlnim şi la alţi artişti ai vremii, printre care şi A. Bordenache, autor al gravurilor unei alte ediţii bibliofile, foarte bogat ilustrată, tipărită în condiţii tehnice deosebite de „Cartea Romînească" în 1944. Acesta, de pildă, introduce în ilustraţia la poezia „O, mamă, dulce mamă" o copie, direct fotografică, a portretului mamei poetului.

O anume depăşire a acestui nivel l-au marcat similigravurile pictorului A. Brătescu-Voineşti tipărite în volumul editat de Editura Ramuri, din Craiova, în 1930. Artistul a încercat o aprofundare a spiritului eminescian, într-o viziune mai aproape de

(Continuare în pag. 6)

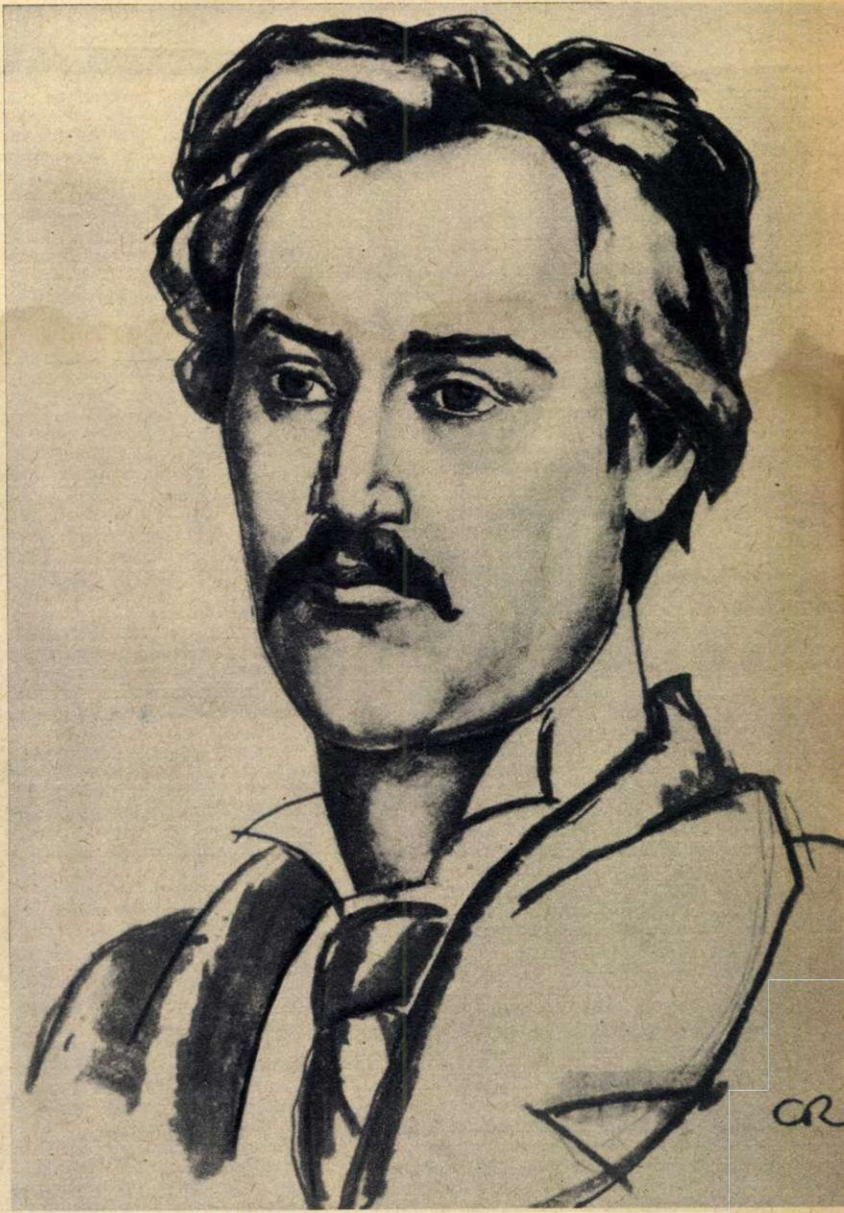

Camil RESSU
Portretul lui Mihail Eminescu

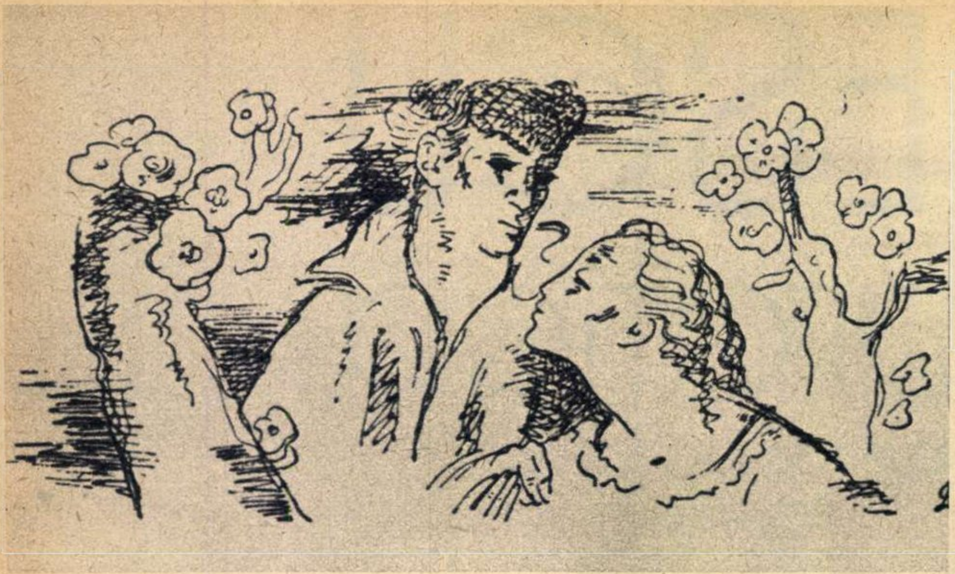

Gheorghe LABIN
Ilustrație la „Ce e amorul?"

specificul romînesc, deși în gravuri răzbat și înrîuriri clasice și înrîuriri prerafaelite.

Mai deosebit în istoria ilustrării poeziilor lui Eminescu, dinaintea eliberării țării noastre, este volumul publicat în 1939 — cu prilejul împlinirii a cincizeci de ani de la moartea poetului — de Municipiul București, lucrare la care au colaborat cu ilustrații, frontispicii și vignete: Camil Ressu, Jean Al. Steriadi, Al. Poitevin Schelety, Gh. Labin, G. Zlotescu și A. Ceglakof. Unele din aceste ilustrații, cum sînt planșele în culoare ale lui Ressu pentru „Luceafărul" și pentru „Făt-Frumos din tei", cele ale lui Steriadi pentru poeziile „Singurătate" și „Pe același drum", frontispiciile în peniță ale lui Labin pentru poeziile „Ce e amorul?" și „Scrisoarea a IV-a" sau cele ale lui Zlotescu pentru poeziile „Cu mîne zilele-ți adaugi" și „S-a dus amorul", se apropie de sensibilitatea și bogăția de idei a versurilor.

La un nivel mai înalt de înțelegere a spiritului eminescian stau și gravurile în lemn, datorite lui Th. Kiriacof Suruceanu, ilustrații la volumul de poezii publicat la Iași în 1943 de Editura Cartea Moldovei. Deși pe linia unui romantism întîrziat, exprimat în forme ce trădează și influențele secesionismului german, Kiriacof izbutește, în unele ilustrații, să transmită fiorul versurilor într-un mod mai contemporan; mai ales cele pentru poeziile: „Înger și demon", „Melancolie", „Scrisoarea I-a" sau „Luceafărul".

O nouă perioadă în istoria ilustrațiilor la opera lui Eminescu începe după eliberarea țării noastre. Concomitent cu dezvoltarea criticii eminesciene, cu schimbarea întregii mentalități, în funcție de ridicarea generală a nivelului cultural, în anii statului de democrație populară s-a produs și o impetuoasă dezvoltare a ilustrației de carte.

În amplul proces de naștere și dezvoltare a unui nou tip de cultură și artă, desfășurat la noi în ultimii 15-20 de ani, ilustrația nu a mai fost înțeleasă doar ca un adjuvant ornamental al cărții, ci ca o creație de sine stătătoare, avînd ca funcție să lărgească, prin desen și culoare, posibilitatea de comunicare a textului literar.

În anul 1950, cu prilejul împlinirii a o sută de ani de la nașterea poetului, au apărut mai multe lucrări din opera lui Eminescu. Așa a fost, cea mai amplă, o nouă ediție bibliofilă a poeziilor cu o prezentare de Mihai Beniuc și ilustrații colorate de Jules Perahim — publicată de Editura de stat — sau „Făt-Frumos din lacrimă" ilustrat în culori de Florica Cordescu și „Călin nebunul" ilustrat tot în culori de Perahim, ambele în Editura tineretului.

Deși aceste lucrări marcau doar începutul unei noi viziuni în ilustrația eminesciană, se deosebeau totuși, hotărît, de cele dinainte, printr-o mai mare sensibilitate și îndrăzneală a fanteziei, apropiindu-se astfel de spiritul poetului. Desenul în alb pe albastru — Făt-Frumos călare — și imaginea lui Făt-Frumos pe stîncă, proiectat pe vastitatea verde-albastră a mării, din ilustrațiile la „Făt-Frumos din lacrimă" de Florica Cordescu sau scena evocînd pe cei „Trei ficiori voinici de frunte ca trei șoimi voinici de munte / viu în zale îmbrăcați, pe cai negri-ncălecați" — de pe coperta la „Călin nebunul" și ilustrația ce-l reprezintă pe Călin cu spada scoasă, în fața castelului — de Perahim — sînt nu numai pline de fantezie, elan și atmosferă poetică, dar de o acuitate a expresiei, specifice gîndirii artistice contemporane.

În anii următori Editura tineretului a publicat o serie de volume ilustrate din opera lui Eminescu: în 1953 o nouă ediție „Făt-Frumos din lacrimă", ilustrată de Al. Alexe, în 1955 un volum de poezii alese (Biblioteca școlarului) ilustrat de Maria Constantin și „Somnoroase păsărele", cu ilustrații în culori de Ligia Macovei; iar în 1958, a treia ediție „Făt-Frumos din lacrimă", cu ilustrații colorate, de mare expresivitate și fantezie, datorite Marcelei Cordescu. „Somnoroase păsărele" a mai fost ilustrată și de talentatul acuarelist Gh. Juster, într-un volum publicat în 1956 de Editura în limbi străine.

Multe din aceste ilustrații vădesc o înțelegere și o interpretare nouă, modernă, a creației eminesciene, fără să se îndepărteze însă de la autenticitatea sentimentelor și ideilor marelui poet. Dimpotrivă, poziția lui Eminescu, înaintată față de epoca sa, întreaga putere a creației sale, încep abia azi să fie profund pătrunse în desen și culoare.

Printre ultimele volume, mai ample, ilustrate, ale poeziilor lui Eminescu, se află cel intitulat „Luceafărul", publicat în 1961 de Editura pentru literatură, cu desene în alb-negru de Angi Petrescu-Tipărescu, și altul, „Poezii", scos în același an de Editura tineretului, ilustrat în culori de Perahim.

Acest din urmă volum are o însemnătate specială în istoria ilustrării operei lui Eminescu. Realizate în alb-negru și o culoare, ce diferă în funcție de conținut, imaginile inspirate lui Perahim de poeziile lui Eminescu sînt sintetic concepute, relevînd cu mare putere de evocare semnificațiile textului. Valoarea concepției artistului stă înainte de toate, în felul cum adecvează ideea plastică, modernă, poeziei eminesciene. Fantezia și îndrăzneala cu care Perahim exagerează caracteristicile, creînd într-o nouă mentalitate plastică polifonia universului poeziei eminesciene, diferă de la o operă la alta. Păstrîndu-și unitatea stilisticii personale, pe întregul portativ eminescian — de la liric la satiric — Perahim izbutește să accentueze cele mai semnificative părți ale textului. În ansamblu, cu această serie de ilustrații, artistul a încercat o adevărată reconsiderare, în plastică, a poeziei eminesciene în spiritul zilelor noastre.

Anul acesta, împlinindu-se șaptezeci și cinci de ani de la moartea poetului, Editura pentru literatură publică o nouă ediție bibliofilă, în admirabile condiții tehnice și artistice, cu desene în peniță de Ligia Macovei (volumul se află, la data acestui articol, în curs de tipărire). Artista, o veche și pasionată interpretă a poeziei romînești — a ilustrat versuri de Eminescu, Arghezi, Geo Bogza, Miron Radu Paraschivescu, Breslașu, Tulbure, Nina Cassian etc. — sau a celei universale — Desnos, Salvatore Quasimodo, Garcia Lorca, Lermontov etc. — atinge acum, prin arabescul desenelor de o deosebită finețe și putere de evocare, o treaptă calitativ nouă, în ilustrarea operei eminesciene.

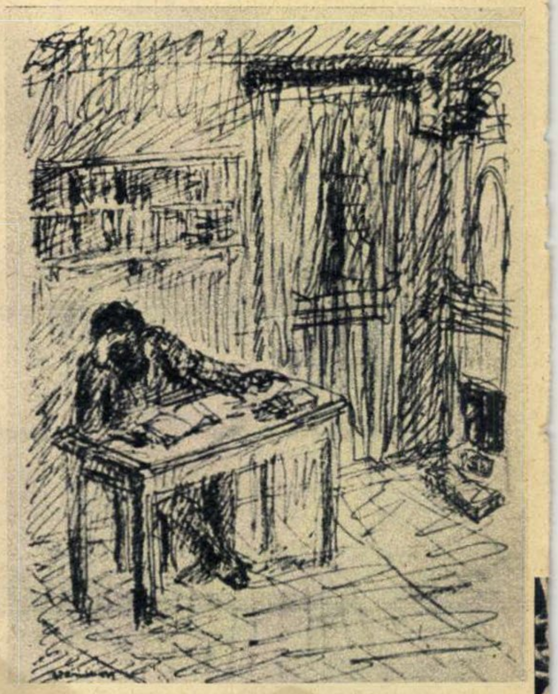

Jean STERIADI
Ilustrație la „Singurătate"

Jules PERAHIM
Coperta la „Călin nebunul"

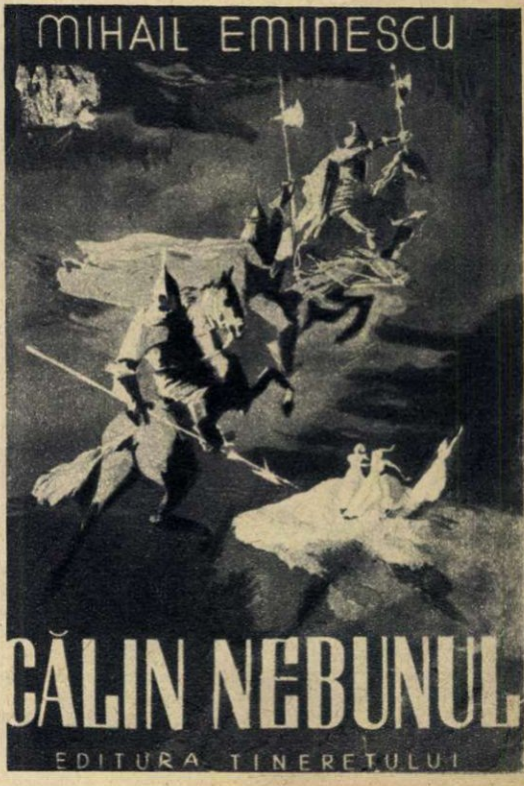

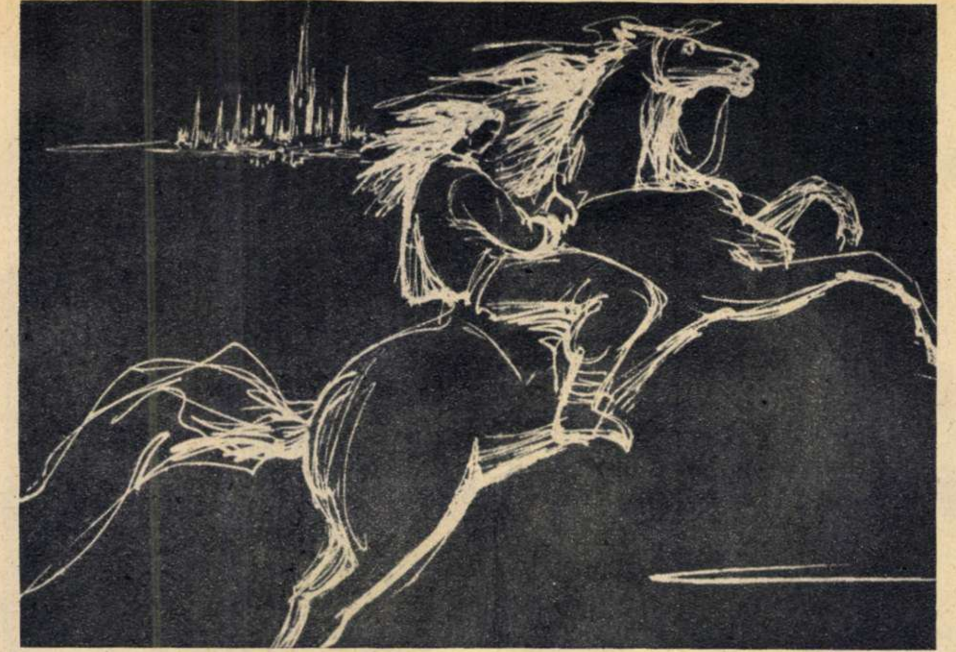

Florica CORDESCU
Ilustraţie la „Făt-Frumos din lacrimă"

Marcela CORDESCU
Ilustraţie la „Făt-Frumos din lacrimă"

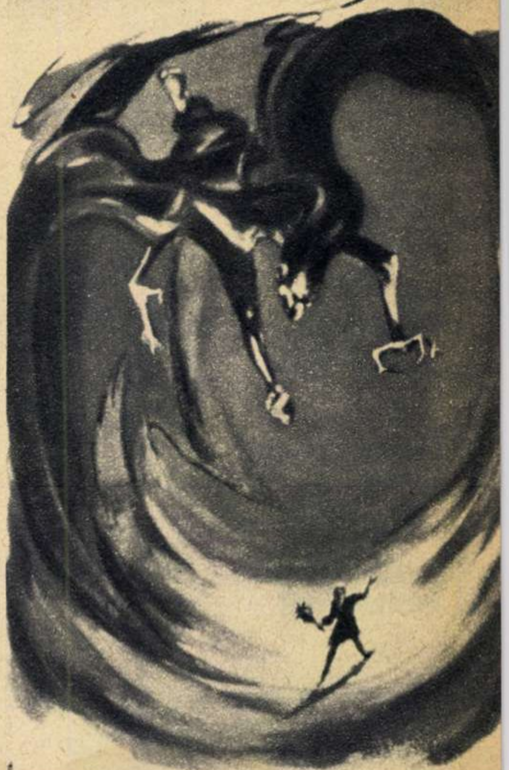

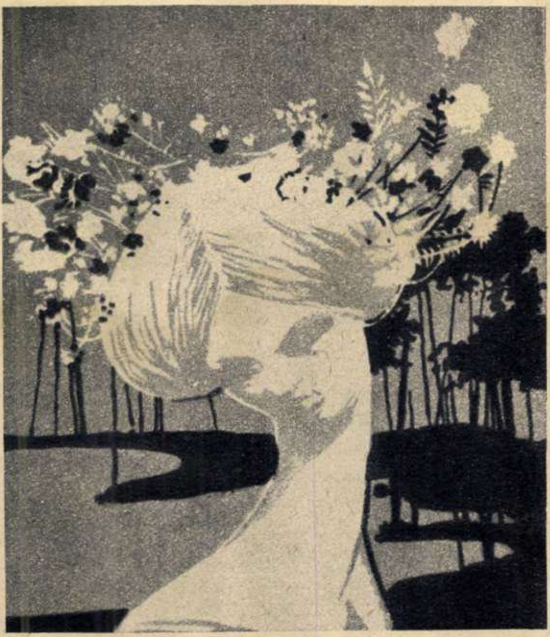

Jules PERAHIM
Ilustraţie la „Crăiasa din poveste"

Angi PETRESCU-TIPĂRESCU
Ilustraţie la „Făt-Frumos din tei"

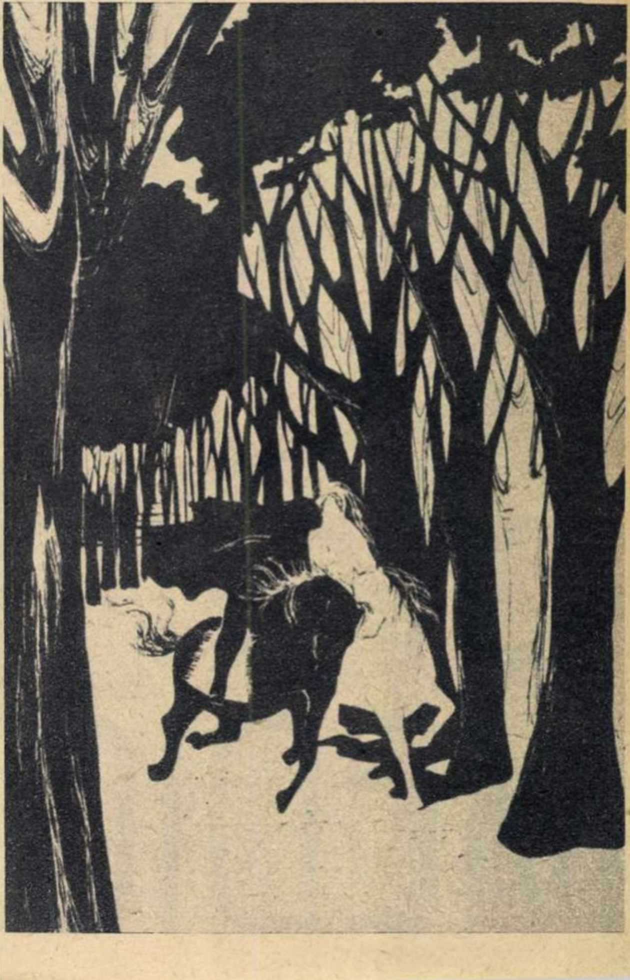

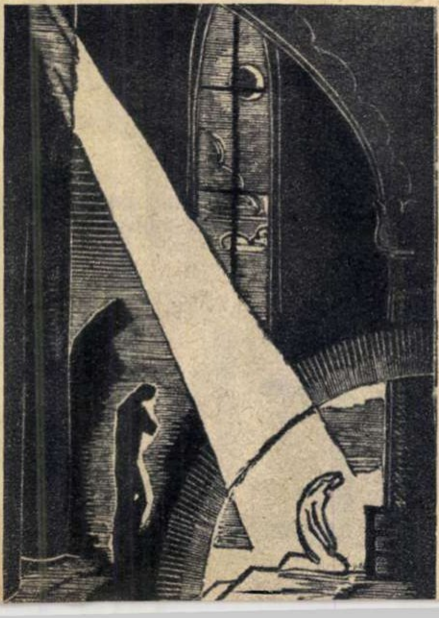

Th. Kiriacof SURUCEANU
Ilustraţie la
„Înger şi demon"

- **Și în acest caz abuzul dăunează...**
- **„Autotratarea“, o plagă modernă.**
- **Remedii care îmbolnăvesc.**
- **Ce este patologia terapeutică?**
- **Obișnuința cu medicamente nu este o a doua natură.**
- **Război și pace în lumea preparatelor farmaceutice.**

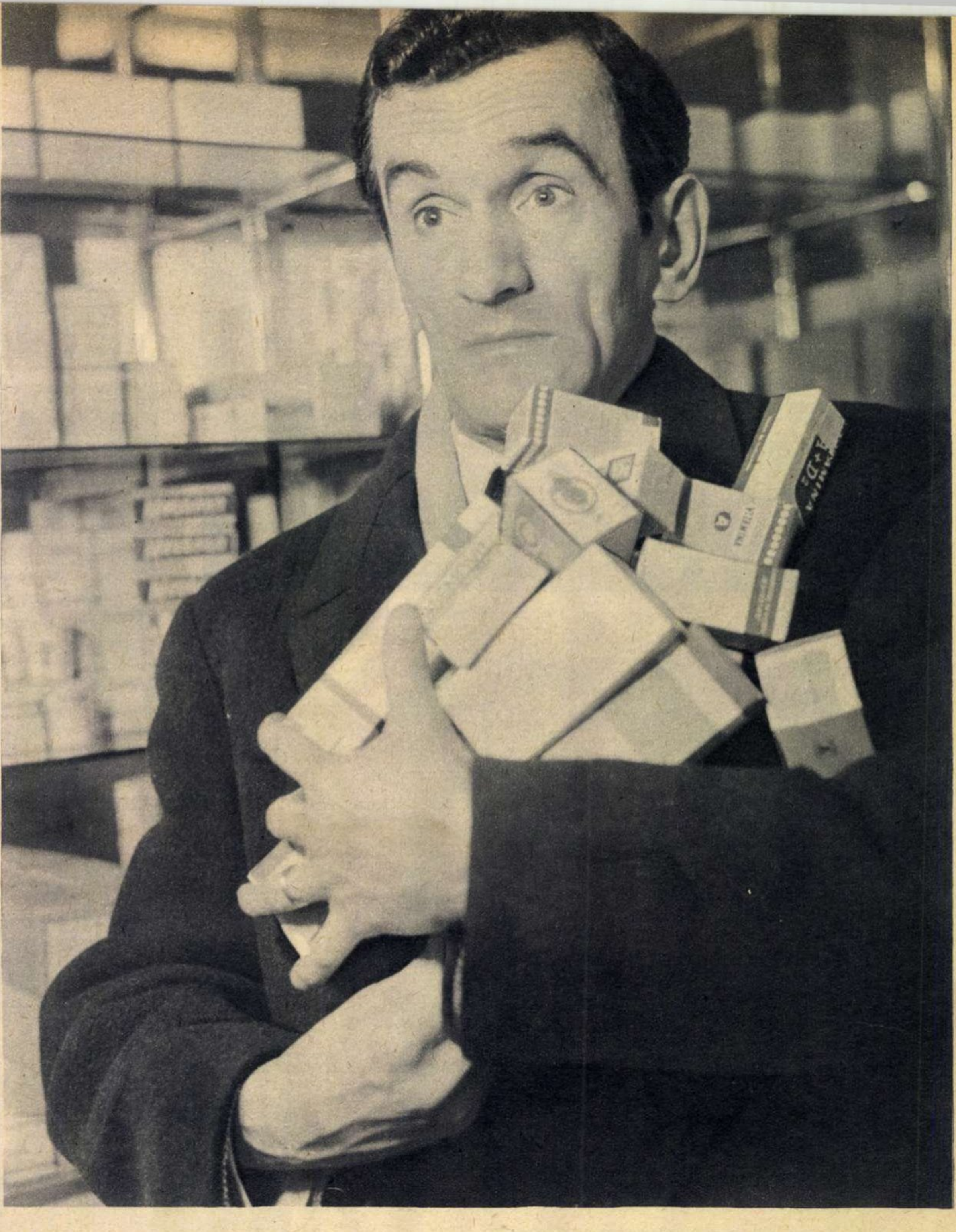

atenție! MEDICAMENTE!

O regulă de aur: întrebați mai întîi medicul.

Medicina cunoaşte în prezent „epoca de aur" a terapeuticii; nicicînd ea n-a dispus de un arsenal mai bogat în medicamente ca în zilele noastre. După ultimele statistici internaţionale sînt cunoscute astăzi în industria farmaceutică peste 650.000 de produse medicamentoase de sinteză şi peste 30.000 de compuşi naturali. Un labirint în care e uşor să te pierzi...

În ţările capitaliste, din cauza sistemului de consultaţii cu plată, adesea inaccesibile omului de rînd, s-a ajuns la situaţia paradoxală în care pacientul, transformat ad-hoc în medic, se tratează singur. În Franţa, de pildă, se consumă peste 400 de tone de medicamente pe zi, dar numai o mică parte din acestea sînt prescrise de medici.

În ţara noastră datorită dezvoltării continue a industriei farmaceutice — care oglindeşte preocuparea statului pentru sănătatea oamenilor muncii — medicamentele, vîndute la un preţ redus, au ajuns la îndemîna tuturor. O statistică arată că în 1958 consumul de medicamente pe cap de locuitor era de circa şapte ori mai mare ca în 1949. Aceste cifre arată, desigur, o ridicare a nivelului sanitar al populaţiei. Există însă şi un alt aspect al acestei accesibilităţi a medicamentelor (şi problema se pune, bineînţeles, nu numai la noi); ne referim la folosirea lor abuzivă şi necorectă, cu urmări cîteodată din cele mai grave.

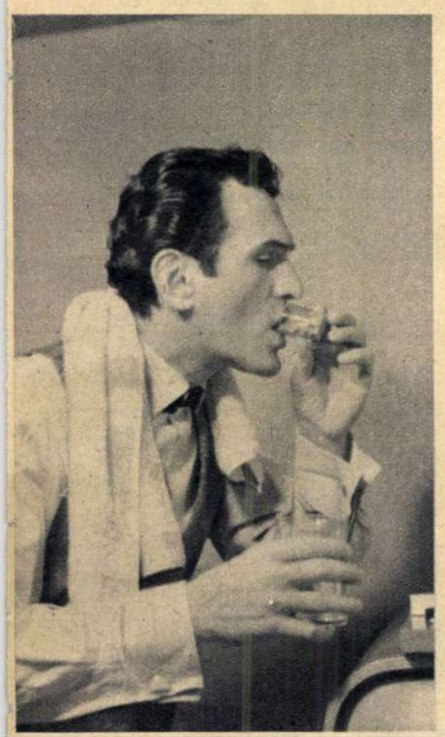

Ideea generală că medicamentele vindecă nu este întocmai exactă. Mai precis, nu este completă.

O „MASCĂ" ÎNŞELĂTOARE

Paracelsus spunea încă acum 400 de ani: „Toate substanţele sînt otrăvitoare; numai doza face ca o substanţă să nu fie otrăvitoare". Trebuie într-adevăr să ţinem seama de faptul că **orice medicament este o substanţă străină care, introdusă în organism, poate produce nu numai vindecarea bolii, ci şi efecte contrare.** Orice medicament comportă ceea ce medicii numesc „riscul terapeutic"; de aceea, chiar cel mai anodin medicament se poate dovedi nociv dacă este luat fără indicaţii din partea doctorului.

Fiecare bolnav îşi are individualitatea sa, felul său personal de reacţie; unele medicamente care în aceeaşi boală sînt salutare unuia, pot fi defavorabile altuia.

Medicamentele luate fără prescripţie medicală pot „masca" adesea simptomele bolii grave care numai tratată în mod ştiinţific ar putea fi vindecată. Iată, de pildă, cazul unei mame care, la starea febrilă a copilului, a administrat din proprie iniţiativă antibiotice. Doza a fost prea mică pentru a vindeca, dar suficientă pentru a masca semnele unei meningite care se declanşa. Boala a evoluat insidios, iar medicul chemat în cele din urmă nu a mai putut face mare lucru. Copilul a rămas cu sechele importante: surditate, tulburări de vedere, deficienţă psihică.

COMBATEŢI CAUZA, NU EFECTUL

Multe manifestări patologice ale organismului se pot dovedi utile în anumite împrejurări şi nu se cer neapărat combătute cu medicamente. Tusea este foarte necesară pentru evacuarea unor secreţii bronşice şi nu trebuie calmată cu orice preţ cu siropuri luate la întîmplare. Vărsăturile într-o intoxicaţie alimentară pot salva viaţa bolnavului şi nu are rost încercarea de a le opri. Aceasta este însă **cea mai mare greşeală a celor care se autotratează: de a se adresa simptomului, efectului, şi nu cauzei,** de a trata, de pildă, durerea de cap şi nu afecţiunea care o provoacă.

Tot astfel se poate întîmpla cu o serie întreagă de simptome: lipsa de poftă de mîncare, durerile, colicile, edemele etc. Este iraţional şi adeseori dăunător dacă faţă de aceste semne, în mod automat şi fără a le cunoaşte cauza, se reacţionează cu medicamente menite să le suprime.

Profanii pot fi uneori influenţaţi de puterea sugestivă a numelui unei specialităţi farmaceutice, comiţînd grave greşeli. Aşa, spre exemplu, cardiazolul şi cordiamina sînt două medicamente cu o bună acţiune asupra circulaţiei periferice, dar nu exercită un efect mai pronunţat asupra cordului, după cum poate aţi fi tentaţi să credeţi din cauza denumirii lor. Preparatul cu numele atît de promiţător: „ser neurotonic" este indicat în unele stări de debilitate şi convalescenţă, dar poate fi dăunător în hiperexcitabilitate nervoasă sau stări de agitaţie.

S-ar mai putea da încă numeroase exemple care demonstrează că numele unui medicament sau „faima populară" de care el se bucură nu constituie o indicaţie suficientă pentru aplicarea lui de către oricine.

SOMNIFERELE ŞI... PUII DE GĂINĂ

Fără a nega rolul însemnat al medicamentelor, trebuie subliniat că **cel dintîi principiu al terapiei este tratamentul general,** adică totalitatea factorilor fizici şi igieno-dietetici care contribuie la însănătoşire. Acesta poate fi adesea la fel de important sau chiar mai important decît cel medicamentos. Astfel, dacă în malarie, sifilis, comă diabetică, rolul medicamentului este hotărîtor iar tratamentul general insuficient — dimpotrivă, în unele boli funcţionale (nevroză cardiacă etc.) sau chiar în ulcer gastric şi duodenal, tratamentul general cîntăreşte mai greu, reglementarea regimului alimentar, suprimarea tutunului, alcoolului şi excitantelor, odihna etc., dovedindu-se mai valoroase decît medicamentele. În unele forme de maladie ulceroasă, un repaus de mai multe zile la pat şi un regim igieno-dietetic adecvat este suficient, de multe ori, pentru a face să scadă durerile chiar fără folosirea medicamentelor. Astfel, la loturi identice de bolnavi, trataţi unii numai cu repaus şi regim alimentar şi alţii cu medicamente diverse, s-au obţinut **exact aceleaşi rezultate.**

În ce priveşte modul de acţiune a medicamentelor este bine să ştim că efectul acestora în organism încetează după o anumită perioadă. Această durată de acţiune este limitată, depinzînd de timpul pentru ca medicamentul să fie distrus sau eliminat pe căile naturale ale organismului. Eliminarea o asigură organele specializate în acest scop, în primul rînd ficatul şi rinichii. Cunoaşterea acestui lucru este necesară ori de cîte ori se ia un medicament. De ce? Pentru că în cazul unor deficienţe în funcţionarea acestor organe, medicamentul trebuie administrat cu prudenţă sau chiar evitat. Este interesant de observat, de pildă, că puiul de găină poate fi adormit pe un timp nelimitat cu o doză mică de luminal, deoarece nu poate distruge şi nici elimina acest somnifer.

Unul din cele mai mari pericole ale medicamentelor luate în mod abuziv sau necontrolat este **obişnuinţa.** Acest fenomen sileşte pe pacient să mărească mereu doza, pentru a obţine efectul dorit. Suportarea dozelor mari de hipnotice, chinină, arsenic şi multe alte medicamente, este într-adevăr posibilă prin obişnuirea treptată a organismului, dar ea nu este lipsită de urmări.

DE LA „ARSENICOFAGI" LA MITRIDATISM

Unii alpinişti, aşa-numiţii „arsenicofagi", ajung să consume doze toxice de arsenic pentru a se stimula şi a-şi uşura mersul pe munte. Ei sînt însă nişte intoxicaţi cronici al căror organism se impregnează cu arsenic.

Această formă de obişnuinţă se numeşte „mitridatism", de la regele antic Mitridate, care, temîndu-se că va fi otrăvit, a încercat să se obişnuiască cu otrăvurile, luînd zilnic cantităţi din ce în ce mai mari. Această „practică" este însă întotdeauna scump plătită. La toxicomani (morfinomani, cocainomani), paralel cu fenomenele de obişnuinţă a organismului, se produce **scăderea rezistenţei** faţă de alţi agenţi nocivi. Treptat, organismul slăbeşte, ajungînd la epuizare totală sau la tulburări mintale.

Medicamentele pot produce, de asemenea, reacţii neobişnuite, chiar luate în doze terapeutice. Anumite persoane prezintă o sensibilitate specială faţă de unele medicamente, nesuportînd chiar cantităţi foarte mici. Se cunosc numeroase cazuri de hipersensibilitate la piramidon, chinină, extracte de ficat, penicilină, vitamina B_1 etc.

ANTIBIOTICELE, ALERGIA ŞI DEZECHILIBRUL BIOLOGIC

Abuzul de medicamente prezintă, aşadar, aspecte foarte diferite. El cauzează în ultimă instanţă neajunsuri mai mari decît maladia iniţială. Există astăzi o întreagă patologie medicamentoasă care cuprinde numeroase **boli terapeutice,** adică cauzate de medicamente.

Pe „lista neagră", antibioticele figurează pe primul loc. Ele au salvat, fără îndoială, milioane de vieţi omeneşti, dar folosirea lor abuzivă a dus la un număr de efecte negative ce nu pot fi trecute cu vederea.

Mulţi le utilizează în scopuri profilactice. Dar la ce bun un antibiotic dacă infecţia nu este sensibilă la acţiunea lui?! Sînt boli, de exemplu gripa, în care se obţin astfel rezultate de-a dreptul contrare celor scontate, apar complicaţii grave.

Trebuie amintit că acţiunea antibioticelor nu se exercită numai asupra microbilor patogeni, ci şi asupra microorganismelor care în mod normal se află în corpul omului. Se ivesc, astfel, dezechilibre biologice urmate de invazii de ciuperci — fungii — şi de microbi rezistenţi la antibiotice. Acelaşi dezechilibru biologic, care se manifestă de data aceasta în „flora" tubului digestiv, face să dispară microorganismele care produc vitaminele naturale ale organismului. Apare astfel o lipsă de vitamine (B_1, B_6, B_{12}, K, acid folic) care trebuie suplinită prin intro-

(Continuare în pag. 10)

ducerea unor vitamine din afară ca atare (complex B) sau conţinute în drojdie de bere, iaurt.

RECORDUL ÎNGRIJORĂTOR AL SOMNIFERELOR

Să trecem în revistă şi alte abuzuri de medicamente mai des întîlnite. Somniferele deţin un record îngrijorător în această privinţă. Consumul mondial al somniferelor atinge cifre impresionante: în Suedia, de pildă, el este de 12 tone pe an, în S.U.A. 336 de tone.

Dintre somnifere dau mai multe accidente barbituricele, al căror reprezentant este binecunoscutul luminal.

La bolnavii cu nevroze, totul începe de obicei cu... o simplă reţetă medicală. Toxicomania apare, apoi, din cauză că se continuă în mod nejustificat folosirea barbituricului cu scopul de a exclude insomnia sau de a reduce starea de anxietate.

Chiar fără a se ajunge la toxicomanie, abuzul de somnifere, şi în mod special de luminal, duce la modificări ale sistemului nervos: bolnavii devin supărăcioşi, duşmănoşi, certăreţi, gîndesc mai încet, pierd uşor firul ideilor, pot prezenta ameţeli, tremurături.

Substanţele „tranchilizante" (liniştitoare) sînt acele substanţe care reduc starea de tensiune psihică, diminuează anxietatea şi calmează individul fără să provoace somn. Descoperirea lor a însemnat un progres important în terapeutica medicală, mai ales cea neuropsihică. Dar... atenţie! Carbaxinul, de pildă, azi tranchilizantul preferat, duce, întrebuinţat timp îndelungat, la toxicomanie.

Cel mai cunoscut stimulent este desigur cafeina, avînd ca principiu activ xantina. Folosită peste măsură, sub formă de medicament sau de cafea, cafeina provoacă şi ea obişnuinţă şi fenomene de intoxicare cronică: insomnie, nelinişte, palpitaţii — simptomele putînd progresa pînă la un delir moderat.

Aminele reprezintă un alt grup de substanţe stimulatoare, al căror tip este benzedrina. Reclama făcută acţiunii stimulatoare a acestora este însă răspunzătoare şi pentru numeroase excese. În ţara noastră consumul este îngrădit prin eliberarea lor numai pe bază de reţete medicale cu „timbru sec".

ÎNCREDERE ÎN MEDICAMENTE ŞI ÎN ŞTIINŢA MEDICALĂ...

Înseamnă oare toate acestea că trebuie să renunţăm la medicamente? Nicidecum! În lupta de veacuri cu boala ele au constituit o armă preţioasă a medicinei. Epoca noastră a cunoscut realizări excepţionale în acest domeniu; doar în ultimele decenii s-au descoperit antibioticele, corticosteroizii (ACTH, cortizon), tranchilizantele, unele vitamine (B_{12} şi altele) şi hormoni, substanţe chimice speciale cu acţiuni în boli grave (cancer, lepră), seruri şi vaccinuri care asigură rezistenţa organismului împotriva unor boli contagioase: poliomielita, difteria, febra tifoidă etc.

Boli considerate pînă mai ieri incurabile pot fi astfel tratate cu succes. Ciuma, care a provocat numai în India (între 1898 şi 1908) în medie 500.000 de decese pe an, a devenit vindecabilă prin medicamente realizate în ultimii ani. Lepra, boala atît de îngrozitoare socotită timp îndelungat un fel de „pedeapsă divină", este astăzi perfect tratabilă. Depistată la timp şi tratată cu sulfone, lepra se vindecă pe deplin. Tot astfel au fost puse la punct metode de tratament eficace împotriva unor flageluri ca sifilisul şi tifosul, fără a mai vorbi de boli ca turbarea, trahoma, scarlatina, febra tifoidă etc.

Chiar cancerul, considerat inamicul public nr. 1 al sănătăţii omului, a devenit, în anumite condiţii, vindecabil. În stadiile incipiente ale formelor localizate, un rol primordial în tratament, în afara metodelor clasice (chirurgia şi radioterapia), îl joacă şi citostaticele, cu ajutorul cărora se obţin rezultate remarcabile.

Succese spectaculoase s-au înregistrat şi în psihiatrie. Cămaşa de forţă şi alte mijloace de constringere din cele mai barbare, aplicate în trecut bolnavilor, au fost desfiinţate, fiind înlocuite cu noua medicaţie tranchilizantă. Şocuri insulinice, somnoterapia ca şi noile produse farmaceutice aduc restabiliri şi ameliorări pronunţate în nevroze astenice, melancolii, manii.

Ca urmare a progreselor realizate în terapeutică, datorită programului larg de măsuri sociale şi medicale, multe boli în trecut larg răspîndite în ţara noastră dau în prezent un procent din ce în ce mai mic de îmbolnăviri. Comparativ cu anul 1938, în 1958 mortalitatea prin boli infecţioase a scăzut de la 95,4 la 24,9 la suta de mii de locuitori; mortalitatea prin tuberculoză a scăzut de la 167,5 la 33,8 la suta de mii de locuitori. În fine mortalitatea generală a scăzut de la 19,1‰, cît era în 1938, la 8,3‰ în 1963, iar mortalitatea infantilă — de la 17,9‰ la 5,5‰ în 1963.

Aceste cifre ne insuflă încredere în ştiinţa medicală aflată în permanent progres, în posibilitatea tratării şi vindecării unor boli din cele mai grave.

Un fapt trebuie însă să fie clar: aşa cum am mai subliniat, remediile, fie ele cele mai noi, mai rare, mai scumpe sau cu numiri mai bizare, nu sînt eficace decît dacă tratamentul este condus de medic, singurul în drept să-l indice şi să-l aplice.

„...DAR NU ÎNTINDE MÎNA UŞURATIC SPRE ORICE DROG"

Să nu renunţăm, deci, la medicamente, dar să declarăm război abuzurilor. Să respectăm cu stricteţe indicaţiile, contraindicaţiile şi modul de administrare a medicamentelor prescrise de medic.

Să avem încredere, înainte de toate, în capacitatea naturală de refacere a organismului, în procesele normale de apărare ale corpului nostru şi să nu recurgem la medicamente pentru orice simptom. Să considerăm chiar durerea drept un „paznic" preţios şi să nu-l „adormim" cu medicamente înainte de a fi cercetat cauza cu ajutorul examenelor şi analizelor medicale.

Amintim în încheiere cîteva versuri citate de prof. Louis S. Goodman, de la Universitatea din Utah (S.U.A.) şi prof. Alfred Gilman de la Universitatea „Yeshiva", New York, în prefaţa la ediţia a II-a a lucrării „Bazele farmacologice ale terapeuticii", tradusă de curînd şi în romîneşte. Aceste versuri parafrazează sfatul dat în „Hamlet" de Polonius fiului său Laertes:

„Leacul de-al cărui drept să te însoţească te-ai încredinţat,
De inimă ţi-l prinde cu cercuri de oţel;
Dar nu întinde mîna uşuratic
Spre orice drog, abia ieşit pe lume".

Dr. EM. ROMAN
Fotografii de S. STEINER

Ilustraţia realizată cu concursul actorului Puiu CĂLINESCU de la Teatrul satiric-muzical „C. Tănase" din Bucureşti.

TIAŢI
Ă ...

...ASOCIEREA unor medicamente în mod neştiinţific poate duce la anularea efectelor? De exemplu: stricnina cu luminalul, cofeina cu morfina ş.a. Alteori, luînd împreună două medicamente, din unirea lor poate lua naştere o substanţă toxică: astfel, din calomel şi sarea de bucătărie rezultă sublimatul, foarte otrăvitor. Asocierea digitalei cu calciul poate provoca oprirea inimii.

...MULTE medicamente dintre cele mai banale au contraindicaţii precise, ceea ce face ca administrarea lor îndelungată fără avizul medicului să fie dăunătoare? Aspirina este contraindicată în ulcerul gastric şi duodenal activ; piramidonul, la bolnavii cu tulburări de coagulare a sîngelui etc.

...CELE mai multe îmbolnăviri ale aparatului respirator sînt produse, la copii, de virusuri faţă de care penicilina şi streptomicina nu au nici un efect? Tratamentul acestor boli necesită alte prescripţii medicale.

...ABUZUL administrării de calciu poate avea un efect contrar, adică de demineralizare? În aceste cazuri, calciul se elimină sub formă de fosfat de calciu, împrumutînd fosforul necesar chiar din „depozitele" organismului.

...NU puţini sînt aceia care, încrezători în efectul miraculos al vitaminelor, le consumă în doze exagerate, uneori fără nici cea mai mică nevoie? „Moda" vitaminelor poate avea urmări dăunătoare din pricina acumulării în exces a vitaminelor în organism.

La persoanele sănătoase cantitatea de vitamine necesară organismului se poate obţine pe cale alimentară, cu excepţia vitaminei C, care de obicei este diminuată iarna.

În cazul unor avitaminoze este necesar să ştim că acestea survin cel mai frecvent în cadrul unor carenţe alimentare generale, privind toţi factorii esenţiali, în special proteine şi lipide, şi unele minerale (calciu, fosfor). De aceea corectarea acestor avitaminoze nu se realizează numai prin administrarea izolată a vitaminei respective, ci şi printr-un tratament general şi un regim alimentar bogat, raţional.

...ADESEA mijloacele simple, de corectare a regimului de viaţă, sînt mult mai eficace decît somniferele în stări de insomnie? Dacă totuşi insomnia persistă, consultaţi medicul înainte de a face uz de hipnotice.

...NU trebuie să folosiţi sedative fără indicaţie medicală? După tipul de sistem nervos, ele pot produce reacţii diferite. La bolnavii la care predomină supraexcitaţia sistemului nervos, luminalul dă rezultate bune, pe cînd cei la care predomină procesul de inhibiţie, suportă greu luminalul, în schimb se simt bine la bromuri.

...NU totdeauna medicamentul cel mai nou este şi cel mai bun? Pentru ca să fie recunoscut eficace el trebuie să treacă proba timpului. Şi în materie de terapeutică, uneori tocmai medicamentele mai „la modă", se demodează cel mai curînd.

...FOLOSIREA din proprie iniţiativă şi fără indicaţii bine precizate a medicamentelor pentru slăbit poate da accidente grave? De altfel, obezitatea se datoreşte uneori unui aport caloric superior necesităţii. La tratamentul medicamentos, se impune, aşadar, şi un regim alimentar corespunzător.

UN PUNCT PE HARTĂ
NAGASAKI

NAGASAKI

După trei ore de la decolarea din Tokio, avionul companiei J.A.L. (Japan Air Lines) cu care călătorim se rotește lin deasupra golfului Nagasaki, situat pe coasta de apus a insulei Kyushu, la extremitatea sudică a arhipelagului japonez. Admirăm prin fereastra avionului panorama golfului lung de trei kilometri, presărat cu insulițe de corali acoperite cu vegetație tropicală de un verde intens.

Nagasaki, oraș cu o populație de circa 350.000 locuitori, este cel mai vechi port deschis japonez. Istoria sa începe în secolul al XII-lea, cînd fondatorul șogunatului *) de la Kamakura a dăruit districtul respectiv unui feudal băștinaș, Nagasaki Kotaro, de la care provine numele — păstrat pînă în zilele noastre — al orașului japonez.

În trecutul mai îndepărtat, Nagasaki nu a cunoscut o prea mare dezvoltare; dar începînd din secolul al XVI-lea, el devine un important centru de comerț exterior. La cheiul său acostau vase comerciale din Portugalia, Spania și Olanda; la rîndul lor, negustorii japonezi au transformat treptat portul într-un important nod de comunicație cu Filipinele, Thailanda și China. După 1637, în timpul perioadei de autoizolare a Japoniei, orașul a rămas singura legătură cu lumea exterioară a acestei țări. Nagasaki are deci meritul de a fi permis pătrunderea în Japonia a culturii europene în toate domeniile științei și artei, jucînd astfel un rol important în modernizarea și ascensiunea rapidă a țării din secolele XIX și XX.

O vizită prin oraș îți reînvie în primul rînd în minte zguduitoarea tragedie petrecută aici în timpul celui de-al doilea război mondial, cînd — la 9 august 1945 — a doua bombă atomică aruncată asupra Japoniei a transformat într-un morman de ruine înfloritul cartier Urakami. Pe o suprafață de 79.000 m^2 toate clădirile au fost dărîmate sau arse. Numărul morților s-a ridicat la 73.884, iar cel al răniților, dintre care mulți au pierit ulterior, ca urmare a bolii actinice — la 76.796. Este impresionant să vezi azi, pe locul epicentrului exploziei, statuia păcii — monument de un puternic realism, creat în 1955, la 10 ani după catastrofă, de celebrul sculptor japonez Seido Kitamura. Statuia, avînd o înălțime de 9,6 metri, reprezintă un bărbat cu mîna dreaptă îndreptată spre cer, ca pentru a aminti generațiilor viitoare dezastrul ce s-a abătut din senin asupra orașului, în timp ce stînga este întinsă orizontal, într-un gest ce pare să spună că asemenea orori nu vor mai fi niciodată îngăduite. Întreaga lucrare, adînc interiorizată și totodată plină de forță și vitalitate, este menită să amintească celui care o privește că e dator nu numai să nu uite, ci să și lupte pentru interzicerea și distrugerea mijloacelor de exterminare în masă.

Turistul străin se îndreaptă apoi spre terasele, înecate în verdeața cocotierilor și palmierilor, de pe dealul din mijlocul orașului, de unde poate avea o privire de ansamblu. Aici am vizitat și faimoasa „Glover Mansion“, în care — spune legenda — Cio Cio San a așteptat cu devotament reîntoarcerea necredinciosului Pinkerton.

Nagasaki este bogat și în alte monumente de artă, ca de pildă vechiul „șrain“ (templu șintoist) sau templul Sofukuji, găzduind vechi statui budiste. Dar ceea ce impresionează mai mult este viața care pulsează în orașul refăcut din ruine. În port — prin care intră și ies anual milioane de tone de mărfuri de tot felul — se pot vedea zeci de vase de pe tot globul. În marile șantiere navale „Mitsubischi“, situate în partea de nord-vest a orașului, se construiesc anual nave cu un tonaj total de aproape un milion de tone, multe din ele modern automatizate. Produsele uzinelor de aparataj electric din Nagasaki sînt binecunoscute nu numai în Japonia, ci și în multe țări ale lumii.

Nagasaki de azi este un oraș în plină dezvoltare, care se înscrie pe harta lumii nu numai prin legendele care l-au imortalizat și prin trecutul său tragic, ci mai ales prin rolul important pe care-l joacă în dezvoltarea relațiilor comerciale dintre Japonia și alte țări ale lumii.

Ing. Radu COMȘA

---

*) Teritoriu al cărui stăpîn era șogunul — mare proprietar feudal japonez.

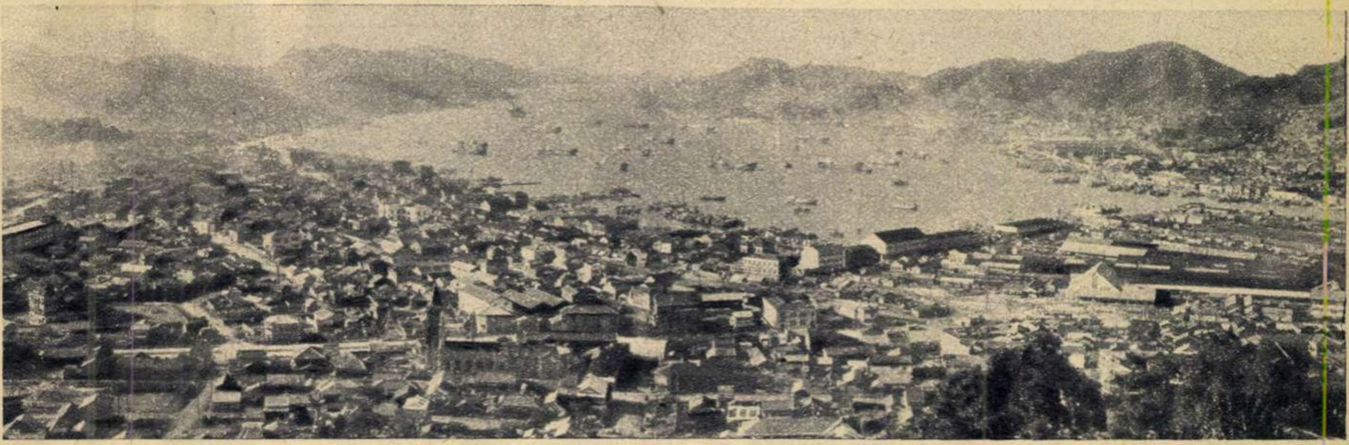

Vedere generală a orașului Nagasaki, înainte și după explozia bombei atomice.

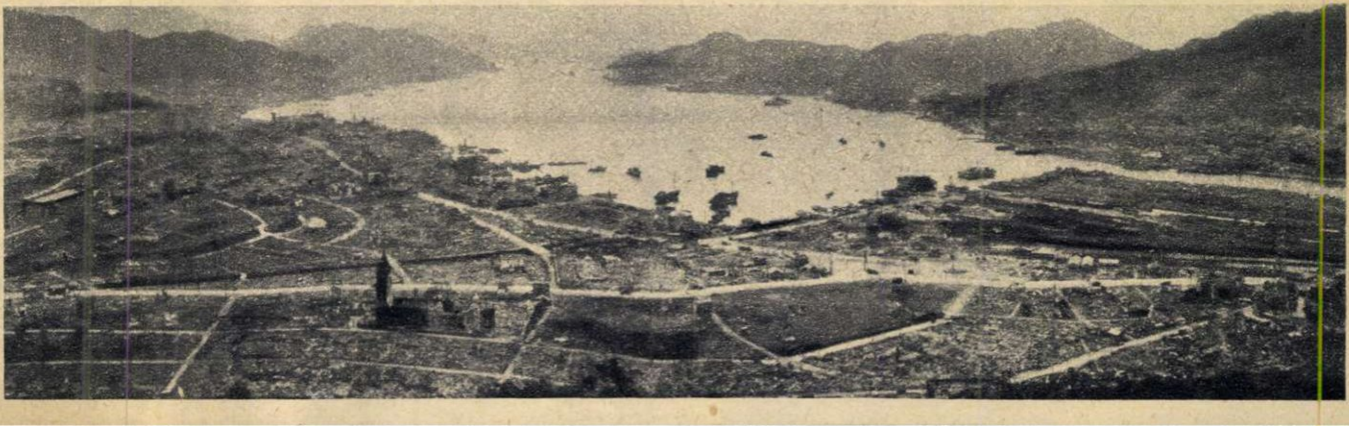

...şi totu

Drumul ambalajului începe de pe masa de lucru a graficianului.

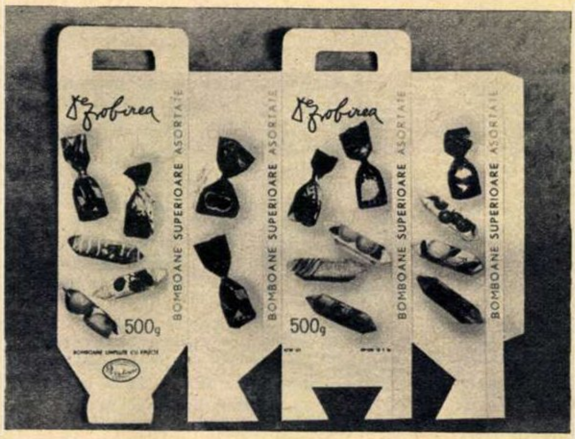

Proiectul realizat de artist prinde apoi viaţă industrială prin reproducerea tipografică.

Şi iată-l în sfîrşit, în mîinile celui căruia a fost destinat.

Ne-am întrebat: care sînt criteriile după care se confecţionează îmbrăcămintea unui produs? De ce unii biscuiţi au haină de celofan iar alţii de staniol? Există oare o modă a ambalajelor? Cine gîndeşte forma sticlei de Cotnari şi cum au ajuns ambalajele conservelor româneşti să stîrnească atîta interes la tîrgurile internaţionale? Un specialist în problemă ne-a informat că avem peste o mie de produse alimentare preambalate şi că fiecare dintre acestea îşi are tehnologia sa de ambalare, materialul său şi chiar o grafică specială. Numai pentru ambalajele industriei alimentare — ni s-a spus — se folosesc anual peste 30.000 tone de hîrtie şi cartoane, din care 6.000 tone trec prin maşinile poligrafice şi se transformă în frumoase policromii.

Fireşte, există criterii precise în alegerea unui ambalaj. Criterii funcţionale şi estetice. Funcţionalitatea ambalajului trebuie înţeleasă în raport cu asigurarea integrităţii şi conservării produsului, cu mijloacele de ambalare şi de transport. Latura sa estetico-publicitară este însă determinată de imaginaţia artistului creator, de natura materialului, de posibilităţile de reproducere poligrafică sau de realizarea în serie industrială.

Problema ambalajelor implică deci o întreagă activitate, care începe cu studii, încercări, căutări, documentare, continuă cu creaţia artistică şi pretinde relaţii cu diverse institute de cercetări şi ministere.

★

Nu ştiu dacă cineva a cronometrat cît durează gesturile vînzătorului care umple o pungă cu zahăr, îi cîntăreşte exact conţinutul, apoi o închide manual. Dar punga colorată de zahăr tos pe care o luaţi singur de pe raftul magazinului cu autoservire a fost imprimată, confecţionată, umplută, dozată şi închisă perfect în exact *o secundă!* Maşina automată de ambalat înghite în dozatoarele ei circa 85.000 kg de zahăr în 24 ore şi zvîrle afară 60 de pungi pe minut, în condiţii de igienă perfectă şi sub supravegherea a doar doi oameni!

Poate că aţi şi gustat cîteva din sortimentele de biscuiţi produse de noul combinat „Dobrogea“ din Constanţa. Înainte însă de a le cunoaşte gustul (şi vă asigurăm că este excelent) v-au atras fără îndoială ambalajele lor elegante şi denumirile cu rezonanţe poetice — Tomis, Albatros, Dunărea, Mioriţa, Carmen... Omul pedant şi foarte grijuliu cu privire la igienă poate fi liniştit: pe aceşti biscuiţi — care au străbătut o linie de fabricaţie de peste 100 m lungime şi au ieşit în cîte 75 de pachete pe minut, ambalaţi într-o hîrtie impermeabilă, lipită fără vreun adeziv ci doar printr-o presare rapidă la cald — pe aceşti biscuiţi nu a pus mîna nimeni, niciodată! Foarte curînd vom avea în magazine noi tipuri de ambalaje individuale pentru bomboane: maşinile realizează ambalarea în staniol şi celofan imprimat a 350 de bomboane pe minut. Este aproape imposibil de urmărit cu ochiul liber

și, o problemă de conținut

TOMIS
ISTRIA
biscuiți LITORAL
BISCUIȚI SUPERIORI
LITORAL
DUNAREA
Margareta
Fantezie
ALBATROS
150 g
300 g

C[illegible]va din noile ambalaj[illegible] ale unor noi dulciuri.

viteza de lucru a unor asemenea agregate. Da, ambalarea a devenit un proces industrial, realizat cu mijloace industriale. Cu cele mai moderne mijloace industriale.

★

E lesne de imaginat că toate aceste agregate înghit cantități imense de materiale. Dar ele obligă totodată la materiale cu caracteristici superioare, cu anumite proprietăți tehnologice, cu indici ridicați de rezistență mecanică. Hîrtia pentru biscuiți de care vorbeam mai sus — ca și cea pentru înghețată de altfel — este acoperită cu ceruri microcristaline pentru impermeabilitate și copolimeri care conferă proprietatea termosudantă. Celofanul este acoperit după imprimare cu o altă peliculă termoplastică, transparentă. Foliile de aluminiu pentru ciocolată, brînzeturi, unt, biscuiți sînt cașerate pe o hîrtie-suport pergaminată. Untul și margarina se preambalează în pergament natural vegetal... Tehnica modernă și-a spus aici cuvîntul, un cuvînt hotărîtor, la care au de colaborat atît industria constructoare de mașini cît și industria chimică. De fapt, una depinde nemijlocit de cealaltă : se construiesc mașini noi de ambalat (și trebuie subliniat că pe plan mondial apar mereu soluții inedite) în funcție de elaborarea unor noi materiale ce conferă produselor excepționale condiții de conservare.

Se tinde astăzi către ambalarea produselor proaspete sub vid, în folii poliamidice, datorită cărora păsările tăiate, carnea, brînzeturile, pot fi păstrate timp îndelungat fără condiții speciale de temperatură.

Așadar, există o modă a ambalajelor ? Da, există ! Ea este condiționată în primul rînd de introducerea tehnicii noi, de dezvoltarea industriei de materiale pentru ambalaje. Cîte probleme de conținut, la o problemă (aparent) de formă, cum e cea a ambalajelor !

★

În fiecare din ultimii ani, fie că noi, cumpărătorii, am înregistrat sau nu fenomenul, ni s-au oferit produsele industriei alimentare în circa 1.200 de modele de ambalaje ! E într-adevăr o cifră ! Și toate acestea au fost create de un colectiv de vreo 20 de oameni, grupați în serviciul de creație ambalaje și tipărituri din Ministerul Industriei Alimentare. Rezolvarea grafică a ambalajului după prealabila elucidare a problemelor funcționale și în concordanță cu posibilitățile de reproducere poligrafică, iată cerințele esențiale ale activității de aici. Da, tableta de ciocolată, conserva de mazăre sau gemul de caise trebuie să fie astfel ambalate, încît să ispitească, să cheme și să rețină privirea, să ofere în ultimă instanță și o satisfacție estetică, dar ambalajul trebuie să și informeze.

Evident, ambalajul are și o funcție de informare. Grafica sa poate anunța sau sugera conținutul, dar consumatorul cere ceva mai mult ! Inscripțiile laconice de pe ambalajele noastre nu „prezintă" suficient produsul, deși „pachetul" de text ingenios plasat în compoziția grafică poate sluji pînă și esteticii ambalajului. Cumpărătorul va fi astfel informat asupra calităților conținutului, a modului de preparare, a modului de păstrare etc. Este foarte important de știut că pastele făinoase se prepară în 15 feluri, că biscuiții cu unt trebuie păstrați la loc întunecos, că sortimentul cutare de conserve poate fi consumat în mai multe feluri, rece sau încălzit... Un început timid s-a făcut la noile ambalaje de paste făinoase și la conservele de carne. Metoda trebuie extinsă. Fiecare produs își are de altfel cerințele sale grafice proprii : etichetele de conserve, de pildă, pretind ca fructele sau legumele să fie reproduse cît mai exact, de preferat chiar prin fotografii color, asociate cu texte scrise elegant și plasate pe un fond viu, luminos. În schimb, ambalajele produselor zaharoase sau ale vinurilor superioare au ceva din grafica copertei de carte. Dacă o căpșună fotografiată agfacolor se dovedește pe deplin fotogenică și cît se poate de îmbietoare, jeleurile sau bomboanele de ciocolată — oricît de gustoase ar fi ele — nu dovedesc pe hîrtie aceleași virtuți. În ambalarea lor, fantezia creatorului poate interveni mai liber, se pot realiza compoziții dintre cele mai variate, tratate fie cu elemente decorative, fie cu elemente figurative. Ați remarcat desigur și dv. eleganța unor etichete de ciocolată ale fabricii „București" (ciocolata cu alune, cu coniac, extrafină) sau noile cutii de specialități de ciocolaterie : Folclor, Rapsodie de toamnă, Dalia, Janduis, Mamaia etc. Circa 25 de sortimente de băuturi superioare au căpătat și ele, în ultima vreme, o serie de noi și atrăgătoare ambalaje. Linia simplă și fină a desenelor de pe etichete se armonizează cu literele textelor, tratate foarte diferit, de la litera „imperială" la cea mai modernă. Rezolvate uneori în maniera vitraliului, avînd alteori ornamentațiile prețioase ale unor vechi hrisoave, etichetele se străduiesc să sugereze specificul regiunii căreia îi aparține vinul și în general să aibă — mai ales în cazul băuturilor de export — un caracter național. Dacă băutura cere — prin natura sa — un ambalaj mai... vioi, țigareta pretinde o soluție sobră, un desen și un text simplu. Avem, desigur, reușite în acest domeniu (cităm țigările Snagov, Lux, Golf), dar fără îndoială că mai pot fi găsite încă destule soluții pentru a face mai interesant și mai modern pachetul de țigări cotidian, cel foarte accesibil ca preț.

Să semnalăm acum un fenomen greu de înțeles : s-au realizat la noi — precum arătam — ambalaje izbutite pentru brînza topită, pentru biscuiți rotunzi, pentru ghiveci sau pentru gemul de prune. Aici, deși primatul îl deține funcționalitatea ambalajului, s-au găsit și foarte bune rezolvări grafice. Și iată că în cosmetică și parfumerie — domeniu în care estetica ambalajului joacă un rol esențial, sticluța de parfum avînd uneori și un rol decorativ — se bate pasul pe loc de multă vreme. Cutii cu forme desuete, îmbrăcate în materiale demodate, sticluțe greoaie și încărcate, bușoane urîte și nepractice, toate acestea aruncă o lumină nefavorabilă asupra unor produse de bună calitate. Au existat unele bune intenții rămase în proiect ; sînt de asemenea în curs de tipărire unele cutii noi, dar cu aceste cîteva floricele e greu de crezut că se poate face primăvară...

Forțe de creație există, fără îndoială. Dacă frînarea vine dintr-o inerție în cadrul sectorului respectiv din minister sau dintr-un sistem greoi de avizare — cum de altfel presa a sesizat în ultimul timp — trebuie procedat așa cum, cu mai multă vreme în urmă, s-a făcut la sectorul de conserve : de revăzut majoritatea ambalajelor în spiritul soluțiilor celor mai moderne. Pe planșetele creatorilor am și remarcat de altfel — aflate în faza finală — proiectele a circa 30 de ambalaje festive : casete pentru băuturi fine, produse zaharoase, țigarete, parfumerie etc., toate purtînd o grafică semnificativă, adecvată evenimentului ; ele vor fi lansate în rețeaua comercială cu prilejul celei de-a XX-a aniversări a eliberării patriei.

Și acum cîteva cuvinte despre ambalajul unor produse industriale. Ca funcție de protecție și prezentare ele nu ridică probleme tehnologice foarte complicate, totuși și aci sînt unele rămîneri în urmă. Cu excepția unor pungi de polietilen imprimate mai îngrijit, întreg sectorul de tricotaj și ciorapi suferă de lipsa ambalajelor. Acum 2-3 ani se părea de asemenea că s-a produs un reviriment la ambalajele pentru încălțăminte. Au apărut cutii cu desene specifice întreprinderilor producătoare. De atunci însă lucrurile au rămas pe loc. Sperăm totuși ca acțiunea să se extindă asupra tuturor categoriilor de încălțăminte.

Poate și datorită ritmului intens de lucru, mai apar încă unele rezolvări mai puțin reușite. Se simte că unele machete nu sînt duse pînă la capăt și că fantezia a fost uneori oferită cu zgîrcenie : trebuie, de pildă, regîndite și reproiectate ambalajele curente de biscuiți populari și unele ale produselor zaharoase. Ar fi poate indicat ca un grup de graficieni care poartă o asemenea activitate însemnată să se bucure de o îndrumare mai atentă din partea Uniunii artiștilor plastici.

P. SOARE

Fotografii de H. BOIKO

LeBăDa

povestire

de Ştefan GHEORGHIU

„Nu, n-ar fi trebuit să primesc! îşi spuse Nelu Serafim cînd se apropie de atelierul secţiei de montaj. Cum o să dau ochii cu ea după toate cîte s-au întîmplat între noi ?“

Intră totuşi în atelier, dar nu mai înainte de a cumpăni o clipă în prag, cu ochii în pămînt, la umbra ce i-o desena soarele de dimineaţă în cadrul uşii. Se încruntă şi se furişă pe lîngă perete, încet şi resemnat, tîrîndu-şi anevoie piciorul anchilozat, care-l stînjenea la mers. În fundul încăperii, fără să-şi ridice privirea, trase aer în piept, aerul acela familiar, mirosind a vopsea şi a fier călit în clocotul aburilor, aerul care-i lipsise o lună şi jumătate, cît zăcuse în spital, singur şi nefericit, pe un pat alb, de campanie. Perceptibil, îşi dădu seama de prezenţa ei şi se pitulă după un maldăr de ţevi groase, aşezîndu-se pe o cutie ruginită, de carbid, la pîndă...

Acum trei ani, cînd ea venise în atelier să înveţe meseria de sudor, el se rănise tăindu-şi podul palmei cu o tablă zimţată şi fata sărise de la locul ei, dăduse fuga la cutia cu medicamente şi se întorsese într-un suflet să-l panseze. Grija asta aproape maternă îl impresionase. O cercetase cu încîntare, uitînd de usturimea ce i-o provoca iodul, îşi apropiase gura de părul ei, respirînd îmbătat parfumul acela de liliac proaspăt şi suav, îi căutase fruntea, gata s-o sărute. Ea scosese un strigăt scurt, de pasăre rănită, se retrăsese de lîngă el şi-l măsurase o secundă, încruntată.

— Nu se cade, tovarăşe Serafim! rostise Maria Nistor printre lacrimi. Drept cine mă iei ?

— Dar nu ţi-am făcut nimic! protestase el. Meriţi o răsplată şi eu am vrut să ţi-o dau...

— Păstreaz-o pentru altele...

— Păcat! Nu te credeam atît de sălbatică... Am putea să devenim prieteni...

— Prietenii mi-i aleg singură...

El căutase să alunge atmosfera aceea penibilă cu un zîmbet, apoi cu cîteva cuvinte pe care le crezuse deosebit de inspirate :

— Tu eşti prea bună ca să te jignesc. Nimeni n-o să-ţi facă vreun rău aici, să ştii. Toţi te privesc cu drag şi simpatie c-ai adus lumină şi tinereţe printre noi, în colţul ăsta de lume. Eşti lebăda noastră, da, Maria...

Dar ea nu-l mai asculta ; se ghemuise într-un colţ întunecos şi plîngea.

Se socotise întotdeauna un bărbat frumos şi se întreba cum de ea-i rezistase şi nu se lăsase copleşită de prezenţa lui. Ar fi vrut totuşi să şi-o apropie. O aşteptase într-o seară la poartă, întîmpinînd-o surîzător :

— Vrei să ne plimbăm puţin ? o întrebase.

— Vreau...

— Atunci să mergem în parc...

— Să mergem...

I se păruse că a cîştigat o primă bătălie.

Luna, apărută într-un vîrf de copac, îşi arunca pulberea de argint asupra chipului ei, făcîndu-l şi mai palid, şi mai frumos. „O iubesc“ ? se întrebă el. Nu ştia. Îi plăcea doar, era o fată cu trăsături minunate, de-o încăpăţînare glacială, care-l îndîrjea.

— Să mergem, Maria! îi spusese. Parcul e pustiu, plictisitor! Nu se poate să nu-ţi placă viaţa, muzica! Intrăm la un restaurant, bem ceva şi dansăm!

— Nu intru în restaurante şi nici nu beau! venise prompt, răspunsul.

— Ţi-e teamă de mine ?

— Poate că da, poate că nu... Dar să ştii, am iubit şi eu un băiat, un om de nimic! Era învăţător în sat la noi! Venea în casă la părinţii mei, îl socoteam de-al nostru! Într-o seară de iarnă ne-am pomenit singuri! S-a purtat tare urît!

— Îl mai iubeşti ?

— Da... pentru tot ce-a fost pînă în seara aceea...

Părăsiseră parcul stingheriţi şi o condusese pînă în centru unde se despărţiră fără o vorbă.

Uneori lunea, după o duminică însorită, o întreba pe unde s-a mai plimbat şi cum şi-a petrecut ziua liberă, dacă s-a distrat bine sau nu. Maria Nistor îşi ridica ochii spre el, îşi ţuguia buzele de un roşu aprins şi răspundea cu oarecare mirare.

— Unde să mă duc!? Eu stau acasă cu mătuşa Victoria şi cu unchiul Lică, la care locuiesc! Cîteodată mai vin pe la mine Petruţa şi Petre, consăteni de-ai mei şi prieteni din copilărie. Stăm la masă, punem radio să cînte şi-l ascultăm pe Petre care ştie o mie şi una de snoave.

— Şi nu te plictiseşti ?

— Nu, că Petre mă iubeşte cu adevărat şi dragostea curată nu plictiseşte.

— Vrei să mă fierbi ?

— Eu ?...

— Tu !...

— Nici nu mă gîndesc, deşi nu mi-i clar ce doreşti de la mine!

— Să termini cu Petre ăla!

Pe ea o pufnise rîsul.

— Grozav mai eşti şi dumneata, tovarăşe Serafim! Cum crezi c-aş putea să rup o prietenie din copilărie!? L-am chinuit destul pe băiatul ăsta cînd îmi fugeau ochii după învăţător! Era urît şi eu îmi dădeam sufletul după frumos! O dată a stat în ploaie, sub fereastra mea, o noapte întreagă. Părinţii erau la oraş şi el mă păzea cu credinţă! Iar atunci cînd învăţătorul şi-a arătat chipul de fiară, tot Petre m-a scăpat! Cînd m-a auzit strigînd a dat buzna pe uşă şi l-a pocnit pe nemernic! Păcat că-i urît...

El reţinuse din toate cuvintele acelea „păcat că-i urît“ şi se simţise încrezător în sine, plin de speranţă în gîndurile lui ascunse.

Rămăsese însă uluit într-o luni, cînd ea venise mai veselă ca oricînd, împărtăşindu-i-se fără ocol :

— Iartă-mă că nu te-am invitat la cununia mea, tovarăşe Serafim! M-am măritat cu Petre!

Ascultînd-o, înţelesese, cu inima sfîşiată, o realitate crudă. Da, n-a fost un joc. O iubea, o iubea cu adevărat şi se simţea distrus.

— Ai făcut tu asta ? o întrebase. Cum ai putut ?

— Dar n-am făcut nimic rău! răspunsese ea mirată. Mi-am ales bărbatul, tovarăşul de viaţă şi atîta tot!

— Şi la mine... la mine nu te-ai gîndit ?

— De ce să mă gîndesc ?

Trîntise de pămînt aparatul de sudură şi ieşise aproape plîngînd pe uşa atelierului. Nu s-a mai întors. Şi-a cerut mutarea în altă parte, s-a înscris la şcoala de strungari şi, fără s-o uite pe Maria Nistor, acum Tabinetu, a căutat s-o ocolească, să n-o mai vadă...

Nelu Serafim oftă şi-şi ridică fruntea din palme. Se uită la stiva de ţevi şi i se păru că visează, că se află într-o lume străină, necunoscută. Auzi însă un păcănit de fier încins sub dogoare, zări aceeaşi lumină trandafirie urcînd spre tavan şi simţi prezenţa Mariei. Se aplecă uşor şi privi printr-un tub, ca printr-un ochean.

Simţi un fior în trup, o furnicătură în mîini şi-şi privi braţele vînjoase, pîrlite de soare, cu vinele puternice şi întunecate.

„N-am ştiut cum să mă port, cum să-i devin drag!“ mormăise. Crezuse pînă în ultima clipă că ea se lansase doar într-un joc, ca să-l facă să sufere pentru gîndurile lui necinstite, bănuite de mintea ei pătrunzătoare. El îşi dorise doar o aventură trecătoare şi ea presimţise cu fiecare fibră a trupului pericolul ce-o pîndea. Alesese adevărul în locul minciunii, puritatea în locul murdăriei. A fost un timp cînd crezuse că frumuseţea lui bărbătească este irezistibilă. Dar n-a fost aşa. Totul pe lumea asta ţine de anumite legături interioare şi exterioare, aşa cum firul ierbii ţine de rădăcină, rădăcina de sevă, seva de pămînt, pămîntul de sistemul solar şi aşa mai departe. Nu, nu putem face tot ce vrem şi cum vrem. Viaţa îşi are legile ei bine definite, iar legile acestea, dacă nu sînt respectate, pătează şi coboară sufletul, îţi aduc dispreţul şi desconsideraţia celor din jur...

N-o uitase pe Maria Nistor Tabinetu. Devenise strungar fruntaş, cîştiga bine, îşi cumpărase motocicletă şi hoinărea în orele libere cu gîndul la ea. O zărise de cîteva ori cu bărbatul ei, cu Petre Tabinetu, care, gîndea el, nici pe departe nu e aşa de chipeş ca el. „Cum a putut să se mărite cu el ?“... O enigmă fără de răspuns! „Am s-o ademenesc şi-am s-o fur! îşi spuse într-o seară, pradă desperării. Nu, n-am să renunţ la ea! O iubesc şi poate că şi ea mă iubeşte, dar nu vrea, din ambiţie, să recunoască!“

Dăduse cîteva raite prin preajma casei ei. O aşteptase mai multe seri la rînd în faţa uzinei. O oprise chiar de cîteva ori şi-o întrebase de sănătate, de familie şi, într-un fel cam perfid, de soţul ei. Ea îi răspunsese întotdeauna grăbită, îşi lua rămas bun cu un zîmbet şi dispărea în seară. Iar el, la pîndă, aştepta din partea ei o slăbiciune, o rătăcire.

Ocazia se ivise pe neaşteptate. Era într-o după-amiază de vară, cînd el o văzuse dînd buzna pe poarta uzinei şi uitîndu-se cercetătoare în jur. Îşi ambalase motorul şi se apropiase de ea.

— Ce s-a întîmplat ? o întrebase.

— Nimic! Mă uit după o maşină! Trebuie să ajung într-un sfert de oră la gară că-mi vin părinţii.

— Te duc eu!

— Nu-i nevoie!

— Ţi-e teamă de mine ?

— Teamă ?! De ce să-mi fie teamă ?

— Poate că-i gelos Petre ?

— Gelos!? zîmbise ea mirată.

— Atunci ?

— Nu vreau să te deranjez.

— Dar nu-i nici un deranj! Chiar îmi face plăcere!

Maria Nistor Tabinetu îl privise o clipă, măsurîndu-l cercetătoare, cu ochii ei negri, aprinşi în văpaia soarelui ce cădea la apus. Stătea încă la îndoială, pe gînduri. Mai cercetă o dată strada, în lungul ei, cu nădejde. Nici o maşină.

— O să întîrzii! rostise el şi făcu deodată motorul să păcăne asurzitor, nervos.

— Ce zgomot faci! glumise Maria. Parc-ai fi la Moşi, la zidul morţii.

— S-a supărat şi ea! îi întoarse el cuvîntul. Are şi doamna motocicletă suflet, sensibilitate. Nu-i place să fie disprețuită!

Frazele astea, rostite într-un fel caraghios și acompaniate de păcănitul inegal al motocicletei, stîrniră o veselie neașteptată pe chipul ei.

— Grozav mai ești, tovarășe Serafim! Cînd vrei, poți să fii și drăguț!

Sărise apoi pe negîndite la spate, în șa, sprijinindu-se de umărul lui puternic și protector. El schițase un surîs de satisfacție pe care ea n-avea cum să-l vadă și nici să-l bănuie. Smucise motocicleta din loc, ocolise piața cu rondul ei de flori din fața uzinei și pornise cu viteză, glonț, pe șoseaua pustie.

În cinci minute fu la gară, dar nu opri. Ea îi strigă să întoarcă, chiar îi porunci, scuturîndu-l de umeri. El îi răspunse că mai sînt zece minute pînă vine trenul, că vrea s-o mai plimbe puțin și-o scoase într-o clipită afară din oraș, în plin cîmp.

Opri tocmai în pădure.

— Nu cobori puțin? o întrebase Nelu Serafim, fără să se uite la chipul ei încruntat, mofluz.

— Nu...

El culese de pe jos niște flori.

— Poftim! îi spusese întinzîndu-i-le.

Maria Nistor Tabinetu le luă cu sfială, mecanic. El profită de tulburarea în care fata coborîse, o cuprinse în brațe și o ridică din șa, împiedicînd cu piciorul motocicleta. Îi privi obrazul alb, nedumerit și, pentru că nu simți nici un fel de împotrivire, o așeză pe iarbă, lăsîndu-se lîngă ea.

— Ce vrei? îl întrebase. Ce vrei de la mine? De ce m-ai adus aici?

Drept răspuns, Serafim îi cuprinse mijlocul.

O palmă îi arse însă obrazul și un glas ascuțit, plin de ură și de dispreț, îi spărsese urechea.

— Ești un nemernic! N-ai reușit încă să mă cunoști!

Se ridică brusc și se îndreptă spre șosea. El își trecu degetele peste obraz, apoi porni în urmărirea ei. „Nu, nu trebuie s-o las! își spusese. Am s-o domolesc și-am s-o fac să mă asculte". O strigă desperat, poruncindu-i să se oprească. Dar ea luneca sprintenă printre copaci și Serafim o ajunsese c-un ultim efort, aproape de drum, apucînd-o de braț și trăgînd-o spre el. O simțise sfîrșită, fără putere, și se bucura. Ea însă nu făcea altceva decît să-și caute un răgaz, un pic de repaus, pentru ca apoi, cu aceeași forță nebănuită, adunată de cine știe unde, să i se zbată între mîini și să strige alarmată. Iar țipetele astea, ca de ființă înjunghiată, ajunseră undeva, pentru că printre copaci își făcuseră apariția trei oameni cu coasele în spinare, nedumeriți și amenințători în același timp. Unul dintre ei, un tînăr la fel de voinic ca și el, îi sărise în spate și-l împinsese cît colo.

— Ce vrei să faci? îi zisese acesta. Rușine!

Maria Nistor Tabinetu, eliberată, se ridicase și-o apucase împleticindu-se printre copaci. Plînsul ei cutremura liniștea pădurii și el, de jos, din iarbă, o urmărise cum se mistuie în înserare și avu un sentiment de rușine și scîrbă pentru sine însuși, pentru tot ce făcuse și avusese de gînd să facă. Cînd n-o mai văzu se uită la cosașii aceia, se ridică fără să le vorbească, se întoarse la motocicletă, cu capul în pămînt, zdrobit sufletește, culese mașina din iarbă, o ambală și dispăru cu viteză printre copaci, fără vreo țintă precisă. Răsucise ambreiajul inconștient, tulpinile lunecau pe lîngă el într-un joc fantastic, își zdrobise umărul de un arțar, îl biciuise peste obraz o creangă de alun, dar el nu simțise nimic în afară de-o desperare tulbure și de-o sete ucigătoare de necunoscut, de abis.

Seara, tîrziu, îl culesese dintr-un șanț o mașină a Salvării și-l dusese, cu mare viteză, spintecînd văzduhul cu țipete jalnice de sirenă, la primul spital din oraș...

Nelu Serafim își înălță privirea. Maria Nistor Tabinetu lucra dincolo de țevi. Pe obrazul ei alb și gingaș se citea blîndețe, bunătate, cel puțin așa i se păru lui. Simți pe aproape pași și tresări. Cîțiva muncitori se apropiară și el se ridică brusc, prefăcîndu-se că a căutat ceva și n-a găsit. Se duse spre aparatele de sudură, trecu pe lîngă fată și, mai mult instinctiv, îi spuse „bună dimineața". Maria Nistor Tabinetu îl cercetă fără ură și-i răspunse cu un glas cald și firesc la salut. El se așeză în locul de altădată, luă aparatul și-l cercetă.

— Nu poți să-mi faci urgent o lucrare? îl întrebă pe Nelu Serafim un muncitor necunoscut lui. Uite aici, vinclul ăsta...

El luă fierul și adaosul lui, un pilon gros de cinci milimetri, îl puse pe un suport și căută să-și arate priceperea de altădată. Îi tremură însă mîna, electrodul lovi în altă parte și el constată cu desperare că și-a pierdut îndemînarea și rutina de acum trei ani, cînd totul îi ieșea după voie. Suspină și încercă iar, dar aceeași greșeală se repetă și rîsul gros al muncitorului îl răni.

— Nu ești de meserie? îi spuse acesta. Se vede că nu ești! Te-au angajat fără să dai probă. Vreo proptea, așa-i?

Nelu Serafim își strînse capul între umeri, ca sub o lovitură năprasnică, înghiți în sec și tăcu. O zări pe Maria Nistor Tabinetu apropiindu-se și-și dădu seama înspăimîntat că ea luase parte, fără să vrea, la discuția aceea penibilă.

— Să nu vorbești așa! îi strigă ea, cu mustrare, omului acela. Dînsul m-a învățat meserie pe mine. E tovarășul Serafim, cel mai bun sudor din uzină, și nu-ți dau voie să-i vorbești astfel...

— Se și vede cît îi de bun! mormăi muncitorul. Era să-mi strice piesa.

— O să-ți fac eu lucrarea! îi zise iar fata și adună bucățile de fier de pe postament, ducîndu-se la locul ei de muncă unde începu să lucreze.

Nelu Serafim avea lacrimi în ochi și un nod în gît. „Uite că nu-i chiar atît de supărată pe mine, mă ajută!" își zise. Și nu știa de ce se simțea atît de bătrîn și de neputincios, de parcă zilele se transformaseră în ani, pe negîndite.

— Ce-i cu tine, Nelule? auzi el un glas cunoscut. Te-ai întors la noi?

El încuviință fără o vorbă, uitîndu-se la Nică Petculescu, un bărbat de seama lui, cu care fusese prieten cîndva, înainte de a o cunoaște pe Maria. Petculescu ținea în mîini două bucăți de tablă pe care le lovea și care țiuiau gros, metalic.

— Ce bine! urmă Nică. Numai tu poți să-mi dai o cusătură ca lumea. Tablele astea trebuie legate, înțelegi?

Nelu Serafim se sperie, era o lucrare destul de grea și nu voia, după experiența de adineauri, să strice materialul și să se facă de rîs. Îl salvă și de data asta Maria Nistor Tabinetu, lebăda de altădată și de acum, care se apropie și zise:

— D-apoi cine se pricepe la cusături mai bine decît o femeie, tovarășe Nică? O să fac eu țesătura asta migăloasă! Bizuie-te pe mine, iar pe tovarășul Serafim lasă-l să răsufle o leacă și nu te mai năpusti asupra lui ca un vultur...

Nică Petculescu o urmă pe fată rîzînd. Nelu Serafim se uită după ei cu priviri toropite, grele, pierdute. Erau la doi pași, îi auzea cum își vorbesc despre muncă și sănătate, cu prietenie, fără alte gînduri. „N-am cunoscut-o! cugetă el. Niciodată n-am cunoscut-o! Și-i o fată atît de bună! Și are un suflet atît de cald! Și uite, parcă o iubesc și mai mult acum, dar viața își are legile ei firești, iar legile astea nu pot fi călcate și terfelite, căci ele sînt construite din sentimente curate, adevărate, care pier atunci cînd te gîndești să le întinezi!"

Își mușcă buza de jos pînă la sînge, ca să-și oprească plînsul și să-și ostoiască gîlgîitul ce-i urca în gîtlej...

Ilustrații de Mihu VULCĂNESCU

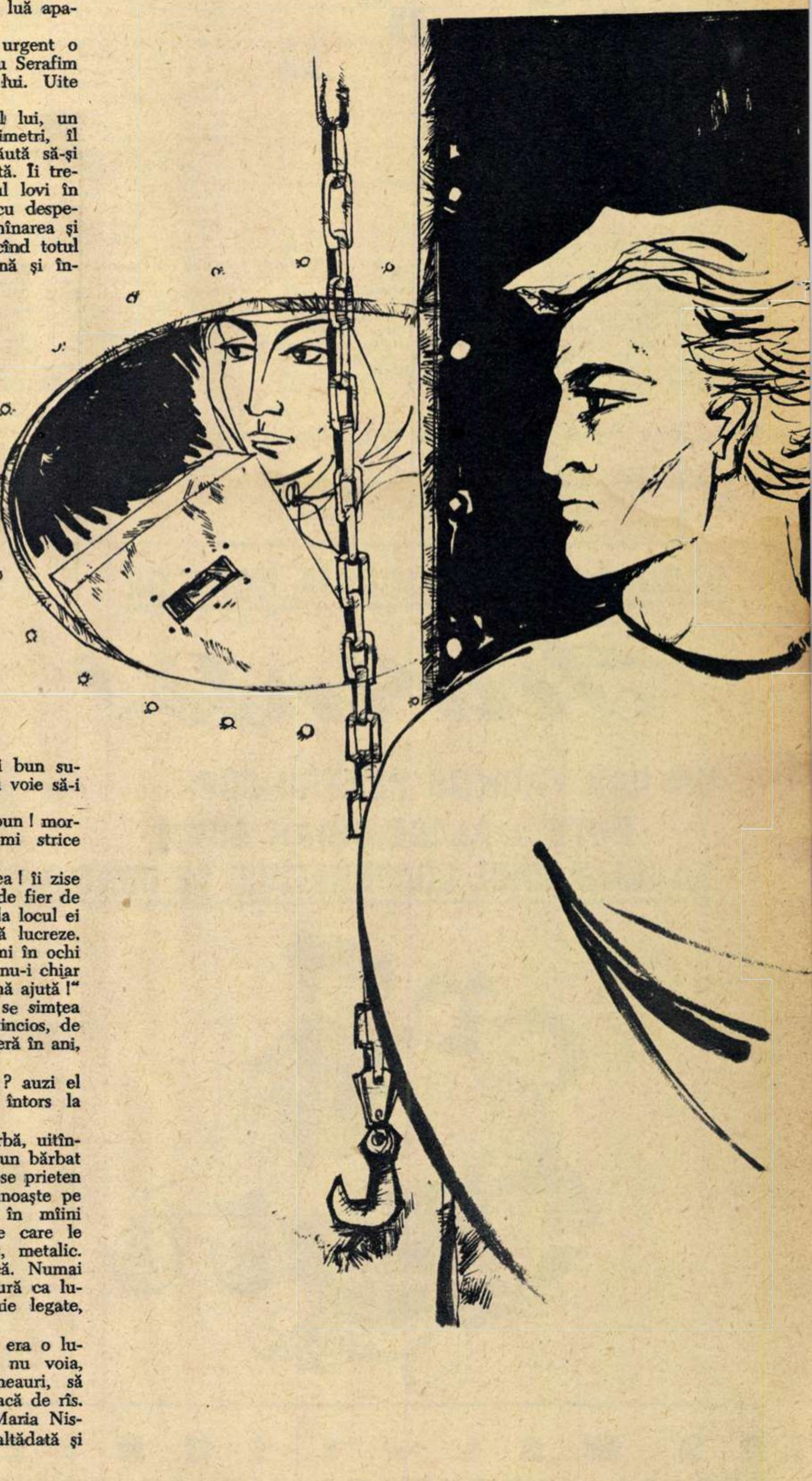

De la una la alta

ÎNCRUCIŞATE... PE LOC

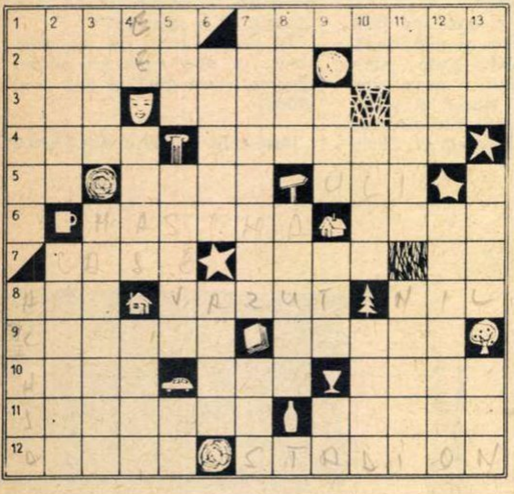

ORIZONTAL : 1) Ființă imaginară din lumea basmelor populare ce locuieşte de obicei în ape sau păduri — Locul naşterii (pl.). 2) Localizare — Loc la teatru. 3) Pe primul loc în cortegiul cifrelor (fem.) — Are un locşor rezervat în... inimă — Nu altfel. 4) La locul lui (fig.) — Nu-şi găsesc locul. 5) Bete ! — Din loc în loc — Pasăre răpitoare. 6) Înlocuieşte în unele cazuri munca fizică a omului — Local de consumație (od.). 7) Locuințe — Piatră... turistică — Eugen Eleftherescu. 8) Nume turcesc — Observat — Rîu în Africa centrală. 9) Cu cîte un loc reținut pentru... fiecare oră — Le stă mintea-n loc (fem.). 10) Localitate în raionul Moineşti — Prefix numeric — Îşi aveau locaşul pe muntele Helicon (sing.). 11) În loc de clopoțel la casele moderne (pl.) — Care denumeşte locuri, localități. 12) Loc de dispute sportive — Li se oferă locul de cinste.

VERTICAL : 1) Loc de muncă — Locul unde te simți cel mai bine. 2) Loc — Locul timbrelor din colecțiile filatelice (sing.). 3) Loc de păşune — Locuri libere ! 4) Ocupă locul trei pe portativ — Mişcat din loc... cu forța — Muşcata-dracului (bot.). 5) Ține loc de odgon pentru piticii ce au de-a face cu Guliver — A rămîne la un loc — Radiu. 6) A indispune — Prefix adversativ. 7) Din acest loc — Localitate în Spania. 8) Dependință la unele locuințe — Arbori ce cresc prin locuri umede. 9) Avantaj (fig.) — Nu se mişcă din loc — Tudor Oieriu. 10) Curse ! — Culoare — Ocupă un loc de cinste la teatrul de estradă. 11) Locuri de îmbarcare şi debarcare — A lua loc. 12) Oraş de seamă în istoria culturii noastre — Pus cam brutal la locul lui. 13) Cuvînt din refrenul cîntecelor noastre populare — Fiecare cu locul ei în atlasul astronomic — În locul acesta.

Mihai PĂTRAŞCU

Dezlegarea jocului „ALB" apărut în numărul trecut

ORIZONTAL : 1) SALCÎMUL ALB — D. 2) URS ALB — ODETTA. 3) RI — LU — CRAB — EI. 4) ENESCU — MALAR. 5) H — I — TEMA — DATA. 6) ARȚARI — GRAUR. 7) ROU — ALBUŞ — REA. 8) AMIC — A — D — RI — L. 9) PAT — FLOARE — AB. 10) ANINATA — CARTI. 11) LT — ASINI — LAIT. 12) BASME — ALBEŞTI.

DARURILE SÎNT BUCURIA COPIILOR

Părinți !

UN DAR FRUMOS PENTRU COPII
PUTEȚI ALEGE CHIAR ACUM
LA MAGAZINUL COOPERATIVEI DE CONSUM

23 MAI — 1 IUNIE
DECADA CADOURILOR PENTRU COPII

Rik AUERBACH

UMOR

de mic litraj...

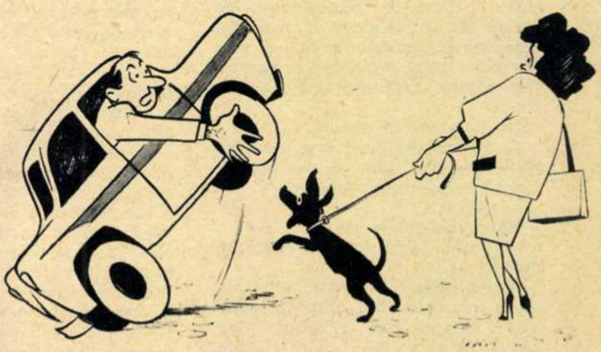

— Ia cucoană javra la o parte ! ! !

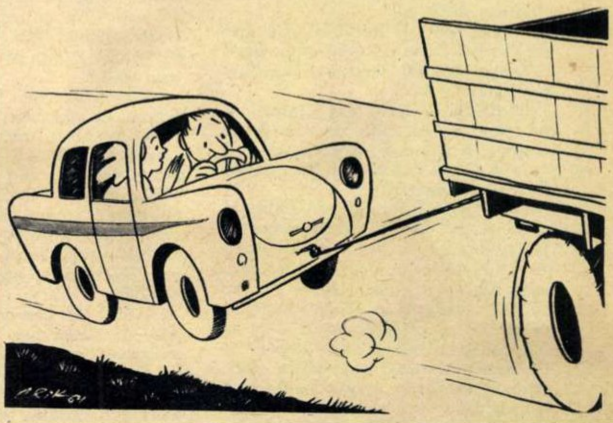

— Dragule, cu cît crezi că mergem pe oră ?

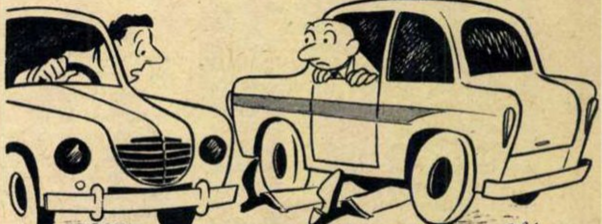

— E bun mecanicul ?
— Nu ştiu dacă-i mecanic... că de-abia l-am călcat !...

— S-a stricat ?
— Nu !... Sîntem grăbiți !

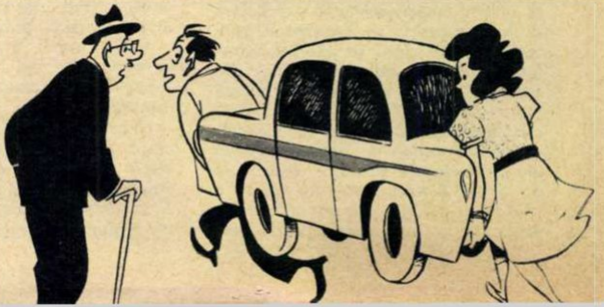

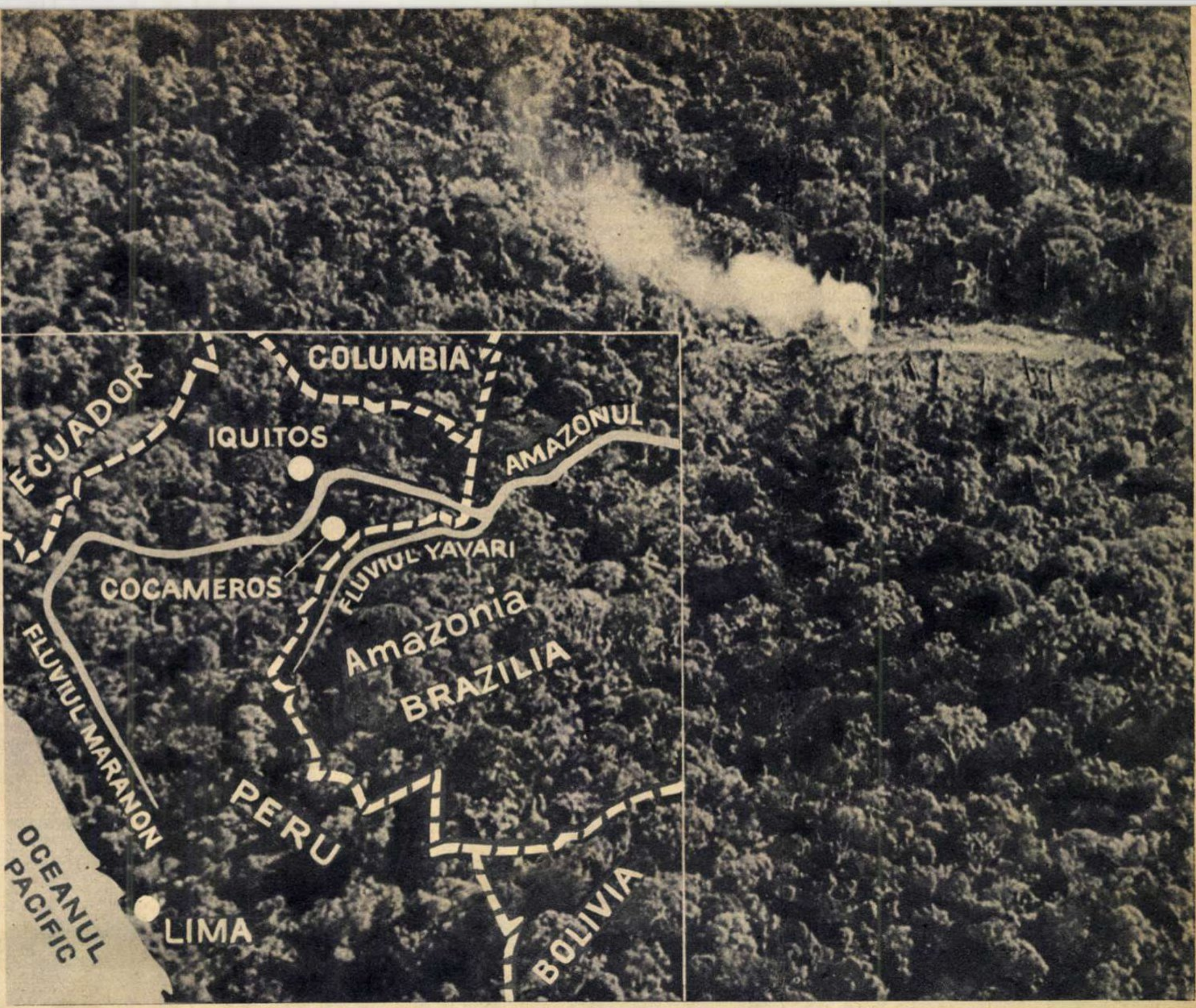

Zona unde s-a petrecut dramatica aventură. Expediţia, plecată din Lima pe calea aerului, a aterizat la Iquitos, de unde membrii săi au pornit spre Cocameros, lîngă fluviul Yavari. Aici a început asediul colibelor din junglă în care s-au refugiat membrii expediţiei.

asediaţi în junglă

Cu cîtva timp în urmă, agenţiile de presă au anunţat o veste senzaţională: în jungla Amazoanelor, la frontiera cu Brazilia, o expediţie peruviană a fost atacată şi încercuită de un trib de indieni instigaţi şi conduşi în acţiunea lor de către dezertori şi contrabandişti de opiu.

În rîndurile care urmează cititorii noştri au posibilitatea să cunoască întîmplări inedite despre „cele şapte zile de coşmar indescriptibil", aşa cum au fost ele povestite de către cei care le-au trăit.

Autostrada „Simon Bolivar", aflată în proiect, şi care va fi gata pînă în 1975, urmează să facă legătura între Peru, Bolivia, Brazilia, Uruguay şi Argentina. Ea va străbate una din cele mai sălbatice zone ale globului, regiunea superioară a Amazoanelor, atît de puţin cunoscută, atît de plină de mistere.

În primele zile ale lunii martie anul acesta 2 cartografi, 9 ingineri, 18 specialişti în mineralogie, topografie, agronomie şi 6 hamali, în total 35 de oameni, au plecat să marcheze cotele noii autostrăzi de la Iquitos pînă la frontiera braziliană. Lor li s-a alăturat Pablo Garcia, un metis care cunoştea jungla şi dialectele vorbite de indienii care trăiesc de-a lungul Amazoanelor.

NOAPTE ÎN PLINĂ ZI

Iquitos, un orăşel cu 54.000 de locuitori, este ultimul punct al civilizaţiei din nordul Perului. La numai 2 kilometri începe jungla tropicală... Abandonînd jeepurile, apoi caii, exploratorii şi-au împărţit povara între ei. Coloana înainta anevoie, în condiţii din ce în ce mai primejdioase. Machetele *) tăiau adevărate tuneluri prin păienjenişul de liane şi plante uriaşe. Hainele erau sfîşiate de crengi şi spini şi din toate părţile se năpusteau asupra oamenilor roiuri de muşte şi ţînţari. Mai ales marigui era neîndurător ; muşcătura acestui ţînţar provoacă băşici sîngeroase.

Amazzona, ţinta călătoriei, era încă departe şi iată că infernul verde şi făcuse primele victime: doi dintre membrii expediţiei atacaţi de şerpi. Nimeni nu ştia dacă era vorba de primejdiosul taya, de surucucu sau de veninosul cascabel, şarpe a cărui muşcătură produce moartea. S-a încercat salvarea lor administrîndu-li-se curara. Oamenii aşteptau înfriguraţi în timp ce victimele zăceau paralizate. Încetul cu încetul curara şi-a făcut efectul, muşchii s-au relaxat, bolnavii şi-au revenit. Şi exploratorii au pornit din nou la drum...

Să dăm cuvîntul acum colonelului peruvian Flores, conducătorul expediţiei : „Deseori ne surprindea ploaia. Terenul argilos se transforma într-o pastă noroioasă în care puteai înainta foarte anevoie. Temperatura insuportabilă, această căldură ume-

C. BOZBICI

(Continuare în pag. 18)

---

*) Cuţite speciale folosite la tăierea trestiei de zahăr.

asediați în junglă

dă, ne adusese într-o stare de toropeală. Noaptea ne opream acolo unde voia Pablo. Aprindeam focurile și făceam de pază, pe rînd. Ca să prindem curaj, ascultam la radio muzică ușoară și programele transmise din Lima. Din adîncul pădurii se auzeau numai strigătele lugubre ale păsării paka-paka, cucuveaua Amazoanelor".

Au trecut trei zile. Expediția înainta încet fără să se fi întîmplat ceva deosebit. La ore fixe se transmitea prin radio, la Iquitos, poziția în care se afla expediția în inima junglei. Oamenii străbăteau acum păduri cu copaci înalți de peste 50 de metri, orbecăind pe întuneric în plină zi. Sus, acolo unde coroanele giganților de lemn sînt mîngîiate de vînt și soare, era lumină, jos — la rădăcini — noapte.

Treptat însă, membrii expediției sînt cuprinși de neliniște. Unde să fi dispărut băștinașii care populează ținutul acesta? N-au întîlnit pînă acum în calea lor nici un om din triburile Mayoruna despre care Pablo spunea că sînt indieni pașnici. Printr-o radiogramă s-a cerut bazei militare din Iquitos trimiterea unui avion în recunoaștere. Peste cîteva ore s-a primit răspunsul: „Nu se văd decît sate părăsite; nici o ființă vie". Dar maimuțele manechi și leoncitos urlau iar papagalii se foiau cu sutele în jurul exploratorilor, ceea ce era un semn că pe undeva, pe aproape, se aflau totuși oameni. Dar de ce se ascundeau oare?

„Joi — relatează colonelul Flores — am ajuns într-un mic luminiș în mijlocul miilor de kilometri pătrați de copaci gigantici. Am chemat prin radio postul Iquitos și am comunicat: «Avem nevoie de întăriri, de arme și muniții». Era prea tîrziu ca să ne mai înapoiem și prea riscant să mai înaintăm. Ne-am refugiat în două «chozas» mari, două colibe din pămînt și paie, părăsite de indieni și am început să organizăm un serviciu de supraveghere. Ne aflam pe o movilă; de jur împrejur, pădurea..."

INDIENII ATACĂ

La apusul soarelui jungla se învăluie în tăcere. În seara aceasta însă de pretutindeni se aud zgomote ciudate. Deodată, Pablo scoate un strigăt de spaimă și arată spre unul din copaci. Sus, pe o ramură groasă, vopsită în negru, atîrna scheletul unui porc sălbatic în care erau înfipte două lănci avînd la capete cîte un smoc de paie roșii. „Ne sînteți dușmani și vă vom distruge" — traduse Pablo avertismentul. „Mă duc să văd ce se întîmplă în jur..."

Pablo înainta precaut. Își îndepărtase mîinile de corp, pentru ca indienii ascunși în desiș să vadă că nu este înarmat. Cei rămași în tabără îl auzeau cum strigă în dialectul mayoruna: *Irabu pue! Irabu pue!* adică: Oameni buni! Zadarnic. O săgeată lansată de undeva, din coroanele copacilor înalți, spintecă văzduhul și străpunse pieptul lui Pablo. Așa a început atacul indienilor... În clipele acelea dramatice nimeni nu știa că în spatele atacatorilor ascunși în ramurile copacilor se afla o bandă de dezertori și traficanți de opiu interesați ca plantațiile lor clandestine de flori de mac (pe care aviatorii aveau să le descopere abia mai tîrziu) să nu fie depistate de autoritățile peruviene. Exploratorii aveau să afle despre toate acestea abia atunci cînd în pădure au început să bubuie focuri de carabină și să se audă înjurături în spaniolă. În zori, luminișul era plin de cadavrele indienilor. Era dimineața primei zile de asediu.

CE POVESTEȘTE MAI DEPARTE COLONELUL FLORES

Asediații au transmis neîntrerupt semnale S.O.S. pe toate lungimile de undă și mai ales pe cele care puteau fi interceptate de radioamatori. Ei au așteptat cîteva zile să sosească ajutoare. Iată, din relatările colonelului Flores, cum au petrecut asediații aceste zile:

După zile de chinuri îngrozitoare, în sfîrșit salvați!

Singurul adăpost al celor asediați.

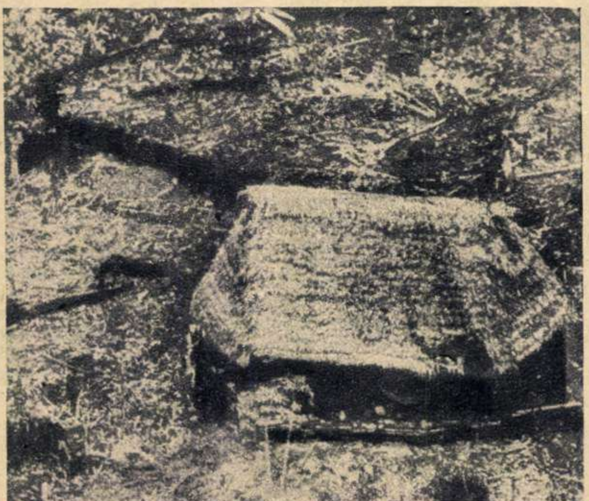

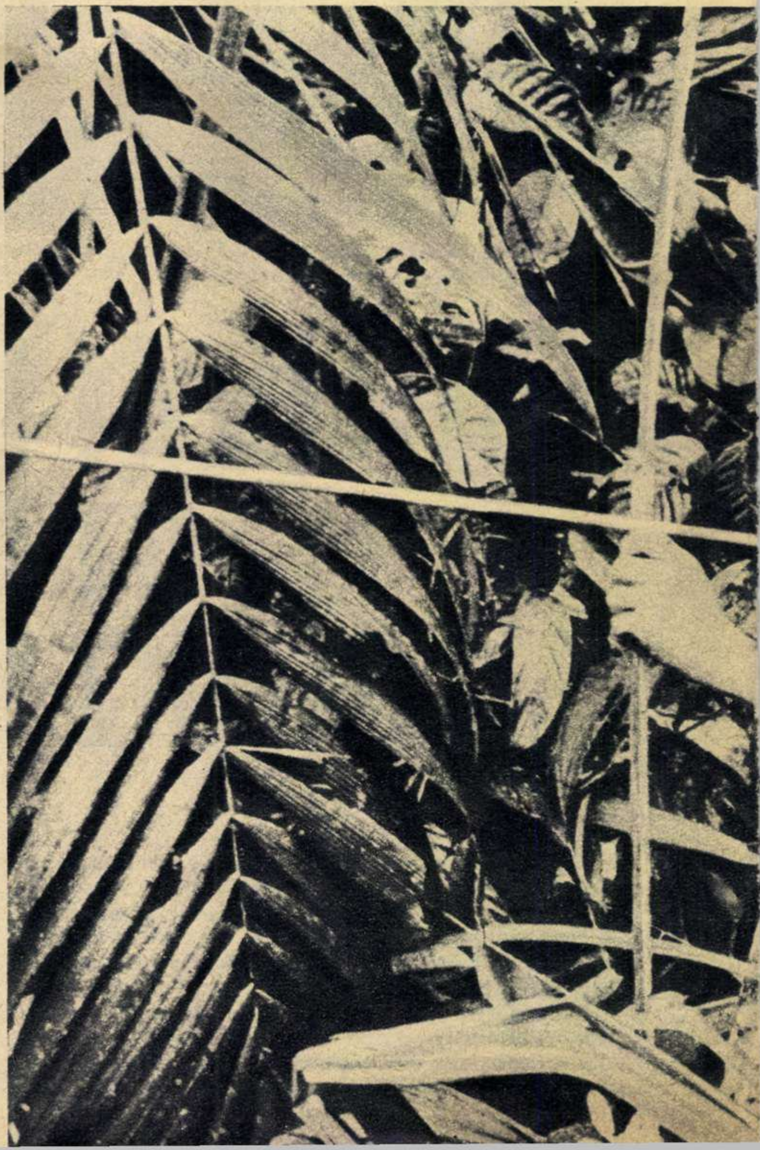

Luminişul în care au rezistat cei 35 de oameni. →

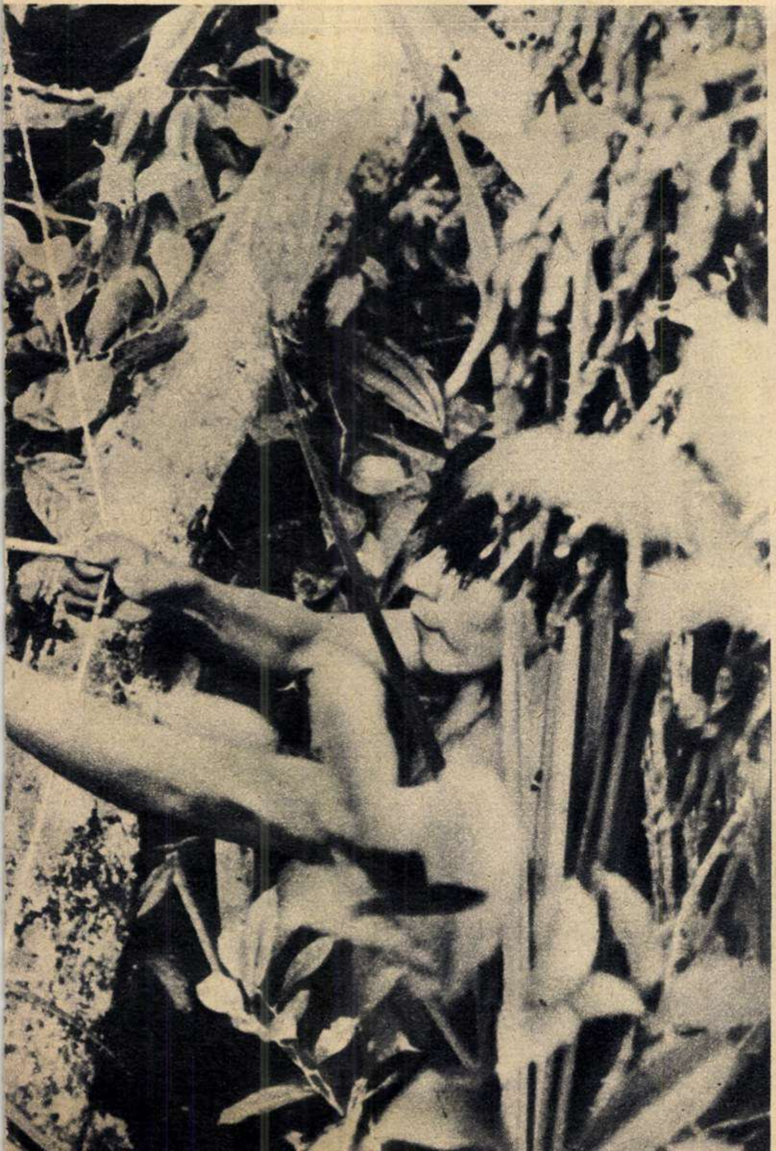

Indienii Mayos, instigaţi de contrabandişti albi, au asediat timp de cîteva zile expediţia peruviană.

„...Duminică dimineaţa — în a treia zi de asediu — metisul Delafuentes, prietenul lui Pablo, a ieşit precaut din colibă şi s-a strecurat spre locul unde căzuse ghidul nostru. Cînd a ajuns la cîţiva paşi de cadavrul lui Garcia am văzut cum îl străpunge şi pe el o săgeată. A murit fără un strigăt. Tentativa lui Delafuentes i-a iritat pe indieni ; au început să asalteze cu săgeţi cele două colibe. Cinci dintre ele au pătruns prin pereţii de paie ai refugiului nostru şi au nimerit în plin. Cei cinci răniţi au fost puşi în siguranţă. Apoi am zărit umbre furişîndu-se spre colibe. Unii goi, alţii purtînd pantaloni albi. Am tras asupra acestora din urmă ; cîţiva s-au prăbuşit. Ceilalţi s-au retras tîrînd după ei trupurile celor morţi... Răniţii noştri sufereau cumplit. Aveau limba umflată — simptom al otrăvirii — dureri puternice în picioare şi erau zguduiţi de frisoane puternice. Cele cîteva pastile de penicilină pe care le-au înghiţit nu le-au ajutat la nimic. Unul dintre hamalii noştri, un indian din tribul Cocamas, a făcut cu un briceag nişte crestături pe braţele răniţilor. Scurgerea de sînge pe care au provocat-o a îmbunătăţit oarecum starea bolnavilor... Atacurile s-au repetat de mai multe ori.

La toate apelurile lansate prin radio, celor asediaţi li se răspundea invariabil ; aşteptaţi liniştiţi. Numai că ei n-aveau de unde să ştie că mesajul cifrat trimis de la Lima la Iquitos, prin care se comunica plecarea unei coloane militare de salvare, a zăcut cîteva zile pe o masă din biroul telegrafic din Iquitos. Singurul funcţionar care cunoştea codul era plecat în concediu...

SALVAREA

Asediaţii din junglă îşi pierduseră orice speranţă. Muniţiile erau pe sfîrşite, băştinaşii tot mai agresivi. Din întîmplare, un radioamator a captat unul din apeluri şi a dat alarma. Baza aeriană americană din Balboa Heights (Canalul Panama) s-a oferit să vină în ajutor. Două aparate Atlas au transportat la Iquitos cîteva elicoptere demontate care au fost asamblate la lumina reflectoarelor. Elicopterele nu aveau însă o rază de acţiune suficientă pentru a cuprinde întreaga regiune a junglei. În locul lor au pornit avioane ale aviaţiei peruviene care, descoperind expediţia, au paraşutat în luminiş hrană şi muniţii... Să-l lăsăm în continuare pe colonelul Flores să povestească despre întîmplările din ultimele zile trăite de membrii expediţiei în junglă.

„Ne aflam într-o continuă stare de alarmă. Situaţia noastră era desperată. Aparatul de emisie se defectase şi nici unul dintre noi nu ştia să-l repare. Recepţionam mesaje, fără să putem transmite vreun cuvînt... După un «consiliu de război» am hotărît să aprindem focul : coloanele de fum puteau să-i orienteze pe piloţi. Dar acelaşi lucru l-au făcut şi asediatorii pentru a-i dezorienta pe salvatorii noştri. A mai trecut o zi şi, în primele ore ale dimineţii, am primit o veste proastă : coloana de salvare se rătăcise în pădure. Cînd le-am comunicat oamenilor noştri mesajul, mi-am dat seama că ei erau la capătul puterilor ; drama se apropia de sfîrşit. Ştiam că elicopterele nu puteau să aterizeze aici, dar n-am spus aceasta nimănui. Unul dintre bolnavi era în stare foarte gravă iar altul se simţea din ce în ce mai rău. Se apropia sfîrşitul ! Dar tocmai cînd mă gîndeam la toate acestea, am auzit un cor de voci printre copaci : *Hermanos ! Viva el Peru !* Fraţilor ! Trăiască Peru ! În luminiş apăruse, în sfîrşit, coloana de salvare..."

★

Aici se încheie întîmplările de necrezut ai căror eroi au fost cei 35 de oameni ai expediţiei care trebuia să traseze în junglă autostrada „Simon Bolivar".

C. BOZBICI

ESTETICA INDUSTRIALĂ

Din partea Fabricii de porţelan din Cluj primim următoarele: „Ne însuşim întru totul conţinutul articolului intitulat «Întîlnire după 5 ani» apărut în «Flacăra» nr. 15. Problemele ridicate de acest material au fost apreciate şi amplu dezbătute atît cu prilejul recentelor contractări de mărfuri pe semestrul II cît şi cu prilejul primei consfătuiri de estetică industrială care s-a ţinut recent la Sinaia. Dorim ca asemenea materiale să apară cît mai des în coloanele revistei dv.“

CUM A EVOLUAT NOTAŢIA MUZICALĂ

„Vă rog să publicaţi un articol despre evoluţia notaţiei muzicale de-a lungul timpurilor pînă la actualul sistem de redare a sunetelor pe portativ“.

Iordana ABALAŞEI, Bacău

Răspunde ALEXANDRU PAŞCANU, conferenţiar la Conservatorul „Ciprian Porumbescu“ din Bucureşti.

Sunetul muzical are patru proprietăţi (înălţimea, durata, intensitatea, timbrul) şi, pentru fiecare din ele, trebuie să se folosească un mijloc grafic de reprezentare, ceea ce îngreunează simţitor scris-cititul muzical în comparaţie cu cel literar.

Cele mai vechi mărturii de notaţie cunoscute ni le oferă atît muzica sumeriană cît şi — mai tîrziu — muzica chineză, dar actuala noastră notaţie îşi are originea în notaţia alfabetică a vechilor greci ; această filiaţiune e demonstrată şi de către termenul de *gamă* (înşirarea sunetelor în ordinea înălţimii), provenit de la litera grecească *gama*.

Sistemul notaţiei alfabetice (folosit în antichitate la greci şi romani, precum şi la începutul evului mediu, prin care fiecare sunet era reprezentat printr-o literă), era inexpresiv din punct de vedere vizual, deoarece nu sugera înălţarea şi coborîrea sunetelor ; către sfîrşitul secolului al VIII-lea, apar *neumele,* semne provenite din accentele scrisului literar, care sînt faza primară : *punctum* (.) coborîrea şi *virga* (,) urcarea.

Neumele evoluează în semne din ce în ce mai complicate ; apar neumele aliniate, care constituie un ajutor de memorizare pentru cîntăreţii vremii, urmate, în secolul al X-lea, de faza *diastematică* (din grecescul *diastema* = interval) cînd neumele sînt plasate la niveluri diferite, cele înalte şi cele joase fiind separate printr-o linie orizontală.

Un celebru maestru al muzicii evului mediu, Guido d'Arezzo, creează în anul 1032 sistemul de linii orizontale şi paralele, denumit portativ, cu linii de diferite culori, la capătul fiecărei linii punîndu-se o literă (cheia) care indică neumele notei plasate pe linia respectivă, precizîndu-i-se în acest fel înălţimea. Tot lui d'Arezzo i se atribuie şi denumirile notelor : *ut* (mai tîrziu *do*), *re, mi, fa, sol, la, si,* provenite din silabele iniţiale ale versurilor unui imn latin.

Cu vremea, neumele se simplifică şi în secolul al XIII-lea se creează *nota quadrata* — notaţia pătrată în care sunetele apar ca nişte pătrăţele scrise cu o peniţă cu vîrful lat, fiind indicată doar înălţimea, nu şi durata ; era deci o *notaţie aritmică.*

Faza următoare, *notaţia proporţională,* aduce modificarea acestor pătrăţele, apropiindu-se către mijlocul secolului al XV-lea de punctele actuale prin introducerea notelor albe. Astfel prin diferite forme se fixează *durata* sunetului, valorile fiind proporţionale între ele (divizîndu-se întîi ternar, apoi binar). Scrierea duratelor se simplifică apoi şi mai mult prin apariţia barelor verticale care marchează măsura.

Începînd din secolul al XVII-lea semnele paralelograme devin rotunde, căpătînd contururile actuale, iar indicarea precisă a tempoului, graţie inventării metronomului în secolul al XIX-lea fixează perfect duratele (notaţia ortocronică).

Nuanţele de *intensitate* a sunetului se notează prin cuvinte sau prin iniţialele lor (tare = forte (f) ; încet = piano (p) etc.). *Timbrul* se stabileşte prin indicarea instrumentului şi modul de folosire (cu sau fără pedală, surdină etc.).

Complexul tablou al notaţiei muzicale actuale, făurit de-a lungul timpurilor, este încă în continuă transformare şi îmbogăţire (sisteme noi de scriere, stenografii muzicale, notarea muzicii aleatorii etc.).

PARADOXURILE SĂRII

„De ce sarea are vara proprietatea de a încetini topirea gheţii, iar iarna de a o accelera ?“

Georgeta CONSTANTIN
Bîrlad

Răspunde lector univ. D. CAMBOLI, de la Institutul politehnic din Bucureşti.

S-a constatat că dacă în apă se dizolvă sare (sau o altă substanţă solubilă) şi se răceşte soluţia, aceasta nu se solidifică la 0° C, aşa cum se întîmplă cu apa pură, ci la o temperatură mai scăzută, care depinde de cantitatea de sare dizolvată, adică de *concentraţia* soluţiei.

Dacă se face un amestec de 23% sare şi 77% apă, acesta se solidifică doar prin scăderea temperaturii pînă la —21,2°C. Acest amestec este considerat ca optim pentru a fi folosit în timpul iernii, în vederea degajării liniilor de tramvai. Este de observat că rezultatele date de acest amestec vor fi bune, cu condiţia ca gerurile să nu fie mai mari de —21,2°C.

Dacă în loc de apă se amestecă gheaţă cu sare, tocmai datorită celor explicate mai sus, gheaţa nu mai poate rămîne solidă şi se va forma o soluţie.

Pentru a se topi, gheaţa consumă o anumită cantitate de căldură. Dacă vasul în care am făcut amestecul de gheaţă şi sare îl vom izola cît mai bine de mediul înconjurător (de exemplu îl vom înveli cu un postav gros, eventual pîslă), căldura necesară topirii gheţii se va consuma din rezerva de căldură a sistemului, iar temperatura acestuia va scădea. Iată de ce vara, la prepararea îngheţatei, se foloseşte amestecul de gheaţă şi sare spre a realiza temperaturi mai scăzute.

Din cele afirmate mai sus se vede că nu se poate spune că sarea „întreţine“ vara gheaţa, iar iarna o „topeşte“.

LACURI... LACURI

„Cum s-au născut diferitele lacuri care se găsesc pe suprafaţa pămîntului ?“

Mircea GROSU
elev, Brăila

Răspunde conf. univ. V. HILT, de la Facultatea de geologie-geografie a Universităţii Bucureşti.

Lacurile, în general, sînt întinderi de apă care ocupă, un timp mai îndelungat, unele depresiuni ale scoarţei terestre — depresiuni închise şi lipsite de panta de scurgere caracteristică apelor curgătoare. În noţiunea de lac intră atît masa de apă cît şi bazinul în care s-au adunat apele.

Dacă se ţine seama de originea masei de apă care le-a dat naştere, lacurile pot fi de două feluri : unele ale căror ape sînt de origine terestră — în această categorie intrînd marea majoritate a lacurilor ; şi altele ale căror ape au făcut cîndva parte din oceanul planetar — acestea sînt aşa-numitele lacuri *relicte* (ex. lacul sau Marea Caspică, lacul sau Marea Aral etc.).

După originea depresiunilor în care s-au adunat apele, lacurile pot fi :

1) de origine *tectonică,* adică formate prin scufundarea unei zone din suprafaţa scoarţei pămîntului (ex. lacul Tanganyika din estul Africii, lacul Baikal din Siberia, U.R.S.S) ;

2) de origine *vulcanică,* născute în craterul unui vulcan stins (ex. Sf. Ana din Carpaţii răsăriteni, în ţara noastră) ;

3) de origine *glaciară,* născute în depresiunile sau cuvetele săpate de gheţari (din această categorie fac parte lacurile glaciare născute în depresiunile vechilor teritorii acoperite altădată de gheţari. Aceste lacuri puţin adînci, de forme neregulate, se întîlnesc, în număr mare, în Finlanda, Suedia meridională, nordul Canadei etc.). Lacuri glaciare sînt şi cele născute în cuvetele văilor munţilor, rămase în urma topirii gheţarilor de odinioară. Aceste lacuri au o formă alungită, caracteristică pentru lacurile alpine. Lacurile glaciare născute în căldările glaciare formate de gheţari sînt eliptice şi pot fi destul de adînci. Asemenea lacuri se întîlnesc şi în Carpaţii din ţara noastră — în Munţii Făgăraş (lacurile Bîlea şi Capra), Munţii Sebeşului (lacurile Iezerul Mare şi Iezerul Mic), în Munţii Parîngului (lacurile Gîlcescu şi Roşiile), în Retezat (lacul Bucura) — precum şi în Pirinei, în Munţii Vosgi din Franţa etc. Lacurile glaciare „de baraj“ se formează datorită acumulării apelor unei văi secundare care confluează cu o vale mai importantă şi în care înaintează un gheţar (ex. lacul Märjelen din Alpii Bernezi). Lacurile glaciare morenice sînt născute în văile munţilor în urma barajelor formate de morenele lăsate de gheţarii care se scurgeau altădată pe aceste văi (ex. lacul Geneva, lacul Constanţa în Elveţia etc).

Lacurile glaciare sînt foarte pitoreşti şi atrag un număr mare de turişti.

VIERMELE MĂRULUI ŞI COMBATEREA LUI

„Mărul meu face mereu fructe viermănoase. Ce măsuri sînt necesare pentru combaterea viermelui mărului ?“

Manole CRĂCIUN
Cîmpineanca, rn. Focşani

Răspunde ANDREEA DĂNESCU, cercetătoare la Grădina botanică din Bucureşti.

Unul din dăunătorii cei mai frecvenţi ai livezilor de meri este şi viermele mărului *(Carpocapsa pomonella).* Perioada de dăunare începe la sfîrşitul lunii mai şi durează pînă în prima jumătate a lui septembrie.

Un fluture mic de noapte, de culoare cenuşie, depune ouăle pe fructele abia legate şi din ele apar larvele care pătrund în interiorul lor. Viermele atacă un număr mare de fructe, deoarece după ce a stricat unul, pătrunde în altul. O mare parte a fructelor atacate cad. Acestea trebuie adunate şi arse, căci altfel viermii care ies din ele, atacă din nou alte fructe.

Viermele dă două generaţii pe an şi iernează sub formă de larve care se fixează pe trunchiul pomilor, în crăpăturile scoarţei.

Combaterea viermelui mărului se poate face prin mai multe procedee. Cînd fructele sînt cît aluna, se tratează cu zeamă bordeleză 0,75% sau Merfazin 0,08%. La 10-15 zile de la acest tratament, se tratează cu sulf muiabil 0,4%, eventual amestecat cu preparatele „Detox 25“ şi „Ecatox 20“.

Alt procedeu care se poate aplica în această fază (la începutul lunii iunie) este stropirea cu arseniat de plumb în concentraţie de 0,5% ; la sfîrşitul lunii se efectuează a doua stropire cu Ecatox 0,2%.

Tratamentul se poate face şi la generaţia a doua a viermelui merelor (cînd fructele sînt mature), cu „Detox 25“ 0,75% sau zeamă bordeleză 0,75%, iar la 10-15 zile după acest tratament se stropeşte cu „Detox 25“ 0,75% plus „Ecatox 20“ 0,15%.

De asemenea, în luna iulie se înfăşoară trunchiul pomului cam pe la jumătatea lui cu nişte brîie-capcană, confecţionate din şomoioage de paie, în care larvele se retrag pentru iernare. Iarna se ridică aceste centuri de captare şi li se dă foc.

Tot în acest scop e necesară distrugerea în cursul toamnei şi iernii a resturilor vegetale de pe sol, în care iernează de obicei omizile. E bine să se distrugă omizile care iernează pe trunchi şi ramuri prin curăţarea scoarţei.

POŞTA NOASTRĂ

Alexandru Ştefănescu, Lupeni. Sînteţi membru al unei asociaţii sportive ? Dacă răspunsul e afirmativ, adresaţi-vă asociaţiei şi aceasta vă va putea procura materialele sportive pe care nu le găsiţi în unităţile I.D.M.S.

Petre Florea, Bucureşti. Munca nu numai că nu dăunează organismului ci, dimpotrivă, îi ajută. Regimul cel mai indicat este, desigur, îmbinarea raţională a muncii fizice cu cea intelectuală. O activitate intelectuală intensă, lipsită de exerciţii fizice, poate fi, în unele condiţii, dăunătoare — aşa cum dăunătoare sînt excesele în orice privinţă. Nu există însă o reţetă universal valabilă pentru toţi oamenii din lume — ci numai un medic, cunoscînd organismul celui în cauză, îi poate prescrie regimul de muncă şi de viaţă cel mai potrivit.

Evident că un om poate studia fără limită, dar cu condiţia să îmbine munca de studiere cu o activitate fizică corespunzătoare. Şi tot atît de evident este că acel care nu depune nici un fel de activitate, nu numai că nu-şi lungeşte durata vieţii ci, dimpotrivă, şi-o scurtează.

Adresa — cînd vă va veni rîndul.

Anişoara Ghiţă, Focşani. Puteţi fi liniştită : artistul dv. preferat, Mario del Monaco, a scăpat cu bine din accidentul de automobil pe care l-a suferit, se află în stare de convalescenţă şi în curînd îşi va relua activitatea normală.

Grigore Baboi, Piatra-Neamţ. De cînd ne-aţi scris şi pînă acum v-am dat răspunsul solicitat prin ancheta privitoare la superproducţiile cinematografice, pe care am publicat-o în revista noastră nr. 20 din 16 mai.

Oprea Mihnea, Bucureşti. Inutil să ocupăm spaţiul cu date pe care le puteţi găsi în manualele de istorie pentru şcoala medie.

Prof. St. N. Andronache, Cudalbi, rn. Tecuci. Vă mulţumim pentru aprecieri. Vom publica în continuare ciclurile şi rubricile care vă plac : „Prin cetăţile industriei noastre socialiste“, „Agenda“, „Cadran internaţional“. Ne bucură că materialele pe care le publicăm vă sînt de folos în munca dv. pedagogică. Portrete veţi găsi atît în interiorul cît şi pe coperta revistei ; peisaje, în fotografii color, în pag. 4 a fiecărui număr. Vă promitem, de asemenea, un reportaj din munca siderurgiştilor gălăţeni. Adresele celor ce vor să corespondeze nu le publicăm decît atunci cînd ne scriu direct.

E. C., Cluj. Întrebările dv. sînt interesante — dar dacă doriţi neapărat să vă păstraţi anonimatul, nu vă putem da răspunsurile solicitate. Nu pentru că ar fi vorba de vreun... secret, ci pentru că ne-am fixat ca principiu să nu răspundem celor ce nu ni se recomandă...

Tita Stîngă, Galaţi. Ne bucură că v-aţi regăsit un vechi prieten prin intermediul rubricii noastre „Cititorii către cititori“. Şi acum răspunsurile : 1) cum să vă păstraţi colecţia de ilustrate ? Rezultate bune se pot obţine şi cu albume, şi cu plicuri, şi cu cartoteci — principalul este să asiguraţi o ordine în colecţie şi mijloacele de conservare a pieselor ; 2) o lucrare foarte la îndemînă, care prezintă şi un scurt istoric al Capitalei noastre, este Ghidul Bucureşti (Editura Meridiane) ; 3) despre doctorul Carol Davilla vom publica un material, aşa cum doriţi ; de asemenea şi despre alţi oameni de seamă din trecut şi contemporani ; 4) date din istorie, voievozi, demnitari din trecut ? N-are nici un rost. Le găsiţi în orice manual de şcoală elementară ; 5) cum se realizează, în unele filme, „pitici“ şi „uriaşi“ ? Prin trucaje, prin filmări combinate, despre care noi am scris de mai multe ori, inclusiv în această rubrică. De cele mai multe ori e vorba de suprapunerea unor scene filmate separat, în care interpreţii, fiind prinşi în obiectiv fie foarte de aproape, fie de departe, pot apărea „uriaşi“ şi — respectiv — „pitici“ în comparaţie unii cu alţii ; 6) adresa — cînd veţi ajunge la rînd.

V. SILVIAN

Marin Ionescu, Piteşti ; Adalbert Gall, Haţeg ; Ludovic Cichi, Ploieşti ; Al. Nistor, Bucureşti ; Petre Mîndrescu, Broscăuţi ; Nuţi Cojocaru, Iaşi ; ing. V. Grecu, Braşov ; Petre Rădulescu, Brazi — v-am răspuns prin poştă.

Vasile Păvăloiu, Veniamin Briciu şi, eventual, alţi cititori care n-au reuşit să dezlege jocul de cuvinte încrucişate „DA sau BA“ din nr. 17 al revistei. Greşeala dv. constă în aceea că aţi ignorat semnul de întrebare desenat în unele din pătrăţelele grilei. Or, tocmai aceste semne reprezentau „cheia“ pentru dezlegarea jocului. În pătrăţelele prevăzute cu semnul ? trebuiau introduse, după necesităţi, silaba DA sau BA din tema jocului.

Iată cum arată jocul corect dezlegat :

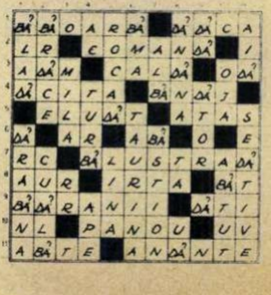

1	BA?	BA?	O	A	R	BA?	■	DA?	DA?	C	A
2	L	R	■	C	O	M	A	N	DA?	■	I
3	A	DA?	M	■	C	A	L	DA?	■	O	DA?
4	DA?	C	I	T	A	■	BA?	N	DA?	J	■
5	■	E	L	U	DA?	T	■	A	T	A	S
6	DA?	■	A	R	■	A	BA?	■	O	■	E
7	R	C	■	BA?	L	U	S	T	R	A	DA?
8	A	U	R	■	I	R	T	A	■	BA?	T
9	BA?	DA?	R	A	N	I	I	■	DA?	T	I
10	N	L	■	P	A	N	O	U	■	U	V
11	A	BA?	T	E	■	A	N	DA?	N	T	E

cu cititorii

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : *Lisette Apostoleanu,* elevă, Ploiești, str. Dr. Marinescu 7 : ilustrate ; *Gabriela Popescu,* elevă, Tîrgoviște, str. N. Bălcescu 127 : ilustrate ; *Ion Seracin,* student, Timișoara, str. Brediceanu 8 : ilustrate ; *Nușa Copil,* elevă, Ploiești, str. Mecet 7 : teme diverse, ilustrate ; *George Dinu,* chimist, Ploiești, str. N. Cristea 44 : ilustrate ; *Gh. Gheorghianu,* elev, Siret, str. 8 Mai 49, reg. Suceava : literatură, filatelie, ilustrate ; *Alex. Nan,* desenator, Craiova, str. Ștefan cel Mare 3 : ilustrate ; *Franț Pieszcznk,* elev, Siret, str. V. Alecsandri 1 A, reg. Suceava : filatelie, ilustrate ; *Rita Mariana Bader,* elevă, Oravița, str. Brediceanu 4, reg. Banat : ilustrate ; *Milly Iana,* economist, Tr. Măgurele, str. Praporgescu 59 : teatru, cinema, ilustrate ; *Mitel Popa,* strungar, Timișoara, str. 12 Aprilie 9 : ilustrate ; *Rodica Rădășanu,* studentă, București, str. George Coșbuc 24, raionul N. Bălcescu : arhitectură, ilustrate ; *Molgorzata Gruska,* Katowice IV, Gorny Slesk, ul. Klimezoka 3/2 (R. P. Polonă) : cinema, sport, ilustrate (în polonă, rusă) ; *Mayer Rudolf,* Ruda S 1-4, ul. Marchlewskiego 25/27 (R. P. Polonă) : filatelie ; *Eugenosz Zazulak,* Katobrzeg, ul. Kamienna 11 (R.P. Polonă): ilustrate ; *Marin Călin,* turnător, Tîrgoviște, str. Brutari 3 : cinema, sport, ilustrate ; *Olimpia Borlea,* elevă, Carei, str. Karl Marx 21 : ilustrate ; *Cecilia Iacoboaie,* telegrafistă, București, str. Cîmpeanu 19, raionul Lenin : sport, ilustrate.

DE LA CORESPONDENȚI

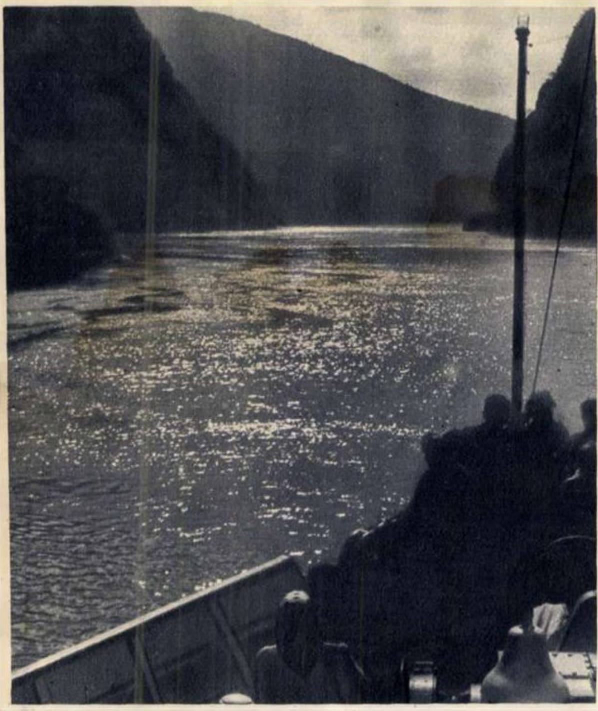

În zori, pe Dunăre. (*Ing. Titu Bâjenescu, București*)

Pe aici au trecut tractoarele. (*Viorel Lupea, Cluj*)

(*Urmare din pag. 2-3*)

rugat să ni se povestească ceva interesant despre el. S-a oferit un om cu vorbă moale, dar cu mari arderi interioare, inginerul agronom Ștefan Tuher.

— Bellardone se bucură de un bun prestigiu în gospodăria noastră. Noi avem pămînt mult, aproape 3.000 de hectare. Anul trecut, orezul din soiul Bellardone și de alte soiuri a fost cultivat pe 100 de hectare. Vă rog să rețineți un lucru : 20 la sută din veniturile bănești ni le-a adus orezul. În acest an mărim orezăria la 135 de hectare.

— Dar acest Bellardone, după cîte am aflat, e cam pretențios.

— Vrea apă bună, aerată. Vrea, în timpul vieții sale, de circa 150 de zile, o constantă termică de 2.500-3.200°C, adică o temperatură medie zilnică de peste 15°C, o luminozitate de peste 1.000 de ore.

— Și ce mai vrea ?

— Multe. Lucrări agrotehnice de calitate, îngrășăminte chimice pe faze de vegetație. Numai așa spicul de sticlă gălbuie se face mai mare decît vrabia.

— Apropo de spic. Spicul de grîu are circa 30 de boabe. Dar cel de orez ?

— Între 200-300 boabe.

— Spuneți-ne încă o particularitate a lui Bellardone.

— Toată viața și-o trăiește cu picioarele-n apă și capul în soare... Și-acum vă dau pe mîna a trei vadagii, muncitori care au grijă să nu i se usuce niciodată buzele lui Bellardone din pricina setei.

DESPRE TULBURAREA APEI ȘI DESPRE ALTELE

Facem cunoștință cu trei vadagii : Nicolae Stănilă (șeful acestora), Gheorghe Beagu și Ion Nenciu. Sînt îmbrăcați în salopetă și-n picioare poartă cizme de cauciuc.

Întrebăm :

— Care-i meseria dumneavoastră propriu-zisă ?

— Vadagii. Noi sîntem responsabili cu apa, mai precis : cu inundarea. Orezul trebuie inundat rațional, la vreme, de asemenea, apa trebuie evacuată după ce și-a îndeplinit menirea.

— Unde e sursa dumneavoastră de apă ?

— În Argeș.

— Orice apă e bună pentru orez ?

— Nu. Apa de rîu e cea mai sfîntă. Conține mult oxigen, carbonați și bioxid de carbon liber care sînt folositoare bunei vegetații a orezului.

— Am văzut cum semănați orezul în apă.

— Există și o altă metodă de semănat : în teren uscat. La Chirnogi noi semănăm în apă.

— Am privit apa în care semănați orezul. Era murdară, tulbure.

— Așa trebuie să fie. Tulburarea apei e o metodă. Fără această tulburare, orezul n-ajunge să prindă viață.

— De ce ?

— Pentru că bobul pus în apă limpede nu se fixează în teren. Prin tulburare, însă, mîlul prinde sămînța și o fixează.

Vadagiii ne-au dat apoi o seamă de explicații privind reglarea grosimii stratului de apă. Tot de la ei am aflat drumul pe care-l parcurge orezul de la tulburarea apei (în prima jumătate a lunii mai) pînă cînd podgoriile încep să se umple cu cîntecele culesului. Atunci, toamna, se recoltează și orezul. După care, peste puțină vreme îl avem pe mesele noastre.

ECHINOCHLOA PHYLLOPOGON ȘI ALȚII TREBUIE DISTRUȘI

Bellardone are mulți dușmani : brădișul, coada vulpii, trosnitoarea etc. Cel mai temut este însă Echinochloa phyllopogon. Pe limba noastră i se spune mohor. Acesta invadează cu tot neamul lui culturile de orez. Se înmulțește repede. Orezarii încercați sînt tot timpul cu ochii pe el, pentru a-l stîrpi. Altminteri orezul crește plăpînd și se înăbușă. Lupta împotriva mohorului nu-i chiar atît de ușoară. Pentru simplul fapt că Echinochloa phyllopogon se aseamănă cu Bellardone — în prima perioadă de vegetație — ca două picături de apă. Se cere deci un ochi experimentat, care nu poate să le confunde. Mohorul este răpus prin plivire continuă, lucrare care, după spusele specialiștilor, e sinonimă cu prășitul.

Poate s-a întîmplat ca la o masă unde vi s-a servit o mîncare cu orez să întîlniți un bob de mohor. E tare al dracului și nu se înmoaie oricît l-ai fierbe. Să știți că bobul acesta nu l-au crescut colectiviștii din Chirnogi. Ei au predat bazei de recepție numai orez curat. Altminteri nici n-ar fi luat premiul II pe țară.

LÎNGĂ DUNĂRE ȘI-N ALTE PĂRȚI DIN ȚARĂ

Orezul se simte bine în multe locuri din țară. Dar traiul cel mai bun îl duce în partea de sud a cîmpiei dunărene, de-a lungul fluviului, de la Turnu-Severin la Călărași. Aici este zona I, foarte favorabilă, cu o constantă termică anuală de circa 3.200°C. Crește bine și-n partea de mijloc a cîmpiei dunărene și-n sud-vestul cîmpiei Tisei. Crește unde e apă și lumină. Acolo, lîngă sursele de apă — Ialomița, Argeș, Olt, Buzău, Mureș, Crișuri — el este cuprins în mari perimetre orizicole.

Ați văzut vreo orezărie în luna mai ? E de toată frumusețea. E întinsă perfect, ca o față de masă. Au nivelat-o buldozere și screpere. E tăiată de un canal magistral, de canale de alimentare și evacuare și are numeroase vane, vanete și stăvilare. Toate s-au făcut pe bază de proiecte științifice, după amănunțite studii nivelitice, planimetrice și agropedologice. Toate s-au făcut pentru ca orezul să se simtă excelent și să aibă spicul, la coacere, cu 300 de boabe.

La ora cînd citiți aceste însemnări, orezăriile sînt inundate. Soarele își întoarce fața spre ele și le crește. E o creștere caldă, continuă, care se sfîrșește tocmai în zilele cînd cocorii se hotărăsc să plece pe alte meridiane ale lumii.

George CIUDA
Fotografii de Aurel MIHAILO

am văzut ALL BLACKS giganții rugbiului

— de vorbă cu prof. Aurel BARBU, antrenor al lotului republican —

Horsley, „marele cal", în plină acțiune. Lîngă el, în stînga, îi secondează Gray.

Christchurch, oraș pe coasta de est a Noii Zeelande...

În iulie-august 1963, pe peluza de la „Athletic Park", zeci de mii de privitori urmăreau zilnic ultimele trialuri ale mai multor duzini de practicanți ai rugbiului, sport național în această parte a lumii. Zeci de mii de spectatori la jocuri de antrenament? Să nu vă mire: în Noua Zeelandă numărul celor care asistă în mod obișnuit la competițiile de rugbi se cifrează la aproape 100.000! Așa că...

Interesul era cu atît mai mare cu cît cei care se antrenau cu asiduitate alcătuiau reprezentativa Noii Zeelande — „All Blacks", așa cum este denumită ea datorită tricourilor negre purtate de jucători — care avea să întreprindă un turneu de patru luni în Europa, mai precis în Insulele Britanice și Franța. Disputa pentru unul din cele 30 de locuri ale caravanei era crîncenă și presa consemna mulți accidentați după fiecare antrenament. Avea loc un fel de „selecție naturală": rămîneau în lot nu numai jucătorii cei mai bine pregătiți din punct de vedere tehnic și tactic, ci și cei mai puternici, cei mai viguroși.

În sfîrșit, la 1 octombrie 1963 „All Blacks" s-a îmbarcat pentru Londra, prima escală dintr-un turneu care avea să se încheie tocmai la mijlocul lunii februarie 1964. În perspectivă, 34 de meciuri, disputate din 3 în 3 zile. Bilanțul? Aproape de necrezut: 32 de victorii, un meci egal (0-0 cu Scoția) și o singură înfrîngere (0-3) în fața unei echipe de surpriză, Newport.

Despre această echipă excepțională, un martor ocular, prof. Aurel Barbu, care a urmărit la Lyon partida dintre neo-zeelandezi și selecționata de sud-est a Franței ca observator al federației noastre de specialitate, ne-a furnizat o serie de date inedite.

„JOC DE PERCUȚIE!"

— *Cum explicați această neobișnuită suită de victorii, într-un turneu de lungă durată, cu jocuri la intervale atît de scurte?*

— Neo-zeelandezii se află la al cincilea turneu în Europa, primul avînd loc în 1922. Ei au venit pregătiți să reediteze performanța pe care au realizat-o în 1924: nici o înfrîngere în 40 de meciuri disputate pe vechiul continent! Ei s-au impus încă din primele confruntări: 19-3 cu Oxford și 32-3 cu Southern-Counties și au obținut, în continuare, în general victorii categorice. Dar ca să răspund la întrebare trebuie să precizez că „All Blacks" și-a făcut șah-mat adversarii, printr-o tehnică și o tactică aproape desăvîrșite, printr-un joc pe care l-aș denumi „de percuție". Cu alte cuvinte, ei n-au lăsat niciodată adversarului inițiativa, l-au uzat, l-au epuizat. De altfel, cu o formație în care înălțimea medie a jucătorilor a fost de 1,85 m iar greutatea de 95 kg, adevărați coloși, „giganții" rugbiului, așa cum i-a denumit presa franceză, au făcut senzație. Un amănunt: grămada rugbiștilor de la antipod totaliza peste 800 kg, cifră neegalată în lume. Ca să vă dați seama ce înseamnă o grămadă de 800 kg, trebuie să vă spun că compartimentul respectiv al „XV"-lui Franței, atunci cînd a cucerit în 1962 „Cupa celor 5 națiuni", n-a depășit 650 kg, iar grămada reprezentativei noastre este de circa 620 kg!

— *Ce ne puteți spune despre felul în care se antrenează această excelentă echipă?*

— Un singur amănunt cred că este suficient: fac zilnic cîte două antrenamente, susținînd că pregătirea cît mai îndelungată creează premisele victoriei...

NICIODATĂ CU SPATELE LA ADVERSAR

— *Care sînt armele de bază ale acestei echipe?*

— Consider că felul în care joacă tușa și grămada reprezintă armele principale ale neo-zeelandezilor. În tușă, de pildă, ei evită cu regularitate grămezile deschise, considerînd că astfel ar întîrzia jocul și ar îngreuna cursivitatea șarjelor pe treisferturi. Cea mai bună tactică din tușă, socotesc ei, este pasa directă, cu precizie, la „demi". Cît privește grămada, aceasta este perfect sudată. Ea împinge pînă la obținerea baloanelor, după care, treptat, cedează pe partea unde urmează să fie deschise liniile dinapoi. Și încă un amănunt — element nou la neo-zeelandezi: stau cu doi jucători în spatele grămezii și n-au mijlocaș la deschidere. Aceasta pe de o parte pentru a mări eficacitatea liniilor dinapoi, iar pe de altă parte pentru a elimina „timpii morți", transmițînd cît mai rapid baloanele liniilor de treisferturi.

— *Ce alte caracteristici mai prezintă jocul neo-zeelandezilor?*

— Înaintașii nu se întorc niciodată cu spatele la terenul adversarului. În acest fel ei au întotdeauna perspectiva întregului cîmp de joc al echipei din față și — deci — o mai mare putere de șoc. Socotesc că e mai bine așa. Întoarcerea în funcție de adversar ar întîrzia jocul. După cum se vede, vor să folosească la maximum cele 80 de minute oferite de regulament. De altfel, caracteristic lor e și faptul că scot foarte puține baloane în tușă, deci joacă cît mai mult în teren. Aceasta mărește spectaculozitatea jocului. O altă caracteristică: în obținerea baloanelor, „All Blacks" contează foarte mult pe solidaritatea liniei I ca și pe detenta și robustețea prinzătorilor din linia a II-a. În sfîrșit, aș vrea să subliniez faptul că între jucătorii din linia de treisferturi și cei din linia a II-a și a III-a, aproape că nu există nici o diferență în ceea ce privește viteza de deplasare. Vă puteți imagina cît de iute este jocul întregii echipe!

„TRANSFORMEURUL FENOMENAL!"

— *Ce jucători v-au impresionat în mod deosebit?*

— Aș vrea să mă refer, în primul rînd, la Don Clarke, fundașul echipei, supranumit „transformeurul fenomenal". După Bob Scott, cel mai mare jucător pe care l-a avut vreodată rugbiul neo-zeelandez, Don Clarke este socotit cel mai perfect. Are 30 de ani, 1,88 m și 104 kg. Repet, joacă fundaș! „All Blacks" își axează mare parte din joc pe el. Cînd pleacă pe contraatac este imposibil de stăvilit. Cei care-l plachează rămîn pe drum. Încă un amănunt referitor la Don Clarke și în general la neo-zeelandezi: felul cum așază mingea la loviturile de pedeapsă; și anume, cu vîrful spre țintă. Prin aceasta se urmărește ca traiectoria mingii să fie cît mai înaltă, să circule cît mai mult în aer, iar în cazul în care nu nimerește ținta, liniile de treisferturi să poată ajunge în spațiul convenabil pentru a o juca. În acest fel au și marcat prima încercare la Lyon, în meciul cu Franța de sud-est (8-3 pentru „All Blacks"). Un alt jucător faimos este Ron Horsley (31 ani, 1,93 m, 98 kg). Deși jucător de linia a II-a, are o viteză extraordinară: 10,9-11,1 sec. pe suta de metri. De unde și porecla „marele cal" *(horse* înseamnă cal). Apoi Ken Gray (25 ani, 1,88 m, 96 kg), pilier, supranumit „omul care nu s-a văitat niciodată". În sfîrșit, e greu să-i amintesc... pe toți. Fiecare este etichetat într-un fel. Despre toți însă se spune că sînt „giganții din cealaltă emisferă".

Un amănunt cu titlul de curiozitate: trei dintre componenții lotului „All Blacks" fac parte din vechii băștinași denumiți „maori" a căror origine trebuie căutată cu aproape 3500 de ani în urmă, astăzi numărul lor fiind de peste o sută de mii de locuitori. Este vorba de jucătorii: Walsh, Watt, Laidlaw. Cărui fapt i se datorește prezența fiilor acestui neam în echipa de rugbi a Noii Zeelande? Fără îndoială robusteței (toți sînt sportivi de peste 1,80 m înălțime și 90 kg) și, în general calităților lor fizice excepționale.

— *N-ar fi fost privită cu interes o evoluție a „negrilor" și în Romînia?*

— S-au și dus tratative în această direcție pentru două meciuri. Dar neo-zeelandezii n-au putut să-și mai prelungească turneul. Rămîne o promisiune pentru anii viitori.

Tiberiu STAMA

ÎN CUPA REVISTEI „FLACĂRA": RAPID ÎN FRUNTE

Prin victoria de la Pitești, Rapid **și-a reluat primul loc în clasamentul pentru cupa revistei noastre, atribuită — așa cum s-a mai anunțat — echipei de fotbal din categoria A cu cele mai bune rezultate obținute în deplasare. Feroviarii conduc acum cu 15 puncte și sînt urmați de** Dinamo București **cu 13 puncte,** Steaua **cu 11 puncte (și un joc mai puțin),** Steagul roșu **cu 9 puncte. Precum se vede, lupta pentru trofeul oferit de revista noastră rămîne deschisă între aceste patru echipe întrucît** Progresul **— care după înfrîngerea de la Iași totalizează doar 8 puncte — și-a redus simțitor șansele la cupă.**

FOTOCRONICA FLACĂRII

PREZENŢE ROMÎNEŞTI PESTE HOTARE

TEATRO ELISEO
TEATRO dell'OPERA di BUCAREST

Turneul grupului de balerini ai Teatrului de operă şi balet din Bucureşti a stîrnit un viu interes în rîndul amatorilor artei coregrafice din Roma. ←

Într-o mare sală de expoziţii de pe Champs Elysées din Paris s-a deschis o expoziţie turistică romînească. →

Mareşalul Abdullah al-Sallal, preşedintele Republicii Arabe Yemen, ne vizitează ţara. În fotografie : palatul prezidenţial din Sanaa, capitala Republicii Arabe Yemen.

Vulcanul Etna a erupt din nou. Pentru a preîntîmpina eventualele stricăciuni produse de lava incandescentă care a continuat să se scurgă timp de cîteva zile din craterul vulcanului, autorităţile au luat hotărîrea să ridice un dig protector în apropierea staţiei meteorologice de observare şi a staţiei finale a funicularului.

La decernarea premiilor celui de-al 17-lea Festival internaţional al filmului de la Cannes (de la stînga la dreapta) : japonezul Hiroşi Teşigahara, realizatorul filmului „Femeia nisipurilor“ care a obţinut Premiul special al juriului ; cunoscuta actriţă Anouk Aimée, care i-a prezentat pe laureaţi ; Jacques Demy, regizorul filmului muzical francez „Umbrelele din Cherbourg“ (Marele premiu) şi unul din cîştigătorii Premiului pentru cea mai bună interpretare masculină, italianul Saro Urzi.

În timpul desfăşurării recentei sesiuni a Consiliului N.A.T.O. de la Haga, în faţa clădirii unde s-au întîlnit membrii Consiliului, a avut loc o demonstraţie organizată de reprezentantele femeilor din cele 15 ţări ale pactului Nord-Atlantic. Manifestanţii au purtat pancarte cu lozinci chemînd la adoptarea unor măsuri reale de dezarmare şi renunţarea la crearea forţei nucleare multilaterale.

UTRAAL EN
OMVRIJ NEDERLAND
GEEN
DUITSE REVANCHISTEN

În urma grevei prelungite a minerilor din Asturia, bazinul carbonifer din această regiune a Spaniei a continuat să rămînă paralizat, în ciuda anunţării de către autorităţile franchiste a redeschiderii minelor. În fotografie : un grup de mineri grevişti.

FLACĂRA. Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuţa poştală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10—int. 1744.

ABONAMENTE la toate oficiile poştale, la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.

TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei.

PREŢUL REVISTEI : 2 LEI.

TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii“.

MACHETA : Vlad Muşatescu.

41.505

23 MAI – 1 IUNIE

Decada cadourilor pentru copii

Oferiți copiilor noile produse: ciocolată Extra-mocca, ciocolată Orient cu cafea, ciocolată cu cremă de vișine, ciocolată citro, „Crocant“ – bomboane fine de ciocolată

HRĂNITOARE, GUSTOASE, BOGATE ÎN UNT DE CACAO ȘI PROTEINE

05
8

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

22

Anul XIII nr. 22 (470) — 30 mai 1964

LUMEA TRANZISTORILOR

Drumurile Luceafărului

CE-AŢI DORI SĂ GĂSIŢI ÎN MAGAZINE?

CARNET

ZIUA COPILULUI

de Aurel BARANGA

O statistică sanitară recentă, purtînd girul celor mai oficiale foruri, menționa că în Salvador mor anual jumătate din copiii născuți, asta pînă la vîrsta de un an, iar mai tîrziu, pînă la cinci, cam trei sferturi. Socoteala e într-adevăr cutremurătoare, dar dacă stăm și ne cugetăm bine, pînă acum douăzeci de ani asemenea fapte — chiar dacă nu pînă la concurența unui coeficient atît de ridicat — se întîmplau și pe la noi. Disprețul pentru om debuta cu indiferența pentru puiul lui, socotit, veacuri de-a rîndul, o povară. Am colindat odinioară sate unde femeile nășteau în cîmp prunci, morți curînd de „fălcariță“, fiindcă singura asistență care funcționa la nașterea lor era a vreunei moașe empirice, un soi de vrăjitoare stupidă ce presăra țărîna cu bacilii tetanosului peste plaga ombilicală a noului venit pe lume. Cine putea visa la ora aceea o casă de naștere salubră sau o creșă ? Să mai amintim de felul cum arătau școlile pînă acum două decenii, cu clădirile lor mai mult decît modeste, cu lipsa cronică de săli de clasă, fără laboratoare, fără materiale demonstrative ? Mi-am amintit toate acestea în ajunul Zilei copilului, aniversare sărbătorită la 1 Iunie și în tot cursul anului, clipă de clipă. Fiindcă niciodată copilul, această minune a lumii, această imensă și inegalabilă bucurie a omului, certitudinea și speranța lui, nu s-a bucurat de o asemenea atenție, grijă și dragoste ca astăzi la noi. Îl văd venind pe lume în condiții de salubritate, îngrijit cu o atenție devotată, sub ochii pricepuți ai unor părinți ce și-au ridicat profesiunea la pragul devotamentului, și-l văd apoi urmînd la școli unde toate aptitudinile îi sînt dezvoltate, sub o supraveghere competentă, optimă. Copilul de azi — spre deosebire de cel de odinioară, străin oriunde — e acasă pretutindeni : sălile de gimnastică, terenurile de sport, palatele și casele de pionieri, cinematografele cu filme exclusiv închinate vîrstei sale — toate sînt ale lui și spre fericirea sa.

Acum treizeci de ani exista o zi a copilului și am asistat și eu la cîteva, ca să mă întorc acasă mîhnit și înlăcrimat. Fiul bancherului X sau fiica industriașului Y își sărbătoreau ziua sub supravegherea guvernantelor franțuzite. În casele lor se aprindeau atunci lumini și erau chemați la o petrecere de cîteva ceasuri și copii mai săraci — fiindcă într-o asemenea zi funcționau un soi de filantropie și generozitate păcătoase, care îngăduiau amestecul temporar al straturilor sociale. Am fost și eu la asemenea zile ale copiilor, zile triste și cenușii, al căror gust amar mi-a rămas pînă astăzi în cerul gurii. Sărbătorim astăzi ziua copiilor noștri, a tuturor copiilor noștri, a acestor ființe fericite, născute sub soarele noii orînduiri. Iată, școlile sînt pregătite sărbătorește, terenurile de sport pavoazate, casele de pionieri s-au întrecut în grija lor de a pregăti oaspeților surprize, chiar pentru cei mai mici sub vîrsta de cinci ani, chiar și pentru ei, avem un program special la care își dau — cum se spune cu un termen tehnic — concursul păpușari și operatori de cinema care le vor prezenta filme speciale adecvate priceperii lor. Ba nu, mai e ceva : și un concurs : de trotinete. Cine iese primul, va primi un dar pe care nu-l divulgăm, ca să păstrăm intactă surpriza competiției.

★

În 1934 Sahia scria : „Fiecare copil de muncitor ce vine astăzi pe lume la noi, e un orfan“. Treizeci de ani mai tîrziu lucrurile arată altfel : fiecare copil ce vine astăzi pe lume la noi își are părinții care i-au dat viață și încă unul, mare, mare, de optsprezece milioane de oameni, care se cheamă poporul romîn. De aceea sărbătorim Ziua copilului la 1 Iunie și în fiecare zi.

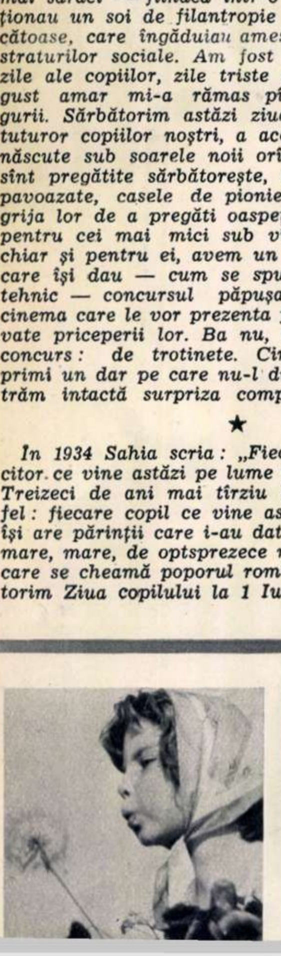

COPERTA NOASTRĂ

Gingășie.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

ORAȘELE PATRIEI

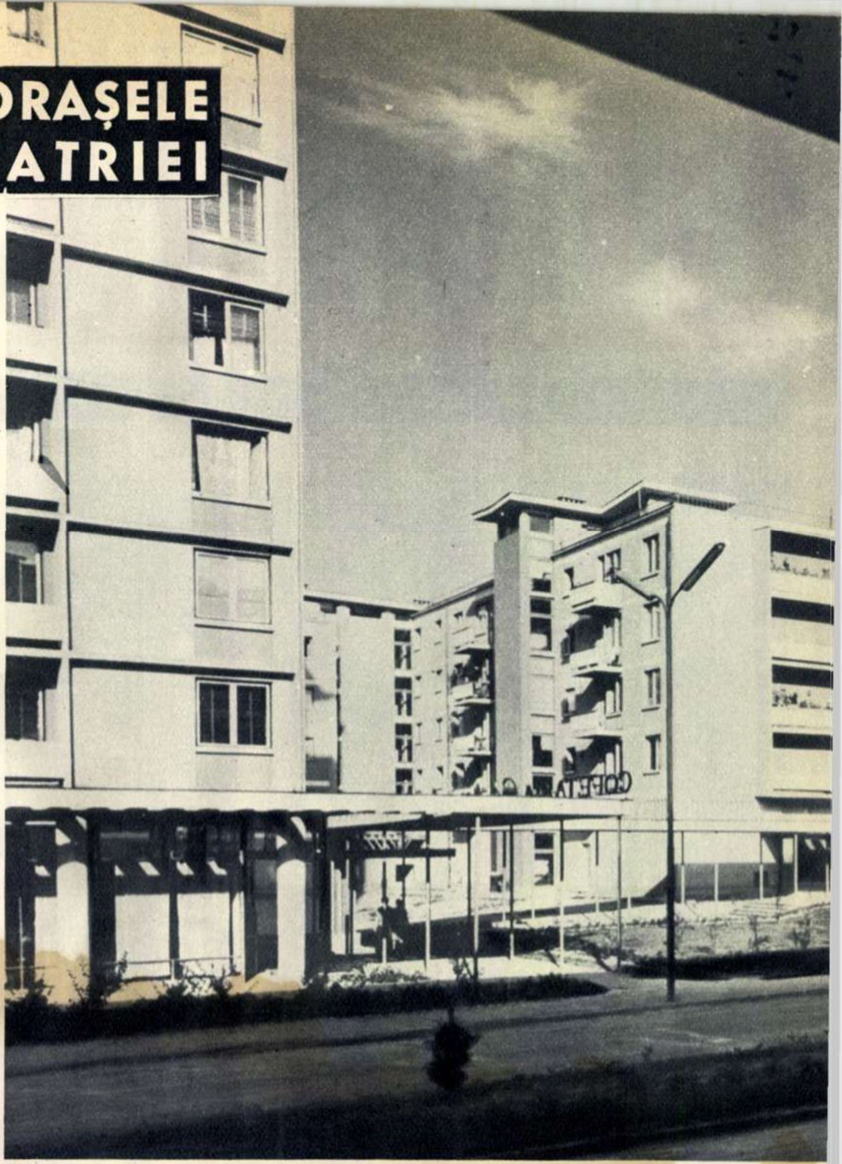

Linia modernă, elegantă a numeroaselor blocuri care se construiesc la Baia-Mare indică de pe acum profilul viitor al *orașului nou*.

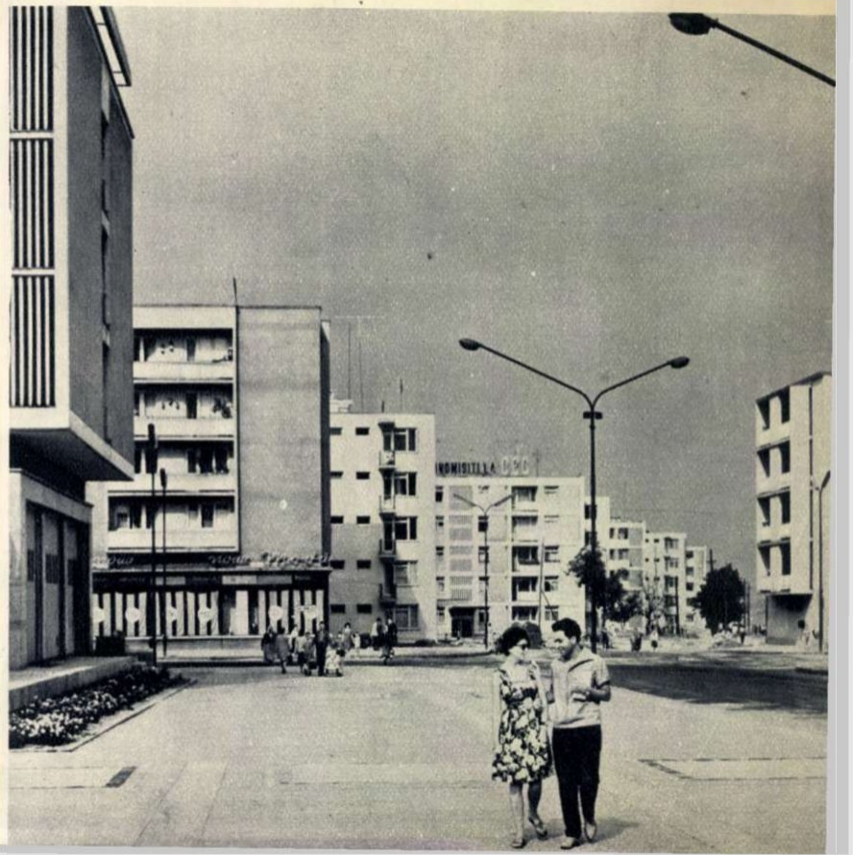

Zile de mai pe malul Săsarului

Cuvintele purtate de oameni în urcușul veacurilor par cîteodată în tezaurul limbii stratificate ca fîșiile de pămînt care dezvăluie, la săpături arheologice, trepte de civilizație. De aceea nu cred că nu există un miez de adevăr în părerile comparatiștilor care vorbesc despre o paleontologie lingvistică. Fără a merge prea departe, în cine știe ce hazardate ori pretențioase teorii lingvistice și nici în cine știe ce vechi timpuri, nu-i rău să încercăm, vorbind despre Baia-Mare, a desluși, din trecutul cuvintelor, mărturii despre oamenii din partea locului și despre îndeletnicirile lor.

PUȚINĂ FILOLOGIE ȘI PUȚINĂ ISTORIE

Înainte de-a folosi cuvîntul de origine franțuzească *mină,* azi unanim răspîndit, poporul nostru desemna locul exploatării de minereuri cu alt cuvînt : *baie* („băi de aur, de argint și de aramă" — zice Dinicu Golescu, în urmă cu un veac și mai bine, minelor din Transilvania). Meseria de *miner* se numea *băițar* sau *băieș,* adică lucrător în *baie.* Vechimea cuvîntului, care oglindește și vechimea îndeletnicirii, se oglindește și în toponimie. Numeroase așezări urbane romînești sau centre muncitorești dezvoltate păstrează denumirea de baie. Dintre ele binecunoscute sînt Baia-Sprie, Baia-Borșa, Baia de Aramă, Baia de Fier, Baia de Arieș și altele.

Dintre aceste localități cea mai cuprinsă — și astăzi în deplină concordanță cu numele pe care de multe secole i l-a dat poporul — e Baia-Mare, cîndva un centru minier și acum reședința regiunii Maramureș.

Cum va fi arătat vechiul oraș, durat în evul mediu, n-avem prea multe a ne întreba. De te apropii de oraș cu trenul, de vii, coborînd cu mașina, pe drumul superb de pe culmea Gutinului sau de planezi domol cu avionul înainte de aterizare, cu neputință să nu vezi la Baia-Mare, dominînd orașul, vestitul Turn Ștefan . E un turn rectangular, cu acoperiș de aramă înverzită asemeni cupolei bisericii Sf. Nicolae din Mala Strana pragheză. E tot ce-a mai rămas (drept care a și fost restaurat cu grijă) dintr-un vechi și se pare imens dom gotic construit prin veacul al XIV-lea.

În jurul lui — cel mai vechi martor — se brodează întregul trecut al așezării. Aproape de Turnul Ștefan , recente săpături arheologice au dat la iveală o topitorie de metale din veacul al XV-lea, semn evident al vechimii acestei îndeletniciri, nemijlocit legate de existența minelor a căror exploatare este atestată de documente încă în anul 1347. Nu departe de el, la malul Săsarului, cioate de ziduri vechi pomenesc de-o monetărie din veacul al XVI-lea (și deci de dreptul orașului de-a bate monedă) și mai dinainte încă de zidurile de apărare ale cetății și orașului înălțate în secolul al XV-lea.

Vestigiile amintite, întărite de documentele multe păstrate la muzeul din oraș, vin să confirme nu numai vechimea așezării dar să-și justifice de ce, între *băi* aceasta și nu alta a fost socotită *mare.*

Între malul Săsarului și Turnul Ștefan s-au ridicat prin veacul al XVIII-lea, rînduindu-se pe laturile unui vast patrulater, casele care pînă mai ieri împlineau unicul „centru" al orașului. Sînt zidiri scunde, cu un singur cat, purtînd pecetea barocului și apoi a stilului „Secesion", care deschid spre piață intrări boltite și ferestre mici, cu zăbrele trainice de fier. Între clădiri se strecoară ulicioare fără trotuare, prin care un automobil anevoie poate răzbate.

Din acest vechi centru pornesc, continuînd laturile patrulaterului, cîteva străzi. Casele de zid cu cît se îndepărtează de piață cu atîta scad în înălțime și lărgime, pînă ce se transformă în mici locuințe aproape țărănești. Descreșterea caselor este indiciul cel mai elocvent al rînduirii sociale care a înălțat orașul : în centru biserica, marile edificii administrative, cîteva palate ale marilor proprietari de mine, apoi brîul de case ale funcționarilor bine plătiți, negustorilor și conducătorilor de bresle, și-n fine adăposturile celor mulți și muncitori, care se pierdeau în amestec cu casele din satele înconjurătoare.

Centrul vechi al Băii-Mari reprezintă așadar nu numai relicve arhitecturale, ci se deschide limpede și convingător ca paginile unui atlas istoric. În același atlas, unde veacurile și rînduirile sociale și-au conturat prezența, se deslușesc și ultimele două decenii din istoria orașului. Este istoria puterii poporului, care a făcut din Baia-Mare — așezare cu 14.000 de locuitori în 1949 — un oraș cu aproape 44.000 locuitori ; un oraș a cărui producție industrială a crescut din 1950 pînă astăzi, mai bine de patru ori ; un oraș, în fine, care reflectă calitatea de reședință a unei regiuni cu mare putere economică și largi perspective de dezvoltare, a unei regiuni în care vechile îndeletniciri ale localnicilor — mineritul și prelucrarea metalelor — au luat o nouă înfățișare și o deosebită amploare.

CE ÎNSEAMNĂ ORAȘUL NOU

Vechiului centru (declarat în întregimea sa monument istoric și conservat ca atare) și străzilor lăturalnice vegheate de Turnul Ștefan (propriu-zis orașului Baia-Mare cel din urmă cu două decenii) băimărenii îi spun acum *orașul vechi.* Apariția denumirii nu-i întîmplătoare ; ea corespunde unei realități și unei necesități. Realitatea este — bănuiește oricine — existența unui oraș nou.

Noul oraș — din ce în ce mai bine conturat — s-a născut în anii din urmă, în avîntul construcției care a cuprins întreaga țară. El s-a definit astfel pentru că la Baia-Mare toate noile construcții s-au grupat unitar, orașul vechi în strînsa sa alcătuire urbanistică nepermițînd, decît în cazul unei totale demolări, o nouă edificare. De aceea, pornind de la o piață — cu ani în urmă marginea vechiului oraș — s-a conceput desfășurarea noilor construcții pe-o vastă suprafață de aproape o sută de hectare, întîi pe malul stîng și de curînd pe malul drept al Săsarului.

Noul oraș, care însumează vreo 5.000 de apartamente, nu înseamnă numai un mare cartier de locuințe. El cuprinde cel mai modern hotel și restaurant băimărean, cele mai moderne magazine, cele mai moderne și mai bine utilate ateliere de prestări de servicii și sedii ale diverselor servicii de utilitate publică. Tot aici sînt două din noile școli ale orașului. Noul oraș trăiește deci ca un organism complex, cu viața sa economică și social-culturală.

Firește, nu-i încă desăvîrșit, dar înfăptuirea planurilor din anii următori va impune fără nici o rezervă denumirea pe care localnicii pe drept cuvînt i-au dat-o de pe acuma. Fără a avea trebuință de prea multă fantezie și fără a sili prea mult imaginația, putem întrevedea în anii ce vin — și nu peste mulți — că Baia-Mare, așa cum o vor cunoaște cei ce-o vor vizita, va fi doar noul oraș. Orașul vechi, cu multiseculara sa istorie — se va păstra ca la Praga sau ca la Varșovia — un vechi și pitoresc cartier-muzeu, mărturisind viitorimii cum va fi fost Baia-Mare pînă în anii construcției socialiste.

Imaginea dezvoltării urbanistice a Băii-Mari rezultată din

Virgil DĂNCIULESCU

(Continuare în pag. 21)

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA IAȘI

Nu departe de orașul Iași, se află vestitele podgorii ale Cotnarului, renumite în lumea întreagă. Aci vin adesea studenții din cercul științific ce activează pe lîngă catedra de viticultură de la Institutul agronomic din Iași, pentru a-și verifica pe teren cunoștințele teoretice.

PRIN CETĂȚILE INDUSTRIEI NOASTRE SOCIALISTE

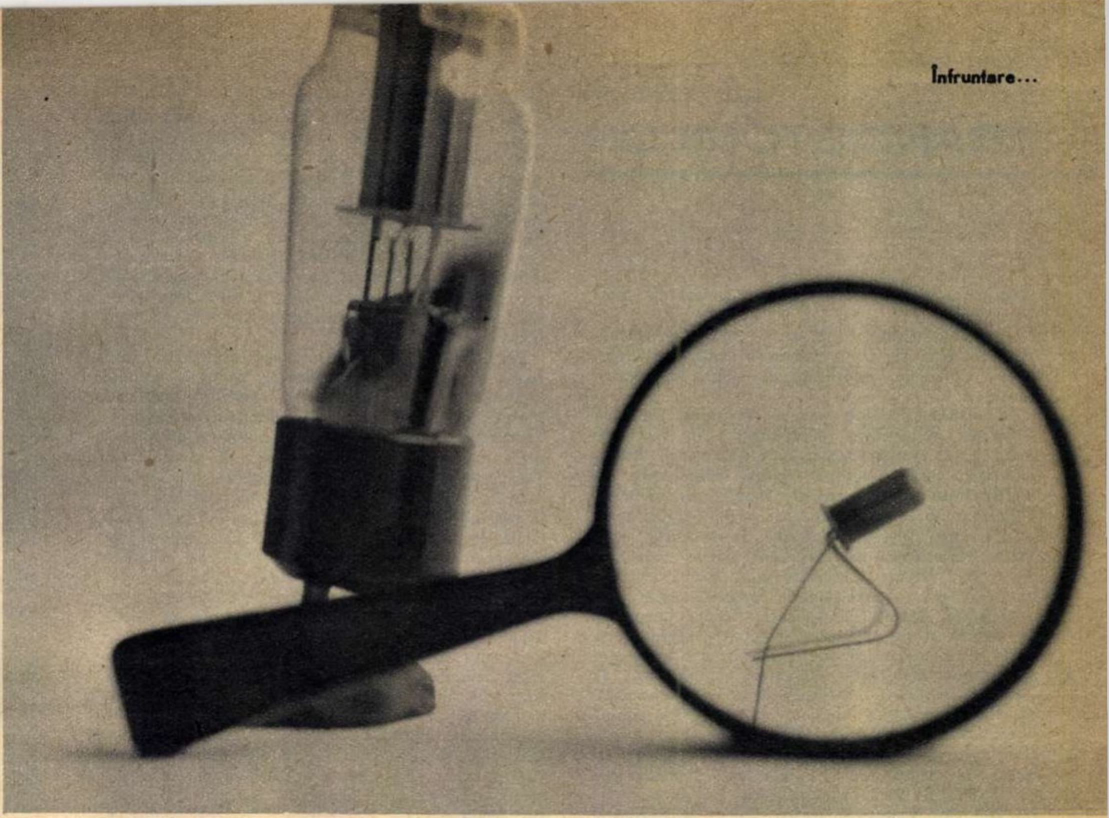

Înfruntare...

• „LĂMPI" DE RADIO DE MĂRIMEA BOBULUI DE MAZĂRE • TRANZISTORII SE FAC ÎN HALAT ȘI PAPUCI • NU NUMAI TOAMNA SE NUMĂRĂ BOBOCII!

LUMEA TRANZISTORILOR

Cu mecanisme ale căror denumiri comune pot fi întîlnite în oricare întreprindere, aici se prelucrează cu migală piese ce cu anevoie se zăresc cu ochiul liber. (Mașinile de ajustaj a rezistențelor chimice.)

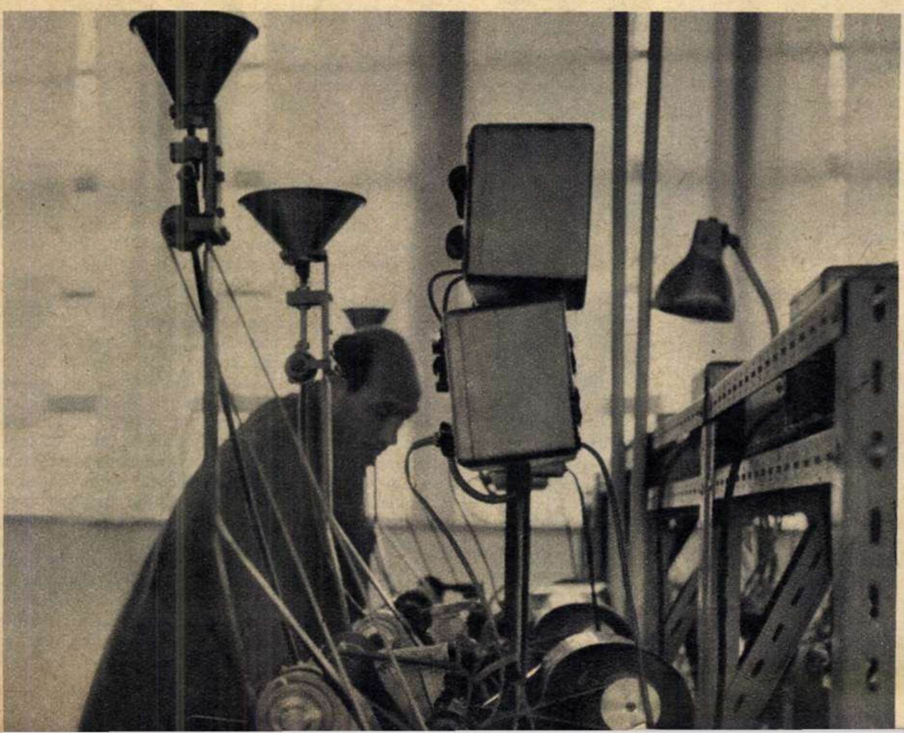

Ce este un tranzistor ? La această întrebare un bărbat zvelt, cu privire inteligentă și profil de efigie romană, se oferi să ne conducă în lumea acelor obiecte minuscule, nu mai mari ca un bob de mazăre, ce dau viață deopotrivă banalului aparat de radio portativ și complexei mașini electronice de calcul, televizorului și pupitrelor de comandă automată ale uriașelor agregate industriale.

Coborît mai ieri din laboratoare în orizontul tehnicii, tranzistorul ocupă astăzi un loc temeinic plasat în cotidian, disputîndu-și supremația în arena electronicii cu bătrîna lampă de radio. Și se pare că deseori tranzistorul mic... răstoarnă lampa mare.

Tranzistorii romînești se fac la Băneasa, într-o întreprindere nouă, construită în decorul vegetal al pădurii. Fabrica zîmbește bucureștenilor clipind din ochii ferestrelor largi ale halelor, cu frunți înalte de beton. Cochetă, își etalează frumusețea liniilor avîntate ale arhitecturii sale de oțel, sticlă și beton, generînd efuziuni estetice, optimism.

Călăuza noastră entuziastă pe tărîmul semiconductorilor, cunoaște această fabrică ca pe buzunarele sale. Căci el, inginerul Mihai Oprea, este de fapt constructorul șef al întreprinderii. Înfățișarea-i e de om tînăr. Nu-i dai 28 de ani. Dar aceasta nu împiedică și pe cei mai în vîrstă să-i ceară adeseori sfatul. Fiindcă Oprea, absolvent eminent al politehnicii și specializat pe seama statului la Paris și Grenoble, e — cum se spune — tobă de carte. Și acest calificativ i se recunoaște în unanimitate de la muncitori — pe care îi îndrumă cu răbdare de învățător — pînă la cerce-

Gh. BRĂTESCU

(Continuare în pag. 6)

LUMEA TRANZISTORILOR

tătorul de laborator, pe care-l călăuzește cu competență.

— Ca să vizitezi fabrica — spune Oprea — îți trebuie o zi. Ca s-o cunoști însă, sînt necesare o lună și... mulți ani de studiu în specialitate.

Împărtășești aceeași părere de îndată ce vezi mulțimea de utilaje perfecționate, în cea mai mare parte automatizate, care populează halele luminoase, de-a lungul a 18 linii tehnologice. În multitudinea de sectoare ale fabricii, ce surprind vizitatorul prin curățenia lor, putînd concura cu a celui mai îngrijit laborator farmaceutic, procesele tehnologice se deosebesc foarte mult de ale altor fabrici electrotehnice. Muncitorii, în cea mai mare parte tinere femei, mînuiesc cu dexteritate aparate complicate, mașini automate de sudură și de argintare, cuptoare, agregate de filetaj și de ajustaj și multe altele. Dar cu aceste mecanisme, ale căror denumiri comune pot fi întîlnite în oricare întreprindere, ei prelucrează cu migală piese ce anevoie se zăresc cu ochiul liber. Căci aici, cu miniaturalele mașini de sudat, sînt unite fire de grosimea părului, plăcuțe cu laturi de cîteva zeci de microni, bile metalice cu diametrul de o jumătate de milimetru... Și tot aici sînt filetate și ajustate piese de grosimea minei de creion și chiar mai subțiri. Cu asemenea mașini se realizează, pe lîngă tranzistori, și o varietate foarte mare de rezistențe de radio și condensatoare, toate categoriile existente de circuite imprimate, diode etc.

În total 50 de tipuri generale de piese, produse în sute de sortimente. Cea mai dificilă, dar și cea mai spectaculoasă piesă care se face la Băneasa, rămîne totuși tranzistorul.

Sub cerul fluorescent, iradiind o lumină lăptoasă, odihnitoare, al vastelor încăperi din sectorul semiconductori, lucrează o mulțime de tinere. Inginerul Gh. Dinoiu, șeful acestora, ne-a dezvăluit indiscret vîrsta lor medie: 22 de ani. E vîrsta entuziasmului și a exuberanței. Poate de aceea, privind tinerețea ce irumpe pe fețele lor, și mai surprinzătoare îți pare seriozitatea apropiată de ritual cu care execută fiecare operație, indiferent de importanța ei. Este acea seriozitate născută din conștiința fiecăruia că face un lucru serios.

Fără îndoială, a fabrica un tranzistor nu-i lucru ușor. În afara utilajelor perfecte, trebuie îndeplinite o mulțime de alte condiții: calificare înaltă, precizie în execuție, atenție, raționament. Tranzistorul este o piesă capricioasă. Pînă și cea mai mică urmă de praf, de fum, îl deranjează. Temperatura variabilă, de asemenea. Aceste caracteristici speciale au cerut constructorilor noii întreprinderi bucureștene un plus de imaginație. Grija lor față de imperativele electronicii miniaturale moderne este evidențiată de clădirile spațioase, aerate. Condițiile tehnologice au făcut necesară menținerea unei temperaturi constante de circa 25 grade Celsius. Și aceasta se realizează cu un sistem perfecționat de condiționare a aerului prin plafoane și pereți; prin etanșeitatea ferestrelor speciale din termopan (o sticlă izolantă). O altă condiție, eliminarea prafului și a fumului, se îndeplinește cu ajutorul unor hote de aspirație montate în tavan, pe pereți, deasupra mașinilor, pretutindeni. Ca să dovedească deplina curățenie din săli, cineva a șters cu palma dușumeaua strălucitoare acoperită cu material plastic. Demonstrația i-a reușit: mîna i-a rămas la fel de curată...

La fabrica din Băneasa, fetele fac tranzistorii în... halat și papuci. În halate elegante din tricot de relon, colorate discret și armonizant cu tonurile pastelate ale tapetelor; în papuci ușori, cu tălpi de cauciuc. Tehnica impune chiar și aceste amănunte vestimentare. Specialiștii îți pot face o întreagă teorie a halatului. Afli că, pe lîngă comoditatea necesară executării unei munci de migală, halatul, pe care îl poartă fiecare muncitor, tehnician sau inginer, are un rol bine stabilit în procesul tehnologic. Țesut fiind din fire sintetice, el se încarcă prin natura lui cu energie electrică statică și atrage și reține cea mai mică particulă de praf, orice firicel de păr, devenind încă o pavăză a calității ireproșabile pe care trebuie s-o aibă produsele. Și tot din același motiv întemeiat nimeni nu pășește în hale încălțat cu ce a venit de acasă. Pantofii rămîn afară, ca la muzee. Condițiile speciale de lucru sînt completate de vestiare largi, săli de fumat, instalații pentru răcit apa de băut, mobilier elegant, scaune turnante în ateliere...

Elena Nedelescu controlează rezistențe.

Halele în care se nasc tranzistorii au aspectul unor imense laboratoare. Căci în această adevărată lume a micronilor, muncitorii, tehnicienii, inginerii — toți cu înaltă calificare și mulți specializați în străinătate — sînt obișnuiți să lucreze, folosind ca „scule" microscopul și aparate electronice. Ici-colo, printre coloanele compacte de microscoape și mașini cu forme bizare licăresc în scînteieri purpurii, drapele mici, de evidențiat. Semne elocvente că munca se desfășoară în întrecere socialistă. În dreptul unui asemenea stegulet se află, mai tot timpul privind prin ocularele unui microscop, Livia Greblea. Cînd ridică ochii din aparat îți dai seama că ai în față o femeie hotărîtă. Și cînd zîmbește luminos, cu tot obrazul, te convingi că-i comunicativă, gata să-și deschidă sufletul. Livia Greblea stă la masa de lucru și mînuiește continuu, neostenită, preocupată, un soi de pensete lunguiețe ca niște unelte de chirurg. Cu ele umblă, tot pri-

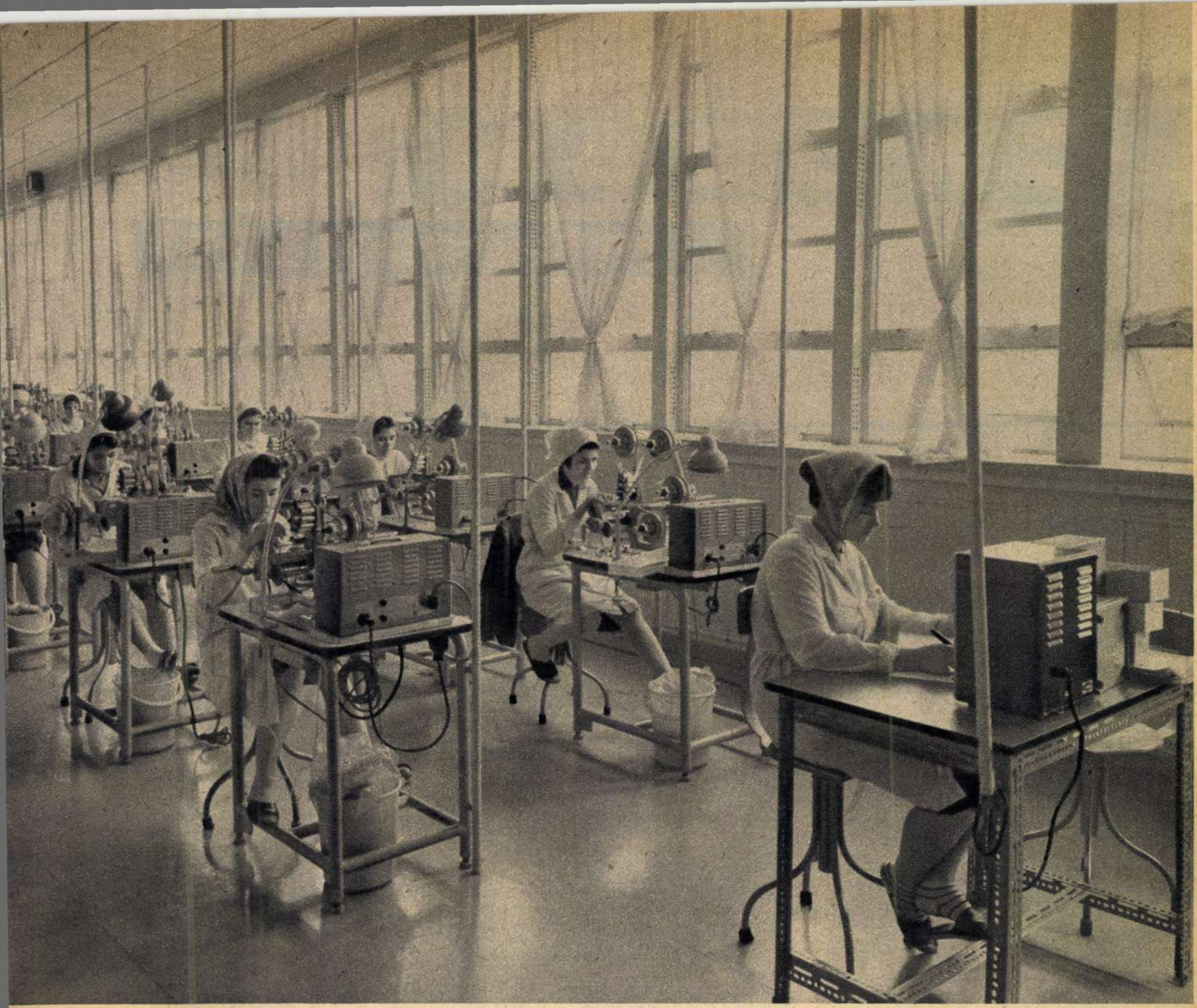

În halate de tricot de relon, discret colorate în armonie cu tonurile pastelate ale tapetelor, aceste tinere fete fabrică tranzistori.

vind prin lentile, în măruntaiele microscopice ale tranzistorilor. Le rînduieşte după un tipic anume, le îmbină, le sudează. Apoi mai priveşte o dată în microscop, ca să se convingă că a făcut treaba bine. Livia zîmbeşte. Are suficiente motive. E muncitoare cu înaltă calificare, a terminat şcoala medie şi un curs de specializare, cunoaşte toate operaţiile secţiei, este evidenţiată în întrecere. Apoi locuieşte într-o casă nouă, şi-a cumpărat radio, televizor. În timpul liber se îndeletniceşte cu studiul problemelor tehnice, care-o captivează ; învaţă limba engleză şi face... tir. Speră să devină campioană. Cu ochii ei, obişnuiţi mai de grabă cu micronii decît cu dimensiunile normale, n-ar fi de mirare...

Problema numărul unu în întreaga fabrică de la Băneasa este realizarea celui mai înalt indice de calitate posibil. În limbaj obişnuit aceasta înseamnă că trebuie produse şi de aici înainte numai piese de radio şi semiconductori tehniceşte egale cu cele mai reuşite obiecte similare din străinătate. De aceea se începe cu lupta pentru puritatea materiei prime şi se încheie cu cea pentru estetică. Ce înseamnă puritatea materiei prime afli în atelierul unde sînt realizaţi condensatorii electrolitici. Aici totul — de la aerul înconjurător şi apă, pînă la metale şi chimicale—trebuie să aibă dacă nu sută la sută puritate, cel puţin 99, virgulă multe alte 99. Echipa care asigură această cerinţă este condusă de Iaroslava Panaitescu, colectiv evidenţiat de mai multe luni în şir. Ce-i asigură succesul ? Inginera Mariana Doncescu, şefa atelierului, ne dezvăluie secretul : continua îmbogăţire a cunoştinţelor tehnice ale fiecărei muncitoare, deplina stăpînire a multitudinii de aparate pentru verificare şi control, faptul că absolut oricare dintre membrele echipei cunoaşte în amănunt ce şi cum trebuie să lucreze tovarăşele ei.

Rezultatul grijii pentru calitate desăvîrşită, manifestate de fetele de aici, de la condensatorii electrolitici, ca de altfel de întregul colectiv al întreprinderii, l-a sintetizat inginerul şef al fabricii, Corneliu Andreescu : „datorită preocupării noastre permanente pentru calitate, toate produsele sînt foarte bune". Scrisorile primite din partea beneficiarilor, certificatele de calitate obţinute de la diverse laboratoare de încercări şi institute de cercetări ştiinţifice, dovedesc acest lucru.

În atelierul de condensatori electrolitici, ca şi în întreaga fabrică, nu se purifică doar chimicale şi materii prime. Se şlefuiesc şi oamenii, se maturizează caracterele, năzuinţele. Un exemplu reprezentativ îl oferă Iaroslava Panaitescu. Munceşte de mulţi ani în domeniul fabricării pieselor de radio. Dar aici, în fabrica de la Băneasa, a învăţat să preţuiască mai bine ce înseamnă a fi muncitor pe deplin calificat. Utilajul perfecţionat i-a stîrnit ambiţia de a se ridica la nivelul tehnicii acestuia.

— Mi-am dat seama că munca trebuie să aibă la bază o calificare superioară — spune ea.

Urmarea acestei păreri, este faptul că astăzi şefa de echipă Panaitescu s-a dedicat studiului tehnicii cu toată pasiunea. A urmat cîteva cursuri de specializare şi datorită sîrguinţei a fost trimisă şi în străinătate spre a-şi completa unele cunoştinţe profesionale. Iaroslava Panaitescu e pusă pe învăţătură. Acum îşi desăvîrşeşte studiile la politehnică. Mîine...

Pasiunea pentru studiu a contaminat întreaga fabrică. Toţi învaţă. O cincime din muncitori sînt elevi ai şcolilor medii serale sau studenţi la cursurile fără frecvenţă ale politehnicii. Ceilalţi, care au absolvit studiile de stat, se specializează în cursuri organizate pe ateliere.

...La Băneasa afli că nu numai toamna se numără bobocii. Entuziastul colectiv al fabricii totalizează succesele lună de lună, în toate anotimpurile. Ultimul succes ? Depăşirea sarcinilor de producţie la toţi indicatorii, cu peste 4 la sută. Apoi zece noi tipuri de piese de radio la un nivel calitativ superior, printre care redresoare cu siliciu, condensatoare de claxon şi ceramice disc pentru circuite imprimate, condensatoare balast, diode Zener şi altele, care au o largă întrebuinţare în industria de automobile, a aparatelor de radio, televizoarelor, telefoanelor, tuburilor fluorescente etc.

Aici, în noua fabrică bucureşteană, victoriile sînt pregătite minuţios (poate cu aceeaşi minuţiozitate cu care sînt lucrate piesele de radio şi semiconductorii). Afli despre toate aceste viitoare succese la cabinetul tehnic, în cele şapte laboratoare, la linia pilot, unde oameni cu minţi în continuă efervescenţă caută şi află noi şi noi soluţii constructive, realizează inovaţii, perfecţionări. Se află în această muncă de creaţie dorinţa tuturor ca fabrica lor să fie mereu la loc de frunte în ierarhia unităţilor cu cel mai înalt grad de tehnicitate ; chezăşia că produsele lor vor sta şi în viitor cu cinste alături de cele mai strălucite realizări similare străine.

Gh. BRĂTESCU
Fotografii de A. MIHAILOPOL
şi A. PASAT

CADRAN
international

Nu numai în Asturia

Zilnic vin noi ştiri în legătură cu amploarea crescîndă a mişcării greviste din Spania. Începută în a doua jumătate a lunii aprilie şi susţinută cu îndîrjire de minerii din Asturia, unde, după cum observa ziarul „Le Monde“, „grevele sînt o maladie endemică, provocînd mereu noi crize“, mişcarea a înregistrat tendinţe de extindere şi în alte regiuni ale Spaniei. „Regimul (franchist — n.n.) a scris pentru prima dată, în propriile sale ziare, despre existenţa unui mare conflict între clasa muncitoare şi guvern, vrînd probabil să pregătească opinia publică spaniolă pentru o puternică represiune“ — comentează o corespondenţă din Madrid trimisă ziarului „Unità“.

Dar măsurile drastice luate împotriva greviştilor n-au făcut decît să stimuleze solidaritatea celorlalţi muncitori. Pe lîngă grevele oţelarilor din Bilbao şi San Sebastian şi acţiunile studenţimii, s-au semnalat greve ale lucrătorilor agricoli zilieri la Sanlucar, Xerez şi — mai recent — în alte localităţi din provinciile Cadix, Sevilla şi Castilia.

Iată mai jos mărturia unui miner castilian, consemnată de ziarista italiană Maria Macciochi : „La Puertellano — spune minerul spaniol — în centrul bazinului carbonifer al Castiliei, sînt opt mine, dintre care cele mai mari aparţin societăţii Penarroya. Cărbunele este de calitate mai proastă decît cel din Asturia, dar productivitatea minelor e destul de ridicată, ajunge la un milion de tone pe an. Sîntem aici 4.000 de muncitori. Am intrat în grevă pentru a cere mărirea salariilor, măsuri de protecţie împotriva silicozei şi libertăţi sindicale... Dar greva noastră nu urmăreşte numai obţinerea unor condiţii mai bune de viaţă ; ea este şi o grevă politică, fiind îndreptată împotriva structurii dictatoriale a regimului“. De altfel, combativitatea muncitorilor şi amploarea participării intelectualilor şi studenţilor la lupta împotriva regimului franchist constituie un indiciu că actuala mişcare s-ar putea transforma într-o grevă politică generală.

Ziarele consemnează şi alt simptom — faptul că la San Sebastian şi Bilbao, mai multe partide şi sindicate ilegale au format, pentru prima dată, un comitet unitar, din care fac parte comunişti, socialişti, catolici şi membri ai mişcării de eliberare basce. Cei mai atenţi observatori atribuie acestui lucru o însemnătate politică considerabilă, văzînd în el „un început de coordonare a luptei“.

Traficul braţelor de muncă

Ca element al politicii de „integrare vest-europeană“, crearea Pieţei comune a braţelor de muncă îngăduie monopolurilor să înfrunte revendicările muncitorilor, mizînd în largă măsură nu numai pe armata internă de şomeri, ci şi pe cea recrutată de la parteneri.

Sub acest aspect, aşa-numita migraţie liberă a muncitorilor a devenit o problemă extrem de serioasă, determinînd dezbaterea, în cadrul unui colocviu special UNESCO, a situaţiei „familiilor neadaptate“.

Potrivit unor cifre oficiale, în cursul anului 1963 autorităţile vest-germane au recrutat 131.000 muncitori străini, dintre care 25.700 de femei. Agenţia Reuter arată că printre aceştia se numărau 40.600 greci, 35.300 spanioli, 31.800 italieni, 23.400 turci. Despre muncitorii străini din R.F.Germană, al căror salariu este inferior celui al muncitorilor vest-germani, s-a scris deseori în presa occidentală, în special în cea italiană.

Dar „importul“ forţei de muncă are o deosebită însemnătate şi pentru economia franceză. În Franţa trăiesc în prezent peste 2.000.000 de imigranţi, dintre care 800.000 sînt italieni, mai mult de 400.000 spanioli, 400.000 algerieni, 80.000 portughezi. Patronii caută să impună tuturor imigranţilor condiţii cît mai grele de lucru şi, pentru a evita pe cît posibil o ripostă, îi împiedică să dobîndească pînă şi carnete de muncă. Într-un reportaj intitulat „Traficul portughezilor“, revista „Paris Match“ scria recent : „Numărul celor care au trecut fraudulos frontiera franceză este de 50.000. Călătoria lor este organizată de specialişti, adevăraţi traficanţi de oameni ai timpurilor moderne. Problema este gravă. La Paris, ea a fost dezbătută de Consiliul de Miniştri“.

„...Mulţi portughezi — arată un comentator al ziarului «Le Monde» — care aici (în Franţa — n.n.) sînt muncitori necalificaţi, pe treapta cea mai de jos, aşa-numiţii «smigards», erau în ţara lor muncitori calificaţi : 45% precizează statistici aproximative“. Ei au ajuns într-un „trist Eldorado“ — se spune în încheierea articolului — unde, la 2.000 kilometri depărtare de ţară, sînt nevoiţi să sape din greu cîte zece ore pe zi ca să-şi cîştige existenţa.

Iată pentru ce, muncitorii imigranţi se străduiesc tot mai mult să se integreze în lupta proletariatului din ţara în care au plecat să caute de lucru.

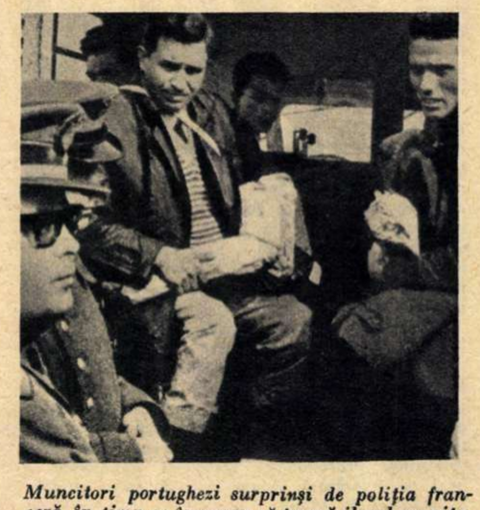

Muncitori portughezi surprinşi de poliţia franceză în timp ce încercau să treacă ilegal graniţa.

Zech-Nenntwich şi îngerii săi păzitori

„Ajutorul a venit din partea unui îngeraş cu bucle castanii. Cu gesturi delicate, el a deschis inima temnicerului, iar în faţa prizonierului a desferecat cinci uşi grele de temniţă. Îngeraşul l-a luat sub aripa lui protectoare pe Hans-Walter Zech-Nenntwich, în vîrstă de 47 de ani, nazist condamnat pentru crime de război, şi l-a răpit“. Este vorba de recenta evadare a criminalului de război susnumit, condamnat de un tribunal din Saxonia de Sus (R.F.G.) la patru ani de închisoare, iar ironicul comentariu aparţine revistei vest-germane „Der Spiegel“.

În faţa tribunalului care l-a judecat pe Nenntwich nu s-au putut aduce dovezi „decît“ pentru două asasinate săvîrşite de acuzat. Pentru alte omoruri — cel puţin nouă la număr, aşa cum constată actul de acuzare — probele au fost neîndestulătoare. „A lipsit — după cum a declarat preşedintele tribunalului — o nimica toată pentru a i se stabili vinovăţia“. Se pare însă că absenţa acestei „nimica toată“ nu e străină de depoziţia favorabilă la proces a martorului Hans Globke, cu care acuzatul se afla pe vremuri în foarte bune relaţii. Se pare, de asemenea, după cum observa şi ziarul vest-berlinez „Bild Zeitung“, că atît evadarea, cît şi negurile în care a dispărut apoi Zech-Nenntwich n-ar fi străine de activitatea unei filiale a asociaţiei pentru ajutorarea foştilor nazişti.

Zech-Nenntwich (uneori numai Zech sau doar Nenntwich, iar alteori Hermann Böttcher, dr. Nansen sau baron Zech von Nenntwich) a avut o carieră tipic hitleristă, evoluînd de la funcţia de comandant de trupe de corvoadă la cea de comandant al unui regiment SS de cavalerie şi la multe alte slujbe importante civile şi militare. După prăbuşirea lui Hitler, ca mulţi alţi criminali de război nazişti, Nenntwich reuşeşte să scape de la ştreang, îndeletnicindu-se apoi cu spionajul.

Şi cine este îngeraşul păzitor al „eroului“ acestor întîmplări ? Tînăra se numeşte Margit Steinheuer, are 25 de ani şi este droghistă. Instrument al salvării iubitului ei, imediat după ce acesta a fost arestat, ea ademeneşte în primul rînd pe unul din paznicii închisorii, care întîmplător fusese cîndva şi ordonanţa acuzatului. Apoi vine la rînd Hermann Gutteck (14 condamnări penale), agent comercial, care are o cunoştinţă proprietar de avion : fabricantul Werner Plätzer. Mai trebuiau „convinşi“ ofiţerul de aviaţie Otten, care urma să înlesnească decolarea, Hans Altendeitering — pilotul avionului — şi vameşul Wolfgang Jürges. E straniu faptul că aceştia trei, ca şi Plätzer de altfel, pretind că Margit a fost atît de abilă încît n-au putut să-şi dea seama — pasămite — că sînt complici la o evadare.

Şi, în timp ce funcţionarii închisorii descopereau cu stupoare că în patul din celula lui Nenntwich nu se mai află decît nişte oale şi tingiri învelite în pijamaua fostului deţinut, criminalul de război Nenntwich, însoţit

de Margit Steinheuer, ateriza la Basel, în Elveția, de unde avea să-și continue nestingherit fuga. Probabil sub protecția asociației pentru ajutorarea foștilor naziști.

Contrabandă de artă hindusă

150.000.000 rupii în valută internațională, aceasta este fabuloasa sumă la care au fost evaluate operele de artă — sculpturi antice în piatră și bronz, picturi și monede — trecute ilegal peste granițele Indiei în ultimii cinci ani. Săptămînalul „Blitz" din Bombay informează că, alarmat, guvernul indian s-a adresat organizației internaționale de poliție criminală „Interpol", cerînd informații în legătură cu rețeaua de contrabandiști.

„A devenit cît se poate de clar — scrie «Blitz» — că mulți străini care vizitează India, fie ca turiști, fie ca membri ai diferitelor delegații și misiuni, pot fi agenți ai unor foarte puternice carteluri internaționale de contrabandiști, care fac comerț ilegal de antichități". Cercetările întreprinse pînă în prezent — se arată în continuare — au scos la iveală faptul că un număr de oameni de afaceri din India, care se ocupă cu colecționarea operelor de artă, aveau legături cu rețeaua internațională de contrabandiști.

Pe de altă parte, în cîteva mari muzee americane au apărut în timpul din urmă noi colecții de artă hindusă. Săptămînalul citează Muzeul Universității din Pennsylvania, Muzeul din Boston și „Metropolitan" din New York, scoțînd totodată în evidență faptul că sumele pe care muzeele sînt dispuse să le plătească în schimbul exponatelor de proveniență indiană sînt uriașe. Și, în timp ce tot mai multe muzee și colecții de artă din America și Europa se pot mîndri cu noile lor achiziții și colecții de artă hindusă, în India se semnalează dispariția unor produse de neînlocuit ale unei culturi milenare. Astfel, din muzeul de la Kajuraha și din templele de la Citragupta, Lakshaman și Devy Jagadambi au fost furate 21 de sculpturi rare în piatră ; 188 statuete de bronz, reprezentîndu-l pe Buda și alte zeități budiste, au dispărut din muzeul din Nalanda ; zeci de exponate de valoare ale muzeelor din Patna, Lakhnau, Mathura, Citora și Calcutta au luat pe rînd drumul străinătății. Din Bag-Keiv, statul Madhya-Pradesh, s-a furat chiar și o bucată din fresca pictată pe tavan !

Se pare că în ultimul timp activitatea contrabandiștilor s-a concentrat asupra templelor situate în mediul rural, și în special asupra celor din raionul Burdwana din Bengalul de vest. Majoritatea acestora, avînd fiecare o vechime de cîteva secole, conțineau sculpturi de o valoare deosebită. Și „Biltz" conchide : „Este evident că cei tentați să cîștige astfel sume mari în valută străină organizează bande care fură sistematic obiecte de artă — foarte apreciate pe piața internațională. Autoritățile vamale au luat noi măsuri îndreptate împotriva exportului ilicit de valori artistice".

Strip-tease în biserică

În tăcerea gravă care stăpînește lăcașul, tropăitul unor bocanci grei, milităresti, răsună strident. Conduși de reverendul Vernon Mitchell, patru tineri englezi în uniformă militară urcă pe o estradă prevăzută cu un microfon. Se opresc, se aliniază, lovesc puternic călcîiele și încep să recite cu toții, într-un glas. În incinta bisericii răsună un tunător cor vorbit care condamnă „puterile violenței". Credincioșii ascultă, deși nu par a fi pătrunși de adevărul celor afirmate pe estradă. Apoi, de undeva, dintr-un ungher întunecos, țîșnește un ins care îndreaptă asupra enoriașilor un revolver. Dar nici un glonț nu iese de pe țeava armei... Căci, cu un gest energic, reverendul l-a pironit locului, l-a prefăcut parcă într-o stană de piatră pe asasinul *in spe* — care simbolizează exagerările la care ajung reclamele filmelor de aventuri. Dar deodată turma credincioșilor s-a animat ; sub bolta înaltă, solemnă, se aud exclamații și rîsete aprobatoare, zgomot de scaune... Într-un colț al estradei se montează un paravan luminat indirect. Își fac apariția alți patru tineri, de astă dată în „civil".

Se sting toate luminile, cu excepția celei din spatele paravanului. O clipă de „suspense", și îndărătul lui se ivește o siluetă de femeie cu linii perfecte. O statuie ?... Nu, femeia se mișcă. Mai mult, începe chiar un cutezător joc de umbre, pe care cvartetul de voci bărbătești îl comentează în cuvinte aspre. Enoriașii o cunosc pe protagonista spectacolului. E chiar prea cinstita doamnă Claire Shewring care, pentru mîntuirea sufletelor din eparhie, acceptă să se dezbrace în biserică, numai și numai spre a ajuta reverendului să dovedească ce ușor pot fi rătăcite mințile de ispitele lumești.

Însuflețirea e acum generală. Comentariile comperilor autorizați sînt completate de observațiile unor amatori din public. Dar, pe neașteptate, se face auzită o voce discordantă :

— Este o rușine, spurcă biserica !

Glasul aparține unui bătrîn care s-a ridicat în picioare și, mînios, dă să se îndrepte spre paravan. E împiedicat însă la timp și, cu multe menajamente, scos afară din biserică. Nimeni nu-l urmează. Ceilalți patru sute cincizeci de credincioși apreciază, se pare, ideea reverendului. Sau, cine știe, poate spectacolul în sine...

Scena menționată reproduce întocmai desfășurarea unei slujbe oficiate de reverendul Vernon Mitchell în biserica din Norbury (Anglia). Fotografia de sus este de altfel edificatoare.

Omul de pe „Cap Arcona"

În viața artistică a Republicii Democrate Germane Erwin Geschonneck ocupă un loc de prim rang. Actor de mari resurse, el se dăruiește cu egală pasiune teatrului, filmului, televiziunii, educației artistice a maselor.

Erwin Geschonneck este un interpret talentat al figurilor de comuniști — oameni integri, angajați în slujba adevărului și umanismului. Preferința lui pentru acest gen de roluri, patosul și forța de convingere cu care le interpretează sînt pe deplin explicabile : marele actor evocă momente din propria-i viață.

În coordonatele ei esențiale, biografia lui Geschonneck se aseamănă cu aceea a altor mii de comuniști germani. A fost muncitor, apoi a rămas fără lucru. Conștiința i-a format-o lupta de clasă. A devenit „agitator roșu". Drumul acesta l-a condus firesc spre partidul lui Ernst Thälmann. Au urmat emigrația, reîntoarcerea în Germania, arestarea, închisorile și lagărele de concentrare naziste : Dachau și Neuengamm. Apoi „Cap Arcona".

Ce este „Cap Arcona" ? Navă de lux cu cabine princiare, una dintre cele mai scumpe din vremea sa, „Cap Arcona" era destinată mai cu seamă pasagerilor bogați. Pe bordul ei se organizau recepții și banchete.

O singură dată în istoria acestui adevărat palat plutitor pasagerii nu și-au plătit biletele. Asta se întîmpla în primăvara lui 1945. De altfel și pasagerii erau cam bizari : purtau nu blănuri scumpe și smochinguri, ci haine vărgate. Fuseseră aduși în vagoane de marfă în portul Lübeck, din lagărul de concentrare Neuengamm.

Ce s-a întîmplat în aprilie 1945, toată lumea știe. Reichul hitlerist își trăia ultimele clipe. În acele zile, comandanții SS au luat o hotărîre care mai adăuga o verigă la lanțul lor de crime. Ordinul lui Himmler era categoric : nici unul dintre supraviețuitorii lagărelor de concentrare nu trebuie să ajungă în mîinile armatelor aliate. Să fie nimiciți martorii fărădelegilor naziste.

În acest scop 4.700 de oameni au fost îmbarcați pe „Cap Arcona". Nici unul nu știa ce-l așteaptă.

Eliberarea era aproape. Tunurile armatelor aliate se auzeau tot mai deslușit. Întrunindu-se într-o ședință secretă, conducătorii organizației de rezistență a lagărului au hotărît să pună stăpînire pe navă. Dar n-au mai apucat să-și pună în aplicare planul. La 3 mai 1945 „Cap Arcona" a fost bombardată de aviația engleză. Cuprinsă de flăcări, „nava morții" a început să se scufunde. Așa au pierit, cu cîteva ore înainte de intrarea tancurilor aliaților în Neustadt, peste patru mii de oameni care rezistaseră morții atotstăpînitoare în lagărele și închisorile naziste.

Printre supraviețuitorii care, înfruntînd gloanțele SS-iștilor și valurile mării, au reușit să se salveze ca prin minune, era și Erwin Geschonneck.

Au trecut de atunci aproape douăzeci de ani. Dar omul care și-a făcut un crez din a transmite de pe scenă și de pe ecran mesajul umanismului, al frumuseții și adevărului, n-a uitat nimic. El continuă de asemenea să poarte corespondență cu acei dintre foștii tovarăși de lagăr, care — ca și el — au reușit să scape din infernul nazist.

De vorbă cu Ţăndărică şi alţii ca el

În muzeul Teatrului Naţional e tăcere. În cuier, păpuşa caraghioasă, cu nasul mare, parcă a dat din cap. Sau a fost numai vîntul.

— Eu sînt...

I-am recunoscut vocea piţigăiată, ciudată...

— Ce faci acolo ?

— Sînt piesă de muzeu... Mă mai hodinesc şi eu, că destul am străbătut uliţele, iarmaroacele... Şi cîte beţe pe spinare am mai încasat. Nu numai de la jupîniţa Marioara, consoarta mea în piesă... Ci de-adevăratelea. Lefegiii agiei şi poliţaii îl ciomăgeau pe păpuşar şi cum eu mă aflam în lădiţă, la spatele domniei sale, mai încasam şi eu cîte una-două... Eu eram de lemn, dar păpuşarul... E drept că nici gura lui, adică a mea, nu-i mai tăcea... Zicea de ispravnici şi de comisari, de primari şi de logofeţi, de vechili şi de moşieri... Şi prin gura mea mai glăsuia şi vornicul Costachi Conachi şi Alecsandri... Avem tradiţii mari, aşa să ştii mata...

— Ai, bunicule...

— Cine-a vorbit ?

— Eu, Ţăndărică, şi apoi pufni în rîs... Eu sînt, bunicule... Am moştenit de la mata talentul...

Domnul Goe... la Craiova.

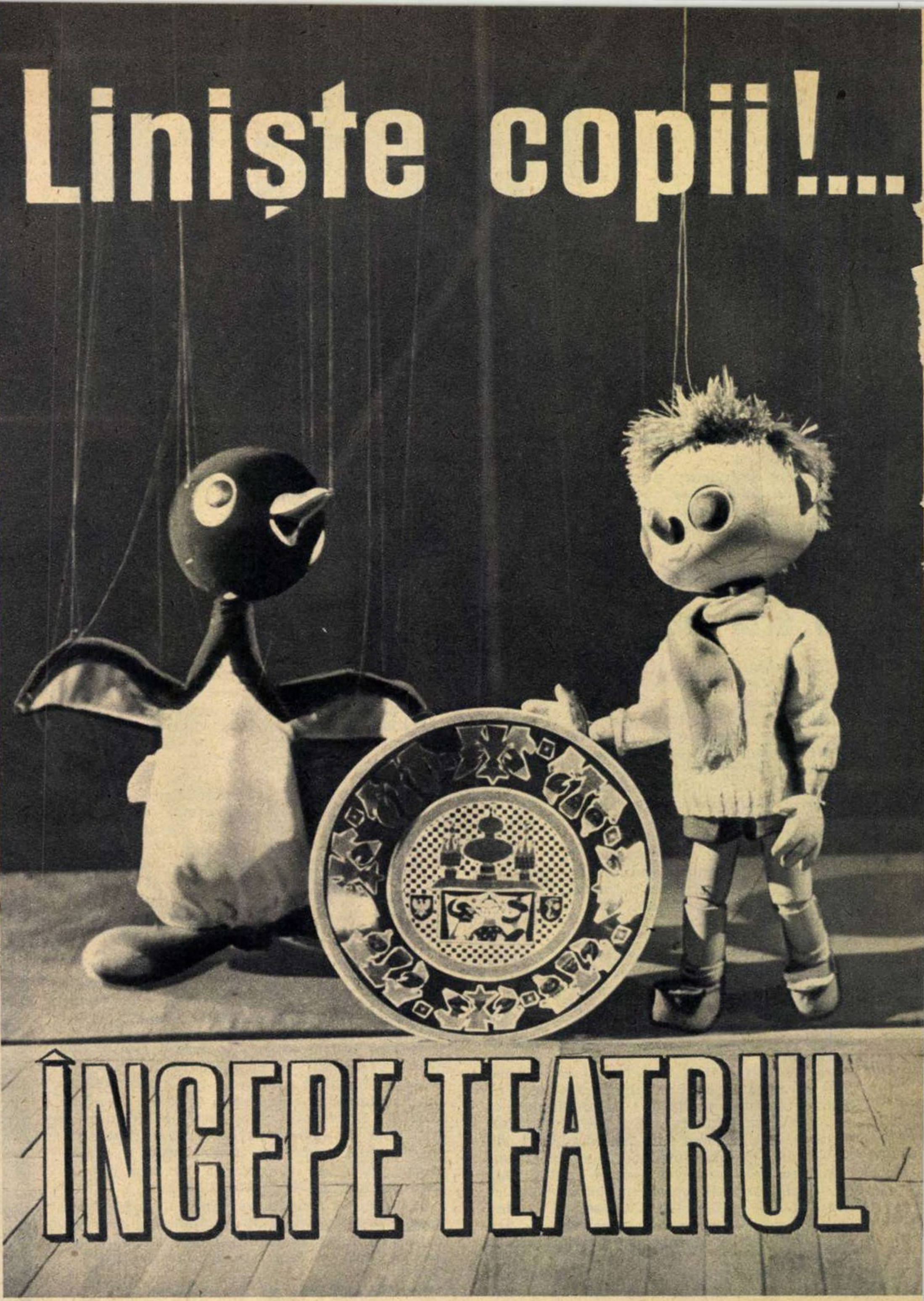

Doi amici: Ţăndărică şi Apolodor.

— Cam încrezut dumnealui...

— Şi vioiciunea...

— Asta da... Nu m-au dat încă gata carii...

— Şi limba ascuţită, numai că eu îi spun spirit critic...

— Şi nu mănînci bătaie ? Nu te temi ?

— Nu, azi bat alţii din palme, cînd joc... Nu mă mai tem decît de critici şi de aceea mă străduiesc să joc bine !

— Bravo, băieţel !

— Ce-ai spus ? Sînt un adolescent. Am 15 ani... M-am născut în 1949... Mă cunosc cu Ella Conovici şi Dorina Tănăsescu de un deceniu şi jumătate ; ele m-au creat... La început a fost lemnul!... Apoi a venit pictoriţa, Ella, şi pe urmă mînuitoarea, Dorina... Aşa s-a născut Ţăndărică... Am teatrul meu. Nu unul singur. Două : o scenă de păpuşi şi una de marionete.

— Va să zică, Ţăndărică ai crescut o dată cu spectatorii tăi... Unii din ei au azi peste 20 de ani...

— Ce mai vorbă... Cine a văzut cu ani în urmă „Galoşul fermecat“ acum e poate inginer sau doctor... Am întîlnit tehnicieni, ingineri, dintre cei care îmi amenajară noua sală de pe Calea Victoriei, peste drum de Palatul Telefoanelor şi care m-au văzut cînd erau mici... Mă înduioşează... Ce vrei, nu sînt chiar de lemn...

— Şi ai şi memorie ?

— Ba bine că nu : Gîscănelul, Căluţul cocoşat, Povestea porcului, Punguţa cu doi bani, Micul Muck, Artiştii pădurii, Apolodor, Păcală, Rochiţa cu figuri, Ala bala portocala...

— Da' multe mai ştii !

— Ehei... Păi nu degeaba fac parte din toate consiliile artistice ale teatrelor de păpuşi... Noi, păpușile, am avut peste 1.000.000 de spectatori, cei mai mulți copii...

— Și altceva ?

— Scriitori de seamă scriu pentru noi. E drept că îi mai aștept și pe alții, că aș vrea mai multe piese despre copiii zilelor noastre, că...

— Revendicări ?

— Doleanțe... Dar mă bucură că azi am în jurul meu creatori deosebiți. Îi cunoști mata : regizorii Margareta Niculescu, Ștefan Lenkisch, N. Massim, pictorii St. Hablinscki, Ella Conovici, Mioara Buescu ; artiști ca Dorina Tănăsescu, R. Zolla, Justin Grad, Brîndușa Zaița-Silvestru... Și, ia te uită pe geamantanul ăsta mic al meu ! Ce vezi ?

— Etichete : 1957 Moscova, 1957 Cehoslovacia, 1957 Egipt, 1959 R.D.G., 1960 Ungaria, 1961 U.R.S.S., 1962 Polonia... Turnee.

— Ești om umblat, Țăndărică. Cunoscut în toată Europa.

— Și Africa. Nu eu am ajutat la înființarea teatrului de stat de păpuși din Cairo ? Au lucrat acolo un an pictorița Ioana Constantinescu și mînuitoarea Dorina Tănăsescu. Chater Hasan îl cheamă pe prietenul meu de acolo, pe „Țăndărică" egiptean... Și, recent, cînd la Londra mister Punch și-a sărbătorit 500 de ani, am stat în capul mesei...

— Ești un băiat bun, Țăndărică...

— Ia ascultă !

— Ce sună așa ?

— Medaliile... premiile internaționale...

— M-ai dat gata.

— Stai că nu sînt singur. Nu numai copiii din București au un prieten (eu mă întîlnesc deseori cu cei din București, care îmi trimit desene, scrisori, îmi fac poezii). Și în alte orașe există Țăndărici. La Cluj e un teatru ; la Oradea la fel. Și la Tg. Mureș și la Craiova, Galați ; și dacă nu ești grăbit mai ascultă : Țăndărici mai întîlnim și la Arad, Botoșani, Pitești, Alba-Iulia. Ai auzit de regizorii Dan Antal, Kovacs Ildiko, de pictorii Rusan, Fuchs, de regizoarea Florica Teodoru de la Timișoara, de Horia Davidescu și Gregorian de la Cluj, de Claudiu Cristescu de la Constanța ? Regizori, pictori... Joacă zi de zi pentru toți copiii țării. Joacă mult și în sate. Teatrul „Prichindel" din Alba-Iulia urcă pe grele cărări de munte jucînd în fața copiilor de moți, teatrul din Galați merge cu vaporașele în Deltă pe unde n-a trecut niciodată teatru... Joc pentru copii de toate vîrstele, dar vin cu dragoste și oameni mari. E drept că mi-ar trebui mai multe piese pentru spectatorii mici, mici... Știi, noi, la Țăndărică, am făcut un mare concurs de piese pentru păpuși... Poate or să fie rezultate bune... Și trebuie să mai știi că și în școală copiii își fac mici teatre de păpuși. Joacă piese și mă invită și pe mine.

— Bravo, Țăndărică !...

Țăndărică tăcu, dar ochii îi jucau mai departe, vii, neastîmpărați și plini de dragoste pentru toți copiii care-i strigă mereu : „Bravo, Țăndărică !..."

★

Șoferi și conducători de tramvaie, în jurul orei 16 conduceți cu și mai multă atenție aproape de piața Cosmonauților : trec cîrduri lungi de copii către sala care e închinată lor. Îi vezi grăbind pasul în preajma sălii, dînd apoi buluc înăuntru, parcă vrînd să intre cu toții deodată.

De șapte ori pe săptămînă aici se joacă numai pentru copii. Pentru preșcolari și școlari...

Ați văzut vreun spectacol sau poate ați citit vreo cronică?... Sînt spectacole montate cu o grijă deosebită, ocolind fastuoasele dar desuetele montări feerice. Aici se încearcă a se face nu numai educația copiilor prin artă, ci și inițierea lor în abc-ul esteticii teatrale : un teatru modern, esențializat, sugerînd, stimulînd, fantezia...

Aici, la Teatrul pentru tineret și copii actorii sînt cunoscuți, iubiți de copii : „tanti Silvia" e Silvia Chicoș, „Mariana" e Mariana Oprescu, „nea pompierul" e Gheorghe Angheluță, „Paganel" e Tudorel Popa...

Autorul acestor rînduri a notat următoarele replici auzite... în sală.

La sfîrșitul unei piese cu o fetiță mincinoasă : „Acum, spune, ai să mai minți ? Ți-au venit mințile la cap ?"

Un erou care joacă rolul unui împărat cîntă : „Împărați noi sîntem mulți..."

O voce mică din sală : „Ați mai rămas doar cîțiva !"

Unui ursuleț mic, care adoarme atunci cînd e pus paznic, în timp ce dușmanii se apropie : „Scoală-te, scoală-te, mai bine pune-ți să sune deșteptătorul !..."

„Pe unde s-a dus veverița ?" — întreabă lupul pe copiii din sală. Evident, toți îi arată un loc cu totul în altă parte.

În „Emil și detectivii", copiii din sală prind hoțul și bietul actor se alege cu niște vînătăi strașnice. Au mînuțe mici spectatorii, dar știu să strîngă bine cînd e cazul...

Mulți dintre spectatori sînt cei care se scoală dimineața în sunetele marșului vioi al emisiunilor pentru copii, care adorm cu emisiunea „Noapte bună, copii", care-l aplaudă pe Așchiuță și se înfioară de peripețiile bătrînului lup de mare Val-Vîrtej. Mulți dintre ei joacă la rîndul lor teatru, în minunata sală a Palatului Pionierilor, unde cîțiva entuziaști realizează spectacole remarcabile...

Spectacole pentru copii, păpuși, teatre, emisiuni de radio și televiziune.

Copiii cresc învățînd și de pe scenă, optimiști și setoși de cunoaștere. Printre tot ceea ce s-a realizat în jurul nostru, spectacolul pentru copii e un rod exclusiv al acestor douăzeci de ani...

E un spectacol care a crescut o dată cu spectatorii lui și de aceea are înainte tot ce-i lumină adusă de tinerețe...

Al. POPOVICI

Doi eroi... păsăroi din povestea „Fetele din măr" de Viorica Filipoiu, la Teatrul de păpuși din Timișoara.

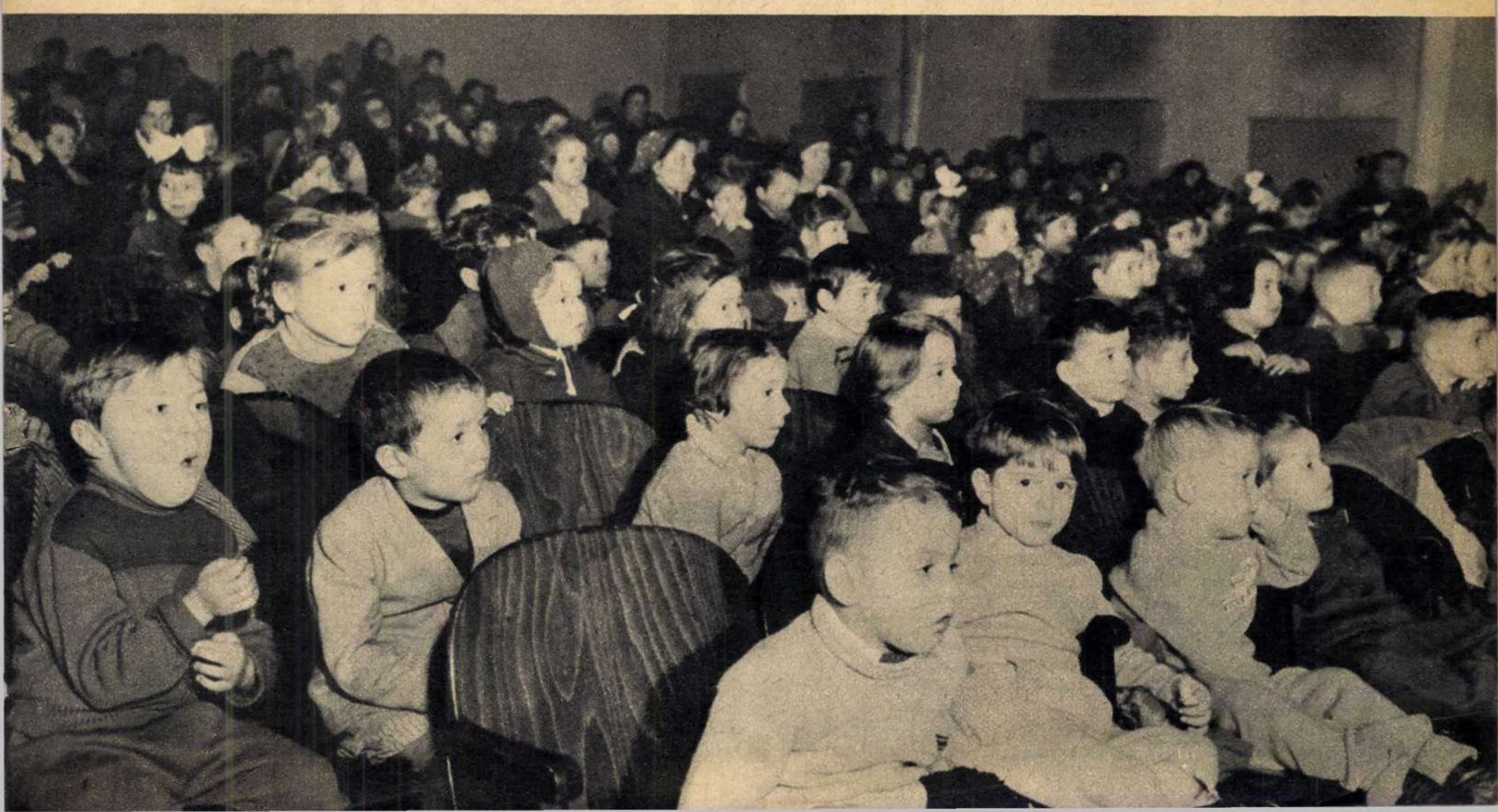

Drumurile Luceafărului

Eminescu, student.

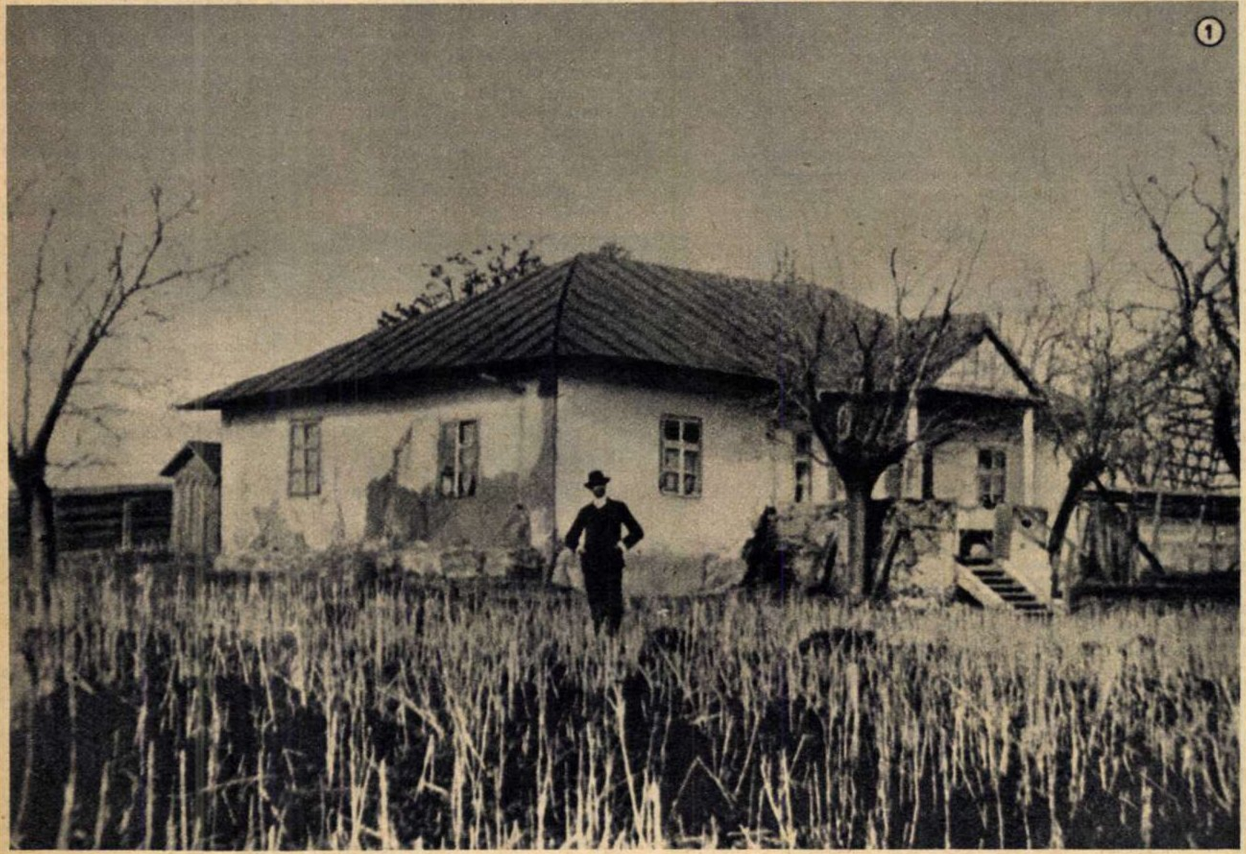

① Casa lui Gheorghe Eminovici din Ipoteşti, în care şi-a petrecut poetul întîii ani ai copilăriei sale şi în care visa mereu să se întoarcă. (Fotografie de la începutul secolului nostru.)

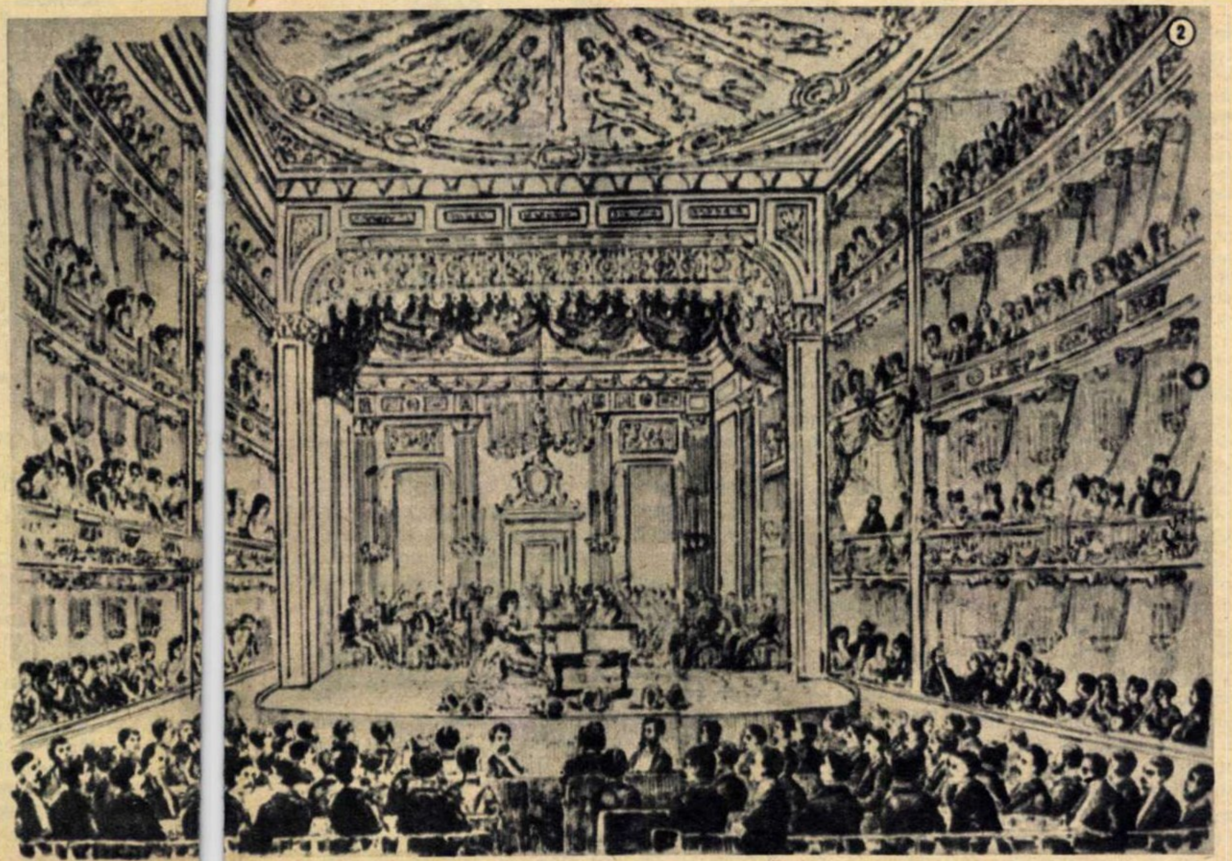

② *Concert la Teatrul Naţional*, desen în tuş de C. Popp de Szathmari. Pe verso scris de mîna artistului: *„În public Eminescu"*, ceea ce ilustrează o dată în plus marea pasiune a poetului pentru muzică.

③ Cam astfel trebuie să-i fi apărut poetului Blajul cînd l-a zărit, venind cu căruţa dinspre Tg. Mureş.

Dacă am încerca să refacem astăzi itinerariile străbătute de marele poet, am avea surpriza de a constata că pe lîngă unele călătorii în străinătate aproape nu există loc mai însemnat din ţara asta prin care el să nu fi trecut măcar o dată. Iar mirarea sporeşte cînd afli că acest neobişnuit elan al cunoaşterii vii şi integrale a vieţii celor pe care avea să-i cînte în opera sa, să le reprezinte gîndurile şi simţămintele, începe a se manifesta la o vîrstă neverosimil de fragedă, adică încă înainte ca acel ce avea să devină, cum afirmă Slavici undeva, *„cel mai ştiutor dintre oamenii cu care eu am avut în viaţa mea mulţumirea de a sta de vorbă"*, să poată descifra buchiile. Băiatul începe să lipsească cu zilele de acasă şi stînile, prisăcile, dealurile şi văile din jurul „cotunei Ipoteşti" sînt investigate cu o sete febrilă. Ascultă în acest timp „fantastice poveşti cu zîne îmbrăcate în aur şi lumină", spuse de un moş Miron, asimilează, ca un adevărat „explorator", cîteva sigure noţiuni de meteorologie empirică, ajungînd de pomină prin exactitatea cu care prevede „starea timpului", şi-şi continuă mai ales prospecţiunile în lumea din jur. Încît, dincolo de aura uşor legendară ce s-a ţesut cu timpul în jurul întîiei copilării a poetului, dincolo de pitorescul amintirilor cam contradictorii ale unora, am putea întrezări în comportările *„haimanalei sănătoase, din zburdălnicia căreia talentul şi imaginaţia vor scoate mai tîrziu un mare poet al naturii"*, cum observă G. Călinescu în *Viaţa lui Mihai Eminescu*, şi o precoce dorinţă de a vedea cum arată lumea de dincolo de dealurile între care era împrăştiat satul şi pe a căror coame, întocmai precum *„Atlas în vechime sprijinea cerul pe umeri"*, păreau a se sprijini marginile Universului. De altfel aceasta e singura perioadă în care hoinarul Eminescu ar fi putut exclama ca Diderot : *„C'est une belle chose, mon ami, que les voyages"* ; restul pribegiilor sale, oricît ar părea şi ar fi chiar, romantice, neobişnuite şi ademenitoare, au fost pentru poet, cu toate rodnicele lor urmări, nu o dată chinuitoare. Şi dacă aceste prime şi fericite exerciţii şi jocuri, „de-a exploratorul", întreprinse în jurul Ipoteştilor, nu se deosebesc fundamental de cele la care se dedase cu cîţiva ani mai devreme Ion Creangă în Humuleştii săi — Eminescu trăind încă, oricît de intens, ritualul unei copilării obişnuite atunci la ţară — ceea ce va urma se înscrie în bună măsură între cu totul alte coordonate. Tălpile i se deprinseseră cu drumurile lungi şi prăfoase, ştia să înnopteze unde se întîmpla, să mănînce ce apuca, busolă fiindu-i de cele mai multe ori rotirea aştrilor pe cer, curgerea şi vadurile apelor, direcţia vînturilor şi aşezarea caselor din satele şi tîrgurile prin care avea să treacă. Pornea la drum lung cu o indiferenţă totală în faţa mijloacelor şi, o dată itinerarul fixat, nimic nu-l mai putea împiedica să-şi atingă ţinta. Dar, deşi supus atîtui umblet, călător de dragul călătoriei, cum sînt astăzi cei mai mulţi dintre turiştii şi călătorii profesionalizaţi, autorul *Luceafărului* n-a fost. Altfel par a sta lucrurile cu el. E drept, un demon de hoinar se vede a-l fi stăpînit din cînd în cînd şi uneori a-l fi subjugat de-a binelea. Dar în general raţiunea călătoriei era adesea determinată de împrejurările strict cotidiene ale vieţii, care îl împingeau parcă la drum. Să ne gîndim, bunăoară, la lungul lui drum, în condiţiile de atunci, spre Blaj, pe care poetul l-a salutat cu carnetul de note într-o mînă şi cu pălăria într-alta, cînd l-a zărit din vîrful Hulei, unde ajunsese în căruţa seminariştilor Ion Cotta şi Teodor Cojocariu. Sîntem în 1866, Eminescu publicase cîteva poezii în *Familia* lui Iosif Vulcan şi avea certitudinea că e un mare poet. O soartă capricioasă făcuse ca să nu-şi poată isprăvi încă gimnaziul, deşi avea faima de a fi citit întreaga bibliotecă a lui Aron Pumnul ; vorbea nemţeşte ca pe apă şi ştia atîta istorie şi literatură (îndeosebi romînă şi germană) încît şi profesorii cei mai riguroşi rămăseseră încă de la început miraţi de cunoştinţele şi darul de a povesti al băiatului. Acum îşi încerca norocul în altă parte. Aşa se face că, la nici 16 ani, cîţi avea, îl întîlnim — cum nu se poate mai precar echipat — adică în mînă cu un băţ şi pe umăr cu o traistă, pornind la drum lung şi nesigur, dar pentru care îşi mai luase — lucru nou — un carneţel, în care îşi nota impresii de călătorie, poezii populare, felurite expresii şi, probabil, unele versuri :

„Domnilor — le-ar fi zis el lui Cotta şi Cojocariu, contrariaţi de contrastul dintre sărăcia bănească, ţinuta vestimentară jalnică şi îndeletnicirile intelectuale neobişnuite ale companionului lor — eu sînt poet şi vreau să-mi adun material!"

La Blaj, încă din primele zile se răspîndise zvonul că „e aici Eminescu" ; în discuţiile cu seminariştii printre care se adăpostise, Eminescu îi depăşea şi pe cei din ultimele clase, dovedind o întinsă şi multilaterală informaţie.

De va fi venit la Blaj prin Dorna, pe Valea Bistriţei şi apoi a Mureşului, cum ar părea să fie adevărat, sau de va fi trecut munţii prin Cheile Bicazului cum s-a crezut (unele poezii concepute sau scrise prin acea vreme, în care dăm de o anume rostogolire a unui peisaj stîncos, ar putea fi invocate în acest sens), lucrul are puţină importanţă. Cert e că în lunga-i drumeţie, Eminescu şi-a adunat o mulţime de „material". Popasurile prin satele şi tîrgurile prin care a trecut, opririle pe la hanuri sau în casele unor ţărani l-au pus din nou în contact, de astă dată la alt nivel, cu realităţile ţării, cu limba vie a poporului, cu marea bogăţie a folclorului

George MUNTEAN

(Continuare în pag. 14)

Drumurile Luceafărului

Hotelul „Împăratul Romanilor“ din Sibiu (într-o fotografie veche). Aici, cu ocazia banchetului dat de localnici în cinstea trupei de „artişti superiori din Bucureşti“, condusă de Mihai Pascaly, poetul s-a prezentat unui grup de participanţi drept: „Eminovici, actor în trupa lui Pascaly“.

nostru, înlesnindu-i o cunoaştere adîncă, multilaterală a vieţii şi înţelepciunii conservate pe aceste locuri şi care, împreună cu inspiraţia din literatura cultă, va juca un rol de ştiută importanţă în opera lui. Patriotismul lui ardent se alimenta acum din plin cu „material“ şi înainte de a fi consemnat în carneţel, acesta trece prin inima poetului, menţinîndu-i elanurile într-o zonă dintre cele mai înalte şi generoase cu putinţă. În fond, călătoria aceasta, alături de cea făcută după trecerea în ţară (cu ajutorul popii Bratu din Răşinari, bunicul lui Octavian Goga) în compania trupei lui Mihai Pascaly, îl va face pe poet să spună, cum notează Caragiale mai tîrziu: *„Intîmplarea m-a făcut ca, din copilărie încă, să cunosc poporul... în cruciş şi-n curmeziş...“* Sufletul lui plin de imaginile copilăriei de la Ipoteşti, pe care o va evoca nostalgic pînă la moarte, se contopise cu cele văzute în pribegiile prin Bucovina, Moldova şi Ardeal şi avea să fie la fel de deschis celor pe care avea să le întîlnească în Ţara Romînească, în care, abătut, fără nici o zare luminoasă, îşi punea piciorul acum. La Blaj, între discuţii focoase, între raitele date prin piaţa din care se aproviziona, cînd avea bani, cu prune, mere şi struguri, ori între două scăldături în Tîrnave, care îl făcuseră vestit ca înotător, poetul citise mult, scrisese şi, din mult-puţinul ce-l avea, va fi achiziţionat şi niscaiva „hîrţoage“ vechi, care constituiau una dintre marile lui pasiuni. (Se ştie că o bună parte din vestita *Crestomaţie* a lui M. Gaster e alcătuită din aşa-numitul *Codex-Eminescu*, adică din manuscrisele şi cărţile vechi pe care i le-a încredinţat acestuia poetul, marele său prieten.)

Piaţa din Blaj. Pe aici trecea tînărul bard alimentîndu-se, cînd avea bani, cu prune, struguri, nuci şi mere, de la ţărăncile din împrejurimi, venite cu fructe la oraş.

Ajuns la Bucureşti, poetul, învăţat cu pribegia (urmărit şi de frica de a nu fi dibuit de cei de acasă, care-l căutau), se transportă la Giurgiu, unde este descoperit de Iorgu Caragiale în port, netezind baniţele cu porumb. Ar fi colindat, se pare, cu acesta o seamă de oraşe (Ploieşti, Giurgiu, Brăila, Galaţi etc.), apoi ar fi „suflat“ peste iarnă la sala Cornescu pentru ca din primăvară să se aştearnă din nou drumului cu trupa lui Pascaly. Oraşele Predeal, Braşov, Sibiu (unde, la un banchet dat în cinstea trupei la hotelul „Împăratul Romanilor“, el se prezintă cuiva: „Eminovici, actor în trupa lui Pascaly“), Lugoj, Timişoara, Arad (unde veniră, ca şi peste puţin timp la Oraviţa, cale de două zile, ţărani din comitatul Zarandului, ca să vadă teatru romînesc, iar poetul se întîlni cu naşul său literar, Iosif Vulcan), Oraviţa, Baziaş, sînt colindate în acea vară, stîrnind peste tot mari entuziasme şi prilejuindu-i tînărului bard fie revederea, fie cunoaşterea încă mai amplă a ţării, ca şi adunarea de noi materiale folclorice şi lingvistice, ori schiţarea încă de pe acum a unor planuri de viitoare lucrări dramatice. Cu turneul din vara următoare, tot în compania lui Pascaly, după ce fusese sufleor clasa a II-a la Teatrul Naţional, cunoscuse pe tînărul Caragiale şi înnodase o serie de prietenii, intrînd şi în societatea cu scopuri folclorice *Orientul*, se încheie seria anilor de mari pribegii ai poetului, mîna încă viguroasă a tatălui apucîndu-l cînd trecea prin Botoşani şi adunîndu-l de pe drumuri.

Dar cu excepţia cîtorva ani (puţini) de relativă statornicie, viaţa lui e supusă parcă unui continuu destin de pribeag şi de aci încolo. Hoinarul se înfrăţise parcă cu drumurile şi le bătea cu pasiune, iar poetul simţea mereu nevoia să-şi ştie faţa bătută de vînturi, privirea aplecată mereu asupra altor privelişti, după care cu pieptul plin de aerul proaspăt se închidea cu zilele şi săptămînile în casă în căutarea *„cuvîntului ce exprimă adevărul“*. Această dualitate organică, intimă şi necontenită dintre claustrarea în lumea cărţilor şi a scrisului şi hoinăreala aparent fără vreo ţintă precisă de cele mai multe ori ilustrînd în fond necesitatea unei continue raportări a culturii la viaţă şi a acesteia la experienţa de cultură a umanităţii, pe care şi-o asimilase poetul, pare a trece ca un fir continuu prin existenţa lui creatoare, constituind o plasmă din care vor ţîşni atîtea capodopere. Avînd universul ţării bătut cu pasul şi frecventînd de timpuriu universul umanităţilor adunate în cărţi, poetul se putea simţi ca fiind sprijinit în aprecierile, ideile şi imaginile sale pe doi piloni siguri care nu-l vor lăsa niciodată să cadă în haos. De asta se cuvine ca din înţelesul cuvintelor hoinar, vagabond, pribeag etc. să eliminăm, cînd le raportăm la Eminescu, orice zgură comună sau, mai rău, peiorativă, ca atunci cînd îl denumim călător să nu-l confundăm cu turistul obişnuit (victimă, într-un fel, a propriei pasiuni, cum însemna o dată într-o *Invitaţie la călătorie* Mihai Ralea), şi să avem cumva în vedere şi finalitatea mai înaltă a acestei aproape continui hoinăreli în cazul lui Eminescu. Între călătoriile lui de pînă acum şi cele ce vor urma se stabileşte, de altfel, o unitate de substanţă care înlătură, la o privire mai atentă, atari posibilităţi.

Aflat la studii la Viena şi apoi la Berlin (cînd hoinăreala de pînă atunci se mută într-un plan diferit, acela al investigării mai sistematice a culturii universale, ceea ce vădeşte aceeaşi sete de cunoaştere numai că obiectul ei se schimbă), poetul va continua să călătorească. Mai întîi în spaţiul german (uneori în compania cîte unei mamzell'Rezi), dar şi în ţară. O călătorie (după cea rămasă doar în proiect de a merge în Maramureş) cu o finalitate bine precizată dar care din nefericire n-a putut fi atinsă, a fost cea prilejuită de sărbătoarea organizată la Putna lui Ştefan cel Mare. Era una din primele lui încercări de a aplica, de a pune în practică ideile sale generoase. Vor urma altele, încheiate cu aceleaşi deziluzii, între care se cuvine amintită aci perioada revizoratului şcolar. Bătînd satele şi drumurile prăfoase ale fostelor judeţe Iaşi şi Vaslui, Eminescu şi-a putut da din nou seama de nedreptăţile la care erau supuşi oamenii, de starea în care erau ţinuţi de o orînduire nedreaptă, adunînd noi valuri de amărăciune pe care avea s-o reverse într-o parte a poeziei lui şi în articolele pe care avea să le publice mai tîrziu.

Iar omul care bătuse ca nimeni altul poate pînă atunci ţinuturile ţării, care cunoştea cu atîta seriozitate limba, obiceiurile, istoria şi cultura, tradiţia şi creaţia folclorică vie a acestui popor, de pămîntul şi viaţa căruia se simţea atît de legat, şi care întreprinsese la timpul lui cea mai lungă călătorie, dacă se poate risca un asemenea termen, în cultura lumii, avea să ne lase moştenire o operă prin care să treacă în nemurire itinerariile vieţii lui.

George MUNTEAN

RĂSĂRITUL LUNII

Schiță științifico-fantastică de Gh. SĂSĂRMAN

Apele deltei mureau aici. Bătrînul fluviu își încheia călătoria, amestecîndu-se cu verdele salin și clar al talazurilor. Nisipurile țărmului contemplau nepăsătoare ultimele zvîrcoliri tulburi.

Hotelul era dincolo de far, departe de vechiul oraș „înșirat" pe malul fluviului. Cînd am ajuns, se însera. Mi-am luat în primire camera și, cu o curiozitate firească, am ieșit în balcon. De la înălțimea etajului șapte puteam privi pînă dincolo de locul unde valurile înspumate modelau fața plînsă a nisipului. Lumina se sfîrșea și, mai mult pe ghicite, încercam să deslușesc limita dintre apă și cer. Am rămas așa multă vreme, scăldat de răcoarea serii, privind în zare.

Intr-un tîrziu, răsări luna. Oglinda mării sclipi, spulberînd întunericul.

Atunci l-am văzut pentru prima dată. Stătea nemișcat, chiar lîngă mal, silueta lui profilîndu-se difuz pe luciul frămîntat al apei. Priveam amîndoi tabloul vrăjit al răsăritului de lună. Ne despărțeau cîteva sute de metri.

M-am simțit, deodată, atras către el. Nu știu de ce anume. Mă temeam să nu plece. M-am repezit să cobor. Pînă acolo era totuși o bună bucată de drum și am străbătut-o aproape în fugă. O colină mă împiedica să văd malul și, pînă să ajung, el dispăruse. M-am întristat.

Rătăceam singuratic cînd, în nisipul umed, descoperii cîteva urme. Păreau urme de pași, dar erau cît se poate de ciudate: dreptunghiulare, late și nu prea adînci.

M-am oprit. Ideea care mă străfulgerase îmi părea cu totul absurdă. Și, totuși, urmele acelea erau, fără îndoială, lăsate de tălpile unei mașini, poate ale unui robot.

Un val mai puternic, gata să mă ude, le șterse conturul. Urmă îndată altul, și încă unul, și cînd apa se retrase, urmele pieriseră cu totul.

Eram tulburat. In noaptea aceea m-am culcat tîrziu și n-am izbutit să adorm. Mi-am amintit o discuție purtată nu cu mult timp în urmă. Mă întîlnisem într-un club cu un vechi prieten, care lucra acum la un important laborator cibernetic. Rămăsese totuși un visător. Susținea că un creier electronic va putea dobîndi, prin creșterea masivă a numărului de celule, proprietăți noi, care să-l apropie, să-l contopească aproape cu creierul omenesc. L-am contrazis, aducîndu-i toate argumentele posibile. I-am declarat că nu cred în ipoteza mașinilor conștiente și am încheiat spunîndu-i că un robot nu se va îndrăgosti niciodată. A zîmbit într-un fel al lui, care însemna că n-am reușit decît să-l amuz.

Mi-am amintit de această discuție fără să vreau. In mod paradoxal, împrejurările prin care trecusem veneau să confirme viziunile prietenului meu: un robot care admiră răsăritul lunii pare a fi capabil de sentimente... Or eu nu voiam să admit în nici un caz o asemenea ipoteză.

La un moment dat mi-am zis că, desigur, mă înșelasem, că urmele pe care le-am văzut aveau o cu totul altă explicație. Ori poate că silueta aceea confuză n-a existat decît în închipuirea mea. Ajuns la acest punct am izbutit să adorm și poate că aș fi uitat toate frămîntările mele dacă peste cîteva zile nu l-aș fi întîlnit din nou.

Urcam pe terasa hotelului, cu gîndul de a lua cîteva imagini panoramice. Cînd am pășit pe ultima treaptă am ridicat ochii, și, uimit, am surprins o făptură metalică, întrucîtva asemănătoare roboților de ultimul tip. Stătea neclintit, la cîțiva pași de balustradă și privea. Era el.

Nu știu dacă mă băgase în seamă; eu însă eram hotărît să-l cercetez cu atenție. Părea un robot ca oricare altul și de la bun început mă îndoiam că el fusese atunci pe malul mării. Totuși, prezența lui pe terasă în această atitudine era ciudată.

M-am apropiat încet, cu gîndul de a-i afla identitatea. Dar obișnuita inscripție de pe umăr lipsea.

S-a întors pe jumătate spre mine și m-a măsurat din cap pînă în picioare. Avea o ușurință deosebită în mișcări. Două lucruri mi-au reținut însă atenția în mod deosebit: mîinile și ochii. Avea mîinile minuțios alcătuite, cu numeroase articulații, care le asigurau o extraordinară mobilitate. Ochii erau ceva mai apropiați decît la alți roboți și păreau să aibă o structură complicată.

— Frumoase locuri...

Vorbele acestea se potriveau straniu cu răsăritul lunii. Aș fi vrut să-l întreb..., dar îmi păream ridicol în proprii mei ochi. Știam că orice apreciere estetică presupune prezența psihicului, a conștiinței. Iar în fața mea stătea o mașină.

O fi una din formele lui de politețe — mi-am zis. Abia atunci am observat că ținea în mînă o floare. O garoafă roșie, proaspătă și înfoiată. Mi-o întinse:

— Vrei să-mi faci un serviciu?

Tot mai mirat, am luat floarea și i-am răspuns mașinal:

— Cu plăcere...

— Miroase-o!

M-am lăsat condus de vocea aceasta, inexpresivă, rece și, apropiindu-mi garoafa de nări, i-am inspirat îndelung parfumul.

— Te rog descrie-mi ce simți!

In clipa aceea o înfiorare scurtă îmi străbătu tot trupul. Mi se părea că robotul tînjește după o viață adevărată, că e conștient de nenorocirea lui de a nu se fi născut om. Am început să vorbesc. Nu mai țin minte ce i-am spus, dar am adunat în cuvintele mele toată emoția de care eram în stare.

Am tăcut. I-am înapoiat garoafa. El s-a apropiat de scară și a început să coboare. Inainte de a dispare, și-a întors capul spre mine:

— Erau florile mele preferate...

Am încremenit. El și-a continuat drumul și în curînd am auzit ușa liftului trîntindu-se. Mi-am amintit un străvechi basm oriental: un împărat se reîncarna într-un cîine. De astă dată însă, sufletul părea să-și fi găsit noul lăcaș nu într-un animal, ci într-o simplă mașină.

— Prostii!

Imi dădeam seama că îl scap pentru a doua oară și am luat-o la goană. Am intrat în cel de-al doilea lift, cu gîndul să cobor. Nu știam pînă unde. L-am căutat zadarnic, îi pierdusem urma.

Totuși, în aceeași zi l-am reîntîlnit. Mă întorceam la hotel venind dinspre plajă. Mergeam ca de obicei, pe un drum ocolit, care trecea pe lîngă ultimele bălți ale deltei. Pe apă pluteau nuferi, iar broaștele nu începuseră încă să-și cînte obișnuita melancolie.

Retras de la drum, îndărătul unui șevalet, cineva picta. Se auzea o melodie. M-am îndreptat într-acolo: era chiar el, cel pe care îl căutam. M-a salutat și m-a invitat să iau loc pe un trunchi de salcie. Picta în picioare, ușor aplecat spre pînză, fredonînd mai departe.

Eu tăceam. Acum nu m-ar mai fi putut mira nimic. Știam că de astă dată voi afla totul.

Priveam formele în care se năștea viitorul tablou. După toate probabilitățile, robotul picta răsăritul lunii...

Am devenit mai atent. Ii urmăream mîinile cum poartă cu precizie și îndemînare penelul, împărțind suprafața pînzei în pete de culoare, care se interferau în tonuri sublime, țesute parcă de-a dreptul din lumină. Căpăta viață o a treia dimensiune. Ceva mi se părea cunoscut, extrem de cunoscut.

Brusc, mi-am dat seama ce anume: robotul folosea maniera unui pictor celebru, care murise cu puțin timp în urmă într-un accident stupid. O vagă bănuială mi se strecură în suflet. Imi amintii știrile publicate atunci în legătură cu încercările medicilor de a-l salva din ghearele morții. Insă trupul îi fusese complet zdrobit. Revedeam, ca într-un vis, strădaniile specialiștilor, lupta pentru păstrarea creierului artistului, zecile de propuneri.

Apoi, prins în vîrtejul grijilor zilnice, pierdusem șirul știrilor.

Acum reconstituiam în imaginație căutările neobosite, eșecurile, nopțile de veghe, primele succese. Eforturile uriașe de acomodare la un cu totul alt mod de a trăi. Intrezăream răspunsul nedumeririlor mele. In fața mea, sub luciul metalic, viețuia probabil un om.

Am înălțat privirea. El își feri ochii.

Și n-am mai întrebat nimic.

LA MASA ROTUNDĂ
A „FLACĂRII“
SE DISCUTĂ:

Ce-aţi dori să găsiţi în magazine?

La Expoziţia clujeană de bunuri de consum, publicul a fost invitat prin chestionare să-şi spună părerile asupra exponatelor.

Cîteva expoziţii au călătorit primăvara aceasta prin ţară. S-au oprit la Timişoara, Cluj, Oneşti şi au cerut părerea publicului: „Cum vi se par exponatele noastre? Scrieţi vă rog în chestionare şi — dacă se poate — completaţi atent fiecare întrebare“. Lucru cam dificil: 2.500 de produse aşteptau, la Cluj de pildă, judecăţi de valoare. Pantofi, pălării, cravate, ţesături de bumbac erau privite cu exigenţa artistică pe care o presupune orice vizită într-o expoziţie. Şi cu un plus de responsabilitate din partea vizitatorilor: dacă plac, în partea a doua a anului ele vor putea fi aflate în magazine. Comerţul voia părerea cumpărătorilor înainte de a contracta cu industria. Pentru a lărgi răspunsurile — în mod fatal laconice — pe care consumatorii le dau în chestionare, pentru a aprofunda sondajul făcut în mijlocul publicului cumpărător, revista „Flacăra“ a organizat la Cluj, împreună cu Comitetul executiv al Sfatului popular orăşenesc, o masă rotundă pe marginea expoziţiei de bunuri de consum deschisă în acele zile în localitate. Invitaţii noştri, de diverse profesii, vîrste şi gusturi, au adus în mod firesc — dincolo de părerile lor personale — opinii ale diverselor categorii pe care le reprezentau. Le vom relata în rîndurile de mai jos. Dar mai întîi să vi-i prezentăm:

CORNELIA COSTEA, muncitoare la uzina metalurgică „Unirea“.

PAULA KRASZNAI, actriţă la Teatrul maghiar de stat.

ANA MOŞTEANU, casnică, activistă a Comitetului orăşenesc al femeilor.

IOSIF EREMIA, director al O.C.L. textile-încălţăminte.

SILVIU BOGDAN, pictor scenograf la Opera din Cluj.

VASILE BOBOŞ, montator la uzina metalurgică „Unirea“.

ADALBERT VITAN, tehnician la fabrica de confecţii „Flacăra“.

NICOLAE SCHMIDT, director adjunct la I.C.R.T.I. (Intreprinderea comercială cu ridicata textile-încălţăminte) — Cluj.

TITUS POP, şeful secţiei comerciale a Sfatului popular al oraşului Cluj.

CE MODEL DE PANTOFI PREFERAŢI?

E clar: pantofii au cucerit multe aprecieri pozitive. Chestionarele au fost umplute pînă la refuz cu numerele acelor încălţări pe care consumatorii ar dori să le găsească în magazine. Neîndoielnic, primul loc, printre cele 15 întreprinderi care şi-au prezentat produsele, îl deţin fabricile timişorene: „Victoria“ expune din nou pantofi cu o linie elegantă şi suplă, decupaţi la spate, cu tocul subţire şi vîrful puţin pătrat, cu colorit armonios, cu rezolvări inedite (de pildă, feţele dintr-o fină împletitură gen plasă din nylon); „Modern“ a adus în expoziţie multe, foarte multe sandale de vară, în modele variate şi la preţuri convenabile. Oaspeţii noştri au remarcat cu promptitudine toate noutăţile în materie: acea extrem de rezistentă talpă din microdur, microporosul cu aspect de plută, pielea metalizată sau cea imitînd prin presare pielea de crocodil, materialele plastice din care s-au făcut sandale şi papuci de casă.

Dar... (şi tovarăşa Krasznai are perfectă dreptate), de ce reuşim să venim cu atîta întîrziere în întîmpinarea modei? Au început să se poarte pantofi mai puţin ascuţiţi, cu tocul mai scund şi niţel mai gros, dar nici un model din expoziţie nu indică această linie. De ce oare? Şi apoi, în materie de pantofi, estetica trebuie să fie un corolar al funcţionalităţii: „Avem pantofi frumoşi, dar cîte avem de îndurat din cauza construcţiei lor defectuoase!“ — au oftat la unison toate invitatele la masa rotundă. Aşadar, calapoade mai bine construite, mai mulţi pantofi cu toc jos care să aibă şi o înfăţişare elegantă (cererea a fost insistent subliniată de tovarăşa Cornelia Costea, care e o tînără sportivă, înaltă, şi cunoaşte preferinţele colegelor de generaţie şi sport), o linie mai suplă, mai fină în croiala cizmuliţelor pentru iarnă (aşa cum sînt în prezent, confecţionate dintr-un material rigid, nemaleabil, ele

Cîteva din modelele de pantofi propuse contractărilor de către fabricile de încălţăminte.

stau urît pe gleznă, stricînd armonia întregii siluete). Să ne oprim de asemenea, pentru o clipă, asupra unei observaţii pline de miez a tovarăşei Ana Moşteanu : încălţămintea pentru adolescente (ca şi confecţiile, de altfel) nu şi-a găsit încă „tonul", „individualitatea". Ea oscilează între pantoful pentru fetiţe, cu botul rotunjit şi baretă, şi pantoful elegant al mamei, fără a oferi soluţia cea mai potrivită. Este un domeniu în care fantezia creatorilor are încă un cîmp larg deschis de manifestare...

Ar fi fost de aşteptat ca observaţia de mai jos să o facă, însoţită cu o umbră de reproş, una din participantele la discuţie ; şi totuşi acela care a remarcat (pe drept !) că fabricile de încălţăminte au favorizat bărbaţii, oferindu-le un număr mai mare de pantofi şi sandale, o varietate mare de modele şi culori, a fost un bărbat : tov. Iosif Eremia. De fapt, lăsînd la o parte orice judecată subiectivă, faptul e pozitiv : sandalele cu feţele perforate sau dintr-o piele presată imitînd baretele împletite, pantofii cu forme alungite (deşi tovarăşul Vasile Boboş a avut îndreptăţite obiecţii împotriva bombeului prea tare), diversitatea de rezolvări tehnice ale încălţămintei de bărbaţi trebuie salutată. Şi continuată şi în sectorul pantofilor şi ghetuţelor pentru copii mici, produse care — aşa cum remarca tovarăşul Titus Pop — sînt încă prea rigide şi prea puţin rezistente.

Despre pantofi s-a discutat cel mai mult. E firesc : e domeniul în care avem multe succese, dar şi de la care avem mari pretenţii. Oarecum autocritic, clujenii au recunoscut că vechea fabrică de încălţăminte din localitate, ar putea să dea mai din plin măsura posibilităţilor sale. Şi ne-au rugat să transmitem fabricilor bucureştene „Dîmboviţa" şi „Flacăra roşie" nemulţumirea lor cu privire la felul cam sărăcăcios şi neîngrijit cu care s-au prezentat în expoziţie.

OF, PĂLĂRIILE!...

O voce, plină de entuziasm dar din păcate singulară, a revărsat un şir de elogii la adresa pălăriilor expuse : vocea tovarăşului Adalbert Vitan. I-au plăcut şi calitatea, şi coloritul, şi formele pălăriilor bărbăteşti. În sală s-au auzit vagi murmure de protest. Dar cînd acelaşi vorbitor a lăudat şi pălăriile de damă produse de fabrica timişoreană, trebuie să recunoaştem că disciplina mesei noastre rotunde a avut de suferit. Interferîndu-se, suprapunîndu-se, ridicînd temperatura discuţiei şi tonul luărilor de cuvînt, replicile invitaţilor noştri au spus cam acelaşi lucru : creatorii de modele din domeniul pălăriilor (în special cele de damă) ne-au rămas cam prea mult datori în ce priveşte forma şi gustul produselor lor. Tovarăşele invitate ne-au mărturisit că nu au putut nota favorabil în chestionare decît două-trei din pălăriile de damă expuse (în magazine se află în momentul de faţă unele modele drăguţe, dar, din păcate, urmaşele lor nu se văd în expoziţie). Materiale de calitate au fost degradate prin modele neinspirate care pot mai departe degrada şi gustul cumpărătoarelor. („Femeia care îşi pune o astfel de pălărie ajunge să fie bîntuită de complexe cu privire la înfăţişarea ei", ne-a şoptit tovarăşa Krasznai ; „vrem pălării cu bor mic şi calota rotundă, aşa cum se poartă acum ; de ce ni se oferă un gen de pălării de cow-boy ?", se întreabă nedumerit tovarăşul Boboş ; „pălăriile de plajă vor probabil să pună soarele pe fugă prin... forma lor inestetică", a precizat cu umor tovarăşul Silviu Bogdan.)

Aşadar, pălăriile expuse nu s-au prea bucurat de succes şi tovarăşul Vitan a rămas în minoritate. Dacă pălăriile bărbăteşti încep totuşi să ofere unele satisfacţii cumpărătorilor, cele de damă continuă, printr-o inerţie greu de înţeles, să fie rezolvate într-o manieră demodată, cu exces de garnituri desuete — năsturei, nervuri, funde. O spunem din nou, cu cele mai bune intenţii constructive, tovarăşilor creatori de la fabrica timişoreană.

NON MULTUM, SED MULTA...

Cifra ne-a uimit pe toţi : pe panourile expoziţiei se aflau peste 500 de cravate. Nu ni s-au părut atît de multe, ba am fi fost oricînd gata să apreciem că am privit cel mult 200 de produse. De ce oare ? Tovarăşul Silviu Bogdan ne dă o explicaţie plauzibilă : cravatele acestea, dintre care unele extrem de reuşite (produse mai ales de „Mătasea populară") seamănă prea mult între ele. Deşi fiecare are un mic detaliu în ţesătură sau în combinarea culorilor care o individualizează, totuşi ele sînt în majoritate variaţii pe aceeaşi temă : culori închise, sobre, nuanţe şanjante, mici desene geometrice aruncate ici-colo, dungi. Laolaltă, cravatele sînt frumoase, dar una cu adevărat remarcabilă poate fi cu greu găsită. Tovarăşul Nicolae Schmidt remarcă de altfel că nu s-a adus aproape nimic nou faţă de semestrul trecut, iar tovarăşul Titus Pop subliniază faptul că pentru această perioadă a anului s-ar fi cerut în mod special culori mai deschise, mai tinereşti. Nu ne îndoim că fabricile de resort vor satisface aceste cerinţe. Progresul calitativ înregistrat în producţia lor în ultimii doi-trei ani e o garanţie în acest sens.

În ce priveşte ţesăturile de bumbac, se pare că ele au satisfăcut, în general, pe vizitatorii expoziţiei : multe din cele 800 de exponate (prezentate de 16 fabrici) au fost apreciate pentru calitatea contexturilor („Bumbacul"-Timişoara), pentru imprimeurile reuşite („Dacia"-Bucureşti, „Teba"-Arad), pentru mulţimea poziţiilor coloristice (între 5 şi 8 poziţii la un singur material). Fiind pentru vară, însă, şi fiind ţesături din bumbac, s-ar fi cerut totuşi culorilor să fie mai îndrăzneţe, mai vii, lăsînd pastelurile rochiilor de toamnă — remarcă tovarăşa Krasznai. A apărut un frumos bumbac satinat — subliniază tovarăşul Bogdan — dar creatorii s-au purtat cu zgîrcenie cu el, imprimîndu-l în doar cîteva modele şi poziţii coloristice : păcat ! Şi tot Silviu Bogdan critică pe drept diftinele şi fineturile, tratate cu indiferenţă de creatorii de modele : pe multe din ele apar de ani aceleaşi şi aceleaşi dungi sau floricele desenate precis şi aşezate monoton pe un cîmp negru sau bleumarin.

★

Invitaţii noştri au ţinut de asemenea să-şi spună părerile şi despre felul în care a fost organizată expoziţia. Sălile mici au obligat la o expunere cam înghesuită, ceea ce a făcut ca multe din produse să treacă neobservate. Imaginaţia tovarăşului pictor Bogdan a luat aripi şi a văzut dintr-o dată o asemenea expoziţie de mostre ocupînd toate vitrinele unei artere comerciale, dar tovarăşul Schmidt a fost nevoit să-i curme elanul : Clujul, oraş cultural fără tradiţii comerciale, are pe vechile străzi centrale magazine cu vitrine modeste, care nu ar permite transpunerea în viaţă a unei astfel de idei, ingenioase de altfel. În noile cartiere, cu spaţii comerciale, gîndite de la bun început în conformitate cu scopul lor, ea ar fi poate aplicabilă.

Salutînd organizarea unor expoziţii ca cea care a făcut obiectul „mesei rotunde", tovarăşul Schmidt a cerut însă ca ele să fie prezentate mai din timp, pentru ca această consultare a consumatorilor să fie eficientă şi să-şi poată da roadele în perioada contractărilor. Cu atît mai mult cu cît dumnealor, ca reprezentanţi ai comerţului, sînt hotărîţi să facă totul pentru a pune la dispoziţia publicului clujean produse moderne, de calitate şi în sortimente variate.

Sanda FAUR
Fotografii de Elena GHERA
şi Ion DAVID

Pălăriile continuă să le nemulţumească pe cumpărătoare.

UN PUNCT PE HARTĂ
TANGER

TANGER

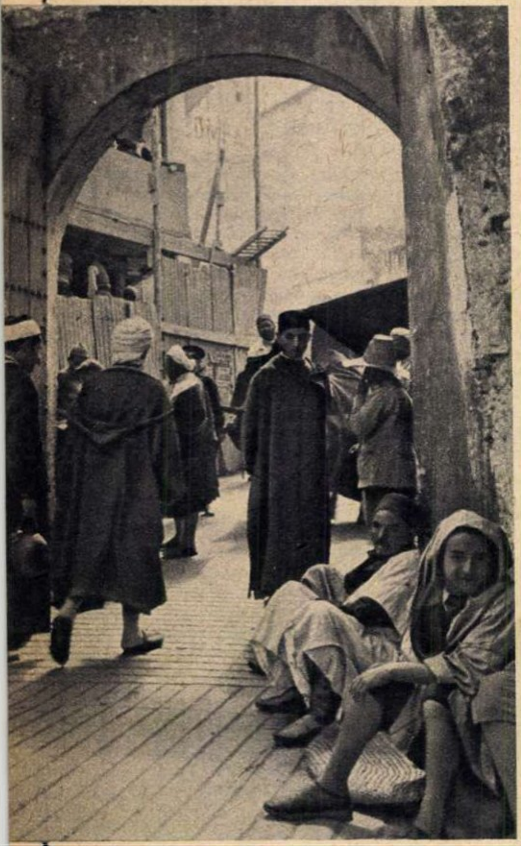

În vechiul cartier.

În zorii voalați de umezeala Atlanticului părăsim Gibraltarul — Djebel-Tarik, cum îl numeau arabii — a cărui ieșire e străjuită de străvechile coloane ale lui Melkart, vestigiu al ocupației feniciene. Călăuzită de sclipirea estompată a farului de pe Cap Espartel, nava pătrunde în golful Tanger.

În fața noastră, la 200 - 300 m înălțime deasupra mării, se întinde într-un amfiteatru larg Tangerul, oraș cu istorie frămîntată, azi unul din principalele centre urbane ale Marocului. În dreapta distingem ruinele fortăreței și cartierul vechi, contrastînd cu liniile moderne ale celeilalte jumătăți a orașului.

O sumară incursiune în istoria Tangerului ne îngăduie să aflăm că, timp de cîteva secole înaintea erei noastre, sub denumirea de Tingis, el este colonie comercială a fenicienilor și cartaginezilor ; apoi e cucerit pe rînd de romani, mauritani, vandali, bizantini, vizigoți ; la începutul secolului al VIII-lea e.n. se găsește sub dominație arabă, după care este ocupat de Portugalia, de Spania și din nou de Portugalia. În 1662 Tangerul trece sub stăpînirea Angliei și, începînd din 1884, sub cea a sultanului Marocului. Datorită poziției sale strategice — la intrarea dinspre Atlantic în strîmtoarea Gibraltar — Tangerul devine un obiect de dispută între diferite țări occidentale. Cînd, în 1912, Franța și Spania își împart Marocul, Anglia obține delimitarea Tangerului ca zonă cu regim deosebit, iar în 1923, la Paris, Anglia, Franța și Spania semnează o convenție prin care orașul Tanger și teritoriul învecinat lui (circa 350 km^2) sînt declarate zonă internațională cu regim de neutralitate permanentă, rămînînd doar formal sub suveranitatea sultanului Marocului. După ce, în martie 1956, Marocul obține independența, Tangerul nu mai păstrează din această situație decît un regim vamal semiliber, care atrage firme din întreaga lume. Dovadă — mărfurile franceze, japoneze, italiene, engleze, americane ce umplu vitrinele, iluminate de jocul multicolor al reclamelor scrise în arabă, franceză sau spaniolă.

În timp ce oficialitățile portului urcă la bord, salutîndu-ne cu tradiționalul „merha babicum“ — bine ați venit — pe dană apar o puzderie de negustori ambulanți, care-și descarcă mărfurile din taxiuri sau cărucioare și le expun pe tarabe improvizate, desfășurînd la picioarele digului un adevărat bazar ad-hoc : valize din piele de cămilă, ceasornice, fructe de forme ciudate, tam-tamuri și radiouri cu tranzistori, stilouri, covoare, instrumente muzicale din carapace de broască țestoasă, aparate de fotografiat minuscule, frumoase țesături indigene, gumă de mestecat, statuete de pămînt...

Bulevardele centrale ale Tangerului, mărginite de clădiri impunătoare, dau orașului un aspect de metropolă. Seara, la mesele cafenelelor și pe arterele centrale se înghesuie o mulțime pestriță : arabi și berberi învăluiți într-un soi de burnusuri cu glugă, din pînză obișnuită, alături de oameni în haine europene, femei cu fețele acoperite cu feregele sau, dimpotrivă, îmbrăcate după ultima modă, adesea cupluri formate din albi și negri.

Din cei peste 180.000 de locuitori ai Tangerului, aproximativ două treimi sînt arabi și berberi și numai o treime europeni — în majoritate spanioli și francezi. O mare parte a populației locuiește în vechiul cartier, labirint de străduțe și pasaje întortocheate, late de 1-2 m, formînd ganguri ce coboară în trepte spre ruinele unei fortărețe, fosta reședință a sultanilor.

După scurta vizită în oraș ne întoarcem în port, unde vasele încarcă produse marocane — țesături, conserve de pește, piei, minereuri de fier, mangan și zinc, citrice, fosforit și în anii cu recoltă bună grîu și secară.

Nava noastră se pregătește de plecare. Pînă la ieșirea din golf, aparatele de filmat și fotografiat mai înregistrează pe peliculă amalgamul de nou și vechi al bătrînului Tanger.

Andrei TEODOR

Plaja.

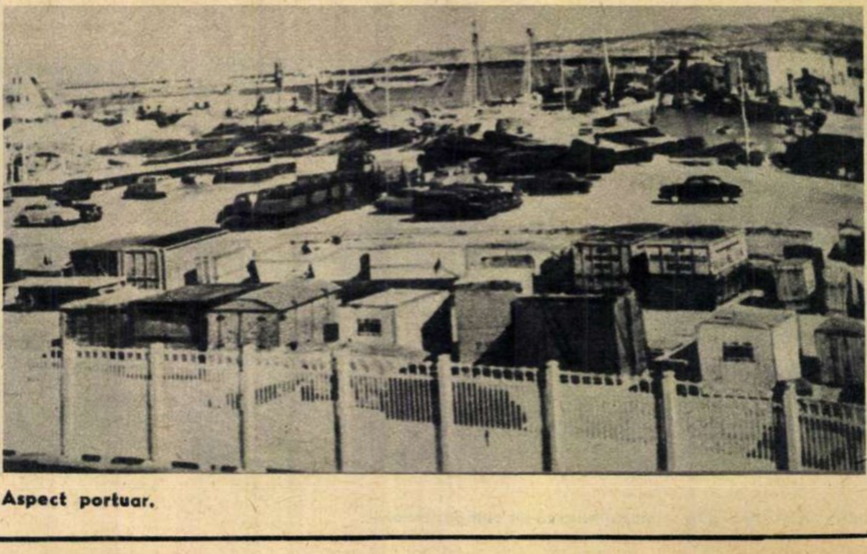

Aspect portuar.

De la una la alta

Povestea vorbei

NOUĂ ŞI NOI

Pentru ca o limbă să-şi îndeplinească funcţia ei de mijloc de comunicare, nu e bine ca două sau mai multe noţiuni diferite să se exprime prin acelaşi complex sonor. Şi totuşi există şi în romîneşte destule situaţii de felul acesta : *rîs* (de la *a rîde*) — *rîs* (animalul), *cer* (firmament) — *cer* (copacul) — *cer* (pretind) etc. Cuvintele cu sens diferit şi formă identică se numesc *omonime*.

Limbile tolerează existenţa omonimelor, eventual apariţia altora noi, cu o singură condiţie : să nu fie folosite de obicei în aceleaşi contexte, deci să nu existe prilejuri numeroase de confuzie. De pildă, în contextele *cerul s-a înseninat*, *strigător la cer* ş.a. oricine înţelege despre care cuvînt din cele trei omonime *cer* e vorba (nimeni nu se va gîndi la copac sau la verbul *a cere*). Dacă totuşi unele omonime pot da naştere frecvent la construcţii echivoce, situaţia e supărătoare şi trebuie rezolvată într-un fel sau altul. Iată una din soluţii : omonimia dispare prin faptul că unul dintre omonime îşi schimbă puţin învelişul sonor.

Destul de aproape de zilele noastre a fost înlăturată pe această cale omonimia dintre numeralul *nouă* şi adjectivul *nouă* (la plural). Mai înainte se cerea să spunem *haine nouă*, *succese nouă*, formă care ne aminteşte de cunoscutele versuri eminesciene :

Vreme trece, vreme vine,
Toate-s vechi şi *nouă* toate.

Deşi a dăinuit multă vreme, trebuie să recunoaştem că omonimia era supărătoare. Spunînd *în oraşul nostru s-au ridicat nouă şcoli* sau *poetul X a publicat nouă poezii minunate*, cine poate înţelege dacă e vorba de o cifră sau de un epitet ? Înlocuind vechiul plural feminin-neutru *nouă* cu forma *noi* (care servea numai drept plural masculin), am obţinut o exprimare fără echivoc : *nouă şcoli — noi şcoli*, *nouă poezii — noi poezii*.

Fără îndoială, adjectivul *noi* a rămas omonim cu pronumele *noi*, dar nu există primejdia de a le confunda într-o propoziţie oarecare, aşa că aceste două omonime coexistă mai departe fără a se stingheri.

Sorin STATI

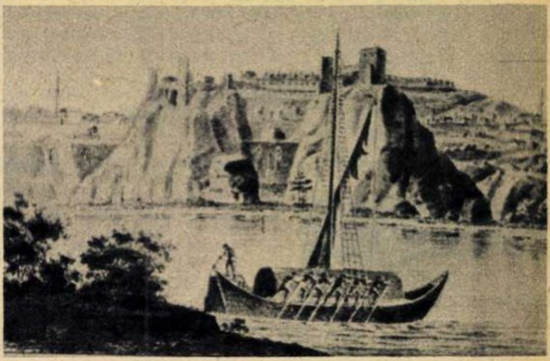

Cum arăta cetatea medievală Hîrşova, după o gravură din 1836.

DE ZIUA CELOR MICI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2									■			
3		■					■					
4					■					■		■
5 ◣			■					■			■	
6	■			■						■		
7		■			■		■					
8						■			■			
9								■				
10		■								■		
11			■								■	
12	■						■		■			
13			■									

ORIZONTAL : 1) Balet de Bayer (2 cuv.). 2) Păpuşică... animată — Vocea nevăzută. 3) Ere ! — Cel mai tînăr dintre „Fraţii Jderi" de Mihail Sadoveanu — Autorul cărţii „Copiii căpitanului Grant" şi al multor alte cărţi pentru tineret. 4) Legătură — Adevărat. 5) Una cu alta ! — Mesagera zeilor, simbolul curcubeului (mit.) — Epocă. 6) Dese ! — Nume masculin — La revedere ! 7) Surîs, doar schiţat ! — Zar la table — Poem eminescian, subintitulat „File de poveste". 8) Comic şi unul din coautorii pieselor „Eu şi materia moartă" şi „Mîna cu cinci degete" — Armăsar — Unul din cei trei eroi dintr-un cunoscut basm de Ion Creangă. 9) Alt erou dintr-o povestire de Creangă (2 cuv.) — Pîrjolită. 10) Alifie — Ileana Cosînzeana pentru Făt-Frumos — Are ! 11) Şorecar — Autovehicul blindat (pl.). 12) Funde în părul fetiţelor — Nelipsit din penarul oricărui elev. 13) ... Lugojana, dans şi cîntec tineresc — Imaginată precum o poveste cu zîne, zmei şi feţi-frumoşi.

VERTICAL : 1) Veşnicul rival al lui Făt-Frumos din basmele copilăriei noastre — Un prieten drag al micilor telespectatori. 2) Anotimpul prielnic povestirilor de la gura sobei — „Să creşti mare !" (pl.). 3) Nota redacţiei — Sediul central al lui Scaraoţchi — Alifie (mold.) — Diminutiv feminin. 4) Plantă erbacee — Cuvîntul magic cu care Ali-Baba a pătruns în peştera celor 40 de hoţi. 5) Căluţ — Viteazul Val-Vîrtej, un alt erou al micului ecran îndrăgit de copii. 6) Localitate în Brazilia — Început de roman ! — Povestită. 7) „...şi Lupul", poem simfonic de Prokofiev închinat copiilor— „Marinică". 8) Do — Punct cardinal — Calculatorul matematic al celor mici. 9) Coautor al comediei „Nota zero la purtare"... — ...şi un fragment din piesă — Autorul cărţii cu povestiri „Pornesc oamenii". 10) Şcolăriţă — Rîu în Elveţia. 11) Refren popular — Prietenul lui Tibişir — A se ivi. 12) Mină de sare — „Cartea cu Apolodor" de Gelu Naum, sau „Fraţii Lin" de Alecu Popovici — De la (înv.). 13) Comună în Franţa — Un teatru al celor mici.

Aneta BARTOLOMEU

DIN NEOLITIC ŞI PÎNĂ AZI

La Hîrşova, pe malul drept al Dunării, s-a deschis nu de mult un şantier arheologic la lucrările căruia iau parte cercetători de la Muzeul regional din Constanţa. Obiectivul săpăturilor : scoaterea la lumină a urmelor cetăţii antice Carsium şi ale unei cetăţi (genoveze şi apoi turceşti) care i s-a suprapus în evul mediu.

Nu departe de cetate, pe ţărmul Dunării, s-a descoperit şi o aşezare neolitică ale cărei urme (bordeie, ceramică, unelte) găsite în 30 de straturi suprapuse dovedesc aici o continuitate de vieţuire omenească de aproape 5000 de ani.

După terminarea săpăturilor, cetatea Carsium, aşezarea neolitică şi un nou muzeu al oraşului Hîrşova vor constitui locuri de atracţie atît pentru specialişti cît şi pentru turiştii care vizitează Dobrogea.

UMOR

de peste hotare

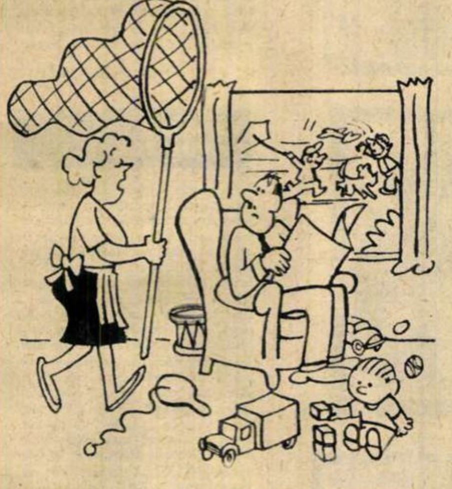

E gata masa. Du-te şi prinde copiii!...

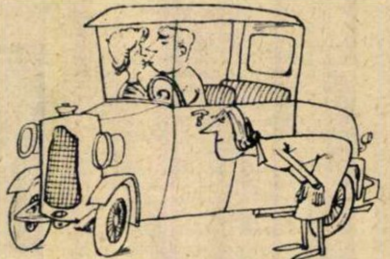

Fără cuvinte.

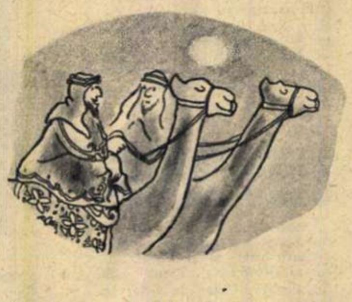

A mea consumă 1 litru la suta de kilometri.

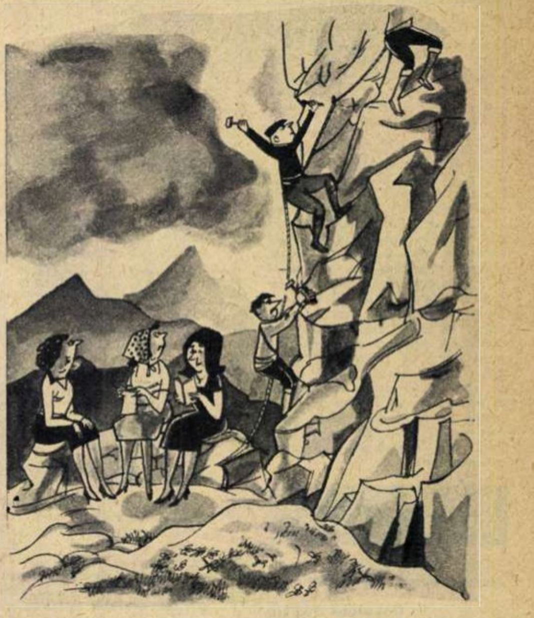

Şi cînd te gîndeşti că acasă nu-i poţi convinge să bată un cui!...

dialog

CITITORII NE ÎNTREABĂ...

„Care sînt ultimele noutăți în tehnica sudurii automate?“ (Ștefan D. Ion, București) ; *„Care sînt operele mai de seamă ale lui Tizian ?“* (Eugen Miron, Medgidia) ; *„Unde s-a născut jocul de rugbi și cînd ?“* (Teodor Florescu, Iași) ; *„Care au fost începuturile literare ale lui Balzac ?“* (N. Rusu, Pitești).

Răspunsurile la întrebările de mai sus, date de către specialiști, vor apare la rubrica „Dialog cu cititorii“.

CINCI CONTINENTE ÎNTR-O GRĂDINĂ...

„Doresc să cunosc unele aspecte din activitatea de azi a Grădinii botanice din București“.

Victor CIUDEA
Buzău

Răspund VASILE DIACONESCU și SILVIA MIHĂILESCU, cercetători științifici la Grădina botanică din București.

Pe cele 17 hectare ale Grădinii botanice din București și-au dat întîlnire într-o deplină armonie peisagistică elemente ale florei celor cinci continente. Pot fi admirați aici, falnicii eucalipți australieni sau elegantele siluete ale palmierilor africani sau sud-americani, arborele de cauciuc indonezian sau chiparosul de baltă din golful Mexic.

Crăciunița cu florile ei viu colorate și care apar în primele zile ale primăverii își are originea pe vîrful masivului Himalaia, dar își desfășoară cu generozitate grațioasele sale flori și în grădina noastră. O altă plantă exotică, Pandanus Veitchii, din vegetația de mangrove (a mlaștinilor tropicale) reprezintă de asemenea mîndria grădinii.

În serele grădinii sînt adăpostite peste 2.500 de specii exotice provenite din cele mai diferite regiuni ale globului. La acestea se adaugă circa 1.000 specii lemnoase exotice (arbori, arbuști și tufe). În ultimii ani și-au făcut apariția noi specii ornamentale, care se bucură de aprecierea vizitatorilor.

Unele plante — fără a fi spectaculoase — sînt de mare interes științific, de pildă așa-numitele plante carnivore. Grupul acesta oferă exemple de o remarcabilă variabilitate. De la *Drosera capensis* din sudul Africii (care posedă adaptări foarte simple pentru captarea hranei : perișori lipicioși) la *Nepentes distillatoria* (care prezintă adevărate capcane) se înșiră o sumedenie de specii cu forme variate de captare.

În Grădina botanică sînt bogat reprezentate și elementele din flora țării noastre. Din cele 3.700 specii existente la noi, peste 2.500 sînt cultivate în grădină, unele chiar în grupuri specifice (flora Dobrogei, flora alpină etc., etc.).

O activitate mai puțin cunoscută, dar foarte importantă pentru o grădină botanică se desfășoară la sectorul semințe. Aici, primul obiectiv, după colectarea și sortarea semințelor îl constituie editarea unui catalog pe baza căruia se efectuează schimbul de semințe și plante atît cu grădinile botanice din țară cît și cu cele din străinătate. Pentru a ilustra mai sugestiv ritmul de lucru și mai ales felul în care este apreciată grădina peste hotare, vom arăta că în numai 35 de zile s-au expediat la 170 de adrese peste 2.300 probe de semințe și plante vii. În același timp am primit de la 69 de grădini botanice circa 2.000 de probe, prin care ne completăm colecțiile noastre.

DIN NOU DESPRE HIPNOZĂ

„Ce știu specialiștii, la ora aceasta, despre hipnoză ?“

Gheorghe PĂȘTIU
muncitor, Cîmpulung-Muscel

Răspunde dr. MIRCEA STERIADE, candidat în științe medicale, de la Institutul de neurologie al Academiei R.P.Romîne.

Oamenii de știință au atacat puțin această problemă cu metode obiective, astfel încît explicații fundate pe date experimentale, cu o metodologie precisă, sînt greu de găsit.

În tot cazul trebuie să rămînem pentru moment la explicațiile lui Pavlov (vezi „Experiența de 20 de ani", Ed. Acad. R.P. Romîne, 1953), care afirmă că *hipnoza este un somn parțial*, adică o inhibiție care nu cuprinde totalitatea scoarței cerebrale ca în somnul adevărat (deși și aici rămîn unele „puncte de veghe"), ci numai anumite regiuni. Persistența în hipnoză a unor regiuni cerebrale necuprinse de inhibiție, explică posibilitatea de comunicare cu cel hipnotizat și capacitatea acestuia de a executa diferite mișcări fără a ieși din somnul hipnotic.

În scrisoarea sa cititorul nostru afirmă că subiectul adoarme „prin monotonia privirii" ; am adăuga că el adoarme și prin monotonia diverșilor stimuli utilizați (pasele, cuvintele repetate etc.). Se știe din cercetări foarte recente (școala lui Moruzzi din Italia), care confirmă și dezvoltă cercetările mai vechi ale lui Pavlov, că somnul poate fi provocat prin excitanți de slabă intensitate, ritmici, monotoni, „stereotipați", adică tocmai excitanții pe care-i aplică hipnotizatorul.

În ceea ce privește „fluidul magnetic" și „magnetismul personal“, le considerăm noțiuni neștiințifice, deoarece ele ne împiedică să le găsim determinismul riguros și apelează la calități misterioase ale hipnotizatorului.

Un ultim lucru : este greu de spus că hipnoza ar fi un fenomen în care nu putem crede sau pe care nu-l putem accepta, deoarece multe fapte o dovedesc. Dar foarte mulți șarlatani profită de vagul care plutește în acest domeniu

JACK LONDON

„Doresc să aflu cîteva lucruri mai de seamă din viața și opera scriitorului Jack London".

Călin Bunghez
elev, București

Răspunde PETRE SOLOMON, scriitor.

Marele scriitor progresist american Jack London s-a născut la 12 ianuarie 1876 în San Francisco. Copilăria viitorului scriitor a fost excepțional de grea, pentru că a coincis cu o criză economică acută, care arunca pe drumuri sute de mii de muncitori americani. Începînd de la vîrsta de zece ani, cînd a trebuit să vîndă ziare pe străzile orașului Oakland (unde familia sa se mutase în căutare de lucru), Jack London și-a cîștigat singur existența. La 14 ani a intrat ca lucrător într-o fabrică de conserve, unde a cunoscut, pe pielea lui, exploatarea capitalistă. Paralel cu slujbele sporadice pe care izbutea să le capete în acea perioadă de criză, el frecventa și școala, dar principalul său dascăl a fost viața. Trăind viața de lumpen, el n-a pregetat să se înhăiteze, la vîrsta de 16 ani, cu o bandă de pirați, iar curînd după aceea s-a angajat ca marinar pe un vas care pornea la vînătoare de foci spre mările din Extremul Orient. Reîntors din această călătorie, a scris prima sa povestire, „Taifun în largul coastelor Japoniei", care a obținut premiul I la un concurs organizat de ziarul „San Francisco Call". În ciuda acestui succes, mai mult moral decît material, a continuat să locuiască în „beciul societății", așa cum el însuși a denumit poziția sa materială și socială.

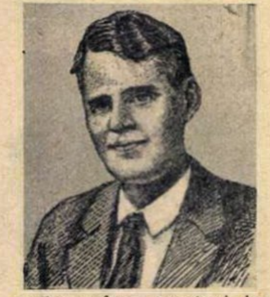

În 1894, după cîteva încercări zadarnice de a-și cîștiga pîinea ca scriitor sau ca muncitor, s-a alăturat faimosului marș al „armatei lui Kelly“ — una dintre numeroasele armate de șomeri ce cutreierau drumurile Americii, îndreptîndu-se spre Washington pentru a cere de lucru guvernului. Marșul acesta s-a sfîrșit, pentru el ca și pentru mulți alții, într-o pușcărie, dar a contribuit la maturizarea lui politică.

Reîntors la Oakland, Jack London a luat contact cu mișcarea și cu literatura socialistă. În același timp, a ținut să-și continue studiile, izbutind chiar să intre ca student la universitatea din San Francisco. În 1897 firea lui neastîmpărată l-a făcut să pornească din nou la drum, în căutarea aventurii : el s-a alăturat căutătorilor de aur din Alaska, de unde s-a întors peste vreun an, la fel de sărac, dar hotărît să se dedice adevăratei sale vocații, literatura.

În 1900, după multe greutăți, a izbutit să publice primul său volum, „Pui de lup" — o culegere de povestiri cu subiecte din viața căutătorilor de aur din Alaska. Au urmat — rod al unei munci intense și istovitoare — cincizeci de cărți cuprinzînd 19 romane și 152 de povestiri ; pe lîngă acestea, el a scris numeroase eseuri și articole, mai toate legate de activitatea depusă în rîndurile partidului socialist american, al cărui membru a fost timp de mulți ani. Moartea a pus capăt, la 22 noiembrie 1916, rodnicei munci creatoare a scriitorului.

Firește, opera lui Jack London nu poate fi analizată în cîteva cuvinte. Amintim doar unele dintre culmile ei : romanul autobiografic „Martin Eden" și romanul utopic anticapitalist „Călcîiul de fier“ (ambele traduse în romînește), sau povestiri ca „Visul lui Debs" și „Dragoste de viață". Jack London a lăsat și lucrări slabe, scrise pentru bani, după cum el însuși mărturisea într-o scrisoare adresată prietenului său Upton Sinclair. Prin ceea ce are mai valoros și mai durabil în ea, opera lui Jack London este opera unui scriitor revoluționar, care a dat glas — primul în literatura americană — aspirațiilor și idealurilor clasei muncitoare.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Bebe Tabără, elev, Ploiești, str. Malu Roșu, 41 : sport, ilustrate ; Tanța Jida, funcționară, Uzina de utilaj petrolier Tîrgoviște : ilustrate ; Florica Tudose, elevă, Buzău, str. Dobrogeanu Gherea, 229 : teme diverse, ilustrate ; Geta Braiș, soră, spitalul Roznov, rn. Buhuși : ilustrate ; Micu Marian, Nicu Gurgu, Nelu Văduva, Costel Irod, Reșița, căminul muncitoresc Lunca II, 35 : sport, filatelie, ilustrate ; Irina Niculescu, elevă, Școala de muzică și arte plastice, Timișoara I : cinema, teatru, muzică ; Ligia Panaitescu, învățătoare, Darabani, rn. Negru Vodă, reg. Dobrogea : literatură, ilustrate ; Nichitin Florian, elev, București, str. Pajurei bloc 4, sc. B, ap. 21, rn. Grivița Roșie : filatelie ; Toma Sasu, student, Timișoara III, str. Constanței 7 : ilustrate ; Tilus Danuta, elevă, Bytom, Pl. Slowianski 9/10, R.P. Polonă : filatelie, geografie, cinema ; Alexandru Madan, Chișinău, str. Pirogov, 65, Universitatea de stat, U.R.S.S. : literatură (în romînă și rusă) ; Ana Zabo, Boja, dr. Alföldi J 25 a, R.P. Ungară : muzică, sport, literatură ; Mariana Georgescu, elevă, Pitești, str. M. Dumitrescu, 4 : ilustrate ; Cornelia Morar, elevă, com. Gurahonț, str. N. Bălcescu, 146, reg. Crișana : literatură, cinema.

ALTE NOUTĂȚI FILATELICE

„Intr-unul din numerele trecute, „Flacăra" a publicat cîteva noutăți filatelice interesante. Mai aveți și altele ?"

Petre FALKAȘ
Chirnogeni, reg. Dobrogea

După Sudan și Republica Arabă Unită, numeroase alte țări de pe continentul african continuă să emită mărci poștale consacrate acțiunii internaționale de sub auspiciile UNESCO pentru strămutarea valoroaselor monumente ale antichității din deșertul nubian (care va fi acoperit de bazinul lacului de acumulare al barajului de la Asuan).

Au fost emise astfel de mărci poștale în : Coasta de Fildeș (valoare 60 fr. Poștă Aeriană) ; Dahomey (valoare 25 fr. P. A.) ; Gabon (valori 10 fr. + 5 fr., 25 fr. + 5 fr., 50 fr. + 5 fr. toate trei P.A.) ; Mali (valori 25 fr. și 55 fr. ambele P.A.) ; Mauritania (valori 10 fr., 25 fr. și 60 fr., toate trei P.A.).

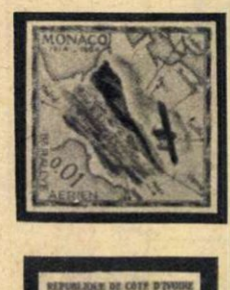

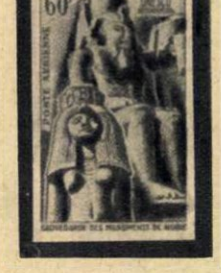
REPUBLIQUE DE COTE D'IVOIRE
60F
POSTE AERIENNE
SAUVEGARDE DES MONUMENTS DE NUBIE

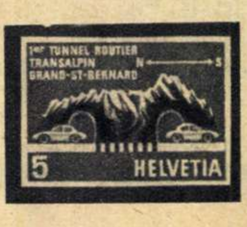

Vor mai emite asemenea mărci poștale Nigeria, Senegalul, Republica Ciad etc.

Administrația poștală a Principatului Monaco aniversează, printr-o serie de mărci, cinci decenii de la primul raliu aerian de la Monte Carlo. Cele 16 mărci poștale aduc în imaginile lor momente din celebrele zboruri din primele decenii ale secolului al XX-lea, printre care primul ocol aerian al globului, realizat la 24 august 1924 de un echipaj american pe bordul biplanului „Douglas-Liberty“, și traversarea Oceanului Atlantic de către Charles Lindbergh pe monoplanul „Ryan“.

Tunelul rutier transalpin Grand-St-Bernard constituie subiectul uneia din cele 4 mărci poștale emise recent de poșta Elveției. Acest tunel, lung de aproape 6 km, va înlesni o permanentă legătură rutieră între Italia și Elveția, practicabilă în toate cele patru anotimpuri. Marca poștală sus-numită are nominalul de 5 cenți, fiind imprimată în culorile măsliniu, albastru deschis și roșu.

V. T.

EXPOZIȚIE LA BACĂU

Galeria de artă a Muzeului regional din Bacău a adăpostit o expoziție interregională de pictură și sculptură la care au expus din lucrările lor artiști din regiunile Iași, Suceava și Bacău.

Prof. V. BOGDĂNEȚ
Bacău

VĂ ROG SĂ PUBLICAȚI...

Ca vechi cititor al „Flacării" îmi exprim mulțumirea față de felul în care este prezentată revista, atît sub aspectul ei grafic cît și al conținutului. Țin de asemenea să subliniez faptul că rubrica „Dialog cu cititorii" constituie o formă eficientă de a ține legătura între redacție și cititori, prezentînd în același timp prin răspunsurile care se dau aici, materiale deosebit de interesante, scrise și semnate de specialiști din cele mai variate domenii. Dorința mea ar fi ca „Flacăra" să publice la „Dialog" și un răspuns la o temă mai puțin abordată : ultimele descoperiri în biospeologie, știință fondată de savantul romîn Emil Racoviță.

Ștefan D. ION
București

N.R. Mulțumim cititorului nostru Ștefan Ion pentru aprecierile sale și-l asigurăm că vom publica în viitor un material pe tema propusă.

cu cititorii

DE LA CORESPONDENȚI

Sudorul. (*D. Vinţilă, Suceava*)

În zori pe Dunăre. (*Maxim Gherasim, Tulcea*)

POŞTA NOASTRĂ

ALEX. MINCULESCU, Bucureşti. 1) Manifestările din cadrul Olimpiadei de la Innsbruck au fost transmise prin reţeaua Interviziunii şi Euroviziunii şi retransmise prin postul nostru de televiziune. În prezent, televiziunea noastră este conectată direct cu posturile de televiziune din U.R.S.S., Bulgaria şi Ungaria. Prin intermediul lor, prin tranzit, se pot stabili legături şi cu alte ţări. În ce priveşte acoperirea teritoriului întregii ţări cu o reţea de posturi ce retransmit programele studioului din Bucureşti — operaţiunea a fost în cea mai mare parte îndeplinită şi nu e de loc departe ziua cînd ea va fi terminată cu totul. 2) Da, e adevărat : o scurtă perioadă de timp după constatarea morţii clinice, unghiile şi părul continuă să mai crească. 3) În ce priveşte originea denumirilor geografice de care ne întrebaţi, la rîndul nostru am întrebat un specialist şi vom publica răspunsul în rubrica „Povestea vorbei".

GABRIEL RUSU, Dej. Vă vom satisface dorinţa şi vom publica un material despre cîntăreţul Traian Grozăvescu. În ce vă priveşte, credem că cel mai bine ar fi să începeţi a activa în cadrul Casei raionale de cultură, unde veţi primi şi sugestiile privitoare la felul cum să vă cultivaţi aptitudinile.

PETRE RADULESCU, Brazi. Cupa revistei „Flacăra" se acordă echipei din categoria A care în cadrul campionatului pe 1963-1964 realizează cele mai multe puncte în deplasare. Ca atare, nu e vorba de o competiţie specială dotată cu această cupă — cucerirea ei fiind cunoscută o dată cu încheierea campionatului republican pe acest an.

Iată şi răspunsurile la celelalte întrebări : 1) Fraţii Nunweiller sînt şi mai mulţi decît aţi crezut dv : şapte la număr. Dar numai cinci dintre ei joacă fotbal, întrucît cei doi mai mari (care poartă, respectiv, numerele I şi II) s-au retras din activitatea competiţională. Precum ştiţi, cei ce poartă numerele III, IV şi VI (respectiv : Lică, Nelu şi Radu) joacă în primul lot al echipei Dinamo-Bucureşti. Nunweiller V (Victor) joacă în echipa Dinamo Victoria, una din echipele fruntaşe ale seriei sud din categoria C. In ce-l priveşte pe mezinul familiei acesteia de fotbalişti, Nunweiller VII (Edi), el joacă în echipa de pitici a clubului Dinamo. 2) Copil joacă în echipa Industria Sîrmei din Cîmpia Turzii, formaţie din seria a II-a a categoriei B. 3) Întrebarea aceasta este mult prea generală. In activitatea fotbalistică de la noi sînt şi scăderi, şi lipsuri, şi... speranţe. Părerea noastră despre comportarea echipelor angrenate în campionat corespunde... clasamentului. Deci şi Petrolul îşi merită locul ! 4) Noi nu participăm la campionatele mondiale de box profesionist, iar pe linie de amatori asemenea campionate nu se organizează. La diferite manifestări internaţionale de box amator (olimpice, universitare, europene ş.a.) am avut uneori succese, cucerind diferite titluri.

IULIAN ŞTEFANESCU, Breaza. 1) La orice oficiu poştal vă veţi adresa vi se va spune cum se franchează toate tipurile de corespondenţă internă şi externă. 2) Cititorii de peste hotare care vor să corespondeze cu tineri din ţara noastră indică adeseori limbile în care scriu. Cînd noi nu specificăm acest lucru în rubrica noastră, înseamnă că respectivul nu a cerut să i se scrie într-o limbă anume şi atunci puteţi încerca în ce limbă preferaţi. 3) În U.R.S.S. e mai bine să scrieţi adresele în alfabetul slav. 4) Ilustratele le puteţi trimite fie direct, francîndu-le după tariful de ilustrate, fie în plicuri închise, francîndu-le ca scrisori.

DAN NICULESCU, Poiana Mare. Dacă nu puteţi renunţa cu totul la fumat, desigur că e o realizare şi reducerea cantităţii de ţigări fumate zilnic ; bine ar fi însă să vă lăsaţi cu totul. În ce priveşte revenirea asupra problemelor ridicate în materialul nostru „Tutunul — pro şi contra", nu am renunţat la ea, şi o vom face, ba chiar foarte curînd.

V. SILVIAN

Traian Iliescu, Constanţa ; Tina Sulţ, Feldioara ; A. Ballo, Bucureşti ; Ion Cristoiu, Panciu ; Viviana Maisuc, Iaşi ; Gicu Faicaş, Ineu ; Doina Velea, Cluj ; Ioana Mateescu, Tîrgovişte ; Lidia Popovici, Bucureşti ; Ioana Militaru şi Carmen Leulescu, com. Solcuţa ; Marcel Nanu, Turnu-Severin ; Vasile Radu, Hunedoara — tuturor celor de mai sus li s-au trimis răspunsurile prin poştă.

ZILE DE MAI PE MALUL SĂSARULUI

(*Urmare din pag. 3*)

opunerea celor două oraşe — cel vechi şi cel nou — deşi esenţială şi perfect justă, necesită, pentru a fi mai completă, cercetarea unor detalii care marchează, în chiar cuprinsul ultimului deceniu, evoluţia plină de semnificaţii a construcţiilor şi a ansamblurilor arhitectonice.

Primele construcţii, concepute în stil clasicizant, cu faţadele împodobite cu balcoane, pilaştri, frontoane şi încadramente bogat ornamentate la ferestre, au, deşi sînt construite între anii 1954-1955, un iz prematur vetust. În afară de faptul că sînt lipsite de unele elemente de confort urban — precum magazinele de la partere bunăoară — aceste construcţii au fost şi foarte costisitoare. (Faptul este explicabil dacă ţinem seama îndeosebi că faţada unui asemeni bloc, socotită la o suprafaţă egală cu a unuia construit acum, costa cu 600.000 lei mai mult.)

Alături de aceste construcţii, marcînd o sensibilă evoluţie şi în concepţia arhitectonică şi în stil, sînt blocurile construite în anii următori. Formele clasicizante sînt abandonate, sînt abandonate şi ornamentele, ferestrele iau o altă linie — de la vertical la orizontal. Preţul de cost socotit per apartament e sensibil micşorat. Urmează, în fine, blocurile recent înălţate. Se remarcă sporirea numărului de nivele de la două la patru, culoarea delicată, vie, a faţadelor, impresia generală de luminos şi aerat creată de construcţiile care, datorită elevaţiei, se ridică pe suprafeţe mai mici, dînd putinţă de extindere spaţiilor verzi.

La parterele noilor blocuri se aliniază magazine elegante, în ton şi prin rînduiala lor şi prin stilul mobilierului, cu întreg ansamblul. De adăugat că preţul de cost pe apartament în cazul acestor construcţii — deşi mai confortabile — e şi mai scăzut.

Sumara istorie a oraşului nou, etapele destul de clare care-i marchează dezvoltarea, demonstrează cu prisosinţă creşterea priceperii arhitecţilor şi constructorilor noştri, îmbogăţirea experienţei lor, sporirea exigenţei profesionale, preocuparea permanentă de a răspunde sarcinilor trasate de partid.

IAU FIINŢĂ MICRORAIOANELE

Dacă noile construcţii urbane de la Baia-Mare, grupate la un loc, îndreptăţesc aprecierea globală de oraş nou, cît se poate de firească este denumirea de microraioane pe care arhitecţii o dau zonelor ce urmează a fi construite în anii următori în acest nou oraş. Denumirea nu este consecinţa unei simple subdivizări logice sau administrative, ci corespunde unei concepţii urbanistice moderne, care pretinde organizarea noilor blocuri de locuinţe, a magazinelor şi aşezămintelor de interes social-cultural, ca unităţi complexe în stare să satisfacă toate cerinţele celui ce le locuieşte. După acest principiu vor fi clădite în următorii ani două microraioane pe malul drept al Săsarului, continuînd, şi în bună măsură dezvoltînd, experienţa acumulată.

Construcţia unuia dintre aceste microraioane, care va avea 2.500 de apartamente, a şi început. Se lucrează deocamdată la opt blocuri (600 de apartamente) care vor fi date în folosinţă în acest an ; construcţia a încă două va porni foarte curînd, iar în trimestrul patru al acestui an (ţinînd seama de faptul că vor intra în funcţiune două centrale termice), se va deschide şantierul a încă patru blocuri care vor constitui frontul de lucru pentru lunile de iarnă.

Concomitent cu aceste construcţii se încheie cele din microraionul existent în stînga Săsarului : un lot de 120 de apartamente a fost predat, încă 120 vor fi predate noilor locatari în luna august, iar blocul-turn, cu 10 etaje, va fi gata pînă la finele anului.

Noile microraioane, concepute ca unităţi urbanistice complexe, au o rază de 400-450 metri. Circulaţia în cadrul lor se face pe străzi şi alei unde n-au acces vehiculele mari, mai grele şi mai zgomotoase, folosite ca mijloace de transport în comun. Pentru acestea există o stradă largă, circulară, ca un inel în jurul raionului. În mijlocul fiecăruia dintre microraioane, reflectînd preocuparea de a apropia omul de centrul comercial şi de prestări de servicii de mare utilitate, se construiesc magazine de care orice om are zilnic nevoie (pîine, carne, lapte) cît şi ateliere de croitorie, de coafură ş.a.

Pentru copii sînt prevăzute noi şcoli şi terenuri de sport, iar pentru toţi locuitorii peluze şi grădini. Deci pe lîngă magazinele şi atelierele de utilitate curentă, pe lîngă locurile de recreaţie şi destindere (între care nu trebuie uitat cinematograful şi restaurantul), microraioanele oraşului nou vor oferi locuitorilor linişte, lumină şi aer.

Blocurile de locuinţe care vor avea 10 etaje (din care patru blocuri amplasate pe malul apei şi zece sub coasta dealului împădurit care ţărmureşte zarea), se vor înălţa începînd de acum în următorii trei ani, o dată cu toate construcţiile de utilitate publică şi cu celelalte blocuri a cîte patru etaje desăvîrşind microraioanele — două moderne şi elegante viitoare cartiere ale noului oraş.

Fireşte, în astă operă constructivă, care rivalizează în concepţie urbanistică cu numeroase cartiere şi ansambluri noi din alte oraşe ale ţării, metodele de construcţie sînt şi vor fi cele mai moderne deoarece prin ele se pot asigura pe de o parte eleganţa, confortul şi preţul de cost scăzut, pe de altă parte reducerea considerabilă a timpului de lucru al noilor construcţii.

Zilele însorite ale acestui mai găsesc Baia-Mare într-un mare avînt constructiv. Ceea ce nu înseamnă cîtuşi de puţin abandonarea oraşului vechi. În piaţa seculară, vechile vaduri comerciale s-au reamenajat fără a altera stilul construcţiilor, faţadele bătrînelor edificii se curăţă şi se restaurează, iar piaţa propriu-zisă, transformată în splendidă grădină, încîntă prin bogăţia de culori şi şoapte de havuzuri.

Oraş vechi, păstrat şi ocrotit cu grijă, vegheat de Turnul Ştefan, oraş nou edificat cu fantezie, pricepere şi dragoste pentru om, Baia-Mare, aşezarea minerilor şi metalurgiştilor, deşi a fost din veacuri numită cea mare, acum devine cu adevărat mare ; nu numai prin proporţii, ci mai ales prin bogăţia de înţelesuri a construcţiei socialiste.

Virgil DĂNCIULESCU

În așteptarea olimpicelor de la Tokio

CURSELE DE FOND IERI, AZI, MÎINE...

① **Andrei Barabaș, care cu 13 :49,8 și-a înscris numele pe lista celor mai rapizi alergători pe 5.000 m plat.**

② **Paavo Nurmi, „finlandezul zburător“ fotografiat la New York unde a făcut recent o călătorie (dreapta).**

③ **Două nume celebre: Vladimir Kuț (stînga) și Emil Zatopek.**

Alergările de fond în atletism, ca și cursele lungi cu schiurile, au fost timp de mai multe decenii apanajul sportivilor din nordul Europei. Aceștia au cîștigat ani de-a rîndul majoritatea concursurilor internaționale, au urcat cu regularitate treptele podiumurilor olimpice și au deținut recordurile lumii pe 5.000 și 10.000 metri.

Dacă în cursele cu schiurile, denumite de altfel și „probe nordice“ sportivii finlandezi, suedezi și norvegieni sînt și astăzi printre cei mai buni din lume (recentele întreceri olimpice de la Innsbruck confirmă din nou acest lucru), în schimb la atletism, nordicii au cam pierdut contactul cu primul pluton. Aceasta, deși rezultatele înregistrate de ei în ultimii ani sînt cu mult superioare celor care au făcut celebri, la timpul lor, o întreagă pleiadă de alergători ca Paavo Nurmi, Ville Ritola, Hannes Kolehmainen, Ilamari Salminen, Taisto Mäki, Gunder Hägg etc.

Cu patru decenii în urmă, fondul mondial era dominat cu autoritate de finlandezul Paavo Nurmi, de mai multe ori campion olimpic și recordman al lumii. Numai la o singură olimpiadă, cea din 1924, Nurmi a cucerit 4 medalii de aur (1.500 m, 5.000 m, cros individual și alergare pe echipe), după ce în 1920 fusese campion olimpic la 10.000 m și al doilea la 5.000 m. În 1924 Nurmi — considerat ca un veritabil erou al Olimpiadei de la Paris — a înregistrat pe 5.000 m timpul de 14 : 28,2 care a produs o adevărată senzație în lumea atletismului. În ciuda nenumăratelor tentative de doborîre a acestui record, performanța lui a rămas înscrisă pe tabelul de onoare pînă în anul 1932. Exact după 8 ani, tot la 19 iunie, un alt finlandez, Lauri Lehtinen, campion olimpic la Los Angeles, corectează recordul cu mai bine de 11 secunde. Au trebuit să treacă alți 7 ani pînă la o nouă îmbunătățire a acestei performanțe și tot unui finlandez, Taisto Mäki, îi revine cinstea de a duce mai departe gloria predecesorilor săi. El a realizat 14 : 08,8 anunțînd, prin aceasta, începerea asaltului „granițel“ celor 14 minute, considerată multă vreme ca limită a posibilităților omenești. Și n-a trecut decît un an pînă ce alergătorul suedez Gunder Hägg a reușit să încheie cursa de 5.000 m în 13 : 58,2.

Cu acest record Hägg s-a menținut mai bine de 14 ani în fruntea listei specialiștilor mondiali pe această distanță, deși noi generații de alergători renumiți (Heino, Reiff, Anufriev etc.) au tot încercat să-l „detroneze“. Cel care a reușit totuși această mare izbîndă a fost Emil Zatopek, unul dintre cei mai buni alergători de fond din lume.

La Paris, în mai 1954, Zatopek corectează cu o secundă performanța lui Hägg. Noului record i se prevede o viață lungă și liniștită... Dar n-au trecut decît trei luni și, la Campionatele europene de la Berna, tînărul sportiv sovietic Vladimir Kuț a realizat 13 : 56,6.

Pînă la sfîrșitul anului 1954 recordul mondial pe 5.000 m a mai fost corectat de încă două ori. La Londra englezul Christopher Chataway, în aceeași cursă cu Kuț, îl învinge pe alergătorul sovietic obținînd 13 : 51,6, pentru ca numai după 10 zile, la Praga, Kuț să reintre în posesia recordului realizînd 13 : 51,2.

Cursa recordului continuă în 1955 cînd statisticienii consemnează alte trei îmbunătățiri : ungurul Sandor Iháros — 13 : 50,8, Vladimir Kuț — 13 : 46,8 și din nou Iháros — 13 : 40,6. Sezonul competițional al anului 1956 aduce încă o corectare recordului lumii : englezul Gordon Pirie marchează pe 5.000 m 13 : 36,8. Deși cîștigă detașat titlul olimpic la Melbourne, Kuț nu mai poate reveni, în acel an, în fruntea performerilor mondiali. El a realizat însă acest lucru la 13 octombrie 1957 la Roma, cînd a obținut excepționalul 13"35,0.

Recordul lui Vladimir Kuț figurează și astăzi pe tabelul de onoare. El a rezistat cu succes tuturor tentativelor. Se pare însă că în acest an, al celei de-a XVIII-a Olimpiade, așii atletismului mondial vor da asaltul pentru doborîrea lui.

Începutul, într-un fel l-au și făcut atleții din emisfera sudică, care au obținut o serie de rezultate promițătoare. Din acestea, cel mai concludent este rezultatul australianului Ron Clarke, care a stabilit un nou record mondial pe 10.000 m cu 28 : 15,6.

Primul alergător care și-a înscris numele pe lista recordurilor la 10.000 m a fost francezul Jean Bouin (30"58,8) în 1911. Recordul său a „trăit“ un deceniu, pînă ce finlandezul Nurmi l-a îmbunătățit cu aproape 20 de secunde (30 : 40,2). Următoarele șapte corectări, aduse recordului, le-au făcut numai alergătorii din „țara celor 1.000 de lacuri“ : Ritola (30 : 35,4 și 30 : 23,2) și iarăși Nurmi (30 : 06,6) în 1924. Salminen (30 : 05,6 — 1937), Mäki (30 : 02,0 și 29 : 52,6 în 1938 și respectiv, 1939) și Viljo Heino (29 : 35,4 în 1944).

Și la această probă tot Zatopek a fost cel care a spulberat mitul invincibilității nordicilor. În 1949 el a realizat 29 : 28,2, dar n-au trecut trei luni, de la data recordului și Heino a revenit în frunte cu 29 : 27,2 pînă la sfîrșitul anului 1949, Zatopek n-a scăpat însă prilejul de a readuce recordul în Cehoslovacia, realizînd 29 : 21,2.

Zatopek a mai îmbunătățit de patru ori valoarea performanțelor sale, fiind cel dintîi care a reușit să coboare sub 29 de minute (28 : 54,2 în iunie 1954). Iháros (28 : 42,6 în 1956) și Kuț (28" 30,4 în același an) își înscriu și ei numele printre recordmanii probei.

În anul Olimpiadei din 1960, după ce a cîștigat medalia de aur la Roma, Piotr Bolotnikov a îmbunătățit, la Kiev, recordul lumii cu 11,6 sec. Așadar, Ron Clarke (reamintim : 28 : 15,6) este primul alergător neeuropean care deține recordul mondial într-o probă de fond.

Dintre atleții noștri, singurul care a realizat un rezultat, cum se spune, cu largă circulație internațională este Andrei Barabaș. La ediția de anul trecut a campionatelor internaționale el a realizat un nou record republican la 5.000 m cu 13 : 49,8, performanță cu care se clasează printre cei mai rapizi alergători din lume pe această distanță. Barabaș, un atlet foarte conștiincios, se antrenează cu toată sîrguința și promite alte îmbunătățiri ale recordului său.

Romeo VILARA

FOTOCRONICA FLACĂRII

Vitrina biroului de turism suedez din Stockholm, înfăţişînd aspecte de pe litoralul romînesc.

La recentul congres naţional al studenţilor greci, la care au asistat şi reprezentanţi ai organizaţiilor studenţeşti din 20 de ţări, salutul U.A.S.R. a fost adus de studenta romînă Georgeta Oţetea-Firică.

Trupele O.N.U. în Cipru şi-au intensificat eforturile pentru calmarea situaţiei din insulă. In fotografie : pentru a se preîntîmpina eventuale acţiuni teroriste, în diferite locuri ciprioţii sînt percheziţionaţi spre a se vedea dacă nu au arme asupra lor.

Ştiri transmise din Congo de agenţiile de presă internaţionale relatează despre extinderea activităţii partizanilor şi în capitala ţării. În fotografie : un patriot congolez brutalizat de poliţişti pe străzile oraşului Leopoldville.

Cu iahtul ,,Tawau", un grup de tineri englezi vor participa la o cursă internaţională Plymouth — New York, via Lisabona şi Bermude.

In provincia Radfan din Federaţia Arabiei de sud, continuă luptele dintre trupele britanice (în fotografie) şi triburile răsculate, care opun o rezistenţă înverşunată.

FLACĂRA. Redacţia: Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, raionul 30 Decembrie.
Căsuţa poştală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10— int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poştale, la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREŢUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA : Ion Vulpescu.

41.505

Sanda
CREMA IMPOTRIVA PUNCTELOR NEGRE
Sanda
CREMA
IMPOTRIVA
PUNCTELOR
NEGRE

– Crema contra punctelor negre „Sanda" previne și suprimă coșurile, îndepărtează punctele negre și celelalte impurități ale pielii.

Sanda
CREMA CU STIMULATORI BIOLOGICI COMPLEXI
CREMA CU STIMULATORI BIOLOGICI COMPLEXI
Sanda
CREMA CU STIMULATORI BIOLOGICI COMPLEXI

– Crema cu stimulatori biologici complecși „Sanda" conține vitamine și substanțe active care regenerează și întineresc pielea, menținîndu-i și prelungindu-i vitalitatea.

Sanda
CREMA
ASTRINGENTA
S
Sanda
CREMA
ASTRINGENTA

– Crema astringentă „Sanda" conține substanțe active care închid porii dilatați, catifelînd și întreținînd pielea.

Bibl Reg

Apa de colonie și parfumul

APA DE COLONIE
Sanda
Sanda
APA DE COLONIE

ȘTIINȚA MODERNĂ ÎN SLUJBA FRUMUSEȚII

Sanda

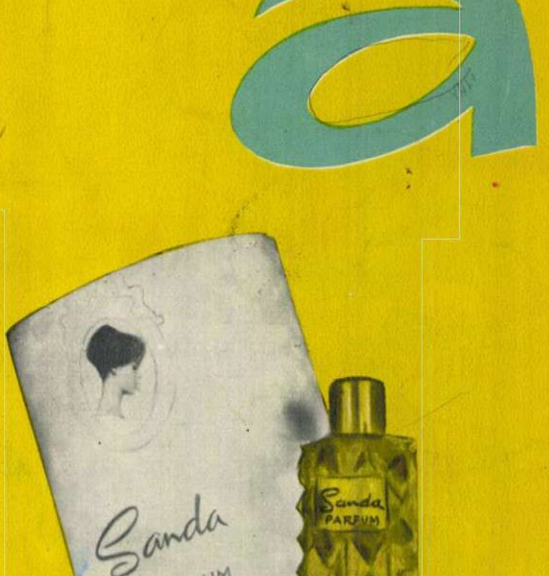
Sanda
PARFUM
Sanda
PARFUM

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

23

LIGNIT DE MOTRU

EMINESCU PE MERIDIANELE LUMII

VARA TRAGICĂ '914

Anul XIII nr. 23 (471) — 6 iunie 1964

CARNETUL FLACĂRII

La o comemorare

de Aurel BARANGA

Cultura romînească — şi nu numai ea — comemorează şaptezeci şi cinci de ani de la moartea celui mai mare poet al poporului nostru, ctitor de literatură şi de limbă, Mihai Eminescu. Comemorarea nu este doar un prilej de meditaţii pioase, ci şi unul de reflecţii implicînd emoţia şi o legitimă mîndrie. Fiindcă, asemenea evocări au funcţionat şi în trecut, dar erau încărcate, întotdeauna, de ipocrizia oficială a unei societăţi care îl comemora smerit, după ce l-a asasinat conştient. Fiindcă — să nu uităm — Mihai Eminescu a fost cea mai atroce victimă a lumii în care s-a născut. Nu i-a fost cruţată copilăria, adolescenţa sau tinereţea, i-a fost pîngărită agonia şi hulită moartea. N-a fost iertat nici după ce s-a despărţit de chinuita lui viaţă, ca să intre în veşnicie. A fost, zeci de ani, comentat tendenţios, sau ignorat cu îndărătnicie, sub masca unei preţuiri jignitoare. A circulat pînă acum două decenii şi la noi, persistă încă în mirosul culturii occidentale, imaginea „poetului damnat“, *victimă a unui destin personal nefericit, stînd sub semnul unei stele veninoase şi al unei fatalităţi inexorabile. A plătit şi Mihai Eminescu un tribut postum acestei legende. Dovadă atîtea exegeze confecţionate, ambiţionînd să-l* „explice“, *mistificîndu-l în fapt pînă la desfigurare.*

La şaptezeci şi cinci de ani de la moarte, răscumpărarea atîtor ofense şi a unei vieţi de supliciu, vine deplină în anii civilizaţiei socialiste. Sigur, bădiţa Mihai era foarte puţin sensibil la statistică. Totuşi, o cifră se impune fiindcă include o semnificaţie edificatoare : în ultimii douăzeci de ani s-au tipărit în ţara noastră mai multe ediţii ale operelor lui, decît în toţi anii scurşi de cînd numele lui s-a înscris în eternitate.

Patima pentru fila cu poezia lui inspirată — sporită cu fiecare nouă generaţie de cititori — derivă din valoarea unei inspiraţii poetice fără moarte, dar şi din climatul vieţii noastre cotidiene în care poezia se aşază pe masă lîngă pîine.

S-a scris insistent despre „pesimismul eminescian“ *ca de o trăsătură psihologică fatală, singura în stare să explice opera poetului. Judecata e eronată prin absolutizare. Există, fără îndoială, o tristeţe eminesciană, derivată dintr-o sensibilitate ieşită din comun. Dar adevărata, profunda şi nevindecata lui tristeţe, ni se pare a se fi născut din confruntarea permanentă şi dureroasă a unor idealuri nobile cu o lume decăzută şi detestabilă.*

O, de-ar fi cu putinţă miracolele... L-aş visa pe bădiţa Mihai descins în lumea noastră şi deschizînd ochii lui mari şi miraţi la un univers de minuni. L-aş purta pe drumuri de ţară, acolo unde în tinereţea lui „buciumul suna cu jale“, sau în „dulce tîrgul Ieşilor“, sau la ţărmul mării cîntate.

Şi atunci „lacrima lui de mînie“ s-ar schimba într-alta, de fericire şi de mîndrie, fiindcă ar vedea că, în sfîrşit, „Saltimbancii şi irozii“, „famenii“ *şi* „guşaţii“, *toată acea pletoră mizerabilă a unei societăţi ce l-a întristat peste măsură a fost îngropată sub o lespede grea, niciodată urnită.*

Teiul lui îşi desface ramurile într-o lumină nouă, de vis.

COPERTA NOASTRĂ

La Polana Narciselor.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

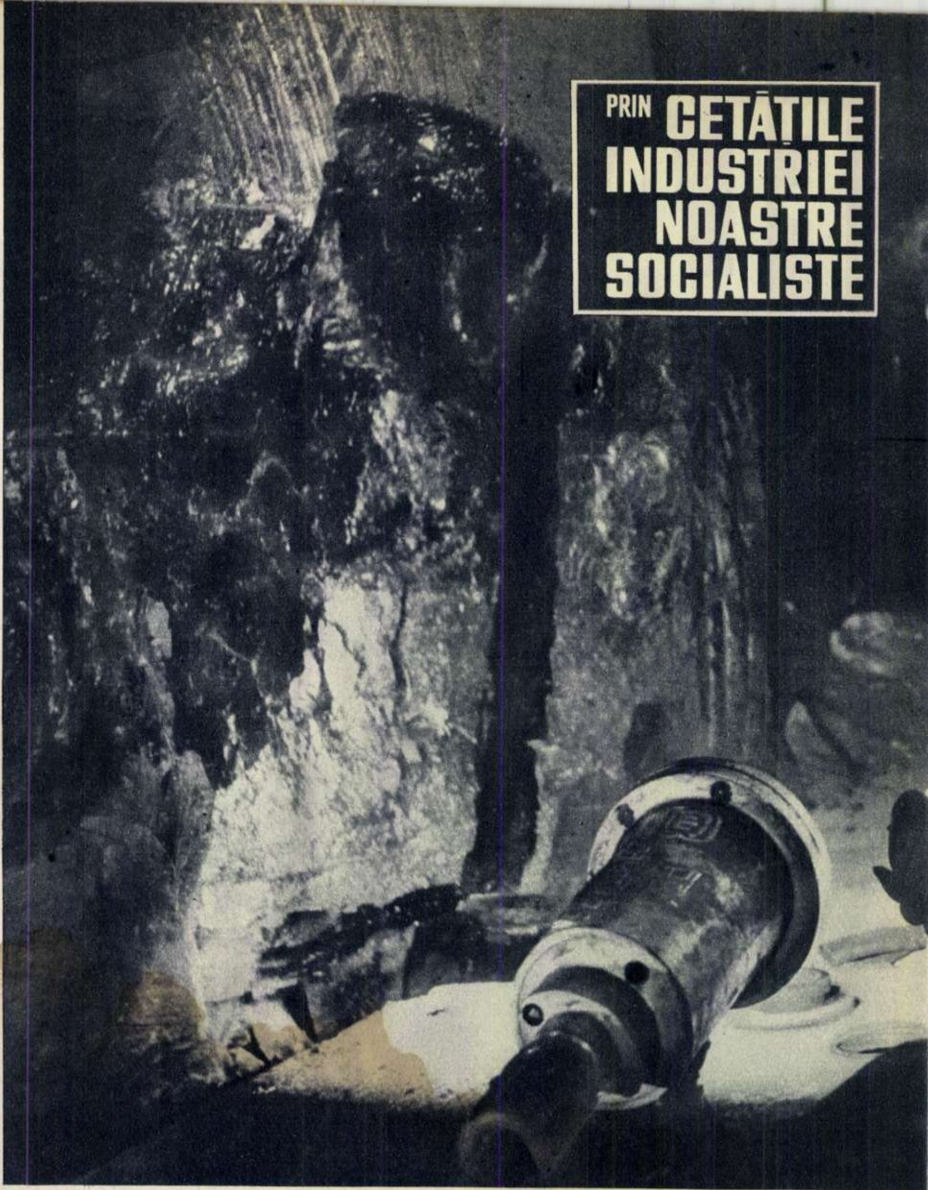

PRIN CETĂȚILE INDUSTRIEI NOASTRE SOCIALISTE

LIGNIT DE

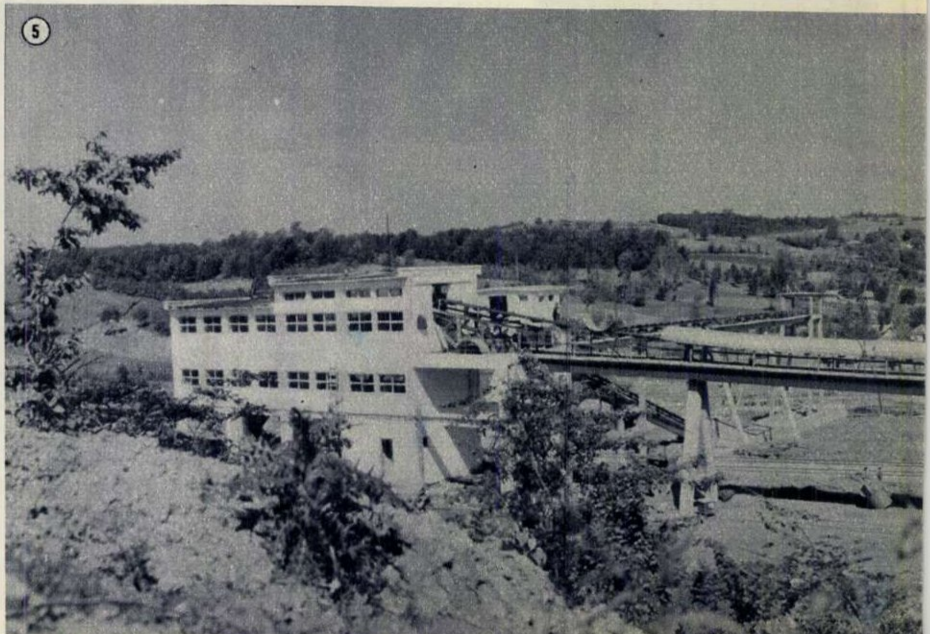

①

②

③

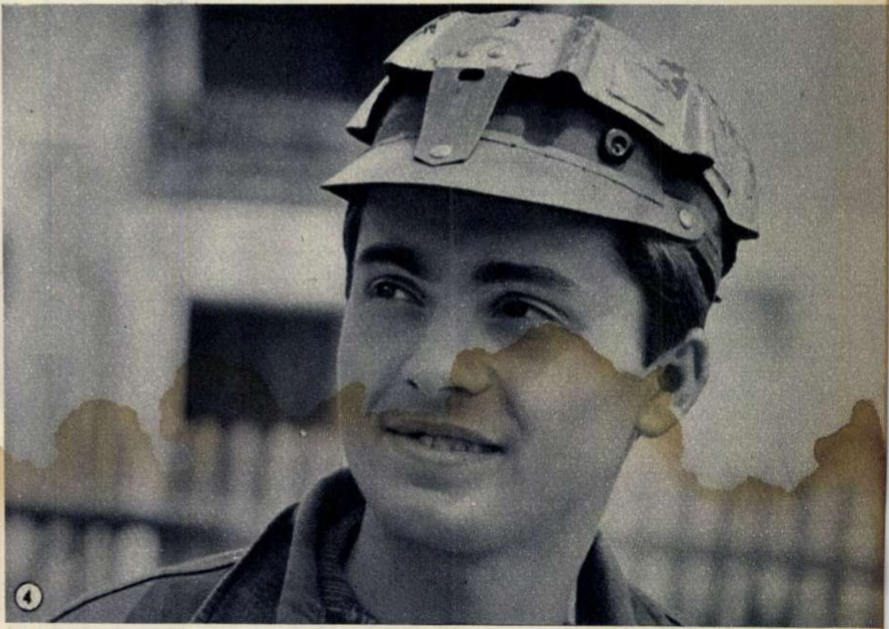

④

MOTRU

① Ion Carpen lucrează pe o combină la mina Horăşti. ② Maistrul electromecanic Dumitru Cosmulescu. ③ Locuinţe pentru minerii de la Motru. ④ Cristel Pătraşcu, localnic, combiner fruntaş la 18 ani. ⑤ Din noul peisaj oltenesc. Despre locurile acestea se spunea altădată că sînt foarte sărace. Cărbunele ivit aici transformă acum locul şi oamenii.

(Citiţi textul reportajului în pag. 4)

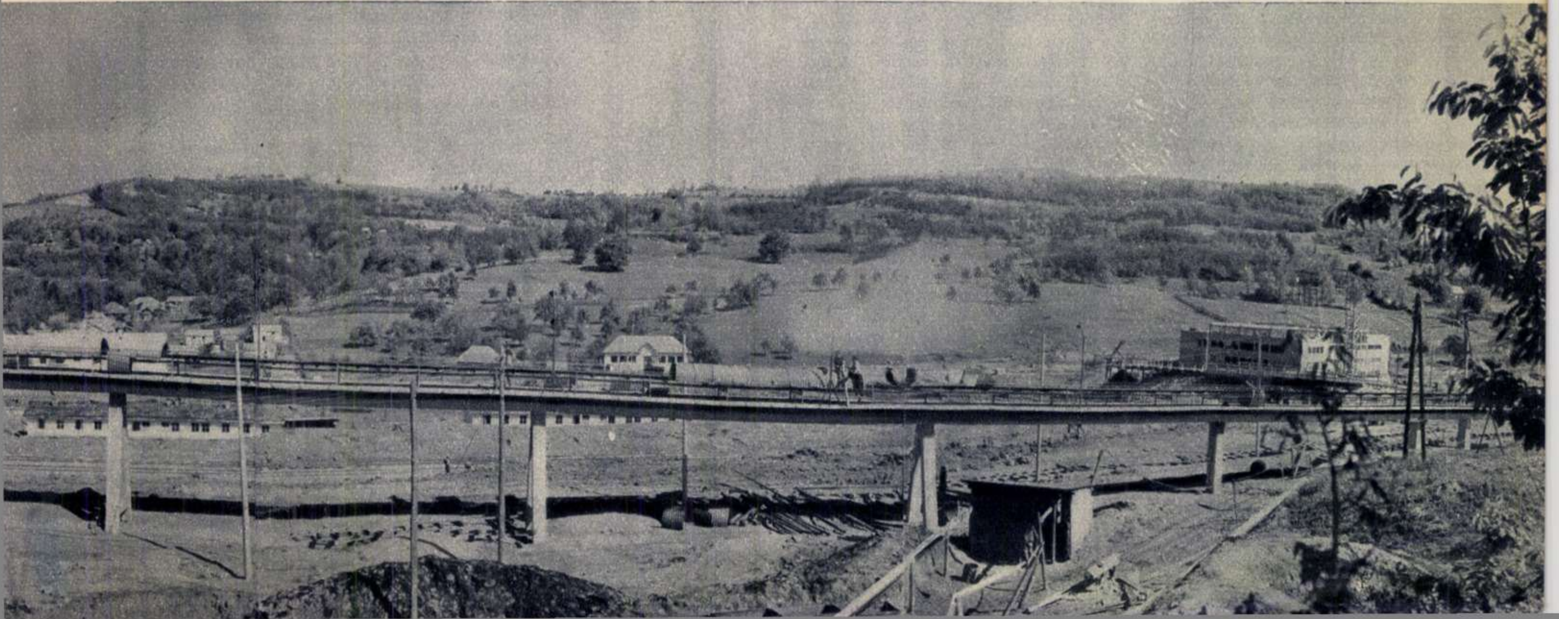

LIGNIT DE MOTRU

La început au sosit geologii. Au cercetat îndelung pămîntul şi, în cele din urmă, au descoperit ceea ce căutau. La Bucureşti, proba de roci adusă de geologi a fost studiată cu atenţie. Cineva a scris caligrafic pe o etichetă „Lignit de Motru“, a lipit-o pe bucata de cărbune, apoi a aşezat cu grijă minereul pe un raft.

Nu mult după această întîmplare, în Valea Motrului au apărut, stîrnind animaţie în sate, tractoare puternice şi sumedenie de maşini ce forfoteau pretutindeni, sfîrtecînd liniştea locurilor cu duduitul sacadat al motoarelor. La Horăşti, Leurda, Ploştina, oamenii au aflat, purtată din gură în gură, taina apariţiei atîtor maşini care stîrnesc mirarea bătrînilor şi entuziasmul copilandrilor. Acolo, sub ogoare, sub albia Motrului şi a vetrelor satelor, minerii îşi croiau drum prin adîncuri, hotărîţi să scoată la suprafaţă o avuţie în trecut nebănuită : cărbune.

Au trecut de atunci patru ani. Pe Valea Motrului, tehnica modernă a descătuşat energii şi şi-a pus amprenta puternic. „Minunea“ săvîrşită de ea se vede mai bine de sus, de pe dealurile ce împresoară valea. Cîmpul freamătă. Căi ferate şi şosele asfaltate şerpuiesc, se întretaie, cînd apărînd, cînd ascunzîndu-se după clădiri răsărite ca din pămînt. Stîlpi înalţi îşi desfac larg braţele, sprijinind şiruri nesfîrşite de cabluri. Ici, colo, locomotive — într-un nor de abur — răsuflă din greu sub povara sutelor de tone de cărbune purtate în pîntecele încăpătoare ale vagoanelor. În depărtare, cele trei tinere exploatări miniere şi noul orăşel muncitoresc Motru ce prinde acum viaţă au aspectul unor întinse şantiere.

În Valea Motrului, peisajul caracteristic de şantier a coborît şi sub pămînt. În urma minerilor, zidari ai adîncurilor, a rămas un păienjeniş de drumuri subterane, grote moderne, dăltuite simetric de mîna omului, cale de peste 30 km spre inima cărbunelui. Aici, la Motru, călătorind spre miezul pămîntului, oamenii nu au croit puţuri, ca în alte mine, ci au întins bulevarde drepte, fîşii lungi de beton şi asfalt, împodobite de şiragul nesfîrşit al becurilor ce-şi pierd în adîncuri lucirea. Căci în minele cele mai tinere ale patriei intri ca într-un imens tunel, coborînd pe nesimţite sub dealuri. Acolo, aceeaşi trepidaţie, poate mai vie ca la suprafaţă, acelaşi tumult, poate mai puternic ca sus.

Pe o galerie în pantă lină, duduitul motoarelor amplificat de ecoul ciudat, înfundat şi grav al străfundurilor, vesteşte capătul efemer al unui drum ce înaintează continuu, metru cu metru, sub muşcătura adîncă a colţilor de oţel ai combinei de cărbune. Minereul gros se desprinde cu uşurinţă, tăiat în felii, fărîmiţat în bulgări, care alunecă apoi pe transportoare spre vagoneţi. Din apropiere, omul veghează toată această operaţie, aşezat la un pupitru de comandă, tot atît de comod ca şi în cabina unui autovehicul. Privind utilajele, apare şi mai limpede contrastul dintre vechile mine de cărbuni şi această ultimă realizare în tehnica mineritului. Exploatarea de la Motru are un drum luminos, socialist. La Motru a fost folosită de la început tehnica cea mai modernă, metodele de muncă cele mai înaintate. Maşini, pretutindeni numai maşini, mecanisme moderne împing înainte graniţa dintre întuneric şi lumină. Spre adîncuri, omul face şase paşi pe zi, o jumătate de kilometru pe lună, şase kilometri într-un an. Încet, cu răbdare, omul, genială furnică, sfredeleşte piatra, taie munţii.

O jumătate kilometru de galerie săpată pe lună este considerat un adevărat record, o victorie la înălţimea utilajului cu care sînt înzestrate minele. Dar aici sînt multe recorduri de stabilit. Deunăzi s-au mai încheiat probele instalaţiei de depozitare şi încărcare în vagoane a cărbunelui. Lungimea acestei instalaţii, 600 m, ca şi capacitatea ei, 175 tone pe oră, reprezintă, evident, indici tehnici înalţi. Cu atît mai valoroase sînt aceste performanţe cu cît constaţi că maşinile sînt romîneşti, rod al strădaniei colective a muncitorilor din uzine şi cercetătorilor din institutele noastre.

La minele din Valea Motrului oamenii s-au deprins treptat cu tehnica modernă. Mulţi dintre flăcăiandrii care pînă acum cîţiva ani se îndeletniceau cu agricultura şi priveau din lan maşinile ce roiau pe şoselele abia croite, transportînd utilajele viitoarelor exploatări, sînt acum mineri ; mînuiesc combine, agregate. La una dintre combine lucrează cel mai tînăr miner de aici. Îl cheamă Pătraşcu, Cristel Pătraşcu. Are 18 ani, a absolvit o şcoală profesională, apoi cursuri de specializare. Acum munceşte în acelaşi schimb cu tătîne-său. Unul — combiner, celălalt... ajutor de combiner. Sînt localnici, locuiesc la doi paşi de mină. Amîndoi şi mulţi alţii din satul lor au apucat zdravăn în mîini manetele plugurilor de cărbune. Biografia lui Pătraşcu se aseamănă în multe privinţe cu a celor peste 700 de tineri din satele Văii Motrului care s-au înscris la şcoli de specialitate. Unii dintre aceştia au şi terminat cursurile, alţii abia şi-au luat locul în bănci, căci minele se dezvoltă mereu, ramificîndu-şi galeriile ca rădăcinile unui stejar.

Entuziasmul celor care au făcut loc maşinilor spre rărunchii pămîntului este astăzi răsplătit de bucuria izbînzii. De acolo, din cel mai tînăr bazin carbonifer al Olteniei, ziarele, radioul au adus de curînd vestea celor dintîi succese : primele cantităţi de cărbune trimise industriei, primul plan trimestrial de producţie al minelor îndeplinit înainte de termen. Şi tot de acolo s-a vestit mai zilele trecute că a fost pusă în funcţiune o nouă linie tehnologică modernă pentru sortarea şi prepararea lignitilor. Inginerii dau cu mîndrie amănunte tehnice : scheletul metalic obişnuit acestor instalaţii a fost înlocuit cu cabluri de oţel de mare rezistenţă ; depozitul de cărbuni (2.600 tone capacitate) e neacoperit — ceea ce în limbaj economic înseamnă reducerea preţului de cost pe tona de cărbune.

Sutele de milioane de tone de lignit din Valea Motrului s-au trezit din amorţirea lor milenară. Smuls de braţul puternic al omului, bulgăre cu bulgăre se îndreaptă spre suprafaţă, dînd hrană termocentralelor.

Gh. BRĂTESCU
Fotografii de Traian PROSAN

EMI
pe meridianele lumii

Universalitatea operei eminesciene este incontestabilă. Autorul *Luceafărului*, primul mare poet romîn în scrierile căruia zbaterile continui ale omului spre mai bine capătă expresii din cele mai complexe şi mai profunde, adaugă tezaurului cultural al umanităţii nuanţele caracteristice specificului nostru naţional. Nu e de mirare că aproape toţi comentatorii de peste hotare l-au receptat mai ales în această ipostază, citind în versul lui imaginea proprie unor frămîntări, aspiraţii, revolte şi doruri care unesc popoarele în efortul lor permanent de a desţeleni drumul spre fericire. Ei au simţit că în lirica eminesciană vechiul adagiu al poetului latin, Terenţiu, „Sînt om şi nimic din ce e omenesc nu mi-e străin", cunoaşte cele mai înălţătoare şi mai durabile întruchipări ale poporului nostru. Aşa cum au desluşit şi o problematică izvorîtă din realităţi care erau numai ale meridianului nostru. E firesc, de aceea, ca nu puţini să-l echivaleze pe Eminescu cu însăşi patria lui.

„Poeţii — spun Maria Teresa León şi Rafael Alberti, eminenţi tălmăcitori în spaniolă ai versului eminescian — au virtutea de a însufleţi şi cele mai ascunse unghere. Ei sînt aceia care deţin cheile ascunse ale sufletului poporului lor. Mihai Eminescu este Romînia" Iar profesorul francez Alain Guillermou, în recenta monografie consacrată „genezei interioare a poeziilor lui Eminescu", scrie : „Sinteză personală, poezia sa este, de asemenea, sinteza a ceea ce s-ar putea numi spiritul romînesc... Opera lui Eminescu... nu este un simplu ecou oriental al cîntecelor lirice europene, ci creaţia unui geniu profund şi original, interpret, pe deasupra, al unui întreg popor".

Receptîndu-l ca atare, străinii au descoperit în Eminescu nu numai un excepţional creator de imagini, ci şi un mare umanist, a cărui operă, prin conţinutul şi mesajul ei, a devenit, după expresia scriitorului sovietic G. Leonidze, „un bun sacru şi al altor popoare".

Pentru a stîrni însă asemenea concluzii, literatura eminesciană trebuia mai întîi cunoscută. Strădaniile de a o populariza în străinătate prin traduceri corespunzătoare au început încă în anii cînd poetul mai era în viaţă. Ele au continuat în deceniile următoare, pentru ca după Eliberare să primească o amploare deosebită. Numele lui Eminescu a ajuns astăzi familiar din America pînă în Indonezia, din Scandinavia pînă în Argentina şi din Japonia

Aurel MARTIN

(Continuare în pag. 6)

NESCU

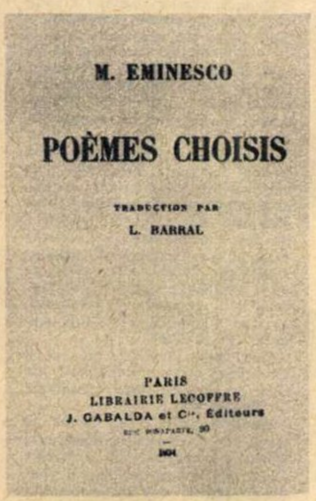
M. EMINESCO

POÈMES CHOISIS

TRADUCTION PAR
L. BARRAL

PARIS
LIBRAIRIE LECOFFRE
J. GABALDA et Cie, Éditeurs

МИХАИЛ ЭМИНЕСКУ

Доброй ночи

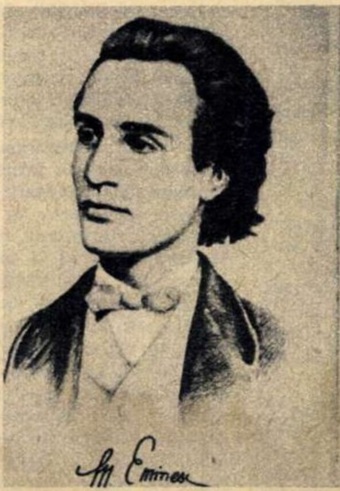
M Eminescu

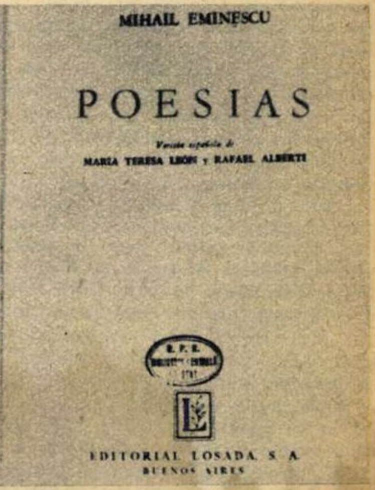
MIHAIL EMINESCU

POESIAS

MARIA TERESA LEÓN y RAFAEL ALBERTI

EDITORIAL LOSADA, S. A.
BUENOS AIRES

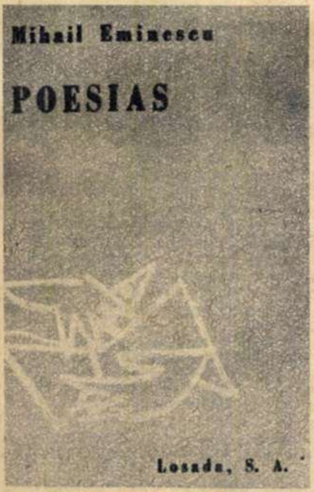
Mihail Eminescu

POESIAS

Losada, S. A.

Mihails Eminesku

DZEJA

IZLASE

LATVIJAS VALSTS IZDEVNIECĪBA
RĪGA

RHAPSODIES
ROUMAINES

I

BEL-ENFANT DE LA LARME

PARIS
Tirage à part du **Semeur**, Revue littéraire et artistique
117, Rue Notre-Dame-des-Champs

ERGO

MIHAIL EMINESCO

Med i morgon dina dagar ökas –

EMINESCU • KRASKO

TIENE

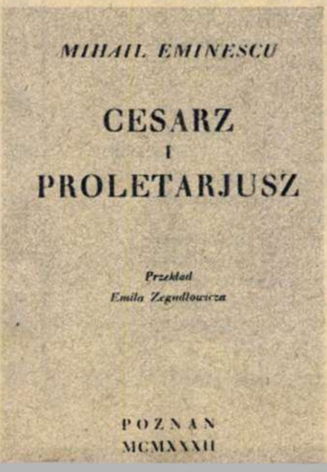
MIHAIL EMINESCU

CESARZ
I
PROLETARJUSZ

Przekład
Emila Zegadłowicza

POZNAN
MCMXXXII

EMINESCU
VÁLOGATOTT VERSEI

JÉKELY ZOLTÁN
BEVEZETÉSÉVEL

MAGYAR-ROMÁN TÁRSASÁG

MIHAIL EMINESCO

QUATRE
POÈMES

présentées par
HUBERT JUIN

Éditions Hautefeuille
(CARACTÈRES)

pînă în Anglia. Opera sa e temă de dizertații academice și prilej de variate exegeze, iar versul său e rostit cu emoție în cele mai diferite idiomuri. O recentă statistică, de altminteri incompletă, publicată de Dumitru Copilin în *Luceafărul*, arăta că în afara tălmăcirilor apărute în presă, se cunosc la ora actuală 81 de volume (ediții diferite) cuprinzînd texte eminesciene transpuse în 31 de limbi și că aceste texte au fost comentate în 52 de studii monografice redactate în 16 limbi.

Cele mai vechi traduceri par a fi cele în limba germană, apărute într-o antologie de poezie romînească (populară și cultă) tipărită la Leipzig în 1881 și într-o nouă ediție la Bonn. În volum figurau poeme sociale *(Scrisoarea III, Scrisoarea IV)*, erotice *(Dorința, Despărțire, De cîte ori, iubito, O, rămîi)*, de inspirație folclorică *(Revedere, Ce te legeni, codrule)*, sonetele, *Luceafărul* ș.a. Peste cîțiva ani, în 1887, se fac primele tălmăciri în italienește, sub semnătura lui Marco Antonio Canini, într-o vastă antologie de poezie erotică. În 1888 Eminescu începea să fie deja cunoscut în Europa, *Dicționarul internațional al scriitorilor de azi*, scos de Angelo De Gubernatis la Florența, situîndu-l „printre cei mai mari poeți din țara sa" („au rang des premiers poètes de son pays"). În 1889 e tradus în ungurește, în același an apărînd într-o revistă maghiară și un studiu despre *Alecsandri și Eminescu* (semnat de D. Armin). În 1890 opera eminesciană începe să fie cunoscută în Franța, prin strădania lui L. Bazin. În 1891, academicianul F. Korș, iscălește în revista petersburgheză *Russkaia misl* tălmăcirea sonetului *Oricîte stele*. În 1894, în versiunea poetului bulgar D. K. Popov, apare la Sofia *Somnoroase păsărele*. Între 1897 și 1899, Ivan Krasko, devenit mai tîrziu unul dintre cei mai reprezentativi scriitori slovaci, traduce *Peste vîrfuri, Înger și demon, Împărat și proletar, Scrisoarea II* ș.a.

În deceniile următoare numărul tălmăcirilor se va înmulți sensibil, în unele țări depășind simpla formulă ocazională a inserării în presa literară sau cotidiană. Îndrăgostiți de vraja versului eminescian, de noutatea viziunii estetice a marelui poet, traducători de prestigiu vor încerca să ofere cititorilor grupaje mai masive, publicate de astă dată în culegeri speciale. Alături de poeme, încep a fi traduse și unele nuvele. Lucrări de doctorat sau articole scrise în nemțește, ungurește, franțuzește sau în alte limbi vor mări interesul pentru Eminescu, ajutînd la o mai bună penetrație a lui în alte culturi. Creația sa va ajunge, în prima jumătate a secolului nostru, să înregistreze astfel traduceri sau comentarii în principalele țări ale lumii.

Uneori autorii tălmăcirilor sînt romîni, buni cunoscători de limbi străine, alteori sînt poeți de peste hotare care, prin intermediul unei versiuni franceze sau germane, dau o haină nouă versului eminescian. Una dintre cele mai izbutite traduceri engleze e semnată de compozitorul romîn Dimitrie Cuclin, o alta de Petre Grimm, fost profesor de literatură engleză la universitatea din Cluj. Nu o dată, tălmăcirile sînt efectuate de oameni de cultură de prestigiu internațional, buni cunoscători ai limbii romîne. E vorba, de pildă, de versiunile italienești datorate lui Ramiro Ortiz și Umberto Cianciolo. Alteori, traducerile sînt girate de scriitori de mare suprafață, cum e Bernard Shaw, care semnează prefața culegerii tipărite la Londra în 1930.

Spuneam că în această perioadă aria de răspîndire a tălmăcirilor din Eminescu se lărgește substanțial, înglobînd geografic toate continentele și, în unele cazuri, influențînd chiar creația unora dintre poeții străini atrași de frumusețea unică a versului eminescian. Un scriitor ca bulgarul Stoian Mihailovski, de pildă, avea pe masa de lucru portretele lui Eminescu și al lui Edgar Alan Poe; unul dintre cei mai de seamă poeți albanezi, Lasgush Poradeci, e puternic înrîurit de lirica scriitorului nostru; de asemenea, slovacul Ivan Krasko ș.a.

Într-un asemenea context de prețuire europeană, facilitată de înmulțirea traducerilor în franceză, italiană, germană sau engleză, numele lui Eminescu ajunge să fie receptat și în alte țări. În Albania, prin osîrdia lui Mitrush Kuteli, începînd cu anul 1929; în Polonia prin efortul lui Emil Zegadlowicz care tipărește în 1932 *Împărat și proletar*; în Cehoslovacia, în 1927 și 1937, prin intermediul Bozenei M. Sesan; în Suedia, în 1926, prin revista *Ergo* din Uppsala care publică tălmăcirile realizate de poetul Hjalmar Psilander; în Spania, începînd cu 1921, cînd în revista hispano-americană *Atlantida* apar 6 poezii eminesciene; în Grecia, în 1937, sub semnătura poetului Mistachide. În lumea arabă, numele lui Eminescu e popularizat de sirianul Emil G. Muracade care prin 1939 traduce, între altele, *Rugăciunea unui dac*; în idiș lirica eminesciană apare, în 1922, în cuprinsul unei antologii masive de poezie romînească realizată de către S. Segall, și mai tîrziu sporadic în cîteva tălmăciri datorate lui Iacob Gropper; în japoneză, în 1922 Ubusaka traduce un fragment din *Luceafărul*, iar G. Băgulescu tălmăcește în *Revista academiei naționale* din 1936 *Peste vîrfuri*; în Statele Unite ale Americii Carol Clark publică, în paginile suplimentului literar al ziarului *New York Herald* (1928) *Luceafărul, Mortua est, Scrisoarea II.*

Dar cea mai mare răspîndire peste hotare a scrierilor eminesciene se realizează în anii postbelici, cînd în principalele limbi de largă circulație apar culegeri reprezentative și studii de mare amploare. Aș cita, în privința traducerilor, în primul rînd ediția tipărită la Moscova în 1950 și mai ales cea din 1958, aceasta din urmă însumînd un număr de 117 poezii, prefațate de Iuri Kojevnikov. Aș aminti, apoi, excelenta versiune spaniolă efectuată de Maria Teresa León și Rafael Alberti și publicată la Buenos Aires în 1958, precum și cea datorată lui Hubert Juin (1958) în limba franceză sau cea, cuprinzînd poezii de dragoste, editată, în 1964, în Italia de către Mario Ruffini. În Bulgaria, în colecția „Poeții lumii" a apărut nu demult o culegere semnată de poeții Maria Grubeșlieva, Dimităr Pantiliev și Iordan Stratiev; iar în Belgia sub iscălitura academicianului Robert Vivier (1960) cîteva poeme, printre care un fragment din *Împărat și proletar*. La Praga, sub titlul *Umbre pe pînza vremii* s-au tipărit în 1958 tălmăcirile lui Ivan Krasko, la Tbilisi, în georgiană în 1956, cele ale lui G. Abașidze, la Ierusalim, în 1953 în ebraică, cele ale lui Iehoshua Tan-Pay, iar la Erevan, în armeană, în 1959, cele ale lui I. Mardarian. Lista poate fi, desigur, substanțial îmbogățită, consemnînd traduceri în chineză, indoneziană, sîrbă, turcă, tătară, latină sau ucraineană. Așa cum, la capitolul studii, ar putea fi citate exegezele realizate în Franța de către Alain Guillermou, în Italia de către Rosa del Conte, în ungară de către Gáldi László sau în Uniunea Sovietică de către K. F. Popovici, autor al unui substanțial studiu închinat motivelor sociale în poezia eminesciană.

Esențial mi se pare a fi interesul tot mai larg de care se bucură în lume opera celui mai mare poet romîn, dragostea cu care oameni de cele mai diferite apartenențe naționale se apropie de creația lui. Trecînd în revistă fenomenul, îți vin în minte, fără să vrei, vorbele lui Toma Nour din romanul *Geniu pustiu*. Socotind omenirea „o prismă cu mii de colori, un curcubeu cu mii de nuanțe", eroul eminescian chema „popoarăle la o alianță sacră contra tiranilor celor răi ai pămîntului, la exilarea din regula lumei a maiestăților meschine, a diplomaților gîji ai opiniunei zilei, a rezbelului, în care se varsă atîta sînge din inima cea sîntă a popoarelor".

Sub semnul acestui mesaj, înscris în întreaga operă eminesciană, larga audiență a acesteia în toate țările își găsește o supremă motivare. E, în fond, mesajul umanist pe care poporul romîn, constructor al unei noi vieți, îl trimite, prin Eminescu, umanității.

Aurel MARTIN

eminescu sărbătorit

Comemorarea celor 75 de ani de la moartea lui Mihail Eminescu este anunțată în întreaga țară printr-un bogat mănunchi de manifestări artistice intitulate „Zilele Mihail Eminescu", organizate de Uniunea Scriitorilor în colaborare cu alte instituții.

Un festival literar-muzical ce va avea loc în București, la care vor participa reprezentanți de seamă ai vieții noastre culturale, precum și comentatori de peste hotare ai operei lui Eminescu, vor fi prologul sărbătoririi marelui nostru poet.

Uniunea Scriitorilor, împreună cu Academia Republicii Populare Romîne, vor organiza o sesiune științifică festivă la ale cărei lucrări își vor aduce contribuția și cunoscuți critici literari străini. Oaspeții, însoțiți de o delegație de scriitori romîni, vor face apoi un pelerinaj la Casa memorială „M. Eminescu" din Ipotești.

Două expoziții festive „Viața și opera lui M. Eminescu" vor fi deschise în rotonda Sălii Palatului R.P.R. (sub auspiciile Muzeului literaturii romîne) și la Biblioteca Academiei R. P. Romîne.

Radiodifuziunea romînă a dedicat geniului poeziei romînești o bună parte din emisiunile literare ce vor avea loc între 5 și 15 iunie. Astfel în cadrul „Momentelor din istoria literaturii romîne" conferențiarul universitar George Ivașcu va prezenta opera eminesciană.

„Mihail Eminescu — luceafărul poeziei romînești" este titlul unei emisiuni ce va cuprinde evocări aparținînd lui Sadoveanu (înregistrările sînt luate din fonoteca de aur a Radiodifuziunii). Despre viața și specificul creației eminesciene vor vorbi, într-o serie de alte manifestări radiofonice, academicienii Perpessicius, Iorgu Iordan, Al. Phillipide, profesorul Augustin Z. N. Pop.

Emisiunea „Oameni de seamă din istoria culturii universale" din ziua de 15 iunie este consacrată lui Eminescu.

Editurile noastre au inclus în planurile de apariție numeroase volume omagiale. În colecția „Scriitori romîni" a Editurii pentru literatură, vor apare primele trei volume din ediția Perpessicius; vor fi cuprinse poeziile antume și postume, precum și culegerile de literatură populară însoțite de un studiu introductiv, variantele poeziilor, note și comentarii. Editura pentru literatură pregătește de asemeni: „Studii eminesciene" (culegere de articole semnate de G. Călinescu, Perpessicius, T. Vianu, Al. Phillipide, Al. Dima, Șerban Cioculescu, Constantin Ciopraga, G. C. Nicolescu), „Titanul și Geniul în poezia eminesciană" (studiu semnat de Matei Călinescu), „Proza eminesciană" (studiu de Eugen Simion), o ediție a poeziilor ilustrate de Ligia Macovei și o alta a prozei literare, precum și un volum de poezii în format de buzunar.

Editura tineretului are sub tipar o culegere „liliputană" de 336 pagini din hîrtie biblie, legată în piele și o ediție de masă în colecția „Biblioteca școlarului".

Actori de frunte ai teatrelor noastre vor recita nemuritoarele versuri ale lui Eminescu cu prilejul numeroaselor matinee literare și recitaluri pe care le pregătesc instituțiile teatrale, televiziunea și radioul. Piesa lui Mircea Ștefănescu „Eminescu" va fi prezentată în premieră pe scena Teatrului Național „I. L. Caragiale" tot în aceste zile festive.

În București și în principalele orașe ale țării vor avea loc simpozioane urmate de programe artistice în cadrul cărora vor conferenția cunoscuți oameni de cultură, iar în întreprinderi, instituții, școli, case de cultură, cluburi și cămine culturale se vor organiza conferințe pe tema „Mihail Eminescu — luceafărul poeziei romînești".

Universitățile muncitorești și populare vor prezenta cursanților expuneri despre viața și opera marelui nostru poet.

Cu prilejul sărbătoririi lui Eminescu se va emite un timbru special și se va bate o medalie comemorativă.

M. MIHĂILESCU

AGENDA FLACĂRA

Ne-am adresat scriitorului Eugen Barbu cu rugămintea de a ne spune, în cîteva cuvinte, la ce lucrează în momentul de față.

— Am reluat munca pentru revizuirea și îmbunătățirea romanului meu „Șoseaua nordului", în vederea apariției celei de-a doua ediții. Lucrez totodată la un volum de versuri, închinat dragostei și frumuseții, volum pe care îmi propun să-l intitulez „Osînda soarelui".

Cu frumoasa actriță sovietică Natalia Fateeva spectatorii noștri au făcut cunoștință în filmul „Bătălie în marș", unde a interpretat rolul Tinei Karamîș. Apoi am revăzut-o în Liza din „Prietenul nostru comun", iar mai recent în comedia „Trei plus două". În prezent Fateeva turnează în „Noi, oamenii sovietici", film în care interpretează rolul unei tinere femei trimise cu o misiune primejdioasă în spatele frontului.

La cei 60 de ani (împliniți la 17 mai), marele actor francez Jean Gabin — pe adevăratul său nume Jean-Alexis Moncorgé — este în plină forță de creație. 33 de ani de activitate pe platourile cinematografice, zeci și zeci de filme l-au făcut cunoscut și apreciat în întreaga lume. Filmul său cel mai recent — al 75-lea în palmares — se intitulează „Monsieur" și este realizat în regia lui Jean-Paul Le Chanois.

Tînăra cîntăreață Agatha Druzescu, laureată a celui de-al II-lea Concurs internațional „George Enescu", a debutat pe scena Teatrului de operă și balet al R. P. Romîne, susținînd rolul titular din opera „Aida" de Verdi.

— Acum — ne-a spus Agatha Druzescu — mă pregătesc cu grijă în vederea participării la cel de-al III-lea Concurs internațional „George Enescu" ce va avea loc la București în luna septembrie.

Violonistul francez Christian Ferras va concerta la București pe data de 15 iunie cu Filarmonica de stat „George Enescu", iar la 17 iunie va prezenta un recital în sala radioteleviziunii. Artistul parizian a participat — obținînd frumoase succese — la concursul „Marguerite Long — Jacques Thibaud", la Festivalurile Bach (de la Strassbourg) și Brahms (de la Hamburg), Pablo Casals (de la Prades și Porto Rico), Beethoven (de la Bonn).

Doi tineri cineaști din Dallas, pînă acum necunoscuți, Harold Hoffman și Larry Buchanan, au realizat un film artistic tinzînd să demonstreze că nu Oswald l-a împușcat pe președintele Kennedy. Filmul imaginează procesul ce ar fi trebuit să aibă loc în cazul cînd presupusul asasin n-ar fi fost ucis de Ruby. În film au fost distribuiți actori foarte asemănători la chip cu eroii evenimentelor. În fotografie, interpretul lui Oswald.

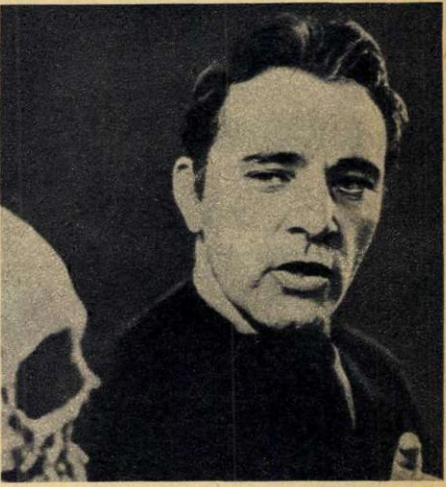

Cu un deosebit interes a fost primit de publicul american spectacolul cu piesa „Hamlet" de Shakespeare, montat pe scena teatrului Lunt-Fontanne din New York. De altfel piesa a avut două capete de afiș remarcabile : John Gielgud, cunoscut actor și om de teatru englez, care a semnat regia și Richard Burton (pe care l-am apreciat în rolul lui Jimmy Porter din filmul „Privește înapoi cu mînie") în Hamlet.

Apreciata cîntăreață Petula Clark, care ne-a vizitat nu demult țara, a compus recent muzica filmului „Cu cuțitele scoase", fiind în același timp și una din interprete. În curînd, ea va juca în Anglia în comedia „Lecție de dragoste", alături de Maurice Chevalier și Pat Boone. Engleză de origine, cîntăreața s-a stabilit în Franța acum șase ani. Petula Clark este mama celor doi copii cu care o vedem în fotografie.

Teatrul Național „I. L. Caragiale" va întreprinde, între 16 iunie și 4 iulie, un turneu în mai multe orașe ale țării : Cluj, Baia Mare, Satu Mare, Oradea, Timișoara, Craiova, Sibiu și Brașov. Cu acest prilej se vor prezenta spectacole cu piesele „Moartea unui artist" de Horia Lovinescu, „Nora" de H. Ibsen, „Adam și Eva" de Aurel Baranga și „O femeie cu bani" de G. B. Shaw. În fotografie, o scenă din „Adam și Eva" de Aurel Baranga.

ADEN-BAB EL-MANDEB

● **Note de călătorie**

„Arcadia", marele vas de pasageri al companiei engleze „P. O. Orient Lines", spinteca lin apele Mării Arabiei. Din cînd în cînd, la intervale aproape regulate, valuri cu coame învolburate se izbeau neputincioase de corpul de un alb imaculat al vasului. Parcursesem peste 5.000 de mile din drumul nostru din Japonia spre ţară.

„ADEN — SHOPPING PARADISE"

De pe puntea de promenadă întrezăream conturul vag al portului Aden, ultima noastră oprire înainte de a intra în Marea Roşie. Sutele de turişti şi oameni de afaceri americani, englezi, canadieni şi australieni, strînşi pîlcuri-pîlcuri, scrutau orizontul cu binocluri şi-şi pregăteau aparatele de fotografiat şi de filmat. În frînturile de fraze care ajungeau pînă la mine asemenea zumzetului unui roi de albine, desprindeam mereu acelaşi refren: „Aden — shopping paradise" (Aden — raiul cumpărăturilor). Vecinul meu, dl. Adderley din Ohio (S.U.A.), om de afaceri experimentat şi bun cunoscător al condiţiilor locale, se străduia cu amabilitate să-mi explice avantajele cumpărăturilor făcute la Aden, unde cele mai multe mărfuri sînt de 2-3 ori mai ieftine decît în S.U.A.

În Aden — spunea dl. Adderley — nu există tarife ori control vamal. Oameni şi mărfuri din toate părţile lumii pot intra şi ieşi liber. Aici fac cumpărături peste 250.000 de turişti anual. Fiica d-lui Adderley, Suzy, o fată cam de 14 ani, cu bucle roşcate, intenţiona să-şi cumpere „o păpuşă care să meargă, să vorbească şi să... plîngă cu lacrimi".

Convorbirea ne-a fost întreruptă de o scurtă manevră. Pilotul, venit în întîmpinarea noastră cu o şalupă rapidă, s-a urcat pe bord pentru a conduce nava spre port.

Adenul, aflat la capătul unui intrînd la extremitatea de sud a Peninsulei Arabice, are o poziţie geografică extrem de avantajoasă. Golful, cu o lăţime de 8-12 km, protejat de un lanţ de munţi golaşi şi stîncoşi împotriva vînturilor ce bat dinspre pustiu, este un loc foarte bun pentru staţionarea vaselor. Am văzut în port multe vapoare, mai ales petroliere, care plecau spre Golful Persic, Extremul Orient sau Australia. Marile companii petroliere folosesc Adenul ca punct de transbordare şi centru de prelucrare a petrolului extras din regiunea Golfului Persic. De-a lungul ţărmului, asemenea unor mari bolizi argintii,

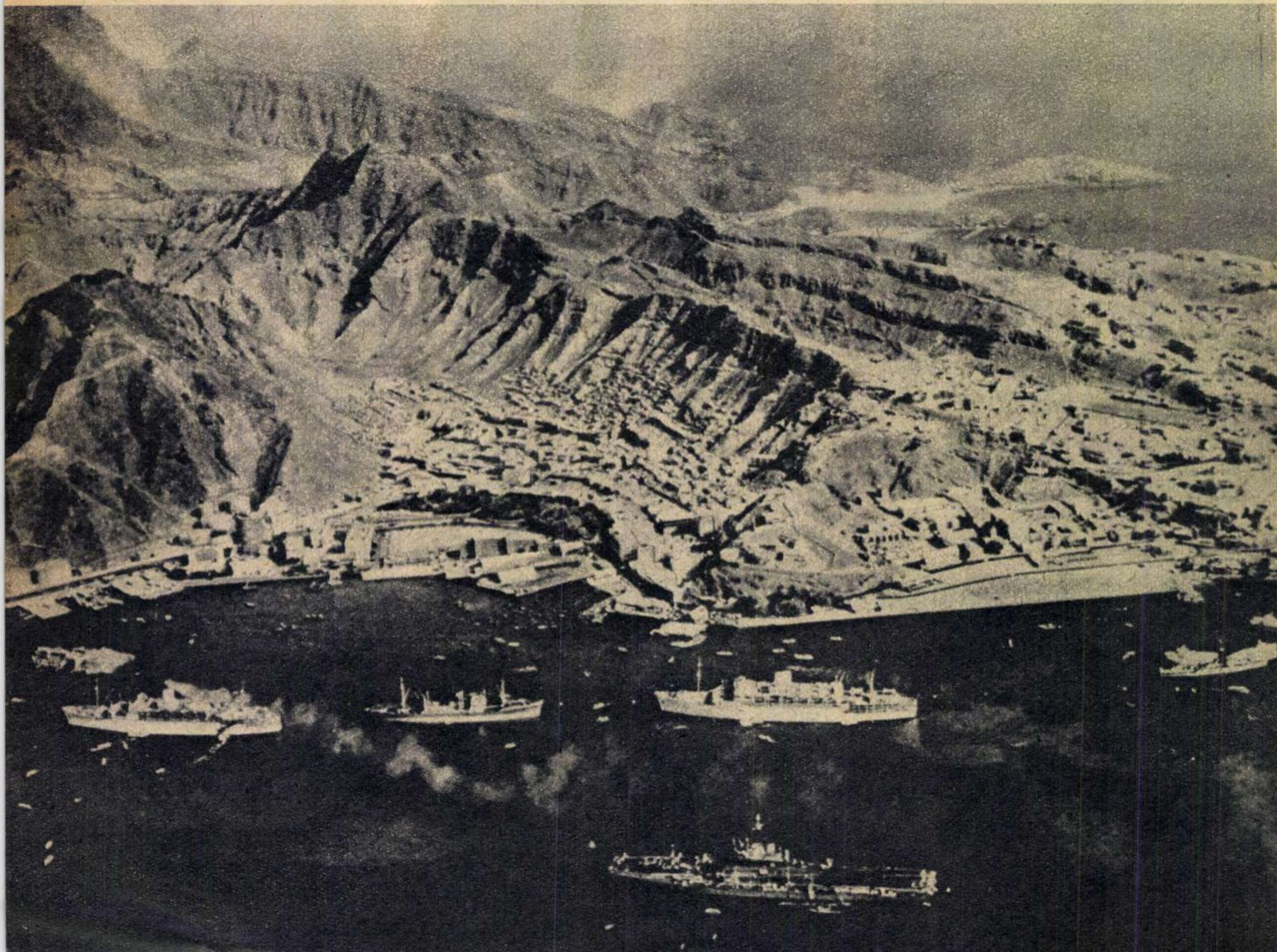

Portul Aden. În stînga se vede o parte din rezervoarele de petrol, în centru — cartierul european, iar în fund — cartierul arab.

-PORT SAID

Port Said. Aici se termină Canalul Suez.

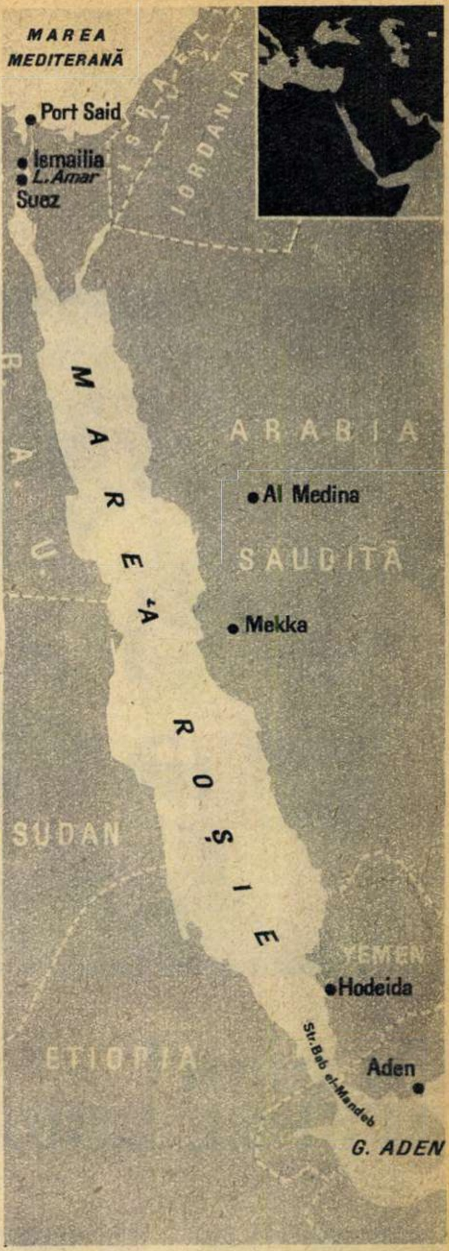

sclipesc rezervoarele uriaşe de ţiţei ale companiei „British Petroleum", care are aici şi o mare rafinărie.

Am debarcat la cheiul ce poartă numele prinţului de Wales şi, însoţit de un tînăr ghid arab, m-am îndreptat spre cartierul central, dominat de filiale ale băncilor şi marilor societăţi engleze. Oraşul te impresionează prin contrastele sale izbitoare. În cartierul european ai impresia că te afli într-o staţiune climaterică. Vilele elegante, cu ferestre largi şi terase albe, sînt ferite de privirile trecătorilor prin garduri vii de arbori cu coroane bogate, aduşi de departe în acest ţinut pîrjolit de soare. Aici locuiesc ofiţerii şi funcţionarii coloniali şi e uşor de presupus că în asemenea condiţii viaţa devine mai suportabilă chiar şi în lunile cele mai călduroase.

În cartierul arab „Crater", denumit aşa pentru că este situat pe locul unui fost crater vulcanic, domnesc însă foamea, mizeria şi epidemiile. De-a lungul ulicioarelor înguste pe care le-am parcurs erau înşiruite case mărunte din piatră, pe jumătate dărîmate şi atît de aglomerate încît oamenii — şi, ici, colo, cîte o capră — se adăposteau pînă şi în grote săpate în lava pietrificată. Aşa trăiesc mii de arabi — muncitori petrolişti, portuari şi din construcţii, şomeri, hamali şi muncitori necalificaţi. Salariul pe care-l primesc muncitorii arabi fiind infim, nu e de mirare că mulţimea care umple seara ulicioarele din „Crater" are un aspect atît de sărăcăcios.

Pe străzile oraşului, negustori ambulanţi îţi oferă la fiecare pas mărfurile cele mai diferite, de la mere din Somalia şi halva turcească, pînă la maşini de ras Remington şi perle din Japonia. Pe una din aceste ulicioare i-am reîntîlnit pe cunoscuţii mei de pe vas, Mr. şi Miss Adderley, înconjuraţi de o droaie de negustori care le ofereau păpuşi de toate mărimile. Suzy părea puţin dezamăgită. I-am întrebat cum merg cumpărăturile. „Prost — îmi răspunse fata — păpuşile acestea ştiu să meargă şi să plîngă, dar nu vorbesc".

ŢARA CELEI MAI BUNE CAFELE

Părăsind Adenul, „Arcadia" s-a îndreptat spre nord-vest şi, după puţin timp, la orizont a apărut din nou uscatul. Ne apropiam de strîmtoarea Bad el-Mandeb — în traducere din limba arabă : Poarta lacrimilor. Numele ciudat al strîmtorii, atît de binecunoscut nouă din versurile lui Coşbuc, îşi are originea în timpuri străvechi, cînd mulţi pescari arabi şi-au pierdut viaţa din cauza curenţilor marini, extrem de puternici aici.

Într-adevăr, datorită lăţimii reduse a strîmtorii — în medie 17 km — apa de suprafaţă se îndreaptă spre Marea Roşie cu o viteză de 4-6 km pe oră, iar la o adîncime de circa 200 de metri un curent mai sărat se scurge în sens invers, din Marea Roşie spre Marea Arabiei.

Strîmtoarea are cîteva braţe, despărţite de un şirag de insule dintre care cea mai mare este Perim. Aceasta domină întreaga regiune şi asigură Angliei, a cărei colonie este, o poziţie strategică pe care arabii o aseamănă pe drept cuvînt cu cea a Gibraltarului sau a Singaporelui.

După ce am trecut prin canalul Abu-Ail în dreptul farului de la Jebal-at Tair, „Arcadia" a luat direcţia Marea Roşie. „Mediterana" Oceanului Indian se întinde de la sud-est spre nord-vest, între 12°14′ şi 30° latitudine nordică. Lungimea ei medie este de 1.932 km, iar lăţimea maximă de aproximativ 305 km.

Pe înserat marea majoritate a pasagerilor erau preocupaţi de pregătirile pentru „dinner" şi viaţa de noapte obişnuită de pe bord, cu dans, cinema şi jocuri de noroc. În zare se profilau coastele Yemenului, dar puţini erau cei care admirau de pe punte priveliştea — deosebit de frumoasă dinspre mare — a oraşului Hodeida, cel mai mare port al ţării. Printre casele orbitor de albe se reliefau siluetele moscheilor împodobite cu sculpturi în piatră şi turnuri subţiri, care străpungeau parcă cerul cu vîrfurile lor, conturîndu-se clar pe fondul întunecat al cerului şi dînd oraşului o înfăţişare de basm.

Ibn al Bair, ghidul nostru, originar de pe aceste meleaguri, privea melancolic spre ţărm. „Yemenul — ne spuse el — este ţara celei mai bune cafele din lume — «Mooca»". Adusă de pe plantaţii, aflate la mare depărtare, la Hodeida, cafeaua se curăţă, se sortează, se ambalează şi se încarcă pe vapoare pentru a fi trimisă în diferite părţi ale lumii.

Piaţa portului e plină de lăzi, cherestea, saci, pe care îi manevrează hamali cu o bucată de pînză înfăşurată în jurul şoldurilor.

Locul cel mai însufleţit al oraşului este bazarul, deschis aproape zi şi noapte. Dughenile sînt acoperite cu rogojini care apără de soarele dogoritor munţi de fructe, dulciuri, ţesături, vase, articole de fier, mobilă din lemn de alun. Bijutieri iscusiţi te ademenesc cu pietre sclipitoare, cu sidef şi perle.

Înfăşurate din cap pînă în picioare, femeile stau jos, pe pămînt, şi prăjesc în ulei coca din care prepară o prăjitură specifică Orientului. Copii goi, unii dînd vădite semne de rahitism, dar cu mărgele albastre la gît — „să-i ferească de deochi" — se încurcă printre picioarele oamenilor. Pretutindeni vezi măgăruşi încărcaţi cu bidoane de apă, căci apa e aici o marfă. Munca istovitoare, sub razele dogoritoare ale soarelui, devine şi mai grea datorită lipsei de apă dulce.

O AUTOSTRADĂ MARITIMĂ...

A doua zi pasagerii „Arcadiei" erau preocupaţi, ca de obicei, de programul lor obişnuit de dimineaţă : micul dejun, tenis pe punte, înot în bazin şi plajă. În ciuda brizei şi a vitezei vaporului, era foarte cald : termometrul indica +45°C la umbră, iar umiditatea era de 80%. Marea Roşie se caracterizează de altfel prin lipsa totală a precipitaţiilor, prin temperaturi ridicate în tot cursul anului şi prin frecvenţa mirajelor, care uneori îl fac pe călător să aibă senzaţia că vede, la distanţe de peste 150 kilometri, oaze şi aşezări omeneşti.

Admirăm de pe punte reflexele ciudate ale apei

Radu COMŞA

(Continuare în pag. 22)

actualități cinematografice

Lucrările de grafică militantă ale lui Aurel Jiquidi au devenit personaje principale în filmul Ninei Behar.

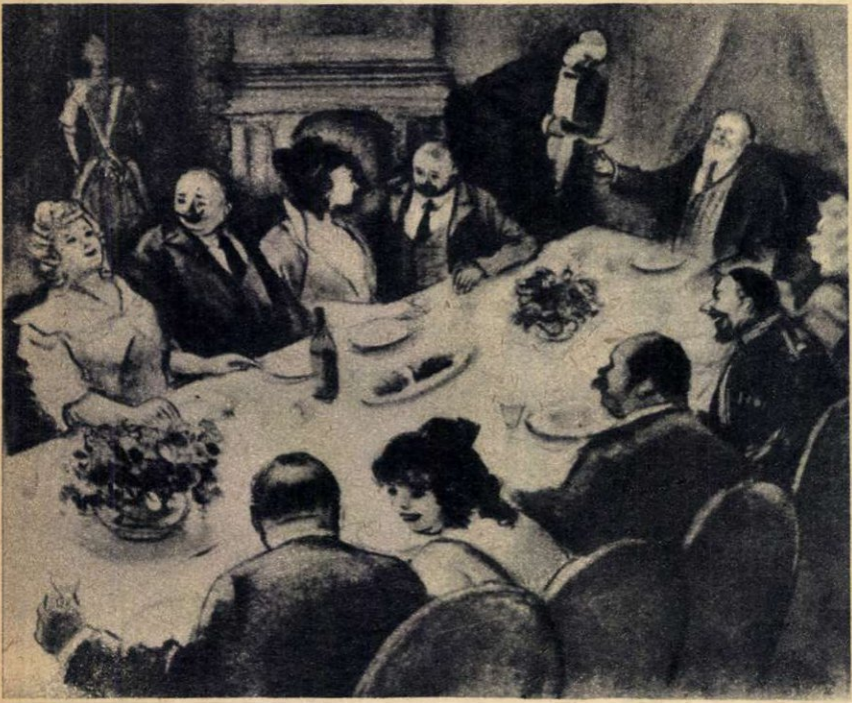

Pe scurt DESPRE SCURT-METRAJE

Emblema studioului „Alexandru Sahia“ a încetat de multă vreme să definească doar jurnalul cinematografic și filmul documentar, în sensul strict al termenului. Ca un fluviu cu numeroși afluenți, producția sa adună, alături de jurnalele săptămînale de actualități, alături de reportajele cinematografice din cele mai diverse ca tematică și ca factură, felurite alte scurt-metraje, științifice, de artă, didactice, mici foiletoane satirice ș.a. Nimic mai firesc, deci, că filme-anchetă, surprinzînd oamenii „pe viu“ și invitînd, într-o manieră agitatorică, publicul însuși să se pronunțe asupra unor probleme de interes cetățenesc aflate la ordinea zilei (să cităm „Casa noastră ca o floare“), coexistă în listele de realizări ale studioului cu creații pronunțat lirice, de o subtilă vibrație poetică (bunăoară „Ritmuri potrivite“). Varietatea preocupărilor și a genurilor abordate de cineaștii de aci se va reflecta, prin urmare, fie chiar parțial, în aceste succinte însemnări despre unele realizări mai recente.

UN EMOȚIONANT BALET AL FLORILOR

...aduce pe ecran Sergiu Nicolaescu în scurt-metrajul său în culori „Memoria trandafirului“, care ne-a reprezentat în acest an la Festivalul internațional al filmului de la Cannes. La debutul lui ca regizor cu acea „Primăvară obișnuită“ — atît de neobișnuită la drept vorbind — inginerul Nicolaescu pornea de la un iscusit procedeu tehnic și, cu ajutorul microfilmărilor dădea cursivitate mișcării imperceptibile a florilor și descoperea privirilor noastre miracolul de grație și ritm al universului floral. Tehnica dispărea lăsînd locul poeziei.

De astă dată, drumul parcurs de originalul cineast a fost întrucîtva altul. Stăpîn pe resursele obiectivului cinematografic, el s-a servit de procedeul macrofilmării pentru a pune în valoare o generoasă idee umanistică. Trandafirii și ciclamele, expresie a purității și gingășiei, compun pe ecran un balet simbolic și înfruntă, robust, sălbatica dezlănțuire a războiului care usucă și ucide totul în jur. Alegoria scontată de realizator se impune fără echivoc. Ritmul dramatic al montajului, ca și inspirata asociere a unora din pasajele muzicale cu imaginile florilor zbuciumîndu-se dureros, părînd că-și apără dreptul la viață cu o eroică sfîșiere în contorsionările lor, contribuie efectiv la închegarea ideii poetice a filmului. „Memoria trandafirului“, remarcabil prin ineditul unui mesaj major, a fost primit de altfel și la Cannes cu multă căldură, aplaudat îndelung în seara vizionării și calificat de personalități de seamă ale filmului drept unul din cele mai valoroase scurt-metraje prezentate în festival.

„UN ARTIST ACUZĂ O LUME“

...și-a intitulat Nina Behar filmul pe care l-a consacrat valorosului nostru grafician Aurel Jiquidi. Și nu este numai un titlu care sună adecvat cînd e vorba de o trecere în revistă a creației acestui consecvent artist militant. Însăși substanța filmului relevă combativitatea și verva neiertătoare cu care artistul a luat atitudine împotriva unei orînduiri sociale nedrepte, a denunțat mecanismul exploatării și asupririi, s-a solidarizat cu cei mulți, oropsiți și umiliți.

Experiența regizoarei în materie de film de artă (amintim din realizările ei „Luchian“ și „Itinerar prin Galeria de artă universală“) se răsfrînge pozitiv atît în construcția de ansamblu a acestui scurt-metraj dens și pasionant, cît și în selecționarea și ordonarea imaginilor desenate aduse înaintea aparatului de filmat (operator Doru Segal). Între o expunere pe orizontală, urmărind cronologic viața și opera lui Jiquidi și una pe verticală — investigarea în profunzime a universului său creator prin atenta studiere a desenelor în vederea deslușirii tendințelor fundamentale ale operei, Nina Behar a optat pentru a doua soluție, evident mai puțin simplă, dar mai seducătoare. Așa se face că pe ecran lumea personajelor lui Jiquidi pare să prindă viață, încremenirea liniilor în tuș sau cărbune dinamizîndu-se sub privirile obiectivului cinematografic avid să dezvăluie semnificații, să lumineze intimitatea gîndurilor artistului. Trecerile de la o temă la alta se realizează cu dezinvoltură și putere asociativă, dominantă fiind demonstrarea unității de viziune a artistului de-a lungul operei sale pătrunsă de idei înaintate.

OMAGIU LUI MIHAIL SADOVEANU

Tot năzuința de a apropia publicul, prin intermediul filmului, de personalitatea unui mare creator — în cazul de față neîntrecutul prozator care a fost Mihail Sadoveanu — a generat și cele două filme ale regizorului Gheorghe Horvat, „Cîntecul amintirii“ și „Întîlnire cu Lizuca“. Ar fi inutil să mai dovedim dificultatea unei atari întreprinderi, dată fiind complexitatea și diversitatea operei sadoveniene. Tocmai de aceea se cuvine a fi remarcate în primul rînd emoția și respectul profund cu care cineastul a pășit pe continentul vieții și creației lui Sadoveanu. Încercarea de a însufleți pe ecran ceva din atmosfera inegalabilă a scrierilor marelui artist al cuvîntului își atinge ținta în unele momente de evocare a clipelor de istorie cuprinse în paginile romanelor lui Sadoveanu sau în reconstituirea cu plenitudine a sentimentului naturii (în „Cîntecul amintirii“). Vraja „Dumbravei minunate“ care a încîntat copilăria atîtor generații, planează ici și colo în episodul petrecut în pădure, din filmul „Întîlnire cu Lizuca“. Emoționează de asemenea revederea pe ecran a chipului scriitorului, care-și citește unele din pasajele incluse în banda sonoră.

Totuși, ambele filme suferă din cauza unei tendințe ilustrative, care face ca de prea multe ori imaginile filmate să nu fie decît o repetare cuminte a ceea ce spun textele alese din opera scriitorului. De asemenea, deranjează unele lungimi și o dezvoltare cam stufoasă, cu poticneli și reveniri, a scenariului în „Cîntecul amintirii“ (C. Mitru și Al. Struțeanu), ca și caracterul rudimentar al trucajului în „Întîlnire cu Lizuca“.

Mihail LUPU

Regizorul-inginer se dovedește un adevărat poet al universului floral.

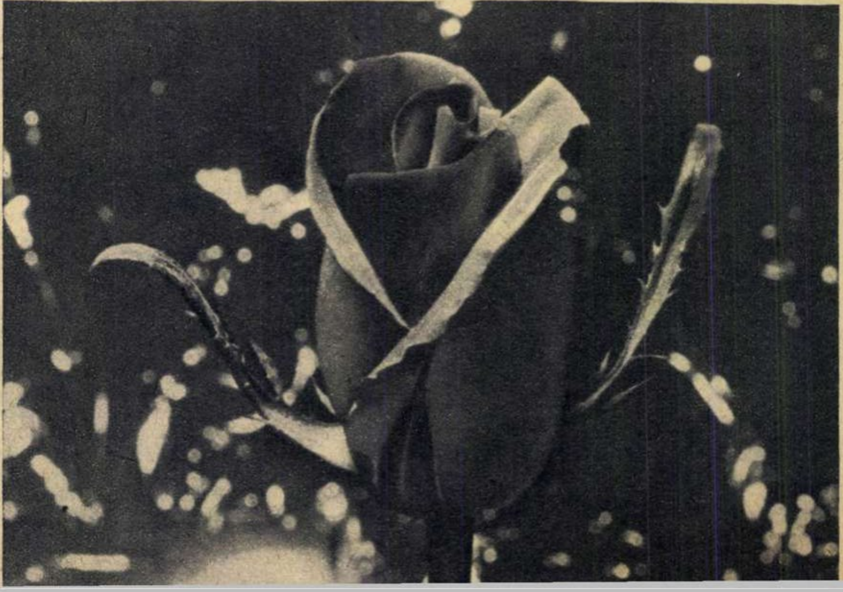

FILME DESPRE CARE SE VORBEȘTE

CIOCÎRLIA

Eroina acestui film (prezentat la recentul Festival cinematografic de la Cannes) este o fată urîtă, greu de măritat, care devine pentru familia ei motivul unei vieți retrase, sufocată de convenții și minciună. Adaptat după un roman al prozatorului maghiar Dezsö Kosztolányi, filmul realizat de László Ranódy evocă viața unui orășel de provincie din Ungaria începutului de secol XX. În rolurile principale apar actorii Klári Tolnay, Antal Páger (laureat al Premiului de interpretare al Festivalului de la Cannes) și Anna Nagy.

CARAVANA ALBĂ

Printre filmele remarcate la Festivalul de la Cannes figurează și această lucrare de debut a doi tineri realizatori gruzini, Eldar Șenghelaia și Tomaz Meliava. Prin modalitățile cinematografului poetic, folosit cu predilecție de cineaștii din Georgia, filmul „Caravana albă" îi poartă pe spectatori prin întinsele pășuni ale Transcaucaziei, alături de păstorii care practică străvechea transhumanță în condițiile noi ale vieții sovietice. În fotografie : actorii Ariadna Șenghelaia și Spartak Bagașvili.

CLIFF RICHARD povestește istoria cinematografiei

Gran Canaria, principala insulă din arhipelagul Canarelor, a fost recent „cucerită". Conchistadorul e Cliff Richard, iar armata sa, formația de muzică ușoară „The Shadows". Sosiți aci în vederea turnării unui film, tînărul cîntăreț englez și ansamblul său instrumental sînt ținta interesului cinefililor de pe insulă, care-i escortează în grupuri compacte în fiecare din deplasările lor, de la hotel și pînă la plantațiile de bananieri unde au loc filmările exterioare.

Realizat de regizorul Sidney Furie, filmul se intitulează „Wonderful life" (Viață minunată) și își propune să valorifice filonul deschis cu marele succes cinematografic „Tinerii". Asemenea acestei comedii muzicale și conform legilor genului, filmul „Wonderful life" va înmănunchea și el, în jurul unei intrigi lipsite de pretenții, o serie de numere muzicale și coregrafice.

Punctul culminant va fi constituit de tabloul intitulat „Istoria cinematografiei", în care Cliff Richard întruchipează un mare număr de personaje-tip ale istoriei filmului. Vor fi necesare pentru această performanță nu mai puțin de douăzeci de schimbări de costume. Astfel, tînărul cîntăreț are prilejul de a-și împlini un vis din copilărie, acela de a juca un rol de cow-boy. Și nu o singură dată ci de trei ori : prima dată va fi un erou de „western", cu pistoale la șold și o mustață fioroasă, apoi un cow-boy cîntăreț cu recuzita de rigoare — calul și chitara (în fotografie) — iar în cele din urmă un cow-boy dansator în „blue-jeans".

A. R.

MAREA EVADARE

Printre realizările cinematografiei americane se numără și filmul „Marea evadare", semnat de regizorul John Sturges. Vechi specialist al genului „western", Sturges a făurit din majoritatea producțiilor sale un soi de epopee a cuceririi vestului sălbatic, cîntînd bărbăția și camaraderia care constituie idealul etic al eroilor săi. „Marea evadare" — adaptare de James Clavell și W. R. Burnett după o carte de Paul Brickhill — relatează o seamă de fapte reale, apropiate de noi în timp și spațiu, deoarece e vorba despre o evadare spectaculoasă dintr-un lagăr nazist de prizonieri. În ciuda ambianței autentice — exterioarele filmului au fost turnate la fața locului, în Germania — optica redării evenimentelor păstrează însă ceva din spiritul și mitologia „western"-ului.

Ne aflăm, așadar, într-un lagăr de prizonieri de război, dar nu unul obișnuit, ci unul în care regimul de teroare specific lagărelor naziste e agravat de măsurile luate pentru a stinge orice gînd de evadare recidiviștilor adunați aci. De altfel comandantul, colonelul von Lüger, a avut grijă să-i avertizeze : „Din acest lagăr nu va mai scăpa nimeni !" Dar concentrînd aci pe așii evadărilor — comandantul englez Bartlett (Richard Attenborough), căpitanul american Hilts (Steve Mc Queen), australianul Sedgwick (James Coburn) și polonezul Danny Welinski (Charles Bronson) — înșiși hitleriștii au ajutat la formarea celei mai bune echipe de „specialiști" în evadare. În scurt timp se organizează sub conducerea lor o acțiune menită să redea libertății cîteva sute de prizonieri. Sub nasul santinelelor și al comandantului se fac provizii de alimente, se croiesc haine civile, se desenează hărți, se falsifică acte de identitate și... se începe săparea simultană a trei tuneluri.

Evadarea a început. O alarmă aeriană survine la momentul oportun pentru a distrage atenția paznicilor. Dar calculele n-au putut prevedea totul și numai 76 de oameni au izbutit să se strecoare afară din lagăr. De-a lungul Germaniei naziste, cîteva zeci de oameni îi hărțuiesc pe hitleriști, menținînd unități întregi în stare de alarmă, pînă izbutesc să se strecoare peste graniță. Cu prețul multor sacrificii, eroii „Marii evadări" și-au făcut datoria : să scape din lagăr și să sustragă frontului de luptă un număr cît mai mare de ostași inamici.

Într-o distribuție de o mare varietate tipologică, dar unitară în stilul sobru de interpretare, s-a distins tînărul actor Steve Mc Queen, care de altfel a primit Premiul pentru cea mai bună interpretare masculină al Festivalului de la Moscova.

Ana ROMAN

O scenă spectaculoasă din film.

CINEAȘTII PREGĂTESC

GIULIETTA ȘI DUHURILE

Despre ultimul „Fellini" aflat pe șantier, se știe deocamdată foarte puțin. Ca de obicei, regizorul italian e de ajuns de rezervat cu informațiile privind filmul în perioada de gestație. Dar deoarece diverse surse au răspîndit zvonul că autorul „Cabiriei", ar fi căzut în patima ocultismului, Fellini a avut grijă recent să declare presei că — întocmai ca și pentru lucrările sale anterioare — el studiază cu meticulozitate domeniul de activitate ales, în cazul de față diversele mijloace folosite de magie, dar că noul său film va fi mai întîi de toate o comedie.

După o serie de filme cu o atmosferă sumbră, apăsătoare, cum erau „Dolce Vita" sau „8 ½", „Giulietta degli spiriti" va aduce un ton nou în opera sa, fiind o poveste veselă, filmată în culori, cu mulți actori comici și în care fantezia va fi lege. Eroina principală — interpretată firește de Giulietta Masina, soția lui Fellini și actrița sa preferată — este o făptură simplă, candidă, dezarmată, din familia Gelsominei și a Cabiriei. Într-o lume în care obscurantismul și superstiția sînt la ele acasă, ea pare predestinată să cadă victimă atracției „duhurilor consolatoare".

Pe marginea a ceea ce ar putea fi un comentariu satiric la adresa rolului exercitat în societatea italiană de azi de practicile ocultiste Fellini își propune să cerceteze și să „facă să iasă din domeniul neguros al superstițiilor unele raporturi ale individului cu o anumită parte, mai puțin cunoscută, a propriului său eu". Mai mult decît celelalte arte, cinematografia este — după părerea lui Fellini — capabilă să exploreze, să cuprindă, dimensiuni noi ale gîndirii și trăirilor omenești.

In fotografie : Federico Fellini, al cărui film „La strada" îl vom vedea în curînd pe ecrane.

E. R.

Se împlinește de atunci o jumătate de secol. O jumătate de secol de cînd, în plină vară, tunurile au început să bubuie, mitralierele să latre și oamenii să moară. O jumătate de secol de cînd asupra lumii s-a coborît un zăbranic negru, luminat doar de flacăra exploziilor. O jumătate de secol de cînd a izbucnit primul război mondial.

Primul – din multe motive. Pentru prima oară în vîrtejul ucigător al unei conflagrații au fost tîrîte simultan douăzeci și opt de state de pe toate continentele. Pentru prima oară bătăliile s-au dat pe o zonă imensă, care se întindea pe uscat de la Țindao, în China, pînă la coasta occidentală a Africii, iar pe mare de la peninsula Jutland pînă la insulele Falkland. Pentru prima oară oamenii s-au vînat reciproc în văzduh. Pentru prima oară un singur măcel a făcut nouă milioane de morți și zeci de milioane de schilozi, orfani și văduve, pustiind țări întregi.

Parăzile militare și trecerile în revistă erau distracția Kaizerului Wilhelm al II-lea.

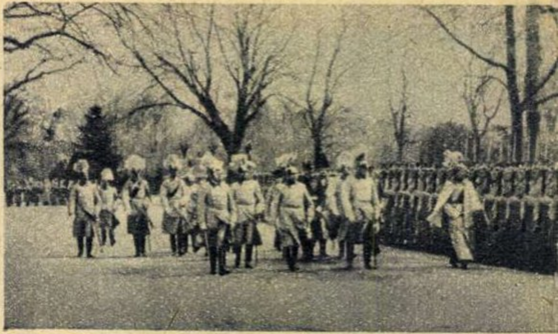

Arestarea lui Gavrilo Prinkip, imediat după atentat.

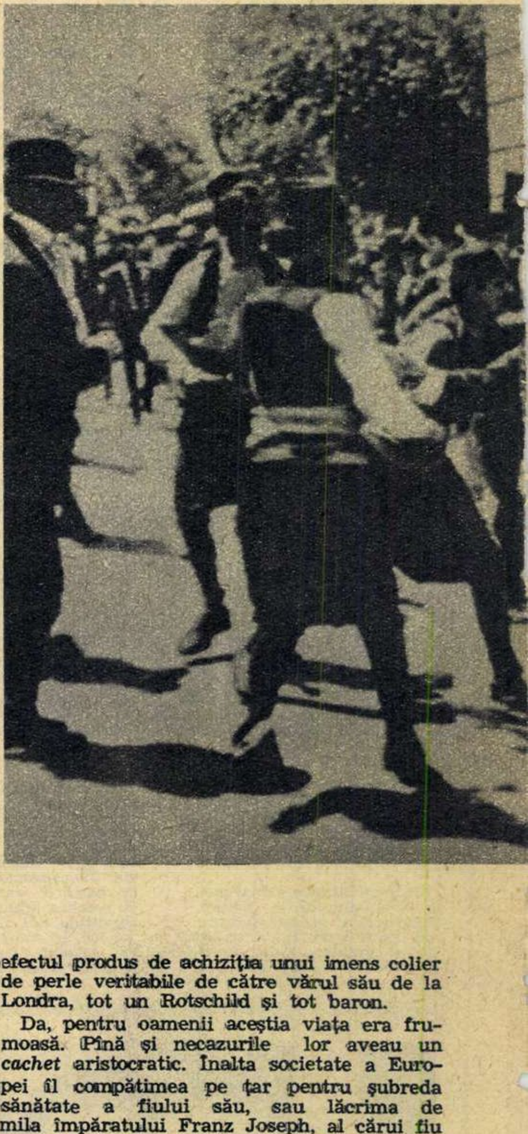

CUM A IZBUCNIT PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

vara tragică '914

Războiul din 1914–1918 a fost determinat de tendința spre o nouă împărțire a lumii între marile puteri, ale căror interese se ciocneau ca urmare a dezvoltării inegale a statelor capitaliste în epoca imperialismului. Pe acest fond de contradicții s-au grefat o serie de manevre diplomatice, falsuri politice, șantaje morale sau greșeli grosolane, care, fără a fi cauze esențiale ale conflictului, i-au precipitat declanșarea și i-au mărit proporțiile. Despre aceste evenimente, dintre care unele au figurat pe pagina întîia a ziarelor vremii iar altele au rămas mulți ani îngropate în arhivele secrete ale cancelariilor, ne vom ocupa în cele ce urmează.

„La belle époque"

Sau *„die schöne alte Zeit"*. Sau *„the good old time"*. Frumoasa epocă ! Așa i s-a spus perioadei care a premers războiului... după ce ea luase sfîrșit. Nostalgicii rochiilor ce măturau pămîntul, ai gambetelor bombate și ai uniformelor cu brandenburguri au creat, după 1918, un mit duios despre modul de trai din anii antebelici. Conform acestei legende, pe vremea aceea viața era fericită, fără griji, fără preocupări și se desfășura după tipicul libretelor de operetă cu muzică de Lehar, Offenbach sau Sullivan.

Și într-adevăr, pe hipodromurile de la Longchamp și Ascot, la regatele de la Kiel sau la balurile Operei din Viena, bijuteriile doamnelor și jobenele de mătase ale domnilor reflectau orbitor razele soarelui sau luminile candelabrelor. Kaizerul Wilhelm al II-lea al Germaniei își purta maiestuos mantia albă și coiful cu țepușă aurită. Marele duce Vladimir al Rusiei pierdea într-o singură noapte la Monte Carlo contravaloarea unei moșii de 4.000 de hectare. Baronul Rotschild din Paris cumpăra soției sale un briliant de 16 carate, pentru a contracara efectul produs de achiziția unui imens colier de perle veritabile de către vărul său de la Londra, tot un Rotschild și tot baron.

Da, pentru oamenii aceștia viața era frumoasă. Pînă și necazurile lor aveau un *cachet* aristocratic. Înalta societate a Europei îl compătimea pe țar pentru șubreda sănătate a fiului său, sau lăcrima de mila împăratului Franz Joseph, al cărui fiu moștenitor la tron se sinucisese din dragoste, sau se scandaliza de infidelitatea conjugală a primului ministru britanic, lordul Asquith, sau se indigna din vîrful buzelor de orgiile sadice ale sultanului Abdul Hamid. Dar cu asemenea necazuri se putea trăi — și se putea trăi bine.

Cu condiția să fi făcut parte din infima castă a privilegiaților. Numărul acestora era însă de cîteva zeci de mii în toată Europa, iar bătrînul continent număra în 1913 — ultimul an de pace — 465 de mi-

Spre front.

lioane de locuitori. Pentru ei, epoca era mult mai puțin frumoasă, așa cum o dovedește creșterea considerabilă a valului de nemulțumire a maselor populare, care, în unele țări, lua forme revoluționare. Baricadele ridicate în 1905 pe străzile Petersburgului și Moscovei nu numai că au zguduit din temelii tricentenara dinastie a Romanovilor, dar au băgat în sperieți toate familiile domnitoare — și pe atunci imperiile și regatele erau majoritare în Europa. Răscoalele țărănești din Romînia lui 1907 nu au putut fi înăbușite decît cu prețul a 11.000 de vieți. În deceniul care a precedat izbucnirea războiului, au avut loc în medie pe an 1.000 de greve ale muncitorilor în Franța și 2.000 în Germania. În 1910 Portugalia și-a alungat monarhul. În 1911 țăranii din regiunile viticole ale Franței s-au răsculat și un regiment trimis pentru a-i reprima li s-a alăturat. În 1913 s-au înregistrat oficial 2.500 de mișcări muncitorești în Rusia. În iunie 1914, cu două luni înainte de a începe ostilitățile, la Bologna, Ancona și în alte orașe ale Italiei s-a desfășurat „săptămîna roșie": pentru a face să coboare de pe clădiri steagurile roșii ale proletariatului a fost trimis un întreg corp de armată, dar luptele au fost îndîrjite și în cursul lor unul din generali a fost nevoit să se predea muncitorilor.

Așa arătau culisele decorurilor stilizate ale „frumoasei epoci". Și lista e departe de a fi epuizată. În ea nu sînt cuprinse nici luptele de eliberare ale irlandezilor de sub jugul britanic, nici mișcările pentru independență ale romînilor, cehilor și celorlalte națiuni asuprite din imperiul austro-ungar, nici neîncetatele răscoale din „închisoarea popoarelor" care era Rusia țaristă, nici tragedia colonizării Africii și Asiei. „Frumoasa epocă" era o

Nicolae MINEI

(Continuare în pag. 14)

Marele tribun al proletariatului francez, Jean Jaurès, vorbește maselor, în 1913, despre pericolul izbucnirii războiului. În iulie 1914 Jaurès avea să cadă victimă unui atentat, într-o cafenea din Paris.

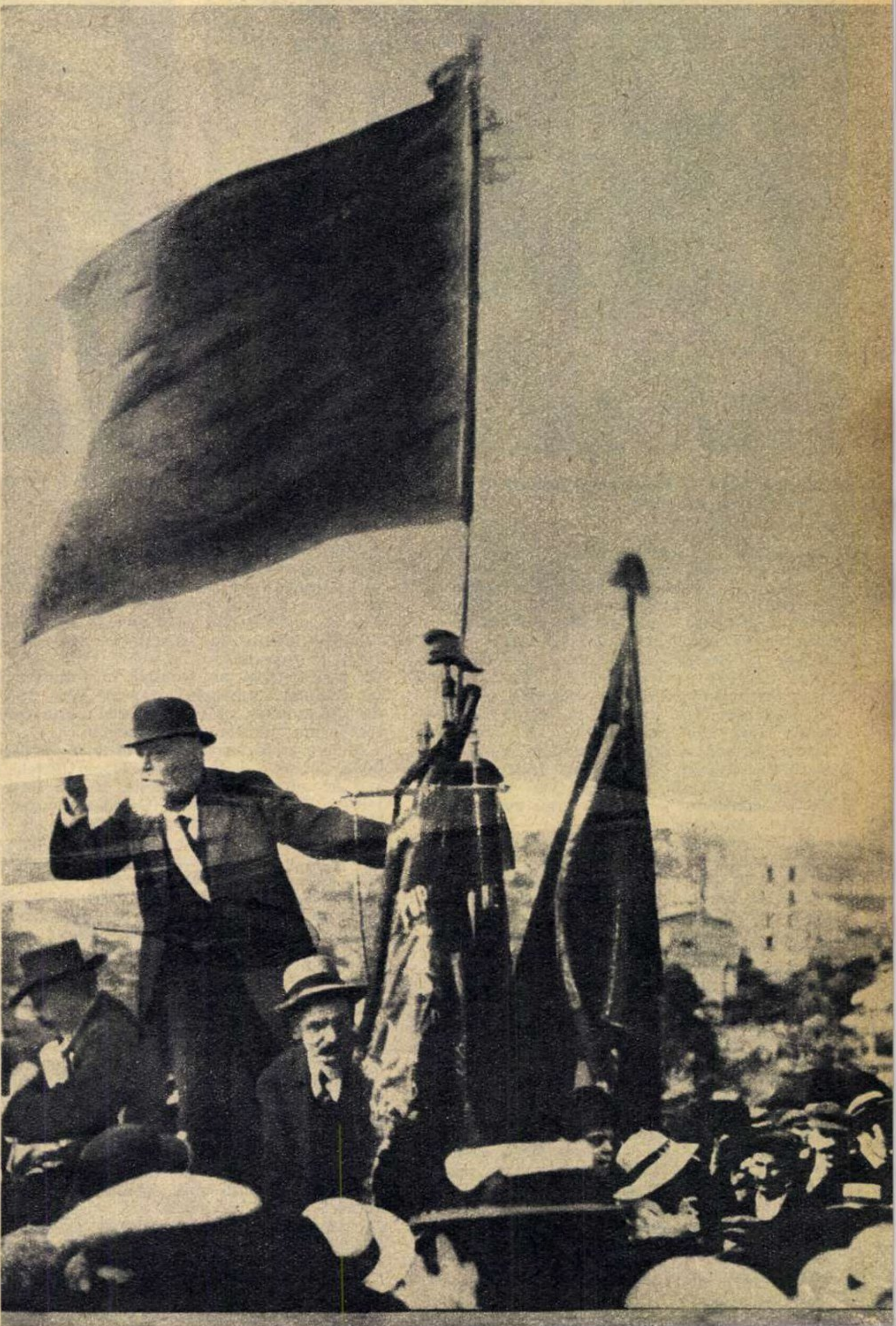

minusculă construcţie de mucava înălţată pe gigantice temelii de suferinţă, mizerie, deznădejde şi moarte.

1 august 1914 — Pe străzile Berlinului se citeşte ordinul de mobilizare generală.

ARMY
RECRUITING
OFFICE
Londra, 1914. La un oficiu de recrutare.

O pace sui-generis

Apologeţii timpurilor al căror prohod l-au intonat primele focuri de armă trase în 1914 obişnuiesc să vorbească despre ele ca despre o eră în care omenirea nu trăia sub ameninţarea războiului, o eră în care pacea părea a se fi instaurat pe vecie. Istoria îi dezminte. „Frumoasa epocă“ a fost desfigurată de numeroase cicatrice provocate de praful de puşcă, iar marea conflagraţie a fost cît pe-aci să izbucnească — în cîteva rînduri — înainte de data la care s-a declanşat.

Războiul anglo-bur, care a durat pînă în 1903, războiul ruso-japonez din 1905, războiul italo-turc din 1911-1912, cele două războaie balcanice din 1912 şi 1913 — iată intermezzo-urile oficiale ale „paşnicei“ ere de la începutul secolului nostru. Dar, în afara lor, sabia a fost pe punctul să fie trasă din teacă în multe alte ocazii. Colonialismul — „marea forţă creştină civilizatoare“, după expresia marchizului de Salisbury — a adus de două ori Franţa şi Germania în pragul conflictului. Constatînd că Marocul intra treptat sub influenţa Franţei, în ciuda unui tratat care-i recunoştea independenţa, Wilhelm al II-lea a ţinut în 1905 o cuvîntare la Tanger, prin care ameninţa practic cu represalii militare pe „cei care vor încerca să ocupe această ţară“. Şase ani mai tîrziu, un vas de război german a ancorat în rada altui port marocan, Agadîr, şi a cerut făţiş cedarea întregului Congo francez. De amîndouă părţile, conflictul a fost cu greu evitat, mai precis : amînat.

Şi tot de două ori a mobilizat monarhia austro-ungară împotriva Serbiei, după ce ocupase, în 1908, Bosnia şi Herţegovina. La rîndul ei Rusia abia aştepta un prilej să atace „omul bolnav al Europei“, cum era numită Turcia pe atunci şi să ocupe strîmtorile. Tensiunea dintre Rusia şi Germania a crescut considerabil o dată cu construcţia liniei ferate strategice Berlin-Bagdad şi instalarea, în 1913, a unui general prusac în fruntea garnizoanei din Constantinopol. Cercurile conducătoare ale Franţei visau să-şi ia revanşa pentru înfrîngerea suferită din partea Germaniei în 1871 şi să recupereze provinciile Alsacia şi Lorena. Financiarii britanici erau profund indispuşi de avîntul luat de producţia industriei germane şi de concurenţa pe care le-o făcea aceasta pe piaţa mondială. Germania urmărea reîmpărţirea coloniilor şi a sferelor de influenţă în favoarea ei.

Motive de conflict, deci, cu duiumul. Şi pregătiri în vederea lui, de asemenea. Conferinţa ţinută la Haga în 1907 pentru a pune capăt cursei înarmărilor a eşuat lamentabil. Kaizerul dispunea de un efectiv de patru milioane de soldaţi şi o uriaşă înzestrare de artilerie. Anglia, forţă maritimă prin excelenţă, a început să construiască în 1906 tipul de supracuirasat cunoscut sub numele de *dreadnought* („nu se teme de nimic“), care avea o viteză de 21 de noduri şi tunuri de 12 ţoli. Franţa conta pe invincibilitatea „micului său infanterist“, pe care-l instruia pînă la istovire în tehnica luptei la baionetă, după canoanele clasice ale războiului de mişcare, îmbrăcîndu-l în acelaşi timp în tunică albastră şi pantaloni roşii, şi făcîndu-l astfel o ţintă vizibilă şi uşor de atins. Un dispreţ la fel de mare, atît pentru tehnica nouă de luptă cît şi pentru vieţile ostaşilor pe care-i comandau, au arătat şi generalii ruşi, care pentru a repurta o victorie rapidă se bizuiau pe elanul cavaleriei căzăceşti şi pe „fenomenala capacitate de îndurare“ a infanteriştilor.

În laboratoare şi în sălile de proiectare ale uzinelor de armament se pregăteau în cea mai mare taină viitoarele mijloace de ucidere : gaze asfixiante, tunuri de mare calibru, aruncătoare de flăcări. Submarinele făceau primele lor încercări de navigaţie, încă timide : de fiecare dată cînd vasul se scufunda, în sala maşinilor era luat un şoarece şi moartea lui prin asfixie era semnalul de ridicare la suprafaţă. Amiralii englezi le considerau „cavouri plutitoare“ şi nu vedeau nici un avantaj în folosirea lor. La fel cum mareşalul francez Foch spunea despre avioane că „sînt foarte bune pentru sport, dar inutile pentru armată“.

Marile state imperialiste erau împărţite în două tabere : de o parte Tripla Înţelegere sau Antanta (Anglia, Franţa, Rusia) de cealaltă : Tripla Alianţă (Germania, Austro-Ungaria şi un partener care avea să iasă din alianţă — Italia). Se dădeau ultimele bătălii diplomatice pentru atragerea într-una sau alta dintre coaliţii a ţărilor mici — România, Bulgaria, Turcia, Grecia etc. Butoiul cu pulbere era plin. Nu mai rămînea decît ca cineva să dea foc fitilului.

Atentatul

28 iunie 1914. La Sarajevo, capitala Bosniei recent anexată de Austro-Ungaria, mulţimea a fost scoasă cu sila pe străzi pentru a primi, cu un entuziasm de comandă, vizita moştenitorului tronului, arhiducele Franz Ferdinand, cu ocazia unor mari manevre militare, avînd un caracter provocator. Cu mustaţa lui răsucită în sus „à la Wilhelm“, greoi şi încăpăţînat, arhiducele nu era de loc iubit de Curtea imperială de la Viena. Unchiul său, octogenarul împărat Franz Joseph, nu putea să-l sufere. În locul menţinerii alianţei claselor stăpînitoare austriece şi maghiare, el s-a gîndit la crearea unei „Austrii mari federale“. „Mezalianţa“ pe care Franz Ferdinand o făcuse, căsătorindu-se numai cu o contesă, fără sînge regal în vine, îl iritase şi mai mult pe împărat, care nu pierdea o ocazie de a-l umili în public. Călătoria la Sarajevo era de la început cunoscută ca plină de pericole, totuşi nimeni de la Curte nu a încercat s-o împiedice.

Nu numai atît. Măsurile de protecţie obişnuite în cadrul unei astfel de vizite oficiale nu au fost respectate. Numărul poliţiştilor era foarte mic — 150 — iar armata aproape cu desăvîrşire absentă. Guvernatorul austriac al Bosniei, avertizat prin informatorii săi de probabilitatea unui atentat, nu se emoţionase de loc, ba chiar, în loc să întărească paza o micşorează şi mai mult, trimiţîndu-şi agenţii în cîteva sate vecine.

Sub un soare arzător, convoiul de maşini se îndrepta spre primăria oraşului. La un moment dat, şoferul automobilului în care se afla arhiducele a văzut aruncîndu-se o bombă spre vehiculul lui. Instinctiv, el a apăsat pe accelerator şi bomba a trecut deasupra, rostogolindu-se pe stradă pînă sub roţile automobilului următor, pe care l-a aruncat în aer.

În ciuda acestui incident, ceremonia a continuat să se desfăşoare conform programului prevăzut. La primărie, Franz Ferdinand, galben şi tremurînd din tot corpul, a strigat celor de faţă :

— Vin aci într-o vizită şi sînt primit cu bombe !

Nimeni nu i-a răspuns nimic, iar primarul s-a grăbit să-şi citească începutul discursului pregătit cu multă vreme înainte :

— Inimile noastre sînt pline de fericire...

La înapoiere s-a hotărît ca ruta convoiului de maşini să fie modificată, dar singurul care n-a fost prevenit de această măsură a fost tocmai şoferul arhiducelui. Automobilul lui s-a angajat într-o străduţă şi abia atunci i s-a spus pe unde trebuie s-o ia. Profitînd de confuzie, tînărul Gavrilo Prinkip, care se afla pe trotuar la o distanţă de doi metri, a tras două focuri de revolver. Un glonte l-a nimerit pe arhiduce în gît, celălalt pe soţia lui în abdomen. Peste cîteva minute mureau amîndoi.

Aflînd de cele întîmplate, împăratul şi-a frecat mîinile murmurînd :

— E pedeapsa dumnezeiască pe care a meritat-o !

Ceea ce nu l-a împiedicat să afişeze o durere fără margini, iar pe miniştrii săi să pună în mişcare roţile monstruosului angrenaj care avea să ducă peste o lună la declanşarea celui mai mare măcel cunoscut pînă atunci de omenire.

Luna care a urmat a fost cel mai fierbinte iulie din istorie. Fierbinte nu din cauza soarelui, ci a febrei războiului care a cuprins brusc toate curţile imperiale, toate guvernele, toate cancelariile diplomatice, toate statele majore. Dar despre aceasta în numărul viitor.

Nicolae MINEI

Diamante sintetice

În recipiente de cîte 500, 1.000 și 2.000 de carate, diamantele sintetice sînt expediate pe adresa diverselor întreprinderi din U.R.S.S. și de peste hotare (caratul este unitatea de măsură pentru cîntărirea pietrelor prețioase: 1 carat=0,2 gr).

Diamantul — minereu rar, cu o exploatare anevoioasă și costisitoare — nu este decît o varietate cristalină și transparentă a carbonului, deosebindu-se de grafit numai prin poziția atomilor în rețeaua structurală.

Specialiștii sovietici au pus la punct metode perfecționate de producere pe cale sintetică a diamantelor, iar experiențe practice au arătat că aceste diamante artificiale sînt deseori mai rezistente chiar decît cele naturale.

La Institutul de cercetări științifice pentru materiale și instrumente extradure din R.S.S. Ucraineană a fost elaborată tehnologia producției unor diamante artificiale obținute din grafit, cu mult mai ieftine decît cele naturale. În acest institut a fost creat și utilajul necesar transformării grafitului în diamant, punîndu-se de asemenea la punct atît procesul tehnologic al fabricării diamantelor artificiale, cît și a diverselor unelte și instrumente din sau cu diamante. Datorită muncii cercetătorilor ucraineni, cerințele industriei sovietice în acest domeniu pot fi astăzi în bună măsură satisfăcute, iar efectele economice ale realizării lor se concretizează în sute de milioane de ruble.

Problema obținerii de diamante artificiale este de altfel o veche preocupare a oamenilor de știință, explicabilă prin larga utilizare de care se bucură în tehnica modernă aceste pietre prețioase. Astfel, în industrie sînt folosite azi tot felul de unelte cu diamante ca, de pildă, diverse cuțite și burghie, instrumente pentru fasonarea polizoarelor, ferăstraie pentru tăierea granitului și a marmurei, dălți și tăișuri de sfredel pentru foraj, polizoare abrazive, discuri pentru tăierea materialelor semiconductoare, rulmenți pentru aparate de mare precizie și multe altele.

Ca să se poată forma artificial, diamantele au nevoie de temperaturi înalte de pînă la 3.000 grade și de presiuni de peste 200.000 atmosfere, adică de condiții asemănătoare celor în care se nasc în adîncurile pămîntului. Or, crearea unor asemenea condiții, fie și în laborator, ca să nu mai pomenim de industrie, a părut mult timp irealizabilă. Căutările savanților sovietici au fost pînă la urmă încununate de succese, creîndu-se astfel premisele pentru asigurarea producției de diamante sintetice pe scară industrială.

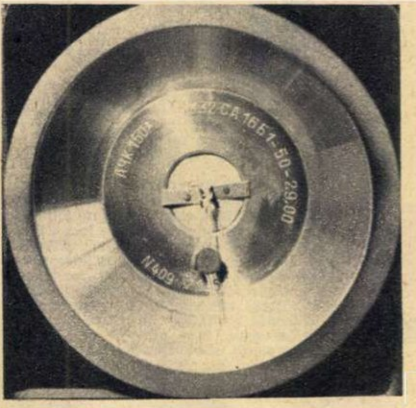

Disc din diamante sintetice. Asemenea discuri au o uzură cu 30—60% mai mică decît a celor realizate pe bază de diamante naturale.

Într-unul din laboratoarele Institutului de cercetări pentru materiale și instrumente extradure din Ucraina, unde a fost realizat diamantul sintetic.

↓

ARTEA

Marin PREDA

„FRIGURI“

Ceea ce face farmecul acestei dense povestiri numai aparent orientale nu este exotismul ; deși „Friguri“ se desfășoară în plin peisaj asiatic (Vietnam) și într-o lume de care, geografic, ne aflăm departe, interesul treaz al cititorului se îndreaptă către problematica general-umană și profund expresivă a narațiunii. Pitorescul posibil al evocării n-are decît valoare auxiliară.

Marin Preda abordează un moment decisiv din existența partizanului Nang. Anterior, acesta încercase în cîteva rînduri să pătrundă în incinta aerodromului de la Kat-Bi, bază de aprovizionare a cotropitorilor, pentru a o incendia. De fiecare dată eșuase. Acum reia de la capăt tentativa, hotărît s-o ducă la bun sfîrșit.

Pentru a-și realiza planul, Nang se bizuie pe propria-i voință, educată și modelată în împrejurări grele, și pe concursul populației, care manifestă față de cotropitori o profundă ostilitate.

Dar pentru ca această încercare să reușească, Nang trebuie să-și ia de astă dată toate precauțiile, să cunoască amănunțit terenul, să fie într-o dispoziție sufletească echilibrată. Tatonînd punctele de sprijin ale zonei de infiltrare, descoperă o casă singuratică, iar într-însa o tînără fată de care se îndrăgostește. Restul nu este decît istoria gravă și suavă totodată a acestei iubiri. A iubirii dintre luptătorul maturizat dar sensibil, capabil de gingășii nebănuite, și afectuoasa Thanh, fata pe care el ar dori-o ferită de primejdiile luptei.

Descifrînd sentimentul ce-i apropie pe tineri, scriitorul a notat cu finețe oscilările lui Nang între datorie și impulsul dragostei. Indecizia este, firește, trecătoare — în final amîndoi își dăruiesc forțele mișcării de eliberare, înfrîngerii dușmanului.

Ceea ce rămîne și după lectură, ca o prezentă însoțitoare, este chipul partizanului tenace, curajosul și devotatul Nang. Zbuciumul lui luminează înțelesurile povestirii, tot așa cum o metaforă sensul unui întreg poem, căci „Friguri“ este într-adevăr un mișcător poem în proză despre dragoste și eroism.

H. ZALIS

TEATRU

SPECTACOLE PE DISCURI

Preocuparea „Electrecordului“ de a pune la îndemîna marelui public spectacole memorabile pe texte originale și clasice, mi se pare demnă de toată lauda. Scriam și cu alt prilej în paginile **Flacării** despre nevoia de a păstra de-a lungul anilor — în cadrul unui repertoriu permanent — asemenea spectacole, pentru a putea fi văzute de un cît mai mare număr de iubitori de teatru. Scrisori primite la redacție din partea cititorilor susțineau această cerere, sugerînd chiar filmarea lor, ceea ce dovedește încă o dată cît de mare e interesul publicului pentru teatru, nu ca divertisment, ci ca factor de cultură și educație. Discul de teatru vine și el în întîmpinarea aceleiași nevoi. Iată de ce ne bucurăm că putem avea în discotecă unele din cele mai reușite spectacole, ca **O scrisoare pierdută, Conu Leonida** și schița **C.F.R.** de I. L. Caragiale, **Revizorul** de Gogol și **Egmont** de Goethe, **Chirița în provincie** de V. Alecsandri, **Tache, Ianke** și **Cadîr** de Victor Ion Popa, **Steaua fără nume** de Mihail Sebastian și **Citadela sfărîmată** de Horia Lovinescu. Imprimate în foarte bune condiții tehnice, integral pe cîte un singur disc — ceea ce ușurează audiția fără întreruperi — piesele sînt interpretate de actori de frunte. Astfel **O scrisoare pierdută** și **Revizorul** sînt chiar memorabilele spectacole ale Teatrului Național „I. L. Caragiale“, puse în scenă de artistul poporului Sică Alexandrescu, în distribuțiile care au obținut strălucitele succese din țară și peste hotare, cu întreaga galerie de artiști ai poporului și emeriți ce alcătuiesc aci un **ansamblu de maeștri.** Fiecare creație individuală se topește într-un joc perfect sudat, constituind una din acele rare întîlniri între mari interpreți uniți într-o creație colectivă în jurul unor texte celebre. Giugaru în **Trahanache** și **Primar,** Beligan în **Hlestakov** și **Dandanache,** Birlic în **Bobcinski,** Marcel Anghelescu în **Pristanda** și **Dobcinski,** Niki Atanasiu în **Cațavencu,** Ion Finteșteanu în **Farfuridi,** Costache Antoniu în **Cetățeanul turmentat** și **Osip,** sînt realizări **definitive** în teatrul nostru, adevărate spectacole-școală. Același lucru e valabil pentru spectacolul Teatrului Național din Iași cu **Chirița în provincie,** o lecție de stil Alecsandri, avînd în frunte pe neîntrecutul Miluță Gheorghiu în rolul Bîrzoaiei ; sau pentru **Tache, Ianke** și **Cadîr** cu creațiile de neuitat ale lui Ștefan Ciubotărașu și Jules Cazaban.

Discurile apărute pînă acum sînt prețioase și pentru că păstrează vocile, dar nu numai vocile, aș spune ceva din răsuflarea, din viața unor mari artiști ai noștri care nu mai trăiesc decît în amintirea publicului. Cu cîtă emoție asculți azi pe Timică și Sonia Cluceru în **Conu Leonida față cu reacțiunea.** Acest disc este o mică bijuterie antologică de mare preț. În **Egmont,** Mihai Popescu dă o lecție de dicțiune, stil și interpretare modernă a unui clasic. Iar în **Citadela sfărîmată,** cuplul Lucia Sturdza-Bulandra-Maria Filotti aduce de asemenea o prețioasă mărturie a unei mari tradiții mereu reînnoite.

E de sperat ca admirabila inițiativă să continue. Ultimele stagiuni au prilejuit teatrelor noastre noi succese ce ar merita să fie păstrate în discoteci. Și bine ar fi dacă „Electrecordul“ ar imprima și cîteva piese din dramaturgia originală cea mai nouă. Merită.

Traian ȘELMARU

Tatăl meu este cazangiu. Lucrează la fabrica „Lemaître“, pe cheiul gîrlei, lîngă podul de fier.

Fabrica are un coș înalt. Și o sirenă în vîrf. Cînd fluieră sirena o dată, lucrătorii trebuie să se scoale din pat. La al doilea semnal, ei au și plecat de-acasă. Iar după a treia șuierătură a-nceput munca.

Tata se scoală însă mai devreme. „Cu noaptea-n cap“ — cum spune mama. Lui nu-i este somn niciodată. Cred că nu închide ochii de loc. Cîteodată mă trezesc noaptea. Atunci cînd pe Surdu, cîinele proprietarului, îl apucă așa tam-nisam să urle la lună. De mai multe ori pe săptămînă dom' Bică, subcomisarul, vine tîrziu beat acasă și începe să-njure și să-și bată nevasta. Mai mă trezesc eu și cînd pisicile scot taraful de lăutari pe acoperiș sau cînd vine cu mașina, de la chef, domnul avocat Postăvaru cu familia.

Deschid ochii încet-încet. Mi se pare că mă aflu pe o corabie care plutește lin, cu toată pînza cearșafului întinsă... Cerul e negru, înghițit de nori... Dar din cabina mea de comandă, rezemat cu capul de pernă, conduc în gînd și cu dibăcie vasul către portul cel mai apropiat...

Întorc capul. Tata e treaz. Stă și el cu fața-n sus, cercetînd parcă cerul tavanului pustiit de norii cei negri. Privește și tace. Tace și se-ncruntă. S-a-ntors pe-o rînă. Apa tulbure a zorilor năvălită prin fereastră îi spală fața. Acum pot să-i observ dunga aspră de pe frunte. De ce n-o dormi ? De ce-o fi supărat ?

Poate că munca e grea. Am văzut eu cum se-ncopcesc în nituri coastele de cazan. Cazane de locomotivă. Mari și-nalte, cît să cuprindă o casă în burta lor.

Cazangiii stau cățărați pe schelă și lovesc nasturii de oțel cu ciocanele pe muchiile late și groase cît un cap de copil : Poc !... Poc !... Poc !...

Trag pe rînd fiecare. Perechi. Cînd unul a ridicat maiul sus, celălalt a și pocnit nitul în scăfîrlie : Poc !... Poc !... Poc !...

Da. Munca la cazane e grea. Foarte grea. Dar tata e voinic. Și priceput. O răzbate. Atunci ce-l necăjește ?

Nu cumva s-a luat la ceartă cu meșterul Buică ?

Buică e mărunțel la stat și negricios. Cîtu-i ziua de mare urlă că treaba merge prea încet și înjură. Înjură dacă ucenicii abia pot împinge vagonetul cu formele grele de plumb. Înjură dacă roțile vagonetului merg prea repede. Și cînd un cazan e terminat la timp, iar înjură. De ce ? Trebuia isprăvit și mai dinvreme ! Dacă vreun lucrător, doi ori trei lipsesc opriți de boală sau de alte necazuri, dom' Buică, meșterul, iar înjură. Să-l auzi însă cînd cilindrul e predat cu întîrziere de echipa de cazangii redusă la jumătate. Nu-i ajung nici trei calendare cu sfinți, cristoși și arhangheli...

Tata ne povestește acasă despre Buică, dar în fabrică nici nu-l bagă în seamă, oricît se căznește maistrul să-l scoată din pepeni.

De ce-o fi tata supărat ?

Leafa, plata pentru munca lui, o primește în fiecare sîmbătă după-amiază. Așază hîrtiile și gologanii în batistă. O strînge în două la colțuri și o vîră în buzunar.

Tata aduce toți banii mamei. Un leu nu cheltuiește pentru el. Alți lucrători, cînd iau leafa, mai intră în cîrciuma lui dom' Vasile. Beau o țuică, două ori un sfert de vin. Mai mult nu le dă mîna, deși dom' Vasile îi îmbie să bea și pe datorie.

„De ce nu intri să bei și tu o țuică, Tudore ?“ — îl întreabă mama.

„Las' să scăpăm întîi de datorii, că pe urmă om bea și țuică“ — răspunde el.

Cum n-am ghicit ? Tata-i necăjit din pricina datoriilor. Cinci mii de lei avem să-i dăm lui naș' Muscă. Naș' Muscă stă la țară. Are moară și vie, uleiniță și pămînt cît să-l înconjuri o juma' de zi cu căruța.

Mama este de la țară. La zece ani a rămas orfană de tată, în timpul primului război. După șase luni a murit de tifos și bunica mea.

Atunci naș' Muscă a luat-o pe mama s-o crească. Ce era să facă ? S-a dus și i-a muncit pînă a împlinit 22 de ani. Atunci l-a luat pe tata. Tata venise să așeze uleinița nouă, trimis de fabrică. Așa s-au cunoscut.

Naș' Muscă a spus că-i dă zestre o vacă, o scroafă și de-ale casei. Dar nu i-a dat nimic. Ba da. A împrumutat-o pe mama cu trei mii de lei, cînd a zăcut tata șase luni în spital și acasă. Îi căzuse din lanț o piesă de fier peste picior. Trei mii a luat mama cu împrumut de la naș' Muscă. Două mii sînt dobînzile. Erau mai multe. Tot cinci. Dar la fiecare lună mama îi trimite bani, din datorie, prin poștă.

Tata zice că naș' Muscă a exploatat-o și acum tot o exploatează. Cînd aude asta, mama plînge. Dacă vom scăpa de datorii... Cînd n-o să mai trimitem bani, la țară, lui naș' Muscă, mama are să cumpere în fiecare duminică pîine albă. Dar n-o s-o mîncăm. Am s-o așez pe un scaun, lîngă fereastră, și-o să dau la o parte perdeaua. Ca să vadă și Bubi al lui dom' Postăvaru c-avem cozonac la masă.

De ce nu i se descoase tatii cuta de pe frunte ? Pentru că-i leafa mică și nu ni se-ajung banii ?

Sîmbătă seara tata pune batista pe masă. Mama se apropie de el și nici nu se uită la banii din batistă.

— Treci de te spală — îi spune ea.

— Să facem mai întîi socoteala — zice tata.

Mama scutură capul.

— Nu. Ești obosit. Și flămînd. Hai în bucătărie să-ți torn să te speli, c-am pus apa la fiert. Și-apoi să mănînci, că de azi-dimineață și pînă acum n-ai luat nimic în gură.

Dar tata nu vrea. Își scutură și el capul.

— Să facem mai întîi socoteala, dragă.

Cînd îi spune dragă, mamei i se umezesc ochii și nu se mai poate împotrivi.

Stau amîndoi la masă, cu frunțile apropiate, parcă lipite. Socotesc, adună, scad, împart. Mama trece cu creionul chimic pe un petic de hîrtie... Ba nu. Pe o foaie albă dintr-un caiet de-al meu vechi, de aritmetică, pune litere mari, scălîmbăiate și cifre răsucite că, în afară de ea, numai eu pot să le citesc.

Atîta pentru chirie... Atît pentru zahăr și ceai... Pîine și gaz... Fasole, cartofi, ulei și sare... Lui Nicu (ăsta sînt eu) îi trebuie o pereche de ciorapi groși de lînă și tălpi la bocanci.

— N-avem încă de unde să-i luăm — oftează mama. (Ar trebui să auziți cum oftează ea ca să vă podidească plînsul.)

— Trebuie să-i cumpărăm ciorapi și să-i reparăm bocancii...

— De unde, Tudore ?

Tata nu mai răspunde. Tace și se scarpină în cap. Asta înseamnă că este în mare încurcătură și că se gîndește cum să scape din ea. Mama îl urmărește c-o privire tristă, tare tristă... Păi chiar : de unde ? Tăcem cu toții. Mie îmi trece ceva prin cap... Dac-ar fi a mea bicicleta lui Bubi și ar vrea taică-său s-o cumpere de la mine... Cît mi-ar da pe ea ? În sfîrșit, tata strigă victorios :

— Tai din țigări !

Mama se supără.

— Atît ar mai lipsi ! Mîncarea e slabă. O țuică nu te-nduri să bei, nici sîmbăta, la leafă. Dacă și din țigări o să-ți reduci...

— Tai doar jumătate... Îmi face rău fumul...

---

*) Din volumul „Intermezzo“ în curs de apariție la E.P.L.

TATĂL MEU *)

povestire de Maria ARSENE

— Nu-i adevărat !
— Mă supără la ochi...

S-a întunecat în cămăruța noastră. Mama aprinde lampa de gaz și ne spune „Bună seara !“

Tata a intrat în odaie să se culce. Părea tare obosit. Mîine în zori sirena de la „Lemaître“ are să-l smulgă din pat.

De ce-o fi tata atît de-ngîndurat ? Nu cumva din cauza lui Postăvaru ?

Avocatul Postăvaru locuiește pe ulița noastră. Peste drum. În casele lor cele noi cu etaj.

„N-am fi stat în cartierul ăsta nenorocit, dacă Victor n-ar fi fost atît de sentimental ca să repare locuința lui taică-său și să rămînă în ea“ — îi spunea mamei, madam Postăvaru.

Maică-mea spălă o dată la zece zile rufele avocatului. Cucoana lui e mofturoasă și leneșă. Nu face nici o treabă. Toată dimineața se gătește și se sulemenește în oglindă. După-amiezile își ia cățelul în lesă și se urcă în mașina angajată cu luna ce vine s-o ducă la plimbare.

Avocatul Postăvaru este dimineața la tribunal. Pleacă cu o geantă mare plină de procese. După-amiază se-nșiră căruțele cu țăranii tîrîți pe la judecătorie.

„D-aia nu se mută, c-a făcut vad cu bieții oameni de la țară“ — spune mama.

Familia Postăvaru are un singur copil. Pe Bubi. Bubi este cel mai răzgîiat băiat din mahalaua noastră. Are o odaie plină cu jucării. Tren care merge cu cheie. Locomotivă care pornește electric. Cutii pline cu cuburi din lemn colorate din care poți să faci castele, palate, turnuri și cetăți. O dată i-am spus să facă și hanul nostru. A rîs și mi-a răspuns că-s prost.

Bubi nu scoate niciodată jucăriile în stradă. Nu-i dă voie madam Postăvaru. Doar de la fereastra etajului mi le arată să mă ațîțe cu ele. Eu mă fac că nu le văd. Dar tot mă uit pe furiș, să nu mă observe nesuferitul de Bubi.

Într-o seară, săptămîna trecută, după ce am mîncat ciorba de praz, am simțit miros de carne tocată și usturoi... M-am uitat la mama... S-a uitat și tata, întrebător... Nu cumva...? Nu cumva măicuța ne face o surpriză ? Chiftele de carne ? Mama ne privește și ea mirată. Nu cumva tata a adus vreun pachețel cu mezeluri ? De unde bani ?

Izul acela îmbietor venea din odaia noastră, pătrunzînd în bucătărie... Am dat năvală...

— Tată!— am strigat eu bucuros — un sfert de salam de Sibiu pe dușumea. L-a adus Pașa, cîinele lui Bubi.

Din bucătărie nu mi-a răspuns nimeni. O liniște adîncă se lăsă pentru cîteva clipe. Așteptam încremenit de poftă și bucurie. Apoi glasul tatii răzbi, gros, colțos, ca și cum ar fi vorbit unui dușman.

— Zvîrle afară salamul și javra Postăvarilor !

De ce nu i se lipește tatii somnul de gene ?

Într-o noapte a bătut cineva în ușa din fund. A bătut de trei ori repede, apoi o dată, mai încet. Și încă o dată la fel. Nu dormeam. Nici tata. Ne trezise puțin mai înainte dom' subcomisar care zvîrlise în mijlocul drumului farfuriile, cuțitele și chiar pe dumneaei, nevastă-sa.

A venit un om la tata. După miezul nopții. N-au stat mult de vorbă. Tata a intrat în casă și a moșmondit ceva prin bucătărie. A scîrțîit podeaua. A hîrîit mașina de gătit împinsă parcă din loc. Apoi tata a intrat în odaie și... Nu mai știu pentru că am adormit.

Ieri dimineață a fost zarvă mare la fabrică la „Lemaître“. Și la tăbăcăria lui dom' Gligore, și la fabrica de conserve „Grivița“ de pe strada Linăriei.

I-a spus mama tatii :

— Dom' subcomisar Bică a intrat în cîrciuma de lîngă noi și după ce a băut cîteva cinzeci a început să-njure și să strige : „Au împînzit comuniștii cu manifeste fabricile, dar cînd om pune noi gheara pe ei... Ehehei, ce-or să mai cînte...“

Și mama l-a privit adînc și nu știu cum pe tata. Era tare speriată.

— Ce spui, Tudore ?

Tata a zîmbit, a prins-o cu brațul după umeri și i-a răspuns vesel, cum nu l-am mai văzut de mult :

— Îs gata cartofii, Lenuța ? Că mi-e o foame... !

Deschid ochii încet. Iarăși mi se pare că sînt undeva pe o corabie care plutește lin, cu toată pînza cearșafului întinsă. În tavan cerul e negru, înghițit de nori... Dar din cabina mea de comandă, rezemat cu capul de pernă, conduc în gînd și cu dibăcie vasul către portul cel mai apropiat, aflat dincolo de perete... Luna răzbate prin fereastră ca un far, spre care îmi îndrept nava...

Stai liniștit, tăticule... Închide ochii... Odihnește-te ca să prinzi mîine puteri... Curînd vom ajunge...

1939

Ilustrații de Lucian POPA

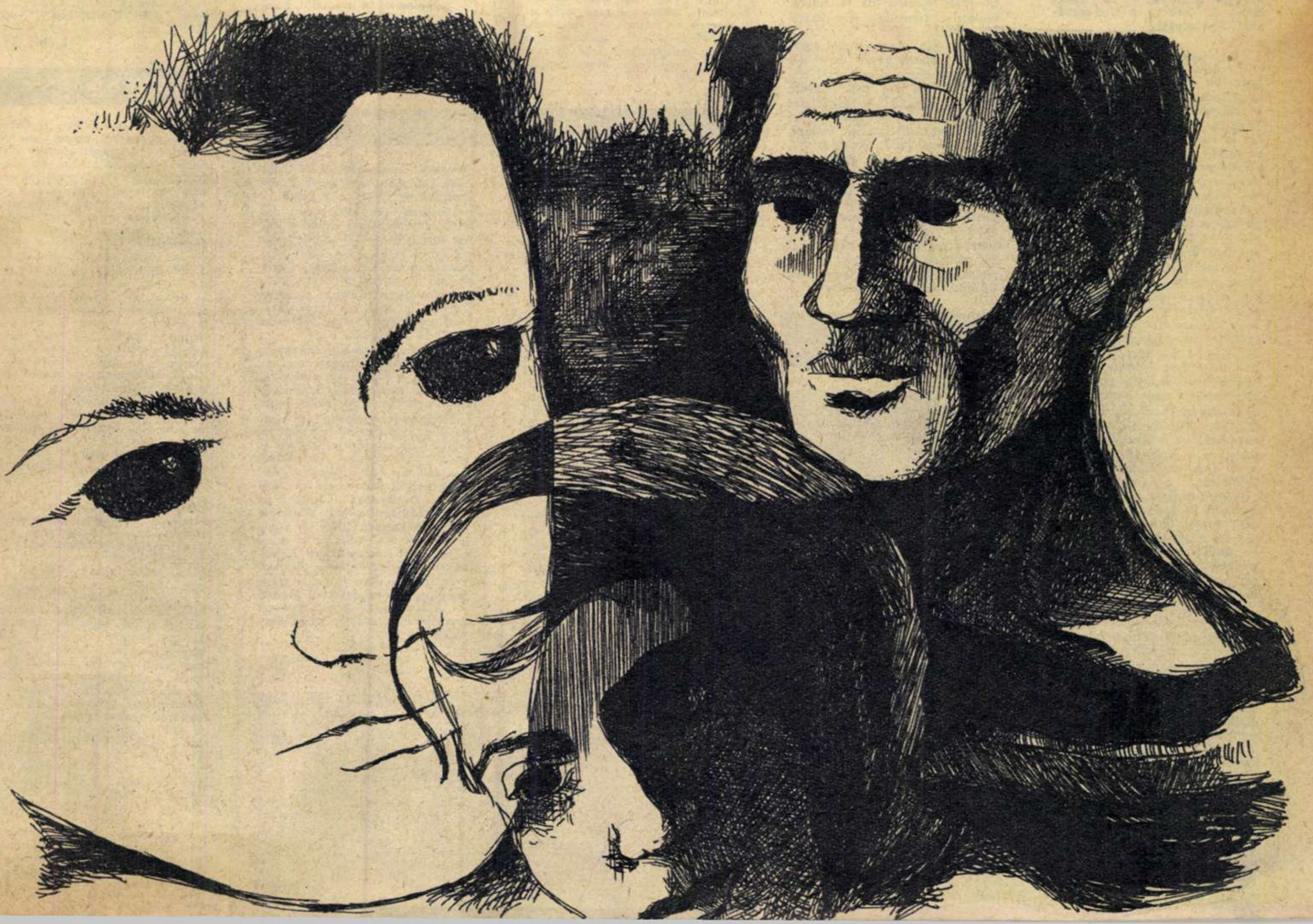

dialog

DUPĂ APARIŢIE...

● *„Reportajul intitulat* SONDE ÎN LABORATOR *(«Flacăra» nr. 17 1964) a redat într-un mod interesant o serie de aspecte de muncă de la Institutul de cercetări pentru foraj şi extracţie“* (ing. Gh. Aldea, Cîmpina) ● *„Rubrica intitulată* UN PUNCT PE HARTĂ *este deosebit de apreciată. Continuaţi să publicaţi asemenea materiale“* (Gh. Apopi, Piatra Neamţ) ● *„Ne-a plăcut mult reportajul* ASEDIAŢI ÎN JUNGLĂ *din nr. 21/1964. Dorim şi alte materiale de acest gen“* (Tiberiu Iosefina, Lupeni; Mihai Stef, Braşov).

ÎNCĂ O ŞCOALĂ

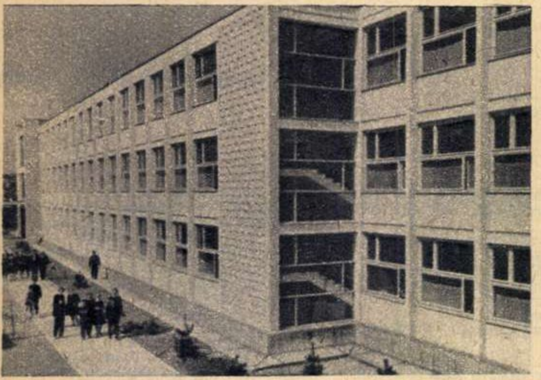

Fotografia pe care v-o trimit redă aspectul exterior al celei mai noi construcţii şcolare din oraşul Bacău. Ea a fost pusă la dispoziţia Şcolii medii nr. 4.

Colectivul de constructori, proiectanţi şi ingineri au primit cu prilejul recepţiei acestei frumoase construcţii, calificativul „excepţional“.

Prof. V. BOGDĂNEŢ
Bacău

GINGIS-HAN

„Aş dori să cunosc cîteva date istorice în legătură cu vestitul conducător mongol Gingis-han“.

Adrian MARINESCU, elev
Buzău

Răspunde conf. univ. DUMITRU ALMAŞ de la Facultatea de istorie a Universităţii Bucureşti.

Gingis-han a fost unul din vitejii conducători ai triburilor sau hoardelor mongole care trăiau, la sfîrşitul secolului al XII-lea, în regiunea Transbaicalia din Tartaria. Rătăceau cu turmele din loc în loc. Se hrăneau cu carne şi cumîs — lapte de iapă. Se adăposteau în corturi de pîslă, transportate pe căruţe trase de boi. Vînau cu şoimi.

Adevăratul nume al lui Gingis-han a fost de fapt Temugin. Fiu al lui Esufai Bahadur, el era un tînăr îndrăzneţ, viteaz, iscusit în luptă, şiret. Întîi s-a luptat cu adversarii triburilor tătare din jur şi a rătăcit cu turmele şi cu cetele lui de călăreţi în valea Amurului. Apoi a ajuns generalul lui Altan-han, stăpînul din Kin. I s-a încredinţat sarcina de a crea o unitate a triburilor turco-mongole rătăcitoare prin uriaşele stepe nord-asiatice, de la ţărmul Pacificului la Marea Caspică. Şi-a format o armată excelentă, cu o disciplină uimitoare, cu o ordine de luptă perfectă şi cu un meşteşug de luptă neîntrecut.

Forţa esenţială a armatei lui Temugin o formau călăreţii-arcaşi, ţintaşi fără reproş şi de o nespusă îndrăzneală în atacuri. La asediul cetăţilor şi al oraşelor foloseau maşini pentru aruncat pietre, berbeci şi vase cu lichid incendiar.

Ispitit de bogăţiile altor ţinuturi, spunînd că urmăreşte să combată luxul şi desfrîul, el a intensificat cuceririle şi prada. A prădat, socotind că-i mai uşor şi chiar mai onorabil decît a munci. A transformat războiul într-o îndeletnicire permanentă. Astfel, cu iataganul, cu arcul şi cu flăcările incendiilor, într-un sfert de veac a format cel mai întins imperiu din istorie.

A ocupat Mongolia între 1201 şi 1204, proclamîndu-se Gingis-han — împăratul universal, inflexibil. În 1209 l-a înfrînt pe Altan, împăratul din Kin, în China nordică de azi. Apoi, pentru nepotul său Kubilai, a cucerit imperiul Sun, partea de sud a Chinei. După asta a ocupat şi prădat teritoriile Horezm, Kerassan, Azerbaidjan, Georgia, Armenia, Mesopotamia, bună parte din Asia Mică. Aproape în acelaşi timp, oştile lui Gingis-han au trecut în Europa, pe la nordul Caspicei şi al Mării Negre. Au obţinut, în 1223, victoria de la Kolka, împotriva cumanilor şi a cnezilor ruşi.

Gingis-han a murit în 1227. Uriaşul imperiu făurit de el s-a destrămat cîteva decenii mai tîrziu. Reunind prin forţă popoare aflate la niveluri de dezvoltare economică şi socială diferite, popoare despărţite prin cultură, limbă, obiceiuri, imperiul lui Gingis-han nu putea dăinui. I-a dăinuit însă amintirea pustiirilor şi măcelurilor săvîrşite de oştile lui. Istoricul Ralph Fox consemnează versul cuprinzător şi evocator al unui locuitor din Buhara, fugar din calea cotropitorilor mongoli: „Au venit, au dărîmat, au dat foc, au ucis, şi-au încărcat prada şi s-au dus“.

ACASĂ LA CIPRIAN PORUMBESCU

Într-una din sălile Muzeului regional din Suceava a fost creat un colţ consacrat lui Ciprian Porumbescu, compozitorul născut şi crescut pe plaiurile sucevene. Au fost expuse pianul la care el a cîntat şi compus, violoncelul său, note şi diferite documente personale.

F. PLOPU
Cîmpulung-Moldovenesc

CE ESTE SUFLETUL?

Întreabă **Mioara DURA**
Iaşi

Răspunde conf. univ. PAUL POPESCU-NEVEANU, de la Universitatea Bucureşti.

O întrebare pe care oamenii şi-o pun din cele mai vechi timpuri, de atunci de cînd, cunoscînd lumea înconjurătoare, şi-au îndreptat privirile şi asupra propriei persoane, încercînd să dezlege însăşi taina cunoaşterii. Cunoaşterea este însă un raport între om şi lumea înconjurătoare. De aceea explicarea sufletului s-a legat indisolubil de modul în care se rezolvă problema fundamentală: relaţia conştiinţă-materie.

În timpurile mai vechi, în calea explicării fenomenelor sufleteşti se ridicau imense dificultăţi. Oamenii nu reuşiseră să înţeleagă profund nici măcar fenomenele mecanice, fizice sau chimice, ca să nu mai vorbim de cele biologice, sociale şi psihice. Totuşi preocuparea pentru înţelegerea omului şi a facultăţilor sale stăruia. În consecinţă s-au născut diverse reprezentări naive sau eronate. Astfel, pornind de la faptul că o dată cu moartea, încetînd respiraţia (suflarea), încetează şi cunoaşterea, s-a ajuns să se atribuie actului suflării (necunoscut pe atunci sub raport clinic şi biologic) unele proprietăţi miraculoase şi oarecum independente de materie. Astfel, s-a ajuns la ideea de suflet, duh, spirit, psihic etc. — cuvinte care, în toate limbile pămîntului, derivă de la respiraţie.

În continuare, în condiţiile ignoranţei şi sub impulsul intereselor forţelor reacţionare ale societăţii, ruptura dintre suflet şi materie s-a adîncit tot mai mult, ajungîndu-se să se atribuie celui dintîi independenţă faţă de materie, veşnicie, atotputernicie etc., etc.

De aici — religia, filozofia idealistă, concepţia falsă despre o lume condusă de spirite supranaturale, de idei cu existenţă de sine stătătoare.

Materialismul, mai vechi decît idealismul şi mai puternic decît acesta, a fost curentul care a luptat permanent împotriva denaturărilor spiritualiste.

In zilele noastre, fie că folosim vechile cuvinte (suflet, psihic, spirit), fie altele noi, au devenit clare următoarele:

a) sufletul este un produs, o funcţiune a materiei ajunse la cel mai înalt grad de dezvoltare în creierul uman;

b) o dată cu întreruperea vieţii individuale dispare şi această latură a vieţii omului denumită suflet. Rămîn numai produsele activităţii omului conştient şi amintirea faptelor lui;

c) sufletul omenesc, fiind o funcţiune a creierului, depinde în dezvoltarea şi realizarea lui în formă de conştiinţă, de condiţii de existenţă socială, de însuşirea limbii, a modalităţilor de activitate practică, a cunoştinţelor elaborate de omenire. Dacă un copil este rupt de societate încă de la naştere şi creşte de exemplu în pădure, împreună cu animalele (şi astfel de cazuri s-au întîmplat) el nu ajunge să aibă conştiinţă, gîndire, imaginaţie, sentimente *omeneşti*, ci rămîne la un nivel de dezvoltare psihică primitiv, similar celui care caracterizează animalele;

d) sufletul sau activitatea psihică îndeplineşte funcţiunea de reflectare a lumii obiective (existente independent de obiectul uman).

De studiul fenomenelor sufleteşti se ocupă o ştiinţă specială — psihologia. În arsenalul acestei ştiinţe s-au acumulat o sumedenie de cunoştinţe şi mijloace prin care fenomenele sufleteşti sînt explicate şi chiar influenţate în desfăşurarea lor.

BUZĂUL, IERI ŞI AZI

„Aş dori să cunosc cîte ceva din istoricul Buzăului“.

Gh. MIHĂILESCU
Sibiu

Răspunde prof. PĂUNA BASAMAC, director al Muzeului de istorie din Buzău.

La origine, Buzăul a fost un tîrg a cărui dezvoltare era favorizată de faptul că se găsea la întretăierea marilor drumuri comerciale ce legau Ţara Romînească cu Moldova, cu Braşovul şi cu Brăila. Date precise privind perioada formării oraşului nu se cunosc. Cel mai vechi document în care e pomenit Buzăul este actul din 1431, cînd Dan al II-lea dă un privilegiu negustorilor braşoveni de a face comerţ cu oraşele Ţării Romîneşti, printre care se numără şi „tîrgul buzoienilor“.

Dezvoltarea economică a Buzăului n-a mers pe o linie ascendentă. De-a lungul orînduirii feudale, această dezvoltare a fost frînată pe de o parte de apăsătoarea dominaţie otomană, iar pe de altă parte de anarhia feudală. O oarecare dezvoltare economică se înregistrează spre sfîrşitul secolului al XV-lea şi în prima jumătate a secolului al XVI-lea cînd cea mai mare parte a comerţului se făcea cu Braşovul.

Perioada cea mai grea din viaţa oraşului este cuprinsă între anii 1790 şi 1829. Epidemiilor de ciumă (1792, 1814, 1824) li se adaugă desele distrugeri pe care Buzăul le suferă cu ocazia războaielor dintre Austria, Rusia şi Turcia, iar cea mai grea lovitură o primeşte în anul 1807 cînd a ars în întregime.

Cu toate progresele economice obţinute (mici întreprinderi industriale, o fabrică de cărămidă, un atelier metalurgic), Buzăul rămîne mult în urma altor oraşe.

Instaurarea regimului democrat popular a deschis noi perspective dezvoltării economice, sociale şi culturale a oraşului. În această perioadă au fost refăcute şi extinse unităţi industriale ca: fabrica „Metalurgica“, Topitoria de in şi cînepă, Atelierul materiale C.F.R. şi Depoul C.F.R. În afară de acestea s-a înfiinţat o mare şi modernă întreprindere industrială: Fabrica de mase plastice.

În acelaşi timp oraşul s-a înfrumuseţat, s-au construit blocuri — centrul Buzăului căpătînd azi aspectul unui oraş în plină dezvoltare.

Centrul de azi al Buzăului.

PRIMELE ORAŞE ILUMINATE ELECTRIC

„În nr. 12 al «Flacării» am citit articolul intitulat «De la opaiţ la lumina fluorescentă» de I. M. Ştefan. În legătură cu aceasta aş dori ca autorul să arate — în completare — care au fost primele oraşe din lume iluminate electric.“

Ioan MIERE
Turnu-Severin

Începutul iluminării electrice a oraşelor poate fi cu greu legat de o dată precisă. La început, s-au făcut experienţe restrînse, pentru porţiuni de străzi sau pieţe, apoi, treptat, iluminatul s-a extins, cuprinzînd zona centrală a oraşelor. Într-o cuprinzătoare istorie a tehnicii (Knaurs Geschichte der Technik, München-Zürich, 1959, pag. 283-284), se arată că primele încercări de iluminare electrică a străzilor folosind lămpi cu arc, s-au făcut de către mecanicul Joseph Deleuil, în anul 1842, la Paris. În 1844, tot el iluminează electric Place de la Concorde, din capitala Franţei. Aceeaşi lucrare aminteşte experimentările de iluminare electrică efectuate de M. H. Jakobi în Rusia (1849). În sfîrşit, în 1876, lămpile electrice de tip nou produc la Paris o puternică impresie, iar în 1877 ele sînt montate pe străzile pariziene.

Între 1878 şi 1882, mai multe oraşe experimentează iluminatul electric. Astfel, la Bucureşti, Teatrul Naţional şi grădina publică Cişmigiu cunosc iluminatul electric începînd din 1883. Una din primele centrale electrice ale Europei a fost cea de la Timişoara; acest oraş se află de altfel printre primele de pe continent care au avut iluminat public electric (1884). În anii următori s-au construit centrale electrice orăşeneşti, la Caransebeş (1887), Craiova şi Sibiu (1896), Brăila, Iaşi şi Arad (1897) etc.

I. M. ŞT.

POŞTA NOASTRĂ

Nicolae Duţu, Brăila. 1) Orice oficiu poştal vă poate pune la dispoziţie catalogul tuturor ziarelor şi periodicelor din ţara noastră; consultîndu-l, puteţi să vedeţi tot ce vă interesează şi să vă decideţi la ce să vă abonaţi. 2) Hotărîrea a fost luată la cererea a numeroşi cititori, care consideră că spaţiul nostru poate căpăta o mai bună întrebuinţare. 3) Nu cunoaştem. 4) Ţigările pe care le-aţi văzut la farmacii şi la magazinele „Plafar“ sînt confecţionate din plante medicinale şi au efect curativ în maladia denumită astmă. 5) Ceapa, usturoiul şi ardeiul — şi nu numai acestea! — usturā pentru că... conţin substanţe ce provoacă usturimea. Astfel, ceapa şi usturoiul conţin anumite uleiuri volatile cum sînt sulfura de alil, disulfura de alil ş.a. Importanţa alimentară a cepei şi a usturoiului constă atît în valoarea lor nutritivă (albumine ş.a.) şi condimentară — cît şi pentru fitoncidele pe care le conţin. (Fitoncidele sînt substanţe organice de origine vegetală, cu puternice proprietăţi bactericide.) În ce priveşte ardeiul, acesta este foarte bogat în vitamina C. 6) Adresa — la rubrica respectivă — cînd vă va veni rîndul.

M. Voicu, Paşcani. Vă mulţumim foarte mult pentru aprecierile şi pentru sugestiile ce ni le faceţi. Desigur că planşa din pag. 4 s-ar putea macheta şi aşa cum propuneţi dv. Reţinem formula propusă şi o vom utiliza în alte împrejurări; deocamdată însă, ne-am propus să păstrăm unitatea acestui ciclu de planşe şi vom continua pe aceeaşi formulă pînă la încheierea lui. În ce priveşte nr. 1-6 ale revistei, vă sfătuim să vă adresaţi Direcţiei regionale P.T.T.R. Iaşi, serviciul difuzării presei — deşi nu credem să aveţi mari şanse de a le mai obţine.

Ioan Palcu, Zlatna. Curiozităţi de acest fel au apărut totdeauna în paginile ziarelor, ale revistelor şi ale almanahurilor;

cu cititorii

unele dintre ele au fost noutăți în urmă cu decenii — astăzi sînt lucruri comune, cunoscute de mulți și tipărite de multe ori : viteza vîntului, cît cresc de repede unghiile și părul, cum se înmulțesc muștele, dansul albinelor etc.

Emil Talianu, Remuș, rn. Giurgiu. Am primit corespondența privitoare la succesele colectiviștilor din comuna dv. Ne bucură faptul că au terminat printre primii din raion însămînțarea porumbului, că au cultivat legume timpurii pe o suprafață de 7 ha, că numărul porcilor din ferma colectivei se ridică la 200, iar cel al puilor din ferma de păsări la 4.000 etc., etc. Am menționat aceste date pentru a folosi întrucîtva corespondența dv. care, altfel, dat fiind specificul revistei noastre, ar fi rămas neutilizată, deși — să recunoaștem — e scrisă cu îngrijire și cu vioiciune. Din păcate însă ea nu depășește — și nici fotografiile — caracterul unor informații de importanță locală.

Gh. Stoica, Piatra-Neamț, Iată-ne în sfîrșit în posesia răspunsului la sesizarea pe care am trimis-o furnizorilor noștri în urma reclamației ce ne-ați făcut-o privitor la calitatea unor cerneluri cu care tipărim. E vorba, mai precis, de faptul că cerneala galbenă cu care a fost tipărită reclama de pe coperta ultimă a revistei noastre nr. 14 avea „calitatea" de a se muta cu ușurință de pe hîrtie pe... mîinile și hainele cititorilor. La reclamația făcută, fabrica de cerneluri „Aurora" din București, răspunzîndu-ne cu adresa nr. 5258/964, recunoaște că cerneala galbenă pe care ne-a livrat-o a fost de o calitate scăzută, la producerea ei folosindu-se un pigment necorespunzător. Am primit asigurări că s-au luat măsuri pentru ca această situație să nu se mai repete. De atunci pînă în prezent nu am avut a ne plînge. Să sperăm că și în viitor chimiștii de la „Aurora" vor avea milă de mîinile și hainele cititorilor noștri.

Paul Sîrbu, com. Plosca, rn. Alexandria. Cu primul prilej, cînd o nouă creație a Caterinei Valente va justifica aceasta, vom publica la „Agendă" și o fotografie a artistei. Despre Verdi am publicat mai mult material anul trecut, cînd în întreaga lume s-au sărbătorit 150 de ani de la nașterea compozitorului. În ce privește opera „Attila", lucrare din prima perioadă de creație a lui Verdi, ea a fost prezentată pentru întîia oară la Veneția în 1846.

Eugen Marcu, Brăila. A coresponda cu cineva pe teme de literatură nu însemnează doar a-i povesti conținutul unei lucrări sau a-l informa asupra celor mai noi cărți apărute — ci însemnează a-i comunica părerea fie despre o lucrare literară în totalitatea ei, fie numai despre unele probleme ce le ridică acea lucrare — de exemplu : actualitatea ei, măiestria artistică a autorului, veridicitatea conflictelor, personalitatea unuia sau altuia dintre eroii cărții, utilitatea acelei cărți etc., etc. ; la fel în materie de film sau de teatru.

Ilie M. Ilie, Ploiești. „Boala" dumitale nici măcar nu e o boală propriu-zis, ci e o problemă numai de educație a voinței. Adresează-te cu încredere medicului din circumscripția de care aparții, deoarece nu ai nevoie de vreun specialist. Principalul medic trebuie să fii însă dumneata însuți, iar principalul medicament — încrederea în posibilitatea înlăturării oricăror motive de supărare.

C. A., Focșani. Rugăm trimiteți-ne adresa pentru a vă putea răspunde.

V. SILVIAN

Sevastița Bercea, Drăgănești-Olt ; Iosif Munteanu, Craiova ; Ștefan Vasilescu, București ; Ioan Mogoș, com. Crișciou ; Nina Popescu, București ; Heinrich Anton, Bocșa I ; Ion Rusu, Pașcani ; Ifrim Manolache, Iași ; Corneliu Oprescu, Constanța — tuturor celor de mai sus li s-a răspuns prin poștă.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Ion Stamate, muncitor, Hunedoara, bloc U 3, ap. 69 : literatură, sport, cinema, ilustrate ; Lidia Năstase, elevă, Rm. Sărat, str. Ana Ipătescu 32 : ilustrate ; Mariana Cantaragiu, elevă, Craiova, fundătura Corlățeanu 24 : ilustrate ; Vica și Nelu Băcanu, Galați, str. Poșta veche 2 : filatelie ; Ștefan Balaș, muncitor, com. Doftana, rn. Tg. Ocna : teatru, literatură, sport, ilustrate ; Ion Chinaru, funcționar, Timișoara II, Piața Traian 2, ap. 21 : ilustrate ; Florica Gheldiu, elevă, București, str. Ghica-Tei 73 A, rn. 1 Mai : ilustrate ; Filip Mihăilescu, inginer și James Paraschivescu, tehnolog, Craiova—3, Tăbăcăria Bucovăț : ilustrate ; Viorel Ifrim, student, București—32, str. Mureș 37 : sport, tehnică, ilustrate ; Lenuța Apetri, elevă, com. Fundul Herții, rn. Dorohoi, reg. Suceava : ilustrate ; Lenuța Hușoschi, elevă, com. Roma, rn. Botoșani : ilustrate ; Alex. Magdilinoiu, elev, București—14, str. Soldat Petru Tunsu 21 : filatelie ; Costică Dincă, controlor tehnic, Craiova, Bariera Vîlcii 151 : ilustrate ; Vera Ana, com. Solotrina, ul. Tiacevski 2, reg. Zakarpatokaia, R. P. Polonă : teme diverse (în rusă și romînă); Ștefan Osipiuk, Hajnawka, ul. Nalkowskiej 11, R. P. Polonă : ilustrate ; Nastici Lîsova, instructoare de pionieri, com. Telenești, str. Cikalov 8, rn. Lazovski, R.S.S. Moldovenească (U.R.S.S.): teme diverse ; Ionel Alexandru, student, Cluj, str. Nouă 34 : teme diverse, ilustrate ; Zamfir Florentin, elev, Pașcani, str. Dragoș Vodă 138 : teme diverse, ilustrate ; Gheorghe Ilie, Nelu Simion și Victor Voicu, elevi, Școala profesională de ucenici Bocșa Romînă, rn. Reșița : ilustrate.

DE LA CORESPONDENȚI

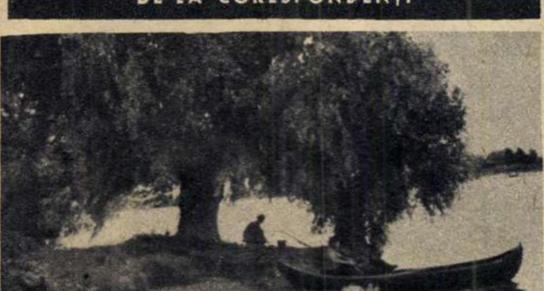

În Deltă. (*Maxim Gherasim, Tulcea*)

INCHEIAȚI ASIGURĂRI DE BUNURI ȘI PERSOANE

ADAS

Cură la domiciliu...

APE MINERALE MEDICINALE

SLANIC-MOLDOVA HEBE MALNAȘ

indicate în bolile digestive, de ficat și de nutriție

De la una la alta

VINE VARA!

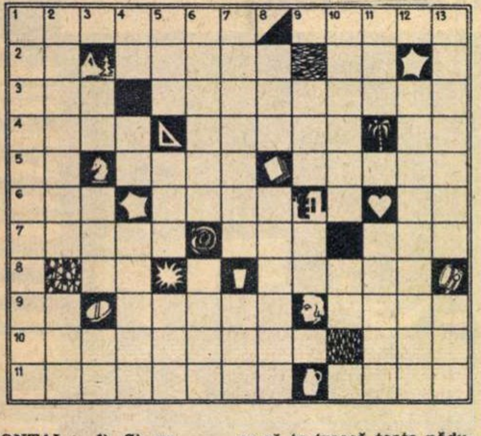

ORIZONTAL: 1) Și un copil de școală știe că vara există una mai mare decît oricare alta — Și de asemenea se știe că tot vara, acestea sînt mai mici. 2) Firicel cu floare albastră — Vara urcă la munte — Carie! 3) Un „buchet" ales cu grijă — Călduri mari, nu glumă (masc.). 4) Cat — A copia — Caut! 5) Stau la margine! — Ștrandul... individualistului — Bate adesea cu putere și căldură. 6) Pronume — Mare amatoare de apă și de înot — Caiet! 7) Aveau obiceiul să te servească cu apă rece — Astfel — Vine la odihnă (sic!). 8) Caro! — Dogorește tare. 9) Numeral — Îi găsiți la munte — Provoacă aglomerație la chioșcurile cu răcoritoare. 10) Mijloc nerecomandabil de răcorire — Se distribuie în „Visul unei nopți de vară". 11) Face să te treacă toate nădușelile — Aduce căldura și răcoritoarele.

VERTICAL: 1) Vara la mare, tot anul la munte. 2) Iarna sau vara — Primul care capătă „insolație" pe plajă. 3) Pronume — Din nou — Zamfir Popescu. 4) Posed — Prinse în joc — Cai roșcați. 5) Cui turtit — Măsuri agrare — O scurtă plimbare. 6) O zi cu 40 de grade la umbră — Unii îi preferă „gheață". 7) Înmiresmată — Prostuț (reg.). 8) În orice clipită! — A tinde. 9) A se ivi — Articol. 10) Uragane (pop.) — Sînt. 11) Nume de fată — Se aruncă goală în apă. 12) Îți luminează casa. 13) Sînt numai foc și pară (fem.) — Nume de fată.

N. RAICIU

NECROPOLA CU MORMINTE PICTATE...

După descoperirea la Constanța, în luna aprilie, a sarcofagului cu pereții interiori pictați, arheologul Vasile Barbu de la Muzeul Dobrogei, continuînd săpăturile în necropola tomitană, a scos la lumină alte construcții funerare străvechi. De proporții mari, aceste construcții au, de asemenea, pe zidurile interioare urme de frescă. Astfel unul din morminte (suprafața 12 m p) pare să fi aparținut unui cetățean de vază al cetății. A fost însă jefuit în antichitate. Singurele lucruri găsite printre oseminte și urme de tencuială pictată sînt obiecte de cult: vase miniaturale, amforete, sticluțe etc. — toate acestea ducînd la datarea mormîntului: secolul II e.n. Tocmai această vechime este deosebit de prețioasă pentru cercetători: ei se întîlnesc de data aceasta cu cele mai vechi urme de frescă descoperite pînă acum la Tomis. Una din fotografii reprezintă exteriorul sarcofagului pictat în interior cu motive zooflorale iar cealaltă fotografie redă rămășițele unei mari construcții funerare ai cărei pereți păstrează urme de pictură antică.

F. URSEANU

Dezlegarea jocului „DE ZIUA CELOR MICI" apărut în nr. trecut

1. ZÎNA PĂPUȘILOR. 2) MARIONETA — ECO. 3) ER — ONUȚ — VERNE. 4) UNIRE — REAL — A. 5) AA — IRIS — EV — T. 6) A — DS — OCTAV — PA. 7) SU — EC — A — CĂLIN. 8) CRIȘAN — AT — IED. 9) HARAP ALB — ARSĂ. 10) IR — MIREASĂ — AR. 11) UIE — TANCURI — I. 12) T — MOAȚE — T — TOC. 13) ANA — NĂSCOCITĂ.

PUȚINĂ ZOOLOGIE (I)

În orice limbă există o serie de metafore evidente care au la bază comparația cu animalele: trăsura are **capră**, pușca e prevăzută cu un **cocoș**, ușile au **broaște**. (La acestea cititorul poate adăuga singur **căteii** de usturoi, **lupii** de mare, **șoarecii** de bibliotecă etc.) Pe de altă parte, există cuvinte în rădăcina cărora nu e o problemă să identifici numele a tot soiul de viețuitoare. În crearea lor, strămoșii noștri s-au dovedit înclinați să stabilească apropieri cu diverse însușiri ale unor reprezentanți ai regnului animal:

gesturi **feline** (= ca de pisică; **felin** e derivat de la **feles**, care înseamnă în latinește „pisică");

nas **acvilin** (= ca de vultur; adjectivul acesta derivă de la **aquila**, numele latin al vulturului). În romînește s-a format în mod analog cuvîntul **vulturesc**, folosit în expresia **ochi vulturești** (= ageri).

În exemplele care urmează, cuvintele derivate de la nume de animale nu mai au nevoie de nici o explicație, legătura cu zoologia fiind evidentă;

furnicar de oameni; se **împăunează** cu meritele altora; viață **cîinească**; a-vea ochii **împăienjeniți** de lacrimi; pe deal **șerpuiește** o potecă; rîde **mînzește** etc., etc.

Povestea vorbei

Cercetările filologice au arătat că există și nume proprii derivate de la nume de animale, unele clare pentru oricine (ca **Vulpescu, Ursea, Șoarec**) — altele clare numai pentru cei ce cunosc istoria cuvintelor respective: **Vîlcea** a fost mai întîi nume de persoană și însemna de fapt „pui de lup"; tot nume de persoană a fost și **Vrancea**, derivat de la cuvîntul slav **vran** (= corb). Prin urmare, **Vrancea** și **Corbea** sînt la origine cuvinte cu același înțeles.

Dar despre legătura vocabularului cu zoologia vom mai avea prilejul să vorbim.

Sorin STATI

UMOR

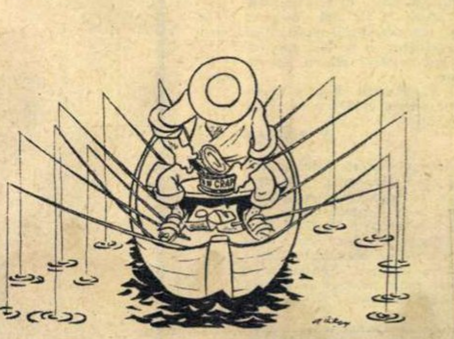

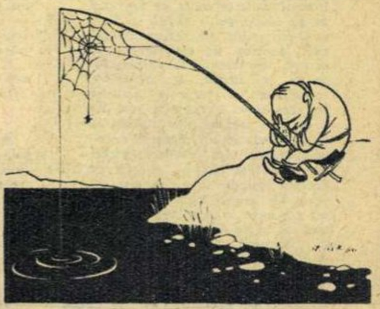

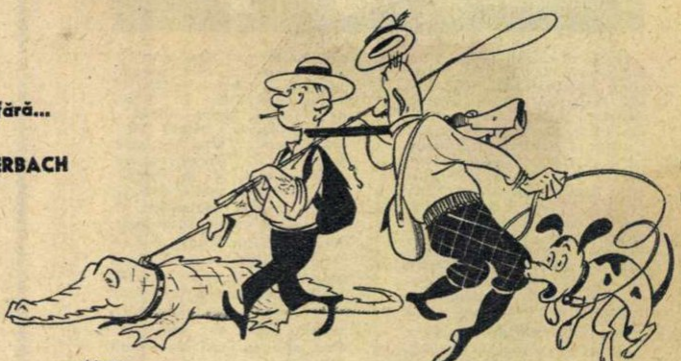

Pescărești fără... cuvinte.

de Rik AUERBACH

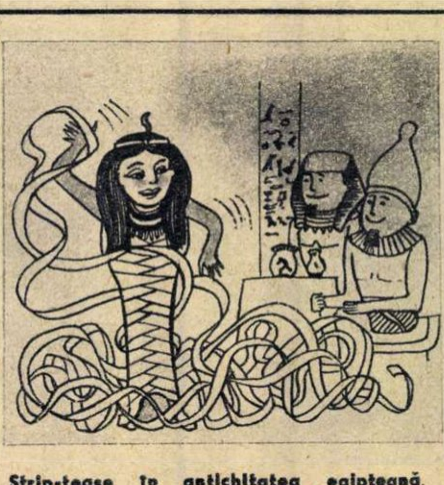

Strip-tease în antichitatea egipteană.
„Ludás Máty"

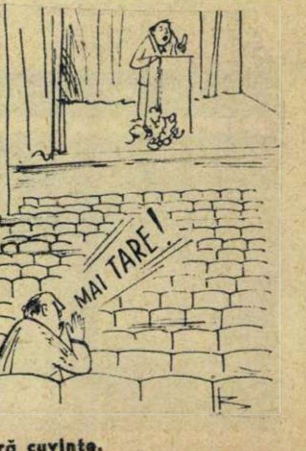

Fără cuvinte.
„Eulenspiegel"

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA SUCEAVA

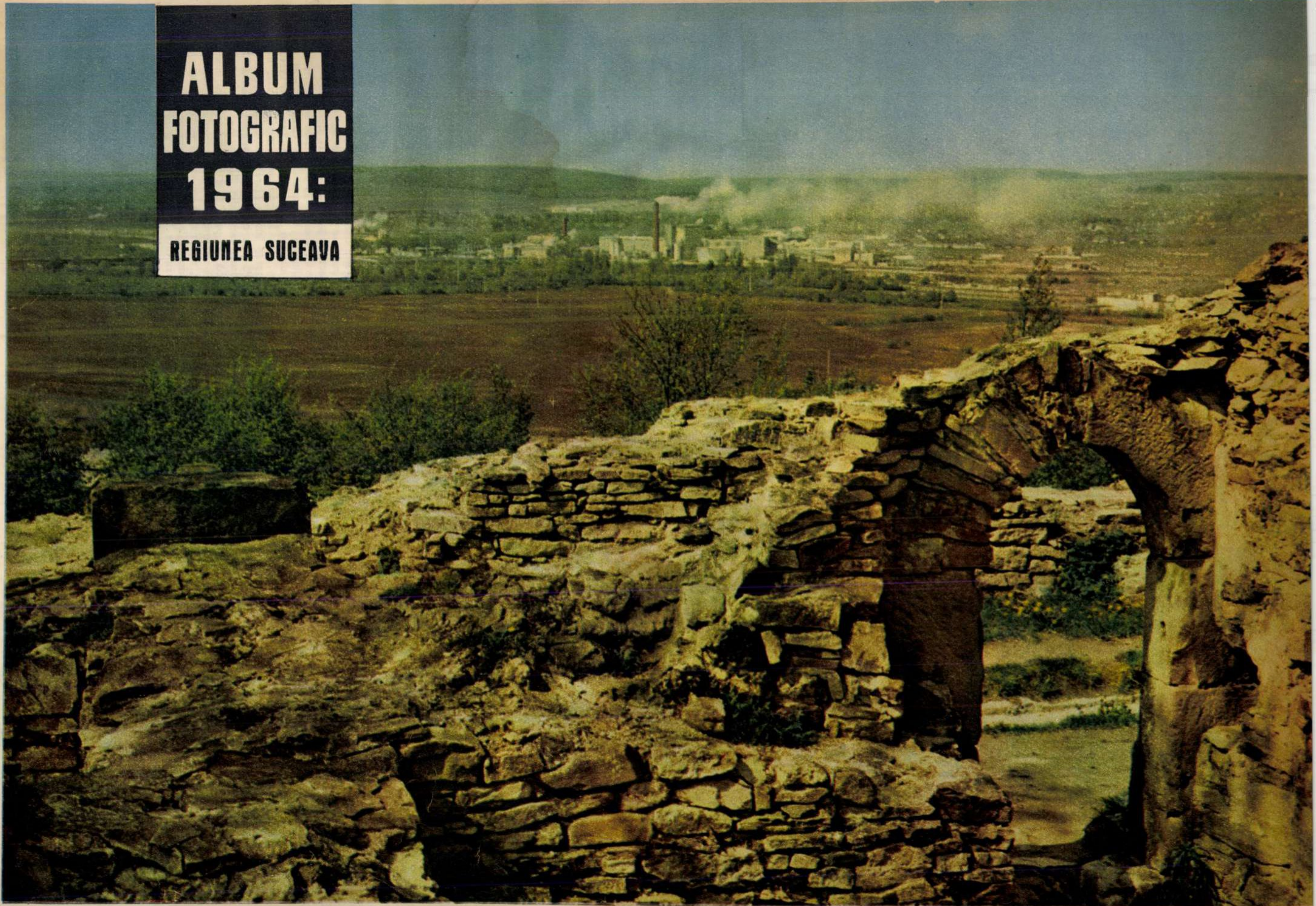

La poalele vechilor ziduri ale cetății lui Ștefan cel Mare peisajul este azi modificat prin apariția noilor obiective industriale: Combinatul de celuloză și hîrtie și Combinatul de industrializare a lemnului.

ADEN-
BAB EL-MANDEB-
PORT SAID

Etiopia, India și Yemenul sînt consumatoarele sării extrase la Aden din apa mării.

Un plăcintar ambulant își oferă marfa spre vînzare pe străzile Hodeidei.

În „Crater", cartierul arab al Adenului, oamenii se adăpostesc în case sărăcăcioase construite din lava vulcanului.

(Urmare din pag. 9)

care își schimbă într-una culoarea de la albastru închis la un violet roșiatic. Se pare că, în anumite perioade, datorită unei concentrații de alge — Frishodesmium erytraeum — apar aceste nuanțe de roșu de la care, probabil, Marea Roșie și-a primit și numele. Fauna acestei mări este similară cu cea din zona tropicală a oceanelor Indian și Pacific. Trăiesc aici peste 400.000 de specii de pești, printre care un număr mare de rechini și delfini, care de altfel au urmărit, asemenea unor umbre, vasul nostru în tot timpul călătoriei.

Am rămas uimit de intensa circulație de nave pe Marea Roșie. De multe ori, respectînd desigur proporțiile, aveam impresia că mă aflu pe o autostradă, pe care locul mașinilor l-au luat vapoarele de toate mărimile și din toate părțile globului.

SUEZUL AZI

După ce „Arcadia" a traversat Tropicul de Nord și a străbătut partea de nord a Mării Roșii, a apărut la orizont lanțul insulelor Brothers, dintre care cea mai importantă, Shadwan, impresionează prin formele sale ciudate și reflexele argintii ale soarelui în nisipul de pe țărm.

Am intrat în Golful Suez pe înserate, vasul continuîndu-și drumul sub bolta sclipitoare a cerului, pînă cînd, în depărtare, aidoma unor licurici au apărut ghirlandele de lumini ale canalului.

În zorii zilei, avînd la bord un tînăr pilot egiptean, nava noastră s-a încolonat într-un lung convoi. O parte dintre pasageri părăsiseră vasul, pentru a pleca cu autocarele spre Cairo și de acolo la Port Said, unde urmau să ne aștepte. Ceilalți, instalați în șezlonguri și fotolii confortabile, au preferat să-și continue călătoria, alunecînd cu o viteză redusă pe acest fir de apă larg de 70—125 metri, printre două continente, spre Marea Mediterană. „La dreapta Asia, la stînga Africa" — ne informează laconic ofițerul de serviciu prin megafoanele de pe punte.

Pe marginea continentului asiatic se întinde un deșert acoperit de dealuri, aproape lipsit de vegetație, punctat doar de cîte un arbust de un verde trist. În stînga, șiruri de palmieri mărginesc autostrada care se întinde de-a lungul canalului ; din loc în loc ogoare rodnice — irigate cu apă dulce din Nil — sînt plantate cu orez și legume de un verde aprins. Mașini circulă cu repeziciune pe șosea, spre nord și sud. Pe marginea canalului lucrează, sub razele soarelui torid, muncitori egipteni purtînd haine europene sau veșminte tradiționale, albe și lungi. Peretele oblic este din cînd în cînd întrerupt și înlocuit cu tablă groasă de fier. Cîteva drage lărgesc canalul. Peste tot se observă mari lucrări de amenajare și construcție.

E ușor de constatat că treburile canalului merg acum mai bine decît înainte. În ultimul an înainte de naționalizare (1955) treceau în medie cîte 40 de vase pe zi, în timp ce în 1963 numărul lor a crescut la aproape 60. Tonajul total al vaselor care au traversat canalul în 1955 a fost de circa 120 milioane, în timp ce anul trecut a fost de peste 200 milioane de tone. Pentru reparații curente și modernizarea canalului se alocă fonduri mult mai mari decît pe vremea vechilor proprietari, iar foștii acționari ai Companiei internaționale a Canalului Suez și-au și primit, în întregime, compensațiile.

Foștii proprietari afirmau că prin naționalizare comerțul mondial a fost deposedat de Canalul Suez, că fără administratori străini canalul va rămîne o apă moartă, un biet șanț de irigație. Mă gîndeam la toate acestea, privind convoiul marilor cargoboturi și pacheboturi sub diferite pavilioane care își urmau liniștit drumul, așa cum și istoria își urmează aci neabătută cursul.

După ce parcurgem aproape 100 km, traversăm marele lac Amar, care servește drept loc de regrupare și încrucișare a convoaielor ce vin din sensuri opuse, și ne apropiem de Ismailia. În acest oraș cu alei umbroase și vile înecate în verdeață, care numără aproximativ 100.000 de locuitori, se află sediul administrației egiptene a Canalului Suez.

După o scurtă oprire la Ismailia, parcurgem ultima treime a canalului. În timp ce copiii rămași pe bord se amuză privind „minunile" unui fachir care ne însoțește pînă la Port Said, urmărim formarea noului convoi de vase ce urcă lin spre Mediterană. Pînă atunci canalul mi s-a părut îngust, dar la vederea imenselor vase petroliere, imaginea se schimbă brusc. Cîte bogății trec pe această panglică albastră de mare !

Pe înserate acostăm la Port Said — poarta de intrare dinspre Mediterană în Canalul Suez și totodată cel mai mare port al Republicii Arabe Unite. În rada lui poți vedea zeci de vase din toate colțurile lumii. Marele număr de turiști și marinari îi dau o înfățișare oarecum diferită de cea a altor orașe din R.A.U. Aici poți vorbi orice limbă de pe glob și am constatat cu multă bucurie că un grup de tineri, auzindu-ne vorbind romînește, au ținut să ne strîngă mîna și să-și exprime mulțumirile pentru ajutorul pe care piloții romîni l-au dat la Suez, după evenimentele din 1956.

Port Saidul, refăcut după bombardamentele din 1956, este un oraș modern, cu blocuri noi și frumoase, cu parcuri și verdeață. Numai obeliscul ridicat în memoria eroilor Suezului îți aduce aminte de trecut. Am părăsit Port Saidul cu noi amintiri de neuitat despre locurile vizitate.

Purtîndu-ne mai departe în drumul nostru spre patrie, vasul de pasageri „Arcadia" părăsi Canalul Suez pentru a intra în apele Mediteranei.

Ing. Radu COMȘA

FOTOCRONICA FLACĂRII

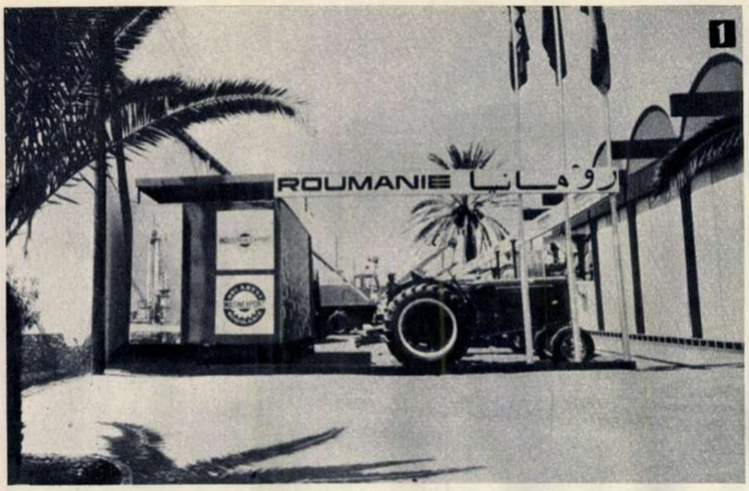

2
PORTUGAL
POLOGNE
PEROU

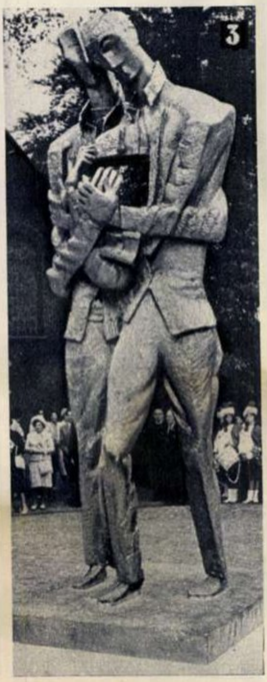

1 Pavilionul R. P. Romîne la recentul Tîrg internațional de la Casablanca (Maroc) — la care țara noastră a fost reprezentată în acest an pentru a patra oară — s-a bucurat de un deosebit succes. Au stîrnit interes atît exponatele cît și construcția originală și modernă a pavilionului.

2 La Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare, discuțiile în cadrul celor cinci comisii sînt pe sfîrșite și a început întocmirea actului final al Conferinței de către comisia de redactare din care face parte și delegația R. P. Romîne.

3 În localitatea Zundert din sudul Olandei a fost dezvelit de curînd un monument înălțat în memoria marelui pictor olandez Vincent van Gogh, reprezentîndu-l pe acesta împreună cu fratele său, Theo, care l-a sprijinit pe artist de-a lungul întregii sale vieți.

4 Aspect de la funeraliile eminentului om de stat indian Jawaharlal Nehru. Trupul neînsuflețit al lui J. Nehru este dus de la reședința fostului prim-ministru pe malul rîului Jumna, pentru a fi incinerat.

5 Incidentele sîngeroase de pe stadionul național din Lima (Peru) s-au soldat cu moartea a peste trei sute de oameni și cu pierderi materiale de peste 4 milioane soli. După cum transmit agențiile de presă, populația consideră vinovați de aceste incidente pe ministrul de interne și pe directorul gărzii civile, acuzîndu-i că nu au ordonat agenților de poliție să înceteze atacul împotriva spectatorilor. În fotografie : polițiști aruncă bombe cu gaze lacrimogene asupra tribunelor.

6 Marșul antiatomic desfășurat pe străzile orașului Stockholm s-a încheiat printr-un miting în parcul Vasa din centrul capitalei suedeze (în fotografie).

6
BANNLYS BOMBEN
NEJ NU
VI VILL LEVA
DÖDA EJ FRAMTIDEN

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie.
Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA : Vlad Mușatescu.

41.505

Bild Rep

Un „11“ romîn la Tokio!

1

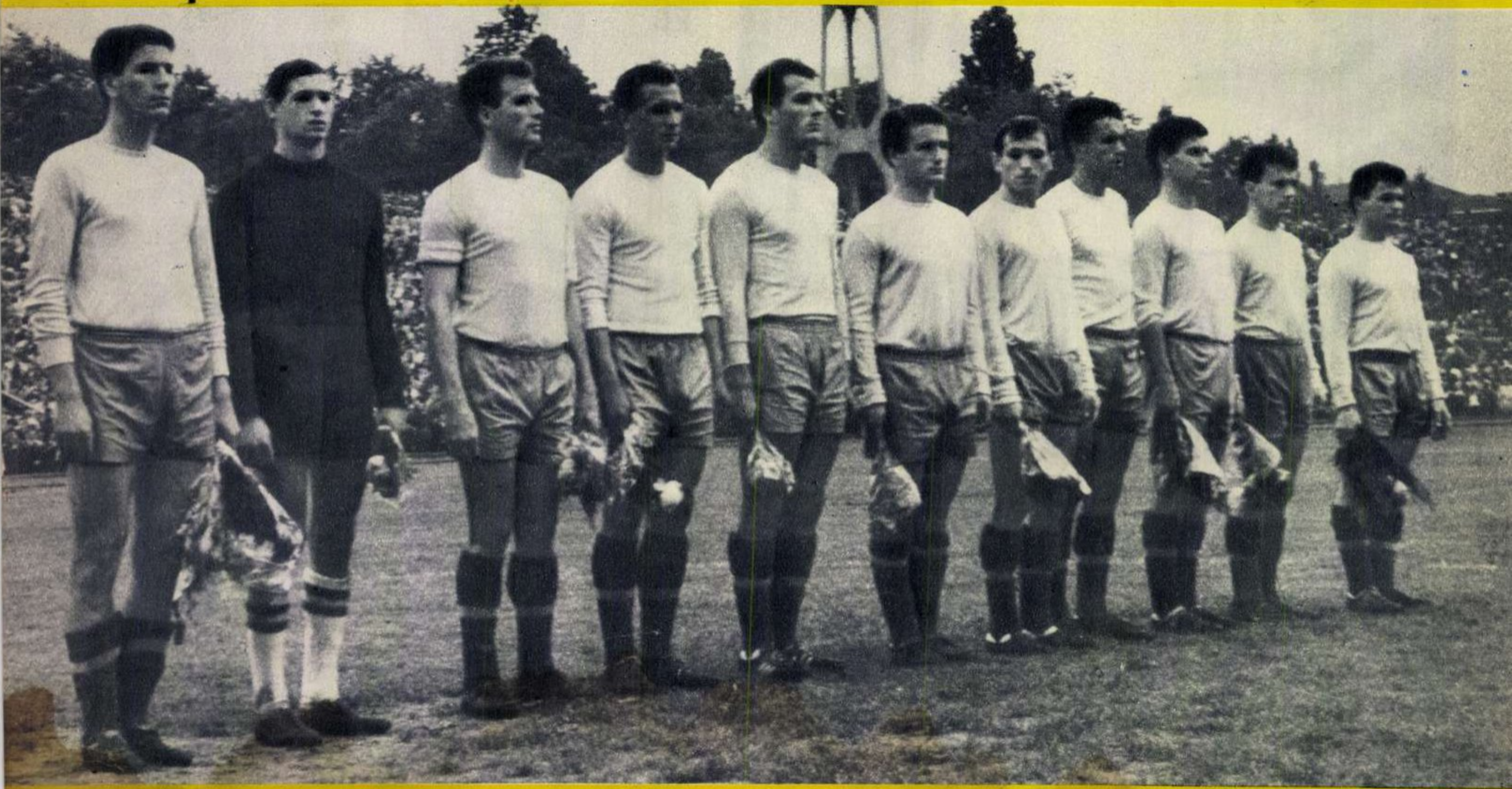

2

3

4

Iată aşadar echipa noastră naţională calificată pentru turneul fotbalistic al mult aşteptatei Olimpiade de la Tokio. Este rezultatul comportării minunate a celor 11 jucători romîni în meciul de la Sofia. Acum, cînd ultima replică a prologului a fost dată este cazul să ne amintim că această dorită calificare a fost obţinută de-a lungul a cinci meciuri de mare atractivitate, dar şi de istovitoare luptă din care surprizele, uneori dramatice, n-au lipsit. Amintim astfel că după ce în primul meci am învins echipa olimpică a Danemarcei *acasă la ea* cu 3:2 — autorii golurilor: Manolache (2) şi Constantin — în revanşă la Bucureşti, unde se părea că „nici capul nu ne doare“ am fost întrecuţi tot cu 3 : 2, după ce am fost conduşi cu 3 : 0. Fără cele două goluri recuperate de Petru Emil am fi terminat de pe atunci lupta şi n-am mai fi rejucat meciul la Torino, unde Crăiniceanu şi Sasu au adus cele două goluri (un gol marcaseră şi danezii), care au hotărît participarea noastră la celelalte dispute pentru calificare.

Felicitînd aşadar pe toţi jucătorii care au asigurat plecarea noastră la Tokio ca şi pe antrenorii care i-au pregătit, să urăm noi şi frumoase victorii celor ce la marea întîlnire din ţara soarelui răsare vor îmbrăca echipamentul roş-galben-albastru.

E. D.

1 După meci, Silviu Ploieşteanu, antrenorul principal al echipei noastre, este purtat în triumf de învingători.

2 „Unsprezece“-le victorios, înainte de începerea disputei.

3 Dîrzenia meciului de pe stadionul Levski din Sofia se poate aprecia şi după această fază de la poarta gazdelor.

4 Golul victoriei! În timp ce — expediată de Koszka — mingea se odihneşte în plasă, jucătorii noştri se îmbrăţişează...

Fotografii de Th. ROIBU

05/I

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

24

Anul XIII nr. 24 (472) — 13 iunie 1964

75 DE ANI DE LA MOARTE LUI MIHAIL EMINESCU

Semnează:

Acad. Victor Eftimiu
Acad. Perpessicius
Conf. univ.
Zoe Dumitrescu-Bușulenga

Coperta:
desen de Ligia Macovei

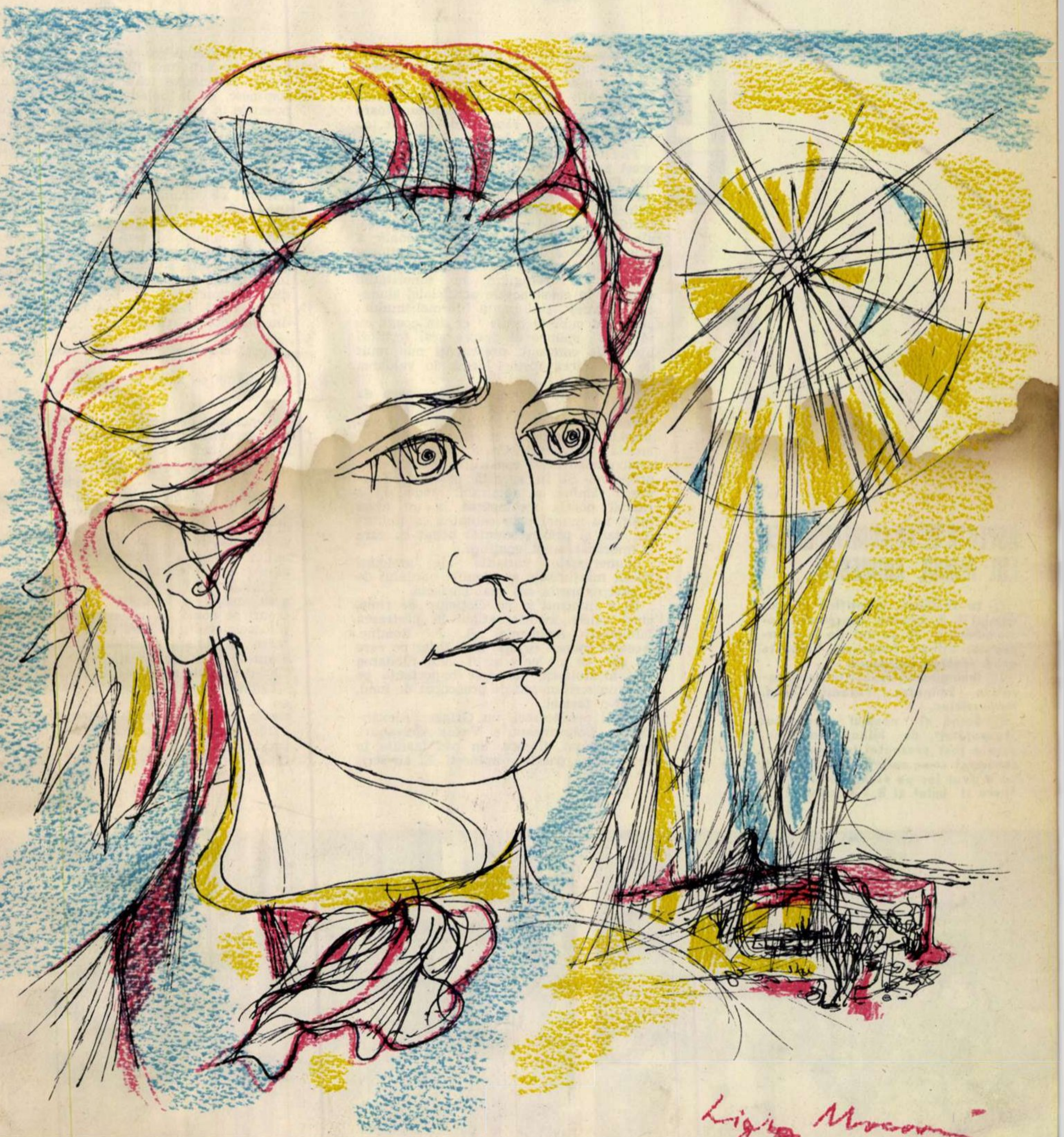

VICTOR EFTIMIU

Omagiu

Eminescu a murit în plină bărbăție.

Îmi spunea, odată, criticul Ilarie Chendi că dacă n-ar fi fost bolnav, dacă nu s-ar fi stins atît de tînăr, genialul poet ne-ar fi dotat nu numai cu noi și nemuritoare stihuri, dar și cu romane de calitate, cu valoroase piese de teatru.

Firește, înainte de autorul „Glossei", acest popor a dat și alți poeți de seamă, dar Eminescu e socotit, pe drept cuvînt, scriitorul nostru cu sensibilitatea cea mai adîncă și cugetarea cea mai înaltă, artistul cu cel mai bogat conținut. Simțirea, gîndul, imaginea, viziunea personală a existenței sînt darurile cele mai prețioase ale unui scriitor. Cei lipsiți de aceste însușiri se refugiază în sonoritățile verbale, în construcțiile artificiale, alunecînd astfel pe panta formalismului; *„Înșirînd cuvinte goale / ce din coadă au să sune"*, spunea el despre acei scriitori lipsiți de conținut, preocupați mai mult de strălucirea formei decît de valoarea fondului.

Dar nici nu putem degrada opera de artă printr-o prezentare neglijentă, inestetică, menită să-i ascundă, să-i compromită soliditatea și frumusețea. Măiestria artistică trebuie să învelească armonios edificiul construit din materiale prețioase. Și în această privință, Eminescu rămîne un admirabil model. El a ridicat poezia romînească la un nivel înalt, nu numai prin calitatea conținutului, dar și prin veșmîntul bogat cu care a îmbrăcat acest conținut.

Numeroasele variante ale aceleiași poezii mărturisesc strădaniile bardului de a găsi expresia cea mai perfectă.

El a întocmit și un dicționar de rime, cinci caiete inedite, aflate în păstrarea bibliotecii Academiei R. P. Romîne. Această muncă uriașă, acel fișier pe care nu știu ce alt poet ar fi avut răbdarea să-l alcătuiască, dovedesc importanța pe care un scriitor atît de preocupat de fond, a dat-o formei.

Marii predecesori, un Grigore Alexandrescu, Bolintineanu și Vasile Alecsandri, au însemnat, fiecare, un pas înainte în dezvoltarea poeziei romînești. Ei au scris bucăți de antologie valabile și azi. În uriașa lui activitate literară, Vasile Alecsandri a fecundat toate ogoarele scrisului romînesc, de la balada populară pînă la poemele în care limba se scutură de prețiozitățile epocii, de grațiozitățile vetuste, de diminutivele la modă în vremea lui. Subiectul îmbrățișează teme severe, eroice, elegiace și chiar satirice.

Cu Eminescu mai urcăm cîteva trepte. Sîntem pe drumul cuceririi apogeului. Intrăm în faza în care se pretinde poetului o mai severă alegere a temelor, a vocabularului, o sinteză a lui, o desfășurare precisă, corectă, a ritmului, o distribuire muzicală a accentelor tonice și, ca încoronare, sunetul plin, grav și melodios al rimei.

Iată două versuri, luate la întîmplare din poemul „Gemenii":

„Învață-mă dar vorba de care tu să tremuri,
Semănător de stele și-ncepător de vremuri!"

Cunoașteți vers mai amplu, mai evocator, deschizător de infinituri, ca acesta, închinat lunii:

„Cînd plutești pe mișcătoarea mărilor singurătate..."

Acestea nu sînt acorduri întîmplătoare, dăruite de o muză binevoitoare, ci arpegii dintr-o simfonie îndelung meditată, crîmpeiul unui mozaic alcătuit milimetru cu milimetru, de-o mînă răbdătoare, dirijată de-o frunte inspirată.

Trebuie să-l căutăm pe Eminescu în acea magie a verbului, în depărtatele ecouri de doină, în misterioasele și tulburătoarele emoții pe care le stîrnește alăturarea de sunete muzicale învăluite, cari dăruiesc ideii un prestigiu nou, înfășurînd-o într-un zaimf de inefabilă poezie.

Cutare stea din depărtări neînchipuite s-a stins de mult, dar o vedem încă după secole și milenii, spun astronomii. Iată o idee curentă. Exprimată în proză, reprezintă o simplă constatare științifică. Cînd Eminescu rimează atît de muzical

ASPECTE DE LA COMEMORAREA LUI MIHAIL EMINESCU

① La sesiunea științifică a Academiei R. P. Romîne consacrată comemorării a 75 de ani de la moartea lui Mihail Eminescu. Vorbește acad. George Călinescu.

② Inaugurarea expoziției comemorative Eminescu. Vorbește acad. Perpessicius.

③ Scenă din poemul dramatizat „Luceafărul" de Mihail Eminescu, care a fost prezentat în spectacolul consacrat comemorării marelui poet, ce a avut loc pe scena Teatrului de operă și balet al R. P. Romîne.

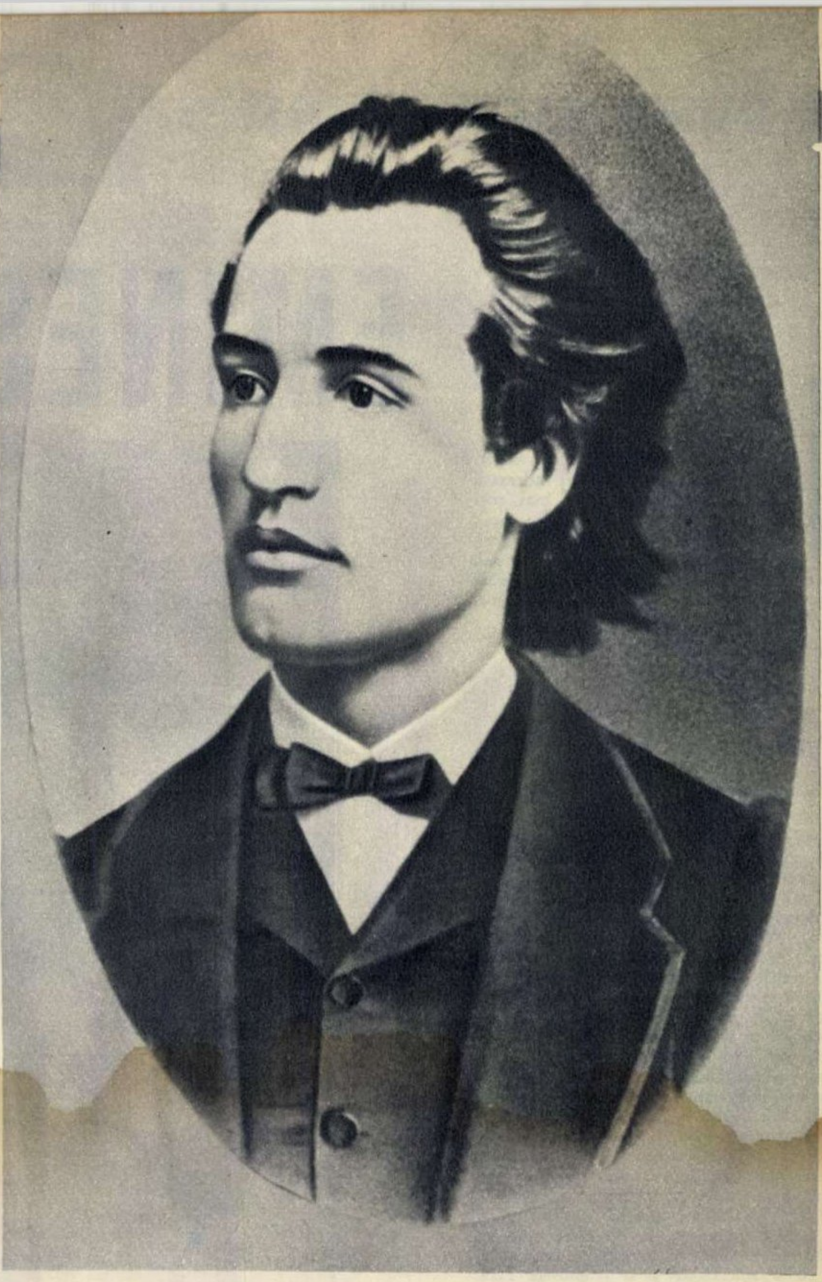

„suie" cu „nu e", constatarea astronomică devine înaltă, nobilă, adevărată poezie :

„La steaua care-a răsărit
E-o cale-atît de lungă,
Că mii de ani i-au trebuit
Luminii să ne-ajungă.

Poate de mult s-a stins în drum
În depărtări albastre,
Iar raza ei abia acum
Luci vederii noastre.

Icoana stelei ce-a murit
Încet pe cer se suie :
Era pe cînd nu s-a zărit,
Azi o vedem, şi nu e".

Mai mult decît oricine, Eminescu a demonstrat bogăţia limbii romîneşti, varietatea ritmurilor, tezaurul ei de rime.

Farmecul, valoarea marelui poet, alături de gîndul adînc, de imaginea surprinzătoare, de căldura accentelor lirice, de vigoarea versurilor epice, n-o face o rostogolire de cascadă a strofelor, ci densitatea alcătuirii cuvintelor. Nu, n-a scris cu facilitate Eminescu !

Încă odată, densitatea, iată caracteristica poeziei Luceafărului. Concentrarea. Sinteza. Efortul migălos, disciplina împinsă pînă la severitate.

A condensat ca într-un flacon de parfum, şi le-a închis hermetic, atîtea mirezme puternice, care conţin într-o singură picătură, chintezenţa unei livezi întregi, a unei pajişti de salcîmi şi de tei, a unei păduri de trandafiri, picătură care, diluată, descompusă în azur, creează efluvii de arome, sugestii, obsesii, tulburătoare ca acordurile unei muzici celeste, depărtate, o simfonie gravă, grea de meditaţii, devenită incantaţiune, vrăjitorie, în două cuvinte, armonia eminesciană.

Intrînd foarte tînăr în arena literară, am avut norocul să cunosc prieteni de-ai săi ; unii mai vîrstnici chiar decît el : un Iacob Negruzzi, un Titu Maiorescu, alţii contemporani lui, ca Ion Slavici, I. L. Caragiale, Al. Vlahuţă, cari mi-au vorbit despre el.

3

Îmi povestea Alexandru Vlahuţă cum s-a dus, odată, împreună cu Mihai Eminescu într-un salon literar, unde Vasile Alecsandri urma să-şi citească ultimul poem dramatic, cu cîtă evlavie au ascultat pe gloriosul lor înaintaş, cum şedeau, timizi, într-un colţ, urmărind, sorbind cu nesaţ, versurile luminoase şi suave ale augustului moşneag.

Un alt contemporan şi prieten al nefericitului poet, povestitorul Ion Slavici, mi-a evocat vremurile cînd, împreună cu el şi cu I. L. Caragiale, lucrau la redacţia „Timpului".

Precum ştie toată lumea, Caragiale scria greu. Avea oroarea hîrtiei albe, pe care trebuia s-o umple cu slove negre. Cînd primea dispoziţii să scrie un articol de actualitate, Caragiale se încrunta, se scărpina în ceafă, amîna şi sfîrşea prin a se adresa lui Eminescu :

— Scrie-l tu, Mihalache, că te pricepi mai bine !

Şi bietul Mihai, copil bun, se executa...

★

Cît aş fi vrut să-l cunosc pe Eminescu ! Din cele povestite de oamenii care au stat în preajma lui, am înţeles că era un caracter drept, leal, profund onest, un suflet de elită, o inimă de aur, muindu-se, nu odată, în naivitate. Credea în oameni. Dar cîte şi cîte nu ne-ar fi dăruit, cum spunea Ilarie Chendi, dacă soarta nemiloasă l-ar fi cruţat ! I-am închinat următoarele versuri :

„Şi floarea teiului e-n toi
Furtunile se potoliră...
Mai freamătă măiastra liră,
Mai cîntă Eminescu-n noi.

Prelung ne-ajung şi ne străpung
Frînturi de simfonie gravă,
Ca din adîncuri de dumbravă
Ecoul cornului prelung.

A fost odată ca-n poveşti
Un trubadur cu fruntea clară...
În înălţimea selenară,
Mihai, de unde ne priveşti ?

Ce căi lactee ţi-au întins ?
În ce noian de vălvătaie
Unde luceferi se-ntretaie
Veghează ochiul tău nestins ?

Iubiri, revolte, înălţări,
Turnate-n formă lapidară,
Melancolia lui amară
Le-a închinat acestei ţări...

Slăvită pomenirea fie-i
Acelui ce s-a stins la fel
Cu Puşkin, Mozart, Rafael,
În tinereţea bărbăţiei !

Pe mîini subţiri şi buze reci
Să-şi cearnă iarna trandafirii...
Deschisă-i poarta nemuririi...
— Sub arcul de lumină, treci !"

ZOE DUMITRESCU-BUŞULENGA

EMINESCU ŞI CO

Odată marele poet spunea, învăluit, într-o poezie de imputări adresată iubitei, ceea ce au spus mai toţi marii creatori ai lumii despre opera lor. Şi anume perenitatea, durata ei, care înfrînge şi depăşeşte timpul. Reproşînd femeii indiferenţa, neînţelegerea, Eminescu îi arată în *Pe lîngă plopii fără soţ*, ceea ce a pierdut :

„Dîndu-mi din ochiul tău senin
O rază dinadins,
În calea timpilor ce vin
O stea s-ar fi aprins ;

Ai fi trăit în veci de veci
Şi rînduri de vieţi,
Cu ale tale braţe reci
Înmărmureai măreţ".

Răsplata dragostei ei ar fi fost nemurirea pe care creaţia lui i-ar fi hărăzit-o, prin fixarea statuară a frumuseţii.

Conştiinţa aceasta a geniului despre durata peste secole a operei sale a fost într-adevăr confirmată de posteritate. Eminescu nu numai că trăieşte şi va dăinui cît poporul nostru, dar el e simţit ca un contemporan de fiecare generaţie ce se succede pe scena istoriei. Poetul are în el atîtea valenţe deschise, încît oricine dintre noi îl simte ca pe al său. Fie că e vorba de versurile arzătoare de dragoste încrezătoare ori dezamăgită care pot însoţi oricare tinereţe pasionată sau asfinţitul obosit al vieţii, fie că e vorba de versurile filozofice, şi acestea tuturor accesibile la un prim nivel de receptare, toată creaţia eminesciană poartă pecetea unui patos al adevărului şi al dramei autentice, care-i dă permanenta vibraţie a vieţii. Idei şi atitudini ale lui ne solicită şi azi cu aceeaşi intensitate ca în clipa cînd au fost afirmate fiindcă exprimă convingeri adînci, cu o sinceritate şi o frumuseţe rară. De pildă, patriotismul lui plin de fervoare care l-a călăuzit din adolescenţă şi pînă la sfîrşitul existenţei alcătuieşte una din dominantele personalităţii, prin a cărei perspectivă trebuie înţeleasă şi activitatea practică şi întreaga operă eminesciană. Pentru el n-a fost dorinţă mai mare decît aceea de a trăi în continua prezenţă a poporului pe care-l numea cu atîta tristeţe „neamul nevoii" şi pentru care a încercat necontenit pana sa de gazetar. Tînărul poet iubea şi pătrundea „pe popor în luptele sale, în simţirea sa, în acţiunea sa, pe popor în puterea sa demonică şi uriaşă, în înţelepciunea sa, în sufletul său cel profund". Iar eroii săi din tinereţe erau adevăraţi titani ai voinţei şi acţiunii revoluţionare, ca Horia, Andrei Mureşanu ori Toma Nour. Şi înaintaşii pomeniţi cu atîta admiraţie în *Epigonii* i se arătau ca făptuitori prielnici ai unor acţiuni necesare întru totul culturii romîneşti, pe care o dorea cît mai întinsă şi mai adevărată, crescută din rădăcinile populare.

Chiar titanismul eminescian mi se pare a avea implicaţii naţionale şi sociale care îl apropie de înţelegerea noastră. Titanul e un simbol al forţelor care tind să se elibereze, rasturnînd o ordine nedreaptă şi năzuind să realizeze o mai desăvîrşită aşezare socială. Iată un astfel de titan al lucrării naţionale şi sociale destul de diferit de modelele titanismului rinascimental şi al celui din secolul al XVIII-lea care a purtat numele de *Sturm und Drang* : este Horia, stăpînul munţilor, puternic şi liber :

„Horia pe-un munte falnic stă călare :
O coroană sură munţilor se pare,

Iar Carpaţii ţepeni îngropaţi în nor
Îşi vuiau prin tunet gîndurile lor.

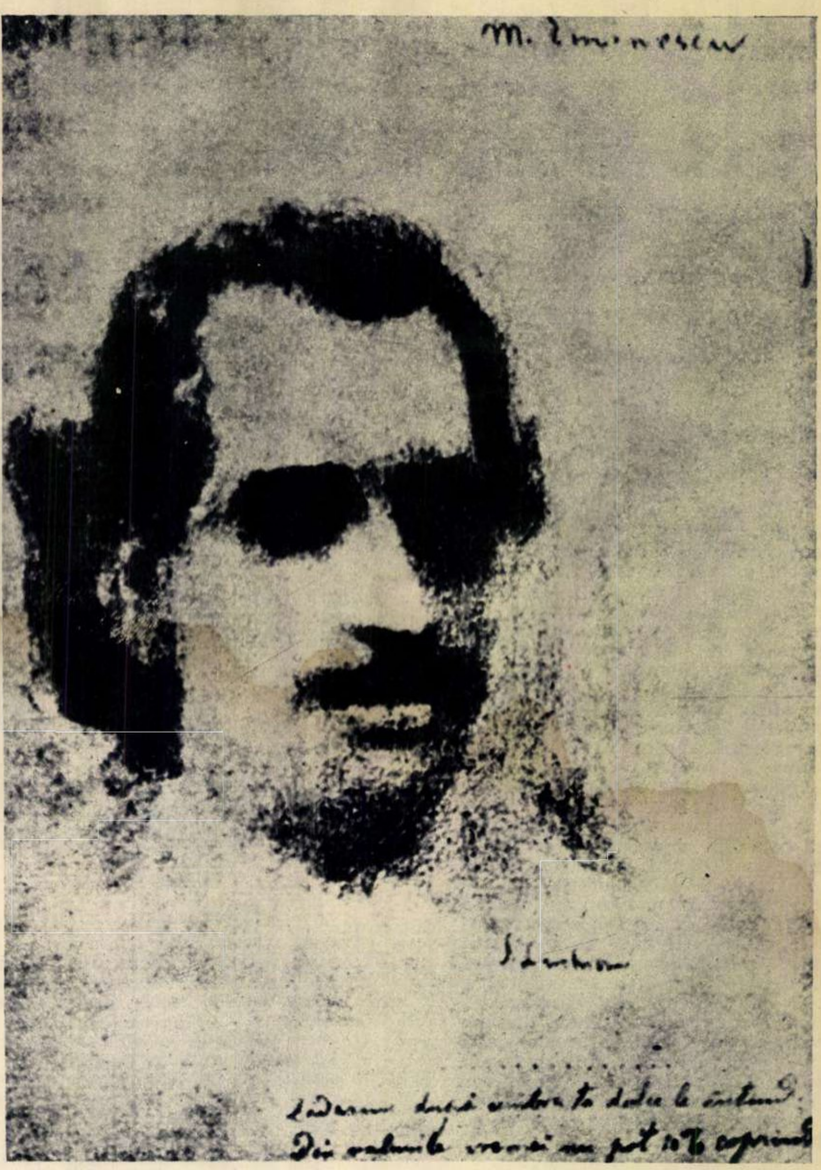

Portretul poetului desenat în cărbune de Ştefan Luchian după o fotografie.

— «Eu am — zise-un tunet — suflet mare, greu,
Dar mai mare suflet bate-n pieptul său ;

Fruntea-mi este albă ca de ani o mie,
Dară a lui nume mai mult o să ţie».

— «Nalţi suntem noi munţii — zise-un vechi Carpat —
Dar el e mai mare, că ni-i Împărat»".

Dintr-o astfel de patriotică gîndire, inspiraţia folclorică nu putea lipsi. Într-adevăr, preţuirea culturii populare prin care Eminescu ni se alătură iarăşi, constituie temelia nezdruncinată de adevăr artistic străvechi pe care se înalţă întreg edificiul operei sale. De la *Făt-Frumos din lacrimă*, basmul romantic scris de poet în anii studenţiei vieneze, inspiraţia populară străbate mereu sporită în opera eminesciană, într-una variată, sub fel şi fel de chipuri. *Povestea teiului*, *Crăiasa din poveşti*, dar mai ales *Călin, file din poveste* aduc dragostea pe dimensiunile folclorului pentru a o împlini. *Revedere* şi *Ce te legeni codrule* dăruie meditaţie filozofică unor forme poetice populare. Iar *Luceafărul*, basm filozofic, strînge laolaltă toate datele creaţiei eminesciene într-o sinteză uimitoare.

Literatura populară a fost pentru Eminescu nu numai singura sursă de bucurie nealterată ci şi documentul istoric, actul de stare civilă al poporului său care-l obliga, aşa cum obligă pe orice creator de geniu apartenenţa la un popor, să exprime desăvîrşit nu numai aspiraţiile, concepţia despre lume, suferinţele şi bucuriile, dar şi limba, expresia nemijlocită a spiritului. Privite din acest unghi de vedere, gîndirea şi opera eminesciană apar ca o încercare, conştientă şi neîntreruptă, de sinteză între personalitatea individuală a poetului şi personalitatea colectivă a poporului său faţă de care apare ca un exponent. De aceea, lu-

NTEMPORANEITATEA LUI

crarea lui neprecupeţită, de proporţii uriaşe, în slujba fixării limbii poetice romîneşti, a fost tălmăcirea cea mai creatoare a expresivităţii populare.

Sînt în opera şi în viziunea lui nenumărate date cu care marele poet şi-a depăşit epoca şi a trecut mai departe spre noi şi spre cei care vor veni după noi. Sînt intuiţii filozofice şi ştiinţifice, simboluri şi metafore de mare cuprindere, a căror interpretare se poate face de fiecare epocă în parte, cu spiritul ei şi necesităţile caracteristice. Şi toate acestea într-o limbă de rezonanţe mereu actuale. Toată mişcarea romantică europeană, ducînd mai departe elanul de descoperire a naturii cosmice apărut în Renaştere şi curiozitatea ştiinţifică a secolului luminilor, a secolului al XVIII-lea, s-a îndreptat cu un gest luciferic spre cer şi tainele lui, pe care le-a dorit înfrînte, cucerite. Evadarea din lumea urîtă, imperfectă, a vremii lor, s-a făcut de către romantici cu ajutorul unei fantezii extraordinar de active, care i-a purtat spre alte tărîmuri, mult dorite, printre stele sau pe alte planete. Dar perspectivele cosmice din a căror înălţime Eminescu stăpîneşte şi priveşte lumea, se numără printre cele mai largi şi mai sugestive pe care le-a născocit vreodată fantezia romantică. Ele sînt mai adevărate decît cele zugrăvite de Wordsworth, Novalis, Shelley sau Hugo, pentru că reunesc patosul gîndirii ştiinţifice şi filozofice deopotrivă. Spaţii intersiderale cu întinderi de ani-lumină sînt străbătute de Luceafăr pînă în preajma centrului divin al universului :

„Porni Luceafărul. Creşteau
În cer a lui aripe,
Şi căi de mii de ani treceau
În tot atîtea clipe.

Un cer de stele dedesupt,
Deasupra-i cer de stele —
Părea un fulger ne-ntrerupt
Rătăcitor prin ele.

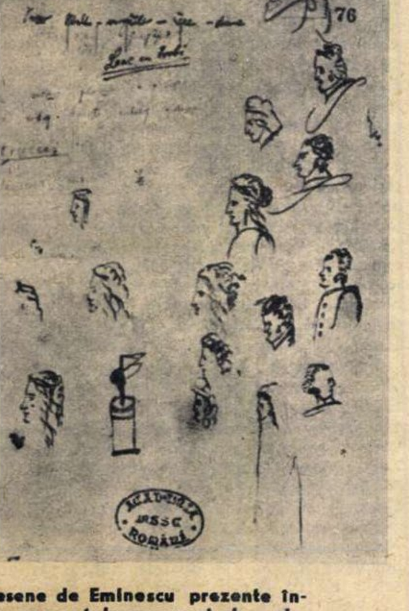

Desene de Eminescu prezente între conceptele manuscriselor sale.

Şi din a chaosului văi,
Jur împrejur de sine,
Vedea, ca-n ziua cea de-ntîi,
Cum izvorau lumine ;

Cum izvorînd îl înconjor
Ca nişte mări, de-a-notul...
El zboară, gînd purtat de dor,
Pîn' piere totul, totul...“

Cufundîndu-se cu Hyperion în galaxii şi fixînd imagini a căror concreteţe e, poate, mai mare decît a impresiilor unui cosmonaut contemporan, Eminescu şi-a aruncat ochii uriaşei sale închipuiri înspre geneze. Cosmogonia din *Scrisoarea I* încearcă, într-un zbor grandios al imaginaţiei, o sinteză de filozofie vedică, indică, dar şi de ştiinţă. Ne simţim dintr-o dată martori oculari ai genezei, ne simţim prinşi în hora sferelor cereşti şi ascultăm pitagoreica lor muzică, pe care versurile o sugerează :

„Dar deodat-un punct se mişcă... cel întîi şi singur. Iată-l
Cum din chaos face mumă, iară el devine Tatăl...
Punctu-acela de mişcare, mult mai slab ca boaba spumii,
E stăpînul fără margini peste marginile lumii...
De-atunci negura eternă se desface în fâşii,
De atunci răsare lumea, lună, soare şi stihii...
De atunci şi pînă astăzi colonii de lumi pierdute
Vin din sure văi de chaos pe cărări necunoscute
Şi în roiuri luminoase izvorînd din infinit
Sunt atrase în viaţă de un dor nemărginit“.

Miliardele de ani dintre naşterea planetei şi moartea ei sînt străbătute într-o frîntură de clipă şi poetul-gînditor înfăţişează acum sfîrşitul ciclului planetei într-o la fel de plastică viziune. Acum bucuria exultantă a genezei e înlocuită de o tristeţe şi de o măreţie infinită, sugerate de imagini ale morţii şi sfîrşitului, ale dezarticulării ritmului cosmic, în culori funerare :

„Soarele, ce azi e mîndru, el îl vede trist şi roş
Cum se-nchide ca o rană printre nori întunecoşi,
Cum planeţii toţi îngheaţă şi s-azvîrl rebeli în spaţ
Ei, din frînele luminii şi ai sorelui scăpaţi ;
Iar catapeteasma lumii în adînc s-au înnegrit,
Ca şi frunzele de toamnă toate stelele - au pierit ;
Timpul mort şi-ntinde trupul şi devine vecinicie,
Căci nimic nu se întîmplă în întinderea pustie,
Şi în noaptea nefiinţii totul cade, totul tace,
Căci în sine împăcată reîncep-eterna pace...“

Şi meditaţia asupra timpului atît de îndelungată în versurile şi proza lui Eminescu se interpătrunde adesea cu problema spaţiului cosmic şi distanţele se măsoară în ani-lumină, ca în *La steaua*. Iar timpul devine un fel de a patra dimensiune, percepută cu o minte de savant, nu numai de poet, de către Eminescu. Dar desigur în Eminescu gînditorul social, filozoful, omul de ştiinţă, nu pun niciodată în umbră pe poet, cel mai mare dintre toţi. Venit în descendenţă directă dintr-o vreme începătoare a poeziei romîneşti, din generaţia primilor poeţi de calitate, a lui Alecsandri şi Eliade, Eminescu, continuator al romanticilor romîni şi europeni, ultimul lor reprezentant de seamă, înnoieşte sensibilitatea poetică romînească şi aduce cîteva atitudini lirice noi în cadrul romantismului european. El ascultă înfiorat, ca un poet modern, glasul cel mai adînc al fiinţei sale, pe care îl desluşeşte cu fine tristeţi, în versuri de cea mai rară forţă muzicală şi de sugestie. Fără să treacă prin simbolism, deşi contemporan cu el, Eminescu a înnoit şi sensibilitatea poetică, şi tehnica versului, ajungînd la o expresie de la care pînă la poezia modernă nu mai e decît un pas. Printr-o lucrare fără odihnă asupra limbii, poetul a izbutit s-o supună, s-o îmblînzească, aşa încît să facă din ea instrumentul exact al exprimării gîndului său îndrăzneţ, al simţirii sale pline de originalitate. Sobrietatea lui aproape clasică din vremea maturităţii e mărturia luptei cu romantismul tenebros al începuturilor, cu retorismul, cu grandilocvenţa care face uneori ilizibili astăzi chiar pe unii romantici de seamă ai lumii. Geometrismul, simplitatea stilizată a ultimelor poezii eminesciene, le aduc înspre noi, înspre sensibilitatea noastră nouă, ca pe nişte modele perfecte. Sonetele ori liedurile poetului sînt nedepăşite în lirica elegiacă, aşa cum *Scrisoarea I* sau *Luceafărul* poartă în ele sensuri filozofice de infinită subtilitate. Versul desăvîrşit constituie regula de aur a poeziei eminesciene din ultimii ani de creaţie.

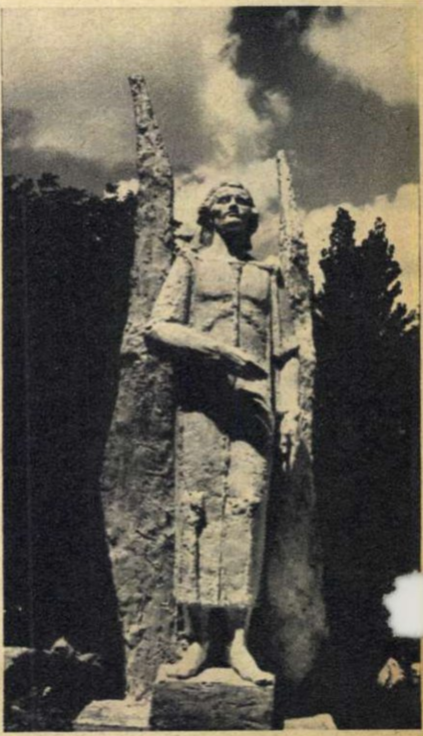

Sculptură de Ion VLAD

De aceea, Eminescu nu rămîne numai creatorul exemplar pentru orice artist al poporului nostru, ci şi un poet şi un gînditor mereu aproape de fiecare dintre noi, dezvăluindu-şi mesajul spiritual şi către lumea noastră, dar păstrînd încă suficiente valenţe deschise pentru toate generaţiile care ne vor urma.

Şi dragostea noastră pentru el nu este aceea care înconjură un obiect venerabil de muzeu, ci una ce vibrează la unison cu o fiinţă a cărei inimă palpită fără oprire şi fără moarte.

PERPESSICIUS

SCRISOARE CĂTRE EDITORUL EMINESCIAN, INTEGRAL, DIN ANUL 2000

M.Eminescu
Opere vol.VI

Să mă ierte tînărul meu confrate, poetul Ion Bănuță, dacă îl plagiez. Însă un alt titlu, mai bun decît al poemului dsale, n-aș fi putut găsi, și aceasta pentru motivele ce se vor vedea.

Titlul, firește, are de ce să sperie. Cum, va zice mai mult de unul, au trecut, dela moartea poetului, șapte zeci și cinci de ani, opt zeci și unu din ziua dezastrului iremediabil, iar șase zeci și doi de cînd Titu Maiorescu a donat Academiei Romîne toate manuscrisele poetului și încă nu s-a putut realiza întreg acel *corpus eminescianum*, la care visa Nicolae Iorga, cînd socotea că orice rînd din Eminescu, de orice natură, merită să fie editat? Să stăm deci strîmb, și să judecăm drept.

Cu astfel de regrete și reproșuri ne-am mai întîlnit, și nu odată, în publicistica noastră, ori de cîte ori a fost vorba de Eminescu, și nu numai în legătură cu opera lui. Căci, spre . în care piață sau grădină publică, din aș, visează, împietrită sau turnată în , statua, în mărime naturală, a visătorului poet? Desigur, busturi mai sînt, și unele foarte izbutite, al lui Han, în fața mării, la Constanța, al lui Anghel, al lui Onofrei ș.a. Și azi rîvnesc după acel Eminescu al lui Jalea, pe care l-am văzut în atelier, în lut, cu o frunte înaltă și cu ochi nălțați la steaua singurătății, rătăcit pe la Galați, se spune, și căruia nimeni nu-i mai dă de urmă. După zece ani încheiați de cînd, din inițiativa ministerului de resort, un concurs pentru o statuă Eminescu întrunea, într-una din sălile palatului, zeci de fantasme de gips, ne apropiem de ziua cînd una din ele va avea cinstea de a se instala pe soclu, în una sau alta din arterele Bucureștilor. Stăm, oare, mai bine cu grafica edițiilor ilustrate? Firește, cele cîteva desene, de o atît de eminesciană atmosferă, ale lui Steriade, unele planșe din Perahim, sau ilustrația lui „Făt-frumos din lacrimă“ de pictorița Florica Cordescu, sînt lucrări de valoare, dar exegeza grafică a întregii opere eminesciene se lasă încă așteptată. Cum așteptată se lasă și exegeza muzicală, cu toate fragmentarele realizări de pînă acum.

Cît de mari sînt, totuși, dificultățile, s-ar putea deduce dintr-o recentă experiență a unuia dintre cei mai înzestrați muzicieni. Ascultam deunăzi, la Radio patru melodii pe versuri de Eminescu, ieșite din fantazia regretatului Paul Constantinescu, dintre cari trei cel puțin aduceau cu ceardașul vechiului „Vezi rîndunelele se duc“, în timp ce poemele erau interioare, deși compozitorul savuroasei „Nopți furtunoase“ nu era lipsit de resurse.

Pentru ce, atunci, ar fi trebuit să avem, realizată pînă acum, ediția integrală, pedeasupra și critică, a operei lui Eminescu? Primele intenții de integralitate datează încă din 1902, a doua zi după donația Maiorescu, cînd ziarele vesteau că dnii Ilarie Chendi, Nerva Hodoș și I. A. Rădulescu-Pogoneanu au pus la cale editarea completă a lui Eminescu. Dar asociația se desfăcu de îndată. În 1902 apare primul volum din „Opere complete. Literatura populară“, editat de Ilarie Chendi; Nerva Hodoș publică un elegant și revelator volumaș de „Poezii Postume“ (urmat de unul, substanțial sporit, al lui Ilarie Chendi, în 1905), iar I. A. Rădulescu-Pogoneanu, familiar al Junimei și al lui Maiorescu, care studiase manuscrisele încă înainte de a fi fost donate, publică în două numere consecutive din „Convorbiri Literare“, masive pachete de inedite. Însă cîteși trei aveau și alte îndeletniciri, și a le fi pretins mai mult decît aceste bune începuturi, ar fi fost cu neputință. Profesorul Pogoneanu a adaos totuși valoroase studii despre tălmăcirea lui Eminescu din Kant. Gînduri de editare integrală au avut, sau nutrit, deasemeni, și Ion Scurtu, inegalat în ale sale „Scrieri politice și literare“ din 1905, și Constantin Botez, cu prima ediție critică a antumelor, din 1933, și G. Călinescu, cu iureșul ineditelor și studiilor eminesciene din ultimile trei decenii, dar cari, cîteși trei, n-au ajuns, în planul editorial, din motive de forță majoră, la scadență.

O astfel de situație, pe care rîndurile de mai sus abia de-au schițat-o în linii globale, ne făcea să scriem în 1944, în prefața celui de al treilea volum din ediția Opere-lor, inițiată în 1933, așa dar după 11 ani, și la capătul unor precizări, potrivit cărora proiectul ediției, la vremea aceea, număra XIV volume (crescut ulterior, proiectul firește, la XX), rînduri ca următoarele: „Preciziuni, fără doar și poate, menite să sporească alarmele și să întreție scepticismul, de care sînt însoțite întotdeauna planurile ambițioase. Spectrul Văii Regilor, cu tezaurele ei inviolabile, să fie sortit, oare, a se reedita cu fiecare nouă tentativă editorială? Să fie, oare, toate aceste deshumări, parțiale și neîntrerupt întrerupte, în puterea cine știe cărui jurămînt, pe care nici un descîntec n-a izbutit încă să-l dezlege?“ După alți două zeci de ani dela formularea acestor îngrijorate gînduri, timp în care alte trei volume (IV, 1952; V, 1958; VI, 1963) s-au adaos celor dinainte, putem afirma, într-o mai bună cunoștință de cauză, că nu e vorba de nici un mister la mijloc, de nici un farmec și, în consecință, nici de vreun descîntec. O viață de om nu ajunge ca să cuprindă totalitatea moștenirii literare a lui Eminescu, singura, de altminteri, ce a lăsat, căci, după cum se știe, coroanele mortuare i-au fost procurate cu talerul. Manuscrisele poetului, cele cincisprezece mii de file, majoritatea scrise cu multiplicitatea grafiilor și implicațiilor, miile de pagini ale gazetelor pe care le-a scris („Cu gîndiri și cu imagini / Înnegrit-am multe pagini“), percurgerea, cît de cît, a imensei bibliografii eminesciene (ediții, studii, monografii), a căror cunoaștere nu trebuie neglijată, creează condiții și situații dintre cele mai dificile. Mai cu seamă dacă se ține în seamă că orice experiență și orice stagiu sînt strict individuale și că, oricît de prețioase, mai mult decît sugestii nu pot oferi altcuiva. Așa dar, singura soluție pentru atingerea unui scop atît de nobil, ca acela al editării integrale a operei eminesciene nu stă în crearea de colective, cît în corelarea (și retușarea, evident) rezultatelor cîtorva generații de cercetători, ceeace ar echivala cu prelungirea duratei unei vieți de om pînă la limita unei longevități, așa zicînd colective, capabilă să epuizeze materia și să ducă la bun sfîrșit misiunea. Ne mai despart 36 de ani de hotarul din urmă al secolului, timp în care cîteva serii de cercetători își pot trece, ca-ntr-un lucrețian marș al torțelor *(quasi cursores vitai lampada tradunt)*, făclia, din mînă în mînă, pînă la anul 2000...

Împlini-se-va, oare, minunea atîta timp rîvnită, însă pe nedrept reclamată înainte de vreme? Le va fi dat, oare, celor din pragul veacului XXI, să salute ediția în foarte multe volume, integrală și critică a operei lui Eminescu? N-ar fi exclus. Cu condiția, totuși, să se pregătească încă de pe acum. Iar odată ajunși la liman să recunoască, franc, că altcumva nu era cu putință, că tînguirile de pînă atunci fuseseră nejustificate și că editorii dinaintea lor pot să doarmă liniștiți în lințoliile lor de veci. Pentrucă fiecare dintr-înșii, ne vom fi fost făcut, în felul său, datoria.

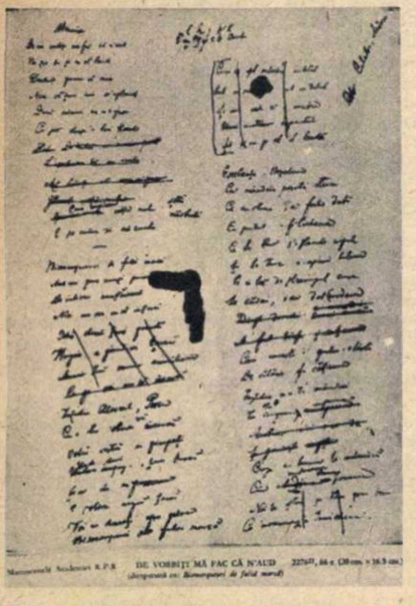
DE VORBIȚI MĂ FAC CĂ N'AUD

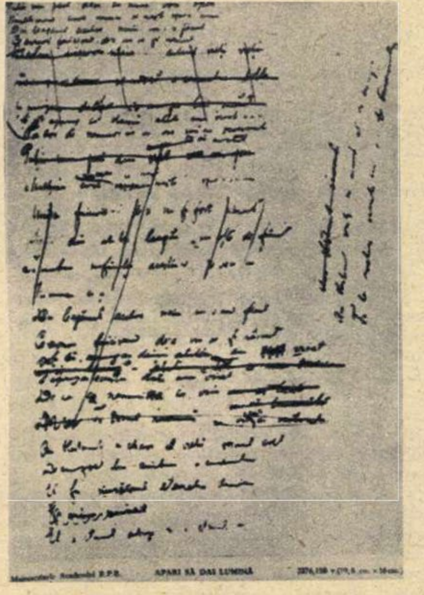
APARI SĂ DAI LUMINĂ

Facsimile după două manuscrise originale ale lui Eminescu (Colecția Academiei R.P. Romîne).

PE ȘANTIERELE PATRIEI NOASTRE

SUS ÎNTRE CARPAȚI, ÎNTRE MUNȚII-NALȚI...

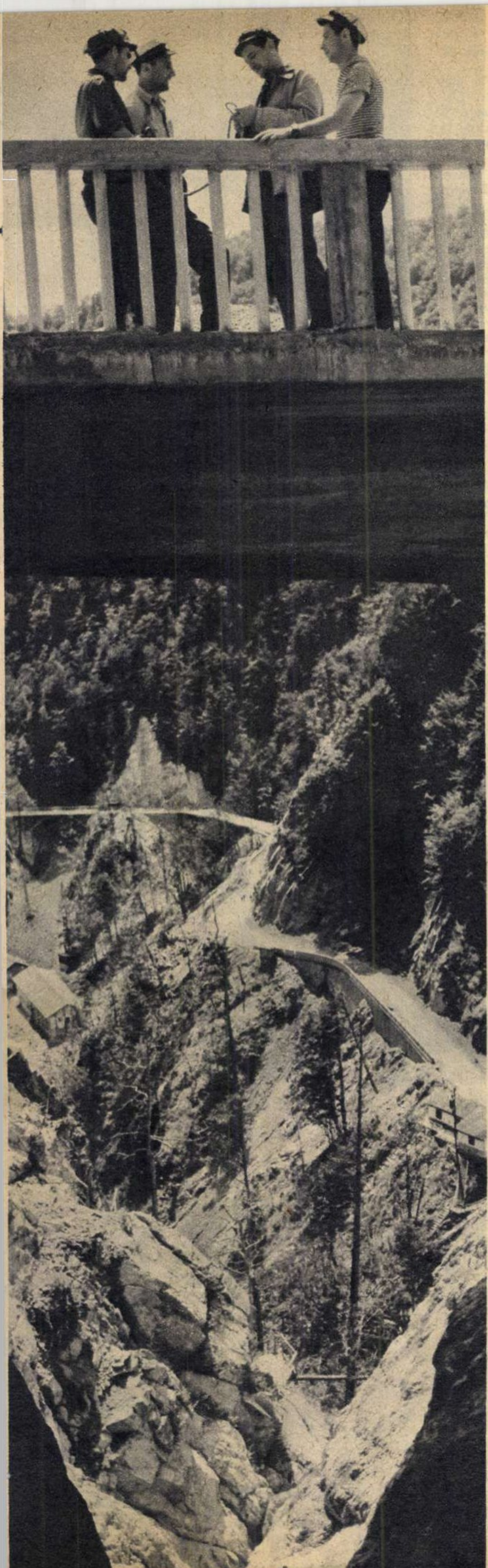

Imagini noi, oameni noi în bătrîna vale a Argeșului.

Drum spre inima muntelui.

Deasupra e Argeșul. Mîniat de vînturile primăverii și de puhoaiele ce-au coborît de pe creste, își învolbură neistovit unda. Au plesnit ca niște grăunțe de floricele mugurii liliacului sălbatic. În depărtări, toacă de amiază berzele.

De necrezut și, totuși, undeva sub albie bate una din inimile șantierului. Oamenii au tăiat în granit o uriașă scoică, încercînd parcă să adune în ea toate chemările din adîncuri. În lăcașul viitoarei centrale electrice subterane a hidrocentralei vin ades oaspeți. Privesc cu uimire încleștarea oamenilor cu natura, asemuind galeria minei cu o fantastică galerie de artă. Minerii și betoniștii făuresc în rocă o operă nemuritoare ca și veacurile, pregătind acolo, la peste o sută de metri sub apele Argeșului, casa turbinelor.

Dinspre capătul galeriei s-a ivit un grup de tineri. Poartă sub brațe felurite instrumente muzicale. Uimire printre constructori.

— Sînt artiștii amatori din Cîmpulung — le

Ion MĂRGINEANU

(Continuare în pag. 8)

explică gazdelor secretarul comitetului de partid. Prezintă un scurt spectacol în cinstea fruntaşilor.

S-au aprins luminile şi s-au şters apoi, ca o şoaptă, glasurile perforatoarelor. Nici cînd pînă acum n-a răsunat sub munte cîntec de vioară. Sînt pe lume, de bună seamă, săli minunate în care acustica ajunge la perfecţiune. Dar poate că nicăieri ca aici sunetele n-au atîta dulceaţă, atîta căldură şi frumuseţe. Augustin Duruş şi brigada sa de mineri, binecunoscuta familie a Irimuşilor, betoniştii lui Mihai Cismadi ascultă într-o tăcere pioasă melodiile ce se revarsă ca un tumult de pîraie peste zăpor. Rezemaţi de vagonete ori de perforatoare, proptiţi de colţurile stîncilor, constructorii Argeşului sînt cei mai înflăcăraţi spectatori şi aplauzele lor au o simbolică rezonanţă în locurile unde nu peste multă vreme apele vor cînta în turbine marea simfonie a luminii.

Perforatoarele şi-au reluat zumzetul, vagonetele călătoresc necontenit încărcate cu steril. În centrală, minerii şi betoniştii continuă cu aceeaşi pasiune munca. Din colivia ce suie spre lumină, răzbat trilurile Ciocîrliei, ţîşnite de pe strunele viorilor, în semn de „bun rămas".

În dreapta, luîndu-se la întrecere cu înălţimile, se desfăşoară ca o panglică, şoseaua. Acum gonesc pe ea neosteniţii „cărăbuşi", pe care-i aşteaptă, mereu nesăţioasă, fabrica de betoane căţărată tocmai sus, în vîrf de munte. Privită din depărtări, pare o semeaţă cetate, pe care evul nou, socialist, a plantat-o în aceste locuri, la concurenţă parcă — dar o concurenţă care-i dă de la bun început cîştig — cu o altă cetate rămasă din vremuri străvechi. Spune Vlahuţă în „Romînia pitorească" : „Între doi munţi păduroşi, pe vîrful unei stînci uriaşe, deasupra rîului Argeş stă singuratică, pustie şi dărăpănată, «Cetatea lui Vlad Ţepeş», la zidurile căreia se zice că au muncit ca salahori, boierii tîrgovişteni, răzvrătiţi împotriva cruntului Domn". Priveşti cu încîntare şoseaua largă şi aproape nu-ţi vine a crede că natura s-a supus voinţei omului. Ţin minte că la începutul lucrărilor — să tot fie cam doi ani de atunci — pe locurile acestea era doar muntele. Proiectantul trăsese pe hartă o simplă linie, ce voia să însemne şoseaua. Poate că aplecat peste planşetă el visa la clipa cînd linia aceasta va părăsi coordonatele hărţii, transformîndu-se în cea mai palpabilă realitate. Întîmplarea a făcut să-l întîlnesc pe unul dintre pionierii de acum doi ani, tocmai dincolo de locul unde începe să prindă contururi precise barajul. Victor Alexandroaie, „vulturul" cum a fost poreclit pentru temeritatea lui, evocă nostalgic amintiri.

— Mai ţineţi minte? Lucram căţărat în frînghii. Mi se părea totul de necrezut. Uneori, cînd închideam ochii, zăream parcă barajul, apa lină a lacului, a cărei oglindă era zgîriată de vaporaşe.

Cuvintele lui Alexandroaie aveam să le aud repetate ca un refren de zeci şi sute de ori. Oamenii Argeşului îşi iubesc cu pasiune munca, îi preţuiesc frumuseţea, visînd cu ochii deschişi la ziua cînd apele vor scăpăra scîntei. Iar ziua aceasta, o apropie fiecare tot mai mult.

Primăvara şi-a croit voiniceşte drum şi printre munţii unde saltă din pripor în pripor Topologul. E grea aici lupta omului cu stînca. „N-ai să treci... n-ai să treci", urla parcă roca dură în care muşcau nesăţioase perforatoarele. Apa se infiltra hoţeşte, muntele pîndea încrîncenat, gata-gata să închidă drumul minerilor. Dar oamenii îşi ştiau bine puterile şi-au răzbătut. Metru cu metru, pas cu pas. Tunelul înaintează tot mai mult. S-a împlinit anul de cînd şeful de lot Florea Moise a poposit în aceste îndepărtate meleaguri. Coborau din înalturi avalanşele, muntele îşi ţinea ferecate porţile. Acolo, în inima lui, a petrecut Anul nou Florea Moise. Împreună cu ortacii. Şi pentru întîia oară au răsunat în adîncuri puşcături de un soi deosebit : dopul sticlei de şampanie, ciocnită de rocă şi purtată apoi din mînă în mînă. A fost într-un fel preludiul neobişnuitului concert din centrala subterană...

În aceste zile însorite, cineva a adus frumosul anotimp şi în noaptea galeriei. Buchetele de flori prinse sub armătură, reflectau ca într-o miraculoasă oglindă peticul albastru de cer. Iar pe graficele întrecerii socialiste, săgeţile porneau tot mai sus, împinse de braţele vînjoase ale minerilor. Poezia muncii închinată celor două decenii de viaţă liberă, se scrie strofă cu strofă, pe şantierele hidrocentralei.

O întîmplare obişnuită de la galeria de aducţiune unde ştafeta întrecerii între schimburi se predă din mers. Reproducem un simplu dialog, aşa cum a fost redat în ziarul de şantier : „Făclia hidrocentralei". Schimbul trei tocmai ieşise din galerie, cînd sună telefonul.

— Alo, aici şeful lotului.

— Aici Macoveciuc, şeful de schimb.

— Tovarăşe Macoveciuc, anunţă te rog schimbul I să trimită oameni să ridice nişte vagoneţi de la şantierul captări secundare. Să plece neîntîrziat cu maşina.

— Tovarăşe inginer, schimbul întîi urmează să betoneze. Dacă ar pleca oameni, ar stingheri procesul de producţie. Mă duc eu cu cîţiva din schimbul nostru.

— Bine, dar sînteţi obosiţi. Abia aţi ieşit din galerie.

— Betonarea nu trebuie să stea!

Macoveciuc a plecat. S-au întors abia seara. Inginerul i-a trimis acasă să se odihnească pînă vor intra iar în schimb. În vremea aceasta, beto-

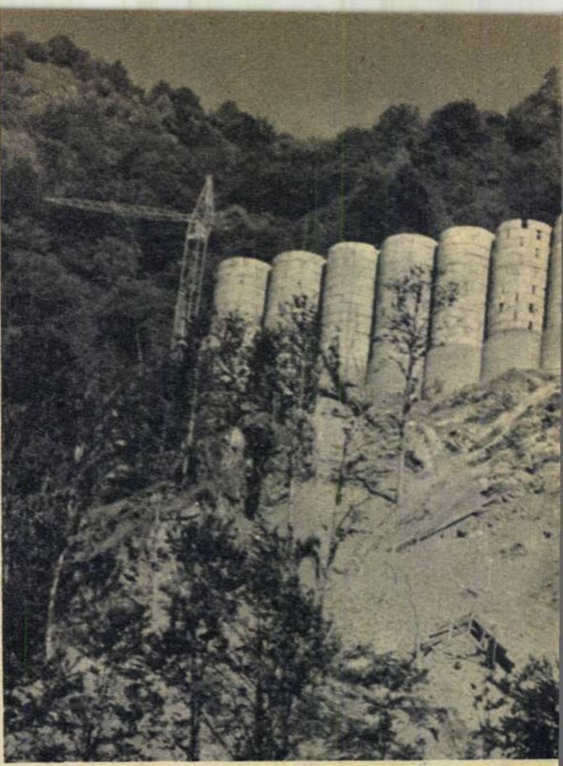

Pe locul portului de mîine, cu tăbliţa NAVROM, astăzi e şantierul.

Mereu înainte spre centrala electrică de sub albia Argeşului.

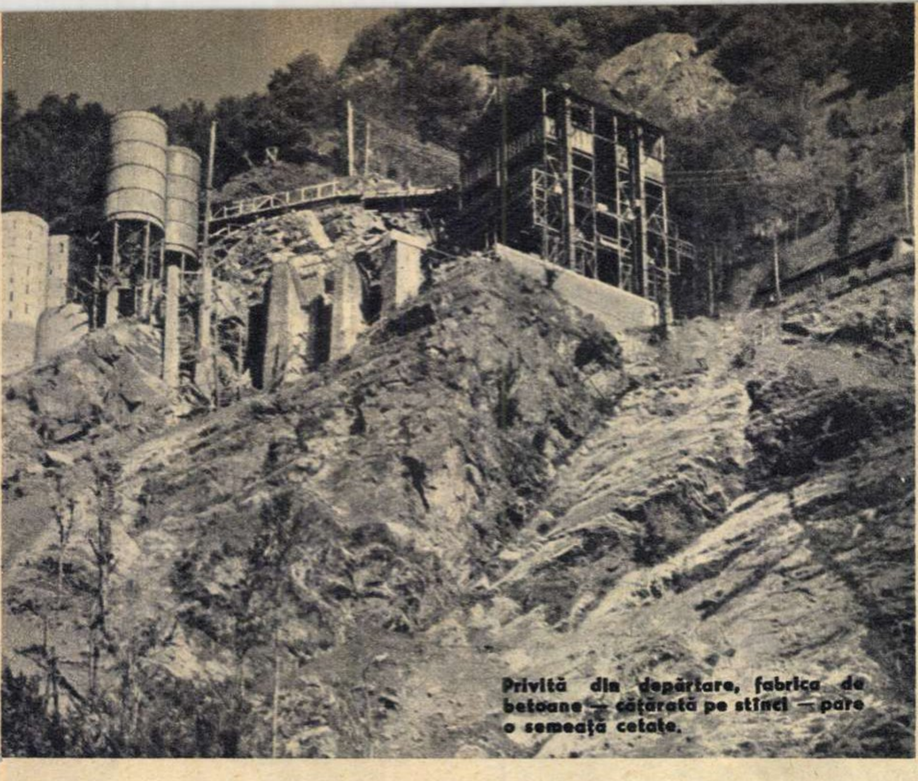

Privită din depărtare, fabrica de betoane — cățărată pe stînci — pare o semeață cetate.

niștii înregistrau succese. Insemna deci că schimbul întîi le va lua înainte în întrecere. Macoveciuc a gîndit însă: „betonarea nu trebuie să stea. Așa văd eu întrecerea socialistă!"

...Noapte de primăvară. Sub cerul spuzit de stele, s-au aprins noile constelații, adevărate broșe luminoase pe catifeaua serii. La clubul din Corbeni, animație. E cea dintîi întîlnire a fruntașilor de pe șantiere. Unii au la reverul hainei steluța rubinie. Intr-un grup, un bărbat voinic, cu tîmplele sure. Oamenii ciorchine în juru-i. Cine nu-l cunoaște pe brigadierul Pavel Oțet? Numele și fotografia sa apar atît de des în coloanele ziarului de șantier, încît pînă și șoferii, care colindă de la un lot la altul, ori excavatoriștii, care lucrează te miri unde, îl știu. „Nea Pavel", cum îi spun simplu și firesc oamenii, nu are darul povestirii. Vorba sa e dură, desprinsă parcă din roca stîncilor. Dar pune atîta căldură în fiecare cuvînt, încît te cucerește. A lucrat pretutindeni unde a fost mai greu, unde se cereau luptători de nădejde, în stare să înfrunte infiltrațiile, presiunile. De la Valea cu Pești a ajuns acum la lotul Rotunda, unul din punctele cheie.

— Cum merge cu betonarea, nea Pavele? — îl întreabă careva.

— Strună — răspunde brigadierul. Atît și nimic mai mult. Cei din jur, știu ce semnificație are acest cuvînt. Căci între vorbele și faptele comunistului, care a adus cu el pe Argeș școala Bicazului, nu există niciodată nepotriviri. Mai curînd pornește Argeșul în amonte cu apele sale, decît să nu se țină de cuvînt Pavel Oțet.

— Am auzit că aveți ceva greutăți — spune brigadierul unui miner. Mîine-i duminică și tot am liber. Dacă mă primiți, glumește el, vin pe la voi să mai stăm de vorbă. Unde-s mai multe capete, altfel se văd lucrurile.

Mîine-i duminică... Omul are zi liberă. Acasă, îl așteaptă plăcute clipe în mijlocul familiei. Și totuși...

Dacă n-ați văzut vreodată goana benelor profilate pe cer, cu greu vă puteți imagina ce înseamnă munca de turnare a betonului. Totul se desfășoară în secvențe rapide. Mișcările oamenilor sînt perfect sincronizate cu ale mașinilor. Sînt desigur multe meserii pasionante, dar întrebați-i pe beniști dacă și-ar dori altceva în viață și veți primi un răspuns negativ. Intr-un fel, sînt la fel ca aviatorii. Mereu la înălțime. Și zău că e de invidiat munca aceasta.

Deocamdată, peste prăpastia de mai bine de 350 de metri între cei doi versanți plutesc, legănîndu-se, benele aducîndu-și obolul la turnarea barajului. Cîteva mii de metri cubi au și prins cheag. Dar pînă la o jumătate de milion, cîte zeci de mii de drumuri nu vor mai face cele două bene!

La baraj, o veche cunoștință. Tînărul inginer Stelian Mazilu. Neschimbat. Aceleași trăsături de adolescent, același zîmbet atîrna la colțul buzelor: „Bobocul" de acum doi ani, venit direct pe șantier de pe băncile facultății, s-a maturizat. Ii stă bine cu obrazul ars de vînturi. E gata oricînd să-ți vorbească despre oamenii din schimbul pe care-l conduce, despre întrecerea cu colegul de facultate, Adrian Popovici, inginer și el, și tot șef de schimb aici, la baraj, despre muzică și poezie. Inainte de a ne întîlni, am văzut la gazeta de perete a Postului utemist de control un scurt articol semnat de inginerul Mazilu. Vorbea despre succesele tinerilor de la baraj.

— Are o mare lipsă articolul acesta — ne spune inginerul Racoși, șeful de lot.

Văzîndu-ne surprinși, adaugă:

— Autorul nu pomenește nici o vorbuliță despre unul dintre cei mai vrednici oameni ai barajului. Știți cine? Stelian Mazilu.

Din înalturi, aterizează o nouă benă. Sus, pe lamelă, Mazilu și ortacii săi privesc cu înfrigurare scurgerea betonului, munca vibratoriștilor. Zărim prinsă chiar pe betonul ușor jilav, o lozincă: „In cinstea zilei de 23 August să dăm peste plan 5.000 m c de beton". De undeva, din depărtări, se aude șuierul locomotivei pitice. Coboară pe valea Argeșului, pufăind agale pe fundul viitorului lac.

In așteptarea valurilor, pe coaste se leagănă ușor, în bătaia vîntului, rugii zmeurișului. Pe locul portului de mîine, cu tăblița NAVROM, tractoare puternice se iau la hartă cu cioatele, smulgîndu-le din pămînt.

Primăvara și-a risipit cosițele, îngînînd parcă în surdină cîntecul din noul folclor: „Pe Argeș în sus/ Sus între Carpați/ Intre munții-nalți/ Se-naltă cu fală/ O hidrocentrală..."

Ion MĂRGINEANU

Fotografii de A. CARTOJAN

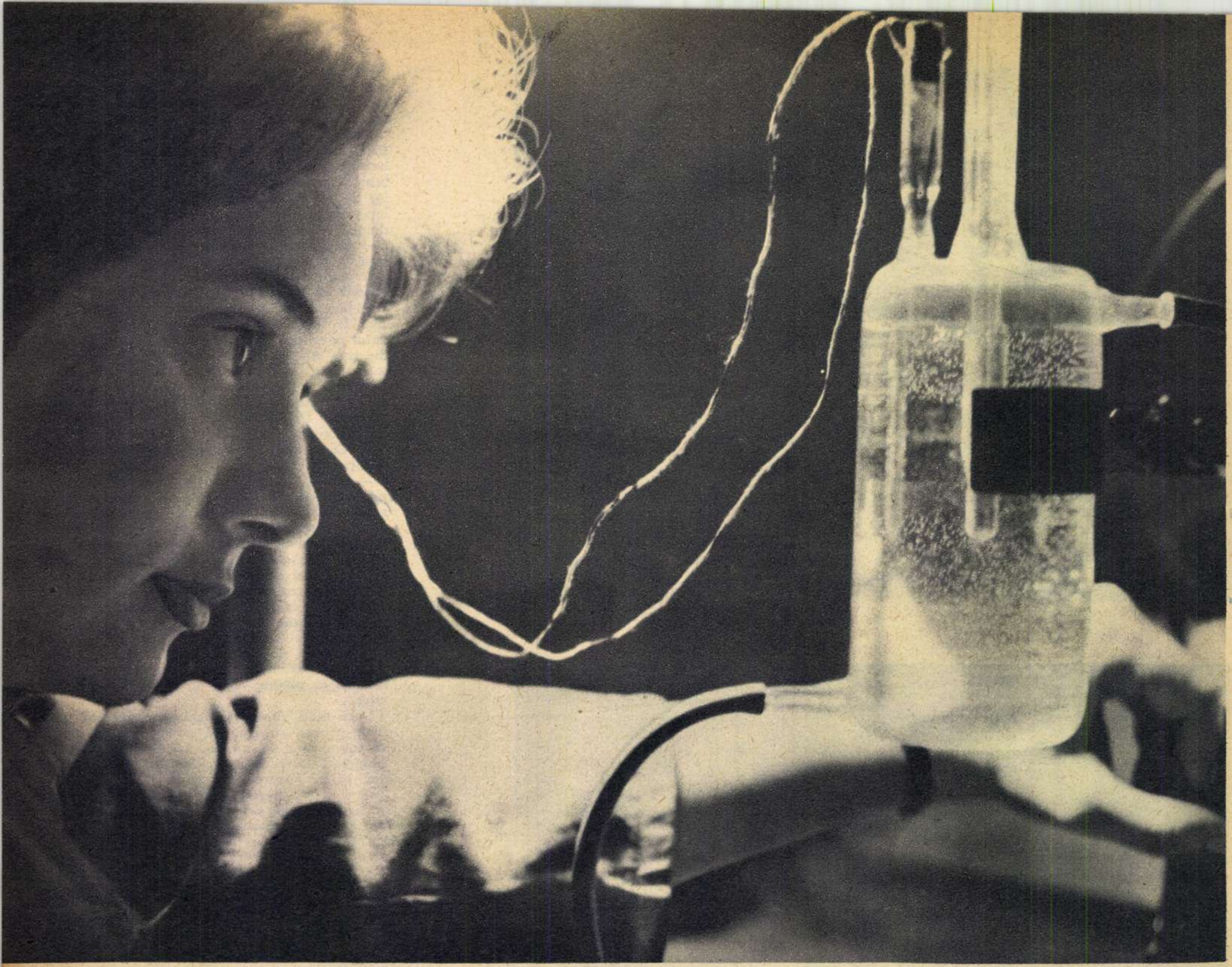

Şi în laborator termistorul — precis, rezistent şi uşor de mînuit — aduce mari foloase. Iată-l la lucru într-un ultratermostat.

O „PERLĂ" CU SURPRIZE: TERMISTORUL

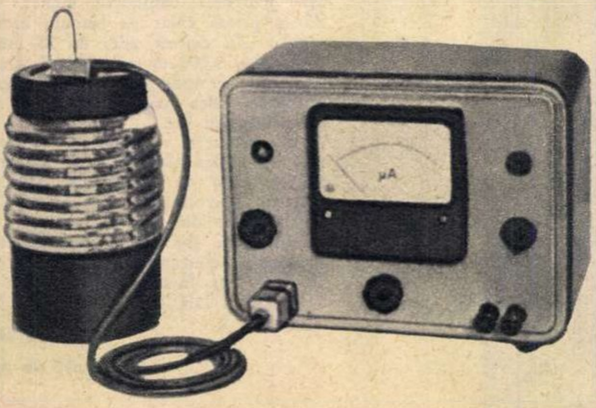

Acest dispozitiv cu termistori măsoară extrem de lesne viteza de scurgere a fluidelor.

Probleme tehnice dintre cele mai importante, altădată greu de rezolvat, capătă azi soluţii simple şi elegante cu ajutorul aparatelor şi dispozitivelor cu semiconductori — substanţe care, în ceea ce priveşte conductivitatea electrică, ocupă un loc intermediar între metale şi materialele izolante, avînd însă proprietăţi fizice excepţionale, pe care nu le au nici metalele, nici izolanţii.

Actualmente, în instalaţii complexe de automatizare, în construcţia maşinilor electronice de calcul, a aparatelor de televiziune, radio etc. se folosesc pe scară largă elemente semiconductoare de circuit, dintre care cel mai cunoscut este fără îndoială tranzistorul. Există însă şi o altă categorie de semiconductori, care, datorită extraordinarei lor sensibilităţi la variaţia temperaturii, îşi găsesc numeroase aplicaţii, unele oarecum neaşteptate.

ÎNTR-O SECUNDĂ SE MĂSOARĂ VARIAŢII DE MIIMI DE GRAD

Ce sînt termistorii? Pur şi simplu — după cum arată şi numele — rezistenţe sensibile la variaţiile de temperatură. Ei sînt constituiţi din substanţe semiconductoare obţinute din amestecuri de oxizi de titan, crom, mangan, fier, cobalt, nichel, cupru, zinc, magneziu. Dimensiunile foarte reduse, de ordinul milimetrilor sau chiar al micronilor (a mia parte dintr-un milimetru), explică şi unele utilizări speciale care li se dau.

O formă des întîlnită a termistorilor este aceea de „perlă" — o bobiţă instalată în vîrful sau în interiorul unui tub de sticlă.

Pentru a evidenţia însuşirile remarcabile ale termistorilor vom menţiona că un anumit tip, fabricat din oxizi de mangan, cobalt şi nichel, poate înregistra o variaţie de temperatură de 0,005°C în mai puţin de o secundă. Totodată rezistenţa sa electrică scade de peste 50 de ori cînd temperatura creşte de la 0°C la +150°C. Din aceste date reiese, de altfel, şi principiul său de funcţionare, deosebit de simplu : intensitatea curentului într-un circuit în care se conectează un termistor este practic determinată de rezistenţa electrică a acestuia din urmă, care la rîndul ei variază o dată cu schimbările cele mai neînsemnate de temperatură. Acul unui galvanometru etalonat direct în grade Celsius va devia, indicînd precis temperatura.

Datorită avantajelor pe care le prezintă — simplitate de fabricaţie, durabilitate şi excepţională stabilitate în funcţionare — acest mic dispozitiv s-a dovedit a fi foarte util în cele mai diverse ramuri ale tehnicii şi în numeroase domenii de cercetare.

Să menţionăm cîteva din ele.

TERMOMETRU ÎN INIMĂ

Prin intermediul termistorilor, meteorologii măsoară temperatura la mari înălţimi, precum şi temperatura solului şi a apei la diferite adîncimi, obţinînd datele necesare pentru buna desfăşurare a muncilor agricole sau a lucrărilor geologice. De asemenea se află lesne temperatura cerealelor însilozate şi astfel se poate preveni stricarea lor.

În cazurile cînd este foarte dificil să se stabilească prin mijloacele obişnuite temperatura unor medii — de pildă un fulg de zăpadă, o frunză, sîngele în vasele sanguine etc. — ne vin în ajutor tot termistorii. Cercetătorul sovietic V. G. Karmanov, de la Institutul de agrofizică al U.R.S.S., a realizat un microtermometru dintr-o „perlă" de semiconductor cu diametrul de cîţiva microni, fixată pe un tub capilar de sticlă. „Perla" poate fi introdusă şi în interiorul oricărui organ din corpul omenesc, chiar şi în inimă.

Microelectrotermometre medicale pe bază de termistori permit diagnosticarea timpurie a unor maladii greu de identificat ale organelor interne, în special a tumorilor maligne, care s-au dovedit a avea o temperatură ceva mai ridicată decît a ţesuturilor sănătoase.

„RESPIRAŢIA" FURNALELOR

Termistorii pot fi folosiţi şi pentru controlul, reglarea automată şi menţinerea temperaturii constante în incubatoare, în frigidere electrice şi alte tipuri de aparate înzestrate cu termostate. Un astfel de dispozitiv de dimensiuni reduse (10 × 10 × 5 mm), stabilizează temperatura cu o precizie de peste +0,1°C.

O altă aplicaţie interesantă : pe baza schimbului de căldură dintre mediul exterior şi termistor, relee automate cu termistor pot regla circulaţia fluidelor prin conducte de gaze naturale, apă, ţiţei. Astfel, pe o conductă magistrală de gaze naturale se poate urmări şi regla neîntrerupt scurgerea gazului şi debitul curentului invizibil, prin introducerea în conductă a unui termistor de formă aerodinamică, cu suprafaţă mare, conectat într-un circuit electric.

Termistorul este încălzit slab de un curent electric ce circulă prin el. În acelaşi timp, aparatul, cufundat în mediul respectiv, se răceşte, cedînd gazului căldura sa. Cu cît curentul de gaz are viteză mai mare, cu atît termistorul se răceşte mai mult. Un galvanometru, special etalonat în unităţi care exprimă viteza de curgere, pune în evidenţă acest fapt. În R. S. Cehoslovacă s-au realizat astfel de dispozitive pentru măsurarea vitezelor mici de scurgere a apei.

Pentru funcţionarea optimă a furnalelor trebuie să se urmărească cu atenţie „respiraţia" lor ; cantitatea, temperatura şi umiditatea aerului suflat în cuptoare trebuie să rămînă riguros constante. Aceasta o realizează cu succes regulatorul automatic de umiditate a aerului. Cum ? Foarte simplu : un termistor, introdus în curentul de aer suflat, este acoperit cu o fîşie de pînză umezită în permanenţă. Datorită jetului de aer, umezeala dispare, prin evaporare, cu atît mai repede cu cît aerul suflat e mai uscat. Pe măsură ce termistorul se răceşte, se micşorează curentul electric din circuit. Această variaţie este percepută pe loc de un mecanism care introduce în aerul suflat cantitatea suplimentară de vapori de apă necesară pentru a asigura „respiraţia" liniştită şi regulată a furnalului.

UN „RADAR" DE UN FEL DEOSEBIT

În ultimul timp, termistorii au început să fie folosiţi cu succes şi în tehnica bolometrelor. Bolometrul, un aparat care măsoară energia de radiaţie, este construit pe principiul transformării energiei radiante în energie termică. Bolometrul cu termistor captează radiaţia infraroşie emisă de pildă de motorul unui avion, al unui automobil sau de coşurile unor vapoare, aflate la distanţe de mai mulţi kilometri şi care — noaptea de pildă — sînt invizibile. „Goniometria termică" este deci o metodă de detectare de la distanţă a obiectelor încălzite şi ea completează cu succes radiolocaţia, în cazurile cînd aceasta din urmă nu poate fi folosită.

...În cele de mai sus n-am indicat decît cîteva din utilizările termistorilor. În realitate ele sînt mai numeroase. Fără îndoială că în viitorul apropiat vom mai auzi multe despre aceşti nou-veniţi în tehnică. În industrie — şi poate chiar în viaţa de toate zilele, în locul bătrînului şi anacronicului termometru — vom întîlni din ce în ce mai des „perla" termistorului.

Asist. univ. Maria MILEA
Institutul politehnic — Bucureşti
Fotografii de Traian PROSAN

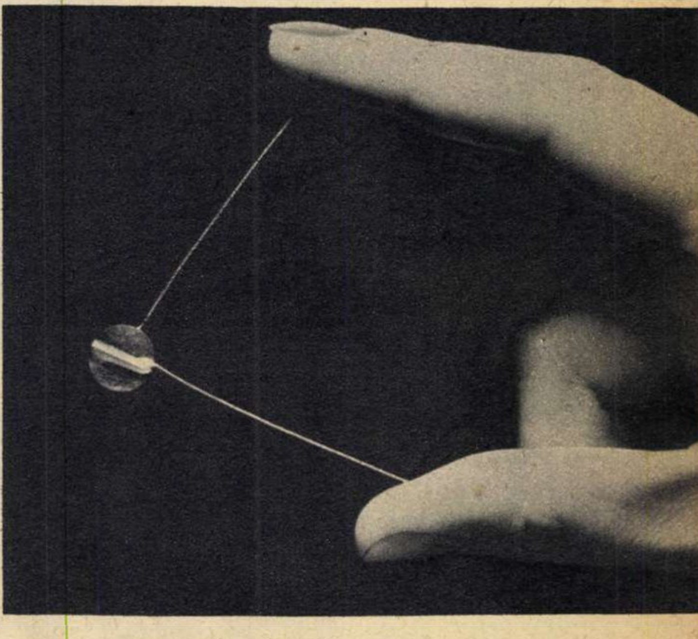

Nu este oare mult mai simplu decît un termometru ?

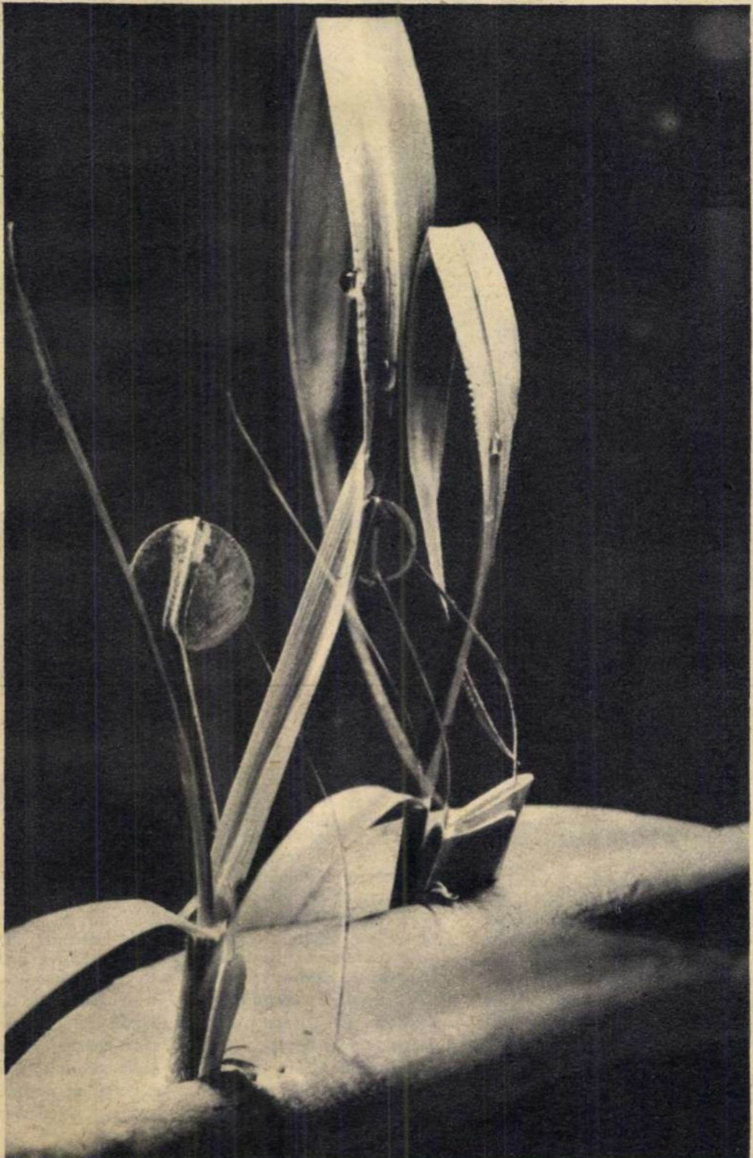

Temperatura frunzei şi a stropului de rouă...

CUM A IZBUCNIT PRIMUL RĂZBOI MONDIAL (II)

MINCIUNA DIN CULISE ȘI ADEVĂRUL DIN TRANȘEE

După primele lupte.

Ecoul împușcăturilor de la Sarajevo a răsunat în toată Europa. „Vinovații vor plăti !", scriau ziarele de pretutindeni. Prin vinovați ele înțelegeau nu numai autorul direct al atentatului, un tînăr student în vîrstă de nouăsprezece ani, ci și personalitățile încărcate de onoruri și răspunderi, care neglijaseră să ia cele mai elementare măsuri de protecție a vieții arhiducelui Franz-Ferdinand. Ancheta fusese foarte scurtă și se desfășurase în cel mai strict secret. De pe urma ei, nimeni nu avusese de suferit nici o sancțiune : nici Potiorek, guvernatorul Bosniei, care nu adusese trupe de pază, nici șeful poliției locale, care-și dispersase agenții.

„Vinovatul" fusese găsit numai în afara hotarelor țării. „Vinovatul" nu era un om, ci un stat întreg — Serbia. Toate acestea se petreceau în momentul în care rivalitatea dintre Rusia țaristă și Germania imperialistă pentru „protejarea" țărilor din Balcani și Orientul Apropiat a devenit deosebit de acută.

DOUĂ SEMNĂTURI

Numele și titlurile sale ocupau cîteva rînduri în almanahul Gotha — enciclopedia nobilimii austro-germanice : Leopold Berchtold era triplu conte, nu numai *von* ci și *zu* Ungarschitz, Fratting și Pullitz, „membru deținător de portofoliu în cabinetul cezaro-crăiesc". Mai pe scurt, așa cum l-a reținut istoria : Berchtold, ministrul de externe al Austro-Ungariei. El a fost cel dintîi care și-a angajat țara pe toboganul războiului, trăgînd în urma sa alți miniștri, conți, duci sau lorzi de diferite naționalități și la fel de doritori ca și dînsul să se joace de-a soldații — cu viețile altora.

Berchtold vedea în războiul împotriva Serbiei o soluție ideală, menită să repare atît prestigiul internațional, cam mîncat de molii, al imperiului austro-ungar cît și coeziunea sa interioară, grav amenințată de mișcarea de eliberare a națiunilor ținute sub jug. Pretextul era și el ideal : asasinarea arhiducelui prezentată ca rezultat al uneltirilor Serbiei împotriva monarhiei habsburgice. Pe sprijinul Germaniei se putea conta ca urmare a tratatului de alianță care lega cele două țări.

Pe Berchtold nu l-a deranjat cîtuși de puțin faptul că ancheta dusă chiar de oficialitățile austriece ajunsese la concluzia că „nu există nici o probă în sensul vreunei vini a guvernului sîrb, a participării acestuia, pe o cale sau alta, la atentat". El a început să acționeze imediat, redactînd o scrisoare a lui Franz-Joseph către Wilhelm al II-lea prin care-i cerea acestuia să-i acorde mînă liberă în atitudinea față de Serbia. La cei 84 de ani ai săi, împăratul Austriei era departe de a iubi pacea, deși în cursul lungii sale domnii pierduse absolut toate războaiele pe care le dusese. Motiv în plus pentru el să-și mai încerce o dată norocul : scrisoarea a fost semnată.

Wilhelm al II-lea, care se odihnea de grelele treburi impuse de tronul Germaniei făcînd inspecții inopinate la regimente ca să verifice dacă nu cumva vreunui soldat îi lipsește un nasture de la uniformă, se săturase de manevrele la care participa în fiecare an, fiind lăsat de fiecare dată să-și învingă proprii săi generali. Dorința de a-și afirma geniul militar pe un veritabil cîmp de luptă era cu grijă întreținută de monopolurile germane, care rîvneau la noi surse de materii prime, la noi piețe de desfacere, la noi mijloace de a obține supraprofituri. Pe scrisoarea lui Franz-Joseph, Wilhelm a notat — fără o clipă de gîndire, fără a consulta parlamentul sau măcar pe miniștrii săi : „Trebuie să ne descotorosim de sîrbi și cît mai repede cu putință !"

Cele două semnături pe același document, care au marcat primii pași pe calea spre război, au fost puse în cea mai deplină seninătate de spirit.

Familiile celor care pleacă pe front sînt încă bine dispuse. Zîmbetele li se vor șterge însă repede de pe fețe.

Imediat după ce a trimis scrisoarea, Franz-Joseph a plecat la vînătoare de cerbi. Îndată după ce a făcut adnotarea pe marginea scrisorii, Wilhelm al II-lea a pornit într-o croazieră pe Marea Nordului. Zarurile însă fuseseră aruncate. În ședința comună a guvernelor austriac și ungar din 7 iulie 1914 s-a anunțat că Germania asigură monarhia de sprijinul său militar, cerînd totodată o acțiune imediată.

„ORICE MOTIV DE RĂZBOI DISPARE!"

Diplomații aristocrați purtau pe vremea aceea nume ciudate, care păreau a indica alte naționalități decît cele reale. Contele Pourtalès nu era francez, ci ambasadorul german la Petersburg. Von Hartwig nu era german, ci ambasadorul rus la Belgrad. Lichnowsky nu era rus, ci ambasadorul german la Londra. Împreună cu colegii lor de la celelalte ambasade ale marilor puteri, împreună cu șefii lor de la ministerele de externe și cu șefii șefilor — suveranii și președinții de consilii — ei au intrat într-o horă infernală, care a durat 33 de zile și în cadrul căreia toți — sau aproape toți — s-au străduit din răsputeri să declanșeze conflictul.

Nici un considerent etic nu a intrat în joc. Minciuna, perfidia, înșelăciunea au domnit în voie. Ultimatumul prezentat Serbiei de Austria a fost înaintat abia la 23 iulie, deci la aproape *patru săptămîni* de la comiterea atentatului, dar răspunsul sîrb trebuia dat în *48 de ore.*

Cu foarte mici rezerve, Serbia a acceptat totuși condițiile impuse de Austria. Dar ambasadorul acesteia, Giesl, nu și-a dat nici măcar osteneala să citească cu atenție răspunsul sîrb. La *35 de minute* de la primirea lui, el a părăsit Belgradul, rupînd astfel relațiile diplomatice dintre cele două țări.

Patru săptămîni — 48 de ore — 35 de minute. Termenele se scurtau vertiginos. Dar minciunile continuau să se acumuleze.

Principalul obiect al înșelăciunii l-a constituit poporul — poporul fiecărei țări în parte — căruia conducătorii săi — cu coroană sau fără, cu particulă nobiliară sau fără — îi spuneau că dreptatea este de partea lor, că ei nu doresc războiul, dar că, dacă el va izbucni, victoria le va aparține, fără doar și poate. Pe Nevski Prospekt la Petersburg, în Trafalgar Square la Londra, pe Unter den Linden la Berlin, pe Champs Elysées la Paris, muncitorii manifestau : „Vrem pace !" Din exilul în care se afla, un om — marele Vladimir Ilici Lenin — demascînd trădarea conducătorilor oportuniști ai Internaționalei a II-a, a luat categoric și intransigent atitudine împotriva războiului, relevînd caracterul lui imperialist. Lenin a chemat partidele socialiste din toată Europa să se unească într-o luptă comună împotriva propriilor lor guverne, pentru a împiedica măcelul.

AVALANȘA

Dar interesele puterilor imperialiste erau în totală opoziție cu cele ale proletariatului.

Cel dintîi chemat sub arme de către guvernele Europei a fost Dumnezeu. Franz-Joseph : „Am luat măsurile necesare, cu convingerea că Dumnezeu ne va face dreptate". Kaizerul Wilhelm al II-lea : „Dumnezeu este cu noi !" Țarul Nicolae al II-lea : „Dumnezeu ne va ajuta !" Președintele Poincaré : „Voința divină ne călăuzește hotărîrile !"

Dar cu un singur soldat, fie el și stăpînul ceresc, războiul nu poate avea loc. La 28 iulie 1914 armata austro-ungară, pe baza unui plan întocmit cu mult înainte, a atacat mica Serbie. La 29 iulie, Rusia mobiliza de-a lungul frontierei cu Austria. Două zile mai tîrziu, Germania făcea același lucru. Între timp, suveranii celor două țări schimbau telegrame ipocrite, tutuindu-se și semnînd „Niky" și „Willy". În seara de 31 iulie, Jaurès, tribun al socialismului și al păcii, a fost asasinat într-o cafenea pariziană. A doua zi Franța mobiliza și ea. Și tot la 1 august Germania a declarat război Rusiei.

Avalanșa se rostogolea din ce în ce mai repede spre prăpastie. Pretutindeni, mame, soții și copii își îmbrățișau — poate pentru ultima oară — fiii, soții și tații care plecau să moară. Demonstrații organizate de cercurile militariste din Franța se desfășurau sub lozinca *„À Berlin !"*. Din capitala Germaniei răspundeau strigăte similare : *„Nach*

Nicolae MINEI

(Continuare în pag. 14)

Cel care mai trăiește scoate actele personale din buzunarul celui care a murit.

CUM A IZBUCNIT PRIMUL RĂZBOI MONDIAL (II)

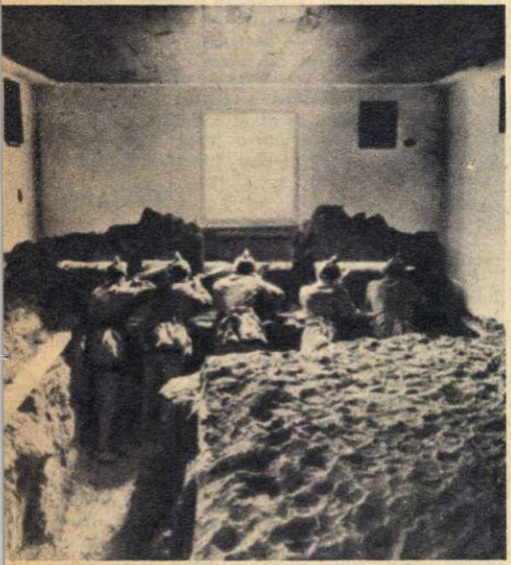

O imagine tipică din timpul primului război mondial: casa unui țăran transformată în fortăreață.

1914. Patriotismul de paradă își arată fața. În ciuda asigurărilor oficiale că războiul va dura doar cîteva săptămîni, băncile germane sînt asaltate de depunătorii care, pentru mai multă siguranță, vor să-și retragă banii.

Paris!" În redacțiile ziarelor de dreapta se făceau pronosticuri: „Războiul va dura două-trei săptămîni! Cel mult pînă la Crăciun!" Se dezgropau vechi dictoane latine: „*Dulce et decorum est pro patria mori!*" (E plăcut și frumos să mori pentru patrie.) Cei care citau aceste cuvinte se fereau însă ca de foc să precizeze cît de frumos și de plăcut este să mori pentru interesele marilor monopoluri.

La 2 august trupele germane au invadat Luxemburgul, țară neutră. În aceeași zi, ambasadorul german la Bruxelles dădea cele mai solemne asigurări că guvernul său va respecta neutralitatea Belgiei. Dar planul redactat de generalul Schlieffen, cu șapte ani în urmă, prevedea atacarea Franței prin Belgia. La 3 august, exact în clipa în care Germania declara război Franței, ea dădea un ultimatum Belgiei, prin care o anunța că armatele germane vor trece prin teritoriul său și îi cerea să aibă o „atitudine amicală" sau chiar să „colaboreze la efortul împotriva agresorilor francezi". Belgia a refuzat și Germania a atacat-o. Aceasta a servit drept motiv Angliei să intre și ea în conflict, declarînd război Germaniei.

Ironia istoriei a făcut ca Austro-Ungaria, prima angajată în cursa spre conflagrație, să fie ultima care a intrat în război împotriva Franței și Angliei — la 12 august. La Viena, cei doi ambasadori și-au luat rămas bun de la ministrul de externe Berchtold în termeni foarte distinși, asigurîndu-se reciproc de stima și dragostea lor și deplîngînd în cor cruzimea „destinului" care-i făcuse să devină inamici...

★

Kaizerul Wilhelm al II-lea prevestea că „pînă cînd frunzele cad" armatele „puterilor centrale" se vor întoarce victorioase.

Însă primul război mondial nu a durat nici cîteva săptămîni, nici pînă la Crăciunul 1914. El a ținut mai bine de patru ani. După primele succese ale germanilor pe frontul occidental și ale rușilor pe cel oriental, liniile de luptă s-au stabilizat și a început cel dintîi război de poziții pe care l-a cunoscut omenirea. În tranșee pline de noroi sau zăpadă, sub un soare dogoritor sau în bătaia crivățului, milioane de bărbați se străduiau să supraviețuiască, rînd pe rînd, vînători și vînați. Pentru o deplasare a liniei frontului de cîteva zeci de metri, piereau mii de oameni. Un exemplu: în celebra bătălie de la Verdun, au fost uciși și răniți 976.000 de francezi și germani, dar frontul nu s-a mișcat decît cu ceva mai puțin de opt kilometri.

Pe măsură ce treceau anii, în vîrtej erau antrenate tot mai multe țări. În mai 1915 Italia, pînă atunci neutră, s-a desprins de Tripla Alianță și a trecut de partea Antantei. Bulgaria și Turcia au participat alături de Germania și Austria. În august 1916 România a intrat în război împotriva puterilor centrale. Luptînd cu vitejie, dar prost înarmați și echipați, ostașii noștri au avut pierderi înspăimîntătoare: 800.000 de morți. În 1917, Statele Unite au declarat și ele război Germaniei și Austro-Ungariei. După o ultimă tentativă disperată pe frontul occidental în primăvara lui 1918, Germania s-a recunoscut învinsă. Armata austro-ungară s-a destrămat. În luna noiembrie 1918 a fost semnat armistițiul.

Primul război mondial și-a încheiat lunga și sîngeroasa lui existență ascuțind la extrem contradicțiile sociale și naționale ale imperiilor celor mai șubrede. La 7 noiembrie 1917 tunurile „Aurorei" au bubuit, anunțînd nașterea primului stat socialist. Un val de lupte revoluționare a cuprins toate continentele. Cei cărora li se dăduseră arme pentru a se ucide între ei le-au folosit împotriva asupririi sociale și naționale, pentru eliberarea de sub coșmarul războiului imperialist. Imperiul austro-ungar, care l-a declanșat, măcinat de contradicții interne de neîmpăcat, s-a prăbușit. Popoarele asuprite în el și-au luat soarta în mîinile lor. Transilvania, ca rezultat al luptei revoluționare a maselor populare s-a unit cu România. Polonia a devenit stat independent, s-au născut statele cehoslovac și iugoslav.

Puterile imperialiste victorioase, cu toate sforțările lor, nu au putut zăgăzui căile luptei de eliberare socială și națională a popoarelor.

Nicolae MINEI

Războiul s-a terminat. „Nu mai vrem niciodată război" spun la reîntoarcerea din prizonierat, după încetarea ostilităților, ostașii germani — țărani și muncitori în viața de toate zilele.

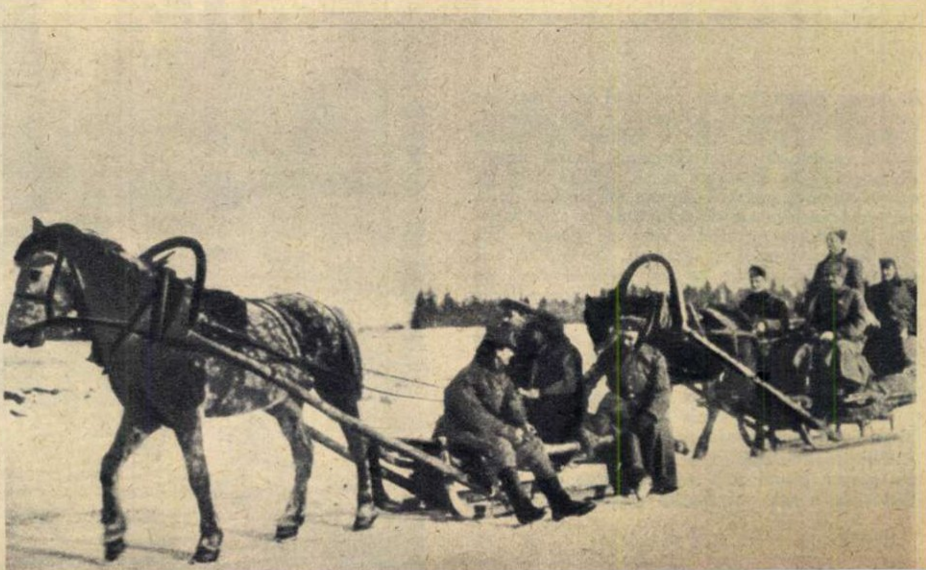

Pregătiri în vederea campaniei de vară: se repară și se verifică buna funcționare a mașinilor și utilajelor agricole.

Popas la Podu Turcului

MĂRTURII DESPRE SATUL CONTEMPORAN

Nu e o poveste: aici la Răchitoasa și la Slobozia, localități situate pe apa Zeletinului, în actualul raion Adjud, cei mai bătrîni dintre săteni (vreo patru, cinci la număr) au ajuns să cunoască automobilul abia cu zece ani în urmă. Ei au zărit mai întîi avionul (deoarece avioane s-au nimerit să zboare și pe deasupra acestor locuri), apoi tractoarele care au sosit să lucreze pe pămînturile colectivelor și abia în al treilea rînd, automobilul. Cu acesta din urmă au călătorit la Tecuci, Adjud sau Bîrlad, unde au zărit, tot pentru întîia oară, trenul. O adevărată istorie a transporturilor moderne, răsfoită de la coadă spre cap.

Am ascultat uimit și amuzat aceste relatări, în timp ce mă preumblam pe străzile Adjudului. Profesorul P., însoțitorul meu, localnic get-beget, a intervenit însă cu promptitudine:

— Dumneata, înțeleg, consideri treaba aceasta drept o găselniță reportericească. N-ai dreptul... Ar însemna să scrii o lucrare „ad aperturam libri" (interlocutorul meu e profesor de latină).

Cazul enunțat, mi s-a explicat în continuare, constituie o excepție. Din lipsa căilor de acces, locurile pomenite au format și în timpurile trecute o zonă aparte. Așa, de pildă, în vreme ce pretutindeni în părțile acestea agricultura folosea măcar batozele, morile cu apă sau morile electrice, acolo, la Podu Turcului, țăranii treierau grîul la „arioaie", îl vînturau cu lopata și-i zdrobeau boabele cu rîșnițe manuale.

Noua șosea, creată în anii noștri, a legat definitiv aceste locuri de „restul lumii". Pe ea, și prin alte o mie de căi, contemporaneitatea s-a pornit să curgă grăbită. Azi, nici o deosebire între Podu Turcului și restul regiunii. Adică... una singură. Comuna Podu Turcului posedă în prezent o stațiune de mașini și tractoare care a izbutit să devină fruntașă în întreaga regiune Bacău.

★

Am călătorit spre „capătul pămîntului" — cum obișnuiesc localnicii să denumească glumind aceste locuri — străbătînd tînăra șosea care leagă în prezent Adjudul de Podu Turcului.

Pe sute de kilometri, întinderile de pămînt sînt aici fie sparte de văi înguste (pline cu apă, primăvara), fie întinse peste spinările colinelor sterpe, pradă zăpoarelor și eroziunilor. Tocmai de aceea în trecut, aratul, semănatul, prășitul și recoltatul cerealelor cereau aici și timp îndelungat, și eforturi suplimentare.

Împotriva acestor neajunsuri, gospodarii au luptat cum au putut. Cu brațele și îndrumați de străvechi cu-

Liviu MAIOR

(Continuare în pag. 16)

Popas la Podu Turcului

noştinţe empirice. Şi e de la sine înţeles că în felul acesta n-au reuşit să netezească nici capriciile reliefului, nici să înfrîngă potrivnicia climei, seceta, inundaţiile sau lipsa de dărnicie a solului.

Innoirile multilaterale, statornicite pe ogoarele patriei noastre, ca urmare a politicii înţelepte a partidului nostru, transformările revoluţionare care au smuls pămîntul din ghearele capriciilor naturii, înmormîntînd totodată deprinderi greşite, prejudecăţi periculoase sau datini învechite, s-au ivit treptat şi la Podu Turcului. Şi în această privinţă, prin activitatea şi contribuţia sa deosebită, staţiunea de maşini şi tractoare din fostul raion Zeletin ocupă un loc de frunte.

★

Comunistul Stan Mereuţă a devenit directorul S.M.T. din Podu Turcului în anul 1956. Personal îl cunoşteam din auzite. Mai exact spus, i-am întîlnit numele în repetate rînduri, citind relatările corespondenţilor de presă regionali. Tocmai de aceea nu mică mi-a fost mirarea cînd, o dată ajuns la Adjud, am aflat că inginerul Mereuţă nu este director la Podu Turcului, ci la S.M.T.-Adjud. „Doar de cîteva zile — mi s-a explicat. El a adus în mijlocul colectivului adjudean un dar deosebit de preţios : bogata experienţă în muncă a tractoriştilor, tehnicienilor şi inginerilor de la Podu Turcului".

Mecanizatorii din Adjud au o staţiune mare cu 256 de tractoare, în a cărei rază de activitate sînt cuprinse 21 de gospodării colective. Terenurile sînt drepte, pămîntul fertil, căile de acces — dintre cele mai bune. Cu asemenea condiţii optime de lucru nu s-au putut mîndri niciodată confraţii lor de breaslă de la Podu Turcului. Motivele le cunoaştem. In schimb, în vreme ce adjudenii au făcut cînd treabă bună, cînd lucru de mîntuială, mecanizatorii de la „Podu" au fost mereu fruntaşi. Ce-i lipseşte S.M.T.-Adjud ? Rămîne de văzut. Tovarăşul Mereuţă s-a angajat să afle, să descurce şi, cu ajutorul întregului colectiv, să remedieze lipsurile existente.

Personal l-am urmărit ore în şir cum, însoţit de inginerii şi tractoriştii fruntaşi ai staţiunii, aleargă neobosit prin curte şi ateliere, îndrumînd, apreciind munca şi comportarea tinerilor mecanizatori. L-am văzut cum discută cu o răbdare de fier cu băieţii aceştia, harnici şi pricepuţi, pare-se, dar, ce-i drept, cam netunşi, cam nebărbieriţi şi mai ales dispuşi de a face ghiduşii sau de a se lua la harţă din te miri ce ; cum îi sfătuieşte o dată, de două ori, de zece ori, să respecte ordinea fluxului tehnologic la bancurile de montaj şi, dacă e posibil, să se tundă totodată ; să nu mai hîrjonească tractoarele ca pe nişte cai nărăvaşi şi să se radă măcar de două ori pe săptămînă...

Şi notîndu-mi toate acestea şi multe altele, am revăzut, ca într-o retrospectivă cinematografică, întîmplări şi scene similare din staţiunea de maşini şi tractoare de la Podu Turcului. Atît doar că, în urmă cu zece ani, oamenii de acolo nu se străduiau doar să-şi corecteze conduita, ci pur şi simplu să înveţe meseria de mecanizator.

...Staţiunea de maşini şi tractoare din fostul raion Zeletin a luat naştere în anul 1954 cu 20 de tractoare. Ele au fost adăpostite sub şopronul unui cetăţean din localitate, iar birourile şi atelierele au fost instalate într-o curte alăturată. Astăzi, în aceeaşi staţiune, remizele

Trei dintre fruntașii stațiunii (de la stînga spre dreapta): Romel Gafton, Nicolae Vrînceanu și Dumitru Cîmpeanu.

încăpătoare și atelierele moderne cu geamuri mari ca niște adevărate sere adăpostesc 190 de tractoare, 215 pluguri, 132 semănători de porumb 2-SPC-2, 30 de cultivatoare, 75 de semănători, 38 cupluri grape reglabile etc., etc. Mașinile și utilajele acestea lucrează o suprafață de 22.000 ha, aparținînd celor 22 de colective aflate în raza de activitate a stațiunii.

Capriciile reliefului obligă mecanizatorii de la Podu Turcului să-și conducă tractoarele pe pante cu înclinații pînă la 30 de grade.

Mecanizatorii de la Podu Turcului studiază noile combine de siloz universale sosite în stațiune.

Ei bine, cîte lucruri s-au întîmplat în tot acest răstimp? Cîtă vreme i-a trebuit, de pildă, inginerului Mereuță, ca să-i învețe pe tinerii tractoriști mecanică și știință agrotehnică? Cît s-a străduit să-i lămurească de fiecare dată pe proaspeții veniți că viața poate fi frumoasă și interesantă și aci la „capătul pămîntului" ?

Prin cîte încercări a fost nevoit să treacă întreg colectivul S.M.T. pînă a izbutit să se consolideze, pînă cînd fiecare mecanizator în parte a ajuns să considere disciplina sau obligațiile sale profesionale cele mai de preț îndatoriri personale!

Evident, nu de la o zi la alta. Nici chiar în primii doi-trei ani.

În orice caz, mecanizatorii de la Podu Turcului, aceștia și nu alții, au introdus știința agrotehnică pe mii de hectare de pămînt, smulgînd solului roade îmbelșugate și înfrîngînd cu mașinile lor potrivnicia naturii. După milenii scurse în răstimpul cărora pămîntul a fost întors cînd pe o parte cînd pe alta, doar prin forța brațelor și cu ajutorul uneltelor primitive și a animalelor de tracțiune, mașini puternice și utilaje perfecționate au venit să execute toate muncile capitale ale unui an agricol: aratul, cultivatul, discuitul, semănatul, tăvălugitul, prășitul, recoltarea cerealelor, balotarea paielor, combaterea dăunătorilor, transportul cerealelor etc. S-ar putea vorbi în această privință despre tractoriștii care au lucrat pe terenurile colectivelor din Răchitoasa, Godinești, Slobozia sau Buda, aflate la 40 de kilometri de stațiune; despre tractoristul Gheorghe Barnea, care a învățat și i-a învățat și pe alții să conducă tractoarele pe pante cu înclinații de 30°; sau despre brigăzile de tractoare grele care au oprit eroziunea dealurilor, redînd agriculturii, prin lucrări de terasare, zeci de hectare de pămînt.

Despre rezultatele obținute prin aplicarea regulilor agrotehnice și mai ales despre importanța prelucrării solului prin mijloace mecanizate, vorbesc însă, cu o pregnanță deosebită, cifrele de producție ale anului agricol 1963.

Anul trecut, ne amintim cu toții, zăpezile au fost puține, iar ploile cernute pe întinsul țării, din primăvară pînă în toamnă, sporadice și neconsistente. În raionul Adjud clima s-a arătat și mai îndîrjită decît în altă parte. Aici, regimul precipitațiilor a fost la fel de scăzut ca în 1946, anul cunoscutei secete care a pîrjolit întreg trupul Moldovei, trimițînd în băjenie mii de oameni.

În 1963, așadar, arșița s-a făcut din nou simțită în această parte de țară. Cu toate acestea nimeni nu și-a părăsit casa sau familia. Mai mult decît atît: în toamnă, fiecare gospodar harnic a avut la el acasă și grîu, și porumb, și nutreț pentru vite. Victoria aceasta (prima din istoria acestor locuri!) a fost posibilă datorită colaborării strînse dintre colectiviști și mecanizatori. Respectînd cu strictețe îndrumările primite din partea specialiștilor, ei au izbutit, prin arături adînci, îngrășăminte abundente, prașile repetate și lichidarea dăunătorilor, să obțină chiar în condițiile unei asemenea secete o producție medie de 1.200 kg grîu la hectar (1.400 kg în comuna Tănăsoaia) și 2.200 kg porumb la hectar (2.800 kg în aceeași comună).

— O adevărată minune! — ne-a spus octogenarul Nicolae Carp, colectivist în Glăvănești. Oamenii noștri, sprijiniți de tractoriștii tovarășului Stan Mereuță, au făcut adevărate minuni.

Anul acesta, în schimb, hărnicia mecanizatorilor și colectiviștilor a fost... udată la timp de ploi bogate. În plus, ne-a informat inginerul Vasile Baicu, noul director al stațiunii, tractoriștii au început campania de primăvară cu un bagaj de cunoștințe mult mai mare decît anul trecut. Seminariile desfășurate recent au oferit rezultate mulțumitoare. Verificîndu-se încă o dată posibilitățile reale ale fiecărei brigăzi, s-au făcut instructaje speciale, diferențiate pentru ca fiecare să cunoască în amănunt organizarea muncii, evidența primară, alimentarea cu combustibil și lubrifianți.

Dar deocamdată campania e în plină desfășurare; tractoarele și mașinile agricole ale celor 22 brigăzi frămîntă ziua și noaptea ogoarele colectivelor. Sau vorba unui vechi proverb: La toamnă se numără bobocii...

Da și nu. În funcție de hărnicia „științifică" a omului pămîntul este astăzi obligat oricum să producă. Dovadă o fac printre altele succesele și valoroasa experiență dobîndite de către colectivele aflate în raza de acțiune a mecanizatorilor de la Podu Turcului.

Liviu MAIOR
Fotografii de Elena GHERA

CARTEA

Un mare savant-cetățean: PAUL LANGEVIN

Evocare adesea plină de farmec și de culoare, noua carte a lui Ion Ghimeșan despre Paul Langevin, apărută în colecția „Oameni de seamă" a Editurii tineretului, se citește cu interes de la primele pagini. Fără a cădea în păcatul unei romanțări abuzive, fără a încerca să transforme biografia literară în roman, autorul a știut să dea viață faptelor și oamenilor pe care îi zugrăvește. Savantul retrăiește în această carte, iar trăsăturile lui de simplitate și bunătate, dragostea sa pentru știință și oameni, reies în mod firesc din întîmplările relatate, deși, poate, uneori se merge prea departe în prezentarea unor amănunte, după părerea noastră insuficient de semnificative.

O autenticitate deosebită o conferă cărții documentele ce au fost puse la dispoziția autorului de André Langevin, fiul savantului: scrisori, însemnări personale, manuscrise, cuvîntări, fotografii din diferite epoci ale vieții. Utilizate fără exces, cu o dozare bine cumpănită pentru a nu îngreuna prezentarea, ele contribuie la conturarea omului și a epocii.

Sarcina asumată de Ion Ghimeșan nu era ușoară. „A caracteriza creația lui Langevin — spunea Louis de Broglie — înseamnă să expui întreaga istorie a fizicii din ultimii 50 de ani". Contribuțiile sale în ce privește ionizarea gazelor, fenomenele magnetice, ultrasunetele, fizica nucleară, teoria relativității au deschis științei perspective cu totul noi. Cartea descrie marile momente ale creației științifice a lui Langevin, participarea sa permanentă la viața științifică internațională — împreună cu cei mai mari fizicieni ai vremii sale: Pierre Curie, Niels Bohr, Jean Perrin, Albert Einstein, Max Planck, E. Rutherford, P. Kapița, W. Heisenberg, Enrico Fermi, W. Pauli și atîția alții — lupta hotărîtă a lui Paul Langevin împotriva concepțiilor idealiste și agnostice din fizică.

Trăind într-o epocă de puternice frămîntări sociale, savantul-cetățean s-a situat în primele rînduri ale bătăliei pentru apărarea libertăților democratice, împotriva fascismului, pentru pace. Decenii la rînd glasul său a răsunat alături de acela al lui Émile Zola, Jean Jaurès, Anatole France, Romain Rolland, Fr. Joliot-Curie, împotriva încălcării drepturilor omului, pentru promovarea idealurilor luminoase ale socialismului.

Foarte interesante sînt paginile din carte care înfățișează luarea de poziție a lui Paul Langevin împotriva represiunilor sălbatice la care erau supuși luptătorii antifasciști din țara noastră. În 1936, în prefața la broșura „Eroii Romîniei antifasciste", semnată de astronomul Henri Mineur (care vizitase Romînia în cadrul unei comisii desemnate de cîteva organizații progresiste internaționale) Langevin scria: „A apăra și a salva pe prietenii noștri romîni este felul cel mai potrivit în care putem să ne manifestăm dragostea pentru țara lor și încrederea în viitorul ei".

Cu zece ani mai înainte, savantul prefațase o altă broșură apărută la Paris, intitulată „Crimele Siguranței", care demasca de asemenea fărădelegile claselor dominante din Romînia.

Prieten sincer al poporului nostru, Paul Langevin s-a străduit să înfățișeze francezilor situația reală din Romînia de altădată, lupta maselor muncitoare pentru o viață mai bună; el a luat parte, totodată, la numeroase manifestări de solidaritate ale intelectualilor francezi progresiști.

Activitatea politică, cetățenească, a lui Langevin s-a împletit, în decursul întregii sale vieți, cu o prodigioasă activitate pe tărîm științific.

„Există ființe rare — spunea Fr. Joliot-Curie la moartea savantului — alcătuite din lumină și bunătate, care, trecînd prin viață, lasă de-a lungul drumului lor urmele nepieritoare ale marilor virtuți".

Este o caracterizare pregnantă a marelui fizician, a generosului militant social care a fost Paul Langevin.

I. M. ȘTEFAN

AM VREA SĂ AFLĂM...

„Care-i istoricul Festivalurilor muzicale de la Bayreuth și Salzburg ?" *(Mihai Chetan, student, București)*; „Ce simbolizează Cocoșul galic ?" *(Eduard Călugăru, Cluj)*; „Care au fost primele mărci poștale din lume ?" *(Tiberiu Iosifescu, Lupeni)*; „Cum funcționează submarinul atomic ?" *(Adolf Voicovski, Prisaca Dornei)*; „Care-i originea jocului de rugbi ?" *(Teodor Florescu, Iași)*.

Răspunsurile la întrebările de mai sus vor apare în aceste pagini.

dialog

ORAȘUL MEU, LUPENI

Spre bucuria și mîndria cetățenilor săi, orașul Lupeni, important centru minier, întinerește. În ultimii ani au apărut noi blocuri de locuințe și edificii de interes obștesc. Astfel, în curînd va fi dat aci în folosință cel mai mare bloc de locuințe din Valea Jiului, avînd 9 etaje și 200 de apartamente. Constructorii din Lupeni lucrează în prezent la finisarea noului cinematograf cu 500 de locuri, avînd o linie arhitectonică modernă și care-și va putea primi spectatorii peste cîteva săptămîni.

Vă trimit și o imagine a noilor construcții din centrul Lupenilor.

I. TIBERIU
Lupeni

„OAMENII RĂSTOARNĂ DEALURILE"

„Reportajul intitulat «Oamenii răstoarnă dealurile», apărut în «Flacăra» nr. 16/1964, a provocat un interes deosebit în rîndul colectivistilor din comuna noastră. În același timp, tot ca urmare a apariției acestui reportaj, ni s-au adresat, din diferite localități ale regiunii Argeș, felicitări și cuvinte de laudă pentru lucrările de terasare pe care le-am realizat pe dealuri".

(Dintr-o scrisoare primită de la conducerea G.A.C. Văleni-Podgoria din raionul Pitești și comitetul de partid al gospodăriei).

CABLURILE TRANSOCEANICE

„Doresc să aflu ultimele noutăți asupra cablurilor transoceanice"

Costea ANDREI,
muncitor, Vulcan, rn. Petroșani
și Dumitru MIHAI,
tehnician, Bacău

Răspunde prof. univ. SERGIU CONDREA, de la Institutul politehnic București.

Primul cablu telegrafic transoceanic a fost întins în anul 1866 între Europa și America. De atunci s-au instalat multe alte asemenea cabluri.

Cabluri telefonice însă nu s-au putut întinde pe fundul oceanelor decît în zilele noastre (1956). Aceasta din cauză că un cablu telefonic de mare lungime nu este un circuit pasiv, cum este cel telegrafic, ci unul activ; el este prevăzut din distanță în distanță cu repetoare active, adică amplificatoare cu tuburi electronice pentru compensarea atenuării impulsului transmis.

Orice cablu, telegrafic sau telefonic, produce o atenuare (slăbire) și o deformare a variației curentului electric care reprezintă semnalul transmis. La cablul telegrafic transoceanic, atenuarea și deformarea se combat prin mijloace simple: 1) se trimit semnale mai puternice (de tensiune mai înaltă) și 2) se transmit semnalele telegrafice cu viteză mult mai mică, astfel ca la recepție să se poată distinge doar dacă s-a trimis un impuls electric sau nu.

Semnalul telefonic (oscilația electrică prin care se transmite convorbirea) este mai complicat. Nu se poate mări tensiunea la capătul de unde se vorbește, deoarece ea ar trebui mărită atît de mult, încît ar distruge cablul. Nu se poate reduce viteza de vorbire, deoarece s-ar denatura ritmul natural și nici nu se poate vorbi cu viteza de un cuvînt pe oră.

De aceea la cablul telefonic transoceanic s-a introdus, din distanță în distanță (la fiecare 60-100 km), cîte un repetor cu tuburi electronice, care repetă — întărit și corectat — semnalul de convorbire în cele două sensuri. Dificultatea a constat tocmai în construirea acestor repetoare (fiecare compus din două amplificatoare, pentru cele două sensuri de transmisie), astfel ca să poată suporta condițiile speciale din fundul oceanelor și să poată fi alimentate cu curent electric și telesupravegheate de la distanțe mari (mii de kilometri).

Problema a fost rezolvată: s-au construit repetoare robuste, de formă alungită, protejate printr-o armură formată dintr-un tub de inele de oțel și închise în interiorul cablului. Repetoarele sînt realizate din piese fabricate cu o deosebită grijă, destinate să aibă o funcționare sigură timp de 20-30 de ani. Pentru telesupraveghere s-a prevăzut un semnal special, care se transmite de la capătul cablului și „interoghează" fiecare repetor asupra stării lui. Dacă primește de la unul răspunsul „defect", trimite un „ordin" să se treacă imediat pe repetorul de rezervă, care este atașat alături.

Pînă în prezent noile cabluri telefonice transoceanice s-au dovedit a fi instalații sigure și rentabile, ceea ce a îndemnat la proiectarea de noi cabluri similare.

STRĂMOȘUL MAGNETOFONULUI...

Vă scriu aceste rînduri cu dorința de a scutura praful uitării de pe o veche invenție romînească. Este vorba de strămoșul magnetofonului de azi — electrografofonul — care a fost inventat de Constantin Mănciulescu din orașul Buzău, azi octogenar. Autorul „electrografofonului" arată în memoriul său de brevetare întocmit în anul 1906, la Paris, că aparatul realizat de el „este o mașină vorbitoare electrică de o putere extraordinară și de o claritate absolută, avînd avantajul de a cînta opere întregi fără întrerupere". Aparatul a fost construit între anii 1903-1906, pe cînd Mănciulescu era student la Facultatea de științe din București. Semăna oarecum cu magnetofonul de azi numai că în locul benzii (panglica de material plastic fiind introdusă abia în anul 1948) folosea un fir de fier călit sau de oțel antrenat de un motoraș care făcea ca ea să se deruleze prin fața polilor unui electromagnet, în circuitul căruia erau legate microfonul și bateria de alimentare. Negăsindu-se cine să industrializeze aparatul, invenția a fost dată uitării.

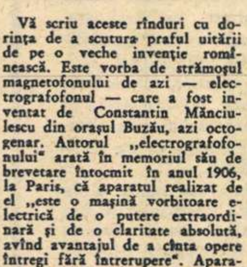

Ing. Dumitru CODĂUȘ
str. Mărășești nr. 22
Pitești

LIBERIA ȘI FLOTA EI COMERCIALĂ

„Aș vrea să știu cîte ceva despre Liberia. Cum se face că această mică țară din Africa are o puternică flotă comercială ?"

Constantin GUGU
tehnician,
Hunedoara

Răspunde ION ASZODI, publicist.

Liberia a fost întemeiată la începutul secolului trecut de un grup de sclavi negri eliberați din America. Cei dintîi coloniști negri au sosit aici în 1822, trimiși de Asociația americană pentru colonizare, care-și propunea colonizarea în Africa a sclavilor negri eliberați de unii proprietari de sclavi. Cu banii asociației, negrii americani au cumpărat primul petic de pămînt de la un șef de trib, dîndu-i în schimb 6 puști, o cutie cu mărgele, 2 butoaie de tutun, 3 perechi de bocanci și alte lucruri mărunte. Apoi a început acapararea pămîntului cu forța. În cinstea lui Monroe, președintele de atunci al S.U.A., bucata de pămînt cumpărată a căpătat numele de Monrovia, iar întregii colonii i s-a dat denumirea de Liberia, care în 1847 a fost proclamată republică. Deși dependentă de S.U.A., în mod formal Liberia nu a fost o colonie americană. Populația Liberiei se împarte în două grupuri: așa-numiții americano-liberieni, numărînd 20-30 mii de oameni, și populația băștinașă de aproximativ 2,5 milioane. Pătura de sus, adică cele 125 de familii bogate de americano-liberieni, exploatează restul populației. Bogățiile țării — cauciuc, minereu de fier, bauxită, magneziu etc. — se găsesc în mîinile monopolurilor străine, dintre care cel mai important e „Firestone Tire and Rubber Company".

Un început de dezvoltare economico-socială a țării se manifestă mai pregnant abia în anii de după cel de-al doilea război mondial. S-au luat o serie de măsuri împotriva anumitor forme înapoiate de muncă, pentru ocrotirea sănătății publice și dezvoltarea învățămîntului. Liberia este o țară în curs de dezvoltare.

Cum se explică totuși faptul că pe lista flotelor comerciale capitaliste această țară mică figurează după Statele Unite și Anglia, înaintea unor țări ca Norvegia, Japonia, Italia, Olanda, Franța ? Într-adevăr, cifrele sînt grăitoare: S.U.A. — tonajul total al flotei comerciale era în 1961 de 25 milioane tone, din care 4,5 milioane tone tancuri petroliere; Anglia — 21 milioane tone, din care 2,1 milioane tone vase petroliere; *Liberia* — 11,3 milioane tone, din care 7,1 milioane tone tancuri petroliere.

Diferite societăți de navigație, dar în primul rînd cele americane, obișnuiesc să înregistreze sub pavilioanele altor țări multe din navele lor. Printre aceste țări se numără Panama, Honduras și, înainte de toate, Liberia. Navele sub aceste pavilioane scutesc pe armatorii care le folosesc de plata impozitelor care în propria lor țară sînt exagerate. Pe de altă parte, acești armatori nu sînt îngrădiți de contractele colective în vigoare pe navele sub pavilion american, salariile marinarilor respectivi fiind de patru ori mai scăzute decît cele ale marinarilor americani. În timp ce legislația Statelor Unite prevede ca echipajele navelor să fie alcătuite îndeosebi din cetățeni americani, cele de pe navele purtînd steaguri străine sînt recrutate în special din țările cu un nivel de trai mai scăzut. De aci, creșterea uimitoare a flotei comerciale liberiene.

NOUTĂȚI FILATELICE

Pentru mai mulți cititori, filateliști-amatori:

Între 5 și 21 iunie capitala Franței găzduiește o mare întîlnire filatelică internațională. Expoziția PHILATEC 1964, organizată sub auspiciile UNESCO, F.I.P. (Federația internațională de filatelie) și ale Asociației internaționale a presei filatelice.

La PHILATEC 1964 participă administrații poștale din 75 de țări, precum și peste 2.000 de filateliști din peste 80 de țări din Europa, Africa, Asia, America, Australia.

La această mare manifestare filatelică internațională țara noastră este larg reprezentată: Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor (Dir. gen. a poștei) participă oficial; Asociația filateliștilor din R.P. Romînă participă cu 50 de colecții și alte exponate ale colecționarilor romîni; din juriul internațional al expoziției face parte și un reprezentant romîn (prof. dr. ing. I. S. Antoniu, membru corespondent al Academiei R.P. Romîne); o delegație a A.F.R. condusă de președintele asociației, Emanoil Țiulescu, participă direct la lucrările Congresului Federației internaționale de filatelie și la Congresul Asociației internaționale a presei filatelice.

Printre alte manifestări organizate cu prilejul expoziției filatelice internaționale PHILATEC 1964 se înscrie și un interesant raliu de diligențe poștale de epocă din Franța și cîteva țări vecine, care după ce vor parcurge peste 1.000 de km se vor întîlni la 14 iunie la Paris în fața marelui palat din Champs Elysées care găzduiește expoziția.

Filateliștii din țara noastră participă prin exponate de prestigiu la toate clasele de concurs (colecții pe țări, tematice, literatură etc). Calitatea și valoarea filatelică a acestor exponate, precum și faptul că multe dintre ele au în palmaresul lor diferite premii internaționale, ne îndreptățesc să sperăm într-un nou succes de prestigiu al filateliei romînești.

V. T.

Palatul din Champs Elysées unde are loc marea întîlnire filatelică internațională.

VÎRSTA ARBORILOR

„În nr. 10/1964 al «Flacării» am citit nota intitulată «200 de arbori seculari». În legătură cu aceasta aș vrea să știu cum se stabilește științific vîrsta arborelui".

Ion BURSUCEANU
G.A.S.-„7 Noiembrie", Segarcea

Răspunde ANDREEA DĂNESCU, cercetător la Grădina botanică din București.

În mod obișnuit, putem afla vîrsta unui arbore numărînd inelele concentrice de pe suprafața secționată a tulpinii și socotind fiecare inel drept un an de viață.

Grosimea inelelor anuale variază de la o plantă la alta, atît în funcție de vîrsta plantei, cît și de mediu. Grosimea fiecărui inel anual variază chiar la aceeași plantă: cînd după o iarnă lungă urmează o vară secetoasă, inelele anuale sînt foarte subțiri. La arborii și arbuștii cu lemn tare (tisă, cimișir, măslin ș.a.) inelele anuale sînt foarte subțiri. Arborii cu lemn moale, ca plopul, salcia etc. posedă inele anuale groase. De exemplu la plopul negru acestea pot avea pînă la 2 cm, astfel că un plop cu diametrul tulpinii de doi metri ar putea să nu aibă mai mult de 50 de ani.

Cînd vrem să stabilim vîrsta unui arbore fără să-l tăiem, ne orientăm după dimensiunile trunchiului și ale coroanei, ținînd bineînțeles seama de caracteristicile fiecărei specii. În ce privește arborii mai deosebiți, de multe ori se cunoaște data plantării lor. Așa, spre exemplu, este cazul unui exemplar de conifer denumit arborele mamut (Sequoia gigantea), avînd aproximativ 30 m înălțime, aflat în parcul Băilor Herculane; se cunoaște exact data cînd a fost plantat: acum 85 de ani. Două exemplare din acest conifer se găsesc și în Munții Apuseni; ele au o înălțime de peste 20 metri, iar vîrsta lor e de aproximativ 50 de ani (după informațiile unui locuitor, martor ocular al plantării lor).

PRIMUL CALENDAR...

„De cînd se măsoară timpul cu ajutorul unui calendar ?"

Gh. BĂDESCU
Niculițel, reg. Dobrogea

Răspunde CORNELIA CRISTESCU, candidat în științe fizico-matematice, de la Observatorul astronomic al Academiei R.P. Romîne.

Necesitatea măsurării timpului a apărut din cele mai vechi vremuri. La întocmirea unui calendar s-a putut ajunge însă numai atunci cînd diferite fenomene din natură ca: rotația Pămîntului, revoluția sa, mișcarea Lunii se cunoșteau destul de bine. Totuși este greu de precizat la ce dată exactă au fost stabilite primele calendare. După toate probabilitățile, egiptenii sînt cei ce au introdus pentru prima oară un calendar, cu aproximativ 7000 de ani în urmă. Durata anului era de 365 zile. În anul 1866 s-a descoperit într-o serie de hieroglife un decret dat în jurul anului 238 î.e.n. prin care se hotăra introducerea unei zile suplimentare la fiecare patru ani. India, deși are și ea o civilizație veche, a introdus calendarul mai tîrziu (aproximativ acum 4-5000 de ani în urmă). În India au apărut însă nu un singur calendar ci nenumărate, multe din ele menținîndu-se și astăzi.

cu cititorii

DE LA CORESPONDENȚI

București. Azi pe Șoseaua Ștefan cel Mare. *(ing. Titu Băjenescu)*

Plante exotice în noua seră a Grădinii botanice din Cluj. *(C. Ciosu)*

Insulă... *(C. Mareș, București)*

POȘTA NOASTRĂ

MIRCEA CRACIUN, Lugoj. 1) Cum puteți ajunge un bun halterofil ? La fel cum au ajuns buni sportivi toți acei despre care ați auzit sau citit că au realizat bune performanțe : prin muncă perseverentă, dusă în cadrul unui regim de viață potrivit cu activitatea sportivă. Înscrieți-vă într-un club sportiv, care vă va pune la dispoziție nu numai materialul și sala în care să vă antrenați, dar și pe antrenorul care vă va indica atît regimul de viață, cît și cele mai bune mijloace de antrenament. 2) Fiecare dintre stațiunile balneoclimaterice din țara noastră are caracteristicile ei și, ca atare, tratamentele în respectivele stațiuni au efecte diferite. Ar fi imposibil să înșirăm aici toate stațiunile din țară cu efectele băilor și tratamentelor respective. Dacă vă interesează numai un anumit domeniu, vă rugăm a reveni, arătîndu-ne care anume ; dacă, însă, doriți o documentare în general, vă recomandăm să citiți lucrarea „Stațiunile balneoclimaterice din R.P. Romînă", editată de Editura Consiliului Central al Sindicatelor. 3) Nici la această întrebare nu vă putem răspunde în cadrul rubricii de față. Despre tot ce e nou în domeniul cunoașterii și combaterii cancerului se ocupă toate publicațiile, inclusiv revista noastră. Un documentar mai larg am mai publicat ; fără îndoială însă că vom mai reveni.

VASILE LEPADATU, Constanța. Numere vechi ale revistei noastre nu mai posedăm nici noi. În ce privește titlurile de artist emerit, maestru emerit al artei și artist al poporului, acestea se acordă de Consiliul de Stat al R.P. Romîne, pe baza propunerilor făcute de organele și organizațiile competente (Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, uniunile de creație etc.) pentru merite deosebite pe tărîmul activității artistice. În raport cu aceste merite se acordă unul dintre cele trei titluri, cel mai înalt fiind, desigur, titlul de artist al poporului din R. P. Romînă.

GEORGETA BĂLANESCU, Craiova. Nu avem cunoștință despre un asemenea material. Adresa Editurii didactice și pedagogice este : București, raionul 16 Februarie, str. Spiru Haret 12. În legătură cu revista „Rebus" interesîndu-ne cu privire la scrisoarea dv., la care n-ați primit răspuns, am fost informați că rezultatul concursului pe lunile martie-aprilie devine cunoscut abia după tragerea la sorți a premiilor, care are loc în cadrul consfătuirii ce se ține la 14 iunie în orașul Sibiu. Dacă în același plic cu dezlegările ați introdus și colaborări, acestea, conform celor anunțate cînd s-au publicat condițiile participării la concurs, nu sînt ținute în seamă. Pentru orice alte lămuriri adresați-vă revistei „Rebus", căsuța poștală 3507, dar prin scrisori separate de dezlegările jocurilor din concursuri.

GH. VASILE, Tulcea. Nu avem posibilitatea să întreprindem nimic împotriva celor care-și dau adresa la rubrica „Cititorii către cititori" și nu răspund la scrisorile ce li se trimit.

PETER MARTON, Cluj. Ca să vă îndrumăm în lecturile dv. ar trebui să ne indicați domeniul sau problema cărora vreți să le închinați timpul liber. De asemenea, o dată cu acestea ar trebui să ne arătați ce studii aveți și ce ați citit pînă acum în domeniul respectiv.

V. SILVIAN

Prof. Mitică Crăiescu, Rîșca ; Călin Baicu, Alexandria ; Marian Ghindă, București ; Ion Lăcustă, Măcin ; Dorin Suciu, Orăștie ; Eleonora Georgescu, com. Grobaț ; Fl. Iscru, Tr. Severin ; Aurel Boar, Arad ; Petru Martinaș, Podul Iloaiei ; Lucica Furtună, Craiova ; Gh. Văleanu, Pitești ; Minea Oprea, București — scrisorile dv. vor primi răspuns prin poștă.

ÎN CUPA REVISTEI „FLACĂRA"

DINAMO sau RAPID?

Cu patru etape înainte de sfîrșitul actualei ediții a Campionatului republican de fotbal e încă greu de dat un răspuns la această întrebare. La egalitate de puncte cu *Rapid,* dar cu un golaveraj superior, *Dinamo* s-a reinstalat în frunte în lupta pentru cupa „Flacăra", cu care sînt răsplătite cele mai bune rezultate obținute în deplasare. A treia clasată, *Steaua,* cu mari eforturi ar mai putea recupera cele patru puncte care o despart de echipele fruntașe. În consecință lupta rămîne deschisă între *Dinamo* și *Rapid.* O mențiune specială pentru comportarea, în ultima etapă, a celor doi outsideri ai acestui clasament, *Siderurgistul* care a întrecut cu 3 : 2 pe *Progresul* la București și *C.S.M.S.* care a făcut meci egal la Brașov cu *Steagul roșu* (1 : 1), obținînd astfel primul punct în deplasare.

Iată acum și clasamentul :

1. Dinamo	11	7	1	3	17 : 10	15
2. Rapid	10	6	3	1	15 : 9	15
3. Steaua	10	5	1	4	20 : 18	11
4. Steagul roșu	10	3	3	4	7 : 14	9
5. Progresul	11	3	2	6	14 : 24	8
6. U.T.A.	9	1	3	5	8 : 15	5
7. Farul	10	2	1	7	7 : 21	5
8. Crișul	11	2	1	8	9 : 29	5
9. Petrolul	10	1	2	7	7 : 9	4
10. Siderurgistul	12	2	0	10	10 : 36	4
11. Știința Cluj	11	1	1	9	7 : 22	3
12. Dinamo Pitești	11	0	3	8	5 : 20	3
13. Știința Timișoara	11	0	2	9	4 : 24	2
14. C.S.M.S.	11	0	1	10	9 : 30	1

Cură la domiciliu...
HEBE
APE MINERALE MEDICINALE
SLANIC-MOLDOVA
HEBE
MALNAȘ

indicate în bolile digestive, de ficat și de nutriție

De la una la alta

CAVALERUL TRAC...

O piesă arheologică descoperită recent la Constanța constituie în momentul de față un exponat deosebit de interesant al Muzeului Dobrogei. Este vorba de un basorelief din marmură reprezentînd Cavalerul Trac — o divinitate al cărei cult a fost răspîndit în Tracia și în Moezia inferioară, adică în Dobrogea de azi. Cavalerul Trac este reprezentat cel mai frecvent în sculptura antichității sub forma unui tînăr călăreț într-o scenă de vînătoare. Zeul se îndreaptă în galop spre un mistreț încercînd să-l străpungă cu lancea. La această vînătoare este însoțit de un cîine. Uneori în locul mistrețului apare, în sculpturi asemănătoare, un cerb, o căprioară, un iepure sau un taur, iar în locul cînelui, un leu.

În urmă cu doi ani, cînd s-a descoperit la Constanța faimosul tezaur cu 24 de sculpturi, patru din aceste piese reprezentau pe Cavalerul Trac. Toate erau însă basoreliefuri miniaturale de execuție rudimentară, în timp ce piesa descoperită recent are dimensiunea de aproape un metru pătrat și este de un aspect artistic mai îngrijit. Sculptura care datează din sec. II-III e.n. s-a păstrat aproape intactă. Ea a fost descoperită la un metru adîncime, cu prilejul lucrărilor de canalizare efectuate pe o stradă din centrul orașului. Un alt relief cu Cavalerul Trac (de proporții însă mai reduse) a fost descoperit tot de curînd de către doi colectiviști din com. Limanul, nu departe de Mangalia, cu prilejul lucrărilor agricole.

F. URSEANU

EDUCATIE PENTRU TOATE VIRSTELE

În primii ani de viață (I)

PASĂREA DIN APPENZEL

Prieten vechi al familiei lui Dănuț, și martor al educației sale, sînt îndreptățit să declar că, spre deosebire de unele instituții venerabile, originile ei... nu se pierd în negura timpurilor. Luînd în primele săptămîni de viață înfățișarea oarecum pasivă a respectării regulilor de igienă și alimentație, pedagogia familiară s-a manifestat activ cam după începutul celei de-a doua luni de viață. Cam pe atunci, Sanda a atîrnat de leagănul copilului o pasăre de hîrtie colorată. Cu aripi roșii larg deschise, cu cioc albastru și trupul verde, gata de zbor, te îndemna parcă s-o urmezi plutind alături de ea într-o țară de basm plină de cîntece și culori.

— Este pasărea femeilor din Appenzel ! — a răspuns Sanda privirii mele întrebătoare. Marele pedagog elvețian Pestalozzi a întîlnit-o pe la începutul veacului trecut în casele unor femei simple din satele patriei sale. Copiii aveau astfel în fața ochilor un stimulent viu și atrăgător pentru mișcările lor. El a văzut copii foarte mici schițînd energice tentative de zbor pe urmele păsării minunate, încercînd să ajungă pasărea cu mîinile, zvîrlindu-și cu entuziasm piciorușele spre izvorul de culori.

Într-adevăr Dănuț și pasărea multicoloră au devenit curînd prieteni buni. Pasărea și-a întrerupt deocamdată zborul pînă cînd prietenul lui va izbuti s-o ajungă. Iar Dănuț face zilnic eforturi eroice ca să apropie ziua cînd va obține prima sa biruință asupra legilor gravitații. Și cu toate că acestea sînt încă mai puternice, încercările de a ajunge pasărea nu înseamnă mai puțin treptele spre acea clipă memorabilă cînd Dănuț se va ridica în picioare.

De altfel, pasărea colorată n-a rămas singură. Alături de ea au pătruns în realitatea imediată a lui Dănuț și alte jucării : o tamburină, un clopoțel, niște cutii și bile colorate care rostogolite în aer, clipoceau ușor. În fiecare zi Sanda execută cu ele mici melodii. Copilul urmărește cu privirea traiectoria jucăriei sonore și răspunde fiecărei melodii cu alt zîmbet : tamburina îl farmecă, zornăitoarea îl amuză, clopoțelul îl cucerește însă mai mult decît toate celelalte. Cu timpul, jucăria se îndepărtează din ce în ce mai mult ; privirea copilului o urmărește și o descoperă din ce în ce mai departe. Astfel capacitatea lui de orientare crește pe măsură ce izbutește să cuprindă cu privirea un fragment din ce în ce mai mare din realitatea înconjurătoare. Dar cel mai activ educator al lui Dănuț este fără îndoială vocea mamei sale. Sanda îl ia în brațe și-i vorbește cu glas încet și cald obișnuindu-l cu nuanțele vocii umane.

Răsplata acestor daruri nu întîrzie. Cînd o vede, copilul o recunoaște și-i zîmbește. Se împletesc primele legături între el și alte ființe umane.

Iar acesta este abia începutul unei pasionante aventuri pe care ne propunem s-o urmărim.

Sen ALEXANDRU

MARELE NOSTRU EMINESCU

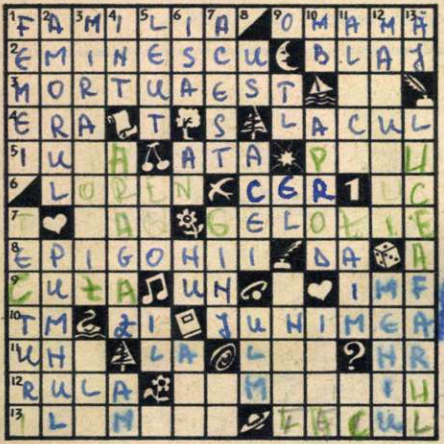

ORIZONTAL : 1) Revistă în care apare poezia „De-aș avea“, prima poezie tipărită a marelui nostru bard — Poezie închinată memoriei Ralucăi Eminovici, mama poetului (2 cuv.). 2) Numele dat poetului de Iosif Vulcan cu prilejul tipăririi primei sale poezii — Oraș ardelean cu vechi tradiții culturale unde poetul se duce în 1866, cu intenția de a-și continua studiile. 3) Poezie închinată memoriei unei tinere fete din Ipotești, prima dragoste a poetului (2 cuv.) — Pomadă. 4) Perioadă lungă de timp — Cunoscută poezie publicată în 1876. 5) Comună în raionul Bistrița — Fir — Scriitor junimist, unul din admiratorii lui Eminescu. 6) Din Lorena — „Icoana stelei ce-a murit / Încet pe... se suie“ („La steaua“) — La Tecuci ! 7) Țesătură orientală — Poezie în care poetul dă glas frămîntărilor prin care trece cînd află de infidelitatea Veronicăi Micle. 8) Poem în care Eminescu slăvește trecutul glorios al culturii romînești — Afirmație. 9) Personalitate proeminentă a istoriei patriei noastre căreia Eminescu îi face o vizită la Döbling de anul nou 1870 — „...luceafăr“, poezie scrisă de Eminescu în 1876 — Institutul medico-farmaceutic. 10) Titu Maiorescu — „O... din viață să-mi fi dat / O... mi-era de-ajuns“ (din „Pe lîngă plopii fără soț...“) — Societate literară la activitatea căreia participă și Eminescu, atras mai mult de cultura serioasă a membrilor săi decît de scopurile propuse. 11) Numeral — „... steaua“, poezie apărută în 1886 — Localitate în Afganistan — Nota redacției. 12) A prezenta un film — Alt junimist și prieten devotat al poetului. 13) Sonet publicat în 1877 — „În mijloc de codru-ajunse / Lîngă... nalt și vechi“.

VERTICAL : 1) După o poezie publicată în 1876, Eminescu le consideră „măr de ceartă“ — Poezie în care Eminescu face considerații de viață pe marginea ideilor unei cărți (1877). 2) „Ce e... ?, poezie de dragoste a lui Eminescu — Profesor și patriot romîn, la moartea căruia poetul scrie o înflăcărată poezie, prima sa creație poetică. 3) Poezie din perioada studiilor poetului la Berlin (1872) — Culoare. 4) Intendență (presc.) — Amestec de gaze lichefiate, utilizat ca combustibil — Posedă. 5) Leu (dim.) — Poem publicat în 1872 — Pronume. 6) Insulă în Adriatica — Diviziune de timp — „...mă înțelegi“, poezie apărută în 1882 — Localitate în vechiul Egipt. 7) Pronume — Funie de tei — Ulcică. 8) Terminație latină — Cei — Copac de pădure. 9) Teodor Lupescu — Dînsul — Incapabil. 10) În umbră ! — Slujbaș de tribunal — Unul din frații poetului, mort în floarea vîrstei. 11) Bobiță de porumb — Conac la turci (od.) — Element chimic. 12) Mici — Listă de bucate. 13) Ana Jipescu — Chintesența creației eminesciene.

I. PĂTRAȘCU

Dezlegarea jocului „Vine vara“, apărut în numărul trecut

ORIZONTAL : 1) VACANȚA —NOPTI. 2) IN — MIORI — RI — R. 3) LOT — TROPICALI .4) ETAJ — IMITA — UT.5) GI — CADA — INIMA. 6) IMI — RATA — E — IT. 7) APARI — AȘA — ENE. 8) T — RO — B — PLITA. 9) UN — ITANI — SETE. 10) RĂZBUNARE — ROL. 11) ASPIRINA — VARA.

UMOR

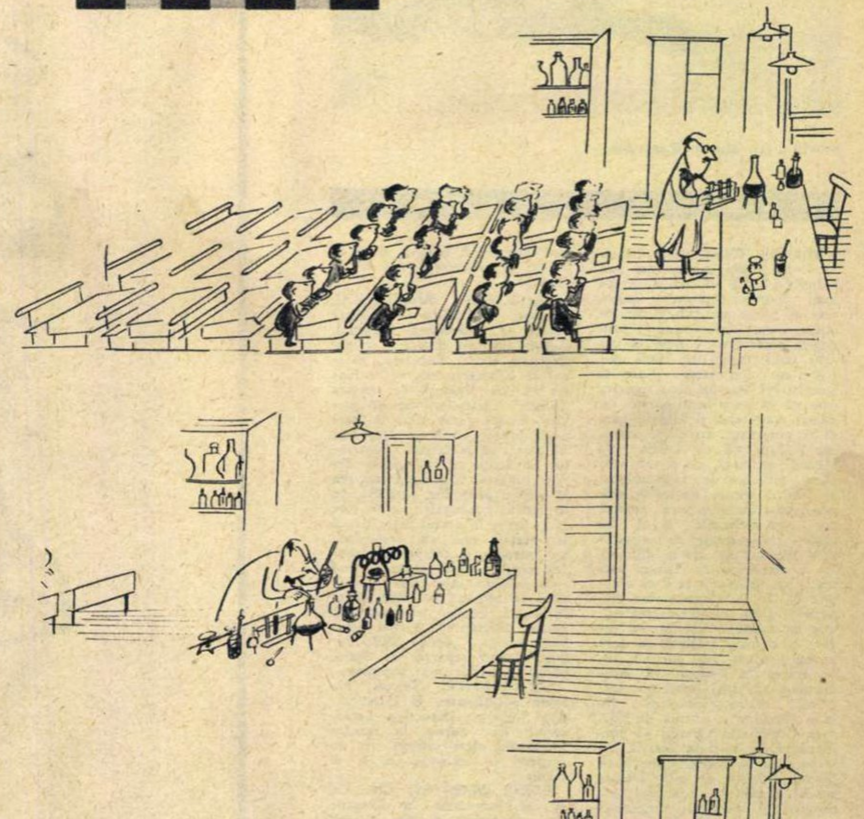

Fără cuvinte.

„Paris Match“

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA BACĂU

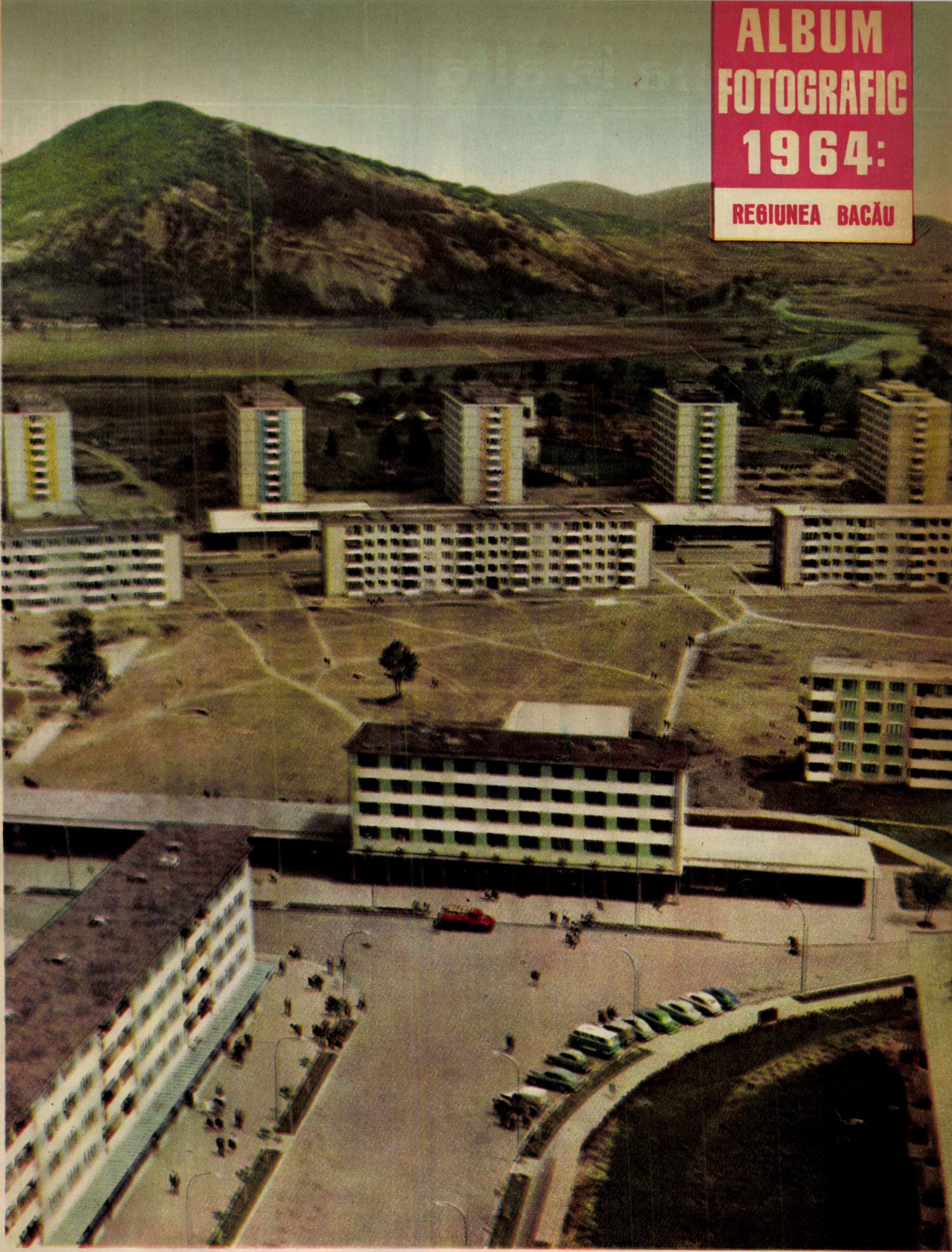

„Onești, Onești, zîmbet nou pe harta țării..."

Fotografie din elicopter de S. STEINER

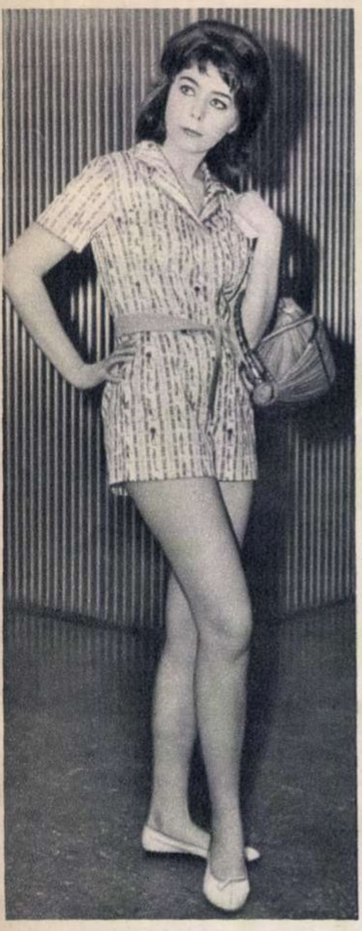

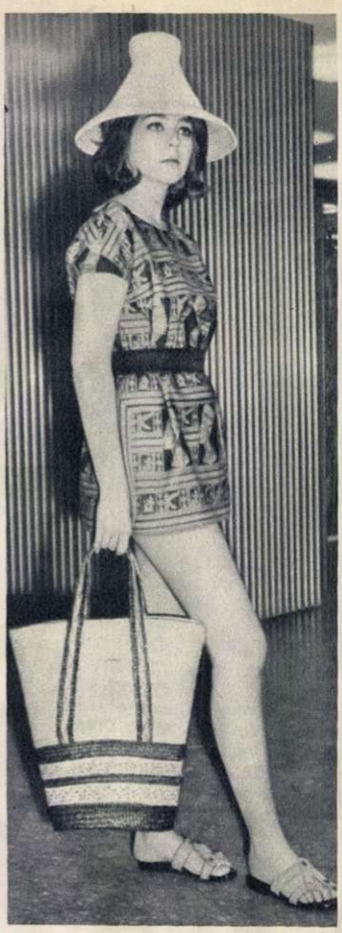

MODA

Pentru zilele de vacanță

Vă recomandăm cîteva modele pentru garderoba dv. estivală, modele care — deși gîndite mai ales pentru vacanța la mare — pot fi folosite și la munte. Pentru fetele tinere, prezentăm aceste două rochițe-șorturi scurte, comode de îmbrăcat peste costumul de baie sau de purtat într-o excursie. Pantalonul lung dintr-un material mai plin, monocrom sau în dungi, rămîne în continuare piesa vestimentară de bază în vacanță. Purtat cu diverse bluze armonizate coloristic, el oferă soluții multiple atît pentru diminețile de plajă, cît și pentru plimbările pe faleză.

Fotografii de Elena GHERA

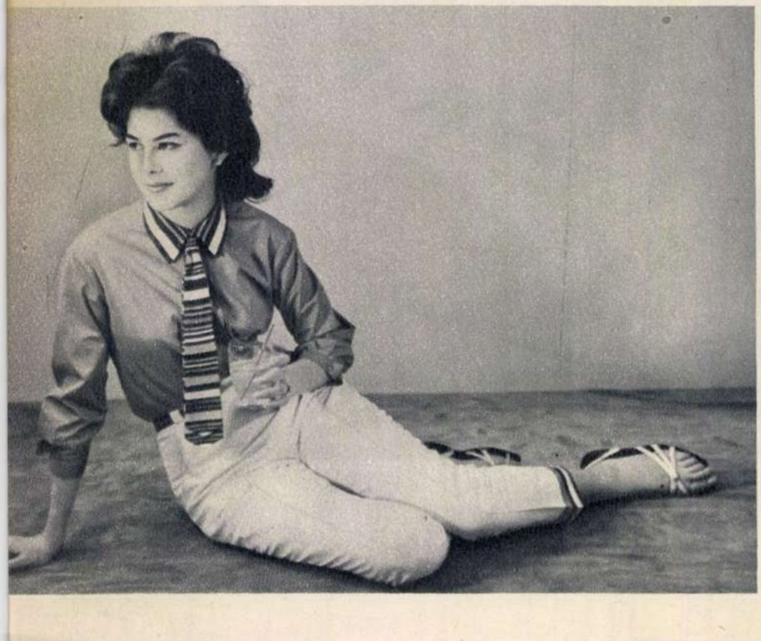

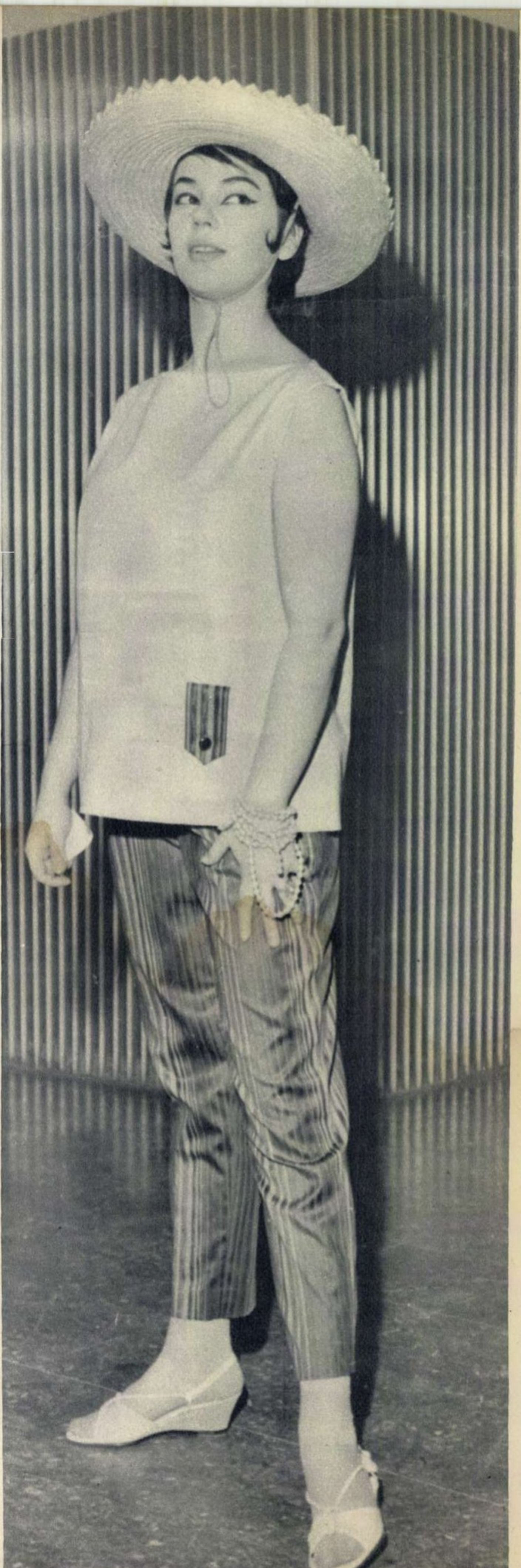

FOTOCRONICA
FLACĂRII

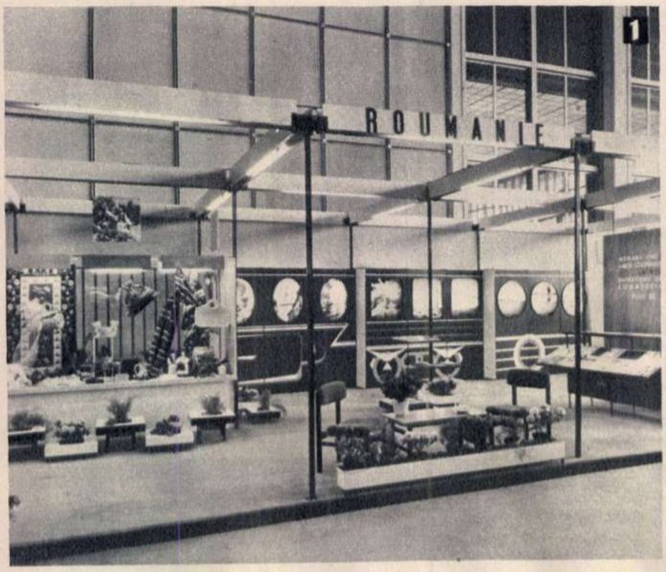
1

2

3

1

La cea de-a 37-a ediţie a Tîrgului internaţional de mostre de la Bruxelles, R.P. Romînă a participat cu un oficiu de informaţii comerciale.

2

Puternicele demonstraţii antiguvernamentale din Coreea de sud au creat o atmosferă de criză. Autorităţile au decretat legea marţială, iar armata a primit ordinul să preia controlul asupra oraşului Seul. În fotografie : poliţia din capitala sud-coreeană intervine pentru a împrăştia pe demonstranţi.

3

Aniversarea a 150 de ani de la alipirea cantonului Geneva la Confederaţia helvetică a prilejuit o pitorească sărbătorire.

4

Lal Bahadur Shastri a fost ales lider al fracţiunii parlamentare a partidului Congresul naţional indian şi însărcinat de preşedintele Republicii India, Radhakrishnan, să formeze noul guvern indian.

5

Cea mai gravă epidemie de febră tifoidă din ultimii 27 de ani din Marea Britanie s-a declanşat în localitatea scoţiană Aberdeen. În fotografie : la spitalul din Aberdeen bolnavii sînt izolaţi.

6

Oraşul Albertville (Katanga de nord) a fost recent ocupat de unităţi de partizani congolezi. „Restabilirea ordinii“ de către autorităţi s-a soldat cu moartea a peste 150 persoane şi cu numeroşi răniţi. În fotografie : locuitori din Albertville în faţa spitalului din localitate, aşteptînd veşti despre rudele lor.

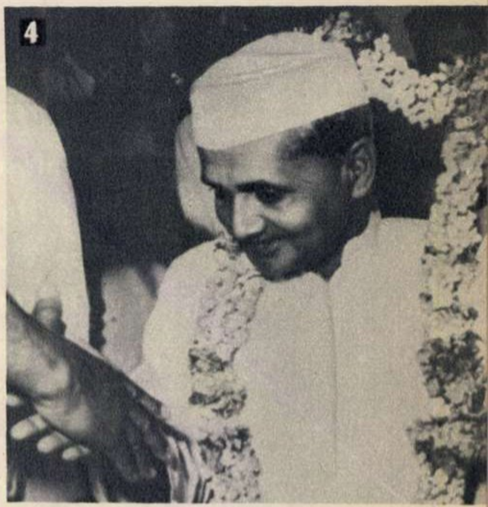
4

5

6

FLACĂRA. Redacţia: Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, raionul 30 Decembrie.
Căsuţa poştală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10— int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poştale, la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREŢUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii“.
MACHETA : Ion Vulpescu.

41.505

Bibl Reg

UZINA CHIMICĂ „9 MAI“ BUCUREȘTI

produce **BUNURI DE LARG CONSUM:** Lichide și prafuri contra insectelor din locuințe (ploșnițe, purici, gîndaci, muște): Heclotox, Deparatox, Detexan, Novitox, Detatox, Furnitox. Îngrășăminte pentru legume, flori și pomi fructiferi. **PRODUSE ANTIINCENDIARE:** Pulvogen, Praf unic 1, Praf unic 2. **PENTRU INDUSTRIE:** Săruri de bariu, Acid boric, Borax, Săruri de magneziu, Clorură mercurică, Săruri galvanice, Săruri pentru tratamente termice, Oxigen, Argon, Azot, Acid monoclor acetic, Acid fenoxiacetic. **PENTRU AGRICULTURĂ:** Insecticide prafuri, Insecticide lichide, Raticide, Ierbicide.

ml
20°C
Na
Mn
O
H
Az
Cu
Fe
S
C

05/7

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

25

Examen de stat pe ogoare

CE ESTE SCINTIGRAFIA?

ÎNSEMNĂRI TEATRALE
de Victor Eftimiu

O SCHIȚĂ
de Aldous Huxley

Anul XIII nr. 25 (473) — 20 iunie 1964

20

CARNETUL FLACĂRII

TRADUCERI

de Aurel BARANGA

Inaintea primului război mondial a apărut o colecție, a „Bibliotecii pentru toți“, și care și-a dobîndit curînd funcția unei instituții culturale de mîna întîia. O exigență, deosebit de valoroasă mai ales pentru acea vreme, unită cu un gust subțire, au alcătuit un catalog uimitor: cele mai însemnate opere din literatura lumii. Același spirit rector demn a asigurat o sumedenie de traduceri aparținînd unor condeie scriitoricești exemplare. Din nefericire, între cele două războaie, nici colecția amintită, nici altele similare n-au mai vădit aceeași rîvnă mai ales în privința traducerilor și au apărut astfel o sumedenie de deficiențe menite să dea crezare unui adagiu neadevărat: „traduttore-tradittore“, orice traducere însemnînd o trădare, o denaturare. Felul cum se fac astăzi, în genere, traducerile la noi e în orice caz o dezmințire a zicalei. Fiindcă, în imensa lor majoritate, tălmăcirile se bucură de o grijă atentă, incredințate mai întotdeauna unor competințe verificate. E suficient să subliniem că, în cele mai dese cazuri, traducerile se fac din original sub un control avizat, țintind la eliminarea aproximației, la redarea nuanței cît mai apropiate de inspirația inițială. Iar uneori, transpoziția depășește limitele restituirii dintr-un grai într-altul. Se poate vorbi, fără păcatul unei exagerații care n-ar servi pe nimeni, de o adevărată rescriere a operei într-un grai nou. Am înaintea mea traducerea romînească a operei lui Shakespeare îngrijită de Editura pentru literatură și orice comparație cu tălmăciri anterioare, cade. Traducerile, girate de condeie scriitoricești experte, nu se mulțumesc să fie o juxtă, ci năzuie la o retopire în grai autohton a geniului original. În teatru, unde limba cere fluența graiului vorbit, performanța e și mai valoroasă. Același lucru pentru colecția Molière și numai faptul că unele tălmăciri poartă semnătura lui Tudor Arghezi e suficient să arate că, astăzi, la noi, traducerile capodoperelor universale au depășit stadiul în care accentul cade pe necesitate, circulație sau imperativ publicitar și au devenit un fapt de cultură. Demne de o tradiție glorioasă, cînd au semnat tălmăciri: Caragiale, Șt. O. Iosif sau Octavian Goga.

Am în fața privirilor mele uimite și încîntate, cartea, de legitimă circulație și prețuire mondială, „Ghepardul“. Tălmăcirea romanului lui Lampedusa — în orice limbă — e mai mult decît o dificultate, e un examen. Concepută cu o migală, împinsă uneori pînă la exces și manie, fraza scriitorului italian e o poemă în proză, cizelată la filigran. Traducătorul romîn Tașcu Gheorghiu, traducător-poet sau poet-traducător, cu binecunoscute galoane literare cucerite anterior, a avut un uimitor simț și instinct. Și-a dat seama că proza „Crailor de curte veche“ a lui Matei Caragiale se aseamănă prin șlefuială de stilistica lui Lampedusa și că între cei doi scriitori sînt și alte afinități, dincolo de pasiunea lor comună pentru perfecția marmoreană a frazei.

Cu o patimă exemplară deci pentru descoperirea nuanței, cu o inspirație fericită la alegerea cuvîntului, îmbibînd cartea de acea aură de vis pe care o iradiază „Craii“, atent la tot ce poate oferi ca sugestie neologismul, sensibil la parfumul arhaismelor plastice, scăldînd fraza într-o ritmică abia perceptibilă, Tașcu Gheorghiu a brodat cu acul o tălmăcire care, încetînd să mai fie o traducere, e o lucrare de artă cu drept la respectul lectorilor.

Și am citat exemplul fiindcă în vasta operă de culturalizare ce se consumă cotidian sub ochii noștri, cazul încetează, de fapt, să mai fie izolat sau singular, ci devine prin frecvență regula și media statistică.

„Traduttore-tradittore“, încă o tristă zicală înfrîntă. Ce bine!

COPERTA NOASTRĂ

MIRCEA CRIȘAN **în spectacolul „Eu și materia moartă“.**

Fotografie de A. MIHAILOPOL

EXAMEN DE S

Anul cinci de la agronomie a împînzit țara. Părăsind amfiteatrele facultății, studenții lucrează acum pe ogoarele patriei.

Așadar, șase luni dintr-un an sînt închinate practicii celei mai îndelungate. Ea include și pregătirea unui examen de exigență și sinteză care conferă diploma de stat.

Deci, un colocviu cu studenții — nu la facultate, ci pe ogoare.

HOLDE CU CLOPOȚEI

Am întîlnit-o în Dobrogea. Era îmbrăcată băiețește. Fiindcă nu i-am putut defini culoarea ochilor, a rămas nițel surprinsă.

— De ce mă priviți așa?

— Fiindcă aveți ochi necomuni. Au ceva din iarbă, ceva din mare...

— Distingeți greu culorile. Ochii mei se aseamănă cu lucrarea care o pregătesc pentru examenul de stat.

— Poftim?

— Nu glumesc. Ochii mei aduc cu floarea inului. Lucrarea mea de diplomă e intitulată „Capacitatea de producție a diferitelor soiuri de in în condițiile pedoclimatice ale Dobrogei“.

Ioana Nestorescu își curăță noroiul de pe cizmele de cauciuc și ne spune:

— Aici e holda mea cu clopoței. Colectiva din Mereni m-a „împroprietărit“, pentru șase luni, cu 3.000 m p de pămînt Aici fac experiențele cu inul. Am în cultură comparativă șase soiuri de in.

— Ce-ați vrut să spuneți prin „holda mea cu clopoței“?

— Ați ascultat vreodată cum cîntă semințele inului în capsule? Ca o simfonie.

— Sînteți melomană?

— Da. Vioara însă n-am adus-o aici. Am lăsat-o la București cu strunele amuțite.

— Cu ce medie ați încheiat anul cinci?

— Cu 8,90.

— De ce-ați ales agronomia?

— Mi se pare că e o „boală“ în familia mea. Mai am două surori, Ștefania și Ilaria, care sînt ingineri agronomi...

— Dv. sînteți studentă. De ce colectiviștii din Mereni vă spun „tovarășă ingineră“?

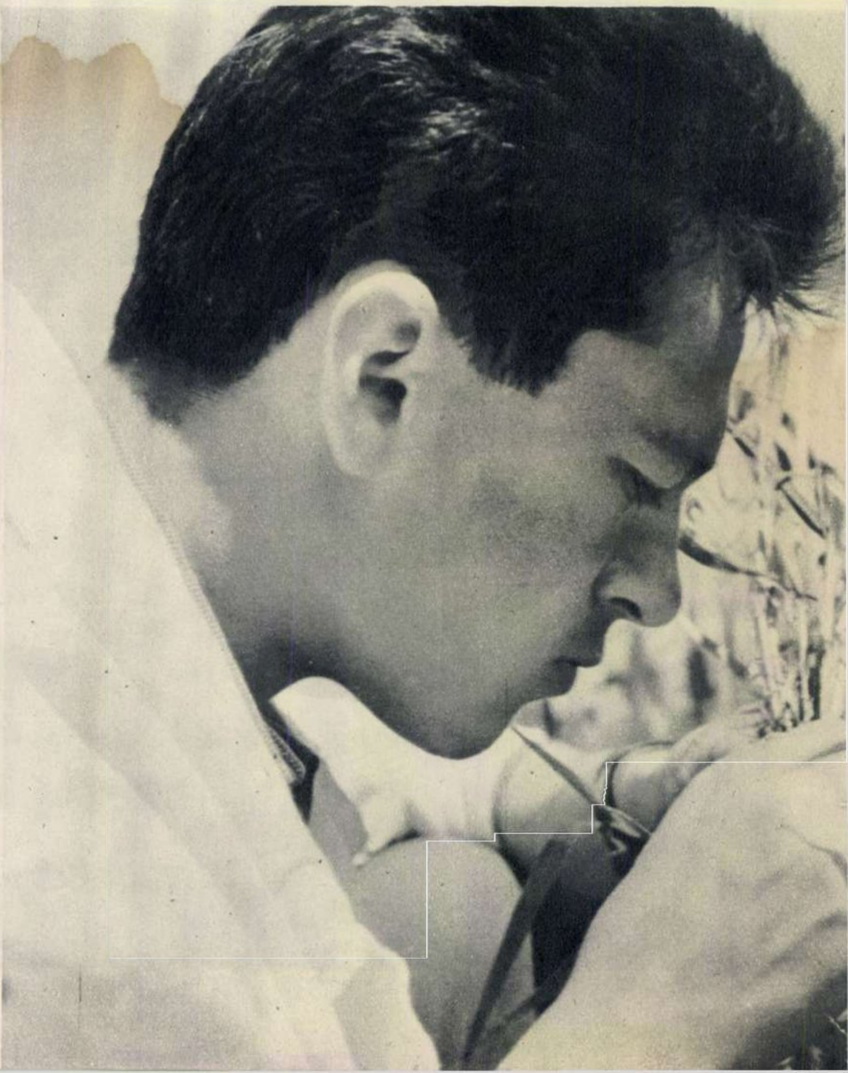

AT PE OGOARE

— S-a întîmplat un lucru neplăcut. Inginerul agronom al gospodăriei s-a îmbolnăvit. Eu îi țin locul.

— Deci, sînteți inginerul gospodăriei.

— Într-un fel, da.

— Care-i sectorul cel mai puternic al gospodăriei ?

— Cel cerealier. La Mereni sînt vestiți cultivatori de porumb. Anul trecut colectiviștii de-aici au obținut premiul II pe regiune. Producția medie la hectar a fost de 4.100 kg boabe.

— Ce nu vă place la Mereni ?

— Zootehnia.

— E dezechilibrată baza furajeră ?

— Nu. Se lucrează încă cu unele metode empirice.

Venim de la cîmp la sediul gospodăriei și la convorbirea noastră e invitat Gheorghe Chiriac, președintele. El are numai cuvinte de laudă despre studenta în practică. Buna organizare a muncilor agricole, instruirea zilnică a brigadierilor — ne informează președintele — sînt preocupări de seamă ale Ioanei. Fata asta de 23 de ani, se „amestecă" în toate sectoarele gospodăriei.

— În ce stadiu se găsește lucrarea dv. de diplomă ?

— Am tot materialul. Știți, mi-am luat drept consultanți la lucrare și oameni care n-au absolvit nici o facultate. Aflu multe lucruri interesante de la colectiviștii cu experiență.

— Ce-ați zice, dacă întîmplarea — sau nu întîmplarea — v-ar muta viața aici, la Mereni ?

— Aș face un singur lucru : mi-aș aduce vioara de la București. Cînd aș fi foarte obosită, m-aș odihni cîntînd.

NU-I FRUMOS ÎN VIAȚĂ DACĂ E UȘOR

Aceasta-i părerea lui Eugen Triboi. Poate că nu i-am fi cunoscut-o dacă nu venea vorba despre note. E tot în anul cinci și tot la agronomie. Nu are nici un 9. Numai 10. Nici în anul patru, nici în anul trei n-a avut vreun 9. De trei ani, numai 10.

— V-au fost atît de ușoare disciplinele în ultimii trei ani de studenție ?

— Nimic nu mi-a fost ușor. Dar găsesc că frumusețea în viață o găsești tocmai atunci cînd nu e totul ușor. Mediocritatea și lucrul de mîntuială fac viața urîtă.

— De unde pasiunea pentru agronomie ?

— Știu eu ? Poate de la mama de-acasă, poate de la cercul de științe naturale al cărui președinte eram pe vremea cînd purtam cravată roșie. V-aș spune un lucru pe care nu-l știu mulți.

— Dacă se poate... vă rog.

— Întîi am dat examen la fizică.

— Și ?

— Am picat. Se pare că am avut ghinion.

— Dacă ar fi să începeți studenția acum, la ce v-ați înscrie ?

— La agronomie. M-a cucerit. Dar studiul îl voi continua și cînd voi fi în producție. Pentru că mă interesează în mod deosebit agrochimia.

— Dv. ce lucrare aveți pentru examenul de stat ?

— „Aplicarea îngrășămintelor lichide cu azot în agricultură, influența acestora asupra solului și plantelor".

— Văd că vă stau la dispoziție cele mai interesante — din acest punct de vedere — laboratoare și cîmpii.

— Da, pentru un om pe care-l pasionează cercetarea, Fundulea e un ideal.

— Ce părere aveți, în general, despre practica studențească ?

— Îngăduiți-mi să amintesc de un student pe care l-am cunoscut. Pînă în anul cinci nu văzuse cum răsare porumbul. Nu era rău la carte. Dar se cam ferea de practică. Nu știu cum a evoluat. Poate că bine. Greutățile te învață cum să muncești și să acționezi.

— Cred că dv., care în ultimii trei ani ați luat toate examenele cu zece, aveți o părere excelentă despre facultate.

— Am, dar nu există facultate care să te facă inginer desăvîrșit. Numai condițiile concrete te învață cum să acționezi. Știți cum e pămîntul ?

— Cum ?

— Ca oamenii. Are personalitate. Noi, agronomii, vorbim în general de condițiile pedoclimatice și cerem ca plantele să fie cultivate în concordanță cu acestea, dar...

— Dar ce ?

— Există particularități, nu ușor sesizabile, chiar în cadrul acestor condiții. Iată pentru ce se vorbește tot mai mult de agrotehnică diferențiată.

— Ați spus că slăbiciunea dv. e agrochimia. De ce ?

— Fiindcă în acest domeniu sînt încă multe de făcut. Chimizarea agriculturii are mari perspective în țara noastră. Aici avem o materie primă — azotul — inepuizabilă.

— Am aflat că dv. pledați pentru îngrășămintele azotoase lichide. Iarăși : de ce ?

— Pentru că în comparație cu cele solide sînt cu mult mai ieftine. De un an de zile caut în literatura de specialitate tot ce e legat de agrochimie și ideile din cărți le transfer aici, în pămînt. La ferma experimentală a Institutului am, de altminteri, loturi comparative cu îngrășămintele solide și lichide.

— Ați fost prin multe unități agricole socialiste ?

Ioana Nestorescu își pregătește lucrarea pentru examenul de stat în lanurile de in.

— Prin Dobrogea, Bărăgan și Transilvania.

— Ce impresie v-au făcut ?

— În general, bună. M-a mîhnit un lucru : nu toate gospodăriile agricole colective au casă-laborator. Nu vreau să spun cuvinte mari, dar cred că o casă-laborator pe lîngă gospodăria colectivă e o Fundulea în miniatură, un mic institut de cercetare.

★

Din martie, sălile de cursuri ale anului cinci de la facultățile de agronomie sînt pustii. Cei care au trăit ani în șir emoțiile studenției pregătesc acum lucrarea de diplomă pentru examenul de stat. Peste puțină vreme, tinerii aceștia, cei mai proaspeți ingineri agronomi, vor lărgi numărul specialiștilor care lucrează în agricultura noastră socialistă.

Poate că nu e lipsit de semnificație să arătăm faptul că în timp ce în România „eminamente agricolă" de pe vremuri inginerul agronom era o pasăre destul de rară, acum, în preajma aniversării a 20 de ani de la eliberare, în agricultura noastră își spun cuvîntul aproape 20.000 de cadre cu studii superioare. Nu întotdeauna a fost ușor. Din 1918 și pînă în 1944 facultățile de agronomie și medicină veterinară au fost absolvite de 4.107 tineri, în timp ce numai în ultimii cinci ani de pe porțile facultăților noastre au ieșit peste 4.000 ingineri agronomi și medici veterinari...

În toamna anului '64 vor sosi în satele noastre tineri și tinere care vor rămîne definitiv în mijlocul lucrătorilor din agricultură. Tinerii aceștia — ingineri agronomi și medici veterinari — sînt promoția anului XX.

Satele îi așteaptă cu inima deschisă.

George CIUDAN
Fotografii de Elena GHERA

Eugen Triboi, student fruntaș și pasionat partizan al chimizării agriculturii.

ALBUM FOTOGRAFIC 1964: CONSTANȚA

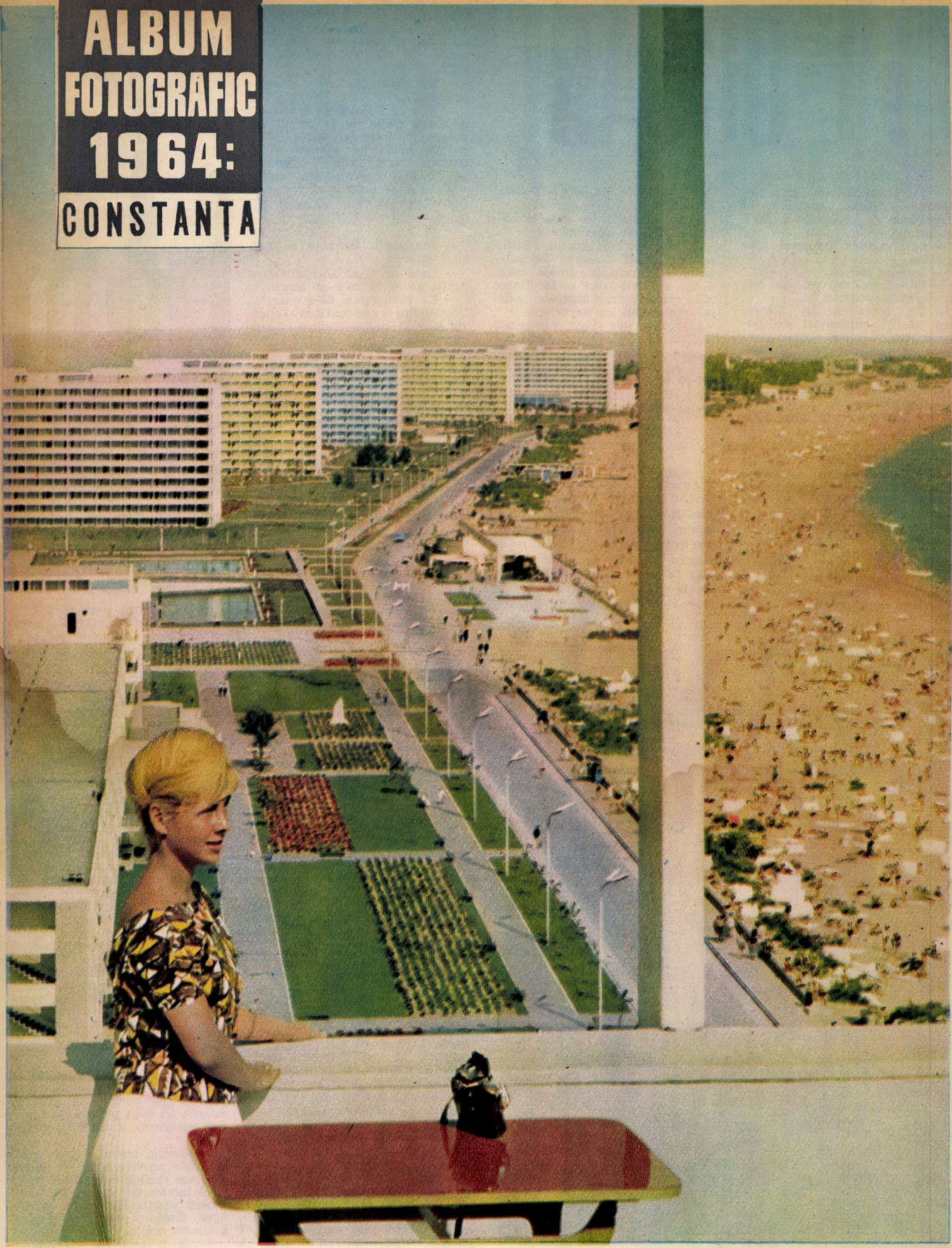

Pe malul mării, la Mamaia...

FERESTRE SPRE ADÎNCUL PĂMÎNTULUI

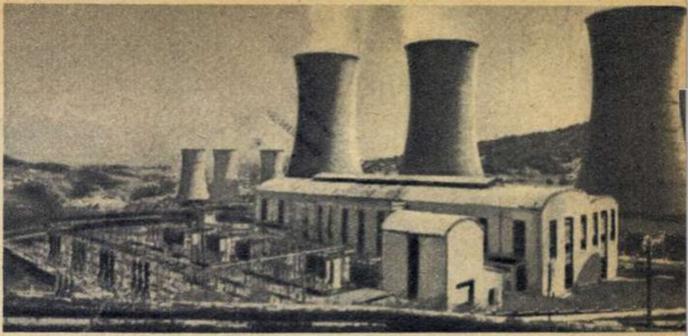

Această uzină din Italia este acţionată de energia degajată în timpul şi după erupţiile vulcanice.

Lava fierbinte care mătură totul în cale, gazele fierbinţi care distrug tot ce întîlnesc, „bombele“ şi praful aruncate în aer, valurile imense produse de erupţiile submarine reprezintă tot atîtea aspecte catastrofale ale activităţii vulcanilor, pe care, cel puţin din citit, le cunoaştem cu toţii. Foarte des se înregistrează şi victime omeneşti, în afara imenselor pagube materiale. De exemplu, între anii 1500 şi 1900 şi-au găsit moartea în urma erupţiilor vulcanice peste 190.000 de oameni.

Aceste primejdii permanente au făcut ca mult timp vulcanii să reprezinte cetăţi inexpugnabile ale naturii. Materia aruncată în timpul erupţiei era cunoscută abia după ce furia vulcanilor trecea.

DE LA EMPEDOCLE LA VULCANOLOGII DE AZI

Încercările temerare de a observa mai îndeaproape o erupţie vulcanică s-au sfîrşit de cele mai multe ori cu moartea : dorinţa lui Empedocle, în mijlocul secolului al V-lea î.e.n., de a vedea de aproape „magma cea vie“ în craterul vulcanului Etna, precum şi încercarea curajoasă a lui Pliniu cel Tînăr de a asista la erupţia Vezuviului din anul 79 e.n., au fost „înfrînte“ de vulcani.

Se părea că ofensiva omului pentru smulgerea tainelor vulcanilor era sortită eşecului, dar ea a fost reluată, ce-i drept mult mai tîrziu, în zilele noastre. Să amintim de pildă de vulcanolo-

G. G. UDUBAŞA

(Continuare în pag. 6)

De curînd, lîngă coasta Islandei, s-a ivit un mic petic de uscat, care nu figurează pe nici o hartă din lume. „Certificatul de naştere“ a fost semnat de nori groşi de cenuşă, amestecată cu bucăţi de rocă.

„Cetatea“ de la Roșia-Montană, din Munții Apuseni. Exploatarea bogatelor zăcăminte de aur a început aici încă dinainte de vremea romanilor. Se observă urmele vechilor lucrări miniere care au străbătut masivul în toate direcțiile.

gul belgian Haroun Tazieff, care a vizitat majoritatea vulcanilor de pe glob și, cu un curaj nemăsurat și o dorință de neînfrînt de a le cunoaște tainele, a coborît în cratere, în locul unde lava incandescentă apare la suprafață. El a stat la doi pași de lava fluidă, suportînd căldura ei înăbușitoare, sfidînd gazele fierbinți, canonada bombelor vulcanice. Astfel, el a reușit să privească în „ferestrele“ deschise spre adîncul pămîntului, să fotografieze de la cea mai mică distanță posibilă o erupție...

De data aceasta în întîlnirea dintre om și „diavolul subpămîntean“, mai puternic s-a dovedit cel dintîi.

De ce erup vulcanii și ce reprezintă materia zvîrlită de ei la suprafață ?

S-a ajuns la concluzia, pe baza observațiilor și a deducțiilor teoretice, că pămîntul are o structură zonară. Diversele zone au o compoziție și greutate specifică diferite, în funcție de adîncimi. Există o zonă externă, numită „scoarța terestră“, de grosime variabilă : 5-8 km sub oceane și 70 km în zonele continentale. Ea este separată de învelișul pămîntului de așanumita suprafață a lui Mohorovicic (după numele a doi fizicieni iugoslavi care au stabilit-o pe baza reflexiei undelor seismice). La nivelul acestei suprafețe — pe care oamenii de știință vor încerca în curînd s-o atingă prin foraje adînci, în cadrul proiectului „Moho“ — se petrec fenomenele care produc cutremurele, erupțiile vulcanice etc.

Aci iau naștere magmele — topituri de silicați conținînd și cantități apreciabile de gaze. Cînd presiunea gazelor depășește pe aceea a mediului înconjurător, magmele încep să migreze spre zonele „slabe“ din scoarță. Ele se pot consolida în adîncime sau pot ajunge la suprafață sub formă de lavă. În cazul cînd cantitatea de gaze conținută în lavă este mică, erupția este liniștită (așanumitul tip hawaian) ; dacă există un conținut ridicat de gaze, ele provoacă o erupție explozivă (tipul strombolian, de la vulcanul Stromboli din Italia).

O ENERGIE GRATUITĂ

Stațiile vulcanice din Kamceatka, Indonezia, Japonia, Italia, insulele Hawaii, Noua Zeelandă etc., instalate în apropierea vulcanilor activi, supraveghează continuu comportarea lor, în scopul de a prevedea erupția pe baza studierii cutremurelor, a șocurilor subterane și a comportării undelor elastice. (Despre recenta erupție a vulcanului Irazu din Costa Rica publicăm un articol chiar în numărul de față.)

Și totuși, vulcanii înseamnă oare numai catastrofe și distrugeri ? Nu pot fi ei folosiți sub nici un chip de oamenii care au suferit atît de des din cauza lor ?

De fapt, produsele erupțiilor propriu-zise — rocile vulcanice — se utilizează pe scară largă în construcții. Însă mai importantă este energia termică eliberată la erupția vulcanilor. Erupția de lavă este însoțită de emanații de gaze și vapori de apă, a căror temperatură scade pe măsură ce activitatea vulcanică în genere se stinge. După temperatură și conținutul în diverse gaze, ele se numesc fumarole, solfatare și mofete, acestea din urmă — în care predomină bioxidul de carbon — formînd ultimele manifestări ale activității vulcanice.

În regiunile cu vulcani activi folosirea emanațiilor de vapori de apă fierbinți reprezintă un fapt obișnuit, impus adesea de condițiile vitrege de trai. Lipsa de combustibil a făcut ca încă din anul 1910 orașul Reykjavik, capitala Islandei, să fie termoficat cu apele fierbinți subterane, care au o temperatură medie de 87° C. Debitul sondelor săpate la adîncimi între 20 și 770 m este de 400 litri apă pe secundă, asigurînd cel mai economic și mai curat sistem de încălzire al unui oraș. O mare cantitate de apă este captată din gheizere — izvoare cu apă fierbinte, cu o activitate intermitentă. În întreaga insulă se cunosc circa 200 de grupuri de gheizere, 40 dintre ele fiind grupate în jurul vulcanului Hekla, unul din cei mai mari din Islanda. Datorită gheizerelor, în Islanda s-au putut aclimatiza plante care de obicei cresc în regiuni mai sudice : roșii, vița de vie, chiar banane și ananas !

Praful vulcanic constituie un bun îngrășămînt natural : în jurul vulcanilor pămîntul este foarte fertil ; aceasta explică, de pildă, densitatea mare a populației în jurul unor vulcani din Indonezia, cu toată primejdia care-o pîndește permanent.

În Noua Zeelandă se găsește cel mai mare gheizer din lume — Waimangu — situat la poalele vulcanului Tarawera. De fapt, toată regiunea „fumegă“, oferind astfel un mijloc gratuit de... încălzire a mîncării. De curînd aici s-a construit o centrală electrică experimentală, care folosește aburi direct din sonde.

Emanațiile de gaze și vapori fierbinți ocupă o suprafață apreciabilă în provincia Toscana din Italia. Țăranii italieni le numesc soffioni („fluierători“), deoarece produc un zgomot asemănător unor fluierături. Încă din 1931 sondele săpate aici pînă la adîncimea de 360 m au atins „rezervoare“ cu aburi la o temperatură de 160° C, folosiți la alimentarea cu energie a unei uzine electrice. În 1953 cele șapte centrale electrice geotermice (care folosesc apa fierbinte subterană) din jurul orașului Lardevello dădeau 1.860 milioane kWh, ceea ce reprezintă circa 6% din producția de energie a țării ! Ea este suficientă pentru alimentarea cu energie electrică a unei serii întregi de orașe și electrificarea unor linii ferate din Toscana.

1964, NU 4338 !

În Uniunea Sovietică există numeroase gheizere în regiunile cu vulcanism activ : peninsula Kamceatka și insulele Kurile, unde locuitorii le folosesc de mult în scopuri gospodărești.

Cîteva sonde săpate în jurul vulcanului Avatka din Kamceatka au ajuns, la 300 m, la o apă fierbinte care, adusă la suprafață, are 100°C. Ea va alimenta o centrală geotermică experimen-

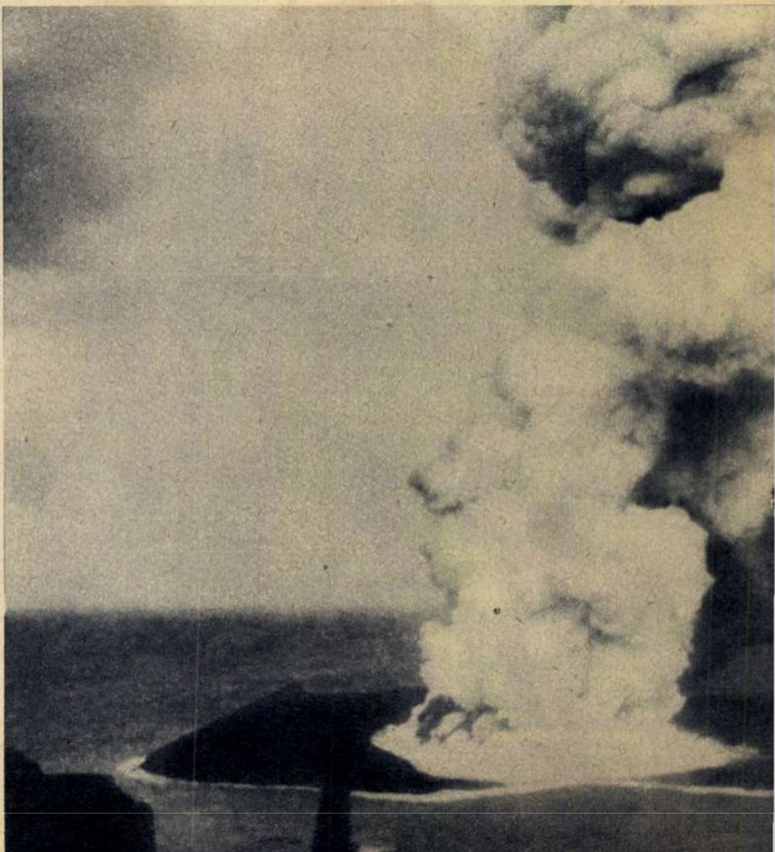

tală care, printre altele, va furniza aburi şi apă fierbinte oraşului Petropavlovsk. În insula Kunaşir din arhipelagul Kurilelor, la poalele vulcanului Mendeleev există o plajă în nisipul căreia se poate coace chiar oul! Izvoarele fierbinţi de aici vor fi folosite pentru termoficarea oraşului Iujnokurilsk. Acestea sînt numai cîteva din utilizările diverselor forme de manifestare a activităţii vulcanice în aceste regiuni dezvoltate intens în anii puterii sovietice.

Acum 120 de ani literatul rus V. F. Odoevski îşi imagina în povestirea sa „Anul 4338“ că vulcanii din Kamceatka vor fi folosiţi pentru încălzirea ţării. Previziunile scriitorului au fost realizate, ba chiar întrecute prin folosirea multilaterală a acestei energii gratuite.

Activitatea vulcanică este însoţită de formarea unor zăcăminte de minerale utile; unele din ele iau naştere chiar sub ochii omului. Cele mai importante sînt zăcămintele de sulf depuse din emanaţiile gazoase încărcate cu hidrogen sulfurat care, în contact cu aerul, duc la depunerea sulfului nativ. Mari zăcăminte de sulf depus din emanaţiile vulcanice se găsesc în Italia (Sicilia), Japonia, U.R.S.S.

În trecutul geologic al pămîntului, geologii au descifrat mai multe etape în care dezvoltarea vulcanismului a atins proporţii mari. De fiecare din aceste „etape vulcanice“ sînt legate zăcăminte de minerale utile, formate din soluţiile bogate în compuşi metalici care au însoţit erupţiile. În cadrul rocilor în general şi al celor vulcanice în special se observă o anumită „specializare“ în sensul că de un tip oarecare de roci sînt legate anumite zăcăminte de substanţe utile. Acest lucru prezintă deosebită importanţă pentru descoperirea de noi zăcăminte în regiunile în care apar rocile respective. Un exemplu edificator îl oferă descoperirea diamantelor în Iakuţia.

Cele mai bogate zăcăminte diamantifere erau considerate cele din Africa de Sud, localizate în roci vulcanice denumite kimberlite, de la numele localităţii Kimberley. În Iakuţia se cunoşteau aceste roci, dar diamantele au fost descoperite abia în 1954, cercetările făcîndu-se tocmai pe baza principiului „specializării“ de care vorbeam. Căutările geologilor sovietici s-au încheiat cu succes, aducînd Iakuţiei o faimă binemeritată.

În ţara noastră cel mai important, sub aspect geologic şi economic, este vulcanismul neogen, dezvoltat în lanţul eruptiv Oaş-Gutin-Căliman-Harghita şi în Munţii Apuseni.

Principalele produse ale acestui vulcanism, datînd de cîteva zeci de milioane de ani (la mijlocul perioadei neogene), sînt andezitele. În general de aceste tipuri de erupţii sînt legate numeroase zăcăminte de aur, argint, plumb, zinc, cupru etc. Astfel de zăcăminte se găsesc şi în ţara noastră, localizate în regiunea minieră Baia-Mare şi în Munţii Apuseni. Depunerea carbonatului de calciu din emanaţiile cu caracter mofetic duce la formarea travertinului — roca ce apare pe faţadele multor blocuri din Capitală. La noi, asemenea roci se găsesc la Borsec şi la Rapolt (lîngă Deva).

În afară de piatra de construcţie de bună calitate oferită de rocile vulcanice, trebuie menţionate ca produse ale activităţii mofetice în ţara noastră apele minerale de la Borsec, Covasna, Bodoc, Tuşnad.

Extinderea rocilor vulcanice pe teritoriul ţării noastre a făcut ca ele să fie studiate de multă vreme, în aceste roci fiind cantonate principalele zăcăminte de minerale utile. A cunoscut şi mai cunoaşte încă o faimă mondială mineritul de la Săcărîmb şi Roşia-Montană şi cel de la Baia-Sprie, Herja, Cavnic, din regiunea Baia-Mare. Eşantioane frumoase din aceste zăcăminte se găsesc în multe din colecţiile muzeelor din ţara noastră şi din alte ţări.

Mineritul în aceste regiuni are o vechime apreciabilă. De exemplu, mina de aur de la Săcărîmb este menţionată încă prin anul 1750. În trecut exploatarea acestor zăcăminte a fost făcută însă prădalnic, fără raţiune, doar pentru profituri. Abia după instaurarea regimului democrat-popular s-a trecut la lucrări geologice sistematice, raţionale, executate pe bază ştiinţifică. Pe lîngă redeschiderea unor vechi exploatări s-au descoperit şi alte zăcăminte noi.

OFENSIVA CONTINUĂ...

În planurile organizaţiilor geologice din ţara noastră studiul vulcanismului neogen ocupă un loc important, avînd în vedere resursele minerale însemnate legate de el. Institutele de cercetări ştiinţifice colaborează cu întreprinderile de prospecţie şi explorare în vederea întocmirii unei monografii asupra vulcanismului neogen.

O problemă esenţială care preocupă pe geologii ce studiază vulcanismul neogen este separarea diferitelor faze de erupţie. Acest lucru este important deoarece nu toate aceste faze au fost însoţite de soluţii bogate în mineralizaţii. Stabilirea şi separarea produselor fiecărei faze de erupţie devine o necesitate pentru extinderea lucrărilor de prospectare în regiuni noi; se va acorda o atenţie deosebită rocilor din faza în care au existat condiţii de mineralizaţie mai favorabile.

Cercetările geologilor romîni privind vulcanismul neogen sînt cunoscute peste hotare. Confruntarea rezultatelor obţinute de geologii diferitelor ţări din zona Carpaţilor şi din Balcani are loc la congresele Asociaţiei geologice carpato-balcanice, unde se discută probleme fundamentale privind structura şi evoluţia lanţului muntos carpato-balcanic. La congresele al IV-lea de la Bucureşti şi al V-lea de la Varşovia ale acestei asociaţii multe probleme discutate priveau vulcanismul neogen.

...Astfel decurge ofensiva ştiinţei împotriva vulcanilor, pentru a le smulge tainele şi a-i sili să aducă foloase omului, pe care l-au năpăstuit atîtea mii de ani...

G. G. UDUBAŞA
cercetător ştiinţific
Institutul de geologie-geografie
al Academiei R. P. Romîne

Un uriaş adormit de peste 250 de ani — faimosul Fuji din Japonia. Să fie oare adormit pe veci? *(dreapta sus.)*

← Erupţiile submarine reprezintă fenomene grandioase ale naturii. În fotografie: un vulcan îşi anunţă apariţia în arhipelagul Azorelor, aruncînd lavă, bucăţi de rocă, praf şi gaze fierbinţi.

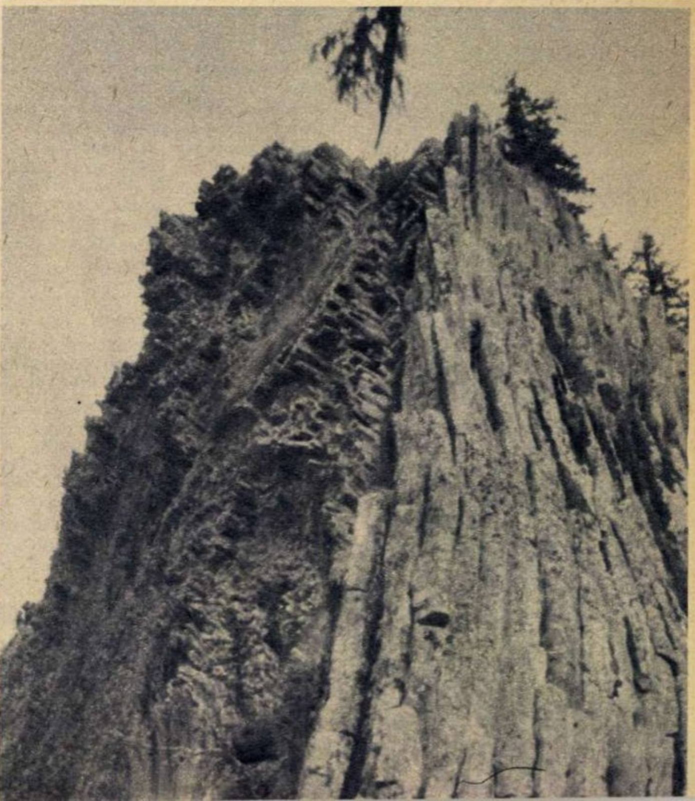

Prin răcire, lavele bazaltice se desfac în coloane monumentale. Frumuseţea Detunatei a făcut să se ţească în jurul ei multe legende.

„Căruţa cu paiaţe“ pornea, în 1919, în turneu prin ţară. În mijlocul trupei, marele actor Nottara.

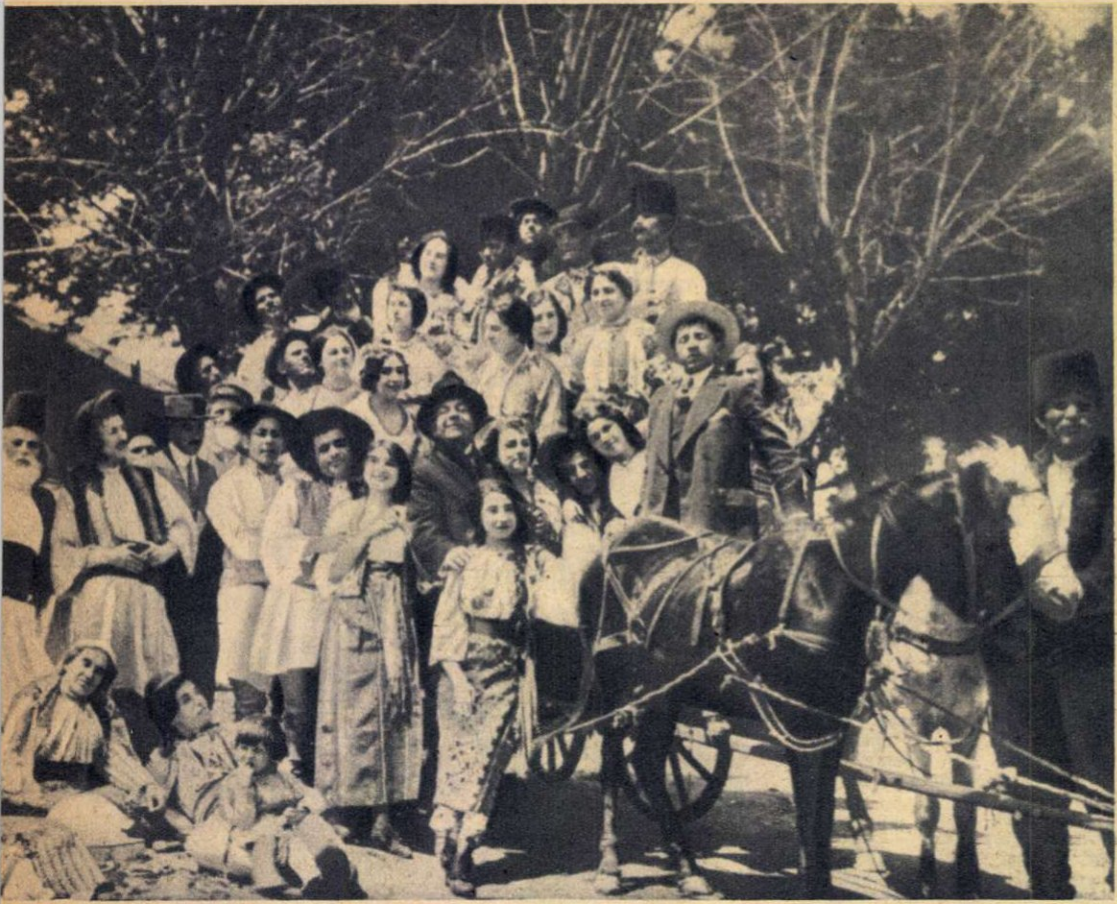

Iată-l pe C. I. Nottara în rolul temnicerului din „Cocoşul negru“.

VICTOR EFTIMIU

însemnări

Pe la începutul acestui veac, cînd, în calitate de spectator, mi-am început cariera de „teatralist“, Bucureştii aveau 250.000 locuitori, adică de vreo şase sau şapte ori mai puţin decît azi.

Funcţiona, în centrul Capitalei, „Teatrul cel mare“ devenit Teatrul Naţional, unde „Societatea dramatică“, înfiinţată sub directoratul lui Ion Ghica în 1878, dădea spectacole amestecate, de la tragedia antică pînă la melodramele, feeriile, vodevilurile, farsele şi operetele importate, pînă la creaţiunile („producturile“) autohtone, în frunte cu poemele dramatice ale lui Vasile Alecsandri şi comediile lui Caragiale.

O dramaturgie naţională se infiripa, cu timiditate.

Mai era, lîngă Cişmigiu, o sală încăpătoare, Teatrul Liric, menit să adăpostească, mai ales, trupele străine de dramă şi de operă aflate în turneu.

Şi mai era, în actuala Piaţă de flori, sala de spectacole şi întruniri publice de la Dacia, în vechiul han numit aşa, unde, în copilăria mea am văzut jucînd formaţiile dirijate de doi actori populari, Moru şi Bozianu, piese cu haiduci şi comedii naţionale. N-am să uit niciodată o feerie comică, „Păcală şi Dracul“, din care cred că a căzut sămînţa devenită, mai tîrziu, „Cocoşul negru“. De cine era acest „Păcală şi Dracul“, n-am ştiut, ca să mulţumesc autorului sau autorilor pentru emoţiile dăruite, pentru imboldul dat tinerei mele imaginaţii.

În sala Jigniţa din cartierul Văcăreşti, se producea, în idiş, o trupă de comedieni, dintre care unii au trăit pînă-n zilele noastre pregătind terenul actualului ansamblu al Teatrului evreesc de stat unde se pun în scenă spectacole de bună calitate.

La Jigniţa am văzut acum şaizeci şi cinci de ani o dramă feerică, „Maraon, zeul aurului“ care, împreună cu „Păcală şi Dracul“, a contribuit la elaborarea de mai tîrziu a aceluiaşi „Cocoş negru“.

Totdeauna m-au atras piesele fantastice, spectaculoase, cu foc bengal şi apariţii supranaturale. Drama modernă nu m-a interesat nici atunci, nici, mărturisesc, în anii maturităţii.

M-au vrăjit spectrele din „Hamlet“ şi „Macbeth“, dramele lungi şi pline de evenimente senzaţionale ale genialului dramaturg englez de la a cărui venire pe lume s-au împlinit patru sute de ani şi pe care planeta întreagă l-a sărbătorit în primăvara aceasta, cu toată strălucirea şi respectul cuvenite celui mai mare poet care a iubit scena, de la clasicii greci : am numit pe Will-cel-roşcat, gloriosul Shakespeare.

Omagiu adus de un umil discipol de la gurile Dunării, i-am închinat şapte sonete, pe care Marcela Rusu le-a dus, în traducere engleză, la Stratford-on-Avon.

Nădejde, prăbuşire, hohot, geamăt,
Universalul omenirii freamăt
Le-a tălmăcit Shakespeare ca nimeni altul.

. . . .

Elisabeta cea cu guşa triplă,
Episcopii cu gloria multiplă,
Cei cu peruci pudrate peste cranii,

Ducesele cu naltă coafură
Trăiesc în amintiri fiindcă fură
Lui William Shakespeare contemporanii

. . . .

Sufleor, valet, actor de mîna doua,
Aşa cum cerul îl răsfrînge roua,
Şi-a întrecut destinele umile
Şi s-a nălţat în gloria supremă
Purtînd nemuritoarea diademă
Alături de Sofocle şi Eschile...

. . . .

Marele vrăjitor al copilăriei mele, interpretul lui Shakespeare şi al atîtor autori prestigioşi, a fost C. I. Nottara, maestrul maeştrilor, decanul scenei romîneşti, profesorul şi regizorul, al cărui profil de medalie, cu buza de jos depăşind pe cea de sus, îl desenam cu cărbunele pe zidurile caselor, Nottara, după care mă ţineam pe stradă şi-i ieşeam înainte la fiecare cotitură a uliţei, ca să-l mai salut o dată, Nottara care mi-a dat primele şi cele mai intense emoţii teatrale. Mai tîrziu am avut norocul să-l am ca interpret în mai multe piese, înce-

...şi pe Agepsina Macri-Eftimiu în piesa „Theocrys“ de Victor Eftimiu.

Scenă din piesa „Moartea unui artist“ de Horia Lovinescu, unul din spectacolele de succes ale stagiunii. În fotografie, actorii Ilinca Tomoroveanu şi Florin Piersic.

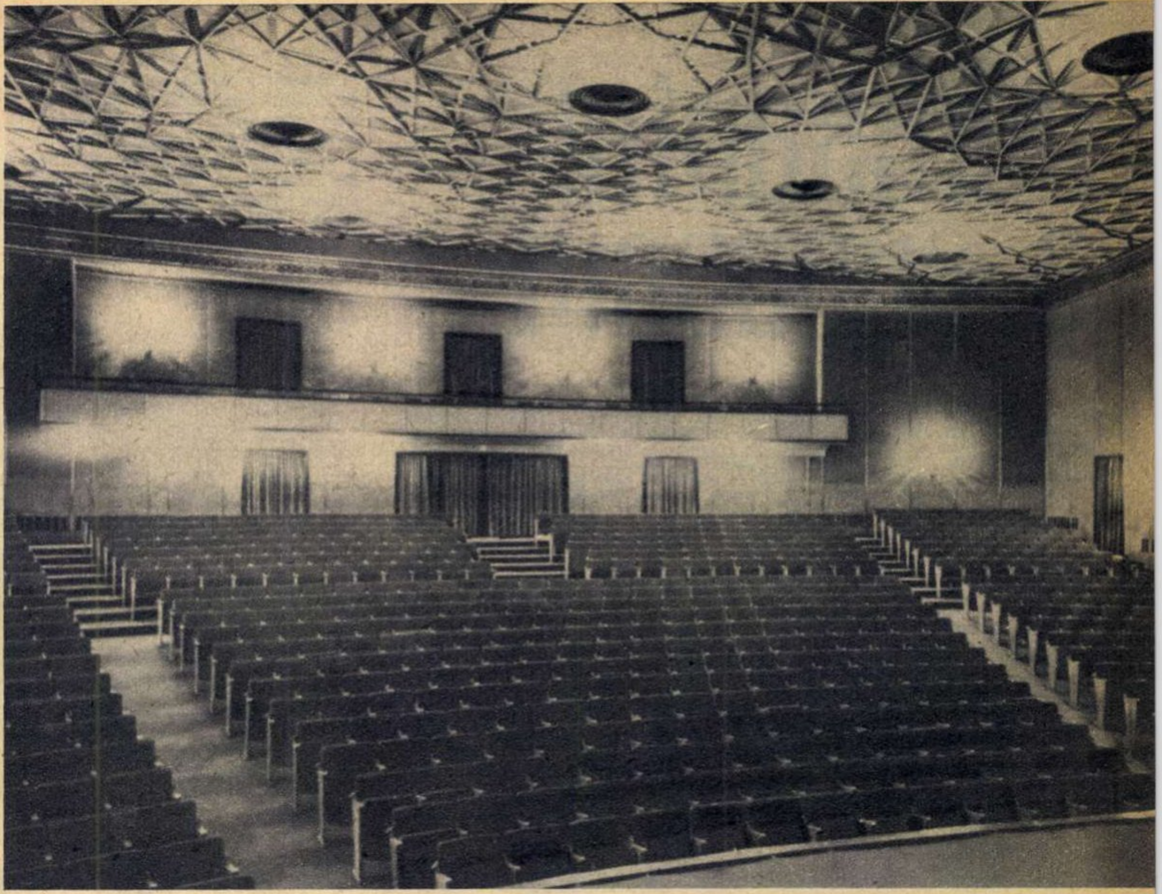

O sală de teatru din provincie, construită în zilele noastre. Braşovenilor li se oferă aici piese ale marelui repertoriu universal şi ale noii noastre literaturi dramatice.

teatrale

pînd cu Diavolul şi apoi Temnicerul din „Cocoşul negru“. Mi-a pus în scenă, la Teatrul Naţional, prima lucrare dramatică, „Înşir-te mărgărite“. Şi am mai avut norocul să fiu director în două rînduri şi să-i întăresc autoritatea pe care şi-o cîştigase, ca tragedian fără pereche, profesor şi om de mare nobleţe sufletească.

Nottara a închis ochii unanim respectat, admirat şi iubit de toţi cei care l-au văzut jucînd sau i-au fost aproape.

Alături de marele maestru, scena noastră a avut parte şi de alţi tragedieni şi actori comici, vrednici fiecare de o monografie.

Ei au trăit epoca eroică a teatrului nostru, o viaţă grea, plină de sacrificii. Urmaşi imediaţi ai lui Pascally şi Millo, au cunoscut şi ei viaţa nesigură a păsărilor călătoare. Angajamente precare, privaţiuni peste privaţiuni, vagabondări de-a lungul şi de-a latul ţării, călătorii interminabile în vagoane de clasa a treia, hoteluri de provincie sordide, trupa neplătită, descurajări urmate de copilăreşti entuziasme...

Tinerii absolvenţi ai institutelor de teatru nu cunosc viaţa de martiri a predecesorilor lor. Astăzi, îndată după ce-au terminat cursurile de declamaţie ei se bucură de un angajament favorabil. Debuturile nu le mai sînt penibile. La început în regiuni, unde sînt primiţi cu dragoste, joacă roluri importante, în teatre noi, elegante, confortabile, în decoruri şi costume artistice, sub îndrumarea unor regizori talentaţi. An cu an cîştigă experienţa scenei şi simpatia spectatorilor, care sînt tot atît de exigenţi în oraşele de regiune ca şi publicul Capitalei, fiindcă li se dau festivaluri de artă dramatică ce pot concura cu succes pe cele din metropolă.

Regimul puterii populare a pus, din primii ani, accentul pe cultură şi artă, promovînd pe scriitori şi pe artişti, ocrotind părinteşte pe cei tineri.

O seamă de elemente valoroase s-au remarcat în ultima vreme pe scenele noastre. Într-un răstimp destul de scurt s-au făcut remarcate, în teatru şi film, cîteva actriţe care se bucură din plin de favoarea publicului. Conducerea Teatrului Naţional a avut excelenta idee de-a încredinţa un rol important, în piesa de înaltă ţinută a lui Horia Lovinescu, „Moartea unui artist“, Ilincăi Tomoroveanu, o debutantă plină de spirit, feminitate, graţie şi vibraţie dramatică, sprintenă ca o veveriţă şi mlădie ca o nuieluşă, pe care spectatorii şi presa au primit-o ca pe-o revelaţie.

Silvia Popovici, după succesele înregistrate la Craiova, apoi la Bucureşti, atît pe scene cît şi pe ecran (neuitata Darclée), s-a dus la Cluj să întărească ansamblul Teatrului Naţional de acolo, unde triumfă în „Fata fără zestre“.

Aceste împrumuturi de actori sînt binevenite. Ele dau o culoare şi un acord nou, inedit, trupei locale. Iar ineditul este unul din farmecele care consacră un comedian, un cîntăreţ. Publicul de teatru e obosit să vadă, cu deceniile, aceeaşi şi aceeaşi interpretare. Marele prestigiu al actorului invitat în reprezentaţie mai vine şi din faptul că personalitatea, vocea, mimica, temperamentul, tălmăcirea pe care o dă unui text este nouă, proaspătă, accentele lui sînt inedite, surprinzătoare.

Paralel cu eflorescenţa noilor generaţii de actori, avem şi o bogată recoltă de dramaturgi tineri, fiecare cu personalitatea, cu propria lui viziune a vieţii, a realităţilor înconjurătoare.

Sîntem încredinţaţi că noii veniţi vor reuşi, în cîţiva ani, să recolteze succesele unui Aurel Baranga, Horia Lovinescu, Al. Mirodan, să-şi statornicească un succes vrednic să se alăture înaintaşilor. Misiunea lor nu este numai a deveni tehnicieni ai meşteşugului teatral, a scrie drame şi comedii menite să amuze publicul, dar să-l şi instruiască, să-l pună în contact, prin intermediul actorilor, cu viaţa care ne înconjoară, cu problemele ei caleidoscopice, cu năzuinţele spre pace şi progres ale cetăţenilor, să-i facă pe aceşti cetăţeni participanţi la marea luptă ce se dă pentru construirea socialismului.

OAMENI AI ZILELOR NOASTRE

adresantul e cunoscut

Intimplarea — şi nu întotdeauna doar intimplarea — face ca despre oameni pomeniţi cindva (uneori cu ani în urmă) în reportajele noastre să aflăm veşti noi: că au înfăptuit alte lucruri de seamă, că — urmîndu-şi drumul în viaţă — şi-au ridicat calificarea profesională, şi-au sporit răspunderile obşteşti, au dobîndit noi calităţi de adevăraţi oameni ai zilelor noastre.

Despre asemenea oameni e o bucurie să scrii din nou.

Din nord-estul ţării, de la Suceava, pînă în sud-vest, la Timişoara, a călătorit o scrisoare al cărei destinatar, persoană fizică, deşi nu era menţionat pe plic nici cu numele, nici cu pronumele, nu a rămas totuşi *un adresant necunoscut.* Dovadă că a primit scrisoarea şi că a şi răspuns, la timp, expeditorului. Mai pe îndelete luate, lucrurile stau aşa:

Ioan Grigoraş, un electrotehnician din Suceava, s-a dus într-o bună zi să vadă un film. Jurnalul de actualităţi din ziua aceea prezenta într-una din secvenţele sale cîteva momente din viaţa şi activitatea inginerului Dan Teodorescu de la *Electromotor* din Timişoara. Ioan Grigoraş a tresărit: iată, tînărul inginer din film se ocupă de lucruri atît de apropiate lui... Ce interesantă ar fi o discuţie cu Dan Teodorescu, care l-ar putea lămuri, desigur, în problema aceea a rotorului unui micromotor pe care n-a putut-o descurca pînă acum... Dar Timişoara e atît de departe... Păcat...

Cu aceste gînduri, Grigoraş a plecat acasă, s-a culcat, iar a doua zi s-a dus, ca de obicei, la lucru. După alte două sau trei zile, cînd problema nedescurcată a rotorului l-a înciudat din nou, în minte i-a revenit figura de pe ecran a inginerului timişorean. Abia atunci s-a gîndit că, chiar dacă nu-l poate întîlni personal, poate să-i ceară părerea în scris. Ceea ce a şi făcut. A aşternut pe hîrtie, cît mai limpede cu putinţă, nedumerirea lui în găsirea unei soluţii la o problemă de electrotehnică; a desenat şi schema, a verificat datele, a semnat şi a băgat scrisoarea în plic. Cînd să scrie adresa, iată-l într-o postură absurdă: uitase numele simpaticului erou al jurnalului de actualităţi, inginerul timişorean în care-şi pusese atîta nădejde... S-a dus de îndată la cinema. Dar o dată cu filmul, se schimbase şi jurnalul.

Furios pe el însuşi, Grigoraş s-a întors acasă şi, reconstituind mintal elementele din film, a scris pe plic:

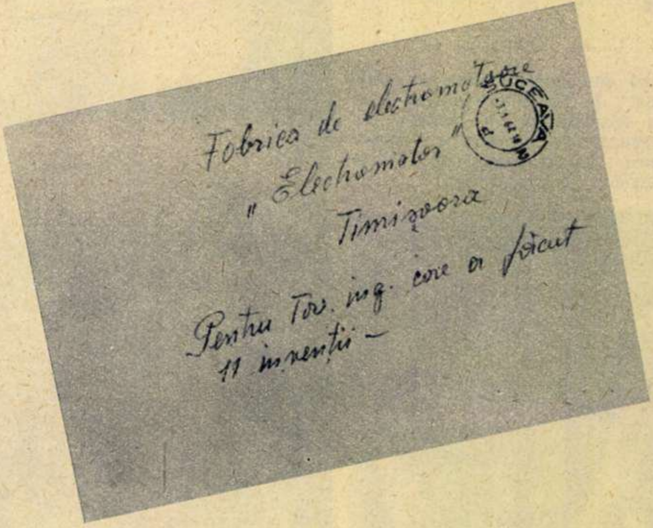

SUCEAVA

Fabrica de electromotoare
„Electromotor"
Timişoara

Pentru Tov. ing. care a făcut
11 invenţii –

↑ **Una din invenţii: aparatul pentru controlul spirelor în scurtcircuit.**

Inginerul Dan Teodorescu. →

De la oficiul poştal din Timişoara scrisoarea a ajuns la poarta fabricii *Electromotor*, iar de-aici direct în mîna cunoscutului adresant.

★

Poate că nici cititorilor mai vechi ai „Flacării" numele de Dan Teodorescu nu le este complet necunoscut. Sub titlul „A 10-a muză", revista noastră a publicat încă acum şase ani un reportaj despre interesanta activitate a unui tînăr şi talentat inventator : Dan Teodorescu din Timişoara. Pasionat cercetător şi om de ştiinţă într-un sens foarte modern al cuvîntului, actualul aspirant Dan Teodorescu şi-a fixat, încă de la terminarea studiilor, ca domeniu al investigaţiilor sale, micromotoarele. Şi a ales ca teren al cercetărilor sale o fabrică profilată în acest sens. La *Electromotor* din oraşul natal, în două încăperi utilate de întreprindere în funcţie de nevoile cercetării, Dan Teodorescu îşi desfăşoară neobosit activitatea. O interesantă simbioză are loc aici : pe baza condiţiilor materiale excelente create de întreprindere, Dan Teodorescu îşi perfecţionează necontenit calificarea ştiinţifică. La rîndul ei, întreprinderea este prima beneficiară a rezultatelor cercetărilor sale. Reporterul de acum 6 ani (acelaşi, de altfel, care semnează rîndurile de faţă) l-a descusut atunci pe Dan Teodorescu în legătură cu proiectele sale de viitor. O, nu se poate spune că tînărul ducea lipsă de aşa ceva. Dimpotrivă. L-am întrebat acum ce s-a ales din proiectele vechi. Zîmbeşte Dan Teodorescu : „Unele din ele s-au copt şi se pot vedea realizate în diversele secţii ale fabricii. Altele... rod al unei imaginaţii cam prea înfierbîntate, s-au topit o dată cu anii — uneori buclucaşi — ai primei tinereţi". Din cele ce a realizat pînă în prezent, inventatorul e cu deosebire mîndru de defectoscopul electronic — o modernă unealtă de determinare a defectelor de turnare la rotoarele în scurtcircuit. Apoi, de un alt aparat, pentru controlul rapid şi preventiv al defectelor de bobinaj ; de un stabilizator de tensiune trifazic, foarte necesar secţiei de tratament termic al fabricii ş.a. Unele din invenţiile lui ca : „Maşina electronică de echilibrat cu dublă compensare" au stat la rînd cu alte valoroase produse industriale romîneşti în standurile unor expoziţii de peste hotare. Altele sînt pomenite sau comentate în lucrări şi reviste ştiinţifice de specialitate din străinătate.

Ţinînd mereu pasul cu dezvoltarea şi specializarea întreprinderii sale, Dan Teodorescu şi-a subsumat actualele cercetări construcţiei de aparate de control electric şi electronice specifice producţiei de micromotoare. (Dacă sînteţi mulţumiţi de felul cum funcţionează aspiratorul romînesc „Record" să ştiţi că anumite merite are şi inginerul Teodorescu.) Şi tot micromotoarele i-au inspirat tema tezei de dizertaţie pe care Dan Teodorescu o va susţine peste scurtă vreme.

De altfel, Dan Teodorescu este hotărît ca nici în ipoteza că va deveni candidat în ştiinţe (el, personal, nu se îndoieşte că va izbîndi) să nu se despartă de colectivul larg din uzină, în mijlocul căruia a muncit din prima zi şi care l-a sprijinit în momente de adînci frămîntări, cu care a împărtăşit de atîtea ori bucuria reuşitei sau amarul eşecului. Dorinţa vie a lui Dan Teodorescu este ca tot la *Electromotor* să-şi pregătească viitoarele lui invenţii.

Iată de ce scrisoarea cu adresă atît de ciudată sosită tocmai din celălalt capăt de ţară a ajuns cu uşurinţă în mîinile destinatarului.

E. DASCĂLU

Fotografii de S. STEINER

CARTEA

Florin MUGUR:

„Serile din sectorul nord"

Noua carte a lui Florin Mugur e un foarte interesant jurnal intim redactat de un poet care simte nevoia să-şi schimbe instrumentul pentru a comunica o experienţă ce i se pare (şi este realmente) semnificativă în multe privinţe. Paginile de jurnal alternează cu altele de reportaj în care proaspătul profesor de ţară, care îşi împărtăşeşte micile şi marile lui bucurii şi decepţii, reuşitele şi insuccesele, priveşte cu un ochi uimit, dar lucid — şi cu interes mereu sporit — realităţile săteşti, noi pentru el, şi cărora încearcă, nu fără o anume (şi fermecătoare) stîngăcie, să li se adapteze. Indiferent însă de modalitatea adoptată, rîndurile sînt aşternute pe hîrtie cu o emoţie a cărei vibraţie conferă întregului o tonalitate poetică.

Farmecul cărţii ţine de un anume subtext în care autorul, ce nu-şi ascunde preocupările literare, polemizează cu clişeele literaturii semănătoriste (uneori, rar ce e drept, ironia nu se justifică întru totul, pare ornamentală şi lasă impresia de artificios), cu naivităţile şi iluziile sale, cu timiditatea lui şi cu o anume carenţă a spiritului practic. Neajutorat dar inimos, cutezător şi perseverent, visător şi lucid în acelaşi timp, tînărul profesor dovedeşte intuiţie psihologică şi schiţează degajat şi cu un creion fin portrete de elevi de vîrstă şcolară sau de maturi şcolarizaţi pentru a face faţă necesităţilor industrializării impetuoase (satul e plasat într-o regiune petroliferă valorificată economiceşte în anii noştri, sondele noi ridicîndu-se în mijlocul livezilor de pruni). Istoriseşte, de asemenea, cu mare economie întîmplări vesele şi triste, toate însă cu tîlc, mici drame şi victorii nespectaculoase ce-au reclamat mari eforturi. Iar emoţia cu care trage liniile portretelor sau narează faptele trăite ni-l dezvăluie pe autor ca pe cel mai interesant personaj al cărţii.

Înclinaţia spre pitoresc, vizibilă pe alocuri, nu e niciodată supărătoare, fiind dominată de o inteligenţă mereu trează, care nu se mulţumeşte să înregistreze pasiv fenomene şi oameni, ci încearcă să le descopere esenţa.

Liric, autorul simte permanent nevoia nu numai de a analiza, ci chiar de a vedea în orice fapt o „problemă" (s-ar putea vorbi chiar de un uşor abuz în acest sens), dar interesul său intelectual nu spulberă nici o clipă emoţia ; dimpotrivă, adesea o iscă, tonul didactic fiindu-i întru totul străin acestui sensibil şi inteligent pedagog ce-şi face publică experienţa pilduitoare în aceeaşi măsură prin eşecurile ca şi prin izbînzile ei.

Eugen LUCA

CADRAN
international

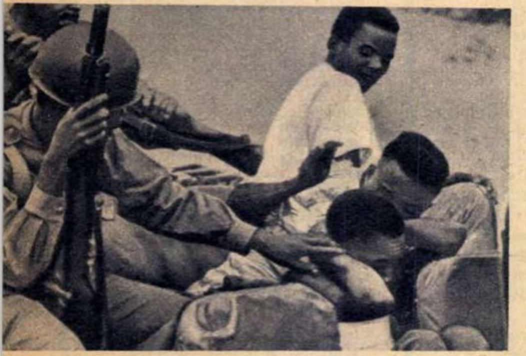

Represiunile polițienești constituie în Congo un fenomen frecvent în ultimele luni.

„Căștile albastre" părăsesc Congo?

Pînă la ora aceasta răspunsul pare afirmativ. 30 iunie este data stabilită pentru retragerea forțelor O.N.U. din Congo. Deși coordonatorii militari de la O.N.U. nu manifestă o predilecție specială pentru simboluri, data aleasă coincide cu aniversarea proclamării independenței Congoului. În prezent în Congo se mai găsesc doar 3.000 de soldați ce poartă uniforma O.N.U. La un moment dat (în ianuarie 1963) numărul lor era de 20.000. Efectivele „căștilor albastre" au fost treptat retrase. S-au făcut bilanțuri a căror semnificație depășește latura contabilă. 130 de ofițeri și soldați din forțele O.N.U. au fost uciși în cursul operațiunilor efectuate, 140 răniți, iar 50 au decedat în urma unor accidente. Jertfele acestea, cărora trebuie să le adăugăm pe cele congoleze, au adus oare Congoului liniștea mult rîvnită, securitatea și stabilitatea promise? Categoric, nu.

Realitățile congoleze sînt aspre. În această țară situația se menține tulbure, deși vizitatorul care poposește la ora înserării la Leopoldville, captivat de broderia multicoloră a neonului, are senzația unui popas într-o capitală tihnită. Dar împușcăturile care răsună deseori, jeepurile militare ce aleargă în goană nebună, patrulele care împînzesc străzile trezesc la realitate, dezvăluie ceea ce feeria nocturnă a neonului camuflează.

Ce se va întîmpla după plecarea trupelor O.N.U.? — se întreabă îngrijorați liderii congolezi, iar o dată cu ei protectorii lor politici și financiari. Mobutu încearcă să ridice acțiunile armatei sale de 30.000 de oameni și o recomandă drept garantă a viitorului. „L'Express" vorbește însă de incapacitatea armatei, iar agenția americană „Associated Press" remarcă „moralul foarte scăzut" al trupelor congoleze. De altfel, desfășurarea luptelor din provincia Kwilu, care s-au extins în Kivu (unde situația „este potențial mult mai periculoasă decît cea din Kwilu" — după părerea agenției U.P.I.), probează defecțiunile armatei guvernamentale. „New York Times" se referă chiar la refuzul unor ofițeri superiori de a prelua comanda operațiunilor din Kwilu. Un maior, comandantul în funcțiune, a părăsit postul pretextînd... oboseala, altul, chemat să-l înlocuiască, a respins oferta ce i s-a făcut motivînd „lipsa mijloacelor de transport", iar al treilea a refuzat pur și simplu. Dincolo de epilog, întîmplările proiectează lumină asupra unei stări de spirit.

Fenomenul caracteristic actualului moment congolez îl prezintă activizarea forțelor opoziționiste. „Hotărîrea de a recurge la luptă armată ne-a fost impusă de politica reacționară și antidemocratică a autorităților congoleze, care nu țin seama de năzuințele poporului nostru" — a declarat conducătorul partizanilor congolezi, Pierre Mulele, fost ministru în guvernul Lumumba. Iar „France Presse", referindu-se la starea de spirit a poporului congolez, relata după luptele de la Uvira că partizanii „au fost întîmpinați în mod favorabil și cu spirit de colaborare de către populația civilă".

Conducătorii de la Leopoldville încearcă să iasă din impas solicitînd dislocarea trupelor O.N.U. în zona de operațiuni. Se aud glasuri care revendică menținerea unor efective de „căști albastre" chiar și după 30 iunie. Vor găsi oare ascultare?

Incertitudinile s-au aglomerat. Autoritatea centrală este șubredă. Mizeria generează noi focare de nemulțumire populară. Tulburările se extind. Chombe, care a renunțat la intenția de a se ocupa de cinematografie, după o serie de vizite în cîteva capitale occidentale și-a afirmat intenția de a se reîntoarce în Katanga. Nenumărate semne de întrebare acoperă orizontul politicii congoleze. Este greu de presupus cu ce anume se vor solda...

Pe urmele falsificatorilor de alimente

Cînd, într-o piață din Milano, inspectorii au constatat — prin proces-verbal — că în loc de conserve de pește se vînd conserve din carne de balenă, emoția stîrnită n-a fost prea mare. Oamenii se mirau doar că... a trecut atîta timp — aproape un an — de la descoperirea ultimei falsificări de alimente. Iar revista elvețiană „L'Illustré", care aduce la cunoștința opiniei publice acest fapt, remarcă: „Cînd controlorii italieni constată că de șase luni n-au mai descoperit nici o falsificare de produse alimentare, nu se leagănă cu iluzia că delictele ar fi încetat, fiind convinși că au rămas numai nedescoperite". „O boală cronică a Italiei" — așa caracterizează revista elvețiană seria interminabilă de delicte, descoperite sau poate încă nu, referitoare la falsificările de alimente. Este drept că, datorită presiunilor opiniei publice și măsurilor luate de organele de stat, lucrurile s-au mai ameliorat în ultima vreme în raport cu situația de acum cîțiva ani. Un ziar din Roma din vremea aceea își imagina astfel un prînz „obișnuit". Mai întîi tradiționalele macaroane — a căror culoare galben-aurie s-a obținut ușor cu ajutorul unui produs chimic — garnisite cu sos de roșii devitaminizate și brînză fără... brînză, produsă de fabrica de obiecte din materiale plastice (butoni, mînere de umbrelă etc.). Mușchiul de vițel era de fapt din carne de măgar de Sardinia sau Corsica, „întinerită" cu sulfat de sodiu. Dacă la prepararea mîncării se folosise ulei, el provenea din prelucrarea copitelor de măgar sau bou, iar dacă se întrebuințase „unt", acesta avea în compoziția sa clorură de staniu (produs cancerigen). Pîinea părea proaspătă din pricina glicoetilenei, iar vinul roșu servit la masă avea la origine fie un amestec de pește, zaharoză, apă și spirt denaturat, fie o fiertură de oase de animale. Ciocolata din înghețata servită la desert își avea obîrșia în niște alune prăjite amestecate cu vaselină, iar în coniac se putea găsi și ceva insecticid.

O serie de controale severe întreprinse de o brigadă de poliție special înființată de autoritățile italiene, ca și sancțiunile aspre aplicate delincvenților, ale căror beneficii erau invers proporționale cu scrupulele, au restabilit încrederea italienilor în ceea ce duc la gură.

Totuși, într-o bună dimineață, unii au simțit în lapte o stranie „aromă" de păcură. E drept că era vorba de ceva accidental: se spărsese o conductă de păcură la pasteurizatorul principal al orașului. Dar cu ocazia anchetei s-a mai aflat că, pentru a fi folosite din plin, unele cisterne care plecau la țară să colecteze lapte, transportau la dus benzină, iar la înapoiere — lapte.

Nu s-a stins bine scandalul laptelui și a izbucnit cel al uleiului „de măsline", al salamurilor (tratate cu chimicale nocive), al brînzeturilor (combinate cu... îngrășăminte pentru porci), al vinurilor (tratate cu doze toxice de anhidridă sulfurică sau cloropicrină). Din pricina venalității și lipsei de scrupule ale unor afaceriști, primejdia aterosclerozei, a eczemelor, a dereglărilor gastrice, a cancerului, rahitismului a pîndit ani de-a rîndul pe consumatorul italian. În prezent autoritățile italiene iau măsuri severe pentru descoperirea și urmărirea falsificatorilor de alimente.

S-a descoperit un depozit de vinuri „fabricate" din pește, oase și coloranți. În fotografie: butoaiele cu băutură falsificată sînt deșertate în canal.

Aşteptînd să dispară emanaţia de gaze, familia Leonhardt a început să folosească măştile.

Locuinţe ucigătoare

Revista „Stern“ care apare la Hamburg îşi informează cititorii asupra unui caz straniu. Iată faptele.

Înainte de a se muta în noua locuinţă construită de o întreprindere aparţinînd fabricantului Paul Ströhla, Ewald Leonhardt, funcţionar la poşta federală, nu ştia mare lucru despre formaldehidă — respectiv că gazul acesta atacă violent sistemul nervos, că duce treptat la orbire şi în cele din urmă la moarte. Nu ştia nici măcar că — aşa cum o afirmă revista vest-germană — formaldehida făcea parte din arsenalul chimic de război.

Leonhardt s-a mutat aşadar cu familia lui (soţia, doi copii în vîrstă de 10 şi 11 ani şi socrii) în noua locuinţă unde, din primele ore, a simţit un miros pătrunzător. „Nu-i nimic — a încercat să-l liniştească constructorul Ströhla — casa trebuie bine aerisită“. Zi şi noapte, familia Leonhardt şi-a aerisit casa. A venit şi iarna, membrii familiei se înfofoleau cum puteau şi continuau să doarmă cu uşile şi ferestrele larg deschise. Zadarnic. Mirosul înţepător continua să-şi facă tot mai insistent simţită neplăcuta-i prezenţă... Cei doi copii, Rudi şi Rainer, au început să se plîngă „că le arde pielea“. Curînd după aceea, şi ceilalţi membri ai familiei au resimţit greutate la respiraţie, bătăi de inimă accelerate, dureri de cap ; pe corp le-au apărut eczeme usturătoare.

Tot aşteptînd să dispară emanaţia de gaze, familia Leonhardt a început să folosească măştile şi şi-a procurat chiar rezerve de asemenea aparate pentru... musafiri. Printre aceştia s-a întîmplat să se afle într-o zi şi un chimist, prieten al familiei. El s-a străduit să afle care este sursa emanaţiilor şi natura gazelor şi a ajuns la concluzia că la îmbinarea unor plăci sintetice folosite în construcţia casei fusese întrebuinţat un liant pe bază de formaldehidă. Calculat probabil greşit, acest liant continuă şi va continua să emane gaze toxice în cantităţi ce periclitează viaţa locatarilor. Cercetările au fost continuate de Institutul de chimie al Universităţii din Freiburg şi de Şcoala superioară tehnică din Karlsruhe.

Constructorul îşi declină orice răspundere aruncînd vina pe furnizorul plăcilor sintetice, care la rîndul său afirmă că plăcile acestea, importate din Belgia, sînt destinate fabricării de mobile şi nu construcţiilor de case, aşa încît — schimbîndu-li-se destinaţia — el nu-şi poate asuma nici o responsabilitate. Pînă una alta, Leonhardt a ajuns la concluzia că nu poţi trăi în propriul tău cămin ca în tranşee şi, amărît, şi-a părăsit casa împreună cu familia.

La staţiunea cosmică din Nor-Amberd

La staţiunea cosmică de mare altitudine Nor-Amberd a avut loc sesiunea şcolii anuale de primăvară de fizică experimentală şi teoretică a Institutului de fizică din Erevan. Cotidianul „Sovetakan Haiastan“ din Erevan informează că sesiunea a reunit anul acesta un număr record de participanţi — peste 200 — printre care numeroşi tineri specialişti de la marile institute din Moscova, Dubna, Leningrad, Novosibirsk, Harkov, Alma-Ata, Riga, Saratov, Volgograd şi din capitalele republicilor caucaziene.

Programul de lucru al actualei sesiuni a fost amplu — deoarece anul trecut în fizica particulelor elementare s-au produs o serie de evenimente importante. Astfel, numărul acestor particule a ajuns la cîteva zeci, descoperindu-se o serie de particule noi, denumite „de rezonanţă“. Succese s-au obţinut şi în studiul naturii misterioasei particule neutrino şi al interacţiunii particulelor elementare în cazul energiilor foarte înalte.

Un interes deosebit au prezentat conferinţele ţinute de profesorul Bruno Pontecorvo, laureat al Premiului Lenin, asupra ultimelor lucrări în legătură cu studiul caracteristicilor particulei neutrino. Profesorul Pontecorvo a emis o ipoteză potrivit căreia trebuie să existe două tipuri diferite de neutrini, ipoteză confirmată de experienţe recente.

Profesorul Bruno Pontecorvo, laureat al Premiului Lenin.

S-a relevat la sesiune şi faptul că fizicienii din Armenia Sovietică sînt în prezent pe punctul de a realiza un accelerator electronic circular uriaş, destinat accelerării electronilor pînă la energii record, de ordinul a şase milioane de electronvolţi.

Noile gări ale Varşoviei

Dacă n-ar fi împletitura de tuburi de neon din care se formează inscripţia „Dworzec-Srodmiescie“ (Gara centru-oraş) şi n-ai vedea, în marea piaţă din faţa Palatului culturii şi ştiinţei, grupuri de trecători suind sau coborînd neîncetat scările ce duc în adînc, n-ai crede că aici se află una dintre cele mai noi şi mai frecventate gări ale Varşoviei. Ea deserveşte, în afara trenurilor de lungă distanţă, trenurile electrice ce leagă capitala cu localităţile aflate la o depărtare de pînă la 60 kilometri în jurul ei. De aci vin şi pleacă zilnic circa 480 de trenuri, transportînd peste jumătate de milion de pasageri. Noua gară din centrul oraşului nu mai aminteşte cu nimic de baraca cu scări de lemn ce scîrţîiau sub paşii călătorilor, construită imediat după terminarea războiului (se ştie că ocupanţii hitlerişti au distrus la retragere toate gările Varşoviei). Gara nouă este străbătută de culoare largi, luminate permanent ca în plină zi. „Dworzec-Srodmiescie“ se întinde pe o suprafaţă de peste 1,5 hectare, construcţiile sale au un volum de circa 170.000 m³, cuprinzînd 186 de încăperi şi 20 de case automate pentru bilete. Pereţii sînt zugrăviţi în tonuri pastel — gri, argintiu, albastru deschis, roşu deschis. Aerul este primenit în permanenţă de 48 ventilatoare, iar cele 400 difuzoare dau indicaţii călătorilor la fiecare cîteva minute.

Intrarea gării varşoviene „Srodmiescie“.

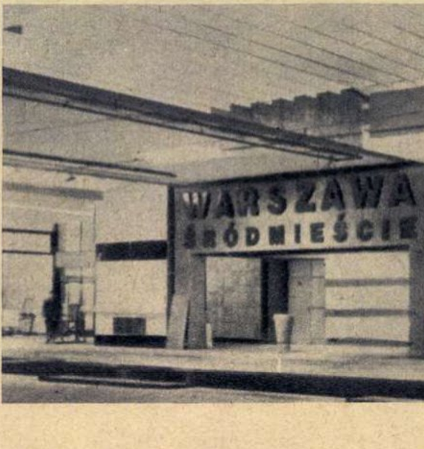

În interiorul liniei de centură a Varşoviei mai există şi alte staţii de cale ferată, deservind trenurile electrice locale, ca de pildă „Ochota“, „Marchlewskiego“, „Povisle“, construcţii la fel de moderne ca „Dworzec-Srodmiescie“.

Dar cel mai mare nod de cale ferată al capitalei poloneze îl constituie „Dworzec Glowny“ (Gara centrală). Existenţa ei este legată de cea a primei linii ferate din Polonia, care pe la jumătatea secolului trecut lega Varşovia cu Viena. Construcţia acestei prime gări varşoviene nemaicorespunzînd necesităţilor actuale, proiectanţii polonezi au pus recent la punct planurile unei noi clădiri. Într-un viitor foarte apropiat, Varşovia se va îmbogăţi cu o modernă gară centrală, realizată pe baza celor mai noi cuceriri ale tehnicii, atît din punct de vedere al arhitecturii, cît şi din punct de vedere al soluţiilor funcţionale.

Privesc macheta : clădirea va avea o formă de trapez, cu acoperişul de aluminiu şi pereţii în întregime de sticlă. Concepţia construcţiei interioare, cu trei niveluri, preîntîmpină pericolul aglomeraţiei. La fiecare nivel va exista cîte o spaţioasă sală de aşteptare ; cea mai mare, la etajul superior, va avea circa 70.000 metri cubi. Mijloacele noi de iluminat, aerisire şi acustică vor asigura deservirea confortabilă a călătorilor. Alături de gara Gdansk, refăcută în 1959, şi de gara „Srodmiescie“, recent reconstruită, „Dworzec Glowny“ va fi a treia gară complet refăcută a Varşoviei din cele şase existente.

Gh. GHEORGHIŢĂ
Varşovia

Suveniruri din Stratford-upon-Avon

După cum se ştie, aniversarea cvadricentenarului lui Shakespeare a fost sărbătorită în Anglia prin festivităţi de o deosebită amploare, la care au participat reprezentanţi ai 115 ţări.

Spectacolele cu piese shakespeariene, la care şi-au dat concursul cei mai mari actori englezi, expoziţiile comemorative, inaugurarea unui nou centru cultural Shakespeare la Stratford-upon-Avon şi alte numeroase manifestări artistice şi culturale au fost menite să cinstească în acest an, aşa cum se cuvine, memoria marelui Will.

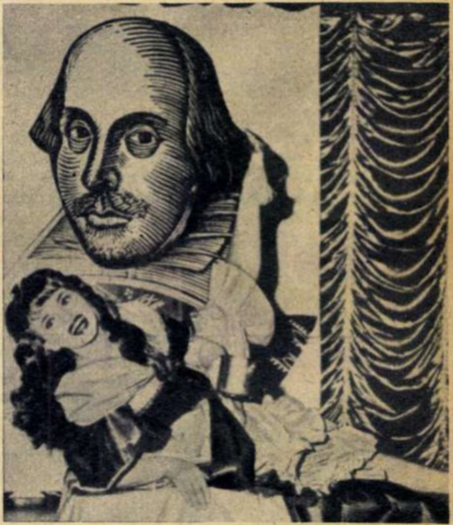

Scenă din spectacolul revuistic „Shakespeare — cum vă place“ — montat la localul londonez „Casino de Paris“. După cum se vede, sărbătorirea marelui scriitor a dus şi la asemenea exagerări.

Se pare însă că, pentru unele firme engleze, sărbătorirea celor 400 de ani de la naşterea lui Shakespeare a însemnat un mijloc de a realiza însemnate profituri.

De altfel, încă din 1847 o societate intitulată „Shakespeare Birthplace Trust“ („Trustul locului de naştere al lui Shakespeare“), cumpărînd casa natală a scriitorului, locuinţele unor rude apropiate, precum şi ruinele unei case în care a locuit Shakespeare, a realizat beneficii considerabile din taxele de intrare plătite de vizitatori.

După cum relatează revista italiană „Vie nuove", în acest an afacerile unor asemenea întreprinderi s-au extins mai mult ca niciodată ; sume echivalente cu 95 milioane lire italiene au fost încasate din vînzarea unor suveniruri (medalioane din material plastic, scrumiere, brichete etc.), în a căror producere s-au specializat o fabrică de ceramică din Stoke-on-Trent și una de obiecte din piele din Devon. Hotelurile și pensiunile din Stratford și-au calculat și ele mărirea veniturilor pînă la 900 milioane lire...

Ascensiune pe Irazu

Ultima mare erupție a vulcanului Irazu datează din 1917. Patru sute de măturători au lucrat atunci zi și noapte, împărțiți în echipe, pentru a curăța orașul San José de cenușă.

Ploaia de cenușă — pînă acum 3.000.000 tone — care cade permanent asupra capitalei costaricane San José și a împrejurimilor sale, pricinuind serioase pagube economice și primejduind sănătatea locuitorilor, formează obiectul a numeroase știri apărute în presa ultimelor săptămîni.

Vulcanul Irazu se găsește la aproximativ 20 km nord de San José și are o înălțime de circa 3.500 m. Mulți ani el a emanat doar vapori sulfuroși. Cu începere din martie 1963, vulcanul erupe necontenit cenușă. Cînd vîntul suflă dinspre munte, cerul devine negru ; un uriaș perete de cenușă acoperă soarele și ascunde orizontul. Cenușa pătrunde peste tot, acoperă iarba și străzile, distruge plantațiile de cafea. Oamenii nu au posibilitatea să oprească torentul, dar luptă tot timpul împotriva calamităților provocate de vulcanul Irazu.

I. S. Bengelsdorf, corespondent al ziarului „Los Angeles Times", a făcut, împreună cu un grup de trei persoane, o ascensiune spre craterul vulcanului. Iată ce povestește el :

„Am început ascensiunea spre vîrful vulcanului de la o înălțime de aproximativ 5.000 de picioare. Era o zi frumoasă, și Irazu se vedea destul de clar în fața noastră. Un imens nor negru-cenușiu în formă de ciupercă se înălța cu repeziciune din crater...

Șoseaua spre Irazu este pavată, dar pe măsură ce urcăm cenușa o acoperă cu un strat tot mai gros. La 9.000 de picioare altitudine depunerile ascund complet șoseaua. La 10.000 de picioare peisajul devine de nerecunoscut. Călătorim acum ca printr-un deșert, pe o mare învolburată de cenușă neagră. Ea acoperă întinderi ce cu luni în urmă erau dintre cele mai verzi și mai roditoare pămînturi ale Costa Ricăi. Am intrat în așa-zisa «La zona de muerte» — zona morții. La 11.000 de picioare șoseaua devine de-a dreptul impracticabilă. Ultimele sute de picioare le străbatem pe jos. Am ajuns la marginea craterului, în formă de strachină cu un diametru de peste o milă, al vulcanului Irazu. Chiar în fața noastră se află «gîtlejul» vulcanic activ — un crater mai mic, situat în interiorul celui mare. Din el se ridică o coloană masivă de cenușă neagră. Sîntem la 150 de picioare de craterul activ, cînd Irazu este deodată zguduit de o puternică explozie, urmată de altele mai mici. Bubuiturile izbucnesc cam la fiecare 7 secunde. Începem să ne retragem spre marginea craterului mare. Brusc, însă, vulcanul se liniștește, pentru ca imediat după aceea, într-o fantastică încleștare a forțelor ce se frămîntă în profunzimile pămîntului, să fie zguduit de o explozie înspăimîntătoare. Pămîntul ne fuge de sub picioare. Sîntem trîntiți de suflu. Apoi totul se liniștește".

Tinere cu pumni de oțel...

Alarmată de înmulțirea furturilor și actelor de huliganism, săvîrșite mai ales noaptea în anumite cartiere din New York, poliția l-a însărcinat pe inspectorul Michael Murphy să rezolve problema, repartizîndu-i în acest scop 25 de agenți.

Întrucît cea mai mare parte dintre delicte erau comise între miezul nopții și ora 1, detașamentele polițienești aflate sub ordinele inspectorului Murphy au început să acționeze între orele 18 și 2 noaptea. Numai că, răufăcătorii fiind la curent cu mișcările agenților, au reușit mult timp să se ferească de ei. Murphy a recurs atunci la o metodă originală : utilizarea agenților-femei. Dar în acest caz ele ar fi fost expuse, firește, la mari pericole.

Pînă la urmă s-a găsit soluția. A fost constituită o așa-zisă „brigadă-momeală", alcătuită din agenți experimentați travestiți în femei, avînd asupra lor pistoale, matrace și cătușe. Membrii echipei aveau misiunea să-i prindă pe delincvenți asupra faptului.

„Brigada-momeală" activa mereu în alt cartier, după frecvența cazurilor de jafuri și crime. Coafați și machiați, agenții se plasau în locuri mai singuratice și-i atrăgeau astfel pe răufăcători care, încercînd să atace „bietele femei" neajutorate, se pomeneau imobilizați și puși în cătușe.

Se pare că metoda travestiului a dat roadele scontate. În mai puțin de 6 luni au fost arestați peste 250 de hoți cu cazier bogat.

În aparență, o victimă sigură. În realitate, un agent de poliție deghizat.

„Excomunicații" din Republica Sud-Africană

Albert Luthuli, cunoscut lider al populației africane din Republica Sud-Africană, laureat al Premiului Nobel pentru pace, căruia recent i s-a prelungit cu încă cinci ani regimul de „reședință forțată".

În Republica Sud-Africană oricărui cetățean i se poate întîmpla să-i sosească acasă o sentință judecătorească prin care să i se interzică să-și părăsească locuința de la apusul pînă la răsăritul soarelui timp de cinci ani, fiind suspect de „activitate comunistă".

Cu cinci ani în urmă — relatează cotidianul „Frankfurter Rundschau" — cînd au fost pronunțate primele ostracizări de către Ministerul de Justiție (condus de Balthazar Vorster — n.n.), numărul cazurilor era mic. Astăzi însă, sute și sute de persoane — cetățeni albi și de culoare, indieni și metiși — sînt lovite de aceste sentințe care le afectează în mod dureros viața. Uneori însă, efectele sînt tragicomice. A existat, de pildă, un caz cînd o mamă „excomunicată" nu a putut lua parte la sărbătorirea zilei de naștere a fetiței sale în vîrstă de zece ani, prin sentință fiindu-i interzisă participarea la orice fel de „adunări".

La Durban există doi soți cărora li s-a interzis să stea de vorbă unul cu celălalt. Mai precis, sentința prevede că soțul are voie să vorbească cu soția sa, dar ei, soției, nu-i este permis să vorbească cu acesta.

Un cetățean de culoare, care printr-o sentință judecătorească a fost condamnat să locuiască într-o anumită regiune a republicii, nu a putut să participe la înhumarea fiului său în cimitirul dintr-un oraș apropiat.

Dar dacă aceste sentințe de ostracizare — împotriva cărora nu există de altfel nici o posibilitate de apel — au un caracter oarecum tragicomic sînt altele cu adevărat grave prin esența lor. Printre cele mai recente se numără condamnarea la închisoare pe viață a lui Nelson Mandela și a altor luptători împotriva regimului rasist sud-african.

Fluctuație costisitoare

Presa vest-germană se face în ultimul timp ecoul îngrijorării unor cercuri economice din R.F.G. în legătură cu fluctuația brațelor de muncă. După cum arată revista „Der Spiegel", 35% din numărul total al celor ocupați în economia vest-germană (circa 21,5 milioane de salariați) își schimbă în fiecare an locul de muncă. Cu alte cuvinte, fiecare al treilea loc de muncă din fabricile și instituțiile R. F. Germane rămîne în cursul unui an fără titular sau primește unul nou. În 1962, de pildă, s-au înregistrat 7.721.589 angajări, iar 7.245.541 persoane și-au părăsit locul de muncă.

Întreprinzătorii vest-germani sînt nemulțumiți de această situație, fluctuația brațelor de muncă impunîndu-le mari cheltuieli neproductive. Firmele sînt nevoite să publice mereu anunțuri în ziare — iar publicitatea costă scump, cu atît mai mult cu cît ea trebuie des reînnoită, pusă în concordanță cu situația de moment a întreprinderii. În plus, noii veniți au nevoie de o perioadă de adaptare, nedînd în multe cazuri un randament satisfăcător pentru patronii lor. S-a calculat că firmele vest-germane cheltuiesc astfel în total circa 17,5 miliarde mărci anual — adică o sumă egală cu aceea rezultată din vînzările realizate de întreaga industrie vest-germană a oțelului.

Încercînd să cunoască mobilurile acestei costisitoare migrații a brațelor de muncă, asociațiile de industriași din R.F.G. au organizat o serie de anchete. În domeniul comerțului cu amănuntul, ancheta efectuată a stabilit că o mare parte dintre salariați își părăsesc locurile de muncă fie din cauza salariilor prea mici, fie datorită lipsei perspectivelor de avansare, fie pentru că nu se pot acomoda cu regimul de muncă existent în întreprinderile respective.

Una din pitoreştile mori de vînt ale Deltei, reconstituită în curtea Muzeului din Tulcea.

O fereastră spre lumea feerică a adîncului. ↓

Colonie de pelicani de pe lacul Matiţa — aflată acum într-o vitrină a muzeului.

În lumea APELOR şi a STUFULUI

Delta Dunării, pitorească şi fermecătoare, oferă vizitatorilor ei încă o surpriză : un muzeu — unic în felul său — deschis la Tulcea o dată cu începerea actualului sezon turistic. Muzeul respectiv a fost creat cu scopul de a oferi celor care-l cercetează posibilitatea de a cunoaşte mai bine şi în mod ştiinţific toate tainele Deltei. Aşadar, Delta Dunării — cele 434.000 de hectare ale împărăţiei apei şi stufului — oglindită în vitrine, în diorame, în bazinele unui modern acvariu, în hărţi turistice — totul redînd lumea ei terestră şi subacvatică cu bogăţiile care le posedă, cu faimoşii ei pelicani şi cormorani, cu cherhanalele şi pescarii ei, cu graţioasele lebede, cu mistreţi şi nurci, cu pitoreşti mori de vînt...

★

Cînd s-a format Delta ?

În prima jumătate a cuaternarului — ceea ce însemnează multe sute de mii de ani înaintea noastră — bătrînul Danubiu îşi transporta apele spre mare prin cu totul alte locuri decît cele de azi. În muzeul Deltei sînt prezentate cîteva din „aventurile“ Dunării de-a lungul vremii. Una din urmele trecerii ei spre mare este reprezentată prin lacul Greaca de lîngă Bucureşti şi Valea Carasú din Dobrogea. Fluviul s-a strecurat de asemenea spre un golf al străvechiului Pont Euxin care se întindea pînă în dreptul Isaccei de azi. O scădere a nivelului Mării Negre a făcut însă ca golful de lîngă Isaccea să se transforme în cîmpie, iar Dunărea s-o ia din nou razna spre răsărit pînă aproape de Crimeea, primind ca afluenţi Nistrul, Bugul şi Niprul. Apoi, mult mai tîrziu — s-a format Delta, aşa cum o cunoaştem azi, cu o faună şi floră unică, cu privelişti de un farmec copleşitor. În ce priveşte geneza ei, ipotezele sînt fără număr. Cercetătorii muzeului au expus multe din ele. Concluzia ? Una singură : Delta s-a născut dintr-o alternanţă de depozite fine fluviale, lagunare şi marine formate succesiv din pliocen şi pînă azi, adică începînd cu alte sute de mii de ani înainte. Şi azi încă — sub ochii noştri — Delta Dunării creşte şi înaintează în mare. La aceasta contribuie şi cei 73.000.000 de metri cubi aluviuni pe care apele Dunării le trec anual prin filtrul Deltei.

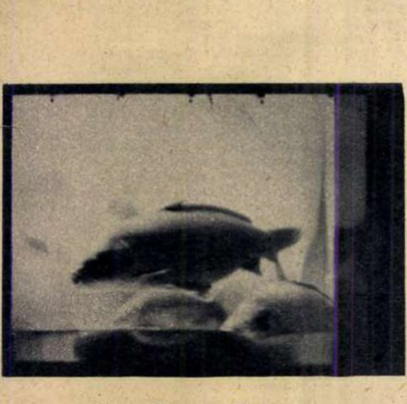

„Parada“ crapilor.

Cunoaşterea istoriei Deltei n-a fost dispreţuită nici de antichitate : de ea s-au ocupat Herodot şi Pliniu cel Bătrîn, iar Ptolemeu a întocmit chiar şi o hartă a Deltei Dunării. Este prima hartă a acestei regiuni. Ea a fost descoperită în 1867 la o mănăstire de pe muntele Athos, iar specialiştii susţin că, deşi a fost întocmită în urmă cu 1800 de ani, din punct de vedere cartografic, a fost mai corect executată decît toate hărţile Deltei întocmite pînă în urmă cu un secol. Acum, una din copiile hărţii lui Ptolemeu constituie un exponat deosebit de interesant al Muzeului din Tulcea.

★

Anghila. Aceasta este denumirea unui peşte rar, a cărui arie de răspîndire începe din apele dulci ale Europei de nord şi ţine pînă în regiunea bălţilor din Delta Dunării. Seamănă cu şarpele. Are o carne excelentă. Nu aceasta îi aduce însă faima de care se bucură, ci cu totul altceva : călătoria sa extravagantă, de la gurile Dunării şi pînă dincolo de Atlantic, în Marea Sargaselor... Acolo, după ce-şi depune icrele, anghila moare. Urmaşii ei se întorc însă în apele dulci ale Deltei Dunării. Despre aventurile anghilei — dintre cele mai spectaculoase — s-a scris o întreagă literatură ştiinţifică. Cîteva exemplare din acest peşte se găsesc în acvariul muzeului, alături, bineînţeles, de aproape toate soiurile de peşti mari şi mici care trăiesc în apele Deltei.

Acvariul acesta pare un uriaş batiscaf scufundat, cu peste 30 de hublouri deschise spre împărăţia subacvatică a Deltei. Şi în faţa fiecărui hublou se plimbă, încoace şi încolo, lumea vie a adîncurilor : cîţiva crapi obezi (unii de cîte 20 kg) demonstrează existenţa în Deltă a unor crescătorii piscicole cu regim de furajare artificială, iar cîte o păstrugă suplă, alunecînd printre moruni şi cegi, aminteşte de o altă bogăţie a Deltei Dunării : sturionii şi icrele lor negre.

Acvariul din Tulcea mai are zece ferestre deschise spre o altă lume subacvatică, cea exotică : peşti negri, peşti cu spadă, cu voal, zebre care înoată. Unii provin din apele Amazonului sau din Golful Mexicului, alţii din fluviile Asiei sau din Marea Roşie. În bazinele acvariului însă toate aceste specii rare pentru noi, trăiesc mai departe în apa limpede captată din Dunăre. Specialiştii acvariului le-au creat în schimb un admirabil decor care redă fidel farmecul de basm al lumii subacvatice.

E mai bine însă ca această lume feerică, deosebit de interesantă, s-o priviţi cu proprii dv. ochi.

F. URSEANU

FARD

de Aldous **HUXLEY**

Cearta dura de aproape trei sferturi de oră. Rostite în celălalt capăt al apartamentului, cuvintele aprinse se pierdeau de-a lungul coridorului şi se auzeau neclare, în surdină.

Sophie cosea ghemuită, ascultînd fără prea multă curiozitate ceea ce se petrecea acolo. Auzea mai mult vocea doamnei care, în accesul de mînie, printre sughiţuri şi lacrimi, suna furioasă şi stridentă.

Domnul era ceva mai stăpîn pe sine şi vocea lui gravă nu putea răzbi prin uşile închise.

În camera mică şi friguroasă a Sophiei cearta se auzea în cea mai mare parte a timpului ca o suită de monologuri ale doamnei, întrerupte de ciudate tăceri prevestitoare de rău. Din cînd în cînd se părea că domnul îşi pierde răbdarea şi atunci liniştea era sfîşiată de cîte un strigăt supărat, înfundat şi aspru.

Doamna continua cu puternicele ei ţipete, fără a scădea tonul ; avea chiar şi în enervare un nivel curios de constant. El vorbea cînd mînios, cînd blînd, cu intonaţii şi modulaţii ale vocii care creau aparenţa că participarea sa la această ceartă aducea doar nişte explozii distanţate : „Hau-hau, hau-hau, au...“ Mai curînd un lătrat de cîine răguşit, decît izbucnirile unui bărbat mînios.

După un timp, Sophie nu mai dădu atenţie scandalului. Se simţea frîntă de oboseală, o durea tot corpul. Avusese o zi grea ; la fel ca cea de ieri, ca cea de alaltăieri. Fiecare dintre ele a fost istovitoare, iar ea nu mai e tînără : încă doi ani şi va împlini 50.

Îşi amintea de sacii de cartofi pe care trebuia să-i care cînd era încă fetiţă la ţară. Încet, încet, cu sacul de cartofi pe spinare, gîfîind de-a lungul drumului prăfuit, străbătea cîte zece paşi ; mai mult nu izbutea. Sfîrşitul nu venea niciodată şi totdeauna trebuia s-o ia de la capăt.

Îşi ridică privirea de pe lucrul de mînă. Dădu din cap, clipind. De la o vreme în faţa ochilor îi jucau lumini şi pete de culoare.

Acum, un fel de vierme galben, luminos i se tîra în cîmpul vizual şi, cu toate că viermele acesta se urca în sus, mereu mai sus, rămînea în acelaşi loc. În jurul viermelui vedea stele verzi şi roşii, care licăreau şi se stingeau. Ele îi jucau în faţa ochilor cînd cosea, dar le vedea şi după aceea, cînd închidea ochii.

Reîncepu lucrul : doamna dorea să aibă gata camizolul pînă a doua zi dimineaţă. Dar îi era foarte greu să continue cusutul ; viermele acela galben nu-i dădea pace.

Deodată se deschise o uşă şi din celălalt capăt al coridorului se auziră cuvintele :

— ...bien tort, mon ami, si tu crois que je suis ton esclave. Je ferai ce que je voudrai. 1)

— Moi aussi 2), rosti domnul subliniindu-şi cuvintele printr-un rîs ameninţător. Apoi s-au auzit paşi grei pe coridor, un clinchet în suportul de umbrele şi uşa de la intrare trîntită cu zgomot.

Sophie îşi întoarse din nou privirea la lucrul ei. Oh, viermele, aceste stele colorate şi această oboseală dureroasă în toate încheieturile ! Dacă ar putea petrece o zi întreagă în pat, într-un pat mare, cald, pufos !... O zi întreagă !...

O trezi ţîrîitul soneriei. Tresărea întotdeauna la acest bîzîit de viespe. Se ridică, puse pe masă camizolul, îşi netezi şorţul, îşi îndreptă boneta şi ieşi pe coridor.

Soneria bîzîi din nou cu furie. Doamna era nervoasă.

— În sfîrşit, Sophie, credeam că nu mai vii.

Sophie tăcu : nu avea nimic de spus. Doamna era în faţa dulapului de haine. O mulţime de rochii îi atîrnau pe braţ şi altele erau aruncate în dezordine pe pat.

„Une beauté á la Rubens“, astfel obişnuia să-i spună soţul ei în clipele amoroase. Lui îi plăceau femeile înalte, masive, splendide, afirmînd că cele mici şi slabe nu erau genul lui. „Hélène Fourment“ erau cuvintele cu care îşi alinta soţia.

„Într-o zi, obişnuia doamna să povestească prietenelor, într-o zi trebuie să mă duc la Luvru să studiez portretele de acolo. Ale lui Rubens, bineînţeles. E de neconceput să trăieşti o viaţă întreagă la Paris şi să nu vezi Luvrul ! Nu credeţi ?“

În seara aceea era superbă. Obrajii îi erau îmbujoraţi, ochii ei albaştri aveau o strălucire neobişnuită sub pleoapele lungi, iar părul castaniu-roşcat îi cădea într-o dezordine sălbatică.

— Mîine, Sophie, spuse ea dramatic, plecăm la Roma. Mîine dimineaţă...

În timp ce vorbea, scotea rochiile din dulap, aruncîndu-le pe pat. Făcînd o mişcare bruscă, halatul i se desfăcu şi ieşiră la iveală desuurile brodate şi carnaţia ei plină.

— Trebuie să împachetăm cît mai repede...

— Pentru cît timp, doamnă ?

— Două săptămîni, trei luni, nu pot să ştiu !

— Este totuşi o diferenţă, doamnă...

— Important este că plecăm de aici. După cîte mi s-au spus în astă-seară, nu mă voi mai întoarce în această casă pînă cînd nu voi fi rugată cu umilinţă s-o fac.

— Ar trebui să luăm cufărul cel mare. Mă duc să-l aduc.

În boxa cu miros greu de praf şi piele, cufărul cel mare era înghesuit într-un colţ îndepărtat. Femeia se aplecă icnind. Depunea eforturi pentru a-l scoate. Viermele şi stelele îi licăreau în faţa ochilor, iar cînd se îndreptă din şale, ameţi.

— Să te ajut la împachetat ? întrebă doamna cînd slujnica se întoarse tîrînd după ea cufărul greu. Ce faţă cadaverică avea femeia asta azi ! Şi ea care nu suporta în juru-i oameni bătrîni şi urîţi. Sophie îi era însă necesară şi ar fi fost o nebunie să se despartă de ea.

— Doamna nu trebuie să se deranjeze ! Sophie ştia că dacă doamna ar începe să deschidă sertarele şi să răscolească printre lucruri, împachetatul nu s-ar mai termina niciodată. De aceea spuse : E tîrziu şi doamna ar trebui mai degrabă să se culce.

„Nu şi nu ! N-ar fi în stare să adoarmă, fiind mult prea enervată ! Bărbaţii ăştia !... Ce fiare ! Dar nimeni nu mai e sclav ! Nimeni nu mai acceptă să fie tratat în acest fel !“

Sophie împacheta. „O zi întreagă în pat, într-un pat mare, pufos, ca al doamnei. Să aţipeşti puţin, să te trezeşti pentru un moment şi să aţipeşti peste o clipă...“

— Ultimul lui truc, continuă doamna indignată, constă în a-mi spune că nu a cîştigat nici un ban şi că deci, să nu-mi mai cumpăr nici un fel de rochii. E caraghios. Pot să umblu goală ? Îşi aruncă braţele în lături. Să-mi spună că nu poate să-şi permită, este pur şi simplu o prostie. Poate foarte bine, numai că e meschin, meschin, oribil de meschin ! Dacă ar vrea să muncească cinstit în loc să scrie versuri tîmpite pe care le publică pe spezele lui, ar avea bani

---

1) În franţuzeşte în original — foarte prost, amice, dacă-ţi închipui că-ţi sînt sclavă. Am să fac ce voi pofti.

2) În franţuzeşte în original — eu de asemenea.

la dispoziţie după pofta inimii ! Afară de asta, continuă ea plimbîndu-se de la un capăt la altul al camerei, mai e vorba şi de tatăl lui, bătrînul. Nu ştiu eu ce doreşte ? Mereu îmi spune : „Trebuie să fii mîndră că ai un bărbat poet ! Şi ce versuri minunate scrie Hegésippe despre tine ! Ce pasiune, ce foc !“ Spunînd aceasta, doamna îşi tremura vocea ca un om bătrîn, făcea grimase şi scutura din cap, dădea din mîini şi se clătina pe picioare. Şi dacă te gîndeşti că bietul Hegésippe este chel şi-şi vopseşte puţinul păr pe care-l mai are ! Rîse. Iar pasiunea despre care el vorbeşte atît de mult în versurile lui oribile este o pură invenţie. Ce crezi tu, draga mea Sophie ? De ce împachetezi această rochie verde, veche, hidoasă ?

Sophie scoase rochia fără să spună un cuvînt.

„De ce oare tocmai astă-seară arată femeia asta atît de bolnavă ?“ Doamna se înfioră. E groaznic ! Sophie are faţa gălbejită şi dinţii cenuşii. Ar trebui s-o trimită la culcare, dar cum s-o facă înainte de împachetarea lucrurilor ? ! Şi tocmai acum era mai prost dispusă ca oricînd !

— Viaţa e groaznică ! Oftînd, se aşeză pe marginea patului. Arcurile o săltară uşor o dată sau de două ori, pînă se aşeză. Să fii măritată cu un asemenea om ! În curînd voi fi bătrînă şi grasă, niciodată nu i-am fost necredincioasă — şi iată cum mă tratează !

Se ridică şi începu să se plimbe fără ţintă prin cameră.

— Nu suport ! izbucni ea, şi oprindu-se în faţa oglinzii îşi admiră figura tragică şi splendidă. Privind-o, nimeni n-ar fi crezut că-i trecută de treizeci de ani. În spatele acestei frumuseţi tragice ea vedea în oglindă o creatură slabă, bătrînă, cu faţa gălbejită şi dinţi cenuşii, încovoiată peste un cufăr mare. Era dezagreabil. Sophie arăta ca cerşetoarele pe care le vezi în dimineţile reci la colţurile de stradă. Treci grăbit, încercînd să nu le remarci sau te opreşti, deschizi geanta să le dai un bănuţ sau chiar o bancnotă de doi franci dacă nu ai mărunţiş, dar oricum faci te simţi stînjenit şi ai vrea să te ascunzi în pielea ta. Asta se întîmplă cînd te plimbi pe jos. Dacă ai avea maşină — dar asta este o altă meschinărie a lui Hegésippe ! — ai putea să treci cu geamurile închise şi să nu iei în seamă toate astea. Plecă din faţa oglinzii.

— Nu suport ! spuse încercînd să nu se mai gîndească la cerşetoarele cu dinţi cenuşii şi feţe gălbejite. Nu suport ! şi se trînti într-un fotoliu. Dar gîndeşte-te ce ar însemna să ai un iubit cu o asemenea faţă gălbejită şi astfel de dinţi măcinaţi şi cenuşii. Închise ochii, cutremurîndu-se. Acest gînd era dezgustător. Simţi nevoia unei alte privelişti. Ochii Sophiei erau de culoarea plumbului verzui, fără viaţă. Dar ce-i putea face ? Faţa femeii constituia un reproş, o acuzare. Înfăţişarea ei te îmbolnăvea de-a dreptul. Şi ea n-a fost niciodată atît de enervată !

Sophie se ridică cu greutate din genunchi şi o expresie de durere îi străbătu faţa. Se duse la scrin, numără şase perechi de ciorapi de mătase şi se întoarse la cufăr, trîntindu-se pe un scaun, lividă la faţă.

— Viaţa e groaznică, groaznică, groaznică ! repetă doamna cu convingere.

Ar trebui s-o trimită la culcare, dar fără Sophie n-ar fi în stare să facă bagajul şi era foarte important să-l termine pînă mîine dimineaţă. I-a spus lui Hegésippe că o să plece şi el pur şi simplu i-a rîs în nas. N-a crezut-o. Trebuie să-i dea de data asta o lecţie. La Roma o să-l vadă pe Luigino. Ce băiat încîntător !... Şi pe lîngă asta şi marchiz ! Poate... Dar nu ! Să nu se gîndească la nimic ! Vedea numai faţa Sophiei, ochii ei plumburii, dinţii cenuşii şi pielea-i scorojită, galbenă.

— Sophie, spuse ea deodată, reţinîndu-se cu greu să nu ţipe, du-te la masa mea de toaletă, vezi acolo o cutie de fard Dorin 24. Pune-ţi puţin pe obraji. E şi un ruj de buze : în sertarul din dreapta.

Ţinea ochii închişi cu îndărătnicie, în timp ce Sophie, ridicîndu-se cu un oribil scîrţîit al încheieturilor, s-a dus spre masa de toaletă foindu-se acolo aproape o veşnicie.

„Ce viaţă, Dumnezeule, ce viaţă !“ Paşii uşori, tîrşiţi, se întorceau. În sfîrşit ! Deschise ochii. Da : în sfîrşit ! Aşa e mult mai bine, mult mai bine !

— Mulţumesc Sophie, aşa arăţi mai puţin obosită ! Se ridică înviorată. Şi acum să ne grăbim ! Plină de energie se îndreptă spre dulapul de haine. Dumnezeule, exclamă ea, ridicîndu-şi braţele. Ai uitat să împachetezi rochia albastră de seară ! Cum poţi să fii atît de stupidă, Sophie ?

În romîneşte de Rita HOMER
Ilustraţie de E. ARNO

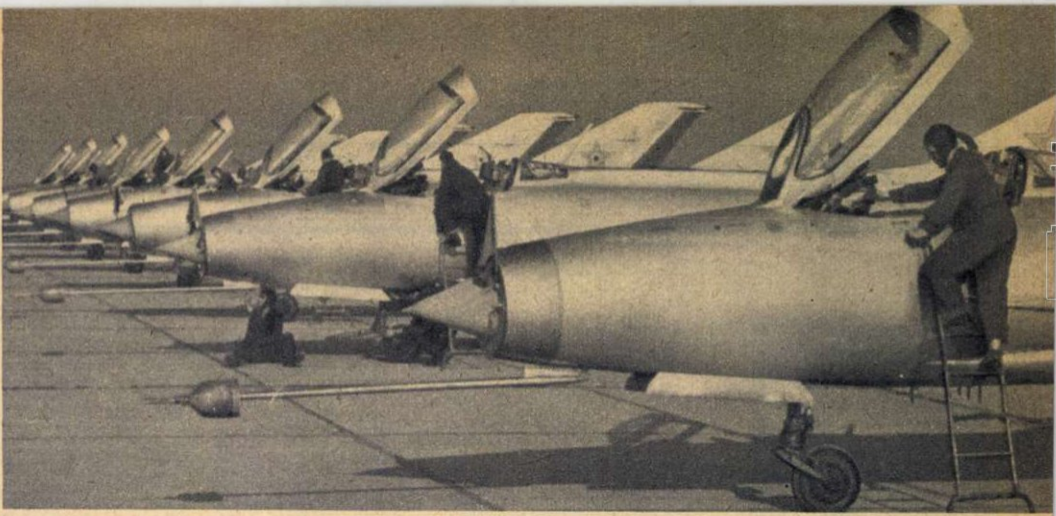

O ultimă verificare şi aparatele de zbor, aliniate pe pistă, sînt gata de plecare în misiune.

Maiorul Gheorghe Aurel, un încercat zburător în stratosferă la viteze supersonice.

ZIUA AVIAŢIEI R. P. ROMÎNE

SALT PESTE ZIDUL SONIC

Oră tîrzie din noapte, în liniştea căreia nu se aude decît răpăitul mărunt al ploii ce scaldă pista. Avioanele, aliniate în ordine, reflectă, cu sclipiri de argint, luminile vii ale aerodromului. Par nişte păsări uriaşe, care pîndesc, atente, clipa înălţării în zbor. Imperturbabil, acul cronometrului se mişcă ritmic pe cadran, vrînd parcă să amintească piloţilor că ordinul de plecare în misiune poate să survină în orice moment.

Şi iată că ordinul a sosit.

În cîteva secunde, oamenii au trecut la posturi. Febril, dar cu mişcări precise, sigure, specialiştii fac ultimele verificări.

Piloţii, instalaţi în carlingă, au controlat dintr-o privire totul. O comandă scurtă, o apăsare de manetă şi motoarele puse în funcţiune violentează liniştea nopţii. Peste cîteva clipe, uriaşele păsări argintii se fac nevăzute în beznă, lăsînd în urmă un jet de flăcări albe şi zgomotul, ca un bubuit de tunet, care se pierde treptat în depărtări.

Le însoţim cu gîndul, în spaţiile pe care le străbat. Ni-l închipuim pe omul acela, cu statură atletică, asupra căruia ne-au stăruit o clipă privirile, înainte de plecarea lui în misiune. E maiorul comunist Gheorghe Aurel, pilot de clasa I-a. Îl vedem parcă controlînd indicaţiile aparatelor de bord, urmărind cu atenţie comenzile ce i se transmit prin radio. În carlingă e linişte, o linişte neobişnuită, ca aceea care domneşte în spaţiile siderale. Zgomotul puternic al motoarelor a rămas undeva în urmă, căci aparatul de zbor a depăşit cu mult viteza sunetului. Simţind cu fiecare fibră a corpului vibraţiile avionului, pilotul încearcă senzaţia stranie că stă nemişcat, în timp ce pămîntul, universul întreg, aleargă vertiginos înapoia sa, respinse de forţa grozavă a motorului pe care el îl struneşte.

Zborul în stratosferă, la viteze supersonice, cere din partea piloţilor o înaltă pregătire profesională, mult curaj şi stăpînire de sine, rapiditate şi promptitudine în mişcări, o condiţie fizică deosebită. Maiorul Gheorghe Aurel întruneşte din plin aceste calităţi. Nu e singurul. Toţi piloţii escadrilei din care face parte sînt oameni temeinic pregătiţi să îndeplinească cu cinste oricare misiune de zbor. Conştiinţa răspunderii ce le revine, aceea de apărători ai spaţiului aerian al patriei, îi face să nu precupeţească nici un efort pentru a-şi perfecţiona necontenit pregătirea de luptă şi politică.

Urmărim desfăşurarea misiunii, împreună cu conducătorul zborului, care dirijează pilotul prin radio, de pe pămînt, observînd indicaţiile staţiilor de radiolocaţie. În limbajul lor riguros, matematic, aparatele spun totul despre complicatele manevre pe care avioanele le execută în văzduh. Cu aceeaşi precizie matematică, comenzile aleargă pe calea undelor, pentru a fi apoi executate în fracţiuni de secundă. Într-un tîrziu se transmite ordinul de aterizare. Aşteptăm emoţionaţi momentul sosirii păsărilor argintii. Trec minute lungi, încordate. Auzim apoi primul uruit de motor. Încă unul şi încă unul. Iată şi avioanele, desprinzîndu-se pe rînd din hotarul de întuneric. O scurtă rulare pe pistă, apoi motoarele amuţesc. Piloţii coboară, pregătindu-se să raporteze că misiunea a fost îndeplinită.

Împreună cu ceilalţi tovarăşi, maiorul Gheorghe Aurel primeşte felicitările comandantului. I se citeşte în priviri satisfacţia. La seria de calificative bune şi foarte bune pe care le-a obţinut pînă acum, s-a mai adăugat încă unul.

N. RĂDULESCU
Fotografii de Val. MIHAI

DUPĂ APARIŢIE

„În «Flacăra» nr. 23 am citit un interesant documentar: «Vara tragică '914». V-am ruga ca materiale de acest gen să mai apară în revistă" (Ion David, Gugeşti, Focşani; Valentin Rusu, operator chimist, Brăila) *„Mie mi-au plăcut mult notele de călătorie intitulate «Aden—Bab-el-Mandeb—Port Said». Asemenea articole stîrnesc interesul cititorilor"* (Dumitru Tocală, contabil, Peştera, rn. Medgidia).

COMOARA DE LA VERMIŞ

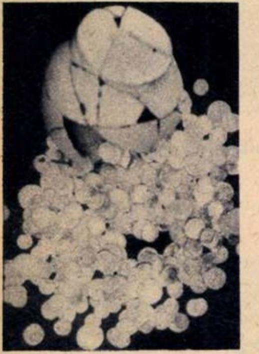

În timpul unor lucrări agricole efectuate de un colectivist din satul Vermiş, raionul Bistriţa, regiunea Cluj, s-a descoperit un tezaur monetar feudal, cuprinzînd 466 piese de argint datînd din secolul al XVI-lea.

Piesele se aflau într-un vas de ceramică roşie, ascuns în pămînt, probabil în ultimul an al secolului al XVI-lea, fapt atestat de cea mai nouă monedă din tezaur, care poartă gravat anul emiterii ei — 1599. „Comoara" respectivă este compusă din dinari în proporţie de 65% şi 35% groşi polonezi din timpul regilor Sigismund I, Sigismund II şi Sigismund III.

Tezaurul de la Vermiş este al treilea descoperit în cursul acestui an şi al şaptelea dintre tezaurele feudale găsite în ultimii ani în cuprinsul raionului Bistriţa.

Piesele valoroase ieşite la lumină cu acest prilej completează colecţia numismatică a muzeului, iar studiile făcute asupra lor vor aduce o contribuţie în plus la cunoaşterea evenimentelor petrecute pe teritoriul Transilvaniei în secolele XV, XVI şi începutul celui de-al XVII-lea.

Prof. St. DĂNILĂ
directorul Muzeului Bistriţa

VIORILE LUI AMATI

„Doresc să cunosc unele date din viaţa faimosului constructor de viori Niccolo Amati".

Aurel JIVA
Timişoara

Răspunde ALEX. PAŞCANU, conferenţiar la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din Bucureşti.

Luteria (arta construirii instrumentelor cu coarde) a înflorit pe pămîntul însorit al Italiei, în nord, la poalele Alpilor, în două orăşele: Brescia şi Cremona; aici vioara — cel mai expresiv instrument — avea să cunoască lumina zilei, apoi forma modernă şi epoca sa de aur. O mărturie susţine că brescianul *Gasparo da Salo (Bertolotti 1542-1609)* a construit prima vioară. *Giovanni Paolo Maggini* (aproximativ între 1580 şi 1630) întăreşte faima şcolii din Brescia, devenind cel mai renumit constructor de viori din acest oraş, după ce a ucenicit în atelierul maestrului său Gasparo da Salo. Epoca de aur a luteriei italiene se plasează însă în deceniile următoare, la Cremona, orăşel situat pe malul Padului, nu departe de Brescia. Părintele şcolii din Cremona a fost *Andrea Amati*, un mare constructor de viori, a cărui biografie se plasează aproximativ între anii 1535 şi 1612.

Familia Amati este alcătuită din lutieri străluciţi, ai căror reprezentanţi de seamă sînt, după tatăl, Andrea Amati, cei doi fii ai săi: Antonio şi Girolamo I. Fiul lui Girolamo I este Niccolo — cel mai celebru reprezentant al „dinastiei" Amati — iar fiul său, *Girolamo II*, este ultimul moştenitor de seamă al măiestriei acestei strălucite familii.

Revenind la fondatorul şcolii din Cremona, Andrea Amati, majoritatea cercetătorilor remarcă deosebita sa contribuţie la perfecţionarea instrumentului, deşi unii constată în primii ani o influenţă a şcolii bresciene. Viorile sale nu au sonoritate puternică, dar căldura şi catifelarea tonului le fac apte pentru muzica de cameră. Lucrînd pe îndelete şi dispunînd de avere, el şi-a putut procura cele mai valoroase materiale necesare confecţionării instrumentelor.

Numărul viorilor fabricate de el, verificate ca originale, e foarte redus şi — în consecinţă — au o valoare extrem de ridicată.

Antonio Amati (aprox. 1555-1640) şi *Girolamo I sau Hieronymus* (1556-1630) au urmat cot la cot drumul deschis de tatăl lor, aducînd instrumentelor cîteva uşoare modificări necesare pentru obţinerea unei sonorităţi superioare. Fiul lui Girolamo I, *Niccolò* (1596-1684) ocupă locul al treilea în ierarhia generală a celor mai vestiţi lutieri ai lumii, primul fiind *Stradivarius* şi al doilea *Guarnerius del Jesu*. Căutările şi strădaniile înaintaşilor îşi găsesc desăvîrşirea în realizările sale. La început, respectă maniera de lucru preluată de la tatăl său, dar apoi, urmărind mărirea volumului sonor, a creat tipurile de viori mai mari, care-i sînt caracteristice, denumite „grand Amati". La venerabila vîrstă de 88 de ani, Niccolo Amati a continuat să lucreze formînd totodată maeştri neîntrecuţi, printre care Stradivarius.

VIDEOFONUL

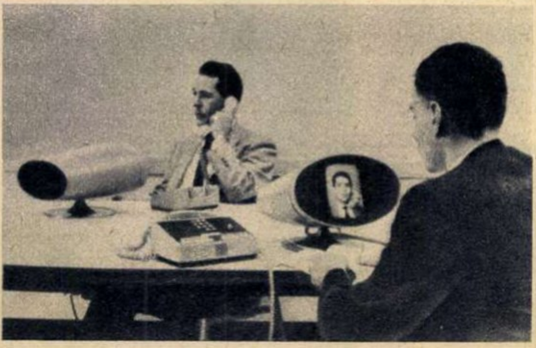

„Cum arată videofonul?"

Marieta POPESCU, elevă
Rm. Vîlcea

Fotografia de mai sus redă o experimentare cu videofonul în laboratoarele companiei „Bell" din S.U.A. Această companie introduce în prezent o linie de videofon care va lega New Yorkul cu Washingtonul şi cu Chicago. Ea va fi pusă şi la îndemîna publicului. Costul unei asemenea convorbiri (New York-Washington, de pildă) se va ridica la 16 dolari pentru 3 minute, în timp ce o convorbire obişnuită prin telefon nu costă mai mult de 80 de cenţi.

Un asemenea sistem de videofon funcţionează în U.R.S.S. încă din 1961 şi leagă oraşele Moscova-Kiev-Leningrad. Ulterior s-a mai creat şi „triunghiul" videofonic Taşkent-Andijan-Fergana, precum şi alte legături videofonice.

SUMERIENII ŞI ZORII CIVILIZAŢIEI UMANE

„Cine au fost sumerienii?"

Cornel PASCAL
tehnician, Bucureşti

Răspunde prof. univ. RADU VULPE, membru în Consiliul ştiinţific al Institutului de arheologie al Academiei R. P. Romîne.

Pînă acum vreo jumătate de veac se mai credea că civilizaţia antică a Mesopotamiei, una din cele mai vechi din lume şi care a exercitat cea mai largă şi mai rodnică influenţă asupra civilizaţiilor ulterioare din Asia şi din Mediterana, ar fi fost creată de populaţiile semite ale asirobabilonienilor. Azi, însă, în urma considerabilelor progrese ale cercetărilor arheologice, este bine stabilit că adevăraţii săi autori au fost sumerienii, locuitorii ţării numite Sumer, care se întindea în partea de sud a Mesopotamiei, în preajma Golfului Persic. Originea sumerienilor n-a fost încă sigur determinată. Se admite, de cei mai mulţi cercetători, că ei ar fi venit din Asia Centrală.

Cînd s-au stabilit în Mesopotamia, sumerienii au găsit regiunile dinspre nord ale acestei ţări fertile ocupate de cultivatorii şi păstorii semiţi, care se aflau, ca şi ei, în stadiul neolitic. Lor nu le-au rămas decît ţinuturile joase şi mlăştinoase dinspre mare, de unde, cu toată rodnicia solului, desele inundaţii îi îndepărtaseră pe ceilalţi. Stimulaţi de greutăţile întîmpinate, energici şi inventivi, capabili de muncă organizată în colectiv, sumerienii au izbutit cei dintîi să se ridice deasupra nivelului rustic al vieţii din orînduirea comunei primitive, să sape o vastă reţea de canale de irigaţie, să transforme Sumerul într-o bogată grădină, să întemeieze oraşe şi state cu caracter sclavagist, să clădească din cărămizi nearse locuinţe şi temple monumentale, să dezvolte meşteşugurile şi comerţul, să organizeze minuţios serviciile publice, într-un cuvînt să făurească cea dintîi civilizaţie superioară.

După un moment de supremaţie asupra celei mai mari părţi din Mesopotamia, ei au fost supuşi de babilonieni, care mai tîrziu vor suferi, la rîndul lor, stăpînirea asirienilor. Sumerienii se vor pierde cu timpul în masa cuceritorilor. În schimb, însă, civilizaţia creată de ei a fost preluată şi răspîndită de urmaşii lor semitici atît de fidel, încît a fost înregistrată de istorie sub numele acestora. O dată cu civilizaţia materială, sumerienii au trecut altor popoare şi ideologia lor, covîrşitor dominată de religie. Aşa, de pildă, legenda potopului lui Noe se regăseşte în scrierile sumeriene şi se explică prin unele inundaţii de proporţii excepţionale care s-au întîmplat în Mesopotamia în trecutul îndepărtat şi ale căror urme impresionante au fost constatate de arheologie. Prin intermediul diverselor popoare din Asia, unele tradiţii sumeriene au pătruns şi în mitologia greacă, după cum reiese din analogia lui Hercule cu eroul sumerian Ghilgameş ori din existenţa şi la sumerieni a mitului lui Perseu, cu uciderea balaurului.

POŞTA NOASTRĂ

FILIP ŞTEFAN, Bucureşti. Sînteţi student la Facultatea de istorie şi totuşi ne puneţi asemenea întrebări? Ni se pare curios, deoarece, pentru a vă putea răspunde ceva cu privire la istoricul unei aşezări de pe teritoriul ţării noastre, ar trebui să întrebăm la rîndu-ne pe specialişti — adică pe înşişi profesorii cu care dv. sînteţi în contact zi de zi. Totuşi, pentru că s-ar putea să fie vorba de ceva care să intereseze şi pe alţi cititori, am transmis întrebarea dv. specialiştilor de la Institutul de istorie al Academiei R.P. Romîne. Cînd vom fi în posesia răspunsului, vi-l vom comunica.

GHIŢĂ ION, Bucureşti. Evident că s-au publicat multe reportaje din viaţa constructorilor. Noi înşine, în ultimul timp, am publicat asemenea reportaje de pe şantierul hidrocentralei „16 Februarie" de pe Argeş, de pe şantierele din Oneşti, Craiova ş.a. Alte numeroase reportaje au apărut în „Scînteia", „Romînia liberă", „Scînteia tineretului", „Gazeta literară", „Luceafărul" etc.

MUGUREL MANTA, Covasna. În Bucureşti funcţionează Şcoala medie de arte plastice şi arte decorative cu sediul în str. Nuferilor nr. 12, raionul 16 Februarie. Adresaţi-vă acestei şcoli şi veţi obţine toate informaţiile pe care le doriţi.

ZENO MAMUT, Reşiţa. 1) Logopedia este specialitatea medico-pedagogică care are drept obiect educarea vorbirii corecte şi corectarea vorbirii defectuoase. Metodele pe care le foloseşte logopedia depind de natura defectelor pe care trebuie să le trateze. În unele cazuri e vorba numai de exerciţii sistematice (de pildă în cazurile de bîlbîială), în altele exerciţiile sînt asociate unor intervenţii chirurgicale, stomatologice sau unor tratamente medicamentoase (vitamine, hormoni, tonice). În orice caz însă, indiferent de cauza defectului de vorbire, tratamentul trebuie să fie indicat de un specialist logoped. 2) Nu avem asemenea informaţii. 3) Adresa — cînd vă va veni rîndul.

SEBASTIAN VELIŞCU, Craiova. Sîntem foarte mulţumiţi de faptul că articolul publicat a corespuns aşteptărilor dv. În ce priveşte istoricul oraşului Craiova, am publicat o notă, tot în paginile acestea, în revista noastră nr. 18.

VALENTIN RUSU, Brăila. Între răspunsul dat de noi şi cel de revista „Lumea" cu privire la Vatican nu e nici o contradicţie. Cele două răspunsuri publică date care, dacă vreţi, se completează unul pe celălalt. Faptul că în revista „Lumea" se arată că teritoriul Vaticanului este de 44 ha, iar populaţia sa de circa 1.000 locuitori (date ce pot fi aflate, de altfel, în „Micul atlas geografic" apărut în Editura ştiinţifică) nu infirmă de loc cele scrise de noi şi care dv. vi se par incorecte şi anume că Vaticanul nu este un stat în accepţia obişnuită a cuvîntului şi că nu se poate vorbi de un popor al Vaticanului. Într-adevăr, Vaticanul nu este un stat naţional ca celelalte state, ci un stat clerical al bisericii catolice, iar cei 1.000 de locuitori ai săi nu constituie un popor, ci sînt clerici şi funcţionari clericali de diferite naţionalităţi, care activează în instituţiile bisericii catolice, ce-şi au sediul pe teritoriul Vaticanului. Mai rămîne ceva neclar?

CONSTANTIN NISIPOIU, Cîmpulung-Muscel. Subiectul povestirii dv., cel puţin aşa cum ni l-aţi expus, ni se pare că porneşte de la o idee greşită. Părerea noastră este să renunţaţi la această idee şi să încercaţi să scrieţi altceva. Realităţile ţării noastre, lupta şi victoriile oamenilor noştri vă pot oferi subiecte la nesfîrşit.

M. TĂNĂSESCU, Turnu-Severin. Dacă am spune că s-au realizat peste o duzină de filme după „Cei trei muşchetari", probabil că am omite destul de multe din aceste ecranizări. De altfel, chiar şi acum se află pe ecranele bucureştene o nouă versiune, producţia franco-italiană realizată în regia lui Bernard Borderie. Aşa că propunerea pe care o faceţi, ca urmare la ancheta noastră despre superproducţii, este cel puţin întîrziată.

IROVA MĂRGĂRINT, Smîrdan, Galaţi. 1) Posibilităţile omului de a smulge naturii tot mai multe bunuri care să-i satisfacă necesităţile sînt aproape nemărginite. Înmulţirea permanentă a populaţiei globului nu pune în pericol posibilitatea de a hrăni pe toţi oamenii, deoarece pămîntul pe care trăim poate da mult mai mult decît ne dă în prezent. Acest lucru a fost demonstrat în numeroase studii ale specialiştilor. Principalul este ca eforturile oamenilor de ştiinţă şi marile resurse tehnice şi de muncă omenească ale tuturor ţărilor să se îndrepte nu spre înarmări şi alte pregătiri militare, ci spre valorificarea tuturor posibilităţilor pe care le oferă globul nostru. Deci, răspunsul la întrebarea dv. atîrnă de rezolvarea principalei probleme a vieţii internaţionale: apărarea păcii. 2) Dacă un film văzut sau o carte citită vă dau de gîndit asupra unei probleme sau alteia, scrieţi-ne şi vom încerca să lămurim lucrurile ce vă par neclare.

E. P., Tr. Măgurele. Dacă doriţi într-adevăr să vă putem răspunde, eventual să vă răspundă chiar colaboratorul nostru de care întrebaţi, vă rugăm să ne comunicaţi adresa dv.

V. SILVIAN

Ion Izdrăilă, Simeria; Rodica Cerchez, Tîrgovişte; Radu Ciontea, Topliţa; Popa Romul, Braşov; Rodica Hristea, Buhuşi; Laura Nedelcu, Focşani; familia dr. Lucreţia Pop, Hăulăceşti; Viorica Bugeac, Olteniţa; Gh. Ecaterina, Bucureşti — vi s-a răspuns prin poştă.

cu cititorii

„UN FILM DESPRE DECEBAL..."

În „Flacăra" din 16 mai 1964, 20 de cititori au răspuns la cele şapte întrebări puse de redacţie în legătură cu superproducţiile cinematografice. La acest sondaj, cititorii continuă să răspundă prin poştă şi să facă propuneri. Iată :

„Aş dori să se realizeze un film istoric despre Decebal. Ideea mi-a fost inspirată de statuia aflată în centrul oraşului meu. Ar fi o temă interesantă".

Dan POPA
elev, Deva

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Ioana Bănăţeanu, elevă, com. Băneasa, rn. Adamclisi, reg. Dobrogea : teatru, cinema, muzică ; Corneliu Pascal, tehnician, Bucureşti IV, str. Şcoala Ciocanu 1 (rn. Tudor Vladimirescu) : muzică, literatură, cinema, filatelie, ilustrate ; Nicolae Trăistaru, sudor, Reşiţa, str. Golului 17 : sport, cinema, ilustrate ; Lucreţia Ilie, elevă, Dumbrava, rn. Ploieşti : ilustrate ; Ioana Manolache, elevă, Călăraşi, str. Sloboziei 32, reg. Bucureşti : cinema, literatură, ilustrate ; Lucia Cristian, elevă, com. Tansa, rn. Negreşti, reg. Iaşi, o.p. Dagîţa : ilustrate ; Ovidiu Belciugan, mecanic la S.M.T. Floreşti, rn. Focşani : cinema, muzică, ilustrate ; Cornelia Creţu, funcţionară, Piatra Neamţ, str. Alexandru cel Bun 14 : teme diverse, ilustrate ; Tudor Silaghi, mecanic, Brăila, str. Ştefan cel Mare 157 : ilustrate ; Marin Călin, turnător, Tîrgovişte, str. Brutari 3 : literatură, ilustrate ; Sofia Chiriac, muncitoare, Ploieşti, str. Constanţei 5 : ilustrate ; Emilia Budur, elevă, Brăila, str. Şcolilor 55 : ilustrate ; Silvia Doru, elevă, Brăila, str. Griviţei 127 : ilustrate ; Costel Giurcă, impiegat de mişcare, staţia Drăgăneşti-Olt, reg. Argeş : ilustrate ; Ilija Njagojevici, Carinarica, Lubliana, Smartinska 152 A, R.S.F. Iugoslavia : discuri, muzică populară, literatură, turism ; Franciszek Dybowski Debica, Swierczewskiego 4/33, pow. Rzeszow, R.P. Polonă : ilustrate, filatelie ; Kenie Janusz, Lodz, ul. Piotrowska, 175 m 9, R. P. Polonă : filatelie (în rusă şi franceză) ; Krystyna Mazurek, Bilsk-Podl, ul. Studziwodska 48, woj. Bialystok, R. P. Polonă : sport, literatură, cinema (în polonă şi rusă) ; Iulian Boanghe, electrician, Hunedoara, bloc. 135, ap. 25, sc. B, et. 2 : ilustrate ; Const. Georgescu, profesor, com. Grindu, rn. Urziceni, reg. Bucureşti : literatură, ilustrate ; Niculae Răducan, lăcătuş mecanic, Turnu Severin, str. Adrian 189 : teme diverse.

CASA MEMORIALĂ „GHEORGHE STEPHĂNESCU"

La Căpăţîneni, com. Corbeni, reg. Argeş, într-o livadă cu nuci şi peri stă pitită în umbră casa-memorială „Gheorghe Stephănescu". În interior — pianul şi alte cîteva instrumente muzicale, tablouri de familie şi diferite obiecte amintesc că aici a trăit şi a muncit neobosit în domeniul muzicii Gheorghe Stephănescu, întemeietorul Operei romîne. În această casă bătrînească s-au întîlnit şi au discutat literatură, muzică, ştiinţă, arte plastice şi politică, Haşdeu, Gion, Odobescu, Vlahuţă, Băjenaru şi alţi animatori ai vieţii noastre culturale de la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi începutul celui de-al XX-lea.

Mulţi dintre cei ce vizitează Hidrocentrala de pe Argeş se opresc şi la casa memorială „Gheorghe Stephănescu", cercetînd documente interesante din trecutul muzicii romîneşti şi din viaţa celui care a creat prima operă la noi.

Ion CRUCEANĂ
funcţionar, Sfatul popular
al regiunii Argeş

DE LA CORESPONDENŢI

Un nou complex comercial la Ploieşti. *(N. Mocanu)*

În zori, pe Munţii Rodnei. *(Const. Mareş, Bucureşti)*

Echipa de fluieraşi a Căminului cultural din com. Şugag, rn. Sebeş. *(Virgil Onoiu, Deva)*

3+2 tuburi electronice
3 game de unde (UL, UM, US)
Indicator optic de acord
Difuzor eliptic de 1 VA
Tensiuni de alimentare : 110 v, 120 v şi 220 v
Dimensiuni 375 × 220 × 174 mm

Produs al uzinelor
Electronica

De la una la alta

EDUCATIE PENTRU TOATE VIRSTELE

În primii ani de viață (II). Descoperirea mişcării

Pe vremea cînd Dănuț abia trecuse de hotarul întîiului pătrar al primului an de viață am fost chemat la o inaugurare solemnă. În camera copilului i-am găsit pe Sanda şi pe Liviu, părinții lui Dănuț, contemplînd mulțumiți o planșă de lemn, ceva mai mare de un metru pătrat, înconjurată de un gărduleț de numai jumătate metru înălțime, ale cărui ostrețe te îndemnau parcă să le ceri sprijinul pentru a te ridica.

— Este noul domeniu al fiului nostru ! a spus Sanda. Aci vom desluşi primele taine ale mişcării.

Am înțeles că vremea în care hrana şi somnul îşi împărțeau în exclusivitate orele băiatului se terminase. Aproape nouăzeci de minute eliberate de somn erau dăruite contemplării realității înconjurătoare.

— Stimate psiholog, m-a poftit Sanda, binevoieşte să cobori o clipă din înălțimile teoriei ca să ajuți unei modeste educatoare practice să descopere fiului ei plăcerile mişcării.

Ce era să fac ? Teoria Sandei îmi era cunoscută : copilul va păşi mai repede şi mai bine pe căile dezvoltării sale dacă va fi ajutat în mod ştiințific. Astfel că, neputînd rezista chemării, am acceptat să devin „educator practic“.

Şi iată-ne pe toți trei „la lucru“.

Ținînd în fiecare mînă cîte o jucărie colorată, iată-mă defilînd cu Sanda şi Liviu prin fața țarcului. Sanda agită ritmic jucăria ei înzestrată cu cele mai neaşteptate melodii.

Mişcarea formelor, culorilor şi sunetelor l-a transformat pe contemplativul Dănuț într-un participant entuziast. Se avîntă cu îndrăzneală spre şirul de obiecte mişcătoare, salutîndu-le cu o cascadă de zîmbete, rostogoleşte spre noi un noian de sunete vesele şi în cele din urmă picioarele ritmează pe podea o sarabandă frenetică.

Defilarea terminată, s-a trecut la lecții în toată regula. Culcat pe burtă, Dănuț a descoperit deodată în calea privirilor sale o jucărioară ispititoare : un ursuleț roşu de plastic, pe care instantaneu l-a dorit din toată inima. Dar a trebuit să afle că fie şi în universul de jucărie al unui țarc de copil, nimic nu se cucereşte fără străduințe. Ajutat de Sanda care-i ținea picioarele, Dănuț şi-a ridicat capul mişcîndu-şi corpul spre jucărie. Deşi nu realiza încă mişcarea, corpul vibra ca o coardă bine întinsă, pregătindu-se pentru marile lupte cu gravitația universală.

Dar, minune ! Împinsă de acea făptură miraculoasă căreia de mult îi zîmbeşte ca să-i arate că o recunoaşte, jucăria vine singură spre el. Dănuț o apucă şi acest contact viu cu materia pare să-i prilejuiască plăceri deosebite.

Pe urmă, întors iar pe spate, constată că şi din această perspectivă se pot face descoperiri importante. O întreagă grădină zoologică în miniatură este suspendată pe ostrețele gărduțului care-i înconjură domeniul. El întinde mîinile şi le apucă, cercetîndu-le pe fiecare cu o nesfîrşită seriozitate. Aci, în țarc, va parcurge Dănuț toate etapele luptei pentru cucerirea poziției verticale. Ajutat şi stimulat metodic, va izbuti să se întoarcă, să-şi mişte corpul înainte, să se ridice, să păşească, pînă cînd, într-o zi, țarcul i se va părea mult prea strîmt pentru nesfîrşitele lui puteri.

Sen ALEXANDRU

FLĂCĂRI

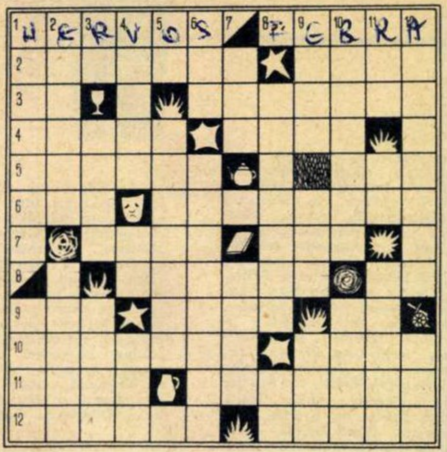

ORIZONTAL : 1) Stă pe jeratic ! — Incendiu... cutaneu. 2) Şi-a vărsat focul ! — Serviete. 3) Focul inimii — S-a făcut foc ! 4) Document de demult — Orificiu pentru evacuat flăcările... balaurului din basmele copilăriei. 5) Şi-a legat numele de o lampă celebră — Sport cu arme de foc. 6) Se stinge cu apă ! — Au şi ei focul lor. 7) După eleni, aprindea văpaia războiului — Rimă la „foc“. 8) Scormoneşte jarul din sobă — Apar ! 9) Arde cu flacără — Asemănător cu a şuiera — Culme ! 10) Gaz care provoacă arsuri — Pricinuită de armă de foc sau de armă albă. 11) Îşi varsă focul... pe o insulă — Pus pe foc... pentru ceai. 12) Țintă a focurilor de artilerie — Arde pămîntul ! (pl.).

VERTICAL : 1) De mama focului (fem.) — Se înroşeşte în foc. 2) O serie de focuri de armă — Focuri... la purtător. 3) Trage ața ! — Văpaie... în grădină — Întrebare... de moment. 4) Foc de... cuptor — În serviciu ! — Apă stătătoare. 5) Măsură în... pojar ! — Veche armă de foc. 6) Urmărit de focurile vînătorilor — Flacără permanentă. 7) Armă de foc — Traseu. 8) Flăcări mari — Om sucit ! 9) Calif ce ar fi incendiat biblioteca din Alexandria — Centru... săptămînal — Gavroche în „Flăcările Parisului“. 10) Rest... după arderea cu flacără — Produs incandescent, natural. 11) Stinge focul... la propriu — Spetează — Mic producător de... scîntei. 12) Vorbire... cu foc — Flăcări... pe sfîrşite.

Ing. Ion CARAIMAN

Dezlegarea jocului „MARELE BARD“ apărut în nr. trecut

ORIZONTAL : 1) Familia — O, mamă. 2) Eminescu — Blaj. 3) Mortua est — Ir. 4) Era — T — S — Lacul. 5) Iuda — Ață — Panu. 6) Loren — Cer — Tc. 7) L — Nac — Gelozie. 8) Epigonii — Da — A. 9) Cuza — Un — I — IMF. 10) TM — Zi — Junimea. 11) Una — La — Lal — Nr. 12) Rula — Pompiliu. 13) Albumul — Teiul.

Povestea vorbei

DIN NOU DESPRE ZOOLOGIE

Reluînd discuția din numărul 23 („Puțină zoologie“) ne vom referi astăzi la o serie de cuvinte la care legătura cu numele anumitor animale nu mai e perceptibilă.

Capriciu vine din italieneşte **(capriccio)** şi e înrudit cu numele **caprei**. Să fie oare capra un simbol al nestatorniciei ? Se pare că da, pornindu-se însă de la sprinteneala cu care capra-neagră sare din stîncă în stîncă, înşelîndu-şi urmăritorii. Un om capricios e un om care „sare“ de la o atitudine la alta, care are o comportare inegală. Agilitatea, uşurința salturilor caprei de munte au inspirat şi pe cei care au numit **cabrioletă** o trăsurică uşoară, cu două roți.

În verbul **a se prăsi**, ca şi în expresia **vite de prăsilă**, se ascunde cuvîntul bulgăresc **prase** (= porc). **A se prăsi** a însemnat mai întîi „a naşte purcei“, apoi — prin fenomenul numit lărgire de sens — „a făta“ (despre animalele domestice mari).

Şurub ne vine din limba germană, unde cuvîntul **Schraube** e rezultatul unui împrumut din latină. Ceea ce ne surprinde e faptul că termenul latinesc nu denumea un obiect asemănător cu şuruburile, ci un animal : e vorba de substantivul latin **scrofa**, moştenit de limba romînă cu sensul originar. Trecînd din latină în germană, **scrofa** a devenit **Schraube**, iar schimbarea de înțeles se explică prin aceea că şanțurile răsucite în spirală ale şurubului au fost comparate cu coada „îmbîrligată“ a porcului ! Evoluția sunetelor, ca şi aceea a sensului, au îndepărtat aşa de mult cuvîntul **şurub** de prototipul său latin **scrofa**, încît nimeni nu e tentat să vadă între cei doi termeni o legătură cît de vagă.

Sorin STATI

Umor

de **Nell COBAR**

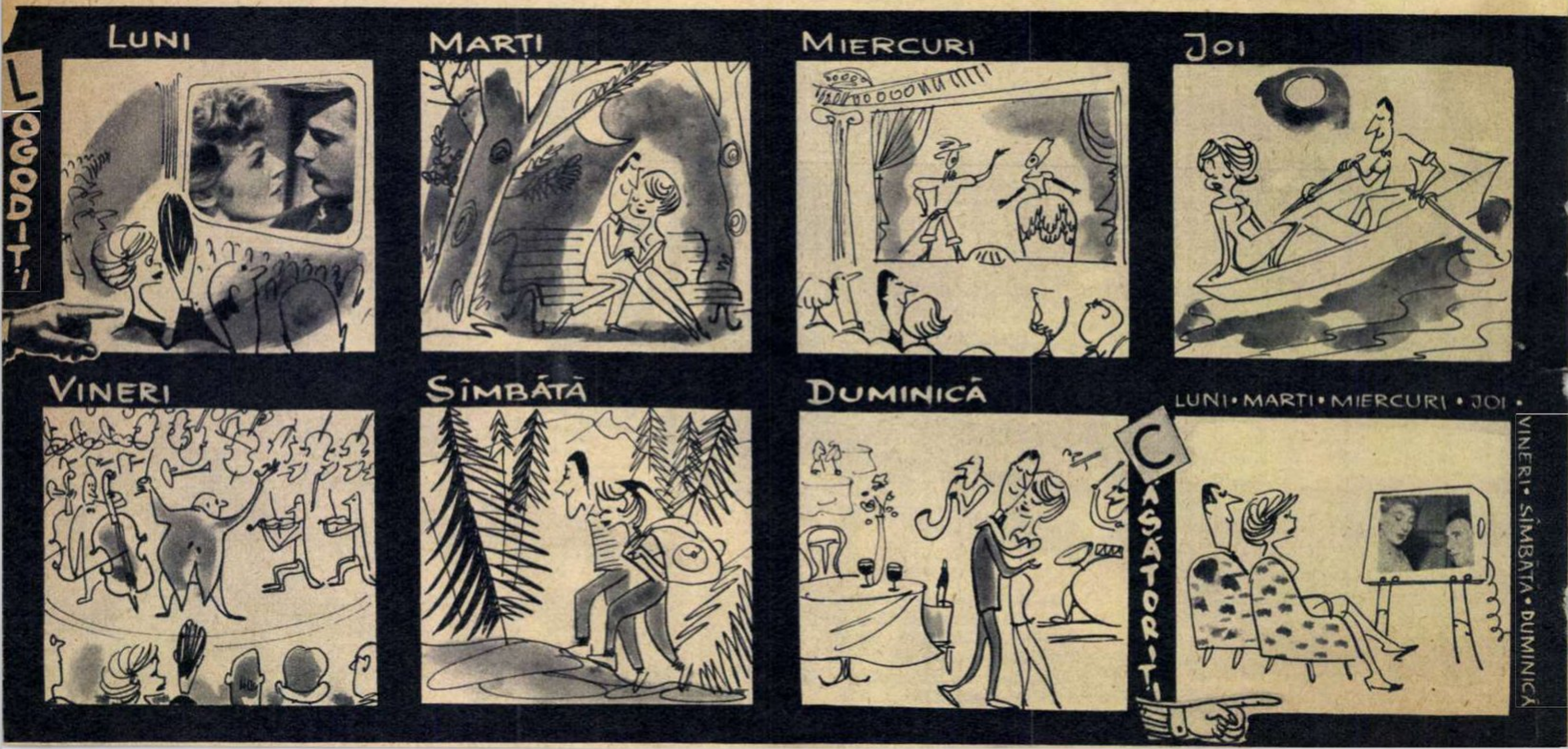

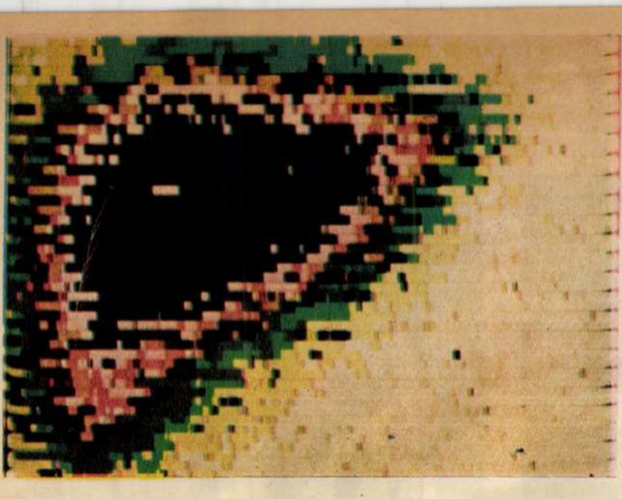

1

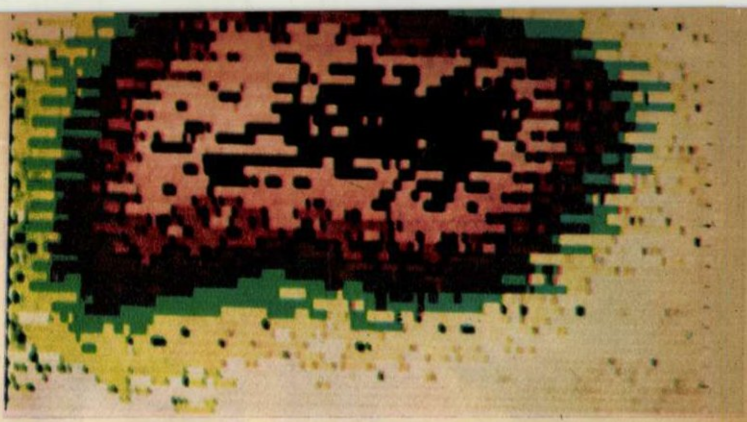

2

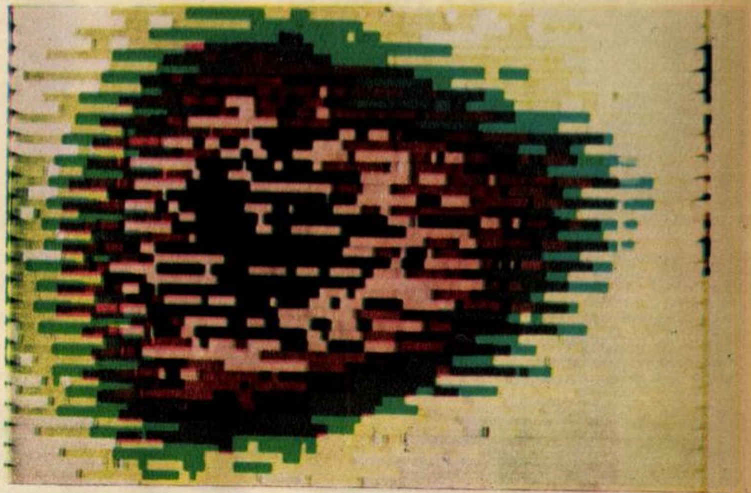

3

1 O scintigrafie în care fîşiile cromatice (înregistrate în funcţie de dimensiunile organului) indică un ficat normal.

2 În cazul unui ficat bolnav, fîşiile colorate sînt dispuse neregulat, iar locul în care se află o tumoare rămîne slab colorat sau necolorat.

3 Scintigrama unui ficat bolnav de ciroză: fîşiile sînt inegal colorate şi se interferează.

Scintigrafii în culori făcute în laboratorul de radioizotopi al Clinicii a V-a medicale a I.M.F. Bucureşti—Spitalul unificat de adulţi al raionului Griviţa roşie.

Prezenţe romîneşti peste hotare

SCINTIGRAFIA ÎN CULORI

Profesorul dr. TIBERIU SPÎRCHEZ, membru corespondent al Academiei R. P. Romîne — care, împreună cu dr. Benedict Gheorghescu, şef de lucrări la Clinica a V-a medicală a I.M.F. Bucureşti, a reprezentat R. P. Romînă la simpozionul de scintigrafie de la Atena — vorbind unui redactor al revistei noastre despre activitatea delegaţiei romîne la lucrările acestui simpozion, a relatat printre altele următoarele:

Agenţia internaţională de energie atomică din Viena a organizat în cursul lunii aprilie, la Atena, un simpozion asupra explorării medicale prin metoda izotopilor. La simpozion au participat 175 de specialişti din 31 de ţări. Lucrările au însumat 60 de comunicări urmate de discuţii.

...Activitatea delegaţiei noastre s-a desfăşurat îndeosebi în cadrul celei de-a cincea şedinţe — în care am prezentat lucrarea intitulată **„Experienţa unei noi metode de înregistrare scintigrafică în culori în diagnosticul bolilor hepatice“**. Aceasta concretizează cercetările şi experienţele pe care le-am efectuat în clinică cu un colectiv format din dr. Benedict Gheorghescu, ing. Adrian Steclaci, fiziciana Elena Merculiev şi ing. Mirel Popovici. Bazîndu-se pe experienţa clinică n scintigrafia hepatică şi pe numărul mare de bolnavi exploraţi 333 de cazuri), lucrarea autorilor omîni — însoţită de exemplifi- ări, cu diapozitive pentru fiecare tegorie de afecţiuni în parte, epatite cronice, ciroze şi alte — s-a bucurat de mult mai prezentat lucrări realizate cu aparate de construcţie diferită — oameni de ştiinţă din Anglia, Japonia, S.U.A. toate suscitînd un interes deosebit. În ce priveşte lucrările prezentate de delegaţia R. P. Romîne, unii specialişti au cerut detalii suplimentare privind metoda noastră care, deşi se bazează pe o tehnică mai simplă, oferă acelaşi randament.

...În general, lucrările simpozionului s-au desfăşurat la un înalt nivel ştiinţific şi au marcat un progres evident în tehnica scintigrafică, care dă mari posibilităţi de cercetare şi diagnosticare în bolile diferitelor organe, tehnică la al cărei progres medicina romînească a adus contribuţia sa.

După încheierea şedinţelor, dintre care una am avut cinstea să o conduc, delegaţia noastră a vizitat o serie de instituţii medicale, purtînd discuţii utile cu profesori şi cercetători din diferite clinici, cu membri ai corpului didactic care ne-au vizitat ţara şi care şi-au exprimat bunele păreri despre nivelul ştiinţific al medicinei romîneşti.

medicina nucleară

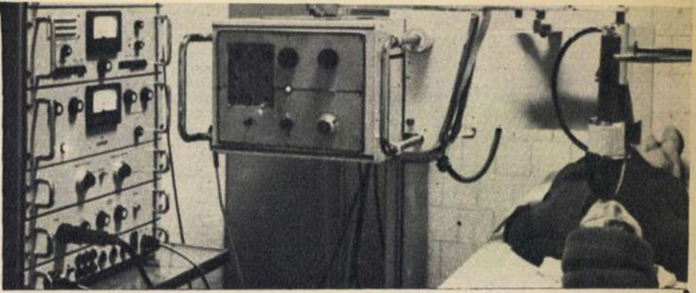

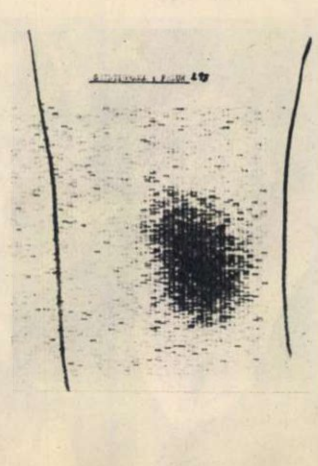

În ultimul timp izotopii şi substanţele radioactive au căpătat o aplicare din ce în ce mai largă în clinici, devenind un mijloc preţios în depistarea anumitor afecţiuni, iar perfecţionarea necontenită a mijloacelor tehnice a făcut cu putinţă crearea unor metode de studiu care au lărgit baza de investigaţie. Printre aceste mijloace tehnice se numără şi scintigrafia, care permite reprezentarea vizuală a repartiţiei izotopilor radioactivi într-un organ sau în întregul organism prin radiaţiile pe care le emit. Izotopii pot fi urmăriţi la suprafaţa corpului cu ajutorul unei aparaturi speciale, ce îngăduie stabilirea vitezei şi gradului de concentrare într-un organ sau ţesut.

Aparatul este format dintr-un detector de radiaţii, care se deplasează pe suprafaţa de explorat şi primeşte radiaţiile emise de izotopul administrat pacientului, transmiţîndu-le unei instalaţii electronice. Aceasta din urmă se află în legătură cu un inscriptor, ce înregistrează pe o foaie de hîrtie — printr-o liniuţă — fiecare impuls dat de radiaţii. „Totalul“ constituie *scintigrama.*

În zonele organelor în care izotopul se găseşte în concentraţie mai mare, pe hîrtie va apare o densitate mai mare de liniuţe, iar zonele de slabă concentraţie vor fi înfăţişate pe imagine prin linii distanţate, care arată existenţa unei părţi bolnave sau a unei tumori. Aceasta se datoreşte fie faptului că preparatul radioactiv nu este fixat, fie că ţesutul bolnav îl poate fixa în alte cantităţi decît cel sănătos.

Metoda se practică şi în ţara noastră, la Institutul oncologic (pentru explorarea tiroidei, a ficatului şi rinichiului), la Institutul de endocrinologie al Academiei R. P. Romîne, la clinica Spitalului unificat de adulţi al raionului Griviţa Roşie, Spitalul Panduri, Centrul de cercetări al M.S.P.S. din Bucureşti etc.

AGENDA
FLACĂRA

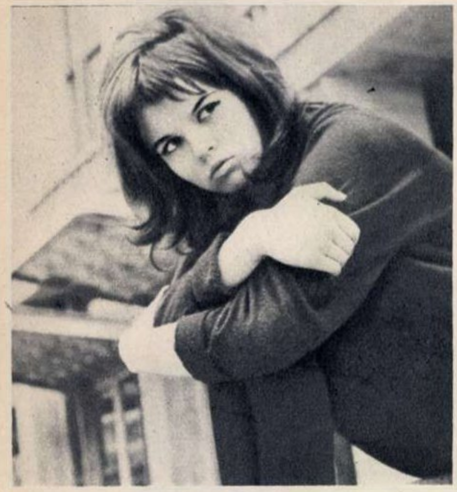

De cîteva zile, pe platourile de la Buftea a început turnarea noului film al lui **Francisc Munteanu** (semnatar în același timp al scenariului și al regiei), intitulat „La patru pași de infinit". Muzica filmului aparține lui George Grigoriu; imaginea: V. Oglindă; decorurile: Giulio Tincu. Din distribuție: Celia Dima, Mircea Șeptilici, Silviu Stănculescu și, în rolul principal, debutanta Irina Gărdescu (în fotografie).

În legătură cu noua sa carte „Descoperirea familiei" — prima în proză — în curs de apariție la E.P.L., poetul **Ion Brad** ne-a spus: „Am lucrat cinci ani la această carte. Acum, după încheierea colectivizării, cînd în viața oamenilor de la sate — țărani, agronomi, învățători, activiști etc. — s-au petrecut profunde schimbări, m-am încumetat să vorbesc despre problema delicată a familiei. Dacă am reușit vor spune cititorii".

Recent a avut loc în orașul Argenteuil un însemnat eveniment cultural, închinat unui mare artist francez: pictorul **Georges Braque**, mort în septembrie anul trecut, la vîrsta de 81 ani. Pe zidul casei în care s-a născut Braque, s-a dezvelit o placă comemorativă, iar la primărie a fost deschisă o expoziție-muzeu, în care, cu ajutorul unor fotografii, manuscrise, litografii, este reconstituită atît viața cît și opera pictorului.

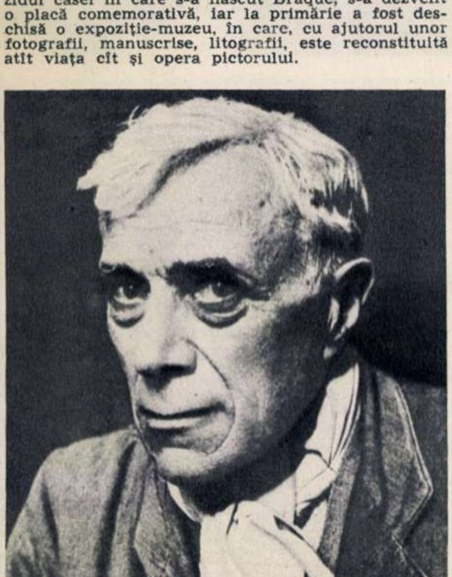

Scurt interviu cu sculptorul **Gheza Vida**, artist emerit, ale cărui lucrări în lemn au cucerit de multă vreme o unanimă apreciere.

— Atelierul dv. ne spune că ați părăsit lemnul.

— Deocamdată. În momentul de față lucrez la un grup statuar de mari proporții, cioplit în piatră, înfățișînd momente din timpul insurecției armate de la 23 August 1944 și din timpul participării armatei romîne la războiul antihitlerist.

Printre vedetele cu mare priză la publicul din S.U.A. se numără actrița și cîntăreața americană **Doris Day**, pe care am auzit-o nu o dată la posturile noastre de radio. Ea a debutat ca dansatoare, dar un accident de automobil a pus capăt acestei cariere. În 1948 a apărut în primul ei film — „Romanță la Rio". De atunci Doris Day a realizat zeci de filme — de predilecție comedii muzicale.

Dintre ultimele realizări ale cineaștilor din R. P. Polonă se remarcă filmul „O voce din altă lume", după un scenariu de Kornel Filipowicz și în regia lui Stanislaw Rozewicz. Interpreta principală a filmului este actrița de teatru, film și televiziune **Danuta Szaflarska** (în fotografie, într-o scenă din film), care a mai jucat și în alte producții cinematografice văzute și la noi — „Cîntece interzise", „Cavalerii teutoni" etc.

Nu demult, colectivul Teatrului de stat din Baia-Mare a pus în scenă primul spectacol shakespearian: tragedia „Romeo și Julieta". Artiștii băimăreni, îndrumați de regizorul Marius Popescu, au prezentat publicului un spectacol modern în cadrul căruia s-au distins creațiile realizate de interpreții principali, tinerii actori **Petre Dinuliu și Angela Beresinschi**. Scenografia este semnată de Andrei Ivăneanu Damaschin.

Viața și opera marelui savant englez **Alexander Fleming**, descoperitorul penicilinei, vor fi înfățișate într-un film pentru televiziunea franceză. Conform dorinței soției defunctului savant, rolul lui Fleming a fost încredințat actorului englez Richard Todd (protagonistul filmului „Nu te lăsa niciodată"). Iată pe Lady Fleming dînd lui Richard Todd amănunte interesante din viața remarcabilului om de știință.

Agenția britanică Keystone ne-a pus la dispoziție aceste două imagini înfățișînd-o pe **Mary Pickford**, marea vedetă americană a filmului mut, așa cum arăta în 1920 și așa cum este ea azi, la 71 de ani. Mary Pickford întreprinde în aceste zile o călătorie la Londra, Paris, Berlin și Moscova pentru a achiziționa copii după cele circa 300 filme realizate de-a lungul carierei. Copiile vor figura în muzeul filmului din Hollywood.

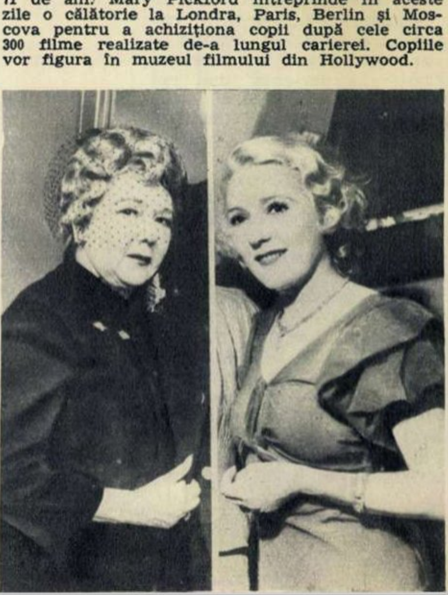

FOTOCRONICA FLACĂRII

1

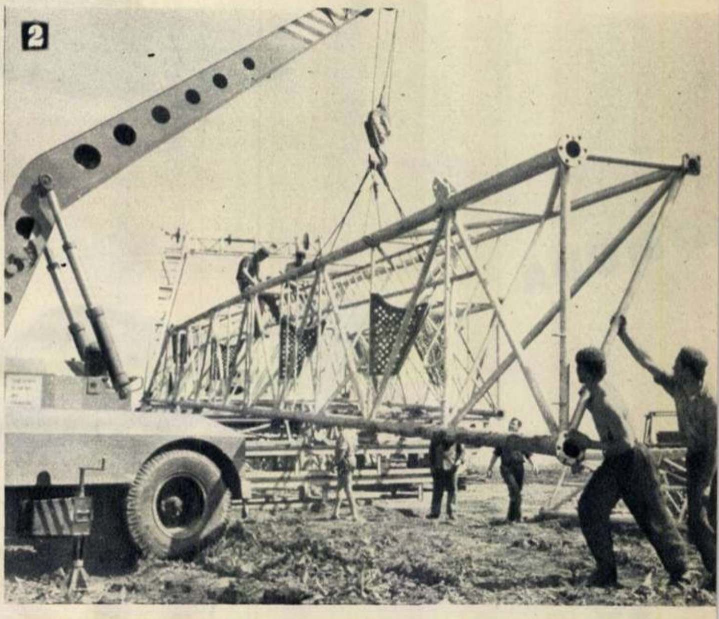
2

1 După Paris şi Haga, ansamblul „Rapsodia Romînă“ a obţinut un nou succes pe scena Operei naţionale din Bruxelles.

2 Recent, Intreprinderea naţională de cercetări hidraulice şi foraj din R. P. Ungară a cumpărat două instalaţii de foraj de fabricaţie romînească, care pot fi mutate cu uşurinţă dintr-un loc într-altul şi asamblate rapid. In fotografie : una dintre cele două instalaţii, care a fost adusă la cooperativa agricolă de producţie „Arpad“ din Szentes, unde a servit la forarea unui puţ termal, la o adîncime de 2.000 metri.

3 In diferite ţări ale lumii se ridică glasuri de protest şi au loc demonstraţii împotriva sentinţei date în procesul de la Pretoria. După cum se ştie, Nelson Mandela (în fotografie) şi alţi luptători pentru eliberarea populaţiei africane din Republica Sud-Africană au fost condamnaţi la închisoare pe viaţă.

4 „Voi cînta din nou. Nu sînt încă atît de bătrînă ca să nu fiu în stare să-mi cîştig existenţa“ — a declarat recent renumita actriţă de music-hall Josephine Baker, cînd creditorii săi au hotărît să-i scoată la licitaţie domeniul „Les Milandes“ din departamentul Dordogne, unde cîntăreaţa de culoare îşi creşte cei 11 copii adoptivi — băieţi şi fetiţe de diferite rase şi naţionalităţi.

5 De mai multe săptămîni muncitorii din industria de încălţăminte de la Romans (Franţa) duc o luptă susţinută în sprijinul cererilor lor cu privire la majorarea salariilor.

6 Aspect de la Tîrgul anual al cărţii de la Varşovia, organizat în piaţa din faţa Palatului culturii şi ştiinţei. Cu acelaşi prilej, în incinta Palatului a fost deschisă şi o expoziţie internaţională a cărţii la care ţara noastră a fost reprezentată prin întreprinderea „Cartimex“.

3

4

5
L'EUROPE
AVENIR PUBLICITE
NOS SALAIRES

6

FLACĂRA. Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuţa poştală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10—int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poştale, la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei.
PREŢUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii“.
MACHETA : Vlad Muşatescu.

41.505

Bibl. Reg.

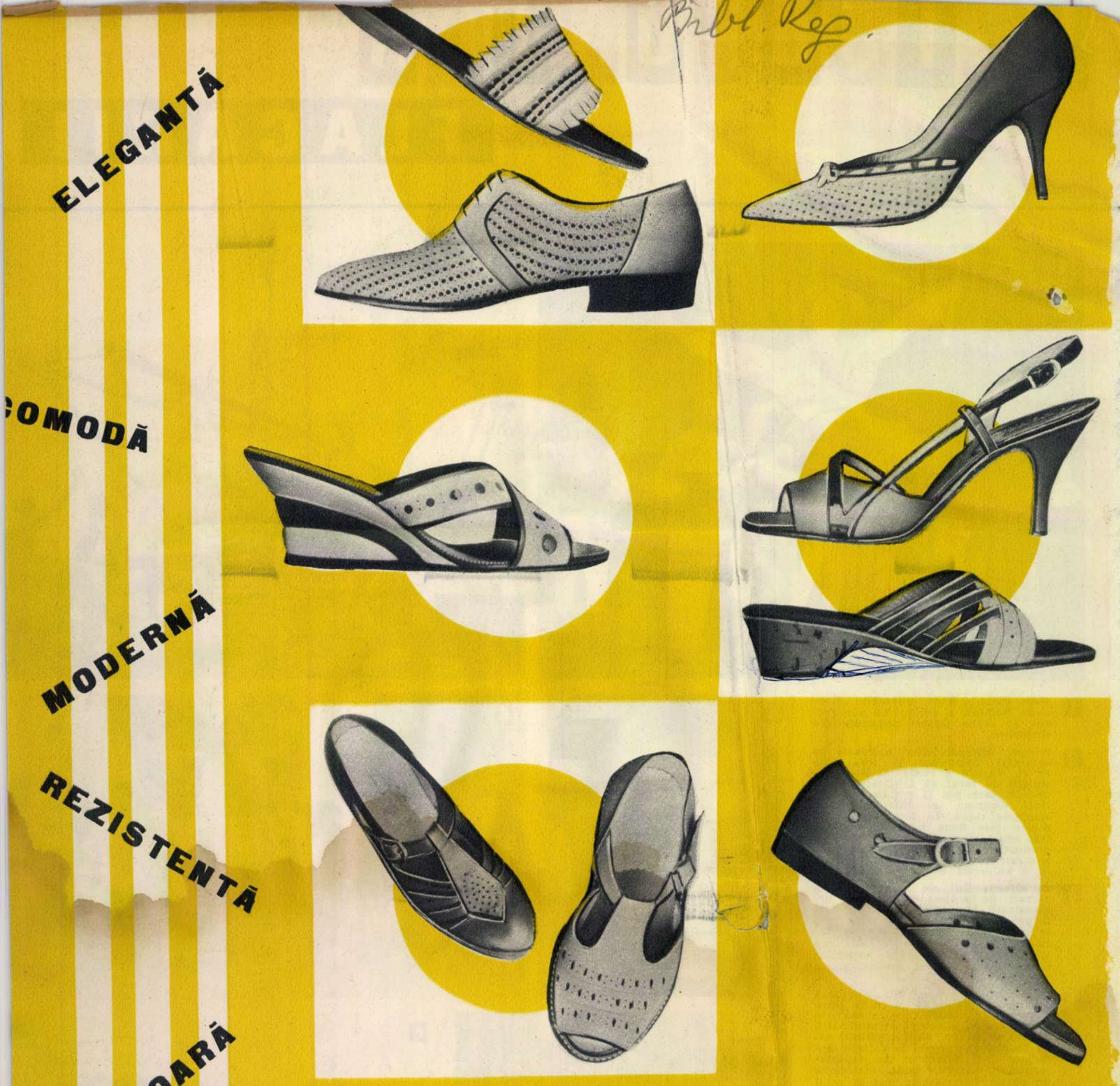
ELEGANTĂ
COMODĂ
MODERNĂ
REZISTENTĂ
UȘOARĂ

Pentru femei, bărbați, copii, modele noi de

ÎNCĂLȚĂMINTE de VARĂ

05/7

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

26

ÎNTÎLNIRE LA MAMAIA

Mobilier '64

La Saché, pe urmele lui Balzac

Anul XIII nr. 26 (474) — 27 iunie 1964

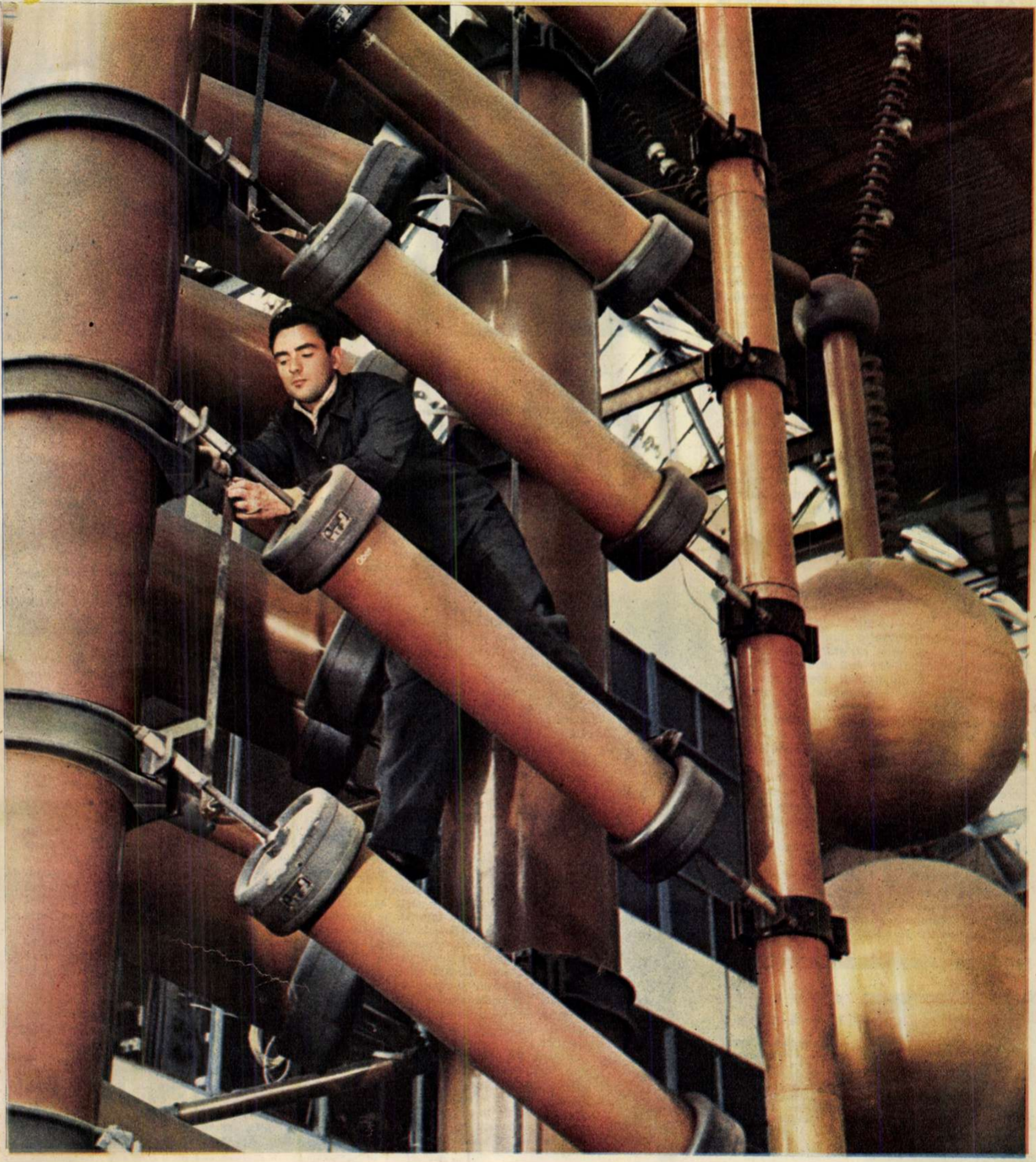

CARNETUL FLĂCĂRII

FESTIVALUL FILMULUI

de Aurel BARANGA

Am cunoscut, îndărăt cu treizeci şi cinci de ani, rezimaţi de bara cafenelei „Capşa", cîţiva inşi care reuşiseră să monopolizeze batjocura şi ironia deşănţată a localului. Eram cu toţii tineri şi suficient de ridicoli în visele noastre nesăbuite, încît n-am înţeles multă vreme de ce confiscaseră ceilalţi dispreţul unanim. M-am lămurit ulterior: oamenii făceau film. „Făceau film" e un fel de a spune, fiindcă, de fapt, famelici, nebărbieriţi şi cu pingelele sparte, visau să facă film; agăţaţi în năzuinţa lor fantastică de cele mai năstruşnice combinaţii, terminate toate falimentar, spre satisfacţia unei galerii amuzate. Am văzut de curînd prin intermediul „Arhivei naţionale de filme" — această admirabilă instituţie de cultură, echivalînd în epolet cu o vastă bibliotecă, şi unde se cheltuie o energie nobilă — am văzut deci cîteva pelicule sau fragmente de film din acea epocă şi-mi dau seama ce uşuratice, inconştiente şi vinovate erau zîmbetele superioare cu care erau priviţi acei vizionari exaltaţi, pionieri eroici ai cinematografiei noastre de acum patru decenii. Cine priveşte, şi cu ochii de astăzi, „Iancu Jianu", „Ţigăncuşa din iatac", „Trenul fantomă" sau „Bing-Bang", îşi dă seama ce talent s-a irosit în condiţii patetice. Memoria acelui veteran, veşnic ros de foame, boală şi datorii, dar necontenit exaltat de ideea creării unei cinematografii autohtone, care a fost Jean Mihail, merită veneraţia noastră, iar prezenţ , din fericire încă vie printre noi, a lui Jean Georgescu-Film, o preţuire respectuoasă. Fiindcă au visat şi au încercat să dea viaţă aici, la noi, cinematografiei, atunci cînd o asemenea îndrăzneală se plătea cu viaţa servită în porţii zilnice unei indiferenţe oficiale obtuze şi cinice. Şi au trecut de atunci treizeci şi cinci de ani. Sînt încredinţat că nici cei mai înaripaţi vizionari de odinioară, hrăniţi cotidian nu cu pîine, ci cu un şvarţ mizerabil în care topeau reverii fantastice, nu-şi pot crede ochilor astăzi cînd există „Buftea", cînd s-au realizat pelicule ca „Tudor" sau ca „Lupenii", cînd desenele lui Gopo cuceresc admiraţia lumii. Ştiu, şi n-am ascuns-o nici cu alte prilejuri, filmele noastre sau realizatorii lor mai au multe creanţe deschise faţă de spectatorii noştri, dornici de opere cu adevărat memorabile. Dar acesta e alt capitol, deschis la altă filă, la paragraful ambiţiilor îndrituite şi al dorinţelor legitime. Vor fi, sînt sigur, împlinite. Să ne bucurăm astăzi, şi din inimă, de ce s-a înfăptuit. A început festivalul, primul, al filmului romînesc. Sînt prezentate filme de certe valori artistice, chiar dacă fiecăruia i se pot descoperi şi deficienţe. Dar important într-o operă de artă este nu ceea ce lipseşte — deşi nimeni nu trece cu uşurinţă peste lipsuri — ci ceea ce există, bun şi valoros, chezăşie a unor biruinţe viitoare.

Primul festival al filmului romînesc e o sărbătoare a culturii noastre, expresie a unor eforturi creatoare mereu sporite, prefigurînd victoriile viitoare ale unei cinematografii în plină dezvoltare şi necontenit avînt.

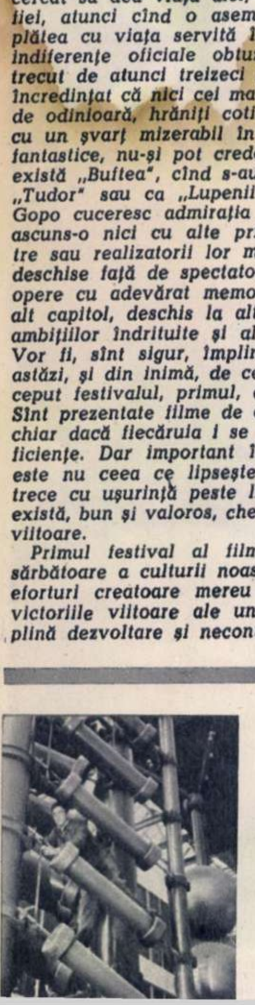

COPERTA NOASTRĂ

La staţia de 1.600,000 v. de la „Electroputere"-Craiova. Muncitorul Miciu Vasile execută schimbarea conexiunilor în vederea modificărilor tensiunilor de încercare.

Fotografie de S. STEINER

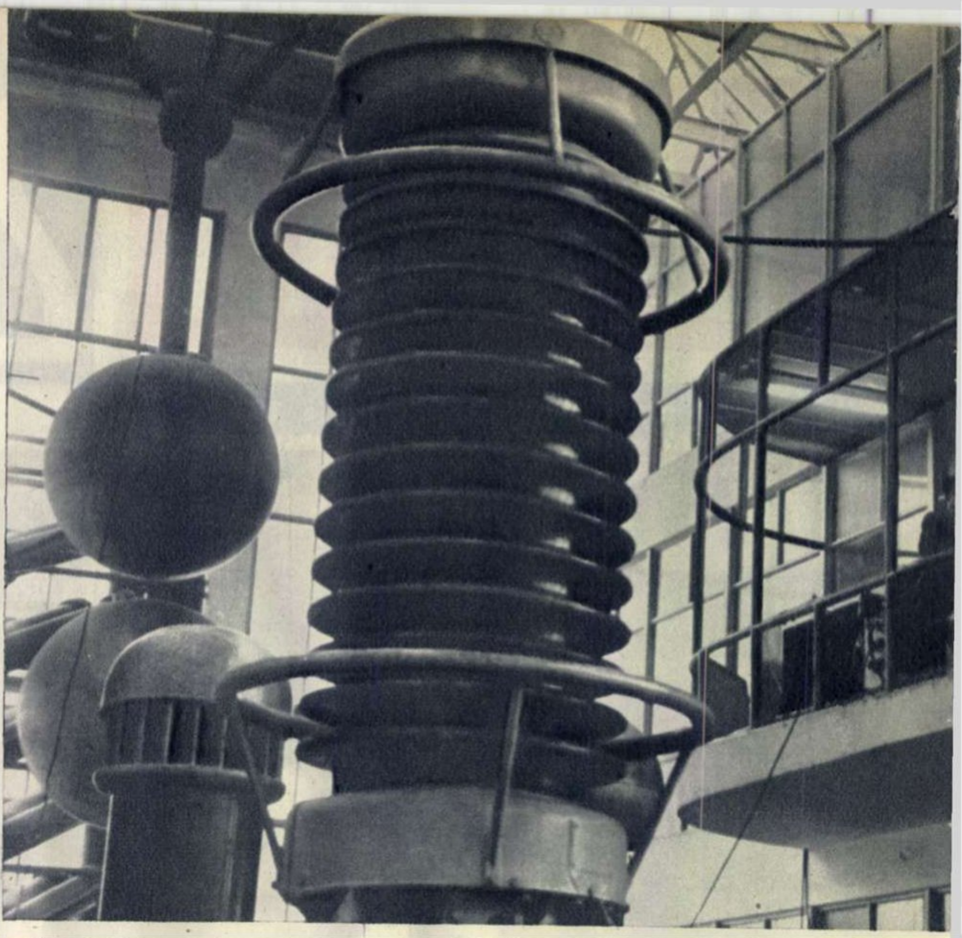

Din această cameră de comandă se dirijează întreaga activitate a generatorului de impuls de tensiune.

Înţesată de nori duşmănoşi, bolta plumburie a cerului se luminează brusc, despicată de săgeata trăsnetului. În aceeaşi clipă, călătorul surprins de furtună se crispează înfricoşat şi instinctiv îşi caută pe loc un adăpost, oricare ar fi el, aşteptînd apoi cu inima strînsă lovitura năprasnică. Inutil... Pericolul s-a consumat o dată cu apariţia scînteii electrice, în acelaşi moment sau, mai exact spus, într-o milionime de secundă, atît cît durează o descărcare electrică de tipul trăsnetului. Perceperea zigzagului luminos, întins pentru o clipă pe suprafaţa cerului, aşa cum ne-o reprezentăm noi, nu este decît un efect al imperfecţiunii ochiului omenesc, a cărui retină reţine această imagine mult mai mult timp decît a durat ea cu adevărat. Detunătura — fenomenul acustic care, de fapt, ne impresionează cel mai mult—este la rîndul ei percepută cu întîrziere pentru simplul motiv că undele sonore străbat atmosfera de cîteva zeci de mii de ori mai încet decît cele luminoase.

Aşadar, deocamdată, nici un pericol... Călătorul care a scăpat de trăsnet îşi poate continua drumul, aşteptînd în „linişte" bubuitura asurzitoare. Atît doar că în zilele şi nopţile fierbinţi de vară, cînd plouă cu găleata şi atmosfera este încărcată cu electricitate urmările trăsnetelor pot fi adesea tragice.

Dispozitivele de apărare împotriva trăsnetului, create de om, înfruntă astăzi pretutindeni perturbaţiile atmosferice. Cu toate acestea ele protejează o parte extrem de restrînsă din scoarţa terestră a planetei noastre. Datele statistice, întocmite de specialişti, dovedesc că, deocamdată, globul pămîntesc este lovit anual de un miliard de trăsnete, care omoară zilnic aproximativ 20 de persoane şi rănesc 80, provocînd totodată însemnate pagube şi avarii locuinţelor, plantaţiilor, zonelor forestiere şi în special liniilor de transport ale energiei electrice.

Pentru a-l putea învinge, omul este nevoit în primul rînd să cunoască şi să cerceteze mai... îndeaproape puterea trăsnetului. Astfel, în afara studierii fenomenului propriu zis, în momentul producerii lui în natură, specialiştii au creat în cadrul laboratoarelor de înaltă tensiune „trăsnete artificiale", denumite în limbaj ştiinţific generatoare de impuls de tensiune, care, cu mici deosebiri, nu fac altceva decît să imite în laborator descărcările electrice produse în natură de norul de furtună.

Trăsnetul ia naştere în urma descărcării condensatorului format din nor şi pămînt. Norul de furtună este, cu alte cuvinte, un rezervor uriaş de sarcini electrice din care o parte se scurg spre conductor prin scînteia trăsnetului.

În laborator, condensatorul nor-pămînt este realizat prin generatorul de impuls alcătuit din condensatoare, rezistenţe şi eclatoare. Scînteia electrică ia naştere între sferele eclatoarelor, una reprezentînd deci norul, cealaltă pămîntul.

Fotografiile alăturate redau cîteva imagini semnificative, privind munca ştiinţifică desfăşurată în cadrul unui asemenea laborator. Ele au fost realizate la întreprinderea „Electroputere" din Craiova, posesoarea celui mai mare laborator de înaltă tensiune din ţara noastră. Uzina craioveană este dotată în prezent cu un generator de impuls de 1.600.000 volţi, capabil să degaje o energie de 20 kilowaţi pe secundă, şi o scînteie electrică cu o lungime de peste 2 metri.

Munca desfăşurată într-un laborator de înaltă tensiune reclamă multă prudenţă chiar şi pentru personalul calificat. Nu e de mirare deci că şi aici, la „Electroputere", tînărul colectiv condus de inginerul Mathé Balacs întruneşte ingineri şi tehnicieni dintre cei mai specializaţi. Dar după cum o dovedeşte printre altele şi fotografia noastră (ultima imagine din pagina alăturată), tinerii noştri specialişti, temeinic pregătiţi din punct de vedere ştiinţific, înarmaţi cu priceperea şi prudenţa necesară, se pot simţi bine şi veseli chiar în compania unui... trăsnet de 1.600.000 volţi. Activitatea lor nu se limitează însă doar la cercetarea fenomenului propriu-zis. Generatoarele de impuls sînt necesare în primul rînd pentru verificarea utilajelor produse de întreprindere (transformatoare de putere, transformatoare de măsură, aparataj de înaltă tensiune, maşini electrice rotative etc.) Cu alte cuvinte, înainte de a fi instalate pe vreo linie de transportare a energiei electrice, PRIN CETĂȚILE INDUSTRIEI NOASTRE SOCIALISTE

TRĂSNETUL...

„controlor de calitate“

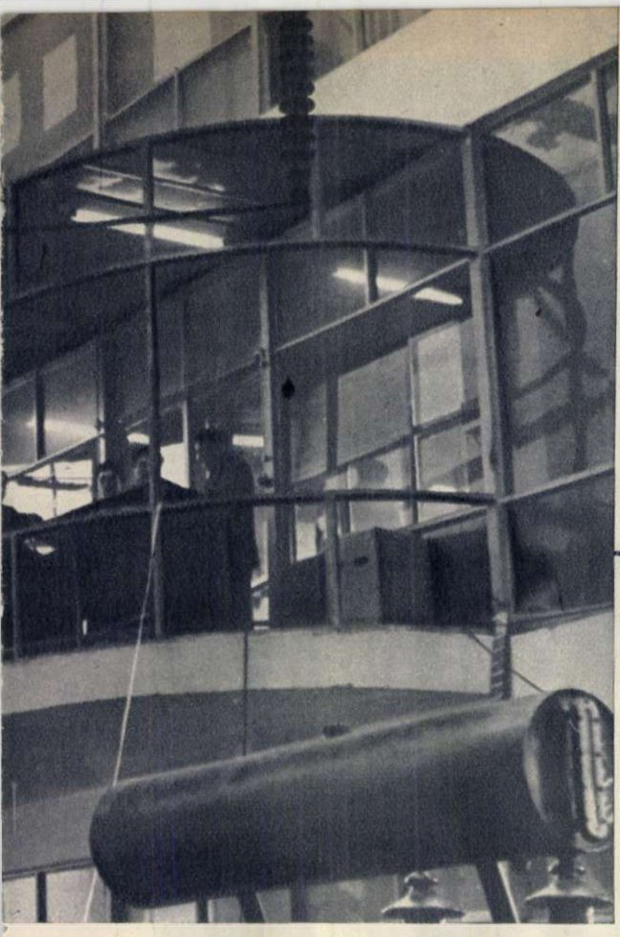

unde în mod fatal va face cunoștință cu furia trăsnetului, echipamentul tehnic întîlnește aici în laborator o primă înfruntare cu supratensiunea atmosferică, prin intermediul surorii sale gemene, scînteia artificială a generatorului de impuls. În felul acesta inginerii și tehnicienii de la „Electroputere“ au posibilitatea de a verifica „pe viu“ rezistențele electrice ale izolațiilor, dispozitivele de protecție, determinînd totodată efectele electrodinamice și termice cauzate de loviturile trăsnetului natural. Cum s-ar zice, cercetînd calitatea produselor obținute în întreprindere, oamenii de la „Electroputere“ nu se folosesc doar de banalele dispozitive de verificare și măsurare, ci pur și simplu, de... furia năprasnică a trăsnetului.

Iată așadar că, mai practici decît Prometeu (pe care anticii și l-au imaginat furînd fulgerul din cer) oamenii contemporani au izbutit să-și creeze trăsnetul aici pe pămînt. Domolirea și supunerea lui definitivă constituie fără îndoială o chestiune de durată. Dar mai devreme sau mai tîrziu, omul, stăpînul naturii — înarmat cu puterea științei și practicii — va birui în mod cert și în acest domeniu, lichidînd forța distructivă a trăsnetului o dată și pentru totdeauna.

Liviu MAIOR
Fotografii de S. STEINER

Printre utilajele supuse șocurilor electrice, realizate cu ajutorul generatorului de impuls, se numără și transformatoarele de putere fabricate în cadrul întreprinderii craiovene.

Inarmați cu o temeinică pregătire științifică, pricepere și prudența necesară, tinerii noștri specialiști se pot simți bine și veseli chiar și în compania unui... trăsnet de 1.600.000 volți.

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA HUNEDOARA

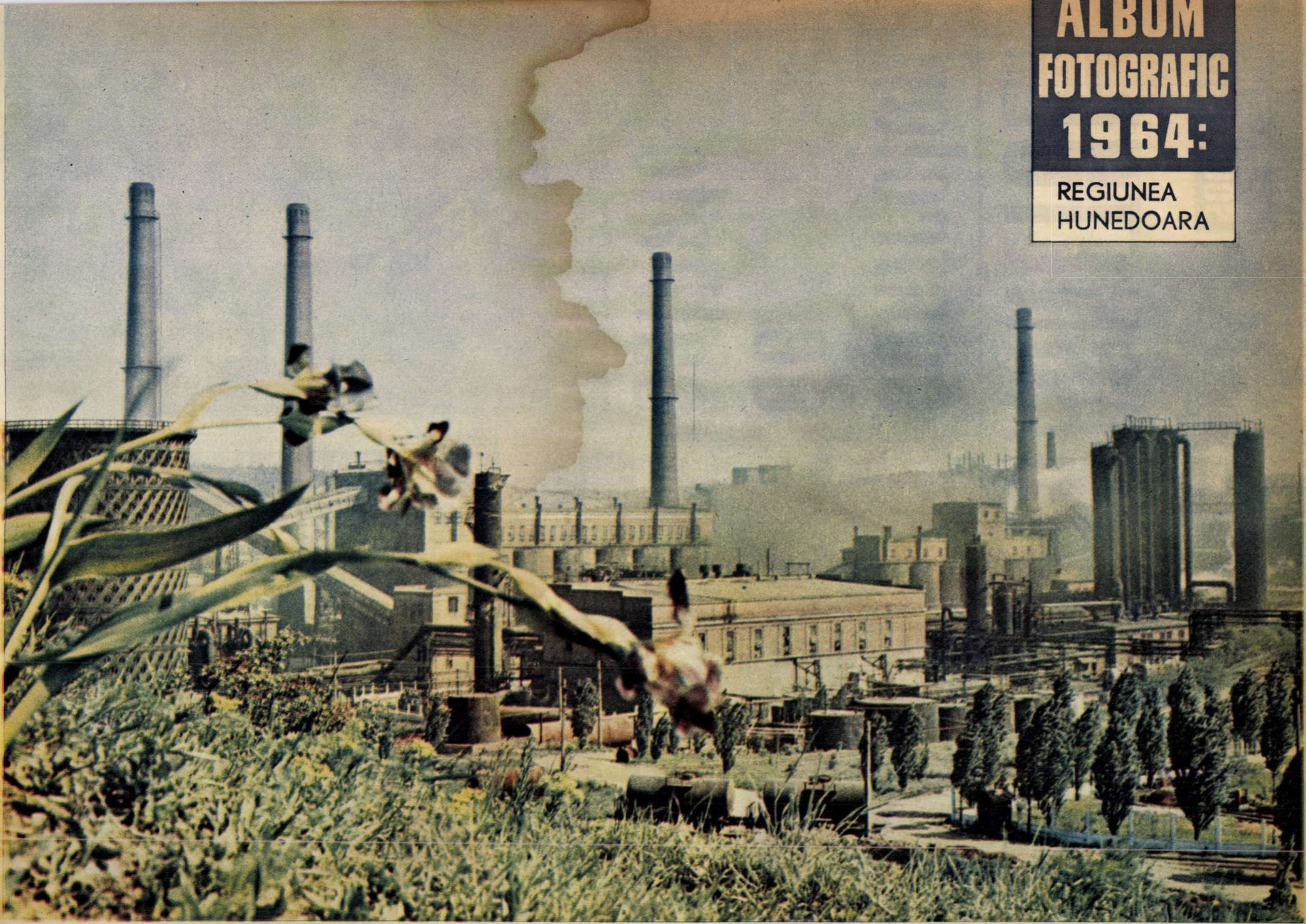

Hunedoara orașul oțelului.
Fotografie de V. MOLDOVAN

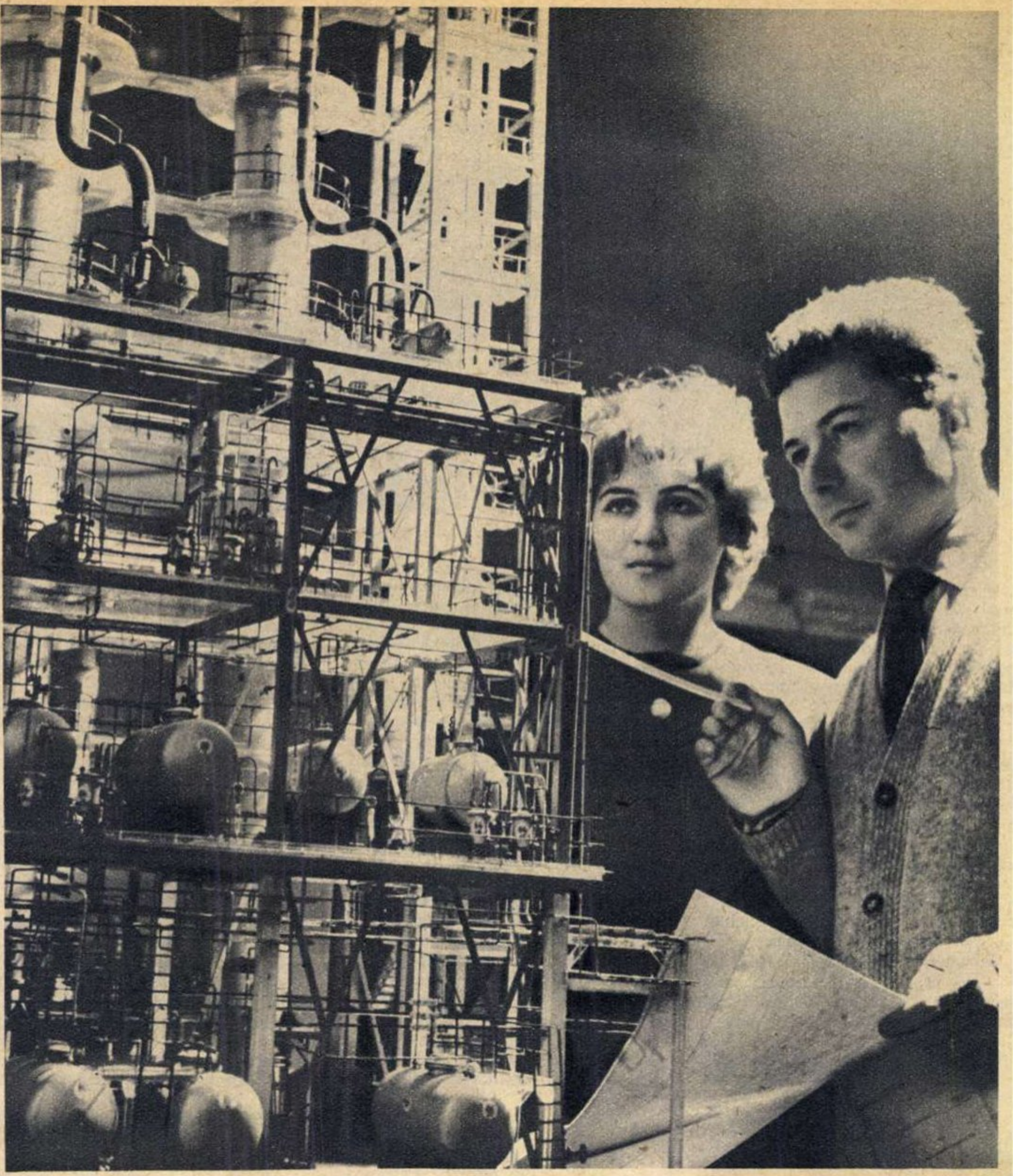

La IPROCHIM : macheta de azi, gigantul de mîine.

■ SAVANŢI, MINIŞTRI ŞI LABORATOARE LA ÎNCEPUT DE VEAC ÎN ROMÎNIA ■ „D-TA AI PRETENŢIE SĂ FACI ŞTIINŢĂ ÎN ŢARA ROMÎNEASCĂ? APOI SÎNTEM O ŢARĂ MICĂ..." ■ CUM A FOST CONSTRUITĂ ŞI SFĂRÎMATĂ CU TOPOARELE PRIMA SUFLERIE AERODINAMICĂ DIN ŢARA NOASTRĂ ■ „SPUNEA ASEARĂ LA CLUB CONU' TAKE" ■ DACĂ AR TRĂI ASTĂZI PETRU PONI...

PRETENŢIOASA ŞTIINŢĂ...

În anul 1896, după studii strălucite la Paris — unde-şi luase doctoratul cu cea mai înaltă menţiune, făcuse însemnate descoperiri în domeniul razelor X şi inventase un tip de electroscop ce-i poartă şi astăzi numele — a venit la Iaşi fizicianul Dragomir Hurmuzescu. Avea pe atunci 31 de ani şi aducea cu el o concepţie modernă de cercetare. Numit curînd conferenţiar şi apoi profesor al Universităţii din Iaşi, el îşi dă seama că pentru a deschide calea creaţiei ştiinţifice este nevoie în primul rînd de un laborator bine utilat. Şi astfel, prin insistenţele lui, după numeroase demersuri, se organizează primul laborator de fizică şi electricitate din ţara noastră, în 1898.

În acest laborator se efectuau cercetări, se construiau noi aparate — unele originale — şi se repara aparatajul de fizică al şcolilor de diferite grade. Dar laboratorul nu reprezenta decît un început.

Împreună cu marele nostru chimist Petru Poni, creatorul şcolii romîneşti de chimie experimentală şi totodată autor al primelor manuale romîneşti de chimie şi de fizică, Hurmuzescu întemeiază „Analele ştiinţifice ale Universităţii din Iaşi" — o publicaţie de prestigiu — organizează Societatea de ştiinţe din Iaşi, însemnat focar de răspîndire a cunoştinţelor ştiinţifice. Militînd pentru dezvoltarea învăţămîntului tehnic, Hurmuzescu reuşeşte să creeze „Şcoala de electricitate" (pe lîngă Universitate), din care va lua naştere mai tîrziu Institutul electrotehnic, care la rîndul său va servi ca nucleu viitorului Institut politehnic din Iaşi.

UN FIZICIAN ACTIV ŞI UN MINISTRU IRONIC

Pentru ca să realizeze toate acestea şi încă multe altele, decanul fizicienilor romîni, cum a fost supranumit Hurmuzescu, a avut însă adesea de înfruntat împotrivirea oficialităţilor şi chiar a unor colegi ai săi care nu înţelegeau sau nu voiau să înţeleagă cerinţele vremii şi ale progresului.

— Nu credeţi oare că ştiinţa dv. devine prea pretenţioasă ? — l-a întrebat odată ironic un ministru.

Hurmuzescu era însă de cu totul altă părere şi a spus-o răspicat cu multe prilejuri : „Ce s-a făcut la noi pentru laboratoarele ştiinţifice — scrie el în «Ştiinţa şi războiul» — este foarte puţin faţă de cerinţele experimentale... Cu cît sînt mijloace mai multe de încercat, de cercetat, cu atît silim natura a dezvălui secretele ei".

Am amintit de aceste episoade din activitatea profesorului Dragomir Hurmuzescu întrucît ele evocă, într-o formă concentrată, situaţia oamenilor de ştiinţă în vechea Romînie. Avîntul şi spiritul creator al unei pleiade de savanţi se loveau pe

I. M. ŞTEFAN

(Continuare în pag. 6)

PRIN INSTITUTELE DE CERCETĂRI, ANUL XX

Mașină electronică de calcul romînească la Institutul de fizică atomică al Academiei R. P. Romîne (stînga). Noul local al Institutului de inframicrobiologie al Academiei R. P. Romîne (dreapta).

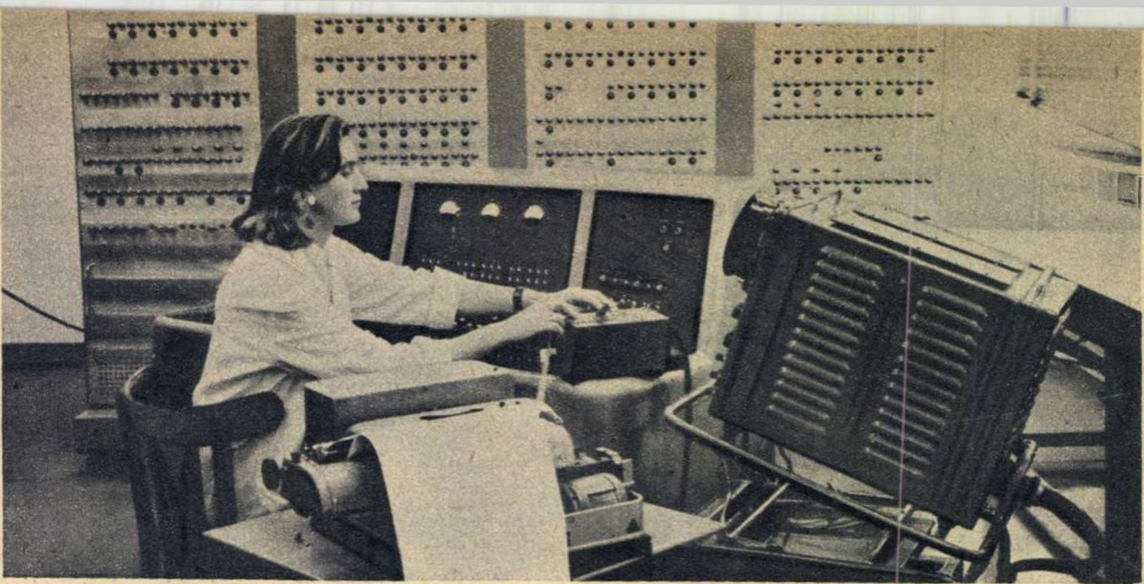

PRETENȚIOASA ȘTIINȚA...

atunci, adeseori, de indiferența și chiar ostilitatea fățișă a mai marilor vremii față de „prea pretențioasa" știință.

În zilele acestea, cînd — la fel ca în alte domenii — facem bilanțul succeselor dobîndite de Romînia socialistă și pe tărîmul științei și tehnicii, nu este lipsit de interes să aruncăm o privire în trecut — un trecut nu prea depărtat, care reliefează cu atît mai pregnant drumul parcurs, contrastul izbitor dintre condițiile de creație tehnico-științifice de ieri și de azi în țara noastră.

FIZIOLOGIE CU CRETA ȘI BURETELE?

Răsfoiam, cu cîteva zile în urmă, un interesant „Lexicon al oamenilor de știință" (Gert A. Zischka, „Allgemeines Gelehrten Lexikon", Alfred Kröner, Stuttgart, 1961) în care, cu tot numărul restrîns de pagini, am întîlnit între alte nume și pe acela al lui Ioan Athanasiu. Este vorba de fondatorul școlii romînești de fiziologie, savant cu cercetări și descoperiri importante, colaborator la clasicul „Dictionnaire de Physiologie" în zece volume, apărut sub îngrijirea lui Ch. Richet.

Athanasiu a luptat neobosit pentru crearea și înzestrarea unui laborator modern de fiziologie la București, uneori contribuind cu mijloacele sale modeste la cumpărarea aparatajului necesar. Un elev al său povestește că, atunci cînd s-a întors pentru ultima dată, grav bolnav, dintr-o călătorie în străinătate — unde pleca din cînd în cînd pentru cercetări, date fiind posibilitățile totuși limitate, ale laboratorului pe care-l înjghebase — bagajele sale erau constituite dintr-o modestă valiză personală și trei mari colete cu aparatură, construită la Institutul Marey din Paris pentru laboratorul său din București.

Athanasiu avea o vorbă pe care o spunea adesea cînd se lupta pentru fonduri cu autoritățile : „Eu nu fac fiziologie cu creta și buretele". Cu alte cuvinte, fără aparate (unele le-a construit el însuși, altele le-a cumpărat) nu se poate face știință adevărată, creatoare.

— D-ta ai pretenție să faci știință în țara romînească ? Apoi sîntem o o țară mică... — își amintește el că i-a spus cîndva un potentat.

Athanasiu i-a răspuns :

— Va să zică să rămînem tributari toată viața și să nu contribuim cu nimic la progresul științei ?

POVESTEA UNUI ABONAMENT DE TRAMVAI

Un obiect care impresionează în mod deosebit la Muzeul memorial „Gh. Marinescu" din București : un umil abonament de tramvai pe linia 9 expus lîngă diplome care acordă marelui neurolog titlul de membru al celor mai vestite academii și societăți științifice de pe glob. Ilustrul savant, autor a peste 1.000 de lucrări care au dus faima științei noastre medicale pretutindeni, trebuia să se deplaseze zilnic cu tramvaiul pînă la Spitalul din Pantelimon, afară din oraș...

Un emisar al lui Take Ionescu l-a vizitat într-un rînd pe Marinescu, urmărind să-l atragă de partea conservatorilor : „Spunea aseară la club conu' Take că dac-ai veni la noi, ai avea imediat la dispoziție clinica cea mai bine înzestrată din Capitală". Profesorul nu și-a ridicat ochii de pe microscop, dînd astfel să se înțeleagă că nici nu poate fi vorba de un asemenea tîrg. Și tocmai de aceea a trebuit să aștepte 17 ani pînă ce i s-a construit clinica neurologică pe care i-o promiseseră toate guvernele. Ca o ironie a soartei, ea a fost terminată doar cu doi ani înaintea morții lui Gh. Marinescu...

Să mai amintim de atitudinea oficialităților față de savantul de renume mondial C. Levaditi, căruia i se datoresc descoperiri însemnate în tratamentul sifilisului, encefalitei, turbării. Lui Levaditi i s-a refuzat de două ori catedra universitară solicitată, iar a treia oară a fost îndepărtat de la ea puțină vreme după numire, fiindcă... criticase starea sanitară deplorabilă din vremea sa.

VICTOR BABEȘ DESPRE ȘTIINȚĂ ȘI PSEUDOȘTIINȚĂ

Pe drept cuvînt scria Victor Babeș : „Ceea ce caracterizează oligarhia de astăzi este deprecierea intelectualilor, asuprirea științei adevărate din partea politicienilor noștri, înlocuind-o cu pseudoștiință și pseudosavanți. Politicienii combat oamenii de știință, pentru a pune în locul lor clientela lor politică, care în schimb garantează politicienilor puterea și deci exploatarea țării".

Nepăsarea autorităților de altădată mergea adesea pînă la acte de veritabilă barbarie.

Valorosul entomolog și parazitolog ieșean, elev al lui Haeckel, Nicolae Leon, creatorul școlii noastre de parazitologie, descoperitor al unor specii animale care poartă și astăzi numele date de el, cercetător asiduu în domeniul paludismului, a întîmpinat nenumărate greutăți în munca sa științifică.

La un moment dat, în timp ce revistele de specialitate de peste hotare publicau rezultatele cercetărilor sale, guvernul a găsit cu cale să-i desființeze catedra de parazitologie de la Iași și savantul a fost nevoit să plece la București. Cînd a revenit la Iași, după reînființarea catedrei, a descoperit că laboratorul și colecția de paraziți pe care le înjghebase cu multă trudă nu mai existau. Colecția, care conținea unele piese unice, fusese pur și simplu aruncată, iar aparatele laboratorului risipite cine știe unde.

„BUTOIUL" LUI STROESCU — CORP DELICT

De aceeași „apreciere" s-a bucurat și creația tehnică a unuia dintre primii noștri aerodinamicieni, Ion Stroescu, care a realizat aeromodele originale, propulsate de rachete fixate sub fuzelaj. În 1925 Stroescu a construit, între altele, prima suflerie aerodinamică din țara noastră : un tunel prin care trecea un curent de aer la viteze variabile, dînd posibilitatea de a se observa efectele asupra unei machete de avion. Sufleria o așezase, din lipsa altui spațiu mai potrivit,

① **Sala de lucru a profesorului Dragomir Hurmuzescu, „decanul fizicienilor romîni", în laboratorul de fizică și electricitate creat de el, cu multă trudă, la Iași.**

② **Coperta primului tratat de endocrinologie din lume, apărut în țara noastră.**

Documente care vorbesc despre un trecut nu prea îndepărtat

③ **„...Subvențiile anuale sînt ridicole... Preparatorii și studenții stăteau cu paltoanele pe ei și căciulile în cap... Acoperișul... lasă să plouă printr-însul..." (Al. Slătineanu, profesor la Universitatea din Iași. Din volumul „Situația Universității din Iași". Iași 1929).**

④ **„...Lipsa de fonduri în care ne-am găsit sub toate guvernele și care ne împiedică să organizăm cercetările științifice..." (prof. dr. D. Danielopolu. Din volumul „Situația actuală a universităților". București 1937).**

1

2

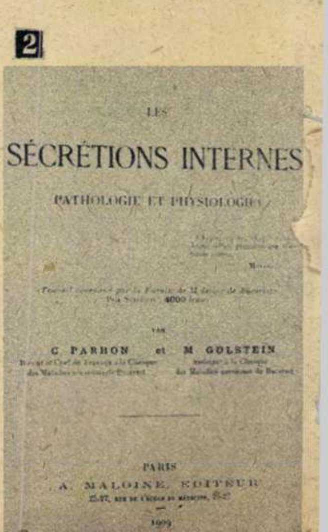

LES

SÉCRÉTIONS INTERNES

PATHOLOGIE ET PHYSIOLOGIE

PAR

C. PARHON et M. GOLSTEIN

PARIS

A. MALOINE, ÉDITEUR

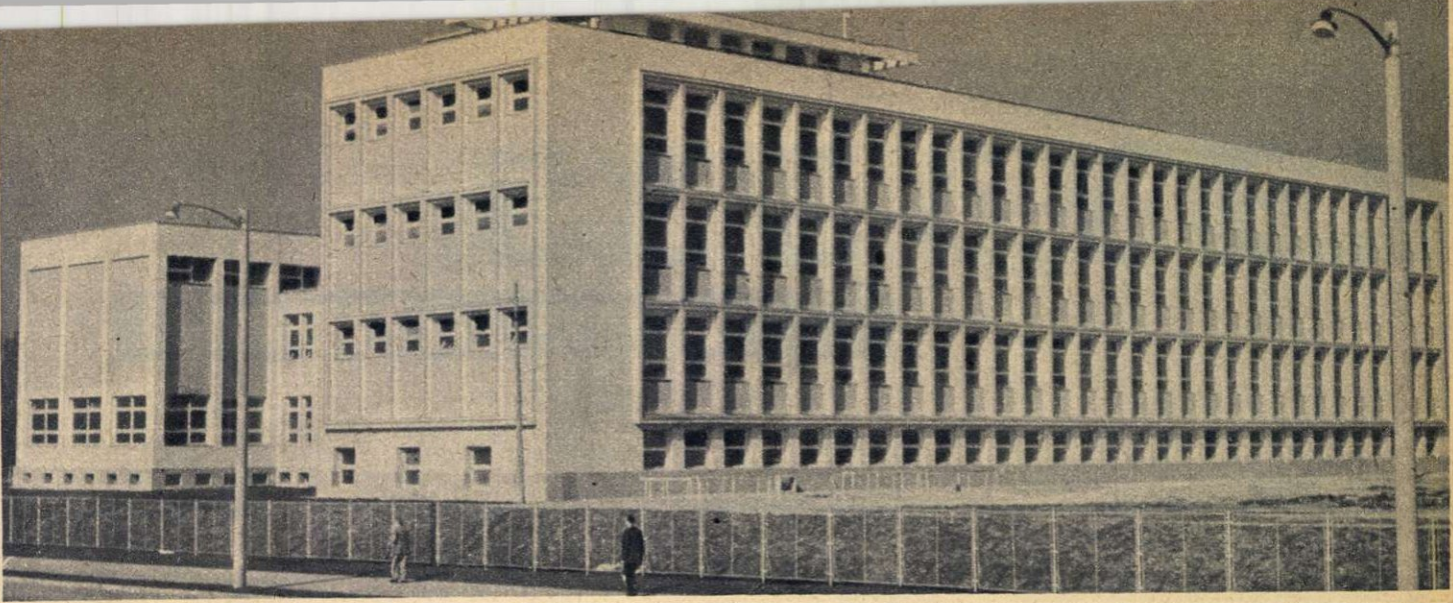

în... sala de gimnastică a liceului din Rîmnicu-Sărat, unde funcţiona pe atunci ca profesor.

Sufleria era din lemn şi cîţiva invidioşi o botezaseră „butoiul lui Stroescu". Au înaintat chiar o reclamaţie la Ministerul Instrucţiunii, cum că Stroescu transformă sala de gimnastică în „pivniţă". Ministrul a plecat urechea la această intrigă josnică şi, fără să ancheteze cît de cît situaţia, a dat dispoziţii să se lichideze „corpul delict". Aşa s-a întîmplat că „butoiul" — prima suflerie aerodinamică romînească — a fost făcut ţăndări, cu topoarele.

Este de menţionat că Stroescu nu s-a descurajat. În 1930 a colaborat, la Bucureşti, la realizarea sufleriei aerodinamice de la Şcoala politehnică, iar mai tîrziu şi-a continuat cercetările originale.

ÎN CIUDA CONDIŢIILOR VITREGE

Desigur, nu întotdeauna activitatea oamenilor noştri de ştiinţă s-a desfăşurat într-un asemenea cadru. Să amintim de pildă că Spiru Haret — el însuşi savant, primul romîn care a dat o contribuţie de valoare mondială în astronomie — a fost ani îndelungaţi în fruntea învăţămîntului romînesc, contribuind mult la dezvoltarea şi modernizarea acestuia. Dar posibilităţile lui Spiru Haret erau foarte limitate, iar dispreţul protipendadei conducătoare faţă de posibilităţile de creaţie ale ştiinţei şi tehnicii romîneşti nu era egalat decît de ploconirea faţă de tot ce venea de prin străinătăţi.

Meritul oamenilor de ştiinţă şi tehnicienilor patrioţi din trecut, a constat tocmai în aceea că au ştiut să învingă condiţiile vitrege în care erau obligaţi să lucreze, obtuzitatea şi chiar adversitatea claselor exploatatoare. Ei au izbutit, cu grele sacrificii, să impună crearea unei baze materiale — e adevărat, modeste — care le-a îngăduit totuşi să obţină rezultate remarcabile, dovedind din plin potenţialul gîndirii tehnico-ştiinţifice romîneşti. În ţara noastră, cu decenii în urmă, s-a scris primul tratat de endocrinologie din lume, au fost realizate noi clase de combinaţii chimice şi noi tipuri de reacţii chimice, s-au făcut descoperiri biologice de răsunet, s-a elaborat primul procedeu de rafinare selectivă a produselor petrolifere cu bioxid de sulf lichid (aplicat de atunci pretutindeni), au fost descoperite fenomene, efecte, formule care poartă şi astăzi nume de savanţi romîni (fenomenul Cantacuzino, efectul Procopiu, formula Longinescu, curbele lui Ţiţeica, metoda Filipescu etc.).

Dar au fost şi mulţi oameni înzestraţi cărora lupta grea, istovitoare, împotriva opreliştilor şi nepăsării burgheziei, le-a frînt aripile. Gîndul lor cutezător n-a putut ajunge la înfăptuire, nedepăşind faza de calcul teoretic, de proiect, de machetă sau pierzîndu-se în realizări minore — şi exemplele în această privinţă sînt nenumărate.

Alţii, dîndu-şi seama că lipsa de sprijin material din partea statului barează calea îndrăznelii, au plecat în străinătate, unde numele lor s-a afirmat în mod strălucit. Aşa s-a întîmplat cu Niculae Teclu, Alexandru Ciurcu, Traian Vuia, George Constantinescu, Henri Coandă, Alexandru Proca. Ar fi putut oare Coandă să construiască primul avion cu reacţie şi primul avion bimotor din lume, cu baza materială de care dispunea în ţară ? Ar fi ajuns Alexandru Proca să deschidă noi perspective în studiul cîmpurilor nucleare, dacă ar fi lucrat doar cu mijloacele de care dispuneau pe atunci fizicienii noştri ? Răspunsul la aceste întrebări este mai mult decît evident.

ANUL XX

Cît de departe sîntem astăzi de acele vremuri ! Construirea socialismului şi comunismului sînt organic legate de dezvoltarea tehnicii şi ştiinţei. Maşinile pe care le proiectează inginerii noştri, studiind şi aplicînd creator cuceririle tehnicii mondiale, găsesc căutare pînă şi în ţări industriale de veche tradiţie. Marile noastre furnale automate, giganţii industriei chimice şi ai industriei de prelucrare a lemnului sînt vizitate cu interes de specialişti din toată lumea. Romînia era, în 1957, a opta ţară din lume în care s-a instalat un reactor nuclear, iar crearea betatronului romînesc, în 1959, reprezintă o înfăptuire de seamă a ştiinţei şi tehnicii romîneşti. În ţara noastră s-au realizat maşini electronice originale, s-au sintetizat medicamente de valoare care în trecut trebuiau importate, s-au elaborat tehnici biologice de răsunet, de pildă aceea a „capului izolat, cu măduva păstrată".

Savanţilor care au ilustrat şi în trecut ştiinţa noastră li s-au făurit în anii de după eliberare condiţii de creaţie de neconceput altădată. Aceasta a făcut ca ei să dea la iveală, într-un interval de timp relativ scurt, lucrări ce constituie o adevărată încoronare a operei lor şi marchează însemnaţi paşi înainte ai ştiinţei noastre.

Dacă în trecut binecunoscutul savant Daniel Danielopolu a trebuit să întreprindă cu sacrificii personale cercetările sale asupra guşei endemice şi a fost nevoit să doteze cu proprii săi bani laboratoarele de fiziologie pe care le-a organizat — după Eliberare s-a creat pentru cercetările colectivului său Institutul de fiziologie normală şi patologică al Academiei R.P. Romîne, iar fondurile de cercetare, aparatura, cadrele de cercetători au fost îndreptate cu generozitate spre acest însemnat for ştiinţific.

Să mai amintim că numai în condiţiile create de puterea populară a fost posibil ca malaria — pe care şi în trecut savanţii noştri o studiaseră, luptînd însă împotriva ei cu mijloace materiale neîndestulătoare — să fie complet lichidată.

Creşterea şi perfecţionarea continuă a reţelei institutelor de cercetări, înzestrate cu utilaje şi aparate moderne, organizarea tot mai largă a muncii de concepţie şi de studiu în marile întreprinderi, ridicarea continuă a nivelului tehnico-ştiinţific al activităţii din economie şi învăţămînt, au devenit trăsături caracteristice ale dezvoltării ţării noastre.

Numai în cele 40 de unităţi ale Academiei R. P. Romîne lucrează peste 1.600 cercetători, în timp ce *vechea Academie nu avea nici un singur institut de cercetare ştiinţifică !* Dezvoltarea cercetărilor ştiinţifice a devenit o grijă şi un obiectiv al statului, care alocă importante fonduri în acest scop.

Ştiinţa noastră s-a afirmat astăzi cu autoritate pe tărîm internaţional.

Lucrările întreprinse de pildă de colectivul condus de acad. Gr. C. Moisil în domeniul aplicaţiilor logicii matematice în automatică sînt cunoscute în toată lumea. Într-o recentă carte a cunoscutului matematician american P. Halmos, un întreg capitol este consacrat realizărilor acestei şcoli romîneşti.

Nu mai puţin cunoscute sînt lucrările acad. C. D. Neniţescu în domeniul sintezei organice. Să amintim, între altele, de producerea ciclobutadienei — problemă ştiinţifică ce stătea în atenţia chimiştilor din toată lumea de peste jumătate de secol.

Rezultate de mare valoare teoretică şi practică s-au obţinut în cercetările privind teoria funcţiilor, teoria descompunerii spectrale, în domeniul creării polimerilor sintetici, în chimia fizică a electroliţilor topiţi, în hidromecanică şi lubrificaţie, în utilizarea radioizotopilor în ramurile de bază ale economiei.

Sînt simple exemple, desigur răzleţe şi incomplete, dar cît de grăitor vorbesc ele despre sprijinul pe care partidul şi statul îl dau ştiinţei şi tehnicii, despre condiţiile incomparabile create astăzi cercetătorilor !

Cu decenii în urmă, Petru Poni scria : „Nouă ne lipsea totul. Nu aveam nici colecţiuni, nici materialul cel mai elementar de experimentare, nici cărţi sau reviste în care să putem afla ceea ce alţii, mai favorizaţi decît noi, lucrează în alte ţări".

Ce ar fi spus el astăzi ?

I. M. ŞTEFAN

3

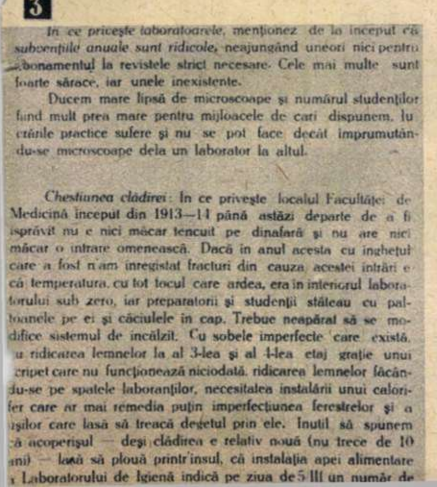

In ce priveşte laboratoarele, menţionez de la început că *subvenţiile anuale sunt ridicole*, neajungând uneori nici pentru abonamentul la revistele strict necesare. Cele mai multe sunt foarte sărace, iar unele inexistente.

Ducem mare lipsă de microscoape şi numărul studenţilor fiind mult prea mare pentru mijloacele de cari dispunem, lucrările practice sufere şi nu se pot face decât imprumutându-se microscoape dela un laborator la altul.

Chestiunea clădirei: In ce priveşte localul Facultăţei de Medicină început din 1913—14 până astăzi departe de a fi isprăvit nu e nici măcar tencuit pe dinafară şi nu are nici măcar o intrare omenească. Dacă in anul acesta cu îngheţul care a fost n'am inregistrat fracturi din cauza acestei intrări e că temperatura, cu tot focul care ardea, era in interiorul laboratorului sub zero, iar preparatorii şi studenţii stăteau cu paltoanele pe ei şi căciulele in cap. Trebue neapărat să se modifice sistemul de incălzit. Cu sobele imperfecte care există, u ridicarea lemnelor la al 3-lea şi al 4-lea etaj graţie unui cripet care nu funcţionează niciodată, ridicarea lemnelor făcându-se pe spatele laboranţilor, necesitatea instalării unui calorifer care ar mai remedia puţin imperfecţiunea ferestrelor şi a şilor care lasă să treacă degetul prin ele. Inutil să spunem ă acoperişul — deşi clădirea e relativ nouă (nu trece de 10 ani) — lasă să plouă printr'însul, că instalaţia apei alimentare Laboratorului de Igienă indică pe ziua de 5 III un număr de

4

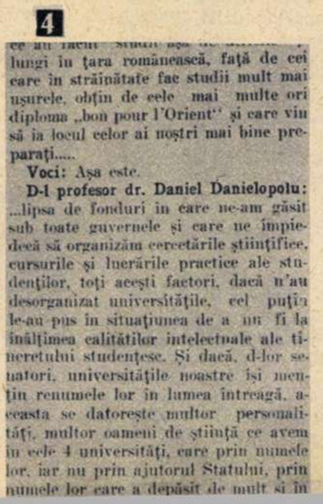

ce au făcut studii aşa de [illegible] lungi în ţara românească, faţă de cei care în străinătate fac studii mult mai uşurele, obţin de cele mai multe ori diploma „bon pour l'Orient'' şi care vin să ia locul celor ai noştri mai bine preparaţi.....

Voci: Aşa este.

D-l profesor dr. Daniel Danielopolu: ...lipsa de fonduri în care ne-am găsit sub toate guvernele şi care ne împiedecă să organizăm cercetările ştiinţifice, cursurile şi lucrările practice ale studenţilor, toţi aceşti factori, dacă n'au desorganizat universităţile, cel puţin le-au pus în situaţiunea de a nu fi la înălţimea calităţilor intelectuale ale tineretului studenţesc. Şi dacă, d-lor senatori, universităţile noastre îşi menţin renumele lor în lumea întreagă, aceasta se datoreşte multor personalităţi, multor oameni de ştiinţă ce avem în cele 4 universităţi, care prin numele lor, iar nu prin ajutorul Statului, prin numele lor care a depăşit de mult şi în

CADRAN
internaţional

Profeţii şi realităţi

După ce Pak Cijan Hi a renunţat la galoanele de general şi s-a echipat cu un elegant costum civil, revista „U. S. News and World Report" prevestea o experienţă de „democraţie dirijată", înfăptuită de acesta. Dar chiar autorul articolului din revista mai sus-numită, furat de goana condeiului pe coala de hîrtie, mărturisea : „Nu se prevăd nici un fel de schimbări spectaculoase imediate". Or, fără schimbări, era evident că situaţia din Coreea de sud va rămîne aceeaşi, ba chiar se va agrava.

Poliţia foloseşte împotriva demonstraţiilor studenţeşti de pe străzile Seulului gaze lacrimogene .

Despre „democraţia dirijată" şi promisele experienţe nu prea se mai vorbeşte acum la Seul. De altfel, o tăcere jenantă a înconjurat şi faimoasele planuri de dezvoltare. Dimpotrivă, anunţate după toate regulile artei publicitare, cuvintele „austeritate", „economii", „strîngerea curelei" au obţinut o frecvenţă remarcabilă în cuvîntările oficiale. Între timp şi moneda sud-coreeană — wonul — a cunoscut o nouă devalorizare, a 13-a din perioada postbelică. Potrivit aprecierilor ziarului „Frankfurter Rundschau", perioada de guvernare a lui Pak Cijan Hi „nu a dus la o stabilizare a economiei sud-coreene". „Un deosebit efect negativ asupra dezvoltării industriale l-a avut şi lipsa unei conduceri corespunzătoare — remarca ziarul vest-german. Ofiţerii (deveniţi miniştri — n.r.) nu au nici cele mai elementare cunoştinţe în domeniul economiei". Efectele „proastei gospodăriri şi planurilor greşite" s-au resimţit. Un sfert din forţa de muncă a ţării şomează. Capacităţile de producţie sînt folosite doar parţial. Specula, bursa neagră au găsit un teren prielnic.

Atmosfera politică sud-coreeană este încordată. Au fost zile cînd 30.000 tineri au manifestat din primele ore ale dimineţii pînă seara tîrziu, în pofida hărţuielii poliţieneşti. Ţinta uriaşelor demonstraţii — pentru reprimarea cărora au fost aduşi la Seul 50.000 militari — era însuşi regimul lui Pak Cijan Hi.

Guvernanţii s-au grăbit să încerce încheierea acestui capitol incomod operînd arestări, închizînd universităţile şi trimiţînd studenţii într-o vacanţă forţată. Preşedintele sud-coreean s-a mai văzut nevoit să demită (într-o formulă, fireşte, elegantă) pe Kim Chong Pil, care poseda nu numai titlul de preşedinte al partidului de guvernămînt, ci şi calitatea cu mult mai importantă de a fi rudă apropiată a lui Pak Cijan Hi. Personaj detestat, Kim Chong Pil (a cărui biografie cuprinde : organizarea loviturii de stat care l-a adus la putere pe Pak Cijan Hi ; conducerea serviciilor secrete sud-coreene ; preşedinţia partidului guvernamental, al cărui aparat a „legalizat" printr-o stratagemă electorală actuala juntă) s-a retras în obscuritatea culiselor, în aşteptare.

Guvernul „stabil, eficient şi relativ popular", prevestit de „U. S. News and World Report", a rămas de domeniul profeţiilor neîmplinite. Seulul îşi caută încă ieşirea dintr-un impas prelungit...

Acţiunea antidoping

În lumea sportivă italiană a fost viu comentat în urmă cu cîtva timp cazul clubului „F. C. Bologna", acuzat că şi-ar fi dopat cinci dintre fotbaliştii săi înaintea meciului cu „F. C. Torino", cîştigat după cum se ştie de primii cu 4-1. Acuzaţia a stîrnit indignarea zecilor de mii de suporteri bolognezi, care au organizat adevărate manifestaţii de protest. De altfel, ulterior, acuzaţia de doping a fost retrasă şi meciul a rămas cîştigat de echipa bologneză, care a şi devenit campioană a Italiei.

În legătură cu dopingul care se practică pe scară largă în sportul profesionist, profesorul Antonio Venerando, preşedintele Federaţiei medico-sportive italiene, a declarat deunăzi : „După cît se pare, F.I.F.A. intenţionează să aplice controale antidoping foarte severe în vederea campionatelor mondiale de fotbal ; deocamdată nu s-a hotărît încă nimic, deşi — adaugă prof. dr. Venerando — după părerea mea, o hotărîre în acest sens ar fi interesantă şi utilă. Pot să afirm că asemenea controale antidoping au şi început să se facă în diferite ţări din Europa şi că împotriva dopingului au fost propuse măsuri şi sancţiuni ; o spun în cunoştinţă de cauză, deoarece în cadrul întrunirii Consiliului U.E.F.A., care a avut loc la Madrid, sarcina de a coordona şi sintetiza rezultatele tuturor cercetărilor şi acţiunilor împotriva dopingului în diferite ţări europene a fost încredinţată Federaţiei medico-sportive italiene, ca o recunoaştere a activităţii sale".

În afară de Italia, acţiuni antidoping se desfăşoară şi în Austria, Franţa şi Elveţia. În Austria, Ministerul Educaţiei a emis un decret prin care cluburile în care se practică dopingul sînt sancţionate, tăindu-li-se subvenţiile şi premiile. În Franţa, Înaltul comisariat pentru sport a aprobat o decizie prevăzînd printre altele descalificarea sportivului care s-a dopat şi a clubului din care face parte, neomologarea rezultatelor, suprimarea premiilor şi a recompenselor ş.a. Asociaţia naţională de educaţie fizică din Elveţia a luat la rîndul său o serie de măsuri împotriva dopingului, care merg pînă la retragerea titlurilor obţinute de sportiv. Şi în Belgia, Olanda şi Spania problema dopingului este urmărită cu atenţie, în vederea promulgării unor legi împotriva acestei practici periculoase pentru sportivi.

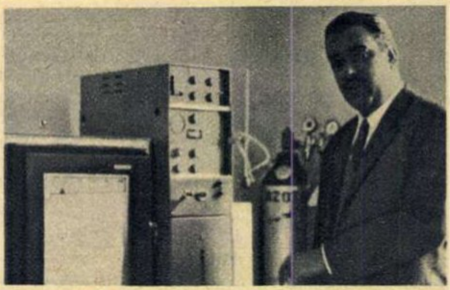

Prof. dr. Venerando şi aparatul său de control antidoping.

Gordon Craig: „Intenţionez să împlinesc un veac"

Istoria teatrului din ultimele trei sferturi de veac nu poate fi înţeleasă pe deplin fără cunoaşterea uneia dintre personalităţile ei marcante, regizorul, englez de origine, Gordon Craig. Născut în 1872, el devenise un actor cunoscut şi apreciat încă înainte de a fi împlinit 20 de ani. Dezamăgit însă de starea teatrului englez din acel faimos „fin de siècle", Craig abandonează cariera actoricească şi îşi închină forţele artelor regizorale şi scenografice. El se ridică atît împotriva romantismului desuet, cît şi a academismului anchilozant, căutînd căi noi într-un teatru modern, cu decoruri mult (uneori exagerat) stilizate, în cadrul cărora punerea în scenă îşi propune nu redarea, ci interpretarea poetică a realităţilor vieţii, concepţie nouă care i-a scandalizat pe conservatori, dar i-a entuziasmat pe cei ce năzuiau spre o primenire a artei Thaliei, împingîndu-i însă în acelaşi timp pe mulţi dintre creatori pe panta exagerărilor abstracţioniste. Din 1906 Craig se stabileşte în Italia şi în 1908 începe să editeze, la Florenţa, revista „The Mask", în care-şi expune teoriile sale care, ca şi cele cuprinse în volumul „Despre arta teatrului“, produc multă vîlvă. În scurt timp Craig se impune. Eleonora Duse îl solicită să pună în scenă pentru ea piesa lui Ibsen, „Rosmersholm“, iar Stanislavski îl invită la Moscova ca să regizeze „Hamlet“ la Teatrul de artă. Sarah Bernhardt, Max Reinhardt, Strindberg, Yeats, D'Annunzio, von Hofmannsthal, Copeau, Louis Jouvet, Jean-Louis Barrault, Serghei Eisenstein, Maurice Tourneur şi numeroşi alţi maeştri recunoscuţi ai artei actoriceşti şi regizorale i-au cunoscut şi studiat teoriile şi experienţa. Desigur însă că tezele lui Craig au fost mult combătute — şi nu numai de adepţii conservatorismului — deoarece concepţiile lui au generat mari exagerări în arta teatrală şi cinematografică.

Acest matusalem al teatrului, în vîrstă de 92 de ani, trăieşte în prezent în Franţa, pe Riviera. Un reporter al ziarului „The New York Times“, care l-a vizitat de curînd în vila sa de lîngă Vence, scrie: „Îşi poartă cu uşurinţă anii, deşi auzul său este oarecum slăbit... S-a schimbat foarte puţin în ultimii 20 de ani. Mintea şi simţul umorului îi sînt la fel de ascuţite ca totdeauna... Cînd vorbeşte despre artă în general şi îndeosebi despre teatru, vechea flacără se aprinde puternic. Are încă entuziasmul contagios al tinereţii“. În convorbirea purtată cu ziaristul american, Craig a declarat: „Mi-ar place să răspîndesc zvonul că am numai 82 de ani. Cum trebuie să procedez? Oare n-aş putea publica o asemenea declaraţie în presă?“

La ce i-ar folosi lui Craig această nevinovată minciună, o spune el însuşi: „Pare fenomenal, puţin înspăimîntător poate. Dar intenţionez să împlinesc un veac, iar acest lucru trebuie făcut cu discreţie, ştirea urmînd să vină ca o surpriză în acea zi“.

Cumpărături după catalog

În S.U.A. capătă o extindere tot mai mare folosirea cataloagelor ca metodă de accelerare a desfacerii mărfurilor. Marile magazine consacră acestor cataloage un buget din ce în ce mai ridicat. Toate articolele în vînzare sînt însoţite de un număr. Şi acest număr îi este suficient clientului pentru a face comanda prin scris sau prin telefon. Extrem de luxoase, cataloagele numără adesea peste 1.200 pagini. Ele sînt distribuite gratuit, de două ori pe an, în 10 milioane de exemplare.

Marile magazine au liste de clienţi cărora le trimit catalogul lor. Fiecare client însă trebuie să cumpere în decurs de şase luni articole în valoare de minimum 25 de dolari, altminteri numele său este şters de pe listă.

Prin noua metodă se evită aglomeraţia în marile magazine, problemele legate de parcarea automobilelor etc. Livrarea mărfurilor se face cu multă promptitudine.

Pentru primirea comenzilor prin telefon sînt folosite funcţionare speciale. Se intenţionează, treptat, înlocuirea lor cu maşini electronice, ceea ce ar permite să se primească de două ori mai multe comenzi, care să fie rezolvate de două ori mai rapid.

Familia Bultmann în locuinţa sa din Wackersberger Strasse 64 (München).

Copii indezirabili

„Noi, cei cu copii mulţi, parcă sîntem blestemaţi. Deşi pare de necrezut, totuşi marea noastră fericire — copiii — constituie în acelaşi timp şi nenorocirea noastră“. Cu aceste cuvinte a întîmpinat Vera Bultmann din München pe unul din reporterii revistei „Quick“, venit pentru un interviu în legătură cu condiţiile de locuit ale numeroasei familii Bultmann. Femeia, relatează reporterul, era înconjurată de cei şase copii ai ei, dintre care cel mai mic avea trei luni, iar cel mai mare nouă ani.

Potrivit datelor „Asociaţiei familiilor cu mulţi copii“, procentajul proprietarilor de case de la Bonn care se declară „duşmani ai copiilor“ este apreciat la 98 la sută. Oraşele în care acest procentaj este „doar“ de 80 la sută, afirmă experţii, trebuie considerate ca fiind binevoitoare faţă de copii.

Familia Bultmann s-a interesat la toţi cei care publicau anunţuri oferind locuinţe mai convenabile, însă respectivii proprietari nu acceptau mai mult de doi copii. Nici măcar samsarii solicitaţi n-au fost în stare să găsească o locuinţă mai mare pentru familia Bultmann. Şi acesta este doar unul din cazurile pe care asociaţia sus-amintită le are înregistrate în voluminoasa sa evidenţă.

Starea de spirit ostilă care se manifestă la majoritatea proprietarilor capătă uneori accente de cinism. Astfel, relatează „Quick“, există proprietari care cer soţilor fără copii să semneze o declaraţie prin care se angajează să nu aibă urmaşi. La Frankfurt, de pildă, pentru a închiria o locuinţă, proprietarul i-a cerut unei femei un certificat medical din care să rezulte că ea nu mai poate deveni mamă...

Vaticanul şi incinerarea

Biserica catolica şi-a modificat dispoziţiile cu privire la incinerarea morţilor. Potrivit dreptului canonic actual, scrie ziarul „Le Monde“, îndeplinirea voinţei de a fi incinerat era considerată ca „nepermisă“. Potrivit repertoriului alfabetic al canonicului Marcel (ediţia 1949), „distrugerea voluntară a cadavrelor este un act de sacrilegiu şi barbar, îndreptăţit numai uneori prin asemenea împrejurări cum sînt ciuma sau războiul“.

O circulară recentă a sfîntului oficiu, aprobată de papa Paul al VI-lea, modifică decretul adoptat în 1866 prin care erau declaraţi „păcătoşi publici“ cei ce se supun practicii incinerării sau cei ce asistă la ea. Potrivit noii circulare, credincioşii care-şi manifestă dorinţa de a fi incineraţi după moarte vor putea beneficia de serviciul religios.

Presa occidentală subliniază că Vaticanul a fost nevoit să-şi revizuiască dispoziţiile disciplinare din acest domeniu, pentru că incinerarea s-a răspîndit în diferite ţări. O nouă concesie făcută spiritului vremii.

20 de etaje pentru Scotland Yard

Sediul Scotland Yardului — poliţia londoneză — este considerat astăzi ca total necorespunzător. El se află în două imobile cu o arhitectură victoriană, situate pe malul Tamisei, la nord de podul Westminster.

Denumirea de Scotland Yard (Curtea Scoţiei) îşi are originea în faptul că timp îndelungat aici erau primiţi regii Scoţiei cînd veneau în vizită la Londra, la curtea regală a Angliei. Transformarea Scotland Yardului în sediul poliţiei londoneze a avut loc în anul 1829, în urma promulgării aşa-numitului „Police Act“ (actul de înfiinţare a poliţiei) de către Robert Peel.

Astăzi în încăperile strîmte ale clădirii sînt înghesuiţi 2.000 de funcţionari. Cercetarea celor 1.500.000 dosare conţinînd diferite caziere a devenit foarte dificilă, iar laboratoarele de expertiză legală nu-şi pot desfăşura activitatea în bune condiţii.

Luînd act de toate acestea, Henry Brooke, ministrul de interne britanic, a anunţat în Camera Comunelor alocarea unui credit în valoare de 42 milioane lire sterline în vederea construirii unui nou imobil modern, cu 20 de etaje, care se va înălţa nu departe de catedrala Westminster. Mutarea definitivă a sediului Scotland Yardului va avea loc în 1966, dată la care va fi gata noua clădire.

Sfinxul a vorbit...

Turiştii care vin de la Cairo şi se îndreaptă spre deşert pentru a admira piramidele şi paznicul lor împietrit, sfinxul, nu ştiu că acest colos ciudat, cu cap de om şi trup de leu, se înfăţişează privirilor dezgropat în întregime din nisip abia de vreo douăzeci de ani.

Marele sfinx a fost construit dintr-o singură bucată de stîncă de cincizeci şi şapte de metri lungime, din porunca faraonului Kefren, după terminarea piramidei sale.

Dar sfinxul era mereu ameninţat să dispară sub invazia nisipurilor adunate de vînturile rătăcitoare ale deşertului. Pînă cînd — se spune — într-o bună zi, Tutmes, fiul lui Amenofis al II-lea, întors ostenit de la o vînătoare, s-a culcat la picioarele sfinxului şi a adormit. În somn el a văzut înaintea ochilor făptura sfinxului care i s-a adresat: „Tutmes, dacă-mi făgăduieşti să mă scoţi din nisip, am să te ajut să ajungi faraon“. Tutmes a făgăduit. După doi ani, la 1425 î.e.n., Tutmes a devenit faraon. Amintindu-şi de promisiunea făcută, a dat porunci ca sfinxul să fie dezgropat pînă la temelie. Şi, în plus, drept mulţumire pentru împlinirea visului, a înălţat, între labele dinainte ale omului-fiară, un mic altar şi o piatră memorială.

De atunci jocul îngropării şi dezgropării sfinxului s-a repetat de nenumărate ori. Pînă cînd, acum douăzeci de ani, autorităţile egiptene au luat măsura de a dezgropa din nou sfinxul pînă la temelie şi de a-l curăţa în fiecare zi.

De-a lungul mileniilor, nisipul a muşcat din suprafaţa odinioară lucie a blocului de piatră din care a fost dăltuit sfinxul. Mamelucii l-au folosit, se spune, drept ţintă în exerciţiile lor de tir. Cu toate acestea, sfinxul continuă să fie un monument durat, parcă, pentru veşnicie.

MOBILIER '64

...Deci e cu putință. Demonstrația a fost făcută convingător și, ceea ce ni se pare mai important, la unison : douăzeci și șapte de fabrici au prezentat la recentele omologări de mobilier *numai* — sau în orice caz cu puține excepții — piese rezolvate în spirit modern, cu o funcționalitate și o estetică adaptate cerințelor actuale. Și aceasta se întîmplă într-un sector în care inerția a fost prea multă vreme stăpînă, cu atît mai stăpînă cu cît se manifesta uneori din toate cele trei părți interesate : cumpărătorul cu ochiul deprins să aprecieze mai ales lucrurile cunoscute ; vînzătorul, învățat să vîndă ceea ce știa el vreme îndelungată că „se cere" ; și producătorul, căruia-i era mai la îndemînă să fabrice tipurile vechi, bine știute.

La ora actuală, deosebirea dintre ceea ce se poate vedea în magazine și ceea ce s-a propus comerțului spre contractare la expoziția de la Floreasca, dovedește că susținătorii noului sînt în primul rînd producătorii. Ceea ce e logic, de altfel. Creatorii de mobilier au venit în întîmpinarea cerințelor consumatorilor, oferind piese multifuncționale, în concordanță cu gustul spre simplitate și cromatică luminoasă, a omului de azi. Dar dacă reprezentanții comerțului nu vor prelua ștafeta pledoariei pentru nou și nu o vor duce mai departe, cu convingere, toate căutările creatoare ale producătorilor, toate bunele lor intenții se pot opri între pereții acestei expoziții ocazionale. Timiditatea în fața mobilierului cu linie modernă nu mai poate fi justificată azi, în 1964, și ni se pare un semn bun că aproape toate modelele din expoziție au fost comandate de reprezentanții comerțului. Dar — căci mai există încă un *dar* — contractările s-au făcut deocamdată pentru serii restrînse și e posibil ca tocmai acest lucru să nu asigure reușita experimentului (seria mică se epuizează repede și astfel ea nu poate ajunge la cunoștința publicului larg). Piesele de mobilier mai nou se pot literalmente pierde în noianul celor care se desfac în mod obișnuit prin magazine, ele vor fi desigur repede cumpărate de cei care le așteaptă de multă vreme cu nerăbdare, așa că prin existența seriei restrînse, nici măcar efectul educativ scontat nu se va putea împlini cu totul. Faptul pozitiv rămîne însă, contractările acestea deschid perspective promițătoare pentru cele care le vor urma, iar realizarea cea mai meritorie, mai concretă, este însăși expoziția, cu cele cîteva zeci de garnituri și nenumărate piese izolate ale ei.

Ce are remarcabil expoziția de față ? Fără a intenționa un calambur, am spune că e meritorie, în primul rînd, prin ceea ce *nu are*, prin faptul că nici o întreprindere nu s-a mai prezentat cu vechile mobile masive, greoaie și de culoare închisă, că acea hibridă cameră-studio, care umple încă subsolurile magazinelor de specialitate, are în expoziție doar un singur confrate, și acesta rezolvat cu un plus de bunăvoință. Aproape tot ce există în expoziție dovedește căutarea unor soluții ingenioase (în care fantezia tehnică se însoțește cu cea artistică) pentru a oferi mobilierul cel mai adecvat noilor apartamente și locatarilor săi. Și cel mai vizibil este efortul acesta de inventivitate în domeniul mobilei multifuncționale, prezentă masiv în expoziție. O singură piesă, care la o primă vedere ar părea o bibliotecă (și ocupînd doar spațiul rezervat în mod obișnuit unei biblioteci) se dovedește, în mîinile celui care-i cunoaște resorturile intime, că ascunde un pat rabatabil, cu o somieră ușoară dar rezistentă, din sîrmă, și cîteva spații încăpătoare pentru depozitarea hainelor. Deci, o mobilă „minune", care e pat, bibliotecă și dulap în același timp. Dintr-un fel de dulap, care poate fi transformat și în masă de scris, se pot scoate pentru noapte unul, dacă nu chiar două paturi ; o canapea îngustă se metamorfozează prin extindere într-un pat foarte comod ; un dulap își dovedește interiorul atît de chibzuit compartimentat, încît într-un spațiu relativ mic se pot depozita nebănuit de multe lucruri, ba chiar își găsește locul înăuntru și un mic bar pentru băuturi. Această mobilă cu funcțiuni multiple și dimensiuni modeste este gîndită mai ales pentru apartamentele noi, dar nu este mai puțin recomandabilă locuințelor vechi. Eventuala neîncredere față de acest tip de mobilier, despre care domnește prejudecata că s-ar defecta la manevrările de extindere sau rabatare, a fost dintru bun început spulberată prin acele sisteme extrem de simple și rezistente pe care le-au folosit specialiștii.

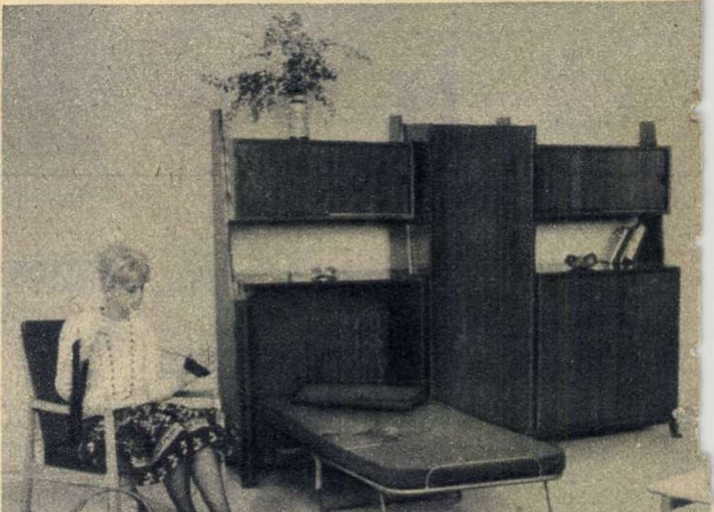

O altă soluție pentru o mobilă multifuncțională, ale cărei paturi sînt de astă dată despărțite de către dulap.

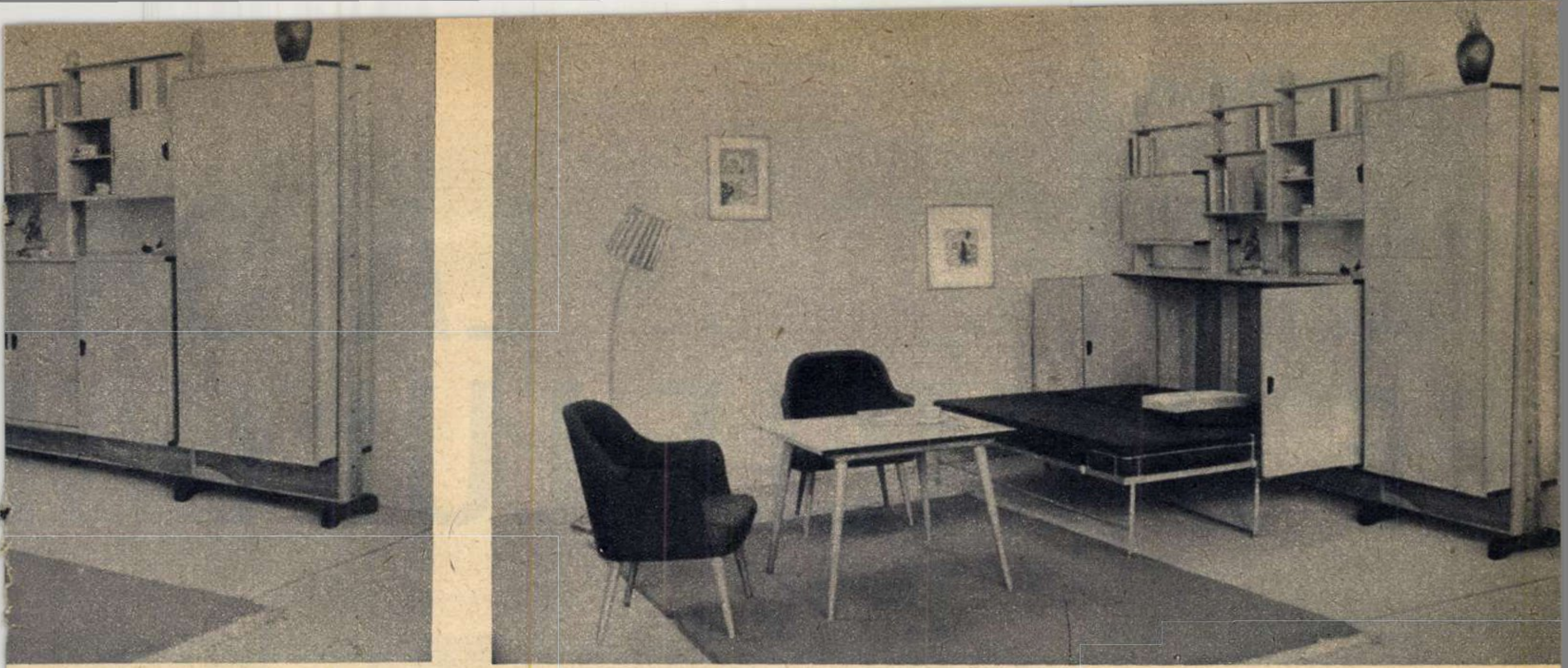

Precum se vede, această cameră îşi comprimă trei din cele mai importante piese de mobilier într-una singură : din bibliotecă se desface un pat dublu, alături de care se află şi un dulap destul de încăpător.

Un alt element nou care şi-a făcut apariţia la contractările din acest an este dulapul supraetajat. Din aceeaşi intenţie de a folosi cît mai judicios spaţiul, creatorii de mobilier au găsit soluţia dulapului format din mai multe corpuri, dintre care unele se pot supraetaja dar şi folosi ca mici piese separate. Cîteva din dulapurile prezentate pot ocupa, fiecare, pînă la tavan, un perete întreg, şi depozita tot ce este necesar într-o gospodărie. Ideea ni se pare excelentă, cu atît mai mult cu cît se prevede ca omul să-şi poată cumpăra din magazin cîte corpuri doreşte din cele şase care alcătuiesc în mod obişnuit dulapul. Mai semnalăm şi apariţia în proporţie mare a canapelelor de o persoană, mult solicitate, canapele simple, uşoare, rezistente.

Expoziţia pledează totodată pentru folosirea curajoasă a materialelor recomandate de tehnica modernă. Marea majoritate a pieselor sînt executate din plăci aglomerate sau fibrolemnoase, multe din ele melaminate, adică acoperite cu acea substanţă care dă lemnului însuşiri ce nici nu şi le-ar fi putut spera vreodată ; astfel „protejată", faţa lemnului nu se usucă, nu poate fi zgîriată, nu poate fi pătată nici de cea mai perenă cerneală, în schimb se lasă perfect spălată cu apă şi săpun. Folosirea plăcilor melaminate îşi demonstrează din plin utilitatea în cazul camerelor de copii şi, mai ales, în cel al bucătăriilor. De altfel, în expoziţie a fost adusă o gamă foarte largă de piese de bucătărie, alcătuite din diferite corpuri care pot fi grupate după necesităţi, cu mese escamotabile, cu seturi de taburete ce se pot suprapune şi care ar ocupa deci — după folosire — doar un singur loc.

O altă noutate pe care o afirmă producţia de mobilier 1964 este „lamelinul", acel furnir de lemn deosebit de aspectuos şi economic totodată, făcut din diverse specii de lemn, presate în bloc şi apoi tăiate de-a latul fibrelor, ca să sugereze un furnir dungat. Folosirea poliuretanului spongios la tapiserie, varietatea contexturilor şi a cromaticii stofelor de mobilă (au apărut, în sfîrşit, stofele pepite, în carouri şi în dungi), contribuie de asemeni în mod substanţial la înfăţişarea elegantă şi modernă a mobilelor expuse.

Dacă li se poate totuşi reproşa ceva creatorilor de mobilier, aceasta ar fi rutina pe care o mai manifestă în alcătuirea garniturilor : s-a demonstrat, teoretic şi practic, în repetate rînduri, că dormitorul şi sufrageria nu mai corespund — ca garnituri de sine stătătoare — necesităţilor vieţii actuale şi locuinţelor moderne. Şi, totuşi, ele apar mereu în expoziţii şi magazine, fără a fi prea des solicitate de cumpărători (mai ales cînd e vorba de acele dormitoare cu gabarite supradimensionate). În schimb, camerele de zi nu au fost încă dotate cu toate piesele necesare multiplelor lor întrebuinţări, piese care să poată fi achiziţionate separat, după nevoile şi posibilităţile consumatorului. Specialiştii au mai remarcat că unele piese au fost insuficient rezolvate în detaliile lor tehnice şi au cerut întreprinderilor să revină cu mai multă grijă asupra acestora.

Expoziţiile au, prin însăşi natura lor, o existenţă efemeră. Dar nimeni nu le regretă sfîrşitul atunci cînd, renunţîndu-se la caracterul festiv şi de unicat, exponatele respective devin prezenţe obişnuite în magazine obişnuite şi, cînd, de aci ele pătrund în casele obişnuite. Este exact ceea ce urăm pieselor prezentate în expoziţia de mobilier : la mai multe !

Sanda FAUR
Fotografii de E. RENE

Una din reuşitele camere de lucru care au putut fi văzute în expoziţie.

Însemnări de călătorie de pe valea Loarei

LA SACHÉ, PE URMELE LUI BALZAC

La ţară, cînd îi vorbeşti plugarului despre minunile naturii, omul se uită în jur uimit şi-ţi spune cuviincios: „Mda, e frumos!“

Nu ştiu deci cum o fi pentru un francez cînd merge pe malul Loarei, pe sub porticurile castanilor, împresurat de turnuri şi crenele. Un străin însă se simte din nou şcolar, un şcolar care a adormit pe cartea de istorie şi visează materia pentru teză. Din fiecare colţ, se aude alt glas. Aici, la Chinon, a venit Ioana d'Arc să-l recunoască pe Dauphin („Drăguţule Dauphin, mă numesc Ioana Fecioara...“). Dincolo, la Chenonceaux, în castelul construit pe un pod, au trăit Caterina de Medicis şi soţul ei Henric al II-lea şi iubita soţului ei, Diana de Poitiers. Soţul a pus pe fiecare obiect iniţiala soţiei: C — şi iniţiala lui: H. Dar literele sînt împletite în aşa fel, încît dau o literă nouă şi, ca din întîmplare, litera nouă este D. La Chenonceaux a scris Rousseau despre educaţie, dincolo, la Amboise, s-a stins Leonardo da Vinci în braţele lui Francisc I; aici e La Devinière, unde s-a născut Rabelais; aici e la Béchellerie, unde a murit Anatole France. Aici, unde ne-am oprit acum, e Saché.

> **...Apoi am văzut în fund, zidurile romantice ale castelului Saché, sălaş plin de armonii, prea grav pentru uşuratici, dar iubit de poetul al cărui suflet este mereu suferind...**
>
> **(Balzac: „Crinul din vale“)**

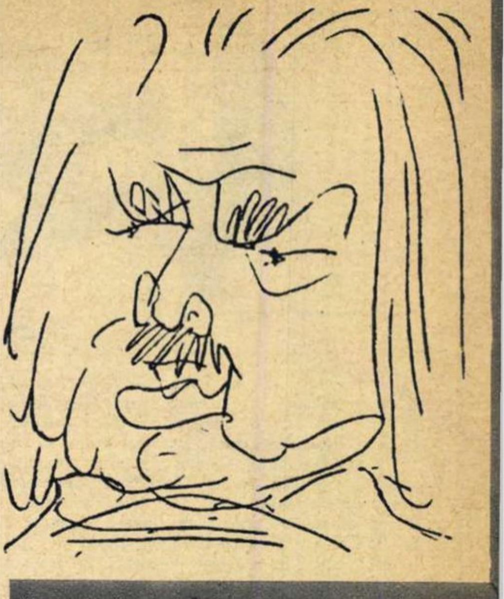

Balzac văzut de Picasso.

Doamne Dumnezeule! De ce s-o spune „fidel ca o fotografie“? Ilustrata aceasta nu redă nimic sau aproape nimic din ceea ce este Saché-ul. Unde e liniştea măreaţă pe care natura a instaurat-o la Saché, desigur ca să facă amintirile şi mai tulburătoare? Unde este valea verde? Unde-i foşnetul pădurii de stejari? ↓

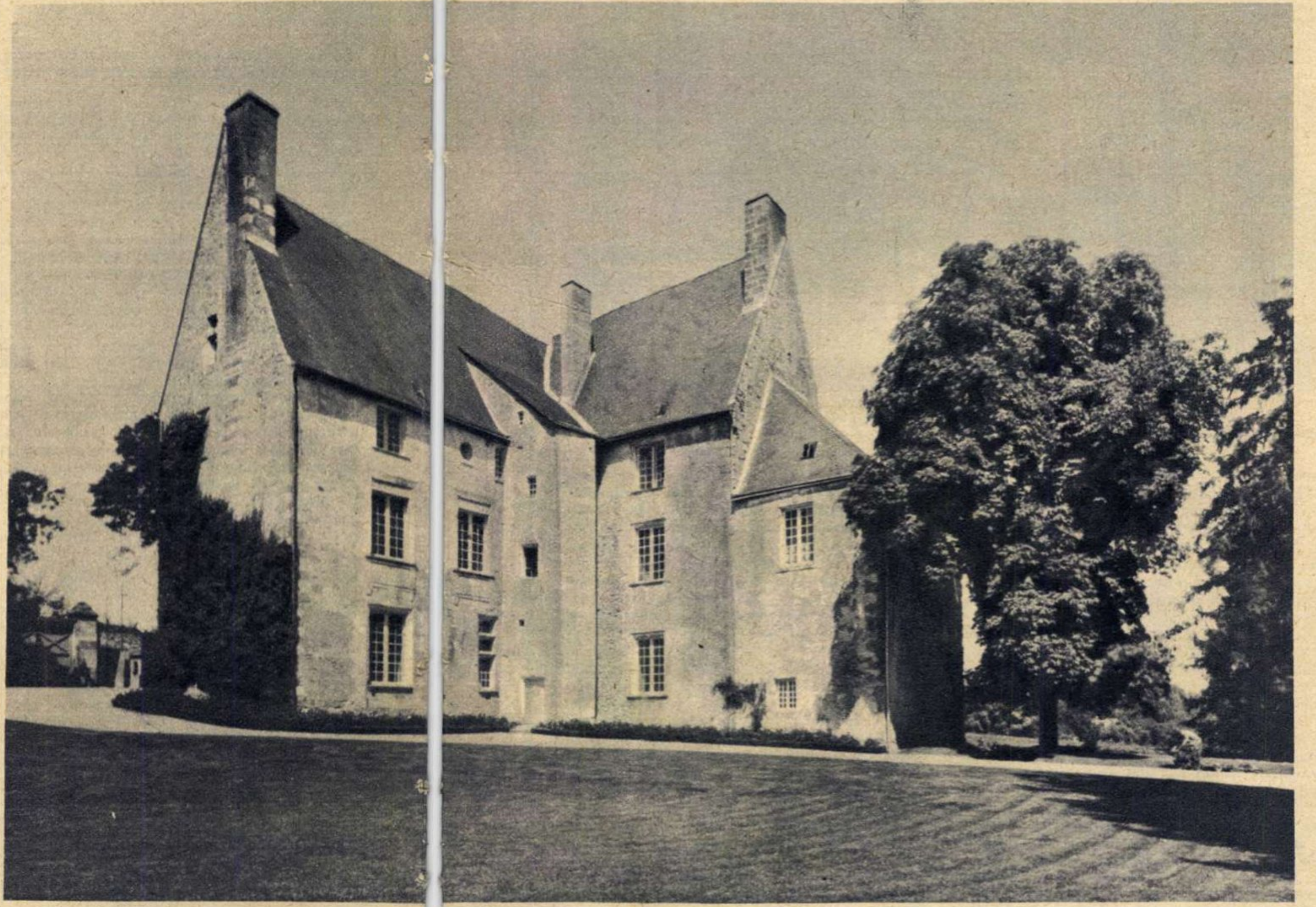

La Saché este acum casa memorială Balzac. Balzac venea aici cînd sufletu-i era „suferind“, deci cînd nimic nu-l mai putea apăra de creditori, nici chiar ingeniozitatea cu care îşi organiza ascunzişurile. La Passy, pe rue Raynouard, unde se ascundea sub numele M-me de Brugnol, se intra — cum spunea Gautier — „cum intră vinul în sticlă“. Casa avea două intrări care să asigure în orice moment o retragere strategică. Ca să ajungi în grădina casei trebuia să cobori din stradă două etaje. Culoarul pe care se pătrunde este mascat cu uşi şi scara se deschide în fundul lui, ca un chepeng. Cînd creditorii asediau cetatea, Balzac se strecura pe aici, mai cobora un etaj, deschidea o uşă de serviciu şi se fofila în ograda vecinului, o ogradă cam murdară şi cam prăfoasă, plină de troace, de hamuri şi de roţi desperecheate, pentru că vecinul era stăpînul unui fel de garaj al timpului, un garaj care închiria trăsuri şi brişte. Cînd ajungea aici, presupusa doamnă Brugnol se simţea aproape de Paradis. Am fost la Paris, pe rue des Batailles 13. Balzac locuia aici sub pseudonimul „văduva Durand“. Într-o lojă francmasonică se pătrundea mai uşor decît în garsoniera aceea (descrisă de altfel în „Fata cu ochii de aur“). Ca să treci pragul — povesteşte un biograf — trebuia să spui portarului o parolă, de pildă: „a început sezonul prunelor“; servitorului care pîndea scara trebuia să-i şopteşti: „am adus dantele belgiene“ şi nu ajungeai la văduva Durand decît dacă izbuteai să convingi valetul de cameră că „doamna Bertrand e bine sănătoasă“.

Aici, la Saché, Balzac venea cînd inamicul izbutea să treacă peste toate punţile, peste precauţii, peste parole, peste travestiuri, peste vigilenţa portarilor, peste geniul de datornic al lui Balzac, căci fără îndoială dacă a existat un geniu al datornicilor, tot el a fost. Dacă ai timp să răsfoieşti arhiva castelului, o să găseşti printre manuscrise şi şpalturi, faimoasele şpalturi ale lui Balzac, nu corectate ci rescrise, regîndite, relucrate (da, în faţa lor poţi să înţelegi de ce era sperietoarea tipografilor, de ce pentru domnul de Balzac tipografia nu se învoia să lucreze decît o oră pe zi şi cu preţ dublu), deci dacă ai timp să răsfoieşti arhiva de la Saché, lîngă cele mai înălţătoare pagini ale literaturii universale ai să găseşti chitanţe. zeci de chitanţe: chitanţe pentru 20 perechi pantofi, chitanţe pentru 25 perechi mănuşi etc., chitanţe bineînţeles neonorate. Geniul era într-adevăr cumulard. În orele mondene se travestea în dandy şi dandy-ul o nimerea întotdeauna prost, ca şi domnul Buisson, croitorul care l-a îmbrăcat şi care n-a văzut niciodată vreun ban de la celebrul său client. Balzac nu-l plătea niciodată, dar îi trecea numele în romane.

„VĂ RUGĂM NU ATINGEŢI OBIECTELE“

Aici, la Saché, a scris în 15 zile „Moş Goriot“, în cinci săptămîni „Verişoara Bette“; aici a scris „Crinul din vale“ şi alte pagini din „Comedia umană“. Camera lui era sus, la etajul doi, şi Balzac spunea adevărul cînd o descria ca pe o chilie de călugăr. Patul e îngust şi tare, băgat într-o scobitură în perete. Podeaua e de piatră. Tapetul e întunecat şi toată odaia pare îmbrăcată în frunze de toamnă, dar nu în frunzele de aramă şi aur din octombrie, ci în frunzele zbîrcite şi stinse care rămîn agăţate de copaci, ca nişte moaşte vegetale. Pe un perete este o uşiţă mascată care dă într-un fel de vestibul mic şi întunecos. Aici i se lăsa mîncarea, pe o tavă acoperită cu un şervet. Cînd lucra ferecat cîte 40 de ore în celula cu frunze posomorîte, nu voia să vadă pe nimeni. Scria în pat, pe genunchi, şi arunca foile pe duşumea. Pana de corb nu mai există şi vasul în care îşi fierbea cafeaua (faimoasele 40 de ceşti de cafea pe zi!) e la Paris. Dar cheia aceasta e într-adevăr Cheia Parisului, care i-a fost înmînată aici într-un gest simbolic, şi scrinul care nu are nimic deosebit a fost scrinul în care şi-a pus frumoasele, dantelatele, subţirile lui cămăşi de linon de olandă şi, în pofida afişelor: „vă rugăm nu atingeţi obiectele“ şi cu toată vigilenţa politicoasă a ghidului, cînd însoţitorul a întors capul am pus mîna pe mătasea roasă, spălăcită, de pe fotoliul „lui“ şi am netezit-o, dintr-un impuls — ştiu — necivilizat, dar fetişist.

VĂ RUGĂM NU ATINGEŢI ILUZIILE!

Proprietarul castelului era pe vremea lui Balzac, domnul de Margonne. Stăpînul îl iubea pe Balzac, dar mai ales pe mama scriitorului. Ghidul explică această slăbiciune mai ales cînd ajungi în faţa celor două portrete ale părinţilor: François Balssa — tatăl: mare, pătrat, sanguin şi cu breton — 51 de ani; mama: subţire, palidă, cochetă şi decorativă ca o marchiză a lui Watteau — 19 ani. Din portrete toţi ne trimit astăzi zîmbete graţioase şi impersonale.

Balzac însă i-a pictat mai puţin zîmbitori. Domnul de Margonne a servit de model pentru moş Grandet. Balzac nu l-a iertat că refuza de prea multe ori să-i achite furnizorii: „patru fraze, numai patru fraze, tot aşa de exacte ca şi formulele algebrice, îi serveau de obicei ca să cuprindă şi să lămurească toate încurcăturile vieţii şi ale negoţului: Nu ştiu. Nu pot. Nu vreau. Să vedem...“ Tatăl lui Balzac, care la vremea lui a fost primar adjunct la Tours (lui îi datorează toţi cîinii Franţei cinstea de a deveni obiect de impozit) se recunoaşte în doctorul Bénassi din „Doctorul de ţară“, iar mama, mama care ne zîmbeşte din tablou ca un înger cochet, mama care a inspirat domnului de Margonne atîtea romantice bătăi de inimă, cine ar fi crezut că într-o zi ea, tocmai ea, o să fie „Verişoara Bette“? De pe pereţi însă, toţi poartă acum zîmbetul neprihănit şi înţelegător cu care muritorii salută posteritatea. Şi tatăl, şi mama, şi prima sa dragoste, doamna de Berny, care ca şi Diana de Poitiers venise pe lume cu 20 de ani înaintea iubitului, şi ducesa de Castries, care l-a făcut să sufere atît de mult pe Balzac, şi M-me Hanska, poloneza nobilă şi bogată, eroina celei mai romantice poveşti de dragoste despre care am învăţat în şcoală. 18 ani de scrisori, 18 ani bătătorind drumurile Europei unul în căutarea altuia, 18 ani de oprobriu public, pentru că Hanska avea un soţ care se încăpăţîna să nu moară, o fată care trebuia măritată, un ţar care nu voia să-şi dea consimţămîntul. Cînd, în sfîrşit, soţul se hotărăşte să moară, fata să se mărite, ţarul să-şi dea consimţămîntul, cînd în sfîrşit după 18 ani ajung să se căsătorească...

— Fidelitatea asta legendară, faţă de bogata poloneză — ne spune ghidul — a fost desigur alimentată permanent de criza financiară a lui Balzac. A fost — cum se spunea — o căsătorie din interes.

Vizitatoare a muzeului, o doamnă cu ochelari şi cu pălărie roşie de pai de lîngă mine, a tresărit:

— Vă înşelaţi, domnule! — se adresează ea ghidului cu glasul sugrumat de indignare. N-a fost nimic interesat. S-au iubit... s-au iubit...

Ghidul a fluturat un zîmbet suspect şi cu remuşcarea celui care a călcat din greşeală pe trena vecinei:

— Vă rog să mă scuzaţi! Bineînţeles... s-au iubit... s-au iubit...

Ghidul avea amabilitatea profesională a vînzătorilor pentru care clientul are întotdeauna dreptate. Pe pereţi scria: nu atingeţi obiectele şi ghidul nu voia să atingă nimic, nici chiar iluziile turiştilor romanţioşi.

40 ORE DIN 24

La parter e salonul. Totul a rămas aşa cum era pe vremea lui. Tapetul de pe pereţi imită un fel de galerie cu cortine de catifea, dar faldurile catifelei sînt desenate şi lasă aceeaşi impresie ca o coloană de stuc pe care s-au schiţat cu vopsea fibrele marmurei. Aici, în salon, se adunau seara musafirii domnului de Margonne. Stăpînul trimitea după Balzac, venea el însuşi şi îi bătea la uşă, dar locatarul chiliei nu voia să deschidă, răspundea morocănos şi de cele mai multe ori oaspeţii îl aşteptau zadarnic. Din parcul cu stejari seculari, noaptea, în ferestrele salonului jucau luminile candelabrelor şi apele mătăsurilor; siluete gesticulau, se încrucişau şi totul dădea impresia unei vioiciuni laborioase. Mai sus, dincolo de un alt dreptunghi luminat, totul părea amorţit şi neinteresant, pentru că de departe nu se vedea nimic, nici măcar o siluetă groasă, înfăşurată într-o haină cenuşie şi largă („rasa mea de călugăr“!). Călugărul era departe de geam, şedea ghemuit, pe pat, cu pana de corb în mînă, şi-şi fixase ca normă de lucru: 40 de ore din 24. Pe atunci însă din parcul în care foşneau stejarii, fereastra aceasta nu spunea nimic.

Dar acum umbrele mătăsoase s-au topit, nimeni nu mai vorbeşte de ele. Tot Saché-ul este plin de „el“; din fiecare colţ apare „el“, şi-n fiecare colţ el este altul şi imaginea lui se răsfrînge şi se multiplică în noi, aşa cum se multiplică pe ecran siluetele dintr-o filmare combinată, cînd regizorul vrea să arate un vis. El este „arbitrul eleganţei“ care urcă scările cu bastonul acesta cu măciulie de aur şi turcoaze, cadoul Hanskei; el este marele combinator, naivul combinator, care a vrut să facă la Ville d'Avray o plantaţie de ananas şi banani; el este tipograful falit care a vrut să scoată primele ediţii în genul Pleiadei şi doamna aceasta blîndă care apare şi în „Crinul din vale“ l-a salvat atunci de închisoarea datornicilor; el este orgoliosul care a spus cu gîndul la Napoleon: „ceea ce a început el cu sabia, eu voi termina cu pana“; el este înfrîntul care a vrut, s-a zbătut, dar n-a putut să intre la Academie (doar două voturi „pentru“, două voturi!); el este neobositul, neostoitul autor furios al acestor ediţii care se numesc „pirat“, pentru că editorii belgieni luau textul din ziare fără ştirea autorului. El este Niagara literaturii şi statuia vitalităţii.

Aşa l-a văzut şi Rodin. Statuia stă sus la etajul doi. Balzac e gol, are un cap de leu, un grumaz de taur şi un pîntec imens. Oficialitatea de pe vremea lui Rodin s-a ruşinat de vigoarea acestei goliciuni. Rodin s-a supărat şi el şi şi-a înfăşurat statuia într-un fel de pelerină, din care nu i se mai vede decît capul. Pe locul unde stă statuia, aşa veghează şi acum Balzac: acoperit de un imens cearşaf cu falduri. Dar la Saché, Balzac a rămas aşa cum a fost şi aşa cum l-a văzut Rodin: un cap de leu, un grumaz de taur, un pîntec gol, un imens pîntec gol care ascunde parcă una din cele mai grandioase sarcini ale lumii.

Ecaterina OPROIU

UN PUNCT PE HARTĂ
CANTON

CANTON

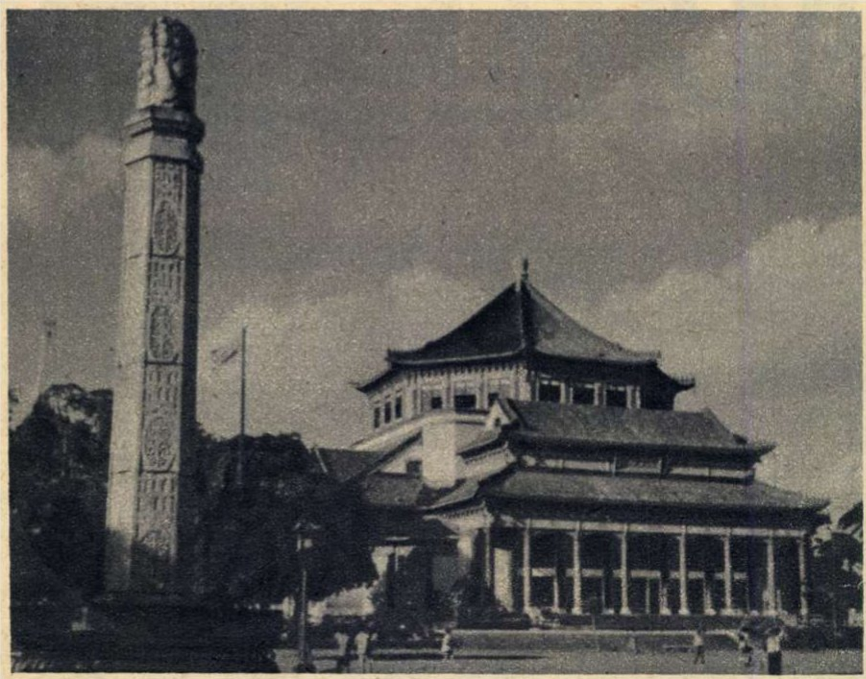

Casa memorială Sun Yat-sen din Canton.

Cînd vii de la Pekin — după ce ai străbătut cu trenul, de-a lungul a 2.000 km, o bună parte din vastitatea teritoriului chinez, cu diversitatea sa de relief și climă — aci, la Canton, punctul terminus al căii ferate Nord-Sud, poposești într-un peisaj subtropical de o mare frumusețe. Întreg orașul — poartă de intrare și ieșire a R. P. Chineze pe țărmul Mării Chinei de Sud — e cufundat în vegetația bogată și îmbietoare a palmierilor, bananierilor și altor arbori tropicali, cu ale căror denumiri faci acum cunoștință nu în versiunea botanico-latinească, ci în cea chinezească, pe care înșiși chinezii din nord n-o descifrează decît după semnele ideografice și nu după pronunție.

Și mai greu te descurci cu fauna marină, de o imensă bogăție în apele calde ale mărilor sudice ; e adevărat că muzeul acvatic al Cantonului îți prezintă aproximativ 300 de eșantioane din cele vreo 800 de specii care populează apele înconjurătoare ; dar dacă nu ești de specialitate, identifici doar soiurile de crabi, creveți, homari, stridii etc. — mai ales dacă ai avut ocazia să faci cunoștință cu ele la unul din prînzurile care au dus departe în lume faima bucătăriei Cantonului.

Adevărata culoare locală a Cantonului o dă însă nu atît oceanul, care se află la kilometri depărtare, cît imensa panglică argintie cu nume poetic, „Fluviul Perlelor“, care își adună apele de departe, din adîncul țării, și, străbătînd orașul, se varsă în imensitatea oceanului. Pe „Fluviul Perlelor“ se desfășoară un necontenit du-te-vino de ambarcațiuni mari și mici, vase cu pasageri, șlepuri cu cherestea, fructe, saci și — cînd am vizitat noi Cantonul — încă un mare număr de „jonci“, acele bărci cu coviltir care constituiau în trecut adăposturi unde se nășteau, trăiau și mureau, din generație în generație, circa 200.000 de oameni. În anii puterii populare numeroși locuitori ai „satelor“ de jonci s-au mutat pe uscat, au început să învețe meserii noi pentru ei, să ducă o viață nouă.

Hotelul Li-Chung văzut dinspre „Fluviul Perlelor“.

Cantonul are o bogată biografie, ale cărei date sînt pline de semnificație pentru întreaga istorie multimilenară a poporului chinez. Despre Guancijou, numele chinezesc al Cantonului, apar primele informații în secolul al III-lea înaintea erei noastre. Datorită poziției sale geografice, la vărsarea în ocean a „Fluviului Perlelor“, orașul cunoaște o continuă dezvoltare ca număr de locuitori și însemnătate portuară, care se amplifică în epoca de dominație imperialistă, cînd Cantonul devine una din principalele porți de intrare și ieșire a mărfurilor în și din China. Ca și în alte centre ale Chinei — Șanhai, Tientsin etc. — la Canton s-a creat o industrie prelucrătoare (textilă, de pielărie, alimentară) și s-a dezvoltat mult artizanatul (lacuri, vestitele lucrări în fildeș de o măiestrie neîntrecută etc.) ; comerțul a ajuns și el la un grad înalt de înflorire. Dar pînă la eliberare întreaga activitate economică era dependentă de capitalul străin — japonez, englez, american.

Cantonul a fost cunoscut de-a lungul a peste un secol și ca citadelă a luptei eroice a poporului chinez pentru libertate și independență națională. Începi vizitarea lui cu așezarea rurală San Yuen Li, din periferia cantoneză, care prin obeliscul din piatră albă, dar mai ales prin povestirile păstrate din generație în generație, îți evocă rezistența populației în „războiul opiului“ : timp de doi ani (1839-1841), englezii au fost împiedicați să debarce la Canton otrava albă, care ani de-a rîndul viciase trupuri și minți. Vizitezi fosta pagodă Cien Hai-lo, veche de peste 500 de ani, astăzi muzeu, și din numeroasele documente expuse îți întregești o imagine despre răzmerița taipinilor din anii 1851-1864, vastă mișcare țărănească antifeudală. Urci cu adîncă emoție „Colina florilor de aur“ și te oprești în fața „Monumentului libertății“ — mausoleu ridicat în cinstea eroilor revoluției burgheze din 1911, care, condusă de dr. Sun Yat-sen, a pus capăt dinastiilor imperiale. Vizitezi vechi clădiri, acum muzee, și prin fața ochilor ți se perindă filmul a numeroase evenimente revoluționare, ca greva de 16 luni a proletariatului din Canton și Hong Kong, ca răscoala din august 1927 de la Nancian și „răscoala recoltei de toamnă“, ca epopeea eroică a „Comunei din Canton“ care, deși a durat numai trei zile, fiind înăbușită în sînge, a constituit o pagină memorabilă în istoria revoluționară a proletariatului chinez.

Leagăn al luptelor pentru independență, Cantonul se bucură după eliberare de roadele victoriei. În palatele și vilele unde huzureau compradorii și reprezentanții capitalului străin sînt acum instalate creșe, spitale, cluburi muncitorești. Industria Cantonului a cunoscut o largă dezvoltare ; tradiționalele ei ramuri s-au modernizat și s-au pus bazele unor ramuri noi, inclusiv ale industriei grele, prin construirea unui combinat siderurgic, a unor uzine constructoare de mașini, de transformatori electrici, de produse chimice. Se schimbă și înfățișarea vechiului Canton, s-au construit numeroase blocuri de locuințe înconjurate de verdeață ; la poalele colinei udate de sîngele martirilor din 1911 se află un stadion cu 50.000 de locuri. În oraș funcționează numeroase institute de învățămînt superior, școli elementare și medii, școli de specializare tehnică. Personalității milenare a Cantonului i s-au imprimat semnele unei tinereți fără bătrînețe — semnele epocii noi, a socialismului.

C. ALEXANDRESCU

MARTURII DESPRE SATUL CONTEMPORAN

COSTEȘTI în anul XX

Cîțiva dascăli entuziaști din Costeștii Buzăului au alcătuit o modestă monografie a comunei lor. Fără pretenții de publiciști, cărturarii Costeștilor au ținut să adune în cîteva pagini istoria veche și nouă a comunei în care trăiesc și muncesc. Bogată în cifre și fapte antitetice, monografia poate fi socotită un manual de istorie a unei așezări buzoiene. Picîndu-ne în mînă am luat-o coautor la însemnările de față.

7 colectiviste, 7 privighetori din corul căminului cultural.

BUCURIILE IZVORĂSC DINTR-O FAMILIE URIAȘĂ

Intervievați despre trecut, vîrstnicii din Costești au răspuns invariabil: „necazurile s-au tras de la orînduire și de la boierul Don". Adică de la regimul burghezo-moșieresc și de la moșierul cu numele de Don. Chestionați despre prezent, aceeași oameni împreună cu fiii lor ne-au spus că bucuriile vin de la '44 încoace, că izvorul din care se nasc aceste bucurii este politica partidului nostru, concretizată în constituirea acelei familii uriașe care nu mai are mult pînă își aniversează al cincisprezecelea an al nașterii. Numele acestei familii: gospodăria colectivă.

Ne-am silit în cele două zile de umblet prin Costești să luăm cunoștință de toate aspectele vieții acestei așezări. Am reținut un lucru: nu numai colectiviștii ci și învățători și profesori, medici și felceri, vînzători și gestionari de cooperativă — adică oameni care nu trăiesc direct din lucrarea pămîntului — ca și cînd ar fi fost vorbiți, ne-au mărturisit același lucru: Costeștii s-au înnoit din temelii de cînd există gospodărie colectivă. Mai precis trebuie spus: Cos-

(Continuare în pag. 16)

Se adună pentru vite hrană gustoasă pentru iarnă: fînul de lucernă.

COSTEŞTI în anul XX

teştii, asemeni tuturor satelor, s-au înnoit de cînd în aşezările noastre rurale domnesc relaţiile socialiste.

Monografia dascălilor spune: „*Pe timpul boierilor, ţăranii soseau la muncile cîmpului, avînd picioarele împiedicate. Se hrăneau cu mămăligă de mei şi trăiau în case de lut. Azi sînt liberi stăpîni pe pămînt. 700 de familii şi-au construit case noi.. Zeci de tractoare şi zeci de maşini moderne lucrează pe moşia lor. Pămîntul e tot mai darnic. În 1938, hectarul de porumb da în medie 900 kg la hectar. În 1963 colectiviştii au obţinut în medie 2.430 kg la hectar. Acum oamenii iubesc şi muncesc pămîntul în alt chip*“.

Ploaia nu cade numai din cer, spun colectivistele. Irigaţia e la îndemîna legumiculturii.

MINUNEA A DEVENIT UN LUCRU BANAL

În primăvara lui 1925, boierul Don şi-a adus la conac un aparat de radio. Era prima minune de acest gen care s-a arătat în Costeşti. Din 1925 şi pînă în 1944, în Costeşti au fost aduse doar 5 „minuni“ de această natură. Acum sînt 700. Pentru mulţi ţărani „minunea“ a devenit un lucru banal şi e înlocuită cu televizorul care deocamdată îşi luminează ecranele în 14 case.

La Costeşti sînt mulţi copii şi mamele nu-şi mai pun întrebările: „Cu ce să-i cresc? Cu ce să le cumpăr cărţi? Ce zestre să dau fetelor?“ Îi aşteaptă zilnic două şcoli de 8 ani, 17 săli de clasă şi 34 de învăţători şi profesori.

Nimeni din comună nu-şi aminteşte ca pînă în '44 vreun ţăran să-şi fi trimis copiii la universitate. Azi 20 de băieţi şi fete de colectivişti învaţă în diverse facultăţi din ţară. Monografia spune: „...*În 1914 Costeştii aveau 7 ştiutori de carte; în 1938 — 715 analfabeţi. Azi: nici un analfabet, 850 de elevi la şcoala de 8 ani, 20 de studenţi*“.

UN SECTOR UNDE NU S-A ÎNTÎMPLAT NIMIC

Evident, e vorba despre un sector unde nu s-a întîmplat nimic în trecut. Mai precis: în 1938 la Costeşti nu exista nici un fel de activitate culturală. Un inimos director de cămin cultural, Mihai Constantin, ne-a furnizat cîteva date actuale pe care le prezentăm cititorilor. În activitatea cultural-artistică a comunei sînt antrenaţi peste 300 de colectivişti. Nu ca spectatori; ca participanţi la diversele formaţii: cor (120 persoane), brigadă artistică de agitaţie, echipă de dansuri, taraf de lăutari (trei formaţii: copii, tineret, vîrstnici), solişti vocali şi instrumentişti. În 1963 căminul cultural a avut 291 de manifestări şi 20.000 de spectatori.

Biblioteca din Costeşti numără 6.600 de volume şi se pare că numărul cărţilor e insuficient pentru cititori. Am notat cîteva fişe: Ion A. Ion, colectivist — 61 de ani. Citeşte din toate domeniile, ca şi Vasile Sandu — 19 ani, Paraschiva Turcu — 43 de ani. Fiecare cu zeci de cărţi citite în primele 4 luni ale anului. Exemplele se pot înmulţi. Credem că nu e nevoie.

MĂRFURI NEVANDABILE

Magazinul universal din Costeşti e o construcţie nouă şi modernă. E drept că în trecut, localnicii au avut 8 prăvălii, adică 8 dughene — însă toate vindeau doar aţă, lumînări, rachiu, tămîie şi opinci. La ora actuală în magazinul universal se găsesc sute de articole. Cele mai căutate sînt ţesăturile de relon, aparatele de radio, televizoarele, motoretele, bicicletele. Există în magazin şi unele mărfuri nevandabile, sau greu vandabile, cum sînt sticlele de lampă sau gresiile. E drept, mai au din cînd în cînd clienţi, dar numărul acestora e mic. În 1963 valoarea mărfurilor vîndute prin cooperaţia de consum a totalizat peste 6 milioane lei.

Alături de magazin e un bufet. Mese şi scaune din material plastic. Toată ziua — gustări şi grătar. Cine preferă, poate să stea în grădină şi să ia berea sub răcoarea unor umbrele mari şi elegante.

Ce se bea mai mult? Berea. În schimb o veche băutură are tot mai puţini admiratori: rachiul. Monografia arată: „*...în trecut marfa cea mai căutată în Costeşti — care se găsea foarte rar — era pînza nealbită.*“

CE SE FACE CU GĂINA?

În orice caz nu mai e dăruită, ca pe vremuri, şefului postului de jan-

Victoria Burlacu — 8 ani — a citit tot ce a scris Creangă. Ba nu. Harap Alb n-a citit încă.

darmi, primarului sau perceptorului. Monografia dascălilor nu pomenește nimic despre acest lucru, dar soțiile colectiviștilor Ion Scarlat, Alexandru Cojan, Constantin Caloian, Niculae T. Barbu mărturisesc că în urmă cu ani, pe vremea cînd stăpîni erau boierii, prînzul lor de duminică și chiar din zilele de praznice mai mari era văduvit de prezența unei păsări transformate în friptură. Acum ne răzbunăm, spun ele. Dar „răzbunarea“ aceasta țintește mai departe. Nu e vorba numai de faptul că tăierea unei găini nu e o problemă, ci de altceva : ce faci cu găina, cum o gătești, pentru ca masa să fie variată și gustoasă ?

De cîțiva ani, la Costești și în foarte multe sate din țară treaba aceasta se învață la cercul de artă culinară. E un fapt minor, dar el evidențiază pretențiile și exigențele omului de la țară, a cărui viață, socialismul o modifică sensibil în toate domeniile.

DRUMURILE VOR FI ȘI MAI LARGI

Ne-am întreținut cu inginerul Stancu Oancea, președintele gospodăriei colective din Costești. Relatările dumisale au avut darul să înfățișeze în cifre și date drumul pe care l-a parcurs gospodăria colectivă în cei 14 ani de existență. Firește, la început, gospodăria a fost modestă. Cu vremea, oamenii au căpătat experiență, au fost ajutați și la ora actuală au întemeiate motive să se mîndrească cu unitatea lor agricolă socialistă.

Arabilul se-ntinde pe 3.000 de hectare și-i lucrat cu zeci de tractoare și mașini agricole moderne. Peste 20 de construcții agro-zootehnice dovedesc grija de buni gospodari a colectiviștilor în producția agricolă, în legumicultură, în creșterea animalelor și îndeosebi a oilor.

Oamenii, pe drept cuvînt, sînt încă nesatisfăcuți de rezultatele pe care le obțin în unele sectoare ; producția de lapte trebuie să sporească sensibil ; de asemenea cea de lînă. Sînt încă destule resurse locale care se cer a fi folosite din plin și în chip rațional. Viitorul apropiat al gospodăriei se profilează pe noi cuceriri în diverse sectoare. Ramura de bază a zootehniei — 700 taurine — se află acum în plin proces de selecție. In puțini ani, turmele de oi vor număra 6.000 de capete, iar la sfîrșitul lui ’65 la 100 hectare cereale colectiviștii vor avea o încărcătură de 500 păsări.

Așadar, drumurile de belșug ale colectiviștilor vor fi și mai largi.

Costeștiul e o comună obișnuită de pe întinsul patriei. Ca toate așezările rurale, ea a cunoscut în anii puterii populare modificări esențiale în toate ramurile vieții.

Însemnările noastre au încercat să le prezinte concret, lăsînd comentariile pe seama cititorilor.

George CIUDAN
și Zamfir VASILIU
Fotografii de Aurel MIHAILOPOL

OAMENI AI ZILELOR NOASTRE

NU ÎNTÎMPLAREA...

Omul șantierelor e un călător permanent. Locurile sale de popas sînt marile obiective ale construcției socialiste. El poate fi întîlnit astăzi la Borzești, bunăoară, peste un an la Craiova, mai tîrziu la Slatina sau la Brazi.

Un astfel de om sînt și eu. Am lucrat la Năvodari, pe șantierul actualei uzine de superfosfați. Cînd acest obiectiv industrial a fost dat în exploatare, misiunea noastră, a constructorilor, a expirat. Specialiștii chimiști, operatorii, automatiștii, ne-au luat locul, iar eu, împreună cu alți tovarăși, am plecat la Turnu-Măgurele. Am fost printre primii constructori care au descins pe aceste meleaguri. Pe locul în care urma să înălțăm uriașul combinat chimic, topometrii executau ultimele măsurători.

Nimic nu trăda încă începutul marii transformări ce avea să cuprindă aceste lunci, cîndva inundabile. Nimic în afară de prezența noastră. Cînd primele conducte care aveau să transporte nisipul din Dunăre în platforma combinatului au început să fie montate, numărul nostru crescuse de cîteva ori, iar în oraș continuau să sosească noi și noi grupuri de muncitori constructori. Sînt doi ani de atunci. Doi ani în care am avut de înfruntat revărsările fluviului, în care am ridicat, cu cîțiva metri, o întinsă suprafață de teren, am construit fundații și am înălțat instalații metalice și agregate. Privită retrospectiv, activitatea noastră poate fi comparată cu o bătălie presărată cu un lung șir de victorii la care fiecare se simte părtaș.

Îmi amintesc de o întîmplare petrecută anul trecut. Trebuia să ridicăm în poziție verticală stîlpii de beton care urmau să susțină instalația de prăjire a piritei. Stîlpi grei, de 10 și 13 tone, ce necesitau instalații speciale de ridicat a căror montare pe șantier ar fi prelungit cu mult termenul de executare a lucrării. Se spunea că această operație, într-adevăr grea, e imposibil de efectuat cu macaralele pe care le aveam. Eu însă nu împărtășeam această părere. Calculele efectuate de mine, împreuna cu inginerul Dumitru Enea, și mai tîrziu faptele, au acreditat în scurt timp punctul nostru de vedere. Au existat și momente de încordare. Închipuiți-vă un uriaș de beton, agățat cu un cap de cîrligul macaralei, care la un moment dat în loc să se ridice încet, cum făcuse pînă atunci, se apleacă în jos, amenințînd să răstoarne întreaga instalație. Închipuiți-vă apoi cum mîini febrile înnoadă cabluri, le leagă de brațul macaralei și de cîrligul unui tractor pe șenile, cum motoarele se opintesc să readucă totul în echilibru, în timp ce martorii oculari trăiesc clipe de mare emoție. Astăzi stîlpii de la secția de prăjire a piritei sînt la locul lor, în poziție verticală. Toți au fost ridicați prin această metodă. Dacă lucrarea respectivă a fost executată în termen, faptul se datorește tocmai succesului operației despre care am relatat.

Zeci de asemenea fapte s-ar mai putea povesti. Ele se petrec aproape zilnic pe șantiere și existența lor, în șirul de evenimente cotidiene care survin în viața și munca noastră, a constructorilor, nu e întîmplătoare !

Mîndria de a face parte din marea armată a constructorilor e poate unul din cele mai adînci sentimente pe care le-am trăit în anii noștri. Dacă viața pe șantier nu-mi pare grea ci, dimpotrivă, frumoasă și interesantă, faptul se datorește între altele și acestui sentiment.

Ion GROSARU
Șantierul Combinatului de îngrășăminte chimice — Turnu-Măgurele

← O femeie de care ascultă toți puii: îngrijitoarea Dobrița Cojan.

Grădina de vară a bufetului din Costești.

dialog cu cititorii

ÎN PEȘTERI NEEXPLORATE...

La numai 500 metri depărtare de cunoscuta peșteră a Dîmbovicioarei, lîngă șoseaua forestieră ce duce spre Brusturet și Piatra Craiului, se află o încîntătoare cascadă ce izvorăște din peretele unei stînci. De o parte și de cealaltă a izvorului, ce alimentează cascada, se deschid în coasta muntelui două intrări. Prin configurația lor ele nu atrag atenția, dar o dată pătruns înăuntru, pășești pe cărări ce duc la două peșteri deosebit de interesante.

Anul acesta, în zilele de 9-10 mai, împreună cu alți turiști și cu un grup de elevi din partea locului, am făcut o explorare mai completă a acestor peșteri. Incercarea a fost dificilă. ne-a cerut multă atenție, dar ne-a răsplătit din plin prin cele descoperite în adîncuri: galerii subterane care duc pînă la 230 m de la intrare, coloane în săli cu bolți ca de catedrală, ape subterane etc.

Aceste peșteri de mari proporții trebuie însă explorate de speologi. Ele pot fi apoi amenajate atît pentru cercetarea lor, cît și pentru accesul amatorilor.

Călătoria noastră pe sub munte, prin hrube, avene și galerii, a durat multe ore. La ieșire am fotografiat pentru „Flacăra" intrarea în peșteri și grupul care ne-a însoțit.

Ion DOBRESCU
activist cultural
Cîmpulung Muscel

4.000 SPECTACOLE — 1.000.000 SPECTATORI

La 1 iunie Teatrul de stat din Reșița a împlinit 15 ani de activitate. În acest timp, au fost prezentate peste 4.000 de spectacole, vizionate de către un milion de spectatori. Teatrul din Reșița a dat atenție principală dramaturgiei romînești clasice și contemporane, astfel că piesele originale au constituit aproape jumătate din totalul de 97 premiere prezentate, iar 30 dintre acestea au fost lucrări scrise după 23 August 1944.

În întîmpinarea celei de-a XX-a aniversări a Eliberării, Teatrul din Reșița a organizat în luna iunie un turneu în regiunea Banat cu piesele „Ancheta" de Al. Voitin și „Zizi și formula ei de viață" de Sidonia Drăgușan. Fotografia pe care v-o trimit redă o scenă din „Ancheta" în care sînt prezenți actorii Cristian Pîrvulescu (Spiru), Costin Prișcoveanu (Bîrsan) și Leni Pințea (Yvonne).

Emil BEJAN
secretar literar al Teatrului de stat din Reșița

REDRESOARE CU SELENIU

„Ce sînt plăcile redresoare cu seleniu și la ce se întrebuințează?"

Ionel CHIȚULESCU
Petroșani

Răspunde ing. AD. MATEESCU, de la Institutul politehnic București.

Este îndeobște cunoscut că energia electrică este produsă și distribuită la consumatori sub formă de curent alternativ. Totuși în tehnica actuală se utilizează în foarte mare măsură curentul continuu. Se pune deci problema transformării curentului alternativ, obținut de la sursa energetică, în curent continuu. Această operație se execută cu ajutorul instalației de redresare.

În practică există o varietate foarte mare de tipuri de redresoare: cu mercur, cu tuburi electronice cu vid, mecanice, grupuri convertizoare, cu semiconductoare. Deși redresoarele cu semiconductoare au apărut în tehnica transformării curentului alternativ abia în ultimele decenii, ele s-au impus repede.

Redresoarele cu semiconductoare au fost reprezentate la început de redresoarele cu strat de oxid de cupru-cuproxid, dar acestea nu puteau fi utilizate la tensiuni de lucru ridicate și nu erau stabile la variații mari de temperatură. De aceea locul lor a fost luat foarte curînd de redresoarele cu strat de seleniu, care înlătură aceste dezavantaje. În ultimul deceniu au apărut alți concurenți serioși din grupa redresoarelor semiconductoare: redresoarele cu siliciu, cele cu germaniu și, foarte recent, redresoarele semiconductoare cu electrod de comandă numite în literatura de specialitate tiristoare sau trinistoare. Redresoarele cu germaniu și siliciu au gabaritul și greutatea mult reduse, și un randament ceva mai ridicat decît la cele cu seleniu. Totuși, în momentul de față, acestea din urmă se bucură de răspîndirea cea mai mare în tehnică, deoarece prezintă stabilitate la variații brusce de sarcină și la schimbări mari de temperatură. Totodată, costul unui kilowatt de putere obținută cu redresoare cu seleniu este de 6-8 ori mai mic decît costul aceleiași puteri, redresată cu celule de siliciu, de pildă.

Am putea afirma fără să greșim prea mult că în momentul de față redresoarele cu seleniu pot fi utilizate în orice instalații de redresare. O eficacitate tehnico-economică deosebită se obține utilizîndu-le în electrificarea transporturilor, în redresarea curentului pentru instalații galvanice, în instalații de măsură la înaltă tensiune, în instalații de automatizare, în circuitele de excitație a generatoarelor și motoarelor sincrone, în aparatura de telecomunicații, în aparatura radio, televiziune și alte domenii ale tehnicii.

TURNUL AURARILOR A FOST RESTAURAT

Mediașul a cunoscut o istorie zbuciumată. De aceea, în urmă cu secole, orașul s-a înconjurat de ziduri groase străjuite de 16 turnuri. Dintre acestea au rămas numai două turnuri cu porți de intrare: turnul aurarilor și cel al pietrarilor.

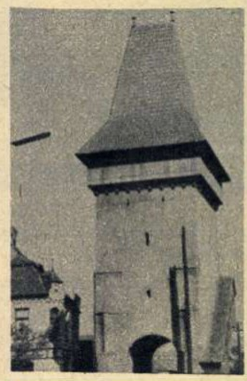

Recent s-a restaurat unul din aceste monumente; este vorba despre turnul porții aurarilor (turnul Farcas). Datînd din secolul al XVI-lea el a suferit în 1633 modificări impuse de dezvoltarea artei militare; forma lui definitivă este cea de turn pătrat cu cerdac de observație. În timpul răscoalei curuților (1705), a fost bombardat, urme ale ghiulelelor păstrîndu-se pînă în zilele noastre.

Refăcut, turnul aurarilor găzduiește azi în încăperile lui o expoziție interesantă legată de istoricul orașului între secolele XVI–XVIII. Exponatele vorbesc despre istoricul construirii cetății Mediașului, despre dezvoltarea economică a orașului, despre organizarea breslelor (care de altfel asigurau și apărarea cetății) și altele. Unele documente evocă răscoala țăranilor din scaunele Mediașului și Șeica Mare din 1474, altele redau aspecte din lupta împotriva turcilor, ori din luptele pentru cucerirea Mediașului în 1705 de către curuți ș.a. Se prezintă fotocopii documentare, obiecte și arme ale epocii, armuri ș.a.

În planul de reconstruire a monumentelor din acest oraș se prevede și restaurarea turnului pietrarilor.

În fotografie: turnul aurarilor, refăcut, așa cum arată astăzi.

Dan VINTILĂ
Mediaș

PRIMA NOASTRĂ PARTICIPARE...

Vă scriu din partea cercului de fotografi amatori de pe lîngă sindicatul Întreprinderii de construcții montaj nr. 1 din București — cerc pe care îl conduc în calitate de președinte. În prezent participăm la prima expoziție pe țară a cercurilor de fotografi amatori de pe lîngă sindicate. Sîntem la faza raională unde am prezentat un număr de 52 fotografii, din care nouă au fost selecționate pentru faza regională. Vă trimitem cîteva din fotografiile expuse.

Ing. Emilian ILIESCU
București

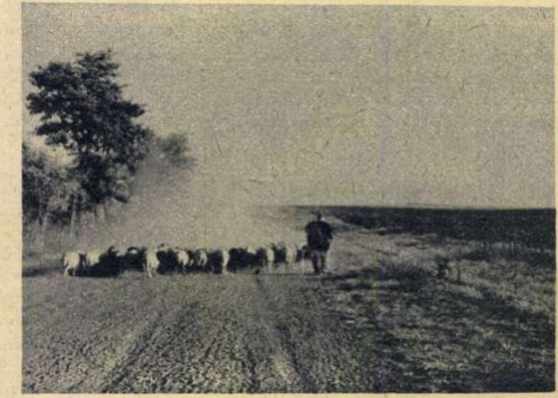

„Intoarcerea". *(Const. Mareș, economist)*

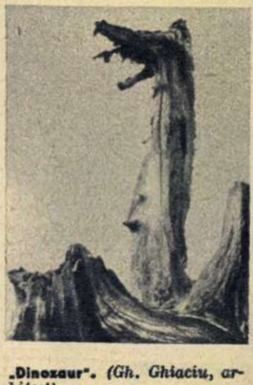

„Dinozaur". *(Gh. Ghiaciu, arhitect)*

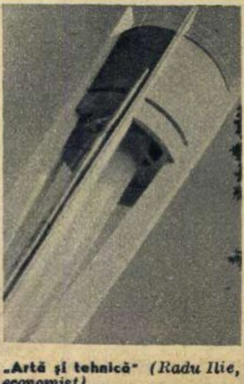

„Artă și tehnică" *(Radu Ilie, economist)*

FAUNA ȚĂRII ÎN FILATELIE

„Sînt filatelist și doresc să știu ce emisiuni noi de mărci poștale romînești sînt puse în vînzare în această vară".

Ion RADOVICI
Ploiești

Una din cele mai noi emisiuni de mărci poștale care se pune în circulație este emisiunea „Insecte din fauna țării noastre". Ea este formată din opt valori. Emisiunea popularizează diferite insecte rare din fauna țării noastre. Mărcile au fost tipărite la dimensiunile 37,8×27 mm în sistemul de imprimare ofset, policrom, pe hîrtie cretată. Ele sînt dantelate.

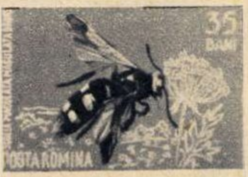

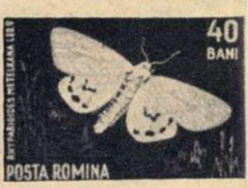

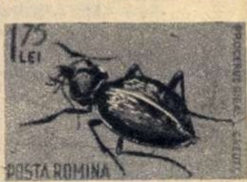

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Florian Marinescu și Gigi Hozea, operatori, cinematograful Tineretului, Sibiu : teme diverse ; Gh. Stroescu, tehnician, Hunedoara, bloc U 2, ap. 46 : ilustrate ; Marian și Eleonora Sălăjean, Timișoara, piața Horațiu 1 : tempe diverse ; Fănel Dorobanțu, muncitor, Craiova, str. Poporului 53 : ilustrate ; Mircea Teodorian, funcționar, Craiova, str. Spiru Haret 6 : filatelie, ilustrate ; Elena Magneți, laborantă, Bocșa I, str. 30 Dec. 3, reg. Banat : ilustrate ; Petrică Botescu și Vasile Lupuleasa, com. Mălini, rn. Fălticeni : ilustrate ; Anița Luca, elevă, Beiuș, reg. Crișana : istorie, ilustrate ; Ion Dumbravă, inginer, Ploiești, str. Ștefan Gheorghiu 95 : muzică, ilustrate ; Marin Niculae, elev, București, str. Păltinișului 22, rn. N. Bălcescu : teme diverse ; Hary Baly, muncitor, Reșița, căminul Triaj, et. I, ap. 2 : teme diverse ; Viscol Munteanu, student, Timișoara, Complexul stud., bloc 3 : teme diverse ; Georgeta Constantin, învățătoare, Caulia, rn. Adamclisi, reg. Dobrogea : ilustrate ; Ion P. Bocșa, muncitor, Hunedoara, bloc. 1, sc. 2, ap. 2 (podul Mihai Viteazu) : cinema, sport, filatelie, ilustrate ; Ovidiu Chendea, tehnician, Roșiori de Vede, str. Bărbătescu 53 : ilustrate ; St. Franț, strungar, Ocna Mureșului, Uzinele de produse sodice (Atelierul mecanic central), reg. Cluj : cinema, ilustrate ; Zenon Majewski, Rossosz, pow. Biula Podlevska, woj. Lubelskie, R. P. Polonă : muzică, filatelie, cinema, ilustrate ; Petru G. Călăraș, student, Institutul pedagogic Bălți, camera 70, str. Pușkin 40, U.R.S.S. : cinema, sport, ilustrate ; Wojtek Ciesielski, Lodz 25, ul. Zmienna 7, R. P. Polonă : filatelie ; Aurelia Lupașcu, farmacistă, com Volcinec, rn. Călărași, U.R.S.S. : literatură ilustrate ; Olimpia Bulgaru, studentă, Timișoara, complexul stud., bloc 7 : teme diverse : Ion Ghinet, lăcătuș, Anina, str. A. Mureșan 10, reg. Banat : teme diverse, ilustrate ; Virgil Nine, lăcătuș, Craiova, str. Unirii 107 : teme diverse.

POȘTA NOASTRĂ

COSTICĂ KISCHNER — Brăila. Chimistul suedez Alfred Nobel s-a născut în 1833 și a murit în 1896. El a descoperit mijlocul de atenuare a forței distrugătoare a nitroglicerinei, o substanță explozibilă ce nu-și găsea utilizări practice, deoarece cea mai ușoară atingere sau agitare îi provoca explozia. În 1866, amestecînd în anumite condiții nitroglicerina cu siliciu amorf, el a constatat că explozia nu se mai produce atît de ușor. Pe baza acestei constatări, Nobel a inventat mai apoi dinamita și pulberea fără fum. Din fabricarea și vînzarea acestor explozibili, care și-au găsit largi întrebuințări atît în scopuri pașnice cît și în scopuri militare, Alfred Nobel a realizat o avere uriașă. Conform testamentului pe care l-a lăsat, întreaga sa moștenire a constituit un fond din care se distribuie regulat premii unor oameni de mari merite, considerați drept binefăcători ai omenirii. E vorba de creatori ce activează în următoarele cinci domenii : fizică, chimie, fiziologie sau medicină, literatură, activitate închinată apărării și întăririi păcii între popoare. Premiul Nobel pentru fizică, ca și cel pentru chimie, se acordă de către Academia de științe a Suediei ; cel pentru fiziologie sau medicină, de către Institutul Carolin din Stockholm ; cel pentru literatură, de către Academia din Stockholm ; cel pentru pace de către o Comisie formată din 5 membri ai Stortingului (parlamentul norvegian).

AUREL LERINȚIU — Cluj. „Telefoto" nu este un procedeu fotografic, ci un procedeu de *transmitere la distanță* a imaginilor fotografice. Bazîndu-se pe posibilitatea transpunerii pe o placă fotografică a impulsurilor electrice primite prin cablu (ca în telegrafie) sau a impulsurilor transmise pe calea undelor (ca la televiziune), transmiterea fotografiei prin acest procedeu cunoaște azi o largă răspîndire. Fotografii ale unor evenimente ce se petrec într-o țară sau într-un continent îndepărtat pot astfel să fie reproduse, în aceeași zi, de gazete ce apar în orașe aflate la mii sau chiar la zeci de mii de kilometri distanță. Agenția romînă de presă „Agerpres" are și ea legături „telefoto" cu diferite alte agenții de presă de peste hotare. De aci mențiunea pe care ați citit-o la diferite fotografii apărute în presă.

IOAN CRISTIAN — Ploiești. În parte au avut dreptate cei pe care i-ați combătut : este posibil — și s-au văzut cazuri — ca un șarpe de mici dimensiuni să pătrundă în gura și de aci în stomacul unui om. Dv. sînteți însă acel ce are dreptate cînd susțineți că șarpele nu poate trăi în stomacul omului — și tot ce se povestește în legătură cu oameni care ar fi înghițit șerpi care pe urmă ar fi fost scoși afară cu vapori de lapte, sînt simple născociri. O dată pătruns în stomac, ori cît s-ar zbate (provocînd celui în cauză dureri atroce), șarpele nu poate sfîrși altfel decît mort prin sufocare. „Argumentul" existenței unor paraziți de felul viermilor intestinali nu are nici o valoare : organismul viermilor intestinali este astfel constituit încît aceste animale să trăiască și să se dezvolte numai în acel mediu pe care-l găsesc în unele organe ale corpului omenesc.

VASILE BOGDAN — Galați. Dacă inventatorul lui „perpetuum mobile" a primit premiul Nobel ? Bineînțeles că nu ! Pentru simplul motiv că „perpetuum mobile" nu există decît în imaginația celor care visează lucruri imposibile. Orice mișcare este determinată de o sursă de energie ; și nu există sursă de energie — fie ea și atomică — inepuizabilă. Ca atare nu se poate crea un mecanism care să funcționeze la infinit fără a primi de nicăieri impulsuri.

V. SILVIAN

Enuță Gheorghe, Tulcea ; Iosif Ordaj, Reșița ; Mihai Șerbănescu, Brașov ; Teodora Niculescu, Nicorești ; Sandu Baltă, Onești ; Gosta Iancu, Bocșa ; Grec Sabin, Minerou ; Ion Săbău, Timișoara ; Gh. Moșneț, Galați ; Nicu Băieșu, Gilort ; Eugen Bogdan, Brașov ; Ionică Apostol, Galați, la întrebările dv. vi s-a răspuns prin poștă.

TOȚI, ȘI MIC ȘI MARE, BEȚI APE MINERALE

La masă vă recomandăm apele minerale de: Harghita, Sîncrăieni-Ciuc, Lipova, Vîlcele, Covasna și Zizin. Pentru diferite afecțiuni gastro-intestinale, boli ale ficatului ș. a. consumați apele minerale medicinale de: Slănic-Moldova, Hebe, Malnaș și Căciulata.

APA MINERALĂ
COVASNA

De la una la alta

BUZOIENI NU-L UITAȚI PE BRÎNCUȘI!

Una din admirabilele sculpturi ale lui Brîncuși, aflate azi la Muzeul de artă al R. P. Romîne — bronzul intitulat „Rugăciunea“ — înfățișează o fată în genunchi, care se roagă.

Marele meșter al daltei a creat-o în prima parte a vieții sale. „Rugăciunea“ îi fusese comandată prin anul 1907 de familia unui buzoian, Petre Stănescu, care a trăit între 1874 și 1905. În 1959, considerîndu-se că locul „Rugăciunii“ lui Brîncuși ar fi mai potrivit alături de alte opere de artă ale marelui sculptor, Muzeul de artă al R. P. Romîne a achiziționat statuia, cumpărînd-o de la urmașii defunctului. Ea se afla în cimitirul Dumbrava din Buzău. Achiziționarea operei lui Brîncuși s-a făcut însă fără a se știrbi înfățișarea mormîntului, care este înzestrat cu încă o sculptură în bronz aparținînd lui Brîncuși, bustul defunctului Petre Stănescu; locul „Rugăciunii“ originale, turnată în bronz, l-a luat o „replică“ din piatră artificială.

Din păcate, ansamblul sculptural din cimitirul din Buzău este văduvit de posibilitatea de a fi cunoscut de către admiratorii lui Brîncuși: ramuri, frunze și bălării au năpădit la începutul acestei veri atît replica „Rugăciunii“ cît și bustul lui Stănescu, sculptură originală realizată în urmă cu peste 50 de ani de Brîncuși. Oare buzoienii nu se gîndesc că asemenea opere de artă merită o deosebită prețuire?

F. URSEANU

EDUCAȚIE PENTRU TOATE VÎRSTELE

În primii ani de viață (III)

MONOLOGUL SANDEI

Sanda nu m-a auzit intrînd în cameră. Aplecată asupra patului copilului, își învelea fiul vorbindu-i cu voce înceată.

— Și acum o să-l învelim pe Dănuț ca să nu-i fie frig și să nu răcească. Și să nu facă hapciu. Și să se facă mare. Și puternic! Și băiatul nostru o să doarmă. Și pe urmă o să mănînce. Și pe urmă o să doarmă iar!

Vorbea cu atîta convingere, încît am izbucnit în rîs.

— De ce rîzi, reprezentant al Olimpului pedagogic? Cu ce ți-a greșit modesta educatoare aci de față?

Mi-am mărturisit unele îndoieli în legătură cu capacitatea de înțelegere a acestui cetățean în vîrstă de o săptămînă.

— Tu, Sanda, aplecată peste leagănul lui Dănuț ești pe punctul de a descoperi monologul în stare pură. Căci însuși tristul prinț al monologului de la Elseneur, vorbind singur, vorbea de fapt cu el însuși, cu cineva care-l asculta și-i răspundea — fie și lăuntric. În timp ce obiectul conversației tale are mult pînă să intre în raza de acțiune a cuvîntului.

— Ba te înșeli, amice. Nu despre monolog este vorba, ci despre dialog. Eu dialoghez cu viitorul. Pregătesc condițiile pentru ca fiul meu să devină stăpîn al cuvintelor.

Fidelă convingerii ei că educația copilului trebuie să înceapă cît mai de timpuriu, Sanda a început să-i vorbească încă din primele zile de viață. Spălatul, înfășatul, hrănirea se petreceau pe fondul unui perseverent dialog care semăna foarte bine cu un monolog. Șoptite sau rostite mai puternic, vesele sau serioase, ritmate, rimate, cuvintele descriau și comentau tot ce se întîmplă în mica lume din preajma pătuțului.

În prima săptămînă, interlocutorul păstra aceeași senină independență și strădaniile Sandei păreau sortite să rămînă veșnic niște ciudate convorbiri cu sine însuși. Cînd foamea îl supăra, Dănuț țipa energic și cuprinzător, fără să se lase influențat în nici un fel de melodiile calde ale cuvintelor. Dar pe la sfîrșitul celei de-a doua săptămîni Sanda mă duse triumfătoare la patul fiului. Monologul ei fusese în sfîrșit recepționat. Și, cu toate că auditorul participa mai mult pasiv, atent la învelișul sonor exterior și nu la sensul frazei, cuvîntul se dovedi, cel puțin pentru cîteva clipe, mai puternic decît intensele cerințe ale organismului, oprind plînsul copilului. Acum, vocea mamei liniștea furtuna sonoră și, pentru un scurt răstimp, Dănuț contempla senin chipul mamei ascultînd modulațiile glasului ei.

Și am înțeles atunci rostul adînc al monologului Sandei. Elementele vii ale limbii materne se reflectau astfel cu stăruință în cugetul proaspăt al copilului, încă la începuturile dezvoltării psihicului său, pregătindu-l pentru etapa în care va deveni el însuși o ființă cuvîntătoare.

Pe la vîrsta de două luni, această pregătire făcuse însemnați pași înainte. Dănuț poseda cîteva fermecătoare jucării sonore împletite din vocale și consoane pe care le rostogolea ca pe niște mărgele strălucitoare, gungurindu-le în minutele de veghe.

— Eu susțin — spunea adeseori Sanda — că cei șapte ani de acasă cuprind și educația intelectuală nu numai pe cea morală, și că ei nu încep cu primul an, ci cu prima zi din viața copilului. În ceea ce mă privește nu sînt dispusă să cedez în exclusivitate „mamei natura“ nici un aspect din educarea lui.

Și acum, îl vom învăța pe Dănuț să vorbească.

Sen ALEXANDRU

ÎNTREG ȘI PARTE

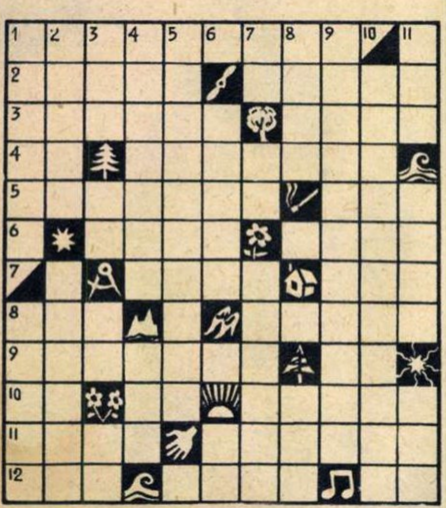

ORIZONTAL: 1) Autoarea volumului de versuri „Întreg și parte“. 2) A totaliza — Autoarea ciclului de poezii „Întregul cîntec“ și a poeziilor „Fragment de primăvară“ și „Fragment de toamnă“. 3) Cu spații între ele — Defecțiune. 4) Leagă părți de cuvînt sau propoziții în limba latină — Parte integrantă a plantei (pl.). 5) Parte din orizont — Parte dintr-un refren popular. 6) Partea superioară a unui edificiu — Face parte din peisajul iernii. 7) Totalitatea spațiului de care dispun undele radiofonice, într-o străveche denumire — A se ivi. 8) Parte a unui meci de volei — Prețuiește numai forma artistică, nu și conținutul. 9) În total, patru instrumentiști — A suta parte din hectar. 10) Face parte din astronomia vechiului Egipt — Parte din portul popular feminin — Parte din casă (mold.). 11) Facil — Arhipelag din care fac parte Cuba, Jamaica ș.a. 12) Cîrnăcior — Comună din apropiere de orașul Victoria — Ultima parte din creier.

VERTICAL: 1) Idei — Ceea ce mai rămîne după ce arde în întregime ceva. 2) Întreg — O parte (reg.). 3) Rîu în Germania occidentală — Face parte din harnașament — Pronume — Face parte din dialectele franceze. 4) Întreg indivizibil — Curs de apă în Algeria. 5) Examenul absolvenților învățămîntului mediu. 6) În partea dinainte a avionului cu propulsie clasică — Face parte din ustensilele de croitorie. 7) La tablă! — Două părți din P.T.T.R. — A opri o parte. 8) Șefi — Parte din... țesătură. 9) Totalitate (pl.). 10) Cunoștințe într-un singur domeniu. 11) Face parte din casă — O parte bine determinată — Partea văzută din spațiul infinit.

Dezlegarea jocului „FLĂCĂRI“, apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) GRĂTAR — POJAR. 2) RĂCORIT — MAPE. 3) OF — R — SUPĂRAT. 4) ZAPIS — NARA — O. 5) ALADIN — L — TIR. 6) VAR — NECĂJIȚI. 7) A — ARES — LOC — C. 8) T — VĂTRAI — AA. 9) FOC — TIUI — LM. 10) IRITANT — RANĂ. 11) ETNA — SAMOVAR. 12) REDUTĂ — OLARI.

UMOR

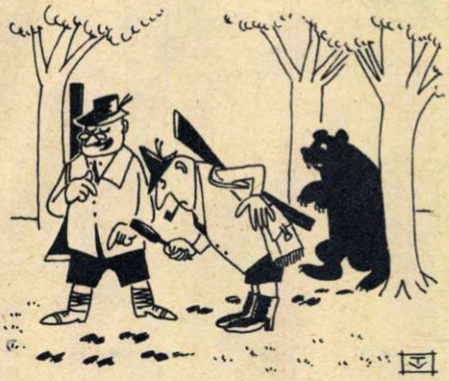

CUNOSCĂTORUL: Mie-mi spui? Astea-s urme de vacă!

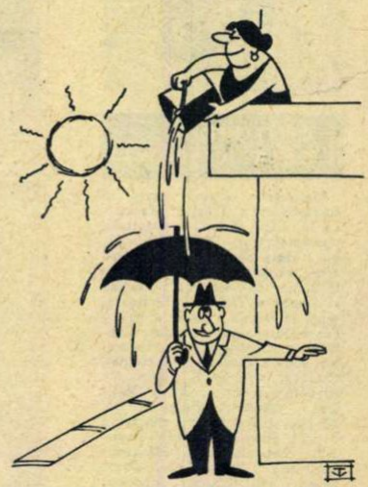

— De data asta a nimerit-o buletinul meteorologic!

V. TIMOC

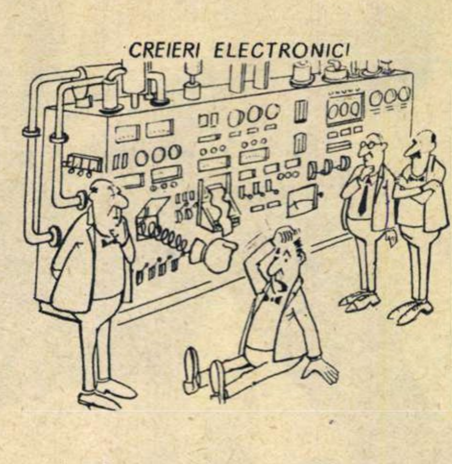

— Așa face întotdeauna cînd i se pune o întrebare la care nu poate răspunde.

„Vie Nuove“

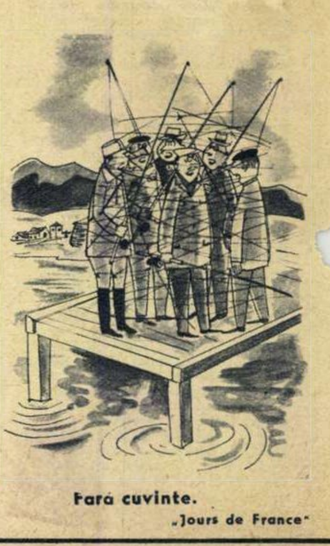

Fără cuvinte.

„Jours de France“

FOTOCRONICA FLACĂRII

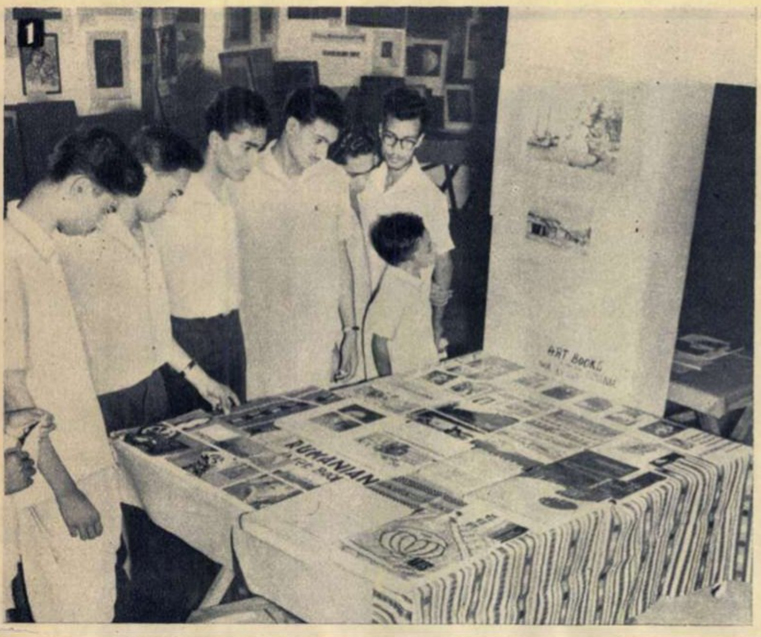

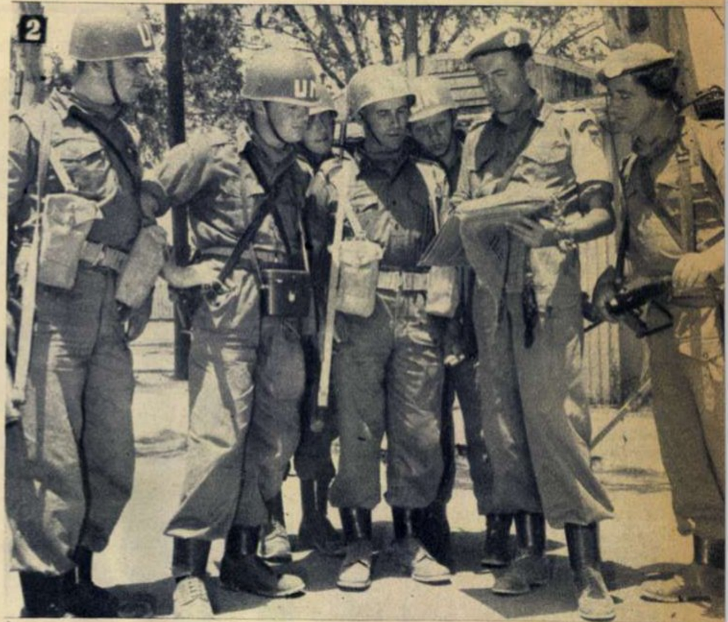

1 Aspect de la expoziția de artă plastică romînească de la Trivandrum, statul Kerala-India.

2 La propunerea secretarului general al O.N.U., Consiliul de Securitate a hotărît prelungirea mandatului trupelor O.N.U. în Cipru. În fotografie: soldați irlandezi din cadrul acestor forțe, pe o stradă din Famagusta.

3 Numeroase arestări au fost operate de către autoritățile sud-coreene în urma marilor demonstrații ale studenților din Seul și din restul țării.

4 Un nou radiotelescop — „Mark II“ — a fost instalat la Observatorul de la Jodrell Bank din Anglia (în fotografie, în prim plan; în fund, se vede „Mark I“, instalat în 1957).

5 Puternicul cutremur de pămînt de la Niigata (Japonia) a provocat mari pagube. În fotografie: un pod prăbușit peste un tren.

6 Cu prilejul disputării semifinalei „Cupei Greciei“ la fotbal între echipele Panathinaikos și Olympiakos, pe stadionul atenian „Panathinaikos“, grupuri de spectatori au năvălit pe teren cu cîteva minute înainte de sfîrșitul meciului, provocînd dezordini

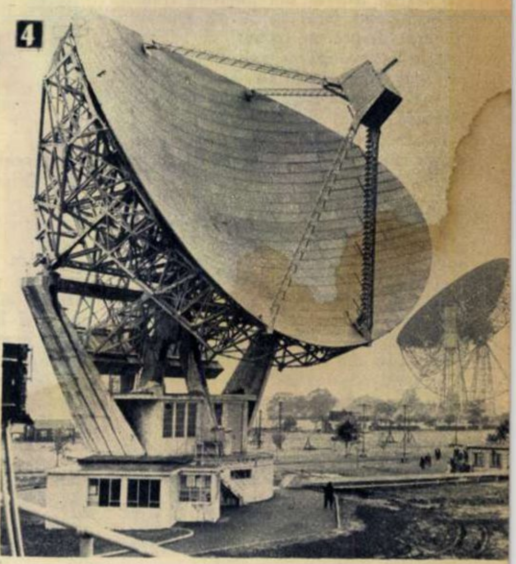

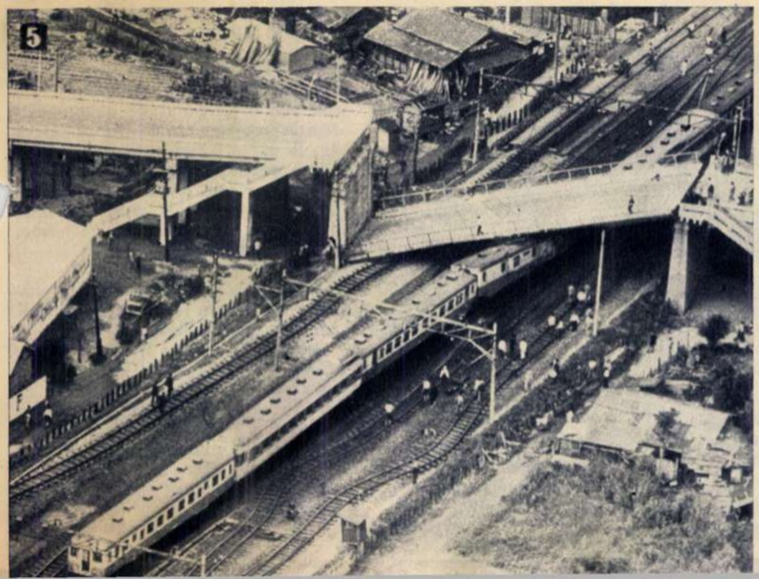

FESTIVALUL FILMULUI ROMÎNESC MAMAIA

ÎNTÎLNIRE LA MAMAIA

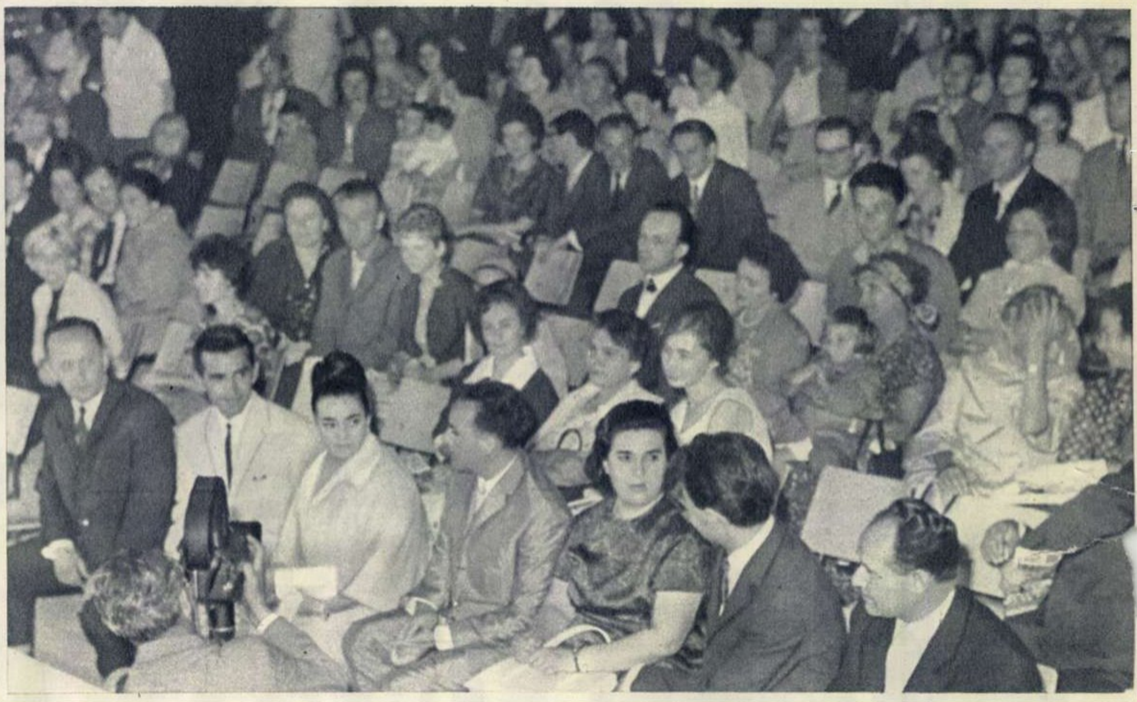

La deschiderea festivalului (în fotografie, în primul rînd, de la stînga la dreapta: Lucian Bratu, Mihnea Gheorghiu, Lica Gheorghiu, Virgil Florea ş. a.)

Prima întîlnire din acest an a Mamaiei cu arta s-a petrecut cu o săptămînă în urmă, în ziua solstiţiului de vară, cînd s-a deschis cel dintîi Festival naţional al filmului. Veşmintele de sărbătoare, puse peste binecunoscuta arhitectură a staţiunii, pare că aici îşi au locul cel mai firesc. Sînt ca o haină despre care ştii de la bun început că-i va veni bine. Mamaia este făcută pentru sărbători, pentru confruntări artistice. Invitaţii au respectat cu toţii recomandările cuprinse într-un spiritual buletin de presă ; ca atare, sînt „veseli, exigenţi, nepărtinitori şi încearcă să fie şi bronzaţi". Bineînţeles că, în zilele festivalului, numeroasele interviuri sau măcar cîte o întrebare care n-are timp să ajungă ceea ce se cheamă un interviu, curg în dreapta şi-n stînga. Dintre acestea, prezentăm cititorilor „Flacării" scurtele convorbiri de faţă.

★

— Domnule Georges Sadoul, ştim că într-o cronică din „Lettres françaises" v-aţi jurat să nu vă spuneţi părerea despre un festival cinematografic decît după ce veţi fi văzut şi ultimul film. Încă nu l-aţi văzut...

— Hotărîrea mea rămîne deci în vigoare.

— O respectăm. Cum găsiţi însă ideea organizării unor astfel de festivaluri naţionale ?

— Niciodată nu vor fi prea multe festivaluri în lume. Sînt un mijloc minunat de a cunoaşte ceea ce a realizat o ţară în materie de artă cinematografică într-un timp anume. Personal, sînt foarte mulţumit că am venit la festivalul dv. Văzusem puţine filme romîneşti, nu cunoşteam producţia din ultimul an. Aprecierile la adresa acesteia nu mi le cereţi decît atunci cînd voi vedea şi cel din urmă film.

...Găsit (în sfîrşit !) de reporter printre nenumăraţii suporteri ai balonului rotund ce urmăreau la televizor cuplajul fotbalistic de duminică, scriitorul Eugen Barbu, preşedintele juriului, ne-a spus :

— Am venit la Mamaia cu dorinţa de a fi, împreună cu ceilalţi membri ai juriului, cît se poate de obiectivi în ceea ce priveşte decernarea premiilor. După părerea mea, sînt foarte stimulatoare prin varietatea lor. Am adus de asemeni cu mine speranţa că vom învinge greutăţile pe care ni le-ar putea pricinui lipsa de experienţă în organizarea unui festival cinematografic. Şi cu încă o dorinţă : am venit aici să mai învăţ cîte ceva pentru viitoarele mele filme.

— Personal, ce aţi dori festivalului ?

— Să aibă succes de stimă şi vreme frumoasă : „un cer senin şi mare caldă".

Ne adresăm apoi actorului Emanoil Petruţ.

— Cum vi s-a părut Tudor, aşa cum l-a înfăţişat Emanoil Petruţ pe ecran, cînd aţi văzut prima dată filmul ?

— Tot ce vă pot spune este că l-am privit foarte aspru, pentru că nu ştiu de ce aveam tot timpul impresia că Tudor este jucat de altcineva, de un coleg, nu de mine. Pentru acest „coleg" am avut atunci un ochi foarte critic.

— Şi cum l-aţi privit pe acelaşi Tudor zilele trecute, în seara deschiderii festivalului ?

— Am fost ceva mai îngăduitor. Să nu vă surprindă. Ştiţi de ce ? Petruţ cel din sală era cumplit emoţionat, cu mult mai mult decît la premieră.

— Aţi apărut pînă acum în două filme regizate de Lucian Bratu. Vă place să lucraţi cu acest regizor ?

— E de ajuns să vă spun că avem o mare corespondenţă sufletească. Vibrăm în faţa aceloraşi situaţii. Uneori nici nu e nevoie să-mi spună o frază pînă la capăt. Ghicesc restul.

— După cîte ştiu ultimul dv. rol în film este cel al şoferului Petre din filmul „Sărutul de dimineaţă", regizat tot de Lucian Bratu. Dacă ar fi să vă caracterizaţi eroul în cîteva cuvinte, cum aţi face-o ?

— Petre este un fel de „om care aduce ploaia". Mult mai bun însă, mai sincer şi preocupat realmente de fericirea celor din jur.

De astă dată, interlocutorul nostru e Ion Bostan — scenarist şi regizor, membru al juriului.

— Filmele dv. ne invită la o mie şi una de „aventuri", care mai de care mai ispititoare ; am coborît cu dv. în ochiurile limpezi ale apelor Deltei, am înfruntat bezna peşterilor, ne-am scufundat în lacurile glaciare de pe Retezatul. Ce vă îndeamnă la alegerea unor astfel de subiecte ?

Actori romîni împreună cu oaspeţi străini în vesela ambianţă a Mamaiei.

— Principiul „am văzut pentru dv." Dacă filmele ar trebui să aibă un supratitlu — cum spuneţi voi, gazetarii — pe acesta l-aşi alege. Da, vreau întotdeauna să surprind ceea ce scapă ochiului, fie pentru că privirea este uneori prea fugară şi neatentă în jur, fie pentru că unele lucruri sînt greu de văzut în condiţiile obişnuite. De aceea alerg dintr-o lume într-alta, pasionat de domeniile cele mai diferite, dar rămînînd mereu acelaşi : cineast.

— În ce alte „aventuri" ne veţi mai călăuzi ?

— Propun spectatorilor nişte aventuri mai potolite, dacă se poate spune aşa. În iad, bunăoară. Nu trebuie să vă speriaţi. „Dracul cu scripca", noul meu film, este „o drăcie veselă" (îmi place să-i spun aşa). Am încercat să prezint, cu ajutorul imaginii, iadul şi raiul aşa cum le-a văzut imaginaţia vie a meşterilor zugravi de altădată, care ne-au lăsat atîtea comori artistice. Dintre acestea am ales frescele vechi ce se află în mănăstirile din Moldova de sus, Oltenia şi Maramureş.

Henri Chapier — critic cinematografic, redactor-şef adjunct al ziarului „Combat".

— Cu ce vă îndeletniceaţi în ziua cînd aţi primit invitaţia de a participa la festivalul nostru, domnule Chapier ?

— Mă pregăteam pentru o călătorie la Tanger (biletul de avion îl aveam în buzunar). Un club european mă invitase, alături de alţi 14 gazetari francezi, la inaugurarea unei plăji de lîngă Tanger. Iată-mă însă nu la Malabalata (acesta este numele plăjii unde trebuia să fiu acum), ci la Mamaia.

— În acest caz, cred că nu-şi mai are rostul să vă întreb cu ce sentimente aţi primit invitaţia ?

— Fireşte, cu mult interes.

— Sînteţi amabil să-mi spuneţi care sînt, după părerea dv., cîteva din calităţile pe care trebuie să le aibă un cronicar de film ?

— În primul rînd, să fie pasionat de această artă şi să aibă curajul de a spune deschis proprile-i păreri căci, sincer vorbind, nu te poţi descotorosi niciodată de propria persoană. Apoi : să aibă un crez estetic, să ştie să educe gustul publicului. Bineînţeles, nu-mi închipui un bun critic fără să fie înzestrat cu spirit polemic. Dacă nu-l posedă, să facă orice altceva, numai publicistică nu.

...Scurtă pauză, în care ochiul interlocutorului caută întrebător pe mare.

— Sînt categoric împotriva exprimării preţioase şi întortocheate. Nu credeţi că limbajul nostru trebuie să fie limpede, limpede ?

— Aveţi vreo sugestie pentru un viitor festival naţional ?

— Una : să se organizeze şi o gală de filme străine din cele mai bune. Ar fi un prilej de confruntare binevenită, stimulatoare.

Cufundat într-o discuţie pe tema „florile — interpreţi de film" cu inginerul regizor Sergiu Nicolaescu, autorul emoţionantului poem „Memoria trandafirului", Wang Tung, directorul adjunct al Consiliului cinematografic „China-film", a răspuns rugăminţii noastre de a caracteriza pe scurt preocupările actuale ale studiourilor chineze.

— Tineretul, tinereţea. Cele mai multe filme ale noastre îşi propun să educe generaţia ce se formează astăzi, o generaţie activă, cu multă putere de muncă, entuziastă, dar care n-are experienţă. Filmele inspirate din viaţa tineretului şi închinate acestuia le considerăm foarte necesare.

★

...Duminică, festivalul îşi încheie săptămîna sa de viaţă efervescentă, iar filmele şi realizatorii lor vor cunoaşte aprecierile definitive ale juriului. Dar oricare ar fi premiul primit şi oricare ar fi filmul premiat, cîştigătorul în acest prim — şi de bun augur — Festival cinematografic este filmul romînesc.

Interviurile luate
de Magda MIHĂILESCU
Fotografii de Eugen IAROVICI

Mamaia, iunie 1964.

Scriitorul Eugen Barbu răspunzînd întrebărilor gazetarilor.

O scenă dramatică din filmul „Comoara de la Vadul Vechi" proiectat în premieră la festival.

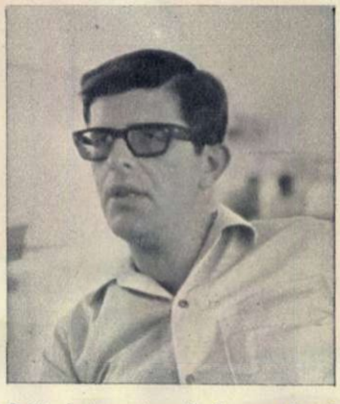

Criticul cinematografic francez Henri Chapier este un interlocutor deosebit de agreabil.

... Şi una din „Străinul", altă premieră importantă prezentată la Mamaia.

Emanoil Petruţ în calitate de spectator al lui „Tudor"...

Georges Sadoul alături de Mihnea Gheorghiu, preşedintele Consiliului cinematografiei.

Gopo şi Bob Călinescu, împreună cu soţiile lor, într-una din serile festivalului.

FLACĂRA. Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scinteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuţa poştală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10—Int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poştale, la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei.
PREŢUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scinteii".
MACHETA : Ion Vulpescu.

41.505

Bild Ref

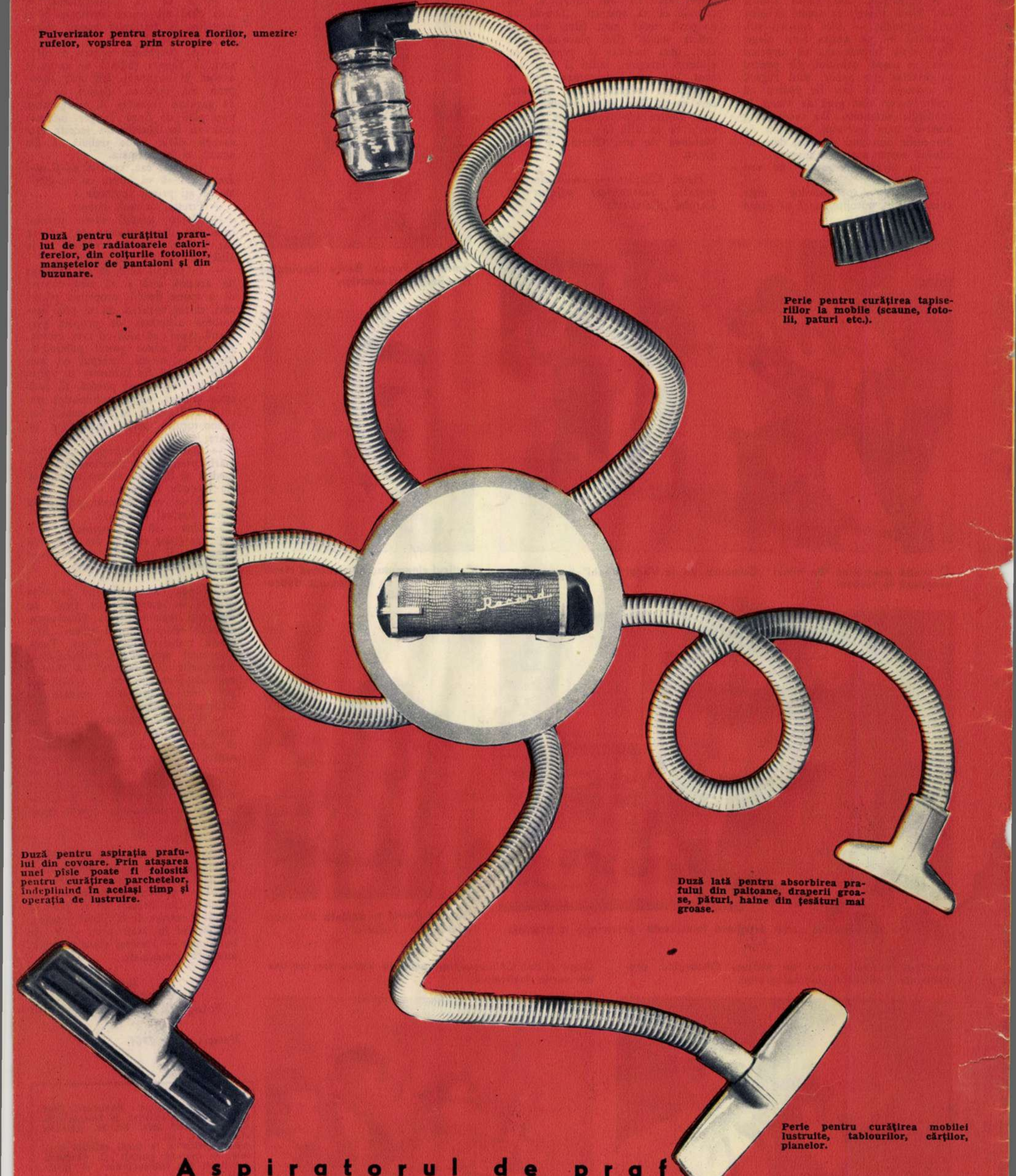

Pulverizator pentru stropirea florilor, umezire: rufelor, vopsirea prin stropire etc.

Duză pentru curățitul prarului de pe radiatoarele caloriferelor, din colțurile fotoliilor, manșetelor de pantaloni și din buzunare.

Perie pentru curățirea tapiseriilor la mobile (scaune, fotolii, paturi etc.).

Duză pentru aspirația prafului din covoare. Prin atașarea unei pîsle poate fi folosită pentru curățirea parchetelor, îndeplinind în același timp și operația de lustruire.

Duză lată pentru absorbirea prafului din paltoane, draperii groase, pături, haine din țesături mai groase.

Perie pentru curățirea mobilei lustruite, tablourilor, cărților, pianelor.

Aspiratorul de praf

„RECORD“

vă ușurează munca economisind timp și efort. O oră de curățenie cu aspiratorul Record costă numai 0,15 lei. Ușor de mînuit, cu întrebuințări multiple, aspiratorul de praf RECORD este un aparat indispensabil în gospodărie. Prețul: 890 lei. Îl puteți cumpăra și cu plata în rate.